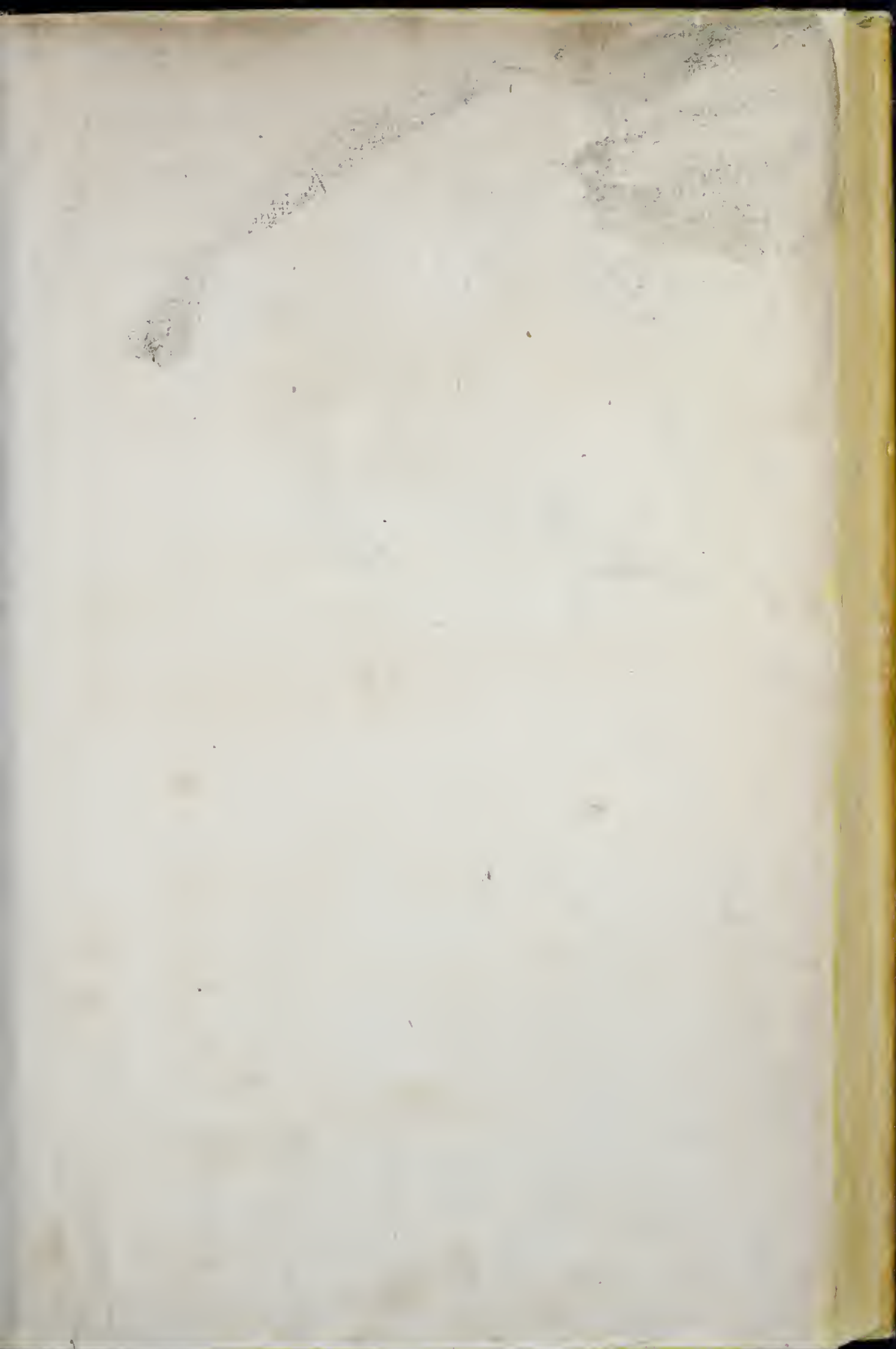
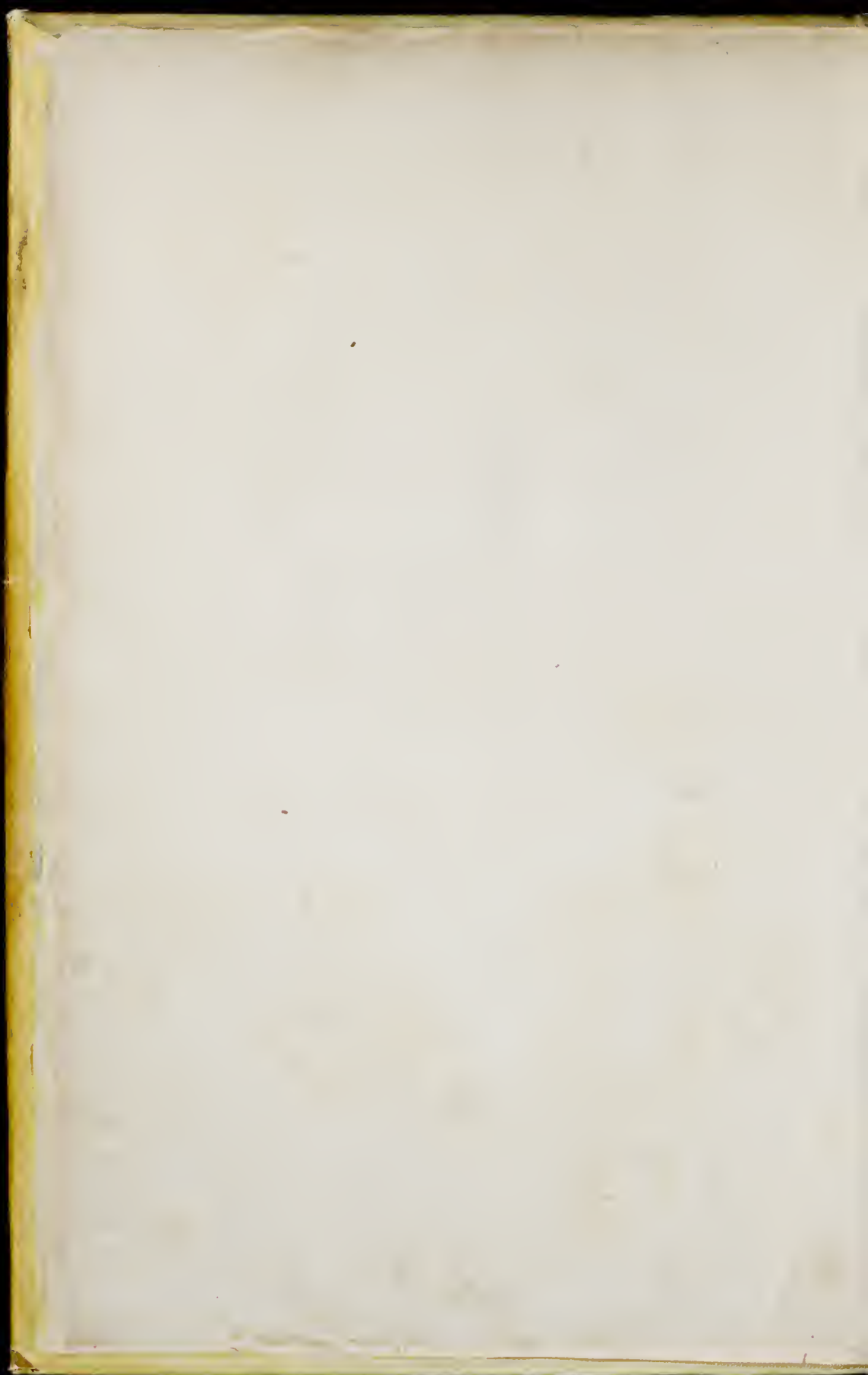


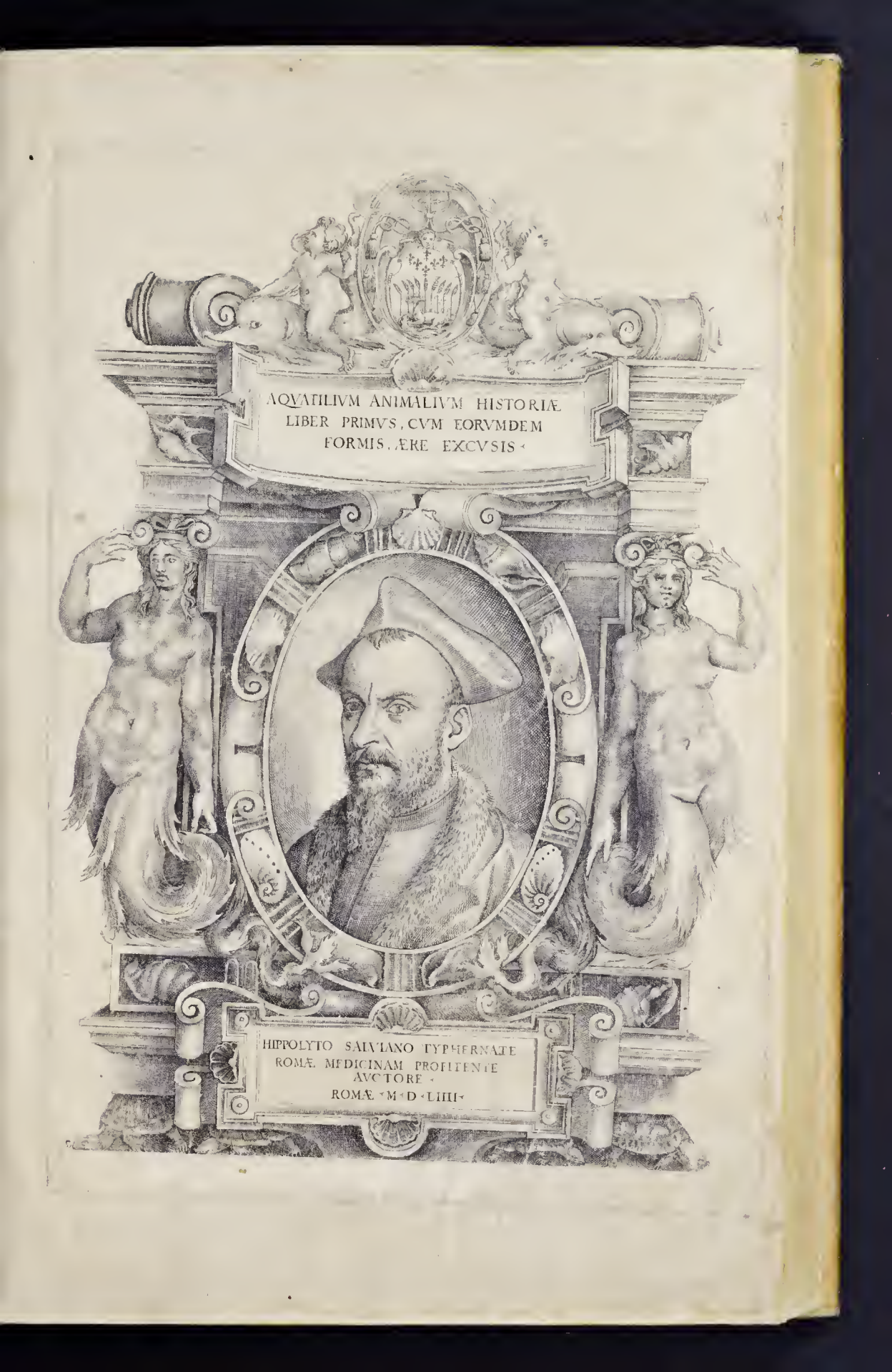


Theodore
Besterman

480







AQUATILIVM ANIMALIVM HISTORIAE
LIBER PRIMVS, CVM EORVMDDEM
FORMIS. ÆRE EXCVSIS

HIPPOLYTO SALVIANO TYPHERNATE
ROMÆ. MEDICINAM PROFICIENTE
AVCTORE
ROMÆ M·D·LIII·



MOTV PROPRIO & c. Cū sicut nobis exponi fecit Dilectus filius noster Hippolytus Saluianus Typhernas, Romanus Ciuis, nosterq; Medicus familiaris Iōgo tēpore, multisq; vigilijs cōscripserit aquatiliū animalium Historiā, eamq; vnā cum eorundem aquatiliū animalium figuris ad viuam effigiem depictis, magnis impensis aere exactissimē incisis, nunc sua impensa, eaq; magna imprimi curet, dubitetq; ne huiusmodi historia cum excusis aere figuris, postmodum ab alijs absq; eius licentia imprimatur. Quod in maximum suum praeiudiciū tenderet. Nos propterea eius indemnitati consulere volentes, Motu simili, & ex certa scientia ne praedicta sua Historia, praedicta q; figurae sine ipsius licentia imprimi, aut vendi, venalis ve haberi ab aliquo possit, per proximū futurum Decennium, à prima sua impressione, eidem Hippolyto Saluiano concedimus, & iudulgemus. Inhibentes omnibus & singulis, vtriusq; sexus Christianidelibus vbique tam in Italia, quàm extra Italiam existētibus, praesertim Bibliopolis, & librorū Impressoribus sub excommunicationis latae sententiae, in Terris verò Sanctae Romanae Ecclesiae mediatae, vel immediatae subiectis, etiā Quingentorū ducatorū auri, & insuper amissione librorū poena; toties quoties cōtrauentū fuerit, ipso facto, & absq; alia declaratione incurrentibus, pro vna eidem Hippolyto Saluiano loco damnorum, pro alia Hospitali sancti Iacobi incurabili de vrbe, pro alia verò tertijs partibus Camerae apostolicae applica. poenis, pro vt nos ex nunc, pro vt ex tunc applicamus; ne intra Decennium à sua prima impressione respectiue computan. dictam Historiam, aut dictas figuras, aut insimul, aut seorsum, aut aliquo penitus modo absq; expressa ipsius Hippolyti licentia dicto Decennio durante, imprimere, vendere, seu venales habere, vel proponere, audeant. Mandantes vniuersis Venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, eorumq; Vicarijs in spiritualibus generalibus, & in statu temporali Sanctae Romanae Ecclesiae etiā legatis Sedis apostolicae, ac ipsius status Gubernatoribus; vt quotiens pro ipsius Hippolyti parte fuerint requisiti, vel eorum aliquis fuerit requisitus, eidē Hippolyto efficaciae defensionis praesidio assistētes, praemissa ad omnem dicti Hippolyti requisitionem contra inobedientes, & rebelles per censuras Ecclesiasticas, etiam saepius aggrauantes, & per alia iuris remedia, auctoritate apostolica exequantur; inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus & ordinationibus apostolicis, ceterisq; contrarijs quibuscunq;. Insuper quia difficile foret admodum praesentem Motum proprium ad quaelibet loca deferri, volumus; & apostolica auctoritate decernimus, ipsius trāsumptis vel exemplis, etiam in ipsis operibus impressis, plenam & eandem prorsus fidem vbique tam in iudicio, quàm extra haberi; quae praesenti originali haberetur. Et quod praesentis Motus proprii sola signatura sufficiat; & vbique fidem faciat iniudicio, & extra; regula nostra in contrariū edita non obstantē. Et perinde in ipsis operibus pro tempore impressis, idem impressus Motus proprius omnes articulos, quos tangit; ac si eisdem personaliter intimatum foret, expressē volumus; & mandamus irritum, & inane quicquid fecus attentare contigerit, praemissis omnibus constitutionibus, & ordinibus apostolicis, Ceterisq; in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunq;. Placet, & ita mandamus .i.

CAROLVS QVINTVS Diuina fauēte clemētia Romanorū Imperator Augustus, ac Germaniae, Hispaniarum, vtriusq; Siciliae, Hierusalē, Hungariae, Dalmatiae, Croatiae &c. Rex. Archidux Austriae. Dux Burgundiae &c. Comes Habsburgi, Flandriae, Tyrolis &c. Notum facimus tenore praesentium quod cum expositum nobis fuerit Hippolytum Saluianum Typhernatem Medicum Romanum, longo tēpore, multisq; vigilijs conscripsisse Historiā aquatiliū animalium; quā vnā cum eorundem aquatiliū animalium figuris ad viuam effigiem depictis, & magnis impensis aere exactissimē incisis, breui imprimere constituerit; Vereri autem illum ne huiusmodi opus, postquam ab eo euulgatum fuerit, ab alijs temere excudatur, aut deprauetur; & ipse iusto praemio laboris, & industriae suae fraudetur. Itaq; nobis humiliter supplicatum est, vt ipsum aduersus eam iniuriā prauelegio, ac Edicto nostro munire dignaremur. Nos qui plurimum illis fauemus, qui sua opera, & industria publica studia iuuare contendunt; admissis huiusmodi praecibus, tenore praesentium auctoritate nostra Imperiali, & ex certa scientia decernimus, statuimus, & ordinamus; ne quis Chalcographus, Bibliopola, Mercator, Institor, aut quicumque alius cuiuscunq; status aut conditionis fuerit, noster & Imperij sacri subditus, quacunque Imperij & ditionis nostrae fines patent; memoratam Historiam aquatiliū animalium ab hoc Hippolyto Saluiano cōgestam intra Decennium à prima operis aditione continuē numerandum, sine ipsius auctoris expressa voluntate, & beneplacito imprimere, aut imprimi facere, seu aliunde impressam, intra fines Imperij & ditionis nostrae adportare, vendere, seu distrahere, aut vendi, seu distrahi facere, aut venum exponere publice vel occulte neq; audeat, neq; praesumat, sub poena Sex marcharū Auri puri Fisco nostro, & ipsi Hippolyto Saluiano, eius ve haeredibus ex aequo irre

missibiliter partienda; vltra librorū sic ad amulationem impressorū amissionē, quos ipse Hippolytus, siue heredes vbiūque locorū nactos, per se aut suos, adiuncto Magistratus loci, vel citra id, sibi vendicandi plenū ius, & potestātē habeant. Harū testimoniū literarum Sigili nostri appensione munitur.

Datum ad Vniuersitatem Die xxvij Mensis Decembris, Anno Domini 1551. Imperij nostri xxxij. & Regnorum nostrorum xxxvi. CAROLVS.

HENRY par la grace de Dieu Roy de France a noz amez & feaux les gens denoz Courz de Parlement de Paris Rouan Tholouze Bordeaux & Diſon, a tous noz Balliz Seneschaulx Preuoſt Iuges & autres noz Juſticiers & officiers ou a leurs lieutenans & a chacuns deux endroiēt ſoy Salutz & dilectiō. Noſtre cher & biē ame M. Y polite Saluian de Tipherne Medecin de noſtre treſcher & ſeal grātamy & couſin le Cardinal de Farnaize nous a faiēt dire & remonſtrer que avec grāt peine & labour il a compoſe vng liure ou il traicte de l'hiſtoire des Poiſſons & animaux acatiques, & faiēt tailler les por traictz ymages & figures diceulx animaux non ſans grans fraictz miſes & impēces lequel; liure il faiēt imprimer hors noſtre Royaume & le mettre en lumiere & en faire apporter des liures par deca. Mais il doubte que les Imprimeurs & Libraires de noſtre Royaume ſur exemple ou double dudiēt liure le faciēt imprimer, En quoy faiſant il demoureroit fruſtres deſdiēt fraictz & impences & du proufiſtz & vtilitez quil porroit rapporter de la vendition deſdiēt liures Imprimez hors noſtre diēt Royaume & qui ſeront rapportez par deca. Nous ſuppliār & requerār a ceſte cauze ſur ce luy poueroit & impartir noſtre grace. Pour ce eſt il que nous ce diēt eſt conſidere inclinant liberalement alaſupplicatiō & requēſte que faiētes nous a eſte de la part dudiēt Cardinal de Farnaize en faueur dudiēt expoſant ſon medecin a ycelluy auons permys & outroyez permettons & outroyōs voulōs & nous plaiſt de grace ſpecialle par ces preſentes, que les liures traictās ladiēt hiſtoire des poiſons & animaux aquatiques, qui auraiēt imprime hors noſtre Royaume il puiſſe & luy ſoit licite ſere apporter par deca en ceſtuy noſtre Royaume en tel nōbre & quātite que luy ſemblera & yceulx vōdre & faire vōdre par qui bō luy ſēblera en noſtre diēt Royaume pays ſeores & ſēgneuries de noſtre obeyſſance en deſſendāt treſexpresſemēt a tous Imprimeurs Libraires dicelluy noſtre Royaume que durant le temps & terme de dix ans enſuyuans & corſecutiſz a commēcer au iour & date, que lediēt liure ſera acheue dimprimer il nayent a imprimer ne faire imprimer ne vōdre lediēt liure ou autre ſur ycelluy cōtrefaēt ſi neſt des gre & conſentemēt dudiēt expoſant; & ce ſoubz peine de conſiſcation des liures qui ſe trouerōt auoir eſtez imprimez en noſtre diēt Royaume, & y venduz ſans lediēt grez permissions & conge dudiēt expoſant; & demande arbitraire Si vous mādons commettons & expresſemēt encoignons a chaſcūgs deux reſpectiuemēt endroiēt ſoy ſi comune a luy appartiedra que de noz pris grace cōge & permissions & vouloir durant le tēps deſludiēt vous faiētes ſouffrir & laiſſez lediēt expoſant iouyr & vier plainemēt & paifiblemēt ſans en ce luy faire mettre ou donner ne ſouffrir eſtre faiēt mis ou donne auchuns troubles deſtourbier ou empēchemēt au contraire leſquelles ſi faiētz mis ou donnez luy eſtoint mettes incontināt & ſans delay a plaine & en tiere deliurāce & au premier eſtat & deri en faiſant faire les inhibitiōs & deſſences deſſusdites auſdiēt Libraires, & Imprimeurs de noſtre diēt Royaume ſoubs les peines & amsi que deſſus eſt diēt; Car tel eſt noſtre plaiſir non obſtāt queleōques lettres a ce contraire. Donne a Paris le xxij iours de nouembre Lan de grace 1554. & de noſtre Regne le huiētieme.

Par le Roy. le Seg. de Loſpital M. des Arques de l'hoſtel preſent. De Lomeur

COSMVS Medices Florentiæ Dux II. Exponi nobis fecit Hippolytus Saluianus Thyphernas quod cum ipſe multis vigilijs ac longo tēpore aquatiliū animalū hiſtoriam conſcripſerit, eorundemq; formas in æs incidi curauerit; veliq; nunc eam hiſtoriam cum ſuis formis ære eſcuſis imprimi; ueretur ne librariorū aliorū qui lucrum alienum ſibi vndique aucupare ſolent, aſtutia & cupiditate denuo imprimatur, aut ab alijs impreſſa vēdatur; ac proinde petit indemnitati ſuæ (quantū ad noſtram Ducalem Ditionem, attinet) de oportuno remedio prouideri. Nos igitur qui doctus atque eruditus viris pro virili noſtra ſemp fauimus, eius petitioni & precibus annuētes omnibus omnino impreſſoribus librarijs & librorum vēditoribus ceteriq; noſtræ Ducalis Ditionis hominibus diſtictius interdiciamus; ne quis eorum hiſtoriam illam abſque ipſius Hippolyti voluntate proximo decennio imprimere aut ab alijs impreſſam venundare vel venalē exponere audeat. Quicumque verō interdicto huic noſtro cōtrafecerit, & impreſſorum & venui expoſitorū librorum amiffione & conſiſcatione, nec non decē aureorum in ſingula volumina ſe pœna mulctandū ſciat; Quæ Ducali quidem ſiſco noſtro, & eidē Hippolyto ac etiam delatori aequaliter applicabitur. Quorū in fidem Diploma hoc fieri iuſſimus noſtra manu ſolitiq; plumbei ſigili appenſione munitum.

Datum Florentiæ in Ducali Palatio noſtro Die 3 Julij. 1552.

COS. MED. Florentiæ Dux.

ANDREAS MASIVS IN
PISCES SALVIANI.

Σαλβιανῶν ἄκκατοι, κάπμοι, δόικακοι, λίνα, γριπῶ
 Λίδιοι, ἡ λιπυλαίης παυσόμενος μογιρῆς.
 Ὅσα γῆρ ἐν βλοσυρῆ φέρβονται φῦλα θαλάσσης,
 πάντ' ἐπάκινῶτον γῆς πῶρι κείος ἔχουσιν
 τρωτὰ φῦσιντι, βίοντι, καὶ ἥδισα. οὐ γῆρ ὄρεῖς, ἄς
 Σπῶρονσιν, διερῆς σφόδρα ποθοῦντα νομῆς,
 ἢ τ' ἀν' ἀεργχῶσος, κρεῖζόν μὴ ἐκείν' ἐπὶ πάντων
 Ἰππόλοσσι, σὲ δὲ σὸν ἐνέπιε εἰς ἑκατοί.

IACOBI LAELII CINCHII
PATRITII ROMANI,

Romanum externas cepisse horrescimus vrbes,
 Et colla imperii tot statuisse iugo;
 Quodque armis domitum victor percurrerit orbem,
 Qua surgit Titan, qua caput abdit aquis;
 En maiora tibi, latebras intra re profundi
 Aufus, vir Latii cœrula regna tenet;
 Non victi captiua vides muta agmina Nerei;
 Et quota gens pulchro faucia Marte cadat?
 Parturit vnda freti quot monstra nata nta ad ortum
 Solis ab occasu, tangere Roma manu est.
 At totum id debes (victoria nanque duorum est)
 CERVINI auspiciis, Hippolyti ingenio.

FIVSDEM.

Hoc, modo quod libri cernus sub imagine, non est,
 Ne te decipiant exteriora, liber;
 Arte sed est mira, summo & confecta labore
 Piscina, immensi piscibus aucta maris,
 Innumerisque aliis, quos vitrea flumina pascunt,
 Cumque paludosis stagna quieta vadis.
 Mirentur quamvis Murænam secula prisca,
 Dignius Hippolytum tempora nostra canant.
 Qui licet illi opibus, congesto cedat & auro;
 Ingenio, & doctæ Palladis arte supra est.

IO. BAPT. BINARDI
MYTINENSIS.

In longa Hippolytus victuris secula chartis
 Dum celebrat pisces, quos alit Oceanus;
 Quosque lacus nitidi, piscosa & flumina, dumque
 Sedula spirantis exprimit ære manus.
 Miratur Proteus, mirantur Naiades artem;
 Magnaque cum læto murmure cepta probant
 Et simul exponunt alacres genus omne natantum
 Quæ mandet claris ille voluminibus.
 Hinc gemina pisces anima, vitæque fruuntur.
 Quam mare, quam Hippolyti nobile præstat opus.

POMPILII DE CVPPIS PHILO-
SOPHI, AC MEDICI CARMEN.

Et medici doctique viri debere fatentur,
Hippolyto tantum quantus in arte labor.
Pisciculos, piscesque graues spectare coactus;
Quo possit cunctis schemata pulchra dare.
Acquora quaesivit, fontes, fluuiosque, lacusque,
Neptunisque sacras frigida tecta domos.
Ad quos perueniens veneratus vertice Diuos
Haec verecundo prodidit ore preces,
Alma parens, seniorque pater Neptune Thetisq;
Ceruleis ponti quos tegit vnda Deis
Agmina vestra canam vestro subscribite vati,
Ierte mihi faciles ad pia dona vias,
Squamosi si genus omne fera lubricumq; reponam,
Et quod pro corio lurida testa tegit,
Piscandi tempus, lites, moreq;ue, cibosq;ue,
Quid medicum, vel quid dulcia iura iuuent,
Qui modus est coitus, qui mas, quae femina quaeque
Turba natet nullo seminis orta patre,
Tritonis iussu Neptuni concha receptum,
Tunc cunctis cecinit piscibus ore maris,
Ut pelago sonuit notum caua Ruccina bombum
Misenum cuius tela dedere neci,
Per mare concurrunt omnes ad littora pisces,
Ah mirum est pontus quot fera monstra tegit.
Hic tua cum magno pinxit Neptune labore
Agmina, mox pisces qui coluere lacus,
Delphin erat primus, qui gessit Ariona tergo
Dum maris arguto carmine mulcet aquas,
Mox Canis atq; Lupus, Scarus, cum Dentice Thynnus
Caetera cum nullo numine turba ruunt.
Lucrinos latices, mox te Benace petiuit,
Deferuit natos nec Trafiene tuos,
Quique Dionci portantis pondera nati.
Parcite vos pisces, nam Iouis aula tenes,
Redde igitur grates auctori plura laturo,
Hoc habet egregium si tibi laetor opus.

IO. VERSOSAE HISPANI

Quod nomen, libro oceanus; dic vnde? quod in se
Contineat, quicquid continet oceanus;
Quis pater? Hippolytus, qui contra Protea, tali
Thetidae Hippolyti vindicat arte necem.

EIVSDEM.

Artibus Idiothe Hippolytus pecora omnia Proteo
Abstulit, inque suum contulit oceanum.

NINI VITERBIEN. E P S . POTENTIAE .



INSANO degunt quicumq; sub æquore pisces ,
Quosq; tenet torpens , quosq; agit vnda fluens ;
Hoc spectare potes adnare & ludere libro ,
Vim Naturæ adfert Dædala vis hominum .

BASILII ZANCHII .

Dum Coi monumenta senis , dum scripta Galeni
Excutis , & mediâ clarus in vrbe doces ;
Assurgunt tibi Philyrides , doctusq; Machaon ,
Quosq; canit cultis Græcia carminibus :
Et te credibile est Phæbo didicisse magistro ;
Quin etiam Phæbo te genitore satum .
Dum varias pelagi pecudes , Neptunniâ monstra
Pandis , & appposito quæq; colore refers ;
Assurgunt tibi Nereides , magnusq; Palaemon ,
Quæq; sedent lætis numina littoribus :
Et te credibile est Proteo didicisse magistro ;
Quin etiam Proteo te genitore satum .
Sic te Roma colit : sic Phæbus spectat ab alto :
Sic Proteus fummis prospicit æquoribus .

GABRIELIS PHAERNI .

Quam noua collegit numerosos pagina pisces
Quos mare , quos fluuii , quosq; tulere lacus .
Expressa variâ redduntur imagine formæ :
Pictaq; natiuo monstra colore natant .
Tenuibus in chartis squamosa examina ludunt :
Viuus apellea palpitat arte liber .
Accedit solers scriptura , & dædala fandi
Copia , quæ doctis pingit imaginibus
Ingenia , & mores , & membra , situmq; modumq;
Corporum , & excelsis intima uisceribus .
Picturam species non sane scripta requiras :
Scripta legas , pictis nil opus esse putes .

FRANCISCI FRANCHINI COSENTINI .

Vt sua Neptunus celebrari armenta , suasq;
Lætus opes , & se sensit ab Hippolyto :
Nereides dixit turpes de littore Phocas
Pellite , & hæc magno dicta referte uiro :
Quod mea regna colat deserta Cærula terra ,
Me pecori Hippolytum præposuisse meo .

IOANNIS BAPTISTAE POSSEVINI.

NUNC age diuini Macedo monumenta magistri,
Quam libet, impensa nobile iacet opus:
Non tamen iis opibus freta uis uiuida mentis
Non uicta est tenuis sedulitate uiri.
Tectis erit pater Oceanus, facilesq; Napeæ,
Nereidumq; omnis, Naiadumq; chorus.
Egregium fuerat latio decus, alter ab illo,
Sed nihil æquari fas sibi Roma putat.

ANTONII FRANCISCI RAINERII
MEDIOLANEN.

Squamigerum genus omne, agilesq; per æquora pisces
Mira vnus capit hic, quis putet? arte, liber.
Magnum opus. Hic leuibus fluitantia corpora pinnis
Sternuntur pictis uiuida imaginibus.
Stat pecus æquorum, nec mollis ab ordine Delphin
Exiit, aut docta subfilit in tabula,
Lubrica dum facili spectanda dat ista ferro,
Hippolyti, æternis picta voluminibus.
Interitum cupit ipse suum: modo cortice pulchro
Victuram Delphin ponat in hoc, animam.

FILIPPI GERII.

Vndigenæ si forte aliquis cognoscere gentis
Et studia, & patriam, vultusq;, & nomina quærit,
Is legat Hippolyti libros, & protinus omnes
Se fluuios putet, & campos lustrasse marinos.

EIVSDEM.

Quid magno nunc Hippolyto pro munere tali
Dic age quid dignum maxima Roma dabis?
Ille tibi uiden ut subigit genus omne natantum,
Captiuumq; libro donat in exiguo
At tu quas contra grates? quæ præmia reddes?
Nil puto, nil dignum, soluere Roma potes.

DIONYSII ATHANASII CALLIENSIS.

Postq; Orbem edomuit Macedum Regnator Heoum;
Fregit & inuisa Persica sceptrum manu;
Fertur inaccessum voluisse irumpere Pontum,
Humidaq; imperiis subdere regna suis:
Sed vetuere Dei, præclarisq; obstitit ausis
Non expectata mors properata manu.

Scilicet Hippolyti ingenio, seclōq̄ recentī
 Scrubant tantum fata benignadecus.
 Cæruleos hīc enim ingenio penetrare recessus,
 Et maris arcanos ausus adire finus;
 Ut sileam abstrusis terræ manantia venis
 Plurima, quæ tetigit, flumina, stagna, lacus;
 Oceani est populatus agros, armentaꝫ Protei,
 Ex imium au foniis munus itura uiris.
 Nè ve putet quisq̄, me somnia vana loquentem
 Splendida mentitis addere verba iocis;
 Vndicolas spectare licet longo ordine gentes,
 Et quæ mille dedit vulnera docta manus.
 O decus Italia, vir Rege ingentior illo:
 Tu præstas, ille est quod meditatus, opus.
 Duc age, duc meritum Capitolia ad alta triumphum,
 Qualem viderunt secula nulla prius:
 Aeternaq̄ vrbi aeternum hoc suspende trophæum,
 Quæ tua det fastis nomina perpetuis.

PETRI FRANCISCI ZINI.

Pictura si tum creditur
 Ab omnibus pulcherrima,
 Orationi lucida
 Cum cernitur simillima,
 Quid cogitare pulchrius
 His piscium formis potes?
 Vides eorum singula
 Expressa membra, argutulas
 Collusiones, squammulas,
 Et, quod negauit piscibus
 Natura viuus, hos propè
 Spirare pictos ac loqui.
 Oratio dulcissima
 Si illius esse dicitur,
 Qui sic per aures mentibus
 Infiltrat audientium
 Quæ dicit, vt se illi vaga &
 Pura in tabella cernere
 Existiment depicta, quæ
 Dicuntur, ecquid dulcius;
 Amabo te, Hippolyti audies
 Orationeꝫ qua suos
 Describit ipse atq̄ explicat
 Pisces ita aptè, commodè &
 Doctè, illius iure vt queat
 Oratio, clarissima
 Pictura dici, sed loquens.

IO. FRANCISCI COMMENDVNI.

Fuscina, rete, leues calami, regnat or aquarum
Ponuntur templis debita vota tuis.
Flumina, stagna, lacus, totum lustrauimus æquor
Nereidum virides Naiadumq; domos.
Mox templo egressum me tellus audiet omnis
Dicentem populos, regnaq; mollis aquæ .

EIVSDEM.

Hæc tibi Phœbe pater Neptuni immania monstra
Fluuiorum, & Pelagi squamigerum omne genus
Hippolytus vasti populato marmore ponti
Riparumq; toris clara trophœa dicat .
Da pater hæc feris monumenta nepotibus olim
Ante aras extent conspicienda diu .

EIVSDEM.

Lictore discerptum Hippolytum, laniataq; membra
Ut nigra vndarum monstra dedere neci .
Virbius ætherias rursum reuocatus ad auras
It felix Triviae per nemora alta comes .
Piscium vt Hippolytus nudauit viscera ferro
Et secuit docta squamea membra manu .
Cerulea Ponti pecudes genus omne natantum
Incipiunt vita nobiliore frui .

EIVSDEM.

Vltorem Hippolyti meritas te poscere pœnas
Credebam, & ferro cadere monstra maris.
At tu, quæ tantum liquidis animalia campis
Viuebant, terris viuere deinde iubes.

EIVSDEM.

Quos vsquàm gelidi fontes, Fluuiiq; Lacusq;
Limosoq; tulit gurgite pigra palus
Quos faciles pelagi Nymphæ, Dorisq; per vndas
Oceanî æquoreis cerula pascit agris
Expressos varia describit imagine Pisces
Hippolyti multa sedulus arte liber
Huc ades, & Nereii cognosce armenta, gregesq;
Vda licet siccos per uada ferre pedes .

IOANNIS ANTONII MVSSI
SICVLI NOVOCASTRENSIS.

Cedat Apollinea quicumque excellit in arte,
Sive sit hic recens, sive sit ille vetus.
En qui scripserunt libros de piscibus omnes
Ingenio Hippolytus vincit, & arte praeit;
Scripserunt multi, at non expressere figuris,
Mens equidem sensu percipit ista magis,
Parcat Aristoteles magnus, doctique Latini,
Nempè magis scripta pagina picta docet,
Hic varie scripsit, propria expressitque figura,
Ut nihil exacta possit ab arte peti,
Scripta docent verè, depictaque monstrat imago,
Et patet vndiuagus piscis ut edit aqua,
Tu qui scripta leges, & quae sunt picta videbis,
Cum natura ipsa dic, graue certat opus,

EIVSDEM.

Quot natura parit piscis, quotque expetit usus
Tot bene si penes, colligit iste liber,
Proteus haud totidem ualuit mutare figuras,
Ut mirè Hippolytus pingit & arte docet,
Quicquid id est dignum visu, & mirabile dictu,
Hic liber est æquor, flumina, stagna, lacus.
Quòd si fortè hodie vixisset Apitius, esset
Vnde suam posset exaturare gulam.
Sed vereor ne dum piscandi copia abesset,
Cogeret, ut letho se daret ante diem.

PETRI FRANCISCI ZINI.

Hippolyti quicumque libros euoluerit, & non
Omnes, quos illic verbis proprioque colore
Egrege expressos pisces ex arte locauit,
Respirare, loqui, colludere viderit, illum
Surdum, luminiibus captum, penitusque carentem
Sensibus & nostra & ventura fatebitur aetas.

EIVSDEM.

Doctus fluctuua gos in hisce libris
Pisces Hippolytus locutione
Pura, perspicua, vaga, diserta
Sic descripsit, & explicauit, eius
Ut qui scripta legit, videre, se illos
Expressos nitidissima in tabella
Dicat, non legere. Atque rursus idem
Pisces tam bene pinxit & peritè,
Hos ut perspicuus, tibi intueri
Non pictos videre, sed loquentes
Exaudire, nec vlla scripta prorsus

Quæras ullius amplius, sed illum
Surdum & captum oculis putes, sonos qui
Se in his percipere, atque motiones
Neget cernere. Plura adhuc requiris?
Sic de piscibus ille disputauit,
Naturam ut videatur edocentem
Audiuisse. Deinde penicillo
Illorum proprio colore quæque
Ita expressit, ut arbitrere veram
Formam exempla que piscium parentem
Hinc ipsam didicisse singulorum.

EIVSDEM.

Cur piscium propè omnium
 Natura, vis, & nomina
 Nota hætenus nulli? Quia
 Vel nescierunt eloqui
 Antehac; vel illorum fonos
 Qui nosceret, nemo fuit.
 Cur omnibus hæc omnia
 Comperta nunc planissimè?
 Quia arte præstitit sua
 Djuinus Hippolytus, vt &
 Ipsi loquantur tam bene, vt
 Vel surdi eos intelligant.
 Miranda narras. Audies,
 Magis quod admirabere,
 Si, quomodo id perfecit,
 Dicam. Obsecro dic, singulos
 Descripsit, ac pinxit suis
 Doctissimis coloribus.
 Sic ille pisces, vt putes
 Fari, moueri, viuere, &
 Frøre dulci præferas
 Hos arte partos, piscibus
 Natura quos ipsa edidit
 Natòsque præ his existimes
 Pictos, inertes, mortuos,
 O tempus aureum, vir ò
 Præstantis ingeni, noua
 Nunc arte qui facis tua,
 Muli vt loquantur, mortuòque
 Vt spiritum ducant, & hinc
 Natura, vis, & nomina
 Sint clara viuorum. Tuas
 Laudes, & hæc & posterum
 Actas canet. Quòd si inuidus
 Quitquam, & malus conabitur
 Te dente seuo rodere,
 Is stultus, ac mutus magis
 Quàm piscis olim, ab omnibus
 Irrideatur. Is videns
 Summis in astra laudibus
 Vbiq; tolli ab omnibus
 Doctis viris & candidis
 Te semper ac pisces tuos
 Liuore rumpatur miser.

SANCTISSIMO PATRI PAVLO III PONT.

OPT. ET MAX. HIPPOLYTUS SAL

VIANVS MEDICINAE

PROFESSOR,



MIHI nihil optatius aut iocundius accidere poterat P. BEATISSIME, quàm vt meas de Aquatilibus animalibus elucubrationes ederem te PONTIFICE. Cuius admirabilem naturam, exquisitam doctrinam, & summam vitæ ac morum probitatem ita omnes suspiciebamus; vt multis annis antea, pontificiæ dignitatis gradum tibi vni præcipuè deberi, sentiremus. Itaq; quòd ad humanas cogitationes pertinet, Pontifex iam pridem fuisti. Cum omnia illa, quæ in Optimo Maximoq; Pontifice esse debent, non adumbrata, sed expressa verbis & re ostendisti. Cum verò diuina prouidentia factum sit, vt quem omnes tantæ dignitatis fastigio dignum iudicabamus, eum tanquàm splendidissimam quandam facem in sublimi cædelabro positam, vniuersæ Christianæ Reipublicæ lumen præferentem cerneremus; summo gaudio perfusi Deo ipsi gratias multas egimus, & in dies maiores agimus; quòd nõ omnino populi sui oblitus est; sed ita nobiscum se gessit, vt illi & nos dicere possemus; Cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis. Te enim Pastorem nobis dedit, in quo veterum illorum sanctorum Pontificum imaginem rediuuam agnoscimus; & magis certè agnosceremus, si corrupta horum temporum conditio medicinam seueriorem pati posset. Hoc igitur tali tantoq; Pontifice cum vniuersus orbis Christianus lateretur, huius publicæ lætitiæ partem non minimam ad me pertinere arbitratus sum; qui multos iam annos Romæ vixi, & medicinæ artis facultate, qualiscunq; illa in me est, & publicè & priuatè multos iuui; qui ex quo die in hac vrbe versari cœpi, nominis tui obseruantissimus semper fui, & mihi occasionem aliquam dari cupiebam, qua obseruantiam meam ostenderem. Quod igitur animus parturiebat, iam parit; optabam enim tibi, cum adhuc esses Cardinalis, obseruantiam in te meâ significationem aliquam dare; Et ecce Summo Pontifici Dei optimi Maximiq; locum in terris obtinenti, has vigilias meas offero. In quibus cum multos annos laborauerim, multumq; operæ consumpserim; non solùm piscium ferè omnium græca, latina, & vulgaria indicaui nomina, corporis figuram descripsi, naturam & mores patefeci, qua arte tum hi capi, tum condiri debeant, narraui; & quale comedentibus nutrimentum præbeant, quibusue medeantur morbis edocui; Sed etiam quòd res esset illustrior, atque perfectior; minori q; labore legentes ad absolutam piscium cogni-

tionē perduceret; eorū omniū, qui ad manus meas peruenerūt, pi-
scium imagines appingēdas atq; excudendas curauī. In quibus ex-
cudēdis quāta uis tuerim diligētia, facillē omnes iudicare poterūt;
quāto autē sumptu id praestiterim, ego ipse sentio. Cum itaq; ut re-
liqua omnia creata, Aquatilia etiā animantia diuinam solertiam
ita testētur, ut possimus & in his illud dicere, quā admirabilia sunt
opera tua Domine, omnia in sapientia fecisti. Et propterea hęc
quoque ad summi Dei sapientiam & laudem referātur; cui nam me-
liūs aut iustius libros de harum rerum tractatione scriptos dicere pos-
sumus aut debemus, quā ei, qui Deum in terris nobis refert; per
quem humano generi aditus ad Deum paratur? Quod si Oppianus
qui græcis uersibus piscium naturam conscripsit, Antonino Impera-
tori libros suos dicauit, à quo pro singulis uersibus singulos num-
mos aureos retulisse dicitur; ita ut eius uersus $\chi\sigma\upsilon\sigma\alpha\zeta$ $\nu\epsilon\pi\alpha$ à ueteribus
dicti sint; quid ego facere debeo, qui non mortali alicui Imperatori,
sed summi Dei Vicario librum meum dico; quem tanti nominis

Maiestate ita munitū iri spero, & mihi persuadeo; ut nihil præ-

terea sit requirendum. Accipe igitur PONTIFEX

OPT. ET MAX. has meas lucubrationes, &

ea benignitate qua cæteros soles, me quoq;

ad pedes Sanctitatis tuæ con-

fugientem ample-

xeris.



HIPPOLYTUS SALVIANUS TIPHERNAS

MEDICUS AC CIVIS ROMANUS

CANDIDO LECTORI .S.



TSI SUSPICOR fore, ut meus hic labor, in multorum voces, & reprehensiones incurrat, hominum partim dicentium, nos inutilem operam, inanemq; laborem suscepisse, qui aquatilium animalium historiam scribere aggressi simus, rem quam, siue quis sciat, siue nesciat, nihil propterea utilitatis, aut damni accepturus sit. Partim affirmantium, & si hac cognitio admodum utilis est, tamen eam a multis ante nos tum Latinis, tum Graecis accurate tractatam, ut non oportuerit eandem quasi fabulam canere, & (ut dicitur) acta agere. Nunquam tamen tanti erit eiusmodi suspicio, ut me poeniteat illorum consilium sequutum fuisse, qui mihi, & a principio scribere aggresso, quasi calcar, ut pergerem, admouerunt, & nunc quae scripsissem, ut ederem, admonuerunt atq; hortati sunt. Nam quod ad priorem objectionem attinet, facile me praestantissimorum virorum exemplo defendam, qui hanc ipsam historiam suis voluminibus complexi sunt, nec se in re leui, aut contemnenda laborasse existimarunt, cum multas & praecelas utilitates, si quis diligentius animaduertat, afferat, nam & pars philosophiae censetur, cuius ne minima quidem particula iure despici potest, & nostra medica facultas, sine hac doctrina, manca, & mutila videatur, cum non rarius ex his medicamenta conficiat (ne in esculentis solum versari existimetur) quam ex aliis animalibus. Adde quod cum omnium penes scriptorum monumenta, siue illa carmine, siue soluta oratione, scripta sint, non raro aliquid de piscibus attingant, dici non potest, quantam lucem haec doctrina, ad multorum locorum intelligentiam praebear, ut iam non utilis tantum, sed etiam necessaria existimetur. Sed non est consilium huc oia huius cognitionis comoda, & opportunitates conferre, quanta .n. futura sint, quisq; hasce historias nostras legendo, quotidie per se discere, atque sentire poterit. Quod vero ad alteram objectionem pertinet, non si multi ante nos, in hoc studio laborauerunt, multumq; operae consumpserunt, propterea locus aliquis nobis, industriae exercendae, non relictus est, praesertim cum vel aliud propositum nobis fuerit, alioq; modo, diuersaq; ratione, atq; illi, in his versati simus. Nam Aristoteles quidem haec ita tractauit, ut vniuersae animantium naturae potius, quam singulorum animalium rationem habuisse videatur, quorum tantum meminit, quantum satis esset, ut vniuersalia ipsa exemplis explicaret. Nos vero quod in vniuerso, & in parte est, non sparsum, atque concisum, sed certo quodam suoq; loco tractamus, ut liceat cuiq; facile, ac breui, totam piscis cuiusq; naturam cognoscere. Etenim primum exposuimus, quo singuli pisces nomine, tum graece, tum latine, tum etiam vulgari gentium lingua (quantum consuequi potuimus) appellentur, dein totius corporis figuram descripsimus, deniq; naturam, moresq; illorum persecuti sumus, ad haec quoq; arte & capi, & condiri debeant, qualis singulorum succus sit, quale nutrimentum, quibusq; morbis medeantur copiose docuimus, ut ad vniuersam historiam (iudicio meo) plane nihil deesse videatur. Etperterea cum nonnulli, quae in aliis legerant, ita illa, in sua transfulerint, ut nihil laborauerint, vera ne essent, an falsa, hominum auctoritatem sequuti potius, quam historiae veritatem, ut Aristotelis Plinius, Plinii Solinus, Oppiani Aelianus, Athenaei Eustathius, qui contenti historiam se se ab illis accepisse, de veritate parum solliciti fuerunt, nobis propositum fuit nihil affirmare, nisi quod ita se habere re ipsa didicimus, ac perspeximus, unde saepe coacti fuimus aliorum scripta reprehendere, non sane con-

tradendū studio (vt videmur) sed veritatis gratia , quæ nobis amīor Platone , & Socrate esse debet , quin etiā tantum à contumelia absumus , vt si qua ratione defendi possunt , quantum in nobis est , id præstemus , eorumq; obscuriora loca clariora reddere conemur . Denique vt beneficium cumulatiū esset piscium quotquot descripsimus , curauimus etiā vt formæ appingerentur , quanta porro diligentia oēs videre poterunt , quanto sumptu . nos ipsi sentimus , sanè cum typis possemus ligneis parua impensa vti , vt concinniores , elegantioresq; formæ redderentur , æreis vti voluimus , alienæ utilitati potius , quàm nostræ arcæ consulentes . Quod si quis adhuc in his aliquid desiderat . necesse omnino est , vt exiguum illud esse fateatur , cogitetq; nihil ab artifice tam perfecte , tam ad amissim effingi posse , vt omni ex parte prorsus respondeat . Satis enim fecisse æquo lectori speramus , si id nostra diligentia affectuissimus , vt quicunq; formam aliquam intuitus fuerit , sine vllō monitore statim intelligat , cuius illa piscis , aquatilis ue animantis sit , modo piscem ipsum antea cognitum habeat . Quam ob rem si in tradenda hac historia , quæ ab aliis accepimus , ea vel clariora , vel ordinatiora reddidimus , si complura vel adiecimus , vel emendauimus , si via longe facilior , ac planior edisposuimus , si formas ad viuū depictas cudendas curauimus , si harum rerum cognitio , hominum generi tot utilitates , & opportunitates , quot ostendimus , affert , nec nos iudicandum acta agere , nec ea cognitio inanis leuisq; videri debet . Neque etiā nobis vitio vertendum est , quod non omnium aquatiliū animantium historias , formasq; , nostra hæc contineat editio , quando id longe maius est , quàm vt vno contineri libro possit , quam ob rem reliquorū aquatiliū (de quibus hic nō pertractatur) historias , formasq; , in librū merito reiecimus secū dum , qui iam diu sub prælo est . Quod si quis tamen illorum etiā interim notitiā aliquam desideret , ex nostris piscatoriis tabulis , vnā cum hoc primo libro editis . eam facile expiscari poterit . Et demum vt scriptorum , quibus in hoc opere lucubrando adiuti fuimus . honori . nec non legentium labori , quantum in nobis erat , vnā confuleremus . vbi vbi aliorū sententiās adducimus , eas , non solum , vt à nostris facile inter noscantur , his duabus notis ¶ Δ includimus , sed etiā auctorem , librum , caput , aut folium & lineam indicamus . Quod quidem (ne series locutionis , maximo legentium incōmodo , sæpissime inturbetur) minoribus literarum characteribus præstitimus . Cum semper enim super hanc primam includentem notam ¶ vna aliqua minor posita litera sit , illa eadem rursus in margine quoque ponitur , quam illius sententiæ , auctoris nomen , libri inscriptio , ac capitis , aut folii , & lineæ numerus sequitur . Accipe igitur hilari fronte primum hunc nostrum librum candide lector , oīaq; æqui boniq; consulens (vt ingenuum virum decet) eo fruere , donec alterum reliquorum aquatiliū animantium , quod breui fiet , foras dabimus . Vale . Romæ Calendis Septembris . M . D . LIII .

HIPPOLYTI SALVIANI TIPHERNATIS, IN SVAS TABVLAS

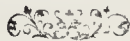
PISCATORIAS, AQVATILIVM ANIMANTIVM PROPE

OMNIVM, NATVRAM, CVM AVCTORIBVS

IPSIS, MIRO COMPENDIO, GRAPHICE

EXPRIMENTES.

PRAEFATIO.



OSTENDAŕ q̄ constitui, Animantium aquatiliŕum historiam conscribere, Non ignorans quàm graue onus, difficilemq̄ prouinciam suscepissem: Ne rei magnitudine, difficultateq̄ retardarer; quo minus tam præclarum opus, tamq̄ vtile conficerem. Existimaui plurimum mihi adiumentalatum iri. Si auctores tum veteres, tum recentiores, qui eo in genere laborarunt, literarumq̄ memoriae aliq̄uid cõmendarunt, rursus accuratius euoluerem, Et quæ ab illis, ea de re, scripta fuissent, diligentius colligerem, inq̄ literarum seriem, atq̄ ordinem digererem. Et dispersa, confusaq̄, unum quasi sub aspectum ferrem. Quod cum non sine labore tandem absoluissem, Intellexi me operæpretium fecisse, opinione maius, atq̄ vberius. Nam præterq̄ quòd infinita, ad id, quod mihi proposui, rerum omnium copia suppeditata esset, illud etiam accessit. Vt cum omnia, quæ ab illis sparsim scripta fuerant, vno quasi intuitu conspicerem, facilitator mihi aditus, ad quosdam locos obscuriores intelligendos, patefactus sit. Vtq̄ nullo ferè negotio, quid ab illis consentaneu sibi, ac inter se, quidne dissentaneum, quid veri simile, quid absurdum scriptum fuerit, comprehendi posset: Quare cū semper ita putauerim, nihil esse libero homine dignius, quàm de optimis literarum studiis bene mereri, Req̄ ipsa intellexissem, quanto hæc meæ tabulæ, harum rerum studiosis, usui futurae essent. Facile a me ipso impetraui, vt vnâ cum primo, huius nostræ historię libro æderentur. Quo dum alter, qui cæterorum aquatiliu animalium historiam continebit, foras datur, habeat tantisper lector, ex quo gustum aliquem reliquorum capere possit. Si quidem in illis breuiter, stricimq̄ omnium historia continetur. Et quidem eo ordine, facilitateq̄ depicta, vt quisq̄ per se, sine vilo labore inuenire, cognoscereq̄ valeat, quid de quoq̄, vilo vnq̄ tempore, seu latinè, seu græcè scriptum fuerit. Ita vt qui fidem habere voluerit, ei sanè, solæ hæc tabulæ, omnium scriptorum instar, futuræ sint, Quum non solum ea omnia contineant, quæ in hoc genere, ad hæc tempora peruenierunt, sed librum quoq̄, vnde illa accepta sint, nec librum solum, sed caput etiam, vel solium, & lineam, ostendant. His vero, qui non prius earum auctoritati stare, sed auctores ipsos inspicere potius voluerint, plurimum tamen utilitatis etiam afferent, cum quasi porrecto digito, quæ dixi omnia, indicent. Sed vt in ipsis conscriendis nullum subterfugi laborem, nec vt omni diligentia excuderentur, sumptui peperi, Ita nunc mihi graue non fuerit, paucis ipsarum voluminum exponere. Sciendum igitur ambas facies, quæ aperto libro oculis subiciuntur, continuata serie, quasi vnâ eam, accipiendas, legendasq̄ esse. Quarum denæ columnæ sua quæq̄ inscriptione distinguuntur. Prima enim latina aquatiliu animalium nomina, quæ quidem apud auctorem aliquem adhuc reperi, secundum literarum seriem, ita continet, vt si vni cuiuspiam animanti plura sint, vbicunq̄ quod inter ea, vtitatissimum est, pro primi sui elementari ratione, locum obtinet, ibi rursus reliqua omnia subnexa, & ad suum quodq̄ auctorem relata habeantur. In proxima vero, pari ratione obseruata, græca nomina continentur. Et in tertia, cuiusq̄ gentis Vulgaria. In quibus sanè ad scribendis, parciore fortasse æquo fuisse, pleriq̄ videbor. Verum ego nihil, nisi quod exploratissimum haberem, in toto hoc opere, ponendum mihi putauit, Tum etiam tanta, ac tam incerta est illorum, non solum pro quoq̄ natione, ac lingua, verum etiam apud vnâ eandemq̄ gentem, pro diuersis portibus, ac vrbibus, & ferè dixerim vicis, varietas, vt non incommodè, quod quisq̄ congruentius, elegantiusq̄ existimauerit, ad scribendi locum reliquisse, videri possim. Quarta columna complexi sumus ea omnia, quæ a quoq̄ auctore, singulis tributa offendimus, Et quidem eo ordine, vt primo nominum, deinde corporis, mox naturæ, ingeritq̄, ab hoc capiendi, deniq̄ coquendi, condiendiq̄ rationem, postremo vero quale nutrimentum, ac quam vim medicam humanis corporibus præsent, ostenderimus. Quinta vero Aristotelis auctoritati dicata est, quem latine, vt à Gaza verus est, expressis vbisq̄ & libris, & capitulis, citamus; ad scriptis etiam binis punctis, si bis vno capite, rei eiusdem meminerit. Sexta Oppiani est, qui similiter vt à Lippio latinus factus, atq̄ ab Aldo excusus est, commostrato libro, folio, & versu, à nobis adducitur. Septimam Plinius occupat, libris, capitulisq̄, indicatis. Octauam possidet Athenæus, cuius libri, paginas, ac lineas, Germanico Valderi exemplari usi, ostendimus. Nona Aelianò conscribitur, in quo citando, quia nec græcè, nec latinè, quod quidem sciamus, euulgatus habetur, historiam illius à P. Giliò compilatam, intelligimus. In postremam deniq̄ reliquos auctores, qui non ex professo, hanc materiam tractarunt, redegit. Et quia in illis quoq̄ citandis, quo omnem operam lectori faciliorem redderemus, Vbi in capitula libri non sunt diuisa, ipsa folia, & nonnunq̄ etiam lineas annotauimus. Monendum hoc quoq̄ est: Nos latinis Herodoto, à Sebast. Gryphio, Anno 1542. Strabone ab Henricho Petri, anno 1549. Galeno ab Hæredibus Iuntæ Anno 1539, excusis vsos esse. Ouidium vero quando simpliciter dicimus, Fragmentum eius auctoris, quod de piscibus extrat, à Gryphio Anno 1537 euulgatum, intelligere. Quando autem Petrum Giliu, cum libellum putare, quem ille de Gallicis, & Latinis nominibus, pisciu Massiliensium cõscripsit, Massarii vero cõmentarios, quos in nonum Plinii addidit, eos, qui ex officina Frobeniana Anno 1537, prodierunt, Tuum igitur erit optime lector, hæc nostræ qualiscunq̄ opella candide frui, ac nos tuo applausu, ad reliqua prosequenda alacriores reddere. Vale.

N O M I N A.		
LATINA.	GRAECA.	VULGARIA.
Ablennis. _____	'Αβλεννίς. _____	
Abramis. _____	'Αβραμίς. _____	
Acanthias. _____	'Ακανθίας. _____	Pesce Palato, Romæ.
Acantha, Lippio.		
& Spinax, The.		
Acarnie. _____	'Ακαρνίς. _____	
	'Ακαρνών, Athe.	
Accipenser. _____	'Ακκιπέσσερ.	
	εχλεύς ῥόδιακος.	
	'Ελλοψ.	
Accipiter, P. Githo. _____	'Ακκίττερ.	
Acharnus. _____	'Αχαρνός, Athe.	
	'Αχάρνα, Hesy.	
A. ulcatus. _____	Βελόν.	
Acus. _____	'Ασεννίς.	
& Belone. _____	ῤαπίς.	Aguglia, Romæ. Anguifugula, Venetijs
Alnois. _____	'Αλνοίς.	
Alonis. _____	'Αλωνίς.	
Acolia. _____	'Ακολίας.	
Acolus. _____	'Ακολός.	
Acria, Theodoro. _____	Χακίς.	
Aetneus. _____	'Αιτιτικός.	
Agriophagrus. _____	'Αγριοφάγρος.	
Alburnus. _____		Albo.
Allabeta, uel Allabes	'Αλλάβητος.	
Alopecias. _____	'Αλώπηξ.	Volpe marina.
Alofa. _____	Θρίσσα.	Laccia, Romæ.

ATTRIBUTA.	ARISTOTELES.
Acus est Diplo. Vide Acus. _____	
Piscis. _____	
{ Marinus. _____	
{ Nili. _____	
Dens agmine ince. lit. _____	
A spina, quam habet sic uocatur. _____	Hist. lib. 6. cap. 10.
Muscelini generis est. _____	Hist. lib. 6. cap. 10.
Cor quinq; angulorum habet. _____	
Ad præcordia, super mamas, oua habet	Hist. lib. 6. cap. 10.
Prolem, sicut impedimento, nõ recipit.	Hist. lib. 6. cap. 10.
In Europo non gignitur. _____	Hist. lib. 9. cap. 37.
Vide etiam Musculus. _____	
Labrax cui sit. Vide etiam Labrax. _____	
Dulcis, & asstringens. _____	
Nutritus, ad excernendũ est _____	Facilis.
	Difficilis
Marinus piscis. _____	
Vide etiam Acharnus. Idem forsari.	
A Romanus uocatur. _____	
Creditur _____	Esse ab Archestrato.
	Non esse ab Athenæo.
Quibus _____	Sit. Theodoro, Aristoteli
	Non sit. Vide Ellops etiam
Paruus, longi rictus, figuræ triangul.	
Squamas ad os uersas, unus oium habet	
Franchæ quaterne, et simplices sunt.	Hist. lib. 2. cap. 13.
Fel intestinis commissum est. _____	Hist. lib. 2. cap. 15.
Contra aquam nando neat. _____	
Rarus inuentu. _____	
Pamphilo profundo, nec alio, pasfitur	
Piscium nobilissimus habitus. _____	
A coronatis cum tibicine introfertur.	
Est alyi Miluus, Vide Miluus. _____	
Aeneensis piscis est. _____	
Vide et Acarnie, et Archanas. Vide for	
Dicatur à quibus. _____	Cjan. Hist. lib. 6. cap. 17.
Est Diplo. _____	
A quibus appelletur. _____	
Longi rictus est, & dentibus caret. _____	
Ex longorum piscium est censu. _____	Hist. lib. 2. cap. 15.
In icore solum continet. _____	Hist. lib. 2. cap. 15.
Spinã habet _____	Viridis coloris.
	Halymia nidus idonea
Serò fatificat. _____	Hist. lib. 6. cap. 17.
Part _____	Aestate.
	Dehiscente utero.
Piscatio. _____	
Difficilis concoctũ. _____	
Est _____	Arila sine pinguedine, et furco
	Humida, & boni succi.
Piscandi ratio. _____	
Exocatus etiã dicitur, Vide Exocatus	
Coracinus cui sit, Vide Coracinus.	
Scarus est Nicandro, Vide Scarus. _____	
Chalis alyi, Vide Chalis. _____	Hist. lib. 8. cap. 20.
Cestum coniugium feruat. _____	
Lotus, Vide etiam Phagrus. _____	
Puerulum homorum præla. _____	
Niliacus piscis. _____	
Vulpes est, Vide Vulpes. _____	
Alyi Clupea, Vide Clupea. _____	

PIANVS.	PLINIVS.	ATHENAVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
1. fol. 110. 49.		Lib. 8. fol. 177. 27.		
1. fol. 110. 49.		Lib. 7. fol. 155. 50.		
1. fol. 113. 3.		Lib. 7. fol. 147. 30.		
		Lib. 7. fol. 147. 34.		
				Hesychius.
		Li. 7. fo. 163. 25. l. 8. f. 177.		
		Lib. 8. fol. 177. 38.		
		Lib. 7. fol. 163. 25.		
	Lib. 32. cap. 11.			
		Lib. 7. fol. 147. 39.		
		Lib. 7. fol. 147. 37.		
		Lib. 7. fol. 147. 39.		
	Lib. 9. cap. 17.	Lib. 7. fo. 147. 41. Appioni.		
	Lib. 32. cap. 11.			Oui. fol. 36. 18. 2 ^o 37. 286
		Lib. 7. fol. 147. 40.		
	Lib. 9. cap. 17.			Macr. 3. Sat. cap. 16.
	Lib. 9. cap. 17.			(Macr. 3. Sat. cap. 16.
	Lib. 9. cap. 17.		Lib. 11. cap. 21.	Cice. de fato. Oui. fol. 36. 18. et 37. 28.
	Lib. 9. cap. 54. Rhodi.	Lib. 7. fol. 147. 37. Rhodi.	Lib. 11. cap. 21.	Colu. l. 8. c. 16. M. Var. l. 2. ca. 6. Rhod.
	Lib. 9. cap. 17.	Lib. 7. fol. 147. 40.		¶ Oui. f. 37. 28. Ci. de fato. Mar. 13. 21
		Lib. 7. fol. 147. 38.	Lib. 11. 21.	¶ Pla u. in Bacch. Macr. 3. Satu. ca. 16.
			Lib. 12. cap. 52.	
		Lib. 7. fol. 143. 44.		
	Lib. 9. ca. 51. l. 32. c. 11	L. 7. fo. 159. 31. l. 8. f. 177.		
		Lib. 8. fol. 177. 27. (27.		
		L. 7. fo. 159. 30. l. 8. f. 177.		
		L. 7. fo. 159. 30. et. 32. (27.		Maff. fol. 351.
fol. 109. 35.				
f. 141. 38.				
	Lib. 10. cap. 32.			Alb. M. lib. 24. Amger dictus ab eo.
	Lib. 9. cap. 51.		Lib. 11. cap. 23.	Maff. fol. 351.
fo. 141. 38. fo.				
(142. 6.		Lib. 8. fol. 177. 27.		Maff. fol. 351.
		Lib. 7. fol. 163. 47.		
		Lib. 8. fol. 177. 27.		Maff. fol. 351.
fol. 138. 30.				
fol. 109. 20.	Lib. 9. cap. 19.		Lib. 11. cap. 24.	
		Lib. 7. fol. 154. 17.		
		Lib. 7. fol. 159. 50.		
fol. 115. 13.			Lib. 11. cap. 25.	
fol. 109. 5.				
	Lib. 5. cap. 9.	Lib. 7. fol. 155. 49.		Auf. Gal. in Mosel.
	Lib. 32. cap. 11.			Strab. lib. 17. fol. 539.
				Maff. fol. 46.

N O M I N A.
LATINA. GRAECA. VULGARIA.

Alphistes. _____ ἄλφιστις. _____
Alphisticus. _____ ἄλφιστικός. _____

Amia. _____ ἄμια. _____ Lechia, Roma. _____
& Trocta, Aeli. _____ τρόκτα. _____

Anguilla. _____ ἄγγελας. _____ Anguilla. Italis. _____
Ael. Germanis. _____

ATTRIBVTA. ARISTOTELE

Est Apollodoro, Numenio, Epicharmo. _____
Est Aristoteli, Diocli. _____ Non legi in Aristotele

Color { In uniuersum cercus. _____
Partibus aligibus, purpureus. _____
Flauus. _____

Vnius spina est, ex Aristotele. _____ Non legi in Aristotele
Saxatilis est Diocli. _____

Bini capiuntur. _____
Dicitur, q. non singula, sed gregatim nasci
Ab Aeliano uocatur. (tent. _____
Descriptio figurae, & coloris. _____
Dentes habet ualidos. _____ Hist. lib. 9. cap. 37.
Branchias habet contectas, ex Arist. _____ Non legi in Aristotele.
Fel habet æqualis magnitudinis cum mte _____ Hist. lib. 2. cap. 15.
Lienē hēt eiusdē magnitudinis. (stimo. _____
In Pto diebus singulis auctio cognoscit _____ Hist. lib. 6. cap. 17.
Carnuora est. _____ (tur. Hist. lib. 8. cap. 2.
Apta piscibus esca, paratur ex ea. _____ Hist. lib. 4. cap. 8.
Gregalis est. _____

Pugnat { Cum Delphinis. _____
Cum beluis. _____ Hist. lib. 9. cap. 37.
Qua aucticia. _____
Qua prudentia. _____ Hist. lib. 9. cap. 37.

Hamo capta, hincam crodēs, liberatur _____
Dignit { Propē fluiuorum ostia. _____ Hist. lib. 8. cap. 13.
Fluuios etiam subit. _____

Carnus { Pratenera, & boni succi. _____
Dura. _____

Ex Byzantio optima. _____
Quomodo condiri debeat. _____

Dicitur { Latine, q. angul' affimiletur _____
Graecē, q. luto insundatur. _____
ἄγγελας etiam per. 1. dicitur. _____

Longa, & lubrica. _____ Hist. lib. 1. cap. 5. l. 2.
Branchias habet { quaternas, et simpli _____ Hist. lib. 2. cap. 13.
Exiguas. _____ (ces. Hist. lib. 9. cap. 2.

Pinnas binas tantum habet. _____ Hist. l. 1. c. 5. l. 2. c. 1
Tergoris est crassioris. _____ (h. 4. c.
Gulam habet, sed exiguum. _____ Hist. lib. 2. cap. 17.
Ventris exigui est. _____ Hist. lib. 8. cap. 2.
Fel in iecore continet. _____ Hist. lib. 2. cap. 15.
Pinguedine non abundat. _____ Hist. lib. 3. c. 17. lib. 8.
Sexu nō differt, neq. u. mas, neq. femi _____ Hist. l. 4. c. 11. l. 6. c. 2.
Gignitur { Nō coitu, sed spōte (na ē. _____ Hist. lib. 4. c. 11. lib. 6.
Ex lentore ab ea distillate. _____ (Gen. l. 3)
Vesitur { Limo, edulys, & humore. _____ Hist. lib. 8. cap. 2.
Noctibus. _____

Crescit in Gange ad tricenos pedes. _____
Locus { In clara solum aqua uiuit. _____ Hist. lib. 8. cap. 2.
Palustris, fluiuatilis, et mari _____
Ex fluuijs maris descendit (na _____ Hist. lib. 6. cap. 14.
separatim ab alyjs piscibus ui

Se mutuum deuorant. _____ Cui. _____
Mitescit adeo, ut in aures additas gerat _____
Viuit { Sine aqua senis diebus. _____ Hist. lib. 8. c. 2. Par. l.
Octonis annis. _____ Hist. lib. 8. cap. 2.

Laudatur { Marina, magisq. lacustris _____
Copaïda, et Stymonia. _____
Que fami. falso creditur _____ Hist. lib. 8. cap. 30.
Siculi freti, Rhegyum à _____
(Messana diuētis.

IANVS.	PLINIUS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
		Lib.7. fol. 141. 41. 46.		Hesychius.
		L.7. fol. 141. 45. fol. 152. 33		
		Lib.7. fol. 141. 43.		
		Lib.7. fol. 141. 45.		
		Lib.7. fol. 141. 45.		
		Lib.7. fol. 152. 33.		
		Lib.7. fol. 141. 43.		
		Li.7. fol. 139. 52. fol. 161. 52.		Eustathius fol. 868. 51
			Lib. 12. cap. 53.	P. Gili. cap. 32.
			Lib. 11. cap. 26.	Maff. fol. 143. Ioui. cap. 7.
fol. 129. 34.		Lib.7. fol. 139. 45.	Lib. 12. cap. 53.	
		Lib.7. fol. 139. 45.		Ioui. cap. 7.
		Lib.7. fol. 139. 46.		
	Lib.9. cap. 15.	Lib.7. fol. 139. 46.		
		Lib.7. fol. 139. 46.		
fol. 129. 31.			Lib. 12. cap. 53.	
fol. 129. 35.				
fol. 129. 37.			Lib. 12. cap. 53.	
fol. 134. 27.		Lib.7. fol. 139. 47.	Lib. 12. cap. 53.	
fol. 108. 38.				
				Maff. fol. 70.
		Lib.7. fol. 140. 1.		
				Gal. clas. 2. fol. 30. C.
		Lib.7. fol. 140. 9.		
		L.7. fol. 140. 6. fol. 147. 11.		
				Ioui. cap. 33. ex Marco Varrone.
				Eustathius. fol. 1240. 15.
				Eustathius. fol. 1240. 21.
	Lib.9. cap. 20.			Plautus in Pseu.
		Lib.7. fol. 155. 53.		
	Lib.9. cap. 20.			
	Lib.9. cap. 23.			
	Lib. 10. cap. 68.			Eustathius. 1231. 31.
				Eustathius. 1231. 29.
fol. 115. 15.	Lib.9. cap. 51.	Lib.7. fol. 149. 26.		Eustathius. 1231. 31.
	Lib.9. cap. 21.	Lib.7. fol. 149. 27.		
	Lib.9. cap. 3.			Solinus. cap. 65.
	Lib.9. cap. 21.	Lib.7. fol. 149. 23.		
fol. 108. 46.	Lib. 32. cap. 11.	Lib.8. fol. 177. 19.		Gal. clas. 2. fol. 36. D.
fol. 108. 46.				
			Lib. 11. cap. 27.	
				Eustathius. 1231. 37
	Lib. 32. cap. 2.		Lib. 12. cap. 24.	
fol. 113. 20.	Lib.9. cap. 21.			
	Lib.9. ca. 21.			Eustathius. 1231. 36.
		Lib.8. fol. 177. 19.		
		L.7. fol. 148. 52. fol. 149. 38		Eusta. 1240. 25. Paus. l. 9. fo. 368. Cle.
				(Alex. Peda. li. 2. ca. 1. ex Maandro.
		Lib.7. fol. 149. 36.		Macro. Satur. 3. c. 15. Eusta. 1240. 28.

IANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
		Lib. 7. fol. 149. 2.		Hero. lib. 2. fo. 146. Eustathius. 1240. 27.
		L. 7. fol. 149. 21. 31. et. 39.		Eustathius. 1240. 26.
		Lib. 7. fol. 149. 20.		Eustathius. fol. 1240. 30.
		Lib. 7. fol. 149. 21.		Gal. clas. 2. fol. 36. E.
fol. 150. 28.	Lib. 9. cap. 21. et 22.		Lib. 11. cap. 27.	Macr. Sat. 3. cap. 15. Cle. Alex. stro. l. 7.
	Lib. 9. cap. 21.			(fol. 263.)
	Lib. 9. cap. 15. sine nos		Lib. 13. cap. 73.	
	Lib. 9. cap. 15. — Cmine.		Lib. 13. cap. 73.	Hero. li. 4. fo. 297. Soli. c. 25. sine nomine.
	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 3. fol. 60. 11.	Lib. 13. cap. 73.	Hero. li. 4. fo. 297. Strab. l. 7. Hesychius.
	Lib. 9. cap. 15.		Lib. 13. cap. 73.	Hero. lib. 4. fo. 297. Strab. l. 7. Soli. c. 25.
	Lib. 9. cap. 15.			Soli. cap. 25.
	L. 3. f. 60. 10. l. 7. f. 157. 33			Hero. lib. 4. fol. 297.
			Lib. 13. cap. 73.	Strab. lib. 7.
163. 49. Calc chthitributur.		Lib. 7. fol. 142. 3.		Eustath. fol. 1067. 37
d. 35. 11. Grae triusq; memnt		Lib. 7. fol. 142. 5.		Eustathius. fol. 1067. 40.
		Lib. 7. fol. 142. 12.		Eustathius. fol. 1067. 40.
		Lib. 7. fol. 142. 5. et 6.		Eustathius. fol. 1067. 40.
		Lib. 7. fol. 142. 12.		Eustathius. fol. 1067. 40.
		Lib. 7. fol. 142. 6.		Eustathius. fol. 1067. 40.
		Lib. 7. fol. 142. 12.		Eustathius. fol. 1067. 40.
		Lib. 7. fol. 142. 6.		Eustathius. fol. 1067. 40.
		Lib. 7. fol. 163. 25.		
	Lib. 9. cap. 59.			Oui. fol. 34. 24.
fol. 137. 49.	Lib. 9. cap. 59.		Lib. 11. c. 28. et. 30.	Oui. fol. 34. 24.
fol. 135. 26. f. (137. 20.	Lib. 9. cap. 59.	Lib. 7. fol. 141. 50.		Eustathius fol. 1053. 19. et 1067. 39
fol. 110. 59.		Lib. 7. fol. 142. 7.	Lib. 11. cap. 22.	
		Lib. 7. fol. 163. 26.		
		Lib. 7. fol. 152. 40.		
		Lib. 8. fol. 177. 25.		
		Lib. 7. fol. 152. 41. Ex Ari.		P. Gili. cap. 44.
	Lib. 11. cap. 51.			Eustathius. fol. 1720. 39.
	Lib. 11. cap. 51.			
		Lib. 7. fol. 152. 44.		
		Lib. 8. fol. 177. 25.		
		Lib. 7. fol. 163. 5.		
		Lib. 7. fol. 161. 53.		Eustathius. fol. 1061. 2. 1150. 41.
fol. 119. 47.	Lib. 31. cap. 8.	Lib. 7. fol. 143. 10.		Eusta. 1150. 38. Suidas. Magf. fol. 362.
fol. 119. 57. l.	4f. 150. 43.		Lib. 11. cap. 31.	(P. Gili. cap. 109.)
fol. 119. 40.			Lib. 11. cap. 31.	
fol. 119. 57.			Lib. 11. cap. 31.	
		Lib. 7. fol. 162. 16.		Eustathius. fol. 87. 35.
		Lib. 7. fol. 143. 16.		Suidas. Eustathius. fol. 1150. 18.
		Lib. 7. fol. 143. 10.		Eusta. 1150. 36. Suidas. P. Gili. cap. 109.
		Lib. 7. fol. 143. 12.		Suidas. Eustathius. 1150. 36.
fol. 150. 45.				Suidas.
		Lib. 7. fol. 143. 14.		Suidas. Eustathius. 1150. 36.
				Suidas.
		Lib. 7. fol. 143. 17.		Eustathius. 1150. 36.

Aplua, Theodoro.	'Αφι'ν.	Pesce Igualo, Romæ.
Apolectus.	_____	_____
Apur, Plinæ.	'Αφι'ν.	Pesce Igualo, Romæ.
Aquila.	'Αιετῆς.	Aquilone Romæ.
Araneus.	ἀράκων.	Trafina Romæ. Dracena, Græcus. Ragno, multis in locis.
Aranicus, a Lippio.	_____	_____
Arbor.	_____	_____
Archanas, Theo.	'Αρχάνος, 'Αρχάρι ἴκτι, 'Αρχάκτι.	_____
Archanus, Theo.	'Αρχάνος, 'Αρχάρι ἴκτι, 'Αρχάκτι.	_____
Arctus.	'Αρκτος.	_____
Arctus, Th.	_____	_____
Aries.	κρίδος.	_____
Arneutis, i. urinator.	'Αρνευτῆς.	_____
Arista, Theodoro.	'Αριστερία.	Latterino Romæ.
Asellus.	Maiores.	'Ο.οσ. Γαλλοσ. Βαλλοσ. Καλλοσ.
	Minor.	'Οπίσκος. Γαλλοσ. Γαλλοσ. Γαλλοσ. Καλλοσ. Καλλοσ. Μαλλοσ. Μαλλοσ.
		Merluzo, Romæ.
		Merluzi, Hispanis.
		Merlu, Gallis.
		Pescada, Lusitanis.
		Stekfisch, Germanis.

Alia ex Membris, et Mugilibus parvis fit	Hist. lib. 6. cap. 15.
Alia ex Membrade fit. Vide Membras.	Hist. lib. 6. cap. 15.
Vilis, & pauperum olivum.	_____
Timada, a turmatim natans.	_____
Acgrè in uentriculo conficitur.	_____
Celerimè coquitur.	_____
Condimentum.	_____
Aphy alys. Vide Aphy.	_____
Maxima Pelamida species. Vide Pelamis.	_____
Aphy alys. Vide Aphy.	_____
Descriptio.	_____
Cartilaginea.	Hist. lib. 5. cap. 5.
Plana.	_____
Animal parit.	_____
Dura carnis est.	_____
Quibus	Si. Vide etiam Draco. Nō fit. Vide etiam Archanus.
Pessiferus sine aculo	In dorso. In branchis.
Pescis falso creditur.	_____
Ainè uosilis dispersa ramis.	_____
Bellua	Marina. Gaditani Oceani.
Varys Aristotelis colubibus legitur.	Hist. lib. 8. cap. 19.
Aestate laborat.	Hist. lib. 8. cap. 19.
Vide Archanus, et Acharnus. uide forid.	_____
Varys Aristotelis exemplaribus legitur.	Hist. lib. 8. cap. 2.
Maximus Capitonum uorator.	Hist. lib. 8. cap. 2.
Vide Archanus, et Araneus. lidem forid.	_____
Cruclati generis.	Hist. lib. 5. cap. 17.
Eo parit tempore, quo Louisa.	Hist. lib. 5. cap. 17.
Pregnans suus, a partu insuans.	Hist. lib. 5. cap. 17.
Arctus caput habet.	_____
Coriua habet.	_____
Max frontem alba uitta redimitam, scemina ex imo collo cirros pendentes habet.	_____
Catascæ magnitudinis.	_____
Maris procellas agitat.	_____
Fraudulentus hominum, ac nauis mexfor.	_____
Quomodo marinos enecet Vitulos.	_____
Reperitur	Circa insulâ Taprobanam. In Corsico, et Sirido freto. In Santonum litore.
Numenio Hyppurus est. Vide Hyppurus.	_____
Alys Athenina. Vide Atherina.	Hist. lib. 6. cap. 17.
Proprie dicitur, improprie utrunq; signifi.	_____
A Dorione etiam dicitur.	Cat.
Aliquibus maior est. Vide Bacchus.	_____
Archestrato maior est, in mendam fit.	_____
Duplex, maior, & minor.	_____
Dicitur a loquentibus proprie.	_____
A Dorione uocatur.	_____
A Dorione uocatur.	_____
Ab Euthydemo appellatur.	_____
A quibus uocetur.	_____
Etiam dicitur. Vide Chedarius.	_____
A Dorione uocatur.	_____
Quibus fit. Vide Bacchus.	_____
Sic dicitur	Quod a simi colorè referat. Quod a segnis fit forsan.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIJ AVCTORES.
	Lib. 7. fol. 143. 14.		Suidas. Eustathius. 1150. 36.
	Lib. 7. fol. 143. 14.		Suidas. Eustathius. 1150. 36.
Lib. 31. cap. 8.	Lib. fol. 143. 28.		Eustathius. 1150. 42.
fol. 150. 47.			
	Lib. 8. fol. 177. 39. f. 178. 25.		
	Lib. 7. fol. 143. 26. l. 8. f. 178.		Suidas. Eustathius. 1150. 39.
	(23.)		
Lib. 9. c. 15. l. 32. c. 11.			
Lib. 31. cap. 8.			
			P. Gili. cap. 52.
fol. 117. 27.	Lib. 9. cap. 24.		P. Gili. cap. 52.
	Lib. 9. cap. 24.		P. Gili. cap. 52.
fol. 117. 27.	Lib. 9. cap. 24.		
			Gal. clas. 2. fol. 30. C.
			Ifido. lib. 12. cap. 6. P. Gili. cap. 65.
Li. 32. c. 11. utrunq. nu			Maff. fol. 326. P. Gili. cap. 65.
Lib. 9. c. 48. (merans.			Ifido. lib. 12. cap. 6. P. Gili. cap. 65.
fol. 137. 17.			
Lib. 9. cap. 4.			Maff. fol. 7.
Lib. 32. cap. 11.			
Lib. 9. cap. 4.			
	Lib. 3. fol. 53. 21.		
		Lib. 10. cap. 3.	
fol. 112. 55.	Lib. 9. ca. 5.		
		Lib. 10. cap. 12.	
fol. 112. 55.	Lib. 9. cap. 5. l. 32. c. 11	Lib. 10. cap. 2. & 3.	
		Lib. 10. cap. 2. cl. 12.	
fo. 112. 55. l.	Lib. 9. cap. 44.	Lib. 10. cap. 2. & 12	
(5 f. 155. 38.		Lib. 10. cap. 12.	
		Lib. 10. cap. 3.	
		Lib. 10. cap. 12.	
Lib. 9. cap. 5.			
	Lib. 7. fol. 152. 16.		
	Lib. 7. fol. 157. 40.		Gal. clas. 2. fol. 29. F.
	Lib. 7. fol. 157. 40.		
Lib. 9. cap. 17.			P. Gili. cap. 36.
	Lib. 7. fol. 157. 43.		
Lib. 9. cap. 17.			
	Lib. 7. fol. 157. 40.		P. Gili. cap. 36. Maff. fol. 96.
	Lib. 7. fol. 156. 7.		P. Gili. cap. 36. Maff. fol. 96.
	Lib. 7. fol. 157. 41.		P. Gili. cap. 36. Maff. fol. 96.
	Lib. 7. fol. 157. 42.		
L. 9. cap. 17. l. 32. c. 11.			Maff. fol. 56. P. Gili. cap. 36.
	Lib. 3. fol. 59. 48.		
	Lib. 7. fol. 157. 41.		Maff. fol. 96.
	Lib. 3. fol. 59. 49. lib. 7. fol.		
	(157. 42.)		
fol. 109. 14.			M. Varro.
			Maff. fol. 96.

			Descriptio pulchra.	
			Ventrosus est.	
			Lipius habet in capite.	
			Cor habet in uentre.	
			Quoties pariat, non est inuentum.	
			Solitarus est.	
			Litet astate sexagenis diebus.	Hist. lib. 8. cap. 15.
			Quo astu pisciculis salit.	Hist. lib. 9. cap. 37.
			Degit	
			In mari solum.	
			In loco cœnoso.	
			In alto, qui Bacchus dicitur.	
			Præstator	
			Bacchus, q in alto capitur.	
			Qui puro degit mari.	
			Aegrus datur, non ferus q̄ saxatilis.	
Afilus.	οἰστρος.	Prusa, Liguret.	Animal paruum scorpius effigie, aranei ma	Hist. lib. 8. cap. 19.
			Thyris, & Gladii infestat. (gnitudine.	Hist. lib. 8. cap. 19.
Aspargus.	ἄσπυρος.		Marmus est, cuius prudentia.	
			Vile etiam Spargus. Fundem arbitror.	
Aslacus.	ἄσλακος.	Leone, Romæ.	Crustati generis est. Vide etiam Lece.	Hist. lib. 1. cap. 6. li. 4.
& Gamaris Theol.	οστιακός. etiā Atticus.	Asiase, Venetiæ.	Descriptio, & quo differat à Locusta.	Hist. lib. 4. cap. 2.
quò inò placet, cū κερ	Athe. l. 3. fol. 53. 19	Ligonbaud. Massilhe.	Aauces uigues habet.	
μαροῖς φραδὲ, & non			Foris, alteruter grandior, fortuitu est.	Hist. l. 4. c. 2. Part. l.
ἄσλακος, Gamarus			Verè, aut autino, à partu senectutè exuit.	Hist. lib. 5. cap. 17.
dicitur, paruosq̄ sit,			Cou	
& flumatis, & non			More quasrupedi, retro omigen	Hist. lib. 5. cap. 7.
marinus, & magnus,			In cuncte uere, iuxta terram. (tū.	Hist. lib. 5. cap. 7.
ut Alacus. Vile etiā			Longus delatus, propriam repetit sedem.	
Gamarus.			Magnus	
			Non reperitur in Ponto.	
			Est Alexandrinus.	
			Odore scarum capitur.	Hist. lib. 4. cap. 8.
			Dure carnis, & concoctu difficilis.	
			Dicitur à quibus.	
Atherina.	ἄθερινα. et ἄθερινα		A qui uis uocetur.	Hist. lib. 6. cap. 17.
et Anthemina } Th.	ἄθερινα.	Literno, Romæ.	βελός etiam appellatur ab Hesychio.	
& Aristia	ἄθερινα. Ari. H.		Duplex genus.	
& Aristula. Theol.	lib. 9. cap. 2.	Saulet. Massilhe.	Paruus est pisci ulis, & ulis.	
	ἄθερινα. Athe. lib. 7.		Gregalis est.	Hist. lib. 9. cap. 2.
	fol. 143. 17. ni men-		Parit	
	dum sit.		Æsate, iuxta terram.	Hist. lib. 6. cap. 17.
			Atterens alium arene.	Hist. lib. 6. cap. 17.
			Herboso limore degit.	
Atagenus.	ἄταγενίδος.		Scepanus etiam dicitur. Vile Scepanus.	
Attilus.		Attina, } Accolæ.	Ad libras mille pinguis, ut aliquando.	
		Adena, } Padæ.	Captus, boum iugo extrahitur.	
		Ladano. }	In Pado degit, & capitur.	
			A Clupea quomodo interficiatur.	
			Ἐρωπο. etiam dicitur ab Oppiano.	
Aulopis, P. Gili.	ἄυλωπίος. Aeli.		Anthæ species est. Vide Anthas.	Hist. l. 6. c. 17. Græcè
& Sacer, Theol.	ἄυλωπίος. Arist.		Descriptio exactissima.	
Aulopos, Lipp.	ἄυλωπίος. Opp.		Cetacea magnitudinis.	
			Tortis, & puznæ.	
			Piscatio mira.	
Atilos.	ἄυλός.	Cappa lōga. Venetijs	Daßylus est. Vide Daßylus.	
Awata.	κρυόσπορος.	Orata. Romæ.	Dicitur	
σιθησophrys. Oui		Ora. Venetijs.	Quòd auri deus imitetur.	
et Ionysus.			Quòd aurei supercilium gerat.	
& Orata, Feslo.	ἰανίσκος.		Dicitur etiam ab Ephesys Ionysus.	
			Pinnae binas prona, et binas supina parte	Hist. l. 1. cap. 5.
			Paucæ circa uentriculâ applices. (habet	Hist. lib. 2. cap. 17.
			Melanuro proportionem habet.	
			Parit	
			Æsate.	Hist. lib. 6. cap. 17.
			Prope fluminum ostia.	Hist. lib. 5. cap. 17.
			Carniuera tantum est.	Hist. lib. 8. cap. 2.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIV AVCTORES.
			Ioui, cap. 20.
	Lib. 7. fol. 163. 33.		
Lib. 32. cap. 10.	Lib. 7. fol. 157. 37.	Lib. 11. cap. 32.	P. Gili. cap. 36. Mass. fol. 96.
	Lib. 7. fol. 157. 37.	Lib. 11. cap. 32.	P. Gili. cap. 36. Mass. fol. 96.
fol. 116. 39.		Lib. 11. cap. 32.	Iou. cap. 20. quod falso Aristoteli tribuit.
	Lib. 7. fol. 157. 36.	Lib. 11. cap. 32.	
fol. 109. 14.	Lib. 9. cap. 16.	Lib. 11. cap. 32.	
	Lib. 52. cap. 11.		
fol. 108. 31.	Lib. 9. cap. 17.		
	Lib. 9. cap. 17.	Lib. 8. fol. 177. 35.	
			Gal. clas. 2. fo. 29. F. G. clas. 7. f. 51. F.
			Gal. clas. 7. fo. 45. G. fo. 50. F. fo. 51. F.
Lib. 9. cap. 15.			Eustath. fol. 1928. 20. ubi Δεσχυμῆς pro
Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 151. 3.		Eusth. fol. 1. 23. 20. (Ἀπόχρησις legitur.
		Lib. 11. cap. 32.	
Lib. 9. cap. 31.	Lib. 5. fol. 53. 21.		Gal. clas. 2. fol. 30. H.
	Lib. 3. fol. 53. 20.		
	Lib. 3. fol. 53. 30.		
	Lib. 3. fol. 53. 24.		
	Lib. 3. fol. 53. 25.		
fol. 111. 6.		Lib. 13. cap. 10.	
fol. 116. 53.			
	Lib. 1. fol. 4. 13.		
			Gal. clas. 2. fol. 30. H.
fol. 108. 36.	Lib. 7. fol. 150. 34.		Eustathius. 1150. 42. P. Gili. cap. 110.
108. 36. in ma (nu scripto.			Hesychius.
			P. Gil. cap. 110.
	Lib. 7. fol. 143. 17. f. 150.		Eustathius. 1150. 42. P. Gili. cap. 110.
	(43.		P. Gil. cap. 110.
108. 36.			
	Lib. 7. fol. 161. 6.		
Lib. 9. cap. 15.			
Lib. 9. cap. 15.			
Lib. 9. cap. 15.			
Lib. 9. cap. 15.			
l. 111. 1.		Lib. 11. cap. 22.	
l. 111. 1.		Lib. 11. cap. 22.	
		Lib. 11. cap. 22.	
35. 26. fol.	L. 9. c. 59. Anthū uocās.	Lib. 11. cap. 22.	
(137. 20.	Lib. 32. cap. 11.	Lib. 11. cap. 22.	
l. 109. 32.			Oui. fol. 37. 4.
			Isid. l. 12. ca. 6. Mass. fo. 80. P. Gi. c. 29.
	Lib. 7. fol. 163. 45.		
	Lib. 8. fol. 177. 19.		
	Lib. 7. fol. 163. 42.		

Auris marina.	Λεπρίς.	Patella di mare. Rom.
Auruma.	ἄουρις.	(mar.)
BACCHVS.	Βάκχος.	
Beon.	βαζον.	
Balena.	βαλενα.	Capidoglio, Italis.
Balagrus. Theodoro.	βαγιρος.	
Balanus.	βαλλανος.	Balano. multis locis.
Et Glans. Theo.		Dactilo. Venetis.
Balerus.	βαλερος.	
Banchus.	βανχος.	
Barbus.		Barbo. Romæ.
Basiliscus.	βασιλισκος.	
Batis.	βατις.	Raia. Romæ.
Batrachus.	βατραχος.	Ranochia.
Bebras.	βεβρας.	
Belennus.	βελεννος.	
Belone.	βελονη.	Aguglia. Romæ.
Bembras.	βεμβρας.	
Belennus.	βελεννος.	
Blephsa.	βλεφσα.	

iscium omnium timidissimus.	
Degit	In mare, circa litora. Hist. lib. 8. cap. 13.
	In labris etiam marinis. Hist. lib. 8. cap. 15.
Aestate latet.	Hist. lib. 8. cap. 15.
Hyeme laborat.	Hist. lib. 8. cap. 19.
Sacer piscis censetur à Callimacho.	
Veneri dicitur.	
Sapientissima	Lu rina concha, nutrita.
	Pisium omnium.
Capiatur quomodo.	Hist. lib. 4. cap. 1.
Aegre edogatur, comocita multū nutrit.	
Veneriato mellimedetur.	
Patella etiam dicitur. Vide Patella.	Hist. lib. 4. cap. 4.
Byzantius est Coryla. Vide Coryla.	Hist. lib. 6. cap. 17.
Asellus species	Maior. Vide Asellus.
	Minor. Vide Asellus.
Boni succi, sed aegre conduntur.	
Innocentus, et melis.	
Vestitur	Cuttinjenjas.
	rancidus caret. Hist. lib. 1. ca. 5. Par. 1.
Fistulam habet in fronte.	Hist. lib. 1. cap. 5. lib. 6.
Animal sine ovo gignit.	Hist. lib. 5. ca. 12. Gē.
Mummas habet, et lac.	Hist. lib. 3. ca. 25. Cl.
Spirat.	Part. lib. 3. cap. 6.
Elata, per summa a quoris fistula, dormit.	Hist. lib. 4. cap. 13.
Pugnat cum Oris.	
Magnitudinis, qui ternum iugerum.	
Ab am. o musculo dicitur.	
Locus.	
In terram exit aliquando, ut apricetur.	
Caro infansus, et dura.	
Coagulum eius lethargie medetur.	
Flammatis, et sterilis profusus.	Hist. lib. 4. cap. 11.
Conchiliorum species.	
Immobilis, et osfacū carens.	Hist. lib. 4. cap. 8.
Lacus, glandis formam praefefrens.	
Gignitur	In saxorum cauernis. Hist. lib. 5. cap. 15.
	In limosa regione.
Maior facile excernitur, et sapidus est.	
Fluuiatilis, lacustris ue est.	Hist. lib. 6. ca. 14. uo. 3.
Parit in uadis.	Hist. lib. 6. cap. 14.
In nato:nis exortu, lumbrico, perit.	Hist. lib. 8. cap. 25.
Mugilum species dicta	Myxon.
	Chelon.
Marinus piscis.	
Medetur sel eius auribus.	
Vide etiam Mugil, Myxon, et Chelon.	
Melior piores auro.	
Saxa colit, imo defixa profundo.	
Raia est. Vide Raia.	
Rana est. Vide Raia.	
Atherina cui fit. Vide etiam Atherina.	
Bembras est Attus. Vide Bembras.	
Marinus piscis, et aurei capitis.	
Similis Cothio, blennus Oppiano dicitur.	
Acus est. Vide Acus.	
Membras etiam est. Vide Membras.	
Heriopho littore degit. Belennus est. Athe.	
Cephalinus etiam dicitur. Vide Cephalinus	

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AE LIANVS.	VARIJ AVCTORES.
			Lib. 11. cap. 33.	
	Lib. 32. cap. 11.			Oui. fol. 37. 4.
	Lib. 9. cap. 16.			Colu. lib. 8. cap. 16.
				Eufia. 1067. 42.
		Lib. 7. fol. 163. 40.		Mart. lib. 13. 90.
		Lib. 7. fol. 163. 40.		
fol. 135. 9.			Lib. 11. cap. 33.	
	Lib. 32. cap. 5.	Lib. 7. fol. 178. 9. l. 8. fol. (163. 41.		
	Lib. 9. cap. 17.			P. Gili. 36.
		L. 3. fol. 59. 49. l. 7. f. 157.		
		Lib. 8. fol. 177. 35. (42.		
		Lib. 7. fol. 144. 37.		Hezychiu ^s .
	Lib. 9. cap. 13.			
	Lib. 9. cap. 7.		Lib. 10. cap. 1.	Gal. clas. 1. fol. 130. E ¹
	Lib. 9. cap. 6. & 7.		Lib. 10. cap. 1.	
	Lib. 9. cap. 13.			S. Bafi. Hex. Hom. 7.
	Lib. 9. cap. 7.		Lib. 10. cap. 1.	
	Lib. 9. cap. 6.			
	Lib. 5. cap. 3.			Soli. cap. 65.
	L. 9. c. 62. l. 11. ca. 37.			
	Lib. 9. cap. 6.		Lib. 10. cap. 1. & 3.	
fol. 113. 27.			Li. 10. ca. 1. falsu ar	
	Lib. 32. cap. 10.		(bitror. Gal. clas. 2. fo. 30. C. P. Aegi. l. 1. c. 94.	
		Lib. 3. fol. 44. 36.		Plau. in Rud. Col. l. 8. ca. 16. P. Gil. c. 86
				P. Gili. cap. 86.
		Lib. 3. fol. 45. 28.		P. Gili. cap. 86.
	L. 32. c. 11. res. et tati.			Colu. lib. 8. cap. 16.
		Lib. 3. fol. 44. 29.		
	Lib. 32. cap. 7.			
	Lib. 32. cap. 11.	Lib. 7. fol. 153. 17.		Eustathius. fol. 950. 6.
	Lib. 32. cap. 7.			
fol. 108. 52.				Aus. Gal. in Mosella.
				Hezychiu ^s .
		Lib. 7. fol. 144. 25.		
		Lib. 7. fol. 144. 18.		
		Lib. 7. fol. 144. 35.		
	L. 9. c. 51. l. 32. ca. 11.			
		Lib. 7. fol. 144. 33.		
fol. 108. 35.				
		Lib. 7. fol. 153. 20.		

N O	M I	N A.
LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
Bocas. _____	Βάξ. _____	_____
↳ Boc. Plinio. _____	Βάξ. _____	_____
↳ Voca. Theod. _____	Βάξ. _____	_____
_____	Βάξ. _____	_____
_____	_____	Boca, Romæ.
Balbotine. _____	Βολβοτίνη. _____	_____
Boluhena. _____	Βολίτανα. _____	_____
Boops. _____	Βόψ. _____	_____
Bopyrus. _____	_____	_____
Bos. _____	Βός. _____	_____
_____	_____	_____
Boc. Plinio. _____	Βάξ. _____	_____
Bryffus. _____	Βρίσος. _____	_____
Buccinum. _____	Κύψη. _____	_____
et Carex. Lippio. _____	_____	_____
↳ Murex alijbus _____	_____	_____
Vide Murex. _____	_____	_____
_____	_____	_____
Buglossa. Lippio. _____	Βούγλωσος. _____	Linguatola. Romæ.
CALLARIAS. _____	Καλλάριας. _____	_____
Callichthys. _____	Καλλιχθύς. _____	_____
_____	_____	_____
Callionymus. _____	Καλλιόνυμος. _____	_____
_____	_____	_____
Callus. _____	_____	_____
↳ Tuber. _____	ὄλεθρον. Arist. _____	_____
↳ Vertibulā. Tb. _____	τίβον. Arist. _____	_____
↳ Holotur. _____	τίθος. Athe. Eust. _____	_____
↳ Tethy. _____	_____	Plin. _____

ATTRIBVTA.	ARISTOTE
Dicta, q̄ sola piscium uocem habeat. _____	_____
Etiā dicitur Βάξ. _____	_____
Dicitur etiā a Numenio. _____	_____
Vocantia, q̄ bouis oculos habeat. _____	_____
Dorsum habet picturatum. _____	_____
Mænæ, & Smaridi similis est. _____	_____
Gregalis est. _____	Hist. lib. 9. cap. 2.
Mercurio facer cur sit. _____	_____
Locus quo degit. _____	_____
Ipsa, dentem capimus. _____ (est.	_____
Elixa facillè cōcoquitur, et aluo idonea _____	_____
In prunis torrefacta dulcor, et tenerior _____	_____
Polypi species, Vide Polypus. _____	_____
Polypi species, Vide Polypus. _____	Hist. lib. 4. cap. 1.
Bocas est, Vide Bocas. _____	_____
In scopulis uiuens. _____	_____
Cartilagineus, & planus. _____	Hist. lib. 5. cap. 5.
Magnitudo, & figura. _____	_____
Animal sine ouo parit. _____	Hist. lib. 6. cap. 12.
Fraudulentus hominum nocator. _____	_____
Mari canoso deletatur. _____	_____
Captus, reluctans se liberat. _____	_____
Bocas alij, Vide Bocas. _____	_____
Echini species, Vide Echinus. _____	Hist. lib. 4. cap. 5.
Testa tegitur _____	_____
↳ Scabra, & firmiore. _____	Hist. lib. 4. cap. 4.
↳ Aculeis secusq̄ purp. carente. _____	_____
↳ Ad buccinā recurua. _____	Part. lib. 4. cap. 5. &
Promissidem durā, ac ualidam habet. _____	Hist. lib. 4. cap. 4.
Florē tingēdis uestibus expectitū habet. _____	_____
Purpuræ _____	_____
↳ Filius. _____	_____
↳ Strabilo, et Cōchæ simile. _____	_____
Purpura _____	_____
↳ Latius. _____	_____
↳ Minus. _____	_____
Generatur _____	_____
↳ Hyeme abeunte. _____	Hist. lib. 5. cap. 12.
↳ Spōte ex saluario lētore _____	Hist. lib. 5. ca. 15. Gē.
Non nisi petris adhaeret. _____	_____
Latet diebus canicularibus. _____	Hist. lib. 8. cap. 13.
Orbes testā totidem, quot habet annos _____	Hist. lib. 5. cap. 15.
Carnē habet _____	_____
↳ Duram. _____	_____
↳ Suauē, et stomacho ido _____	_____
Quibus medeatur. _____ (neam.	_____
Generis eius sūt Colycia. Vide Coly _____	_____
Solea est alij, Vide Solea. _____ (cia.	_____
Afelli species, Vide Aellus. _____	_____
Nū Anthias, uel Elops sit, uide utrūq̄ _____	_____
Sacer dicitur, & quamobrem. _____	_____
Dicitur et _____	_____
↳ Vranosopos, Vide Vra. _____	_____
↳ Nū Anthias uel Elops. _____	_____
↳ Pulcher, Vide Pulcher. _____	Hist. lib. 2. cap. 15.
Testa tegitur _____	_____
↳ Vndiq̄, & leui. _____	Hist. lib. 1. cap. 1. l. 4.
↳ Duricci iter testā, et co _____	Hist. lib. 1. cap. 1. lib.
A terra nomē habet, et quamobrē (riū _____	_____
Corporis natura carnosā est. _____	Hist. lib. 2. cap. 1.
Coloris, et internarū partiū descriptio _____	Hist. lib. 1. 4. cap. 6. Part.
Num ullum habeat sensum? _____	Part. lib. 4. cap. 5.
A plantis parum differt. _____	Part. lib. 4. cap. 5.
Rimis, cauernisq̄ saxorum generatur. _____	Hist. lib. 4. cap. 6. l. 5.
Non mouetur, & si absolutus sit. _____	Hist. lib. 1. ca. 1. lib. 4. ca.
Quibus medeatur affectibus. _____	(lib.

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIJ AVCTORES.
		Lib. 7. fol. 144. 12.		Festus, Eustathius, fol. 909. 11.
		Lib. 7. fol. 144. 10.		Eustathius, fol. 909. 12.
		Lib. 7. fol. 144. 9.		Eustathius, fol. 909. 11.
		Lib. 7. fol. 144. 14.		
		Lib. 7. fol. 144. 8.		Ioui, cap. 21.
		Lib. 7. fol. 156. 22.		Mass. fol. 158.
		L. 7. fo. 144. 12. et 162. 14.		Eustathius. 87. 34.
fol. 108. 55.	Lib. 32. cap. 11.			
fol. 135. 7.		Lib. 8. fol. 177. 34.		
		Lib. 8. fol. 177. 34.		
		Lib. 7. fol. 159. 10.		
		Lib. 7. fol. 144. 14.		
	Lib. 32. cap. 11.			
	Lib. 9. cap. 24.	Lib. 8. fol. 177. 41.		
ol. 122. 42.				
				Ioui, cap. 3.
				Oui, fol. 36. 16.
fol. 122. 47.				
8. 29. 1. 2. f.	122. 42.			
fol. 134. 23.				
	Lib. 32. cap. 11.			
		Lib. 3. fol. 46. 19.		
fol. 112. 13.	Lib. 9. cap. 33. et 51.	Lib. 3. fol. 43. 41. fo. 44. 36.		
	Lib. 9. cap. 36.			P. Gili. cap. 95. Matthio. lib. 2. cap. 4.
	Lib. 9. cap. 33. et 36.			Vale. 3. Argon. 147.
				Virg. Egl. 4. Hor. 2. car. od. 16. Epi. 2
		Lib. 3. fol. 43. 42.		Epod. 12. Oui. Meta. 6. Mar. l. 13. 87
		Lib. 3. fol. 43. 43.		Tibul. hb. 3. Eglo. 3. D. Amb. Ex. 5.
				(ca. 11)
	Lib. 9. cap. 25.			
	Lib. 9. cap. 36.			
	Lib. 9. cap. 51.			
	Lib. 9. cap. 51.			
ol. 112. 1.	Lib. 9. cap. 36.			Matthio. lib. 2. cap. 4.
	Lib. 9. cap. 36.			Matthi. lib. 2. cap. 4.
	Lib. 9. cap. 36.			Gal. cla. 2. fol. 30. G. P. Aegi. lib. 1. c. 91
		Lib. 3. fol. 44. 21.		
		Lib. 3. fol. 44. 19.		Dias. lib. 2. cap. 4.
	Lib. 32. cap. 7. et 10.			Dias. lib. 2. cap. 4. P. Aegi. lib. 7.
	Lib. 32. cap. 7.			
fol. 108. 25.		Lib. 7. fol. 157. 43.		
		Lib. 7. 142. 5. 8. et 12.		Eustathius. 1067. 40.
et fol. 63. 16.				Eustathius. 1067. 44.
(Græc. Lib. 23. cap. 7. et 11.)		Lib. 8. fol. 177. 33.		
		Lib. 7. fo. 142. 5. 6. et 12.		Eustathius. 1067. 40.
		Lib. 3. fol. 44. 36. et 37.		
				Eusta. fol. 1084. 33. secus.
				Eusta. fol. 1084. 33.
				Eusta. fol. 1084. 35. Roscidus dicitur.
	Lib. 9. cap. 47.			
		Lib. 3. fol. 45. 28.		
	Lib. 32. cap. 9. et 10.			

N O M I N A .

LATINA.	GRÆCA.	VVLGARIA.
Cammarus. ———— } & Gammarus. ———— } Vide Gammarus.	καμμογος. ————	Gambaro. Romæ. —
Cancellus ———— } et Carcinus Lip. ———— } et Pinnoterus Pli.	καρκινος. Aris. ———— } καρκινάς. Oppia. ———— }	
Cancer. ————	καρκινος. ————	Granchio. Romæ. —
Multiplex genus. ————		
Masa. ————	μάζα. ————	Grancicola. Venetis Squiad. Massilia.
Pagurus. ————	παγούρος. ————	Granciporro. Venc.
Heracleoticus. ————	Ἡρακλειωτικός. ————	
Fluvialis. ————		
Hippus. ————	ἵππος. ————	
Lutarius. ————		
Cancellus. ————	καρκίνος. ————	

ATTRIBUTA. ARISTOTE

Caridā est genus, a Romanis sic dict.	
Ad cammarum Alex peruenit.	
A natisu cibis.	
Descriptio pulchra	Figure. ———— Hist. lib. 4. cap. 4.
	Partium omnium. Hist. lib. 4. cap. 4. P.
Ex limo exortus, inanium Ostrearum testis se condit, et cū accreuerit, migrat in capiores.	Hist. lib. 4. cap. 4. u.
Sæpe pro acquirenda testa pugnat.	
Testis, quas subit, nullo nexu hæret.	Hist. lib. 4. cap. 4.
Testis rōe, in quibus degit, uariat.	Hist. lib. 4. cap. 4.
In primis etiam reperitur. ———— (tur.	Hist. lib. 5. cap. 15.
Squilla parua	Appellari posse uidet Hist. lib. 4. cap. 4.
	Vocari non debet, cū
ab ea differat. Vile Squilla parua.	Hist. lib. 5. cap. 15.
Cruati generis.	Hist. l. 1. cap. 6. lib.
Caridā carens, rotundum corpus habet	Hist. lib. 4. cap. 2. P.
Cum capite carcat, in thorace habet omnia sensus instrumenta.	
Oculos habet	Intro recedentes. ———— Hist. lib. 4. cap. 4.
	Qui obliquū aspectū
Brachia bina forcipib' denticulatis habet	Part. lib. 4. cap. 8.
Quorum dextrum maius omnibus est.	
Cur supernā tantū forcipis partem mo	Part. lib. 4. cap. 11.
Pedes octoni sūt, in obliquū flexi, cūcat	Hist. l. 1. ca. 5. l. 4. c.
Descriptio partium internarum.	Part. lib. 4. cap. 5.
Quo differat	Mas a sœmna. ———— Hist. lib. 5. cap. 7.
	Ab alyis crustatis. ———— Hist. l. 4. cap. 2. Part.
Cort	Priori parte, & c. ———— Hist. lib. 5. cap. 7.
	Ore. ————
Pariens, oua parte supina deponit.	Hist. lib. 4. cap. 2. l.
Prudētia	In Ostreis impune edēdis ————
	In euitāda ponti uiolētia. ————
In palude Epheſiæ serpentes enecat.	
In pauore retrorsū, pari uelocitate res	
Degens in terra, cauernas subit. (dit.	Part. lib. 4. cap. 8.
Latet mensibus quinis.	
Vita ei longa.	
Veris principio senectutem exiit.	Hist. l. 5. ca. 17. l. 8.
Pinguet autumno, & uere, & maz	
gis plenilunio.	
Cum uritur, rubet.	
Qualiter nutriat, & sapidus est.	
Medeatur quibus morbis.	
Ex eo mortuo, Scorpio quomodo oriatur	
Nec facile enumerandum.	Hist. lib. 4. cap. 2.
Cancrorum genus	Maximum. ———— Hist. lib. 4. cap. 2.
	Durius. ———— Hist. lib. 8. ca. 17. P.
	Pelagium. ———— Part. lib. 4. cap. 8.
Curua habet tenuiora.	Part. lib. 4. cap. 8.
Senectutem et exuere eam auunt.	Hist. lib. 8. cap. 17.
Pulchra corporis descriptio.	
Cancrorum species	Hist. lib. 4. cap. 2.
Descriptio, & natura.	
Mas ita quomodo sapitur.	
Descriptio.	Part. lib. 4. cap. 8.
Tenuis genus, & quibus medeatur.	Hist. lib. 4. ca. 2.
Nata uelocitatis in Phœnice.	Hist. lib. 4. cap. 2.
Descriptio, & natura.	
Vinc Cancellus.	

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIORVM AVCTORES.
lib. 31. cap. 8.	lib. 7. fol. 153. 9.		M. Varo lib. 3. cap. 11. Colu. lib. 8. c. 15. Gal. clas. 2. fol. 29. E.
fol. 112. 5.	lib. 9. cap. 31.	lib. 13. cap. 19.	
fol. 112. 20.		lib. 13. cap. 19.	
	lib. 3. fol. 45. 19.		Maff. fol. 206. P. Gili. cap. 79.
	lib. 3. fol. 45. 19.		
	lib. 3. fol. 53. 21.		Gal. clas. 1. fol. 21. E. S. Bafi. Hex. Ho. 7.
lib. 11. cap. 37.			Gal. clas. 1. fol. 162. F.
lib. 11. cap. 37.			
lib. 9. cap. 31.			
lib. 9. cap. 31.			
lib. 9. cap. 31.			
lib. 9. cap. 31.			
lib. 9. cap. 31.			
lib. 9. cap. 51.			
fol. 123. 12.		lib. 13. cap. 18.	S. Bafi. Hex. Hom. 7. S. Amb. Hex. 5. c. 3
lib. 9. ca. 31.		lib. 13. cap. 15.	
lib. 9. cap. 31.		lib. 13. cap. 16.	
lib. 9. cap. 30.			
lib. 9. cap. 31.			
fol. 111. 46	lib. 9. cap. 30.	lib. 13. cap. 20.	
lib. 9. cap. 31.			
	(c. 5. 7. 8. 10.	lib. 3. fol. 52. 22.	Virg. Geor. 4. Gal. clas. 2. fol. 30. H. P. Aegin. lib. 1. c. 91.
l. 8. c. 27. l. 9. c. 31. l. 32		lib. 13. cap. 17.	Dias. li. 2. cap. 10. P. Aegin. li. 7.
lib. 9. cap. 31.			Quid. li. 15. Metam.
lib. 9. cap. 31. oia cruftas	ta, caetri noie coprehendēs.	lib. 13. cap. 15. 17.	Dias. li. 2. cap. 10. P. Aegin. li. 7.
lib. 9. cap. 31.			
lib. 9. cap. 31.	lib. 3. fol. 53. 21. cruftaceus.		P. Gili. cap. 76. Maff. fol. 202. Gal. clas. 2. fol. 30. H. Nicander. in theriaca. Maff. fol. 2. (Gili. cap. 76. 77.)
		lib. 13. cap. 20	Maff. fol. 202. Dias. li. 2. cap. 10.
lib. 9. cap. 31.			
		lib. 13. cap. 17.	

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA

ATTRIBUTA. ARISTOTELIS

Canes, Rome.		Prima species masculini generis est.	Hist. l. 6. ca. 1.
Pese Can, Venetys.		Dicitur etiam $\left\{ \begin{array}{l} \text{Mugilus nebrus,} \\ \text{fons Σαρμπος. 1. Catus} \end{array} \right.$	Hist. lib. 6. cap. 1.
		Colere uaria est.	(lus)
		Denticulatum os habet, parte supina.	
		Quo in uelulo, suum ouum contineat.	Hist. lib. 6. cap. 1.
		Parit $\left\{ \begin{array}{l} \text{Animal excludens.} \\ \text{Semel, & in uere.} \end{array} \right.$	Hist. lib. 6. cap. 1. 1.
		Timentes filios in utero recondit.	
		Lantat astate.	Hist. lib. 8. cap. 15.
		Quonolo captatur.	Hist. lib. 8. cap. 15.
Canicula marina.	Σκάλιον.		
Canis marinus.	Κάνων.		
Canicula fluuatiis.			
Cantharus.	Κάνθαρος.		
et Scarabeus Theo			
		Secunda Centrina dicitur, Vide Centrina	
		Tertia Cartharina dicitur, Vide Cartharina	
		Def. 37tio, & in medicinis usus.	
		Est $\left\{ \begin{array}{l} \text{Similis Sargo.} \\ \text{concolor Oyrho.} \end{array} \right.$	
		Castum coniugium seruat.	
		Litoral, & marinus.	Hist. lib. 8. cap. 15.
		Pulchra piscatio.	
		Ingratus iuoco.	
Caper, Plinio.	Κάπρος.	P. porco, Rome.	
Capito.	Κεφάλος.	Cefalo, Roma.	
& Cephalus.		Mazone, Sems.	
		Cuculo, Venetys.	
		Species est $\left\{ \begin{array}{l} \text{Mugilum, Vide Mugil.} \\ \text{Leuisci, Vide Leuiscus.} \end{array} \right.$	Hist. lib. 5. cap. 11.
		Dicitur $\left\{ \begin{array}{l} \text{Capito, ob capitis magnitudinē} \\ \text{Labeo a nonnullis. Vide Labeo} \end{array} \right.$	Hist. lib. 8. cap. 2.
		A Cephalino differt, Vide Cephalinus.	
		De eoni grauescens, tricenis diebus gent.	Hist. lib. 5. cap. 11.
		A carne abstinent, limo pasitur.	Hist. lib. 8. cap. 2.
		Lutrore gaudet $\left\{ \begin{array}{l} \text{Cænojo.} \\ \text{Moll, & herboso.} \end{array} \right.$	Hist. lib. 8. cap. 2.
		In tribus, & algore maxime leditur.	Hist. lib. 8. cap. 19.
		Ouis, recensq; nato, bellua nulla infesta, at	
		auctus a piscibus omnibus & maxime ab	Hist. lib. 8. cap. 2.
		eo inferior est mugil. (Archano uoratur.	
		Est $\left\{ \begin{array}{l} \text{Optimus gustu, & succi bonitate} \\ \text{Grauis, & sordidus.} \end{array} \right.$	Hist. lib. 8. cap. 2.
		In medicinis usus.	
Caprifus.	Καπριόκος.	P. porco, Rome.	
Carabus.	Κάραβος.		
Cartharina.	Καρχαρίνα.		
et Canicula Theodo.			
Vbi uicit Theophr.			
de Hist. Pl. ca. 8. Et			
Plinio, lib. 13. ca. 25.			
ubi eadem Theophr.			
uerba interpretatur.			
et Canis æquoreus, et			
Cetaceus, Oppiano.			
		Lamia etiam, et εκλλα dicitur a Nican.	
		Canicularum species masculinissima.	
		Cetacea, & horrida uisu.	
		Os in rostro, multis dentium ordinibus,	
		introfus spectantium, dentatum habet.	
		Atrox animatio, & hominum uoratur.	
		In rubro mari maxima multitudo.	
		Solitaria est.	
		Species eius, Turfio est. Vide Turfio.	
		Carnem habet $\left\{ \begin{array}{l} \text{durā, et excrementiā.} \\ \text{Facilem concoctu.} \end{array} \right.$	
		Saltur, & recentis condimentum.	
		In medicinis usus.	
Carcinas, Lippio.	Καρκινίς.	Oppia.	
Carcinion.	Καρκίνιον.		
Carex, Lippio.	Κάρυξ.		
Carilion.	Καρλίον.		
Carinus.	Καρκίνος.	medū susti	
Caris.	Καρίς.	(cor.	
Castor.	Κάσταρος.	Castore.	
		Canellus aly. Vide Canellus.	
		Canellus est, Vide Canellus.	
		Puccinum est. Vide Puccinum.	
		Squilla parua est. Vide Squilla parua.	
		Humatilis, & proffus sterilis.	Hist. lib. 4. cap. 11.
		Squilla est. Vide Squilla.	
		Fiber est. Vide Fiber.	

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
l. 113.2.			Lib. 11. cap. 8.	
l. 113.4.		Lib. 7. fol. 147. 30.	Lib. 11. cap. 8.	Maff. fol. 317. P. Gili. cap. 94.
l. 117.27.				S. Bafi. Hex. Home. 7.
l. 119.6.			Lib. 11. cap. 9.	S. Bafi. Hex. Hom. 7.
l. 112.56.			Lib. 11. ca. 8. et. 11.	
l. 112.60.			Lib. 11. ca. 8. (et 12.	
			Lib. 11. cap. 8.	
		Lib. 7. fol. 154. 50.		Maff. fol. 317. P. Gili. 99.
			Lib. 11. cap. 10.	
				P. Gili. cap. 107.
				Oui. fol. 36. 25.
l. 137.57.	Lib. 32. cap. 11.		Lib. 12. cap. 66.	P. Gili. cap. 107.
fol. 137. 57.				Oui. fol. 36. 25.
	Lib. 11. cap. 51.			
		Lib. 7. fol. 153. 14.		Eusta. fol. 950. 8.
		Lib. 7. fol. 153. 28.		
		Lib. 7. fol. 153. 20.		
				Pausanias lib. 4.
l. 118.37				
		Lib. 8. fol. 177. 36.		
		Lib. 7. fol. 153. 15.		
				M. Cat. de R. r. cap. 166.
		Lib. 8. fol. 177. 25.		
		Lib. 7. fol. 153. 12.		Eusta. fol. 1714. 36. (317. P. Gil. c. 99.
		Lib. 7. fol. 155. 5. 2. 12.		Theophr. 4. de plā. Hi. c. 7. Hesy. Maff. f.
l. 112.57.	Lib. 32. cap. 11.		Lib. 11. cap. 8.	Gal. clas. 2. fol. 30. B. clas. 7. fol. 13. G.
				Maff. fol. 317. P. Gil. cap. 99.
l. 155. 33. f.	Lib. 9. cap. 46.	Lib. 7. fol. 155. 12.		P. Gili. cap. 99.
(161. 29.	Lib. 13. cap. 25.			Theophr. lib. 4. de hist. plant. cap. 8.
		Lib. 8. fol. 178. 12.		
		Lib. 7. fol. 155. 13.		
				Gal. clas. 2. fol. 30. B.
		Lib. 8. fol. 178. 12.		(Gal. clas. 2. fol. 30. B.
		Lib. 7. fol. 155. 5.		Colu. l. 8. c. 17. charchari mendose legitur
	Lib. 32. cap. 7.			Gal. clas. 7. fol. 163. G.
fol. 112.5.				
fol. 112.13.				

N O M I N A.

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.	ATTRIBVTA.	ARISTOTE
Catulus.	Σκότιος.		Mullelin generis, et Caniculae forsam.	Non legi in Aristotele
Caulina.	Καυλίον.		Gobionis species. Vide Gob. (Vide utriusq;	
Centipeda.	Σκολόπενδρα.		Terrestri Similis. Copiosior	Hist. lib. 2. cap. 14.
Centipes.			Minor, rubetior, pedibus	Hist. lib. 2. cap. 14.
et Scolopédra.			Infesta tactu, & non ore.	Hist. lib. 9. cap. 37.
			Male olens, unde piscanti infesta.	
			Hamo deuorato, oia interanea euomit	
			donec hamit egerat, deinde refoebet.	Hist. lib. 9. cap. 37.
			In oleo elixa, et inuncta pilos abolet.	
			Altera cetacea reperitur, eiusq; natura.	
Centrina.	Κεντρίνις.		Species Canicularum. Vide Canicula	
			Galei. Vide Galeus.	Non legi in Aristotele
			Aculeos habet nigros, quibus pugnat.	
			Alterum i uertice capitis, alterum ad caudam	
			Cute est aspera.	
Cephalinus.	Κεφαλίτιος.		A Cephalo differt, et βαλεΐσας, et dicitur	
Cephalus.	Κεφαλος.	Cefalo, Romæ.	Capito etiã, Vide Capito. (tur.	
Cercyros.	Κέρκυρος.		Ferox, in scopulis degens.	
Cernua, Theodoro.	Όρνις.		Orphus alyx. Vide Orphus.	
			Ausonio fluuatilis, alia ab Orpho, ut	
			Smaris alyx. Vide Smaris. Carburor.	
Cerrus Theodoro.	Συκρίς.		Sphyrena et dicitur. Vide Sphyrena.	
Cestra.	Κέστρα.	Lucto de mare, Romæ	Atia Cestrã potius, q̃ Sphyrenã dicitur	
			Mugil alyx. Vide Mugil.	
Cestireus, Lippio.	Κεστρίτις.	Cefalo, Romæ.	Faber est. Vide Faber.	
Chalcus.	Χαλκός.	P. sani Pietro, Romæ.	Dicitur et Σκαΐος a nonnullis.	
Chalix.	Χαλκίς.		Χαλκιδικὴ Adorione.	
et Aetria The.	Χαλκιδικὴ.		Thrissis, Sardinis, ac Eritimis cognata.	
et Spuria.			Parit In aliorum gurgite.	Hist. lib. 6. cap. 14.
			Anno Semel.	Hist. lib. 5. cap. 9.
			Ter.	Hist. lib. 6. cap. 14.
			Carne uestitur.	Hist. lib. 9. cap. 37.
			Vocalis est.	Hist. lib. 4. cap. 9.
			Pisces est Fluuatilis.	Hist. lib. 6. cap. 14.
			Marinus.	
			Pediculis interficitur.	Hist. lib. 8. cap. 20.
			A Chalco quomodo differat.	
			Facilis distributu.	
			Pinguetudinis, et succi, expers est.	
			Salini consuevit.	
Chama.	Χάμη.		Est ex genere testatorum.	
			Plura genera.	
			Arenosis locis nascitur.	Hist. lib. 5. cap. 15.
			Quomodo et quando natet.	
			Pro esca est, in capiendis Purpuris.	
			Quale nutrimentum prebeat.	
			In medicinis usus.	
Chana.	Χάνη.	Sopracielo, Romæ.	Percæ, et Fuca similis.	
Channe.	Χάνη.	Athen.	Pulchra descriptio.	
Channus, Lip.	Χάνη.	Oppia.	Vuluam habere traditur.	
et Hiastula, Theo.	Χάνη.	Athe.	Cum marem non habeat, ex se ipsa concipit	Hist. lib. 4. ca. 11. li. 6.
			Carniuora tantum est.	Hist. lib. 8. cap. 2.
			Dum minores profectur pisces, ueter pro	Hist. lib. 8. cap. 2.
			Degit In pelago. (cadit.	Hist. lib. 8. ca. 13.
			Inter saxa.	
			Mollem carnem habet.	
Charax.	Χάραξ.		Description, et locus.	
Chelidon.	Χελιδόν.		Dentici congeneris, praeslantior tamen	
Chellarius.	Χελλάριος.		Hirundo est. Vide Hirundo.	
			Minor Afelli species. Vide Afellus.	

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVCTORES.
lib. 113. 4.	_____	L. 7. fol. 147. 30. Ex Arist.	_____	Maff. fol. 361.
lib. 127. 29.	Lib. 9. cap. 43.	_____	Lib. 11. cap. 13.	_____
lib. 127. 28.	_____	_____	Lib. 11. cap. 13.	Dias. l. 2. c. 14. P. Aegi. l. 5. c. 9. morfu.
lib. 111. 50. l. 2.	_____	_____	Lib. 11. cap. 15.	_____
fol. 127. 33.	_____	_____	_____	_____
_____	Lib. 9. cap. 43.	_____	_____	Dias. lib. 2. cap. 14. P. Aegi. lib. 7.
_____	_____	_____	Lib. 11. cap. 14.	_____
lib. 112. 60.	_____	_____	Lib. 11. cap. 8.	_____
_____	_____	Lib. 7. fol. 147. 31. Ex Ari.	_____	_____
fol. 113. 1. l.	_____	_____	Lib. 11. c. 8.	P. Gili. cap. 56.
lib. 127. 58.	_____	L. 7. fol. 147. 33. unū tantū.	Lib. 11. cap. 8.	P. Gili. cap. 56.
_____	_____	_____	_____	P. Gili. cap. 56.
_____	_____	Lib. 7. fol. 153. 20.	_____	_____
lib. 109. 4. omis fus ab interp.	_____	_____	_____	Oui. fol. 36. 24.
_____	_____	_____	_____	In Mosella.
_____	_____	Lib. 7. fol. 161. 11.	_____	_____
_____	_____	Lib. 7. fol. 161. 15.	_____	_____
fol. 108. 37.	_____	_____	_____	_____
_____	_____	Lib. 7. fol. 164. 9. & 10.	_____	Eustathius. fol. 1475. 57.
_____	_____	Lib. 7. fol. 163. 49.	_____	Eustathius. fol. 1475. 57.
_____	_____	L. 7. fol. 163. 46. li. 8. fol. 177.	_____	P. Gili. cap. 117.
_____	_____	(27.)	_____	_____
_____	Lib. 9. cap. 51.	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
fol. 110. 49.	Lib. 32. cap. 11.	_____	_____	_____
_____	Lib. 9. cap. 47.	_____	_____	_____
_____	_____	Lib. 7. fol. 163. 50.	_____	Eustathius. fol. 1475. 58.
_____	_____	Lib. 8. fol. 177. 27.	_____	_____
_____	_____	Lib. 7. fol. 163. 47.	_____	_____
_____	_____	_____	_____	Celu. lib. 8. cap. 17.
_____	_____	_____	_____	Dias. li. 2. cap. 7. P. Aegi. lib. 1. cap. 91.
_____	Lib. 32. cap. 11.	Lib. 3. fol. 44. 6. fol. 45. 43.	Lib. 13. cap. 21.	_____
_____	_____	_____	Lib. 13. cap. 21.	_____
_____	_____	_____	Lib. 13. cap. 21.	_____
fol. 165. 22.	_____	Lib. 3. fol. 44. 8.	_____	_____
(Graecè.)	_____	Lib. 3. fol. 44. 7.	_____	_____
_____	_____	_____	_____	Dias. lib. 2. cap. 7.
_____	_____	Lib. 7. fol. 159. 23.	_____	P. Gili. cap. 21.
_____	_____	Lib. 7. fol. 163. 35.	_____	P. Gili. cap. 21.
_____	Lib. 9. cap. 52.	_____	_____	_____
_____	Lib. 9. c. 16. l. 32. c. 11	_____	_____	Oui. fol. 37. 1.
_____	_____	_____	_____	_____
fol. 108. 50.	_____	Lib. 8. fol. 177. 11.	_____	_____
fol. 109. 36.	_____	_____	Lib. 11. cap. 49.	_____
_____	_____	Lib. 8. fol. 177. 24.	_____	Maff. fol. 364.
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	Lib. 3. fol. 59. 47.	_____	_____

N O M I N A.

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
Chelon.	χελαῖν.	
Chersiflra.		
Chirus.	χοῖρος.	P. Porco, Romæ.
Chronis.	<ul style="list-style-type: none"> χρόνι. χρόνις. χρόνις. Op. Sind. κρόνις. Ath. Hes. χρόνιος. Ath. 	Arus.
Chryson.		
Chrysophrys . Ovi.	χρυσόφρυς.	Orata, Romæ.
Cicada marina.		
Cichla.	κίχλη.	Tordo, Romæ.
Cinædus.		
Ciris.	κίρως.	
Cirra.		
Cirris.	κίρρις.	Hesychio.
Cirrus.	κίρρις.	Oppiano.
Cirrus.	κίρρις.	Athenæo.
Ciryus.	κίρυλος.	
Ciryx.	κίρυξ.	
Citharus.	κίθαρος.	Arist.
et Fidecula, The.	κίθαρον.	Oppiano.
	κίθαρον.	Euslath.
Clava.	κλαβή.	
Clupea.	κλιπεία.	Lacca, Romæ.
et Thryssa, Lipp.		Chepa, Venetys.
et Aloja, Aufo, et		Halachia . Massilia.
Theodoro .		Aloja, Galis .
		Sauolos, Hispanis.
		Phryssa, Græcis .
Cobio, Plinio.	κοβίος.	
Cocalia.	κοκκίλια.	
Coccyx, Lippio.	κόκκυξ.	

ATTRIBUTA.

ARISTOTELES

Labco est Theodoro . Vide Labco.	Hist. lib. 5. cap. 11.
Natrix est. Vide Natrix .	
Porcus est. Vide Porcus .	
Quod Asellus sit arbitratur Hesychius.	
Phagro, Acarne, Anthæa, Orpho, Synoz donti, & Synagridi genere similis est.	
Lapilem in capite habes, frigore leditur.	Hist. lib. 2. cap. 19.
Semel anno parit.	Hist. lib. 5. cap. 9.
Præstantissimè audit.	Hist. lib. 4. cap. 8.
Quomodo uocalis sit .	Hist. lib. 4. cap. 9.
Immunda .	
Nidificat in aquis . Quod Salpe Ovi, & soli Phyci, Arist. & ipse alibi tribuit .	
Herboso litore gaudet .	
Præstantissima	<ul style="list-style-type: none"> Piscium omnium uere . Apud Pedam .
Chrysophrys, corrigentium ex Ouidio.	
Aurata alyx. Vide Aurata.	
Descriptio, & facta creditur à Scyphys.	
Turtus est. Vide Turtus.	
Solas piscium luteus.	
Teneræ carnis, & qualitate nutrit.	
Per. a capitur.	
Pelagus magis nutrit, q̄ marini stagni.	
Astera saxa colit.	
Pis is est .	
Buccinum est. Vide Buccinum.	
Cur Citharus dicatur, eiusq̄ descriptio.	
Similis	<ul style="list-style-type: none"> Rembo. Lingulicæ.
Aster dentibus.	
Solutam linguam habet.	
Cor latum habet, & allum.	
Ventris apertures complures habet.	Hist. lib. 2. cap. 17.
Solitarus.	
Alga uesitur.	
	<ul style="list-style-type: none"> Niliacus. maris. Rubri.
Littoralis.	
Apollini sacer, & quas mobrem.	
Teneræ carnis est.	
Condimentum .	
Cænofo loco degit .	
Descriptio.	
Sardius, Eretnus, et Chalcidibus cognas	
Attium quomodo exanimet.	(ta.
Gregalis, & uagabunda.	
Niliacus piscis .	
E mari recurrit	<ul style="list-style-type: none"> In Nilum. In plurimos fluuios.
In Epiro non reperitur.	Hist. lib. 9. cap. 37.
Censetur	<ul style="list-style-type: none"> Vilis, & plebeia. Præstantissima.
Piscatio .	
Arida, sine succo, & pinguedine.	
Distributu facilis .	
Gobio alyx. Vide Gobio.	
Species testatorum terrestrium .	Hist. lib. 4. cap. 4.
Cuculus est. Vide Cuculus .	

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
				Hesychius.
		Lib. 7. fol. 163. 25.		
	Lib. 9. cap. 16.	Lib. 7. fol. 152. 40.		
				Oui. fol. 37. 14.
	Lib. 32. cap. 11.			
fol. 108. 38.				Oui. fol. 37. 14.
		Lib. 7. fol. 141. 50. fol. 163. 37.		
		Lib. 7. fol. 163. 39.		
	Lib. 32. cap. 11.			Oui. fol. 37. 4.
			Lib. 11. cap. 38.	P. Gili. cap. 75.
	Lib. 32. cap. 11.			
		Lib. 8. fol. 177. 14.		
fol. 135. 8.				
		Lib. 8. fol. 177. 20.		
fol. 108. 52.				Hesychius.
			Lib. 11. cap. 39.	P. Gili. cap. 120.
				Gal. clas. 2. fol. 29. H.
			Lib. 11. cap. 39.	
		Lib. 7. fol. 152. 49.		
		Lib. 7. fol. 152. 49.		
		Lib. 7. fol. 152. 50.		
		Lib. 7. fol. 152. 49.		
		Lib. 7. fol. 152. 49.		
	Lib. 32. cap. 11.			Strab. lib. 17.
			Lib. 11. cap. 39.	
fol. 108. 24.				
		Lib. 7. fol. 152. 51. fol. 162. 14.		Eustathius. fol. 87. 33.
		Lib. 8. fol. 177. 26.		Gal. clas. 2. fol. 29. E. & H.
		Lib. 7. fol. 153. 1.		
fol. 108. 31.				Masf. fol. 46.
		Lib. 7. fol. 163. 46. fol. 177.		
	Lib. 9. cap. 15.	(27.)		
fol. 110. 47.		Lib. 7. fol. 163. 52. fecus.		
		Lib. 7. fol. 155. 50.		
				Strab. lib. 15. & lib. 17.
		Lib. 7. fol. 164. 3.		Ioui. cap. 17.
				Auso. in Mosel.
				Apuleius in Apologetico auct. Ennij.
fol. 138. 57.			Lib. 12. cap. 48.	
		Lib. 7. fol. 163. 48.		
		Lib. 8. fol. 177. cap. 27.		
	Lib. 32. cap. 11.			Masf. fol. 221.

N O M I N A

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
Aquatilis. — et Cochlea. The	κόχλιος. Arist. Hist. l. 4. c. 4. Q. no 1 P. Gil. c. 81. et Mag. f. 22. fecus intellexere, Vis de etiā Stronbus.	Lumacha marina.
COCHLEA.		
Terrestis. — et Umbelicus Th. & Limax.	κοχλίης. Arist. Hist. lib. 4. cap. 2. Gen. li. 3. cap. 11.	Lumacha. Romæ.
Colitis. —	κολίης.	
Colycia. —		
Cenchra. —	κογχύλιος.	
Conchylum. —	κογχύλιος.	
Conger. — Congrus. — et Gonger. Plin.	κόγγρος. — Broncho. Romæ. κόγγρος. Op. At.	
Coracinus. — et Corulus. Th. et Graculus. }	κορακίος.	Corueto. Romæ.

ATTRIBUTA.	ARISTOTELE.
Descriptio. —	Hist. l. 4. ca. 4. Part.
Hiberno nascitur tempore. —	
Plura genera. —	
Martina, & fluminalis. —	
Martina cœcoctu facilis, et stomacho utilis. —	
Fluminalis urus habet. —	
Quibus medeatur affectibus. —	
Aquatilis, & terrestis. —	Hist. lib. 4. cap. 4.
Descriptio. — (pleni)	Hist. lib. 4. cap. 4.
O. ulcra unâ cornicula b. na præstatu im	
Domstra, etiam uocatur ab Esiolo. —	
Multiplex differentia est. —	
Cot. se l. nam cotu gignatur dubium est. —	Gen. lib. 3. cap. 11.
Cum testis, & nula reperitur. —	
A Sue, & Perivo deuoratur. —	Hist. lib. 9. cap. 37.
Hyeme latet, magis autem aestate. —	Hist. lib. 8. cap. 13.
Stomacho accommodata. —	
Facile in pituitam uertitur. —	
Quibus medeatur affectibus. —	
Parnanus etiam siue Sarcinus dicitur. —	
Lacertorum minima est. —	
Obliquè depilla. —	
Cerytha, & Corophia etiam alys. —	
Muricum generis sunt. Vide Murex. —	
Generum nomen est. —	
Specificum nomē masculinū, et femininū. —	
Ex conchylii genere est, et robustissima. —	
Purpureæ, & Cyrea similis. —	
Nigra. —	
Concoctu difficilem carnem habet. —	
Nomen est. — Generum. —	
Specificum etiā aliquando. —	
Succum tinguentis uelibus expetitū habet. —	
Murex etiam dici creditur. Vide Murex. —	
Vide num specificum cōche nomen id sit. —	
γύλλος etiam. i. Gryllus dicitur à Niad. —	
Longus, & lubricus. —	Hist. lib. 1. cap. 5. l.
Anguille similis. —	
Duas tantum pinnas habet. —	Hist. lib. 1. cap. 5. Pe
Binas utrinq; branchias habet, alteras simplices, alteras duplexes. —	Hist. lib. 2. cap. 13.
Gulam habet exiguam. —	Hist. lib. 2. cap. 17.
Fel quo loco habeat. —	Hist. lib. 2. cap. 15.
Mutuo circumplexu cot. —	
Quā parat, sed non arendum, arenosum. —	Hist. lib. 3. cap. 10. l.
Apud Syonem plausiri magnitudine in-	
Gregalis. — Cerecit.	
Carniuorus. —	Hist. lib. 8. cap. 2.
Pugnans Polyptū superat, à Locusta supe	Hist. lib. 8. cap. 2.
Immitus Murene. — Cratur.	Hist. lib. 9. cap. 2.
Mare fluuio; paludi ue uicium colit. —	Hist. lib. 8. cap. 13. al.
Hyeme latet. —	Hist. lib. 8. cap. 15.
Genus duplex, albicans, & nigricans. —	Hist. lib. 8. cap. 13.
In Italia præstans capitur. —	
Duræ carnis; pauci & mali succi. —	
Exesatur ut coquatur facilius. —	
Quæ frequenter popillam moueat, dicitur. —	
Dicitur etiā — κορακίος à Pherecrate.	
— πλάστιγκος à Philothi.	
— πλάτταξ. ab Alexandreis.	

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORIBVS.
Lib. 9. cap. 2. & cap. 32.			
Lib. 9. cap. 51.			
Lib. 32. cap. 11.		Lib. 13. cap. 22.	
Lib. 9. c. 32. l. 30. c. 6. l.	32. c. 5. & 10.		Dias. lib. 2. c. 9.
Lib. 30. cap. 6.			Dias. lib. 2. cap. 9.
Lib. 30. cap. 6.			Dias. lib. 2. cap. 9.
Lib. 30. c. 3. h. 32. c. 5.			Dias. lib. 2. cap. 9.
Lib. 9. cap. 32. (10.)			Dias. lib. 2. cap. 9.
Lib. 9. c. 32. l. 11. c. 37.			
Lib. 9. c. 32. l. 11. c. 37.			
	Lib. 2. fol. 51. 45.		
Lib. 9. cap. 56. l. 30. c. 6.			Dias. lib. 2. cap. 9.
	Lib. 2. fol. 49.		
Lib. 9. cap. 6. lib. 30. c. 7.			
	Lib. 2. fol. 50.		
			Dias. lib. 2. cap. 9.
			Gal. clas. 1. fol. 33. F.
Lib. 28. cap. 14. l. 29. c.	6. l. 30. c. 3. 4. 7. 9. 14.	15. l. 32. ca. 5.	Dias. lib. 2. cap. 9. Gal. clas. 7. fo. 166. E.
Lib. 32. cap. 11.			P. Gili. cap. 15. (fol. 174. A.)
Lib. 32. cap. 11.			P. Gili. cap. 15.
	Lib. 7. fol. 144. 8.		
Lib. 32. cap. 7. & 11.			
Lib. 32. cap. 7.			
Lib. 9. cap. 33. & 36.	Lib. 3. fol. 43. 41.		
	Lib. 3. fol. 44. 1. & 35.		
	Lib. 3. fol. 43. 41. fo. 44. 36.		
	Lib. 3. fol. 43. 43.		
	Lib. 3. fol. 43. 20. & 33.		
	Lib. 3. fol. 46. 44.		
Lib. 9. cap. 36.			
Lib. 9. cap. 36.			
Lib. 9. cap. 36.			
Lib. 9. cap. 35.			Maff. fol. 234.
	Lib. 7. fol. 144. 44.		
Lib. 9. cap. 20.			
	Lib. 8. fol. 177. 32.		Isido. lib. 12. cap. 62.
Lib. 9. cap. 20.			
fo. 115. 22.			
	Lib. 7. fol. 144. 45.		
	Lib. 8. fol. 178. 11.		
fo. 124. 41.	Lib. 9. cap. 62.		
nae hoc tribuit.	Lib. 9. cap. 62.		
fo. 108. 39.			
	Lib. 9. cap. 16.		
	Lib. 7. f. 147. 19.		
	Lib. 7. fol. 144. 42. lib. 8. fo.		Gal. clas. 2. fol. 30. C.
	(177. 18.)		Terent. Adelph.
	Lib. 7. f. 144. 16. fo. 154. 25.		
	Lib. 7. fol. 154. 23.		
	Lib. 7. fol. 154. 21.		
	Lib. 7. fo. 154. 27.		

			Dicitur etiam	Ξανθέπαις ab Eutydemo	
				Λιολίας ab aliquibus.	
			Melanuro similis est.		
			Cereo colore est.		
			Diu uterum fert.		Hist. lib. 6. cap. 17.
			Parit	Autumno, nonusq. mense tritici.	Hist. lib. 6. cap. 17.
				Juxta litora inter algas.	Hist. lib. 5. cap. 10. l. 6.
			Celeri augetur incremento.		Hist. lib. 5. cap. 10.
			Gregalis est.		Hist. lib. 6. cap. 2.
			Non est uagabunda.		
			Hyeme latet.		Hist. lib. 8. cap. 15.
			Squalenti anno gaudet.		Hist. lib. 8. cap. 19.
			Marinus est, & fluminalis.		
			Saxosis locis degit.		Hist. lib. 6. cap. 17.
			Niliacus piscis est.		
			Optimus	Dum utero fert.	Hist. lib. 8. cap. 30.
				In Nilo, ac palude Meotide.	
			Thynni, & Anthracisca.		
			Sallitur.		
			Parum nutrit, & facillè excernitur.		
			In medicinis usus.		
Corax.	κόραξ.		Cruſtati generis est.		(utus)
Corax.	κόραξ.		Coruus est, et nō Coracinus, ut putat loz		
			Hierace éuror, Vide etiam Coruus.		
Corulus, Theo.	} κορυλλία. } Ar.		Quadrupes est ad anbulandum idoneus.		Hist. lib. 8. cap. 2. Part. 1.
Corulus, Theo.		} κορυλλίος. }	Caudam Siculo similem habet.		Hist. lib. 1. cap. 5.
Corayla, Lippio.			} κορυλλίος. Oppi.	Cū pinna caret, cauda, et pedibus natat	
& Curylus.	} κορυλλίος Nume.		Brachiorū solus cibi causa in terrā exit		Hist. lib. 1. cap. 2. Part. 1.
	Ath. lib. 7. f. 153. 6.		Palustris est.		Hist. lib. 1. cap. 1.
Corlyla, Plinio.	} κορυλλία		Λοφίς dicitur à Byzantijs.		Hist. lib. 6. cap. 17.
et S. oruata, The.			Tumini est fatura, i. puella Pelamis.		Hist. lib. 6. cap. 17.
Corus.	κορίς.		Squilla est Epicarmo, Vide Squilla.		
Coruata.			Cornua sex quipedalia è mari atollit, ex quibus nomen traxit.		
			E numero magnorum piscium est.		
Corophia.			Colycia etiam, Vide Colyicia.		
Corulus, Theod.	κορυλλίος.	Corueto, Romæ.	Coracinus alyx, Vide Coracinus.		
Coruus.	κόραξ.		Marinus piscis, alius à Coracino cum utruſq. eodē cap. meminerit Plin. Vide Co		
Corophia.	κορυφία.		Hippurus est Don, Vide Hippurus (rax.		
Coruthia.			Colycia etiam, Vide Colyicia.		
Cossiphus.	κόσσιφος.	Merlo, Romæ.	Merula est, Vide Merula.		
Cothus.	κόθος.	Numenio. Iozo. Romæ.	Et κόθος ni mendoſe lo gatur, Beléno simi		
	κόθου. Heſychio.	Meſſore.	Gobius est saxatilis, Vide Gobius. (lis		
	κόθου. à Siculis.	Capo groſſo.	Etiam dicitur.		
Cottus, Theodoro.	κότος.	Iozo. Romæ.	Paruus, & fluuialis pis. iculus.		Hist. lib. 4. cap. 8.
	κότος. alio ex em.	Meſſore.	Sub saxo degit, percusso saxo capitur.		Hist. lib. 4. cap. 8.
	κότος. alio ex è.	Capo groſſo.	Perpete, nam fit Cottus, ut arbitror.		
Cranzines.	κράζινες.		Squillæ species, Vide Squilla.		Hist. lib. 4. cap. 2.
Crocotilus.	κροκόθιλος.	Crocotillo, Italis.	Terrestis, & fluuialis, à quo solo hic agitur.		Hist. lib. 2. cap. 17. lib.
			Suillo. ulos habet.		Hist. lib. 2. cap. 10.
			Superiorem maxillam mouet tantum.		Hist. lib. 1. c. 11. Part. 1.
			Dentes habet	Validos, et ferratiles.	Hist. lib. 2. cap. 10.
				Sexaginta.	
			Lingua caret.		Hist. lib. 2. c. 10. Part. 1.
			Simplem uentrem habet.		Hist. lib. 2. cap. 17.
			Lienem habet exiguum.		Hist. lib. 2. cap. 15.
			Testes intus lumbis haerent.		Hist. lib. 3. cap. 1.
			Paruos admodum pedes habet.		Part. lib. 4. cap. 11.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
	Lib. 3. fol. 59. 45. l. 7. f. 154		
	Lib. 7. fol. 154. 17. (20.)		
	Lib. 7. fol. 154. 15.		
	Lib. 7. fol. 141. 48.		
	Lib. 7. fol. 154. 14.		
	L. 7. fol. 154. 13. <i>Médofe les</i> (<i>gitur.</i>)		
	li. 7. fol. 163. 52. <i>Ex Arist.</i>		
Lib. 9. cap. 16.			
Lib. 32. cap. 11.			<i>Maff. fol. 110.</i>
fol. 108. 58.			
Lib. 5. c. 9. lib. 32. c. 5.	Lib. 8. fol. 177. 29.		<i>Strab. lib. 17. fol. 539. Mart. lib. 13.</i>
Lib. 9. c. 18.	Lib. 3. fol. 59. 45. lib. 7. fol. (154. 25.)		
fol. 135. 5. 2 ^a (42.)	Lib. 32. cap. 10.		<i>Gal. clas. 2. fol. 30. C.</i>
	L. 7. fol. 154. 12. l. 8. f. 177.		
Li. 32. c. 6. 2 ^a . cap. 10.	(30.)		
	Lib. 3. fol. 53. 21.		
			<i>Iou. cap. 8.</i>
	Lib. 8. fol. 177. 33.		
fol. 111. 50.	Lib. 7. fol. 153. 5.		
L. 9. cap. 15. l. 32. c. 11.			
	Lib. 3. fol. 54. 5.		<i>Hesychius.</i>
Lib. 9. cap. 27.			
Lib. 32. cap. 11.			<i>P. Gilh. cap. 64.</i>
Lib. 32. cap. 11.			
Lib. 32. cap. 11.			
	Lib. 7. fol. 152. 13. 2 ^a 19.		
Lib. 32. cap. 7.			
	Lib. 7. fol. 144. 36.		
	Lib. 7. fol. 154. 34.		<i>Hesychius.</i>
	Lib. 7. fol. 154. 37.		
Lib. 28. cap. 8.			<i>Hero. lib. 4. fol. 349.</i>
			<i>Hero. lib. 2. fol. 145.</i>
Lib. 8. ca. 25. l. 11. c. 37.			<i>Hero. lib. 2. fol. 145. Soli. cap. 45.</i>
Lib. 8. cap. 25.			<i>Hero. lib. 2. fol. 145. Soli. cap. 45.</i>
	Lib. 10. cap. 31.		
Lib. 8. c. 25. l. 11. c. 37.			<i>Hero. lib. 2. fol. 145. Soli. cap. 45.</i>

Sexaginta vertebras in spina habet.	_____	_____	_____
Cui est corticosa, immixta contra oēs vitus	_____	_____	Hist. lib. 2. cap. 10.
Sexaginta dies uterum fert.	_____	_____	_____
Oua parit	_____	_____	_____
{ Sexaginta, totidem diebus.	_____	_____	_____
{ Quanta auferes.	_____	_____	Hist. lib. 5. cap. 33.
{ Extra eum locū, ad quem.	_____	_____	_____
co anno accessurus est Nilus.	_____	_____	_____
Oua fouet	_____	_____	_____
{ Diebus sexaginta.	_____	_____	_____
{ Mas, & femina per uices.	_____	_____	_____
Quomodo legitimum interoseat filium.	_____	_____	_____
Nec aliud animal ex minori origine, in	_____	_____	_____
maiores crescit magnitudinem.	_____	_____	Hist. lib. 5. cap. 33.
Crescere solet	_____	_____	_____
{ A ludo sexaginta cubita	_____	_____	Hist. lib. 5. cap. 33. a
{ Quando uiuit.	_____	_____	Hist. lib. 5. cap. 33.
Viuit longo tempore.	_____	_____	Hist. lib. 5. cap. 33.
In aqua obtusius, extra acerrimè uidet.	_____	_____	_____
Gregalis est, & quadrupes.	_____	_____	Hist. lib. 1. cap. 1.
Armatus dentibus, & unguibus, quietes.	_____	_____	_____
Terrilis contra fugaces, fugax contra infes	_____	_____	_____
Mira feritatis mitigatio diebus septem.	_____	_____	_____
Maxima eius in cauda.	_____	_____	_____
Humani corporis auilissimus.	_____	_____	_____
Quo astu homines fallat.	_____	_____	_____
Per. is abstinet.	_____	_____	_____
Manuscat quibus locis, & quomodo.	_____	_____	Hist. lib. 9. cap. 1.
Tro. hili auxilio, quomodo utatur.	_____	_____	_____
Quibus reuerendus, quibus ue otiosus.	_____	_____	_____
In uentre facillè uulneratur.	_____	_____	_____
Quomò interficiatur	_____	_____	_____
{ Ab Ichneumone.	_____	_____	_____
{ A Delphino.	_____	_____	_____
{ A Tentyritanis	_____	_____	_____
Reperitur in Indo, & in Nilo.	_____	_____	_____
In utraq. sede uiuit.	_____	_____	Hist. lib. 8. cap. 2.
Dies in terra agit, noctes in aqua.	_____	_____	_____
Menses quatuor hyemis, sine cibo latuat.	_____	_____	Hist. lib. 8. cap. 15.
Roma à M. Scauro primum ostensus.	_____	_____	_____
Quomodo capitur.	_____	_____	_____
Eum uenantes quibus adiuuari credantur.	_____	_____	_____
Eius morsus remedia.	_____	_____	_____
In medicinis usus.	_____	_____	_____
Pecten est, Vide Pecten.	_____	_____	_____
Sic dicitur q. Cuculi uo. em immutetur.	_____	_____	Hist. lib. 4. cap. 9.
Hirundini, Nullo, & Niluo similis.	_____	_____	_____
Spléndus Epicarmo, et ruber Numemo	_____	_____	_____
Littoralis & pelagus est.	_____	_____	Hist. lib. 8. cap. 13.
Dura carnis.	_____	_____	_____
Condimentum.	_____	_____	_____
Marinus piscis.	_____	_____	_____
Cucumeri odore, et colore similis.	_____	_____	_____
Circa paludes strepit, & gignitur.	_____	_____	Hist. lib. 1. cap. 1.
In Asium transfinitatur.	_____	_____	Hist. lib. 1. cap. 1.
Squilla est. Vide Squilla.	_____	_____	_____
Aestate parit.	_____	_____	Hist. lib. 6. cap. 17.
Gregalis est.	_____	_____	Hist. lib. 1. cap. 1.
Considera nū generis, speciei ue nomē sit	_____	_____	_____
Corcula est. Vide Corcula.	_____	_____	_____
Locus.	_____	_____	_____
Salsanentum ex Pelamide confectum.	_____	_____	_____
Fuzglossō similis.	_____	_____	_____
Marmus piscis.	_____	_____	_____

Cten.	_____	κτερίς	_____
Cuculus.	_____	κόκκυς	_____
et Coceyx, Lipp.	_____	_____	Capponē. Romæ.
Cucumis.	_____	_____	_____
Culex.	_____	ἔμπίς	_____
Curis.	_____	κουρίς	_____
Curfio.	_____	_____	_____
Curfor.	_____	_____	_____
Curylus.	_____	κορυλλός	_____
Cybia.	_____	κυβία	_____
Cybium.	_____	κύβιον	_____
Cynaglossus.	_____	κυνόγλωσσος	_____
Cynopus.	_____	_____	_____

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	ABELIANVS.	VARIIVS VCTORES.
	Lib. 8. cap. 25.		Lib. 10. cap. 31.	
			Lib. 10. cap. 30.	Hero lib. 2. fol. 145. Soli. cap. 45.
			Lib. 10. cap. 31.	
	Lib. 8. cap. 25.		Lib. 10. cap. 31.	Hero. lib. 2. fol. 145. Soli. cap. 45.
	Lib. 8. cap. 25.			Soli. cap. 45.
			Lib. 10. cap. 31.	Soli. cap. 45.
			Lib. 10. cap. 31.	
	Lib. 8. cap. 25.			Hero. lib. 2. fol. 145.
	Lib. 8. cap. 25.		L. 10. c. 29. et ad 25.	Hero. li. 2. fol. 145. Soli. 45.
	Lib. 8. cap. 25.			
	Lib. 8. cap. 25.		L. 10. c. 31. annos 60	
	Lib. 8. cap. 25.			Hero. li. 2. fol. 145. Soli. cap. 45.
	Lib. 8. cap. 25.			Hero. lib. 2. fol. 145. Soli. cap. 45
	Lib. 8. cap. 25.		Lib. 10. cap. 30.	
	Lib. 8. cap. 46.			
	Lib. 6. cap. 20.		Lib. 10. cap. 32.	
			Lib. 10. cap. 29. 30.	
				Stralib. 17. fol. 539.
			L. 10. c. 28. et c. 32.	Hero. lib. 2. fol. 145. Stralib. 17. f. 532.
	Lib. 8. cap. 25.		Lib. 10. cap. 29.	Hero. lib. 2. fol. 145. Soli. cap. 45.
			Lib. 10. cap. 31.	Hero. lib. 2. fol. 145. Stral. 17. fol. 532.
	Lib. 8. cap. 25.		Lib. 10. cap. 30.	Soli. cap. 45.
	Lib. 8. cap. 25.			Soli. cap. 45.
	Lib. 8. cap. 25.			Soli. cap. 45.
	Li. 8. cap. 25. li. 28. c. 3		Lib. 10. cap. 30.	Soli. cap. 45.
	Li. 5. ca. 1. in flu. Darat		Li. 10. c. 29. in Gage	Pausanias. li. 4.
	Lib. 32. cap. 11.			
	Lib. 8. cap. 25.			Hero. li. 2. fol. 145. Soli. cap. 45.
	Lib. 8. cap. 25.		Li. 10. c. 31. dies. 60	Hero. li. 2. fol. 145. Soli. cap. 45.
	Lib. 8. cap. 26.			
				Hero. li. 2. fol. 146.
	Li. 26. cap. 8. li. 32. c. 5			
	L. 22. c. 25. li. 23. c. 2. l.	31. cap. 8. et. 9.		
	L. 28. c. 8. l. 32. c. 10.			Manbio. li. 2. cap. 59.
		(32.		
		Li. 7. fol. 162. 9. l. 8. f. 177.		
		Lib. 7. fol. 154. 45. et 49.		
fol. 108. 23.	litoralis tantu.			
				Gal. clas. 2. fol. 30. B.
	Lib. 7. fol. 154. 46.			
	Lib. 32. cap. 11.			
	Lib. 9. cap. 2.			P. Gili. cap. 22
				S. Bafi. Hex. Hom. 7. S. Amb. Hex. 5. c. 1
				Lib. 3. fol. 54. 2.
				Lib. 7. fol. 153. 6.
fol. 109. 45.				
	Li. 9. ca. 15. l. 32. c. 5. et	Lib. 3. fol. 59. 41.		
	(7. 9. et. 11.	Lib. 7. fol. 144. 41.		
	Lib. 32. cap. 11.			

N O M I N A .

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
Cynoslechia .	_____	_____
Cyprianus .	κυπριαδός. Athe .	Rama .
Cyprinus .	κυπρίνος .	_____
Cytus .	κνττός .	_____
DACTYLVS .	δακτυλός .	_____
Dactylus .	_____	_____
Das pyllus .	δάσκυλλος .	_____
Delcanus .	δελακός .	_____

Delphinus } _____ Δελφίς . _____ Delphino . Italis . _____
 Delphin . }

ATTRIBVTA .	ARISTOTE
Ex numero marinarum .	_____
Branchias habet quaternas , dupli ordine , nouissima excepta .	Hist. lib. 2. cap. 13 .
Lingua carēs , can. osan habet palatū .	Hist. lib. 4. ap. 1 .
Quinquies , aut sexies anno parit .	Hist. lib. 6. ap. 14 .
Aedita oia mas uololit .	Hist. lib. 6. cap. 14 .
Tarde ex ouo enasatur .	Hist. lib. 6. cap. 14 .
Carniuorus est , et Gregalis , ex Aris .	Non legi in Aristote
Canicula exorta sideratur , & alias fulgore sopitur .	Hist. lib. 8. cap. 2 .
Piscis est } Flauialis . _____ Hist. l. 4. ap. 8. l. 6 . } Marinus . _____ } Littoralis . _____	
Paccho facer .	_____
Mugilum species . Vide Mugil .	_____
Vnguis etiam . Vide Vnguis .	_____
Cieno , & stercore nutritur .	Hist. lib. 8. cap. 2 .
A Delcone flu. in quo capitur , dicitur .	_____
aeGuaōs etiam dicitur a Doyione .	_____
Sale conditus stomacho confert .	_____
Nec aures , nec earum loco cauernas habet , euid tamen ; quod quācūq; murti est	Hist. l. 1. ca. 11. li.
Olfaētus uestigia nō habet , & si olfae ciat sagacissimē .	_____
Rostrum sinum habet .	_____
Os habet infra rostrū , medio perōe uē	Hist. l. 2. ca. 2. Part.
Aduerte re uera secus esse . (tre .	_____
Linguam suile similem habet .	Hist. lib. 4. cap. 9. fer
Branchis carens , fistulam habet .	Hist. l. 1. ca. 5. l. 6. e. 1
Pulmonem habet .	Hist. l. 2. c. 15. l. 4. e
Felle caret .	Hist. l. 2. c. 15. Part.
Mas intus habet } Genitale . _____ Hist. lib. 2. cap. 1 . } Testes . _____ Hist. l. 2. c. 1. Ge. l. 1	
Femina uera habet prope genitale in glus non papilla ; sed aliacoli quā sunt .	Hist. lib. 2. ca. 13. l. 3
Ossa & non stinas habet .	Hist. l. 3. ca. 7. Part.
Dorsum habet repandum .	_____
Ceruo tegitur .	_____
Comuquum ferē agit .	_____
Quomodo coeat .	Hist. l. 5. c. 5. Gen. l. 1
Parit } Decimo mense aetiuo tempore . _____ (1 } Catulos , interim & uinos . _____ Hist. l. 1. c. 5. et 11. l. 1	
Magna charitas } Erga filios . _____ Hist. l. 9. c. 48 . } In suum genus . _____ Hist. lib. 9. cap. 48 .	
Annis } Decem augetur . _____ } Tricenis uiuit . _____ Part. lib. 4. cap. 2. l. 6 .	
Statim tellure tacta moritur .	_____
Cetacet generis est .	Hist. l. 1. cap. 5. 11 .
Terrēstris , et aquaticus uidetur .	Hist. lib. 3. cap. 2 .
Respirat .	Part. lib. 3. cap. 6 .
Gemit humano more . (mut ac spirat .	Hist. l. 4. cap. 9. 11 .
Aedita fistula per sumā a quoris dors	Hist. lib. 4. cap. 10 .
Carniuorus ; resupinatusq; tantum cor	Hist. lib. 8. cap. 2 .
Animalū oium uelocissimus . (ripit .	Hist. l. 8. c. 2. lib. 9 .
In continuo motu esse creditur .	_____
Simonis nomen miro modo agnoscit .	_____
Mulctur symphonie cantu .	_____
Homni mire amicus .	Hist. lib. 9. cap. 48 .
Collati in se benefity memor .	_____
Cum homine societate piscatur .	_____

ANVS. PLINIVS. ATHENAEVS. AELIANVS. VARIIVCTORES.

lib. 32. cap. 11.

ol. 116. 38. lib. 9. cap. 51.

lib. 7. fol. 154. 28.

lib. 9. cap. 16.

lib. 7. fol. 154. 29. palustris
(ctia)

ol. 116. 38. l. 9. ca. 16. l. 32. ca. 11.
ol. 108. 27.

lib. 7. fol. 162. 14.

lib. 7. fol. 153. 28.

Eusta. fol. 1177. 52.

l. 9. ca. 61. l. 32. ca. 11.

lib. 3. fol. 59. 42.

lib. 3. fol. 59. 43.

lib. 3. fol. 59. 42.

lib. 11. cap. 37.

lib. 11. cap. 37.

lib. 9. cap. 8.

lib. 9. cap. 8.

lib. 9. cap. 8.

lib. 9. cap. 8.

lib. 11. cap. 37.

ol. 116. 26.

lib. 10. cap. 26

ol. 117. 45. lib. 9. cap. 8.

lib. 8. ca. 25. l. 9. ca. 8

lib. 9. cap. 12.

lib. 9. cap. 8.

ol. 116. 26.

lib. 9. cap. 50.

lib. 10. cap. 26.

lib. 9. cap. 8.

ol. 117. 28

lib. 9. cap. 8. et 14.

lib. 10. cap. 13.

S. Basi. Hex. Hom. 7. S. Amb. Hex. 5.

17. 4. l. 5. f.

lib. 9. cap. 8.

lib. 10. cap. 13 et 26

S. Basi. Hex. Hom. 7. (ca. 3.)

(164. 27

lib. 9. cap. 8.

lib. 10. cap. 15. 17.

lib. 9. cap. 8.

lib. 9. cap. 8.

lib. 9. cap. 8.

P. Aegi. lib. 1. cap. 94. Eusta. 1715. 47.

lib. 9. cap. 8.

lib. 9. cap. 8.

lib. 20. cap. 25.

lib. 10. cap. 14

lib. 9. cap. 8.

l. 129. 8

lib. 9. cap. 8.

lib. 10. cap. 16.

lib. 10. cap. 14.

lib. 9. cap. 8.

lib. 9. cap. 8. l. 11. c. 37

lib. 10. cap. 20. 24.

l. 162. 46

lib. 9. cap. 8.

lib. 10. cap. 18. 20. 22.

Hero. lib. 1. fol. 18. Pausa. lib. 4

lib. 9. cap. 8.

lib. 10. cap. 19. 20.

Pausa. lib. 10.

l. 162. 24.

lib. 10. cap. 21.

N O M I N A .
LATINA. GRAECA. VULGARIA.

ATTRIBUTA.

ARISTOT.

Dentes.	Συροδοντες.	Dentale Romæ.
et Synodon.	Ουσι.	Atb Dent Massilie.
	Plinio.	
	Συροδοντες.	
	Συροδοντες.	
Digitus		
Dilychnus.	διδυχνος.	
Donax	δοναξ.	
Draco.	δρακων.	Trascina, Romæ.
Dracunculæ et		Ragno, multis in locis
et si aliqui alii credide		Dracena, Græcis
runt esse, Plin. lib. 32		
cap. 11.		
Dromones.		
Dyris.	δύρις.	Cyrenæis.
ECHENEIS.	ἐχηνεις.	
Echinometra.	ἐχινόμετρα.	
Echinosphora.		
Echinus.	ἐχίνος.	Riccio di mare, Romæ
& Erimaceus, Mar		

Prudentia	In natatione. (te	
	In præcognoscenda tēpesta	
	Dum captus est.	
	In paranda sepultura.	
Sacer p. s. u. conjetur.		
Cur Neptuno gratas.		
Reliquorum p. i. i. rex.		
Pugnet quomodo cum Amy.		
Quomō Crocodilos in Nilo interficiat.		
Abditur in bus conculcibus.		
Ingenti pretio emptus quādo, & a quo.		
Carnis auræ, atq; infamatus.		
Nefas est, eum capere.		
Quibus meacatur affectibus.		
Per. u. Numenio, & per. a. Domoni.		
Syngrus	esse creditur a Theodoro.	Hist. lib. 2. cap. 13.
	Et similis ē, vide syn.	
Charax eius ad ē generis, Vide Char.		
Phagro, Cl. romi, Anthus, Acarne, Or		
pho, & Syngrus, genere similis est.		
Est	Albus Numenio.	
	Rulvo colore uarius, Epich.	
	Fulvus.	
Lapsum in cerebro habet.		
Carminuus tantum est.		Hist. lib. 8. cap. 2.
Veter procidit, aut minores sequitur pte		Hist. lib. 8. cap. 2.
Gregalis est.	(fies.	Hist. lib. 9. cap. 2.
Pijus est	Littoralis.	Hist. lib. 8. cap. 13.
	Pelagus.	
	Niliacus.	
Piscatio.		
Electio, & condimentum.		
Vingus etiam dicitur, Vide Vinguis.		
Testaceus, & Niliacus.		
Vingus etiam dicitur, Vide Vinguis.		
Araneus est aliquibus, Vide Araneus.		
Graculo similis.		
E genere serpentum in.		
Descriptio	Pulchra.	
	Falso ascripta Plinio.	
	Erronea.	
Aculeis	Armatus est uenenatis.	
	Quos in branchys habet	
	In dorso habet.	
Littoralis est.		Hist. lib. 8. cap. 13.
Foveam rostro celerime excavat.		
Hoc Serpēn. t. nō Dracon. ascribit Avi.		Hist. lib. 9. cap. 37.
istus eius præstia.		
Dura carnis est.		
Marmis, ac maximi.		
Fryllanus est, Vide Erythmus.		
Remora est Latinis, Vide Remora.		
Eumecrum genus maximū, Vide Echi.		Hist. lib. 4. cap. 5.
Longissima spina, calces minimi.		
In alto tantum mari degit.		
Vinea distillationibus medetur.		
Nullū horū huic generi tribuit Aristō.		Hist. lib. 4. cap. 5.
Cochleæ species, qua cantāt.		
Tegitur undiq;	Tessla, & spinis	Hist. lib. 4. cap. 8. Pa
	Crustra, et spinis	

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	ABELIANVS.	VARIIV AVCTORES.
117.57.	Lib. 10. cap. 35.		Lib. 10. cap. 23.	Cice, de diuinat.
l. 130.43.			Lib. 10. cap. 24.	
		Lib. 7. fol. 142. 14.		
l. 113.9.			Lib. 10. cap. 27.	
17.28. l. 2. f. 129. G.			Lib. 12. cap. 53. cum	
l. 129. 30.	Lib. 8. cap. 25.		(Troctis.	Soli. cap. 45. Ifido. lib. 12. cap. 6.
	Lib. 9. cap. 8.			
	Lib. 33. cap. 11.			
l. 162. 14.				Gal. clas. 2. fol. 30. C.
	Lib. 32. cap. 7. - 10. . . .			
	Lib. 7. fol. 160. 45.			
		Lib. 7. fol. 160. 43. 163. 25		Maß. fol. 364. P. Gyll. cap. 111.
		Lib. 8. fol. 177. 24.		
		Lib. 7. fol. 163. 25.		
		Lib. 7. fol. 160. 45.		
		Lib. 7. fol. 160. 44.		
	Lib. 37. cap. 10.			Oui. fol. 36. 29.
			Lib. 11. cap. 40.	
9. 32. Græcè	nā ab interpr. omittitur.			Oui. fol. 36. 29. Colu. lib. 8. cap. 16.
		Lib. 7. fol. 155. 49.		
l. 135. 7.			Lib. 11. cap. 40.	
				Ioui. cap. 12.
				Strab. lib. 17. fol. 780.
Lib. 32. cap. 11.		Lib. 5. fol. 45. 50.		P. Gyll. cap. 65.
Lib. 32. cap. 11.				S. Bass. Hex. Hom. 7. S. Amb. Hex. 5. c. 1
			Lib. 11. cap. 41.	
				Alb. M. l. 24. Math. l. 2. c. 13 (describit.
				Math. l. 2. c. 13. Hippocrati. set nō Draconē
l. 127. 58.	Lib. 32. cap. 5.		Lib. 11. cap. 41. l. 13	Dia. lib. 2. cap. 13. Nican. in theriaca. P.
	Lib. 32. cap. 11.		(c. 7.	P. Gyll. cap. 65. (Gyll. c. 65.
				P. Gyll. cap. 65.
l. 109. 33.				Alb. M. lib. 24. Math. lib. 2. cap. 13.
Lib. 9. cap. 27.				
Lib. 32. cap. 5.				Dias. lib. 2. cap. 13. P. Aegin. lib. 5. c. 22.
				Gal. clas. 2. fol. 30. B.
Lib. 32. cap. 11.				
	Lib. 7. fol. 150. 30.			
Lib. 32. cap. 1.				
Lib. 9. cap. 31.				P. Gyll. cap. 80. Plinio ascribit.
				Ioui. cap. 41. Math. lib. 2. cap. 10.
				Ioui. cap. 41.
Lib. 32. cap. 11.				
Lib. 9. cap. 12.				

			Descriptio omnium partium. _____	Hist. lib. 4. cap. 5. Part.
			Carne caret profus. _____	Hist. lib. 4. cap. 5. Part.
			Spina pro pedibus, in orbē se uolūēs ante _____	Hist. lib. 4. cap. 5.
			Olfactū caret. _____ (Lulat.	Hist. lib. 4. cap. 8.
			Maris scauitiā _____ Praefagit.	
			_____ Quomō subterfugiat.	
			Int. rificitur _____ A Stella.	Hist. lib. 5. cap. 15.
			_____ Ab Vrtica.	
			Scissus, in aqua reuuisit.	
			Plura genera.	Hist. lib. 4. cap. 5.
			Non quilibet in cibum admittendus.	Hist. lib. 4. cap. 5. l.
			Esulento nullo tempore desunt oua.	Hist. lib. 5. cap. 12.
			Condimentum, & qualiter nutriat.	
			Quilus medicatur.	
Elacatena. _____	{	'Ηλακτιν. Ath.		
et Helacatenus. Plin.	}	'Ηλακτιν. Hesi.		
Eleginus. _____		'Ελεγιος.		
Eleotris. _____		'Ελεωτρις.		
Elephans marinus. _____				
Ellops. _____		'Ελλοψ.		
			Marina belua, ubi, & quando usq. _____	
			Alerius, Locustarum generis, descriptio.	
			Aliqñ piscium omnium, q̄ uoce carcant,	
			epithetū est, licet propriae s̄i in nomē et sit.	
			Quibus sit _____ Anthas. Vide et Anthias.	
			_____ Accipenser. Vide Accipen.	Theol. in uersione A
			_____ Calli bibys, et Callionym.	
			Branchias habet quaternas, et simpl. es.	Hist. lib. 2. cap. 12.
			Pretiosus piscis.	
			Praesians in Syraculis.	
			Enoraulus est alye. Vide Enoraulus.	
			Enoraulus, & Lycosomus et dicitur.	
			Pisciculus _____ Paruus.	
			_____ Allus.	
			_____ Natura _____ Fecundus. (cellis	
			_____ Timidus, et imbe	
			Prae timore densissimo agmine natat.	
			Non est uagabundus.	
			Aphyæ species. Vide Aphyæ.	Hist. lib. 6. cap. 15.
			Notidanus etiā dicitur. Vide Notidanus.	
			Ex galecrum genere est.	
			Lati generis est.	
			Hippurus alye. Vide Hippurus.	
			Descriptio.	
			Hippopotamus alye. Vide Hippopotamus.	
			Echinus alye. Vide Echinus.	
			'Εχτινος etiā legitur, ni mendum sit.	
			Thryssa, Chalcidis, & Sardinæ cognatus.	
			Suaus est.	
			Facilis est distributu.	
			Erythrinus alye. Vide Erythrinus.	
			Est Aristotel. Athe.	
			Dicitur ab Oppiano, ab Eusla. ab Hesi.	
			'Ερυθριός etiā Arist. ni sit mendum.	Hist. lib. 4. cap. 11.
			Dicitur etiā _____ Cyrenæis.	
			_____ Κυρηνας à Cyrenæis.	
			Ruler est, unde nomen habet.	
			Phagro, & Icurino similis.	
			Vulvam habere creditur.	
			Cum oēs, ouis grauidæ, capiuntur mares	
			in hoc genere esse non creduntur.	Hist. lib. 4. cap. 11. l. 13.

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVCTORES.
	Lib. 9. cap. 31.			P. Gyll. cap. 80.
	Lib. 9. cap. 31.			Matthio. lib. 2. cap. 1. hoc non aduertit.
ol. 124. 13.	Lib. 9. ca. 31. l. 18. c. 35		Lib. 13. c. 41. & 43.	S. Basi. Hex. Hom. 7. S. Amb. Hex. 5. c. 9
ol. 124. 14.	Lib. 9. cap. 3.		Lib. 13. c. 41. & 43.	S. Basi. Hex. Hom. 7. S. Amb. Hex. 5. c. 9
	Lib. 9. cap. 45.			
ol. 122. 3.			Lib. 13. cap. 41.	P. Gyll. cap. 80. Variat ab Ariff.
				Gal. clas. 2. fol. 31. B.
	Lib. 32. ca. 5. 7. 8. 10.		Lib. 13. cap. 42.	Dia. lib. 2. cap. 1. P. Aeggin. l. 7.
	Lib. 7. fol. 150. 51.			
	Lib. 7. fol. 150. 51.			Colu. lib. 8. cap. 17. Elacate mendose legi (tur. Festus.
	Lib. 32. cap. 11.			
	Lib. 7. fol. 155. 50.			
	Lib. 9. cap. 5. l. 32. c. 11			
	Lib. 32. cap. 11.			
				Eustathi. fol. 1720. 34.
	Lib. 7. fol. 142. 5.			
	Lib. 9. cap. 17.	Lib. 7. fol. 147. 42.		
		Lib. 7. fol. 142. 9. et 12.		
	Lib. 7. fol. 142. 10.			
	Lib. 7. fol. 150. 26.			
		Lib. 11. cap. 42.		
		Lib. 11. cap. 42.		
	Lib. 7. fol. 150. 31.	Lib. 11. cap. 42.		
		Lib. 11. cap. 42.		
		Lib. 11. cap. 42.		
l. 150. 43.		Lib. 11. cap. 42.		
fol. 150. 48.				
	Lib. 7. fol. 163. 53. Ex Ari.			
l. 150. 44.	Lib. 7. fol. 143. 14.			Suidas.
	Lib. 7. fol. 147. 32.			
	Lib. 7. fol. 147. 32.			
Lib. 32. cap. 11.				Oui. fol. 37. 19.
				Ifido. lib. 12. cap. 6. P. Gyll. cap. 3.
	Lib. 8. fol. 177. 27.			
	Li. 7. f. 163. 46. l. 8. f. 177.			
	Lib. 7. fol. 164. 7. (27.			
	Lib. 8. fol. 177. 27.			
	Lib. 7. fol. 150. 30.			
	Lib. 7. fol. 163. 18.			Hefichi. Varinus.
o 8. 23. Flaz				Oui. fol. 36. 26. Eustat. fol. 362. 34.
(uus.	Li. 7. f. 150. 29. f. 163. 20.			P. Gyll. cap. 20.
	Lib. 9. cap. 52.			
	Lib. 9. cap. 16.			

Eſchbara. ----- Ἐσχάρα. -----
Eſcharus. ----- Ἐσχαρος. -----
Eſox. ----- -----
Etelis. ----- Ἐτελῖς. -----
Euopus. ----- Ἐυώπος. -----
Exoætus. } ----- Ἐξοάτιος. -----
et Adonis. } ----- Ἄδωνις. -----

FABER. } ----- κελκῆς. ----- Peſce, s. Pietro, Romæ
& Zeus. }

Fario. ----- -----
Fiber. } ----- Ἰδοστάρ. -----
et Caſtor. } ----- Ἰκαστάρης. Oppi. -----

Fidula, Theodo. ----- Ἰδοστάρ. -----
Fluta, Theod. ----- Ἰδοστάρ. -----
Fuca, Theodo. ----- -----
Fullo, Theodo. ----- -----

GADVS. ----- γάδος. -----
Galada. ----- γαλάδι. -----
Galeos. ----- γαλεώτις. -----

Galeus. ----- γαλέος. -----
Galexia. ----- γαλεξία. ----- Lampreda, Forſan. -----

Gallaria. ----- γαλλάρης. -----

Non eſt uagabundus. -----
Pelagus eſt. ----- Hiſt. lib. 8. cap. 13.
Quibus medatur. -----
Ex conchuliorum genere eſt. -----
Ἐξῆς etiam uocatur, alius ab Eſchbara. -----
Magnus, Rheni fluuij, piſcis. -----
Oua parit. ----- (de Anthra. Hiſt. lib. 6. cap. 13.
Ἰουλιανός et dicitur, Anthra ſpēs eſt. Viz
Diſtus q̄ in ſiccum, ſomni cauſa exeat. -----
Adonis etiam dicitur, et quamobrem. -----
Deſcriptio exacta. -----
Flauus, et Mugilibus ſimilis. -----
In ſiccū ſoni cā exiēs, marinas aues cauit. -----
Circā Clitorii uocalis traditur, et ſine -----
In Arcadia reperitur. ----- (brachys.
Zeus etiam dicitur. -----
A Chalcide deſert. -----
In Cyzicenuū regione, orbicularis eſt ſiſ -----
Rarus. ----- (gura.
Aſpera ſaxa colit, imo deſerta profundo. -----
Galeus, generoſiſſimus piſcis ab Inuenez -----
In Atlantico mari reperitur. ----- (ratur.
Medius inter Salmoneum, et Salarem. -----
Ab extremis oris annuū, quas colit, diſtus -----
Lutre, quibus } Similis. -----
} Diſſimilis. -----
Molli pilo ueſtitur, et in emereo candido. -----
Cauda piſis, obſcuſam ſquamis habet. -----
Priores pedes caninos, poſteriores anferis -----
in utraq; ſede uiuit. ----- (nos habet. Hiſt. lib. 8. cap. 5.
Lethalem uocem habet. -----
Teſtes, uigēte periculo, ſibi } Amputat. -----
} Nō aputat -----
Homini parte comprehenſa, non anteq̄ -----
fracſa cōreperunt offa, morſus reſoluit. -----
Hec Lutre, et non Fibri tribuit Ariſt. ----- Hiſt. lib. 8. cap. 5.
Iruidentia } In ſecandis arboribus, atq; -----
} domibus conſtruendis. -----
} In ſubterfugē diuicatorib; -----
Piſcis, et Caneris ueſitur. -----
Non a pelis eius proprietat. -----
In meatibus uſat. -----
Citharus alyſ. Vide Citharus. -----
Eudem Spargus etiam eſt. Vide Spargus. -----
Phycis alyſ. Vide Phycis. -----
Gregalis eſt. ----- Hiſt. lib. 6. cap. 14.
Tranquilliorē huius parit. ----- Hiſt. lib. 6. cap. 14.
Maior Afelli ſpecies. Vide Afellus. -----
Læus concharum ſpecies. ----- Hiſt. lib. 4. cap. 4.
Quibus Gladius } Sit. -----
} Non ſit. -----
Poſtinacā manūm, et alios piſces perſequi -----
Thyrus propē Siciliā ſignatur. ----- (tur.
Capiatur qua ratione. -----
Genericiū nomē. Muſtelus eſt Theo. Vide -----
Muſteli generis eſt. ----- (Muſtelus. -----
Celebris, et multi pretij Romanis eſt. -----
In græco mari nuſq; naſci uidetur. -----
Teneræ carnis. -----
Minor Afelli ſpecies. Vide Afellus. -----

NVS.	PLINIUS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
		Lib.7.fol.163,53,exArist.		
	Lib.32.cap.9.&10			
		Lib.3.fol.43,4.		
		Lib.7.fol.164,38.		
	Lib.9.cap.15.			
111.1.				
109.2.	Lib.9.cap.19.		Lib.11.cap.24.	Majß.fol.116.
109.19.	Lib.9.cap.19.		Lib.11.cap.24.	
imĩ Latino.				Majß.fol.116.
09.20, Griez			Lib.11.cap.24.	
109.27.			Lib.11.cap.24.	Majß.fol.116.
	Lib.9.cap.19.			
	Lib.9.cap.19.			
	Lib.9.ca.18,1,3,2,6,11			Colu.lib.8.cap.16, P.Gyll.ca.42, Majß.
		Lib.7.fol.163,50.		Eufſta.fol.1475.58. (fol.110.
		Lib.7.fol.163,51.		Eufſta.fol.1475.58, Majß.fol.111,P.
				Omi.fol.37.3. (Gyll.cap.12.
108.57.	Lib.9.cap.18.			Colu.lib.8.cap.16.
				Colu.lib.8.cap.16.
				Aus.Gal. in Moſſella.
				Theſa.lati.lm.
	Lib.8.cap.30.			Soli.cap.23, Agri.de ſubter. ani.fol.22.
				Agri.de ſubter.ani.fol.22.
	Lib.8.cap.30.			Agri.de ſubter.ani.fol.23.
				Agri.de ſubter.ani.fol.23.
	Lib.32.cap.3.		Lib.13.cap.47.	Dias.lib.2.cap.23.
113.21.				
113.21.	Lib.8.cap.30.		Lib.13.cap.47.	Soli.cap.23, aliã cauſã, quã alij, narrãs.
	Lib.32.cap.3.			Dias.lib.2.cap.23.
	Lib.8.cap.30.			Soli.cap.23, Manth.lib.2.cap.23.
				Agri.de ſubter.ani.fol.23.
			Lib.13. cap.47.	
				Dias.lib.2.cap.23.
				Colu.lib.de arboribus cap.15
	Lib.32.cap.3.&10.			Dias.lib.2.cap.23, Hero.lib.4.fol.317.
		Lib.7. fol.157,40.		
				Strab.lib.1.fol.22, Eufſta.1715.45.
	Lib.32.c.2.&11. cum	utriuſq; utrobq; meminerit.		
	Lib.32.cap.2.			
				Eufſta.1715.45.
				Strab.lib.1.fol.22.
				Gale.clas.2.fol.30.B.
				Gale.clas.2.fol.30.B.
				Gale.clas.2.fol.30.B.
				Gale.clas.2.fol.30.B.
		Lib.7.fol.156,7.		

N O M I N A
LATINA. GRÆCA. VVLGARIA.

Gallerida, Γαλλερίδας
 Gammarus, Γαμμάρος, I heo, Γαμμάρος, Gammaro. Romæ.
 Gelarius, Γελαρίος
 Geires, Γεϊρες
 Gibba, Κίββα
 Gladius, Γλαδίος, Pisce Spada. Romæ.
 & Xiphias, Ουί, Γλαδίοι & Αιθελίοι.
 7. Jul. 157. 10.

Glanis, Γλανίς

Glauciscus, Γλαυκίσκος

Glaucus, Γλαυκός

ATTRIBUTA.

ARISTOTE

Minor Aselli species. Vide Asellus.
 Quod non placet. Vide Asellus.
 Cammarus alius. Vide Cammarus.
 Cœtus sit rubeus.
 Minor Aselli species. Vide Asellus.
 Piscis marinus, & ulis.
 Squilla genus. Vide Squilla. Hist. lib. 4. cap. 2.
 An untonato rostro uocatur. Hist. lib. 2. cap. 17.
 Dicitur et ab aliquibus Κορνέϊς.
 Γκαλεώτις.
 Mucronati rostro descriptio, uicæ, &
 Dentibus caret. (usu).
 Franchus oculos habet, & auribus. Hist. lib. 2. cap. 13.
 Felicitissimi committitur. Hist. lib. 2. cap. 15.
 Vexetur aq. lo. quantum, & quomodo.
 Nil est priu q. non tunc transierit.
 Thymi saginatur.
 Lato.
 Cetaceæ magnitudinis.
 Captur qua ratione.
 Tenax, suavis, & gratus.
 In Lycæ. uo præstans.
 Vide etiam Galeos.
 Silurus quibus Sit. Vide et Silurus. Theodoro Aristotele
 Non sit.
 Similis Siluro.
 Lato pifi.
 Affer dentibus, quibus hamum frangit. Hist. lib. 9. cap. 17.
 Trachias habet quaterias, et duplices, no
 Fel in iecore habet. (uissima ex epia. Hist. lib. 2. cap. 15.
 Nō solū pares sūt paribus, sed grandes et
 cū paruis, a simis meatibus, cocunt. Hist. lib. 6. cap. 14.
 Quo loco, & quomodo pariat. Hist. lib. 6. cap. 14.
 Quas a hita oua 40. uel 50. dies cubo lit. Hist. lib. 6. cap. 14.
 Turdissimum eius ex ouo incrementū est. Hist. lib. 6. cap. 14.
 Hominum uorator.
 Auerfos morat. hamo, non deuorat, sed
 A Dracone istus interit. (Cesca spoliat. Hist. lib. 8. cap. 2.
 Camulie exertu siferatur, aas fulgore Hist. lib. 8. cap. 2.
 Pisci est Marinus. (opitur. Hist. lib. 8. cap. 2.
 Flauitatis, Ex
 Istro.
 Maistro.
 Lyco.
 Hermo.
 Strymone
 Oua custodiens facild capitur. Hist. lib. 9. cap. 37.
 Fiemna mare præstantior. Hist. lib. 9. cap. 37.
 Verrucis tolit-eius te. ur illatum.
 Cephalis, Auguibus, Mixinis, et Cheloni
 Tribus enptus drachmis. (bus similis.
 Marinus piscis.
 Mulieribus lactis copiam facit.
 Vide etiam: Glaucus, eundem arbitror.
 A colore sic uocatus.
 Sacer quibus sit.
 Paucas circa uentriculum habet appēdices. Hist. lib. 2. cap. 17.
 Maximus in filios amor & cura.
 Aestate latet sexagenis diebus. Hist. lib. 8. cap. 15.
 Pelagus est. Hist. lib. 8. cap. 13.

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
		Lib. 7. fol. 157. 41.		
3		Lib. 7. fol. 153. 9.		Gal. clas. 2. fol. 30. H.
		Lib. 7. fol. 157. 42.		Marti. lib. 2. 42. Luena. fat. 5. 9.
	Lib. 32. cap. 11.			Mart. lib. 12. 28.
			Lib. 12. cap. 63.	
				Hesichius.
128. 1. 3.	Lib. 32. cap. 2.	Lib. 7. fol. 157. 8.	Lib. 12. c. 63. et 64.	Strab. lib. 1. fol. 22. Eusta. fol. 1715. 45.
141. 15.		Lib. 7. fol. 157. 10.		Oui. fol. 36. 19. S. Bass. Hex. Hom. 7.
128. 46.	Lib. 9. cap. 15.			Eusta. fol. 1928. 20.
128. 12.				Eusta. fol. 1715. 45.
109. 44.	Lib. 32. cap. 11.		Lib. 12. cap. 46.	
141. 6.	Lib. 9. cap. 15.		Lib. 12. cap. 46.	
135. 13.			Lib. 11. cap. 2.	
140. 53.			Lib. 12. cap. 64.	
		Lib. 7. fol. 157. 11.		
	(Glami Avi. tribuēs.			
	L. 9. c. 16. et 51. Ei quod			Mansr. Epi. lib. 9. epi. 3. Maub. l. 2. c. 26
	L. 32. c. 10. et 11. utroiq;	L. 7. fo. 155. 44. 47. et 49.	Lib. 11. cap. 45.	P. Gyll. cap. 116.
	utrosq; uti uarios numerās	utrusq; ut uariorū memini.	Lib. 11. cap. 45.	P. Gyll. cap. 116.
		Lib. 7. fo. 155. 44.		
	Lib. 9. cap. 51.		Lib. 11. cap. 45.	
	Lib. 9. cap. 43.			P. Gyll. cap. 116. Ex Pauſa. in quo tñ fecus
	Lib. 9. cap. 16.			
	Lib. 32. cap. 11.			
	Lib. 9. cap. 16.			
		Lib. 7. fol. 155. 45.		
			Lib. 11. cap. 45.	Pauſa. lib. 4.
			Lib. 11. cap. 45.	
				Pauſa. lib. 4.
			Lib. 11. cap. 45.	
	Lib. 32. cap. 10.			
		Lib. 8. fol. 177. 36.		
		Lib. 7. fol. 147. 23.		
	Lib. 32. cap. 11.			
	Lib. 32. cap. 10.			
				Eustath. fol. 1067. 42. Meſſ. fol. 76.
				Eustath. fol. 1067. 41.
119. 24.			Lib. 11. cap. 46.	
	Lib. 9. c. 16. h. 32. c. 11.			Oui. fol. 37. 10.
109. 33.				Oui. fol. 37. 10.
Linorahs.				

Gniphæus.	Γναφῆς.	_____
Gnotiuron.	Γνοτίλιον.	_____
Gobionaria Theo.	Γκοβίτις.	_____
	Καβίτις, Eufia.	_____
Gobio.	Καβίς.	_____
Gobius.		_____
et Cebio, Ni.		_____
Graculus	Theo. Κογκυλῖος.	_____
	Plino.	_____
Grus marinus.	_____	_____
Grillus.	Γρόλλος.	Bronco Romæ.
Gyrinus.	_____	_____
Halec.	Theod. Μακίς.	_____
Halecula.	_____	_____
Halpleumon.	_____	_____
Hemeroïta, Oppia	Ἡμεροΐτις.	_____
Hiletona.	Ἡλετόνη.	_____
Hepar, & Heparus.	Ἡπατος.	_____

Cephalo capitur.	_____
Vter si ferat, uel nō, eiusdē semper saporis	Hist. lib. 8. cap. 3.
Egregius piscis est, Coracino præstātor.	_____
Caput, & oculi in summo sunt pretio.	_____
Agrē cōcoquitur, concoctus multi facci est	_____
Duræ carnis est.	_____
Decoluntius omnes maculas eluit.	_____
Myllus etiam et Platistacus dicitur. Vide	_____
Aphyæ species est. Vide Aphyæ (utrunq;)	Hist. lib. 6. cap. 15.
Ex minutis et uilibus Gelys oritur, et nō	_____
eos gignit, ut Theo. male uertit Aristotelē	Hist. lib. 6. cap. 15.
Dicitur etiam	Καβός. Vide Cothus.
	Καβύ.
	Καβύ.
Descriptio figuræ.	_____
Appēdices circa uentriculū cōphures habet	Hist. lib. 2. cap. 17.
Lubricus, & stīma non nocuus ulla.	_____
Durus pugnat aculeis.	_____
Parit	Oua latiuscula & arenosa.
	Hist. lib. 6. cap. 13.
	Iuxta littora.
	Hist. lib. 6. cap. 13.
Luto, algæ, & musco uestitur.	Hist. lib. 8. cap. 2.
Gregalis est.	Hist. lib. 9. cap. 2.
Est et	Fluuiatilis, & lacustris.
	Hist. lib. 8. cap. 19.
	Marinus
	Hist. lib. 8. cap. 17.
	Littoralis.
	Hist. lib. 8. cap. 17.
	Littoris saxosi.
Est	Ex numero corū q; seper sunt parui
	Duorū ac triū cubitorū in mari ru
Præstans	Apud Cretam infulam. Cbro
	Hist. lib. 8. cap. 13.
	Fluuiatilis.
	Hist. lib. 8. cap. 19.
	Paruus, & albus.
	Arenosi ac saxosi littoris.
In Ponto glacie apprehenditur.	_____
Carnis est	Mollis.
	Mediocris in molitie ac du
Facilis concoctū, & distributu.	(Crite.
Succi multi, et boni.	_____
Quibus medeatur affectibus.	_____
Plura genera.	_____
	Hist. lib. 9. cap. 37.
Viles & minuti Gobionariam gignunt, et	_____
non gignuntur ex ea, ut uertit Theodo.	Hist. lib. 6. cap. 15.
Vrius eius species, Καυλίνα. i. Caulina,	_____
arida est, et sine pinguedine, et deterrima	_____
Coracinus alyx, Vide Coracinus.	_____
Draco finalis est.	_____
Descriptio	Figure & coloris.
	Partium internarum.
Generationis modus.	_____
Mira salienti uelocitas.	_____
Ad magnitudinem, 15. pedum augetur.	_____
Corinthiaci maris alumnus.	_____
Conger est Nicanthro. Vide Conger.	_____
Rana partus est.	_____
Mōna alyx. Vide Mōna.	_____
Rualis. Vide etiam Mōna.	_____
A natibus, ac piscibus alyx cibus idoneus.	_____
Marinus piscis.	_____
Vranosopus alyx. Vide Vranosopus.	_____
Polypi species. Vide Polypus.	Hist. lib. 4. cap. 1.
Iecorinus etiam dicitur. Vide Iecorinus.	_____

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
35.14.			
	Lib.7. fol. 154.25.		Eufila. fol. 369.20. fol. 638.61.
	Lib.7. fol. 148.9. & 13.		Eufila. fol. 894.42.
	Lib.8. fol. 178.9.		
	Lib.7. fol. 148.50.		Gal. clas. 2. fol. 30. B.
	Lib.3. fol. 59.47.		
	Lib.7. fol. 143.12. l. 8. fol. (177.40.		Suidas. Eufilath. fol. 1150.36. }
	Lib.7. fol. 143.12.		Suidas.
	Lib.7. fol. 154.34.		Hesychius.
	Lib.7. fol. 154.37.		
	Lib.8. fol. 177.10.		Auso. in Mosella.
			Oui. fol. 37.23.
127.56.		Lib.13. ca.7.	
			Gal. clas. 2. fol. 29. D. et G. Maß. f. 361 (Math. lib. 2. cap. 29.
9. 36. l. 2.	Lib. 32. cap. 11.		Gal. clas. 2. fol. 29. D.
f. 127. 57.	Lib. 7. fol. 178. 31.		Gal. clas. 2. fol. 29. D. Maß. fol. 261.
		Lib. 13. cap. 7.	Colu. lib. 7. ca. 17. Gal. cla. 2. fol. 29. D. (Auso. in Mosel.
	Lib. 7. fol. 154. 31. lib. 8. f. (177. 10.		Gal. clas. 2. fol. 29. D.
Lib. 9. cap. 57.	Lib. 7. fol. 154. 34.		Gal. clas. 2. fol. 29. F.
	(10.		Gal. clas. 2. fol. 29. D.
	L. 7. f. 154. 31. l. 8. f. 177.		Gal. clas. 2. fol. 29. D. }
	L. 7. f. 154. 31. l. 8. f. 177.		Diase. lib. 2. cap. 29.
	(10.		Maß. fol. 361. P. Gyll. cap. 119. Math. (12. cap. 29.
	L. 7. f. 154. 32. l. 8. f. 177.		Suidas.
	(10.		
	Lib. 7. fol. 143. 12.		
	L. 7. f. 154. 31. l. 8. f. 177.		
	(11.		
Lib. 32. cap. 11.		Lib. 11. cap. 47	
		Lib. 11. cap. 47.	
		Lib. 11. cap. 47.	
		Lib. 11. cap. 47.	
		Lib. 11. cap. 47.	
		Lib. 11. cap. 47.	
	Lib. 2. fol. 144. 44.		
Lib. 9. cap. 51.			Colu. lib. 8. cap. 15.
			Col. lib. 8. cap. 15. & 17.
Lib. 32. cap. 11.			
123. 52.			
Lib. 32. cap. 11.			

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

Hepistus. Ἡπίστως.
Heracleoticus Ἡρακλεωτικὸς.
Hiatula I heodoro. Χάλια.
Hierax. Ἱέραξ.
Hippus. Ἱππῆδς.
Hippocampus. Ἱπποκάμπος.

Hippopotamus. Ἱπποπόταμος.
eiusque fluminis

Hippurus. Ἱπποῦρος.
Ἱπποῦρος.
κοῦρῶνα.
Ἀγρευτὴ.

Hippus. Ἱππός.
Ἱππιδιον.

Fiscus. Ἰσός.
Hircus. Ἰρξ.

ATTRIBUTA. ARISTOTELES

Vsitatus in plurali, q̄ in singulari dicitur
Pisciculus est, Nilo decrecente in cauerz
nis aquam habentibus delectatus.
Aphyæ Gobii dicitur congener.
Considera num huus meminerit Plinius
authoritate Theophrasti.
Cancer species. Vide Cancer. Hist. lib. 4. cap. 2.
Chana alyx, Vide Chana. Hist. lib. 4. cap. 11.
Miluus alyx est, Vide Miluus.
Can. n species est, Vide Cancer. Hist. lib. 4. cap. 2.
Nomē et descriptio Nō comprobata.
Magis uerisimilis.
Marinum animal
Fretu.
Grandius forsam cū
in marmore Nereides à Scopā sculpte sū
per Hippocāpos sedētes, narratio à Pli.
Eponi, aut cōmesti, terribilia no. umenta.
Quibus medeatur affectibus.
Habet Rostrum resinum. Cxios. Hist. lib. 2. cap. 7.
Aporiū Dētes, sed minus no Hist. lib. 2. cap. 7.
Caulam. Hist. li. 2. cap. 7.
Equi lubam. Hist. lib. 2. cap. 7.
Dorsum.
Humitum. Hist. lib. 2. cap. 7.
Virgulas bifidas. Hist. lib. 2. cap. 1. &
Tergus ad suta imperi etralle,
preterq̄ si hamore maceat. Hist. lib. 2. cap. 7.
Asini Magnitudinem. Hist. lib. 2. cap. 7.
Equi uenas partes. Hist. lib. 2. cap. 7.
Corio ac pilo tegitur.
Animal est
Quadrupes
In Nilo repertum. Hist. lib. 2. cap. 7.
In utraq̄ seie uiuens. Hist. lib. 8. cap. 2.
Primum Romæ à M. Sauro ostensus.
Quo asu segetes depascatur.
Impius in parentum.
Homini uis noxius nō minus q̄. Cro. o. ilus
Mittenti sanguinis rationem docuit.
In plago l'apremitana facer habetur.
Qua arte capiatur.
Carnis dura, & concoctā difficilis.
Quibus medeatur morbis.
Equifelis ueritū à Theodoro. Hist. lib. 5. cap. 10.
Ab Hi. cfo uocatur.
Dorioni, & F. paneto est.
Numenio est, n̄ fit a di. diuum.
Vere tantum parit. Hist. lib. 5. cap. 10.
De minimo in maximā celerrime augetur. Hist. lib. 5. cap. 10.
Naufragiorum fragmentis oblectatur.
Celeris est.
Hyeme later. Hist. lib. 8. cap. 15.
Pelagius est.
Piscandi ratio. Hist. lib. 8. cap. 15.
Carystius optimus est.
Ἱππιδιον etiam ab Epicharmo dicitur.
Piscis est marinus.
Arenosi littoris.
Qui piscis, & quando dicitur. Hist. lib. 9. cap. 30.
Anilius est. Vide Miluus.

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIII AVCTORES.
		Lib.7.fol.150.40.		Eustath.fol.867.49.
		Lib.7.fol.150.40.		Eustath.fol.867.49.
		Lib.8.fol.177.40.		
	Lib.9.cap.57.			Theophrastus in libro de Piscibus.
	Lib.5. cap.31. Hippæ.			Mathio. lib.2. cap.3.
	Lib.32. cap.11.			P. Gyll. cap.8.
				P. Aegin. lib.7. Gil. clas. 5. fol. 85. E.
				Diasc. lib.2. cap.3.
	Lib.36. cap.5.			
	Lib.32. cap.5. et 9. et 10		Lib.11. cap.51.	(P. Aegin. lib.7.
	Lib.2. cap.25.		Lib.11. cap.51.	Diasc. lib.2. cap.3. Gal. las. 5. fo. 85. E.
	Lib.8. cap.25.			Hero. lib.2. fol. 146. Soli. cap.45.
	Lib.8. cap.25.		Lib.11. c. 44. ternos	Hero. lib.2. fol. 145. Soli. cap.45.
	Lib.8. cap.25.		Lib.11. cap.44. Eq.	Her. l.2. f. 146. Fulg. lã. Soli. c.45. tortuo
	Lib.8. cap.25.			Hero. lib.2. fol. 146. Soli. cap.45. (Sim.
	Lib.8. cap.25.			Soli. cap.45.
	Lib.8. cap.25.		Lib.11. cap.44.	Hero. lib.2. fol. 146. Soli. cap.45.
	Lib.8. cap.25.		Lib.11. cap.44.	Hero. lib.2. fol. 146. Soli. cap.45.
	Lib.9. cap.25.		Lib.11. cap.44.	Hero. lib.2. fol. 146.
			Lib.11. cap.44. 5. cu	Hero. lib.2. fol. 146. maximi tauri.
			(liturũ.	
	Lib.9. cap.12.			Hero. lib.2. fol. 146. (Hex. 5. c. 1. Soli.
	Lib.8. cap. 25. l. 28. c. 8		Lib.11. cap.43.	Nicand. in Theri. Pausi. l. b. 4. D. Amb.
	Lib.32. cap.11.		Lib.11. cap.44.	S. Basi. Hex. Ho. 7. S. Amb. Hex. 5. c. 1.
	Lib.1. cap.20.			Soli. cap.45.
	Lib.8. cap.25.		Lib.11. cap.43.	Nican. in Theri. Soli. cap.45.
			Lib.11. cap.43. et 44	
	Lib.8. cap.26. l. 28. c. 8.			Pausanias lib.4.
				Soli. cap.45.
				Hero. lib.2. fol. 146.
			Lib.11. cap.44.	
			Lib.11. cap.44.	Nicand. in Theri. Diasc. lib.2. cap.22.
				(P. Aegin. lib.7. Derma.
		Lib.7. fol. 152. 14.		
		Lib.7. fol. 152. 14. & 19.		
		Lib.7. fol. 152. 16.		
		L.7. f. 152. 12. Ovis tribuit		
		quod Aristoteles pisciculo.		Oui. fol. 36. 17.
	Lib.9. cap.16.			
	Lib.105. 46.			Oui. fol. 36. 17.
	Lib.32. cap.11.			
	Lib.9. cap.16.			
	f. 149. 45.	Lib.7. fo. 152. 18.		
		Lib.7. fol. 152. 19.		
	Lib.32. cap.11.			

N O M I N A

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
Hirudo.	ΒΙΛΛΑ.	Mignatta. } Rome. Sanguisuga }

Hirundo.	ΧΕΛΙΣΤΕΡ.	Pesc Rōdine. Rome.
----------	-----------	--------------------

Holothurium.	Ὅλοθουριον.	
--------------	-------------	--

Homo marinus.		
---------------	--	--

Hyana.	Ἵανα.	
--------	-------	--

Hyca.	Ἵκκας; uel Ἵκκη.	
-------	------------------	--

Hydrus.	Ἵδρος.	
---------	--------	--

Hygrophanix.		
--------------	--	--

ICHTHYOCOLLA.	Ἰχθυόκλλα.	
Icar.	Ἰκαρ.	
Icorinus.	Ἰκρινος.	

ATTRIBUTA.

ARISTOTELIS

Sanguisuga etiam appellatur.	Cuerfus.	
Vjus eius	Ad sanguinem extrahendum dicitur	
	Pro cucurbitulis esse solet.	
Virus habet, & maxime vasa.		
Aliquos casum usu obijisse, et quamobrem.		
Qua ratione	Præparanda.	
	Corpori adinuenenda.	
Ne ab attrahendo deficiat forficibus præcedunt		
Sugentia cra.	Caulam.	
Decidit	Satietate, et sanguinis potere.	
	Sale aspersa.	
Sale, aut cinere, ore asperso.		
Sanguinem carni adhaerenti, et non qui in imo continetur corpore, attrahit.		
Natura eius	Frigida est.	
	Cumcibus aduersatur, eos suffitu enecans.	
Ipsi epote quomodo medendum.		
In medicinis usus.		
In quodam Lybia flumio septem cubitorum nasitur cum branchys perforatis, quibus res		
Similis	Volucris hirundinis.	(Spirat.
	Coccygi ac Nullo.	
	Est	Mas, Delamini.
Fœmina, Polypo, et alia		
Pinnas habet longas & latas.	(Sic.	Hist. lib. 4. cap. 9.
Volitat super mare.		Hist. lib. 4. cap. 9.
Duris pugnat stimulis.		
Pinnis stridere sentitur in uolatu.		Hist. lib. 4. cap. 9.
Humore corpori præbet, qui colorem loni reddat, & sanguinis excretionem mouet.		
Callus est Theo. Vide Callus.		
Qualis, quando, & ubi usus.		
Horrenda, ac ferocissima.		
In alto pelago degit.		
Formidolosa infonnia quomodo faciat.		
An diuersus piscis à Sue sit.		
Sacer piscis est Callima. ho.		
Erythrinus est Cyrenæus.		
Iulis est Hermippo, & captu difficilis.		
Natrix est. Vide Natrix.		
Descriptio.		
Rubri maris piscis.		
Piscis cuius glutinosum est corium.		
Fex cuius corio, uel uentre glutinum fit.		
Vilis pisciculus.		
Aëcis etiam nonnullis dicitur.		
Similis Phagro & Erythrinio.		
Rhombi figura.		
Colore	Est nigricante.	
	Splendoreq. Ostreis similis.	
Oculos habet magnos.		
Dentes pectinatim coeunt.		
Lapillos duos in capite gerit.		
Cor triquetrum & candidum habet.		
Appetites paucas circa uentriculum habet.		Hist. lib. 2. cap. 17.
Felle caret.		
Carniuorus.		
Solitarius.		

V. S.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIV AVCTORES.
	Lib. 8. ca. 10. l. 32. c. 10			(in arte Poet.
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 6. fol. 289. B. Plau. Epid. Hor.
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 6. fol. 289. C.
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 6. fol. 289. B.
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 6. fol. 289. B.
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 6. fol. 289. B. C.
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 6. fol. 289. C.
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 6. fol. 289. C.
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 6. fol. 289. C.
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 6. fol. 289. D.
	Lib. 20. c. 13. l. 28. c. 10.			Nicand. in Alexiphar.
	Lib. 32. cap. 7. l. 10.			Nicand. in Theriaca.
	Lib. 9. ca. 26. l. 32. c. 11.			Strab. lib. 17. f. 784. Hirundini falso tribuit (hoc. Maß. f. 160.
		Lib. 7. fol. 162. 2.		
		Lib. 8. fol. 178. 3.		
		Lib. 8. fol. 178. 3.		
127. 58.			Lib. 12. cap. 59.	
253. l. 2	Lib. 9. cap. 26.		Lib. 12. cap. 59.	
27. 58.				
		Lib. 8. fol. 178. 4.		
155. 37.	Lib. 9. cap. 5. l. 32. c. 11.		Lib. 10. cap. 3. et 10.	
12. 55. l. 5	Lib. 32. cap. 11.			
112. 55.			Lib. 11. cap. 50.	
		Lib. 7. fol. 163. 3.		
		Lib. 7. fol. 163. 13. 20.		
		Lib. 7. fol. 163. 18.		Hesich. Varinus.
		Lib. 7. fol. 163. 18.		
			Lib. 11. cap. 49.	
			Lib. 11. cap. 49.	
	Lib. 32. cap. 7.			
	Lib. 32. cap. 7.			
		Lib. 7. fol. 164. 11.		Eustath. fol. 1936. 22.
		Lib. 7. fol. 150. 45.		
		Lib. 7. f. 150. 45. f. 163. 2.		
		Lib. 3. fol. 54. 38.		
		Lib. 7. fol. 150. 46.		
		Lib. 3. fol. 54. 39.		
		Lib. 7. fol. 150. 47.		
		Lib. 7. fol. 150. 46.		
		Lib. 3. fol. 54. 38.		
		Lib. 7. fol. 150. 47.		
		Lib. 3. fol. 54. 36.		
		Lib. 7. fol. 150. 46.		
		Lib. 7. fol. 150. 46.		

Ionifcus. ————— Ἰονίσιος. —————
Iops. ————— Ἰόψ. —————

Iulis. } ————— Ἰουλίς. —————
Iulia. }

Iulus. ————— Ἰούλος. —————

LABEO. Theod. —————
 { κέλλων. ἢ Ἄγι.
 { κελών. ἢ Ἀπ.
 { κελών. Ευλάτ.
 { κολών. Αθη. l. s.
 f. 177. 37. τι μὲ
 dum.

Labrax. ————— Ἀλάξ. ————— Spigola. Romæ. —————
Labrus. —————

Lacerta aquatilis. —————

Lacertus. } ————— Λακέρτος. ————— Suro. Romæ. —————
 et Saurus. }

Lamia. ————— Λαμία. —————

Lamna. ————— Λάμνα. —————

Lampetra. ————— Γαλέξια. Γορσαν. ————— Lampreda. Romæ. —————

Saxatilis. { Imos maris scopulos celsos. —————
 Carnis duritie mollitūq; mediocritas. —————
 Aurata est Ephesus. Vide Aurata. —————
 Paruus piscis. —————
 Nobilis, & gregalis. —————
 { Vix etiam dicitur Hermippo. —————
 { Os uenem rejectum habet. —————
 { Vmatoribus ac natatoribus infestissimus. —————
 Gregalis est. ————— Hist. lib. 9. cap. 2. —————
 Saxatilis est. —————
 Coniectus facit, & bene facit. —————
 Conimentum. —————
 Quibus medeatur affectibus. —————
 Pro eja est capiendus Lohgimibus. —————
 Dicitur { Balena dux. Musculus alius. —————
 { Intestina terrea. (Vide Musc.) —————
 Pro eja est capiendus Hippuris. —————
 Spēs est { Mugilū. Vide Mugil. ————— Hist. lib. 5. cap. 1. —————
 { Lewisiorū. Vide Lewisius. —————
 { Βάχος, uel ut ait Plin. Βάχος. Et dicitur. Vide Banchus. —————
 Capio non dicitur. Vide Capio. ————— Hist. lib. 8. cap. 2. —————
 Mese Decemb. con. truncisq; diebus gerit. ————— Hist. lib. 5. cap. 1. —————
 Arena & luto propè terram uestitur. —————
 Mugilum omnium infimus. —————
 Lupus est. Vide Lupus. —————
 Placētē cauda lab. ū, ex Qui. dixit Plin. —————
 Perpende, num forsitan. Chelon sit. —————
 Parua, cinerei uel fusc. i coloris. —————
 In lacuum opacus gignitur. ————— (uuit.
 In aqua & in terra, sed in aqua crebrius —————
 Testudinis instar, tardè ingreditur. —————
 Irritata rēctis pedibus insit, & terribis —————
 his oris hiatu, acriter oculis intuetur irris —————
 Hyeme lateat. ————— (tantè.
 Soli impoſita statim moritur, cum alioqui —————
 uerberata diu uiuat. —————
 Gregalis est. ————— Hist. lib. 5. cap. 2. —————
 Herboso luore gaudet. —————
 Carnis mediocritas mollit & duritie. —————
 Salus soletat. —————
 Conimentum. —————
 Pura genera. —————
 { Colias. Vide Colias. —————
 { Scombrus. Vide Scomb. —————
 Cartharina est Nicanā. Vide Cartharina. —————
 Cartilaginea est, & plana. ————— Hist. lib. 5. cap. 5. —————
 Vide etiam Lamna, perpende an eadē. —————
 Robustissima & letifera. —————
 In alto mare degit. —————
 Quomodo capiatur. —————
 Vide Lama aduertens num eadem sit. —————
 A lambentis petris dicta. —————
 Mustela { Est. Vide Mustela. —————
 { Non est. —————
 Murena { Quibus sit. —————
 { Esse non potest. —————
 Descriptio. —————
 Vide { Galexia. —————
 { Murena fluuiatilis. —————

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARI AVCTORES.
8. omniffus interprete.	Lib. 32. cap. 11.	Lib. 7. fol. 150. 45.	Lib. 12. cap. 32.
		Lib. 7. fol. 163. 45.	Gal. clas. 2. fol. 29. E. & H.
		Lib. 7. fol. 164. 12.	Hesichius.
		Lib. 7. fol. 164. 13.	
		Lib. 7. fol. 163. 18.	
127. 36.		Lib. 11. cap. 52.	
127. 37.		Lib. 11. cap. 52.	
127. 39.			
108. 50.		Lib. 11. cap. 52.	Gal. clas. 2. fol. 29. C.
			Gal. clas. 2. fol. 29. C.
	Lib. 7. fol. 152. 24.		
	Lib. 32. cap. 9.		
150. 20.			
			Herm. Barb. in casti. Plinij.
		Lib. 7. fol. 152. 26.	
135. 7.		Lib. 7. fol. 153. 21.	
		Lib. 7. fol. 153. 14.	Eustathius fol. 950. 8.
		Lib. 7. fol. 153. 16.	Eustathius fol. 950. 8.
		Lib. 7. fol. 153. 25.	
		Lib. 7. f. 153. 16. l. 8. f. 177 (38.	
	Lib. 32. cap. 112.		
			G. Agricola lib. de anima. subter. fol. 46.
			Ibidem.
			Ibidem.
			Ibidem.
			Ibidem.
			G. Agri. lib. de anima. subter. fol. 53.
			G. Agri. lib. de anima. subter. fol. 46.
108. 35.			Gal. clas. 2. fol. 29. F. & H.
			Mart. lib. 12. luuc. fat. 14. Colu. l. 8. c. 17 (Cor. Cels. l. 2. c. 18.
	Lib. 7. fol. 160. 50.		
	Lib. 32. cap. 11.		
	Lib. 32. cap. 11.		P. Gyll. cap. 15.
			P. Gyll. cap. 14.
	Lib. 7. fol. 153. 12.		
	Lib. 9. cap. 24.		
253. l. 5 f. 155. f. 161. 21. 25.			
112. 53.			
161. 21.			
			Sipontinus. Masf. fol. 101. Ioui. cap. 34.
			Sipontinus. Masf. fol. 100. Ioui. cap. 34.
			P. Gyll. cap. 104.
			Alber. M. lib. 24.
			Masf. fol. 101.
			Masf. fol. 100. Ioui. cap. 34.

N O M I N A

LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

Lamyrus.	_____	_____
Larimus.	_____	_____
Latax.	_____	_____
Latus.	_____	_____
Lates.	_____	_____
Lebrianus.	_____	_____
Lebias.	_____	_____
Leo.	_____	_____
Lepus.	_____	_____
Lepidotus.	_____	_____
Lepus marinus.	_____	_____

{ Aλγος.
 { Aλγος. Strab. lib.
 17. f. 780.

Vnus.
 Alter.

triplex
 primus
 II.
 III.

ATTRIBUTA. ARISTOTELI

Marinus piscis, herbeso litore gaudens.	_____
Vide etiam Larimus, considerans num iac	_____
Quomodo capiatur.	_____
Vide etiam Lamyrus, considerans num iacim	_____
Gressilis est, in utraq. sede uiuens.	Hist. lib. 1. cap. 1. l.
Lator est Latre.	Hist. lib. 8. cap. 5.
Dentes hab. t. robustos, quibus noctu egres	_____
aes proxima urgulta ut seruo praeciat.	Hist. lib. 8. cap. 5.
Duro tegitur pilo.	Hist. lib. 8. cap. 5.
Glandi in litro genito similis.	_____
Canadissimus piscis est.	_____
Ninacis piscis.	_____ (tur.
Ubi ad 200. lib. auge	_____
Prælatissimus i Italia circa tractu S. l.	_____
Suausissimus molis oibus edetus.	_____ (leu.
A Latopolitans colitur.	_____
Delianus est Dorioni. Vide Delianus.	_____
Iecornis est aliquibus. Vide Iecornis.	_____
Vide Lebrianus, considerans num iac m. sit.	_____
Crustatati generi.	_____
Cerpere molis est Locuste.	_____
Cratha Caris. milia habet.	_____
Caruleo colore, & subnigris maculis dis	_____
Astaco maior.	_____ (sturgitur.
Quibus medeatur aff. iibus.	_____
Ab Astaco diuersus.	_____ (si
Non est.	_____
Pellua marina horretida.	_____
Patella est. Vide Patella.	_____
Niliacus piscis.	_____
Similis est	_____
{ Lolignu parue.	_____
{ Leporitanu colore, ioffiq;	_____
{ iiformis uidetur.	_____
{ Cochlea tegmine nudata.	_____
In caeno gignitur, et sepe est Apis capitur	_____
inter Lolignes ac Sepias reperitur.	_____
In uentre. xy. numero ossa, ad similituz	_____
dinem talorum Suillorum conuexa habet.	_____
In Indico reperitur mari.	_____
Ad terreni similitudinem accedit.	_____
Pilo est	_____
{ Duriore.	_____
{ Spinoso & erecto.	_____
In summa aqua natat, nec in altitudinem	_____
demegetur, celeri & concitata natatione	_____
utitur.	_____
D. ssi. ulter capitur, q. neq. in rete in. idit,	_____
neq. ad lineæ escam accedit.	_____
Viuus non capitur.	_____
Homo inuicem est illi pro ueneno, ac uel	_____
digito in mari tactus moritur.	_____
Capite similis Lepori, reliquo corpore pis	_____
Pelle rubra est, & dura.	_____ (si.
Quatuor pinnas habet.	_____
Pestilens ac uenenosus, usfu, tactu, et cilo.	_____
Qui comederint illum, piscem olēt, moriun	_____
turq; totidē diebus quot uixerit Lepus.	_____
Inlatus ab eo nocuentis, quibus praesidijs	_____
occurrendum sit.	_____
In medicinis usus.	_____
Editur	_____
{ Citra noxam à solo Mullo.	_____
{ A SCAPO.	_____

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
	Lib. 32. cap. 11.			Oui. fol. 37. 13.
138. 58.				
ab interpr.				
	Lib. 9. cap. 30. Fibri hoc Cribuit.			
		Lib. 7. fol. 155. 44.		
		Lib. 7. fol. 155. 43.		
		Lib. 7. fol. 155. 42.		Strab. lib. 17. fol. 770. & fol. 780.
		Lib. 7. fol. 155. 43.		
		Lib. 7. fol. 155. 41.		
		Lib. 7. fol. 155. 44.		
				Strab. lib. 17. fol. 770.
		Lib. 3. fol. 59. 43.		
		Lib. 7. fol. 150. 45.		
	Lib. 9. cap. 31. l. 32. c. 11		Lib. 13. cap. 14.	
	Lib. 32. cap. 11.		Lib. 13. cap. 14.	
	Lib. 32. cap. 11.		Lib. 13. cap. 14.	
			Lib. 13. cap. 14.	
		Lib. 3. fol. 53. 51.		
			Lib. 13. cap. 14.	
	Lib. 9. cap. 31.	Lib. 3. fol. 53. 51.		Lib. 13. c. 10. et 14.
fol. 112. 50.				P. Gyll. cap. 73. & 74.
			Lib. 10. cap. 2. et 3.	
		Lib. 7. fol. 155. 50.		Strab. lib. 17. fol. 539.
				Dias. lib. 2. cap. 18.
	Lib. 9. cap. 48.			
		Lib. 11. cap. 53.		
		Lib. 11. cap. 53.		Nicander in Alexiphar.
				Apulcius.
	Lib. 9. ca. 48. l. 32. c. 1.		Lib. 11. cap. 53.	
			Lib. 11. cap. 53.	
	Lib. 9. cap. 48.		Lib. 11. cap. 53.	
			Lib. 11. cap. 53.	
			Lib. 11. cap. 53.	
	Lib. 9. ca. 48. l. 32. c. 1.			
	Lib. 32. cap. 1.			Alber. M. lib. 24.
				Alber. M. lib. 24.
				Alber. M. lib. 24.
	Lib. 9. cap. 48. l. 32. c. 1	Lib. 7. fol. 162. 21.	Lib. 11. cap. 53.	Nicand. in Alexiph. P. Aegin. lib. 5. c. 35.
				(S. Bas. Hex. Hom. 7. Eusth. f. 1197. 32.)
	Lib. 32. cap. 1.			
	Lib. 20. c. 21. l. 23. c. 6.	l. 24. c. 5. l. 25. c. 10. l. 28.	c. 7. 10. l. 32. c. 1.	Nican. in Alexiph. P. Aegin. l. 5. c. 35.
	Lib. 32. cap. 8. et 10.			Dias. lib. 2. cap. 18. Gal. clas. 5. fol. 85. H
	Lib. 32. cap. 1.	Lib. 7. fol. 162. 21.		Eustathi. fol. 1197. 32.
		Lib. 8. fol. 177. 13.		

N O M I N A
 LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

Leuciscus. — λευικός. — Cephalo, Romæ. —
 Leucomenides. — λευκομηνίδες. —
 Λευίταια. — λευβάτος. —
 Lacus musculus. — λίθος γαλεός. — Pese Pulolo, Romæ.
 Libella Theodo. } ζύγαια. — Ciambetta, Romæ.
 et Sygena Lippio }
 et Zygena alyis }
 Limax. — — — — — Lumacha, Romæ.
 Limaria & Limosa παραμύς. — — — — — Pelamide, Romæ.
 Lingulæca. — (Γέκο, γούγγουσσος. — — — — — Linguatola, Romæ.
 Liratus. — — — — —
 Locusta } — κάλαρος. — — — — — Lousta, Romæ.
 & Carabus. }

ARTICULA. ARISTOTE.

Plura genera. —
 Cephalus, Vnde Ceph.
 Mugil. Vide Mugil.
 Chelon. Vide Chelon.
 Myximus. Vide Myx.
 Species etiã est fluminalis, et eius natura.
 Eboræ acuntur ab aliquibus.
 Smarides propriè dicuntur.
 Vide Vocas, Mæna, & Smaris.
 Rhina etiam à nonnullis dicitur.
 Carnilaginea est & plana. — — — — — Hist. lib. 6. cap. 11.
 Fel habet tecori adnexum. — — — — — Hist. lib. 2. cap. 15.
 Candidam carnem habet.
 Animal excludit. — — — — — Hist. lib. 6. cap. 11.
 Aegre concoquitur, & multum nutrit.
 Musclini generis est. Vide Musculus. — — — — — Hist. lib. 6. cap. 10.
 Oua per uulua mediã ut Conicula gestat
 que postea in utraq; uteri sinum desciens
 aut, et animal gignitur, umbilico ad uulua
 Hist. lib. 6. cap. 10.
 Ex genere est — Cetaceoru. — (barète.
 — Longorum. — — — — — Hist. lib. 2. cap. 15.
 Fel habet tecori adnexum. — — — — — Hist. lib. 2. cap. 15.
 Horrenda, & terribilis.
 In alto degit pelago.
 Duræ et insuavis carnis.
 A limo sic dictus.
 Terrestris Cochlea est. Vide Cochlea.
 Pelamis alyis. Vide Pelamis.
 Solea est alyis. Vide Solea.
 Marrus pifis.
 Astacus etiam dicitur ab Achestrato.
 Ex genere est crustatorum. — — — — — Hist. lib. 1. cap. 1. 6. h.
 Cornua ante oculos bina longa et aspera,
 gibus alia minus et leuiora subiacet. (Cles Hist. lib. 4. cap. 2.
 Oculi duri intro, seras; obliquumq; mobi Hist. lib. 4. cap. 2.
 Dentes primores binos habet, et inter eos
 caruncula, lingua effigie representantè. Hist. lib. 4. cap. 2. Pa
 Branchias plures habet q; alia crustata. Hist. lib. 4. cap. 2.
 Pedes utroq; ex latere quini, ultimus adnu
 meratus in fersipè denticulatu exetibus. Hist. lib. 4. cap. 2. Pa
 Forcipè dextru gradiorè ualètioremq; hêt Part. lib. 4. cap. 8.
 Caudam habet quinq; pinnas habentem. Hist. lib. 4. cap. 2.
 Corpus totum longum est. — — — — — Hist. lib. 4. cap. 2. (G
 Internarum partium descriptio. — — — — — Hist. lib. 4. cap. 2. Pa
 Quibus differat ab — Astaco. — — — — — Hist. lib. 4. cap. 2. Par
 — A Squilla. — — — — — Hist. lib. 4. cap. 2.
 — A Cancro. — — — — — Hist. lib. 4. cap. 2. Par
 — Mas à femina. — — — — — Hist. lib. 4. cap. 2. Gè
 Coit — More quadrupedũ retro iungētũ Hist. lib. 5. cap. 7.
 In cunte Vere, aliq; in ficuũ maz Hist. lib. 5. cap. 7.
 lucta terram. — — — — — (curatioe. Hist. lib. 5. cap. 7.
 Oua — Vtero gerit Maio, Iunio, Iulio. — — — — — Hist. lib. 5. cap. 17.
 — Parit sub aluo in rugas deponit. Hist. lib. 5. cap. 17. G
 — Quæha, & quanta pariat. — — — — — Hist. lib. 5. cap. 17.
 — Diebus uiginti concoquit. — — — — — Hist. lib. 5. cap. 17.
 Affert saxosiq; locis uiuit. — — — — — Hist. lib. 5. cap. 17. lb. h.
 Pasitur uenatu pisciculorum. — — — — — Hist. lib. 8. cap. 2.
 Natat — Cauda, quasi remo innatendo. — — — — — Hist. lib. 1. ca. 5. Par. l.
 — Ni metuat cornibus ad latera porrectis. Hist. lib. 8. cap. 2.
 — In pauore retro, cornib' erectis. — — — — — Hist. lib. 8. cap. 2.

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	ABELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
		Lib.7.fol.153.14.		Eustathi. fol.950.8.
		Lib.7.fol.153.14.		Eustathi. fol.950.8.
		Lib.7.fol.153.14.		Eustathi. fol.950.8.
		Lib.7.fol.153.14.		Eustathi. fol.950.8.
		Lib.7.fol.153.14.		Eustathi. fol.950.8.
		Lib.7.fol.156.28.		Gal. clas. 2. fol. 28. H.
				Mess. fol. 157. P. Gyll. cap. 59.
		Lib.7.fol.155.51.		
				P. Aegin. lib. 1. cap. 93.
		Lib.7.fol.155.51.		
		Lib.8.fol.177.43.		Gal. clas. 2. fol. 31. A.P. Aegin. l. 1. c. 93
fol. 113.4.		Lib.7.fol.147.29.		
			Lib. 10. cap. 2.	Gal. clas. 2. fol. 31. A.P. Aegin. l. 1. c. 94
fol. 155.41.				
fol. 112.50. l.			Lib. 10. cap. 2.	
fol. 112. 50.				Gal. clas. 2. fol. 30. C.P. Aegin. l. 1. c. 94
				Festus.
Lib. 29. cap. 6. & 7.				Colu. lib. 10. cap. 31.
				Plautus in Cassina.
Lib. 32. cap. 11.		Lib. 3. fol. 53. 12.		
Lib. 9. cap. 12. ct. 30. & 31.				Gal. clas. 1. f. 21. E. S. Bas. Mex. Hom. 7.
Lib. 9. ca. 30. propria ro- tunditate praepilata.				Mess. fol. 188. P. Gyll. cap. 72. ferè aliter
		Lib. 3. fol. 53. 24.		
Lib. 9. cap. 51.		Lib. 3. fol. 53. 26.		
		Lib. 3. fol. 53. 25 & 26.		
Lib. 9. cap. 51.				
fol. 111.4.		Lib. 3. fol. 53. 27.		
	(mò fluat.			
Lib. 9. cap. 30. reptantiū				(redit.
Lib. 9. cap. 30.			Lib. 13. ca. 12. causā	
Lib. 9. cap. 30. obliq; in latera.			Lib. 13. ca. 12. causā	(redit.

Latet mensibus quinis.	_____	Hist. lib. 8. cap. 17.
Gregalis est.	_____	Hist. lib. 8. cap. 2.
Demulant inter se cornibus.	_____	Hist. lib. 8. cap. 2.
Pugnās	<ul style="list-style-type: none"> ┌ Cum Polypo superatur. _____ Hist. lib. 8. cap. 2. └ Cū Congo, eum superat. _____ Hist. lib. 8. cap. 2. └ Cum Muræna, eam enecat. _____ 	
Senectutem vere, aut autumnio exunt.	_____	Hist. lib. 5. c. 17. lib. 8.
Vita eius diuturni.	_____	Hist. lib. 5. cap. 17.
In Indico mari quaterna implet cubita.	_____	
Pro esca est capienās piscivus.	_____	
Præstās est	<ul style="list-style-type: none"> ┌ In cibo grauida, deterior à _____ Hist. lib. 5. c. 17. lib. 8. └ Syria. _____ (partu. 	
Nisi uua feruenti aqua incoquatur, fluxida carne non habet calum.	_____	
Sopida est & dureti. a.	_____	
Acrydæ concoquatur, et firma alimenti est.	_____	
Elephanti sunt Ioniarum generis nigri pedibus quateris, bifidus, brachia duo binis artibus, singulis forticulis dēti. ulæ _____		
Diētā quasi ueligo, eo quod uoluit.	_____ (tis.	
Loliguncula etiā parua dicitur.	_____	
Ex genere est	<ul style="list-style-type: none"> ┌ Exanguum _____ Hist. lib. 1. cap. 6. lib. 2. └ Mollum. _____ Hist. lib. 1. cap. 6. 	
Caput inter pedes & uentrem habet.	_____	Hist. lib. 1. c. 1. Part. 1.
In ore	<ul style="list-style-type: none"> ┌ Dentes duo sunt. _____ (utitur. Hist. lib. 4. cap. 1. └ Caro quædā est, qua pro lingua _____ Hist. lib. 4. cap. 1. 	
Oculi sunt gradusculi, exigua cartilagine	_____	Hist. lib. 4. cap. 1.
Longiori corpore est.	_____ (disiuncti.	Hist. lib. 4. cap. 1.
Aluei corporis ināferenti, lēti et magnum.	_____	Hist. lib. 4. c. 1. Part. 1.
Latus ē pinnulā habet, rō circumuictā per totum alacum, sed de medio exorsam.	_____	Hist. lib. 4. c. 1. Part. 1.
Pedaculi sūt, binis acetabulorū ordinibus	_____	Hist. lib. 4. c. 1. Part. 1.
Promusides binas longas acetabulo parte extrema tino asseruulū habet.	_____	Hist. lib. 4. c. 1. Part. 1.
Gadioli ubi, qualē, et quamobrē habeat.	_____	Hist. lib. 4. c. 1. Part. 1.
Uina conueptacula uentris spēm gerunt.	_____	Part. lib. 4. cap. 5.
Vulua eius bifida cernitur.	_____	Gen. lib. 3. cap. 8.
Atranētū sub rufum hēt	<ul style="list-style-type: none"> ┌ _____ (rem. └ ubi, et quōobz _____ Hist. lib. 4. c. 1. l. 9. c. 3. 	
Quali carne coisset.	_____	Part. lib. 2. cap. 8.
Quō dīfferat	<ul style="list-style-type: none"> ┌ A Polypo. _____ Hist. lib. 4. cap. 1. └ A Sepia. _____ Hist. lib. 4. cap. 1. └ A Lolio. _____ Hist. lib. 4. cap. 1. └ Mas à femina. _____ Hist. lib. 5. cap. 1. 8. 	
Coerunt linguis, componentes inter se brachia & in contrarium nantes.	_____ (Citur.	Hist. lib. 5. cap. 6.
Part	<ul style="list-style-type: none"> ┌ Ea corporis parte, quæ fistulā dī _____ Hist. lib. 5. cap. 6. └ In alto, confertum ac continuum. _____ Hist. lib. 5. cap. 1. 8. 	
Pedibus, & pinnis natat.	_____	Hist. lib. 1. c. 5. lib. 4. c. 8.
Voluit extra aquam se efferens.	_____	(lib.
Futura tempestatem uoluntā indicat.	_____	
Effuso atramento multa uitā pericula.	_____	
Ad saxa suis promusculis adharens.	_____	
In fluctibus se uelut ancoris firmat.	_____	Hist. lib. 4. cap. 1.
Gregalis est.	_____	
Quō in cubitorum in nostro mari capitur.	_____	H. l. 4. c. 1. Lolio hoc t.
Apud Carteriam inaudita magnitudinis.	_____	
Vita illi non longior bimatu.	_____	Hist. lib. 5. cap. 1. 8.
In alto degens pelagicam uitam agit.	_____	Hist. lib. 4. c. 1. Part. 1.

Loligo. _____ reu's. _____ Pese Calamaro. Roz

(ma.

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
	Lib. 9. cap. 30.			
	Lib. 9. cap. 30.		Lib. 13. cap. 12.	
l. 126. 58.	Lib. 9. cap. 62.		Lib. 12. cap. 5. l. 13.	
	Lib. 9. cap. 62.		(c. 12. et 13.)	
l. 125. 51.			Lib. 12. cap. 5.	
	Lib. 9. cap. 30.	Lib. 3. fol. 53. 30.		
		Lib. 3. fol. 53. 29.		
	Lib. 9. cap. 3.			
l. 138. 2. j				
		Lib. 7. fol. 148. 2.		
	Lib. 9. cap. 30.			
		Lib. 3. fol. 53. 22.		
				Gal. clas. 2. fol. 30. H. P. Aegin. let. c. 91
	Lib. 32. cap. 11.			
				M. Varr. de ling. lat.
				Plaut. in Cassina.
	Lib. 9. cap. 28.			(92. S. Bost. Hex. Hon. 7.)
	Lib. 9. cap. 28.			Gal. clas. 2. fol. 30. H. P. Aegin. lib. 1. c.
	Lib. 9. cap. 28.			
	Lib. 9. cap. 28.	Lib. 7. fol. 162. 44.		
	Lib. 9. cap. 28.	Lib. 7. fol. 162. 44.	Lib. 12. cap. 1.	
l. 134. 50.		Lib. 7. fol. 162. 45.		
	Lib. 9. cap. 51.	Lib. 7. fol. 161. 31.		
	Lib. 9. cap. 51. ore pant			
	Lib. 9. cap. 51.			
	(l. 32. c. 2. et 11)			
l. 113. 53.	Lib. 9. ca. 29. l. 18. c. 35			
	Lib. 18. cap. 35.		Lib. 12. ca. 2. causam	
l. 134. 50.			(doct.)	
	Lib. 9. cap. 28.		Lib. 12. cap. 1.	
		Lib. 7. fol. 162. 43.		
	Lib. 9. cap. 30.			
	Lib. 9. cap. 30.			
	Lib. 9. cap. 30.	Lib. 7. fol. 162. 50.		

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

Lolius. Cme.
τενός. Pesce Calamaro, Roz

Lucerna. Capone, Romæ.
Lucius. Lucio, Romæ.
Brochet, Gallis.

Luna piscis.

Lupus. Spigola, Romæ.
Λυγός.

ATTRIBVTA.

ARISTOTE

Grauida præstantior. Hist. lib. 8. cap. 30.
Piscandi ratio. _____
Cœcoctū Facilior q̄ Septa, et ori grata
Difficilis, et eruatū succi gignit
Ex mollium genere est. (peritur Hist. lib. 1. cap. 6.
Loligne Grādior, quini, n. cubitosū re Hist. lib. 1. 4. c. 1. Part. I.
Lator ca parte q̄ i acutū exit Hist. lib. 4. cap. 1.
A Loligine differt { Colore subrufo. _____
{ Pinna, que illū totū
ambunt, I. elignē uerō nō totā circundāt. Hist. lib. 4. c. 1. Par.
Ex dētibus superiorē maiorē hēt, inferiorē
minorē, amblos nigrōs, ac similes rostro ac
Ventreū habet subus similē. (cipitius.
Gregalis est. Hist. lib. 9. cap. 2.
Pelagus non Jecus q̄ Loligo. Hist. lib. 4. cap. 1.
Consiacra nū specie, uel sexu, uel magnis
tūme totū m. Lelus ē Loligo differrāt.
Miluus etiam, Vide Niluus.
Descriptio.
Vilis ac parui prety.
Lacustris, ē fluminalis
Antiquorum Lupus minime est.
Cur sic dicatur.
Descriptio.
Mira facultes.
Dicitur { Quasi αἰὼν ἐσὶς, i. ualde uorax
{ παρὰ τὴν ἀσφόδρα.
Lucius neutri est.
Squamis tegitur. Hist. lib. 6. cap. 13.
Pinnae lras prona, et lras supina parte Hist. lib. 1. cap. 5.
Lapidem habet in capite. (habet. Hist. lib. 8. cap. 19.
Cor habet trigonum.
Parit { Bis i anno, et posterior infirmior Hist. lib. 5. cap. 1.
{ Hyeme. (est. Hist. lib. 5. cap. 11.
{ Circa fluiuorum ostia. Hist. lib. 5. cap. 10.
Carniuus est. Hist. lib. 8. cap. 2.
Rapax est. Hist. lib. 5. cap. 9.
Solitarius est.
Immanis, acer, ē rapidus.
Lupus, et Mugil mutuo oīu. flagrant. Hist. lib. 9. cap. 2.
Mugilis causam prærodit. Hist. lib. 9. cap. 2.
Rete circumdatus arenas cauda arat, ē
sic conditus rete subterfugit.
Vt hæsi: in hamo, tumultuoso di. cursu la
xat uulnera, donec excedant insidie.
Inter pisces liquidus audit. Hist. lib. 4. cap. 8.
Pelagus est.
E mari in fluuios ac stagna ascendit.
A Squillis quomodo interficiatur.
Dormiens inter diu. suscipitur. Hist. lib. 4. cap. 10.
Pro esca est { Illi capiēdo caris.
{ Capiēdis Anthys (Varius
Duplex est, sine macula, et uarius. Vide
Præcipue autoritatis, ē tenerimus.
Præstator est { Lanatus, à candore ac
{ molitia carnis sic dicitur
{ Tiberinus inter duos pon
{ tes captus.
Dum utero gerit deterior. Hist. lib. 8. cap. 30.
Qualiter nutriat.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARI AVCTORES.
150. 23.	Lib. 8. fol. 177. 49.		Gal. clas. 2. fol. 30. H. P. Aegin. l. 1. c. 92
Lib. 9. cap. 30. Lolgini (hoc tribuit.	Lib. 7. fol. 162. 47. Triū pal (morū.		
	Lib. 7. fol. 162. 48.		
	Lib. 7. fol. 162. 48.		
	Lib. 7. fol. 162. 49.		
Lib. 9. cap. 27.			
		Ioui. cap. 4.	
		Aus. in Mosel. Ioui. cap. 4. 2. 37.	
		Aus. in Mosel. Maß. fol. 90. P. Gyll. cā. 7. 1	
		Maß. f. 89. Ioui. cap. 4. et 37. (Ioui. c. 37	
		Lib. 12. cap. 14.	
		Lib. 12. cap. 14.	
		Lib. 12. cap. 14.	
		Eustathi. fol. 1033. 60.	
	Lib. 7. fol. 155. 18.		Maß. fol. 89. Ioui. cap. 4. 2. 37.
Lib. 9. cap. 16.			
	Lib. 7. fol. 155. 15.		
116. 35. Lib. 9. cap. 51.			
	Lib. 7. fol. 155. 16.		
	Lib. 7. fol. 155. 15.		
		Colu. lib. 8. cap. 17.	
	Lib. 7. fol. 155. 14.		
		Qui. fol. 34. 2. 2. 17. 2. fol. 37. 5.	
Lib. 9. cap. 62.			
Lib. 9. cap. 62.	Lib. 7. fol. 153. 54.		
134. 3.	Lib. 32. cap. 2.		Qui. fol. 34. 2.
134. 11.	Lib. 32. cap. 2.		Qui. fol. 34. 17.
			Qui. fol. 37. 5. Gal. clas. 2. fol. 28. H.
108. 38.			Gal. clas. 2. fol. 28. H. Colu. lib. 8. ca. 16.
122. 30.		Lib. 12. cap. 15.	(Mart. l. 13. 89.
135. 5.			
5. 12. et 26			Colu. lib. 8. cap. 17.
Lib. 9. cap. 17.	Lib. 7. fol. 155. 18.		Mar. Var. lib. 3. cap. 3. S. Ambr. Hex. 5.
	(33.		(cap. 2. Eust. fol. 1053. 19.
Lib. 9. cap. 17.	Lib. 7. f. 151. 26. f. 155.		Mar. lib. 13. 89.
	Caput sapidissimum est.		
Lib. 9. cap. 17. 2. 54.			Colu. lib. 8. cap. 16. Macro. Sat. 3. cap. 16
			(P. Aegin. l. 1. cap. 90.
	Lib. 7. fol. 155. 17.		Gal. clas. 2. fol. 28. H. clas. 7. fol. 51. F.

N O M I N A

LATINA. GRÆCA. VVLGARIA.

Lutra. } Theodoro. Ἐπιδαμνία. Lontra, Romæ.

Lycus. Λύκος.

Lyra. Λύρα.

MAENA. } Μαίνα. Menola, Multis locis.

et Maena.

et Maenus.

et Halec. } The.

et Halecula } Colu.

Meotes. Μαιώτις.

Maia. Μαία. Granceola, Venetijs.

Malleolus, Theodoro Σφραυλα. Lucio dimare, Romæ

Malthe. Μάλθη.

Margaritifera cœcha.

Mario. Μάριον. Morona, Aliqbus locis

Maxinus. Μάξιμος.

Melanderinus. Μελανδρινός.

Melandrium. Μελανδρίδιον.

Melandryus. Μελανδρύς.

Melanthynus. Μελανθύνος.

Melanurus. Μελανούρος. Ochata, Romæ.

et Oculata Theodo.

ATTRIBVTA.

ARISTOTE

A lutālo dicta, q̄ frequēter i aquis lutet.

Descriptio exactissima.

Pilum habet pluma molliorem.

Gressilis est. Hist. lib. 1. cap. 1.

Hominis parte cōprehensa, nō anteq̄ frac

ta concreuerit ossa, morsus resoluūt. Hist. lib. 8. cap. 5.

In utraq; sede uiuit. Hist. lib. 1. cap. 1. li

Anthia est aliquibus, Vide Anthia.

Vocalis esse censetur. Hist. lib. 4. cap. 9.

Similes sunt Mænae, Boces, et Smarides.

Breuis ac paruus pisciculus.

Hyeme candidior, æstate mgrior fit. Hist. lib. 8. cap. 30.

Differentia } Earum.

Maris ac fæminæ. Hist. lib. 8. ap. 30.

Parit } Bruma.

Aliquando etiam Apuam. Hist. lib. 6. cap. 17.

Piscium omnium fecundissima. Hist. lib. 6. cap. 17.

Gregalis. Hist. lib. 5. cap. 2.

Vilis a: parui prety.

Herboso litore gaudet.

Diana marina dicitur à Melanthio.

Diana } Cur immoletur.

Cur eibz censetur.

Pro esca est capiendis Auratis.

Præstantior } Vtero gerens. Hist. lib. 8. cap. 30.

In Lipara.

Carysta.

Succi } Non ita boni ut Sparus.

Melhoris q̄ Gobius.

Salvi consueūt.

Quibus medeatur affectibus.

Vide Haleculi, eandem esse arbitror.

Niliacus piscis.

Futuram Nili aucti, nem præsentens illis

qui Elephantinam habitant prænuntiat

ob idq; eis sacer est.

Canerorum sp̄es maxima est. Vide Cæcer Hist. lib. 4. cap. 2.

Sudis est Plinio, Vide Sudis.

A corporis mollitie nomen traxit.

Cetacea belua } Inexpugnabilis.

Marine concha species.

Vniuersa historia.

In Danubio extrahitur.

Porculo marino simillime.

Minor Aelli species, Vide Aellus.

Melanuro similis.

Partes i thymi sale asseruate, coruice, et

al domine acmptis, casis quærens assulis si

miles uocantur.

Thynni grandissimum genus.

Cetaceus piscis.

Similis est } Sargo.

Melanderino.

Coracino.

Auratae proportionem habet.

Sicut et Sargus ὀγιόπιγδοτικτος, πολὺ

γρημμος, et μελανόγρημμος est.

Percarum dux est.

Timidissimus est.

VVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORBS.
	Lib. 8. cap. 30.			Tesaur. lat. lin. G. Agri. de subter. fol. 22. G. Agri. de animal. subterr. fol. 22.
	(buit. Lib. 8. cap. 30. Fibro tris Lib. 32. cap. 11.	Lib. 7. fol. 142. 6.		Manbio. lib. 2. c. 23. Fibro tribuit, secusq̄ (Arist.
		Lib. 7. fol. 156. 22. Lib. 7. fol. 156. 25.		Mart. lib. 11. 31.
	Lib. 9. cap. 26.	Lib. 7. fol. 156. 28.		Mast. fol. 157. P. Gyll. cap. 59.
		Lib. 7. fol. 143. 14.		Suida. Euſtathi fol. 1150. 36. Qui. fol. 37. 13. mendosè legitur.
108. 36.		Lib. 7. fol. 162. 19.		Circ. 2. de fini. Mart. lib. 12. Qui. fol. 37. 13.
135. 9.		Lib. 7. fol. 156. 25.		Euſtathi. fol. 87. 31. fol. 1197. 13.
		Lib. 7. fol. 148. 1.		Cle. Alex. Peda. lib. 2. cap. 1.
	Lib. 31. c. 7. l. 32. c. 8. 9. Lib. 32. ca. 8. 9. et 10...	Lib. 7. fol. 159. 51. Lib. 7. fol. 156. 21.		Dias. lib. 2. cap. 28. Dias. lib. 2. cap. 28. P. Aegin. lib. 7.
		Lib. 7. fol. 155. 46.	Lib. 12. cap. 36.	
	Lib. 9. cap. 31. Lib. 32. cap. 11.		Lib. 12. cap. 36.	Cle. Alex. Protrep. fol. 17.
112. 54. 112. 54.			Lib. 10. 6 Lib. 10. 4	
	Lib. 9. ca. 35. l. 32. c. 11 Lib. 9. cap. 35. Lib. 9. cap. 15. Nimendū Lib. 9. cap. 15. (fit.	Lib. 7. fol. 157. 41. Lib. 7. fol. 156. 35.		Sen. cap. 66. P. Gyll. cap. 12. P. Gyll. cap. 37.
	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 157. 33. Lib. 3. fol. 61. 12.		
112. 52.		Lib. 7. fol. 156. 31. Lib. 7. fol. 156. 35. Lib. 7. fol. 154. 15. Lib. 8. fol. 177. 19.		
		Lib. 7. fo. 156. 33. Ex Arist. Lib. 7. f. 156. 31. et 159. 29	Lib. 12. cap. 17.	
139. 40.				

		Vestitur	Alga.		Hist. lib. 8. cap. 2.
			Sordidus.		
		Piscis est	Pelagus.		
			Littoralis.		
			Saxatilis.		
		Solers a deo, ut nec reti, nec nassa facile capiatur, nec hamo.			
		Quomodo capiatur.			
		Succi bonitate ac suavitate Sargo inferior			
		Nutrit	Mimus q̄. Sargus.		
			Prode, ac modicè astringit.		
		Vide etiam	Oculata.		
Melicembales.		Conchæ	species.		
Membras.	μεμβράς.	Bibras ē, et Bēbras dicitur. Vide utrūq̄			
		Az huc species est.			
		Ex apia phaleria orta, Sardinas gignit.		Hist. lib. 6. cap. 15.	
		Vilis pisciculus.			
		Non est usq̄ abunda.			
		Cum spinis comeditur, unde inflat, & hu milioris nutrimenti est.			
Mercula.		Est	Virens.		
Merculus.	κότιφοι. κόσσυφος.		Nigra.		
			Nigris respersa maculis.		
		Vere nigrescit, post uer albedinē recipit.		Hist. lib. 8. cap. 30.	
		Vires	Ducit plurimas.		
			Terdiē amat, & obseruat.		
		Coniugatim mas cum femina latitat.		Hist. lib. 8. cap. 15.	
		Ex numero est	Saxatiliū.		
		Capiatur qua ratione.			
		Præstant est, & laudata.			
		Mollis carnis, & boni succi.			
Meryx.		Marinus. Vide	Ruminalis, eundē censeo.		
Micon.	μίκαν.	Papauer est	Theod. Vide Papauer.		Hist. lib. 9. cap. 2.
Miluzo.		Exira aquā uolūās tēpestates mutari indi Vide et Miluus, eundē arbitror. (cat.			
Miluar.		Piscis ex argumento appellatus	Lucerna.		
et Accipiter.	P.G.	Lingua ignea per es exerta, tranquillis neccibus relucet.			
		Cuculo similis est.			
		Nigro tingere est.			
		Vouat per forma minima.			
		Pelagus est.			
		Durius carnis est q̄	Cuculus.		
		Vide et	Miluzo, eundē piscem censeo.		
Mitilus.		A Romanis	τελλίς, μίτος uocatur.		
Mitulus.	μίτος, uel μίτος	Vide	Mys.		Hist. lib. 4. cap. 4.
et Mytilus.	μίτος, Theodo.	Vide	Myax.		
	μίτος, Dia, interpreti	Myacum species	salem, uirū respiciens.		
		E testetorum	hualium genere est.		Hist. l. 4. c. 4. Par. l.
		Testas habet	laues, tenuium labrorum.		Hist. lib. 4. cap. 4.
		Nascitur	Sobole, ut Cera, ut minores		
			subile oriatur iuxta principii		Gen. lib. 3. cap. 11.
			Sponte nature in arenosis.		
		Fauiscare	soltus est.		Hist. lib. 5. cap. 15.
		In India	ternas heminas capit.		
		Laudatissimus est	in Ponto.		
		Quū uocatur	uere hēt, deinceps minuitur, et demū aboletur, et tāū uere cibo laudatur.		Gen. lib. 3. cap. 11.
		Quibus	medeatur affectibus.		
Molaris.		Aestate	parit.		Hist. lib. 6. c. 17. in 6.

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
			Lib. 12. cap. 17.	
	Lib. 32. cap. 11.			Oui. fol. 37. 6.
108. 24.				Colu. lib. 8. cap. 16.
139. 37.	Lib. 32. cap. 2.		Lib. 12. cap. 17.	
139. 50.		Lib. 7. fol. 156. 31.		
		Lib. 7. fol. 160. 18.		
		Lib. 7. fol. 156. 32.		
	Lib. 32. cap. 11.			
		Lib. 7. fo. 144. 25. & 33.		Suidas.
		Lib. 7. fol. 144. 25.		
		Lib. 7. fol. 163. 53.		
		Lib. 8. fol. 178. 26.		
				Oui. fol. 37. 7.
				S. Amb. Hex. 5. cap. 2.
				Eustathi. fol. 1934. 21.
f. 146. 10.				
5. 11. l. 4.			Lib. 12. cap. 18.	
146. 10.				
	Lib. 9. cap. 15. l. 32. c. 11	Lib. 7. fol. 152. 34.	Lib. 12. cap. 18.	Colu. l. 3. c. 16. et 17. Gal. clas. 2. f. 29. C
146. 53.			Lib. 12. cap. 18.	
	Lib. 32. cap. 11.			Gal. clas. 2. fol. 29. C.
		Lib. 8. fol. 178. 35.		
	Lib. 32. cap. 11.			
	Lib. 32. cap. 2.			Ifido. Hyff. lib. 12. cap. 6.
	Lib. 9. cap. 27. castigatio (huc falsa est.)			
	Lib. 9. cap. 27.	Lib. 8. fol. 177. 32.		
				Oui. fol. 36. 17.
13. 53.	Lib. 9. cap. 27.		Lib. 12. cap. 59.	
				Oui. fol. 36. 17.
		Lib. 8. fol. 177. 32.		
		Lib. 3. fol. 43. 23.		
				Dias. lib. 2. cap. 5.
	Lib. 32. cap. 9.			
		Lib. 3. fol. 44. 35.		Plau. in Rudente. C. Cels. lib. 2. cap. 29.
	Lib. 9. cap. 51.			
	Lib. 32. cap. 10.			
		Lib. 7. fol. 148. 1.		Dias. lib. 2. cap. 5.
	Lib. 32. cap. 9.			Dias. lib. 2. cap. 5.

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VULGARIA.

Moneulus. ————— Κοιλίας. —————

Mormur. ————— Μορμύρος. ————— Mormora, Romæ. —
Mormylus. ————— [Μορμύλος. Opp.
Μορμύρα ἐστὶν Ἀθλ. 1, 7
fol. 136. 37.

Muco. ————— Theo. Μύκος. ————— Arist. ————— Cephalo, Romæ. —
et Myxon ————— Plinio. Μύστρος. ————— Athl.

Mugil. ————— [Μύγες. ————— Cephalo, Romæ. —
Mugilis. ————— [οὐγγύγγος.
et Cephalus. ————— Lip.

ATTRIBUTA.

ARISTOTELE

Colias est Plinio. Vide Colias. —————
Semel anno parit. ————— Hist. l. 5. ca. 9. —
Fusanea est. ————— Hist. l. 5. ca. 9. —
Gregalis est. ————— Hist. lib. 9. cap. 2. —
Ingressus Pentum capitur, excis minus. Hist. lib. 2. cap. 13. —
Optima — In Propontide, anteq̄ pariat. Hist. lib. 8. cap. 13. —
 L Amyclana, & Secitana. —————
Magnitudine aqualis est Sarda. —————
Oblique depicta. —————
Tenacioris ac mordacioris iucci q̄ Scöber. —————
A uerbo μορμύρω, mormurare ut aqua, s̄z
 gnificante, dicitur. —————
Piscis piscis. —————
Aestate parit. ————— Hist. lib. 5. cap. 17. —
Sub arena declinans retia effugit. —————
Maximi nutrimenti est. —————
Nunquam bonus piscis est. —————
Banchus etiam dicitur. Vide Banchus. —————
Species est — Mugilis. Vide Mugil. — Hist. l. 5. ca. 11. l. 6. —
 L Leucisci. Vide Leuciscus. —————
Decembris grauescens, tricenis diebus gerit Hist. lib. 5. ca. 11. l. 6. —
Mugili inferior, Chelone superior. —————
Prasiantia. —————
Quibus medeatur affectibus. —————
Sic Graecè dicitur, quia teli modo pulchra
Atheniensium poena intret a huteror. —————
Oxyrinthus etiam dicitur ab aliquibus. —————
Plota appellatur etiam à Polemone. —————
Genus est, cuius haec sunt species. ————— Hist. l. 5. ca. 11. l. 6. ca. 11. —
Capto. Vide Capto. ————— Hist. lib. 5. cap. 11. —
Labeo. Vide Labeo. ————— Hist. lib. 5. cap. 11. l. —
Sargus. Vide Sargus. ————— Hist. lib. 5. cap. 11. —
Muco. Vide Muco. ————— Hist. lib. 5. cap. 11. l. —
Nistis. Vide Nistis. —————
Phercus. Vide Phercus. —————
Sphenus. Vide Sphenus. —————
Dactyleus, dicitur q̄ latitudinem habeat
 minorem duobus digitis. —————
Species est, generis Leucisforum. —————
Squametus est. ————— Hist. lib. 6. cap. 13. —
Carnosus utriculus, cuius altera parte plu
 res excunt appēlites, altera una tantum. Hist. lib. 2. cap. 17. P. —
In lacu Sipharū duas tantū pinnas habet. Hist. l. 2. c. 13. Par. —
Decembris grauescens, tricenis diebus gerit. Hist. lib. 5. cap. 11. —
Vero gerens maxime laborat. ————— Hist. lib. 6. cap. 17. —
Parit — Semel anno. ————— Hist. lib. 5. ap. 2. —
 Hyeme. ————— Hist. lib. 5. p. 11. —
 Circa fluviorum ostia. ————— Hist. lib. 5. cap. 11. —
Suum partum ab alyis beluis liberū habet. —————
Omne eorum genus sponte oriri falsum
est, etsi genus quoddam non coitu, sed ex
 limo arenāue nascatur. ————— (Gd. l. —
 Hist. lib. 5. ca. 11. l. 6. —
Gulojus omnium atq̄ infatigabilis. ————— Hist. lib. 2. cap. 2. —
A carne abstinentes alga, ac arena uesitur Hist. lib. 2. cap. 2. —
Cauda pēdentē euerterat estā excussamq̄
Liquissius inter pisces audit. ————— (legit. Hist. l. 4. cap. 8. —
In metu capite abscondito, totum se oculis
 tari credit. ————— Hist. lib. 9. cap. 2. —
Velocissimus est. ————— Hist. lib. 9. cap. 37. —
Fusaneus. ————— Hist. lib. 5. cap. 9. —

V S. PLINIVS. ATHENAEVS. AELIANVS. VARIIVS AVCTORES.

Lib. 32, cap. 11.

Lib. 3, fol. 61, 6.

Lib. 3, fol. 61, 4.

Lib. 7, fol. 144, 8.

Lib. 3, fol. 61, 5.

108, 26.
134, 10.
134, 9.

Eustathi, fol. 1150, 33.
Oui, fol. 37, 3.

Lib. 7, fol. 156, 37.

Lib. 7, fol. 156, 42.

Lib. 32, cap. 7.

Eustathi, fol. 950, 7.
Eustathi, fol. 950, 8.

Lib. 7, fol. 153, 14, l. 8, f. 177.

(36.

Lib. 7, fol. 153, 16, l. 8, f. 177.

(38.

Lib. 35, cap. 12.

Lib. 32, cap. 7.

Her. bar. in castigat. Plin. luuc. sat. 10, 32

Lib. 8, fol. 177, 29.

Lib. 7, fol. 153, 31.

Lib. 7, fol. 153, 21, & 27.

Lib. 7, fol. 153, 22.

Lib. 7, fol. 153, 21.

Lib. 7, fol. 153, 21.

Lib. 7, fol. 153, 22.

Lib. 7, fol. 153, 19, & 40.

Lib. 7, fol. 153, 25.

Lib. 7, fol. 153, 28.

Eustathi, fol. 1177, 62.
Eustathi, fol. 1177, 62.

Eustathi, fol. 1177, 63.

Eustathi, fol. 1177, 63.

Lib. 7, fol. 153, 28.

Lib. 7, fol. 153, 14.

Eustathi, fol. 1177, 63.

Eustathi, fol. 950, 8.

Gal. clas. 2, fol. 28, E.

Lib. 7, fol. 153, 22.

Lib. 7, fol. 163, 42.

Eustathi, fol. 1178, 2.

.46, fecus

.58, l. 3.

.23, fecus

Lib. 7, fol. 153, 24.

Lib. 11, cap. 35, fecus

Eustathi, fol. 1178, 1.

Oui, fol. 34, 16.

Lib. 9, cap. 17.

Lib. 9, cap. 15, & 42.

Mullus. — }
Mullulus. — } Cicc.
et Trigla. — } Lipp.
 } τριγλα. — Trigla. Rome.
 } τριγλα. — Barbone. Venctys.
 } τριγλας } Oppi.
 } τριγλις }
 } τριγλαα quo p for
 } san Arn. l. 7. f. 162. 5
 } Vide Trigla.

ATTRIBUTA. ARISTOTELE

Intribus leditur. — Hist. lib. 8. cap. 19.
 Ipse & Lupus mutuo odio flagrant, cūq;
 causa à Lupo pneroditur. — Hist. lib. 9. cap. 2.
 Piscis est } Fluiatilis. —
 } Lacustris. —
 } Marinus. —
 E mari in flumina ac paludes recurrit. — Hist. lib. 6. cap. 14.
 Capitur } Interdu dormiens fuscina. — Hist. lib. 4. cap. 10.
 } Mutuo sexuum affectu. — Hist. lib. 5. cap. 5.
 } Delphim auxilio. —
 } Hamo, et alia mrisia pfas.
 Qua rōe recta effugere nitatur. — (tione.
 Præstantior } Myrino, inferior Cephalo.
 } Dum utero non gerit. — Hist. lib. 8. cap. 30.
 } Captus in Abdera, et circa
 } Marinus. — (Sinopem.
 Ex piscibus est, qui saluntur. —
 Dicitur } Græcè à tertio partu. (mētorii.
 } Latine à colore Mullerōis calia
 Similis est Cuiulo, & Ilirundini.
 Est } Totus maculosus.
 } Tenus suffusus sanguine.
 Serratiles dentes habet. —
 Barba gemma insignitur inferiori libro.
 Gibba dicitur ab Epicharmo. —
 Appēta es plures superne circa uētriculū. Hist. lib. 2. cap. 17.
 Formina maior ac uiaior est mare. — Hist. lib. 4. cap. 11.
 Pant } Ter anno. — Hist. lib. 5. cap. 9.
 } Autumno. — Hist. lib. 6. cap. 17.
 } Oua sua limo committens. — Hist. lib. 6. cap. 17.
 A tertio partu sterilis fit, in eius utero
 uermiculis genitis semen uorantibus. —
 Vesctur } Carne, alga, cōcha, et cano. — Hist. lib. 8. cap. 2.
 } Omni sordite, et cada ueribus
 } humanis.
 } Lepore marino, sine interitu.
 Gregalis est. — Hist. lib. 9. cap. 2.
 Binas libras pondens raro exuperat.
 Liliariū 80. in mari rubro capitur. —
 Pifis est } Marinus. —
 } Maritimi flaym. — Hist. lib. 8. cap. 15.
 } Litoralis. — Hist. lib. 8. cap. 13.
 } Saxatilis. —
 } In piscinis } Non uiuat.
 } } Cōmoratur. —
 Et si carniorus, non tamen uagabundus. Hist. lib. 9. cap. 37.
 Maxima ei gratia, unde Africus unum
 mercatus est octo millibus nummum.
 Præstantior } Barbatus. —
 } Conchylium sapiens. —
 } Minor. —
 } Autumno. — Hist. lib. 9. cap. 37.
 } Ex puro mari. —
 } Milesius, et Exonicus Cūit.
 Gulosi hepar primum, deinceps ca put lau
 Deterior } Lutarius, quē Saygus sequitur Hist. lib. 8. cap. 2.
 } Qui Cancellos uorat. —
 Suauis carnis, & boni succi.
 Condimentum.
 In cibo mutilis neruis, & usui. —
 In meatibus usui. —

V. S.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
	Lib. 9. ap. 62.	Lib. 7. fol. 153. 34.		
		L. 7. f. 153. 18. f. 156. 5. l.		Gal. clas. 2. fol. 28. E.
		L. 8. f. 177. 28. (8. f. 177. 28)	Lib. 11. cap. 35.	Gal. clas. 2. fol. 28. E.
08. 37.	Lib. 32. cap. 11.	L. 7. f. 153. 18. l. 8. f. 177.		Colu. lib. 8. cap. 17. Gal. clas. 2. fol. 28. E.
		Lib. 8. fo. 178. 48. (28.)		Strab. lib. 15. fol. 47. lib. 17. fol. 53. 9. (Gal. clas. 2. fol. 28. G.)
45. 23.	Lib. 9. cap. 17.		Lib. 11. cap. 36.	
	Lib. 9. cap. 8.			
40. 23.			Lib. 11. cap. 37.	
33. 40.				
		L. 7. f. 153. 16. l. 8. f. 177.		
		(37.)		
		Lib. 3. f. 59. 46. l. 7. f. 153.		
		Lib. 7. fol. 153. 18. (31.)		Gal. clas. 2. fol. 28. E. clas. 7. fol. 51. F.
		Lib. 3. fol. 59. 46.		Gal. cla. 2. fol. 28. H. cle. Alex. Ped. l. 2.
16. 37.		Lib. 7. fol. 161. 52.		Eustath. fol. 1934. 26. (cap. 1.)
	Lib. 9. cap. 17.			
		Lib. 7. fol. 162. 9.		
		Lib. 7. fol. 162. 2.		
08. 54.	Lib. 9. cap. 17.	Lib. 7. fol. 162. 32.		Oui. fol. 37. 16. Auso. in Mosel.
		Lib. 7. fol. 162. 2.		
	Lib. 9. cap. 17.	Lib. 7. fol. 162. 7. & 22.		M. Varr. lib. 3. cap. 17. Cic. in Para. 48.
		Lib. 7. fol. 162. 4.		(Attico l. 2. 16.)
16. 37.	Lib. 9. cap. 17. & 51.	Lib. 7. fol. 161. 51.	Lib. 12. cap. 21.	Eustath. fol. 87. 29. & fol. 1934. 26.
		Lib. 7. fol. 162. 2.		Eustathi. fol. 1934. 27.
	Lib. 9. cap. 17.	Lib. 7. fol. 162. 2.	Lib. 12. cap. 21.	
39. 25.			Lib. 12. cap. 21.	
	Lib. 32. cap. 11.	Lib. 7. fol. 162. 20.	Lib. 12. cap. 21.	
		Lib. 7. fol. 162. 2.		
	Lib. 9. cap. 17.			Hora. 2. fer. saty. 2. Mart. Sene. Epis. 96
	Lib. 9. cap. 19.			
	Lib. 9. ca. 17. l. 32. c. 11			Gal. clas. 2. fol. 29. A.
08. 24.	Lib. 9. cap. 17.			
8. 54.			Lib. 12. cap. 21.	Colu. lib. 8. cap. 17.
	Lib. 9. cap. 17.			Colu. lib. 8. cap. 17.
				M. Varr. lib. 3. cap. 17. Cic. Attico l. 2 (16. in Parad. 48.)
	Lib. 9. cap. 17.			Gal. clas. 2. fol. 29. A & C.
		Lib. 7. fol. 162. 23.		
	Lib. 9. cap. 17.			Gal. clas. 2. fol. 29. C.
				Gal. clas. 2. fol. 29. C.
		Lib. 7. fol. 162. 28. & 31.		Gal. clas. 2. fol. 29. B.
	Lib. 9. cap. 17.			Gal. clas. 2. fol. 29. C.
		Lib. 7. fo. 162. 8. l. 8. f. 177.		Gal. clas. 2. fol. 29. A. B. cla. 7. f. 51. F
	Lib. 9. cap. 17.	(22.)		Gal. clas. 2. fol. 29. B.
	Lib. 32. cap. 10.			Dias. lib. 2. cap. 21. P. Aegm. lib. 7.
	Lib. 32. cap. 5. et 8. et 10.			Dias. lib. 2. cap. 21. P. Aegm. lib. 7.

Murena, ——— }
 & Smyrna. } M^{urena} ——— Murena, Romæ. ———
 } M^{urena} ———
 } S^{myrna} ———

Diana dicitur. { Ob nois cōmunitatē.
 { Ob terram partum.
 { Quod marmos lepores uenetur. ———
 Siuius in uno sufficitur, iūq. à uero bis
 batur, impotens fiet ad rem uenercam, si
 uerò à muliere, non concipiet. ———
 Mullorū uentres nō rumpūtur, sea u tēpri
 permanēt, si prius coriōs coci cōsūtūtur. ———
 Græcè { Cū σ, & sine σ. acitur. ———
 { A uerbo μύρα i. suo dicitur. ———
 Lōga, teres, lubrica, serpētis spēm resciēs Hist. l. 2. c. 13. Par.
 Cute tegitur mollī & tenuissimā. ———
 Varia est } ——— Hist. lib. 5. cap. 10.
 } Auratis ac pīda notis. ———
 Serratiles dentes habet, ex Aristot. ——— Non legi in Arist.
 Brachias habet { Quaternas et simplices Hist. lib. 2. cap. 13.
 { Nō acartulatas. ——— Hist. lib. 2. cap. 13. a
 { Paruas. ———
 { Nullas. ———
 Nullas habet pinnas, & quamobrem. ——— Hist. l. 1. c. 5. l. 2. c.
 Fel intestinis committitur. ——— Hist. lib. 2. c. 15. c.
 Foemini tantum sexus est. ——— Hist. lib. 5. cap. 10.
 Coit { Mutuo supinariū partū cōplexi. ——— Hist. lib. 5. cap. 4.
 { Cum Myro, eius mare credito. ——— Hist. lib. 5. cap. 10.
 { Cum serpente, & uipera. ———
 Parit { Quocunq. tempore ——— Hist. lib. 5. cap. 10.
 { Oua { Nō arcuata, ut squamosi Hist. lib. 3. cap. 10.
 { Parua, & que cūssimē cre
 Breui ex minima fit maxima. — (sunt. Hist. lib. 5. cap. 10.
 A Myro quomodo differat. Vide Myrus. Hist. lib. 5. cap. 10.
 Carniuora tantum est. ——— Hist. lib. 8. cap. 2.
 Mordens, & ferox. ———
 Morfus eius praesidia. ———
 Aceti gustu in rabiem agitur. ———
 Pugnās { Cū Polypo ipsum cneat. ———
 { Cū Cōgro, paulā eius praerodit Hist. lib. 9. cap. 2.
 { Cum Louisa. ———
 vt haerethamo { Lmeas acētibus erodit
 { Lineā dorfi sstina secat
 Rete circundata ad laxata foramina cons
 uerfi, per multos euadit lubrica flexus. —
 Adeo manifestus ut in aures gerat. —
 Flexuoso corporis impulsu nani utitur
 cum pinis careat, ut serpentes terra. — Part. lib. 4. cap. 13
 Marina { tantum est.
 { Littoralis & pelagia. ——— Hist. lib. 9. cap. 13
 In picinis quoq. clauditur. ———
 Circa Carteā, minarū supra octoginta. ———
 Hyme latet. ——— Hist. lib. 8. cap. 15
 In terram etiam exit aliquando. ——— Hist. lib. 5. cap. 10
 Extra aquam diu uiuit. ———
 Exanimatur celerrimè { Cauda icla. ———
 { Ictū ferule. ———
 Pretiosus habitus est piscis.
 Praestantior Siculi freti Fluta uocata. ———
 Pinguis sit lactatu. ———
 Quomodo capitur. ———
 Exorsotur, uel exossatur. ———
 Nutri non minus q̄ Anguilla ac Conger
 Quibus medeatur. ———

V.S.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
		Lib.7.fol.162.12.& 18.		
			Lib.12.cap.21.	Eustathi.fol.87.28.
		Lib.7.fol.162.20.	Lib.12.cap.21.	Eustathi.fol.1197.30.
		Lib.7.fol.162.25.		
			Lib.12.cap.22.	
		Lib.7.fol.156.4.		Eustathi.fol.1150.34.
	Lib.9.cap.20.			Ouid.fol.34.5.
	Lib.9.cap.12.& 23.			
		Lib.7.fol.156.8.& 15.		
	Lib.9.cap.23.			Ouid.fol.37.7.
		Lib.7.fol.156.3.		
		Lib.7.fol.156.1.		
	Lib.9.cap.20. falso.			P.Gylli.cap.46. falso.
	Lib.9.cap.20.			
	Lib.32.cap.2.			
	Lib.9.cap.23.			
3.60.	Lib.9.c.23. lib.32.c.2.	Lib.7.fol.156.8.	Lib.12.c.23. et 25.	Nicanter in Theria. S.Basti.Hex.Hom.7. (S.Amb.Hex.5.cap.7.
	Lib.9.cap.23.	Lib.7.fol.156.3.		
	(Murena nata Aris.			
	L.9.c.23. et 51. Hoc de	Lib.7.fol.156.3.paua.		
		Lib.7.fol.156.2.		
	Lib.9.cap.23.	Lib.7.fol.156.14.		
4.41.	Lib.9.cap.23.l.31.c.5.	Lib.7.fol.156.8.		Nicanter, in theria, Ouid.fol.34.5.& 21.
	Lib.32.cap.5.			P. Aegin.lib.5.cap.21.
	Lib.9.cap.23.			Colu.lib.8.cap.17.
4.45.	Lib.9.cap.30.			
	Lib.9.cap.62.	Lib.7.fol.153.35.		
5.51.				Ouid.fol.34.21.
	Lib.32.cap.2.			
	L.32.c.2. médium, id.n. (de Anthua dicitur			Ouid.fol.34.5.
	Lib.32.cap.2.			Macro.Sat.3.cap.15.
	Lib.9.cap.55.		Lib.12.cap.24.	
	Lib.9.cap.20.			
	Lib.32.cap.11.			Gal.clas.2.fol.29.F.et f.36.D.ferè aliter
09.4.				
	Lib.9.cap.55.			M.Varrolib.3.c.17. Colu.lib.8.cap.17. Strab.lib.3.fol.137.
	Lib.9.cap.16.			
16.1.	Lib.9.ca.19.20 & 23.		Lib.12.cap.23.	
		Lib.7.fol.155.53.		
	Lib.32.cap.2.			
	Lib.20.ca.23. l.32.c.2.			
	Lib.35.cap.12.			Colu.lib.8.ca.16. S.Amb.Hex.5.cap.2.
	Lib.9.cap.54.	Lib.7.fol.156.19.		M.Var.l.2.c.6. Col.l.8.c.17. Macr.
	Lib.32.cap.2.			Sat.3.c.15. Mar.l.13.80. Cle.Alex.
35.9.	Lib.32.cap.2.			Macro.Sat.3.cap.15. (Pied.l.2.c.1.
				Plau.Aulul.& Amph.louius.cap.31.
		Lib.7.fol.156.1.		
	Lib.32.cap.7.			

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

ATTRIBUTA.

ARISTOTE

Murex	Plin. κέρψ.	Cornetto, Ligures.	Est et fluuialis Murena, cui una tantu est spina, sicuti A sello Galliae uocato.
	Theo. Ἀπέρψα.		Est, atque Buccinum. Vide Buccinum.
Murinus.	Μύρις.		In Cartera librarum decem reperitur.
Murus	Theo. Μύρις.		Conchylia aliquando dicitur. Vide Cochylia
et Smyrus	Γίν. Σμύρις.		Muricibus inhaerentibus nauis uentus plena
et Myrus			Purpura et interitum significat. (Stetit.
			Saxis adhaerescit.
			Imbribus leditur.
			Murazarum mas est.
			Murena robustior, unicolor, Laricis, uel lyngis colore, dentesq; extra os habet.
			Nullas per carnem spinas habet, sed totus bonus atque admodum tener existit.
			Duplex nigricans unus, igneo colore alter, nigricans autem praestantior est.
Mus	Μῦς.	Quibus.	Testatoru spes, Musculus alis. Vide Mu
		Quibus.	Parus pisces, duro tergore, ac reb; stis ac
			tibus autax, cu; pisibus, ac hoibus pugnas.
The	Aquatilis	Ἐπι. καὶ ἀπὸς.	Testudo lutaria et dicitur ab esilem.
Phi.	Marinus		Vile Testudo lutaria.
Musculus	Plin. ac Theo.	Μ. στυκτος.	Ex numero beluarum marinarum est.
	(Celfo)		Pisces longus, paruis usq; colore albo, capite prelongo, cauda tenui.
	(Celfo)		Cum dentibus careat, pro ys, fetis inuis os hirtum, et lingu et, ac palatum habet.
	Plau. et	Μῦς, uel Μ'αξ.	Baleus dux, ac aliorum cetaceorum.
Musfela.	Καίξας.		Testatoru spes, Mitulus aly. Vide Mitul.
		Lipreda, Romae.	Lampetra quibus
		Lapresa Massiliae	Sit, Vide Lampetra.
		Lamprey, Gallis	Non sit.
		Laprea ab Hist.	Descriptio.
		Liprey à Gerz	Murænis
		(manis)	Aemula in lacu Brigatimo gis
			Similima.
			Catulos parit.
			Auida est.
			Marina est.
			Pretiosa, et suauis.
			Inditys natantum spumarum capitur.
			Algæ depascitur, et facilius est.
			Cadaveru, in qua incurrit, oculos excet.
			Nomē genericū, infra scriptas habens spes.
			Vile Catulus.
			Vile Canicula.
			Vile Centrina.
			Vile Galexia.
			Vile Leuis mustelus.
			Canicula est. Vide Canicula.
			Vile Notilanus.
			Vile Rodiacus Galeus.
			Acanthas aly. Vide Acanthas.
			Vile Stellaris.
			Vile Varius.
			Vile Vulpecula.
			Mitulus uertitur ab interprete D. scordis
			Aceruatur Muricu mo; uiuuntq; in algosis.
			Laudatissimus in Aegypto.
			Gratissimus autumno, et ubi multa dul. is aqua mari misectur.
			Quibus medeatur affectibus.
			Degenerat in duas species.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
	Lib. 7. fol. 156. 6.		
Lib. 9. ca. 35. et 36.			Strab. lib. 3. fol. 137.
Lib. 9. cap. 25. l. 32. c. 1.			Virg. lib. 4. Aeneid. 53.
Lib. 9. cap. 23.	Lib. 7. fol. 156. 15.		
	Lib. 7. fol. 156. 17.		
	Lib. 7. fol. 156. 18.		
			Colu. lib. 8. cap. 16.
		Lib. 12. cap. 26.	
Lib. 32. cap. xi.			
		Lib. 10. cap. 6.	
Lib. 11. cap. 37.			
Lib. 9. c. 62. li. 11. c. 37.		Lib. 10. cap. 6.	Claudianus lib. 2. in Eutropium.
			Plau. in Rudente. C. Celsus lib. 2. cap. 29.
			Sipontinus. Mass. fol. 100. Iovius. cap. 54.
		Lib. 12. cap. 27.	P. Gylli. cap. 104.
(legendum sit.		Lib. 12. cap. 27.	Aus. Gal. in Mosel.
Lib. 9. c. 17. Ni marinis			Cest.
			Hera. lib. 4. fol. 350. Male prorsus uersum
			S. Amb. Hex. li. 5. c. 3. Mustelā intelligere
(cui legendū sit.			Colu. lib. 8. cap. 17. Cuidetur.
Lib. 9. cap. 17. Ni Muræ			Apuleius in Apol. auct. Enny. Col. l. 8. c. 17
Lib. 9. cap. 17.			Apul. in Apolog. auct. Enny. S. Amb. Hex.
			Auso. in Mosel. (lib. 5. cap. 2.
		Lib. 12. cap. 27.	
		Lib. 12. cap. 27.	
	Lib. 7. fol. 147. 29.		
	Lib. 7. fol. 147. 30.		
	Lib. 7. fol. 147. 31.		
			Gal. clas. 2. fol. 30. B.
	Lib. 7. fol. 147. 30.		
	Lib. 7. fol. 147. 32.		
	Lib. 7. fol. 147. 37.		
	Lib. 7. f. 147. 30.		
	Lib. 7. fol. 147. 29.		
	Lib. 7. fol. 147. 30.		
	Lib. 7. fol. 174. 30.		
			Dias. lib. 2. cap. 5.
Lib. 32. cap. 9.			
Lib. 32. cap. 9.			Dias. lib. 2. cap. 5. In Ponto.
Lib. 32. cap. 9.			
Lib. 32. cap. 9.			Dias. lib. 2. cap. 5.
Lib. 32. cap. 9.			

N O M I N A

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.	ATTRIBVTA.	ARISTOTELES.
Myſica, & Myſica, uel Muſca, ut alyez			Myaci ſpēs, minor aliquanto atq; birta te nuiori teſta, carneꝝ durior q̄. Mutulus.	
Myllus.	μύλλος.	Opp.	Gnotion et, ac Platylacus dicitur, maior Platylacus, mediocriſ Gnoti Saxoſa loca habitat. (dion uocatur. Saltus ſeruatur. Ex Ponto adfertur optimus.	
Myrinus	μύρινος.		Murinus etiam. Vide Murinus.	
Myron.			Marinus Serpens creditur à nonnullis. Vis de Serpens marinus.	
Myrus.	μύρος.		Mira ac incredibilis facultas eius.	
Mys.	μύς.		Mirus Theodo. Vide Murus.	
			Capryſcus eſt Diphlo. Vide Aper.	
			Piſciculus duri tergoris, robuſtorumꝝ den tium, in pugna auſax Oppi. Vide Muſ.	
			Teſtator à ſpēs, Mutulus The. Muſ. Lappio Vide utrumꝝ. Hyſt. lib.	
			Ruſſos, ac paruos unioes ubi gignat.	
			Vide etiam Muſculus.	
			Vel ut aly legunt Myſica. Vide Myſica.	
Myſicetia	μυσικτηρια.		Muſculus eſt Plin. et The. Vide Muſculus. Hyſt. lib. 3. cap. 1. 2.	
Mytilus.	μύτιλος.	(Atie.	Vide Mutulus.	
Myrinus	μύρινος.		Mugilii ſpēs, uel Leucicoriti. Vide utrumꝝ. Hyſt. lib. 5. cap. 1. 1. lib.	
Mycon.	μύκων.	Arif.	Muco ueritur à The. Vide Muco. Blicius	
N A R C I S S.	ναρκισσος.	Ociatoda, Romæ.	Torpedo eſt. Vide Torpedo. (Plin.	
Narica, Theo.	ναρικά.		Minutus piſciculus. Vide Hepſetus. Hyſt. lib. 6. cap. 1. 5.	
			Sponde ac alyſque coitu naſcitur. Hyſt. lib. 6. cap. 1. 5.	
			Salmi conſuecunt.	
Narice } Theo. ναρικά.		Nerite nonnullis. }	Αιαρίτις etiam ac ναρικάς dicitur.	
et Neritis } καιρικά. }		Oppi.	Teſtatorum ſpecies eſt. (proxima. Hyſt. lib. 5. cap. 1. 5.	
			Teſta leui, ampla, rotunda, forma buccinis	
			Vniuaſis eſt operculo quodam ſe claudēs. Hyſt. lib. 4. ca. 4. Mart.	
			Magnitudine exigua, formæ pulchritudine eximia ſpectatur.	
			Oſſificat, & audit. Hyſt. lib. 4. cap. 8.	
			Papauere rubro eſt. Hyſt. lib. 4. cap. 4.	
			Teſtæ adnexū corpus mediū firmiter eſt. Hyſt. lib. 4. cap. 4.	
			Saxi adhæret more Patellariū, et Myricū. Hyſt. lib. 4. cap. 4. lib. 5.	
			Pafcitur tranquillo mari, abſoluta ſaxis. Hyſt. lib. 4. cap. 4.	
			Silentio opus eſt dum capitur. Hyſt. lib. 4. cap. 8.	
Natrix.	νάξις.		Dicitur Natrix à natando.	
et Hydrus. Plin.			Νάξις ab aqua in qua degit, &	
et Culex cyllarus. Nic.	κυλλάρια.		χερσοπάρις à terra in qua èt aliquando exit.	
ei Celaber anguis.			Anguā genus Pulcherrimum.	
			Squalidū, et de forme.	
			Ab Aſpide forma non differt.	
			Color eius in cinereo candidus.	
			maculoſus notis grandibus.	
			In utraque ſede uiuit. Hyſt. lib. 1. cap. 1.	
			Fel ſecori abnexum habet. Hyſt. lib. 2. cap. 1. 7.	
			Vbi uicenum cubitorum reperiatur	
			Nullis ſerpentium inferior ueneno.	
			Μόρϋς eius præſidia.	
			Ranarum hoſtis.	
Nauplius.			Animal Sepie ſimile.	
			In concha Acatii modo carinata conſtitur.	
			Qua ratione nauiget.	
			Vide Nautilus, cogitans num idem. (ſo	
Nauta. Theo.	ναυτίλος.		Dicitur etiam ναυτίλος.	Hyſt. lib. 4. ca. 1. Gra
et Nautilus. Plin.			Pompilus.	
			Polypi ſpecies in concha conſtituta.	Hyſt. lib. 4. cap. 1. lib. 9.
			Qua arte nauigat. Vide etiam Nauplius.	Hyſt. lib. 9. cap. 3. 7.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
Lib. 32. cap. 9.			
	Lib. 3. fol. 59. 47. 50.		
08. 52.			Gal. clas. 2. fol. 30. C.
			Gal. clas. 2. fol. 30. C.
		Lib. 12. cap. 28.	
		Lib. 12. cap. 28.	
	Lib. 8. fol. 177. 25. ni vs cora (rigendum sit.)		
09. 37.		Lib. 12. cap. 26.	
12. 1.	Lib. 9. cap. 35.	Lib. 3. fol. 44. 35.	
	Lib. 9. cap. 35.		
	Lib. 32. cap. 9.		
	Lib. 11. cap. 37.		
	(36.)		
	Lib. 7. fol. 153. 14. 1. 8. f. 177.		Eustat. 1. fol. 950. 7.
Lib. 32. cap. 7. l. 35. c. 12			
			Festus.
	Lib. 7. fol. 150. 40.		Eustat. 1. fol. 67. 49.
			Plau. The saurus laime linguz.
	Lib. 3. fol. 41. 18. & 35.		
Lib. 9. cap. 33. ni legendi (sit ueneria.)	Lib. 3. fol. 45. 29.		
		Lib. 13. cap. 23.	
11. 60.	Lib. 3. fol. 43. 36.	Lib. 13. cap. 23.	
			Thef. ling. lat.
			Aetius. Tetra. 4. sermo. 1. cap. 35.
Lib. 29. cap. 4.			
			Nicand. in Theria.
			Nicand. in Ther. Aetius. Tetr. 4. ser. 1.
			G. Agri. de subter. ani. fol. 61. (c. 35.)
			Virgilius Georg. 3.
			Nicand. in Ther. Virg. Georg. 3.
			(Col. lib. 1. c. 5. Acti. Tetr. 4. ser. 1. c. 35)
Lib. 6. cap. 23.			(215. Virg. Georg. 4. 92. Luca. l. 9. 45.)
Lib. 29. cap. 4.			Nicand. in The. Dial. l. 6. c. 51. Cic. 4. Acad.
Lib. 29. cap. 4.			Dial. l. 6. c. 51. Acti. Tetr. 4. ser. 1. c. 35.
		Lib. 13. c. 67. et 68.	Nicand. in Ther. Virg. Geor. 3.
Lib. 9. cap. 30.			
Lib. 9. cap. 30.			
Lib. 9. cap. 30.			
Lib. 9. cap. 29. ni mendu			
112. 23.	(sit. Lib. 7. fol. 158. 43.)	Lib. 13. cap. 25.	
112. 25.	Lib. 9. cap. 29.	Lib. 7. fol. 158. 44.	Lib. 13. cap. 25.

N O M I N A

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
Nauticus.	Ναυτικός.	
Nautilos.	Ναυτίλος.	
Nebrius.	Νεβρίος, uel Νεβρίος.	
Nereides.	Νηρηίδες.	Nereide.
Neritis.	Νηρίτις.	
Nesius.	Νησις.	
Noctua.	Νυκτερίς.	
Notilanus.	Νοτίλωνος.	
Nouacula.		
Nympha.	Νυμφη.	
OCVLATA.	The. Μελαουρος.	Ohiata, Romæ.
	Plin.	
Ostibus.	ὀστῆος.	
Onta.	ὄντα.	
Oniscus.	ὀνίσκος.	Merlazo, Romæ.
Omus.	ὄμος.	
Oryx.	ὄρυξ.	Pescie in canella, Ros
Opinion.		(mæ.)
Opfophagus.	ὀψοφάγος.	
Orata Feslo.		
Orbis.		
Orca.	ὄρχη.	
Orcynus.	ὄρκυρος.	
Orcyna, Theod.	ὄρκυρ.	
Orphas Ouid.	ὄρφος.	Cerna, Siculis.
Orphus alijs.	ὄρφος.	Erna, Massilia.
et Cernua Theo.	ὄρφουρίνος.	Orpho, Graecis.

ATTRIBVTA. ARISTOTEL

Dicitur et { *ὀρχήλος*, Vide Nauta. H.l. 4. c. 1. Graec. i u
 L. Pompilus. Vide Pompilus. H. lib. 4. c. 1. *ὄρχη* uerj
 Nauta Theo. Vide Nauta.
 Musteli spēs. Vide Mustelus. Hist. lib. 6. cap. 10.
 Marmæ beluæ sunt.
 Squamis modo hispido corpore, etiam effis
 giem humanam habent.
 Vocem habent.
 Vbi, & quando uisæ fuerint.
 Natex est Theo. Vide Natex.
 Mugilī spēs est. Vide Mugil, et aliquando
 A ieiuno dictus. Cepheton.
 Vranoscopus est. Vide Vranoscopus.
 Galeorum species est. Vide Mustelus.
 Epinotideus et dicitur. Vide Epinotideus.
 Nouacula pise que tacta sunt ferrum olet.
 E genere est crustatorum.
 Melanurus alys. Vide Melanurus.
 Piscis alius à Melanuro, ibidē utriusq; mez
 Mare fluuio, ac paludi uicini colit. (minit.
 Scarus est Nicandro. Vide Scarus.
 Minor Aselli spēs. Vide Asellus.
 Maior Asellus. Vide Asellus.
 Vnguis est. Vide Vnguis.
 Piscis { Congro similis.
 L. Marinus.
 Quibus medeatur.
 Vide et Serpens marinus, idem enim est.
 Imos scopulos frequentat, in epitheton sit.
 Aurata alys. Vide Aurata.
 Rotidus sine squamis, totus capite constans.
 Piscium durissimus.
 L. Marinus est piscis.
 Inago nulla representatione exprimitur q̄
 carnis immense dentibus troculentæ.
 Teres est, & uniforme specie.
 Belua { Marina.
 L. Timenda.
 Cum Balenis quomodo pugnat.
 Quādo in por tu Ostiēsi uisæ ac oppugnata
 Vide etiam Oryx, eundem arbitror.
 Pelamidi uel Thymorū generis maximus.
 Similis { Tritoni.
 L. Chelidonix in duritie.
 In alto { fixificat. Hist. lib. 5. cap. 10.
 L. Degit.
 Ex Oceano per Galitanum freti, mediterz
 raneum mare ingredienti plurimi in Iberi
 co Tyrrhenoj; mari capiuntur.
 Asello capitur.
 Ut hæsit in hamo tumultuoso discurfus las
 xat uulnera, donec excidant insulie.
 Carnosus est.
 Pinguior in Gadris, & Sicilia capitur.
 Partes sub uentre, & clauiculas, suaues ha
 bet, & teneras.
 In Gadris claues per se saluntur.
 Vocatur { etiam ὄρφος.
 L. Paruus ὄρφουρίνος.
 Concolor est Cantharo.

_____	Lib. 32. cap. 11.		
_____	Lib. 9. cap. 5.	_____	Lib. 10. cap. 10.
_____	Lib. 9. cap. 5.	_____	Lib. 10. cap. 10.
_____	Lib. 9. cap. 5.	_____	Lib. 10. cap. 10.
_____	_____	Lib. 7. fol. 153. 19. 27 40.	_____
_____	_____	_____	Eustathi. 1177. 62.
_____	_____	_____	Eustathi. 1177. 62.
123. 52.	_____	_____	Lib. 11. cap. 48.
_____	_____	Lib. 7. fol. 147. 32.	
_____	_____	Lib. 7. fol. 147. 32.	
_____	Lib. 32. cap. 2.		
_____	_____	Lib. 3. fol. 53. 21.	
_____	Lib. 32. cap. 11.		
108. 39.	_____	_____	
_____	_____	Lib. 7. fol. 159. 50.	
_____	_____	Lib. 7. fol. 157. 40.	
_____	_____	Lib. 7. fol. 157. 40.	Gal. clas. 2. fol. 29. F.
_____	Lib. 32. cap. 9.		
_____	Lib. 32. cap. 11.		
_____	Lib. 32. cap. 9.		
109. 4.	_____	_____	
_____	_____	_____	Festus.
_____	Lib. 32. cap. 2.		
_____	Lib. 32. cap. 2.		
_____	Lib. 32. cap. 11.		
_____	Lib. 9. cap. 6.		
_____	_____	_____	Festus.
_____	Lib. 32. cap. 11.		
_____	_____	_____	S. Basl. Hex. hom. 7.
_____	Lib. 9. cap. 6.		
_____	Lib. 9. cap. 6.		
_____	Lib. 32. cap. 11.	Lib. 7. fol. 151. 6.	_____
_____	Lib. 32. cap. 11.	_____	Eustathi. fol. 954. 49.
_____	_____	Lib. 8. fol. 178. 5.	
09. 45.	_____	_____	
Phynnis.	_____	_____	
42. 20. De	_____	Lib. 7. fol. 157. 28.	
35. 11.	_____	_____	
34. 15.	_____	_____	Lib. 12. cap. 29.
_____	_____	Lib. 8. fol. 178. 4.	
_____	_____	Lib. 7. fol. 157. 30.	
_____	_____	(178. 5.	
_____	_____	Lib. 7. fol. 157. 34. li. 8. fol.	
_____	_____	Lib. 7. fol. 157. 32.	
_____	_____	Lib. 7. f. 157. 15. l. 8. f. 177.	
_____	_____	Lib. 7. fol. 157. 23. (15.	
_____	_____	_____	Quid. fol. 36. 26.

		Rubens est.	
		Phagros, Chromi, Acarne, Synodonti, Syz-	6
		nagrich, Anthrac, genere similis est.	
		Dentes habet ferratos.	
		Seminales meatus nullos habet.	
		Ex paruo magnus fit breui.	Hist. lib. 5. cap. 10.
		Carnuouus tantum est.	Hist. lib. 8. cap. 2.
		Solitarius est.	
		Littoralis est magis quàm pelagus.	Hist. lib. 8. cap. 13.
		Vbi facer ac mansuetus.	
		Hyeme latitat.	Hist. lib. 8. cap. 15.
		Viuit non amplius duobus annis.	
		Diffectus diu uiuit.	
		Trigla capitur.	
		Muli ac boni succi est, sed uiscidioris.	
		Pituitosus est & concoctu difficilis.	
		Partes circa caput sacculus concoquuntur,	
		carnosiores difficilias, & graues sunt, tene-	
		riores autem quae circa caudam.	
		Lacedaemonys Porcus est. Vide Porcus.	
		Ex cetarum genere.	
		Vide Orea eandem arbitror.	
		Musculi spec. Vide Polypus.	
		Muscum redolens.	
		Gracilioribus brachijs, & ceterae species.	
		Thurius.	
		Politena etiam ab alijs dicitur.	Hist. lib. 4. cap. 1.
		Polypi species. Vide Polypus.	Hist. lib. 4. cap. 1.
		A graui capitis odore dicitur.	
		Eius meminit etiam Callimachus.	
		Tessati generis est.	Hist. lib. 4. cap. 4.
		Tessas habet scabras, crassioribus labris.	Hist. lib. 4. cap. 4.
		Capite caret.	
		Excrementi meatum parte superiore habet.	Hist. lib. 8. cap. 2.
		Altero tantum latere ouium uocatum habet.	Part. lib. 4. cap. 5.
		Neque mas, neque femina est.	
		Putrescente lino, aut spuma circa nauigra	
		diutius stante prouenit.	Hist. 5. c. 15. Gen. 1. 3.
		Nuper perceptus est in osirearys humore	
		is fatiscum lactis modo effluere.	
		Extra aquam uiuere nequit, nihil tamen	
		acris humoris ue recipit.	Hist. lib. 1. cap. 1.
		Mouere se nequit, & si absoluta sit.	Hist. lib. 1. cap. 1.
		Nullus est ei sensus.	
		Lanari potestate augetur & minuitur.	
		Gaudet dulcibus aquis, et ubi plurimi ins-	fluunt amies.
		Perpigrinatione, transferriq; in	ignotis aquas.
		Mensuram palma illi tribuitur.	
		Prestatior circa initia aestatis.	
		spissa, nec salua sua lubrica,	
		crassior potiusq; latior. Cpta	
		Nō in luto, sed solido uado ca-	
		Ambiente purpureo cybne si	
		Cyzicena. Cbra.	
		Lucrina.	
		Variat coloribus, ruffa in Hispania, fusca	
		in Illyrico, nigra carne, & testa Circenis.	
		In Indico mari pelalis reperitur.	
		Quo astu à Cancro editur.	
		Condimentum.	

Orthogoriscus. ὀρθογορίσκος.

Oryx. ὄρυξ.

Osmylus. ὄσμυλος. Moscardino, Roz
 ὄσμύλιον. Atbe. Musca, Massilae.
 Moschite, Graecis

Ossilis. ὄσσιλις.
 et Ozæna Plin. ὄζαινα. Atbe.

Osirex. ὀσίρεξ. Osirexa. Romæ.
 Osireum Hmo.

V.S.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
	Lib. 32. cap. 11.			
		Lib. 7. fol. 163. 25.		
		Lib. 7. fol. 157. 17.		
		Lib. 7. fol. 157. 18.		
		Lib. 7. fol. 157. 17.		
		Lib. 7. fol. 157. 17.		
		Lib. 7. fol. 157. 17.		
9. 6.		Lib. 7. fol. 157. 19.	Lib. 12. cap. 30.	Ouid. fol. 36. 26.
			Lib. 12. cap. 31.	
	Lib. 9. cap. 16.	Lib. 7. fol. 157. 19.	Lib. 12. cap. 30.	
		Lib. 7. fol. 157. 20.		
9. 6.		Lib. 7. fol. 157. 18.	Lib. 12. cap. 30.	
5. 8.				
		Lib. 8. fol. 177. 15.		
		Lib. 8. fol. 177. 15.		
		Lib. 8. fol. 177. 15.		Gal. clas. 2. fol. 30. B. Duræ carnis.
	Lib. 32. cap. 2.			
				Strab. lib. 3. fol. 137.
1. 5. 2.		Lib. 7. fol. 159. 10.		
				P. Gyll. cap. 67.
				P. Gyll. cap. 67.
		Lib. 7. fol. 164. 12.		
	Lib. 9. cap. 30.	Lib. 7. fol. 159. 10.		
	Lib. 9. cap. 30.			
		Lib. 7. fol. 164. 12.		
	Lib. 9. cap. 12. 47.	Lib. 3. fol. 43. 17. fo. 44. 35.		Plau. Ruden.
	Lib. 11. cap. 37.			
9. 38.				
9. 38.	Lib. 9. cap. 51.			Colu. lib. 8. cap. 16.
	Lib. 9. cap. 51.			P. Gyll. cap. 95.
	Lib. 9. cap. 47.			
	Lib. 2. cap. 41. 1. 32. 6. 6.			Cic. lib. 2. de Divin. Gell. lib. 20. cap. 17.
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 9. cap. 54.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 9. cap. 54.			
	Lib. 32. cap. 6.			
	Lib. 32. cap. 6.			
23. 16.				Gal. clas. 2. fol. 30. G.

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

ATTRIBVTA.

ARISTOTELE

Otavis.	ὀτάρια.	
Otia.	ὀτια.	
Ovis marina et Pecus Lippio	πρόβατοι.	
Oxyrinchus.	ὀξυρινχός.	
Ozæna	ὀζæνα.	
PAGRVS.	φαγρος.	Phagrus, Romæ.
Pagrus, Ovis.	φαγρος.	
Pagurus.	πύργουρος.	
Panthera et Pardalis }	πάρδαλις.	
Papaver.	μακίον.	
Paprax.	πάραξ.	
Pardalis.	πάρδαλις.	
Pavianus.		
Passer.	πύττα.	Passere, Venetiæ.
& Pjula.		

Pastinaca.	πράσι.	Bruco, Romæ.
et Turtur. } s. Am		Ferracia, Ligures
et Τρυγών }	Lip.	Glormo, Massilie
		Basilonaca, Siculis
		Pesce Palubo. Ve (netus.)

Qualiter nutriat.	
Quibus medeatur affectibus.	(trinit.)
Veneris aurem uocant Aeoli, et multū nuz	
Vide et Patella fera, & Otia.	
Aegre cōcoquuntur, et multū nutriunt. Vi	de et Otaria.
Imo fundo caua saxa colit.	
Hano capta, reluctans se liberat.	
Ab acumme rostri nuncupatur.	
Mugil flumatis est Diphilo.	
Rubri maris ore est prælongo, oculis auri	
mā fulgētibz, dorso pallore insignito, pinnis	
prioribus nigris, in dorso existētibz albis,	
cauda prolixa et uridi, aurca linea per me	
in Nilo reperitur	(dum diuisa.)
Et facer habetur.	
In maximo Cassiæ lacu	oīto cubitoꝝ re peritur.
	Salitur.
Glutinum ex eo quomodo & ubi fiat.	
Ossolis etiam. Vide Ossolis.	
Phagrus etiam. Vide Phagrus.	
Phagrus alius. Vide Phagrus.	
Cancer species. Vide Cancer.	Hist. lib. 4. cap. 2.
Maculis orbiculatis uaria.	
Terrestri	similis.
	Scuioꝝ.
Cetacea est.	
Gregalis piscis.	Hist. lib. 9. cap. 2.
In Prasiade palule copiosissime capitur.	
Panthera et dicitur. Vide Panthera.	
Colias, Vide Colias.	
Remitti p̄m̄on uocant.	
Attica uocant βογλωσσος.	
Soleæ	Quodāmodo similis.
	Concolor.
A Rhombo situ tantum corporis differt, et	
quomodo & qua ratione	
Ex genere planorum piscium est.	
Nullus mas est, oua. n. in oibus reperiuntur	Hist. lib. 4. cap. 11.
Fusaneus est, ac semel anno parit.	Hist. lib. 5. cap. 9.
Ab litus pinnas exertas mouens specie uer	
miculorum pisciculus scilat.	Hist. lib. 9. cap. 37.
Hyeme latitat.	
Eduatur	hmoisa regione.
	Saxosis locis.
Laudatur attenuus.	
suaus est & bene nutrit.	
Carrilaginea & plana.	Hist. lib. 1. cap. 5.
Pinnis caret.	Hist. lib. 1. cap. 5.
Caudā hēt	A sperā, longā & spinosā.
	Armatam uenenofo radio.
Coitus fit, mare superueniente.	Hist. lib. 5. cap. 3. & 5
Animal parit.	Hist. lib. 6. cap. 11.
Sua latitudine natat.	Hist. lib. 1. cap. 5.
Volare etiam potest.	
Latrocimatur ex occulto transeuntes radio	Hist. lib. 9. c. 57.
Eam persequitur Galeos	figens.
Musca, & saltatione capitur.	
Piscis est	Pelagus.
	Carnosi littoris.
Carnem habet mollem, & iucundam.	

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARI AVCTORES.
Lib. 32. cap. 6.	Lib. 3. fol. 43. 39.		Gal. clas. 2. fol. 30. G.
	Lib. 3. fol. 44. 31.		Gal. clas. 5. fol. 84. A.
omittitur Lib. 32. cap. 11. marina.	Lib. 3. fol. 46. 11.		
09. 8. No		Lib. 12. cap. 32.	
34. 22.		Lib. 12. cap. 34. 35.	
	Lib. 8. fol. 177. 29.		
		Lib. 12. cap. 33.	
	Lib. 7. fol. 155. 49.	Lib. 12. cap. 34.	Strab. lib. 17. fol. 780.
		Lib. 12. cap. 34.	Strab. li. 17. fol. 770. Clem. Alex. Protrep.
		Lib. 12. cap. 35.	(fol. 17.
		Lib. 12. cap. 35.	
		Lib. 12. cap. 35.	
Lib. 9. cap. 31.			Ouid. fol. 36. 29.
12. 51.		Lib. 12. cap. 37.	Gal. clas. 2. fol. 30. H.
55. 34.		L. 10. c. 3. l. 12. c. 37	
		Lib. 10. cap. 2.	
			Hero. lib. 5. fol. 359.
Lib. 32. cap. 11.			
Lib. 9. cap. 42. Rhombi.	Lib. 7. fol. 164. 42.		(Ium etiam.
Quæ quod Pfitæ Arst.	Lib. 7. fol. 144. 42.		Gal. clas. 2. fol. 29. H. Hefychius et Sanda
	Lib. 7. fol. 164. 34.		Gal. clas. 2. fol. 29. H.
			Ouid. fol. 37. 17.
Lib. 9. cap. 20.	Lib. 8. fol. 177. 36.		
Lib. 9. cap. 20.	Lib. 7. fol. 164. 38.		
(hic Ἀρρῶν uertit.			
Lib. 9. cap. 42. Rhombi			
Lib. 9. cap. 16.			
08. 31.			Col. lib. 8. cap. 16.
	Lib. 8. fol. 178. 31.		Ouid. fol. 37. 17. Herbofa arena.
	Lib. 7. fol. 164. 40.		Clem. Alex. Pæda. lib. 2. cap. 1.
	Lib. 8. fol. 177. 35.		
Lib. 9. cap. 24.			Gal. clas. 2. fol. 31. A. P. Aegili. l. 1. c. 93.
Lib. 9. cap. 20.			
128. 10.	Lib. 9. cap. 48. l. 32. c. 2.	Lib. 13. c. 5. 6. 7.	Diaf. l. 2. c. 19. Nicand. in Theria. S. Eaf.
			(Hex. hom. 7. S. Amb. Hex. 5. c. 10.
Lib. 9. cap. 20.		Lib. 13. cap. 6.	
Lib. 9. cap. 42.			
Lib. 32. cap. 2.		Lib. 13. cap. 8.	
08. 30.			Gal. clas. 2. fol. 31. A. fol. 44. A.

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

ATTRIBVTA.

ARISTOTE

Patella, et Lepas et Lopas	} Plau.	αεπάς	Patella, Romæ.
		Ferd.	*Αγρία.

Pauo Pauus	} ταύς.	Pesce Papagallo, Ros Bullam, Lusitanis.
Pecten Pectunculus	} κτέας.	Concha de S. Iacobo. Cappa de S. Iacobo.

Pecus, Lippio.	πρόβατος.	
Pediculus marinus.	ορίδαλάσσιος.	

Facilis concoctū, & mediocriter nutrit.	
Cibi causa extrahi debet e dorso eius quicquid simile est croco caputq; totum.	
Eius radij	ictu Vlixes percut.
	ictus præfiliis.
In medicinis usus.	
Testati generis.	Hist. lib. 4. cap. 4.
Similis est Tellinis.	
Vniuersus est, cuius altera pars superficiem detecta, carnem ostendit.	Hist. lib. 4. cap. 4.
Testam lauem habet.	
Caput, et os in terrâ uersū est, quod ad excrementū deputatū est supra habetur.	Hist. lib. 4. cap. 5.
Papauer in imo habet.	Hist. lib. 4. cap. 4.
Rimis cauernisq; saxorum gignitur.	Hist. lib. 5. cap. 15.
Saxis	adhaerens se tuctur. Part. lib. 4. cap. 5.
	Absolus, in pastūq; ferri solita est Hist. lib. 4. cap. 4. lib. 5.
ὄς τῶν θαλάσσιων, i. auris marina et dicitur.	Hist. lib. 4. cap. 4.
Parte ima testæ excrementū, qua foramen est	Hist. lib. 4. cap. 4.
Ventrē post os hēt, et quæ ouis similia sunt	Hist. lib. 4. cap. 4.
Vide etiam Otaria, & Otus, eadem puto.	
Quo i Pauum auem colore reſeruat, dictus.	
Dorsum et collū uario colore insignitū hēt.	
In Hypheſide Indæ flumine cristis quibusdam ceruleis, squamis uersicolouribus, cauda aurea in omnē partem uersatili reperitur.	
Testati generis est.	Hist. lib. 4. cap. 4. lib. 8.
Biforis est.	Hist. lib. 4. c. 4. Part. 1.
Testas hēt	striatas, ualde sic dictus. Hist. lib. 4. cap. 4.
	Vnā tumidā, alterā planam
	Emas aurículas habentes.
Ouū	Altero latere sive ora habet. Part. lib. 4. cap. 5.
	Vere tantū hēt, tempore n. proce
	dēte minuitur, demū totū aboletur Gene. lib. 3. cap. 11.
Oritur	Sponte naturæ in arenosis. Hist. lib. 5. cap. 15.
	Vere.
Breui augetur, anno n. perfici potest.	Hist. lib. 5. cap. 15.
Admoto digito dehisat, mox comprimit se	Hist. lib. 4. cap. 8.
Volitat.	ut cernens. Hist. lib. 4. cap. 4. 9. l.
Stridere sentitur dum uolat.	Hist. lib. 4. cap. 9.
Recoeditur	in magnis aestibus. Hist. lib. 5. cap. 15. lib.
	in magnis frigidibus.
Squalore leditur, ruffi magis colorē trahit.	Hist. lib. 8. cap. 20.
Noctū ab Vrta perquirunt.	
Cancellus in co aliquando nascitur.	Hist. lib. 5. cap. 15.
Concoctū facilius stomacho et uentri gratus, si cimino & pipere conditur.	
Præſtātor	Albus. (te.
	Nigerrimus maximus æſtas
	Ex nigris et rufis maior, &
	Pregnans. (uere Hist. lib. 8. cap. 30.
	Mylenis.
Quibus medeatur affectibus.	
Pectines à Pectunculis separant Plin.	
Ouis abs. Vide Ouis.	
Gignitur	Nō in piscibus, sed in limo. Hist. lib. 4. cap. 10. lib.
	Similis Aſellis multipedibus laz
	tiori tamen cauda. Hist. lib. 5. cap. 31.
Pisces inſeſtat plurimum.	H. l. 4. c. 10. l. 5. 31. l.
Quibus medeatur affectibus.	

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARI AVCTORES.
			Gal. clas. 2. fō. 31. A. P. Aegm. li. 1. c. 93.
Lib. 3. 2. cap. 5.			
(3 2. c. 5.			Nicand. in Theria.
L. 2. c. 25. l. 28. c. 10. l.		Lib. 13. cap. 5. Incur	P. Aegm. li. 5. c. 21. morsus remedia docet.
Lib. 3. ca. 7. 8. et 10.		(rabulis.	Dias. lib. 2. cap. 19. P. Aegm. lib. 7.
	Lib. 3. fōl. 43. 17. fō. 44. 36.		Plau. in Rudente.
	Lib. 3. fōl. 43. 25.		
	Lib. 3. fōl. 44. 38. Bisforis.		
	Lib. 3. fōl. 44. 38.		
		Lib. 13. cap. 29.	
			S. Amb. Hec. 5. cap. 2.
			S. Amb. Hex. 5. ca. 2. fōl. Hypp. l. 12. c. 6.
			Philetratus lib. 3. vitæ Apollonii.
	Lib. 3. fōl. 44. 35.		S. Amb. Hex. hom. 7.
	Lib. 3. fōl. 44. 37.		P. Gylli. cap. 82. Mass. fōl. 222.
			Mass. fōl. 222.
			Mass. fōl. 222.
Lib. 9. cap. 51.			Celu. lib. 8. cap. 16. in limosis.
Lib. 9. cap. 51.			
Lib. 11. cap. 37.			
Lib. 9. cap. 29. 29. 33.			Mass. fōl. 223.
Lib. 9. cap. 33.			
Lib. 9. cap. 33.			
Lib. 9. cap. 45.			
	Lib. 3. fōl. 46. 6.		
	Lib. 3. fōl. 46. 4.		
Lib. 3. 2. cap. 11.			
	Lib. 3. fōl. 46. 5.		
Lib. 3. 2. cap. 11.			Cle. Alex. Pæda. li. 2. cap. 1. Methymæus
Lib. 3. 2. cap. 7.	Lib. 3. f. 43. 39.		(Hora. 2. Sermon. Sat. 4. Tarentinus.
Lib. 3. 2. cap. 11. utrosq;			
34. 22.	(numerans.		
Lib. 9. cap. 47.			
Lib. 3. 2. cap. 7. 28.			

N O M I N A

LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

Pediculus piscis. — πεδύλιος.

Pelamis } — πελαμίδας. — Pelamide. Romæ. —
 & Limosa } Plinio
 et Limaria } The.

Pelorides } — πελορίδες.
 Peloric } — πελορίαι.

Pentadactyles. —
 Perca } — πέσκη. — Perca. Romæ. —
 Percis } Plin. 3. c. 6. — πέσκη. — Perca multis in locis fluuiatilis Perca uocatur.
 (11.)

Perna. —

Perseus. — περσεύς.

Phager } — φάγορος. — Phagro. Romæ. —
 Phagorius } — φαγάριος.
 et Pager } Plin.

ATTRIBUTA. ARISTOTE

Maris, quod à Cyrona Ægyptū pādūtur piscis pediculus nide, circa Delphum est, qui omnium pinguisissimus fit pabuli copia, Delphiini opera suppeditata. — Hist. lib. 5. cap. 31.

Thynni partus Coribylla appellatur primiti mox Limosa a luto Pelamis uocari incipit, et cum annū excesserit tempus Thynnus. — Hist. lib. 6. cap. 17.

Maiores dicitur } — πρῶτος.
 } Apolelus.
 } Orcynus, & Triton.

omnis uocatur à Softrato.

Longa ex Oceano ueniens Sar'da uocatur.

Vere pontū subit, æstatemq; ibi traducit. — Hist. lib. 8. cap. 13.

Parit } Semel anno. — Hist. lib. 5. cap. 9.

} In Ponto, nec usquam alibi. — Hist. lib. 5. cap. 10.

Gregalis. — Hist. lib. 1. cap. 1. lib.

Acquora fluuiio, paludi ue uicina colit.

Quomodo capiatur.

Multum nutrit, gravis est, assiduis concoctu, urinam mouet, salta uentrem ducit, et Salitur. — (extenuat.)

Quibus medeatur. Vide etiam Thynnus.

Dicuntur } Sic παρά τὸ πελάγιον.

} Etiam Πασίλιαι. i. Regiæ.

E genere Chamarrum sunt, et magnæ.

Copiose alunt, boni sunt succi, et stomacho gratæ, nec facile excernuntur.

Quibus medeantur affectibus.

E genere Cochlearum.

Chanæ, & Phycidi similis.

Cum Gobys proportionem habet.

Vingulis lmeisq; quibusdā uariis. (excepta

Brichus hēt quaternas, et duplices nouissima Hist. lib. 2. cap. 13.

Plures appendices superne circa uentriculū. Hist. lib. 2. cap. 17.

Parit in stagnis fluuiorū, et aruinetis lacuū continēt in frætum suum emittens. — Hist. lib. 5. cap. 14.

Marina est & fluuiatilis.

Saxatilis est. — Hist. lib. 8. cap. 15.

Hyeme latet. — Hist. lib. 8. cap. 15.

Melanurū sequitur, ut prouerbio dicitur.

Molem carnem habet.

Pro esta est capendis Anthys.

Quibus medeatur. — (Quens.)

Concharii generis circa Pontias insulas fre

Stat uelut sullo crure ligo in arena desixa

Hiat qua limputo est, pedali non minus

spatio, cibum uenatur.

Dentes habet in circuitu marginum pectus

natim spissatos, intus pro spōdylo gradis ca 10 est

Cōsidera nam hæc sit Pinna, uel ei similis.

In Rubro mari nascitur, à Perseo Iouis fili

lio, & Græce, & Arabice sic uocatus.

Similis Lupo aspectu, Anthie magnitudine

Naso est a dorco emgulis aureis à capite

oblique deductis a l uentrem usque.

Frequentes et permagnos dentes habet.

Robustissimus, et auidissimus.

— πρῶτος etiam dicitur.

Erythrimo, & Iecorino similis.

Chromi, Acarne, Anthie, Orpho, Synos donti, et Synagrithi g

_____	Lib.9.ca.15.l.32.c.11.	_____	_____	P.Gylli.cap.13.fecus.
_____	_____	Lib.8.fol.178.2.	_____	_____
_____	Lib.9.cap.15.l.32.c.11	_____	_____	_____
_____	Lib.32.cap.11..	_____	_____	_____
_____	_____	Lib.7.fol.151.38.	_____	_____
_____	Lib.32.cap.11.	_____	_____	_____
38.	Lib.9. cap.15.	_____	_____	_____
15.	Lib.32.c.xi. In Maotide	Lib.7.fol.159.20.	_____	Strab.lib.7.fol.309.
39.	_____	_____	_____	_____
41.	_____	_____	Lib.12.cap.38.	Strab.lib.7.fol.309. In Merotide palude
_____	_____	Lib.8.fol.178.1.	_____	Gal.clas.2.fol.30.C.
_____	Lib.9.c.15. lib.32.c.9.	Lib.3.f.62.3.l.8.f.178.2.	_____	Strab.lib.7.fol.310. Gal.clas.2.fol.30.C.
_____	Lib.32. cap.9..	_____	_____	_____
_____	_____	Lib.3.fol.47.14.	_____	_____
_____	_____	Lib.3.fol.45.44.	_____	_____
_____	Lib.32. cap.11.	Lib.3.fol.45.43.	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	Lib.3.fol.45.45.	_____	_____
_____	Lib.32.cap.9.	_____	_____	_____
_____	Lib.32.cap.11.	_____	_____	_____
_____	_____	L.7.f.159.23.l.8.f.177.9	_____	_____
_____	_____	Lib.8.fol.177.10.	_____	_____
_____	_____	Lib.7.fol.159.28.	_____	_____
50.	Lib.9.cap.16.	_____	_____	Aus.Gal.in Mer.P Gyll cap.28.
_____	Lib.9.cap.16.	_____	_____	Gal.clas.2.fol.29.C. Quid.f. 7.5. Vile
_____	_____	Lib.7.f.156.31.f.159.29	_____	(num fecus)
_____	_____	Lib.8.fol.177.12.	_____	Gal.clas.2.fol.29.C.
42.	_____	_____	_____	_____
_____	Lib.32.cap.11.	_____	_____	_____
_____	Lib.32.cap.11.	_____	_____	_____
_____	Lib.32.cap. xi.	_____	_____	_____
_____	Lib.32.cap.xi.	_____	_____	_____
_____	_____	Lib.12.cap.40.	_____	_____
_____	_____	Lib.12.cap.40.	_____	_____
_____	_____	Lib.12.cap.40.	_____	_____
_____	_____	Lib.12.cap.40.	_____	_____
_____	_____	Lib.12.cap.40.	_____	_____
_____	_____	_____	_____	Strab.lib.17.fol.780.
_____	_____	L.7.fol.150.30.45.f.163.	_____	_____
_____	_____	Lib.7.fol.163.25. (20.)	_____	_____

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

& Pagur Onid.

ATTRIBVTA.

ARISTOTE

		Defcriptio, & quo differat ab Erythrimo.	
		Rutilus est.	
		Lapides habet in capite.	Hyst. lib. 8. cap. 19.
		Cor habet triquetrum.	
		Carniuorus est.	
		Solitariu est.	
		Hyeme laeditur.	Hyst. lib. 8. cap. 19.
		Marinus est, & fluuiatilis.	
		Littoralis, & pelagijs.	Hyst. lib. 8. cap. 13.
		Aegyptijs Syenitis sacer est.	
		Channi esca capitur.	
		Aegre concoquitur, concessus multu nutrit.	
		Prasstantior	
		{ Marinos.	
		{ Vere.	
		{ Exoriente cameula.	
		{ Ereticus.	
		Quibus medicatur affectibus.	
Phalena.	φάλανα.	Capo doglio.	
Phalerica.	φαλαρική.		
Phercus.	φραγκός uel περαγκός.		
et Trjstitoranus	(ui habet Arist.		
		(Theo.	
Phoca.	φώκη.	Boue marino Romæ.	
Phocæna.	φώκαινα.		
Pholades.	φωλαδες.		
Pholis.	φωλίς.		
Phorcus.			
Phovinus.	φωβίνος.		
Phycen.	φύκη.		
Phycis.	φύκις.		
Phycus.			
& Fuca	Theo.		
Physa.	φύσα.		
Physeter.	φυσήτης.		
	φύσαλις est dici		
	arbitror ab Opp.		
Phyffalus.	φύσσαλος.		
	φυσήτης ab alijs		
	dici censet.		
Phytarus.			
Piculus.	πικύλος.		
Pinna.	πίνα.	Naccara Romæ.	
	πίνο.	Nacra Massiliæ.	
		Perna, Neapolitanis.	
		Defcriptio, & quo differat ab Erythrimo.	
		Rutilus est.	
		Lapides habet in capite.	Hyst. lib. 8. cap. 19.
		Cor habet triquetrum.	
		Carniuorus est.	
		Solitariu est.	
		Hyeme laeditur.	Hyst. lib. 8. cap. 19.
		Marinus est, & fluuiatilis.	
		Littoralis, & pelagijs.	Hyst. lib. 8. cap. 13.
		Aegyptijs Syenitis sacer est.	
		Channi esca capitur.	
		Aegre concoquitur, concessus multu nutrit.	
		Prasstantior	
		{ Marinos.	
		{ Vere.	
		{ Exoriente cameula.	
		{ Ereticus.	
		Quibus medicatur affectibus.	
		Palena est, uide Palena. (Membras.	
		Aque genus Membradas gignens. Vide	Hyst. lib. 6. cap. 15.
		Mugilum species, nutrimento non utens.	Hyst. lib. 8. cap. 2.
		Non nisi mucore suo uestitur.	Hyst. lib. 8. cap. 2.
		Semper ieiunus est, Vide et Plois.	Hyst. lib. 8. cap. 2.
		Vitulus marinus, Vide Vitulus marinus	
		Tirfo est Theo. Vide Tirfo.	Hyst. lib. 6. cap. 12.
		Testati generis sunt.	
		Multi nutrimenti, oli le, & pram succa.	
		In mucore quem emitit conquefit.	Hyst. lib. 9. cap. 37.
		Vide Phercus, cogitans an idem sit.	
		Marinus piscis.	
		Fluuiatilis est.	Hyst. lib. 6. cap. 13.
		Recentus ortus eua habet.	Hyst. lib. 6. cap. 13.
		Parit in arundinetis, ac fluuiorij paluibus.	Hyst. lib. 6. cap. 13.
		Saxatilis, tenuis, corruptu facilis.	
		Vide Phycis, cogitans an idem, uel similis.	
		Dicitur quod ex alga nascitur.	
		Similis est Peccæ, & Chanæ.	
		Mas nigrior, & squamis amphioribus.	Hyst. lib. 6. cap. 13.
		Pusilla bis anno parit. Cuce uaria.	Hyst. lib. 6. cap. 13.
		Colorem mutat, reliquo tempore candida.	Hyst. lib. 8. cap. 30.
		Sola nascitur ex alga, & in nilo parit.	Hyst. lib. 8. cap. 30.
		Etsi cætera carne abstineat, Squillas appet.	Hyst. lib. 8. cap. 2.
		Ex numero est saxatiliu.	(tit.
		Tenerrima, & corruptu facilis.	
		Vide et Phycen, cogitans num idem, uel sit	
		Ex genere testatorum est.	(milis.
		In Nilo reperitur.	
		Lunari potestate augetur, & minuitur.	
		Ab effectu uocatur, quasi flator.	
		Ingenis columnæ molo se attollens, altiorq;	
		nauium uel diluuen quam iam cruciat.	
		Cetaceus est.	
		In Gallico Oceano, et Arabico sinu reperit	
		Rubri maris piscis postiferus.	(tur.
		Defcriptio, & uniuersa historia.	
		Cetaceum esse legitur in Oppiano græco.	
		Marinus piscis.	
		Varius etiam. Vide Varius.	
		Testacea, & scabra.	Hyst. lib. 4. cap. 4.
		Nascitur	
		{ In limosis subrepta semper.	Hyst. lib. 5. cap. 15.
		{ Ex bisso, i. nilo, uel lana pinna	Hyst. lib. 5. cap. 15.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARI AVCTORES.
			Maff. fol. 71. P. Gyll. cap. 20.
			Ouid. fol. 36. 29.
Lib. 9. cap. 16.			
	Lib. 7. fol. 163. 22.		
	Lib. 7. fol. 163. 22.		
	Lib. 7. fol. 163. 22.		
Lib. 9. cap. 16.			
ab interp. Lib. 32. cap. x. & xi.	Lib. 7. fol. 155. 49. li. 8. fol.		
109. 4.	(177. 24.)		
135. 6.		Lib. 12. cap. 36.	Clem. Alex. Protoc. fol. 17. Euenitis.
	Li. 7. f. 163. 26. l. 8. f. 178. 9		Gal. clas. 2. fol. 30. C. Durc. carnis.
	Lib. 8. fol. 177. 25.		
	Lib. 7. fol. 163. 22.		
	Lib. 7. fol. 163. 28.		
	Lib. 7. fol. 148. 1.		
Lib. 32. cap. x.			
	Lib. 7. fol. 153. 25.		
	Lib. 7. fol. 153. 26.		
	Lib. 3. fol. 44. 32. f. 46. 12.		
	Lib. 3. fol. 44. 32. f. 46. 12.		
Lib. 32. ca. 11. l. 36. c. 5.			
	Lib. 8. fol. 177. 8.		
			Her. Bar. in casti. Pli. Maff. f. 159. P. Gyll.
	L. 7. f. 159. 23. l. 8. f. 177. 9		(cap. 60.)
Lib. 9. cap. 26.			
Lib. 9. cap. 26.			
08. 51.	Lib. 32. cap. 11.	Lib. 7. fol. 177. 8.	Gal. clas. 2. fol. 29. C. fol. 43. H.
		Lib. 8. fol. 177. 9.	
			strab. lib. 17. fol. 780.
	Lib. 7. fol. 155. 50.	Lib. 12. cap. 41.	stra. lib. 17. fol. 780.
		Lib. 12. cap. 41.	
			Herm. Bar. in castig. Plin.
Lib. 9. cap. 4.			strab. lib. 15. fol. 688. sol. cap. 65.
2. 51. omif	Lib. 9. ca. 4. l. 32. c. xi.		strab. lib. 15. fol. 688. sol. cap. 65.
o. et graec	Lib. 9. cap. 4.		strab. lib. 15. fol. 688.
s legitur.		Lib. 12. cap. 42.	
		Lib. 12. cap. 42.	
2. 51. omif			
ib interp.	Lib. 32. cap. 11.		
3. 30.	Lib. 9. cap. 42.	L. 3. f. 44. 35. 37. f. 45. 22.	Lib. 13. cap. 31. Cice. 2. de natura deorum.
3. 29. In	Lib. 9. c. 42. l. 32. c. 11.	Lib. 3. fol. 45. 18.	
scopulos.			

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VULGARIA.

Pinnophylax. πιννοφύλαξ.
Pinnother. { πιννοθήρ. Aryst.
Pinnophylax. { πιννοφύλαξ. Arise.
et Squilla parua. Cic.

Pyloric. Cic.
Platax. πλατάξ.
Platanista.

Platanurus. Lippio. πλατόνυρος.
Platistacus. πλατιστάκος.
Platylaticus. πλατιστατικός.
Polypodine. πολυπόδινα.
Polypus. πολύπους. Polpa. Romæ.
'Αλοστρεος. Hesiodum Poppe. Massilie.
z. de opera et die.

Theod. καυτικός.
Plinio. καυτίλος.
Pompilus { πομπίλος. Pampalo. Massilie.

ATTRIBUTA. (nō uiuit. ARISTOTELIS
Sedē nō mutat, sed radice imittitur, auulsa Hist. l. 4. c. 4. l. 5. c. 15.
custodē intra se cōtinet aut squillā parua,
aut Cancellū, quo priuata perit breui epē. Hist. lib. 5. cap. xv.
Quomodo cū custode mutua opera uiuat.
Vellus aureum nutrit.
Margaritas in Acarnania gignit.
Multū nutrit, urinā mouet, egre concoquitur & digeritur.
Vide et Pernā, cogitās nū ea eadē, uel similib.
Pinnother etiam. Vide Pinnother.
Pinnophylax etiam dicitur.
Pinnæ { cistos ē. i. Cancellus. Hist. lib. 5. cap. 15.
{ squilla parua.
Connaſci creditur. Hist. lib. 5. cap. 15.
Cum pinnā mutua opera uiuit.
In spongiarum ēē cubilbus nascitur. Hist. lib. 5. cap. 16.
Ois Cancellus manes testās ingrediens.
Vide Pristis, eundem arbutor.
Coracinus est Alexandreis. Vide Coraci.
In Gange Indue reperitur rostro Delphini,
et cauda magnitudine XV cubitorum.
Lutoralis piscis.
Myllus est. Vide Myllus.
Coracinus est Philotimo. Vide Coracinus.
Polypii species. Vide Polypus.
Ex mollium genere est.
Descriptio. (metu. H. l. 4. c. 1. l. 5. c. 6. Pa.
Atramentū hēt apud mutim, quo utitur in H. l. 4. c. 1. l. 9. c. 37. l.
Quo differat { Mas à femina. Hist. lib. 4. c. 1. l. 5. c.
{ à septa, et à Loligine. Hist. lib. 4. cap. 1. Par.
Plura genera. H. l. 4. c. 1. l. 5. c. 3.
Quando & quomodo coeat. H. l. 4. c. 1. l. 5. c. 6. l. 1.
Quale ouū edat, et quomō ex eio gignatur. H. l. 5. cap. 12. et 18.
Femina partu, mas coitu debilitatur. Hist. lib. 9. cap. 37.
Conchylhorū carne quomodo uescatur. Hist. l. 8. cap. 2. l. 9. c.
Deficiente uenatione, brachia sua deuorat. Hist. lib. 8. cap. 2. id m.
Quale gustus instrumentum habeat. Part. lib. 2. cap. 17.
Natat pedibus obliquis. Hist. lib. 1. cap. 5. l. 4.
In siccum etiam exat. (ne. Hist. lib. 9. cap. 37.
Colorē mutat in metu, et in pisciū uenatio: Hist. lib. 9. cap. 37.
Prulētia in edendis cōchis, et hano euitālo
Pugnans { cum Locusta eam superat. Hist. lib. 8. cap. 2.
{ cum Congro uincitur. Hist. lib. 8. cap. 2.
{ cum Aquila, eam interficit.
Binis mensibus conditur. Hist. lib. 5. cap. 12.
Non reperitur in Euripo. Hist. lib. 9. cap. 37.
Vbi sacer habeatur.
Ultra bimatum non uiuit. Hist. lib. 9. cap. 37.
Mira magnitudo circa Carteriam.
Oleam mire amat.
Capitur estarum odore, & ole. e ramo. Hist. lib. 4. cap. 8.
Deterrimus dum oua fouet. Hist. lib. 5. cap. 12.
Præstantior prægnans. Hist. lib. 8. cap. 30.
Durus est, & egre concoquitur.
In medicinis usus.
Secus Plinius. Vide Nauticus. Hist. lib. 4. cap. 1.
Secus Theodo. Vide Nautilos.
Cur Pompilus dicitur.
E Thyngorum genere.
Nauium comes.
Delphino inimicus, à quo nō impune editur.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
23.33. Lib.9.cap.42.	Lib.3.fol.45.19.		
23.34. Lib.9.cap.42.	Lib.3.fol.45.21.23.	Lib.13.cap.31.	Cic.2.de natura deorum.
Lib.9.cap.35.			S. Bassi. Hex. hom.7.
	Lib.3.fol.46.34.		
Lib.9.cap.42.			
23.33. Lib.9.cap.42.	Lib.3.fol.45.19.		
Lib.9.cap.42.	Lib.3.fol.45.19.23.		
Lib.9.cap.42.	Lib.3.fol.45.19.		
	Lib.3.fol.45.25.		
23.34. Lib.9.cap.42.	Lib.3.fol.45.21.23.	Lib.13.cap.31.	Cic.2.de natura deorum.
Lib.9.cap.31. fecus alij.			
			Cic. in Arato 21.45.48.
	Lib.7.fol.154.27.		
Lib.9.cap.15.			
108.25.			
	Lib.3.fol.59.47.		
	Lib.7.fol.154.11.		
	Lib.7.fol.159.10.		
Lib.9.cap.28. & 29.	Lib.8.fol.178.19.		Gal. clas. 2. f. 30. H. S. Bassi. Hex. hom.7.
111.49. Lib.9.cap.12.28. et 29.	Lib.7.fol.158.1.		
	Lib.7.fol.158.4. subrufum.		
	(c. xi.		
Lib.9. ca. 29. et 30. l. 32			
Lib.9. cap. 29. & 31.			
15.54. Lib.9. cap. 51.			
5.42. 52 Lib.9. cap. 30.		Lib.12. cap. 8.	
Lib.9. cap. 29. & 30.	Lib.7. fol. 158.6.		
4.26. Lib.9. cap. 29. id negat.	Lib.7. f. 158. x. uerū effe. 12.	Lib.12. cap. 3	Hesiodus in 2. de opera, & die.
	(non effe.		
Lib.9. cap. 20. & 29.			
11.49. Lib.9. cap. 19. & 29.	Lib.7. fol. 158.22.	Lib.12. cap. 9.	
24.19. Lib.9. cap. 29.	Lib.7. fol. 158.15.	Lib.12. cap. 5.	Ouid. fol. 34.9. S. Bassi. Hex. hom.7.
Lib.9. cap. 30.		(12.13.	Ouid. fol. 34.12.
26.58. Lib.9. cap. 62.		Lib.12. ca. 5. l. 13. c.	
45. cū MU	Lib.9. cap. 29. & 62.		L. xii. c. 5. cū Murana
(raena.			Lib. xii. cap. 7
(voto Lib.9. cap. 30.			
16.54. in	L. 7. f. 158. 4. 2. in Melle p̄cto		
(annum	Lib.7. fol. 158.20.		
58. ultra	Lib.7. fol. 161.30.		
(147.34 Lib.9. cap. 30.		Lib. xii. c. x. nuteolis.	strab. lib. 3. fol. 157. talenti pondo.
55. l. 4. f.	Lib.7. fol. 158.27.		
148.9 Lib.9. cap. 30.	Lib.7. fol. 158.27.	Lib. xii. cap. 9.	
	Lib.8. fol. 177. 50. f. 178.20		Gal. clas. 2. fol. 30. H. P. Aegim. l. 1. c. 9. 2.
Lib.32. cap. x.	Lib.7. fō. 157. 53. l. 8. f. 177		
	(50. 178. 20.		
Lib.9. cap. 29.			(deduco.
109.48.	Lib.7. fol. 143.2.	Lib. xii. cap. 44.	Eustathi fol. 1509. 17. à uerbo πειρασι.
Lib.9. cap. 15.	L. 7. f. 142. 49. Relamidi simi	his uarijsq;	Eustathi. fol. 1070. 23. Relamidi simis, ua
109.48.	Lib.9. cap. 15. l. 32. c. xi.	L. 7. f. 142. 16. et. 31. 49.	Lib. xii. cap. 43.
	Lib.7. fol. 142. 26.	Lib. xii. cap. 44.	Ouid. fol. 36. 22.
			(usq;

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

ATTRIBVTA.

ARISTOTELE

Porculus. _____
Porcus. _____ χοίρος. _____ Pesce Porco. Romæ.

Premis } _____ θρημάς Athe.
Premias } _____ θρημάς Athe.
Pyenas } _____ θρηάς Oppi.
Primada } The. _____ θρημάδα Arist.
Prepon. } θρηπών.
Puisis } _____ θρηστίας Arist.
et Dystrix } Cic. _____ θρηστίας Oppi.

Pfitta. _____ ψιττα.

Pforus. _____ ψοφος.
Pbgnus. _____ ψυγος.
Pucher Theo. _____ ψαλλεψυγος.
Pulec maximus. _____ ψαλλοκαλαπτιος.
Pulno marinus. _____ ψευροκαλαπτιος. Potta marina, Romæ.
et Halipleamon, Plin.
(l. 32. c. xi.)

Purpura. _____ πορφύρα

Sacer piscis habetur q̄ nauigantibus sit fa _____
Amatorius piscis est. _____ Clui.
Pelagus est. _____
Piscandi ratio. _____ Ctror.
Marioni similis. Vide porcus, eundem arbi
Orthragoriscus uocatur à Lacledæmonys.
Magnus piscis est, & cū capitur ḡrunt.
spinas habet in dorso uenenosas.
Marmus est, & Niliacus.
Sue spine uetus medela.
Iudæis etiam gratus.
Vide etiam porculus, Aper, & Sus, eosdē
Thymus est. _____ Censeo.
Hyeme cono conditur. _____ Hist. lib. 8. cap. xv.
In alto pelago degit.
Ab oibus pro Thymis specie accipi uidetur
in specubus latet, maximus, sed segnis.
Sic uocatur, q̄ fluctus mire semdat.
Longissimo, sed angusto corpore est.
Pilo uestitur.
Animal parit. _____ Hist. lib. 6. cap. 12.
In Indico mari ducentum cubitorum est.
Ferum animal.
Paffer Theo. Vide raffer.
Rhombus rhono, et Atheneo. Vide Rhom.
το γος est Namemo.
Vocatur à Namemo γος.
Callionymus aly. Vide Callionymus. _____ Hist. lib. 2. cap. xv.
Piscibus infusis. _____ Hist. lib. 4. cap. 10.
Descriptio. _____ Ceteris differens.
Et si absolutus sine sensu est, parit à plant
naturæ sponte prouenit. _____ Hist. lib. 5. cap. 15.
Temperatam portendit.
Lignū co confractū, ita prælucet, ut arde re uideatur.
Quibus me leatur affectibus.
Teclata est turbinati generis cuniculati
procurrente rostro, quo profertur lingua,
ac elata ad turbinem usq; aculeis in orbē Hist. lib. 5. c. 15. P
Natus opereulo tegitur. _____ Septenis Hist. lib. 5. cap. 15. P
Lingua hēt durissimā digitulis h̄gitudinis. Hist. 4. c. 4. l. 5. c. 15.
Florē tingendis expeutū uestibus, in medys
faucibus in candida uena habet. _____ Hist. lib. 5. c. 15. l. 6.
Quo tempore, et qua rōe flos colligatur. _____ Hist. lib. 5. cap. 15.
pro solis propinquate colorem habet. Cui
Ex limo ac putrescente materia, uere gigni Hist. l. 5. cap. 12. et 15.
celerrime crescit, anno. n. magnitudinē im Hist. lib. 5. cap. 15.
Olfactum & gustum habet. _____ Cplet Hist. lib. 4. cap. 8.
Mobilis, sed parum admodum progreditur. Hist. lib. 8. cap. 2. l. 9. c.
Quomodo, & quibus uestitur. _____ Hist. lib. 5. cap. 15. l.
Latet diebus canicularibus _____ Hist. lib. 5. c. 15. l. 8.
Viuat _____ annis plurimum septenis. _____ Hist. lib. 5. cap. 15. an
Extra aquā diebus quinquagenis. _____ Hist. lib. 8. cap. 20.
Orbes teste totidem, quot habet annos. _____ Hist. lib. 5. cap. 15.
In Cartera decem librarum reperitur.
pluuiā, & dulci aqua necatur. _____ Hist. lib. 8. cap. 20.
Quomodo nassa capitur. _____ Hist. lib. 4. cap. 8. l. 5.
Dure carnis.
Quibus medeatur affectibus.
rures species. _____ Hist. lib. 5. cap. 15.
Tiria omnium optima.

PLINIVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARI AVCTORES.
		Lib.7.fol.142.14.	Lib.12.cap.44.	Eufstathi.fol.1067.43.
		Lib.7.fol.142.15.		Eufstathi.fol.1070.23.
109.47.		Lib.7.fol.142.48.	Lib.12.cap.43.	
150.16.				
	Lib.9.cap.15.			
	Lib.32.cap.2.			
	Lib.32.cap.2.			
	Lib.32.cap.5.			Strab.lib.17.fol.781.
	Lib.32.cap.5.	Lib.7.fol.155.49.		Strab.lib.17.fol.539.
	Lib.32.cap.5.			S. Ambr. Hex. 5. cap. 2.
		Lib.7.fol.164.4.		
109.45.				
109.x.nomé			Lib.12.cap.32.	
ab interp.				Maff. fol. 6.
				Maff. fol. 6.
	Lib.9.cap.13.			
	Lib.9.cap.13.			
	Li.9.c.3.et 4. l. 32.c.xi		Lib.x.cap.2.	
112.53.				Cic.in Arato 21.45.48. Vir. Aen. 3.86.
	Lib.9.cap.42. Rhom. tri	Lib.7.fol.164.42.		
	Cubès quòd pfitur Arist.	Lib.7.fol.156.36.		
		Lib.7.fol.156.36.		
	Lib.9.c.47. circumfcribit			
	Lib.9.cap.47.			Maff fol. 322. P. Cyll. cap. 97.
	Lib.18.cap.35.			
	Lib.32.cap.x.			
	Lib.32.cap.x.		Lib.xi.cap.50.	Diaf. lib. 2. cap. 36. P. Aegin. lib. 7.
	Lib.9.cap.36.	Lib.3.fol.44.36.		
	Lib.9.cap.36.		Lib.13.cap.33.	
	Lib.9.cap.36.			
	Lib.9.cap.36. & 38.		Lib.13.cap.34.	
	Lib.9.cap.51.			Vitruuius lib. 7. cap. 13.
	Lib.9.cap.36.			
	Lib.9.cap.36.		Lib.13.cap.33.	
	Lib.9.cap.36.			
	Lib.9.cap.36.			
	Lib.9.cap.36.			Strab. lib. 3. fol. 137.
	Lib.9.cap.36.			
165.19	Lib.9.cap.37. l. 32.c.5.		Lib.13.cap.33.	
	Lib.3.fol.44.24.			P. Aegin. lib. 1. cap. 91.
	Lib.32.cap. 6. & x.			Diaf. li. 2. c. 4. Gal. cla. 5. f. 83. H. 84. C.
	Lib.9.cap.37.	Lib.3.fol.44.36.		(P. Aegin. lib. 7.
				Strab. lib. 16. fol. 718.

N O M I N A		
LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
RAIA. _____	ΡΑΪΟΣ, et ΒΑΪΤΙΣ.	Raia. Romæ.
& Batis. _____	et ΒΑΪΤΙΣ, et ΒΟΤΑ	Miragiet. Massil.
	11. Athe. lib. 7. f.	Raye. Gallis.
	144. 1. n. alij sint	Rocchen. Germa.
	(pifces.)	L. Raia. Lusitanis

Palustris. _____		Ranocobia. Itali.
uel Fluuiatilis.		
et Ranunculosa.		
Raia. _____	ΡΑΪΟΣ.	
{ Rubeta. _____	ΦΑΪΟΣ.	
{ et Fusio. Virg.	ΦΑΪΟΣ.	
{ 1. Geor. de c. po		
{ sitione seruij.		
{ Piscatrix. _____		(Romæ.
{ Marina. _____	ΑΛΙΑΣ.	Martin peficator. _____
		Bodroi. Massilie.
		Embarroco. Lusitanis
		Pefce peficator. Ligu.
		Pefcatrice. Neapolis.
		Lama. Siculis.

Remora. _____	ἘΧΕΡΗΣ.	
et Echeneis } _____		
et Odionylon Plin. l.		
(32. c. 1.)		

	ATTRIBVTA.	ARISTOTELES
Dicta q. caudæ aculeis quibusdā armata sit.		Hist. l. 1. c. 5. Part. 11.
Cartilaginea plana, aspera contexta cute.		Hist. l. 1. c. 5. Part. 11.
Branchias habet detectas supina parte.		Hist. l. 1. c. 5. Part. 11.
rimus caret, & sua latitudine nitat.		Hist. l. 1. c. 5. Part. 11.
Coit { teygo fixa minæ supinis manibus super		Hist. l. 5. cap. 5.
{ Aliquando cū Squatina. (positis)		Hist. l. 6. cap. 11.
Quale ouis, et quasi testis, contentū habeat.		Hist. l. 6. cap. 10.
Parit animal ruptis testis.		Hist. l. 6. cap. 10.
Quo astu pisciculos scilat.		Hist. l. 9. ca. 37. ni n.
Hyeme latet.		Hist. l. 8. cap. 15.
Canois locis uisitatur.		
Quomodo aliquando ab hamo se dissoluit.		
Conditum, & hyeme comedentū effr.		
Quomodo nutritur.		
Quibus medeatur.		
Plures species. Vile L. curia.		
Quadrupes & ouipera.		Hist. l. 2. cap. 15. lib.
Qualem habeat linguam, & uocem.		Hist. l. 4. cap. 9.
Iecur eius geminum esse dicitur.		
Lienem admodum exiguum habet.		Hist. l. 7. cap. 15.
Nō ita coit, mare superueniente.		Hist. l. 4. cap. 9. l. 5.
Parit { Fœtū cōtinuo filo sibi coherentem		Hist. l. 6. cap. 14.
{ Minimas carnes nigras, Gyrimos uocant.		
{ Eluciatq; in secō.		Hist. l. 8. cap. 2.
spirat, & strepit.		Hist. l. 4. c. 9. li. 8. c.
Cyrenis, et in Scripho insula nūta.		Ulin. l. 8. cap. 28.
Cur du sub aqua uinnetur.		
Ultra solitū uocalis tēpestatem præueniat		
In Galia cūta a Raia fuit pulsā.		
Inimica apibus, & natrici.		
semestri uita in limum resoluatur nūlo cerz		
nente, & rursus uernis apibus renasitur.		
In medicinis usus, & proprietates nūta.		
Plures species.		
Rubeta dicitur quod in uerbis cūū uiuat		
Cunctariū grandissima, geminis ueluti corni		bus uon. 3. 10. q. plona.
Mira ac uilis proprietates.		
Quo uipis, & ouipera.		Hist. l. 2. cap. 15.
Duo se cora peritiosum unū salutare alterū		
In utraq; sede uiuat. (habere dicitur.		
Venenosissima est.		
Contra eius uenenum præfida.		
Apibus i. s. a, et ipsi Buteo hostis est.		Hist. l. 9. cap. 1.
Ex piscatione qua utitur, sic dicta.		
Ex genere cartilagineorum.		Hist. l. 5. c. 5. Genl. 3.
Caput gyridus ē reliquo corpore aculeatūq;		Gene. l. 3. cap. 3.
Branchias in latera delictas hēt cuticula		Hi. l. 2. c. 13. Raia mē
Vbi pinnas habeat _____ (testas.		Part. l. 4. cap. 13.
Caudam carnosam habet & breuem.		Part. l. 4. cap. 13.
Fel habet intestinis commissuram.		Hi. l. 2. c. 15. Raia mē
Duo ueluti capilli ante oculos pendunt.		Hist. l. 9. cap. 37.
Oua parit perfecta diuersa iuxta terram.		Hist. l. 2. cap. 13. lib.
Quo astu piscibus insiliatur.		Hist. l. 9. cap. 37.
Quibus medeatur.		
Dicta q. nauis cui adheret tardius eat.		Hist. l. 2. cap. 14.
Descriptio figuræ, coloris, et magnitudinis.		Hist. l. 2. cap. 14.
Marinus piscis saxis affuetus.		Hist. l. 2. cap. 14.
Amatory; ueneficus, infamis, et litiū mora.		Hist. l. 2. cap. 14.
Lubricos partus ad puerperium continet.		
In cibos non admittitur.		Hist. l. 2. cap. 14.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
Lib.9. cap.24.	Lib.7. fol.143.46.		Maff. fol.301. P. Gyll. cap.47. P. Aegin. lib.1. cap.93.
Lib.9. cap.42.			
108.29. 134.23.			
	Lib.7. fol.144.3.		
	Lib.8. fol.177.42.		Gal. cl. 2. fol.31. A. P. Aegin. l.1. c.93.
Lib.32. cap.7.			
	Lib.8. fol.177.42.		
Lib.11. cap.37. et 51.		Lib.13. cap.67.	Vir.1. Geor.76. et 3.87. S. Amb. Hex. 5.
Lib.32. cap.5.		Lib.8. c.21. Rubutæ (tribuit.	(cap.1.
Lib.9. cap.51. l.xi. c.37.		Lib.13. cap.67.	
Lib.9. cap.51.		Lib.13. cap.66. et 67	Agri. de anim. subter. fol.57.
Lib. xi. cap.37.		Lib.13. cap.67.	S. Basi. Hex. hom.7. S. Amb. Hex. 5. ca.1.
Lib.8. cap.58. l.xi. c.51.		Lib.13. cap.66.	
Lib. xi. c.37. (l.32. c.7			
Lib.18. cap.35.		Lib.13. cap.67.	
Lib.8. cap.29.			
Lib. xi. cap.18.		Lib.13. cap.67.	Agri. de anim. subter. fol.57. fecus. (fol.85. E.
Lib.9. cap.51.			Nican. in Alexi. Dias. l.2. c.25. Gal. clas.5
Lib.32. ca.5.7.10.8. 10.....			Geor. Agri. de anim. subter. fol.56.
Lib.32. cap.5.7.10.			
Lib.32. cap.5.			
Lib.32. cap.5.			Iuue. saty. 1.8. Proper. l.3. Eleg.7.6.
Lib.18. cap.29. et 30.			
Lib.32. cap.5. Ranæ tri		Lib.8. cap.21.	
Lib.8. cap.31. (buit.			(lib.5. c.36.
Lib.8. cap.31. l.xi. c.37. l.25. c. x. l.32. c.5.		Lib.8. cap.21.	Nican. Alexi. Mutæ ranæ tribuit. P. Aeg.
Lib.25. ca. x. l.28. c.7	l.32. c.4.5.		Nican. Alexi. de muta rana. P. Aeg. li.5.
Lib.11. cap.18.			(cap.36.
		Lib.13. cap.1.	
Lib.9. cap.24.	Lib.7. fol.143.53.		
21.53.		Lib.13. cap.2.	
21.55. ali	Lib.9. c.42. cornicula sub	Lib.13. cap.1.	
(ter.	(oculis		
121.52.	Lib.9. cap.42.	Lib.13. cap.1.	Cic. 2. de natura deorum.
(48.	Lib.32. cap.5. et 8.		(hom.7. S. Amb. Hex. 5. c.19.
10.19. et	Lib.9. cap.25. l.32. c.1.	Lib.12. cap.45.	Ouid. fo.36.21. Luca. lib.6. S. Basi. Hex.
10.12.	Lib.32. cap.1.	Lib.12. cap.45.	S. Basi. Hex. hom.7. S. Amb. Hex. 5. c. x.
	Lib.9. cap.25.		
	Lib.9. cap.25. l.32. c. x.		
	Lib.9. cap.25.		
	Lib.9. cap.25.		

N O M I N A

LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

Rhacinus.	_____	_____
Rhaphis.	Ραφίς.	Acucella. Romc.
Rhelo.	_____	_____
Rhine.	Ρίη.	Squatro. Romc.
Rhinobatos.	Ρινόβατος.	_____
Rhombus.	Ρόμβος.	<ul style="list-style-type: none"> ↳ Rombo. Romc. ↳ stembott. Germ. ↳ Rodoualho. Lusit.
Roliatu galeus.	Ρολίαινο γαλέος.	_____
Rhya.	Ρύη.	_____
Rota.	_____	_____
Rubellio, et Rubellus.	Ρυβέλιος.	Fraulino. Romc.
Rubeta.	Ρυβήτις.	_____
Rummalis.	Ρυμμάλις.	_____
et Meryx. Pl. l. 3 2. cap 11.	_____	_____
SACER pisfis.	Ιερός ἰχθύς.	_____
Sagittarius.	_____	_____
Salax.	_____	Trotta. Romc.
Salmo.	_____	<ul style="list-style-type: none"> ↳ Salmo. Italis. ↳ Salmon. Gallis. ↳ salm. Germanis.
Salpa.	Σάλπη.	Salpa. Romc.
	Σάλπη. Athe. li. - f.	
	160. 41.	
Sandalium.	Σανδαλίον.	_____
saperlis.	<ul style="list-style-type: none"> ↳ Σαπέλις. ↳ Σαπέλις. 	_____
sarda.	Σαρδά.	Sarda. Romc.
sardinia. Columelle.	Τριχίνα χίου.	_____
& Trichias Plin.	<ul style="list-style-type: none"> ↳ Τριχίνας χιαιόσι. ↳ Τριχίνας. Arjt. 	Athe.

ATTRIBVTA.

ARISTOTELE

Marinus pisfis.	_____	_____
Acus est Doroni. Vide Acus.	_____	_____
Nullo spm nocturnus acumme.	_____	_____
Squatina est. Vide Squatina, & Leurina.	_____	_____
Squatraia est. Vide squatraia.	_____	_____
_____ quibus etiam dicitur. Vide et Psitta	_____	_____
A Passere corporis situ quomodo differat.	_____	_____
Cui Passere, & solea proportionem habet.	_____	_____
Ex planorum genere est.	_____	_____
Rauenne præstantissimus.	_____	_____
Mediocrem carnem hêt inter durâ et mollê	_____	_____
Accipenser creditur	<ul style="list-style-type: none"> ↳ esse ab Archet. ↳ non esse ab Athe. 	_____
Præstantia.	_____	_____
Fluta, et spargus est Theo. Vide utrumq.	_____	Hist. lib. 4. cap. 8. l. 5.
Sic uocata	<ul style="list-style-type: none"> ↳ à similitudine, quaterius. n. ↳ ob reuersiones quas facit. 	distineta est radys.
Longus aleo hirsuta spms, ut extra mare	_____	_____
Cetacea est.	_____	Cemneant.
Gregatini natat, circa Athonem montem.	_____	_____
Erythrinus alyx. Vide Erythrinus.	_____	_____
Ranarum species pernitosa. Vide Rana.	_____	_____
Sic dicitur quid ruminet.	_____	Hist. lib. 9. cap. 50.
Vide etiam scarus, eundem arbitror.	_____	_____
Quibus sit	<ul style="list-style-type: none"> ↳ Anthus. Vide Anthus. ↳ Aulopios. Vide Aulopios. ↳ Aurata. Vide Aurata. ↳ Callichthys. Vide Callich. ↳ Delphinus. Vide Delphinus. ↳ Glaucus. Vide Glaucus. ↳ Polypus. Vide Polypus. 	Hist. lib. 9. cap. 37. Theo. Hist. lib. 6. cap. 2.
In rubro mari gignitur, Ermacei specie ha	_____	_____
bens, firmis & longis armatis aculeis.	_____	_____
Truta est (ut arbitror) Vide Truta.	_____	_____
Descriptio & natatio.	_____	_____
In Aquitania fluuialis marinis oibus præ	_____	_____
præstantia, locus, et magnitudo. (fertur.	_____	_____
Rubentibus lineis distinguitur.	_____	_____
Serratos dentes habet.	_____	_____
Parit semel	<ul style="list-style-type: none"> ↳ æstatis initio locus plurimus. ↳ Autumno. 	Hist. lib. 6. cap. 17. Hist. l. 5. ca. 9. et xi. l.
Peracute audit.	_____	Hist. lib. 4. cap. 8.
Non est uagabunda.	_____	Hist. lib. 9. cap. 37.
soluaga est.	_____	_____
stercore et alga uescitur, porrum et et euz	_____	Hist. lib. 8. cap. 2.
Obscena et uilis. (curbita appetens.	_____	_____
Præstant	<ul style="list-style-type: none"> ↳ circa Ebusum. ↳ in Alexandria, et autumno na 	ta & æstate.
Digit	<ul style="list-style-type: none"> ↳ In marinis lacubus. ↳ Circa scopulos alga conspersos. 	Hist. lib. 8. cap. 13.
Piscan in ratio.	_____	Hist. lib. 4. c. 8. h. 8. c.
Dura & infusus.	_____	_____
In medicinis usus.	_____	_____
Pisita est. Vide Psitta. (stantior.	_____	_____
Fluuialis et Lacustris, et utero gerês præ	_____	Hist. lib. 8. cap. 37.
Coracinus dicitur. Vide Coracinus.	_____	_____
Magnitudine Coliæ æqualis.	_____	_____
Chalcidi, Eritimis, Trichis similis.	_____	_____
Ex sardinis oritur.	_____	Hist. lib. 6. cap. 15.
Bis anno parit.	_____	Hist. lib. 5. cap. 9.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
Lib. 32. cap. 11.	Lib. 7. fol. 159. 30. l. 9. f. 177		Auf. Gall. in Mosel. in legendū sit, Thedo.
(hoc dicit Arist.			
Lib. 9. cap. 42. De Pjitta	Lib. 7. fol. 164. 42.		
Lib. 9. cap. 20.	Lib. 8. fol. 177. 36.		
Lib. 9. cap. 20.			Colu. lib. 8. cap. 16. Mart. lib. 1. 81.
Lib. 9. cap. 54.			Ouid. fol. 37. 18. Iuuc. saty. 4. 4.
			Gai. cla. 2. fol. 29. H.
	Lib. 7. fol. 147. 37.		
	Lib. 7. fol. 147. 39.		
	Lib. 7. fol. 147. 42.		
Lib. 9. cap. 4.			P. Gyll. cap. 5. fecus.
Lib. 32. cap. xi.			Lib. x. cap. 11. et non fortis.
			Lib. 11. cap. 11.
Lib. 32. cap. 5.			
	Lib. 7. fol. 142. 4.		Eustathi. fol. 1067. 37.
			Eustathi. fol. 1067. 42.
			Eustathi. fol. 1067. 44.
	Lib. 7. fol. 142. 14.		
			Eustathi. fol. 1067. 41.
	Lib. 7. fol. 158. 20.		
			Lib. 11. cap. 49.
			Auf. Gall. in Mosel. Maff. fol. 112.
Lib. 9. cap. 18.			Auf. Gall. in Mosel. Maff. fol. 112.
	Lib. 7. fol. 152. 43. f. 160. 31.		Maff. fol. 112. P. Gyll. cap. 43.
	Lib. 7. fol. 160. 32.		
Lib. 9. cap. 51.	Lib. 7. fol. 160. 31.		
Lib. x. cap. 70.			
	Lib. 7. fol. 160. 32.		
	Lib. 7. fol. 160. 30.		
Lib. 9. cap. 18.	Lib. 7. fol. 160. 33. mala.		Ouid. fol. 37. 11.
Lib. 9. cap. 18.			
	Lib. 8. fol. 177. 30. l. 7. f. 160		
	(30. l. 34.		
			Ouid. fol. 37. 14.
	Lib. 7. fol. 160. 32.		
Lib. 9. cap. 18.	Lib. 8. fol. 177. 30.		
Li. 28. c. 19. l. 32. c. x ...			
			Hesychius.
	(20.		
	Lib. 3. fol. 59. 45. l. 7. f. 154		
	Lib. 3. fol. 61. 4.		
	Lib. 7. fol. 163. 47.		
Lib. 9. cap. 51.			

			Intrantium Pontū sola non remeant, Istrū. n. annem subit, & ex eo subterraneis eius uenis in Adriaticum mare defluit. _____ Hist. lib. 8. cap. 13.
			Vilis piscis. _____ (diens e mari e cillat.
			Saluatione et cantu adeo delectatur, ut aus _____
			Betarum folijs facile capitur. _____
			Inflat, et humilioris est nutrimenti, q̄ cū spi _____
			In medicinis usus. _____ (nis editur.
			saliri consuevit. _____
			Pelamis et dicitur, hōga ex Oceano ueniēs _____
Sardina. _____	Τριχίς. _____	Alice. Romæ. _____	Ex Membrada orta Sardas gignit. _____ Hist. lib. 6. cap. 15.
			Τριχίς etiam dicitur. _____
Sardinus. _____	Σαρδίνος. _____		Chalcis est. Vide Chalcis. _____
Sargiacus Theod. } _____	Σαργίτος. _____		Gregalis est. _____ Hist. lib. 9. cap. 2.
Sarginus. } _____			A sargo differt. _____
Sargo. _____	Σάργος. _____		Mugilum spēs, & quo tempore pariat. _____ Hist. lib. 5. cap. 11.
Sargus. _____	Σάργος. _____	sargo, Romæ. _____	Melanio similis est. _____
		sargo, Lusitanis. _____	Caulā habet pīctam multis et nigris lineis. _____
			Teryus spinis uelut palis horret. _____
			Bis parit uere, & autumno. _____ Hist. lib. 5. ca. 9. et xi.
			Mullū lutarij reliquīs uestitur. _____ Hist. lib. 8. cap. 2.
			Vxores multas ducit. _____
			Mire Capras amat. _____
			Cū hamo tenetur, ad scopulos lineam terit. _____
			Versutus est in uenatione. _____
			In saxosis locis degit. _____
			Ridicula piscandi ratio. _____
			Qualiter nutriat, & condiri debeat. _____
			A sargino differt. _____
Satherium. _____	Σαθήριον. _____		Quadrupes animal utraq; sede uiuens. _____ Hist. lib. 8. cap. 5.
Satyrium. _____	Σατύριον. _____		Animal quadrupes utraq; sede degens. _____ Hist. lib. 8. cap. 5.
Satyrius. _____	Σατύριος. _____		Locus & descriptio. _____
Sauris. _____	Σαυρίς. _____		similis Bellone, & Cestræ. _____
Saurus. _____	Σαυρος. _____	Pescē Tarātola. Ro.	Lacertus est. Vide Lacertus.
Scarabeus Theod. _____	Σκαράβειος. _____		Cantharus alyis. Vide Cantharus.
Scarus. _____	Σκαρῶς, & σκαρῖς. _____		Dicitur ἀπὸ τοῦ σκαίρειν .i. salire.
Scarvus. Columæ. } _____			Duplex genere, diuis iouis, Ἀπόλλος alter dicitur.
Escarus. Isidō. } _____			Dētes nō serratos, sed planos sol piscari hēt. Hist. 2. c. 13. Cat. lib. 3.
			Binas utraq; branchias habet, alteras simplices, alteras uero duplex. _____ (tem. Hist. lib. 2. cap. 13.
			Os parū hēt, et linguā nō admodū adhæret _____
			Cor hēt triquetrū subalbū, et hēnē nigrū _____
			Appēdices cōpures hēt superne circa uens _____ Hist. lib. 2. cap. 17.
			solitarius est. _____ Cericulum.
			Vocalis est. _____
			Alga, herbisq; uestitur, et nō alyis piscibus. _____ Hist. lib. 8. cap. 2.
			Piscium solus ruminat. _____ (mat. Hist. lib. 2. c. 17. l. 8. c.
			Noctū nō capitur, q̄ in cauernis noctū dor _____
			Quomō sociū hamo, nassa ue captū liberet. _____
			Locus, /axatilis. _____ Hist. lib. 9. cap. 37.
			Præstantissimus _____ oīum pisciū.
			Acēstate, ac ex Epheso, & uisceribus. _____
			Quomodo ob suam libidinem capitur. _____
			Carnis teneræ, fragilis, suavis, concoctū facilis. _____
			Recens suspectus est, q̄ aliquando marino _____
			Quibus medeatur. _____ (lepore uestitur.
			Vide etiam Ruminalis, eun dem censeo. _____
			Carnoso loco degit. _____
Scepanus } _____	Σκεπανός. _____		Marmus piscis, Attagenus etiam dicitur. _____
Scepinus } _____	Σκεπινός. _____		Sciēna est Numenio. Vide sciēna. _____
Sciadeus. _____	σκιαιδέυς. _____	Ombrina, Romæ. _____	

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 164. 1.		
	Lib. 7. fol. 164. 5.		
	Lib. 8. fol. 178. 26.		P. Gyll. cap. 18.
Lib. 32. cap. 5.			
Lib. 32. cap. xi.			Colu. lib. 8. c. 17. Gal. cla. 2. fol. 30. C.
	L. 7. f. 164. 3. secus q̄ Arist.		
	Lib. 7. fol. 164. 9.		Eustath. i. fol. 1475. 57.
	Lib. 7. fol. 160. 22.		
	Lib. 7. fol. 153. 21.		
	Lib. 7. fol. 156. 31.		
	Lib. 7. fol. 156. 33.		Ouid. fol. 36. 27.
52. 40.			
Lib. 9. cap. 51.			
Lib. 9. cap. 17.			
15. 11.			
48. 15.		Lib. 11. cap. 19.	
Lib. 9. cap. 59.			
148. 53.	Lib. 7. fol. 160. 19.		
8. 56. 1. 4.		Lib. xi. cap. 19.	Festus in Aegyptio mari;
48. 55.		Lib. xi. cap. 19. et 20	
	Lib. 7. fol. 160. 18. et 26.		
	Lib. 7. fol. 160. 22.		
		Lib. 10. cap. 3.	
	Lib. 7. fol. 161. 14.		
	Lib. 7. fol. 161. 53.		Eustath. i. fol. 1720. 40.
	Lib. 7. f. 159. 50.		
Lib. xi. cap. 37.	Lib. 7. fol. 159. 37. secus, ni (mendat̄ sit.		
	Lib. 7. fol. 159. 59.		
	Lib. 7. fol. 159. 38.		
	Lib. 7. fol. 159. 38.		
	Lib. 7. fol. 159. 37.		
08. 58.	(nuorū dicit.		Eustath. i. fol. 1720. 33.
Lib. 9. cap. 17.	Lib. 7. fol. 159. 40. et 37. cap.	Lib. 11. cap. 16.	
08. 60.	Lib. 7. fol. 159. 40.	Lib. 11. cap. 18.	Ouid. f. 37. 12. S. Bassi. Hex. hom. 7. S. Amb. (Hex. 5. cap. 5. 1/2. l. 12. c. 6.
31. 12.	Lib. 7. fol. 159. 42.		
43. 58.	Lib. 32. cap. 2.	Lib. 11. cap. 17.	Ouid. f. 33. 17. et 23. (29. C. f. 43. H.
08. 35.	Lib. 9. cap. 17.		Ouid. f. 37. 12. Colu. l. 8. c. 16. Gal. cla. 2. f.
	Lib. 9. c. 17. l. 32. c. xi.		Gal. clas. 2. f. 29. C. Apul. apol. 1. Eustath. f.
	Lib. 7. fol. 159. 41.		Tranquil. in Viteily patina. (1720. 42.
44. 29.	Lib. 7. fol. 159. 40. et 44.	Lib. 11. cap. 16. et 18.	(Mart. l. 13.
	Lib. 8. fol. 177. 12.		
	Lib. 8. fol. 177. 13.		
	Lib. 32. cap. 8.		
08. 31.			
	Lib. 32. ca. xi. (na putat Lib. 7. fol. 161. 6.		
	Lib. 32. cap. xi. alitū à scie Lib. 7. fol. 161. 7.		

N O M I N A

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
sciæna } Plin.	Σκίανα.	Vmbriua. Romæ.
sciæthis }	Σκίαθις.	
Sciæleus }	Σκίαλεός.	
Sciæ umbra }	Σκίαστος.	
scincos } Plin.	Σκίγκος.	Stinco marino.
scincus }		
Sciphias.	Σκιφίας.	
Sciphydium.	Σκιφύδιον.	
Scolia, et Obliqua. Lip.	Σκολία.	
Scolopendra.	Σκολοπένδρα.	
scomber }	Σκόμερος.	Macarello. Romæ
scombrus }		Macquereau. Gal
		Lacerto. Neapolis
		Scôbro. Venetis.
		Aurio. Massilia.
		Cauala. Lusitanis
Scordula. Theo.	Σκορδύλη.	
scorpæna.	Σκορπαινα.	Scorfanello. Romæ.
		Scorpæna aliquibus.
Scorpio }	Σκορπίος et σκορπίς.	Scorfanio. Romæ.
Scorpius }		Rasfasso. Massil.
Scorpius }		
scylla.	Σκύλλα.	
scymnus.	Σκύμιος.	Canofa. Romæ.
scytale.	Σκυτάλη.	
sepia.	Σεπία.	Sepia. Romæ.
		Seiche. Gallis.

ATTRIBVTA.	ARISTOTELES.
Sciæleus etiam a Numento, sciæthis uero ab Epicharmo, & sciæthis a Galeno dicitur.	
Vmbra latine dicitur, quæ lucetis sit corporis.	
Lapidæ in capite habet, unde hyeme leditur.	Hist. lib. 8. cap. 19.
Leuis, & celeriter natans.	
In metu capite, oculisq; absconditis, se totâ	
Astera saxa colit. (abscondi putat.	
Boni succi, suavis, non multum nutriens.	
Quibus medeatur affectibus.	
Crocodilus terrestris dicitur.	
Crocodilo similis, cãdilliore tantû, ac tenuio	
ri cute, squamarumq; seta à cauda ad caput uersa differens	
Aegyptus alter, Indicus alter, Rubri maris	tercius, Libycus quartus.
In medicinis usus.	
Pisces est.	
Ex testatorum genere.	
Locus. Vide Colus.	
Centipeda etiam. Vide Centipeda.	
Ex genere est	Λεπίδαοτάρ.
	Lacertoriû. Vide Lacert.
In aquis color est ei sulphureus, extra qui	
Pauus magnitudine. (cæteris.	
Coit mense Febr. post idus, parit lunio ante	
nonas, oua quasi uriculo condita edens,	
crestat autem partus præcipua celeritate.	Hist. lib. 6. cap. 17.
Calidiora frigidioraq; loca, anteq; Thumi	Hist. lib. 8. cap. 12.
Gregalis est. (reliquat.	Hist. lib. 9. cap. 2.
Locus.	
Quomodo capiatur.	
Salitur, garumq; ex eo parant.	
Multi & boni succi, nõ tamẽ facile excerni	
In medicinis usus. (tur.	
Cordyla est Plinio. Vide Corlyla.	
Differt à Scorpione. Vide etiam scorpio.	
Veneno caret. (uel diuersus sit.	
Habetur in Arist. sed nõ constat num idem,	
Differt à Scorpæna. (stantior.	
Duplex	pelagus, grubeus est, et præ-
	Palustris, qui nigricat.
Vario colore est. (hêt.	
Plures appendices superne circa uentriculû	Hist. lib. 2. cap. 17.
Bis anno parit, & in alto mari.	Hist. lib. 5. cap. 9. &
Capitis duro ictu ledit, dum tollitur.	
Solitarius est, ac alga uesitur.	
Locus.	Hist. lib. 8. cap. 13.
sui ictus præsidia.	
In medicinis usus.	
Duræ carnis, & multi succi, & boni.	
Marinus piscis, Carcharia et dicitur. Vide	
Canicule spês. Vide Canic. (Carcharia	
Pelagus piscis.	
Ex mollium genere est.	Hist. lib. 1. cap. 6. l. 4.
Caput habet inter pedes, & uentrem.	Hist. lib. 4. cap. 1.
Dentes duos habet.	
Pediculos. s. hêt binis acetabulorû ordinib.	Hist. lib. 4. cap. 1. Part.
Promyscides binas, & longas habet.	Hist. lib. 4. c. 1. Part.
Qualem habeat pinnam.	Part. lib. 4. cap. 9.
Gustus instrumentû ubi et quale habeat.	Part. lib. 2. cap. 17.
Atramenti locus, & usus.	H. l. 4. c. 1. l. 9. c. 37. Part.
Sepy descriptio, & usus.	H. l. 4. c. 1. P. l. 2. c. 8. l. 4.

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVCTORES.
		Lib.7.fol.161.6.		Gal.clas.2.fol.29.H.
				Ouid.fol.37.4.1.fid.Hisp.lib.12.c.6.
	Lib.9.cap.16.			Auso,Gall.in Mof.
152.59.				Colu.lib.8.cap.16. Arenofos gurgites.
108.56.				Gal.clas.2.f.29.E. nō admodum mollis car
	Lib.32.cap.9.			(ms.
	Lib.28.cap.8.			Diaf.lib.2.cap.59.
	Lib.8.cap.25.l.28.c.8.			Diaf.lib.2.cap.59.
	Lib.8.c.25.l.28.c.8.			Diaf.lib.2.cap.59. Gal. clas.5.fol.83.F.
		Lib.7.fol.141.49.		Hefychius.
		Lib.3.fol.43.19.		
109.46.				
		Lib.8.fol.178.xi.		P.Gyll.cap.14.
	Lib.9.cap.15.			
		Lib.7.fol.160.15.		
	Lib.9.cap.15.			
(109.4.		Lib.8.fol.178.11.		
08.27.f0.	Lib.31.cap.8.			Cpifationē narrat. Strab.lib.3.fol.151.
141.37.				Lib.12.cap.46.mirā
	Lib.31.cap.8.			Colu.lib.8.cap.17.
		Lib.7.fol.160.15.		
	Lib.32.cap.10.			
	Lib.9.cap.15.			
	Lib.32.cap.11.	Lib.7.fol.160.12.		P.Gyll.cap.118.
				s. Anb.Hex.5.cap.3.
		Lib.7.fol.160.xi.		
	Lib.32.cap.11.	Lib.7.fol.160.12.		
		Lib.7.f.141.48.f.160.5.8		
		Lib.7.fol.160.5.		
		Lib.7.fol.160.10.		
(ter.				
16.36.qua	Lib.9.cap.51.	Lib.7.fol.160.7.		
109.34.l.	Lib.32.cap.xi.			Ouid.fol.37.9.
f.127.56.		Lib.7.fol.160.11.		
09.34.		Lib.8.fol.177.20.178.31.		Ouid.fol.37.9.
	Lib.20.cap.14.l.32.c.5			P.Aegil.lib.5. cap.23. (5.f.78.B.C.
	Lib.32.cap.9.27.10.			Diaf.l.2.cap.12.M.Cat.c.166.Gal.clas.
		Lib.7.fol.160.xi.8.f.177.		Gal.clas.2.f.30.D.f.44.A.
(tulus.	Lib.32.cap.11.	Lib.7.fol.153.xii.		Eufathib.fol.1714.36.
113.4.Ca		Lib.7.fol.147.30.		
109.46.				
	Lib.9.cap.28.	Lib.8.fol.178.19.		Gal.clas.2.f.30.H.S. Baf. Hex.hom.7.
	Lib.9.cap.28.			
		Lib.7.fol.161.23.		
	Lib.9.cap.28.	Lib.7.fol.161.xxi.		
	Lib.9.cap.28. fecus q̄	Lib.7.fol.161.22.	Lib.12.cap.1.	
	(Ariſt.			
134.38.	Lib.9.cap.29.			Ouid.fol.33.27.
		Lib.7.fol.161.23.		

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

ATTRIBUTA. ARISTOTEI.

		Gule, uentris, ac intestinorum descriptio. Part. lib. 4. cap. 5.
		Vulua eius bifida cernitur. Gene. lib. 3. cap. 8.
		Quo differat { à Polypo, et à Loligine. Hist. lib. 4. cap. 1. Part.
		{ Mas à femina. Hist. lib. 5. cap. 12.
		Linguis coeunt, cōponētes inter se brachia Hist. lib. 5. cap. 6.
		Parit { ea corporis parte, à fistula dicitur Hist. lib. 5. cap. 6.
		{ Quo tempore. Hist. lib. 5. cap. 12. &
		{ Quo loco. Hist. lib. 5. cap. 12. &
		{ Quanta oua. Hist. lib. 5. c. 18. l. 6.
		Quo mō, et quot diebus sepolē excludatur Hist. lib. 5. cap. 18.
		Tum pedibus ipsis, tum pinis natat. Hist. lib. 1. cap. 5.
		Pisces uel maiores euincit. Hist. lib. 8. cap. 2.
		Nō morfu, sed noxia quādā fame ledit.
		Famiam illā tridente mas adiuuat, mare percusso, femina fugit. Hist. lib. 9. cap. 1.
		Astuta, & prudentia. Hist. lib. 9. cap. 17.
		Vita eius bimatu longior non est. Hist. lib. 9. cap. 37.
		Aligua binum cubitorum capitur. Hist. lib. 4. cap. 1.
		Capitur { Odore esarum. Hist. lib. 4. cap. 2.
		{ Reuictam feminam sequens.
		Concoctū { Difficilis, & duræ carnis.
		{ Facilis, & tenera.
		Condimentum.
		In medicis usus.
		Mina atramenti eius faculeas.
		Myron etiam à nouariis dicitur.
		Congro similis, obfuscior tamen, & acrior. Hist. lib. 2. c. 14. l. 1.
		Plura genera, colore numeroſe uarietatis. Hist. lib. 2. cap. 14.
		Non nascitur in altissimis gurgitibus. Hist. lib. 2. cap. 14.
		Roſtro arenam terrebrat subitq; totus. Hist. lib. 9. cap. 37.
		Quibus medeatur affeſibus.
		Descriptio.
		Cetacea est.
		metuenda.
		Pimis lineis insignis pisces.
		Theo, & Plinio aliquando. Vide Glanis.
		Straboni, Athenæo, Aelieno, Eustathio.
		Dicitur à πὸ σέλεν τῶν οὐρανὸν συχνα. i.
		quæ crebro caudam moueat.
		Alus est à Glanide, similis tamen.
		Pisces Acchia in Pannonia dictus esse creditur
		Descriptio.
		Grassatur ubicunq; est oē animal appetens.
		Fluuiatilis {
		{ & marinus.
		Istiani siluri magnitudo, & captura.
		salutis seruat.
		In medicis usus.
		In Rubro mari reperitur, et eius descriptio
		Cum accentu in penultima scribitur.
		Piscis est { Marinus.
		{ Niliacus.
		Κοδὸς ἐν ἀεὶ etiam dicitur.
		Meridi, & Boæ similis est.
		Canalicus hyeme, æstate nigrescit. Hist. lib. 8. cap. 37.
		Herbasolitore gaudet.
		Vilis, & paruus pisciculus.
		Sale seruatur.
		Quibus medeatur affeſibus.
		Muræna etiam dicitur. Vide Muræna.
serpens marinus.	ὄφις θαλάττιος.	Serpe di mare.
& Ophidion Plinio,		
Vile Ophidion.		
Serra,		
serpinus.	Σερπίνος.	
	Γλαρίς.	
silurus.	Σίλουρος.	
simla marina.		
simus.	Σίμος.	
smaris.	Σμαρίς.	Girolo. Venetijs.
et Cerrus Theo.		Smarida. Siculis.
et Gerres forsan. Vis		Cerro. Neapolita.
(de Gerres.)		Gerro. Massilie.
smyræna.	Σμυράνα.	Morena. Romæ.

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
	Lib. 9. cap. 29.	Lib. 7. fol. 161. 35.		
	Lib. 9. cap. 51.	Lib. 7. fol. 161. 31.		
	Lib. 9. cap. 51. ore.			
	Lib. 9. cap. 51.	Lib. 7. fol. 161. 33.		
	Lib. 9. cap. 51.	Lib. 7. fol. 161. 33.		
127. 55.				
	Lib. 9. cap. 29.	Lib. 7. fol. 161. 29.		
22. 21. 1. 3.	Lib. 9. cap. 29.	Lib. 7. fol. 161. 27.	Lib. 12. cap. 1. & 12.	Nicand. Alexiph. Ouid. fol. 33. 27.
f. 134. 38.	Lib. 9. cap. 30.	Lib. 7. f. 161. 30. f. 162. 50.		
	Lib. 9. cap. 30.			strab. lib. 3. fol. 137.
145. 41.			Lib. 12. cap. 13.	
		Lib. 8. fol. 178. 19.		Diaf. lib. 2. cap. 20. Gal. clas. 2. fol. 30. H.
		Lib. 8. fol. 177. 48.		
		Lib. 7. fol. 161. 40. & 46.		
	Lib. 32. cap. 7. & 10.	Lib. 8. fol. 177. 48. f. 178. 19.		Diaf. lib. 2. cap. 20. Gal. clas. 5. fol. 84. C. (clas. 7. f. 165. G. 168. G. 169. D.)
	Lib. 32. cap. 10.			
			Lib. 12. cap. 28.	
	Lib. 32. cap. 9.			
	Lib. 9. cap. 27. Draconi tribut.			
	Lib. 32. cap. 9.		Lib. 12. cap. 28.	
	Lib. 9. cap. 2.			P. Gyll. cap. 1.
	Lib. 32. cap. 11.			
				s. Basi. Hex. hom. 7. s. Amb. Hex. l. 5. c. x.
		Lib. 7. fol. 152. 42.		
				Eufstathi. fol. 989. 11.
	Lib. 32. c. x. et 11. utriusq; (utrobique meminit.	Lib. 7. fol. 155. 44. 47. 49.	Lib. 11. cap. 45.	(2. c. 26.
		(utriusq; uti duerforu memuz (nit.	Lib. 11. cap. 45.	Manar. lib. 9. Epist. 3. Matth. lib. (1. 2. c. 26 Auso. in Mos. Manar. l. 9. Epist. 3. Matth. Manar. lib. 9. Epist. 3. Auso. in Mos. fecus stra. lib. 17. fol. 780. ex Nilo.
	Lib. 9. cap. 15.			
	Lib. 9. cap. 15. Ex Mero	Lib. 7. fol. 155. 49. Ex Nilo.	Lib. xi. cap. 6.	
	Lib. 32. cap. xi.			
			Lib. xi. cap. 7.	
	Lib. 42. cap. 8. & 9.			Diaf. lib. 2. cap. 26. P. Aegin. lib. 7.
	Lib. 32. cap. 8. 9. et x...			Diaf. lib. 2. cap. 26. P. Aegin. lib. 7.
			Lib. xii. cap. 47.	
				Eufstathi. fol. 906. 55.
109. 33.				
		Lib. 7. fol. 155. 49.		
		Lib. 7. fol. 156. 24.		Vide P. Gyll. cap. 59.
		Lib. 7. fol. 156. 22.		
108. 36. ab p. omittitur.	Lib. 32. cap. 11. in mari.			Ouid. fol. 37. 13. Manar. lib. 9. Epist. 3. Diaf. lib. 2. cap. 27. Diaf. lib. 2. cap. 27. P. Aegi. lib. 7.
	Lib. 32. cap. x.			

N O M I N A

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.	ATTRIBVTA.	ARISTOTELIS.
Smyrus.	Σμύρος.		Myrus etiam. Vide Myrus.	
Solea	Βούγλασσος.	Lenguatola. Romæ.	ἄτρα etiam ab Atticis dicitur.	
et Buglossi	Lip.	Lingozzo. Lusitanis.	Planus piscis.	
et Lingulaca	Πλα.		Passari similis est, & Cynoglossi	
(Var.			Candore fulgens.	
			Locus.	
			Hyeme quomolo lateat.	
			suaui est, & bene nutriens.	
			Boni succi, & Passere præstantior.	
Solea.	Σολῆ.	Pesce in canella. Roæ	Vnguis est. Vide Vnguis.	
Sparagus	Ἰβο.		Æstate parit.	Hist. lib. 5. cap. 21.
et Fluta	Ρυά.		Male olentia fugit.	Hist. lib. 4. cap. 5.
			Vide etiã Asparagus, cogitans num idem.	
Sparus	Σπάρος.	Sparo. Romæ.	Dicitur à verbo Σπάζειν. i. palpitare.	
Sparulus		spario. Massiliæ.	Aurata similis.	
		Choupa. Lusitanis.	super Aurata ceruicæ resurgens.	
			Herboso litore gaudet.	
			Acris & teneræ carnis, stomacho gratus.	
			Multi succi, & melioris q̄. Mena.	
			Præstantia & nobilitas.	
Spatagus.	Σπατάγος.		Echini spēs pelagica, & inuentu rava.	Hist. lib. 4. cap. 5.
Sponcius.	Σφονεύς.		Mugilum species.	
			Dicitur, quod uacuus sit, et quadr angularis.	
Sponhylus	Σφόνδυλος.	sponhilo. Apulis, &	Conchiliorum species.	
et V. riebra	Ἰνς	(siculis.	Descriptio, et unde nomen habeat.	
(terp. Gal.		Hestia. Massiliæ.	Duræ carnis.	
		Gadavropolia. Grecis	Tertianis meliori dicitur.	
Sphyræna.	Σφύρανα.	Luccio di mare. Ro.	sudis latine. Vide sudis.	
Spongia.	Ἄσπις.	Pesce Palæbo. Romæ.	Vide Mustelus sponax.	
Spongia.	Σπόγγι.	spongia.	Genus triplex, & uniuersa eius historia.	Hist. lib. 5. cap. 16.
			similis est plantis.	Hist. lib. 8. cap. 1. Pe-
			sentiam aliquam habere creditur.	Hist. lib. 1. cap. 1. lo-
			Qualis in ipsa consistat bestiola.	Hist. lib. 5. cap. 16.
			Lapis in ea inuenitur.	
			Dura carum piscatio.	
			In humore etiam pratorum enascitur.	
			In medicinis usus.	
Spuria. Theo.	Χαλκίς.		Chalcis alyx. Vide Chalcis.	Hist. lib. 5. cap. 9. ni-
Squalus.		squalo Romæ.	Descriptio.	
		Niamo. Inquidui.	Locus.	
		Schaf yon. Germ.	Castilagineus est.	
			Circa æquinoctium parit.	
			Antiquorum soli Plinio cognitus.	
Squatina	Εἶς	squatro di mare.	Castilaginea est & plana.	
Squatius	ἔτ Πιν.	(Romæ.	Descriptio.	
(lib. 2. c. 11.		Peange. Massiliæ.	Aspera cute tegitur.	Part. lib. 4. cap. 13.
		Amo. Lusitanis.	Vbi pinnae habet.	Part. lib. 4. cap. 13.
			In iecore sel habet.	Hist. lib. 2. cap. 15.
			Coit	
			Autuo attritu supinarum partium.	Hist. lib. 5. cap. 5.
			Etiam cum Raia, ut creditur.	Hist. lib. 6. cap. 11.
			Bis parit incipiente autumno, et Vergiliarum	Hist. lib. 5. c. x. et. xi.
			Fetus suos intra se ipsam recipit. Coccusu.	Hist. lib. 6. cap. 10.
			Quo astu pisciculos capiat.	Hist. lib. 9. cap. 37.
			Colorem mutat, uti Polypus.	Hist. lib. 9. cap. 37.
			Locus.	
			Duræ carnis & concoctu difficilis.	
			In Smyrna præstantior.	
Squatinorata Theo.	Ροβάρας.	Pesce Vanga. Romæ.	Ex Raia, & ex squatina nascitur, similis	
Squatraria alyx.			priori parte Raie, posteriore Squatine, &	
			nomen ex utroque compositum trahit.	Hist. lib. 6. cap. 11.

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIII AVCTORES.
Lib. 32. cap. 11.			Gal. clas. 2. fol. 29. H. Hesychius.
Lib. 9. cap. 20.	Lib. 7. fol. 144. 42.		Colu. lib. 8. cap. 16.
	Lib. 7. fol. 164. 38.		Ouid. fol. 37. 17. Gal. clas. 2. fol. 29. H.
	Lib. 7. fol. 144. 41. 164. 33.		Ouid. fol. 37. 17.
Lib. 9. ca. 15. l. 32. ca. xi.			Ouid. fo. 37. 17. Colu. lib. 8. cap. 16. et 17.
Lib. 9. cap. 16.			
	Lib. 8. fol. 177. 35.		
Lib. 32. cap. 11.			Gal. cla. 2. f. 29. H. f. 44. A. cla. 7. f. 51. F
			Eustathius fol. 1720. 41.
			Mass. fol. 345. P. Gyll. cap. 106.
			Ouid. fol. 36. 28.
Lib. 32. cap. xi. marinus.			
	Lib. 8. fol. 177. 21.		
	Lib. 7. fol. 159. 51.		
	Lib. 7. fol. 159. 52.		Eustathius fol. 1720. 42.
	Lib. 3. fol. 46. 18.		
	Lib. 7. fol. 153. 28.		Eustathius fol. 1177. 63.
	Lib. 7. fol. 153. 29.		
Lib. 32. cap. xi.			Colu. lib. 8. cap. 16. Gal. clas. 2. fol. 30. G.
			P. Gyll. cap. 102.
Lib. 32. cap. x.			Gal. clas. 2. fol. 30. G.
Lib. 32. cap. 11.			
Lib. 9. cap. 45. l. 31. c. xi.			Dias. lib. 5. cap. 96.
Lib. 9. c. 45. l. xi. c. 37.			
Lib. 9. cap. 45.		Lib. 13. cap. 45.	
		Lib. 13. cap. 45.	
Lib. 36. cap. 19.			Dias. lib. 5. cap. 120. Gal. clas. 5. fol. 70. B
			(P. Aegin. lib. 7.
Lib. 19. cap. 4.			
L. 31. c. xi. l. 32. c. x. l. 36			Dias. lib. 5. cap. 96. et 120. Gal. clas. 5. fol.
(c. 19.			(86. G. P. Aegi. lib. 7.
			P. Gyll. cap. 54.
(Cus ex Arstl.			M. Varr. 1. de re rust. c. 3. P. Gyll. c. 54.
Lib. 9. cap. 24. lege Galez			
Lib. 9. cap. 51. lege Galez			
(Cus ex Arstl.			
Lib. 9. cap. 24.	Lib. 8. fol. 177. 45.		P. Gyll. cap. 54. Soli. M. Var. ut ego arbis
			P. Aegin. lib. 1. cap. 93. (tror.
			P. Gyll. cap. 49.
Lib. 9. cap. 12.			
Lib. 9. cap. 51.			
Lib. 9. cap. 51.			
Lib. 9. cap. 42.		Lib. 13. cap. 11. secus	
Lib. 32. cap. 11.			
	Lib. 8. fol. 177. 45. secus		Gal. cla. 2. fol. 31. A. P. Aegi. li. 1. cap. 93.
	Lib. 7. fol. 159. 33.		
Lib. 9. cap. 51.			

N O M I N A

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
Squilla. } et Caris. }	Καρίδ.	
Squilla parva.	Καρίδαιον.	
Stella.	ἄστὴρ.	stella. Romæ.
Stellaris.	Ἀστέρια. ῥοικίλοι.	Pesce Gatto. Romæ. Vide Gatusio, Massiliae.
Strabellus.	στράβηλος.	
Stromateus.	στρωματέος.	
strombus } et Turbo }	στρόμβος.	
struthus.	στρουθός.	
Sturio.		sturione. Romæ. Stoor. Germanis. solbo. Lusitanis.
sulis. } et sphyraena } et Malleolus }	Σφύρανα. κέρτα.	Luccio marina. Romæ. Theo.
sus.	ῥεῖ.	
syagris.	Συαγρίς.	
syant.	Σιάνα.	
syans. Lippio.	Σιάνα.	Ciambetta Romæ.
syagris } et Dentex }	Συαγρίς.	Theo.
synodon.	Συνόδον.	Dentale. Romæ.
TANIA } et Vitta }	Τάνια.	Theo.

ATTRIBUTA.

ARISTOTELE

Ex crustatorum genere est.	Hist. lib. 4. cap. 2. lib.
Descriptio.	Hist. lib. 4. c. 2. Pa.
Ab alijs crustaceis quando differat.	Part. lib. 4. cap. 8.
Triplex genus.	Hist. lib. 4. cap. 2.
Con. { more qua trape. ad retro mungentiū	Hist. lib. 5. cap. 7.
{ In eunte uere, iuxta terram.	Hist. lib. 5. cap. 7.
Vterum mensēs circiter quatuor fert.	Hist. lib. 5. cap. 17.
Vere nigricans, post uer albedinem recipit	Hist. lib. 8. cap. 30.
Locus.	
Quo asflu Lupi inuasi iam uliscatur.	
senectatem exuit.	
sapida, & duretica est.	
Dure carnis, & qualiter nutrit.	
Vbi plurimæ & optimæ.	
Quantum grate fuerint Apicio.	
Descriptio.	Hist. lib. 4. cap. 4.
Pinne cuius est. Vide Pmothor.	Hist. lib. 5. cap. 15.
Stellæ quæ pinguntur similis est.	Hist. lib. 5. cap. 15.
Parua a imo dū caro nitus extra durior cal	
Eadem ei natura, que frutis.	(lo. Part. lib. 4. cap. 5.
Conchis uesitur, eas exuens.	Part. lib. 4. cap. 5.
Qua asfluta exuat Conchilia.	(quat.
Adeo calida est, ut oia cōta. Ita protinus deco	Hist. lib. 5. cap. 15.
Malis medicamentis ac uenenis oīus mede	
Musteli species.	(tur. Hist. lib. 5. cap. 11.
Descriptio, & nomen.	
Mellior & tenerior Mustelis alijs.	
Bis parit in mēse, & septembri coe incit pit.	Hist. lib. 6. cap.
Testati generis, turpuræ et Cyrei similis.	
Aureis lineas per uniuersum corpus extē	
In Rubro mari gignitur.	(fas hēt.
Testati generis est.	Hist. lib. 5. cap. 15.
Durus et difficilis cōcoctu, et maxime maior	
Quibus medeatur affectibus.	
Fel intestinis conni sum habet.	Hist. lib. 2. cap. 15.
silurus nullo modo est.	(nam onatur.
Descriptio figure.	
Marinus cum sit magna flumina subit.	
Medijs solitij seruoribus laudatur.	
Cur dicatur.	
κέρτα potius ἢ Σφύρανα ab Atticis dicitur	
Belone, & Sauriū similis est.	
Longus piscis.	
Gregalis.	Hist. lib. 9. cap. 2.
Quo pacto rete capta se liberet.	
Magis nutrit q̄ Congrus, nec suaui multū	
Num idem sit q̄ Capres. Vide et Caper.	
In Ponto et Aeno ematur, arenarum sessor	
Durus.	(dicitur.
Huius meminit Epiabarmus.	
Astera faxa colit, imo desixa profundo.	
Vide et sciæna, perpendens quo differant.	
Libella Theo. Vide Libella.	
Synodontis similis, et nō idē, ut Theo. cēset	
utruq; Dentem uentens in Aristotele.	Hist. lib. 2. c. 13. et 15.
Quaternas ac simplices branchias habet.	Hist. lib. 2. cap. 13.
Fel intestinis connexum habet.	Hist. lib. 2. cap. 15.
Dentex alius. Vide Dentex.	
Buglesso ac Passeri similis est.	
Tenuis, & suaui.	

PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARI AVCTORES.
lib. 11. cap. 37.	lib. 3. fol. 53. 24. l. 7. f. 153.	(10. lib. 13. cap. 4.	Gal. clas. 2. fol. 30. H. P. Aegin. lib. 1. c. 91.
lib. 9. cap. 51.	lib. 3. fol. 53. 25.		
	lib. 3. fol. 53. 26.		
lib. 111. 24.			
lib. 122. 29.	lib. 3. fol. 53. 30.		
	lib. 3. fol. 53. 22.		
			Gal. clas. 2. fol. 30. H. P. Aegin. l. 1. c. 91.
	lib. 1. f. 4. 12. l. 3. f. 53. 33.		
	lib. 1. fol. 4. 10.		
lib. 9. cap. 42.	lib. 3. fol. 45. 19.		
lib. 9. cap. 60.		lib. 13. cap. 44.	
lib. 9. cap. 47.			
lib. 123. 26.		lib. 13. cap. 44.	
lib. 9. cap. 60.			
lib. 32. cap. 5.	lib. 7. fol. 147. 29.		
			Maff. fol. 103. P. Gyll. cap. 57.
	lib. 7. fol. 147. 29.		
	lib. 3. fol. 43. 43. f. 44. 36.		
	lib. 7. fol. 160. 42.		
	lib. 7. fol. 160. 42.		
lib. 32. cap. 10.			Oribasius.
			Manar. lib. 9. Epif. 3. Maff. fol. 46.
			Ioui. cap. 4.
			Ioui. cap. 4.
			Ioui. cap. 4.
lib. 32. cap. 11.			M. Varr. 4. de ling. lati.
	lib. 7. fol. 161. ii. et 15.		
	lib. 7. fol. 161. 14.		
lib. 109. 35.			
lib. 133. 60.	lib. 7. fol. 161. 10. l. 8. f. 177.		
	lib. 7. fol. 163. 4. (18.		
	lib. 7. fol. 163. 7.		
			Oui. fol. 37. 27.
	lib. 7. fol. 161. 9.		
lib. 108. 52.			
lib. 112. 50.	lib. 7. fol. 160. 43. 163. 25.		
	lib. 7. fol. 164. 33.		P. Gyll. cap. 45.
	lib. 7. fol. 162. 34.		

Taulopia. ΤΑΥΛΟΠΙΑ.

Taurus marinus.

Tellina. ΤΕΛΛΙΝΑ.

Terrestris. ΧΕΡΣΑΙΑ. Tartaruga. Rome.

Marina. ΘΑΛΑΣΣΙΑ Tartaruga marina. (Rome.)

Tessalo. ΧΕΛΩΝΙΑ.

Lutaria. ΕΜΥΣ. Tartaruga d'aqua. (Rome.)

Fluviatilis. ΕΜΥΣ.

Binas tantum pimas habet. Hist. lib. 2. cap. 13.
 Litoralis piscis.
 Plurime et optime in Canopo Alexandriae,
 & Seleucia Antiochie nascuntur.
 Paruo indiget igne, et quomodo conliatur.
 In medicinis usus.
 Magni ac recentis in asilate empti, partes
 imi ventris in ueru torrefactas.
 Indici maris belua.
 ΜΑΤΡΑΣ ἰ Romaniis uocatur.
 Pateile similis est.
 Quibus sit { Tellina uulgo dicta.
 { Pectunculus.
 Quibus medeatur affectibus. Ceantur.
 Pueri ludentes, ipsa in os desumpta, tibia
 Primum genus est, de quo hic non agitur.
 Secundum genus cortice tegitur. Part. lib. 2. cap. 8. lib. 3.
 Terrestri similis praeter magnitudinem,
 & pedes, quos ut phoca habet.
 Dentes non sunt ei, sed rostri margines acu
 ti, superna parte inferiorē claudente pycis
 dum molo.
 Tanta oris duritia, ut lapides commuat. Hist. lib. 8. cap. 2.
 Simplexem suillo similem uentrem habet. Hist. lib. 2. cap. 17.
 Pulmonē carnosū sanguineū, et bubalo simi
 lecur est ei utinatio. Clem habet. Part. lib. 3. cap. 12.
 Lienem a moluū exiguum habet. Hist. lib. 2. cap. 15.
 Renes habet bubalis similes. Hist. lib. 2. cap. 16.
 Quiparorum sola uescia habet. H. l. 13. c. 15. P. l. 3.
 Testes intus lumbis adherentes habet. Hist. lib. 3. cap. 11.
 Qualis uilua eius sit. Hist. lib. 3. cap. 1.
 Faemina coitum fugit, & quam ob rem.
 Coitus sit, mare superueniente. Hist. lib. 5. cap. 3.
 In terram egressi, oua parit, ouis autē cor
 talium similia ad centena numero, ea pides
 fossa extra aquas, & cooptera terra ac paz
 uita pectore incubat noctibus. Hist. lib. 5. cap. 33.
 Spirit ac dormit in terra. Hist. lib. 8. cap. 2.
 In mari conchylis uiuit, in terra herbis. Hist. lib. 8. cap. 2.
 Cum serpente pugnatua, cum se munit. Hist. lib. 9. cap. 5.
 Mirae magnitudinis in indico mari.
 Quibus molis capitur. Hist. lib. 8. cap. 2.
 In medicinis usus.
 Quando secari cepit.
 Plura genera. Hist. lib. 5. c. 3. et 33. lib. 3.
 Tertium genus, Mus et dicitur { Aquatilis A Theod. Aryst. uert.
 { Marinus.
 Cortice tegitur, & molliori. Part. lib. 2. cap. 8. lib. 3.
 Latitudo in dorso pectori similis, nec cons
 ueco incurua calice, migrata usu.
 Renibus & uescia caret. Part. lib. 3. cap. 9.
 Lienem exiguum habet. Hist. lib. 2. cap. 15.
 Quadrupes & ouipera. Hist. lib. 2. cap. 15.
 In terra serobe effosso doly amplitudine
 parit oua, & rursus obruit terra, 30 die
 resossa aperit, factionē in aquam ducit. Hist. lib. 5. cap. 33. lib. 3.
 In cano, & paluibus uiuit.
 In medicinis usus.
 Quartū genus à nonulis Graecorum dicitur.
 In dulci aqua, & in amibus uiuit.
 In medicinis usus.

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
fol. 106, 36.				
		Lib. 7. fol. 162. 36.		
		Lib. 7. fol. 162. 35.		
	Lib. 32. cap. 7.			
		Lib. 7. fol. 162. 40.		
	Lib. 9. cap. 3.			
		Lib. 3. fol. 43. 23.		
		Lib. 3. fol. 43. 25.		
				M. Virg. Matthio. lib. 2. ca. 6. Ioui. ca. 41.
				N. off. fol. 253.
				Dias. lib. 2. cap. 6. Gal. cla. 5. fol. 85. E. P.
		Lib. 3. fol. 43. 30.		(Aegin. l. 7.
fol. 161. 53.	Lib. 9. cap. 12.			
				Pausa. lib. 1. fol. 56. D.
	(nec lingua.			
	Lib. 9. cap. x. l. 11. c. 37.			
	Lib. 9. cap. 10. lxi. c. 37.			
	Lib. xi. cap. 37. secus.			
	Lib. 11. cap. 37.			
fol. 115. 23.	Lib. 9. cap. 10.			
fol. 115. 38.				
	Lib. 9. cap. 10.			
fol. 113. 19.	Lib. 9. cap. 7.			
	Lib. 9. cap. 10.			
	Lib. 8. ca. 27. l. 20. c. 16.			
	Li. 6. c. 22. c. 24. l. 9. c. x.	Li. 10. ca. 4. In Gange		
fol. 161. 50.	Lib. 9. cap. 10.			
	Lib. 32. cap. 4. ct. 10.			Nican. in Theri. Gal. clas. 5. fol. 78. C. cla.
	Lib. 9. ca. 11. l. 16. c. 43.			(7. f. 166. A. f. 171. G. P. Aegi. l. 5. c. 24.
fol. 155. 30.	Lib. 9. cap. x. l. 32. ca. 4.			(l. 7. Fel.
	Lib. 9. cap. 51.			
	Lib. 32. cap. 4.			
	Lib. 9. cap. 19. & 51.			
	Lib. 32. cap. 4.			
	Lib. 32. cap. 4.			
	Lib. 32. cap. 4.			
	Lib. 32. cap. 4.			
	Lib. 32. cap. 4.			

N O M I N A
LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

Tethus, et Tethyon. Τῆτος, Τήθιον.
Tethynacium. Τήθυνάκιον.
Theilo. _____
Theffa. _____
Thratia. Θράττα.

Thriffi. Θρίσσα. Laccia Romæ.
Thornus. Θόρνος. Tomo Romæ.
Thurinus. Θούριος.
Thymalus } Temalo.
Thymus }

Thymus. Θύμος. Tomo Romæ.
Thymus, Ἰθ. Τημνα θυμῖς.
(Theod.)

Thysanus. Θύσανος.
Tillo } Τίλλων.
Tillo } Τίλλων, Herolo.
Tinca. Tenca, Italis.
Turfio } Θούριος.
et Turfio } Plinio. θυγίαν. Athe.

ATTRIBVTA.

ARISTOTELIS

Callus est Theo. Vide Callus.
T estatorum generis.
Nullo speme nocturus acumme.
Marinus piscis.
Piscis est Thratia et dicitur. Vide Thratia.
Marinus & parvus pisciculus.
Thetia etiam dicitur, & quam ob rem.
Clupea est. Vide Clupea.
Thymus etiam dicitur. Vide Thymus.
Piscis est.
Lupi, et Mugilis mediū similitudinē gerit.
spē gratus, suauitate uenustus, odore frās grans.
Thymum herbā refolet unde nomen habet
Ad cubiti magnitudinem accedit.
In terno fluuio reperitur.
Culce solum capitur, & non alia esca.
Auribus meletur eius adeps.
Dicitur q̄ in Canis exortu, ab Oestro agita
Femina est _____ eius aestuet. Hist. lib. 8. cap. 9.
_____ et Premas et dicitur, et Pe lamis. Vide ut auq̄.
Mas differt à femina q̄ p̄ma sub uentre Hist. lib. 8. cap. 9.
Lacus piscis est. _____ (nō habeat. Hist. lib. 2. cap. 13.
Cui mense Februario post idus. _____ Hist. lib. 6. cap. 17.
parit _____ Semel anno. _____ Hist. lib. 5. cap. 9.
_____ Circa solstitium mense Iano. _____ Hist. lib. 6. c. 17. lib. 5. c. xi. lib. 8.
_____ In Ponto nec alibi. _____ Hist. lib. 5. cap. 11. lib. 8.
_____ Qua condita quasi utriculo. _____ Hist. lib. 5. cap. 11. lib. 8.
Partus eius Cordyilia primū appellatur, Lis
mosa mox à luto uel pela mis uocatur, et cū
annuum excesserit tempus Thymus. _____ Hist. lib. 6. cap. 17.
Maior factus Orynyus, maximus Cetus di
Dirus ac sceleratus proprios factus uorat.
Gregalis. _____ Hist. lib. 1. cap. 1. lib. 5.
Dextro oculo plus cernit. _____ Hist. lib. 8. cap. 13.
Vesatur _____ sola carne. _____ Hist. lib. 8. cap. 2.
_____ Quernus glanibus.
Canis exortu a lito infestatur. _____ Hist. lib. 8. cap. 17.
E magno mari rontu intrat uerno tēpore. _____ Hist. lib. 8. cap. 12. 13.
Ad talenta xv auctus. _____ Hist. lib. 8. cap. 50.
Pinguet in tantum ut deliciasat. _____ Hist. lib. 6. cap. 17.
Vita ei longissima biennio. _____ Hist. lib. 6. cap. 17.
Præstantior _____ Post arcturum. _____ Hist. lib. 8. cap. 13.
_____ iuuenis. _____ Hist. lib. 8. cap. 30.
_____ Megaricus Italis.
_____ Quibus partibus.
Piscanli ratio.
salitur. _____ Hist. lib. 8. cap. 30.
Grauis cibus, multū succi & crassi.
Quibus medeatur affectibus.
Pro esca est.
Fluuiatilis et lacustris, q̄ ab innato lumbris
co Canis exortu interficitur. _____ Hist. lib. 8. cap. 20.
Copiose capitur in palude Prafiade.
Vindis, & uulgi solatiū.
Delphinorum similitudinem habet. _____ Hist. lib. 6. cap. 12.
Cāplures eū genus esse Delphini opinātur. _____ Hist. lib. 6. cap. 12.
Quibus dyflet à Delphino. _____ Hist. lib. 6. cap. 12.
Carcharite species.
Catalos parit ut Delphinus. _____ Hist. lib. 6. cap. 12.
Maleficius est. _____ Hist. lib. 8. cap. 13.

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVCTORES.
		Lib. 3. fol. 43. 17.		
	Lib. 32. cap. 11.			Auf. Gall. in Mosella.
		Lib. 7. fol. 164. 27.		
		Lib. 7. fol. 164. 24. 29.		Eustathi. fol. 1297. 22.
		Lib. 7. fol. 164. 27.		
		Lib. 7. fol. 164. 12.		
			Lib. 12. cap. 49.	
				D. Amb. Hex. 5. cap. 2.
			Lib. 12. cap. 49.	D. Amb. Hex. 5. cap. 2.
			Lib. 12. cap. 49.	
			Lib. 12. cap. 49.	D. Amb. Hex. 5. cap. 2. & in Athese.
			Lib. 12. cap. 49.	
				P. Gyll. cap. 112.
		Lib. 7. fol. 151. xi. 162. 1.		Eustathi. fol. 994. 47. fol. 1720. 62.
	Lib. 32. cap. 11.	Lib. 8. fol. 177. 38. 178. x.		
		Lib. 7. fol. 164. 4. f. 151. 38.		Eustathi. fol. 994. 49. Hesychii. Primas.
	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 151. 44.		
		Lib. 8. fol. 178. x.		
fol. 151. 16.		Lib. 7. fol. 151. 45.		
fol. 151. 17.	Lib. 9. cap. 15.			
		Lib. 7. fol. 151. 46.		
	Lib. 9. cap. 15. l. 32. c. xi.			P. Gyll. cap. 13. fecus.
		Lib. 7. fol. 151. 5.		Eustathi. fol. 994. 50.
119. 30. l. 4				
(f. 151. 26	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 8. fol. 178. x.	Lib. 11. cap. 3.	Ouid. fol. 36. 20.
	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 150. 52.	Lib. 11. cap. 1.	Eustathi. fol. 994. 51.
				(51.
l. 128. 46.	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 151. 17.		Stral. l. 3. f. 137. Eust. f. 994. 46. f. 1715.
	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 151. 12.		Eustathi. fol. 994. 47. fol. 1928. 20.
	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 150. 52.	Lib. xi. cap. 1.	
	Lib. 9. cap. 15.			Gal. cla. 2. fol. 31. A.
	Lib. 9. cap. 15.			
	Lib. 9. cap. 15.			
		Lib. 7. fol. 151. 2.		Eustathi. fol. 1720. 61. si siccus edatur.
		Lib. 7. fol. 148. i. f. 151. 8.		
	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 151. 21. 30.		
141. 56. 142	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 151. 3.	Lib. 11. cap. 2. & 4.	
(18.	Lib. 9. cap. 15.	Lib. 7. fol. 150. 52.		Dias. lib. 2. ca. 30. Gal. clas. 2. fol. 30. C.
		Lib. 8. fol. 177. 38.		Gal. clas. 2. fol. 30. C.
	Lib. 32. cap. 8. et 10.		Lib. 11. cap. 50.	Dias. lib. 2. cap. 30. Gal. clas. 7. fo. 162. H.
fol. 134. 60. 5				
us ab interp.				
				Hero. lib. 5. fol. 359.
	Lib. 9. cap. 9.			Auf. Gall. in Mosel.
	Lib. 9. cap. 9.			
		Lib. 7. fol. 155. 13.		

Tomus Thurianus. _____
 Torpido. _____ τρεχουτος. _____ Ochiatella. Romæ. _____
 Tremolo. Venetys. _____
 Torpigho. Massilie. _____
 Trachurus. _____ { τρεχουτος. Athæ. _____
 { τρεχουτος. Oppi. _____
 Tragus. _____ τρεγος. _____
 Trichia. _____ τριχλια. _____ Sarda. Romæ. _____
 Triglia & Triglus. _____ τριγλη. _____ Triglia. Romæ. _____
 Triglitis. _____ τριγλιτη. _____
 Trigola. _____ τριγολα. _____
 Triton piscis. _____
 Triton marinū mīstrū _____
 Trochus. _____ τρεχος. _____
 Trocha Acliano. _____ Leccia. Romæ. _____
 Trutta. S. Amb. Iſido. _____ { Trota. Italis. _____
 { Troutte. Gallis. _____

In Ponto nascitur. _____ Hist. lib. 6. cap. 12. l. 8. d. 1.
 Dulcis est, & delicatus. _____
 Xiphias ab alyis dicitur. Vide Xiphias. _____
 Sic dicitur, q̄ torpescant qui eam tangunt. _____
 Cartilaginea est, & plana. _____ Hist. lib. 2. c. 13. l. 5. c. 5. l. 1.
 Branchias habet parte inferna. _____ Hist. lib. 2. cap. 13. _____
 Duas iuxta caudam pinnas habet. _____ Part. lib. 4. cap. 13. _____
 Qualem caudam habeat. _____ Part. lib. 4. cap. 13. _____
 Iecori eius teneritas nulla praesertur. _____
 Fel in iecore habet. _____ Hist. lib. 2. cap. 15. _____
 Parit paulo ante aequinoctium. _____ Hist. lib. 5. cap. xi. lib. 6. _____
 { Catulos. _____
 Recipit intra se suos fetus, et iam grandis
 uisa est octogenos habens. _____ Hist. lib. 6. cap. 10. _____
 torpescunt ipsam quous mo lo tangentia. _____ Hist. lib. 9. cap. 37. _____
 Nō tota, sed pars eius aliqua te rpeſcunt. _____
 torpons aſtu pisces piſcatur. _____ Hist. lib. 9. cap. 37. _____
 Degit { Locis canosis. _____
 { in Nilo. _____
 Hyeme latet, uado maris excauato. _____
 Carnis ē { molis, suavis, ſauis comocūa. _____
 { Difficilis concoctū. _____
 Meliocrter corpus alit. _____
 Præſtitur prua, et in ſimplici iue cocta. _____
 Conſumentum. _____
 In medicinis uſus. _____
 Circa littora degit. _____
 Quomodo capatur. _____
 Aridus est. _____
 Duram habet carnem. _____
 Quomō abortum cauſet in equa pręgnante _____
 Inſta herbosa littora uiuit. _____
 Aridus, ſine pinguedine, & pau i ſucci. _____
 Vocatur { Macne mas nigrior factus. _____ Hist. lib. 8. cap. 30. _____
 { Vnum ſpongiarum genus. _____ Hist. lib. 5. cap. 10. _____
 sarda est. Vide sarda. _____
 nullus est. Vide Mullus. _____
 Aphyæ ſpecies est. Vide Aphyæ. _____
 τριγλιτης etiam dicitur. _____
 ſqualida est parte poſteriori. _____
 Cuculus creditur ad aliquibus. _____
 Pelamium generis magni. _____
 Orcyno ſimilis. _____
 tenerior Apolecto. _____
 Est il, quod Graeci Chelidoniam uocant. _____
 Descriptio formæ. _____
 Viſus quando { concha canens. _____
 { In ſpecificis Romanis. _____
 marina belua est. _____
 Veneris libidine in mulieres ſigrat. _____
 Ipse se mire creditur. _____ Gene. lib. 3. cap. 6. _____
 Amia est alyis. Vide Amia. _____
 Dicitur etiam { Varus à uarietate. _____
 { ſalar. _____
 { Lupus { fluuiatilis. _____
 { Varus forſan. _____
 Furpureis ſtellatus tergora guttis. _____
 Oua parit. _____
 Optimis quoq; marinis piſcibus æquatur. _____
 Fluuiatilis est. _____

PANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
	Lib. 7. fol. 155. 14.			
	Lib. 32. cap. 11.			Herm. in castig. Plinij.
	Lib. 9. cap. 24.	L. 7. f. 157. l. 8. f. 177. 43	Lib. 12. cap. 50.	Gal. clas. 2. fol. 31. A. P. Aeg. lib. 1. c. 93.
	Lib. 9. cap. 42.			
	Lib. 9. cap. 51.	Lib. 7. fol. 157. 2.		S. Paf. Hex. tom. 7.
Cf. 134. 31	Lib. 9. cap. 51.			
121. 27. l. 3	Lib. 9. cap. 42. l. 32. c. 1.	Lib. 7. fol. 156. 47. 50.	Lib. 12. cap. 50.	Gal. clas. 5. fol. 85. G. P. Aeg. lib. 7.
121. 31.		Lib. 7. fol. 157. 3.		
121. 27.	Lib. 9. cap. 42.	Lib. 7. fol. 157. 2.		
108. 30.				
	Lib. 9. cap. 16.	Lib. 7. fol. 155. 49.	Lib. 12. cap. 50.	
		Lib. 7. fol. 155. 49. f. 156. 46		Gal. clas. 2. f. 31. A. f. 44. A. d. 7. f. 51. F
		Lib. 8. fol. 177. 43.		
		Lib. 7. fol. 156. 49.		Gal. cla. 2. fol. 31. A.
		Lib. 8. fol. 177. 45.		
		Lib. 7. fol. 157. 5. l. 8. f. 177		
108. 25.	Lib. 32. cap. 10...	(45)	Lib. 11. cap. 5	Dias. lib. 2. ca. 15. Gal. clas. 5. fol. 85. G. (clas. 7. f. 162. E. F.)
108. 58.				
		Lib. 7. fol. 162. 39.		
				Gal. clas. 2. fol. 30. B.
			Lib. 11. cap. 50.	
108. 36.				Quid. fol. 37. 5.
		Lib. 7. fol. 163. 47.		
	Lib. 9. cap. 45. l. 31. c. xi.			Dias. lib. 5. cap. 96.
		Lib. 7. fol. 143. 17.		
		Lib. 7. fol. 144. 23.		Eustath. fol. 1150. 36.
		Lib. 7. fol. 162. 5.		
		Lib. 7. fol. 162. 9.		
	Lib. 32. cap. xi.			
	Lib. 32. cap. 11.			Herm. in castig. Plinij.
	Lib. 32. cap. 11.		Lib. 10. cap. 9.	Paus. l. 9. f. 305. A. c. 11. de natu. deorū.
	Lib. 9. cap. 5.			Paus. lib. 9. fol. 355. A.
	Lib. 32. cap. 11.		Lib. 10. cap. 10.	
	Lib. 9. cap. 52.			Herm. in castig. Plinij.
		Lib. 12. cap. 53.		
				Ifido. Hys. lib. 12. cap. 6.
				Auf. Gall. in Mojsa.
				Xenocrates.
				Cola. lib. 8. cap. 17. (P. Gyll. c. 32.
				Xenocra. Col. l. 8. c. 17. Aus. Gal. in Mojs.
				S. Amb. Hex. 5. cap. 3.
				Xenocrates.
				Xenocrates. Auf. Gall. in Mojs.

N O M I N A

LATINA.	GRAECA.	VVLGARIA.
Trygon Lappio.	Τρυγών.	Brucio, Romæ.
Tuber.	ὄλοσθρον.	
Turbo Theo.	Στροβίλος.	
Turdus.	Κίχλα.	Tordo, Romæ.

ATTRIBVTA.

ARISTOTEI

Turfo Plin.		
Turtur. S. Ambr.	Τρυγών.	Brucio, Romæ.
Tyrde.	Τυρδία.	
Tyrinus.	Τυρινός.	

VARIIS.		
VARIIS.	} ποικίλος.	
	} ποικιλία.	

Vellus aureum.

Veneria.

Vermis Indicus.

Vertebra. It. Gal. Σπονδυλος. Spondilo, siculis.

Ventribulum Theo. ὄλοσθρον.

Veretile Theo. ἄλοστον ἐλαστόν. Membra virile maris no. Romæ.

Vitta Theo. Ταινία.

Vitulus marinus. Βώξ.

et Phoca Est. S. Am. Hex. 5. Bove marino, Romæ.

cap. 2. utriusq; tanq; duerjoni memnerit. Vecchio marino aligb'

Passinaca est. Vide Passinaca.

Callus etiam theo. Vide Callus.

Strombus alys. Vide Strombus.

Vocatur et Κίχλα, & Κίχλα.

Σαῖρος, & Αἰολία.

Dicitur quiddam aliud uariis sit.

Plura genera habet.

Branchias habet utrinque quaternas, easq;

duplices, nouissima excepta. Hist. lib. 2. cap. 13.

Nabit merula.

Ex saxatulum genere, et litoralis est. Hist. lib. 8. cap. 13. et 14.

Vere nigrescit, post uer albedine recipit. Hist. lib. 8. cap. 30.

Quanto & quomodo lateat. Hist. lib. 8. cap. 15.

Nobilis & praeflans.

Mollis carnis est, & sapilus. Hist. lib. 6. cap. 12.

Turfo Theo. Vide turfo.

Passinaca alys. Vide Passinaca.

Niliacus piscis.

riscis est.

Multum generis est.

Prolem maxime ore suscipit.

Vide etiam stellaris, eundem censo.

In Aorno fluuii, uel in Aroanio uocalis est,

ac turdi uocem emittit.

Trutta est etiam. Vide trutta.

Descriptio formæ, & coloris.

Pinna nutritur.

Locus.

Ex concharum genere est, nauigat, præ-

bensq; concuâ sui partem, & auræ oppo-

nens per summa æquorum uelificat.

Vide etiâ Nauplius, a luertens num disse-

rant, & quibus.

Reperitur in flumine Γange.

Inio.

Nomen à facie traxit.

speciè eorū, qui ex ligno gignuntur, gerit.

Branchias duas habet.

Dentes duos quadrangulos, & cubitales ha-

bet, superioris unum, inferioris alterum.

Caruleus est.

Longitudo est lxx. cubitorum.

Crassitudinem eius puer decem annorum

uix manibus complectitur.

Elephantos a l potum uenientes mordicus

comprehensa manu eorum astrahit.

Capiendi ratio.

Oleum eius, quocumq; tetigerit sine ullo

igne proripit.

Spondylus aliis. Vide Spondylus.

Callus etiam Theo. Vide Callus.

Genitale uirimitatur tum specie, tum mas-

gnitudine, sed bis subnexis pinnis loco tes-

stium. Hist. lib. 4. cap. 1.

κολεσάζια uocatur ab Ephearmo.

Hamorum frequentia usitata capitur. Hist. lib. 4. cap. 7.

Tænia aliis. Vide Tænia. Hist. lib. 2. cap. 13.

A mugitu nomen habuit.

Quadrupes est imperfectus, minutus pedes

habens, priores manibus urse similes, poste-

riores piscium caudis. Hist. lib. 1. cap. 1. lib. 2. cap. 1.

(4. cap. 13. Gen. l.

Hist. lib. 1. cap. 1. lib. 2. cap. 1.

Lib. 32. cap. x. _____
 _____ Lib. 7. fol. 152. 30. _____ Eustathi. fol. 1934. 15. et 20.
 _____ Lib. 7. fol. 152. 38. _____ (2. Al. fido. Hys. l. 12. c. 6. Eust. f. 1934. 20.
 _____ Lib. 7. fol. 152. 37. _____ M. Var. l. 4. de ling. lat. s. Amb. Hex. 5. 1.
 _____ _____ Colu. lib. 8. cap. 17.

146. Graece
 l. 108. 50. Lib. 9. cap. 55. l. 32. c. xi. Lib. 7. fol. 152. 34. _____ Colu. lib. 8. cap. 16. Gal. clas. 2. fol. 29. C.
 _____ _____ (fol. 43. H.

Lib. 32. cap. xi. _____ Gal. clas. 2. fol. 29. C.
 _____ Lib. 8. fol. 178. 35. _____
 _____ _____ S. Amb. Hex. 5. cap. 10.
 _____ Lib. 7. fol. 155. 50. _____
 _____ _____ Hesychius.
 _____ Lib. 7. fol. 147. 30. _____
 _____ Lib. 7. fol. 147. 36. _____

_____ _____ Pausan. l. 8. fo. 311. B. Eust. fol. 1920. 4.
 _____ _____ 1 fol. Hys. lib. 12. cap. .
 _____ _____ S. Amb. Hex. 5. cap. 11.
 _____ _____ S. Eust. Hex. hom. 7.
 _____ _____ S. Amb. Hex. 5. cap. 11.

(nerites legitur.

Lib. 9. cap. 33. alio codice

Lib. 9. cap. 15. _____
 _____ Lib. 13. cap. 48.
 Lib. 9. cap. 15. _____ Lib. 13. cap. 48.
 Lib. 9. cap. 15. _____ Lib. 13. cap. 48.
 _____ Lib. 13. cap. 48.
 Lib. 9. cap. 15. _____ Lib. 13. cap. 48. 7. cu
 Lib. 9. cap. 15. _____ (bitoru.
 _____ Lib. 13. cap. 48.
 Lib. 9. cap. 15. _____ Lib. 13. cap. 48.
 _____ Lib. 13. cap. 48.
 _____ Lib. 13. cap. 48.
 _____ Gal. clas. 2. fol. 30. G.

Lib. 3. fol. 53. 22.

Lib. 9. cap. 13.

Lib. 9. cap. 13.

Pilis tegitur.	Hist. lib. 1. cap. 5.	
Auribus carēs, meatus tantū auditorios hēt	Hist. lib. 1. cap. 11. Gen.	
Oculi in mille colores transeunt.		
Serratos dentes habet.	Hist. lib. 2. c. 1. Part. 1.	
Linguam scissam habet.	Hist. lib. 2. cap. 17.	
Felle caret.	Part. lib. 4. cap. 2.	
Renes habet	cautatis expertes solidissimos, ac bubulis similes. Part. lib. 4. cap. 2. Ex quorū melio pignitudo non exit.	
Carne abundat, mollisq; est, atque ossibus constat cartilagineis.		Hist. lib. 6. cap. 12.
Gentile est	Femine simile Rane. Hist. lib. 6. cap. 12. Mari grande. Hist. lib. 5. cap. 2.	
mammis habet ac lac.		Hist. lib. 3. cap. 20. lib. 6.
Molo animalium retro mingentium coit, et diu ligatus in coitu coheret ut canis.	Hist. lib. 5. cap. 2.	
Parit	In litore. Hist. lib. 6. cap. 12. Ut homo omni tempore. Hist. lib. 6. cap. 12. Catulis singulos aut geminos, & complurimum tres. Hist. lib. 1. cap. 5. lib. 6. Secundas quoque emittens. Hist. lib. 6. cap. 12.	
Post duodecimam diem catulos in mare deducit, ex eo subinde assuefaciens.		Hist. lib. 6. cap. 12.
Cibum ex mari petit.		Hist. lib. 6. cap. 12. lib. 6.
Spirat ac dormit.		Hist. lib. 6. cap. 12.
Nullū animal grauiore somno premitur.		
Ipsi in somno mugitus.	Hist. lib. 6. cap. 12.	
Accipit disciplinam, uoce et uisu populium salutans, et nomine uocatus respondet.		
Atrociter inter se ipsos pugnant.	Hist. lib. 9. cap. 1.	
Ex cetaceorum genere est.	Hist. lib. 3. cap. 4.	
In utraque sede uiuit.	Hist. lib. 6. c. 12. 4. 8. c. 2.	
In spongiatorem aliquando amore flagrat		
Solus ex marinis a fulmine non percutitur.		
Interficitur difficulter nisi capite eliso.	Hist. lib. 6. cap. 12.	
Quomodo capiatur.		
Mucosam ac ingrati saporis carnem habet.		
Mira pellis eius facultas.		
Dextre eius pinnæ usq; superiora.		
Quibus medetur.		
Cochlea terrestris alyx. Vide Cochlea sciētia alyx. Vide sciētia.		
Ab humanorū unguū similitudine appellatur.		
Concharium è genere est.	(tur.	
Binis clauditur ualuis, leuibz utroque latere connexis.	Hist. lib. 4. cap. 4.	
Locus arenosis ortus in tra capit.	Hist. lib. 5. cap. 15.	
Euluis uiuere nequit.	Hist. lib. 8. cap. 1.	
Ad strepitum se subtrahit inferiusq; subsidet, exiguo nanque extat, reliquo corpore toto tanq; in cubili occultatur.	Hist. lib. 4. cap. 8.	
In tenebris remoto lumine fulgore claret.		
Mares alii Donacas, alii Aulos uocant, sex minas Onychas.		
Mares lucentes quasi uirgas habent cæcus leiq; coloris sunt, femina unicolores.		
Dulcior farina est.		
Masurimam mouet.		
Multi succi, sed mali & glutinosi.		
Condamentum. Vide Vnguis odoratus.		

Vmblicus, Theo.	κοιλίας.	
Vmbra.	σκαια.	Ombrina, Romæ.
Vnguis	δρυς.	Pescē in canella. Ro.
et Aulos		
et Daſylus.		
et Digtus		
et Donax	δοναξ.	
et Onyx	ονυξ.	
et Solen.	Σολην.	

ANVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARIIVS AVCTORES.
	Lib.9. cap. 12.			
	Lib. xi. cap. 37.			
	Lib. xi. cap. 37.			
	Lib. xi. cap. 37.			
	Lib. 11. cap. 37. fecus.			
	Lib. xi. cap. 37.			
	Lib. xi. cap. 37.			
lib. 118. 12.	Lib. 9. cap. 13.			
lib. 115. 38.	Lib. 9. cap. 13.		Lib. 12. cap. 54.	
lib. 117. 28.	Lib. 9. cap. 13. fecus.		Lib. 12. cap. 54.	S. Bafsi. Hex. hom. 7.
lib. 118. 11.	Lib. 9. cap. 13.		Lib. 12. cap. 54.	
	Lib. 9. cap. 7.			
	Lib. 9. cap. 13.			
	Lib. 9. cap. 13.			
	Lib. 9. cap. 13. li. ca. 45.			
lib. 113. 29.	Lib. 8. cap. 31.		Lib. 12. cap. 54.	Gal. clas. 2. fol. 31. A. P. Aegi. li. 1. cap. 94. S. Bafsi. Hex. hom. 7. S. Amb. Hex. 5. ca. 1.
	Lib. 2. cap. 55.		Lib. 12. cap. 56.	
lib. 161. 48.	Lib. 9. cap. 13.			
lib. 161. 38.				
	Lib. 9. cap. 13.			Gal. clas. 2. fol. 30. C. fol. 31. A. P. Aegi. (l. 1. cap. 94.)
	Lib. 9. cap. 13.			
	Lib. 32. cap. 10.			Gal. clas. 7. fol. 173. D. 27 spur. fol. 23. B.
	Lib. 9. ca. 61. li. 32. ca. 11.			
	Lib. 9. cap. 61.	Lib. 3. fol. 44. 35.		Gal. clas. 2. fol. 30. G. P. Aegi. lib. 1. c. 91.
lib. 112. I.				
	Lib. 11. cap. 37.			
	Lib. 9. cap. 61.			
	Lib. 32. c. 9. Miru q pec (tinu fecerit drias.			
	Lib. 32. cap. 9.	Lib. 3. fol. 45. 51.		
	Lib. 32. cap. 9.	Lib. 3. fol. 45. 52.		
	Lib. 32. cap. 9.	Lib. 3. fol. 45. 52.		
		Lib. 3. fol. 45. 51.		Gal. clas. 2. fol. 30. G. dura carnis.
		Lib. 3. fol. 44. 26. fo. 45. 53.		

N O M I N A

LATINA. GRAECA. VVLGARIA.

Vnguis odoratus. — *ἴνφι.* — Blatta bisantia. —

Voca. Theo. — *Γάψ.* — Boca. Romæ. —

Vraniscus — *Ἐυρανίσκος.* —

Vraniscopus — *Ἐυρανισκόπος.* — Pesce prete, Romæ. —

et Calonymus — *Καλλινύμιος.* —

et Noctua Lippio — *Νυκτερίς.* —

et Hemerocita — *Ἡμερκοίτης.* —

et Agnus — *Ἄγνιος.* —

et Pulcher. — *Καλλιόμιος.* —

Vrena. —

Vrsa Theo. — *Ἄρκτος.* —

Vrtica — *Ἄκκλιφ.* — Ortica. Multis. —

et Onida. Plin. — *Κριδε.* — Colizana. Graecis —

Vua marina. —

Vulpes marina — *Ἄλπιφ.* Arist. —

Vulpecula — *Ἄλλοπεκίς.* At. —

et Alopecias. Plin. —

XANTHIAS. — *Ξανθίας.* —

Xiphias. — *Ξιφίας.* — Pesce Spada. Multis. —

Z. vs. — *Ζαλκεύς.* — Pesce. S. Pietro. Ro. —

Zygena. — *Ζύγαια.* — Ciambetta. Romæ. —

ATTRIBVTA.

ARISTOTELE

Purpurarum testis similis. —

In nariferis India paludibus inuenitur. —

Odoratus est, quòd narido uescatur. —

Qui melior. —

Quibus medeatur affectibus. —

Vide etiam Vnguis, a uertens nun idem,

uel quibus ab inuicem differant. —

Bocas etiam. Vide Bocas. —

In Gadibus salitur. —

Dicitur Ab oculo quem in capite habet. —

Etiam Calonymus. —

Noctua, uel Vespertilio, quòd noctu uigilet. —

Hemerocita etiam. —

Etiam Agnus. —

Etiam pulcher. — Hist. lib. 2. cap. 15. —

Oculos habet in uertice capitis. —

Fel habet in iecore, et maximum. — Hist. lib. 2. cap. 15. —

Die dormit, noctu uagatur. —

Vorax a leo, ut non prius saturetur, quàm

uiscera disrumpantur. —

Litoralis est. — Hist. lib. 8. cap. 13. —

Eum esulentium nonnulli afferunt, nonnulli ne

Gravis cibus est. — (gant. —

Quibus medeatur. —

Vide num Νυκτερίς, uel Ἡμερκοίτης, sit

Vraniscopus, uel ab eo differat. —

Marius piscis. —

Vide Arctus. — Hist. lib. 5. cap. 17. —

videt etiam dicitur. —

Nulla ei testa, se l'undiq; carnè preferes. — H. l. 4. c. 6. l. 8. c. xii. P. —

Os hēt medio, quo i' mioribus cui lētius ē — Hist. lib. 4. cap. 6. lib. 2. —

Meatum excrementorū superna parte hēt. — Hist. lib. 8. cap. 2. —

Nullum manifestè emittit excrementum. — Hist. lib. 4. c. 6. Par. lib. —

Genus medium inter animalia et plantas. — Hist. lib. 4. c. 6. Par. lib. —

Perrimas et cauernas, et fauces saxorū ori — Hist. lib. 5. cap. 1. —

Nec a eum nec aquā recipit, etsi extra aquā — Hist. lib. 1. cap. 1. —

Occurrentia sentit. — (non uiuat. — Hist. lib. 4. c. 6. Par. lib. —

Non ore se l' cōtactu mordax, ut terrestris. — Hist. lib. 9. cap. 37. —

Prænatantibus pisciculis captis uescitur. — H. l. 4. c. 5. l. 8. c. 2. P. —

Duplex genus — Corpore uel paruo, uel — Hist. lib. 4. cap. 6. (P. —

— Solubile, et non (magno. — H. l. 1. c. 1. l. 4. c. 6. l. —

Quomodo se tueatur. — (solubile. — Hist. lib. 4. c. 6. Par. lib. —

Hybernus mensibus in cibo præstātor est. — Hist. lib. 4. cap. 6. —

Ventri et stomacho grata urinam mouet. —

Quibus medeatur. —

Vux simulacrum preferet. —

In mari reperitur. — (tibus inde. —

In uno putrescēta tediū uni officit biben —

Dicitur — Quod sit gustū similis terrestri —

— A syracusanis Canis pinguis. —

Mustelini generis est. Vide Mustelus. — Hist. lib. 6. cap. 11. —

Catulos — parit. — Hist. lib. 6. cap. 10. et —

— Maxime ore suscipit. —

Hamo capta, quo aflu se liberet. — Hist. lib. 9. cap. 37. —

Orcyno tenerior, uirus tamen habens. —

Glauius est. Vide Gladius. —

Faber etiam dicitur. Vide Faber. —

Libella Theo. Vide Libella. — Hist. lib. 2. cap. 15. —

NVS.	PLINIVS.	ATHENAEVS.	AELIANVS.	VARII AVCTORES.
				Diaf. lib. 2. cap. 8.
				Diaf. lib. 2. cap. 8.
				Diaf. lib. 2. cap. 8.
				Diaf. lib. 2. cap. 8.
				Diaf. lib. 2. cap. 8. P. Aegi. lib. 7.
		Lib. 7. fol. 157. 33.		
	Lib. 3. 2. cap. 7.			
	Lib. 3. 2. cap. 7. & 11.	Lib. 8. fol. 177. 33.		
123. 53.				
123. 46.				
(124. 12		Lib. 8. fol. 177. 33.		
123. 47.	Lib. 3. 2. cap. 7.			Gal. clas. 1. fol. 125. A.
123. 50.	Lib. 3. 2. cap. 7.		Lib. 11. cap. 34.	
123. 54.				
			Lib. 11. cap. 34.	
		Lib. 8. fol. 177. 33.		
	Lib. 3. 2. cap. 7.			Gal. clas. 5. fol. 72. B. C. P. Aegi. lib. 7.
	Lib. 3. 2. cap. 11.			Mar. Varr. Herm. in castig. Plinii.
	Lib. 3. 2. cap. 11.	Lib. 3. fol. 45. 32. 37.		
	Lib. 9. cap. 45.			
	Lib. 9. cap. 45. In radice.			
	Lib. 9. cap. 45.			
	Lib. 9. cap. 45. fecus.			
	Lib. 9. cap. 45.			
		Lib. 3. fol. 45. 30.		
	Lib. 9. cap. 45.			
	Lib. 9. cap. 45.		Lib. 11. cap. 13.	
	Lib. 9. cap. 45.			
	Lib. 9. cap. 45.	Lib. 3. fol. 45. 30.		
	Lib. 9. cap. 45.			
			Lib. 11. cap. 13.	
		Lib. 3. fol. 45. 35. fo. 46. 52.		
	Lib. 3. 2. cap. 10.			
	Lib. 9. cap. 2.			Diaf. fol. 1.
	Lib. 3. 2. cap. xi.			
	Lib. 3. 2. cap. 10.			
		Lib. 8. fol. 177. 41.		
		Lib. 7. fol. 147. 45.		
		Lib. 7. fol. 147. 30.		
		Lib. 7. fol. 147. 36.		
127.	Lib. 9. cap. 43.		Lib. 12. cap. 60. fecus	
		Lib. 8. fol. 178. 6.		
	Lib. 3. 2. cap. 2.			
	Lib. 9. ca. 18. l. 3. ca. xi.			Colu. lib. 8. cap. 16.

AD LECTOREM.



VE M A D M O D V M, candide lector, piscium omnium latina nomina in literarum seriem digesta in hisce nostris piscatoriis tabulis conscripsimus, sic singula eorundem tum græca, tum vulgaria digessimus. Ne si forte aut græcum tantum, aut vulgare alicuius piscis notum tibi fuerit nomen, latinam eius nomenclaturam, ac historiam, quæ in nostris piscatoriis tabulis breuiter strictimque continetur, ignorare posses. Erat quidem id nunc post ipsas piscatorias tabulas maxime faciendum, verum cum commode hoc loco fieri non poterit, hic saltem te admonere voluimus, vt in calce huius nostri primi libri, post ipsas piscium figuras atque historias, græca primum ac vulgaria deinceps piscium nomina literarum serie distributa requiras.



57
2

P. 1.

1 d.
G. opis θαλασσίλιος.
N. L. Serpens marina.
V. Serpe marino

H. 1



HISTORIA PRIMAE.
DE SERPENTE MARINO.

QVATILIVM animantium historias non satis plenè à veteribus esse conscriptas, ex hoc primo nostro are expresso pisce (quem Graeci $\sigma\phi\iota\upsilon$ θαλάσσιον, nostri verò *Serpentem marinum* appellant) dignosci facillè potest. Nam cum veterum tam graecorum quàm latinorum soli (quòd sciam) Aristoteles, Plinius, & Aelianus eius meminerint; omnes certe parè adeo obscure; de ipso loquuti sunt, vt Delio natatore opus sit, si quis eos alle qui velit. Aristoteles enim duobus dumtaxat locis mentionè eius fecit; et primo quidè his verbis, Theodoro Gaza interprete (quo ferè semper in hoc authore citàdo vtemur) ^a Sunt etiam maris indigne serpentes, teri citribus similes; nisi quòd caput habent Congri. Et quidè genera eorù complura sunt colore numeroq; varietatis; nasci eos nò in altissimis gurgibus certum est; altero hisce. ^b *Serpens marina colore, & corpore Congro proxima est; sed obscurior, atque acrior.* Hęc si capta dimittatur, foris in arenam rostro quamprimum adacto terebrat, subitòque tota; ^c est acutiore hac quàm terrestris. Plinius verò illum Ophidion appellans, id solum scriptum reliquit, ^c *Piscatum esse Congro similem.* Aelianus autem planè cum non cognouisse videtur, ^d cum $\mu\upsilon\gamma\omicron\nu$ etiam appellari dicat. Nos tamen ab Aristotelis summi philoſophi, neque vnquam satis laudati verbis nostram de marino Serpente historiam ideo auspicabimur, vt ipsa quidem tanti viri auctoritate nitatur, eius verò breuiora illa obscurioraque verba à nobis vt cunq; explicentur.

N O M E N.

Primus igitur piscis (quem ad viuum planè expressum damus) ab Italis *Serpente marino*, latinè *Serpens marinus* aut *marina*, à Plinio (vt diximus) ^e *Ophidion*, graecè $\sigma\phi\iota\upsilon$ θαλάσσιος nuncupatur. Nam quòd Aelianus ^f etiam $\mu\upsilon\gamma\omicron\nu$ vocari, asserit, id certè cū Aristotelis sententia pugnat, qui $\sigma\phi\iota\upsilon$ θαλάσσιον & $\mu\upsilon\gamma\omicron\nu$ diuersos pisces facit; vt ex ijs locis ^g in quibus istorum meminit, facillè constat. Quam ob rem nos ex Aristotelis sententia $\sigma\phi\iota\upsilon$ θαλάσσιον hunc, non item $\mu\upsilon\gamma\omicron\nu$ vocandum censentes (quod quidem clariùs in proxima ab hac historia, vbi de Myro agitur, edocebimus) iam descriptionem ipsam aggrediamur.

D E S C R I P T I O.

Corporis formam Aristoteles expressit inueniens, ^h *Sunt etiam maris indigena Serpentes, terre sribus similes, nisi quòd caput habet Congri; & alibi* ⁱ *Serpens marina colore et corpore Congro proxima est.* Cui sub scribit & Plinius dicens, *Ophidion piscatum Congro similem.* Subdit deinceps Aristoteles, ^j *Orcaque acutiore est quàm terrestris.* Quod quidem ita verum est, vt marini Serpentes non terre sribus tantum, sed ipsis etiam Congris acutiore habeant ora. Pinxit & colorem, sic scribens, ^k *Serpens marina colore & corpore Congro proxima est, sed obscurior.* Quod & ipsum quoq; à plerisq; omnibus, quibus illos vnquam visos esse intellexi, video comprobari. Atfir mant enim Congris esse nigriores. Constat igitur Serpentum marinorum partem maximam colore esse quàm sint Congri nigriore. Atqui cū hoc non pugnat, quòd alibi ab Aristotele dictum est, ^l *Complura eorum esse genera colore numeroq; varietatis.* Nam et si plures crebrioresque sunt, qui congrum colore, sed aliquantulum obscuriore referunt; nihil prohibet tamen, cur minus inter diuersa illa genera, alius etiã coloris reperiatur. Quailis & hic quoque *Serpens marinus* est, què exprimendum curauimus; corporis scilicet tum longitudine, tum colore, à reliquis frequentius obuiis diuersus. Est enim pro crassitudine ratione lógissimus, atque hac parte terrestrem potius serpentè quàm Cògrū referens; nec colorem Congri habet, cum sit dorso subrubro, lateribus subflauis, atq; imo ventre subalbido. Quem captū haud procul ab Antio veteri oppido, siue quod nunc vocant *Νεπυρνο*; atq; ceu piscem rarissimum Romam ad Gylbertū Horstium Amsterodanum medicum celeberrimum, ac simplicium naturæ peruestigandæ studiosissimum à piscatoribus delatum; ipse vt qui me per familiariter vteretur, meosque hosce conatus candidè quantum posset iuuaret, mihi vt are excipiendum curarem, vltro obtulit. Ego verò quòd rarior hic videretur, & reliqui, vt pote corporis forma & colore Congris similiores, ex hoc facillè cognosci possent; hunc potius in

H ij

Gylbertus
Horstius.

studioforum utilitatem quam illorum frequentiorum aliquem in ars incidendum, euul-
gandumque duxi. Præter hanc autem Aristotelis descriptionem, hoc etiam scire conue-
nit; Serpentes marinos branchias habere, sicuti & pisces reliqui, quibus aqua pro cor-
dis refrigeratione ore haustam transmittant; iuxtaque has utriusque singulas pinnas; ro-
strum verò oblongum, tenuè, acutum, amplissimoque oris hiatus disiectum, ac crebris deni-
que dentibus munitum. Corpus verò eorum vniuersum teres est. Quapropter quæ-
nam piscem Petrus Gyllius (vir alioqui in re piscaria versatissimus) pro Serpente ma-
rino acceperit, ^a Cum superiore corporis parte sexangulari, reliqua verò à ventre ad caudam quadrangulari à se-
nis Serpentes marinos esse mat, non satis quæ conijcere; nisi fortasse nostrum illum piscem,

In Gyllum ani-
maduersio.

E

a Lib. de nomi-
scum cap. 61.

L O C V S.

Atqui marinos Serpentes in mari reperiri, non solum Aristoteles docet, in quibus
^b Sunt etiam maris indigenæ Serpentes; ac ratio nominis indicat; sed ipsa quoque experientia com-
probat. Nam etiam in eo non ubique gentium, at saltem in nonnullis eius locis capiun-
tur. Neque in ipso degunt tantum, sed nascuntur etiam; non tamen in quacunque parte;
nam ut inquit Aristoteles, ^c nasci eos non in altissimis gurgibus certum est. Verum an ut maria,
etiam flumina incolant; in dubium verti potest. Aristoteles enim cum inquit, ^d sunt
Serpentum alii terrestres, alii aquatiles; quamquam maxima pars sit terrestris, exigua verò aqua-
tilis, scilicet sicut in. in. ola, non in mari solum sed in fluminibus quoque versari illos clarè fate-
ri videtur. Atqui quum nullum in vilo vnquam flumine visum esse obseruimus; eos
solum marinos esse credere cogimur. Quod quidem neque cum illis etiam pugnat Ari-
stotelis verbis, ut quæ non de his marinis Serpentibus, quorum paulò ante descriptio-
nem retulimus; sed de fluuiatilibus aquatilibus uè Serpètibus, ^e quæ uè dicitur ipse alibi ap-
pellat, intelligenda sunt; ut ex diligentiore illius loci animaduersione colligere facillè
licet. Qui quidem uè dicitur (Natrices à nostris dicti) ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ θαλάσσιου, id est à Ser-
pente marino toto genere differunt. Sicuti enim ^f hic corpore, et colore Congo proximus est, sed
obscuro; sic ^g illi forma non differunt ab aspidē, sed solo colore, cuius plerumque in cetero candidus est. Et cum ^h matrix
nullis serpentium inferior sit veneno; marinus Serpēs nullum veneni est particeps. Et rursum quū
branchias hic habeat, ac proinde neque spirare, neque diu extra aquam uiuere possit; Na-
trix branchijs caret, ⁱ Respiratque, et non in aqua solum, verum etiam extra eam uiuit. Vnde sicuti ^k Ab
equis in qua frequentius moratur uè dicitur à grecis, à nostris uero Natricæ à natando, dicitur; sic à terra in qua etiam non ta-
rò nascuntur uè dicitur, quasi terrestrem Hydram dicas, appellatur. Postremò cum de Hydro non solum
tum alibi, tum hoc loco (ut conijcimus) egerit Aristoteles; sed quamplurimi etiam
alii & greci & latini auctores pertractauerint; marini tamen Serpentes Plinio ac Ae-
liano solis demptis, vnus veterum omnium, ut diximus, meminit Aristoteles.

b Hist. lib. 2. cap. 14.

c Hist. lib. 2. cap. 14.

d Hist. lib. 2. cap. 14.

e Hist. lib. 1. cap. 1.
lib. 2. cap. 17.

f Hist. lib. 9. cap. 37.
g Agri. de subter. fol.
61. Matho. 16. 4.
cap. 31.

h Phil. lib. 29. cap. 4.
i Hist. lib. 3. cap. 1.
k Acaus lib. 3. ca. 35.

NATVRA, ET MORES.

Non solum autem Congo, cui est similis, obscurior est marinus Serpēs; sed ^l σφραγισ-
tis etiam, id est ueneno, aut ut vertit Theodorus acrior; ob vegetior enim corporis ha-
bitudine, ac validius virium robur, à Congo truculentia, acrimoniamque differt. Vnde tū
ob vires, tū quia ore acutiore est, ^m ut capius dimittatur, foris in arenam rostro quamprimum educto terat,
subitque intus. Quod quidem cum in Aristotele legisset Plinius, marinumque Draconem
marinū esse Serpentem arbitraretur; quæ ex Aristotele huic debebantur, illi haud re-
ctè quidem adscripsit, inquit ⁿ Draco marinus capius atque immixtus in arenam canerit, sibi rostro mira celerit-
ate excenat. Diversos namque esse pisces τὸν δράκοντα καὶ τὸν ἐκλάσσιον ὄφιν, partim ex ijs qua
nunc diximus, partim ex illis quæ in decima historia dicturi sumus, certū est. Sed ne-
que Draconi quoque pro excusando Plinio, rectè eam sub terras penetrandi facilitatē tri-
buas; ut qui non solum nullo rostri mucrone sit instructus, verum etiam obtusa capitis magni
rudine impeditus; ut ex eius forma ordine nostro vnde decima clarè patet. Præter hæc
de marino Serpente ab Aeliano (à quo uisus est, vel Myron cui vertit interpres, perpe-
ram, ut docuimus, appellatur) vsque ad superfusionem mira referuntur; ait enim ^o Fuit
alterutro oculi erutus, ne pro amuleto gestatū, oculo gestantis male affecto mederi; si modo vi-
sum esse dicitur oculi, nam exaret: nihil inesse esse acitatis. Addit etiam ^p alterum illi eruti loco saluam esse. Pli-
nius autem ^q vixit in cœcitate, cum emendare eum lili redier, afferit.

l Hist. lib. 9. cap. 37.

m Hist. lib. 9. cap. 37.

n Lib. 9. cap. 27.

Plinij lapsus.

H

Aeliani error.

o Lib. 20. cap. 28.

p Lib. 35. cap. 28.
q Lib. 32. cap. 9.



P. 2.

G. Μύρανα.
N. L. Μύρανα.
V. Μύρανα.

7 8

Η 111



HISTORIA SECVNDA.

DE MVRÆNA ET MYRO.

N O M E N .



ECVNDVS in ordine piscis, qui ab Italis, ab Hispanis, à Gallis *Morena*, & à Lusitanis *Morena* dicitur; Græcè ^a à verbo *μύρω*, id est fluo, *μύρωνα*, & aliquando ^b cum *Σ*, *Σμύρωνα*; Latine verò *Muræna* appellatur. Nec obstat quòd Albertus Magnus ^c *Antiquorum* Murænam describens, non hunc secundum nostrum piscem, qui verè *Muræna* est, sed vocatam nunc *Lampetra* pingat; quando eius errorem non solum nominis ratio (hic enim non ster, & non ille suus vbiq; ferè gentium vulgò *Morena* vocatur) sed pleraque etià alia redarguant. Primùm nanq; cū *Muræna* ^d *ferator dentes habet*; ^e *mordaxque sit*, ^f *ac Congri candidum prærodere consueverit*; *Lampetra* (vt etiam Albertus ipse ibidem fatetur) non ad mordendum ac mandendum, sed ad lugendum idoneum os habet. Deinde cum Aristotelis testimonio, ^g *Muræna quaternas utrinque habeat branchias*; *sepenæ utrinque conspiciuntur in Lampetra*. Postremò ^h *Cum Murænam flumina subire inuentum sit nunquam*, vt testis est Galenus; *Lampetram in fluminibus quamplurimis reperiri*, eiusdem quoque Alberti testimonio certum est. Ex quibus antiquorum *Murænam Lampetram* non esse, luce clarius constat. Quòd verò hic secundus noster piscis verè *Muræna* sit, partim ex his, partim ex proxima *Murænae* descriptione, ex antiquis authoribus excerpta, notissimum fiet.

D E S C R I P T I O .

Est autem *Muræna* ⁱ *piscis longus*, ^k *teres*, ^l *serpentis formam referens*, ^m *lubricusque*. ⁿ *non squamis*, ^o *sed molli ciliatâ cute*, ^p *tenuissimaque*, *secus quàm Anguilla, cui crassior est*. Nec unicolor est ^q *sed variâ*, *subnigra inquam*, ^r *Auratis distincta notis*. Præter has ordine nullo per vniuersum corpus digestas notas, si Plinio credendum est, ^s *In Gallia septentrionali Muræna omnibus in dextra maxilla septenæ macule ad formam septentrionis, aureo colore fulgent dantur*; *pariterque cum anima extinguuntur*. *Quæ Murænae indifferenter omnibus inesse falsò asserit Iouius*; quando neque hoc dicat Plinius, neque experientia respondeat. Non solum enim in nostris non apparent, sed neque etiam in illis septentrionalis Gallia huusmodi conspicuas esse maculas, certum est. Capite præterea rotundo *Muræna* est, tenui ac acuminato. Os anseris instar, latissimo rictu difectum, dentibusque quamplurimis acutissimis ^t *atque serratis*, non in maxillis solum, sed in una quoque faucium parte dispositis munitum habet. ^x *nullæ sunt ei pinnae*, ^y *Branchias quaternas habet, ac simplices*. Quapropter neque ^z *Plinio*, neque ^{aa} *Petro Gyllio nullas ei branchias esse asserentibus credendum est*. Non solum enim Aristotelis auctoritate, sed ipsa quoque experientia cognoscitur, quòd ei *νεκρωχία* insunt; etsi, vt notauit Aristoteles eodem capite, non veluti cæterorū piscium *διηγεαυχία* sunt; quod quidem branchiæ articulatae vertendum erat, & non *branchiæ integrae*, vt veritè Theodorus. Cum non minus *Murænarum* (vt difectio ipsa monstrat) quàm cæterorum piscium integræ sint branchiæ. Sed verè minus, vel nullo prorsus pacto articulatæ, cuiusmodi piscium ferè reliquorum esse solent, conspiciantur. In vtroque enim eius latere vnus est exterius branchiarum orificium paruum, rotundum, ac cui in se ipsam tanquam in orbem collecta ferè oclusum. In intima etiam sede non oblongis oris, vt alijs accidit piscibus, sed quaternis orbiculatis osculis quaternæ aperiuntur branchiæ. Vnde haud ab re ^{bb} *vernas branchias habere dicuntur*. ^{cc} *Vel inestimis haret & non ioceri, à quo mentibus quibusdam tenibus tantum dependet*. Caro eius, maculosa detracta cute, candidissima apparet, & innumeris, exilibusque spinulis vndique conspersa. Ad decē libras augetur, maior è neq; vidimus, neq; ab aliquo visam audiuimus. Et si Strabo scriptū reliquerit ^{dd} *Circa Carteriam locis exterioribus mmarum supra octoginta Murænas reperiri*.

^a *Enfla. fol. 1150. 34*
^b *Arist. hist. lib. 9. ca. 2.*
^c *Athe. lib. 7. fol. 156. 4.*
^d *Lib. de Anim. 24.*

^e *Athe. lib. 7. fol. 156*
^f *Secund. in Theor.*
^g *Plin. lib. 9. cap. 23. lib. 32. cap. 9. Athe. lib. 7. fol. 156. 8.*
^h *Arist. hist. lib. 9. ca. 2. Plin. lib. 9. ca. 62. E Hist. lib. 2. cap. 13. 10. Clas. 1. fol. 29. 4.*

ⁱ *Arist. hist. lib. 2. ca. 13. Plin. lib. 9. cap. 20. Quid. fol. 154. 3.*
^k *Arist. de part. lib. 4. cap. 12.*
^l *Quid. fol. 154. 7.*
^m *Arist. hist. lib. 3. ca. 2. Plin. lib. 9. cap. 12. 2. Plin. lib. 9. cap. 23.*
ⁿ *Arist. hist. lib. 7. ca. 2.*
^o *Quid. fol. 157. 7. Lib. 9. cap. 23.*
^p *Lib. de piscibus ca. 31.*
^q *Athe. lib. 7. fol. 156. 3.*
^r *Arist. hist. lib. 1. ca. 5. Pan. lib. 4. cap. 13. Plin. lib. 9. ca. 20.*
^s *Arist. hist. lib. 2. ca. 13. Lib. 9. cap. 20.*
^t *Lib. de nominibus pisc. cap. 46.*

^u *Athe. lib. 7. fol. 157. 53.*
^v *Arist. hist. lib. 2. ca. 15.*

^w *Lib. 3. fol. 137.*

Alberti Magni error.

A

B

Iouij lapsus.

C

Plinij & Gyllij error.

Theodori error.

D

HIPPOLYTUS SALVIANVS.
SEXVS DIFFERENTIA, ET COEVNDI RATIO.

° Muræne mutuo supinarum partium circumplexu, non secus quàm serpentes, & reliqua que pedibus carent, & longo sunt corpore, coeunt. Quibus autè eû cocant, haud eadem est vnuscuusq; sententia. ¹ Lænius enim Maeræ feminini tantùm sexus esse eas, & serpentibus conciperi tradit. Cui subscribit & Oppianus, eiusmodi concubitus veribus hæc describens, Laurentio Lippio interprete, quo ferè semper in hoc autore citando vtar

E
Quæ Muræna facit non luma obscura seruitur.
Serpente milite, prompteq;ne ex aquore salat
In litus, peur a cupido condor hymenæos.
Ardet auians serpens, & multo exultat igne,
Concitas in rabiem itaibundus querit auiores,
Et curuum subrotaeum feculatur, & omnia
Lethiferum ponit virus, quod gestat in artibus
Dentibus, & bilem laxo deponit amaram,
Vt telas capiat tranquillo pe'lore nutes;
Lutoe consistens hotrendum libilat ore,
Concubituque peuit, sibilo Muræna resonando
Escia voce lauens: ruit ore q; illa genita.

Ex terra serpens ponti descendit in æstum.
In venærem prompti gaudent comple vibus ambo,
Serpens carui ore tenens fat frontis proteret.
Sic ambo tedis len Muræna profundum
Delit in pelagus, serpens per litora reptans
Omnifum reperit virus, quod deusibus artibus
Fudens at bilem nigram si forte viator
Iecent in pontum, & lat per littora i'ras,
Et non per tra clauduntur lumina morte.
Pituitus serpens armis, quibus ipse piabat
Se fuitent, & tanto serpens nomine dignum,
Et vitam, & terram perdit prope sua venænum.

Huius etiam facie opinionis ² D. Basilius, ³ D. Ambrosius, ⁴ atq; Solstratus; eò ab illis differentes, quòd serpentis loco (genericum enim nomen est serpens) Viperam expressere. Eiusdem præterea cum Viperæ concubitus Aelianus quoque comprobat (et si de loco ab eis discrepans videatur) iniquens. ⁵ Cum libidinis impetu plexa est Muræna in aridum progreditur, sponsi iniquissimi desiderio permota latibulum Viperæ intrat, ibique ambo inter se colligantur, atque coitu implicantur. Vulgus hominum opinio ait, Viperam stimulis libidinis concitatam ad mare accere, & ve adolefcens in amoribus dissolutus cum lura foies pulsat amatæ, sic Viperæ sibilu edito amatam euocat; ea è mari exit, natura duerforu locoru

Multorum opinio recitat.

F
incolas in capulatem vnam, & cubile idem cogent. Quorum quidem omnium opinio à nobis non probatur; idque non solum propterea quòd neque omnino vera credatur à Nicandro scribente, ⁶ Tama est si modo vera, Murænam in mari pasceno detulisse, in continenti cum venenum iaculantis Viperæ coire; ac vulgaris cenfatur à Plinio dicente, ⁷ In sicca litora lapsas, vni'que coitu serpentum impleti putat; falsaque denum existimetur ab Andrea ⁸ Quippe qui in libro de his quæ falsò creduntur, Murænam cum Viperæ coire falsum esse asserat; Sed ob id etiam, quòd cum in quamplurimis marinis litoribus frequentissima Muræna degant; nec piscatorum, nec eorum qui circa huiusmodi litora assidue versantur, aliquem inuenimus vnquam; qui semel, ne dum

Plinius & Massarius notantur.

G
sati'p'ius (vti par esset) eas cum viperis concubentes viderit. Ne temerè tamen huiusmodi abortam esse opinionem arbitremur; Murænam aliquando cum Viperæ concubuisse, perspectum alicubi esse crediderim; vti Andreas etiam in libro de venentis innuere videtur iniquens ⁹ Murænas mordentes, quæ ex Viperæ nata sunt, inuescere; atque has minores esse teretesq; ac uarias. Ob idque forsàn Murænas cum Viperis solum coire, ab hominibus falsò receptum esse. Affirmant autem alij eas cum pisce conumbere, qui ¹⁰ ab Aristotele ¹¹ Myrus, ¹² ab Athenæo ¹³ Myros, à Plinio ¹⁴ Smyrus & ¹⁵ Myrus, ¹⁶ à Theodoro vero Murus vocatur, quemque Murænarum mare esse statuunt. Cuius quidè opinio nis Aristoteles non author, vt ¹⁷ Plinius ¹⁸ ac Massarius opinantur, sed relator tantum cenferi debet; quemadmodum clarè eius indicant verba, Ait enim ¹⁹ Sexus à discrimine perinde ac in cæteris, no' vnt ut alterum mas sit, alterum femina: Verùm neque hæc quoque opinio verisimilis est; nam quo fieri possèt, vt inter numerosas toto vere quamplurimis marinis litoribus captas Murænas, aliqui etiam non caperentur Myri; cum tamen neque nos multis iam annis id summopere contententes, vllum profus viderimus vnquam, ab alijsue alicubi visum auduerimus. Nec est, vt capi quidem dicatur, à Murænis tamen non internosci; quando eorundem authorum testimonio talibus ac tantis à Muræna notis Myrus differat, vt cognitu sit facillimus. Scribit namq; Aristoteles ²⁰ Myrus non idem quòd Muræna est, quippe cum Muræna sit varia atque infirma, Myrus vnicolor & robustus, colore Larici arbori similis, dentes etiam tam intus quàm foris possidet. Quod Plinius quoque Aristoteli sequutus asserit iniquens, ²¹ Aristoteles Myrum vocat marem, qui generat. Discrimen esse quòd

° Arist. lib. 1. cap. 1.

1 Plin. lib. 31. cap. 2.

g lib. 2. fol. 115. 60.

2 Hex. hom. 7.

3 Hex. 3. cap. 7.

4 Ath. lib. 7. fol. 156. 33.

5 Lib. 12. cap. 23.

6 In Theriaca.

7 Ath. lib. 1. fol. 158. 2.

8 Lib. 9. cap. 23.

9 Ath. lib. 7. fol. 155. 1.

10 44.

P Ath. lib. 7. fol. 155. 7.

q Hist. lib. 7. cap. x.

1 Lib. 7. fol. 150. 13.

2 Lib. 32. cap. 14.

3 Lib. 9. cap. 23.

4 Hist. lib. 7. cap. x.

5 Lib. 9. cap. 23.

6 In callig. in Plin. fol. 133.

7 Hist. lib. 3. cap. x.

8 Hist. lib. 3. cap. x.

9 Lib. 9. ca. 23.

Muræna varia & infirma sit, Myrus unicolor & robustus, dentesque extra os habeat. Hoc idem Aristotelis etiam testimonio dicit & Athenæus; in quo tamen Aristotelis verba citante, nonnulla mendose leguntur. In primis enim cum Aristoteles habeat *Σμήρος δμοχρῶς*, id est, vt Plinius etiã legit ac vertit, Myrus unicolor; mēdose habetur in Athenæo *κρίνος λιόχρῶς*, hoc est, Mirus Leonini coloris. Præterea scribitur in Athenæo *χρῶμα ἑμοιον ἔχει τῷ λυγγί*, id est, colorē similē habet aui, quæ lynx vocatur; cū scriptū sit in Aristotele *χρῶμα ὁμοιον ἔχει τῷ πίτῳ*, hoc est, colorē similē habet Larici arbori. Verūm hīc vtri insit mēdū, haud facillē iudicauerim; cū neq; piscē, vt qui nobis incognitus sit; neq; Pliniū, quippe qui omnia de Myro Aristotelis verba, præter hæc ipsa (quòd quòd factum sit, haud conijcere queo) vertit; cōsulare liceat. Postremò cū in Aristotele legatur *καὶ ὀδόντας ἔχει καὶ ῥαβδὸν καὶ ῥαβδὸν*, hoc est, & dentes tā intus quā foris habet; quam etiam lectionem & Plinius sequutus est; corruptè admodū in Athenæo legitur *ὄλον τὰ τῶν ῥαβδῶν καὶ ῥαβδῶν*. Deinceps Dorion testatur *Myrum quòd ad carnem pertinet*, spinis carere, totumque bonū, & tenerū supranodum esse; duoque genera reperiri *altos nigros altos subrusos; nigricantesque præstantiores existere*. Quibus certè notis vel minimo etiam negotio à Muræna internosci Myrus posset. Quam ob rem credendū potius arbitror Murænas non secus quā alias ferè omnes piscium species, in mares & fœminas diuidi. Neq; si quis eas omnes ouis grauidas capi assereret, ob idq; fœminini solum sexus esse pertinaciter contendere; ad Viperæ aut Myri concubitum confugiendū esset. Quando Aristotele f Ouidio & auctoribus *Læet Passeres, Erythra uel Rubelliones, Channa uel Hattula* (vt Theodoros vertit) *omnis generis omnes capiuntur*; non tamē propterea ex alterius speciei pisce concipere creduntur; sed ex se ipsis potius, vt de Channa testatur Ouidius iniquens *Et ex se concipiens Channa gemino fraudata parente*. Quam sententiam Plinius etiam citat scribens, *Ouidius tradit Channæ ex se ipsa concipere*; quod Murænis etiam tribui, si fœminæ omnes verè sint, nihil est quod impediatur.

Athenæi mendosus locus.

A

B

P A R T V S.

Cum ceteri pisces statò pariant tempore; ¹ omnibus anni tēporibus Muræna parit; ^m parua autem (vt Aristotelis testimonio Athenæus ait) *oua gignit*; quāuis non parua; sed ⁿ numerosa citato loco dicit Aristoteles. ^o Eadem vt Aristoteles testatur, *ut squamosi pisces ontum aduvgōv*, id est; *fratibile* (vel interprete Theodoro *arandum*) non edit. Quæ quidem oua, etiã Plinius ^p citissimè refert, verè scribit; Aristotelis tamen mentem cuius verba interpretatur, haud intelligit. Nō enim oua, sed recēs ortas Murænulas ^q ex partu celeri adulescere incremento, docet Aristoteles; vti non solum clarè eius indicant verba, sed Athenæus etiam confirmat scribēs, ^r *Aristoteles inquit in quinto de animalibus murænam ipsam ex partu celerem auktionem capere*. Neque hīc autem docendū erat, Murænarū oua citissimè augeri; cum alibi ^s *viscium omnium oua celeriter crescere*, non edocuerit solum, sed causam quoque reddiderit.

Athenæus notatur.

C Plinius notatur.

L O C V S.

Muræna neque flumina subeunt, neque in stagnis gignuntur; vt Galenus noster testatur. Nec obstat ab eodē alibi dici, ^u *Nonnulli præterea sunt piscium, qui duplici ex humore viuūt, tū marino tum dulci, ut Læpæ, Capitone, Cancrī, Gobij, muræna, Anguilla*. Nā cū eo authore, ^x *Muræna licet flumina non subeat, fluuiorū tamē ostia petant*; inter pisces duplici ex humore viuentes iurè ab ipso connumerantur. Quippe qui in fluuiorū ostijs (vbi marina dulci se immiscet aquæ) degentes pisces, vt qui ab illis differant, qui in puro solum mari viuunt, ex duplici humore viuere disixerit. Nec secus etiã sentit Dorion ^y *fluuiatiliū reperiri murænam asserens*; cum fluuiatilis Muræna nomine non Murænam, sed Lampetram ipsam intelligat; vt sequente historia Lampetræ dicata manifestissimè demonstrabimus. Quam ob rem marinæ tantū censendæ sunt Muræna. Verūm ^z *cum marinorum piscium alij literales dicantur*, propterea quòd circa litora viuunt; Alii pelagici, eò quod in alto mari degant; Alii verò ambigui, quoniam & in litore; & in alto pelago versari consueverint. ^a Inter pisces qui ambigunt Murænas recenset Aristoteles. Oppianus verò de earum sede sic cecinit.

D

Lib. 7. fol. 156. 15.

Athe lib. 7. fol. 158. 6.

Hist lib. 4. cap. 22. lib. 6. cap. 13.

In frag. fol. 34. 1. Lib. 9. cap. 16.

In frag. fol. 36. 30.

Lib. 22. cap. 21.

Phi. lib. 9. cap. 23. Arist. hist. lib. 5. cap. x. Plin. lib. 9. cap. 23. Ath. lib. 7. fol. 156. 3. m Lib. 7. fol. 156. 3. n Hist. lib. 5. cap. x. o Hist. lib. 5. cap. x. p Lib. 9. cap. 23.

Hist. lib. 5. cap. x.

Lib. 7. fol. 156. 2.

Gene lib. 3. cap. 4.

Clas. 2. fol. 15. F. Clas. 2. fol. 36. D.

Clas. 2. fol. 29. F.

Athe. lib. 7. fol. 156. 6.

Arist. hist. lib. 8. cap. 13.

Hist. lib. 8. cap. 23.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

^b Ad imos scopulos, fundo quos Ostrea multo
Cingit, quae thalami curui, quae lustra profunda
Opophagi, Scombrī, pugnax Muræna frequentat

^c In maritimis etiam piscinis incluse vauunt, ^d Vnde C. Hirius qui ante alios Murenarum vi
uariū primatim excogitauit, canis ti iūphalibus Cæsaris dīcatoris sex millia numero Murenarū
(Sive potius, vt Marcus Varro testatur, ^e duo millia) m. t. no. app. d. ; non permittit quālibet pretio noluit
aliā merce. ^f Quanquam nonnullis (auctore Columella) commiscere eas cum alterius notē
piscibus non placeat; quia si rabie exantur, quod huic generi, velut canino solet accidere;
sequissimē persequuntur squamosos, plurimosque mandendo consumunt. ^g Sola ex pretiosis pi-
scibus Muræna quauis Tarfensis, Carpathiue pelagi, quod est vltimum, vernacula, quous ho-
spes fretō peregrinum mare susinet. ^h Aliquando exit & in terram; ⁱ Per lyemem vero latitat.

E

NATURA ET MORES.

^k Cum pinnis (vt dictum est) Careat Muræna, flexuoso corporis immixta mari utitur, ut serpens terra.
^l Carnibus solum vescitur; ^m hæstitaque pinguefcit. ⁿ Ferox autem est & mordax; ^o noxiūque
aliquid habet, dum mordet & non cum editur. ^p Quæ enim ex vipera orta sint, mordentes interficiunt; si
verum sit (vt diximus) quod vllæ ex vipera oriuntur. ^q Inuenit in hoc animalū documenta. ^r Sicut
Vedus Pollio eques Romanus ex amicis Dni Augusti, viuarii earum immergens damnata mā
cipia; non tanquam ad hoc feris terrarum non sufficientibus, sed quia in alio genere totum pa-
ritter hominum distabat, spectari non poterat. Murum etiam est, & quod à Nicandro narratur, ^s Quæ
Muræna scilicet sepius è viuario prodians, laboriosos piscatores in lulum ingientes mordens, è

F

^t nauibus in mare pronos detecit. ^u Congro caudā ascendit, vel vt scribit Plinius ^v Aitē dicitur eandem præcedit. Cū
Polypo & Locusta bella gerens illum superat, & exest; ab hac verò vincitur, & in
terficitur; quæadmodū per bellē eorum saua bella poetice cecinit ^w Oppianus. Quod
quidem bellum non Muræna, sed Congro ^x Aristoteles ^y ac Plinius tribuunt. Plinio
tamen auctore ^z Polyporum generis est & Ozæna, dista à graui capitis odore, ob hoc maxime Murænis eam con-
fessantibus. ^{aa} Rabies ei velut canino generi accidere solet. ^{bb} Ferunt autem accēi gula præcipuē
eam in rabie agi. Et quauis ferox & immanis suapte natura sit, alicubi tamen mirē mite-
fcit aliquādo; ^{cc} Apud Baulos enim in parte Batiæna piscinam habuit Hortensius orator, in qua murænam adeo d. d. d. d.
vt exanimatū fesse credatur. In eadem villa Antonia Drusi Muræne, quam diligebat, in aures
addidit; cuius propter famam, nonnulli Baulos videre concupiuerunt. ^{dd} Muræna quoque Cras-
si Romani omnium prædicatione celebrata, sic inauribus & gemmis distincto monuit, tanquam
sanē eximia forme pulchritudine puella ornabatur; & appellantis vocem Crasii cognoscebat,
atque ad eum adnabat; cumque quidpiam ei porrigebat, gaudio exultans prampto & parato
animo accipiebat; hanc ille mortuum fleuit vberius, atque honore sepulture affecit.

G

Alta præterea est; ^{ee} Rete nanque circumdata maculas appetit ussar, confusa teritis, ac labris tergi; tum mul-
tiplici flexu laxat, donec euadat. ^{ff} Vt verò hæsit in hamo, amplius denorat quàm hamum, ad
mouetque dentibus lineam, atque ita erodit. ^{gg} Eandem hamo infixam inuertere se, quoniam
sit dorso emittello, sicutaque lincam præsecare, mendo se legitur in plinio; cum Anthia id, & non Mu-
ræna à Plinio tribui credendum sit; vt clarè ex ^{hh} Ouidio, quem ad verbum eo loco
sequitur, conicere possumus. ⁱⁱ Dni extra aquam uiuit, propterea quod paruas branchias habeat. ^{kk} In ille non
interimitur, ferula protinus; animam in cauda habere certum est; eaque ista celerimè exanima-
ri, at capitis idu difficulter.

Plinib locus cor-
ruptur.

H

QUANTAE SIT NOBILITATIS, ET QUAE

EARVM NOBILIOR.

Pretiosum veteribus piscem Murænam existisse, tum ex eò intellige potest; ^{ll} Quod
Licini Muræne cognominati sunt, propterea quod hoc pise effusissime delectarentur;
tum ex quam plurimis aliis antiquorum scriptorum testimonijs. Cicero nanque vt
suam in cibis temperantiam Gallo significaret, scribit ^{mm} quæ me Ostreis & Murænis facile abstine-
bam; Plinius vero ait, ⁿⁿ Tripatium inquit Finellella, appellabatur summa conarum lautitū, una erat Murænarum,
altera Luperum, tertia Myxonis piscis; Columella, ^{oo} in pretiosorum piscinum numero eam collocat. Lam-
pridiusque ^{pp} Heliozabalum Murænarum lactibus & Luperum in locis mediterraneis rusticos passisse, asserit.

lib. 1. fol. 109. 2.
M. var. lib. 3. cap. 17.
Celu. lib. 8. cap. 17. lib. 9. cap. 37.
Ph. lib. 9. cap. 57.
Macr. lib. 3. cap. 13.
Lib. 3. cap. 17.
Lib. 8. cap. 17.
E. Colu. lib. 8. cap. 16.
H. Ant. hist. lib. 3. cap. 1. Oryz. lib. 1. fol. 126. 1. Ph. lib. 9. cap. 17. 20. 21. Arch. lib. 12. cap. 25.
Ant. hist. lib. 8. cap. 15. Ph. lib. 9. cap. 16.
Ant. Par. lib. 4. cap. 15. Ph. lib. 9. cap. 20.
Hist. lib. 8. cap. 2.
Ph. lib. 32. cap. 2.
Opp. lib. 2. fol. 124. 21. Ovi. instig. fol. 34. 5. 21.
Ph. lib. 32. cap. 5.
J. Ambros. cap. 2.
F. Arch. lib. 7. fol. 176. 3.
Ph. lib. 9. cap. 25.
In 1. de nauib.
Hist. lib. 9. cap. 2.
Lib. 9. cap. 62.
Lib. 2. fol. 124. 39.
Hist. lib. 8. cap. 25.
Y. Lib. 9. cap. 62.
Ph. lib. 9. cap. 70.
Colu. lib. 8. cap. 16.
Ph. lib. 9. cap. 23.
Ph. lib. 9. cap. 33.
Macr. lib. 3. cap. 13.
Arch. lib. 12. cap. 24.
Ovi. fol. 34. 5. Ph. lib. 32. cap. 2.
Ovi. fol. 34. 5. Ph. lib. 32. cap. 2.
Lib. 32. cap. 2.
Tol. 34. 24.
Arche lib. 7. fol. 155. 35.
Ph. lib. 20. cap. 23. lib. 32. cap. 2.
Macr. lib. 3. cap. 13.
Epist. fam. lib. 7. epist. 27.
Lib. 35. cap. 12.
Lib. 8. cap. 16.
In vita Heliozab.

Ac Diuus Ambrosius ^q pretiosorem eam esse censet. Non qualibet tamen, & cuiusvis loci tanti sunt faciendæ; vti nos M. Varro admonet inquitens, ^r Non enim si Murænae optime flutæ sunt in Sicilia, & Helops ad Rhodum; continuò hi pisces in omni mari similes nascuntur. Quam ob rem Romæ quoque ab omnibus vilis ac plebeius piscis censetur. Nec est vt nostris solum temporibus Romanam Muranam vulgarem esse, antiquioribus verò nobilem fuisse, arbitremur; cum Galenus ⁱ Romæ omnium fere marinorum piscium minimo emi, dicat; Iubeatque Columella ^l In piscinis flutæ (id est Siculas) quæ maxime probantur, in cladi. Cui Macrobius quoque consentit, inquitens ^h Accersabantur autem Murænae ad piscinas nostras ut bis ab vsque freto Siculo, quod Rhegyum a Messana despiciat; illic enim optime à prodigis esse creduntur, tam hercule quàm Anguilla; Et utraque ex illo loco græcè πλωταὶ vocantur, latine Flutæ, quod in summo supernatantes sole torrefactæ curuare se posse, Et in aquam mergere desinant. Quanta demum Siculæ Murænae, quæ Fluta vocatur præstantia sit, ^x Plinius, ^y Athenæus, ^z ac Clemens Alexandrinus testantur.

CAPIENDI, AC CONDIENDI RATIO

^a In terra in quam exeunt, sepe capiuntur Muræne. ^b Licinus verò Macer concipere eas è serpētibz (vti diximus) tradit, ob idque sibulo à piscatoribus tanquam à serpentibus euocari, Et capi. ^c In Sicilia autem quòd in summo supernatantes sole torrefactæ curuare se posse, & in aquam mergere desinant, faciles capti sunt. Vnde & Martialis cecinit ^d Quæ natat in Siculo grandis Muræna profundo, Non ualet exustam mergere sole autem. Quod & M. Varro in libro qui Gallus inscribitur, comprobatur; et si ^e in reddenda causa discrepet; Air enim, ^f In Sicilia manu capiuntur Murænae flutæ, quod hec in summa aqua præ pinguitudine sicutent. Capiuntur præterea retibus, nassis, & hamis; & maxime ^g si pro fusa Polyponantur. Captæ autem (quò carnes earum nullis impediat spinis gratiores fierent) antequam coquerentur, ab antiquis exoflabantur; vt Plautus indicat dicēs ^h Nitrum ni hic me quasi Murænam exoflabere cogitaret; & alibi, ⁱ Tu Macherio Congrum, murænam exoflabas quantum poterat. ^j Bimis verò bacillis utraque manu comprehensis eam mediam astringēdo, detergendoque rectè ^k exoflabat. Sicque exoflatam, corio, ac interaneis detractis, capiteque ac extrema cauda (circa quam plurimæ ob exoflationem cõgestæ sunt spinæ) abscissis atque proiectis, in plura frustra secato; in teganoque, vino optimo, oleo, sale, aromatibusque; ac bene olentibus herbis impositis ad mitiores prunas excoquito; vel in oleo frictâ ^l arancij mali succo condito.

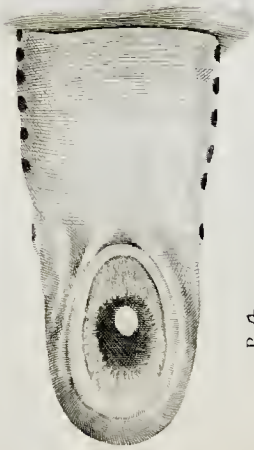
VT NVTRIAT, ET QVIBVS MEDEATVR.

^m Alunt muræna non minus quàm Anguilla, Et Congri. Carnem autem habent mediocrem inter durtiorem & mollitudinem; vnde succum quoque gignit neque crassum, neque tenuē, sed mediocrem & bonum; ⁿ nisi in nitiosis aquis degerint, cuiusmodi sunt flumiuorum estia qua latras expurgat aut culinas, aut balneas, aut vestium ac linteorum sordes, aut si qua sunt alia in vrbibus, per quas in medias fluunt, expurganda; & potissimū si populosa vrbis fuerit; pessime namque in huiusmodi flumiuorum ostiis, qualis est Tyberis Romam præterfluens, Muræne gignantur. ^o Innocij verò sunt, quæ in ea maris parte versantur, quæ dulci se aque non immiscet. ^p Lichenas & lepras tollit Murænarum cinis, cum mellis obolis ternis. ^q Murænarum autem morsus ipsarum capitis cinere sanantur; ^r Earum deque moribus auxiliantur lacus ficulne guttæ quatuor, aut paulò plures, cum cicute, serpilli tribus aut quatuor; & quæ ad viperas commemorata sunt.

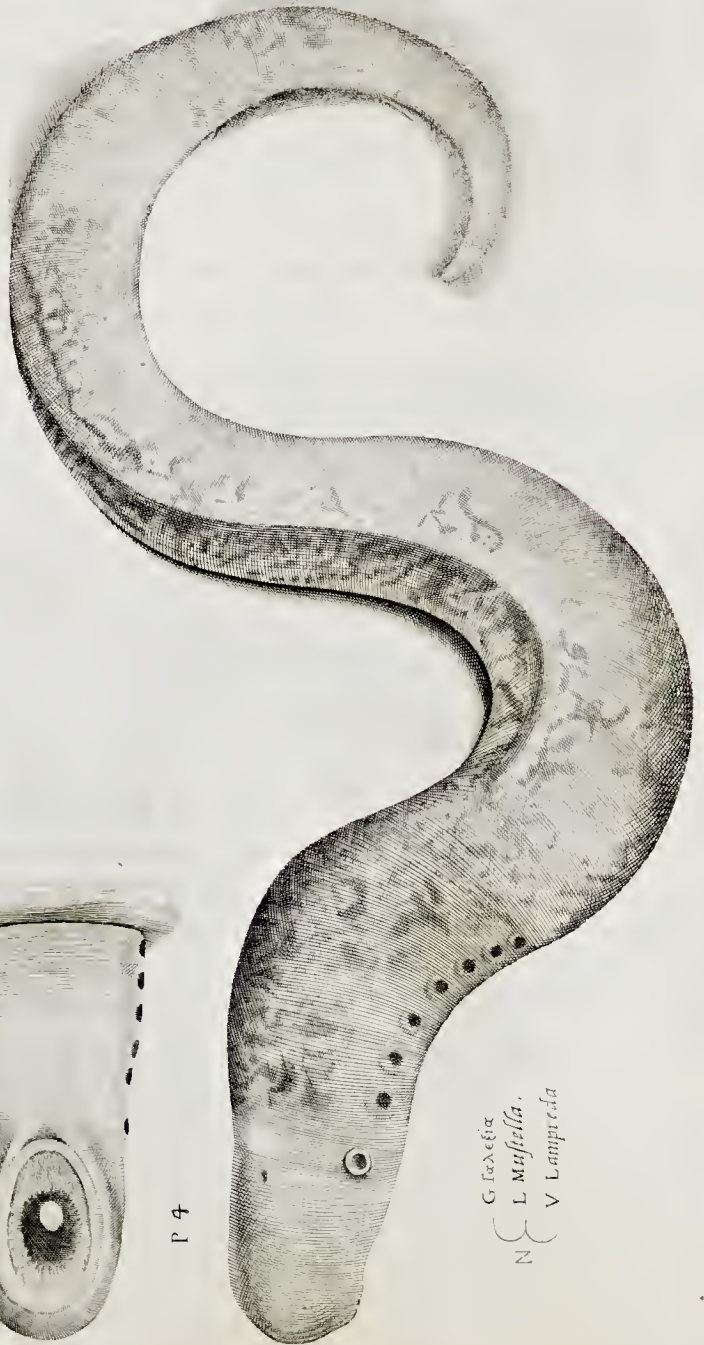
q liex. 5. cap. 5.
 r lib. 2. de re. rust. cap. 6.
 i Clat. 2. fol. 29. F. lib. 8. cap. 17.
 u Satur. lib. 3. cap. 15.
 x lib. 9. cap. 54.
 y lib. 7. fol. 176. 179.
 z Pandag. lib. 2. cap. 1.
 a Arist. hist. lib. 5. cap. 2.
 b Plin. lib. 32. cap. 2. c Mart. sat. 3. cap. 15. d lib. 13. 80.
 e Mart. sat. 3. cap. 15. f Oppid. lib. 2. fol. 132. 9.
 g Amphib. 2. lib. 1. se. 1. P. f. ad. 1. 1. cerna. 3.
 h Auliana. 2. lib. 6. cap. 31.
 k Athe. lib. 7. fol. 156. i.
 l Gal. clas. 1. fol. 29. 1. fol. 36. E.
 m Gale. clas. 2. fol. 36. D.
 n Plin. lib. 32. cap. 7.
 o Plin. lib. 32. cap. 5.
 p P. Aeg. lib. 1. cap. 21.



P 3



P 4



G. Ledebér
 L. Muschella.
 V. Lampiada

HISTORIA TERTIA.
DE LAMPETRA.



VM nostri quarti piscis (*Lampetra* à lambendis petris nunc dicti) haud facillè vetus græcum latinumque nomen proferri possit; & propterea de eius nomine varia ortæ sunt opiniones, priusquam antiqua eius nomina perpédamus, eiusdem descriptionem, ac historiam vniuersam pertractare statuimus. Sic enim deinceps antiquam nomenclaturam eius faciliùs peruestigabimus.

DESCRIPTIO.

Longa & lubrica est Lampetra, non squamis sed cute laui, & varia contecta; subalbida in ventre, in lateribus vò & dorso subluteis ac nigricantibus maculis conspersa. Os nò intrasuerfum, sed in altitudinè scissum est. Hoc dentes plurimi lutei, acuti, hamati nonnulli, aliqui etiã gemini ordine ferè nullo distributi orbiculatim replent. In fronte fistulam habet angustam, qua hausta aqua transmitti conspicitur. Huic proxima nota parua orbicularis & cãdida apparet. Caruleã oculorù pupillã aureus circũambit circulus. Branchias vtrinque habet septenas, quarù in vtroque latere paulopost oculos septena etiã exteriora orificia orbiculata semper patula & còcinnè distributa còspiciuntur. Quã ob rē arbitrari ^b branchiis cum omnino careat, vti Iouius asserit, erroneum est. Pinnas quibus vtrinque exortis natant pisces, nullas habet prorsus. In dorso tamen duæ sunt ei membranacæ pinnae, quarum vna maior est ac caudæ continua, altera minor & paulò superior. Vnicam spinã habet à capite ad caudam vsq; deductã, non ossẽ sed cartilagineã. Et circò in genere τῶν γαλιῶν (Mustelorum vertit Theodorus) meritò à Galeno (qui eã Galexiã appellat) constituitur. Lõgus enim piscis est & cartilagineus, in lateribusq; detectas branchias habet; quibus differẽtibus τῶν γαλιῶν genus insituit Aristoteles. Nec refert, si mari bina illa circa excrementi ostium non pen deant, quæ ab Aristotele omnibus Mustelis maribus inesse dicuntur; nam de ei cognitis Mustelis id intelligi debet, & non de Lampetra ipsi incognita; vt infra clarè monstrabimus. Nec ob id etiã quòd ouipera sit, à Mustelino excludenda genere est, vti Masfarius voluit; quia scribat Aristoteles, Mustelo ac cartilaginea omne, cum intra se oua pepererint, eum mal in lucẽ edere. Nam hoc quoq; non ea ratione eis competit, vt in corù aliquo aliter esse nò possit. Vnde sicuti Aristoteles ex cartilagineis planis Ranam marinã non solũ excipit in quibus, ^b Cartilaginea omnia animal edũt, Rana depit, quæ oua foras parit; sed causã et reddit dicẽs, i Cartilaginea perfectum intra se ouũ pariunt, mox animal foras edunt, vno excepto, quã Ranã vocant; hæc enim vna foras ouũ perfectũ parit. Causa natura corporis est, caput enim longè grandius reliquo corpore habet, idque aculeatũ, valdeque asperum, quã ob rē animal non parit; capitis enim magnitudo, eũ asperitas exitũ impedit. Ita nos quoq; ex cartilagineis longis iurè Lampetra excipimus; cum tenuiori corpore sit, quã vt possit, intra se catulos formare.

DIFFERENTIÆ.

Duplex est Lãpetra, vna qualis ex superiore descriptione intelligi, ac ex quarta pisci nostrorũ icone videri pot; altera cuius forma tertio nostri ordinis loco depicta est; quæ quidẽ colore, & magnitudine inter se distant. Cũ illa nãq; maculosa & bicubitalis sit; hæc subcineracea existens maculis caret & vix pedalis est. Nũ autẽ ætatis solũ rone, an potius specie quoq; differant, difficile est declaratu. Nulla enim alia præter colorẽ & magnitudinẽ in ipsis apparẽte differentia, maculosisq; oibus cubitali magnitudine maioribus semper existentibus, neq; ulla parua (vti par esset, si hæ parua, magnæ maculosaq; non fierẽt) vnquã repertatate & non specie distingui videtur. Sed cũ rursus illas & maculosas & bicubitales, has vò sine maculis & pedales semper reperiri videamus; specie differre apparẽt. Nam aliqua, inter ipsas colore, & magnitudine mediæ inuenirentur; si hæ parua, maculosa ac magnæ fierẽt. Cum præterea Ioannes Visbrocus Gandensis vir doctiss. piscẽ Lampetræ similem in Germania reperiri (Pryck à Germanis appellatũ) mihi indicasset; Remigius Apheronymus medicus celeberrimus, ac Leodien. Ecclesiæ Canonicus dignissimus eam ad viuũ depicẽt, atque eius corium ex Leodio mihi misit. Ex quibus Pryck eiusdem generis speciem quandam tertiam, siue prædictarum mediam constituendam esse cognoui.

A

B

C

D

Ioannes Visbrocus.

Remigius Apheronymus.

a Spont. in. cornuc.

b Lib. de pisc. cap. 34

Iouius error.

c Clas. 2. fol. 30.
d Hist. lib. 1. ca. 7. lib. 2. cap. 13. lib. 7. ca. 5

e Hist. lib. 5. cap. 5.

f In annot. Pl. fol. 103.
g Hist. lib. 3. cap. 5. lib. 3. cap. 1. lib. 6. cap. 11.

h Hist. lib. 2. cap. 13. lib. 6. cap. x.
i Gener. lib. 3. cap. 3.

HIPPOLYTUS SALVIANUS

Cartilaginea nāq; spina, branchiarum numero figura & ordine, capitis fistula, ore, pin-
nis, ac totius corporis forma maiori & minori Lampetræ similis est; Sed cum in cubi-
talem tantū magnitudinē ex crescat, transuersalibusq; ac nigricantibus lineis solū insi-
gnitus sit, ab vtriusque differt. Maior namq; bicubitalis est, ac maculis subluteis cōspersa;
Minor vō pedalis & maculis carens. Reperitur autē Prycæ in quamplurimis Ger-
manicæ fluminibus, ac frequētissimē in Rheno; eiq; tanta suauitatis, vt in delictis apud
Germanos iurē habeatur. Cadaveribus tamen delectari dicitur.

L O C V S.

Lampetræ tū in mari (etsi non in quavis eius parte, cū Galenus ^a *Est in greco mari nascitur* ^a *Clas. 2. fol. 30. B.*
^b *neset* testetur) tū in fluminibus reperuntur. Minores namq; frequentiores, maiores ve-
rō rariores ineunte vere flumina mari proxima subeunt; in illisq; toto vero tempo-
re commorata in mare deinceps astate incipiente reuertuntur. Et cetero in flumini-
bus vere tantū capiuntur; quo solo etiam tempore in mari quoq; capi consueverunt;
quōd reliquis anni temporibus vel in abditis lateant locis, vel longē à litoribus in altū
secedant pelagus. Quæ verō in fluminibus ac lacubus mediterraneis reperuntur, cū
difficile videatur, eas longē adeo à mari commigrasse; ibidem forsā nasci credenda
sunt. Cuius opinionis Plinius quoq; esse videtur; eas enim Mustelas (vt infra patebit)
appellans inquit, ^b *mirum dictū, inter alpes lachæ quoque Rhetie. Eriganus Mustelas amalas marinis generat.* ^b *Lib. 9. cap. 17.*

O R T V S.

Pariunt parvæ in sine veris & in fluminibus & in mari, vt recēns orta, quæ vtrobiq;
F reperuntur, indicant. Magnas verō & maculosas, si specie à parvis distinguatur; neq;
in fluuijs neq; in marinis litoribus (cum neutrobt earum vlla parua ac recēns orta ap-
pareat) sed in remotioribus maris locis parere, ex illisq; nō nisi cubitales saltem factas
marina adire litora, ac flumina subire crediderim. Oua pariunt omnes.

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR.

Etsi teneræ suauelq; adeo Lampetræ sunt, vt piscium omnium nobilissimæ à ple-
risq; celescentur; non quouis tamen tempore, & loco tanti vni faciendæ; sed Martio
Apriliq; mensibus, & in fluminibus captæ; Aestate namq; ineunte sicuti spinalis eis me-
dulla nerui instar, durior efficitur; ita teneræ ac sapidæ minus sūt; marinæ verō sub-
aridæ semper ac agrestes habentur. Et fluuiatilium rursus præcipua tum à magnitudi-
C ne, tum à sapore nobilitas Tyberinis debetur; vt quæ Romæ sicuti nunquam minus
binis aureis, ita aliquando denis singula veneant. Vt Iouius refert, ^c *Delicatus quodam cen-*
^d *dimento multo maiorem quàm ab ijs pulpis nobilitatem accipiunt. Necare enim eas in Cre-*
^e *tio vino solent, etiq; myrthica nuce os claudere, & foramina illa branchiarū totidem carto-*
^f *phylis adimplere; in teginoq; conuolatam spiras additis anelans tritis, medullis panis, oleo,*
^g *vino Cretico, aromatibusq; ad temperatioris frunas, certis momentis sedulo excoquere.*
^h *Inter pisces, qui molli carne constant, eam connumerat Galenus. Iouius vō testatur, ^e Earum pulpis nullam*
ⁱ *vim noxiam inesse; quando & duritie, & lento pingui prorsus expoliatæ sint.*

ANTIQRORVM NOMINVM INDAGATIO.

II His declaratis, de nominibus iam disseramus. Piscis igitur de quo agitur, ab Italis
Lampreda, ab Hispanis *Lamprea*, à Gallis *Lamproye*, à Germanis *Lampred*, à recentioribus ve-
rō latinis *Lampetra* vocatus; cum Galeno auctore ^f *In greco mari nullibi nascitur*, Aristoteli, ac
alijs plerisque grecis scriptoribus incognitus extitit; & ob id neque de eo quicquam
cōmenti sunt, neq; vllum ei græcum imposuerunt nomen. Opinari enim quōd græ-
corū *λαίος* sit, vt Iouius arbitratur, ridiculum est; cū Aristotelis ac aliorum testimonio
genericū & non specificū nomen sit *λαίος*, ^h *longos omnes ac cartilagineos pisces cōsuebent.* Nec
ob hoc tamen græcorū nenninem eius meminisse asserendū est; cum Galenus de ipsa
(quam Romæ cognouit) hisce agat verbis, ⁱ *Qui piscis apud Romanos in maximo est pretio, quem Gale-*
^j *xiam appellant, ex genere est Mustelorum; qui nec in greco quidē mari vsquam nasci videtur; que*
^k *causa est, ut Mustelus nomen igno- rauerit.* Deinceps paulō infra, ^l *Liquet sane celebrem illum apud Romanos*
^m *Galexiam, in eorū numero, qui molli carne constant, esse habendū; reliqui verō Musteli dura*
ⁿ *magis carne sunt orati.* Quōd autem Lampetra nostra Galeni Galexia sit, non ex eō solūm
comprobatur, quōd ex Mustelorum genere est, teneraq; ac pretiosa, cuiusmodi Ga-
lexia describitur ab eo; sed etiam quia nulli alij Mustelorum Galexia nomen compe-
tit; cum omnes (Lampetra ac Gladio pisce demptis) viles sint, ac dura carnis. Dori

Touij lap. 115.

a Clas. 2. fol. 30. B.

b Lib. 9. cap. 17.

c Lib. de piscibus
cap. 34.

d Clas. 2. fol. 30. B.
e Lib. de piscibus
cap. 34.

f Clas. 2. fol. 30. B.

g Lib. de pisc. ca. 34.

h Hist. lib. 2. cap. 13.
i Lib. 2. cap. 5. lib. 6.
cap. 33. Oppid.
lib. 1. fol. 113. Athe.
lib. 7. fol. 147. 29.
i Clas. 2. fol. 30. B.
k Clas. 2. fol. 30. B.

onē quoq; apud Athenā ¹ Muranā ² fluitantem habere unam tātam spinā similem Afello, qui Gallaria vocatur scribentem, de Muranā non intelligere certū est; cum earum nulla vnam solūm spinā habeat fluitantisūe sit; vnde de Lampetra ab eo id dici opinandum; vt quæ in flumini bus degit & vnicā spinā habet. Quæ cum græco nomine careret, haud temerè ab eo fluitantis Muranā vocatur; cum in fluuijs maximè capiatur, Muranæque corporis formā, & coloris varietatē amuletur. Et sicuti græcorum solūm Galenum atque Dorianem Lampetræ meminisse scimus; sic haud facillē latinū nomen eius proferri potest. Cum igitur eam à veteribus Muranā non appellari (^m ut falsò Alber. Magnū arbitratur) clarè præcedēte historia comprobātū sit. Perpendamus an antiquorum sit Mustela, vti in suis cōmentarijs Cornucopiæ inscriptis asserit Sipontinus Plinij nixus auctoritate dicētis, ³ Mustela (mirum dicitur) inter alpes lacus quoque Rhetiaë Brigantinis amulas Muranis generat; in quibus quidem Plinianis verbis si Muranis verè legendū esset, id clarè admodū cōprobaretur; sed cum à plerisque marinis & non Muranis legatur, haud ita certè cōprobari videtur. Nec propterea Lampetrā Mustelam esse negādum est (cum nullū aliud latinū piscium nomē æquè ne dū magis ei cōueniat) sed potius cōiecturis ac rationibus alijs verisimilibus magis cōfirmandū. Cum igitur Galenus pretiosū piscem illum, quē Lampetram nostrā esse mōstrauimus, ⁴ γαλιξία à Romanis vocari asserat; non ita accipiendū arbitror, vt Romanos Galexiā vocasse credamus; quādo vox hæc Galexia neque latina sit, neque apud vllum latinorū auctorū reperiatur; & quod maius est, neque etiā alibi in Galeno ipso, aut vllō alio græcorum scriptorum (quod sciam) legatur. Sed potius existimo Galenū ipsum de nobili hoc pisce scribentē, nouam illi græcā nomen claturā dare conatum (cum ei nullum inditum esset græcū nomen) ex duobus græcis latina reddentibus, nomē vnū nouū nempe γαλιξία composuisse. Quod quidem siue ex γαλιξ & αἴξια, siue (vt magis cōponendi ratio suadet) ex γαλιξ & ἴξια cōponatur; semper piscem illum pretiosū, quē nos Lampetrā esse statuimus, à Romanis Mustelā vocatū fuisse innuit; Mustela enim pretiosa priore cōpositione, altera vō Mustela habitum præferens significatur. Quod Auso. quoque Gallus indicat quippe qui Lampetram depingit, dū hęc Mustelam describit verbis.

Alberti magni error.

A

B

C

P. Gyllii opinio recitat.

D

In Aelianū an. maductio.

¹ Quæque per Illiricum, per flagna binominis Illi Spirituum indicij capere Mustela natantem In nostram subuecta fretum, ne late Mustella Flumina tam celebri defraudentur alumno.

Quis te nature pinxit color? atta superne Puncta notant tergum, qua lutea circum iris, Lubrica coruleus perducit tergora fucus Corporis ad medium fartum pinguelescit, at illinc Vique sub extremam squalet cutis arida caudam.

Nec est quod miremur in hac Lampetræ pictura aliquid desiderari; quoniam in descriptionibus omnibus tum pisciū, tum ceterorum animalium ab antiquioribus traditis, id ferè semper accidat. In eandē demū nos sententiam ducit, quod nihil Mustelæ à veteribus tribuitur, quod cōmuni etiā cōsensu Lampetræ nō competat. ⁵ Piscibus enim pretiosissimis equalem censerit, quod Mustelæ Ennii testimonio tribuitur. ⁶ Ac secundos in mensis honores post Scaros mereri, vt ei Plinius ascribit. ⁷ Celebremque, vt ab Auso. ⁸ Et gustu suauem, vt à D. Ambr. Mustela dicitur, ⁹ existimari; iurè Lampetræ cōuenit; quæ auida etiā est, ¹⁰ Cuiusmodi Mustelā esse Columella asserit. Nec vnā cum P. Gyllio ¹¹ ab hac recedere opinione debemus; propterea quod piscē aliū à Lampetra Mustelā esse demōstret Aelia. eā sic describēs, ¹² Mustela breuius piscis nullam eū Mustelo cōmunitatē hēt, nam hic quidē catilagineus est, & pelagicus, & magnitudine præstas, simul & canis speciem similitudinemque gerit; Mustelā vō diceret esse lecorinū; pupillæ oculorū ad cyanēū colorē accedunt; eius mentum quā lecorini maius est, & minus quā Chremitis; algas depascitur, & saxatilis est; atque similiter vt terrena omnium cadauerū in que incurrit oculos exest, et cōspicit. Nāq; sicuti ipse solus græcorū γαλιξ γαλιξοειδής Mustelæ marinæ meminit; Ita aliū à latinorū Mustela piscē intellexisse, aut latinā Mustelā describentem errasse, credendū est. Quod nec mirū esse debet, cū in eodē capite in Musteli quoque historia aberrat; de eo tanquā de certa spē agēs, cum tamē genus sit γαλιξ, hoc est Mustelus; vt supra mōstrauimus. Neque etiā est, vt hanc opinionem interturbari suspicemur à D. Ambr. scribente ¹³ Mustelam catillos parere, cū Lampetra ouipera sit; quoniam Aristoteles dicentis ¹⁴ Mustelos cōs catillos parere, sequutū potius sententiā, quam re ipsa ita esse expertū, id scripsisse, censendum sit. Ex quibus omnibus si non certa demonstratione, verisimili saltē coniectura Lampetrā nostrā veterū latinorū Mustelā esse facillē suaderi potest.

Lib. 7. fol. 156. 6.

De animal. lib. 24. cap. de Murana.

Lib. 9. cap. 17.

In Mofella.

Apul. in Apolog. lib. 9. cap. 17.

In Mofella. Hex. 5. cap. 2.

Lib. 8. cap. 17. Lib. de noui. piscium cap. 104. Lib. 11. cap. 17.

Hex. 5. cap. 3. Hist. lib. 3. cap. 1. lib. 6. cap. 21.



P. 5

G. YXENUS.
 L. Anguilla.
 V. Anguilla.
 R. 4

HISTORIA QVARTA DE ANGVILLA.

NOMEN.



B Italis Anguilla, à Germanis Ael, à Latinis, M. Varrone auctore, eo quod corporis forma, anguē præferat Anguilla; à Græcis verò ἰχθυόλιος quintus piscis nosfer vocatur, quæsi vt Eustathius explicat, ἐν ἰλιῷ ἰχθυόλιος, hoc est in luto profusa, Athenæo aut & Eustathio teste, accenti interdū habet in penultima, ut ἰχθυόλιος, interdū verò in antepenultima ut ἰχθυόλιος, Eisdemq; authoribus ἰχθυόλιος declinatur ali- quando per u. ut τῆς ἰχθυόλιος, aliquando per s, ut τῆς ἰχθυόλιος; per u. nāque singulares, per i. uerò, plurales casus inflecti, plurima antiquiorū scriptorū docēt exempla. Ab Aristotele præ- terea, J atque à Bæotiis, non per u. ἰχθυόλιος, sed per i. ἰχθυόλιος scribitur. DESCRIPTIO.

Piscis est Anguilla (s. si, vt Athenæus, atq; Eustathius notarūt, eam à pisce diuerfam facere uidentur) inquit, inquit, Vocabatur Anguilla ac pisces gurgite uasio Arist. Arist. notat, Longus & lubricus, Ita vt uiuēs, detineri manibus nequeat. Vnde in prouerbū abiit, ἄλιος ὡς ἄλιος ἰχθυόλιος, hoc est, vt ferē Plautus expressit, Anguilla est, elabatur, Nō squamis, sed tergo te gitur. Quod quidē, uti Plinius scribit, Sicuti Muræna tenuissimū est sic Anguillā crassius, eoque uerberari solitis tradit Verrus prætextatus, ob id, multū his di- cit non institutum, Capite est tenui, ferē rotūdo, atq; a cuminato, nōnullis (quæ falsō semina credūt) tur) lēptis, quibus crassius; latiusculūmq; est. Etes plurimi exiles, acuti, in anteriore maximē oris parte, multiplici sūt ordine. Et vt auctor est Arist. Branchias utrinque quatuor habet simplices, & eo dē atq; Athenæo testibus exiguas, iuxta quas, Pinæ hærent pinnae, utrinque una. Color nō oibus vnus, a- quartū. n. in quibus degūt rōne, variatur. Quæ nanq; defluentē ac purā incolūt, vētre sunt cā- dido, dorsoq; cinerea ceo, siue subceruleo. Quæ verò in impura ac stagnāti cōmorantur, vē- tre sub albo, dorso verò subnigro apparent. Et vt ab Arist. proditū est, ἰχθυόλιος (quod piscatus contingit paucis) habent, sed exigua. Ventreque exiguū sunt, Fel iterō hæret, pingue inest paucis, plurima eo caruit, se- cū enim à carne non pingue sunt, Vnde paucis eis in omento solum esse solet, Plinio atq; Solino authoribus, In Gæ- ge annē ad tricenōs pedes ægētus; Athenæiq; & Pausania testimonio, Copandō Quæ, vt Theodocet, Sin Co- pœ Bœotia paludē oriūtur. Et Athenæo atq; Eustathio teste, Strymonia (Quæ referēte Athenæo in Strymonia Thraciæ flumine nescitur) nimia magnitudinis esse dicunt. Nos aut quā viginti libris maioris neq; videmus, ne- q; ab alio fide digno uisus audiuimus. Ad quā ēt magnitudinē, neq; ubiuis gētū inderecūt, sed in nōnullis tantū lacubus. SEXV NON DIFFERRET QVO MODO GIGNANTVR. C

Vt Arist. atq; Plinius prodidere, Anguilla neque mas, neque femina est, neque prolem ex se aliquā potest procreare. Quæ cū enim capillamentis, & lubricis similia quædā interdū sibi adnexa gerentē uisū aiunt, inconsideratē id asserunt, ante quā aduertant qua parte illa gerūt. Neque n. aliquid eiusmodi est, quod animal creet, nisi prius generarit ouū, quod in nulla Anguilla uisū est. Quæ animal gignunt, suo in utero sicuti conuēt, non in uentriculo, ita. n. non secus quā cibus concoquerentur primordiā genituræ. Quæ autē differentiā maris & feminae Anguilla notant, scilicet alteram caput habere amplius, atque oblongius, alterā, hoc est femina repandus, hæc non maris ac feminae differentia est, sed generis. Et vt idem Aristoteles aibi tradit, Non sunt feminae, sed quia aspectū à cæteris discrepant, feminae appellantur. Quamobrem, Nec per coitū pro- creantur, nec paritū oia. Cepta enim nunquam aliqua est, quæ aut semen genitale, aut oia haberet. Meatus quoque, uel semini, uel uulnæ accommodatos, nulla resissa ostendit: sed hoc unum inter sanguinea, genus totum sine coitu, sine oio procreatur. Quod ita esse eo constat argumento, quod in nonnullis seculentis stagnis, aqua omni exhausta, & limo detractō, Anguilla denno generatur, ubi aqua accesserit pluuia: Nā sicis temporibus gigni nequeunt, cū in lacu perenni. Quippe, quæ imbre & uisum, alantur. Videntur tamen nōnulla habere facultatē gignētis, eō quod in aliquibus limbrici sunt, his enim Anguillas generari credunt. Quod error est: nā certē ex his prodeit Anguilla, quæ terræ intestina uocātur. Quæ spūte in luto, humescētene humo pronentiū; iā alia absolūt ex his maxime ratione, sed in mari qua algæ sunt; in stagnis autē & sinitis iuxta ripas; calor enim amplius eas subire partes, facit ut pu- trant. Talis autē est Anguillarum generatio. Et si aliquāto secus sentire uideantur nonnulli; Plinius enim nō simpliciter naturæ sponte, sed aliqua earum quoq; concurrente actione, eas gigni asserit, in- quicns, Anguilla alterius se copulis, ea fringētia uiscunt, nec alia est eorum procreatio. Oppianus verò concum- bere etiam eas arbitratus, sic cecinit,

Anguilla j priis, multoque uoluntate nexa Conuolunt, lentor distillat corpore toto,

Plinius et Aelia nus disterepant ab arsi

lib. 4. ut plat. fol. 12. 40. 15. Athe. lib. 7. fol. 149. 46. Eust. fol. 1231. 34. Ath. lib. 7. fol. 149. Eust. fol. 1231. 29. Theon. in A. ar. Ath. lib. 7. fol. 149. Eust. fol. 1231. 29. in illud. lib. 21. Hyl. lib. 1. ca. 5. Il. lib. 1. ca. 20. Aristot. in An. lib. 7. fol. 149. 44. Eust. fol. 1240. 18. in I. f. ca. 23. Hyl. lib. 1. ca. 13. Hyl. lib. 8. ca. 2. Ath. lib. 7. fol. 149. 24. fol. 155. 53. Hyl. lib. 1. ca. 4. 2. Par. lib. 4. ca. 13. Il. lib. 9. ca. 20. Hyl. lib. 2. ca. 17. Hyl. lib. 8. ca. 2. Hyl. lib. 2. ca. 15. Hyl. lib. 8. ca. 2. Hyl. lib. 1. ca. 17. Ath. lib. 9. ca. 3. Soim. ca. 65. Ath. lib. 7. fol. 148. 53. Par. lib. 9. Theon. in A. ar. Ath. lib. 7. fol. 149. 38. Eust. fol. 1240. 25. Ath. lib. 4. ca. 1. Pl. lib. 10. c. 68. Eust. fol. 1231. 31. Hyl. lib. 8. ca. 30. Hyl. lib. 6. ca. 14. et 16. Ath. lib. 7. fol. 148. in mensura. Eust. fol. 1231. 30. lib. 9. ca. 51. g. lib. 1. ca. 16. Ath. lib. 7. fol. 149. 26. Eust. fol. 1231. 31.

Qui spuma similis, libula celatur arena,
Accipit hinc canum, quid enim faciundus illo?

Concipit accepto, nascuntur lubrica terga,
Flexibus innumeris Anguille in luore repunt.

LOCVS.

In fluminibus, atq; lacubus ferè omnibus, nõ cõmorari solũ, sed nasci quoq; Anguillas cer-
tũ est. In mari ne itẽ, haud ita perspicuũ; Nam si contẽplemur primũ eas (et si perrarõ) in mari
capi, deinceps verò ^b Terræ intestina ex quibus nascuntur, in mari quoque, qua algæ sunt, non minus quẽ in fluminibus,
ac lacubus, oriri. It postremò ^a à Galeno, ^b ab Epicharmo, atq; à Diphilo, De maribus agi Anguillas; In ma-
ri etiã procreari videbũtur. Verũ si rursus perpendamus, recens ortas nullas, grãtiores verò
perraras in eo capi, diciq; ab Arist. ^c de mari in lacus et fiantos ascendere Mages, contra Anguilla, in te in mare
venire, quod Oppianus quoq; asserit, inquit, ^d Ex fluuio Anguille repunt, pluitaque lacuna, in uisum portum.

A In eo nõ zigmũ, sed aliquas solũ, secundis annibus in ipsũ deuectas, reperiri & capi, Hisq; à
Galeno, ab Epicharmo, à Diphilõq; marinas vocari, fateũdũ erit; Ferrè verò intestinorũ, quẽ
in mari sunt, illa duntaxat, quæ prope fluuiorũ ostia exoritur, Anguillas procreare, alia ve-
rò, quæ sunt ab huiusmodi ostiis signantur infecunda esse censere oportebit. Vnde ut mi-
rari cõuenit, cur Plinius, ^e Inter pisces maris peculiariter Angullam recensuerit, ita ei minime subscribendũ. Et
licet in luto ^f aut Græca indicari nomenclatura monstrauimus) profundi consueuerit, in eoq; per añt immota con-
quiescant? purissima tamen aqua detestantur. Vnde qui inuariat Anguillarũ dari oportet, seruant quom maxime nõ pura, sinerata
quæ sit aqua effluẽt, semper, et affluẽt, per ripas, ubi maria extruunt. Nã nisi clara aqua sit, strata strãgularia intrant. Cũ bran-
chias habeant exiguas. ^g Quin si exigua in aqua stabulentur, percutit quod idẽ et ceteris piscibus accidit, strãgularia. n. si semper
eadẽ in aqua uisuntur. Quo modo spiritũ animalia inueniunt si in aere exiguo claudantur. Plinius aut nõ simpliciter,

B ut Arist. eziq; in aqua stabulãtes, strãgulari; ^h Sed hyemem eas, in exigua aqua non tolerare asserit. Cuius rei
causam Athenæus reddidit, inquit, ⁱ Per hyemem etiam in aqua uel orũ impetu percutitur, sæpius moritur. In pi-
scis q; totã in clãsi possunt; ^k Verũ nisi astate de lacu in piscinã transferentur, uicere nequeunt. Sed si hyeme fiantẽ sedẽs
mutant, non patitur, nullũ denique uoluntatem mutationẽ tolerant. et quib; astate, etiã si in frigida aqua transferantur, omnes ple-
tiãque uicuntur. ^l ab alijs piscibus separati uiuunt, neque cũ suis temerè miscuntur.

NATURA, ET MORES.

Athenæo teste. ^m Anguillarũ nutritores testatur, noctibus percutuntur, quædam in limo quiescant, auctore Arist. Trau-
ca quæ, a. et quicquid locis uisuntur limo, atque edunt, si quis apponit; Puriora uerò dulci humore, aluntur. M inuiscere eas
muliorũ authorũ testimonio cõprobatur, ⁿ Nymphodorus in Syracusanis, Apollodorus, atq;
Plinius, in Elore Strabone omne nõ precul Syracusanis, misuetas adeo esse, ut è mari uideatur, trahatur. Nilũ ãt refert, quòd ñ
nõ tãme, uti Nymphodorus; sed in castello Elore dixerit Plinius, quãdo Elore nõ minus urbs

C quã prope eã decurẽs fluuius uocetur. Eadem præterea mansuetudine uti in Labradri Iouis fonte, et quòd maris
episcopus addit; genere. Subdit Plinius, quod Athenæus quoq; confirmat, dicens ^o Se uidisse in Arabijs cit-
ca Chalcidem Anguillas mansuetas in aureas et argenteas habentes, et capientes ab afferentibus cibos. Agatharchi-
des aut in lib. a rerũ Europæ, scribit. ^p Copatas Anguillas eximie magnitudinis, ab ipsi Erotis ceu uirtonas corona-
ri, molaque conspersas, profusus precibus dijs sacrificari. Aegyptiũ uerò nõ solũ ^q sacrum piscem eã esse existimant? Sed dijs
etiã similẽ, ac dijs ipsi præstantorem faciunt. Et multorũ authorũ testimonio, ^r se optenis, optonas ne annis uiuant. Te-
stisq; Arist. & Plinio. ^s Durant et sine aqua septi diebus Aquilone spirante; Austro paucioribus. Nã ut profutũ est ^t Cum
horũ multum refrigerationis desiderant, simplices exigueque branchias habent, atque extra aquam uicere possunt. ^u Se autem mu-
tuo deorant. ^v Exanimesque piscium seie non stantant.

QUO MODO CAPIANTUR.

Ut Aristot. Plinius, atq; Athenæus testatum reliquere, ^w Turbare aquã soliti sunt, qui eas piscuntur, et qui-
dem in Syrrione amne circa Virgilias maxime capiuntur, tun- enim aqua et luum aduersus fluitibus inturbatur. Et auctore
Plinio, ^x Lacus etiã est in Italia Bonatus, in Veronensi agro Miracũ amne trãsmittens, ad cuius emersus anno ite pore, Octobri serẽ mẽ
se, autumnali sidere (ut palãm est) hyemato lacu, suffibus glomerata uolũtur in tantũ mirabili multitudine, ut in exipulis eius su-
minis, ob hoc ipsi fabri aut singulorũ uillorũ globi reperiantur. Vnde ^y γλαυκὸν ἰσχυρὸν ὄζει, id est Anguillas venari, ortũ
est prouerbiũ; Quod ^z in eos quadrat, quibus tranquillo Reip. statu nihil est emolumentũ, proinde seditionis gaudet exortiri.
quo ciuitates publicè mãũ, in suũ prinatum uertant cõcedũ. Quo quidẽ a da gio usus est Aristophanes in quibus.

^a Str. l. 7. Nonne accidit ubi, quod Anguillas qui euapantur. Vbi quicquid stetit palus, nil piscium reportant, Contra litem si mouerit, fur-
si. 262. sam atque ite m deorsum Capium, in sese capis, ubi non publicè inquitur. Facile aut in fluminibus, ac lacubus præci-
^b T. 3. 7. Equi ibi bida aqua strãgularia. Et si non strãgularia, sed ^c excoriari turbida aqua dicuntur, à Clemente Alexandrino, ^d Vel quod
Aristop. ut testis est Aristophanes) non uicere non possunt, in luto uicunt, quo agitato, in quãdã à propria sede expulsi, capui suũ faciunt.

Hist. lib. 5. ca. 10.
2. cl. f. 2. fo. 36.
Arist. l. 7. 1. 4. 5. ca. 2.
Arist. l. 8. f. 17. 19.
Hist. lib. 5. ca. 14.
Hist. lib. 5. ca. 11.
Euf. f. 12. 4. 0. 15.
Arist. l. 7. 1. 4. 9. 2. 7.
7. 6. m. equit.
Hist. lib. 5. ca. 2.
Arist. l. 7. 1. 4. 9. ca. 21.
Hist. lib. 5. ca. 2.
Hist. lib. 5. ca. 21.
Hist. lib. 5. ca. 28.
Hist. lib. 5. ca. 20.
Arist. l. 7. 1. 4. ca. 27.
Arist. l. 7. 1. 4. 9. ca. 21.
Hist. lib. 5. ca. 21.
Hist. lib. 5. ca. 21.
Arist. l. 8. ca. 22.
Arist. l. 8. f. 16. ca. 20.
Hist. lib. 5. ca. 2.
Hist. lib. 5. ca. 2.
Arist. l. 8. f. 16. ca. 27.
Arist. l. 12. ca. 24.
Arist. l. 7. f. 14.
Euf. f. 12. ca. 20.
Hist. lib. 2. f. 14.
Arist. l. 7. 1. 4. 0. 39.
Hist. lib. 5. ca. 2. 18.
L. 9. ca. 21. at. l. 7.
f. 14. 2. 8. imoni.
f. 8. f. 12. 3. 76.
Hist. lib. 5. ca. 2. 18.
Hist. lib. 5. ca. 21.
Opp. l. 1. 11. 5. 20.
Arist. l. 7. 1. 5. 53.
Euf. f. 12. 31. 37.
Hist. lib. 5. ca. 2. 18.
Hist. lib. 5. ca. 21.
Hist. lib. 5. ca. 2. 18.
f. 0. 14. 9. 2. 4. 0. 1.
Hist. lib. 5. ca. 22.
Euf. f. 12. 31. 37.
Hist. lib. 5. ca. 22.
Hist. lib. 5. ca. 22.
Hist. lib. 5. ca. 22.

Vt autem proditur à Macrobio, ³ in freto Siculo, quod Rheggyum à Messana dispicit Anguilla ex Murane in summo supernata neta, Sole torrefacta, cum curvate se, ac in aquam amplius mergi non possint, capiti faciles sunt. Alium ridiculum piscandi modum, verbis hifce describit Oppianus.

Atque puer ludens nati prope litora ponti	Et unto arctator, frustra que enadere tentat
Decepit Angullas, longa intestina sub undas	Inflatam penitus ex toto pectore anhelam
Consciens, hamis æquata videres.	Spiritus educit pueri ludens in altum.
Vt videt, utque ruit, longa intestina proutem	Non aliter certat cratera educere pleno,
Arripit, atque cito sensu tumefacta perire	Cum calamo vitinum si quis trahat ore tumentis,
Nanque puer sufflans anima intestina replent.	Nanque trahit flatu vitinum, sequiturque repente
Et subito uentus densus pererrat in ora	Per calammum Bacebus currens ad labra bibentis.
Anguilla, ex pueri flatu tumefacta laborat.	Sic tumide Anguilla sufflantis ab ore trahitur.

Multiplici præterea reitū genere, hamis nalsisq; capiuntur. Vt verò author est Arist. ^a si speluncis lateant, fauces specus odoribus vitimentis ceteris, eas non secus quā pisces cōpures evocāt. Quā quidē sententiā citat & Plinius; Verū cū inquit, ^b pisces quosdā ex speluncis lateis salfamēto illis faucibus scopuli, piscator expellit, veluti si cada neta agnitionem fugientes, Aristotelis mentem assequi non videtur, quippe qui non fugari, sed alicui salfamēto pisces dicat.

QVANTAE SINT NOBILITATIS, ET QVAE EARVM PRAEFERANTVR.

Inter suavissimos, n. pisces dinumerāda Anguilla est. Quod antiquorū quoq; scriptorū testimoniū cōprobatur. Nanq; apud Athenæū, ^c Anaxandrides ad Aegyptios sermonē protendens, inquit, Tu me vitinā Anguillā Dem putas, ego obsoniorū creditū suavisimū. Archestratus verò apud eundē scribit, ^d Regina sed omnibus una est, ut putoduxque nobilitatis Anguilla, quæ natura est solus piscis à triplicibus: Rectērtq; Athenæus, ^e Ex carnibus quæ B
pam apposita Anguilla dixisse, eā esse conuivii Helenā, ac se futurū Pandem, nulloque adhuc manū extendente, ipsum manu iniecit, laus ad spinā usque nō dāsse. Verū licet oēs sapide sint, ut Archestratus etiā testatur, inquit, ^f Anguillas cōi laudo. Neq; parū tamen saporis præstantia differūt; Neq; eadē ab omnibus æquē præstantes cōferuntur, s̄ illas nanque, quæ falso faminae creduntur, meliores esse credit Arist. Alii verò, ^g Copidas, atq; ^h Strymonias, ut quæ sint miræ magnitudinis, ac præcipue, celebres affirmāt, ^k Egregias etiā nasci circa Euechē fluvij, l. 16. et ad apparatus Deme
trius Sceptus narrat. Et Clemēs Alexā Irinus, ^l in Meandro ortas celebrat. ^m Præ ceteris præterea laudantur, quæ in Siculo freto Rheggyū à Messana seingente, nascuntur. ⁿ Ex quo loco, græcè πλωταί, latine uerò Fluita dicuntur, eò quòd in summo superna
tantes, sole torrefactæ curvate se posse, ^o in aquā mergere desinūt. Diphilus autē ^p Palustribus marinis suavioris esse, sed minus nutritis asserit. Nos verò Transimēni, ac Vulsinensis lacus, uti omnium quas vidimus maximas, sic tenerimas, suavissimāsque esse, experti sumus.

CONDIENDI RATIO.

Non omnes recens tantū captæ comeduntur, sed multis etiā locis, earū plurimæ salitūtur; Vt toto anni tēpore conferuari, ac a d mediterranea loca la cuiū expertia deferri possint. Vnde P
cesus quoque in libro de materia, inter salfamēta Anguillas Macedonicas cōnumeravit. Et Eusta thius ^q εγγελαί, salfamen
ta ex Anguillis facta significare scribit. Sūtq; salitate recētib; suavitē inferiores; Non tamē profus cō
tēnendæ. Antequā autē coquātur, excoriari debēt; Sic verò cute nudatas, interancis exēptis o
mnibus, ac capite, extremiq; cauda abiectis, in frusta secato; deincepsq; recentes in verubus torreto, puluere, ex zaccaro, ac cālidissimæ farinae tantundē & tantillo cina momi confectō, se
dulo conspersas. Quòd si propter exilitatē cōmodē verubus torrerī nō possint; oleo prius fri
ctas, pipere, ac arancij mali succo, omphaciōne cōlito; Salitas verò & verubus torrere poteris
aceto & oleo persæpe conspergēs; & aqua etiā elixare, quibus elixis acetū ac olei parū infunde
re conuenit, ^r Veteres autē eas in betis cōvolutas comedebant, ut ex multis antiquorū locis demonstrare licet. Eubulus n. in Echo,
dicit, Candida adest betis nestro cor pote Nympha, Expers coningū Anguilla. Et in Ione, Palustris aderat Anguilla Baotia dea betis
induta. Aristophanes verò quempiā, Anguillā alloquentē inducens, ait ^s Neque enim moriens à te unquā sim
separatus betis cōcta.

VT NVTRIAN, ET QVIBVS MEDEANTVR.

Athenæo teste ^t piscibus omnibus melioris esse suet, stomachoque admodū gratus, abundeque nutrit, ac comedentes saturos reddere, in libro de materia scripsit Hieronius. Verū Galenus noster, cui magis credendū est, ^u loggē feces sentit, inquit, ^v Anguillæ nōquā boni sunt succi, tamesi puro in humore uertent ut, ne dum in eo, qui urbiū, fordes, ^w purgamentā in se recipit. Et alibi; ^x Quāvis carne molle habeat, cū tamē succo leno, ac pituitoso abundet, ijs qui tenuitate dieta uti nolunt, plurimū sunt noxia. Pinguedo, quæ ex eis, dum torrentur, distillat, auribus iniecta, antiquis aurium doloribus mederi creditur. ^y Quæ uerò, in aqua, in qua Anguilla elixa fuerit, supernata fuerit, unguentum ad plagas ingreditur. Fumum præterea, qui ex Salitarum cute super prunas proiecta, exhalat, per podicē susceptum torminibus ob dysenteriam torquentibus, effica cissimum esse aiunt.



P. 6

G. Koyyos
N. L. Conger
V. Broncho.

HISTORIA QVINTA
DE CONGRO.

NOMEN.



HIC noster, sexto loco, depictus piscis, qui Romæ Bronco, à Gallis
Vn congru, à Mafsilienfibus *Flar*, à Græcis vulgò *Catorofas*, & à Lufi-
tans *Cromgo* vocatur, à Græcis, aliquando per.κ. κόνγγος, aliquan-
do per.ρ. ρόνγγος, à Latinis verò, modò per. c. *Conger* & *Congrus*, mo-
dò per. g. *Gonger* appellatur. Dicitur præterea Græcè etiam, *ῥγύλ-
λος*, vt apud Athenæum Nicander in libro de linguis, afferit.

DESCRIPTIO.

Congrus, piscis est, vt ^b Aristoteles, & ^c Plinius testantur, *Longus & Lubricus*, Non squamis,
fed auctore Athenæo, ^d *Cute obtutus*, Quæ quidem læuiffima est. Et vt ^e Isidorus Hyspa-
lenfis, atque ^f apud Athenæum Diphilus afferit, *Anguilla similis*. Nam tum corporis forma,
tum colore eam imitatur; Vnde à plerisque Anguilla censetur. Facile tamen (si quis di-
ligentius aduertat) ab ea distinguitur. Et in primis oculorum discrimine, quos habet lon-
ge maiores quàm Anguilla; Deinde colore, qui, etsi cinerea, ei, non secus quàm An-
guilla inest, non solum tamen in imo ventre, vt Anguillæ, sed in lateribus quoque, ac in
dorso, in amplas & candidas dederat maculas; Postremò nigra linea, in exteriori par-
te membranae cææ pinnae, per dorsum eius extenfa, còspicua; Atque duobus breuibus cu-
taeisque corniculis, in extremo rostro existētibus. Quibus Anguilla caret. Vt ^g Aristote-
les ^h & Plinius tradunt, *Pinna tantum binas habet*. Et eodem Aristotele teste, ⁱ *binas utrinque branchias*,
alteras simplices, alteras duplices, Et si ^k *utraq; duplices est*, Massarius afferit. Et vt prodit Aristote-
les, ^l *Gula est ei exigua sicut ceteri seræ pisces gula careant*. Eiusdemque testimonio, ^m *in fillis suis variat*, alijs
enim ad iecur, alijs infra sepositum sel adheret. Vt verò à Strabone afferitur, ⁿ *Circæ Cartiam in exterioribus*
^o *locis minarum supra octoginta argetur*. Ac vt apud Athenæum Eudoxus refert, ^p *in Sicione plastris ma-
gnitudine increfcit*. Ego autem ad triginta tantum libras auctos aliquando vidi; Audiui, ta-
men quosdam, qui, eos sexaginta libras implentes, se vidisse affirmarint.

QVO MODO COEAT, ET QVALIA OVA GIGNAT.

Oppiano teste, ^q *Mutuo circumplexu*, Anguillæ instar, coit. Aristotele verò auctore, ^r *Faturam intra
se continet, sed non omnibus locis aquè id constat, nec ipsa futura satis patet in utero pingui obeso*; Inest tamen serie qua-
dam prolixiuscula, ut in serpentibus, quòd certe ignis periculo immotescit, pingue enim absuntur, atque uaporatur, sona
item crepant, & extrusa dissiliunt. Ad hæc si palpites, & alteras digitis pingue laeue utique senseris, ouum autem durum seu
lum. Congri itaque alijs pingue habent, ouum nullum, alijs contra pingue nullum, ouum autem quale modò exposui, possident.
Scilicet vt idem alibi tradit, ^s *ὄν τὸ λαβρόν ὀνόν*, hoc est, non fragile, vel friabile ouum (vel
non atendum, vt vertit Theodorus) cuiusmodi squamosi pisces parere solent.

GENVS ET NATVRA.

Aristotelis testimonio, ^t *Duplex eorum genus est, Albicantium unum, Nigricantium alterum*. Athenæo au-
thore, ^u *Gregatum degunt*, Et vt testatum reliquit Aristoteles, ^v *Sola carne vescuntur*, Vt verò alibi
asserat, ^w *Sæpe cauda abscessa, etiam meatu tenui excrementario, iuuoni, absconditur autem à Muræna*, vel vt Plini-
us afferit, ^x *Ipse & Muræna caudam inter se prærodant*, Eodem præterea Aristotele teste, ^y *Eueniit usu,
ut Locustis Polypti superest sinus*, & adeo, ut si eisdem in rebus senseris *Locustia Polyptum*, præ metu moriantur. Congros
Locustæ eueniunt, nam elabi non queunt propter crustæ asperitatem, oī ^z *δὲ ρόνγγοι τὸς πολυπόδας κατὰ τὸν οὐδόν, οὐδὲν
ῥῆσ' ὄν τὸς δὲ τῶν δεινότερα διώκοντες* (*διδύκοντες* ex manuscripto codice corrigendum) ^{aa} *χρῆσθαι*; hoc
est, Congri autem Polypos deuorant, nulli enim ipfis propter leuitatem vsui esse pos-
sunt, Et non vti vertit Theodorus, *Congri Polypos superant sed edere non possunt*, laeue enim, & lapsum Polypti

A

B

Massarius no-
tatur.

C

D

Aristo. codex
castigatur.
Theod. Gaζ
error.

^a lib. 7. fol. 144.
44.
^b Hist. lib. 1. ca.
^c lib. 2. cap. 13
^d lib. 3. cap. 10.
^e lib. 9. cap. 20.
^f lib. 8. fo. 178.
10.
^g lib. 12. cap. 9.
^h lib. 8. fol. 177.
32.
ⁱ Hist. lib. 1. cap.
5. part. lib. 4.
cap. 13.
^j lib. 11. ca. 20.
^k Hist. lib. 2. cap.
13.
^l in casti. lib. 1. fo.
74.
^m Hist. lib. 2. cap.
17.
ⁿ Hist. lib. 2. ca.
15.
^o lib. 3. fol. 137.
^p lib. 7. fo. 144.
44.
^q lib. 1. fo. 115. 22.
^r Hist. lib. 6. ca.
17.
^s Hist. lib. 3. cap.
10.
^t Hist. lib. 8. cap.
13.
^u Ath. lib. 7. fo.
144. 42. lib. 8.
fo. 78. 11.
^v Hist. lib. 8. ca. 2.
^w Hist. lib. 9. ca.
2.
^x Ath. lib. 7.
fol. 153. 35.
^y lib. 9. cap. 62.
^z Hist. lib. 8. ca. 2.

cor eius, visum hostis effugit. Nam Læuitas haud efficit, quò minus Polypus à Congris deuorentur. Hi enim cum dentati sint, illos etsi non comprehendant, lacerare possunt. Polypis verò nihil comedentibus, quòd brachiis suis firmè comprehensum non detineatur, nihilque lubricum (propterea quòd læues sint) retinere valentibus; iure Congrorum læuitas causa est, quòd ipsi, Polypis nulli visui sint, id est, quòd à Polypis lædi non possint, etsi ab ipsis Polypis lacerentur; Vti & Plinius testatur, hunc Aristotelis locum sic transferens, ^a Polypum

Pliniani codicis castigatio no.

in tantum Lochysia patet, ut si iuxta uideretur, (vel ut corrigendum arbitratur, ut iuxta visum) omnino moriatur, Lochysiam Conger. Et rursus Polypum Congri lacerant; Atque Oppianus quoque confirmare uideretur; qui quidem hoc bellum cum Polypo, non Congrum, ut Aristoteles & Plinius dixerunt, sed Murænam gerere scribens, ^b Polypum à Muræna, etsi non minus quàm Conger læuis sit, deuorari testatur. Postremò uti Author est Aristoteles, ^c Cum in piscium genere, alter alterum sua generis edat, id maxime Conger facit. Unde & Ouidius ait, ^d Immittisquam sua Conger per uulnera genui.

^a lib. 9. cap. 62.
^b li. 2. fo. 12. 4. 43.
^c Hist. lib. 8. ca. 2. 2.
^d lib. de piscib. fo. 37. 8.

LOCVS.

Vt tradit Aristoteles, ^e Allucantes Congri pelagi sunt, nigricantes uerò à ambiogunt, ut qui partim pelagi et partim litoreales sint. Oppianus autem de eorum sede sic scribit,

Æquora, quæ subito, quæ sunt in una paludi
Incoluisse tuat. qua dulcis terminus undæ
Et subitus cano commissus notitæ multa
Voluitur à terra

lib. 1. fol. 108. 39.

B Aristotelis & Plinii testimonio ^f Hyeme latent, ut tum frigoris fugiant.

Hist. lib. 8. cap. 14. Plin. 19. ca. 16.

QUANTAE SIT EXCELLENTIAE, ET QVO MODO CONDIRI DEBEAT.

Apud Athenæum testatur Archesstratus, ^h in Italia optimum capi Congrum, tantumque ceteros antecelere pisces, quantum pinguis Thygnus utilissimus præfertur Coracænis. Eiusdem Athenæi testimonio, ⁱ Maxime caput eius laudatur. Diphilus verò ^k Gryllam (uti arbitror) appellans, in suam enim esse, dicit; Quod uerisimilius uidetur. Nā neque hodie aulæ principes, neque ipsi cupeduoræ Congrum magnificiunt; Sed Iouio auctore, ^l soli Hispani Romane urbis inquilini cum exotis quibusdam pulturis inco-

Archesstrati opinio non probatur.

^h li. 7. fol. 147. 13.
ⁱ lib. 7. fol. 147. 13.
^k 17. 23. et. fol. 148. 13.
^l Ath. lib. 8. fol. 177. 32.

C ^m Etum, in summo honore habere uideantur. Antiqui autem priusquam cum coquerent, ex dorsuare, uel exossare consueuerunt, ut ex Plauto, ac ex Terentio facile intelligi potest. Ille enim, ⁿ Tu Machero, inquit, Congrum, Murænam, ex dorsu sua quantum potes. Hic verò ait,

ⁿ Dromo, Congrum istum maximum in aqua sinito ladere
Pausisper, ubi ego ueneto exossabitur,
Prius nolo.

^m lib. de piscib. fo. cap. 30.
ⁿ Act. 1. act. 2. scen. 6.
^o Act. ph. act. 3. scen. 4.

Exossatus verò, uel (ut solemus nos) purgatus, in frustisque dissectus; Aut in tegano, uino, oleo, sale, aneto, porro uel cepa, ac aromatis impositis, excoquitur; Aut uerubus torretur; Aut in farta gine frictus, pipere, ac aranci mali succo conditur.

^o Gal. cl. 2. fo. 30. C. Ath. lib. 7. fol. 144. 42.
^p Ath. lib. 7. fol. 144. 43.

UT NUTRIAT.

Teste Galeno, atque apud Athenæum Hiccius, ^o Duram carnem habet, ^p Rarāque, ut eadem Hiccius placet. Unde ipso auctore, ^q parca etiam nutrit; Nos autem cum durā sit carnis, ut ipse quoque Hiccius asserit, quò fieri possit, ut rarā sit etiam, ac parca nutrit, haud uidemus; Et si ^r parca quàm Sphyræna nutrit. Athenæi testimonio, ^s Succum head bonum gignit, stomacho tamen non est molestus. Ut verò Albertus magnus credidit, ^t Natua quadam proprietate, lepra morbum parere solet.

In Hiccium anmaduersio.

^q Ath. lib. 8. fol. 177. 18.
^r lib. 7. fol. 144. 43.
^s lib. 2. 4. de animalibus.

Р.VII.



Р.VIII.



Γβελόνι.
L'Acuf.
V. Acufina.

HISTORIA SEXTA, DE PISCIS SEPTIMO,
DESCRIPTIO.



S EPTIMO loco depictus piscis, ex longorū est numero; tenuis ta-
men admodū, teres, ac paruus, Nullus enim huc vsq; qui pedale
longitudinē, & parui digiti crassitudinē superaret, à nobis visus
est. Caput autē exiguū habet, à quo, rostrū oblongum, durū, non
tenue si eū reliquo conferatur corpore, nec acuminatum, promi-
net; Extrema nanque, siue anterior pars eius, latiuscula extat;
Cuius quidē rictus, non in transversum, sed in altitudinē dehiscit.
Branchiæ sunt ei vtrinque quaternæ; pinnae vero nullæ; præter vnā
paruam, ac tenuissimā, quæ in medio dorso apparet. A capite, ad excrementorū vsq; os-
sium, semper crasse sit, sexangulūque est. Deinceps verò, vt tenuior efficitur, ac in subti-
lem, & longā, vniuersi corporis ratione, caudā definit, Sic pro sexangula, qua drangulam
figuram fortitur. Squamoso tegitur corio; Cuius squamæ, nō pisciū, sed Serpentū instar,
miro inter se ordine cōmittuntur. Unicolor est, subflauus scilicet. NOMEN.

Neminem corū, qui hætenus scripserūt, huius meminisse piscis, vno Petro Gyllo dem-
pto, ex eo facile intelligi potest: quòd i eū peculiare, ac perraras adeo notas habeat; si
Scriptorū aliquis ullā mentionē eius fecisset, hæud nos latere posset. Nec propterea quòd
longus piscis sit, & rostratus; Acus enseri potest. Cum ille, qui post hunc pingitur, dubio
B procul Acus sit, Vt sequenti historia patebit; Aut (vt Petrus Gyllius credere videtur) ser-
pens credi potest, Quando nec Congri caput habeat, sicut Arist. testimonio ^b *marinus Serpens*
habere dicitur. Nec congro, corpore & colore proximus sit, ^c *Cuiusmodi Serpens marinus esse creditur eod-*
dem authore. Verū nō græco solūm, ac Latino nomine caret, sed vulgari etiam desitui-
tur. Præter paucos enim quosdam, qui temerè, potius quàm comprobata aliqua consue-
tudine, *il Serpente marino* eum vocari aiunt; Omnes nomen eius ignorare fatentur. Quòd nec
mirum esse debet, cum perrarò admodum ad piscarium forum hic deferatur piscis; vel
quòd in cibum non admittatur; vel quòd inuentu sit rarus, aut captu difficilis, propte-
rea quòd ob tenuitatem suam, facile ex retibus euadere possit.

^alib. de nominib.
pisc. cap. 65.
^b Hist. lib. 2. ca. 14
^c Hist. lib. 1. ca. 37

C HISTORIA SEPTIMA
DE ACU PISCIS.

NOMEN.



A CVCCELLA Romæ, Venetiis *Anguiscula*, à Ianuensibus *Acuin*, ab Hi-
spanis *Aguia*, à Gallis *Aguiller*, Lutetia *Orphes*, & à vulgo Græcorum
Zarganes, noster ostrius piscis appellatur; à Latinis verò ^a *Acus*, *Acu-*
leatus, & *Belone*, & à Græcis *Βολώνη*, ^b *ραφίς* apud Athenæū, à Di-
philo *Ακύννη* etiam, vocatur. DESCRIPTIO.

Arist. et Oppiano auctoribus, ^d *Longus piscis est Acus.* Eodémque
Oppiano teste ^e *tenuis etiā est.* Non tãtæ tamē longitudinis, quantæ
sunt illi, quos huc vsq; descripsimus; Et ob id, neq; vt ipsi, se facile colligit in spiras. Non
squamis, sed læui cute indutus; Dorso cæruleo, ad viride inclinante, ventre argenteo; Et
vt testatur Athenæus, ^f *Rostru acuto, tenui, longo, et duro;* Cuius inferior pars, superiore longior est;
Vtraq; plurimis, exilibus, acutis, ferratisq; dentibus munita existēte. Vnde sicuti iure & De-
nietus dicitur ab Oppiano; Sic perperam ^b *dentibus carere* creditur ab Athenæo. Branchiæ sunt
ei vtrinq; quaternæ; Pinnae vtrinq; etiā binæ, priores prope branchias, posteriores in ven-
tre. Præter quas, vtrinq; exortas pinnas, duræ aliæ conspiciuntur; vna in medio ventre imo-
statim ab excrementorū orificio, altera è regione in medio dorso. Præterea vt ab Arist.
proditū est, ^g *quantam diximus habet, hoc est tunam* (vt vertit Theodoros) *sub imo ventre, quæ admodum*
τοφλίου ὄστρεος, id est interprete Plinio ^k *ca. 2,* Theodoro verò ^l *Columellā* sequuto, *C. e. ille ser-*

^a Plin. lib. 9. c. 51.
lib. 32. cap. 11.
^b Opp. graec. lib. 1. f.
6. 58. Ath. lib. 7.
fo. 159. 31. 163.
47. lib. 8. f. 177.
27.
^c lib. 8. fo. 177. 27
^d Hist. lib. 2. ca. 15.
Opp. lib. 3. f. 141
38.
^e lib. 1. fo. 109. 35.
^f lib. 7. fo. 159. 30
^g lib. 3. fo. 142. 9.
^h lib. 7. fo. 159. 32
ⁱ Hist. lib. 6. ca. 13
^k lib. 9. cap. 51.
^l lib. 6. cap. 17.

Athenæus
notatur

pentis. Quæ quidē rima, cū extra, circa excrementorū orificiū manifestissimè appareat, in-
tus verò conspicua nō sit, mirari cōuenit, quòd in Arist. græcè legatur, cā sub imo vētre
esse, ἔσω, id est intus, nisi forsā illud ἔσω, tanquā temere ab aliquo additū, submouendum
censeamus, uti etiā censuisse videtur Theodorus, quippe qui illud in sua translatione omi-
sit. Vt Arist. notauit, Fel recori annexitur. Vterum habet oblongū admodū ac bifidum. Et vt
Alb. Magnus testatū reliquit, Dorfi spina nindem, vel vt nos obseruauimus cceruleā. Ex quibus
spinis teste Arist. Halcyonum nida confingi creduntur, cū piscibus Halcyones unāt. Quem locū transcripsit Pli-
nius; Sed cū mendose apud eū legatur, Puntant ex spinis aculeatis, restitui debet, ex spinis Acu-
leati. Nam eo auctore, Aculeatis piscis est, qui βυλδων græcè dicitur, quod cū illū lateret, qui primū
hunc deprauauit locū, errādī anamā accepit. Legens namq; Aculeati, arbitratusq; a die-
ctiuū & non substantiuū nomē esse, quo spinis concordaret. s. addita, locū vitians Aculea-
tis scripsit. Non exerecit in multā magnitudinem, ex illis. n. quæ crebrò capiuntur, senæ
vis libram implent. Aliquando tamen et si perrarò, earū aliquā bilibrè, ac trilibrè etiam
captam vidimus.

PARIENDI TEMPVS, ET RATIO.

Arist. auctore fero fescificat, & eodem teste Hyeme parit, & nō per æstatē, vt Iouius, quippe
qui Arist. oscitatē legerit, asserit. Et vt idē tradit Arist. Vnus piscis parienti tēpore διακρίθῃ γυνωγα,
ἢ οὐτῶ τὰ ἴα ἐξέρχεται, hoc est, distruptur, et sic oua emittit, & nō, vt Plinius, primū, ac Theodo-
rus deinceps vterunt, dehiscere vtero parit. Præter id. n. quòd simpliciter piscē distrupti dicit

Pliniani co-
dicis casti-
gatio.

A

Ionij error.

Pli. et Theo.
hallucinatio.

Arist. nec vteri meminit, neq; etiā vterū eius, in partu distrupti, dehiscere posse creden-
dū est. Nam cū Arist. & Plinius testimonio, a partu uinat, et uulnus coalescat, partes verò ex aëgus,
cuiusmodi vterus est, nō desicere nō possint, ipsum dehiscere vterum, arbitrandū nō erit.

B

Præterea vtero dehiscere, nō extra, sed in ipsam ventris capacitā emitteretur oua. Pos-
tremo cū Arist. piscē, qui primus huius distruptionis auctor extitit, dicat, vt supra etiā cita-
uimus, Habet piscis iste quamā rima sub imo vētre, quæ admodū Carina Serpentes, a partu eui uinit, et uulnus coalescit.
Nonne luce clarius est ipsum asserere, ventrem imum, in quo rima illa consistit, & non vte-
rum distrupti. Hoc autē Acui accidit, vt proditur ab Arist. Non tam multitudine ouorū, quā ma-
gnitudine nec. n. pro multis masculos habet cō-epus, quòd. n. natura numero ademerat, id magnitudinē addit. Vnde cū
apud Plinium mēdose legatur, Dehiscere propter multitudine uero, propter magnitudinē, ex Arist.
corrigi debet. Non tamē oēs in partu distrupti credendū est, sed solū, ut Arist. testatur, ex Arist.

Plinius co-
correctio.

C

Et in vllis earū ad eū augeatur oua. Nam cū nos frequētī earū dissectione, id sæpius experiri
uoluerimus, in omnibus semper plurima, innumerāque ac parua, & nunquam pauciora &
magna, vt Arist. affirmat, adiuuenimus oua. Et licet, Acum ouiperā, et non uisiperā esse, ex his clarè
ad eū constat. Aelianus tamē (nescio quo modo deceptus) secus sentit, scribens, & Catulorū suorum
nō sustinētēs, incrementū distruptur, non igitur parit. Catulos; sed expellūt atque cūctū. Subdit præter hæc Arist.
hoc est, (interprete Theod.) Et modo phalangiorū proles parentē offusa circūdat, quippe quā distedere statim proles
amor nō sinat, et si tetigerit, fugiūt. Quæ quidē interpretatio, nec græcis verbis plenè respōdet, nec
quid sibi velit, intelligi potest. Sonant autē græca verba sic potius. Et tanquam phalangia circūfusa
sunt, et circa acum, partū ipsam; Et si quis tetigerit fugiunt. Quòd si hæc obscuriuscula sententia vi-
deatur, mendū, quòd in græco codice suspicor, criminari oportet. LOCVS ET NATVRA.

Aelianus de
pisc.

Theo. lapsus

D

Vt Oppianus scribit, Et in saxosis, et in arenosis locis uitam degit Acui. Retibus autem capta, si ex
eis euaferit, ipsius irascens, dum dentibus ea la cerare contendit, in laqueos rursus incidit.
Vt idem Oppianus hisce cecinit verbis,

Qui in eadem tali dicuntur mente Belone, In laqueos fundunt bilem, morsuque recidunt,
Cum sunt ercepte lino, duroque periclo, Inque sinus rursus tentant irrumperè dente.

VT NVTRIAT, ET CONDIATVR.

Diphilo auctore apud Athenæū Conestru difficitis est, et humida, boni tamen succi, Vt verò apud
eundem testatur Hiccius, id est aridus spinis plena, uel arida est, ac sine pinguedine, et sine
succo. Fricta, & deinceps ompheci, siue aranci mali succo conspersa comeditur, palatō-
que haud ingrata esse solet.

Hist. lib. 2. ca. 15.
Alber. mag. de
anima. lib. 5. ca. 11
Hist. lib. 9. ca. 14
lib. 10. cap. 32.
lib. 32. ca. 11.
Hist. lib. 6. ca. 17
Hist. lib. 5. ca. 11
de pisc. ca. 32.
Hist. lib. 6. ca. 13
et 17. Gen. lib.
3. cap. 4.
lib. 9. cap. 61.
Hist. lib. 6. ca. 13
et 17. Gen. lib. 3.
cap. 4.
Hist. lib. 6. cap.
13. Plin. lib. 6. ca. 51
Hist. lib. 5. ca. 13.
Hist. lib. 6. ca. 17.
Gen. lib. 3. ca. 4
lib 9. ca. 61.
Hist. lib. 6. ca. 17
Gen. lib. 3. ca. 4.
Hist. lib. 6. ca. 13 et
17. Gen. lib. 3. ca. 4
lib. 11. cap. 23.
Hist. lib. 6. ca. 17
lib. 1. fol. 109. 35.
li. 3. fol. 142. 6.
li. 8. fol. 177. 27
lib. 7. fol. 163.
47.

P. VIII.



Γ. Σφινδοειδής.
N. L. sardis.
V. Lucio marino.

P. X.



Sardis.

HISTORIA OCTAVA

DE SPHYRAENA, SIVE SVDI,

NOMEN.



ISCIS noster nonus, qui Romæ, Lucio de mare, & à Mafsilienfibus pes escom^d vocatur; Authore Athenæo, Græcè σφύρανα, & atticè, κίσπξ dicitur; Latine verò Sudis appellatur, vt Plinius edocet, inquit, ^b Sudis latine appellata, à Græcis Sphyræna. Vnde dammandus est Theodorus, tum quò d veteri latino nomine posthabito, σφύρανα in Aristotele, interpretatus fuerit Malleolum; tum quò d Græcè nomenclaturæ exprimendæ studiosus adeo fuerit, vt haud congruè A

Theod. Ga^r. notatur.

pitcis figuræ latinum nomen impofuerit. Nil enim minus quàm Malleum piscis iste repræfentat. Quò d autem hic piscis noster, verè Sudis fit, nomen ac forma piscis, manifestè declarant. Nam cum M. Varrone authore, ^d Sudis ex piscium fit vocabulis, quæ translata sunt à terrestribus, ex qua parte similibus; Plinius verò teste, ^e Piscis fit rostro similis nomine; Cui piscium obsecro? melius quàm huic nostro, sudis nomen quadrare poterit; Quippe qui non rostro solùm, sed corpore etiam toto, Sudem, siue palum e gregiè repræfentet. Nec enim Petro Gyllo assentiendum est, qui ^f Quæ tragesimum nostri ordinis piscem, & non hunc nomen, Sphyrænam esse, asserit; Quando (vti in nostra trigesima octaua historin, quadagesimo pisci dicata, clarè monstrabimus) Libella sit ille, ac nullo modo Sphyræna censerì possit. Cuius quidem Sphyræna, siue Sudis; cum Aristoteles, ac M. Varro meminerint, falsò dicit Plinius B

P. Gylli error.

B Plinij lapsus.

DESCRIPTIO.

Longus piscis est Sudis, vt Oppianus etiam testatur, scribens ^k Sphyræna longa, tenuis que bellona. Et Speusippo apud Athenæu authore, ^l Aeni cy Sauidis similis. Rostro cuneato, corpore autem toto, paxillo, simillimo; ac ore valde recesso; Cuius superior maxilla obtusa & breuior, inferior verò, acuta & longior exiit. Vnde cuneati rostri acumè, extrema tantùm inferioris maxillæ parte constituitur; ipsique inferiori ac longiori maxillæ, superior ac breuior, si os claudatur, ad amussim committitur; Atque vtraque dentibus, superior maioribus, inferior verò minoribus, munita est; In mediòque anterioris partis, eiusdem inferioris maxillæ, in ipso tamen oris hiatu, dens vnus omnium longissimus atque acutissimus extat; Qui ore clauso, in foramen anterioris ac membranacæ partis, superioris maxillæ, ita suscipitur, vt extrinsecus etiam paululum emineat. Oculos magnos habet; Atque quaternas vtrinque branchias, pinnasque vtrinque etiam binas. Præter has autem vtrinque exortas pinnas; Aliæ tres quoque in hoc pisce reperiuntur; Vna in ventre post exercemtorum orificium; Aliæ duæ in dorso; prior in eius medio, posterior verò, versus caudam. Et cum à branchiis vtrinque per latus medium, linea paruulis ac duriusculis squamulis mira arte contexta, ad caudam vsque deducta sit; dorsum, & quicquid hac linea in vtroque latere superius est, subcinereum; venter verò ac pars omnis eadem linea inferior, candida conspicitur. Tergore tegitur squameo, cuius quidem squamæ paruulæ sunt, nec piscium, sed serpentum instar, miro ordine commissæ. Earum autem, quæ crebrius Romam deseruntur, quaternæ vix libram implent. Vidimus etiam aliquando, sed perrarò, aliquã bilibrem. Quamobrè magnis piscibus annumerari nõ possunt; Vti Plinius quoque testari videtur, inquit, ^m Sphyræna piscis, magnitudine inter amplissimos rarus sed tamen non degener.

DIFFERENTIA, LOCVS, ET NATVRA.

Oppianus scribens, ⁿ ἀμφοτέρωθεν τῆ σφύρανας διολιχὰι, id est, vt Lippius vertit, Ambæ Sphyrænae longæ, duo Sphyrænarum genera, & vtrinque longum, facere videtur. Quò d tamen neque aliorum scriptorum quispiam annotauit, Neque nos, & si multa iam diu usi diligentia, aliquam inter eas, generum differentiam animaduertere huc vsque potuimus. ^o Piscibus præterea, qui circa saxosâ ac arenosa littora inuidentur, eas adscribit, idem Oppianus. Aristoteles verò, ^p Quò d gre

^a lib. 7. fol. 161. 11. 15
^b lib. 32. cap. 11.
^c Hist. lib. 9. ca. 2
^d lib. 4. de itin. lat.
^e lib. 32. ca. 11.
^f lib. de nominib. pisc. cap. 31.
^g Hist. lib. 9. ca. 2
^h lib. 4. de ling. lati.
ⁱ lib. 32. cap. 11.
^k lib. 1. fo. 109. 35
^l lib. 7. fo. 161. 14
^m lib. 32. cap. 11.
ⁿ li. 1. fo. 109. 35
^o lib. 1. fo. 109. 35
^p Hist. lib. 9. ca. 2

HIPPOLYTUS SALVIANUS

gatim degent, testatur cui experientia ipsa cōsentit. Semper enim vnā plures ferē ca, suecre, Captæ autem, eua dere è retibus tentant, vt Oppianus his versibus edocet.

⁹ Si Sphyrana sinu rectis elandatur in amplo

Latum perquirat laqueum, quo lubrica terga

Serpentum in morem labantur retibus amplis.

VT NVTRIAM, ET CVIVS SIT SAVORIS,

Vt Hiccius apud Athenæum inquit, ⁷ Magis nutriunt Sphyrana, quàm Congri. Et eodem authore, ⁸ Sæcum gignunt bonitate mediocrem. Sapore autem sunt non admodum grato. Vnde Romæ plebei ac viles pisces iure censentur, Nec proprium ullum habent condituræ modum.

HISTORIA NONA

A

DE PISCIS SANDILZ DICTO.

Decimus noster piscis (cuius expictam formam, ac historiam vniuersam, DANIEL BARBARVS, non solum quia Aquileiensium designatus sit Patriarcha, Reu^m. sed splendore etiam Barbaræ familiæ, præclaræq; eruditione, atq; doctrina, nec non virtutum omnium probitate, Ill^m. perbenignè mihi impertiuit) ab Anglis, apud quos frequens reperitur, Sandilz, appellatur, quod lingua nostra De arena Anguilla sonat. Sic. n. Angli eleganter in cōpositione loqui consueuerunt; ita vt Sandilz hoc est De arena Anguilla, & Valmesier, id est, de ponente monasterio: & non Anguilla, de arena, aut Monasterio de pon. ut dicant. Huius autè pisces, mentionem nullam apud Græcos, Latinosue scriptores factam reperimus, reperitque posse credimus, eum septentrionalis solum Oceani alumnus sit. DESCRIPTIO.

B

Sandilz capite est tenui & rotundo, Rostro longiusculo; & acuminato; Ore paruo; Corpore reliquo oblongo, si latitudini conferatur. Nam cum eius medium (caput enim & cauda arctiores sunt) pollicis crassitudinem non superet, longitudo ad palmi mensuram extenditur. Quamobrem sicuti longis, sic etiam & paruis annumerari piscibus debet; cum neque pollicis latitudinem, neq; palmi longitudinem excedat vnquam. Dorso præterea (in quo pinne duæ reperiuntur, in eo medio vna, ac prope caudam altera) subceculus. Ventre verò (in quo, præter binas, quas vtrique habet pinnas, vna etiam alia post excrementorum orificium subsistit) argenteus conspicitur. LOCVS.

Septentrionalis oceani piscis est Sandilz, frequētissimè. n. in Britannicæ (quæ nunc Angliā dicimus) litoribus capitur; Reperit utq; & in Bononiensī litore, ubi Sandilz quoq; vocatur.

C

NATURA CAPIENDI RATIO, ET SAVOR.

Quibusdam anni tēporibus hi pisces, siue maiorū pisciū iniuriā, fugientes, siue suapte nature impulsu aqua derelicta, sub arenā ipsam penetrāt. Quod eū nonnullæ, longioris rostri aues aduertant, ad illa litora a duolātes, eos ex arena expiscātur. Quibus accollæ illorū locorū admoniti, lincis faeculis, aut ligneis vasculis, in quibus captos pisces cōdant, acceperis, ad litora frequentes veniunt, ibiq; singuli suū quoddā pedale lignū pectinatim incisum habentes, pariq; interuallo, ac certo ordine, per rectā lineā omnes collocati, pectinata ligni parte in arena defixa, eā, paulatim semper retrocedentes subleuāt, piscesq; vnā eū arena subsilire coactos, capiūt. Vnde eū illust. DANIEL BARBARUS in Angliā pro Se renis. sua VENETA Rep. Orator esset, circaq; eā Scotiæ partē, quæ ad Irlandā vocatā insulam spectat, septembri mense nauigaret, vidēs quamplurimos homines certis ordinibus in litore dispositos, quid illic rei agerent nauatā percunctatus, illos in arena Anguillas expiscari respōdit, quāobrem illuc descendi iussit; quod eū peruenisset, quā faciliè ac copiosè illos pisces quosq; caperet, aduertēs, ipse quoq; euaginato ensis gladio, modico quidem tēpore (vt mihi deinceps humanissimè eōmunicauit) illorū ferè ducentes cepit. Hic piscis si ex piscatorū manibus in arenā fortè delabatur, celerrimè ac profundè a deo sub arenā penetrat, vt nullo profus modo capi rursus queat. Quā sub arenā penetrandi faecilitatē, & si Arist. (vt historia prima monstrauimus) ^a Serpens marino tribat. Non ob id tamen, hunc marinū serpentē esse arbitrari possumus; eū Congro corpore ac colore proximus nō sit. Sicuti eodē Arist. teste ^b Corporis est forma et color, marino serpente. n. Congro cœnoscere debet. Piscis est Sandilz, ^c Sandilz quoq; vocatur, & sua copiosa captura haud mediocriter pauperū necessitatibus succurrit.

⁷ lib. 1. fol. 161

⁸ lib. 8. fol.

177. 18.

⁹ Athr. lib. 7. fo.

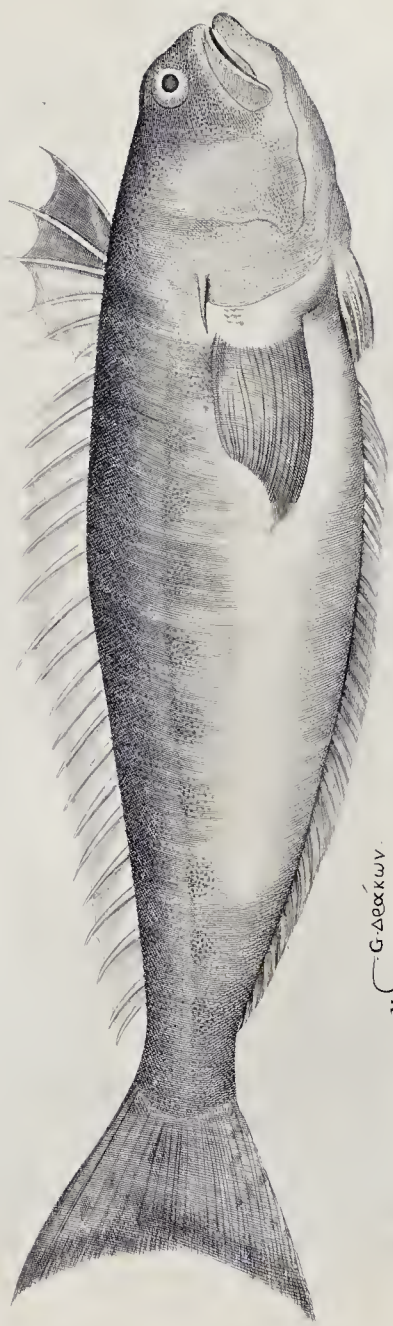
161. 11.

^a Hist. lib. 9. cap.

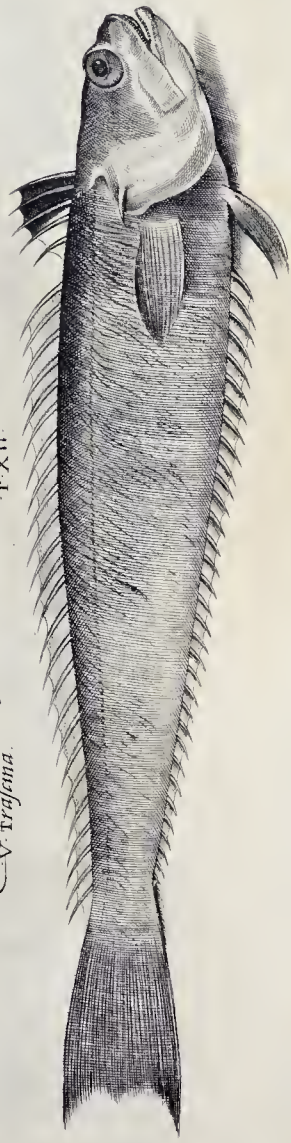
37.

^b Hist. lib. 7. cap.

37.



P. XI



P. XII

Ν { G. Δρακόν
L. Draco marinus.
V. Triscina.

HISTORIA DECIMA
DE DRACONE, SIVE
ARANEO FISCE.

NOMEN.



culoni et is-
uor lap. as
A

B
Alberti et =
tot.

PISCIS noster vndecimus, qui Romæ *Tragina*, à Gallis *Vine*, à Anglis *vi-
ner*, à Mafsiëfibibus *Vne Araigne*, & à Græcis nostri tēporis *Dracena*, ac in ple-
risq; aliis locis *pifce Ragno* vocatur, Græcè *δρακων*, & ab Ephippo *δρακων* s
dicitur; Latine verò nō solū *Draco marinus* & *Dracunculus*; ^a Et si quidam
aliud volent esse *Dracunculum*, sed *marinus etiā Araneus* appellatur. Licet & *Pli-
nius*; ^b ac *Isidorus Hispalensis*, *Araneum*, et *Dracunculum* tanquam *duos* flos *pifces* eodem c
pute recensente. *fecus sentire* videatur. Nam cū in *senbēdo* aliorū potius feri-
pta, quā rē ipsam consulere soliti fuerint; nonnullos *Draconis marini*, alios verò *Aranei marini*
mentionē fecisse videntes, nec eundē *pifce* vtrōq; vocari nomine aduertentes, duos esse *pifces*
crediderūt. Nec pro defendēdis eis, *Araneū* & *Dracōnē* re vera *duos* esse *pifces*, ea probari
ratione cōtendendū est; quōd (Plinio ipso auctore) ^c *pifisferum animal* sit *Araneus*, *spina* in *dorso aculeo* no-
xius. *Draco* verò *aculeos* in *branchiis* ad *caudam* *spēctantes* habet; Quādo hic noster *depictus* *pifcis*, sicuti vtrōq;
appellatur nomine, sic in vtrōq; parte, in *branchiis* in quā, & in *dorso* *aculeos* habet. Nec tamē,
propterea quōd in eo vtrōq; reperitur *aculei*, nec *Araneū*, nec *Dracōnem* eū esse *fuspi*: ari
debemus; Cum *Araneū* ipsū in *brāhiis*, & in *dorso* *aculeos* habere, auctorū *tēsimonio* cō-
probetur; In eius. n. *dorso aculei* existere, ^d *Plinius*; *Fusfem* verò *aculeatas* esse & *branchias*,
^e *Isidorus Hispalensis*, ^f ac *Albertus magnus* testatur. Qui etiā *Albertus*, vt qui *iners* sit in *anima*
ibus describendis, *Pliniū*, ac *Isidori* opinionē sequutus, *Araneū* à *Dracōne* distinguit. Cui quidē
opinionī, *Petrus Gyllius* aduertari videtur, in *uenens*, ^g *Dracōnem* *arbitror* esse, *quem* *Ligures*, *ex* *Majiliensis*, et
Plinius ipse alio loco *Araneum* vocant. Verū cū idem *Gyllius* pauld deinceps subdat, ^h *nam* *potro* *enom*, *qui* ab *Ar-*
istotele *Araneus* vocatur, *nūllis* *græci* *auctores* *venenatum* esse *tradunt*, *Dracōnem* *verò* *omnes* *Scriptores*, *atque* *atatis* *nostræ* *pifcatores*,
cum à *Vasina* *differerunt*, *omnium* *marinorum* *venenatissimum* esse *asserunt*. Non solū *perperā* cōrariū *affirmit*,
cum *Dracōne* *venenatissimū*, ab *Araneo* *omni* *proflus* *veneno* *exparte* *duerfum* *pifcem* *faciat*;
Sed *falsd* etiā *pifcem* *vllū* ab *Arist.* *Araneum* *vocari* *testatur*. Nam sicuti ⁱ *Litoralibus* *pifibus* *Dracōne*
^k *annumerat* *Aristoteles*, sic *Araneū* *nunquā* *pifcis* *meminit*. Scimus tamen ab eo *scribi* ^l *Mugilibus* *infestum*
esse *pifcem* *quendam*. Cuius quidē *nomē*, ob *græcorū* *exemplarium* *varietatē* *impliciter* *scriptū* *repe-*
ritur. In aliquibus .n. *exēplaribus* *αχάριος* legitur, & sic legit etiā *Theodorus*, in aliis autē *αχάριος*
græc, ac in aliis rursus *αχάριος*. Verū in tanta *exemplariū* *varietate*, *haud* *statuere* *debemus*, *le-*
gendum *esse* *αχάριος*, Et *maximē*, quoniā *cum* *alibi*, *de* *eodē* (vt *arbitror*) *pifce* *pertractet*, ^m *illam*
estate *laborare* *dicens*. *Accidat* *que* *rursus* *triplex* *in* *pifcis* *nomine* *scriptura*. In aliquibus *co* *dicibus*
αχάριος, uti legit & *Theodorus*, in aliis *αχάριος*; & in nonnullis *αχάριος* legitur; in nullo autem
(quod quidem *viderim*) *αχάριος*, reperitur. Deinceps *cum* ⁿ ab *Athenæo* *αχάριος*, ^o ab *Hefychio*
αχάριος, ^p à *Plinio* *qz* *Acarnæ* *inter* *pifces* *reconsistat*, in *priori* *Aristotelis* *loco* *αχάριος*, vel *αχάριος*. In *alte-*
ro autē *αχάριος*, vel *αχάριος*, & non *αχάριος*, iure *legendū* *esse* *censemus*; Cum *αχάριος* *Athenæi*,
^q *αχάριος* *Hefychii*, ac *Acarnæ* *Plinii*, *αχάριος* ac *αχάριος* *Aristotelis* *verē* *sit*; *Quemadmodum* *nō*
solām *ex* *iporum* *nominum* *similitudine*; Sed *ex* *eo* *etiam* *clarē* *coniici* *potest*. *Quōd* *id* *cum* ^r *Mu-*
^s *gr* & *Lucus*, *mutuo* *odto* *fragrant*, ^t *αχάριος*, *Lucus* *est*. Et vt *Arist.* *asserit*, ^u *αχάριος*, *Mugiles* *infestum*. *Postremò*,
si (vt *diximus*) *hunc* *pifcem* *nostrum*; à *Græcis* *nostræ* *ætatis* *Dracena*, *Romæ* *verò* *Tragina*, quod *ex*
Dracena *deductū* *arbitror*; ac in *locis* *aliis* *plurimis* *pifce* *Ragno* *vulgò* *vocari* *anim* *duerterimus*,
Araneum à *Dracōne* *duerfum* *pifcem* *non* *esse* *abundē* *fatus* *persuasum* *nobis* *esse* *poterit*.

DVPLEX MARINI DRACONIS REPERITUR GENVS.

Cum duo sint, marini Draconis genera, magnitudine, corporis forma, atq; coloris varietate
differentia; vt vndecima & duodecima figura nostra, nec non vtriusq; descriptio, à nobis pauld
post tradēda clarē indicā; Antiquorū tamē recentiorū me scriptorū nullus ante nos id animā
aduertit. Nam licet *Plinius*, vt qui scribat, ^x *Cuculius*, *Cynopus*, *Cammarus*, *Cynostidia*, *Draco*, *quidam* *aliud* *uo-*
lunt *esse* *Dracunculum*, à nonnullis *distingui* *Dracōnē* à *Dracūculo* *asserere* *videatur*. Cum tamē neq;

^a At. li. 7. f. 161. 3.
^b Pl. li. 32. c. 11.
^c li. 32. c. 11.
^d li. 12. c. 2. 6.
^e li. 7. cap. 48.
^f li. 32. cap. 11.
^g li. 9. cap. 3.
^h li. 12. cap. 6.
ⁱ li. 24. de ant.
^k li. de nom.
^l cap. 65.
^m li. de nom.
ⁿ cap. 65.
^o li. 1. c. 1.
^p li. 1. c. 1.
^q in c. 1. 2. 5. n.
^r in c. 1. 2. 5. n.
^s li. 32. cap. 11.
^t li. 1. c. 1. 2. 5.
^u li. 1. c. 1. 2. 5.
^v li. 1. c. 1. 2. 5.
^w li. 1. c. 1. 2. 5.
^x li. 32. cap. 11.

eos, qui ita fenserint, nominatim referat, nec differentias, quibus illi eos ab invicem separaverint, edoceat, nullis rationibus nixi, hæc, quæ nos in marino Dracone generum differentiam annotavimus, illis quoque cognitam extitisse, affirmare possumus. Quorum quidem generum, et si utrunque latine Draco, Romæ vero Tragina indifferenter appellatur, nobis tamen clarioris doctrinæ gratia, primum, maiorem, secundum verò, minorem Draconem vocare licebit.

ALIORVM IN MARINO DRACONE DESCRIBENDO ERRORES,

Sicuti Scriptores omnes, eò quòd vnum tantum marinum Draconem cognoverint, negligentia, sic eorum plurimi ignorantia quoque dimittendi sunt. Quippe qui, neque cum probe agnovisse videantur. Cum enim Serpens marinus, qui (ut in prima historia nostra monstravimus) græcè *ὄφις θαλάσσιος* vocatur, ex longiorumque piscium censu est, à marino Dracone, qui græcè *ἀράκων* appellatur, quibus longis piscibus, ut ex eius depictis formis conspicitur, annumerari non potest, toto proflus genere differat; Nō desuere tamen, qui vnum et eundem piscem, Draconem & Serpentem marinum esse crediderint. Plinius namque scribens, ⁷ Dra-

A
Plinius lapsus.

co marinus captus, atque immisus in arenam, cauernam sibi rostrata celeritate exiit, cum Draconi tribuat, ⁸ Quod ex Aristotele (quem transcribit) Serpenti debetur, Draconem, marinum Serpentem esse arbitrat. Cuius errorem, Albertus primam, ⁹ ac Matthiolus deinceps sequuntur; Eiusdem præterea sententia fuit, & S. Basilius in quibus ¹⁰ Dracones enim, & Maræna, & Anguilla in limosis siccis humis nascentes, itemque stagnis, nonnulli iaculantibus reptilibus magis quam piscibus, iuxta naturæ similitudinem appropinquant, cui etiam consentit S. Ambrosius, dicens, ¹¹ Quid dicam genera Serpentium, Dracones, Marænas, Anguillas. Sed adhuc rursus, ac gravius multò errat Albertus, scribens, ¹² Draco maris (ut dicit Plinius) ingens est bestia admodum serpentis formata, sed pinna habet, quibus utitur ad natandum, & impetu suo multa maris spæta pernatat, magnitudine urinum suarum. Et autem bestia nonnulla, & quosque memoraverit pisces, vel alia animalia moriuntur; Nam non solum, fictum, ac à nullo unquam visum maris Draconem pingit; sed id etiam falsò in auctorem Plinium refert; Quia do huiusmodi imaginari Draconis nunquam meminerit ipse, Licet Andreas Matthiolus (cui pro sedula & diligenti, quæ in simplicibus dignoscendis operam navit, plurimum certe debemus) Alberti potius errore ductus, quam ipsa Pliniana lectione certior factus, hoc idem Plinio tribuat. Verùm cum ipse, hunc Alberti, Draconem, eum non esse, de quo Dioscorides, ac Aristoteles pertractant, paulò post adverteret; Horum marinum Draconem describere volens, non hunc piscem nostrum, qui verè marinus Draco est, sed Hippocampum (ut cuiusque eius descriptionem contemplanti patet) pingit, vulgari (ut arbitror) nomenclatura deceptus, Nonnullis enim in locis Hippocampus, ille Dracone marino vulgò appellatur. Postmodò Iouini etiam in hoc pisce cognoscendo aberrat ¹³ ipsam, propterea quòd Romæ Tragina vocetur, (nominis similitudine deceptus) antiquorum Trachurum esse à sterens; Cum Trachurus piscis sit, ab hoc longè diuersus, ut historia nostra decima tertia demonstrat.

B
Plures Plinii errorum secuti.

C
Alberti error.

D
Matthio's error.

E
Matthio's alter error.

F
Iouini deceptio.

VTRIVSQUE MARINI DRACONIS DESCRIPTIO.

Maior Draco ore est minutis dentibus denticulato, non in longitudinem, sed in obliquum, nec recta, sed curua scissura scisso; Conuexa enim latera inferioris maxillæ (quæ paulò longior est superiore, nec recta, sed oblique sursum porrigitur) à concavis superioris lateribus, dum os clauditur, suscipiuntur. Oculos amplos, per magnis superciliis munitos habet; Caputque vniuersum magnè etiam, & rotundum; Ac branchias vtrinque quaternas; Quarum, exterius operculum ¹⁴ ut Plinius quoque ¹⁵ ac Isidorus Hispalensis testantur, Aculeo ad caudam spectante armatur, Et quem admodum piscibus aliis quâ plurimis, ita & ei, binæ vtrinque insunt pinnae, Duæ maiores in lateribus prope branchias, Aliæ verò duæ minores in ventre. Verùm cum hæc, quæ in ventre subsistunt, in piscibus cæteris, caudæ propiores esse soleant, quæ in lateribus sunt, in Dracone secus accidunt; Nam à cauda magis recedunt ad caputque propius accedunt pinnae ventris quàm laterum. Præterea cum reliquorum piscium nonnulli in medio ventre, alii verò inferius, versus caudam excrementorum habeant orificium, in hoc ipso prope illas ventris pinnae, ac capiti proximè huiusmodi orificium consistit. Vnde fit, ut breuis admodum eius ventris capacitas interna reddatur; in qua sicuti satis carnosus conspicitur ventriculus, sic gracilia alia apparent interanæ. Ab hoc

D

⁷ lib. 9. cap. 27.
⁸ Hist. lib. 9. c. 37
⁹ lib. 24. de ani.
¹⁰ Vulg. com. in Dios. li. 2. c. 13
¹¹ Hex. Hom. 7.
¹² Hex. l. 5. ca. 2.
¹³ lib. 24. de ani.

¹⁴ Vulg. com. in Dios. li. 2. c. 13

¹⁵ Vulg. com. in Dios. li. 2. ca. 13.
¹⁶ li. de pisc. ca. 17

¹⁷ lib. 32. cap. 11.
¹⁸ lib. 12. cap. 6.

orificio per ventrē mediū serē vsq; ad caudā, pinna alia non valde lata, sed crassiuscula extēditur. In ceruice autē, siue in primo dorso, quaternos habet aculeos, membrana tenui, anteriori parte, nigra, posteriori verò, alba intertextos, ac¹ vt Plinius asserit pestiferos, à qui bus per dorsum reliquū serē vsq; ad caudā, pinna alia excurrit. Piscis totus longiusculus est, sine squamis, ventre albo, capite verò, & dorso, & reliquo corpore, maculis subluteis paruis ac frequentibus depicto. Vnde cū Ael. scripserit, ¹ *Martius Draco auis piscinis reliquo cor pore similis est, eius caput, et ocalorū magnitudo terreni Draconis specē similitudinēque gerunt, magni. n. sibi. et nemi dr, maxillā etiā similitudinē quādam habent cū terrestribus, et eius pellis non procul abesse à terreni palpani videtur, simul et infestis, et nonnatis armatus est aculeis, hunc nostrū miorē Draconē descripsisse videtur. A quo quidem minor, vt & diximus, & ex corū formis apparet, in nonnullis rebus differt; Cum maior. n. crebrò ad librā vnus, & aliquando ad duarū etiā magnitudinem exerecat, mi nor ne dimidiā quidem librā implet, Præterea capite & corpore reliquo, non rotundo vt maior, sed in latera cōpresso minor est. Cuius deniq; latera nō subluteo solū calore, quo maior ille insignitus est, sed frequentibus etiā, & obliquis, ad coculeū colorē vergentibus lineis, pulcherrimē depicta sunt.*

LOCVS ET NATVRA.

Aristoteles ² *Inter pisces litorales Draconem recenset, quod Oppianus quoq; cōprobat, nume rans enim pisces, qui circa saxosa, ac arenosa litora videntur, scripsit, ³ *Ἰν δὲ δὲ ἀκρωτίεσσι ἢ ἀκίαι σὺν ὀσθῶσιν ὄρνιθις, Que quidem verba malē vertuntur à Lippio, ⁴ *Et descripta deniq; Dracones, cum sōs ὄρνιθων, nomē piscis, qui dentex (vti historia nostra 29. edocet) latinē dicitur, & non Draconis epitheton sit, Solua grū, potius quā gregalem Draconē arbitramur; Propterea quòd, nun quā plures vnā capiuntur, vti piscibus gregatim degentibus, ac cadere solet; Vnde in Romano etiā loro piscatorio, quateni aut quini vix simul reperitūtur. Quòd autē captus, atque immissus in arenā, cauernā sibi rostro mira celeritate non excuauit, vt ⁵ Plinius primū, ⁶ ac Albertus, & Matthiolus deinceps falso testantur. Ex Arist. quē Plinius (vt paulò antē diximus) transcribit, intelligi potest. Ipse. n. ⁷ *marino Serpenti, et nō Draconem hoc adscribit. Nec pro eis excusan dis (vt in prima historia nostra etiā declarauimus) hanc sub terrā penetrā si facultatem, Draconi quoq; tribuere possumus. Cum nō solū, nullo sit rostri macrone munitus, sed etiā retusa capitis magnitudine impeditus. Cum præterea Nicander, ⁸ *Eum maris nullatorē appellet. ⁹ Diof. ¹⁰ Plin. ¹¹ Oppi. atq; Aelianus venenatus aculeis, quibus armatus est, id effecere declarant. Quos qui dem cū & in dorso, & in branchiis (vt supra monstrauimus) habeat, Plinius Araneū cū vo cans, ¹² pestiferū animal esse, siue in dorso aculeo noxiū dicit. Ili dorus Hypalensis ¹³ branchiarum acutos uene natos asserit esse. Nostræ verò atatis piscatores, & dorsi, & branchiarū nō venenatos solū, sed pestiferos etiā aculeos esse testantur; Vnde à captis Draconibus statim hos omnes abscein dunt, ne quempiā imprudenter piscē pertractantē pernitiosē lædāt. Quibus profectò ma gis credendum esse censemus, quā Aeliano scribenti, ¹⁴ *Gobio, Draco, pisces marini pungendo uenenum emittunt, vniūmè tamen mortiferum. Vt Volaterranus autē inquit, ¹⁵ *Si manu dextra adripis eum, contumacē veni tentenque experieris, si laua, subsequēntē. Sed maiori dignū est admiratone, quod Gyllius refert, in quibus ¹⁶ Multi piscatores mihi testati sunt, eo tēpore cum piscium genus amore tentur, si nūdisse in uulnere, quod huius modi piscis inflexisset, pisces illos similes generatos esse.*******

VT NVTRIA.

Galenī testimonio ¹⁷ *Dracones, omnibus ijs, qui ipsi uescuntur, durā habere carnē manifestē apparet, non ta men immodicē duri sunt; Vnde quouis modo conditi, cum nullam peculiare cōditionem habeant, satis grati sunt palato. Multum etiam nutriunt, nec mali sunt succi.*

QVAE ICTVI EIVS MEDEANTVR.

Vt Dioscorides scriptū reliquit, ¹⁸ *Cōra spine sua istius remediū est dissolutū, et impostus marinus Draco. Quod Plinius quoq; asserit, subdēs ē, ¹⁹ *vel cerebro toto prodest. Quibus nō solū cōtēnti & Gale nus, sed declarat ē, ²⁰ *Opertere urinam secari, pretiusque affectūs partibus apponi. Et Trigla similiter etiā Draconis sibi mederi. Paulus verò ait, ²¹ *Marini Draconis istum plumbo infricato, aut Serpillo concesso illinito, aut lente elixa, aut Sulphore cū aceto, aut Dracone ipso dissoluto, seu rri locus urina humana debet, absinthium cum diluta urini portione bibi, aut elatiphacis, aut serckli si uideri, in dulci uino diluunt, aut piscis ipsius cerebrum. Postremò vt Plinius edocet, ²² *Dentium etiam sedantur dolores, sibus Draconis marini scarrificatis gingiuis.*****

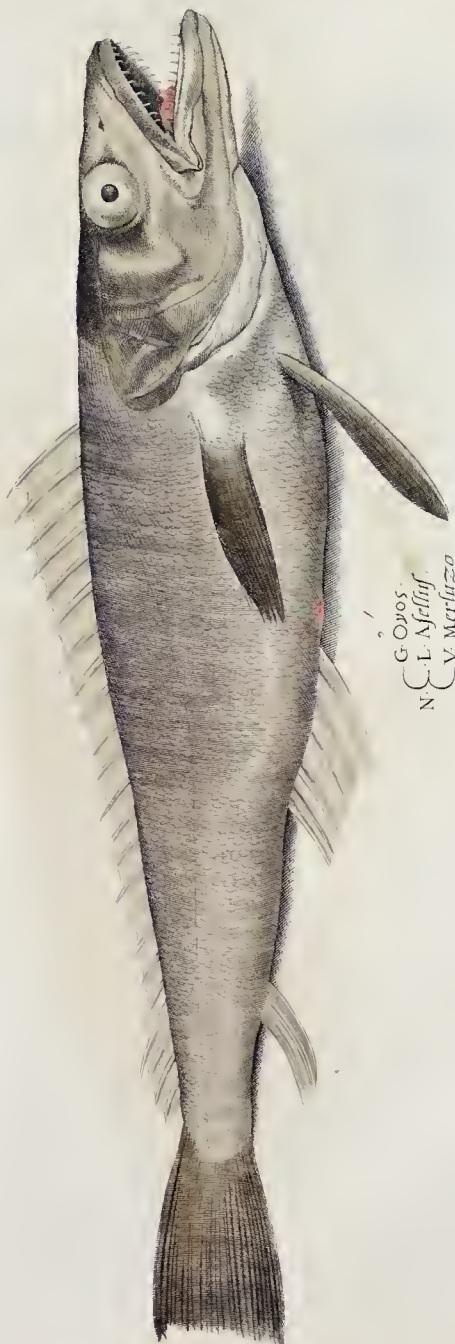
¹ lib. 9. cap. 48.
² lib. 11. cap. 41.
³ Hist. lib. 8. cap. 13.
⁴ lib. 1. fol. 6. 55.
⁵ Graec. 2.
⁶ p. 1. fol. 109. 3.
⁷ lib. 9. cap. 27.
⁸ lib. 2. de ant. malib.
⁹ vulg. Comm. 1.
¹⁰ Diosc. lib. 2. ca. 13.
¹¹ Hist. lib. 9. ca. 37.
¹² in Thena. 3.
¹³ lib. 2. ca. 13.
¹⁴ lib. 32. ca. 5.
¹⁵ lib. 2. fo. 27. 58.
¹⁶ lib. 1. ca. 41. li. 13. ca. 7.
¹⁷ lib. 19. ca. 49.
¹⁸ lib. 12. ca. 6.
¹⁹ lib. 13. cap. 7.
²⁰ lib. 25.
²¹ lib. de nominib. piscia. 65.
²² lib. 2. fo. 30.
²³ lib. 2. cap. 13.
²⁴ lib. 32. cap. 5.
²⁵ Clas. fo. 85.
²⁶ lib. 5. ca. 22.
²⁷ lib. 32. ca. 7.

Lippij error.

Plinij Alber ti et Mat thiolu lapsi.

Aelianus no tatur.

P 13.



G. Quoy.
N. L. Schlegel.
V. Merriuzza

HISTORIA VNDECIMA DE ASELLO

NOMEN.



Athenæus notant.

Athenæus notant. *ἄστος ἢ ὀνίσκος φασὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῴων ἐπιπέδου κεχαιμένον ἀνὴρα γὰρ ὁμοίως τοῖς γαλοῖσι, hoc est, Asellus*

noſter piſcis decimus tertius, qui Romæ *Merluza*, ab Hiſpaniſ *Merluza*, à Gallis *Merlu*, à Luſitanis *Pefcada*, à Germanis *ſtockfiſch*, & à Græcis noſtri temporis *Gaidaron* vocatur, Latine *Aſellus*, Græcè ve- rò *ἄστος* & *ὀνίσκος* dicitur, Cuius cum duplex (vt infra monſtrabimus) genus ſit, maiorum unum, minorum uerò alterum utrunqꝫ *ἄστος*, & *ὀνίσκος* appellari, Galenus aſſertit, inquiens; Quos Philometus *ἄστος* uocauit, alij *ὀνίσκος* dixerunt, cuius ſententiæ Athenæum etiam fuiſſe arbitror, ſcribens enim *ἄστος ἢ ὀνίσκος φασὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῴων ἐπιπέδου κεχαιμένον ἀνὴρα γὰρ ὁμοίως τοῖς γαλοῖσι*, hoc eſt, *Asellus* Et *Aſellus*, dicit *Ariſtoteles* in libro de animalibus habet os maxime *τῆς ἰσθμίου*, nō ſecus quàm *Galei*, ὁ ἴος ἀπὸ τοῦ ὀνίσκου diuerſum facere non videtur. Aduertendum tamen eſt *ἄστος* ſolum *ἄστος*, & nunquā *ὀνίσκος* (& ſi ſecus hic teſtetur Athenæus) *Ariſtolelem* meminiffe, Quapropter genus in diſſerentia utrunque *ἄστος* ab ipſo vocari (niſi de maiorum tantum genere, cum locutum eſſe uelimus) credere oportet. Vt alij uerò uolunt, diſſert *ἄστος*; ab *ὀνίσκος*, ita ut maior *aſellus* *ἄστος*, minor *ὀνίσκος* uocetur. Qui quidem *ἄστος* *τῆς ἰσθμίου* etiam *ἔκρυκος* & *καλλιάριας* appellatur. Et ſi nonnullis *ἔκρυκος* ac *καλλιάριας*, non *ἄστος* ſed *ὀνίσκος* ſit, *ὀνίσκος* uerò *καλλιάριας* quoque & *καλλιάριας* & *καλλιάριας*, & *καλλιάριας*, & *καλλιάριας*, & *καλλιάριας* dicitur. Eſt autē huic piſci vel teſte *Mar. Varrone* *τροπτερα* quòd *aſinnium* colorem habeat, vel ut *Oppianus* author eſſe uidetur Quoniā aſini inſtar ſegnifit, *Aſelli* nomen; & ſi indignè ut *Quid.* teſtatur, inquiens.

DVO ESSE GENERA, ET QUIBUS AB INVICEM DISTINGVANTVR.

Plinius, *Oppianus*, atqꝫ *Dorion*, duo *Aſellorum* genera conſtituunt, quibus autē hæc ab inuicē diſſerāt genera, manifeſtè ac plenè ſatis explicat nemo; Qui nobis eorū ſcriptis nitentes id nunc nos operā dare oportet. Cum *Plinius* itaqꝫ ſeribat, *Aſellorum duo genera, Callariæ minores, & Bacchi, qui non niſi in alto capiuntur, ideo prælati prioribus*. Quatuor ſpecies inter ſe diſſerentia *Aſellos* diſſerere, aſſerere uidetur; Primū. n. ſicuti priores, quos *Callarias* uocat, minores ſa- ciunt, Sic alteros, quos *Bacchos* appellat, maiores eſſe inuauit Eodem præterea author, lo- co etiā diſſerunt, inquiens enim, *Bacchos*, quos magnos cenſet, non niſi in alto capi; *Callarias* quos minores ſtatuit, littorales eſſe inſerere uidetur; Cui aſſentitur & *Oppianus*, quippe qui *ὀνίσκος* inter minores ac littorales piſces, *ἄστος* uerò inter maiores, ac alto mari degentes connumerat. Præſtantia dein ceptus eos ſeperat *Plinius*, dicens, *ideo Bacchi prælati prioribus*. Poſtremò nominibus quoqꝫ diuerſi ſunt. *Plinius* nanqꝫ minores *Callarias*, maiores *Bacchos* appellat; Et ſi alibi *Callariam* ab *Aſellorum* genere ſeparare uideatur, inquiens, *Callarias Aſellorum generis, ni minor eſſet*. *Oppianus* uerò, ac *Dorion* minores *ὀνίσκος*, maiores *ἄστος* uocant. Num aliis item præter has inter ſe diſtinguāt diſſerentis, haud certò ſcimus; Quando uti minorem *Aſellum* crebrò uidimus ac perre- ctauimus; Ita maiorem uidiffe, datum huc uſqꝫ nobis non eſt.

DESCRIPTIO MINORIS ASELLI.

Athenæus probatur.

Caput habet *Aſellus* la tum admodum, ac preſſum, os uerò magno (*Galeorum inſtar*) rēu diſſer- tum, ut *Athenæus Ariſtolelis* teſtimonio teſtatur. Verū neqꝫ hoc apud *Ariſtolelem* legi- tur, neque illud *Galeorum* inſtar, uerum eſſe uidetur. Nam cum *Galeis* ferè omnibus in- ſerui corporis parte os ſit, illud que non admodum patulum, *Aſello* uerò in extremo ro- ſtro, ac maximo hiatus, nullo prorfus pacto, *Galeis Aſellus* ore ſimilis eſſe pote- rit. Cuius quidem os, ſicuti maxime dehifeit; ſic etiam maxime denticulatum eſt. Inferior nanque maxilla, que paululum proninet, uis acutorum dentium ordine, ſuperior uerò duplici munitur. Oculos præterea maximos, ac branchias utrinque quaternas habet, prope quas binæ utrinque inſunt pinnæ. Eſt que ut *Epicharmi* authoritate *Athenæus* ait;

Fli lib. 9. ca. 17
clat. 2. fol. 29.
F
li. 7. fo. 157. 35
Hiſt. lib. 8. cap.
15. li. 9. cap. 37.
Opp. lib. 1. fo. 5.
51. fol. 6. 37.
Græcè.
Ath. li. 7. fol.
157. 40.
Pl. li. 9. ca. 17.
Ath. li. 7. fol.
157. 43.
Ath. lib. 3. fol.
59. 49. lib. 7.
fol. 157. 42.
Ath. lib. 9. cap.
17. li. 32. ca. 11
Ath. lib. 7. fo.
156. 7.
Ath. li. 7. fo.
157. 41.
Ath. lib. 7. fo.
157. 42.
Ath. lib. 9. ca. 17.
lib. 32. cap. 11.
Ath. lib. 3. fo.
54. 49.
Ath. lib. 7. fo.
157. 41.
Ath. lib. 3. fo.
59. 49. li. 7. fo.
157. 42.
li. 4. de lin. lat.
Opp. lib. 1. fo.
109. 14. li. 3.
fo. 134. 22.
lib. de piſc. fo.
37. 27.
li. 9. cap. 17.
li. 1. fo. 108. 31
lib. 1. fo. 109.
14.
lib. 32. cap. 11.
Ath. lib. 7. fo.
157. 40.
lib. 7. fo. 157.
36.

πῆλο

^d li. 7. fo. 163. 33
^e lib. 7. fol. 157. 39.
^f M. Varr. lib. 4. de ling. lat.
^g Ili. li. 32. cap. 10.
^h Athe. lib. 7. fo. 157. 37. Aelia.
ⁱ lib. 11. ca. 32.
^k lib. 7. fol. 157. 36.
^l lib. 11. cap. 32.
^m lib. 7. fo. 166.
ⁿ lib. de pifc. ca. 34.
^o li. 7. fo. 157. 36.
^p Athe. lib. 7. fol. 163. 33.
^q Plin. li. 32. ca. 10.
^r Athe. lib. 7. fo. 157. 37. Aelia.
^s lib. 11. cap. 32.
^t Athe. lib. 7. fol. 156. 6.
^u Athe. lib. 7. fo. 157. 36. Aelia.
^v lib. 11. cap. 32.

^d πικρογαστρον, id est, ventriosus, Et si alibi apud Athenæum, hanc eandem Epicharmi sententiam rursus referentem ^e πικρογαστρον, hoc est, *natum ventrem habens*, mendose legitur; Cum scitis verè ventriosus, sic nequaquam vario ventre conspicitur. Corpore autem reliquo teres est. Squamis tegitur minutis, in lateribus ac dorso, ad cineraceum colorem vergentibus, qualem in qua drupedibus videmus Asinis. Vnde ^f Et Asini nomen (vt diximus) inditum est. Plinio teste & Lapillos duos in capite habet. Qui ab ^h Athenæo & Aeliano molari figura esse creditur. Et si re vera, non rotunda, sed oblonga figura esse reperiantur. Solus piscium ⁱ Athenæo & Aeliano auctoribus, Cor in ventre continet; Quod in minoribus, secus esse crebra sectione didicimus; eodem enim loco, quo & pisces reliqui, & non in ventre, illud habent. Num id autem in maioribus forsitan verum sit, si quando maiorum occasio dabitur, periculum faciemus. Interna ventris capacitas, tenuissima ac nigerrima, vndique oblitur membranula; Quæ ^A sola digiti ad motionem facillimè diuellitur. Ventriculo est crasso & albo; Intestinis verò tenuibus & rubentibus; Felicori committitur; Vterum autem bifidum, nec admodum oblongum; Spinam verò vnâ tantum habet; Vt Athenæus Dorionis testimonio asserit, inquires, ^m Δορίων δὲ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τῶν ποταμίων φησὶ μύρμυρα ἰχθῆος μίαν ἀκαθεῖαν μόνον ὁ μόνον τῶν ὀστέων τῶν καλουμένων γαλαξία, hoc est, Dorion autem in libro de piscibus, *fluuatilium aut Murænam habere vnâ spinam tantam, similem Asello, qui vocatur Gallaria*, Et non, vt perperam admodum interpretatur Iouius, ^l Apud Dorionem fluvialis Muræna, quæ marina sit multo minor, Gallaria nuncupatur, quoniam vnâ tantam habeat spinam. Quòd ei autem vnica spina sit, non solum ex eo verum est; quòd præter eam vnâ, quæ à capite per dorsum ad extremam vsque caudam deducitur, nullæ aliæ (uti in qua plurimis aliis piscibus contingit) per carnem consperse apparent; sed ob id ^B etiam, quòd ab aliis cæterorum piscium dorfi spinis, diuersa adeo ratione fabricata sit, vt verè vna dici possit. Cum piscium enim omnium dorfi spina multis constituatur vertebris; In piscibus reliquis, ex vtroque quæ plurium superiorum vertebrarum latere, transuersales spinæ, acutæ, longæ, incuruæque adeo, vt vniuersam ventris capacitatem amplectantur, atque constituent, enascuntur; Quæ quidem sic vertebrarum lateribus committuntur, vt modicula quavis elixatione, earum ita iunctura soluatur, vt non vnâ, sed plures spinas esse, conspicuum fiat; Ex Aselli verò vertebris, nullæ profectò huiusmodi spinæ, sed earum vice, transuersales solum quidam processus, externa parte conuexi, interna verò concaui, exoriuntur; Qui quidem diuersæ, à dorfi spina, spinæ censei non possunt; Cum neque (eò quòd prorsus vertebris connati sunt) vlla à dorfi spina dissolu ^C elixatione possint; neque aliquam spinæ formam præferant. Quippe qui non solum breuissimi sunt (quæ enim mediam ventris capacitatem sepiunt) sed præter spinarum etiam rationem, in refusa admodum definent extremitates; Ex quibus utrinque crassa suboriens membrana capacitatem insignem, intus vacuam extuberantemque adeo efficit, vt ventriosus Asellus ipse reddatur. Quæ quidem membrana dissecta, ad amussim adeo Scaphæ forma repræsentatur, vt nihil supra. Bilibrem sæpe, aliquando verò & paulò maiorem, minorem Asellum captum vidimus.

QUOD HIC PISCIS NOSTER, ASELLVS SIT.

Ne hunc nostrum decimum tertium piscem, Asellum esse, tyranni more imperare videamur; quibus persuasi rationibus id arbitremur, aperiendus oportet. Cum itaque ^D Varrone teste, ⁿ Ab asinino colore, quem habet, Asellus piscis dicitur; Hic verò noster præ piscibus cæteris asininum colorem referat, iure Asellus censei debet. Et maximè cum os admodum recessum habeat, ^o Cuiusmodi os Asellus ab Athenæo habere dicitur; Ventriosusque sit, ^p Quæmadmodum Asellum esse asserit Epicharmus. Ac lapides in cerebro continet. Vt ^q in Aselli cerebro reperiri scribitur. Vnicamque spinam habeat sicuti ^r vnica solum spina Asellum esse testatur Dorion; Postremoque ^s à Græcis nostri temporis Gaidaron vocetur, quasi γαῖδρον, antiquum Græcum nomen referre volentibus.

NATURA, ET MORES.

Solitarius piscis est Asellus, ^t minime enim gregatum degit; Quò forsitan sit, vt par-

Athenæi mē
lum.

Athenæus &
Aelianus
notantur.

Iouius error.

tus eius deprehendi non possit, sicuti ¹ Oppiano ² ac Aelianus tradidere; Quod quidem
 ab Aristotele quoque scribi, falsò asserit ³ Iovius; Cum nullibi id apud eum legatur. Ab
 Iovii error. ⁴ Oppiano, de maiori Asello loquente, ⁵ *Segetis etiam consertur*; Cum pisces venatur, ea ab Ari-
 stotele vti solertia dicitur, ⁶ *Vi obruat arena sese, cumque nullam sui corporis partem intectam reliquerit, verbe-
 rat radiolis, quos in ore habet, quosque piscatores virgulas vocant, Quos piscum cum aspexerint, adstant quasi ad ale-
 gas, quibus uesti soliti sunt.* Verùm in minorum Asellorum ore, nullò huiusmodi radiolis, aut
 Aristoteles ⁷ *Virgulas haberi, certò scimus. Num verò in maiorum ore reperiantur, si quando com-
 notatur. ⁸ *Notatur. ⁹ *Notatur. ¹⁰ *Notatur.****

A ¹¹ *Notatur. ¹² *Notatur. ¹³ *Notatur. ¹⁴ *Notatur.****

LOCYS.

Vt Plinius scribit, ¹ *Marinus piscis est Asellus*; Et Oppiano teste ² *Minor cœpiss ac herbosus litoribus pro-*
 fitur. Vtriusque verò testimonio ³ *Maior in a. to mari degit, cava saxa colens, & Aelius impatientia medius*
 formioribus fixagens dicitur, ⁴ *in hincio autem esse videtur, quòd in g. inter p. sito tempore capiatur, h. Quòd solus enim*
 Animaduer- ⁵ *Asellum esse lateat, ut Athenæus testatur. Aristoteli ⁶ ac Plinio a ducatur. Quippe qui non*
 fio in Athe- ⁷ *Asellum solum, sed Glaucum etiam, ac Auratam esse lateat dicunt.*
 nam.

B

QUANTAE NOBILITATIS SIT.

Vt auctor est Plinius, ¹ *Post Accipiferem, apud antiquos piscium nobilissimum habitum, et accipiam auctori-*
 tatem fuisse Lupo, ² *et Asellu Cornelius nepos, et Laberius poeta minorum tradidere. Teste Galeno. ³ *Aselli, si*
 probo utantur alimento, ⁴ *et mari puro, carnis bonitate cum saxatilibus contendunt. Et eodem auctore ⁵ mollis*
 carnem habent, ⁶ *et si non aquò, ac saxatiles friabilem. Unde si saxatiles desint, huiusmodi Asellus uti possunt. ⁷ *Qui vna*
 no alimento utantur, aut in aquis mixtis, ⁸ *et potissimum si ea vitiose fuerint, degunt; carnis quidem molliem non aliquid,*
 sed pinguedinem ac lentorem acquirunt, ⁹ *et ab id neque suavis amplius, ut ante manent, et alimoniam ex seipsis excre-*
 mentum reddunt. ¹⁰ *Qui Bacchus autem appellatur, (Plinio auctore) alii praefertur. Vt verò testatur*
 Diphilus, ¹¹ *boni suet est, sed non sanitate concocti, utrosumque aliquid in se habet.***

C

CONDIMENTVM.

Si gulæ mos gerendus sit, aut torreri, aut frigi; Si verò sanitati consulendum. Vt
 Galenus docet ¹ *In albo iure elixari debent recentes Aselli, Fit autem ius album, ut idem tradit hoc mo-*
 do; ² *Copiosam aquam primùm in ollam intree, deinde olei quòd satis sit, adfundito, cum pauco anethi et porri, deinde*
 cum pisces semi-osti fuerint, ³ *salti tantum inspergito, quoad totum ius salsum nonum apparcat. Hac preparatio vel a-*
 gris ipsi est accommodata. Saliti autem, qui non in ligneis vasculis garo madentes, sed ovis ferè
 instar, exiccati asseruantur, non nisi vel prius tota nocte in aqua macerati, vel paulò an-
 te, ligneo malleo (quod maxime Tridentinæ mulercule faciunt) admodum contusi, pro
 D ⁴ *be excoqui possunt.*

IN MEDICINIS VSVS.

Vt ab Aëtio proditum est; ¹ *Recentis Asellus in albo iure coctus, omnium inter cancerum morbum*
 sanat, maxime alii ab artibus humoribus infestare. Teste verò Plinio ² *Lax-*
 pilli, qui in capite eius plena luna inueniuntur, contra febriam
 creatur in lintelo alligantur.

¹ lib. 1. fo. 116. 39
² lib. 11. cap. 32.
³ lib. de pisc. cap. 20.
⁴ lib. 1. fo. 109. 14.
⁵ lib. 3. fol. 134.
⁶ 22.
⁷ hist. lib. 9. ca. 37.
⁸ lib. 1. fol. 109.
⁹ 14.
¹⁰ lib. 3. fol. 134.
¹¹ 22.
¹² lib. 3. fol. 135.
¹³ 11.
¹⁴ lib. 32. cap. 11.
¹⁵ lib. 1. fo. 108. 31
¹⁶ lib. 2. fo. 9. cap. 17. Opp. lib. 1. fol. 109. 14.
¹⁷ Hist. lib. 8. cap. 15. Plin. lib. 9. ca. 16. Opp. lib. 1. fo. 109. 14. Ar. fo. 109. 14. Ar. lib. 1. fo. 11. ca. 32.
¹⁸ lib. 7. fol. 157.
¹⁹ 27.
²⁰ Hist. lib. 8. ca. 15.
²¹ lib. 9. cap. 16.
²² lib. 9. ca. 17.
²³ claf. 2. fol. 229.
 F.
²⁴ claf. 2. fo. 43.
²⁵ H. claf. 7. fol. 50. F.
²⁶ G. claf. 2. fol. 44. A. claf. 7. fo. 43. G. 9. F.
²⁷ Gal. claf. 2. fo. 29. F. claf. 7. fo. 51. F.
²⁸ lib. 9. cap. 17.
²⁹ Ath. lib. 5. fo. 177. 35.
³⁰ Gal. claf. 2. fo. 29. H. claf. 7. fol. 45. G.
³¹ Gal. claf. 2. fo. 29. H. claf. 7. fol. 107. G.
³² terr. lib. 1. Ser. mo. 2.
³³ Pl. lib. 32. ca. 10.

P. XIII



G. Keeskus.
N. L. Muzgils.
V. Cephalo.

KIII.

111

HISTORIA DVODECIMA DE MVGILE.

NOMEN.



15 C I S noster quartus decimus, qui Romæ Cefalo, Venetiis Cienalo, Senis Mazone, & in Gallia muller appellatur, Latine Mugil, & Mugilis; Græcè verò κισσός dicitur, Po quod tei modo, publica Atheniensium pena in- tret adulteros, Est enim missilis genus Cestron, quod nostri Veruculum vocant. Vnde & Iuuenalis ait,

A

^b Necat hic ferro, sicut ille eruentis Verberibus, quosdam machos est Mugilis intrat.

Vt verò Polemon apud Athenæum testatur, vocantur κισσός à SPECIES PLVRES.

Cum auctores tum in genere asigando, tum in speciebus constituendis, eius, de quo nunc agitur piscis, inter se admodum discordes videantur; Sicuti iure, Iouio minus succēsemus, quod toto (vt aiūt) in re hæc, aberrauerit cælo. Sic omnia hæc, quoad fieri poterit, lucidiora reddere nitentur. Cū κισσός si gignit nōnullis (vt infra docebimus) species sit;

tenij lapsus.

Aristoteli tamen, Dorioni, ac Euthydemo, genus est; Et si in species easdem ab iis non distribuat; Ab Arist. namque κισσός, species quatuor recensentur, κελώνης, Σαρρος, Μύξων, & κέφαλος, s. Dorion cum in libro de piscibus κισσός alios marinos, & alios fluuiatiles faciat; Marinorum species duas numerat, κέφαλος, & κελώνης, Euthydemus verò in libro de falsamentis κισσός species duas constituit, φλωίς, & διδακτυλίς. Alii autem & κισσός, nō genus, sed speciē (vt diximus) esse velint, huius tamen quo de agimus piscis, genus vnū esse, ac species plures haud inficiantur; Hiccius. n. genus hoc Λακίσιον appellat, quatuorque ab eo vocatorū Λακίσιον species dinumerat, κέφαλος, κισσός, κελώνης ac Μύξων. ab Oppi. genens huius (cui nullum ab eo inditū est nomen) & κισσός, & κέφαλος species tantū cen-

B & κέφαλος, s. Dorion cum in libro de piscibus κισσός alios marinos, & alios fluuiatiles faciat; Marinorum species duas numerat, κέφαλος, & κελώνης, Euthydemus verò in libro de falsamentis κισσός species duas constituit, φλωίς, & διδακτυλίς. Alii autem & κισσός, nō genus, sed speciē (vt diximus) esse velint, huius tamen quo de agimus piscis, genus vnū esse, ac species plures haud inficiantur; Hiccius. n. genus hoc Λακίσιον appellat, quatuorque ab eo vocatorū Λακίσιον species dinumerat, κέφαλος, κισσός, κελώνης ac Μύξων. ab Oppi. genens huius (cui nullum ab eo inditū est nomen) & κισσός, & κέφαλος species tantū cen-

sentur. * Galenus verò Λακίσιον, nō genus facit, sed Mugilū speciebus annumerat. Quamobrem tanta existente in his constituendis speciebus auctorū varietate, si quæ nam earū, re ipsa, quæ ut nomine tantū abinuicē differat (vti par est) contemplari velimus; De vna

C quaquæ seorsū, ac priuatim pertractemus oportet, ab illis, quas Arist. receperunt, exordietes.

DE PRIMA MVGILVM SPECIE, QVAE ΧΕΛΩΝ

ID EST LABEO DICITVR.

Primum itaque apud Arist. primā Mugilum speciem referentē, χελώνης mendosè legitur quando in Athenæo, tum hanc Arist. sententiam, tum aliam Hiccsii in qua species hæc recensetur, citante, non χελώνης, sed χελώνης habeatur; Et alibi apud eundem Arist. speciem hanc κελώνη vocari reperimus. Vnde sicuti χελώνης in Arist. ita & alibi in Athenæo κελώνης, ac in Eustathio χελώνης corruptè legi arbitramur; locisque omnibus κελώνης, re sciendū esse; Ita vt prima species hæc, χελώνη tum ab Arist. tum ab Hiccsio vocetur; Nec enim obstat quod non Mugilum, sed Leuciscorum species censetur ab Hiccsio; Cum κισσός Arist. Dorionis, atque Euthydemii; & κελώνη Hiccsii, idem re ipsa genus sit, solo nomine differēs; Appellatur præterea eodē Hiccsio auctore, χελώνης etiam βικχός, Ni mendosus locus sit, βικχός que (vti suspicor) legi potius oporteat; propterea quod inter Aseli species à Plinio, à Dorione, atque ab Euthydemo Bacchus dinumeratur, & non inter Mugiles, Banchus verò à Plinio nō solū inter pisces, sed etiā inter Mugiles recensetur. Et si non χελώνη, vt hic testari videtur Hiccsius; sed Μύξων à quibusdam Banchum vocari assirat. Veritur autē χελώνη à Theodoro Labeo, eo quod ἀπό τῆς χελίος, (id est à labro) deducatur; Vnde cum Ouidius, & Plinio referent. Placentiom cauda labrum, inter pisces numerauerit χελώνη siue labconem, ab eo labrum vocatum fuisse, iure credere possumus.

Arist. Ath. et Eust. locus castigatur.

D

Athen. locus emendatur.

DE SECVNDA MVGILVM SPECIE, QVAE ΣΑΡΡΟΣ AB ARISTOTELE, ET ΚΕΤΡΕΥΣ AB HICCSIO VOCATVR.

Secunda species Σαρρος dicitur ab Arist. Verū cū præter hanc Mugilū speciē, alius etiā

Volat. lib. 25. Herm. in Cast. Plin. Calus li. 27. cap. 4. Satyr. 10. 32. li. 7. fol. 153. 31. Enst. f. 117. 62. li. de pif. ca. 10. Hist. li. 5. ca. 11. Ath. li. 7. fol. 153. 17. Enst. fol. 1177. 62. Ath. lib. 7. fo. 153. 27. 18. fol. 1177. 62. Ath. lib. 7. fo. 153. 14. 18. fol. 950. S. lib. 1. fol. 557. Græc. elar. 2. f. 28. H. Hist. li. 5. ca. 11. li. 7. f. 153. 21. li. 7. fo. 153. 15. cap. 16. Hist. li. 6. ca. 17. li. 8. ca. 2. Pl. lib. 8. fo. 177. 37. cap. 38. fol. 950. S. Ath. lib. 7. fo. 153. 17. Enst. f. 950. 8. li. 9. cap. 17. Ath. lib. 3. fo. 59. 49. Ath. li. 7. fol. 157. 42. li. 32. ca. 11. li. 32. cap. 11. Hist. li. 5. ca. 11. li. 6. cap. 17.

piscis sit, qui tum ab eo, tū ab aliis quāplurimis scriptoribus, *σαργός* vocatur (vt nostra. 59. historia Sargo dicata, videri potest) sicuti illū à Mugilibus diuersum, Sargum, ita hunc, qui inter Mugiles recensetur, Sargonē vertit Theodorus; Vt aliquā inter eos, nominis (vti arbitror) ratione, differentiā constitueret; Et licet *τῷ σαργου*, siue Sargonis inter Mugilū species Arist. solūm, & *ἠθενæus* hanc Aristotelicam sententiā citans, meminert; Hanc tamen ipsam speciē ab Hicēfio *κισπέα* vocari opinamur; idque non ea solūm ratione, quod sicut *τῷ κισπέων* secunda species ab Arist. Sargo, ita *τῷ ἀδουκίπων* species secunda *κισπέος* ab Hicēfio dinumeratur; Sed ob id etiam, vt quemadmodum Mugilum species, Leuciscorum speciēbus æquales sunt numero, re item ipsa eandem faciamus.

DE TERTIA MUGILVM SPECIE, QVAE ΜΥΞΩΝ, SIVE MUOCO APPELLATUR.

A

ἠθ. 1. 1. ca. 11. Tertia species ^f ab Arist. *μύξων*, ^d ab Athenæo Aristotelem citante *μύξος*, ^e ab Hicēfio (vt Athenæus refert) *μύξινος*; ^f Vt vero scribitur ab Eustathio *μύξινος* vocatur; Cuius Plin. quoq; mentionē faciens, *β. μυχονα* appellat, *Banchumque* (vt supra diximus) à nonnullis etiam dici asserit, à Theodoro verò *græcā* nomenclaturā latine reddere volente, Muco vertitur; Et cū rursus de Mugilibus a gens Arist. dicat, ^b *ἔστι δὲ ὁ μὲν κίφαλος προσγορεῖς, ὁ δὲ κισπέος, οὐ βόσκηται δὲ ὁ κισπέος, ἢ μύξων πῶς ἀφ' αὐτῶν, ἀπὸ οὗ γὰρ ἔστιν ἡ κισπέος* in hoc est, Est quidē capto qui litoribus gaudet, alter verò ita mitior *tanus est, qui non nisi mucore vescitur suo, quamobrem semper ieiunus est. μύξων* siue Muconem, *κισπέων*, id est Translitoranū vocasse videtur; cū *μύξων* à muco, ex quo ^t (auctore Eustathio) nascitur, cui quibusdā vocari testatur, inquit, ^o *ἔστι δὲ ὁ μὲν κίφαλος ὃν καλοῦσι τινὲς κελῶνα*, hoc est, Est autem Capto, quem aliqui Labconem vocant. Quæ quidem Aristotelis sententia, in Athenæo eam citante, sic mendosè (vti arbitror) legitur, ^p *ἔστι δὲ ὁ μὲν κίφαλος, ὁ δὲ κελῶν*, ^q *Differt autem* (vt Dorion ait) *Cephalus à Cephalino, qui Cephalinus βελίσιος etiam dicitur.*

B

Athen. locus corrigitur.

DE QUARTA SPECIE, QVAE ΚΙΦΑΛΟΣ VOCATUR.

ἠθ. 1. 1. ca. 28 Quarta species *κίφαλος* appellatur, ^m propterea quod (vt apud Athenæum auctor est Euthydemus) *magnum caput habeat*, Cuius omnes, qui Mugilum, aut Leuciscorū, species enarrarunt, meminere; Vertitur autem à Theodoro Capito; & licet ⁿ Arist. *κίφαλον & κελῶνα* id est *Capitonem ac Labconem* diuersas Mugilum species fecerit, alibi tamen Capitonem, Labconē etiā à quibusdā vocari testatur, inquit, ^o *ἔστι δὲ ὁ μὲν κίφαλος ὃν καλοῦσι τινὲς κελῶνα*, hoc est, Est autem Capito, quem aliqui Labconem vocant. Quæ quidem Aristotelis sententia, in Athenæo eam citante, sic mendosè (vti arbitror) legitur, ^p *ἔστι δὲ ὁ μὲν κίφαλος, ὁ δὲ κελῶν*, ^q *Differt autem* (vt Dorion ait) *Cephalus à Cephalino, qui Cephalinus βελίσιος etiam dicitur.*

C

Athenæi locus mēdosus.

DE EA MUGILVM SPECIE, QVAE ΝΗΣΙΣ DICITVR.

ἠθ. 1. 1. ca. 153 *Νήσις* Mugilum speciem esse ^r Dorion (vt diximus) arbitratur, cui non solūm ^s Athenæus quoque assentitur, sed id etiā auctoritate Archippi in Hercule uxorem ducente. Aniphani in Lamponē, Alexis in Phryge, Amipsia in opere quod *ἀποκοπῆ βελόντης* inscribitur, Euphronis, Philemonis in commemorantibus, Aristophanis in *Geogede*, Anaxandridis in *Vlisse*, Eubuli in *Nassica*, comprobare contendit. Et si hi auctores omnes *νήσις* non Mugilū speciem, sed Epitheton esse (quasi ieiunū Mugilem dixerint) indicent; vti ex eorū sententiis ^t ab Athenæo adductis, facile ac clarè intelligi potest; Estque & ^x Arist. Epitheton, & non species *νήσις*. Verūm eū illū solū Mugilum, quem *κισπέων* vocat, (propterea quod nullo alio, quàm muco suo) vescatur nutrimento, *νήσις* siue ieiunū censet Arist. ^x Scriptores reliqui, Mugiles oēs *ιεινούς* vocant, nō quod, non nutrimento, sed quoniam nulla animata intantur esca. Et licet Dorion Mugilum species sit *νήσις*, haud tamen diuersam, à quatuor hucusque recensitis, ab eo speciem constitui *νήσις*, arbitror; Sed *μύξων* potius siue Muconem, ab eo *νήσις* appellari suspicor; cum ^y *νήσις* Mugilum species, à *ιεινόν* nomen habeat, *κισπέων* verò (qui & *κισπέος* dicitur vt docuimus) quippe qui solo vescatur muco, ieiunus semper existat.

Athenæus notatur.

D

DE MUGILVM SPECIE, QVAE ΣΦΛΩΔΙΣ DICITVR.

ἠθ. 1. 1. ca. 29. *σφλωδῖς* (siue Spheneus, vel Cuneatus) inter Mugilum species à solo dinumeratur ^a Euthydemo ^b diciturq; eodē auctore, *σφλωδῖς*, propterea quod ^c figura sit quadrangula et nactus. Quæ obrè

sicuti ipsum, ieiunii causa, vacuū existere, sic eadem etiā ratione cum ex Mugilibus esse, quem μύζα ab Arist. ac μύζιον à Dorione vocari monstrauimus, iure opinari possumus.

DE MUGILVM SPECIE, QVAE ΔΙΔΑΚΤΥΛΩΣ NOMINATVR.

Mugilum speciebus ΔΙΔΑΚΤΥΛΩΣ etiā annumeratur ab Euthydemo; Et si tum d apud Athenas, tum e apud Iustathium non ΔΙΔΑΚΤΥΛΩΣ, sed ΔΑΚΤΥΛΩΣ deprauate legitur. f Dicitur autem, vt idem Euthydemus testatur, ΔΙΔΑΚΤΥΛΩΣ eo quod latitudinem dactylus dignis minorem habeat. Unde minorem potius diciturum specierum, quam aliquam vnā ab illis diuersam, ΔΙΔΑΚΤΥΛΩΣ esse suspicari debemus.

DE MUGILVM SPECIE, QVAE ΛΕΥΚΙΣΟΣ APPELLATVR.

Ne in Leucifco sua etiā desit difficultas, Hicchio (vt dictum est) Mugilum genus Leucifco esse testante; aliusque (vt Galenus refert) diuersos à Mugilum genere pisces esse Leucifcos arbitrantibus; Galenus ipse neque Mugilum genus, neque à Mugilū genere diuersum, sed Mugilum speciem il iuuatilem nempe, ac paulò candidiorē, capiteque minori, & sapore accidiore facere videtur, inquires. b Quidam nostrates pisces quosdam in situis gentis ΛΕΥΚΙΣΟΣ nominant, tan diuersos esse à Mugilum genere, Caterum omnino Animal animalis est simile, nisi quod ΛΕΥΚΙΣΟΣ paulò est candidior, caputque habet minus, et saporem accidiorem.

NVM OMNES ENARRATAE SPECIES NOBIS NOTAE SINT.

Prædictæ, ac ab antiquis cōstitutæ Mugilū species num nobis cognitæ sint, quibusue nouis nominibus hodie vulgò appellantur, haud facile est explicare. Quia propter id, quod Veteres scriptores earum notas perperam à seo tradidere, ut Oedippo potius quam Dauo opus sit, si inter se dignosci debeant; Nostræ quoque ætatis homines, sicuti plurimas Mugilum discretas, speciesque reperiri fatentur, sic neque certis cōpicuisque notis, neque proprio cuiusque vulgari nomine eas distinguunt; Ille tamen Mugilum, quem & capitātū vocetur, veterū capite credi iure poterit; h Cum Capite, quò quod magnū caput habeat, dicitur ab Euthydemo; i Ac Mugilum omnium ad gustum, et ad bonum gignendum suum optimum sit Hicchio auctore; k vsqueque præterito, vt scribit Aufonius; Qui verò secundos bonitatis honores meretur, m quibus cenfeat; Cū l Hicchius n post captiōnem secundo collocauerit loco Cuius nullam aliā à scriptoribus notam tradi scimus; His deinceps inferior Myxon, uel Myxinus erit; propterea quod o captiōne ac cæstro inferiorem Myxonum idē fecerit Hicchius; Et maximè si ieiunus quoque appareat, ut qui solo suo vescaur mico; paruisque existat; Nā p Quasi Cephalis specie Myxonū esse testatur Eustathius. Quem demum omnium infimum fatebimur, Chelonem vocabimus, quando q Omnium infimum Chelonē esse, Hicchius asserat. Et præsertim si labrorū etiā magnitudine (Vnde nomen duxisse creditur) ab aliis discrepet, Galeni autem Leucifcum, pisces, qui Squalus Alburnusque appellatur, esse arbitramur, vt historia nostra decima sexta, ac decima octaua declarabimus.

DESCRIPTIO.

Sicuti Mugilum nonnulli caput magnum ac depressum, rostrum verò breue ac retusum habent, sic alii capite minori ac rotundiori, rostroque magis extenso & acutiori sunt; Os omnibus est paruum, rotundiusculum atque edentulum. Vnde c Mugilū Aristotelis auctoritate ferriatō dētes tribuat Athenæus, mendosum aut falsum codicē eius iudicare debemus; Cum id experientia aduersetur, & nullibi apud Aristotelem legatur; Pinnas utrinque binas habent; illis demptis, r Quos lacus sipharum gignit; quibus (Aristotele teste) una tantum utrinque melle. Præter has autem, quæ utrinque consistunt pinne; In ventre ab ano unam, in dorso uerò duas, priorem et aculeis quibusdam armatam in eius medio, alteram sine aculeis inferius uersus caudam Mugiles omnes habent, Omnes etiā à branchiis lineas aliquot subobscuras ad caudam deductas habere uidentur; Et si non æquè in omnibus conspicuæ sunt, s Quamvis te-gnunt; Dorso sunt subnigro; Ventre uerò candido; i Ventriculus carnosus est; Cuius parte altera plures appendices exeunt; a tera uerò una tantum; Intestina crassa sunt, & pinguis; Itepar pallet, Lien uerò nigricat.

Athenas et Iustathio eius coris giat.

Arb. li. 7. f. 113. 29. Arb. f. 101. 117. 63. d. Arb. 7. f. 113. 28.

Arb. li. 7. f. 113. 29.

Clar. 2. fo. 28. H.

H. Arb. li. 7. f. 113. 28.

Arb. li. 7. f. 113. 13. 14. f. 8. f. 17. 137.

Arb. li. 7. f. 113. 28.

Arb. li. 7. f. 113. 28.

Arb. li. 7. f. 113. 28.

Arb. li. 7. f. 113. 23.

Arb. li. 7. f. 113. 23.

Arb. li. 7. f. 113. 28. E.

Arb. li. 7. f. 113. 28.

Arb. li. 7. f. 113. 28.

O R T V S.

Vt tradit Aristoteles, ^a Cum genus quoddam Mugillum sit, quod non coitit sed ex limo, arenane nascatur; Sunt qui omne eorum genus sponte oriri opinantur, sed non recte. Nam ex omnia eorum semina, et semen genitale mares habere conueniunt. Eodem auctore, ^b Decembris grauescens, tricesimo diebus gerant, Et vt idem etiam scribit, ^c Laboranti per id tempus, quo gerant uterum, unde fit, ut tunc potissimum ruant in terram, atque excident, feruntur porro grandi stimulo egulati in terram, atque omnino id temporis motu perpetuo inclinantur donec partiant, ^d Partiunt autem semel in anno in hyeme scilicet. Et si Aristobuli testimonio Strabo asserit, ^e Ascendere e mari Mugiles in Nilum in uere cum pregnantes sunt, descendere uero paulo ante pleiadis occasum, unde omnes parturos. Eodem autem Aristotele teste ^f Circa fluminum ostia maxime partunt, ^g Ouaque ac fati eorum a nulla bellua uolantur, quapropter copiose existant, ^h Sed cum adoluerint a ceteris piscibus corripuntur, maximeque ab Archano. Verum cum in nonnullis Aristotelis codicibus legatur, ⁱ $\upsilon\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\delta\alpha\chi\alpha\gamma\omicron\upsilon\upsilon$, id est ab Archano, in aliis, ^j $\upsilon\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\delta\alpha\chi\alpha\gamma\omicron\upsilon\upsilon$ hoc est ab Acharno, in aliis uero, ^k $\upsilon\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\delta\alpha\chi\alpha\gamma\omicron\upsilon\upsilon$ id est (ut legit ac uertit Theodrus) ab Archano; ob eas rationes, quas in decima nostra historia, aduersus Petrum Gylliū ad duximus, ^l $\upsilon\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\delta\alpha\chi\alpha\gamma\omicron\upsilon\upsilon$ legendum esse arbitramur; Acharnūque lupum esse censemus.

A
Aristotelis lo
cus calligat

L O C V S.

In mari, in lacubus, atque in fluminibus Mugilem gignit Galenus & Diphilus scripse re. Quem quidem si uia ueni, ^a $\delta\epsilon\upsilon\pi\epsilon\tau\gamma\chi\omicron\upsilon$ uocari, Diphilus ipse subdit. ^b Dorion uero maritimum ac sinuatulum meminit; Aristotele teste ^c Ait litorales sunt, ut qui Captiones dicuntur; Alii uero transitores, ^d Ait litorales herbosi litonibus, aut ut alii uolunt ^e cerofis. Vnde ^f Cum Captiones uersari in luto soleant, afferunt se, urinanturque sepe, ut corporis sordes abluant. In fluminibus autem ac lacubus, non fluuiatiles solum ac lacustres, sed marini quoque reperiuntur, ^g $\epsilon\mu\tau\omicron$ namque flumina ac lacus subeunt. Cum auctore Galeno ^h $\epsilon\mu\tau\omicron$ Mugilis natura sit, ut a mari longissimè distetis, ad uerso flumine natei. Vnde & Strabo Aristobuli testimonio scribit ⁱ Nullum piscem ex mari in Nilum ascendere praeter Mugilem, Alofam et Delphinum, propter Crocodilos, Delphinos, quia praesentiores sunt; Mugiles, quia a Portis secus terram ducuntur ob quantū naturalē conuenientiam, Crocodili uero a portis ablinent, quia cum riuinis sunt, et spinas ad caput habeant, periculum beluis adferant. Facile autē ex Galeni sententia, Mugiles marini a fluuiatilibus ac lacustribus interoscuntur, cum eo auctore ^j $\epsilon\mu\tau\omicron$ in numerosis ac paruis spinis pleni sint, non secus quam et reliqui fere omnes in fluminibus ac stagnis genti pisces; illi uero huiusmodi numerosas ac paruas spinas non habeant, sicut neque ullis marinarum eas habet; Verū cum Muræna, & Alofa marini profecto pisces, huiusmodi paruis ac numerosis spinis confersi admodum sint, haud parū suspecta Galeni mihi reddidit sententia; Postremò ut proditum est a Columella ^k $\epsilon\mu\tau\omicron$ $\epsilon\mu\tau\omicron$ etiam classis Mugilis patitur. Vt uero ab Aristotele traditur ^l Cum plurimos piscium generibus imbrei conducit, Mugilis tamen et Captioni nocent; sit enim ut plures multi ex his de facile excitentur, si modū aqua excesserit; Solet enim per hyemem potius Captio uia effici, nam oculi eius albescunt, et macilentus per id temporis capitur, atque ad postremum maiore eadem interit, quod non magis imbruium copia, quam algore accidere uidetur. ^m $\epsilon\mu\tau\omicron$ enim tum alibi, sū in Nauplio agro terrae Argentina in nadis multi capii sunt caeci, cum hyems fuisse asperissima, multi etiam albos habentes oculos, capii sunt.

B
C
Galenii opi
nio suspec
ta.

QVIBVS VESCATVR MVGIL.

Aristotelis testimonio ^a $\epsilon\mu\tau\omicron$ $\epsilon\mu\tau\omicron$ omnium maxime gulosus est Mugil, atque infatidibilis, quo circa uenire distentio grauescit; ^b nisi iturus sit haeret in eis. In piscium tamen genere ^c Altero alterum sui generis edente, non solum Mugiles mutuo non se deuorant, sed soli eorum carne omnino ablinent; Eius rei argumentū est, quod neque in uentre tale quid unquam habentes capiuntur, neque esca in eos ex carne atitur, sed ossa panis, Vesctur enim Mugilis omnis alga atque arena. Vnde Oppianus etiam cecinit.

^d $\epsilon\mu\tau\omicron$ in pelagi populi uerit qui piscis, solum
Non mandit carnes, non potum sanguine sedat.
^e Ingenio mitem Cephalum, ut sumque uocabit.
Est genus intactum, non cadit labe eruentium,
^f Non genus exterium lacti, propriaeque cateras,
Et tamenque salo cum caeno pastetur algam.
Et si non simpliciter carne, sed carne uiuente abstinere Mugilem, idem alibi scribat iniquens.

D

^a Hist. lib. 5. ca. 11
^b Lib. 5. ca. 11
^c Lib. 3. cap. 11
^d Ach. lib. 7. f. 153
^e 22
^f Hist. lib. 5. ca. 11
^g Lib. 6. ca. 11
^h Lib. 7. f. 113, 21.
ⁱ Hist. lib. 6. ca. 17
^j Hist. lib. 5. ca. 9.
^k Hist. lib. 5. ca. 11
^l Lib. 17. fol. 781.
^m Hist. lib. 5. ca. 10
ⁿ Ach. lib. 7. fo. 153.
^o 163. 42.
^p Hist. lib. 8. ca. 2.
^q Ach. lib. 7. fol. 153.
^r 26. Oppi.
^s Lib. 2. fo. 131. 4
^t Encl. lib. 11. 78. 2
^u Oppi. lib. 8. ca. 2
^v Clat. 2. fo. 28.
^w F.
^x Ach. lib. 8. fo. 17. 28.
^y Ach. lib. 7. fo. 153
^z 18.
^{aa} Hist. lib. 8. ca. 2.
^{ab} Oppi. lib. 1. fol. 108. 37. 18. fo. 110. fol.
^{ac} Hist. lib. 8. ca. 2.
^{ad} Paus. lib. 4.
^{ae} Hist. lib. 8. ca. 2.
^{af} Hist. lib. 6. ca. 14.
^{ag} Ach. lib. 7. f. 178
^{ah} 48.
^{ai} Gal. clat. 2. fo. 28. G
^{aj} Lib. 1. fo. 671.
^{ak} Encl. 17. f. 781
^{al} Clat. 2. fol. 28.
^{am} G.
^{an} Lib. 8. cap. 17.
^{ao} Hist. lib. 8. ca. 19
^{ap} Hist. lib. 8. ca. 2
^{aq} Hist. lib. 8. ca. 2
^{ar} Ach. lib. 7. fol. 153. 24. 153.
^{as} Lib. 11. 78. 2
^{at} Lib. 2. f. 130. 57

Non gustare cibum, non haurire tangere promptus,
 Ni prius aduertat si vitæ carnis odores
 Percutiant nates, passit non corpora vitæ

Et vt rursus tradit Aristoteles. Capitones omnes limo pasuntur; Transitorianus vero non nisi mucore
 nescitur suo; qua nobrem semper vitæ existit. Vnde Proverbum natum est, Mugil tetinat, de illis qui ab invidia ab
 stinent.

NATURA ET MORES.

Non solum Mugil, ex illorum piscium numero est qui clarissime audiunt sed etiam illis annumeratur, qui, co
 quod solum retibus capiuntur, suscipi dicuntur. Velocissimus est. Et tam præcipue uelocitatis, ut transierit a nau
 gia interim superafficit. Censeatur iners; Atque ridiculus, sed videtur nanque natura eius, in metu capiti abscondito,
 totum se occultari credens. Cum hamo occurrit, scit esse in esca hamum, insidiasque non ignorat, auditus tamen
 tanta est, ut cauda uerberando exultat cibor. Vnde Quidius ait, Mugil cauda pendente uerberat escam, Excit
 Jamque legit. Retibus uero clausus euadere contendit, ut Oppianus testatur inquisiens.

Non Cephalus fraudis expertus in rena lapsus
 Desiit, et summas alie desiderat undas.
 Nititur cretus saltu percutere linea,
 Et studio properare fugam, prudentia tantum
 Non piscem fallit, postremo subire uictos

Expertus uires, tanto discrimine cessat.

Est etiam salax adeo, ut sita capiatur salaciter, ut infra dicemus. Mugil et Lupum muto oculo flagrant, Ni
 gilius enim aubor est, præterdere caudam Mugili Lupum, costemque status mensibus concordare esse.

QUIBUS MODIS CAPIANTUR.

Vt auctor est Aristoteles, Fuscina interdum se penumero dormientes capiuntur, Hamisque etiam eos
 venamur, ut per belle Oppianus cecinit, inquisiens.

Hamos illumunt, Cephalus pellectus odore
 Accurrit subito, nec longe sistit ab hamo,
 Est illi similis, qui trita ad compta uenit,
 Ramosisque uias cernit, gressuque represso
 Nunc animum ad dextram uertit, quandoque sinistra
 Tentat iter, partes dubius se uoluit in amas.
 Fluctuat ambignus, nasti uelut maris unda,
 Vix alternanti potior sententia uisa est.
 Sic Cephalus partes animum uersabat in omne,
 Spectabatque dolos, anceps Neptune petebat
 Pabula, iam fato fuerat uicinus iniquo.
 Et metuit, cessitque retro, rursusque timore
 Concussus fraudem repetens uestigia pressit.
 Est ocellis domi talis lascina puella,
 Cum cupiat dulces epulas absente parente

Vel trasare aliquid, matris charis timet iram,
 Et quantum cupiat, non audet tangere quicquam
 Occulte reponi, rursus pauca salta recedit.
 Nunc timor est animo, nunc est audacia cordi,
 Formidans semper conuertit lumina porte
 Sic piscis liquidis uariis desestitur undis,
 Et tristem fraudem perustrat cominus audax.
 Non gustare cibum, non haurire tangere promptus,
 Ni prius aduertat, si vitæ carnis odores
 Percutiant nates, passit non corpora vitæ.
 Post summis mordet labris, et pabula libat.
 Piscator subito piscem mucrone reuellit.
 Sic auriga ferox bene continet ora lupatis
 Fortis equi, aduellit confossum gutture piscem,
 Aque reluctantem contra labique parantem.

Est præterea isdem tante salacitatis, ut in Phœnicæ, et Narbonensi provincia coitus tempore, uinarij matrem li
 na longinqua per os ad Branchias religata emissum in mare, eademque linea retrahentur semina sequuntur ad litus, rursus
 que feminam mares partus tempore, quo fit ut facile ac plerumque capiuntur, P. Aliano tamen, et Oppiano au
 thoribus, aduertendum est ut femina capitis formosa sit, bene pinguis, ut plures ad eam accedant, pulcherrimus illa
 lescora tanquam esca illit, si macilentum enim sit, sine corpore, multi ea sprete discedant. Vt proditum est à Pli
 nio, Est etiam ubi cum homine Delphini, societate piscantur Mugiles. uti in nostra historia quam Del
 phino dicabimus, declarabitur. In mari Ionio ad Loucadium et Astium Epirotica loca, Capi
 tones uelut conseruis turmis frequentes natant, ipsorum captura, quæ ad hanc rationem fit, mirifica est; Piscatores bini
 obseruato tempore cum luna silet natem cananti descendunt, et à terra soluentes modo mare à tempore statè conquefiat, sicut

lib. 3. fol. 140.
 45. Act. li. 11
 cap. 35.
 Hist. li. 8. ca. 2.
 Ath. li. 7. fol.
 153. 35. Hist. f.
 11. 8. 1.
 Hist. li. 4. cap. 8.
 Pl. li. 10. c. 70
 Hist. li. 1. ca. 9
 Hist. li. 9. c. 37
 Pl. li. 9. ca. 15
 et 42.
 Hist. li. 8. ca. 2.
 Cat. l. 8. c. 17
 Hist. li. 8. ca. 2.
 Pl. li. 9. ca. 17
 Pl. li. 32. ca. 2
 fo. 34. 16.
 l. 3. fo. 133. 40
 Hist. li. 5. ca. 1.
 Pl. li. 9. ca. 17
 Act. li. 11. c. 36
 Hist. li. 9. ca. 2.
 Pl. li. 9. ca. 62
 Ath. li. 7. fo.
 153. 34.
 Hist. li. 4. c. 10.
 l. 3. fol. 140. 23
 Hist. li. 6. ca. 1.
 Pl. li. 9. ca. 17.
 Opp. li. 4. fo.
 145. 23. Act.
 li. 11. ca. 36.
 Pl. li. 11. cap. 36.
 Pl. li. 4. f. 145. 24.
 l. 9. cap. 8.
 Act. li. 11. c. 37.

no & moderatè remigant simul & eorum alteruter sensum ei lenitor remò nauem impellit, alter recubans, suam naris partem inque adò deprimi, quoad eius labrum proximè ad aquam accesserit: Capiones horumque speciem similitudinemque grem-
 u Mugiles sine quòd ex nocte latitiam & voluptatè percipiunt, sine etiam quia tranquillitate maris delectantur, latebras
 relinquentes, sic ad summam aquam offeruntur, ut ex aqua summo vestro emineant, & natate usque eo pergant, donec ad litus
 propius accesserint; Quod quidem ipsum Piscatores postquam perspexerunt, sedata remigatione & pedetentim accessu ad pi-
 sces saltè, nauigant; ubi uerò ex piscatorie motione fluctus ceteri, ac agitari capti sunt, à terra statim pisces refugunt, et fr-
 quentes in partem nauis inclinantem & præcipitantem, sine rebus innatant, & sub potestate piscantium cadunt. Postre-
 mò Cum Mugiles (uti diximus) è mari in Nilum ascendant uere cum prægnantes sint, descendant uerò paulo ante plea-
 dis occasum una omnes parituri, tunc etiam in septem incidentes capiuntur.

QVI FORVM PRAEFERRI DEBEAT.

Speciei primùm ratione, inter se Mugiles præstantia differunt, ^u Suanitate nãque ac succi probi
 ante ceteris præstat Capito, secundo loco est, qui Mugil dicitur, inferior Myxinus, omnium infimus Chelon. Vnde & ab Au-
 sonio Gallo, ^x viscere prætereno censetur Capito. Arist. tamen, ^y Graue ac sordidum piscem Capitonem facit. Pli-
 nius uerò iniquiens, ^z Tripitanum inquit Fensella appellabatur summa cænarum lantitia, una erat Myranarum, al-
 tera Liporum, tertia Myxonis piscis, Myxona; & alibi Quidii auctoritate dicens, ^a Placentè canda labrù, La-
 brum (què Chelonè esse arbitramur) præferre videtur; Locì deinceps ratione, præstantio-
 res redduntur; Apud. n. Athenè, ^b Fluctuantes à Dorione non prolantur, sed marini, quod Galenus quoq;
 cõprobat, scribens, ^c Proinde particulares Mugiles magnù inter se habent discrimen, adeo ut pelagici Mugilis genus,
 diversum esse uideatur ab eo, quod in fluminibus, stagnis, lacubus, aut uiculis urbium latinos purgantibus, proneunt; Eorum
 sanè caro, qui in aquis limosis ac sordidatis degunt, excrementosa est admodum ac mucosa; Optima autè carum est, qui in puro
 mari nitunt, præcipuè cum uentorù procelis agitur; Nam in quiete, nulli sãque agito fluctibus, tanto piscis caro sit deteri-
 or, quanto minus exercitatur; Et minorum rursum ^d à Dorione, ^e atque ab Arcestrato. Primum in
 Abdera, deinceps in Sinopi nati laudantur, Vt uerò Galenus ait, ^f Omnium sunt præstantissimi, qui in purissimo mari
 degunt, maxime ubi litora, quæ aquam in orbem ambiunt, terra non abundant; nec lacuta, sed aut arenosa sunt, aut aspera;
 Quod si præterea ad Boracam spectent, longè erunt meliores. Cum enim exercitatione propria non parum ad succi probitatem
 omni ammanni conferant, paritas adhuc eius uentù, qui aqua miscetur, substantia ipsorum bonitatem auget. Postremò
 meliores ab Aristotele censentur, ^g Cum uertum non ferunt. Melior autem faciliè gustu diiudica-
 tur, nam ut proditum est à Galeno, ^h Continno gustus mandenti tibi præstantiorem indicabit: Inuendior nanque
 ipsius est caro, & acrior, pinguedinisque expers; Pingues contra & soluit saporis, tum cibo, tum ad concoquendum sunt de-
 teriores.

VT NVTRIANT.

Hicisio teste, ⁱ Mugiles boni admodum succi sunt, non multi nutrimenti, et excretu faciles. Vnde Galenus eos
 salubribus adnumerat piscibus, dicens, ^k Vultis estibus è piscibus, saxatiles omnes, nec ipsi minus Aselli,
 proximè Aselli sunt Solea & Torpedo, itemque Lupus & Mullus, post Mugil è pelago addi-
 dit; quãdo eodè auctore; ^l Lacustres ac fluminatiles serè omnes in cibo sunt profus inuicendi, et ad concoquendum
 difficiles, ex quoque boni quidem alimenti, excrementi autem plurimum reddant: Qua re mirum non est, si præuam succum
 in eorum corporibus, qui quotidiè illi uescuntur, congerant.

CONDIENDI RATIO.

Recens captus comedi debet; cù ut scribit Aufonius, ^m Nec duraturus post bina trhoria mensis sit.
 Quod Galenus etiã testatur dicens, ⁿ si paulo diutius mortui permanserint, statim putrescent & pessimè olent.
 Quois modo conditi sapiunt; Maiores tamè elixari aut affari solent; Minores uerò in Sar-
 tagine frigi. Gal. auctore, ^o Hic piscis unus eorù est, qui sale conditi afferuntur: Nã stagnalis sic conditus, multo quã
 ante præstantior euadit, quicquid enim mucosum aut utrosq; gustu refert, id uis deponi; Verù recens salitus, iam diu salito
 est melior. Vt uerò apud Athenæum Dorion in lib. de pisc. testatur, ^p Sale conditi non parù stomacho con-
 ferunt. Postremò ut tradit Galenus ^q Pingues et soluti saporis, cù tum cibo, tum ad concoquendum (ut diximus)
 sint deteriores, et præterea stomacho noxii, et nitiosi succi, cù origano parantur. Mugilù oua, quæ geminis follicu-
 lis, circuncisa fumini parte, recetibus Mugilibus eximuntur, saliri & exsiccata feruari ho-
 die solent, vocanturq; græcè ωὰ τὰ ὄξη, hoc est oua salita. Ad cuius græcæ appellationis
 imitationè ab Italis Botarghe, & à Gallis Botargues dicuntur.

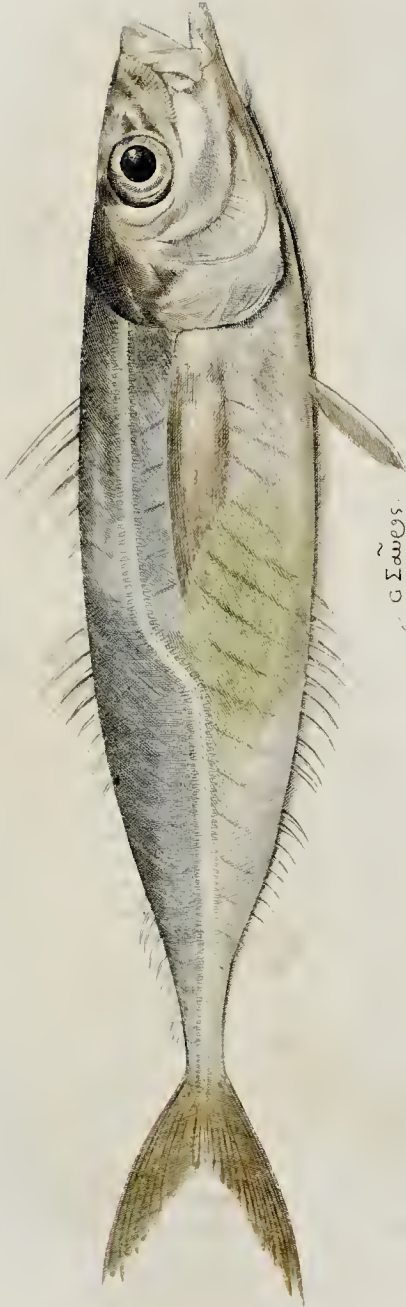
QVIBVS MODEANTVR.

Marco Catone auctore, ^r Ius ad deiciendam aluum, adonem ex rebus quam plurimis alijs, ac Capitone pisce,
 conficitur. Plinius uerò, ^s Banchi, (quem quidam Myxona uocant) sel auribus utilissimum esse, testatur. Et alibi
 inueniuntur (ait) & in Banchi piscis capite ceu lapilli: Hi poti ex aqua calcuosis præclare medentur.

Strab. lib. 17. fo. 781.
 Ath. lib. 7. fol. 153. 15. lib. 8. fo. 47. 7. 37.
 in Mo. fol. 4.
 Hist. lib. 8. ca. 2.
 lib. 32. ca. 11.
 lib. 7. fol. 153. 18.
 clas. 2. f. 28 E.
 Ath. lib. 3. fo. 46.
 Ath. lib. 7. fol. 153. 31.
 clas. 2. f. 28 F.
 Hist. lib. 8. c. 30
 clas. 2. f. 28 G.
 Ath. lib. 7. fo. 153. 17.
 clas. 7. fo. 51. F.
 clas. 2. fol. 28.
 E. F. G.
 in Mo. fol. 4.
 clas. 2. f. 28 F.
 clas. 2. f. 28. H.
 lib. 3. f. 59. 46.
 Gal. clas. 2. fo. 28. G.
 lib. de re vrb. cap. 166.
 lib. 32. cap. 7.
 lib. 32. cap. 9.

A
 B
 C
 D

P. 15.



G. Σαυροῦς.
N. L. Saurus.
C. A. Saurus.

HISTORIA DECIMA TERTIA
DE TRACHURO.

NOMEN.



VM hic noster decimus quintus piscis, Romæ *saurus*, & Mafsilie *Saurus* appelletur, antiquorum *σαυρος*, à nonnullis creditus est; Quam quidem ego quoque diu sequutus sum opinionem; Vnde Græcè *σαυρος*, Latine verò *Saurus*, sub piscis forma, in ære incisus est. Haud paruum, maximè a deo nominum similitudini, fidem habendam esse, ratus; Verùm rem ipsam diligentius postea perpendens; hunc veterum *σαυρον* esse non posse, comperi. Nam cū

^a lib. 7. fol. 161.
14.

apud Athenæum *Specusippus* ^a *σαυρον* (*Quem Sauridæ vocat*) *Cæstram* (*quæ ab alijs Sphyræna dicitur*) & *Acum* similes faciat. Nec *Cæstræ*, nec *Acui*, hic similis est. Præterea cum *σαυρος* piscis, *απὸ τοῦ σαυρον*, id est à lacerti terrestris similitudine vocari videatur, nihil profectò minus quàm *Lacertum* hic representat. Postremò cum piscis, qui Romæ *Tarantola* nominatur, colore ac vniuersa corporis forma, similis a deo terrestri lacerto sit, vt dubio procul, *σαυρος* esse censeri debeat, vt historia nona gestima secunda declarabimus; hic certè neque esse, neque dici *σαυρος* poterit. Nec ob id tamen, is veteri suo destituetur nomine, cum (mea quidem sententia) antiquorum *τραχυρόσος* verisimili coniectura credi possit. Non solum enim, cum *τραχυρόσος* nil aliud, quàm asperam caudam sonet, hic, si *Raiam* exceperis, asperam præ cæteris piscibus eandem habet; sed ea etiam pauca, quæ *Trachuro* à veteribus tribuunt

^b lib. 7. fol. 162.
39.

^c elat. 2. fol. 30.
B.

^d lib. 1. fol. 108.
25.

^e lib. de pisc. cap.
19.

verò ^c *Duræ* carnis, *Trachurum* esse dixerunt. In litoribusque degit, sicuti ^d *Litoralibus* piscibus *Trachurum* annumerat *Oppianus*. Quibus sic persuasi, nihilquæ hanc nostram interturbante coniecturam, ei facile assentendum esse duximus. *Iouii* profus neglecta opinione, qui ^e *præ* *scem* Romæ *Tragina* vocatum (nominis similitudine deceptus) *Trachurum* esse credit, cum non *Trachurus*, sed *marinus draco*, *Tragina* sit, vt historia nostra decima docuimus.

DESCRIPTIO.

Trachuri forma, nisi paulò longior esset, ouata dici posset; Cum enim eius medium corpus latiusculum sit, deinceps utroque versus, sensim arctatur, donec rostrum, ore elaufo; atq; extrema pars carnea caudæ, acuetur; Inferior autem maxilla, quæ superiore paulò longior est, cum os clauditur, non recta, sed obliquè sursum excurrit; Vnde os etiam non in longitudinem, sed in obliquum fissum est; dentibus a deo paucis, ac minutis munitum, vt edentulum videatur; Re tamen vera, anterior maxillarum pars denticulata est. Oculos magnos; Et vtrinque branchias quaternas; Pinna verò binas, habet; Quarum superiores & maiores prope ipsas branchias, inferiores verò & minores, in ea ventris parte consistunt, quæ inter caput & excrementorum orificium media est; A quo etiam orificio, quod quidem in medio ventre existit, per ventrem reliquum, alia non a modo lata pinnula serè ad caudam vsque demittitur; Et alia duæ rursus in dorso quoque nascuntur, prior latior, ac breuior, in eminentiori dorso; altera paulò inferius, arctior, sed longior; Nam per dorsum reliquum serè vsque etiam ad caudam porrigitur; Quæ quidem cauda bifurca est. Præterea in utroque latere, linea quædam, duris ac vtrinque acutis costis squamulis, ex superiore branchiarum parte exorta, ductum dorfi, cui propior est quàm ventri, ad medium vsque piscem sequuta, ibique sese incuruans, ad mediumque latus vtrinque deducta, & durior asperiorque facta, alijs quibusdam in medio acutissimis ac durissimis horrefcens ossiculis, rectà deinceps ad caudam protenditur. Cuius interuentu aspera a deo cauda redditur, vt pisci, *Trachuri* nomen iure inditum sit. Squamis autem carens, leui ac tenui corio tegitur. Dorso subceruleus, ventre verò ac lateribus argenteus est, purpuramque aliquantulum etiam ementitur. Ad pedalem magnitudinem viz & perrarò exercebit.

A

B

1004 lapsis.

D

L O C V S .

In mari solum reperuntur Trachuri, ^f Piscesque, qui circa litora degunt, eos annuenerat Oppianus ^{lib.1, fol. 108. 25.}; Nos vero gregales etiam ipsos esse censemus; Propterea quod plurimi una semper capiuntur, atque veniant; Unde non solum canistra solis Trachuris cumulata semper in piscario foro Romae conspiciuntur; Sed etiam cum nonnulla piscium genera Triglae scilicet, Boae, Sombri, Trachuri, Dracones, ac Erythri, ab Ichthyopolis, per vrbem venales in canistris pisces deferentibus, vno nomine ^{fritura} vulgo appellantur, eo quod ob paruitatem in farina seruenti oleo frigi soleant; Sicuti huiusmodi appellatae friturae canistra nunquam admittunt Trachuris, sic etiam semper eis frequentioribus quam reliquis omnibus, quos friturae nomine uocari diximus, abundant. Praeterea cum ^A piscium plurimi statutis solum temporibus capiuntur, Trachuri omni anni tempore, in mari Romae proximo capi solent; Ita ut ubi in foro piscatorio venales pisces reperiantur, Trachuri nunquam desint. Natis autem eos antiqui capiebant, ut Oppianus testatur, iniquens.

^g Chalcidibus frondes autumnali tempore praedo

^{lib. 3. fo. 138. 66}

Instruit ^g Thrissas premit, gentesque proternas

Trachuron, nassam sparti de numine texens,

Et nulli mistam vitia sub umine massam

Clandit, ^g et aspersam nuno, misctique puella

^B Aegyptiae lacrymas, quae turpi acescit furora

Titaniti patris longaeuo immista parente

Insandam irata patris: et pride crimen.

Exiit humanam fatali numine formam,

Arboris in factem uersa est cognomine myrtha,

Deflens concubitus lacrymis aspersa n sandum.

Hos succos miscet, nassam sub fluctibus apians

Talis odor subitò spirat per marmora lata,

Allieion species uarias, ^g nassa repletur,

Et fortunatae succedunt munera praeda.

^C

Nunc vero multo minori negotio, ac quibus vis piscibus frequentiores in romano mari retibus capiuntur. Et ut author est Aelianus ^b Capiti Trachuri, si absistam caudam, ipso tamen libero ^h Aelian. li. 11. ca. 50.

in mari demisso, equa contrem serenti appendas, non multo post certe abortum faciet.

C V I V S T E M P E R A T V R A E S I T , E T Q V O

M O D O C O N D I R I D E B E A T .

Galenus Philotimi auctoritati consentiens ⁱ Inter pisces, qui dura sunt carnis, ^g ob id a grege conficiuntur, ^g et viscosaque succos gignunt, Trachurum numerat. Vti autem Athenaeus refert, ^k Dioeles cum aridum piscem ^B ^k lib. 7. fo. 162. 39

^g τράχουρος
vanè ferri
bitur.

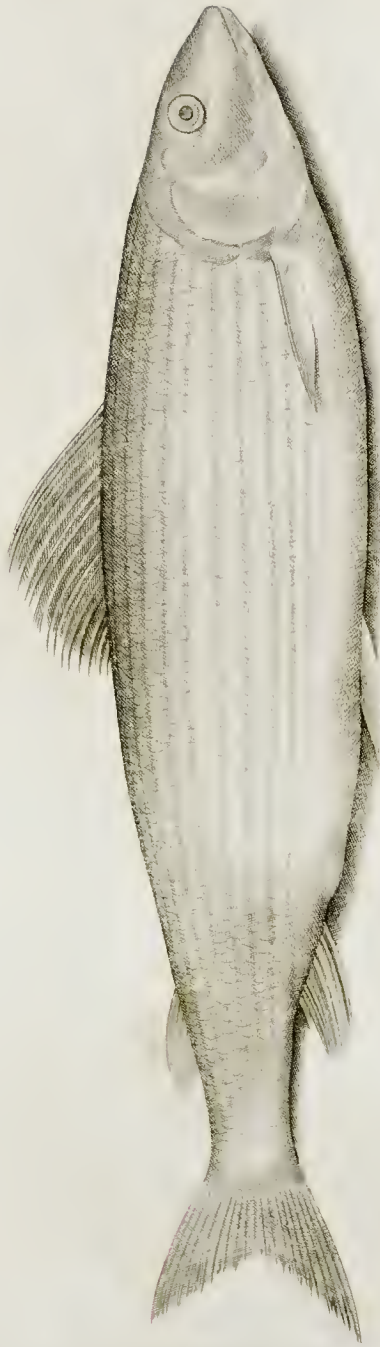
facit, Numenius uero ἀλλοπιλω τράχουρον dicit. Estque hic anima ducendum, quod in utroque Athenaei loco τράχουρος legitur, cum apud Oppianum & Galenum τράχουροι legitur semper. Aridam itaque ac duram carnem cum uere Trachurus habeat, nisi ex-

^D

terna aliqua pinguedine aut iuseculo tener ac iurulentus fiat, infuauis esse solet; Quales tum assos tum frictos experimur. Quos quidem si statim ac priusquam deferueant, in acerrimum acetum croco aromatibusque antea conditum inieceris, ac post duas horas in uase alio absque acetum composueris, non solum palato gratiosiores reddentur, sed aliquot etiam diebus incorrupti seruari poterunt.



P 16



Carangus
Linnæus
N. 11
V. Temelc

HISTORIA DECIMA QVARTA
DE THYMALO

NOMEN.



EXTVS Decimus in nostro ordine pifeis, quem Itali vulgò *Thymalo* & *Temaro* vocant, ^d A Diuo Ambrosio, vt impressi eius habet codices, *Thymallus*; vt verò nos legendum esse credimus, *Thymalus*, ^b & à Petro Gyllo *Thymus* appellatur. Græcè verò ^c ab Aeliano *θυμω* dicitur, propterea quòd *Thymi* florem recens collectum, redoleat. Quòd autem hic noster pifeis *Thymalus* sit, non solum vulgaris eius nomenclatura latinum nomen *emulata*, sed illa etiam omnia, quæ à scriptoribus *Thymalo* tribuuntur, manifestè declarant; cum (vti procedente historia monstrabimus) nostro pifei e grege respodeant.

DESCRIPITIO.

Vt Aelianus scribit, ^d *Lupi* & *Mugilis* communem & mediam speciem similitudinemque gerit *Thymalus*. Ob longa enim corporis forma, pinnarumque numerus, & situs, ei, cum vtrisque conuenit; Et si propius ad *Mugilem* accedat. Estque specie sua decorus, vt Diuus Ambrosius testatur, inquit, *Quid specie tua gratus*. Oculis nanque grata (subuiridis nempe ac subcerulei) colorum varietate, pulcherrimè depictus conspicitur; Et vt idem est author, *odore fragrat suauis*. Ob idque de eo, qui gratam redolet suauitatem, *facere dicitur, aut piscem olet, aut florem*. Quo quidem lo eo, floris nomine simpliciter prolati, *Thymi* florem ab eo intelligi, ex ipsomet conici potest, nam cum inquit, *Thymale, cui à flore nomen inoleuit à nullo alio olere, floréue, commodius quàm à Thymo, Thymali nomen pifei indi potuisse videtur*. Quod cum non aduertet Albertus, imprudenter certè protulit. ^b *Tunalus pifeis est, qui ex flore nomen habet, tunum enim flos vocatur*. Cùmque præterea paulò post D. Ambrosius subdat, *Quod mella fragrant, hoc tu corpore tuo spiras, id clarissimè indicat*; Cum authoribus, Vergilio dicente ^k *Dumque Thymo pascentur apes, ac Plinio scribente, Floret autem Thymus cirea Sollicita, quum & apes decerpant, & augurium mellis est, pronentium enim sperant apiary largè flore eo*, iure *Thymi* flore apes summiopere delectari, & mella *Thymum* redolere, dicitur; Quod Vergilius etiam expressè comprobat, inquit, ^m *Redolentque Thymo fragrantia mella*. Vnde & Aelianus prius scripserat, ⁿ *Capiti Thymali odor non indignam admirationem habet, non enim ut cæteri pifeis, pifeulentiam quendam mittit odorem, imò uerè exstimes te gentilem herbam recentem ex terra lectam, manibus tenere. Tanti odoris suauitate fragrat, ut qui eum ipsum non uidet, gratissimam a pibus herbam, Vnde nomen duxit, inens esse putet*. Nunc autem *Thymalus* pifeis *Thymum* redolere non videtur, Verè tamen, suauius multò, quàm pifeis reliqui olet. Ventriculum habet mediocrem, Intestina crassiuscula pinguedine multa conuoluta, Hepar subalbidum, Lienem subrubrum, Felle caret. Cum maximè augetur, Aeliano teste, ^o *ad cubitalem magnitudinem excreset*; & si qui crebrius capiuntur, minores sunt, libræque non excedant.

LOCVS.

Sicuti *Thymali* (vt diximus) nomen, ita etiam & locum ignorauit Albertus, ^p *Marinum enim pifeem, ipsum esse testatur*. Cum tamen in iluminiibus tantum nascatur, degat, atque capiatur; neque in eis quidem omnibus, aut quamplurimis, sed solum in *Ticino* & in *Athesi*, in *Addua*, ac aliquando in *Pado*, nobilibus Galliæ Transalpinæ fluuiis; Vnde minus mirari oportet, quòd à præter Diuum Ambrosium Transalpinæ Galliæ alumnum, atque Aelianum genere Italum, prænestinum nempe (& si græco vsus sit sermone) reliquorum veterum nemo de hoc ipso pifee pertractauerit.

L

^a Hex. 5. cap. 2.
^b lib. de nominib.
^c pff. cap. 112.
^d lib. 12. cap. 49.

^e lib. 12. cap. 49
^f Hex. cap. 2.
^g libidem.

^h libidem.

ⁱ lib. 24. de animalib.

^j Hex. 5. ca. 2.

^k Eclog. 5. 6.

^l lib. 21. cap. 10.

^m Georg. 4. 34.

ⁿ lib. 12. ca. 45.

^o lib. 12. ca. 49.

^p lib. 24. de animalib.

^q 5. Amb. Hex.

^r ca. 2. Aethi.

^s lib. 12. cap. 49

^t 5. Amb. libidem

A

B

Alberti et

ror.

C

D

Alter Aller

ti error.

HIPPOLYTUS SALVIANUS

C A P I E N D I R A T I O .

Aeliano auctore, ¹ Non hamatis est arum aliarum illecebris, sed solo culice, bestia noctes et dies homini infesta, ² lib. 12. cap. 4. quod hac sola delectatur, comprehenditur. Verum cum id, nec scriptores alii, nec nostrae aetatis piscatores asserant, neque atque culex ob eius paruitatem hamis affigi; quanta in hac re Aeliano fides habenda sit, haud scimus. Nec etiam Raphaeli Volterrano scribenti. ³ Thymus = ⁴ lib. 25. Aelianus non-entur. R. Volterranus reprobat. 147.

lus ad hamum non accedit, cum non alium sane cibum sectetur, quàm Thymum herbem, qua uisus, plene credendum est; Cum falsum sit, quod Thymo, & non alio vescatur cibo, Cum pisciculos etiam edat; Quod uel hamo capi non consueverit, cum (vti experientia ipsa edocet) & hamis & reti- bus capiatur; cæteris quidem anni temporibus rarius, Septembri verò mense frequen- tius; propterea quod eo tempore, uenereo agitatus stimulo, huc atque illuc impruden- ter excurrat.

Q V A N T A E S I T N O B I L I T A T I S .

In Ticino, in Athesi, in Adduæ captus (nam qui in Pado capitur, multò inferior est) tenerrimus ac sapidissimus omnium ferè flouiatilium piscium censetur; Vti Diuus etiam Ambrosius testatur iniquens, ⁵ Quis suauitate tua incundus? Vnde non immeritò pluri quàm quibus alius piscis venditur, ubi haberi potest. Et maxime Maio mense, in quo quidem, vti rari- or capitur, sic longè suauior existimatur; Maiorem nonnulli, minorè verò alii celebrant. ⁶ Hex. 5. cap. 2.

Q U O M O D O C O N D I R I D E B E A T , E T V T N U T R I A T .

B Cum Thymali felle careant (vti iam dictum est) quando coqui debent, haud eis, dis- secto ventre, eximenda sunt interanea; Sed fatis erit, si exterius solum purgentur. Est qui scribat, ⁷ Quis modo precommodè coquuntur, frustaram tamen magis requirunt. Maiores autem elixi, & mu- xime butyro conditi, Minores verò asisi, sapidiores creduntur, Nutriunt medioeriter; Boni sunt succi; Et faciliè conquoquuntur. ⁸ Plinius lib. 10. de Arte cognèdit

Q V I B V S M E D E A T V R .

C Si pinguedo eius Maio mense in vitreum vasculum coniecta soli exponatur, id quod ex ea distillat, ac in vasculum refidet, vulneribus sa- lutare existimatur; auribusque instillatum grauitatem auditus discuit.

P. 17



N. Pichio et Pigo



HISTORIA DECIMA QUINTA
DE PIGO.

NOMEN.



ISCIS nostri decimi septimi, quem Verbanū ac Larii lacuum acco-
le *Pigo* appellant; veterum Græcorum, Latinorūque nullus quod
quidem sciam meminit; vno dempto Plinio; Qui de eo, nullo ta-
men imposto nomine, sed tanquam de innominato pisce (vt infra
monstrabimus) pertractat. Quamobrem haud mirum si Græco
& Latino nomine carens, à nobis vulgarem nomenclaturā sequen-
tis, *Pigus* perpetuò vocabitur.

A

DESCRIPITIO.

Pigus piscis capite est rotundo, Rostro obtuso nec admodum extento; Ore mediocri
& edentulo; Branchias habet vtrinque quaternas; Et iusta eas, pinnas duas, vtrinque vnā;
Aliāsque duas in imo ventre, caudæ magis quàm capiti vicinas; In dorso ferè medio
vna haud magna, nullis a culeis armata reperitur; Imo ventri prope caudam alia vna
etiam minor hæret; Cauda ipsa in falcatam pinnam definit. Totius figura ni paululo lon-
gior esset ouata ceneri posset. Squamis magnis tegitur, ex quarum medio albi & pyra-
midati a culci, in fine veris, & ineunte æstate, enascuntur. Quibus cum primis quadra gin-
ta æstiuis diebus horreat, æstate procedente imminuuntur primùm, demumque prorsus
delitescunt; Quapropter primis illis æstiuis diebus demptis, reliquo anni tempore prædi-
ctis pyramidatis a culeis omnino caret; Vnde cum Plinius scribat, ^a Duo lacus Italiae in radicibus
Alpium Larius & Verbanus appellantur, in quibus pisces omnibus annis vergiliarum ortu existant, squamis conspiciunt cre-
bris atque præcutis clauorum caligarium effigie, Nec amplius quàm circa eum mensem videntur; dubio procul Pi-
gum piscem, et si innominatum cum relinquat, describit; Cum is (vt infra monstrabimus)
Larii & Verbanus lacus alumnus sit, & (vt diximus) in prima æstate (quo quidem tempore
vergilix exoriuntur) eius Squamæ parte media, clauorum caligarium instar, præcutæ
fiant; Habent enim caligares clauis, qui à caligis militibus, quibus fusigebantur dicti
sunt, pyramidata capita; Eiusmodi autem aculeos, sicuti Maio & Iunio tantùm mensibus,
in dorsoque solùm & lateribus, & non in ventre, Pigo nasci asseuerant omnes, sic non
feminas, sed mares tantùm illis inhorrescere, testantur nonnulli. Venter ex albo languidè
ruber; Tergus ex ceruleo nigricat; Quo ad interanea attinet, nihil habet præ cæteris pi-
scibus peculiare atque animaduersione dignum; Cum maximè excreuerit, quinas aut se-
nas libras non excedit.

B

C

LOCVS.

Pigus solius Larii, atque Verbanus lacus accola est; Nemo enim in alio lacu, flumine ue
cum reperiri huc vsque (quod sciam) animaduertit. Et licet frequentiores in prima æsta-
te, cum clauis illis caligarium insigniti apparerent, in illis lacubus esse viderent, reliquis etiam
omnibus ferè anni temporibus, in eisdem, et si non reperiuntur, crebris, capiuntur. Nec ob hoc,
Pigos, eos pisces non esse, quorum Plinius supra citato loco meminit, suspicandum; pro-
pterea quod scripserit Plinius, eos in illis lacubus, omnibus annis Vergiliarum ortu existe-
re, nec amplius quàm circa eum mensem videri, Quando his postremis verbis, non sim-
pliciter & absolute, sed solùm squamis illis crebris atque præcutis, clauorū caligarium
effigie conspicuos, non amplius quàm circa eum mensem videri eos pisces, testari creden-
dus sit Plinius. Quod si alicui, magis quàm par sit, verborum obseruatori, hæc nostra ex-
positio haud quaquam Plinianis verbis aptari posse videatur. Dicemus Plinium (cæra-

D

HIPPOLYTUS SALVIANUS

tione deceptum, quod aliis temporibus rarius, atque absque illis clauatis squamis hi capiuntur pisces) non amplius quam circa eum mensem, eos videri, falso testatū reliquisse.

NATURA, PRAESTANTIA, ET
CONDIMENTVM.

Parit Pigus Maio mense, circa lacus litora. Carnem habet teneram atque sapidissimam, Vnde cum optimis quibuscunque dulcis aquæ piscibus conferri potest, & maxime in ætatis principio captus; Quo quidem tempore, nulli piscium est secundus, & quouis modo conditus, probe semper sapit.

A

DE SCOLOPIDE FISCE.

Squamæ clauorum caligarium effigie, quibus (vt diximus) Pigus piscis primis æstiuis diebus insignitur, admonere nos; vt hic alterius piscis, quippe qui propriis interficitur spinis, mentionem faceremus. Eius autem Plutarchus his verbis meminit. ^b In *Arate* ^h in libro de *si-*

flumine Celticae regionis (hodie vulgo la Sone vocatur) gignitur in ignis quidam piscis, qui ab indigenis Σκολο- ^h *midios* nominatur. Hic luna crescente albus est, decrescere vero niger omnino efficitur; cuius vero ni-

mius, proprijs spinis interficitur. In eius autem capite invenitur lapis grano similis, adversus

quartanae febris morbos valde utilis, ad sinistram partem corporis alligatus, quo tempore

ve luna ipsa decrescit, quemadmodum narrat Callisthenes Sybarita in decimo

tertio libro de rebus Galaticis, quem et Timagenes Syrus sequitur

est; Hæc Plutarchus; Nos tamen piscem

hunc neque vidimus, neque ab

aliquo visum esse huc usque

audiuimus.

B



P. 18

L. Squatinus
N. V. Squatinus

HISTORIA DECIMA SEXTA
DE SQUALO

NOMEN.



FI ordinis decimum octavum piscem, qui Romæ *Squaglio*, ab Infu-
bribus *Caucedano*, à Gallis *Lutetie parifiorum un testard*, Lugduni *un*
Musier, alibi *un vilain*, & un *Chonan*, ab Anglis *Chruen & Polard*, & à Ger-
manis *Sebruffelb* vocatur. *Squalum* M. Varro appellat, dicens, *Quis ha-*
bebat piscinam nisi dulcem? in ea duntaxat Squalos ac Mugiles pisces, Squali præ-
terea *Columella* quoque meminit. Nam quum apud eum legatur,
^b *Haum studia verum maiores nostri celebraverunt, adeo quidem ut etiam in dulcibus a-*
quis marinos clauderent pisces, atque eadem cura Mugilè Scarumque nutrierunt, qua nunc

^a lib. 3 de re rust.
cap. 30.

^b lib. 8. cap. 16.

A
Columella lo-
cus corrigi
itur.

Murana et Lupus educantur. Scarum mendose legi, Squalumque restituendum esse, ex multis in-
telligi potest; Primam enim *Columella* veterum frugalitatem cum perduto sui temporis
luxu comparans, uti *Mugilè ac Scarum* eadem cura maiores nutruisse, qua postea *Murana*
et *Lupus* educantur, ait; Sic hic illos viliores fuisse inuit; Quod quidem sicuti de *Mugile* ve-
re, sic nullo profus pacto de *Scarum* dici potest; Cum communi Scriptorum omnium con-
sensu, nobilissimus piscis censetur. Vnde *Squalum*, quippe quem vilem esse, procedente
historia patebit, restituere oportet. Deinde si hanc *Columella* sententiam cum supra cita-
to *M. Varronis* loco, in quo veterum laudat parsimonia, ut qui dulces solum piscinas, in

B
Columella el-
ter locus ca-
stigator.

eisque duntaxat *Squalos ac Mugiles* pisces haberent, diligenter conferamus; quem ad-
modum ex *M. Varrone* sententiam illam suam *Columella* transecripsisse manifestissime
cognoscemus, ita in hoc, ut in illo, *Squalum*, & non *Scarum* legendum esse, procul dubio
iudicabimus. Postremo cum idem *Columella* paulò infra scribat, ^c *Scarurus*, (*Scarum* tamen
corrigi debet) qui totius *Asie Græciæque littoribus Siciliatenus frequentissimus exit, nunquam in Ligusticum, nec per*
Gallias enavit ad Hibernicum mare, itaque ne si capti quidem perferantur, in nostra maria duntaxat queant possideri, Luce
clarius patet, in priori eius loco Scarum legi non posse; Cum ne in nostro quidem mari,

^c lib. 8. cap. 16.

P. *Gyllij al-*
lucinato.

nedum in piscinis *Scarum* vivere possit. *Petrus* autem *Gyllius*, quippe qui ^d *Plinium solum ex*
Latinis Squalum commemorasse asserit, non solum citatum M. Varronis locum non vidit, Collumel-
laque mendum non anima duertit, Sed quòd multò grauius est, Plinium Squali meminisse

^d lib. de nominib.
pisci. cap. 54.

C
Pliniani co-
dicis duo lo-
ca emendan-
tura.

falsò testatur. Nam cum apud *Plinium* cartilagineos pisces recensentem, legatur, ^e *Quo in*
numero sunt Squali quoque. Et alibi apud eundem de piscium partu loquentem, Sargi, Torpedo, Squa-
litina circa æquinoctium pariunt. Vt uterque profecto locus mendosus est; Sic utriusque mendum ex
Aristotele, à quo ea omnia mutuatus est Plinius, corrigi debet. Priorem autem locum eius
& ex Aristotele sic emendabimus; Quo in numero sunt Galei quoque. Alterum verò ^b ex eodem Ari-
stotele (vbi & in historia quinquagesima nona explicatur) sic restituemus, Sargi, Torpedo, Squa-
litina circa æquinoctium pariunt. Nec propterea quòd Plinius, qui de re medica, libros quinque
*composuit, Squali meminisse videatur, iniquiens. Pisces de sumine, qui petram habent, ut *Trasiti, Squalis,**

^e lib. 9. cap. 24.
^f lib. 9. cap. 51.

^g Hist. lib. 7. ca. 11.
^h lib. 5. de re med.
cap. 43.

comede, defendi *Gyllius* poterit; Cum hic à *Plinio* secundo naturalis historiae scriptore, à *Pli-*
niòque Cæcilio, alius eiusque posterior fuerit; Voceturque *Plinius Valerianus*, ut historia
Vigesima secunda declarabitur; *Gyllium* verò solum *Plinium Squalum* commemorasse sim-
pliciter dicentem, de *Plinio* secundo naturalis historiae scriptore intellexisse certum sit.
Itaque præter *M. Varronè & Columellam*, *Pli* etià *Valerianus* medicus huius nostri piscis
mentionem fecit; Quem quidem *Squalum* vocauit, ni mendosè *Squalum* apud eum legi,
(vbi certè suspicor) & *Squalum* corrigendum esse, arbitremur; Quem admo- dum in *vigesi-*
ma secunda historia sat euidenti coniectura ostendemus. Quòd verò hic noster piscis, anti-
quorum *Squalus* sit, non ex eo solum quòd vulgaris eius nomenclatura (ut enim diximus
Romæ *Squaglio* vocatur) antiquum *Squali* nomen imitetur, sed ob id etiam comprobatur;
Quòd cum prædicti authores dulcis aquæ alumnus, aulgarè que & vilem piscem *Squa-*
lum faciant (ut eorum verba contemplanti clarè patet.) Hic noster in dulci aqua solum

reperitur; Et nusquam ferè multi pretii est. De hoc præterea pisce, Galenum quoque ex græcis tractasse arbitror. Nam cum scribat. ^K *Quidam nostrates, pisces quosdam in fluvij gentos adu-
oxous nominant, rati diversos esse à Mugilum genere; ceterum omnino animal animalis est simile, nisi quòd Leuciscus paulò
est candidior, caput habet minus, et saporè acidiorè.* Sub Leucisci nomine Squalum nostrum intelligere videtur; Fluviatilis enim piscis est Squalus, Mugili magis quàm cuius piscium similis, candidior tamen, capitèque minori, & sapore acidiori, quæ omnia ex Galeno Leucisco debentur. Demum, cum Aufonius Gallus vilioribus suæ Mosellæ piscibus, ^L *Albarnos annunciet nostrum Squalum, & non vigesimum nostri ordinis piscem, qui albo vulgò dicitur, ut Petrus Gyllius credit, Albarnum ab ipso vocari, haud ab re suspicamur; Quem admodum latius in decima octava historia, albo pisci dicata, edocemus.*

DESCRIP TIO.

Squalus, quem (vt diximus) Albarnum Aufonius, Leuciscum verò Galenus appellat, prope adeo ad Mugilis accedit similitudinem, vt eos omnino similes iure existimaverit Galenus; Quo tamen autore, notis quibusdam internosci possunt. Est namque Leuciscus paulò candidior, caputque minus habet, & sapore acidiorè, vt idem scribit. Deinde & si pinnarum, quæ tum vtrinque in lateribus, tum in imo ventre sunt, situs & numerus, ei cum Mugili conueniat; dorsi tamen pinna inter se differunt; Duas enim in dorso pinnas habet Mugil, in eius medio vnâ, inferius prope caudam, alteram; Squalus verò vnâ tantum, eamque post dorsum medium versus caudam. Postremò cum in Mugili à branchiis lineæ quædam subobscuræ ad caudam deducantur, hæ in Squalo prorsus non apparent. Est præterea Barbo & albo piscibus satis similis Squalus; Quibus autem notis designatur ab hoc, historia decima octava; Quibus verò ab illo, decima septima edocet. Caput habet paruum, Dentibus caret, Labra sunt satis crassa; Et branchiæ, vtrinque quaternæ. Argenteus totus est, & si dorsum æquè atque venter, & latera non perluceat. Pondere vnus libræ crebrò, trium verò aut quatuor aliquando; Aliquando etiam, sed multò rarius, & octo, nouèue libræ capitur.

L O C V S.

Cum in pluribus fluminibus Squalus nascatur & degat; non immerito ^m *in fluvij eum gigni testatur Galenus.* Suæque Mosellæ piscibus (vt supra diximus) annumerat Aufonius; Et Pli-
nius Valerianus, inter fluuiatiles recenset. Reperitur præterea & in lacubus; Et si neque in omnibus, neque in plerisque; Sed in nonnullis tantum; Ita vt licet fluuiatilis, & lacu-
stris re vera sit, multò tamen frequentius, & in multò pluribus fluminibus quàm lacubus
reperiatur. Postremò patienter etiam patitur claustra; Ita quòd dulci inclusus piscina,
prolem propaget, excreseatque & pinguescat. Quod non solum experientia ostendit,
sed ipse quoque M. Varro testatur inquit, (vt supra etiam citauimus) ⁿ *in tertia parte quis ha-
bebat piscinam, nisi dulcem? et in ea duntaxat, squalos ac Mugiles pisces.*

NATVRA, VT SAPIAT, ET VT CONDIATVR.

In locis, litoribus proximis; in fine veris, & æstatis initio, Squalus parit. Non foliatus, sed gregalis est. Qui in lacubus, & magnis ac cœnosis capitur fluminibus, vt duræ carnis est, sic etiam maximè inspidus. Vnde Romæ (vt qui vel ex lacubus proximis delatus, vel in Tyberi, vrbi ipsi illabente, captus sit) ignobilis semper, & parui pretii censetur. Licet quem ex Tyberi expiscantur, in uasculis ligneis viuus (quod quidem haud mediocre ei parere deberet existimationem) venalis habeatur. Captum verò in limpidis ac saxosis fluuiis (cuiusmodi minorum plerique sunt) non solum non contemnendæ suauitatis, & acidioris saporis, quem Leucisco tribuit Galenus, sed concoctu etiam facilem, nec mali succi esse experimur; Maximè verno tempore, cum prægnans est. Comestur autem assus ac frictus; quòd si assetur ex feniculi umbella, aut saluæ ramusculo, acri aceto & oleo, persæpe rorari, si verò frigatur, arancii mali succo conspergi, debet. ^o *Inter salubres cibos, fluuiatilem squalum connumerat Pliuius Valerianus medicus.*

^K clas. 2. fo. 28.
H.

^L Mosella.

P. Gyllij opti-
nio repro-
basur.

A

B

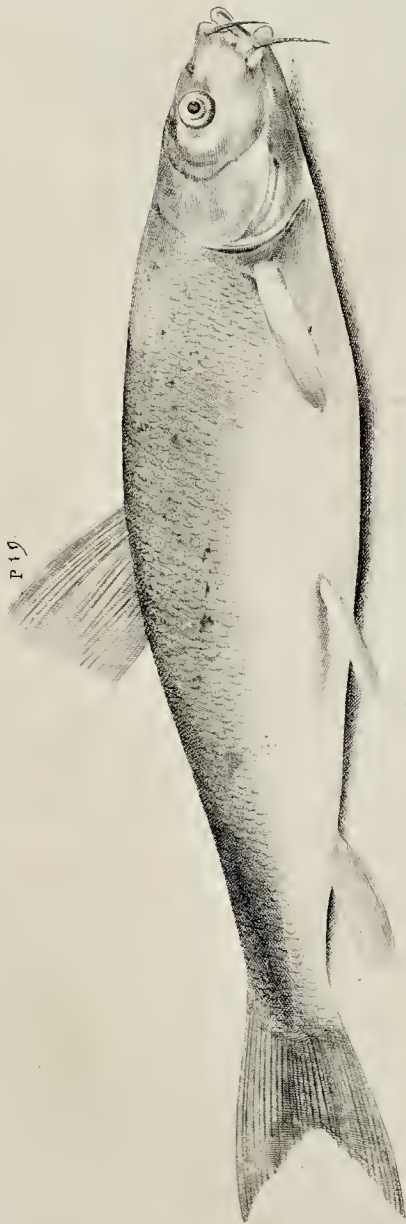
C

D

^m clas. 2. fo. 28.
H.

ⁿ lib. 3. de re ru-
sti. cap. 3.

^o lib. 5. de re me-
dica cap. 43.



P 19

N { L Barbus
V Barbo

HISTORIA DECIMA SEPTIMA

DE BARBO

NOMEN.



VIVS nostri decimi noni piscis, quem Romæ ac in aliis plerisque Italiae locis Barbo, in Gallia Barbeau & Barberin, & ab Anglis Barbel appellatur; Aufonius Gallus ex veteribus latinis solus meminit, cum Barbum vocans, iniquens,

^a *Tuque per obliqui faucis uexate sarauit*

Qua bis terna fremunt scopulosi ostia pisib;

Cum defluxisti fame maioris in annem,

Liberior laxus exeres Barbe natatus,

Tu melior peiore æuo, tibi contigit uni

Spirantum ex numero non illaudata senectus.

A

^a in Mosella.^b li. 10. de arte coquendi.

^b Fundem Platina *Barbatulum* vocat. In Thefauro autem latinæ linguæ cum non *Barbus*, sed *Barba* habeatur, non hic noster piscis, sed Mullus ibi *Barbo* nominatur, vt clarè verba eius demonstrant; Ita vt sicuti nos unà cum Aufonio, hunc antiquo nomine *Barbum* vocamus, sic Thefauri author Mullum nouitio nomine *Barbonem* appellat, Venetos vulgò loquentes *fequutus*; qui Mullum vulgò *Barbone* vocat. Græcorum verò sicuti neminem mentionem huius fecisse reperimus, sic nullum ei græcum inditum esse nomen scimus. Neque enim Raphaeli Volaterrano assentiendum est, ita scribenti, ^c *Mullus græcè Τριγλῶν, inferiori latro barba insignitus est gemina, ut Plinius refert, & Cicero Barbatulos Mullos vocat; Quia propter eum existimauerim, quem hodie Barbum appellant.* Nam Mullus, & si à Venetis *Barbone* vocatur, ab hoc, què locis plerisque *Barbū* vocari scimus, piscis est longè diuersus; vt ex historia octogesima nona cognosci potest; Nec etiam est, vt quispiam ab Aufonio non hunc decimum nonum (& si locis quàm plurimis *Barbo* vocetur) sed nona *geminum* quintum, latinè Mullum etiam vocatum, *Barbum* appellari, si spicetur; propterea quod Mullum ipsum ^d *barbatulum* Cicero, ^e ac *barbatum* M. Varro appellauerit. Quoniam cum communi authorum omnium consensu marinus piscis sit Mullus, dulcis aquæ piscem *Barbum* suum facit Aufonius; Vnde non Mullum, sed nostrum hunc, quippe qui in dulci solùm aqua degit, Aufonii *Barbum* esse fateamur oportet. Verùm cum vterque gemina insignitus barba sit (& si diuersa quidem ratione, vt eorundem tum ^c formæ, tum descriptiones indicant) vti ex ea Mullus epitheton nactus, *Barbatulus*, ac *Barbatus* cognominatur; ita hic noster proprium ab ea nomen ducens, *Barbus* appellatur.

B

R. Volaterrani error.

^d in Paradoxis. ^e lib. 3. de re vus. cap. 17.

DESCRIP T I O .

Barbus piscis est, si latitudinem spectes, corpore longiufculo, rotundo, in latera modicè compresso, & Squalo magis quàm cui vis piscium similis; à quo tamè perspicuis quibusdam notis distinguitur; Nam cum in extremo rostro Squalo sit os, infra rostrum in inferiore parte illud *Barbus* habet; Vnde & superior eius maxilla paululum prominet; Dentibus non solum vt Squalus, sed lingua etiam caret, cuius vice carnosam habet inferiorem & internam oris partem; Labra longè crassiora sunt ei, quàm Squalo; quorum superius superiore sui parte, alia cartilaginea & crassa substantia ita tegitur, vt duplex superior illa superioris labri pars esse appareat; Præterea barba quoque, qua insignitus est, ac *Barbus* appellatur, à Squalo, vt qui ea careat, apertissimè distinguitur; Est autem hæc, quam *Barbam* appellamus, substantia quædã cutacea, mollis, lubrica, teres, subrubra, ac in vtroque oris latere gemina; superior enim vtrinque in medio fere latere superioris labri, inferior verò inferius vbi labra ipsa adinucem committuntur, etiam vtrinque, exoritur; Quod verò hæc eius barba, ab illa, qua Mullus etiam insignitur, numero situque differat, ex historia octogesima nona, Mullò dicata facile intelligi potest. Postremò caput habet *Barbus*

D

paulo compressius quàm squalus; Et licet ventre lacteo, & lateribus argenteis aequè atque squalus sit, dorsum tamen eius ex albo flauescens, nigris quibusdam ac paruulis conspergitur maculis; quod quidem squalo non accidit; Branchias vtrinque quaternas habet, pinnas verò vtrinque etiam binas; præter quas aliæ duæ in eo conspiciuntur, in medio dorso una, altera in imo ventre post excrementorum orificium; Quod prope caudam consistit. Fel iecori connectitur; intestina plurima pinguedine conuoluuntur; vterus oblongus est, & bifidus, ovis innumeris referensimus, cum prægnans piscis est. Licet crebrò vnius, aliquando verò duarum ac trium librarum capiatur; nonnumquam ad libras etiam octo excreuisse à nobis visus est.

LOCVS.

A Non solum vti Squalus, sic & Barbus flauiatilis est & lucifris, sed etiam ut ille, ita & hic frequentius & in multò pluribus fluuiis quàm lacus nascitur & viuunt. Idque non ea ratione dixerim, quòd multò plures fluuii, quàm lacus reperiantur, Sed ob id potius, quòd sicuti lacuum quos habemus, his piscibus pauci abundant, plurimi verò eis carent; sic fluuii serè omnes eos gignant & plunt; Vnde iure inter suos Mosella piscis Barbum recenset Aufonius. Estque hic animaduersione dignum, quod in quouis lacuum, fluminum ue Barbus, in eodem serè semper & Squalus reperitur; Et e contra vbi Squalus, ibi & Barbus; Qui in piscinis etiam inclusus, æque atque Squalus, parit, augetur, & pinguescit.

NATURA, ET VTI SAPIANT,

AC CONDIANTVR.

B Gregatim degunt Barbi; Aestate ineunte prope litora pariunt; Et quemadmodum de Squalo diximus. lacustres, & in magno ac cœnoso flumine capiuntur (quales Tyberini sunt, qui Romæ in ligneo vase colludentes toto anni tempore, in vitroque foro piscario viuunt) duri sunt & inspidi; Vnde & Platina scribit; *f. Barbuli flauiales sunt, inter bonos pisces (quous modo colli) non connumerantur; Verùm si in saxosis ac puris fluminibus capiuntur; vti probe sapiunt, sic teneriores & concoctu faciliores sunt, ac probiorem succum gignant; Grandiores natu præfert Aufonius, inquiens, ut diximus;*

f. li. 10. de arte coquendi.

& Tu melior prore ceno, tibi contigit uni

& in Mosella.

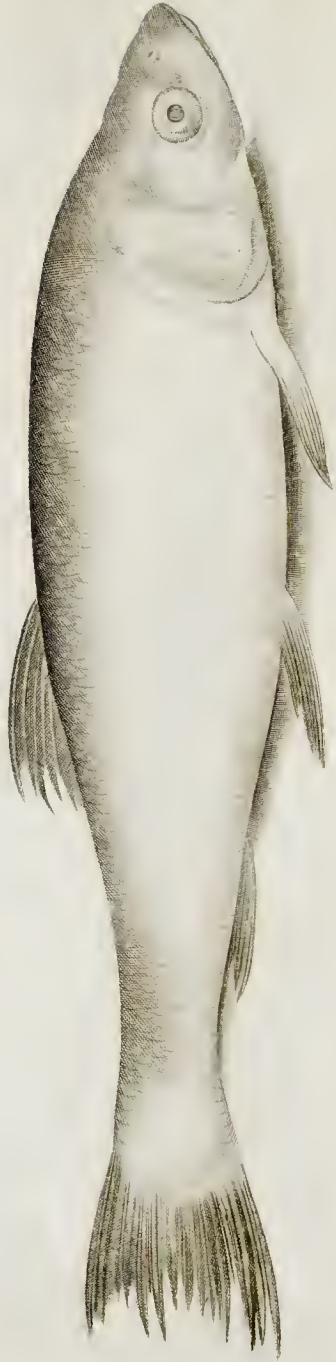
Spirantum ex numero non illaudata senectus.

Ineunte etiam vere sapidiore, quàm reliquis anni temporibus creduntur; Ab eorum tamen ovis abstinere optimum est; Quando quàm plurimi non sine suo magno malo illa aliquid quando comederint; Tormina enim maxima excitant, vomitum concitant, & aluum vehementissimè adèdè cient, ut aliquando non nisi multo negotio sisti possit; Quamobrem non in meritò scribit Platina; *b. Eorum ovis mense præsertim Maio perniciosè habentur; Sunt qui credant, non per se ipsa Barbi ova, ea mala parere (propterea quod non semper id efficiant, sæpe enim illis nonnulli innoxie vescuntur) sed tunc solum noxia reddi, cum salicis flores in aquâ delapsos Barbus gustauerit; Quod licet verum esse possit, cum tamen an Barbi, quibus vesci volumus, salicis ne flores comederint, ab eis ue abstinuerint, manifestè dignosci nequeat, eorum ovis prorsus abstinere, multò tutius esse censemus; Condiuntur autem eodem modo, quo Squali.*

h. lib. 10. de arte coquendi.

D





P. XX

N { L. A. Saurin
V. A. Lio

HISTORIA DECIMA OCTAVA
DE ALBO PISCE.

NOMEN.



VM hic vigesimus noster piscis, locis plerisque *Albo* vulgò vocetur, à Petro Gyllo Aufonii Galli *Alburnus* esse creditur. Nec temere prima quidem facie, id asserere videtur Gyllius, vulgari adeo fauente ei nomenclatura; Nil nanque aliud significat *Alburnus*, quàm album. Verùm si diligentius rem ipsam contem-
 Cum fluiuatilibus suæ Mosellæ piscibus *Alburnum* ascribat Aufo-

P. Gyllij et
707.

nus; Hic noster Lacustris est. Quòd si aliquis alicubi in fluminibus etiam eundem reperiri obiciat; Sicuti id fieri non posse, non contendimus; Sic cum in Mosella (vt à quamplurimis illorum locorum aecolis accepimus) non reperiatur; *Alburnus* esse non poterit. Deinde si vlla nominum similitudini fides adhibenda est; Cui quidem si cætera aduersentur, nullam, si verò respondeant, plurimam habendam esse censemus; *Αδωνικος* piscem, cuius Galenus meminit, Aufonii *Alburnum* esse, clarè patet; Cum idem græcè *Αδωνικος*, quod latinè *Alburnus* sonet; Acceditque ad hoc, quòd sicuti Galenus *Leuciscum*, Sic & Aufonius *Alburnum*, fluiuatilem piscem facit. Quamobrem sicuti in decima sexta historia, piscem nostrum decimum octauum (quippe cui multò magis quàm cuius aliorum piscium, ea, quæ Leucisco tribuantur à Galeno, quadrent) *Leuciscum* esse docuimus; Sic cum
 dem decimum octauum piscem, *Squalum* etiam (vt ibidem diximus) à M. Varrone vocatum, & non hunc vigesimum, quem *Albo* vulgò appellant, *Alburnum* (cum *Alburnus* & *Leuciscus* idem sit) esse fateamur oportet. Nec hic obici debet, quòd si ibi de *Leucisco* intellexisset Aufonius, cum latinus scriptor sit, cum vnà cum M. Varrone *Squalum*, & non nouitio nomine *Alburnum* vocasset; Nam cum Latinorum solum M. Varro *Squali* meminisset, eiusque semel tantum mentionem fecerit (ni *Columellam* etiam, vt in historia decima sexta monstrauius, eius mentionem fecisse velimus) haud mirum si ita latuerit Aufonium, vt cum hunc piscem (quippe quem à Græcis nonnullis, *Αδωνικος* appellari sciebat) reliquis suæ Mosellæ piscibus ascribere vellet, græcam appellationem latinè redde-
 re conatus, nouo nomine cum *Alburnum* vocauerit. Quod cum posteri diligenter non
 aduertissent, hunc vigesimum piscem (vt cui ea, quæ *Leucisco* siue *Alburno* ex Galeno debentur, & si non egregiè a deo vt decimo octauo, non admodum tamen ineptè respondeant) *Alburnum* esse crediderunt; ob idque vulgò *Albo* appellarunt. Quibus cum ob prædictas rationes assentiendum non sit, hunc piscem vigesimum, vulgò loquentium more, *Alburnum* & non *Alburnum* vocandum censemus (& si sub piscis *Icone*, incisoris incuria *Alburnus* nomen excusum legatur) eiusque antiquorum Græcorum, Latinorum ueninem, mentionem fecisse scimus.

A

B

C

DESCRIP TIO.

D

Albus quanuis *Squalo Alburno* ue appellato pisci perfunilis sit, ab eo tamen euidenti bus quibusdam notis facile internosci potest. Primùm enim et si uterque latitudinis ratione oblongus appareat, eadem nihilominus vtriusque existente latitudine, *Albus* paulò longior *Alburno* conspicitur. Deinde rostro acutiore, oculis maioribus, ac dorso magis repando *Albus* est; Nam cum *Alburni* sensim atque modicè, *Albi* repente ac plurimùm à capite extuberat dorsum; *Pinna*rum autem tum in lateribus, tum in dorso, ac, in imo ventre existentium, situ ac numero ei, cum *Alburno* conueniente, earundem colore abinuicem discrepant; *Subnigras* enim *Albus*, *Subrufas* verò *Alburnus* eas habet. Postremò amplioribus *Squamis* *Albus* tegitur, Ventrèque atque lateribus æquè atque *Alburnus*

H I P P O L Y T V S S A L V I A N V S

candidus & argenteus est, capite verò ac dorso magis quàm ille subuiridis. Magnitudine non differunt, vti enim Alburnus, sic & Albus pedalis frequens, bipedalis verò aliquando tantùm reperitur.

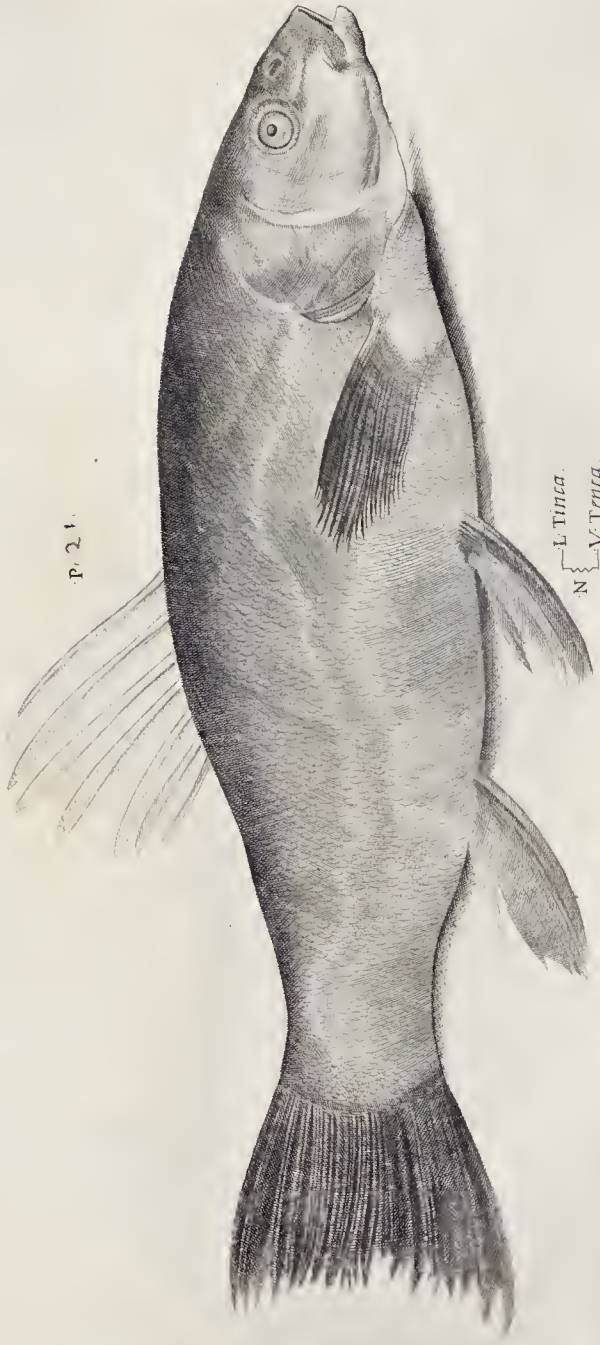
L O C V S.

Lacustris piscis est Albus, non tamen in lacubus omnibus, aut in eorum quamplurimis, vt Tinca, Lucius, Squalus, ac Barbus; sed in eorum nonnullis solum reperitur. In Trasymeno enim lacu, vbi etiam *Albo* vulgò vocatur, frequens satis in fine veris capitur. Num fluuiatilis etiam sit haud nobis certè patet, cum nullibi eum in fluminibus reperiri hucusque obseruauerimus. Estque hic aduertendum, ne quispiam eum in fluminibus etiam reperiri contendens, Squalum pro Albo nobis ostendat. Quòd autem marinus non sit clarissimum est, cum neque in mari nasci, neque ex lacubus fluminibusue ad mare adnatare visus fuerit vnquam.

V T N V T R I A T , A C S A P I A T .

Duram carnem habet Albus; Et propterea ægrè coquitur. Insuper aded est, vt piscium serè omnium iure vilissimus censeatur; Nec enim vlla con-
diendi ratione sapidus effici potest; Torrefactus tamen pau-
lò minus ingratus est palato, solum que in aho-
rum piscium penuria eo vesci solemus.

B



P. 21

L. Tinca
N V. Tinca



HISTORIA DECIMA NONA
DE TINCA

NOMEN.



IC vigesimus primus piscis, qui ab Italis *Tenca*, à Gallis *Tanche*, à Germanis verò *Schleye* vocatur, quantò cæteris piscibus ætate nostra notior est, tantò apud præcos auctores obscurior eius habetur cognitio. Græcorum enim nemo ipsius meminit. Arbitrari nanque vñà cum Platina^a *Tincam* nostram Græcorum *μυρδία* esse ridiculum est, cum authoribus^b *Speusippo* in secundo libro de similibus *Boca*, ac *Smavidi* similis^c *Antiphane* verò,^d ac *Martiale*, *brenis* ac *parvus pisciculus Mæna* sit. Quorum neutrum *Tincæ* quadrat; Et præterea cum *Mæna* scriptorum omnium consensu marina sit. *Lacustris* solum ac *fluviatilis* est *Tinca*, neque usquam in mari reperitur. Veterum verò Latinorum *Aufonius Gallus* solus eius mentionem fecit, inquitens^e *Quis non ex uride vulgi solatia Tincas, Nori?* Verùm sicut fati mirari non possum, cur factum sit, vt scriptores eo uetustiores *Tincam* nunquam piscibus annumerauerint (solum enim *Facetum* quendam oratorem *Placentinum*, cognomine *Tincam*, apud *Ciceronem* celebrari reperitur) neque enim *Aufonius* *pisca* vocabula, nouitiis nominibus subditis, suppressere voluisse credendum est; cum cæteri pisces omnes ab eo veteri nomine appellentur; sic coniectare nequeo, quã obrem mille ac centum deinceps annis, nemo *Tincæ* mentionem fecerit. Nam post *Aufonium*, qui redemptionis nostræ annis circiter trecentis & septuaginta, sub *Valentino* ac *Valente Augustis* vixit, centum tantum ab hinc annis nonnulli rursus *Tincæ* meminere; Nisi propterea quòd vilis piscis sit, id euenisse opinemur. Veteres enim auctores, pretiosos, potius quàm viles pisces, literarum monumentis celebrare consueuerunt. Vnde & *Columnella* scribit^f *Turdi* complura genera, *Merula*que & *anidas* *Musclæ*, tum etiam sine macula (nam sunt ex *narrie*) *Lupos* includemus, item ex *Fluitas*, quæ maximè probantur, *Murænas*, & si quæ sunt alia saxatilis nota, quarum pretia vident, Nam viles ne captare quidem, nedum alere conducit.

DESCRIPTIO.

Tinca rostro breui ac retuso est, ore serè rotundo, ad ventrem inclinante, ac profusus edentulo; In utroque latere, vbi labrum superius inferiori committitur, appendicem habet, *Cyprini* instar, cuta eam rotundam breuem mollem ac lubricam adeo, vt nunquam explicetur, conspicuæque fiat, ni digitis comprehensa extendatur. Oculi magni sunt & aurei. Branchiæ vtrinque quaternæ; Pinnæ vtrinque etiam binæ, ad branchias vñà nigricans, in ventre altera subrubra; Et præter has alia etiam est in medio dorso nullis horrescens aculeis; alia verò à podice in ventre. Squamis minutis ac validè connexis tegitur. Non idem *Tincis* omnibus color est, aliquæ enim subalbide, plurimæ ex albo fluorescentes, nonnullæ virides, palustrum verò subnigræ etiam aliquæ sunt. Viscido adeo muco exterius præditæ sunt, vt recens captæ, vix manibus detineri queant. Lapillos binos exiguos in capite gerunt. Mirè pinguescunt. Quinque aut sex librarum crebrò, & vbi que serè reperiuntur; alicubi verò, ad viginti etiam libras aliquando excrefcunt.

LOCVS.

Tinca nusquam in mari reperiuntur; Nam quæ Romæ vulgò *Tenca marina* vocatur, ab his longè differt; vt in historia octogesima septima docebimus. In lacubus serè omnibus nascuntur. Capiuntur & in *Tyberi*, in nonnullisque aliis fluminibus, in quibus cū per rarè tamen capi soleant, ex aliquo potius laeu ad flumina adnataffe, quàm in eis genitas esse crediderim. In lacubus ac stagnis vt frequentes, ita & omni anni tempore capiuntur.

Gregales pisces sunt Tincæ; Putrescentis limi sordibus, potius quàm carne vescuntur. Nunquam bene sapiunt, sepius verò lutum etiam redolent; Et propterea ab Aufonio (vt diximus) vulgi solatia appellantur; Ac nunc quoque viles & plebæ censentur; præterquam à mediterraneis hominibus; Qui cum pelagios pisces nunquam gustauerint, in summo honore, & præterim sacri ieiunii tempore eas habent. Vnde cum in cœna Leonis decimi Pontificis, discumbentibus pelagios pisces vario iudicio certatim atque impensè laudantibus, nobilis quidam Florentinus Tincis solùm a fluctibus diceret, ex tollit vt lubet Coniuæ marinos pisces, ego certè Trasymenam Tincam conditam leucophaço, his vestris Triglis, spigulis, & Rhombis prætulero, huiusmodi suo insulso dicto lachrymas omnibus præ risu excussit. Illæ autem, quas lacus Trasyminus, vel Fucinus, vel paruus ille quarto decimo ab Vrbe lapide apud Bacanam siluam, vel alius etiam paruus in latii Sabinorumque finibus Sanctæ præedis appellatus procreat, & si cum marinis piscibus æquari non debent, contemnendæ tamen non sunt; quippe quas in marinarum piscium penuria, ne Lautorum quidem mensæ aspernantur.

QVO MODO CONDIATVR.

De condimento eius sic scribit Iouius. ^b Nobilis ille inter aule proceres longè omnium ætatis nostre pinguis lactitia studiofissimus, qui ducenta millia aureorum nummorum in ventrem se condidisse aliquando gloriatus est. Tincas Bacananas atitumno captas alio leuioque contritu, additisque odoratis oleibus, multo aromate, integris ad saporem tepidioris furni satissimè percoquebat. Sunt qui laridi ac allii vice, oleum cepumque concisam, ac vnam, quam passulam dicunt, iniiciant, ac eodem modo coquant. Alii in eam, primùm vt par est, purgatam ac interaneis exemptis, passulas, mentam, petroselinum, allium, atque sal concisam, & in simul mixta, per sectionem, qua prius interanea exemerant, infarciunt, confutæque sectione, aut veru infixam, aut craticula impositam torrefaciunt, oleo ac aceto cum saluæ ramusculis, aut feniculi umbella assidue dum torretur, conspergentes. Plebei vero eam oleo in sartagine frictam, ac Arancii mali succo conspersam comedere solent.

^b lib. de pisc. ca. 36.

C

VT NVTRIAT, ET QVIBVS MEDEATVR.

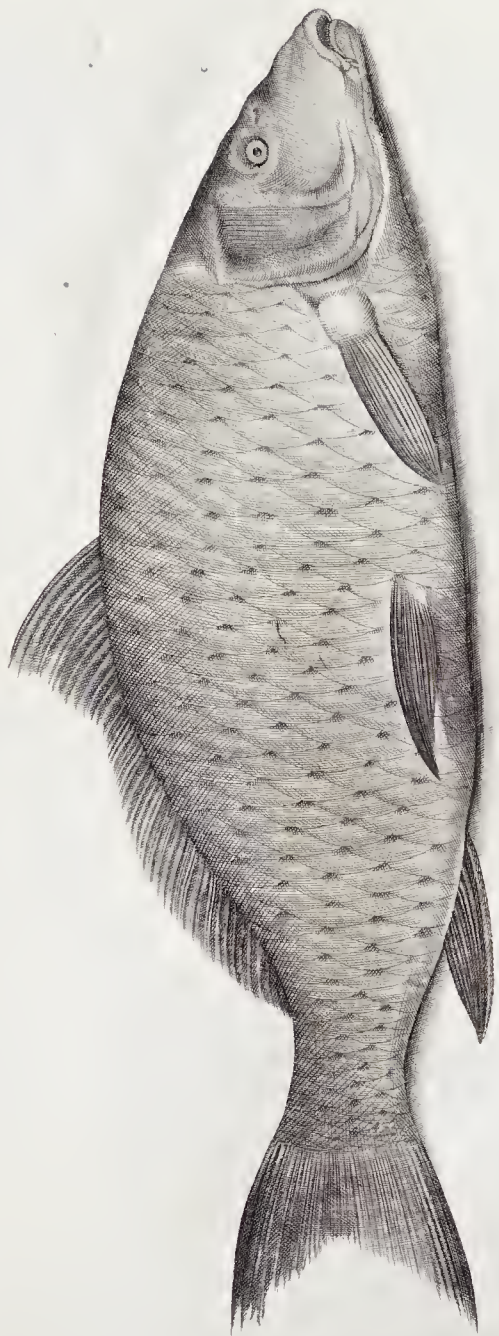
Tincæ, quippe quæ (vt diximus) in cœnensis locis maximè degunt, ac putrido limo paescuntur, non ægrè solum concoquantur, sed mali etiam sunt succi; eiusque vim quandam ineffe ad progignendas febres medicorum plurimi existimant. Vnde sicuti eis crebro vesci non debemus, sic diebus canicularibus, quo precipue tempore maximè noxiæ creduntur, ipsis prorsus abstinendum est. ^d Eas autem (vt refert Iouius)

^d lib. de pisc. cap. 36.

per dorsum longitudinem scissas, pedumque ac manuum plantis applicatas, ardentis febris feruoribus plurimum aduersari, quidam putauerunt ex scissa iudeorum; Qui cum quàm sordidè admodum, atque ridendè aliis talia experirent, aliquando tamen ipsi aestuantibus exoptata blandimenta saliciter attulisse experti sunt.

D

p. 22



G. KUPPIVOS
 N. L. Cyprinus
 E. V. Raina.



HISTORIA VIGESIMA DE CYPRINO.

NOMEN.



ic noster vigesimus secundus piscis, quem Veneti Raina, Mantuani Balbara, Ticinenses, Placentini, Cremonenses, cæterique Padi accolæ Carpana, Galli Carpe, & Germani Karpffem appellant, Græcè κυπρίνος; & ab Athenæo κυπρίνιδος vocatur. Et cum Athenæus Aristotelem citet, apud quem κυπρίνος, & non κυπρίνιδος legitur, mendosum Athenæi locum esse, κυπρίνος que restituendum, arbitrer. A Latinis verò Cyprinus, b à

Athenæi loci corrupti.

li. 7. f. 154. 28

li. 1. fo. 116. 38.

lib. 2. 4. de anti.

lib. 10. de arte coquendi.

lib. 32. cap. 11.

Lippio aliquando Cyparinus, c ab Alberto Carperen, & d à Platina Carpanus dicitur. Quod autem Cyprinus antiquorum, hic noster vigesimus secundus piscis fit, ex illis, quæ Veteres Cyprino tribuere, dignoscitur; Huic nanque nostro magis quam cuius piscium quadrant; vt procedente historia monstrabimus. Vnde manifestum fit, in Cyprino dignoscendo dupliciter authorem thesauri latinæ linguæ aberrare; Primùm enim deceptus Plinii verbis, dicentis, e Cytharus, Chromborum genera, Cyprinus, Chalciis, Cobis, & reliqua, ex Congrorum genere falsò Cyprinum esse asserit. Deinde cum ferè omnes nostræ ætatis homines, hunc piscem nostrum (quem locis plerisque vulgò Carpana diximus vocari) Cyprinum esse credant; Ipse alium piscem in ordine nostro vigesimum quintum, vulgò (vt historia vigesima declaratur) Carpione appellatum, vulgaris nomenclaturæ similitudine deceptus, ab hoc diuersum non esse arbitratus, Cyprinum, eum piscem esse, què vulgò Carpione appellamus, nonnullos velle, perperà testatur; Cum qui vulgò Carpione dicitur, neque Cyprinus esse possit, neque ab aliquo Cyprinus creditus sit.

Authoris thesauri ling. error.

B

DESCRIPTIO.

Piscis iste, quem (vt diximus) antiquorum Cyprinum esse arbitramur, nulli piscium magis quàm Tinæ similis est; Superius enim labrum rotundum est ac croceum, ex quo vtrinq; (Tinæ instar) gemina barba pendet; Linguæ verò vice,

C

li. 2. 4. de anim.

lib. 1. fo. 4. ca. 8

lib. 2. de Part. cap. 17.

Vnde f ab Alberto, ac à plerisque aliis nostri temporis hominibus, vt qui hoc negligentius contemplati fuerint, eius lingua falsò sapidissima censetur; Cum illud carnosum palatum sit, & non lingua, qua prorsus caret; Vt illis, qui accuratius inspexerint, conspicuum fit. Ac Aristoteles testatur, inquiens, g Aquatilium generi, quos pisces uocamus, data quidem est lingua, sed imperfecta incertaque, ossa enim nec absoluta, sed palatum nonnullis carnosum pro lingua est, uelut inter fluminales Cyprino; ita ut nisi diligenter inspexeris, lingua id esse uideatur. Et alibi, h Palatum piscium etiam complures carnosum habent, eorum quidem inter fluminales, nonnulli admodum carnosum eorum molle, ut Cyprini nomine, adeo ut si parum diligenter aduertat, lingua id esse uideatur. Eandem Aristotelis sententiam citat & Athenæus; Sed cum apud eum nunc legatur, τὸ δὲ γλῶσσαν οὐκ ἔχει τὸ σῶματι, ἀλλ' ἔχει τὸ σῶμα κ' ἐν τῷ πᾶσι. Deprauatam esse hunc locum eius, manifestissimum est, nihil enim significare videntur hæc eius verba; Cyprini præterea venter & si recta sere linea excurrat, dorsum tamen adeò curuum est, vt piscis totus, si cum longitudine sua conferatur, latus cœferi debeat; Quod verè, sed ineptis verbis notauit Albertus, dicens, i Carperen sunt pisces plus spissi, quàm longi, secundum proportionem. Squamis

Alberti ac aliorum quorundam error.

D

Athenæi loci mendosus.

lib. 2. 4. de ani.

tegitur subrufis, duriusculis, & maximis; Vnde forsã apud Athenæum ^{li. 7. fo. 154. 30} cum vocauit Dorion; Et præter binas, quas vtrinq; habet pinnas vna in medio dorso exorta, & robusto innixa aculeo, serè ad caudam eius extenditur; altera verò hac longè minor, forti etiam armata aculeo, in imo ventre prope caudam con silit. ^{l. Hist. li. 2. ca. 13} Branchios vtrinq; etiam quaternas, duplici ordine nauissima excepta, Cyprinum habere, testatur Aristoteles; Ventriculum mediocrem habet, Hepar subrubrum, cui subnigra fellis vesica hæret, & intestina admodum pinguis. Quinq; autem ac sex librarum pondere crebrò reperitur; Aliquando etiam & viginti; Iouio verò ^{li. de pisc. 38} auctore, ^m in ^m Lariolacæ ducentarum quoque.

A

LOCVS.

Cum in lacubus ac fluiuis piscis iste noster vigesimus secundus oriatur & viuat, vt vtrâque Gallia ac Germania testatur (Nam nec in Hetraria nec in Vmbria vsquã, quod quidem sciam, reperitur) hac enã ratione Cyprinus credi potest; Cum Aristoteles, ^{Fluctantibus piscibus sereno Cyprinum annumeret, ° ac upud Athenæum Dorion, inter la} ^{custres et stantales eundem recenscat; Licet Plinius, & Oppianus, nescio qua ratione du} ^{cti, Marinum cum esse piscem falsò affirmet. Ille enim inquit, ° Hic: et in mari occidit} ^{Cyprino putant. Et alibi in suo piscium catalogo, ° Inter peculiâres maris pisces eum connumerat; Hic} ^{verò non solùm marinis piscibus Cyprinum asseribens, his versibus;}

Plin. & Oppianus notantur.

^{l. Hist. lib. 4. ca. 8. lib. 6. ca. 14. lib. 8. cap. 20. Part. li. 2. c. 17. ° li. 7. fo. 154. 29. P lib. 9. ca. 16. ° lib. 32. cap. 11. 7 li. 1. fo. 108. 21}

B

^{Nonnulli flauam pisces in littore arenam Mandunt, et terra quicquid nutritur in alta Hippicorum ceteros, Flauique Erythini Citari, Triglæque simul, tenues Melanuri, Trachuronque greges, Bnglossæque et Platanuri, Tænie imbelles, et pisco Merulus ore, Scombrî, Cyprini, stabulantur littora iuxta.}

Sed etiam alibi expressius subdens. In pelago fetus quinos edit Cyparinus Vt testatum autem reliquit Iouius, ^{Larius lacus ob longitudinem à Vergilio maximus nuncupatus, pisces longè omnium maximos gignit, Troctas centum aliquando librarum pondere, et Bulbaros ducentarum, Sed Bulbari illi ingentes videri potius liquidis ac perspicuis in undis quam capi retibus possunt, quum ea impotenti impetu plerunque dilacerent. Subeunt solstitij diebus umbratos specus in rupibus horrens, quæ sunt in aduersa Lary ripa contra insulam, Euripumque illum gemmeum à Cæcilio Plinio celebratum. Eos industrius quidam sacerdos sagittis arenâsilla emissis, cum in profundo quiescentes suscitatis atque tridentibus attingi non possent, vulnerare conabatur, neque tamen sagittæ longo alligatæ funiculo, nisi auersis officiebant, quum illa squamarum serie thoracati earum ietus facile repellerent. Vt verò scribit Albertus, ° Hic: piscis in aliquibus aquis generat, et in aliquibus grassatur et crescit, Sed optimè nalet in fundo argilloso, tritico primo seminato, et postea argilla de super sparsa, et postea aqua superfusâ. In piscinis etiam dulcis aquæ inclusus, mirè pinguefcit atque excrefcit.}

C

PARIENDI TEMPVS, ET RATIO.

D

Vt ab Aristotele proditum est, ^{Cyprini quinq; aut sexies anno pariunt; Quod tum Plinius, ° Cyprinus sexies parti inquit, tum Oppianus scribens (vt diximus) ° Factus quinos edit Cyparinus, confirmant; Et vt idem tradit Aristoteles, ° Partum Siderum ratione potissimum edit Cyprinus, Eodemque teste, ° Cyprini nads intradant sese cum parturiant, et sapenumero singulas sex minas mares tredecim aut quatuordecim sequuntur, mox sexina onâ procedendo emittit, mares sefcientes semen}

^{li. 1. fo. 116. 38. l. de pisc. ca. 28. ° lib. 24. de anti. ° Hist. li. 6. c. 14. ° li. 9. cap. 51. ° li. 1. fo. 116. 38. ° Hist. li. 6. c. 14. ° Hist. li. 6. c. 14.}

suum ovis reserunt: Verùm plurima pereunt, quòd enim scœnina non stabili, sed mutans continuè parit, diffi-
pari ona necesse est: unde licet ea, quæ non in materia incidit aliquã, sed excepta ab unda serantur. Neque est. n. qui
sua ona existat, excepto Siluro et Cyprino, sed Cyprinus tunc ea custodit, cum congesta reperit. Postremò eius
dem Aristotelis testimonio, ^c Tardissimum Siluri incrementum ex ovo est; Quamobrem mas sæpe vel qua
^c Hist. lib. 6. c. 14. draginta et quinquaginta diebus assidet custodiens ona, ne à piscibus occurrentibus absumantur, Secunda tarditatis
generatio Cyprinorum, parique modo edita ona à mare serantur: Fit autem ovum Siluri quantum eruum, Cy-
prini vero magnitudine Mâij. Quæ quidem si huic pisci nostro, sicuti lingua carere, ac
eius vice carnosum habere palatum, respondere, compertum esset, ipsum, Cyprin-
um esse, nemo inficiari posset, Verùm vt id nobis experientia obseruasse, huc
vique non licuit, ita neminem qui id experiri tentauerit, hæcenus reperimus.

NATURA ET MORES.

A

Athenæus Aristotelis autoritate, (& si apud Aristotelem non legatur) ^d Carnino-
rum ac gregalem Cyprinum esse testatur; Vt vero inquit Aristoteles, ^e Silurus canis exortu potissimum
(quod sublimis innatet) sideratur, ^e et tonitruo sapitur magno; Quod ^e Cyprino accidit, sed lenius. Quod
cum ex eo transcripserit Plinius in quiens, ^f Fluitantium Silurus canicula exortu sideratur: Et
alias, semper (in manuscripto) Fulgore sapitur; Hoc ^e in mari accidere Cyprino putant, Mirari con-
uenit, cur id in mari accidere Cyprino scribat, cum Aristoteles in fluminibus vel lacu-
bus Silurum & Cyprinum siderari atque sopiri testatum reliquerit. Alberto au-
tem auctore, ^g Cyprinus piscis qui Carperem (vt diximus) ab eo appellatur, in certandis rebus
ualde est astutus, Aliquando enim transiit, aliquando suffedit in fundo, ^e et aliquando heram ore tenens, retinet
se, ne trahatur à reti; Aliquando de superficie veniens, fortiter caput in fundo infigit, ita quòd rete non nisi canem
dam tangens, illabitur.

In Plinio
animad-
uersio.

B

VT SAPIAT, AC NVTRIAT.

Sicuti antiquorum nemo Cyprinum saporis bonitate celebrauit, sic hic noster,
nusquam multi pretii censetur. Solùm enim carnosum eius palatum (quod plerique
linguam appellant & putant) communi consensu saporis excellentia commenda-
tur; Non ob hoc tamen piscis reliquis spernendus est prorsus, nam vt asserit Iou-
uius, ^b Sunt in Mantuano lacu, qui restagnante Mincio anne, late diffunditur, Bilbari pisces sapore longè opti-
mi, nam Lariani sola magnitudine sunt insignes. Platina verò auctore, ⁱ Magnus, ^e et herbas, ubi flumina
ob incrementum ex alveis exenti depassus, non insuavis cum leucophago, aut alliato habetur, paruis frigitur.
Albertus, ^k Vinquem, dulcem, ^e et mollis carnis piscem, sed non sanum eum esse asserit; Iouius verò, ^l
^l humidiores ipsum carnes habere, sed tamen innoxias propterea quòd non tenaci, sed aqueo potius humore abundens
Nos autem cum qui in flumine nec sordido nec cœnoso captus fuerit, & si salubrioribus & optimis piscibus
annumerandum esse non arbitramur, noxiis tamen & improbis ascribendum minimè existimamus; Et licet quouis modo coqui possit, cre-
brius tamen ferè vbique in aqua & aceto elixus, comedi solet; Et vti ex ouis Sturionis, vt in historia trigesima
dicemus, nigrum cauiarium conficitur, sic ex ouis Cyprini salitis, & in massam congestis, rubrum cauiarium
conficitur in Capha, quæ ad Tanaim ciuitas est; quo Iudæi (quippe quibus, nigro cauiario, vt quod ex pisce
squamis carente fiat, vti ex lege non liceat) maximo conficiunt luero, vtuntur;
Postremò subdit Iouius, ^m Linguam eius vti augenda ueneris habere, sicuti in Tincorum ^e Anatium lin-
guæ experimur. Quod quidem de caroso eius palato intelligi debet; Quod non secus
quàm multi alij, linguam appellat, et esse, arbitrat Iouius.

C

D

^b li. de pisc. ca. 38

ⁱ lib. 10. de arte eoqueudi.

^k li. 24. de ani.

^l li. de pisc. ca. 38

^m ibidem.

HIPPOLYTUS SALVIANVS

QVO MODO IN ISTRO CAPI SOLEAT.

Miram tum Cyprinorum, tum aliorum quorundam piscium capturam, quam in Istro faciunt, narrat Aelianus; inquit. ^{lib. 13. ca. 73.} Est etiam in Istro sinus adeo profundus & latus, ut mare esse videatur, in quem onerariae naues mare transmittentes ad usum accolentium insinuantur, atque appellantur. Itaque tempestatibus cum is quatitur, quemadmodum mare inhorrescit. Sunt etiam in eo insulae & recessus quidam, in quos refugere licet, & crepidines riparum bene eminentes, quibus cum aestus reciprocatur, fluctus refringuntur, atque eodem velut in angustias compulsi, in mare retunduntur. Hoc ipsum incunte hyeme fieri solet, tum enim hunc augetem Boreas impellit & concitat. Hic adeo duram glaciem deserit, ut hae vecturas omnes sustineat. Contra acerrimus Boreas flans huic resistit, & sic in altitudinem deprimit, ut bene penitus congelat, & eius confluens vis occultis infra delabatur, glacies campi patentis aequor esse videatur. Ac nimirum homines vel equis insidentes, vel iugata iumenta agentes, iter faciunt. Nauem onerariam in conflente versantem tantopere aqua frigoribus concreta circumligat, ut nec passa vela, nec gubernatores opus sint, quod ea glaci vinculo constricta tenentur; nec sane navis esse videtur, non enim amplius fluctibus verberatur, sed in magna planicie tumuli, aut cuiusdam speculae similitudinem speciemque gerit. Vbi nautae exsiliunt, in flumine excurrentes, plaustrisque onera transvehunt, tum glaciem in orbem perfodientes, puteum excavaunt, ut vel putei vel maximi dolii os esse videatur. Permulti pisces lucis desiderio ex glacie tanquam ex tecto effugere cupientes, in apertum os innatant, eodemque frequentes congregantur, ut inter se trudent. Vbi ut in stricto serobe cum permulti alii pisces facile capiuntur, tum plurimi Cyprini, & Coracini, & Percae, & Xiphiae, qui nec dum confirmata aetate, nec mucronato rostro exsunt, & Antacci, & ii quidem teneri; nam qui aetate processerunt, ad maximi Thunni magnitudinem accedunt.



P. 22



N
[
L Lucius
V Lucio

HISTORIA VIGESIMA PRIMA
DE LUCIO

NOMEN.



ISCIS noster vigesimus tertius, qui ab Italis *Lucio*, à Gallis *Brecht*, & à Germanis *Hecht* vocatur, & si æquè atque *Tinca*, (cum qua ferè semper degit ac reperitur) nostra notissimus sit tempestate. Attamen vti nec *Tincæ* (quemadmodum decima nona edocet historia) sic nec huius villa apud Græcos scriptores metio reperitur. Veterum verò latinorum solus Aufonius Gallus eius meminit, *Lucium*que appellans, inquit,

^a *Lucius olivatus nuda, ænoque lacunas*

^b *Obsidet, hic nullus monstrum lectus ad usus*

^c *Feruet fumosis olido nidore popinis.*

A

^a In Mosella.

^b H. 30. Epif. 27

^c H. 31. Epif. 6.

H. 32. Epif. 14

lib. 33. Epif. 6.

^a Athe. li. 7. fo.

142. G.

^a clari. 2. fo. 28.

H.

Nec enim Francisco Philelpho ^b *Lucium nostrum, antiquorum Lupum esse, quibusdam super hoc conscri-* ^c *ptis epistolis, dissenti, inde hosque qui seculi sentiant contumeliose appellant affertendum est; Quoniam non solum rem a cu non tetigit, sed absurdè etiam lapsus est. Scribens enim, Cum λύκος Lupus piscis Græcè dicitur. v. in. u. verso in Lucum primum, ac dante depravantibus Latinis in Lucium abiit, non animadvertit Lupum quadrupes animal λύκος à Græcis appellari, & non Lupum piscem, qui à Græcis omnibus λύγαξ & non λύκος vocatur. ^c *Nec si vicefins λύκος piscibus etiam annumeret, defendi Philelphus poterit; Quando Avsian à quibusdam λύκος etiam appellari, & non λύγαξ siue Lupum piscè, λύκος esse asserat Hiccius. Præterea quo modo Lucius esse poterit Lupus, Cum Lucium in dulcibus solum aquis gigni ac viuere, marique nunquam intrare, totius Europæ consensu manifestissime constat (qui enim Romæ Lucio de mare vulgò dicitur, piscis est, ne quispiam nominis similitudine decipiatur, ab hoc nostro Lucio longè diuersus, vt in historia octava declaratur) Lupum verò marinum piscem faciant antiquiores; Testeturque Galenus, ^d *Lupum in dulcibus aquis nunquam nasci, sed è mari in flumina aut stagna aliquando ascendere.* Postremò cum Lupus tantopere ab authoribus (vt vigesima octava historia declarat) saporis excellentia commendetur, Lucius, vt qui Romæ, ac tota Italia vilis inspidusque sit (vt procedente historia patebit) esse non poterit, Quamobrem Græcorum neminem, antiquorum verò Latinorum vnum Aufonium (vt diximus) Lucii piscis meminisse asserendum est.**

F. Philelphi error.

B

—

C

DESCRIPTIO.

Modicè adco Lucii latera dilatantur, vt totius corporis figura oblonga videatur. Dorsum latum habet, & cum ferè reliquis omnibus squamosis piscibus dorsum ipsum magis, aut saltem æquè atque venter extuberans sit; huic vni magis quàm dorsum extuberat venter. Capite est macro & osseo, rostro extento, ore amplo & maximè denticulato, inferiore maxilla longiore, & in extremo rubra, oculis magnis, magnaque & offi branchiarum operculi scissura. Præter binas vtrinque tum ad branchias tum in vètre exortas pinnas, alias etiam duas, vnam in dorso, alterà è regione in ventre satis prope caudam habet. Venter albicat, dorsum verò ex subflauo nigrescit; à quo lineæ plurimæ late, non rectæ, sed multipliciter inflexæ, obliquæ potius quàm transfuersæ, in aliquibus magis, in aliquibus verò minus & flauæ, & conspicuæ deducuntur, piscemque totum pulcherrimè pingunt. Alberto Magno auctore, ^d *na gutturi continuatum habet ventriculum ut aliquando eum eiciat auiditate glutendi piscem.* Ad viginti aliquando libras auctum vidimus; alicubi verò multò etiam maiorem reperiri, à fide dignis accepimus.

D

^a lib. 24. de animalib.

LOCVS.

In mari nusquam, in lacubus verò ac stagnis ferè vbique ac frequentissimè Lucii reperuntur. Nascuntur præterea & degunt in fluminibus quoque nonnullis, vt nõ solum experientia testatur, sed Aufonius etiam comprobatur, vt qui cum inter fluuiales suæ Mosellæ

pisces recenseat. Verum in Italia sicuti in lacubus ferè omnibus frequentissimi, sic in fluminibus haud multis, in eisque rari etiam habentur. Qui verò in Tyberi capiuntur, non solum perrari sunt, cum vix quotannis deni capiuntur; sed à Lacubribus facile etiam internoscuntur. Arctiori enim sunt corpore, toti argentei, ac flauis illis lineis carentes, palatòque gratiores. In cœnosis locis omnes libenter degunt, quod Aufonius etiam loco supra citato testatur, inquitens,

*Lucius obscuras vltra canoque lacunas
Obsidet.*

NATURA.

Gregatim degunt, Et omni anni tempore capiuntur. Maio mense pariunt, Et carniuori sunt, immanèsque adeo ac voraces, vt Alberto Magno auctore *Non sua quàm generis piscium partem cant. Et aliquando paulò seipsum breuiorem glutunt piscem, et tunc capite interius uerso, et aliquanta parte extra os dependente paulatim digerunt, et attrahunt partes piscis secundum longitudinem, donec totum digesserint, subditque etiam ibidem Albertus, Ego uidi et consideravi, quòd cum piscem capiunt primò in ore per transfursum denubus perforatum diu portant, et tunc mortuum glutunt.*

lib. 2. 4. de animalibus.

QUANTI SIT AESTIMANDVS.

Ignobilem, mensis que ingratus Lucium existimauit Aufonius, inquitens, vt supra etiam citauimus,

*Hic nullo mensarum lectus ad usus
Fertur fumosis olido mlore popinis.*

Cui quidem sicuti Itali omnes, quotidiana experientia edocti, durum enim & insipidum cum, experiuntur) subseribunt; sic contradicunt Galli, quippe qui in Gallia Belgica, atque in Britannia, inter nobiles fluuiatiles pisces eundem recensent. Vendit inque omni tempore uiuos, ligneis que uiuariis innatantes Britanni; Ventrè que illis vltro cultris aperiant, ad ostendendam eorum pinguedinem, que plagis exprimitur, vt emptores aspectu fumini alliciuntur; Neque refuta ti propterea commoriantur; Coeunt enim protinus patientia vulnera Tinearum contactu; quòd earum tenaci illuue veluti glutinoso medicamento solidentur. Nec enim mirum esse debet, quòd in Gallia iucundissime sapiat, & si insipidus noster sit, quando istud hoc in aliis quoque piscibus accidat, vt M. Varro his verbis indicat, *Non enim si Muræne optima stuta sunt in Sicilia, et Helopi ad Rhodon, continuo hi pisces in omni mari similes nascuntur.*

lib. 3. de re rust. cap. 6.

C VTNUTRIAT, QVO MODO CONDIATVR,

ET QVIBVS MEDEATVR.

Quidam ^h Inter alios pisces, minus insalubrem eum existimauit; Cui gregales medici assentiuntur omnes. piscium omnium saluberrimum esse contendentes. Verum quàm aberrant, si ad Galeni censuram expendatur, facile intelligi poterit. Is enim tum locorum ratione, tum carnis substantia, optimos pisces diiudicat, & quo ad locum spectat, cum pisces & in marina, & in dulci aqua degant, eumque marinorum ⁱ Aliqui non in leuibus, aut arenosis, aut terreis litioribus, sed in petrosis promontorijs, et ubi saxa sunt delitescant et pariant, ob idque saxatiles vocentur. ^k Nonnulli in profundum mare secedant, pelagicæque appellentur, ^m Quidam in marinis stagnis, ⁿ Alij circa fluuiorum ostia, ubi marina dulci se se immiscet aqua, uiuant. Illorum verò qui dulcem aquam colunt, aut in fluminibus, aut in lacubus, aut in paludibus victitent, ^o Omnibus saxatiles præsert, in secundo bonitatis loco pelagios conseruunt. Post hoc qui in marinis stagnis, aut circa fluuiorum mari illabentium ostia degunt, collocat; Quibus omnibus marini fluuiatiles, et postremò ipsi fluminatiles lacustres ac palustres deteriores facti. Ex quibus nemo non intelligit, loci ratione, ne salubrem quidem, ne dum saluberrimum, Lucium censeri posse. Quo verò ad carniem attinet, eodem auctore, ^p sicuti cibi reliqui, sic et pisces, si salubres censendi sunt, teneri ac friabiles sint oportet. Unde neque etiã istis nominibus salubris piscis erit Lucius; vt qui friabilis non sit, durusque profecto existat. Et propterea neque etiam concoctum facilis est; Si probè tamen concoquatur plurimum nutrit. Maiorem elixum, minorem verò torrefactum, frictum ue comedimus, ^q Luciorum mandibulæ iustæ (Iouio auctore) in puluerem redactæ, si auri pondere cum uino simantur, in uiscera et renibus calculos frangere consueverunt.

Platina lib. 10. de arte coquendi.

clat. 2. f. 2. C.

clat. 2. f. 2. B.

H.

clat. 2. f. 2. E.

m. clat. 2. fol. 2. B.

G.

n. clat. 2. fol. 2. B.

E. F. G. 29. D.

F. 36. C. clat. 7.

fol. 11. E.

o. clat. 2. fol. 30. A.

p. lib. de piscibus.

cap. 37.

Quorundam opinio falsa.





P. 24

N. G. L. Salax et Varius
V. Trotta

HISTORIA VIGESIMA SECVNDA
DE TRVTTA

NOMEN.



IS CIS vigefimi quarti, quem Itali *trocta*, Galli verò *troutte* appellan-
t; Græcorum nemo (quod quidem sciam) mentionem fecit. La-
tinorum verò & si nonnulli meminert, non omnes tanè eodem
eum vocarunt nomine; Columella .n. inquiring, ^a *Tum sine macula (nam*
sunt & nary) Lupos includemus, sicuti duo Luporum genera, sine macu-
la vnum, varium verò alterum facit; Sic Lupos varios, Truttas no-
stras vocare videtur. Nam vt nullū Luporum (quos *spigole* Romæ

vulgò vocant) maculis ita insignitum videmus, vt varius dici possit, sic piscium, qui ma-
cularum ratione, quibus depicti sunt, varii vocari merentur, nullus est, qui propius quàm
Trutta ad Lupi a ccedat similitudinem. Verùm ne fols videamur coniecturis inniti, Isido-
rum Hypsalem, in recensendis rerum nominibus, quibus tempestate sua utebantur (vi-
xit autem plus octingentis ab hinc annis) testem haud contemnendum, consulamus; Cum
eum scribat, ^b *Piscium nonnulli à colore appellatur, ut Umbrae, quia colore umbrae sunt, et Auratae, quia in capite acri*
colorem habent, & Varij à varietate, quos vulgò Truttas vocant, a pertuis imè nostræ subscribit opinioni.

Hic tamen (ne quispiam nominum decipiatur similitudine) anima duerti debet; ^c *Piscem etiam*
illum ἰ γαλαῶν, quem alij Ασπιδάρι. Stellarem vocant ποικιλόν, hoc est varium vocari ab Athenæo, vt nostra

44. edocet historia, ^d *Pausaniámque & Eustathium, piscem quendam vocalem, turlicque vocem imitantem*
in Aorno sinuo reperiri, et ποικιλία. i. nary vocari, scripturè reliquisse; vt latius octogesima prima per

tractabimus historia. Præterea Plinius ille, qui librum de morbis atque remedijs confcrip-
sit. ^f *Qui quidem (vt Iouius testatur) Plinio naturalis historię scriptore, et Plinio Cæcilio posterior existit, ac Plinius*

Valerianus medicus vocatus fuit, Cuiusque marmorum sepulchrum Comi, ubi Pliniorum familia floruit, in templo Dni Tro-
bini aquæ sacrae labello suppositum, ^e *pulcherrimè inefam characteribus conficitur, Truttum vocauit dicens;*
^g *Piscis de flumine qui petram habet, ut Trutta, squalis, comede. Quem quidem locum, vt quò ad piscem,*

quem hic examinamus, notatu dignum, sic etiam mendosum cenfeo; legendumque po-
tius arbitror, ut *Trutta, Squali*. Nam cum in D. Ambrosio, & Isidoro Hypsalem Trutta. In M.

autem Varrone (vt Historia 16. edocet) *Squalus*; Truttus verò & Squalus apud nullum
scriptorum reperiat; Trutta & Squali corrigendum videtur. Deinde D. etiam Ambro-
sius, & Isidorus Hypsalem eadem nomenclatura (quam tamen vulgi fuisse asserunt) vsi,

Trutta appellarunt, Scripsit enim ille, ^h *Piscem alij ona generant, ut ij quo: Truttas vocant, hic verò*
vt supra etiam citauimus. ⁱ Varij à varietate dicuntur, quos vulgò Truttas vocant. Verùm hic quoque (ne

similia nomina interturbent quenquã) admonere oportet; Quòd sicuti in Plinio Valeria-
no medico, in D. Ambrosio, & in Isidoro Trutta, ^k in Aeliano verò *trocta* legitur; Sic illorum

Trutta, piscis de quo hic agimus est; huius verò Trocta, alius, quem alij Amiam appellat,
vt manifestissimè in vigefima quinta declaratur historia. Quòd cum non aduertissent Ra-

phael Volaterranus, ^m ac Iouius. Hunc piscem nostrum non solùm perperam troctam vocarunt, sed quòd
grauius est, Et etiam falsò tribuerunt, quæ Aeliani troctæ debentur. Petrus autè Gyllius & si Aeliani Tro-

ctam, alium ab hoc nostro piscem esse non ignoret, cum tamen ⁿ utrunque truttam appellet, ^e
D. Ambrosium truttam, non hunc nostrum piscem, sed unà cum Aeliano Amiam vocasse asserat, haud nobiscū con-

uenit; Quippe qui vti Amiam, Aeliani more Troctam appellamus, ita piscem hunc vigesi-
mum quartum non solùm Truttam vocamus, sed sic etiam à D. Ambrosio vocari censemus.

Nam cum nusquã in Italia, Amia vulgò *truttas* vocata vmquam fuerit, dicat autem
D. Ambrosius, ut ^y quos *truttas* vocant, certum est non Amiam, sed piscem hunc 24. (quem Isido-

ri quoque testimonio, vulgò Truttam appellatum fuisse scimus) ab illo vocari. Postremò
cum Aufonius Gallus dicat, ^o *Troctæque Salar stellatus tergora gntus*, egregiè adeo Truttam nos-

stram pingit, vt dubitari non debeat, quòd ea ab eo Salar vocetur; Et vel maximè cum in
Mofella, dempta Trutta, quæ ibi satis frequens est, nullus reperiat piscis, cuius tergora

N

^a lib. 8. ca. 17.^b lib. 12. cap. 6.^c lib. 7. fol. 147

30. & 36.

^d lib. 8. fo. 311.^e fol. 170. 40.^f li. de pisc. ca. 35^g li. 5. de re med.

ca. 43.

^h Hexa. 5. cap. 3.ⁱ lib. 12. cap. 6.^k lib. 12. ca. 53.^l lib. 25.^m li. de pisc. ca. 35ⁿ lib. de nom. pisc.

cap. 32.

In Mofella.

P. Valeriani
locus corri-
gimus.

C

R. Volaterra
ni & Iouij
error.

D

P. Gyllij
lapsus.

stellata sint purpureis guttis Quia autem ratione Trutta ab eo Salar appelletur, haud con-
 ficere possum; Hoc vnum scio, apud nullum alium scriptorem, Salar legi. Noster igitur vi-
 gesimus quartus piscis (vt breuiter ac summam omnia perstringamus) graeco nomine
 dicitur, à Columella verò Lupus Varius, ab Isidoro Varius simpliciter, ab Aufonio Sa-
 lar, à Plinio Valeriano, à D. Ambrosio, & Isidoro, Trutta, à Plinio quòs Truta vocatur, Arbi-
 tratrque Platina, *Primum quasi trusilem à trudendo dici, eo quod semper in aduersum & impetuosum flumen nit-
 tur, adueniens undas superare contendens.*

¶ lib. 10. de arte
 coquendi.

DESCRIPTIO.

Trutta corporis forma Lupo per similes est; rostro tamen minus extento, magis retuso
 ac paululum in curuo; Ore etiam paulò minori; Sed quamplurimis & acutissimis denti-
 bus, tum in maxillis multiplici ordine, tum in lingua dispositis, denticulato; Præter binas,
 A quas vtrinque tum ad branchias, tum in ventre habet pinnas, aliae duæ in dorso exoriantur,
 prior & maior in medio dorso, posterior minor & cutacea prope caudam; Aliaque
 etiam parua à podice, imò ventri subest; Piscis totus ex albo flauescit, maculis modò pur-
 pureis, modò nigricantibus dorsum ac latera speciosè pingentibus. Squamis tegitur par-
 uis; Partes internæ nihil peculiare, notatiue dignum habent, nisi quod appendices nu-
 merosæ prope ventriculum extant. Fluiuatilis cubitalem magnitudinem ferè non excedit,
 haecultris verò maior reperitur, In Lario enim lacu ad quinquaginta, quinimo Iouio
 auctore *ad centum etiam, libras excrecere consuevit.*

¶ lib. de pisc. 35.

LOCVS ET NATVRA.

B Fluiuatilis piscis est Trutta; in fluuiis minoribus, frigidioribus, saxosis, & inter montes
 delabentibus, potius quàm in maioribus, minus frigidis, minus saxosis, & per plana de-
 fluentibus loca, nascens & degens; Reperitur & in aliquibus lacubus, in quibus longè etiam
 maiores fiunt quàm in fluminibus; Vt de iis, quas Larius lacus procreat paulò ante dice-
 bamus. Aduersus amnes vel è præruptissimis etiam cauitibus decedentes, incredibili im-
 petu Truttas subire, compertum est; Vnde vt Iouius asserit, *Ab Nare finis in Velinum lacum
 (qui hodie pedelucus est) suspenda uelocitate uolucrum modo ascendere creduntur qui lacu ab altissimo montis uertice certis
 primo coartatus angustis, & mox tota aquarum mole præcipitatus, nec subiectis quidem cauitibus made factis, ueluti è uulo
 in ipsum præfluentem Natem effunditur; Maioresque in Lary ripis lasciuo excursu extremas arenæ margines aliquando ad
 uulsi passu longitudinalinem presulasse dicuntur.*

¶ lib. de pisc. 35.

C QUANTI SIT FACIENDA, QVO MODO
 CONDIAVR, ET VT NUTRIAT.

Nobilissimus piscis æquali cunctarum gentium iudicio Trutta censetur; Iouius verò, *La-
 rio in Lacu progenitus, omni alio, uel marino etiam pisce sapiliores esse, & præsertim si Maio mense, & in Brestice torrentis
 ostio capiantur, constantissimè asseuerat. Quemadmodum autem purpureis depictæ notis, sic
 & in frigidioribus, saxosis, & purioribus amnibus procreatæ, ab omnibus laudari solent.
 Recens tamen captæ comedi debent; Nam mortuæ paucissimis horis summam illam sa-
 poris gratiam amittunt; Quoniam ob pinguem illam teneritudinem, quàm ocissimè pu-
 treseunt; *coquuntur (vt Iouius edocet) concise in tabulas, in lebeibus lapideis torno fabricatis, simplici in aqua,
 multo sale indito, atque subinde accessita condimenta penitus aspernantur; Musco enim quodam pruinæ similes paulò post
 sponte emisso, rubentes pulpa proptinus efflorescunt, ita ut quum refrigerint multò gratiores esse uideantur.**

¶ lib. de pisc. 35.

¶ lib. de pisc. 35.

¶ lib. de pisc. 35.

D *Morus nobilis pa-
 rasitus (vt idem refert Iouius) qui plurima eruditaque in obsonijs palmentis commentus est, Tritum cubitalem in
 præpinguis capi inre coquendam esse censibat. Eo autem condimento, quod vulgò Acapionare dicunt.
 (Cuius modum in historia vigesima tertia explicabimus) paratæ, non solum iucundissimè
 sapiunt; sed in multos etiam dies seruari possunt; *¶ Fingiores, ut sunt Lariana, multo succo (eodem
 Iouio auctore) replere corpora, genitaliæque humorem copiosè suggerere dicuntur. Aegris tamen euidentissimè nocent.
 utpote quæ tardè laboriosque in stomacho atterantur & secretantur. At sinuatiles, quæ aduerso torrentium impetu fatigan-
 tur, atque occurrentibus in equalium nadorum petris illisæ castigatora simina, et aridus scilicet carnes offendunt, Medici blan-
 diores aegris apponere & commendare non dubitant. ¶ Plinius Valerianus medicus, Salubribus, etbarijs Truttas
 fistiatiles annametat.**

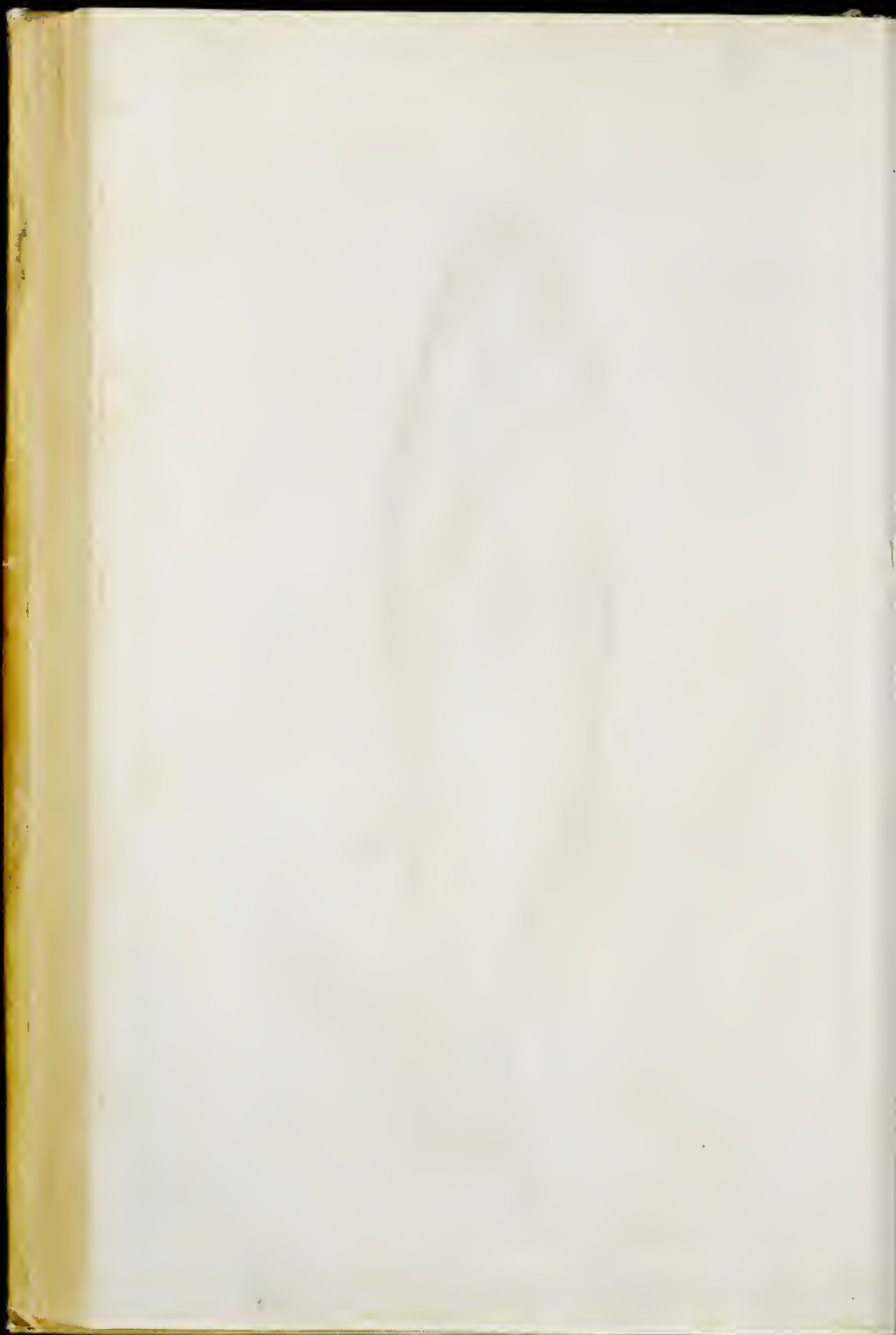
¶ lib. de pisc. 35.

¶ lib. 5. de re me-
 dica. cap. 43.

P. 235



G. Kesteven
N. L. Cyprinid
V. Carpio



HISTORIA VIGESIMA TERTIA
DE CARPIONE

NOMEN.



VM huius vigesimi quinti piscis (quem Itali omnes *Carpione* appellat) nulla à Græcis Latinis ue facta mentio fit, & propterea græco & latino nomine careat, nos cum, vulgarem nomen laturam æmulati, *Carpionem* vocabimus; Aiunt autem olim non *Carpione*, sed *Pione* dictum fuisse; Verùm cū deinceps quispiam supputanti cuidam hospiti carius quàm putarat, facete respondisset, se *Carpione*, potius quàm *Pione* comedisse, *Pione* derelicto nomine, *Carpione* a ppe-

lari cepit; Hieronymus verò Fracastorius aliam *Carpionis* etymologiam narrat, in quibusdam suis versibus, *Carpio* inscriptis, qui cum impressi, cum aliis eius lucubrationibus non sint, à nobis infra transcribentur; At ne aliquis vnà cum auctore thesauri latinæ linguæ, nominum decipiatur similitudine, aduertendum est, ab hoc nostro *Carpione* appellato pisce, longè diuersum esse, alium, quem *Carpiana* vocant, vt in historia vigesima illi pisci dicata declarauimus.

A
B
C
Auctoris
Theſ. lat.
Itin. error.

DESCRPTIO;

Carpio, etsi propè ad eod Truttæ accedat similitudinem, vt proximæ species censeri debeant, ab ea tamen euidentiùs internoſcitur notis; Prominentiori enim rostro, maioribus oculis, candidiori & turgidiori ventre, ac subuigriori dorſo est; Quod quidem dorſum nõ, modò nigricantibus, modò verò purpureis (Truttæ instar) maculis pingitur, fed nigris atque rufis, aureis ue simul conspergitur; Os plurimis acutissimis dentibus, non in maxillis solum, sed in palato etiam atque lingua dispositis, non fecus quàm Trutta, armatum habet; In vltimo dorſo prope caudam, crassa pinnula carnoſa siue cuta cæa conspicitur (qualem tum in Truttis, tum in Salmonibus etiã videmus) cum in piscibus aliis tenuis & membrana cæa, hæc esse soleat posterior dorſi pinna. Squamis tenuibus æquè atqz Trutta tegitur, Cum qua etiam pinnarum numerus & situs, cauda, branchiæ, ac internæ partes omnes ei conueniunt; Magnitudine tamen differunt. Nam cum Trutta, (vt in præcedente diximus historia) ad quinquaginta aliquando libras exerceat, *Carpio* ternas libras vix superat vnquam.

LOCVS.

Lacustris piscis est *Carpio*, & solius Benaci lacus alumnus, vt ferè omnes hucvsque afferuerunt; Sed re vera reperitur etiam & nascitur in paruo ac limpido lacu, haud procul ab Aluio Campaniæ oppido, ex oriente (vulgò *il lago della posta* appellato) ex quo Fibrenus fluiuis exoritur. Et si minores multò hi sint (quippe qui vix libram impleant) quàm qui in Benaco procreantur; In aliquo alio lacu fluminèue eos reperiri haud scimus.

NATURA, PRAESTANTIA, ET CONDIMENTVM.

Profunda prædictorum lacuum loca habitat *Carpio*; Et æstate incunte parit. Pisciculis, & quibusdam lacus purgamentis vescitur; Et si aureis solum frustulis, in imo lacu re-pertis, pasci creditur à plerisque; Quibus H. Fracastorius alludit, in versibus suis, quos (vt diximus) paulo infra citabimus; Verùm cum aurum in minutissimas etiam particulas dissectum durius sit, quàm vt à naturali animalium calore confici, ac in corum partes transmutari possit, id haud rationi consonum videtur. Communi Itatorum consensu piscium omnium nobilissimus censetur *Carpio*; Nec ab re, cum tanta ei sit saporis gratia, vt nulli piscium secundus existimari debeat; Carnem habet teneram & friabilem; quam obrem inter salubres pisces iurè connumerandus est; Siue assus, siue frixus, siue elixus fuerit, sua usque simè semper sapit; Solent tamen eos sepius condire (nõ solum vt sapidiores reddantur, sed vt etiam longius per plerásque Italiæ vrbes circumferri possint) eo condimenti genere, quod vulgò nonnulli *Acarpionare*, alii verò *Amarinare* appellant; Qui quidè condendi

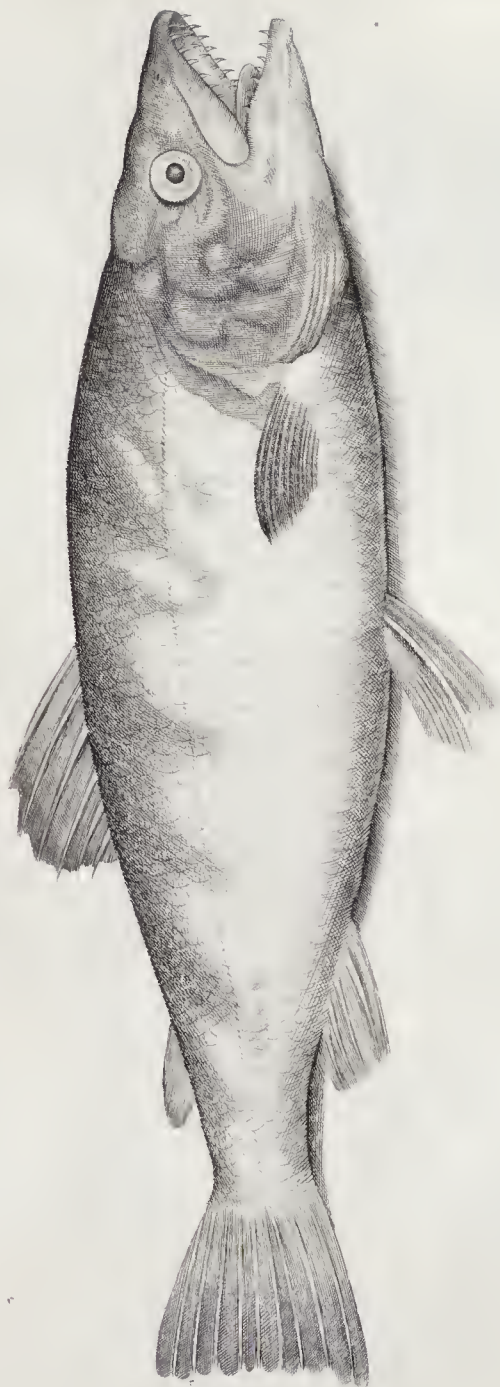
HIPPOLYTUS SALVIANUS

modus hic est. Carpiones recens capti, exterius à squamis, interius verò ab interaneis re purgati, ac modico sale confersi, ubi sic sex, vel septem horas permanserint, optimo & copioso oleo in sartagine frīguntur; Frixis verò, ac inficilem patinam dispositis, prius quàm refrixerint, acerrimū acetum, in quo antea aromata & crocus bullierint, super inspergitur, Et demum post quatuor aut quinque horas, in vase alio, absque superinfecto aceto, lauri, aut myrthi, aut citri foliis, si libeat, interpositis, cancellatum componuntur.

HIERONYMI FRACASTORII CARPIO.

- A** ILLI E tuus Giberite factas qui in montibus aras
Nescines tibi constituit, qui teque tumque
Per nemus omne canis, perque omnia litora nomen,
Hæc enata suis mitis ubi poma sub hortis
Antea, quæ quondam Medorum è finibus Athlas
Transiit, Et magno serabat cum Dracone;
Mox uictor facta expoliens pomaria persequens,
Dum leuibus nostrum talaribus æera tranat,
Domant Charitæ Benaci ad summa Nymphæ.
Insper hor Giberite tibi dat munera pisces,
Qui quondam Hetrusci nauæ, nostraque fuere
- B** Effugis, nunc Benaci super æquora nantes
Carula conuerunt, sinkans æquora caudis.
Quod si forte inuat tamen miracula facti
Atque hominum quondam uersas audire figuras;
Ipsa eadem salo quæ quondam ad littora Battus
Battus amor Dryadam cecinit, mihi reculit Egon.
Forte senex Creteæ patriis Saturnus ab oris
Ab Ione depulsus; regnum, sedesque quietis
Quærebat lato in magno, famulaque arua.
Iamque diem medio sol inclinatus ab axe,
- C** Cum fissus, longaque uia siccatas, Et aestu
Ad uada Benaci uiridi prospicit in herba
Vescentes nauas, Et puri grandia Bacchi
Pocula miscentes placido quos ore salutans,
Equi, aut, uestrum pæri succurrat egent?
Dessioque seni quis pocula parua ministrat
Extinguitque sitim poscenti? illudere nauæ
Et ridere senem. Nam qui præsentibus undis
Possit habere sitim? in flumine largius illo
Eliberis: gelidæque aestum solabere Lympha.
- D** Illusus Deus immisisti in summa palmis
Haurit aquas: pronisq; bibit, tum uersus ad illos
Quo tamen è præco pæri ducetis ad illas
Remigio cautes? quæ fluctibus undique circum
Clanduntur, medusq; iacet parua insula in unis
Ostenditque locum, pretium gens impia iniquum
Possulat: ac passus senior tamen omnia firmat,
Adiuuatque deos testes, scandique phœstum.
Istæ autem dum nate cita liquida æquora sulcant,
Ignari quis nam sedit Deus, etia age nobis
- Fate senex, quonam latebras pro crimine quaeris?
Anne fugam subrepto auro, dominoque relicto
In loca tum paruas? sed te ita facta sequuntur,
Demons, quem nulla poterunt seruare latebra,
Nominis Carpius erat, qui tam teneraria uerba
Dixerat, ingeminauit comites, aurumque reposuit
Proferri: subreptum aurum ni profuerat omne
Virapient: pulsumque rate in media æquora turbent.
Quos placidus distis senior demulcet amicus,
Hetrusci nauæ quæ nunc mens impia suadet
Nec seruare fidem? uos nec meminisse decorum,
Dixerit iam uis, iam dextra infertur: ille
Qui tandem agnosci posse deus, impia dixit,
Gens inimica Deum dedit quod posuit aurum:
Hoc: imo sub fonte aurum pascentis avari.
Dixerat: ast illi ueniam poscentibus Et uox
Dixit, Et iam se cernunt misere; Et ora
In ritum late patulum producta dehiscunt:
In pinnas abiere manus; uellusq; rigeat
In squamas, candamque pedes sinuantur in imam
Qui fuerat subita obductus formidine mansi,
Pallidus ore color, quamquam liuoris iniqui
Indicium suffusa nigris sunt corpora guttis,
Carpius aquas, prius numen qui lassus, in amplas
Se primus dedit; Et fundo se condidit imo.
Inde alij celeri se in media æquora saltu,
Præcipiant, nauamque ratem, Et sine remige linguunt.
Iamque Deus super unus erat, subit ipse magistri
Munus, Et abductus pelagi petit ultima ripas,
Expositus ripa placidus conuersus ad undas,
Equid lo Nymphæ Benacides ista superstiti
Nautis? an ac sacrumque amnem male fuisse carina,
Et uestras sulcabit aquas? en certe ita, Et hinc
Criminis hoc semper scopulo monumenta manebunt.
Dixit: Et in partem ripas conuersa precepit
Cum remis raris ipsa suis: ubi cernere conhas
Nunc etiam licet: extremo quas litore maræ
Collectas miseri media impofuere carina.
Ex illo uada Benaci per carula nantes,
Atque auri ueni fundo pascentur in imo:
Nunc: etiam à primo retinentes nomina Carpo.

P. 26



Salmo
Salmon

N. 111

HISTORIA VIGESIMA QUARTA

DE SALMONE

NOMEN.



R Italis *salmone*, à Gallis *salmon*, & à Germanis *salm* vocatur vigesimus sextus piscis noster, græco verò nomine caret; Propterea quòd nullus unquam Græcorum eius meminit; A Plinio atque Aufonio Gallo, Qui soli veterum latinorum eius (quòd d sciam) mentionem fecerunt, *salm*, siue ^a *ut quibusdam magis placet, salmo* appellatur. ^a *Theo. lin. lat.*

DESCRPTIO.

A Salmone ore est amplo, & valde denticulato; Nam præter id quòd à maxillæ magnis ac validis armatæ sunt dentibus, palatum etiam quadruplici dentium ordine munitur, linguæque hamatis dentibus horret, Oculos magnos habet; Et Branchias vtrinque quaternas; Iuxta quas binæ sunt pinnae, vtrinque vna, Aliæque duæ in medio ventre; In dorso duæ etiam extant; vna prior, & maior; altera posterior, caudæ proxima, minor & cutacea; Ex cuius regione, in imo ventre à pollice alia vna nascitur; Cauda in vnam latam & rotundiusculam pinnam definit; Unde cecinit Aufonius,

^b *Latae castus nagea verbera caudæ*

^b *In Mosella.*

Gurgite de medio summas referantur in undas

Occlus placido cum produitur æquore pulsus

B Squamosus piscis est; Quod Aufonius etiã testatur inquitens, ^c *tu loricato squamosus pectore*. Squamis tamen tegitur exiguis, si cum piscis magnitudine conferantur; Quæ ita maculis notatæ sunt, vt piscis ferè totus subrufis & luteis notis insignis videatur; Et si Aufonius solùm scribat, ^d *Præfens maculis capitis*. Dorsum ex coeruleo nigricat; Venter verò subalbidus est, Linea vtrinque à Branchiis per latera ad caudam rectam ducitur; Ventriculum habet oblongum & angustum, cui innumeræ hærent appendices, Hepar, cui subnigricantis fellis annexitur vesica, fibris nullis diuisum, pallet; Lien verò ex rubro nigricat; Quamobrem cum Aufonius scripserit, ^e *Nec te punicro trulilantem uisere Salmone transferim*. De carne (quippe quæ tum cocta, tum salita rubra efficitur) potius quàm de viscerum aliquo, intelligendum arbitror; Mirè pinguescunt, & maximè abdomine; Et propterea iure scriptum reliquit Aufonius,

^c *ibidem.*

^d *ibidem.*

^e *ibidem.*

C ^f *Cui prodiga nutat*

^f *ibidem.*

Aluus, opimatoque fluens ab domine uenter.

In iis autem, quæ feminæ esse creduntur, quæque à nonnullis Gallorum ob magnum rostrum ^g *Beccard*, ab aliis verò (propterea quòd oua ferè videantur) ^h *Bortiore* dicuntur; extrema inferioris maxillæ pars, quæ hani instar adunca est, foramine, in superiore maxilla, ob id insculpto, recipitur atque conditur; Cum in Salmonibus aliis inferior maxilla vix paululum sursum incurua appareat; Cubiti & dimidii, & duorum etiam cubitorum longitudine; palmi verò crassitudine & amplius, capiuntur; Aliquando autem multò maiores, ita vt ad Thunni exereuisse magnitudinem videantur.

LOCVS ET PARTVS.

D Marinus & fluuiatilis piscis est Salmone; Propterea quòd ex mari flumina, verno præsertim tẽpore, subeat; Non tamen in omni mare, sed in solo Oceano ipsum reperiri, experientia ipsa manifestissimè comprobatur; In Mediterraneo enim mari nullibi visus aut captus est unquam; Pari etiam ratione, neque in omnibus fluminibus degit, sed in iis solùm, quæ in Oceanum defluunt; Unde in Germania Rheni, in Aquitania Garunnæ & Dordonæ, in Galliâ Sequanæ & Ligeris, in Angliâ Tamensis alumnus est; In quibus perrarò, in mari verò crebrius eos parere, ex eo clare conicitur, quòd recens orti rarissimè in fluuiis videantur; Unde ⁱ *Salmones dala i aqua semel degustata, nix in mare regredi, vt quidam testatur, verisimile haud videtur.* ^j *Calepini error.* ^k *& Calepini.*

NATVRA ET MORES.

^b Alber. lib. 2. 4. de anim. Gregalis est Salmo, gregatim enim natat, & degit, ^h *Piger piscis est, sed fortis; vti enim seipis, cui rei obiaculum inuenit, eandem ad os recurvat, et se in circulum inflectit, transit.* Carne vescitur; In marique se abdere creditur; Propterea quod quibusdam anni temporibus, rarissime aut nunquam capi solet, ^l *Cor eius (Alberto auctore) ex corpore extractum diuisione omnium animalium cordium mouetur.*

QUANTAE SIT NOBILITATIS, ET QUI EORVM NOBILIOR.

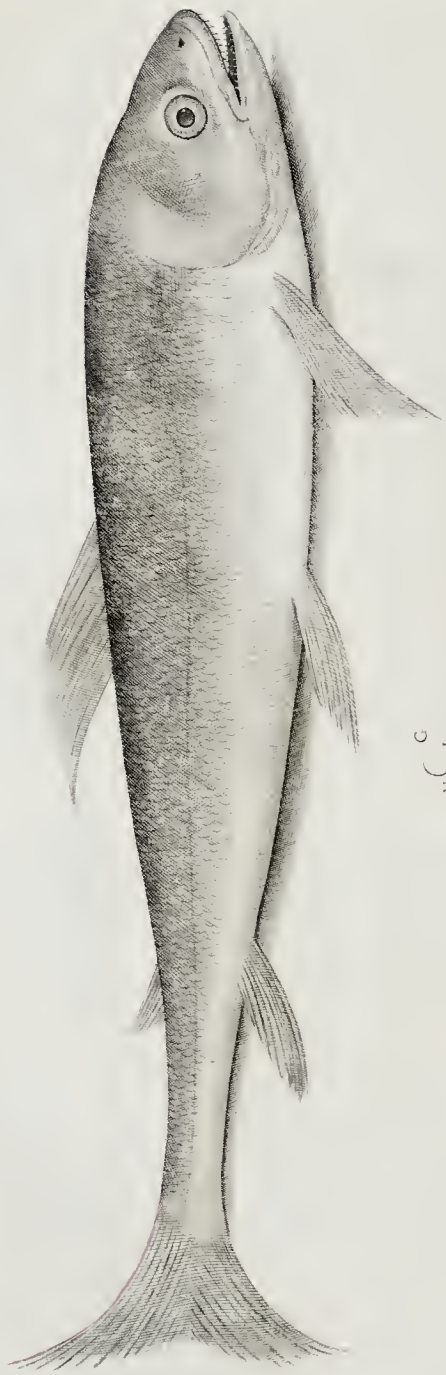
Sicuti communi iuniorum iudicio, inter suauissimos pisces connumeratur Salmo; Sic omnibus anteponitur à Plinio, dicente, ^k *In Aquitania Salmo fluminalis marinis omnibus praesertur.* Nec in meritò, quando nulli vel etiam nobilissimorum piscium in sapore atque teneritudine cedat; Sed parcè degustandus est; Largius namque comestus, satietatem affert molestam; Vnde haud mediocriter eius imminuitur existimatio; Neque etiam omnes aequè magnificiendi sunt; Marinis enim perpetuò antecunt fluminales, in dulci aqua, marina ac falsa qualitate exuti, teneriores atque suauiores facti; Quorum rursus, qui longius à mari recesserint, diutiusque in fluuiis degerint, eos, qui neque adeo longè flumina subierint, neque tandiu in eis versati fuerint, antecellunt; Praeterea fluminum quoque ratione praestantia differunt; Vti enim supracitato loco Plinius etiam testatur, Aquitaniae fluminum accolae praestantes sunt; Alberti verò magni testimonio, ^l *In Rheno est maxime ad Coloniae praestantiores; Sapidissimi quoque censentur, & qui in Rheno capti, Basileae comeduntur.*

VT NVTRIAT.

Carnem habet teneram, dulcem, & valde pinguem; Praesertim (vt supra diximus) in abdomine; Et propterea non friabilem, sed lentam; Vnde aegre coquitur, citissime (vt dictum est) satiat, nauseamque aliquando mouet, atque crassum & lentum succum gignit; Quamobrem aegri ab eo prorsus abstineant, qui verò secunda fruuntur valetudine, non nisi parcè & raro (si vlla eis cordi est de tuenda valetudine cura) eo vescantur.

VT CONDIATUR.

Recentem, & salitus editur; Recentem nonnulli in sola aqua; alii verò in duabus vini partibus & vna acetii, iniecto sale elixant; Sunt etiam qui recentis frusta caryophyllis prius infixis assent, atque cinamomo saccharo & aceto condiant; quoque condimento suauior multò reddi solet; Salitus verò (quorum maximam copiam Gallia Belgica quotannis in Italiam mittit, in plebis usum, nam saliti pristina nobilitatem amittunt; & si qui recens salitus fuerit, non sit prorsus spernendus) in aqua elixus oleo atque aceto conspersus comeditur.



G
L
N. V. Sabartina

HISTORIA VIGESIMA QUINTA
DE SALMARINO

NOMEN.



IC noster vigesimus septimus piscis, quē Tridentini (apud quos reperitur) *salmarino* & *salamandrino* appellant; Cum dulcis aquæ alumus sit, ac paucis quibusdam duntaxat locis (vt infra declarabimus) nascatur, neque Græci, neque Latini scriptores vllam eius mentionem fecerunt. Et propterea cum græco ac latino nomine careat, nos eum, vulgarem sequuti nomenclaturam, *salmarinum* vocabimus. A

DESCRIP TIO.

Salmarinus capite est rotundo; Rostro breui & retuso, Ore mediocri, & robustis dentibus munito; Oculis mediis & orbiculatis; Branchias vtrinque quaternas habet; Et pinnas etiam vtrinque geminas; duas ad branchias, & duas circa medium ventrem; Præter quas duæ aliæ in dorso eriguuntur; prior & maior in eo medio, posterior verò & minor prope caudam; è cuius regione alia etiam vna parua imo ventri hæret. Cauda lata est & lunata; Squamis mediocribus, & non facillè deciduis tegitur; Pinnæ & cauda rubræ sunt; Venter & latera ex albo rubescunt; Dorsum verò ex rubro flauescit, ac luteis quibusdam maculis (Carpionis instar) notatur. Totius piscis figura rotunda est, & oblongiuscula; Ventriculum habet amplum & carnosum; Hepar pallidum, à quo fellis vesica pendet; Lienem sub atrum, & intestina lata, ac plurima pinguedine conuoluta; Cum maximè excreuerit, duas libras non excedit; Qui verò crebrius capiuntur, vix libram superant. B

LOCVS.

Fluuiatilis piscis est Salmarinus, in frigidissimis ac saxosis fluminibus nascens. Non tamen in iis omnibus, aut quamplurimis reperitur, sed in paucis solùm quibusdam. Nascitur enim in flumine, cuiusdam loci vulgò *valdenen* dicti, circiter viginti millia passuum à Tridento distantis. Atque in alio fluuio apud *brissinam*, qui quadraginta millia passuum à Tridento distat, vbi etiam crebriores procreantur. C

NATVRA.

Verno tempore coit Salmarinus; parit autem æstate, circa saxosa fluuiorum loca; Pisciculis vescitur, in quorum penuria quibusdam fluuiatilibus purgamentis & fordibus nutritur. Gregatim non admodùm degit; Et perrarò copiosa eorum fit captura. D

PRÆSTANTIA.

Sicuti Benaci accolæ Carpionem, sic Tridentini Salmarinum, non fluuiatiliùm solum, sed marinorum etiam omnium, piscem nobilissimum esse edendunt. Vnde non nisi lautiores diuini mensas dignatur; Quem admodum CHRISTOPHORVS Marducius Reuerendiss. Cardinalis, Illustriss. princeps, ac studioforum omnium meccenas, ea sua incomparabili humanitate, qua cum omnibus vitur, mihi retulit; Cum

ILLVSTRIS
SIMVS CAR.
TRIDENTI
NVS.

H I P P O L Y T V S S A L V I A N V S

MARCEL- Romam ad illud interregnum venisset, in quo MARCELLVS secundus maximo
 LV S II. bonorum omnium gaudio, Maximus creatus fuit Pontifex; Qui tamen die vigesima
 FONT. prima sui Pontificatus (pro dolor) repentina morte sublatus, vniuersam Rempu-
 MAX. blicam Christianam, ea maxima opinione & spe, quam omnium sua antea acta & exem-
 plari vita excitauerat, incredibili ferè omnium dolore, orbauit.

V T N V T R I A T.

Vti sapidissimam ita teneram carnem habet Salmarinus, atque pinguem,
 non tamen viscidam (cuiusmodi plerique pinguium piscium ha-
 bere solent) sed satis friabilem; Quamobrem boni suc-
 ci, & concoctu facilis est; Et maxime cum, vti
 diximus, puram solum aquam inco-
 lat. Condiri variè potest, &
 quouis modo con-
 diatur, sua-
 uissimi-
 mus semper est.



Pl. 8.



G. Beiaox
N. L. Clippen
V. Laccia

HISTORIA VIGESIMA SEXTA
DE ALOSA.

NOMEN.



VNC vigesimum octauum piscem, qui Romæ *Laccia*, Venetiis *Chiepa*, in Hispania *sanolor*, vel *saboga*, Malsiliæ *Halachia*, à Gallis *Alofe*, & à Græcis nostri tēporis *Thrissa* vocatur; *Alofam* appellauit Aufonius Gallus inueniens, ^a *scri-* *dentesque facis opsonia plebis Alofas*. Nam præter id, quòd hic vigesimus octauus piscis, nunc quoq; *Alofe* à Gallis vocatur (quod quidem grauissimū rei huius argumentum est) in fluminibus etiam reperitur, quippe qui è mari illa subeat, vnde meritò inter fluuiales suæ Mofellæ pisces recensetur ab Aufonio; Nec obstat quòd eam plebecium piscem faciat, cum hic

noster Romæ nobilis habeatur; Nam neque palatis omnibus, neque locis singulis, eadem æquè ac semper sapiunt. Verùm cum in nullo alio veterum Scriptorū *Alofa* legatur; vulgare nomen antiquitus etiam fuisse, Aufoniumque vulgi potius nomenclaturam sequutum, quam vulgus, Aufonium cum latine loquentem, imitatum *Alofe* vocasse dubio procul arbitror; Nec mirū cum Latinorum nemo de hoc pisce (quod quidem sciam) pertractauerit, ob idq; latino prorsus nomine careat; Neque. n. Platinæ assentiendum est, ^b *qui nostrā Lacciam antiquorum Lupum esse opinatur*. Nam et si non vulgaris sit, non ita tamen nobilis est, vt *Lupus* tantopere ab omnibus authoribus commendatus credi debeat, & vel maximè cum frequentibus a deo ac molestis spinulis eius carnes impediatur, vt in conuiujs illarū tædio atq; periculo, summæ suauitatis gratiā amittant; Præ-

terea cū authoribus, ^c Aristotele, ^d Plinio, ^e atq; Athenæo, *Lupus* eandem *Mugili præuodati*; *Laccia*, quippe quæ non solum dentibus, sed omni prorsus maxillarū asperitate careat, *Lupus* esse non poterit; Postremò ea omnia, quæ *Lupo* ex authoribus debentur, piscem illum, qui Romæ *spigola* vocatur, *Lupum* esse apertissime declarant, vt historia 28. monstrabimus; Neq; etiam ^f *Maffario*, & ^g *Iouio*, *Lacciam Clupeam esse contendentibus*, est subscribendum; Nam cū *Ennius*, ac *Plinius* soli *Clupeæ* mentionē faciunt; inquitq; ille; ^h *Omnes ut Clupea præstat Musselsa marina; hic verò, Attulum magnū padi piscem minimus appellatus Clupea, uerū quandam eius in faucibus mira cupiditate appetens morsu exanimat*; Nemo quidē vnquam his verbis *Lacciam Clupeam esse comprobare poterit*; Nec si dicant quod *Chiepa*, vulgaris huius piscis nomenclatura (qua Veneti & Etrusci vtuntur) à *Clupea* deduci videatur; leui a deo coniectura res pendit debet; Et maximè cū non desint etiā, quæ corū opinioni fidem abrogen-

nam si *Clupea* appellatus piscis (Plinio auctore) minimus est, neutiquam *Laccia* erit, quæ sæpe quidem cubitalem superat magnitudinem; Quòd si dicatur cubitalem etiā *Clupeam* cū *Attulo* collatam, ^k *Qui, eodem Plinio teste, ad mille aliquando libras augetur*, minimum piscem cenferi posse; Vt hoc condonemus, illud obstat saltem, quòd cū sub ventre *Sturionis* modo rotundum & fistulosum os habeat *Attulus*, in maximo etiam, modicè a deo hiat atque patet, vt non mediocrem quidem, ne dum magnam, ad deuorandam in eius faucibus expetitā venam, *Lacciam* intromittere villo modo possit. Et demum cū *Clupea* *Attulum* magnū a deo piscem morsu exanimet, *Laccia*, vt quæ nullos prorsus dentes, nullāmq; oris aut maxillarū (vt diximus) asperitatē habeat, *Clupeam* esse nō posse, nemo non intelligit; Verè itaq; veterū latinorū solus Aufonius *Laccie* meminit, eamque vulgi more *Alofam* vocauit; Quòd verò ad græcā eius attinet nomenclaturā, *Gregorius Tiphernatis cōterrancici mei* viriq; ætate sua doctissimi, & *Theodorus Gazæ* testimonio, à Græcis *θρίσα* vocatur, cū ille ^l *in Strabone*, hic verò ^m *in Aris. θρίσα* interpretatus fuerit *Alofam*. Et meritò, cū ea omnia, quæ *Thrissæ* ex Veteribus debentur, *Alofæ* nostræ ad vnguē conueniant; Vt procedente historia declarabimus; Hodièque (quod haud contemnendam coniecturam facit) à Græcis vulgò *θρίσα* vocetur, s. in. φ. corruptè commutato.

D

DESCRIPTIONIO.
Athenæus ⁿ *Thrissam Thrichidibus* (quæ nunc Romæ *sarde*) et *Chalcidibus*, (quæ hodie vulgò à Romanis *sardoni* appellantur) *similem* facit. Quamobrem cū magnitudine dempta, reliqua serè omnia *Alofæ* nostræ cū illis conueniāt, iure *Gregoriū Tiphernatem* & *Theodorū Gazan*, sequuti, *Thrissam Alofam* interpretamur; *Thrissa* itaq; siue *Alofa* caput habet in latere valde compressum, Rostrum acutum, Os cum maximè hiat admodum patulum, edentulum, atq; omnis asperitatis

In Mofella.

lib. 10. de arte coquendi.

Hist. lib. 9. ca. 12

lib. 9. cap. 62.

lib. 7. f. 153. 34

in Annot. in 9.

Plin. ex ca. 15.

lib. de pis. ca. 17

Apl. in Apolo

getico.

lib. 9. cap. 15.

ibidem.

lib. 15. et lib. 17

Hist. lib. 9. ca. 37

lib. 7. fol. 163.

47. lib. 8. fol.

177. 27.

Platina
lupus.

B

Maffarij
et Iouij
error.

C

D

expers, Brachia sunt utrinque quaternae; Et iuxta eas pinnæ binæ, utrinque una, binæque aliæ in medio ventre, e quarum ferè regione in medio dorso alia una est, aliæque ab ano per inimum ventrem usque fere ad caudam excurrunt; Quæquidem cauda in lunatam pinnam definit; Nervi corporis si gura, si eum latitudine conferatur, oblongiuscula apparet, & in latera ita compressa, ut inus ventris, recta linea præa cutis aculeis constructa, & propterea non aspera solum, sed serræ etiam modo secante (si aduersa deducatur manus) terminetur. Squamis tegitur magnis, tenuibus & facile deciduis; Ventre & lateribus argentum æmulatur; Dorso verò & capitis vertice, ex alio flauescit. Spinulis innumeris exilibus sed longiusculis caro eius intersecatur. Maxime aucta Romæ bipedalem mensuram non superat.

LOCVS.

Alofa marinus piscis est; Ex eorum numero, qui flumina subeunt; Vt Strabo testatur in-

A quiens, ^o Tradit etiam Aristobolus nullum ex marinis piscibus in Nilum recurrere, præter Alofam et Mugilem, et Delphinum, propter Crocodillos. Athenæus etiam, ^o Inter Niliacos pisces Thryssam connumerat. Non tamen in Nilum solum ascendit; Nam quemadmodum in toto ferè Mediterraneo mari, præterquam in Eurpo pirrheo. ⁹ Quæ Arist. testimonio Alofa uacat, reperitur; Sic pari etiam ratione omnes ferè Italiae, Galliae, Hispaniae, aliarumque Europæ partium, magnos subire fluuios solet, Et ideo haud ab re, ⁷ Doriou in lib. de pisc. sive Nilus Thryssa meminit. Verum non omnibus anni temporibus, sed solum inuente vere, cum ouis grauidæ sunt, ad flumina adnataut; In quibus toto verno tempore commoratur, æstate incipiente in maria rursus reuertuntur; Vt Strabo etiam testatur reliquit, supra citato loco subdens, ⁵ Ascendunt itaque Mugiles, ut ille inquit; In nere cum prægrauiter sunt, descendunt autem paulo ante pleiadum occasum unâ omnes partibus; iunc etiam in septa inciduntur capiuntur; idem de Alofa licet coniectere. In quoquidem mari neque etiam certam & stabilem sedem

B incolunt, sed toto potius pelago vagantur, ut his verbis asseruat Oppianus,

⁶ Chalcedes et Thryssa passim, Abraamidesque feruntur, Alternantque uitas ponti, curruntque per aquor
Atque caernatim percurrunt æquoris undas, Hospitium mutant semper, pontique uagantur.

Et curuis habitant Scopulis, ex litora uisunt,

Vnde eum ⁴ ab Athenæo Arist. dicitur de anim. et de piscibus citare, ⁸ gliaæ uobryæ. i. Thryssa stabili dicitur, ne mendum sit suspicari possumus; Et vel maxime, eum diuturna

Piscatorum obseruatio Oppiano, potiusquam Athenæo subscribat. NATURA ET MORES.

In sine ætatis parit Alofa, non in fluminibus, sed in mari, quæ admodum supra citato loco à Strabone dicitur, atque ipsa eprobatur; in fluuiis. neque recens ortæ, neque effectæ uille, sed maior oēs, & ouis grauidæ, ut feminae, aut femine (quod lac uulgo appellatur) distæt, ut mares, capiuntur; Gregales sunt, ut Opp. etiam præcitato loco testatur est inquit, Atque alternatim percurrunt æquoris undas; Aelianus autem de Aegyptiis Thryssis pertractans scribit, ² Qui Maracotim lacu accolunt, Thryssas

C illinc cantu et pulsibus testatur concrepantibus consonantibus piscatur; etenim ea tanquam saltatrice saltat in piscatoria ad se comprehendendas explicitata instrumenta incidunt, atque eum saltatione et lussione Aegyptij splendendam prædam consequuntur. Verum eum ⁷ Athenæus Arist. testimonio (et si in Arist. non legatur) trichidem etiam saltatione et cantu delectari, audientemque ex mare exili re, assueti, an piscis uterque ea præditus sit natura, vel potius num alter illorum locorum mendosus sit; in historia de Trichide, quæ nostro 2. libro habebis, excutiemus. Oppiano author eum ⁸ niassa capitur; Capiuntur etiam retibus, sed semper flumina ascendentes, nusquam verò descendentes.

QUANTAE SIT PRAESTANTIAE, ET QUAE EARVM PRAESTANTIOR.

Alofae marinae strigosa arida & insuaues sunt; Vnde & Hicestius de marinis loquens, ⁶ squalidas sine sicca sine pinguedine se, sine multo sicco eas esse dicit. Fluuiatiles verò, quippe quæ vel paucorum dierum mora, in dulci aqua mirifice pinguescunt, atque teneriores fiunt, sapidae ita sunt, ut ni plurimis illis spinulis, inter vescendum admodum molestis, eius (ut diximus) impediretur carnes, eum nobis libissimis piscium conferri possent; Tyberinae aliis omnibus fluuiatilibus eomuni omnium iudicio præferuntur; His secundæ sunt, quæ in Arno Fruriae, in Vulturno Campaniae, aluntur fluminibus; Hispanæ verò & Gallicanae uti omnium longè maximæ sunt; Ita cum Tyberinis haud conferri debent; Quamobrem iure Aufonius (ut dictum est) eccinit, ⁷ stridensque focus opponia plibus Alofas.

VT NVTRIAT, ET VT CONDIATUR.

Marinae duræ & sicca carnem habent, Fluuiatiles duritie & mollitie medioerem, Sed non friabilem, ob multam pinguedinem, qua abundant. Authore Athenæo, ⁸ distribuitur faciles sunt Comeduntur aut in aqua, modico aceto & sale iniecto elixæ, aut assæ; Dum autem assantur, a aceto & oleo, cum feniculi umbella, aut saluie, roris ue marini ramusculo, crebro rorandæ sunt.

^o lib. 15. fol. 67
⁹ lib. 17. fol. 78
⁹ lib. 7. fol. 155. 50
⁷ Hist. lib. 9. c. 37
⁷ Athen. lib. 7. fol. 164. 2.

⁵ lib. 17. fol. 78

⁶ lib. 1. fol. 11. 40

⁴ lib. 7. fol. 163. 53

² lib. 12. ca. 48.

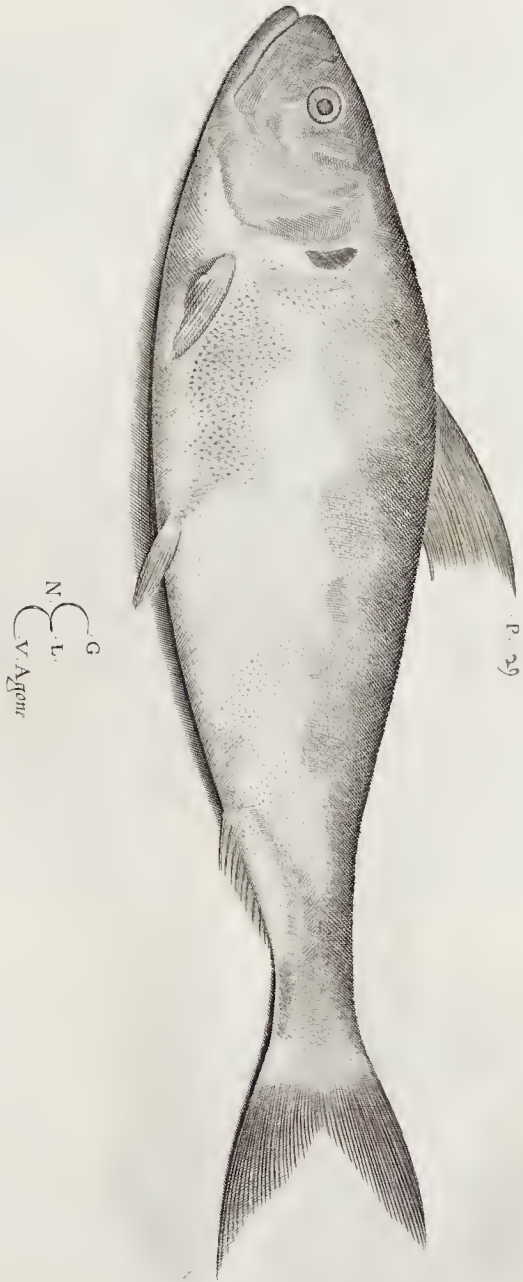
⁷ lib. 7. fol. 164. 6

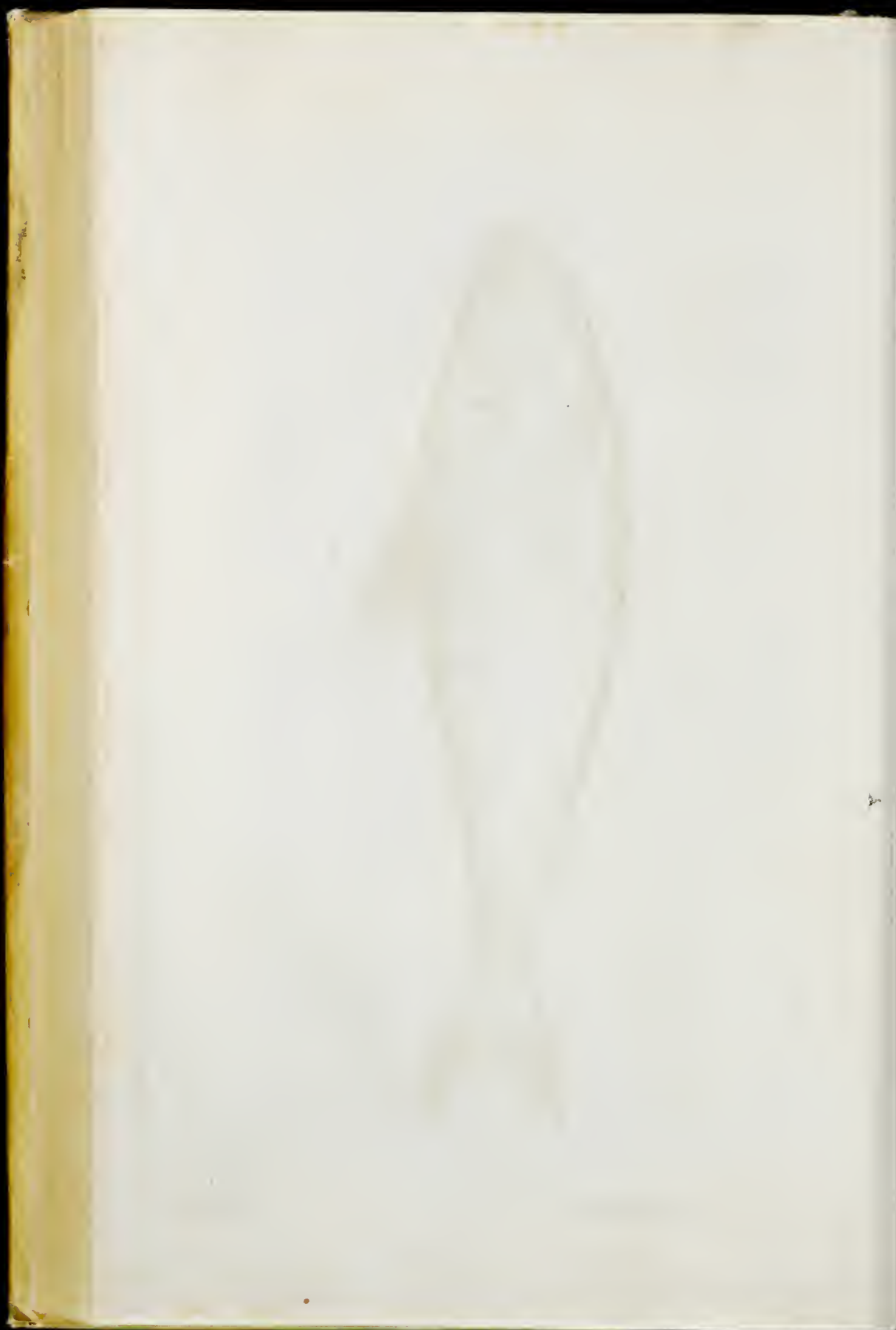
⁸ lib. 3. f. 138. 57

⁶ Athen. lib. 7. fol. 163. 47.

⁸ lib. 8. fol. 177.

27.





HISTORIA VIGESIMA SEPTIMA

DE ACONE

NOMEN.



ISCIS vigesimus nonus, in ea Galliae Cisalpinæ parte, cui Longobardi nomen dedere, *Agone* appellatus, quo nomine ab Antiquis tum Græcis, tum Latinis vocatus fuerit, haud facillè est iudicatu; Et propterea ^a Benedictus ^b Paulusque Iovius vulgare nomen imitati, eum Aconem vocarunt; Quos & nos in præsentiarum sequemur; Et si Chalcidis species iure statui posse videatur, ut frequenti etiam descriptione declarabimus.

^a in suis vñificis.
^b lib. de piscibus
cap. 17

A

DESCRIP TIO.

Hic nosfer piscis, ad *Alofæ* (quam Græci *επισσου*) atque vulgaris Italarum *sarda* (quam Græci *τριχινα* & *τριχινα* appellant) proximè adeo accedit similitudinem, ut ab eis nullà ferè alia nota, quàm magnitudine differre videatur, illa enim minor, hac verò maior est; Vnde cum Athenæo authore ^c *Chalere*, *Thrissa*, & *Trichius*, similes pisces sint, Sicuti pisces vulgò *Harenghe*, & *sardoni* appellatos (ut qui *Thrissis* & *Trichiis* similes existant) *Chalcides* esse, in historia de *Chalcide* (quæ secundo libro nostro habetur) edocemus; Sic *Acones*, quippe qui non minus quàm illi, *Thrissis* atque *Trichiis* asimiles sunt, *Chalcidum* species (ut rursus etià atque latius in historia de *Chalcide* explicamus) censeferi possunt & debent; Sunt itaque *Acones* oris rictu grandiori, & edentulo; Capitis & totius figura, in latera cõpressa, ventre imo in lineam acutis ossiculis constructam atque ferratam desinente; Squamis tenuibus, latè ac modico contactu deciduis teguntur; Cauda lunata est, Color argenteus præterquam in dorso, quod ex subceruleo nigricat; Iuxtaque Branchias vtrinque nota semirotonda & nigra apparet. Pinnis, Branchiis, atque internis partibus, *Alofæ* ab similibus non est; Palmi mensuram perrarò excedit.

^c lib. 7. fol. 153.
47.

B

LOCVS.

C

Acones neque marini neque fluviatiles sunt, sed lacustres tantùm; Cum neque maria neque flumina, sed solum lacus incolant; Neque etiam in lacubus omnibus, aut quamplurimis, sed in nonnullis solum Cisalpinæ Galliae, *Lario* scilicet, *Verbano*, *Benaco*, & eo, qui *deligano* vulgò dicitur, nascuntur & degunt; In quibus copiosè adeo procreantur, atque capiuntur; ut Piscatores præter lucrum, quod ex recentibus toto anno venditis faciunt maximum; magnam etiam eorum partem salire (ut infra dicemus) cogantur; Vnde Benedictus Iovius dixit, ^d *Larius innumerò in gurgite possit Acones*.

in suis vñificis.

D

PARIENDI TEMPVS ET LOCVS.

Acones sceminae ouis grauidæ, maribus semine refertis consequentibus, ad faxosa litora Maio mense adnatant; vbi sceminae oua gignunt, eaque semine conspergunt mares; Ex quibus deinceps puzilli nascuntur *Acones*; paucisque diebus ad digiti augmentum magnitudinem; vocatürque vulgò digitali magnitudine aucti *Antefiti*; Qui paulatim demum maiores fiunt, donec ad naturalem suam magnitudinem (quam vnus palmi esse supra diximus) excreseant.

NATVRA ET MORES.

Timidi pisces sunt; Et propterea quavis leui atque tremula vmbra deterriti, trepidi refugiunt; Simples etiam & omni astutia carentes; Vnde temere in retia incidunt. Gregatim viuunt, & nõ nisi denso agmine natant; Arbitrati forsam, ita tutiores ab iniuria & vio

lencia maiorum piscium reddi; Cyprini enim, Lucii, & præ cæteris Trutta, eos tanto impetu infestantur; vt aliquando plura eorum millia insequentem inimicum per lacum longo tractu pauidè fugientia, iucundum intuentibus spectaculum, lucrosam vero Piscatoribus occasionem præbeant; Nam eo tempore non solum innumeros ita perterritos Acones, sed vnà aliquas etiam maximas Truttas capiunt; Aquatilibus solum animalibus vescuntur.^d A Theodoro Gazza in Aristotelis uersione pulchris appellatis. A Plinio uerò sic circumscriptis.

^d Hist. li. 4. cap. 10.

^e Adeoque nil non gignitur in mari, ut caponarium etiam aliis animalia pernici molesta salu existant. Quæ quidè Aristotelis præcitati loci testimonio, Gignuntur in profundo mari tanta fecunditate ut etiam esum ex piscibus

^e lib. 9. cap. 47.

A parantur; Si diu permanserit totam corrodant atque absumant; Quæque non solum Aristotele, sed Plinio etiam supra citato loco auctore, circumglobata esse sæpe extrahuntur. Hæc itaque animalia cum non minus in lacubus quàm in mari procreentur, iis Acones non solum sub aqua existentibus, sed in summam etiam lacus aquam in globos sursum latis, ibique statim dissipatis nutriuntur. Viuaces non sunt Acones, aqua enim priuati illico moriuntur. Quod Benedictus Iouius etiam testatur his uerbis; *Nullo animal deceptis uiuere nesit aquis.* Communique Piscatorum iudicio, supra quatuor annos uiuere non creduntur.

f In suis districtis.

PRAESTANTIA, ET VT NUTRIANT.

B Pisces sunt haud ignobiles, & præsertim Iulio, Augusto, Septembri & Octobri mensibus; Quo quidem tempore teneriores & pinguiores facti, multò etiam suauiores esse solent; facile non concoquantur; Crassiusculum succum gignunt, & mediocriter nutriunt.

CONDIENDI RATIO.

Recentes variè condiuntur. In Sartagine enim optimo oleo frizi, minorésque (quos vulgò *Antesâ* uocari diximus) aranci mali succo, maiores uerò aut sapa, aceto, uino, aromatibusque, aut omphacio, cui commissum ouum sit comperfi, comedi solent; Nonnulli paulò adhuc grandiores (vti ii sunt, quos vulgò *Agenti de Reçeli* appellat, propterea quòd

C quodam retis genere, vulgò *Reçelo* uocato, in medio lacu capiuntur) tum in aqua, oleo, olentibus herbis, atque aromatibus iniectis, elixi; tum alsi, crebròque dum affantur oleo & aceto cum saluæ ramusculo irrorati, parantur; Verùm eorum præstantior condiendi ratio, ea profecto est, quæ vulgò *Acarponate* siue

Amarinate dicitur, qua quidem conditi non solum sapidissimi sunt; Sed in aliquot etiam dies conseruari possunt; Quale autem id sit condimentum, in uigesima tertia historia, Carpioni dicata explicauimus; Saliti etiam seruantur, in minoribus dolis mura conditi; Et dum salendi causa exenterantur, ex eorum

D interancis in lucernarum usum oleum colligunt.

P. 30



Γλαβροεξ
 L. lupus.
 N. V. Siquola

O. 411
 N.



HISTORIA VIGESIMA OCTAVA

DE LVPO

NOMEN.



VNC piscem, qui *λαβραξ*, a theore Athenæo *πικρὴ πύλα λαβροῦ πικρα*, hoc est, ob impetum vel audaciā, teste verò Eustathio *ἡ quasi λίου βορός*, hoc est, valde vorax, à Græcis dicitur. Latini *Lupum* appellarunt; Non græcæ vocis etymologiam sequuti; Cum non *λαβραξ*, sed *λύξ* Lupum sonet; Sed rei potius naturam imitati. Nam cum Græcorum *λαβραξ* edax, audax, immanis que sit piscis, cumque Lupus quadrupes animal edacitate, audacia, immanitateque polleat, harum rerum

A

fimilitudine ducti, *λαβραξ* Lupum latini dixerunt; Vt Isidorus Hyspalemsis etiam testatur, inquit, *Ex moribus terrestrium pisci aliqui vocantur, ut Canes marini quod mordcant, et Lupi quod improba nota cuncto aliorum persequantur.* *λαβραξ* præterea Hesichii testimonio, *λαβραξ* etiā vocatur. Qui autem eorum piscium, quos nunc habemus, Lupus sit, non omnibus æquè notum est. Franciscus enim Philephus, *Lucium, Lupum esse contendit.* Verum quantum aberret, Vigesima prima historia edocet. Raphael Volaterranus *Sturionem esse arbitratur, Quod etiam quàm à ratione sit dissonum, in historia trigesima manifestè patet.* Platina verò *Alosam* (quam Romæ *Lacicia* vocant) *Lupum esse credit.* Sed in quanto errore & ipse versetur; Vigesima sexta historia apertè declarat *Qua mobrem istis tanquam falsis reiectis opinionibus, nos hunc nostrum trigessimum piscem Romæ *spigola*, in Hetruria *Ragno*, Venetiis *Varolo*, in Liguria *Loua*, Mafsi *liæ* *Lupesson*, in Gallia *Lubin*, in Hispania *Lupo*, & à Græcis vulgò *Libra* vocatum, antiquorum Lupum esse, proculdubio asseueramus. Quoniam præter id, quòd in Liguria, in Gallia, in Hispania, in Græcia, vulgaris eius nomenclatura antiquum nomen hodie æmuletur, Ea quoque omnia, quæ ex antiquis Scriptoribus Lupo debentur, huic nostro appositè respondent; Vt ex sequenti descriptione, atque ex tota procedente historia manifestissimè poterit intelligi.*

Philephus error.
R. Volaterranus lapsus.
Platina error.

B

DESCRIPTIO.

Lupus rostro est oblongiusculo, Ore, cum hiat, valde patulo, plurimis atque tenuissimis denticulis, multiplici ac vario ordine dispositis (pectenium instar, quibus Lanarii vtuntur, quosque vulgò *Cardi* Itali appellant) munito. Oculos magnos habet, Branchias vtrinque quaternas; Quarum operculum duobus ossibus constat; Quorum superius postrema sui parte ferræ modo denticulata, cum suprema inferioris ossis, ac sibi subiecta parte, squamatim committitur; A summis branchiis per vtrumque latus linea ferè recta ad caudam deducitur. Præter binas autem, *Quas vtrinque cernimus pinnas*, in dorso duæ aliæ consistunt. Prior vna, ac capiti proxima, nouem a cutis & inæqualibus aculeis horrida, Altera posterior, & vnico armata aculeo. Venti verò vna etiam alia, ternis innixa aculeis, ab ano subest. Dorsum æquè atque venter extuberat; Vnde nisi totius corporis longiuscula esset figura, ouata censeretur. *Sequitur tegitur, mediocribus, nō inter se solū, sed ipsi etiam piscis carni validissimè commissis.* In paruulo subnigræ quædam apparèt macula, quæ in paulò aduultiore prorsus delitescunt. Grandiusculus enim argenteus est, dorso tamen paulò minus quàm ventre candido. In capite ut *Aristoteles*, ac *Plinius* notarunt *Lapides* habet. Et (vt *Athenæus* testatur) *Lingua* esset atque adherentem, cor vero *trigonum*. Ventriculum amplum & longum; Appendices binas maximè conspicuas; Iecur subflauum, in duas diuisum fibras; Quarum dextræ, fellis vesica committitur. Lienem rubrum & longum. Intestina lata, nec multis complicata anfractibus; Folliculūque plurimo aère tumidum, ac spinæ dorsu validissimè annexum. Ad libras autem viginti Lupum aliquando excreuisse vidimus.

C

D

DVPLEX LVPORVM GENVS.

Cum Columella de piscibus loquens, ita dicat, *Tam sine macula (nam sunt et uarij) Lupi: includimus, duo Luporum genera facit; sine macula vnum, varium verò alterum.* Nec enim est

lit. 7. fo. 155. 18
fo. 1033. 60.

lit. 12. cap. 6.
in catalogo nō minum.

lit. 30. epist. 27
lib. 25.

lib. 10. de arte coquendi.

Hist. lib. 1. c. 5.

Hist. lib. 6. ca. 13

lit. 8. ca. 19.
lib. 9. ca. 15.

lib. 7. f. 155. 15

lib. 8. ca. 17.

vt paruulos Lupos, quippe qui nigricantibus notis (vt dictum est) insigniti sunt, varios ab eo vocari arbitremur; Nam hi ab illis, qui sine macula sunt, ætate sola, ac magnitudine differunt; grandioresque facti, ni gris illis deletis notis sine macula apparent. Columellæ verò varios, ab illis, qui sine macula ab eo dicuntur, alia profecto ratione differunt. Vt cui libet ipsius verba diligenter expendenti manifestissimum est. Est autem varius Columellæ Lupus (vti in trigesima secunda historia abundè probasse opinamur) piscis, quem *Truttum* vocamus; Sine macula verò is est, quem hic ad viuum depictum exhibemus.

L O C V S.

Hic noster piscis, & si in fluminibus non nascitur, è mari tamen sæpe flumina subit, Vti de Lupo testatur reliquere Veteres. Ait enim Horatius,

A ^o Vnde datum sentis Lupus hic Tyberinus, en alto
 Captus hieet, pontes ne inter castratus, an amnis
 Hostia sub tæsi? Et Martialis
 P Lanus Enganei Lupus excipit ora Truttani Aequoreo dulces cum sale pastus aquas. P lib. 13. 89.
 Oppianus autem P lib. 1. fol. 108. 38.
 Labrax, audaces Amia, placidaque Chromis Et strabus cano committit nocte multo
 Pelamides, Congri, quem dicunt nomine olifon Voluitur à terra, pisces hic pasua leua
 Aequora, quæ fluuio, quæ sunt vicinis paludi Accipiunt, pingui discedunt membra sagina,
 Incoluisse iuuat, quæ dulcis terminus undæ, Ex ponto strugy dirus petit ostia Labrax.

Galenus verò, ¹ Lupum piscem in aquis dulcibus natum non vidimus, sed è mari in flumina, aut stagna ascendisse con
 spectamus, ideoque paruus raro, que in modum Mugilis sæpe inuenitur, Et quanquam pelagus sit, stagna tamen marina non
 fugit, nec fluminum ostia. Et Columella ante hos omnes sic scripsit, ² Sod etiam quos rerum natura lacus fe
 cerat, ³ ostiis marinis feminibus replebant; Vnde Velinus, inde etiam Sabatinus, ⁴ Et item Valsinensis ⁵ Et Cimius Lupos Au
 rataque procauerunt, ⁶ Et si qua sint alia piscium genera dulcis undæ tolerantia. In piscinis præterea includi po
 test Lupus; Vt idem testatur Columella, dicens, ⁷ Raro itaque unus aut alter de nullis nullibus Mullis clas
 tra paritur. At contra frequenter animaduertimus intra septa pelagicos greges inertis Mugilis, ⁸ Et rapacis Lupi, Et pau
 lo infra, Tam etiam sine macula (nam sunt ⁹ Et nary) Lupos includemus. Quod tamen de maritimis (quæ
 maximè a niquis in vsu fuerit) & non dulcis aquæ piscenis, intelligendum est.

P A R I E N D I R A T I O.

¹⁰ Aristotele, ¹¹ Plinio, ¹² Oppiano, Latque Athenæo authoribus, Lupus bi anno parit. Nam vt
C Aristoteles tradit ¹³ Aestate parit, ¹⁴ Et vt idem alibi, ¹⁵ atque Athenæus testis est. Parit etiam hyeme,
 sed Aristotele authore, ¹⁶ Posterior partus priori infirmior est. Et eiusdem ¹⁷ Aristotelis, ¹⁸ atque Athe
 næi testimonio, Maximè vs satisfact loci, ubi flumina exeunt in mare.

N A T V R A E T M O R E S.

Vt Athenæus refert, ¹⁹ Alcaeo authore sublimè natus Lupus, Aristotele verò teste, ²⁰ Inter pisces clarissimè
 audire produntur Mugil, Lupus, Salpa et Chromis, Quod non solū transcripsit Plinius, sed addidit etiã,
²¹ Et in vado nitunt. Nec propterea quod apud Aristotelem, à quo ea omnia mutuatus est, id
 non legatur, ab ipso temere additum arbitrari debemus; Quoniam cum ibidem subiun
 gat Aristoteles, ²² Cætera piscium genera minus audiunt, quam obrem inis gurgitibus ver
 sari potius solent, Prædictos clarius audientes, in vado viuere, vt Plinius apertissimè ex
 plicat, tacitè oculatos lectores admouere videtur. Dormit præterea Lupus, vt idem Arist
 testatur, inquit, ²³ Lupi quoque ²⁴ Et Anates, ²⁵ Et Mugiles, ²⁶ Et id genus alii, suscina interdum sapoumero dormientes ca
 piuntur, atque ex ipso nullus suscina capi posse existimatur. Athenæus Aristotelis testimonio, ²⁷ Lupum solita
²⁸ nium piscem esse dicit, quod tamen in Aristotele non habetur; Solū enim ²⁹ Piscibus, qui vtroque, id est
 suffiles, vel (vt Theodori verbo vtatur) susanet diuunt, eo quod suffim rebus capiuntur, ab eo Lupus annuocatur.
 Ex quo (mea quidem sententia) non minus gregalem, quam foliua gum cum esse coniecta
 re licet; Quando susanci dici posse non videantur, nisi grex, in quem sese prius college
 rant, in fugam susus fuerit; Ad quod accedit, quod ibidem eiusdem susancis piscibus Thim
 nos, Limarias, ac Monedulas ascribit Aristoteles, ³⁰ Quos alibi gregales esse docuerat, ³¹ Eundem Aristotele
³² li quoque auctoritate carriorum est, idem testatur Athenæus; Et verè quidem cum scribat Aristo

Athenæus
 notatur

o Ser. 2. Sat. 2. 7
 P lib. 13. 89.
 P lib. 1. fol. 108. 38.
 P elat. 2. f. 28. H
 P lib. 8. ca. 16.
 P lib. 8. ca. 17.
 P lib. 1. lib. 5. ca. 9.
 P lib. 9. ca. 51.
 P lib. 1. fo. 116. 53.
 P lib. 7. fo. 155. 17.
 P lib. 1. ca. 17.
 P lib. 1. ca. 11.
 P lib. 7. fo. 155. 17.
 P lib. 1. ca. 9.
 P lib. 1. ca. 10.
 P lib. 7. fo. 155. 16.
 P lib. 7. fo. 155. 21.
 P lib. 1. ca. 8.
 P lib. 10. cap. 70.
 P lib. 1. ca. 8.
 P lib. 1. ca. 10.
 P lib. 7. fo. 155. 14.
 P lib. 1. ca. 9.
 P lib. 1. ca. 2.
 P lib. 7. fo. 155. 15.

teles, ¹ Reliqua uisus ratio non eadem omnibus est, Alij enim carnivori tantum sunt ut *Cartilaginei, Congri, Hiattile, Thinnu, Muræna, Lupi, Dentice, Amie, Cernæ.* Ac paulò post subdat, ² *Amia, Thinnus, Lupus, magna ex parte carne aluntur, sed algâ etiam tangunt.* Et præter id quòd carne vescitur, ³ *Columella, Ouidio, atqz Oppiano* authoribus; *Rapax, rapidus, immanis ac dirus piscis est.* ⁴ *Is et Mugil mutuo odio flagrant, eandemque Mugil præterdit Lupus: Iidem tamen statis mensibus concordēs sunt.* ⁵ *Ouidius verò, et atque Plinius, Lupum rete circumdatum arenas arare cæda, atque in conditum transire rete tradidere; Quibus subscribit & Oppianus his versibus;*

^a *At fulviam Labrax alis molitur arenas
Conatur foueam branchijs aptare capaces
Corporis, ut magnos sub terris occultat artus,
Ac ueluti lecto taceat, per littora grypos
Piscantes uerrent, hic cavo immersus in alto
Effugit exitum prædæ, fugit humida lina.*

A

Vnde meritò ab Aristophane, ^b *Propterea quòd ab insidijs sibi carcat, pisces cæteros antecellere prudentia creditur.* Plinio verò auctore, ^c *Minus in providendo solennis habet, sed magnum robur in penitendo, Nam ut hasti in hamo, tumultuoso discursu laxat uulnera, donec exordiant insidiæ, Quod quidem Ouidius etiam notauerat prius, inquiens,*

^d *Lupus acri concitus ira
Discursu fertur uario, fluctusque ferentes
Prosequitur, gnassasque caput, dum uulnere sæuus
Laxato cadat hamus, et ora patentia loquat.*

B

Et Oppianus postea comprobauit his versibus,

^e *Labrax deflexo pendens confossus ab hamo
Continuo in lymphis conculso uertice saluat,
Et stas uolentis agens sua uulnera frangit,
Et maiora facti, sine staque fata repellit.*

C

Iouius autem, ^f *Lupos omnium ferme scriptorum testimonio hamorum lineos dentibus serratis abrodere solere, falsò Ionij lapsus.* asserit; quando nullus scriptorū, ne dum omnes, id vnquam Lupis tribuerit. Et licet sæuus robustusqz sit Lupus, à paruis tamen Squillis viribusque carentibus, interficitur; quemadmodum hæc versibus testatur Oppianus.

^g *Sunt Squilla exigua sunt paruo in corpore uires
Et magnum et saturum præclarum Labrax uentre,
Interimunt astu, properat gestuque tenet
Labrax pisciculus, qui paruo robore possunt
Non dare terga fugæ, non a quo occurrere marte
Occisæ occidunt hostem, perimuntque necantem,
Cum Squilla rictu piscis sorbentur aperto,
Turmatim in medium descendit turba palatum,
Et ferit cornu, quod fronte exseruit acuto,
Explet se prædæ Labrax, nec uulnera curat,
Vulnera paxillatum serpunt, dominantque uoracem
Et sola tant cessant in morte dolores,
Se tandem sensu uicti mucrone perire.*

D

Quod ^h *Aelianus etiam ad uerbum transcripsit; Ut verò Oppianus refert, ⁱ Qui Lupum hamo piscantur, pro esca, parua uocantur Squilla.* Eodemque auctore, ^k *Lupus pro esca est capiendis Anibus, ^l Præge* lidam Hyemem sentit Lupus, uti et pisces reliqui, qui lapidem in capite habent.

Q V A N T A E S I T N O B I L I T A T I S , E T
Q U I E O R V M N O B I L I O R .

Ut refert Plinius, ^m *Post Accipenserem apud antiquos piscium nobilissimum habitum, præcipuam auctoritatem fuisse Lupo, et Afillis, Cornelius nepos et Liberius Poeta minorum tradidere.* Diuus Ambrosius, ⁿ *Luporum teneri-*

¹ lib. 8. ca. 2
² lib. 3. fol. 135. 5.
³ lib. 3. fol. 135. 12
⁴ lib. 8. ca. 19
⁵ lib. 5. cap. 17.
⁶ lib. 5. ca. 2.
⁷ lib. 12. cap. 15.
⁸ lib. 3. fol. 135. 5.
⁹ lib. 3. fol. 135. 12
¹⁰ lib. 8. ca. 19
¹¹ lib. 5. cap. 17.
¹² lib. 5. ca. 2.

ulnorum mirificè laudat. Et ut Eustathius scribit, ^o Quidam piscatorem seiscitatus quos nam haberet uenales pi-
 sciscitum u. Lupum & Antriam & eius generis alios responderet, deos inquit nominasti, & mihi piscibus non dyes opus est.
 Non omnes tamen Lupi tanta laude digni, aut pariter æstimandi videntur. Plinius enim
 fluuiatiles laudat, inquit, ^p At in Lupis, in anno capti præferuntur, Columella verò luxuriosissimo
 dicto; & improbo factò, ^q Quod ex M. Varrone transcripsit, Tyberinum celebrari testatur,
 dicens, ^r Cum forte Philippus Cassini apud hospitem cœnaret, appositumque è uicino flumine Lupum degustasse, atque
 expulisset, in probum saltum dicto profecturus per eam inquit, nisi piscem putau. Hoc igitur periculum multorum subtilio-
 rem fecit gulam, delectaque & erudita palata sagidare docuit fluuiatlem Lupum, nisi quem Tyberis aduerso torrente defati-
 gasset. Quod Macrobius etiã a lleuacrat, scribens, ^s Quis stupemus captiuam illius seculi gulam feruisse ma-
 ri, eum in magno, ne dicam maximo apud prodigos honore fuerit etiam Tyberinus Lupus. Alii non simpliciter Ty-
 berinum, sed inter duos Tyberis pontes captum celebrarunt. Tesse, præter Horatium su-
 pra citatum.

^o fol. 1053. 19
^p lib. 9. c. 1.
^q li. 3. de re rust.
 c. 3.
^r lib. 8. n. 16.
^s Satur. 3. cap. 16

^A Vnde datum sentis, Lupus hoc Tyberinus, an alio
 Captus hiet, pontes ue inter iactatus, an amnis
 Hæc ha sub trisci (

^t Serm. 2. Saty.
 2. 7.

Plinio, ita aiente, ^u Eadem aquatium genera alibi atque alibi meliora, sicuti Lupi pisces in Tyberi amne inter duos
 pontes, Item Macrobius his verbis, ^x Varro Tyberis pisces omnes laudat, sed inter eos, ut supra dixi præcipuum lo-
 cam Lupus tenit, & quidem is qui inter duos pontes captus est; id ostendunt, cum multi aiy, tum etiam C. Titius uir eta-
 tis Lucilianæ, in oratione, qua legem Keniam suscit. ubi homines prodigos atque ebrios in forum ad indicandum profectos
 inter alia multa ita loquentes inducit; edimus Tardum pinguem, bonumque piscem Lupum Germanum, qui inter duos pontes
 captus fuit, Hac Titius. Sed & Lucilius acer & uolentis Poeta ostendit se scire, hunc piscem egregij saporis, qui inter duos
 pontes captus esset, eoque quasi liguritem, Tyberinum Catillonem appellat, ut qui proxime ripas steruus infestaretur. Pro-
 prie autem Catillonem dicebantur, qui ad polluetam Herculis ultimi cum uenirent, Catillos ligurabant. Lucily uersus hi sunt

^u lib. 9. c. 64.
^x Satur. 3. c. 16.

Fingere præterea offert quod quisque uolebat,
 Illam summa ducebant, atque altitum lanx,
 Hunc pontes Tyberinus duo inter captus Catillo,

Plinius præterea ^y Luptum inquit laudatissimi, qui appellatur Lanati, à candore mollitiæque carnis, Cui subscri-
 bit Martialis uersibus supra citatis,

^y li. 9. cap. 17.

Lanatus Eugani Lupus excipit ora Titiani
 Aeguroco dulces cum sale postus aquas.

^z lib. 13. 89.

Quæ tamen gulæ, ac palati iudicio, potius quàm artis medicæ consilio comprobata fuis-
 se, credendum est; Cum Galeni testimonio, ^a in omnibus piscium generibus pelagij optimi sint, post quos qui
 in marinis stagnis degunt, hoi illi sequuntur, qui circa fluuiorum ostia u. stant, postremo omnium fluuiatiles censentur.
^b Archestratus in Mileto captus celebrat Athenæus ^c Eum capite præferre testatur; Ab Aristotele; ^d Dum uero
 ferri, deterior censetur, Nostra autem sententia, Hyeme capto, & Ianuario præsertim mense, sum-
 ma inest saporis gratia.

^a clai. 2. fol. 28.
 E. F. G.
^b Ath. lib. 7. fo.
 155. 22.
^c lib. 7. fol. 151.
^d 25. fol. 155. 33.
^e Hist. l. 8. c. 30

UT NVTRIAT, ET QVO MODO
 CONDITI DEBEAT.

Apud Athenæum ^e Hicisso auctore, boni succi est Lupus, sed non multi nutrimenti, Quod Celsus etiam te-
 statur; ^f Eum leuoris esse alimenti afferens. Ac Galenus comprobat, inquit, ^g Alimentum quod tum ex
 Lupo, tum ex alijs piscibus provenit, sanguinem gignit consilientia tenuiorem, quàm quod ex pedibus animalibus sumitur,
 adeo ut non affluenter nutriat, & edereus discutatur, ^h Alibi uerò, inter Salubres pisces enim connumerat Galenus.

^e Athen. li. 7. c.
 155. 17.
^f lib. 2. cap. 18
^g clai. 2. f. 28. H
^h clai. 7. f. 51. F.

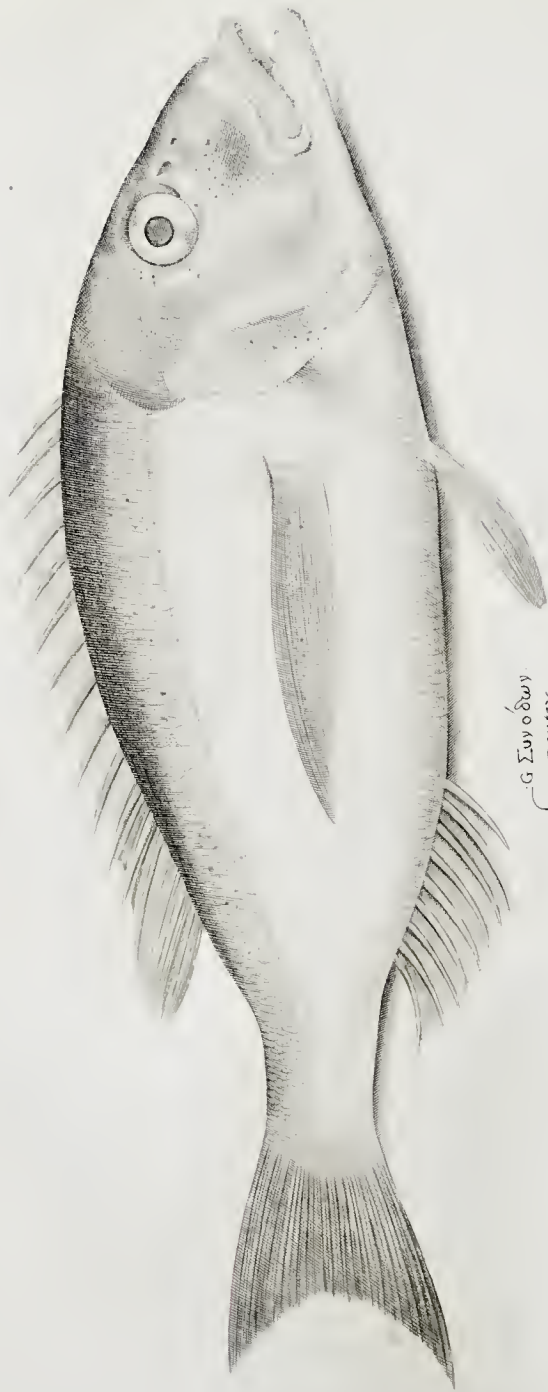
^D Quouis modo coctus, supit; Nonnulli tamen in craticula mitioribus prunis subditis
 assatum, oleoque sale atque aceto conspersum, gratiorem existimant. Si ve-
 ro ægris eum apponere uolumus; In albo iure elixandus erit. Postre-
 mō cum apud Plinium legatur; ⁱ Foroiulienfes piscem ex quo Garum fa-
 ciunt, Lupum appellant, aut mendosum locum suspicari oport-
 tet, aut à Foroiulensibus alium piscem ab hoc no-
 stro, Lupum uocatum fuisse; Cum nullus un-
 quam alius ueterum, ex Lupo nostro ga-
 rum fieri testatum reliquerit.

ⁱ lib. 31. cap. 8.

Plinij locum
 mendosus.



Р 31



Ἰσθιοδόντις
 N L. Dentex.
 V. Dentale

HISTORIA VIGESIMA NONA
DE DENTICE

NOMEN.



IS CIS noster trigesimus primus, quem Itali *Dentale*, Mafsilienfes *Dente*, & Græci nostri temporis *Synagrida* appellant, *συνόδων*, & *συνόδων* græcè dicitur, scribiturque (vt Numenius inquit, quem omnes serè sequuntur) per *συνόδων*, aut (vt vult Dorion, cui Archestratus, atq; Antiphanes assentiunt) per *συνόδων*. latine verò ^b à Columella (quæ sequutus est Theod. Gaza) græcè significatione æmula to *Dentex*, ^c ab Ouid. ^d & à Plinio græcum vocabulū mutuatis, *Synodon* vocatur. Verū eū ab Athenæo **A** *συνόδων* etiam recensetur inter pisces. Ne nominū decipiatur similitudine, aduertendū est quòd *συνόδων* & *συνόδων* nō vocis solū terminatione, sed ipso etiā significatione differunt; Ita vt alius piscis sit *συνόδων* alius verò *συνόδων*. Quæmodō manifestissimè ex ipsius Athenæi verbis intelligi potest, de pelamide. n. a. gēs, inquit, ^e *ὁ μείων, συνόδων* ἡ ἀλιγία; id est Maior pelamis *Synodon* appellatur. Quòd pelamis aut diuersus piscis sit à Dentice, ex historia 36. dignoscitur; Præterea eū ab Arist. & Athenæo *συναγρίς* quoque piscibus annumeretur; In dubiū vertitur, an *Synagris* diuersus piscis sit à *Synodontem*, vel piscis vnus atque idem, nomina verò solū varia; Dubitandi aut occasione dedit Græcorum nostræ ætatis vulgus, qui (vt diximus) piscē hunc trigesimū primū, quē Itali *Dentale* appellant, abusu potius (vti arbitrator) quā ratione ulla ductus *Synagrida* vocat; Quo quidem abusu Theodorus quoque Gaza persuasus ^f *ὅτι σὺν ὁδῶν, ἔστιν συναγρίς* in Arist. *Denticem* cōuertit; Arbi **B** tratus (vt videtur) vnū atque eundē piscē esse. Cum tamen duos pisces esse fatendū sit; Idque **Throd.** non solū, propterea quod Arist. in tractandis rebus, Synonimis vt nō solet nominibus; Sed **lat. sus.** ob id etiā quòd duos esse manifestè declarat Epicharmus, dicens, ^h *συναγρίς* ἄρα μάλιστ' ἐστίν, *συνόδων* δ' ἄρα τὴν ἐπιβοσκίαν, hoc est, *Synagrides* lantæ, et *Synodontes* vario colore rubeos. Atq; manifestus adhuc Hiccius, inquit, ⁱ Phagni Chronis Anibias Acarnanes Orphi *Synodontes* et *Synagrides*, genere similes sunt. Ex quibus quidē verbis ^k Massarius, ^l & Petrus Gyllius, sicuti *Synagridē* & *Synodontē* diuersos pisces vrè faciūt, **Massar** Sic eosdem corporis forma similes esse falsò asseuerāt; Nam illud genere similes, haud quāquā **et Gyll.** ad corporis similitudinē (quādo Orpho, cum Phagro, & eū Dentice, formis forma nullo Prorsus pectō cōueniat) sed ad saporem, & nutriendi facultates spectet; Vt ipsemet Hiccius indicat **C** subdens, ^m *suaves enim sunt, et modicè adstringunt, et copiosè alunt, sed diffi. vter excoerunt, carnosius magis, pinguioribus vrè minus nutriti.* Nec est vt Gyllius, aut aliquis alius pro hac defendenda opinione dicat, *Duos re vera specie distinctos reperiri pisces; quorū vterque sicuti proximè adeo ad alterius a ccedat similitudinē, vt ab omnibus distingui nō possit* (Vnde ⁿ *Ligures, et Mafsilienfes utrosque Dentices, cōtra vrè Græci utrosque Synagrides nominant.*) sic ita peculiare habeat notas, vt illis, ab altero inter noscatur à quibusdam; Horūmq; vnū *Synodontē*, alterū verò *Synagridē* vrè esse. Nā ni confictas tradant notas præter eas, quæ aut ætatis, aut tēporis anni, aut loci varietatē (vt aliis etiā nonnullis accidit piscibus) sequi solent, nullas monstrabunt vnquā. Quamobrē piscē, quē hodie Græci vulgò **D** *synagrida* vocant, *Denticem* esse, à nostrōque aut nihil, aut loci solūm ratione differre, certū est. Quòd autē eū *Synagrida* appellent; inde factū suspicamur, quòd vtrumq; nomē *συνόδων* in quā & *συναγρίς*, eisdē primis incipiat literis; Vnde & Athenæus, qui in recensendis piscibus literarū sequitur serīe, eodē loco simul vtriusq; meminit, inquit, ^o *συνόδων*, ^p *συναγρίς*. *Synagris* autē, cuius solū Arist. Epicharmus, ac Dorion (quòd quidē scīā) supra citatis locis meminerunt; quīnā pisciū sit, quòue latino nomine, aut vulgari nomenclatura vocetur, haud nobis hucusque notū est, suspicamurque neque etiam in posterum cognitum fore; Propterea quòd nec nomen eius, nec quæ ei authores tribuunt, ullam ad id coniecturam afferant. **DESCRIPTIO.**

Et si dicente Dorione, *Phagnum Chronis Anibiam Acarnanē Orphum Dentice et Synagridā genere similes esse*, ad sapore & nutriendi facultatē (vt diximus) ea referri debeat similitudo; *Dentex* tamen corporis etiā figura, ac partibus serè omnibus Phagro similis adeo est, ut non facile ab inuicem inter noscantur; Sunt qui credant eos, ætate sola atq; magnitudine differre; Ita vt vnus & idē piscis minor & iunior existens, Phagros; ad sesquipalmi verò magnitudinē adulus, *Dentex* appellatur;

Ath. li. 7. f. 160
45.
lib. 8. cap. 16.
in frag. de pif.
f. 36. 29.
lib. 37. ca. 10.
lib. 8. f. 178. 2
Hist. li. 2. ca. 13
et 15.
lib. 8. cap. 2. v.
13. lib. 9. ca. 2.
Ath. li. 7. f. 160
44.
Ath. li. 7. f. 163
25.
f. 364.
De nom. pif. ca
p. 111.
Ath. li. 7. fol.
163. 26.
Gyll. lib. de no
minib. pif. cap.
111.
lib. 7. fol. 160.
43.

A
B
Throd.
lat. sus.
Massar
et Gyll.
error.
C
D

Qua autem ratione Dentex à Phagro distinguatur, in historia de Phagro (quam in nostrum fecundum reiecit hibrū) cum hic (uti par erat) eius pingendæ effigie commoda data non sit occasio, edoctruri; Nunc Dentice descriptionē aggrediamur; Cum itaq; repandum dorsum habeat, lateriq; satis cōpressa, nō oblonga, sed lamuleula corporis redditur figura; Capite est ali-quāto fatigato; Roastro acuto; Ore satis amplo, & valde denticulato; Præter n. minores ac fer-ratos dentes, quibus maxillæ armantur, e trū superior quinis aliis, inferior verò octonis perma-gnis, validissimis, caninisque similibus, & non latis; *Et ut falsò asserat Iovius, horret; Oculi magni sunt; Branchiæ vtrin ꝑ quaternæ; In dorso vnicā pinnā oblongam, ac viginti ferè aculeis munitam gerit; Alia etiā vnicā imo ventri ab ano subest; Atque vtrinꝑ binæ alæ, ad branchiā vna, altera verò ad ventrem, ortæ sunt; Caudam falcatā habet, Ventre est argenteo; Vnde I. lib. 1. d. 12*

oay lapsus.

li de pisc. 12

A Nomen uocatum esse suspicor; Lateribus verò & Dorso ex albo rubet. Et ob id nō ineptè, *Fulvus dicitur ab Ouidio; Præterea maculis etiā quibusdam notatur; Quobrem Epicharmus eum iure i gorgoponkilar, id est rabro colore uariū, uocauit; Lapis in cerebro habet, qui Syndontites appellentur. Quo verò ad partes internas spectat, nil habet peculiare ac notatu dignum; Ad dens aliquando libras exereuisse vidimus; Dentis (Athenæi testimonio) congener est Charax, præstat tamen Charax. Qui autem pisces Charax sit, sciri possend credimus; Cū præter Athenæū, qui nihil aliud, quā quod paulò ante citauimus, de eo scriptū reliquit; Et Oppianū, qui solū inter litorales pisces eū recenset, inquit, *Gobius, quæ Charax magna leuitate natantes, nullus alius, quòd scia, vllā eius mentionem fecit, nostratibus ue piscibus eū annumerauit; Et si Aelianus eisdē nominis piscē Rubri maris accola his uerbis describat; Rubri item maris factura est Charax nūcupatus piscis, pinnas habet, et utrinque et à tergo auri similitudinē speculæ gerit inferiores partes purpureis singularis illiquitrantur, similiter eius sicut cauda auri colorē gerit, purpureus color oculos pulchre adumbrat.* LOCVS.*

Athe. lib. 7. fol. 160. 45.
in frag. de pis. fol. 36. 29.
Athe. lib. 7. fo. 160. 44.
Plin. 1. 37. 10.
N. S. f. 17. 24.
lib. 1. f. 109. 36.
lib. 11. cap. 49.

B

Columella et Ouidius non tantar.

Cum Aristoteles *Martino* pisces, in pelagios qui uentibus relictis, in alto degunt, & Litorales, qui pelago neglecto, litora incolunt, partitus sit, inter litorales Dentem recenset. Quem Oppianus etiam sequutus est *inter litorales pisces, qui cautibus & bibula pascuntur arena, eum connumerans. Nec si Columella & Ouidius, secus sentire uideantur; ille Dentem pelagiū faciens his uerbis; At arenosi gurgites planos quidem non pessimè, sed pelagios melius pascunt, ut Auratis, ac Dentices, hic verò e piscibus, qui pelago gaudent, eandem annumerans, eis assentiendum est; Cum diuturna Piscatorū obseruatio Arist. & Oppiani, potius quā ipsorum subscribat opinioni.*

Hist. l. 8. ca. 13
lib. 1. fol. 6. 15.
græc. nā in la-
imo male uer-
sus est locus iste
lib. 8. cap. 16.
in frag. fo. 36.
29.

NATURA ET MORES.

Vt testis est Arist. *Carne solū uesentur Dentex, et mollis (quæ μελακτα dicitur) appetit, eueniente illi plerumque, ut dum minores pisces insequitur, niter in os precipiat. Gregalis etiā est, ut Arist. quoq; notauit, atq; Aelianus hæc de eorū gregatim uiuēdi more scribens; Dentices ita congregatiles sunt, ut nec sibi à gregalibus suis equalibus solitudinē et segregatiōne ferat. Ac nimirū per adulescentes separatim à reliquis natant; Iti uerò qui sunt cōsueti ceteris etiam inter se nite cōiungunt, illo pro uerbis cōiunguntur; Aequalis equalē delectat, et præsones presentibus tāquam iis, quibus eū societas, aut amicitia cōiungit, ex consuetudine usque frequēti delectantur. Aduersus Piscatores sic machinantur, ut cū Piscator in eos cibū demiserit, congregati et in orbē cōsueti inter se cōspiciant, et quasi sig no dato inter se, aduocāt ne prope ad cibū accedat, ne ue demissum cibū attingant; atque in hunc ordinem instructi permanent; Sin autē solitagnus ex alto grege accesserit, hancumque deuorauerit, ac siue soli indinis premio accepto subiectus fuerit, confidentiores efficiuntur, quod non sint capti, sicque ex fiducia se tuenti negligentes se. Et, capiuntur. Oppianus uerò & uoca pisce Dentices capti, testatū reliquit. Aestate parant circa saxosa loca.*

PRAESTANTIA, NVTRIENDI ATQVE CONDIENDI RATIO.

D Communi omnium iudicio sapidus pisces existimantur Dentices; Vnde & Hicifus loco supra citato, *inter suaves pisces eos recenset; Sunt præterea (ut ibidem idem testatur, & nos quoq; supra diximus) modice adstringentes, copiosiusque præbet alimentū, sed difficulter excernuntur, carnosique magis, pinguiorē uerò minus nutriti. Et licet ubique ferè uicundissimè sapiant; Illirici tamen, & præsertim ex Salona, atq; Tra guriō, cæteris ab omnibus præferuntur; Aelius uerò sincerus Neapolitanus Poeta nobilissimus in suis lussibus piscatoriis, eum, quē mare circa Amalphim procreat, his uerbis celebrauit;*

li. 3. fo. 135. 7.

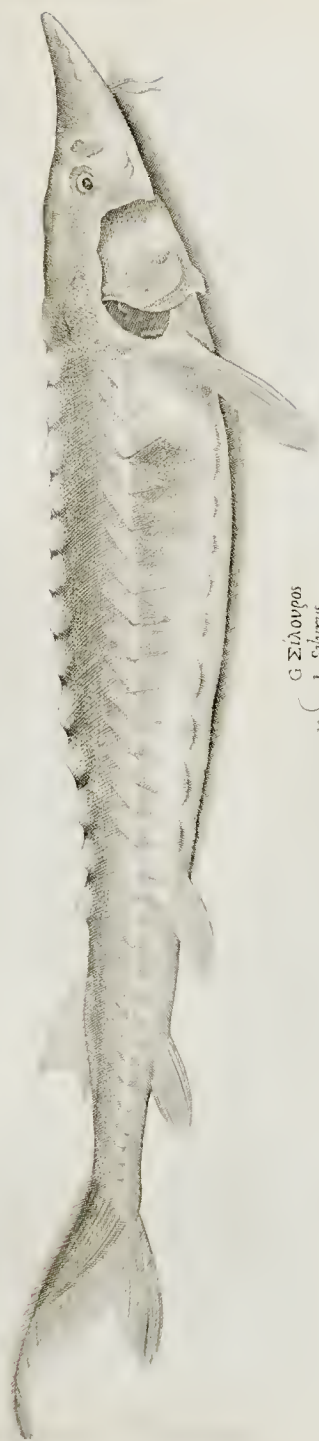
Athe. lib. 7. fol. 163. 25.

Dat Rhombos Sineses, Ditarci litora pagros, Herculeæ Mulum ripes, Syndontias Amelphit.

In aqua, oleo & sale iniectis, elixi; Aut asis crebra olei & acetii, vel ompha cii in perfusione irrorati, comedi solēt; Sunt etiā qui, eo condimēto, quod vulgò *Amarinatē* appellant, cuius rationem in hist. 2. 3. exposuimus, eos parent; Illirici uerò in caput & caudam concisof ex aceto, sale & multo croco addito incoquunt, Sicque cotos per piscuo gelu condunt, eadēque includunt, ita ut toto fermē anno per omnem ferè Italiam a ductūti, & ceucentes, uenales habeantur.



Π 36. 32.



G Σιλουργος
L Silurus
V Σαυρολιθι

HISTORIA TRIGESIMA

DE STVRIONE SIVE SILVRO

NOMEN.

VM difficile explicatu fit, quo Græco ac Latino nomine noster trigefimus secundus piscis, quem Itali *sturione* appellant, vocetur; priusquam eius exquisimus nomina, historiam reliquam conferibemus, ex his enim facilius & clarius vetus eius excutitur nomenclatura.



DESCRIPTIO

Sturio igitur noster rostrum extentum admodum, & pyramidatum, caput haud magnum, oculos paruos, & multum infra rostrum in ipso ventre os rotundum, edentulum, atque omnis asperitatis expers, habet; Ex cuius superiore parte gemina barba (Mulli instar) pendet. Branchiæ sunt ei vtrinque quaternæ, osleo operimento non secus quam squamosis piscibus contextæ; Pinnæ etiam vtrinque binæ, ad branchias duæ, & duæ aliæ in ventre ad podicem; Præter quas in dorso prope caudam alia vnica erigitur, & cuius ferè regione imo ventri alia etiam vna subnectitur; Cauda verò in pinnas duas de generat, quarum superior crassior atque duplo longior extat; Totius corporis figura longa est, & ferè rotunda; Cumenim planus sit venter, dorsum & latera semitrotunda sunt; Toto autem dorso, crassiores quædam ac ferè ossæ squamæ, superiore parte robustissimis aculeis ad caudam spectantibus horridæ, certo numero ordinèque distinctæ, eleganter admodum eminent, atque vtrinque latus duobus consimilium squamarum, sed paulò minorum, ordinibus à branchiis ad caudam deductis, armatur & ornatur, vti in magnificentiore valuis hodie videmus, quas ferèi & inaurati clavi certa serie confixi, decentissimè figurant. Quibus quidem squamarum ductibus, totius piscis figura ferè pentagona effici videtur; Partes verò reliquæ, quæ inter hos squamarum ordines siue ductus continentur, non squamosa, sed scabra cute, atque pro locorum ratione, in quibus capitur, nunc magis, nunc verò minus subuiri teguntur; venter verò cuti læui & argentea contextus est; Linguam habet crassam & duram, gulam vnde quæque rugosam; Venterculum caemo sum & solidum; Hepar in duas fibras oblongas & pallidas diuisum, quarum dextræ fellis vesica validissimè cõnectitur; Lienem subrubrum, intestina crassa, & ternis giris conuoluta; Spinas non habet, sed earum vice cartilagine; Vnde cum rostro, oris situ, pinnis, cauda, et reti corpore, & cartilaginibus, quas pro spinis habet, galeis siue galeodibus piscibus (qui autem galei pisces sunt, in trigesima nona historia declaratur) simillimus sit, iure ex galeorum genere cenferi posset, nisi branchiæ obstarent; Nam cum teste Aristotele^e in quouis galeo-
rum (siue ut veritè Theodorus Muffelino) genere, detectæ branchiæ conantur, Sturionis osleo siue spineo operculo, squamatorum (vt diximus) piscium instar, textæ sunt; Sed neque ob hoc à galeis prorsus seungendus esset; cum Aristoteles non nisi eos galeos, quos cognouit, detectas habere branchias scripserit, credendus sit; Quòd autem Sturionem nostrum non cognouerit, ex eo clarè patet, quòd nullam eius mentionem fecerit penitus; Maioribus piscibus annumerandus est Sturio, cum crebrò ac plerisque in locis centum librarum capiatur, ac alicubi longè maior capi soleat.

MINOREM A MAIORE SPECIE NON DIFFERRE.

Vti Itali hos nostros pisces minores, ac cubitalem magnitudinem non excedentes, *Porcellette*, grandiores verò, *sturioni* appellant, ita plerique tum piscatores, tum docti viri, minores illos *Porcellette* vocatos, maiores non fieri ab hisque grandioribus specie disungi arbitrantur; Verùm cum huius suæ opinionis rationem nullam afferant, ea neglecta, hos ab illis sola ætate ac magnitudine differre dicamus; Etsi Plinius etiam (vt infra, vbi antiqua Sturionis perquiremus nomina, declarabitur) illorum opinionis fuisse videatur.

LOCVS.

Marinus & fluuiatilis piscis est Sturio, ex mari enim ad magnos amnes adnatat; Neque

P

solam in Thyrreno & Adriatico, sed in omni etiam mediterraneo mari atque oceano habetur; magnosque omnes in hæc maria confluentes fluuios subit, in quibus per quam libenter degit, proceriorque fit; Vnde non solum in Tyberi, Pado, Rheno, Danubio, atque in plerisque aliis magnis Europæ fluminibus, sed in Tanai etiam & Nilo reperitur.

NATURA ET MORES.

Sturio æstate parit, tum in fluminibus tum in mari, utrobique enim recens orti capiuntur; Piscibus non nutritur, sed mucro, foridibus, atque aliis minutissimis rebus, quas sugendo ingerit; Omni anni tempore capitur, non homo, ad quem non accedit, sed retibus.

PRÆSTANTIA.

Vt serè nulli tum marinorum, tum fluuiatilium piscium, in sapore cedit Sturio; sic sapiens omnes proceritate antecellit; Nullus enim piscium qui lautioribus apponuntur mensis, Sturione procerior est; & vbiq; in multa haberi solet æstimatione; Nò æquè tamen omnes in æstimatione sunt, fluuiatiles enim marinis præferuntur, quippe qui in ipsis fluminibus dulcium aquarum haustu, non pinguiores solum ac maiores, sed suuiores etiã fiãt; Æstatèque media gratiosiores sunt, quàm reliquo anni tempore; Abdomine præ partibus cæteris commendantur.

VT NUTRIAT, ET VT CONDIATUR.

Duriusculani carnem habet, præpinguem & glutinosam, & propterea ægrè coquitur, ac crassum succum gignit; Vnde neque ægris, neque valetudinariis apponendus est; Flixus cum leucopha go serè vbiq; comeditur; Nec recentes solum in cibum admittuntur, sed salini etiam in plerisque locis, & maxime in Tanai, apud Tanam emporium, solent; vbi ob maximam eorum copiam cæteriæ institutæ sunt officinæ, in quibus *casternum* vocatum salimentum, ex Sturionum ouis salitis, & in massam congestis, conficitur; Quod cadis inclusum per totam Europam venale deinceps transfinititur, ac vbiq; quamplurimis gratissimum esse solet, quippe quod non solum eis probe sapiat, sed deiectam etiam ciborum appetentiam subleuet, ac siti mirè lenocinetur; Crudum comestur, vel in panis crustulis ad prunas vsulatis. Ibidem præterea ex Sturionis pulpis, ex tota dorsi longitudine integris dissectis, sale conditis, & fumo demum exiccatis, ea etiam salimenta, quæ *schismalia*, vel *somalia* vulgò appellamus, purantur, quæ nõ secus quàm cauiarium, ad quàm plurima loca venalia deferuntur, ac in multa æstimatione habentur; Postremò ex Sturionis folliculo, ad spinæ dorsi longitudinem extenso, gluten Tanais a coccolæ conficiunt.

NOMEN.

His sic declaratis, iam quo nomine hic piscis noster, quem Itali *Sturione* & *Porcelletta*, Galli *Floange*, Burdegalenses *Creæ*, Hispani ac Lusitani *solbo*; & Germani *siore*, appellant; à Latinis atq; Græcis vocatus fuerit, explicandum est; quod quidem difficile adeo est explicatu, vt varietate superioribus annis ortæ sint de veteri eius nomine opiniones; quas singulas executiamus oportet, vt facilius ac verius veritas ipsa limetur; Prima igitur opinio Raphaelis Volterrani fuit, qui Poggium seniore Florentinum, & plerosque alios suæ ætatis eruditos viros secutus, *Sturionem Lupum* fuisse putauit, propterea quòd *Lupus Tybennus*, *est is maxime qui inter duos pontes ca-*

Raphaelis opinio reprobatur

peretur, piscium apud Romanos esset laudatissimus, qua una modo conditione, Sturiones omnium iudicio, summam saporis commendationem accipiunt; Verùm præter id quòd vana est eius ratiocinatio (pari nanque ratione, ^a lib. 2. 5. ^b hist. li. 6. ca. 13. ^c hist. li. 8. ca. 2. ^d hist. li. 9. ca. 2. Laccæ, *Spigola*, & *Lampetra*, pisces in Tyberi capti, non solum æquè atque Sturio ab omnibus sed multò etiam magis à plerisque laudati, Lupi appellandi essent) Alia etiam sunt, quæ ^e lib. 9. cap. 62. ^f lib. 7. fol. 153. ^g 34. ei omnem fidem abrogant; Primum enim cum *Lupus* Aristotelis testimonio, *squamosus sit*, atque *caninioris*, Sturio squamis caret, & carne abstinet, vt supra docuimus. Præterea cum Aristotele, Plinio, & Athenæo authoribus, *Lupus Mugilæ eandem præcedat*, Sturioni id nullo pacto tribui potest, quippe qui os edentulum & inferiore parte positum habeat; vnde neque ad capiendum aptum, neque ad erodendum idoneum videtur; Postremò cum citra controuersiam, omnibus consentientibus notis, piscis qui *spigola* Romæ vocatur, *Lupus* sit (vt manifestè in historia vigesima octaua declaratum est) Sturio *Lupus* esse non potest; Secun-

da opinio, & Francisci Philephi est, qui eū in Plinio legisset, ^b sunt et in quibusdam annibus haud tibi
 nū minoris Silurus in Nilo, Vfox in Rheno, Attilus in Pado; Inertia pinguis ad mille aliquando libras catenato: capus
 homo, nec nisi bonum ingui extractus, his adductus verbis, Attilum non posse esse alium à Sturione contenit; præ-
 grandes illos Sturioncs, qui in Pado caperentur, piscium eius amnis longè maximos et sic
 arbitrat; Quod tamen falsum est, cum Attilus sit, qui hodie ab accolis Padi veteri fer-
 uato vocabulo *Attina*, *Adolo*, & *Ladano* vocatur, piscis inquam ipso Sturione amplior, et sic
 sapore, pretio, & tota ferè natura ab eo dissimilis, atque adeo diuersus, vt in prouerbiū
 Ferrariæ abierit, cum duas inter se res maximè distantes significare volunt, eas sic differ-
 re vt Sturionē ab Attilo, dicant; Tertia opinio, quæ Theodori Gazæ à plerisque fuisse credi-
 tur Sturionem esse Plinii Turfionē asseuerat, propterea quod Plinius (qui solus Latinorū
 Turfionis mentionē fecit) scribens; ^d Delphinorum similitudinem habent, qui vocantur Turfiones, distant triplita
 quidem aspectus, absq̃ enim illa lasciuia, maxime tamen reseris canicularum maleficentia assimilati, Sturionis formā
 atque naturam expressisse videatur; Accedit atque ad hoc, vt nouitium Sturionis nomen a n-
 tiquo Turfionis, plurimum eorum iudicio alludat. Verū quā hęc quoque cuiuscunq̃
 ea fuerit erronea sit, facile intelligi potest; Nam est tum ex præcitatīs Plinii verbis, tum ex
 Aristotelis testimonio, dicentis; ^k Excepto Delphino & Phocæna (quam Turfione interpretor) nihil in ponto ma-
 leficum est, maleficum esse Turfionem clarè constat; quod & Archemstratus comprobat, in-
 quiens; ^l Quæ à Romanis Turfio vocatur, Carcarea, id est canicula species est, is Sturio esse non poterit, quip-
 pe qui paruo ac edentulo ore est; Deinde cum eiusdem Aristotelis authoritate, ^m Turfio sine
 Phocæna in ponto nascitur, catulos pariat, ac lac habeat, quo suis nutritur fetus, quo modo Sturio erit, qui vbi
 que nascitur, quique ouiparus est; Nec quispiā pro hac opinione defendenda à Theodoro
 desiccens, qui semper Phocænam in Aristotele Turfionem vertit, Plinii Turfionem Aristo-
 telis non esse Phocænam dicat; nam si ea quæ Phocænae tribuit Aristoteles (inquit enim
ⁿ Phocæna Delphino similitis est, nascens in ponto; Sed interest, quod minor Turfio est, dorso ampliore, colore ceruleo; Complu-
 res cum esse genus Delphini opinantur; & alibi ^o maleficam eam facit) cum iis quæ de Turfione dicuntur
 à Plinio contulerimus, maleficam & Delphinis simillimam Phocænam, maleficum & Del-
 phinis simillimum Turfionem, vnum atque eundem piscem esse dicemus. ^q Quarta opinio
 est Hermolai Barbari, qui per epistolam Paulo Cortesio respondit, Sturionem antiquitus
 Hyecam fuisse, cuius etiam opinionis in Corollario quod Dioscoridi a ppendit, non solūm
 meminit, sed causam quoque reddere videtur, inquit; ^p Sunt qui graecè Hyecam sine Hyecam, hoc est
 porculum pro Sturione capiant, quasi ea coniectura, Hyecā Sturionē arbitretur Hermolaus, quod
 Hyeca porcum significet, Sturio verò, & præcipuè paruus, Porcelletta vulgò tota ferè
 Italia vt diximus vocetur; Verū neque huic assentiendum est, nam præterquam quod so-
 lus Athenæus de Hyeca meminit, non solūm eam Sturionem esse non innuit, sed necire
 etiā videtur quid Hyeca sit, cum scribat; ^r Calimachus, Hyecam sacrum piscem vocat; Et paulò post
^s Zonæus inquit, Cyrenos Hyecam uocare Erythrinum; Hermippus uerò Smyrnaeus Hyecam nominat Inlidem. ^t Quintæ
 opinionis author Iouius extitit, qui cum præfatione attestatus se ita dū in ea opinione permanfurum, donec aliud
 quod magis arripserit, diligentiores inuenerint, Sturionem antiquorum Silurum esse dixit; Verū cum non solūm o-
 mnes, qui post Iouium de piscibus locuti sunt, ipsam tanquam omnium falsissimam rece-
 rint; sed ipse quoque Iouius ab ea desecisse videatur, quippe qui totis triginta annis, quos
 post sui libri de piscibus editionem vixit, ceu manibus datis, ne vilo quidem modo eam
 tueri conatus fuerit; si nunc rursus tanquam omnium verissimam, ac ab omni contra dicti-
 one liberam, eam in veritatis lucem proferemus, tota nobis accepta referenda erit; Quo
 autem id manifestius efficiamus, contrarias rationes primū excutiamus oportet, quas
 sic collegit Manardus; ^v Primū Aristotele teste, dentes adeo duros habet Silurus, ut mosu hamos frangat. Nullor
 autem esse Sturioni dentes, omnes sciunt; ^w Silurus eodem authore damnatur cum fert oua, nos
 feminas Sturiones ouis plenas, plus quā exitas probamus; non vsque adeo tamen vt maribus,
 quod idem in Siluris facit, preferamus; ^x Silurus canis exortu, quia sublimis innatat, syderatur;
 Sturiones eo tempore maximè commendamus; ^y Silurus (Plinio teste) omne animal grassando
 appetit, vt & innatans equos quandoque demergat, quod facere nullus vnquam Sturiones vi-
 dit; ceu segniticm potius quā tantam agilitatem præferentes, alioqui quo pacto magna ani-

Philephi
optimo fal
sa est.

A

Tertia Sturionis optio erronea.

B

C

Hermolai opinio non probatur.

D

lib. 30. epist. 27
 lib. 9. cap. 15.
 lib. 9. cap. 9
 lib. 8. ca. 13
 lib. 7. fol.
 lib. 6. ca. 12
 lib. 6. ca. 12
 lib. 8. ca. 13
 cap. 22. et 233
 lib. 7. fo. 163. 173
 lib. de pisc. ca. 4
 lib. 9. Epist. 3.
 lib. 9. ca. 37
 lib. 8. ca. 30
 lib. 8. cap.
 20.
 lib. 9. cap. 15.

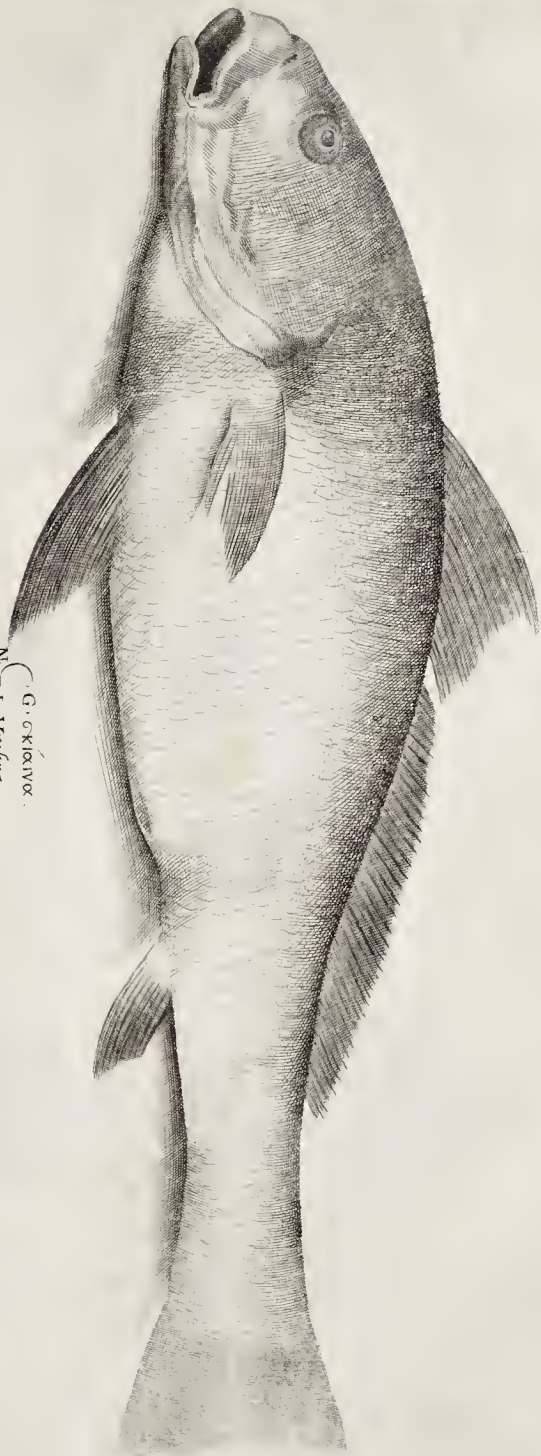
malia insilant, quum non nisi minutissimis, & fugendo velci possint. Mitto longam illa, & quum si singularem eorum custodiam, de qua Aristoteles, & cum sequutus al'linius; Et quod flumina aulis semper ab Aristotele dicitur, neque inter eos pisces connumerentur, qui ex mari ad flumina ascendunt, e quorum numero Sturionem esse certum est; Et quod precipue magnitudinis est Silurus, nec minus quindecim talentis aliquando pendet, teste Plinio; Ad qua molem nullus Sturio protenditur; Vnum est (subdit Manardus) quod plurimum apud me potest, quod scilicet Plinius prope Padum natum, & qui propter Tiberis ripas nixat, Silurum, si esset Sturio, & eundem Nilo non fecisset, sed Attulo potius Padano sicut in magnitudine, ita naturalibus affinis esset; Hæ sunt rationes quibus Sturionem Silurum esse non posse, non probari solam, sed certissimè etiam demonstrari omnes credunt; quas tamen nos facillimè dilucemus, si quædam prius parum huc vsque animaduersa edocueimus. Sciendum itaque primùm Siluri nomen græcum, & non latinum vocabulum esse; Nam præter id quod Dioscorides, Strabo, Galenus, P. Aegineta, Athenæus, Aelianus, & Eustathius Σιλουρος meminerunt, ipse etiam Athenæus atque Eustathius etymologiam edocent, dicentes Σιλουρος, dicitur a πλοίο σίλον τὸ οὖρον συχρῆναι, hoc est quia crebro cum dâ moueat. Aduertendum præterea Aristotelem, qui nunquam Σιλουρος meminit, & Aelianus meminerunt; Postremò notandum, quod licet tum Plinij la- Σιλουρος, tum Γλαυδία si uia tilem ac magnum piscem scriptores faciant, non propterea unum atque eundem piscem esse, ut opinatus est Plinius, ea quæ ex Aristotele Glanidi debentur, Siluro tribuere; Cuius errorem Theophrastus Gaza, ac illi etiam qui nuper Pausaniam latinum reddidere sequuti sunt; Ille enim Aristoteles, hi uero Pausanie Γλαυδίαν Silurum interpretati; Quod & etiam Plinio, qui licet ubi ea Siluro attribuit, quæ Glanidi ab Aristotele tribuuntur, unum atque eundem piscem faciat, aliquid in errandi occasionem dederit, alibi tamen eodem capite quibus moribus tum Silurus, tum Glanis tractatur, edocet, duos pisces esse arbitrari uidetur; Quod rursum manifestissimè demonstrat, in quo & Silurus, & Glanidem commemorat, id haud facturus, si unum tantum piscem arbitratus esset; Verum cum tanta sit Plinii in hac re inconstantia, ut non minus altera falsæ opiniononi (cuius ipse primus, uti arbitror auctor extitit) quam huc uere nostre tribuat, Athenæum atque Aelianum de Siluro & de Glanide agentes consulamus; Athenæus itaque cum inquit, "Qui uero in Nilo sunt Latini magnitudine excellunt ultra ducentas libras. Est autem huiusmodi Silurus, & seuuissimus omnibus modis cordatus, similis Glanidi, qui reperitur in Istri, Deinceps uero quædam sunt quæ interiectionis lineis sic subdat, "In Nilo inuenerunt, Porcus, Stenon, Thagrus, Oxymon, & quædam alii, Synodontis Eleotris, Anguilla, Thrissa, Abramis, Typhle, Lepidotele, Phylæ, Mangel, aliisque plurimim in hæc Silurum & Glanidè, duos pisces esse indicat, Nam Latini Nili pisces Glanidi assimilatus, frustra ad Glanidem Istri confugisset, si in ipso etiam Nilo reperiretur Glanis, uti reperiretur cerè, si Silurus (quem ipsemet nihilicis piscibus annumerat Glanis esse); Præterea si duo non essent pisces, iure culpandus esset Athenæus, ut qui non solùm ea se in patria, sed eisdem ferè lineis inepte usus esset synonymis nominibus, eundem piscem Glanidem primùm, paulò uero post Silurum appellans; Aelianus autem non solùm idem demonstrat, cum utriusque proprium caput fecerit, sed scribens etiam "Glanis esse acela Maendri & Lyo Achanonum fluminum, & Europæi Strymonis, scilicet Siluri similitudinemque gerit; omnem adeo serupulum euellit, ut non nisi imprudenter admodum id negari possit amplius. Nec est ut quisquam obiciat, si niles saltem existimari ab Aeliano, quando haud id nostra intersit, quippe qui eos duos pisces esse (ut manifestissimè Aelianus testatur) esse probare contendimus, nunquam magis minusue similes sint (ut quod rationem nostram non interturbet nunc negligentes; Quam tamen similitudinem (quippe cuius solus Aelianus meminit) paulò post excutiemus; Nunc uero alia etiã ratione; Silurum alium piscem esse à Glanide declaremus;

Candide lecter cum piscium nostrorum formas, præsertim eorundem historiam cedere cogere, hæc duo solia Sturionis historia detrahitur, his tam contineri posse arbitrati; Nunc uero cum ipsa (uti uides) adeo excuterit, ut si uerba compressa hinc nequeat, quod eius reliquum est, post nonaginta tertiam ac ultimam huius nostri primi libri historiam imprimeat, et ad istum, ad igitur confugiendum esse, a quo animo ferat obsecro.

Plinij la-
tini
Theodori,
et inter
presena
Pausani
et inter

lib. 6. cap. 14.
lib. 9. cap. 37.
lib. 9. cap. 51.
lib. 1. b. 8. cap. 20.
lib. 2. cap. 26.
lib. 17. fol. 780.
class. 5. fol. 82. a.
86. u
lib. 7
lib. 7. fol. 144.
17.
lib. 11. cap. 45.
fol. 989. 11.
lib. 9. cap. 16. cap. 1.
lib. 31. cap. 10.
lib. 3. cap. 11.
lib. 7. fol. 155.
42.
lib. 7. fol. 155. 48.
lib. 11. cap. 45.

G. σκιάινω.
L. Umbra.
V. Ombrina.



P. 33.

P. III

HISTORIA TRIGESIMA PRIMA

DE VMBRINA

NOMEN.



18015 hic noster trigessimus tertius, quem Romæ *Ombrina*, & Parisi
ni *Matre* vocant; græcè ^a *σκιάρις*, à Numenio *σκιάριος*, ab Epicharmo
σκιάρις, ac ^b (Galeno auctore) *σκιάριος* etiam appellatur; latine verò
ab Fimio, à Columella, ab Ouidio, ab Aufonio, ab Ifidoro, atque à
Theodoro, græcam significauonem æmulatis, *Vmbra*; à Plinioque
græcum vocabulum mutuatò, *sciæna* dicitur. Et sique hic a duerten
dum, *sciænam* atque *sciænam* (& si vtriusque eeu diuersorum in suo

^a *Arb. lib. 7. fol. 161. 6.*
^b *clat. 2. fol. 29. 11*

^d *lib. 1. fol. 108. 52. 56.*

A piscium catalogo meminerit Plinius) vnum atque eundem piscem esse; quippe qui (vt di-
ximus) *σκιάρις* ab aliis, *σκιάριος* verò à Numenio nominetur; Notandum præterea in Oppia
no præter *σκιάριον*, *σκιάριον* etiam haberi, nec mēdum suspicandum est, ^e *nam illam nuda saxa; hanc*
^f *verò saxa herbosa colore, eiusdem versibus asseueret; Quamobrem Syænam Oppiani, cuius solus*
ipse (quod quidem sciam) præcitato loco meminit, diuersam esse à Sciæna, certissimū est.
Et vt M. Varro testatur, ^g *piscis iste à colore vmbra dicitur, propterea quòd Ouidio auctore, ^h *lucenis*
ⁱ *sit corporis, vel qua celeri suo natatu oculos effugiens, Vmbra piscis potius quàm verus pi-*
scis intuentibus appareat, vt innuere videtur Aufonius inueniens;*

^f *lib. 32. cap. 11*

^d *lib. 1. fol. 108. 52. 56.*

^h *lib. 4. de lingua latina.*

ⁱ *In frag. fo. 37. 4*
^g *In Mosella.*

^e *Effugiens oculos celeri lentu vmbra natatu.*

Hunc autem piscem nostrum antiquorum Sciænam, & vmbra esse, præter id quod ex
B vulgari Romanorum nomenclatura, latinum nomen profus æmulante, clarè satis intelli-
gitur; ex eo etiam manifestè persuaeri potest, quod nihil Vmbrae à veteribus tribuitur,
quod huic nostro non respondeat, vt sequenti descriptione monstrabimus.

DESCRIPITIO.

Vmbra nostrum habet incuruum & retusum potius quàm extentum & acuminatum;
Os medioere & denticulatum; Caput satis magnum; In dorso duas gerit pinnas, priorem
oclonis aculeis, alteram nullis, munitam; Ad branchias etiam (quas vtrinque quaternas ha-
bet) vna vtrinque enascitur pinna, duæque alæ in ventre conspiciuntur; & postremò
imo quoque ventri ab ano, vna alia hæret; Cauda lata est, & non falcata; Squamis latiori-
bus & obliquis tegitur; Totius piscis figura paulò lōgior est, quàm lata sit, aut crassa; Ven-
C triculum magnum habet, & carnosum; Intestina mediocria & pingua; Iecur pallidum, ex
quo sellis vesica pendet; Lienem sub atrum; Et vt ^b Aristoteles, atque ^f Plinius testantur, ^h *capit*
ⁱ *des in capite gerit; Dum parua est, argentea serè tota apparet; Maior facta, ventre argenteo;*
dorso verò, & lateribus subluentibus, ac veluti opacis conspiciuntur; Ad multam molem
excreseit, sexaginta enim libras crebrò excedit. LOCVS.

^h *lib. 8. ca. 16.*
ⁱ *lib. 9. cap. 16.*

Marinus piscis est Vmbra, ^k *arenosus gurgites*, teste Columella, Vèl loca saxosa ac herbis vi-
rentia incolens, vt auctor est Oppianus his versibus,

^k *lib. 8. cap. 16*

^l *Sunt vnde canes herit, à fonte iuuentis.*

^l *lib. 1. fol. 108. 53*

^m *Hic domus est Sargis, huc statio lacu Sciæni*

Ad flumina autem adnatare haud solet, Vnde cum Aufonius fluuiatilibus fure Mosella pi-
D scibus Vmbra adnumeret, inquit, vt supra citauimus, ^m *Effragens oculos celeri lentu vmbra natatu;*
m irinam Vmbra subire aliquando solere Mosellam, arbitratum ipsum credimus; potius
quàm aliquem fluuiatilium piscium, Vmbra nomine ab eo celebrari; Etsi nos nō lateat, in
Lemano lacu, piscem truttacei generis reperiri, qui vulgò *unc vmbre* vocetur. Ipsum nanq;
Aufonii Vmbra statui non posse; in eius historia, quam in secundo libro trademus expli-
cabitur.

^m *In Mosella.*

NATURA ET MORES.

Carniuorus piscis est Vmbra. foliua gus potius quàm gregalis; perrarò enim plures v-
na capiuntur; ⁿ Aristotelèque & ^o Plinio auctoribus, ⁿ *præterea in hyemem sentit, nam cum lapidem in capi-*
^o *te habet, facit lapidis rigor ut per algorem geleat, & excedat;* Cum metuit, capite & oculis absconditis, se
totam abscondi putat, vt Oppianus tradidit scribens,

ⁿ *lib. 8. ca. 15.*
^o *lib. 9. cap. 16.*

lib. 4. f. 152. 59 p Aspera sed postquam pavido sub corde Sciæna
 Horrorem sentit, subit in spelea recurra;
 Vel querit lustrum, vel molles currit ad herbas
 Ponti, vel viles lymphæ se claudit in algas;
 Contemnit totum latebris abscondere corpus,
 Et caput atque oculos aliquo sub tegmine claudens
 Quam stultè credit sic cetera membra latere;
 Non aliter sylvæ in densa caput occulit atræ
 Bubalus immanem cernens à fronte leonem,
 Quadropedi insperato demens custodia cure;
 Nam capite occulto sperat non posse videri,
 A dno donec lanietur dente leonis;
 Et pecus alatum lathyæ quod colla repanda
 In longum porrecta movet, sub pectore vanos
 Astus molitur, vanaque eluditur arte;
 Sic spe frustratur piscis, nam raptor ab alto
 Emergit, piscemque cauis ex equore palmis
 Attrahit, & cunctis fraudes ostentat inanes;

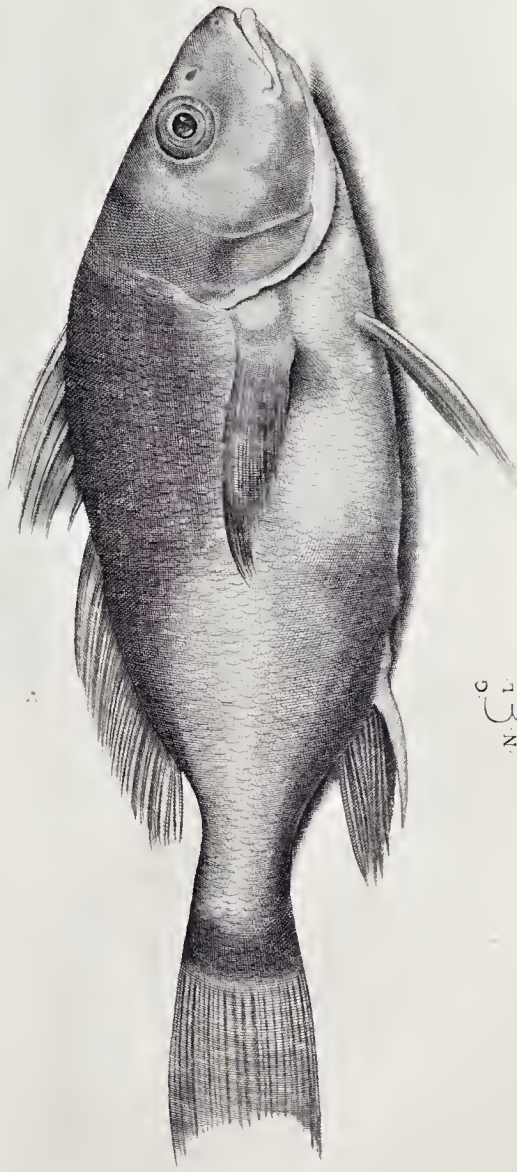
VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR.

9 in Apolog.
 lib. 7. fol. 161. 6
 3 lib. 7. fol. 161. 8
 Vmbram à veteribus nobilem habitum fuisse piscem, eorūdem intelligi potest testimo-
 nio; Ennius nāque (vt ex 9 Apuleio habemus) nobilitates pisces connumerans inquit, Melanurum, Turdum, Meru-
 lanque, Vmbramque marinam; Et apud Athenæum 1 Epicharmus in nuptiis Hebes, Acolie, Elysæque, & Synoglossi,
 marine Vmbræ, inquit; Numenius verò apud eundem, 2 Quo captus nesci expeteret, vel magno Synedone,
 vel miratore Hippuro, vel Phagro crisato, vel capto Sciæde, dixit; Vnde nostris quoque temporibus vbi-
 que ferè multi æstimantur, Romæ verò (denipio Sturione) piscium omnium communi ferè
 consensu sapidissimus atque nobilissimus censetur; Et licet omni anni tempore, quo capi
 solet, suavis sit, canicularibus tamen diebus, vt pinguior capitur, ita suavior degustatur;
 Et quavis qualibet sui parte celebris sit, abdomine tamen & capite maximè commen-
 datur. Vmbrinarum autem atque Sturionum (vbi ad cubitalem molem excreuerint, nam
 in minoribus id non obseruatur) capita triumviris, rei Romanæ Conseruatoribus tributi
 nomine dantur; Vnde ridiculā historiā sic narrat Iouius, 3 Extat adhuc in ore quorundam factorum ri-
 dicula fabula de T. Tamifio, qui Romanis aulicisque salubris erat insignis, sed gulæ adeo prostru-
 te, vt infamis haberetur; Is cum per feruum, qui in foro piscario in eam curam intentus excuba-
 re solebat, ingentis Vmbrinæ caput Triumviris delatum esse cognouisset, in Capitolium proci-
 sio, illud subsequutus est, premisso seruo, qui vestigiis deferentium ministrorum insisteret; Nec mul-
 tō post eum Riarianis quibus inferretur, bene habet, salua res est, inquit Tamifius, opiparè ex-
 cipiemur; erat enim in primis mensæ Riarianæ, que lōgè omnium sēper lautissima fuit, familiaris;
 Riarius vt erat natura munificus, maximum inquit hoc Triumvirale caput, maximum debetur Car-
 dinali, statimque Federico Sansueuino proceritatis admirandæ Cardinali transmittitur; collig-
 git ex templo togam Tamifius, Riarium impetustue munificentie inculsans, in mulā inque refi-
 lit, & munus ad Sansueuianam domum consequitur; Idem pari liberalitate facit Federicus, ca-
 putque ipsum splendidis exornatum verbis, aurataque illatum patina Chifso publicano ditissimo
 deferri iubet, quod ei multo gre alieno, grauibūsq; vsuris obstrictus erat; Volitat tertia iam spe
 audam frustratus gulā gustans Tamifius, festinabundusque incalescente iam die in transtiberi
 nos hortos, quos ipse Chifso magnificentissimè extruebat, contendit; Ibi que festus admodum &
 multo sudore madidus, quod grauis erat abdominis, quarto à fortuna decipitur, quippe qui Chi-
 sium caput illud recentibus floribus redimitum adamato scorto, cui ab forma, eruditique ille-
 cebris Imperie cognomen fuit, ut ex templo deferretur curantem reperit; Flebit itaque in-
 dignabundus habenas retrō, nec tamen subiratus gulæ, que herculeos labores attulerat, & ad
 Imperiam iam multo sole Sistani pontis semitam exirente, adequat; Ad extremum anhelantis
 gulæ ea vis atque ludo fuit, vt qui per totam urbem fuerat raptatus, idem & togatus, & senex
 cum scorto, admirante noui hominis aduentum, nullo pudore discubnerit; Galeo teste, 4 Vmbræ caro haud quaquam di-
 ra est; unde turè à Philotimo inter pisces mollis carnis recensetur, & si non perinde mollem carnem habeat Vmbræ ut saxa
 niles, sed paulò duriores; Satis boni succi est, non admodum excrementitia, medio critè nutrit,
 & haud difficulter concoquitur; Quouis modo condiatur, suavis est; Elixa tamen ac cum
 leucophago comesta, aut transfixa caryophyllis ac veribus assata, frequente olei & om-
 phacii conspersione, dum assatur irrigata, suavior gratiosiorque multò redditur; Et vt te-
 statum reliquit Plinius, 5 Sciæna inter anca & squama combustæ Panos discuntur.

174



G. Κορακίνας
N. L. Coraciuf.
V. Cortic



138

G
 L
 N. L. V. corio de fortiera.

HISTORIA TRIGESIMA SECVNDA DE CORACINO

NOMEN.



IC piscis noster trigesimus quartus, qui Romæ *Coro* & *Coracina*, & à Græcis nostri temporis, *Milicepi* appellatur, græcè *κορακίνος* dicitur, testaturque Athenæus^d *Coracinum* vocari, *ἢ τὸ δολιχὰ στήθος* καὶ *καὶ τὸ ἰσχυρὸν πτερόεντα*, id est, propterea quòd assidue pupillas moueat, & nigri coloris sit; Oppianus verò inquit, *καὶ κορακίνος ἐπὶ τὸν αἰθέρα* καὶ *χρῶς*, id est, ut verit Lippius, Et nigro cui nomina d. Et colore, *Coracinus*; à nigro colore *Coracinum* dici arbitratur; cui assentiendum potius quam Athenæo censemus; Nam sic uti vix credibile videtur, ut quispiam obseruare potuerit, *Coracinum* crebrò adeo pupillas mouere, ut in se nomen dazerit; sic *Coracinus* à *Corax* adiectiuum esse (ut omnino ferè tum latina tum græca lexica testantur) nemo non intelligit; Vnde cum *κορακί* aut sit, quam *Coruum* dicimus, *Coracinus* siue simpliciter *coruinum*, siue nigrum colorem significet (ut Vitruuius nanque authore *niger color coracinus vocatur*) nigredinem, cuius piscis iste particeps est, representabit; Vocatur etiam^d à Theophrate apud Athenæum diminutiuo nomine *κορακίνος*. Præterea apud eundem^d Donone in libro de piscibus, & *ἐν τῷ* demo in libro de salsa neque, euloribus, *Coracinus* à nonnullis *Ἐπερίδωτος* quoque appellatur; Verùm cum Aristoteles dicat, *ἢ Coracinus* (siue ut interpretatur Theodorus, *Coraculus*) cum uero fert, *ἔσπινος* est; Et eodem capite paucissimò inter *ἄλλους* subdat, *Fluuiatiles ac lacustres pisces, optimi sunt post partum, & ferè omnis generis emporion, sed nonnulli sunt qui seruati, commendantur, ut Saperdus*; Saperdem diuersum à *Coracino* piscem fecisse, omnia sunt in opinionem, videtur; nisi cum *Coracinum* tum *marinum*, tum *fluuiatilis* sit (ut in *ἰσχυρὸν πτερόεντα* tradimus) *marinum*, simpliciter *Coracinum*, *fluuiatilem* verò, *Saperdem* Aristoteles vocasse credamus; Latine græca seruata nomenclatura, *coracinus* etiam dicitur, præter quàm à Theodoro, quippe qui in Aristotele *κορακίνος* modo *coruinum*, modo *Graculus* conuertit; Sed cum *κορακίνος* à *corax* adiectiuum sit nomen, & non diminutiuum, *Coracinum* potius quàm *Coruulum*, vertendum erit, & præsertim ut cum magis à *Corux* pisce distingueret, Cuius eum à *Coracino* diuersi (ut in historia etiam sexagesima sexta dicemus) Et^d Plinius, & Athenæus meminerunt. Estque hic admonendum (ne nomen decipi inur sit similitudine) non solum (ut diximus) in Athenæo *κορακίνος* piscem alium à *Coracino* haberi; Sed^d apud eundem, *κορακίνος* etiam ab eorum utroque diuersum, ac crustæ generis reperiri; Quòd noster autem trigesimus quartus piscis, antiquorum *Coracinus* sit, tum ex *ἰσχυρὸν πτερόεντα* ut nomenclatura (Romæ enim ut dictum est, ac in ple-
risque aliis Italiae locis *ἰσχυρὸν πτερόεντα* conuici potest, tum ex eis quæ *Coracino* ex veteribus debentur, quippe quæ (ut procedente historia declarabimus) ei egregiè resppondeant.

DESCRIPTIO.

Coracinus rostrum breue habet, & retusum, Os (quod ad ventrem vergit) mediocre & edentulum. Labrum vtrunque quibusdam conspicuis foraminibus insignitum, ex quorum inferiori carnea quædam appendix breuis, sed crassa & rotunda pendet; Oculos magnos & rotundos, & ante eos auditui & olfactui inseruientes meatus admodum paucos, Branchias vtrinque quaternas; in dorso duæ sunt pinne, & duæ ad branchias, vtrinque scilicet vna; & rursus binæ alie in ventre, vna etiam vtrinque; & postremò vna alia valido innixa aculeo, ab ano imò ventri subnectitur; Cauda lata est, & non lunata; In capite binos lapides gerit; Ventriculus magnus est, Appendices eius octonæ; Intestina mediocria, multa pinguedine obducta, ac plerisque gyris conuoluta; Hepar pallidum, in duas diuisum fibras, è quarum dextra, exigua feilis vesicula longiori & tenui meatu appensa est. Squamis tegitur latiusculis; Ventre est argenteo; Dorsum & latera depicta sunt latioribus lineis, obliquis & vndantibus, flauis quibusdam, liuentibus verò aliis, à dorso per latera caput versus ita alternis ductis, ut sicuti quilibet flauescentium, statim liuentium vna sequitur; sic hæc illarum Vmbre esse videntur. Externa operculorum branchiarum pars valde nigricat; atque pinne quoque, & maxime quæ ad branchias, quæque in ventre sunt, nigre conspiciuntur; Vnde uti ob id iure apud Athenæum^d Aristophanes vocauit *μυδρονόμος* *κορακίνος*, id est, *nigrae habentem alas* *Coracinum*. Sic ob pinnarum, branchiarum operculi, atque liuentium linearum nigredinem, meritò Oppianus (ut citauimus) nigrum eum conuocauit;

Athenæo
pino nō
probat

A

B

Theodorus
necatur

C

D

^d lib. 7. fol. 144.

16. 154. 26.

^b lib. 1. fol. 6. 19.

græcè

^c lib. 8. cap. 3

^d lib. 7. fol. 154. 23

^e lib. 3. fol. 59. 45

^f lib. 7. fol. 154. 19

^g lib. 1. fol. 8. ca. 30

^b lib. 32. cap. 11.

utrisque men-

nonem faciens.

^d lib. 8. fol. 177. 29

^e 33. utrius-

que mentum.

^f lib. 3. fol. 53. 21.

^h lib. 7. fol. 154.

22.

7. fol. 14. 1. Nec etiam ab re apud eundem Athenæum^m Epicharmus dixit, κορακίνους χερσίδας, id est coracinos cerei coloris; cum fluorescentibus illis lineis, vere cereum colorem representent. Postremò cum totus piscis variis adeo depictus sit coloribus, haud immeritò a pud eundem etiã Athenæu, Numenius Coracinum αἰολίω, hoc est, maritum vocavit. Coracini dorsu repandū est, quapropter totius piscis figura lōgitudinis ratione satis lata redditur; Vnde forsitan apud Athenæum, Porymeno Rhodius Coracinus παλαίστατικός (vel vt corrigendum credimus παλαίστακος) appellari testatur; P Alexandrini uerò cum παλάττα καὶ πὸ πηρὶ χερσίδας, vocāt, Et Nili accolæ πάλτω fluuiatili Coracinū nomināt; hæc n. nomēclaturæ a latitudine deduci posse vidētur. Athenæo autē auctore, Speusippus Coracinum et Melanurum similes facit; Verū (vt in sexagesima etiã dicitur historia) haud multa est inter hos pisces similitudo, vnde aut suspecta censeri debet Speusippi sententiã, aut de solo colore (vt arbitror) intelligēda, eo quòd vt Aristophanes ob nigras alas, μιλανοπτερον vocat Coracinū, ita Melanurū ob nigras lineas, latera eius pigētes Athenæus μελασόγυραμμοι vocat; Præterea ficiti Coracinū ob varias suas lineas αἰολίω vocavit Numenius, sic apud Athenæum Melanurus πάλω γυραμμοι, id est, multarū linearū dicitur; Postremò vt Oppianus Coracinum a nigro colore cognominavit, sic ob nigram caudā μολοίνογας dicitur. Coracinus, & si ex minorum piscium numero, censetur ab Aristotele, dicente, Sed præcipue Graculus inter minora, aliquando tamen ad viginti libras excreuit.

Athen. lo
ces cere
viginet.
Speusippi
epino
suspecta.

CORACINORVM GENERA, ET LOCVS.

Plura esse Coracinorum genera Athenæus testatur iniquens, Gignit autem Nilus, et complura alia piscium genera, eaque omnium suauissima, et maxime Coracinorum, multa enim et horum genera sunt; Sed cum quæ hæc Coracinorū genera sint, nemo explicauerit, nitemur nos ea declarare; Cum igitur auctor Plinio, Amni et mari communes sint Coracini, cumque aliquod pisciū genus duobus modis (vt latius in historia octogesima quarta explicauimus) mari & amni cōmune esse soleat; Coracini non quia aliquo anni tempore mare, alio verò flumina incolāt, sed quia eorum nonnulli prorsus marini, alii verò prorsus fluuiatiles sunt, mari & amni communes esse dicuntur. Fluuiatiles autē Coracinos ex mare ad flumina non adnatare, sed ibidē exoriri, a eorum peculiari quādā esse speciē; ex niliacis Coracinis clarē intelligi potest; nā cū Strabonis, Martialis, Plinii, Diphili, ac aliorū authorū testimonio, in Nilo Coracini reperiantur; Aristoboli verò autoritate testetur Strabo, nullū piscē ex mari in Nilū a se eedere præter Mugilē, Alofām, & Delphinū propter Crocodilos; niliacos coracinos à marinis specie distinguē, sateri oportet; Quod nō solū Strabo innuere videtur, iniquens, Nilus in Nilo per multi sunt ac diuersi, qui propriam quandam, & suā formā habēt, sed maxime noti sunt Oxyrinchus, Lepidurus, et Lates, et Coracinus, sed Plinius etiam scribens, Coracini pisces Nilo quidē peculiare sunt; Quibus verbis in solo Nilo reperiri Coracinos, haud intellexisse credēdus est, cū præter alios scriptores, qui Coracinos marinos esse testantur, ipse quoque mari & amni (vt diximus) cōmunes eos fecerit, sed Niliacos Nilo peculiare esse, quippe qui à marinis distinguantur; Vnde hæc crit prima Coracinorū differentia, vt aliqui marini, aliqui verò fluuiatiles sint; Et cū Diphilus scribat apud Athenæu, Coracinus autē Nili minor (vel peior) niger albo, Niliacos Coracinos in albos & nigros diuidit, quod non solū in Nilia cis, sed in marinis etiã verū esse, sequens declarabit historia. Degunt autem Coracini (vt testis est Aristoteles) saxosis locis; quod Oppianus etiã cōprobat; Reperiūtur præterea auctore Plinio, in lacu non procul oceano in nōie inferiori Mauritaniae stagnāte, quā Nilidem vocant, ac Nili entium credunt; Vt verò Athenæus refert, Dorionis testimonio in Mæotide etiam palude degunt.

B
C
D

PARTVS.

Coracinus vt prodidit Aristoteles, fert iterum longo temporis spatio, paritque Autumno post nullum; Et vt paulò post subdit nōnquam messe tritici; Et eodem auctore, Solei hic parere iuxta litora algosis deussis que locis, et cum pisces omnes celeri incremento perficiantur, præcipue Coracino inter minora id accidit.

NATURA ET MORES.

Aristotele teste, gregalis piscis est Coracinus; Et vt eiusdem testimonio asseruerat Athenæus, haud nagabundus est; Aristotele autem atque Plinio authoribus, cum piscium plures per hyemem lateant, id maxime Hippurus et Coracinus faciunt, hyeme non capti præterquam statis diebus paucis, et vixdem semper. Quã obrem Prædest Coracini ferre præ ceteris piscibus annus squalens; quòd his quoque commodior est, quia per siccitatē potius tepor accedit; Est Coracynus pro se capiendis Thynnis, et Anihis.

PRÆSTANTIA, NUTRIMENTVM, CONDIMENTVM,
ET IN MEDICINIS VSVS.

Teste Amphi apud Athenæum, ¹ Qui præsentè Glauco Coracinum edit, haud sana mentis est; Et au- ^{lib.7.f.154.24}
thore apud eundem Hicetio, ² Coracini marini haud multum nutriunt, excreta facies sunt, et sicci homine nec ^{lib.7.f.154.1}
dioces; Vt verò idem Athenæus prodidit, ³ Niliaci Coracini dulces sunt, suaves, et bonæ carnis, ut noris, qui ^{lib.7.f.154.2}
expertus fuit; Et alibi, ⁴ Niliacus Coracinus, quem Alexandriæ incolæ peculiari nomine Hentirum vocant, pinguis est, ^{lib.3.fol.61.1.4}
non mali siccæ, carnosus, multum nutrit, faciliè concoquitur et distribuitur, atque Myllo omnino melior; Vnde & Diphilus ^{lib.8.fol.177.30}
apud eundem ait, ⁵ Niaccum Coracinum siamacho gratum, et alio faciliè efficitur; Et Martialis scribit, ^{lib.13.85}

⁶ Princeps Niliacus raperis Coracine macellus


⁷ Illæa prior est gloria nulla gula.

- A** Plinius etiã testatur ⁸ principatû obtinere Coracini in Aegypto; ⁹ Doris Coracini paludis Maonidis celebrat; Et Ari- ^{lib.9.c.18}
stoteles ¹⁰ Coracinum dum utero fert, laudat. Grandiorem simplici in aqua elixum, vt utribusque pe- ^{liben.lib.3.fol.}
trofelinis foliis coronatum, come dimus; Minorem verò torremus: Quare & Diphilus apud ^{59.25}
Athenæum, ¹¹ Niliacum (vt puta teneriorem) ¹² Myllo elixum meliorem facit. Cum præterea a state multò ^{lib.11.li.8.ca.39}
frequentius capiantur; seruenti oleo ad mediam cocturam mergere, & extractos protinus ^{lib.8.fol.177.29}
sale acetoque conditos, in vasculis deinceps, myrti foliis certo ordine substratis, reponere ^{lib.2.fol.30.c}
solemus; Qua industria aduersus omnem caloris eorum meliam per hebdomadas asseruan- ^{fol.31.H}
tur. Ab antiquioribus saliti etiam seruabantur, vt auctor est Galenus, inquit, ¹³ Post Sardas ^{lib.2.fol.30.c}
autem ac Pelamidas, Mylli qui ex ponto adferuntur, præcipue commendantur; post hos sunt Coracini; Nec Galenus ^{fol.31.H}
Coracinum marinum Myllo inferiorem faciens, Athenæo aduersatur; qui (vt diximus) Ni- ^{lib.32.c.10}
liacum Coracini omnino Myllo præfert, Fundè præterea salin consueuissè cõprobat & Pli- ^{lib.32.c.10.5}
nius dicens, ¹⁴ Carbanulos coracinarum salisamtu illa d' scutanni, & eodè auctore ^{lib.32.c.10.7}
¹⁵ Carnes corum aduersus scor- ^{lib.32.c.10.7}
piones valent imposte. Et ¹⁶ Coracini sel exciunt nisiun.

HISTORIA TRIGESIMA TERTIA

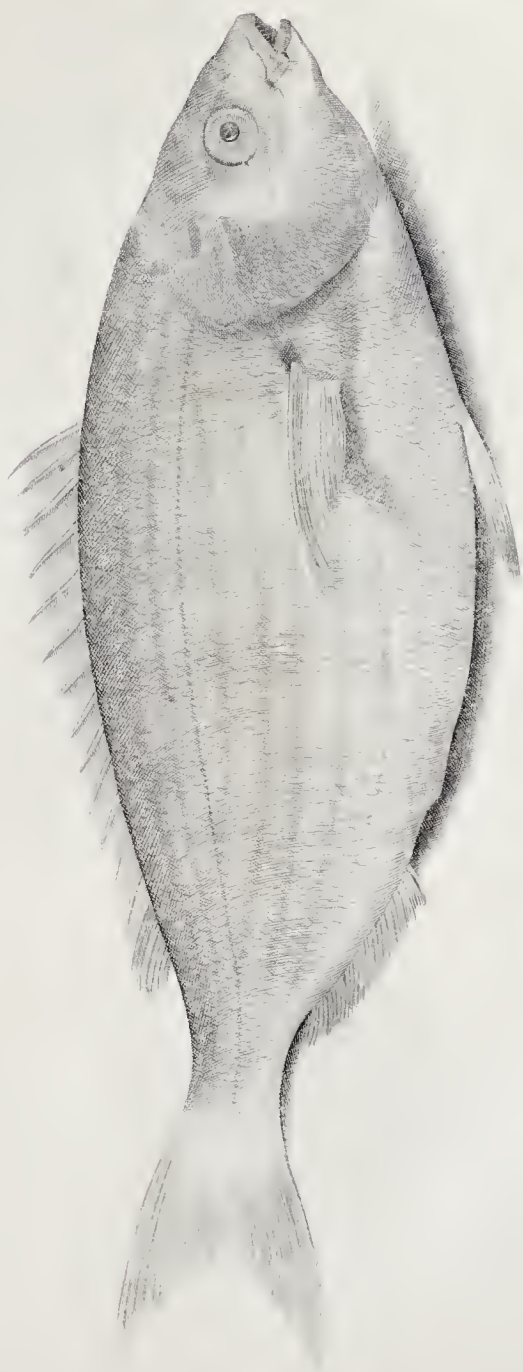
DE CORACINO NIGRO

NOMEN.

- C**  Vemadmodum à ¹⁷ Diphilo apud Athenæum Niliaci Coracini (vt superiore diximus ^{lib.8.fol.177}
historia) in albos et nigros diuiduntur; sic etiam marinorum, nonnullos albos, alios ²⁹
verò nigros esse asseueramus; Et si id veterum nemo (quod sciam) notauerit ^{lib.32.c.10.7}
vnq; Nam cõ, vt i trigessimus quartus piscis (de quo in præcedè egimus hi- ^{lib.32.c.10.7}
storia) ita trigessimus quintus (de quo nunc pertractamus) in Coracinarum genere statui ^{lib.32.c.10.7}
debeat (non solam propterea quod, vt ille Romæ vulgò *Corno* et *Coruette*, ita hic *Corno di forte* ^{lib.32.c.10.7}
ra vocetur; sed etiã quia corporis forma a deo, vt infra monstrabimus, eõueniant, vt ambos ^{lib.32.c.10.7}
eiusdem generis esse, nemo nõ intelligat) sic ille (quippe qui multò minus nigricet) albus; ^{lib.32.c.10.7}
hic verò (vt qui nigrior appareat) niger iurè censendus est.

DESCRIPTIO.

- D** Et si rostro, ore, capite, oculis, pinnis, cauda, totius corporis figura, atque interancis o- ^{lib.32.c.10.7}
mnibus, hic noster trigessimus quintus piscis cum trigesimo quarto conueniat a deo, vt ^{lib.32.c.10.7}
eiusdem generis esse inficiari non possit; quibusdam tamen notis ita discrepant, vt eiusdè ^{lib.32.c.10.7}
generis diuersas esse differentias manifestissimè constet; Cum ille enim (vt superiore dixi- ^{lib.32.c.10.7}
mus historia) cereus atque varius sit, hic totus ferè nigricat; Aculus, cui ani pinna hæret, ^{lib.32.c.10.7}
maior atque validior multò in hoc, quàm in illo conspicitur; Multò etiam minus hic ex- ^{lib.32.c.10.7}
crefcit; pedalem enim magnitudinem nunquam superasse vidimus; Saporis ^{lib.32.c.10.7}
etiam suauitate, atque carnis teneritudine illo inferior est; Reli- ^{lib.32.c.10.7}
qua verò omnia vtrisque sunt ^{lib.32.c.10.7}
communia.



P. 20

G. ΓΑΛΤΗ.
L. salpa.
V. salpa.



HISTORIA TRIGESIMA QVARTA
DE SALPA

NOMEN



hoc noster trigesimus sextus piscis, Romæ & vbique serè gentium vulgò Salpa, Græcè *σαλπα*, & *σαλπις*, Latine verò (græco vocabulo seruat) Salpa vocatur; appellaturque etiam græcè *βοῦς*, id est bos vt Pancrater in tractatione rerum marinarum testatur iniquens *σαλπα τῆ ἰσομήκεις ἰχθύος ἢ βοῦς πόρκης ἀλλήλοι καλίουσιν. αὐτικα γὰρ ἔρι φῶκος, κἄλλίγουσιν ὁ βοῦσιν.* hoc est Salpa longitudine pariet, quas bones, piscatores *ἡλιγοῖσι* vocant, quoniam in ventre algam semper congregant dentibus; Et licet non in epte ob dictam rationem Salpam bouem uocent, aduertendum tamen est, alium piscem cartilagineum atque planum, à Salpâ que longè diuersum, à scriptoribus serè omnibus, qui de piscibus pertractant, Bouem vocari; Hunc autè piscem nostrum antiquorum Salpâ esse tum vulgaris eius nomenclatura, tum ea omnia, quæ de Salpa à veteribus scribuntur, quippe quæ ei egregiè respondent, manifestè adeo declarant, vt in dubium verti non possit;

DESCRIPTIO

Paruum & rotundum caput habet Salpa; rostrum acutum; Os exiguum; ^b serratèque dentibus (vt notauit Athenæus) *innumera*; Oculi aurei conspiciuntur; Dorsi pinna vnica est longiuscula ac duodecim aculeis horrida; Quæ verò ab ano imo ventri subest, ad caudam uel quæ deducitur, duobusque validis armatur aculeis; alias duas, quæ vtrinque exoriantur, aliis plerisque piscibus consimiles gerit; Cauda in lunatam pinnam definit; Squamis tegitur, Ventre & lateribus candida est; Dorso ex cineraceo nigricat; à Capiteque in caudam per argentea latera nouem vtrinque aureis rubentibusque lineis, certis distinctis interuallis, egregiè depingitur; Vnde ab Oppiano *κίολωνωτος*; hoc est *irregolare uariis*; quod vertit Lippius, *Salpa uariis distincti tergora signis*, & ab Athenæo *πολύγραμμος*, id est *multarum linearum*; & *ἑρόγραμμος* hoc est *rubearum linearum* dicitur; Et paulò infra *ἰς* eundem, *παικίλον* id est *uarium piscem*, uocat; Muscâque Colophonium, præterea quoddam *uarium* poema edidit, Salpam cognominatum fuisse testatur; Peritonæo nigerrimo interanea intercluduntur, Ventriculus oblongus est, & latus; Hepatam magnam subrubrum in tres diuisum fibras, cui sellis vesica hæret; Splenem habet subnigrum vuluamque longam bifidam ouis innumeris refertam. Quæ capiuntur vti bilibrè mensuram nunquam superant, sic semper ad libram saltem auctæ apparent; Ita vt in nullo alio piscium genere æque atque in Salpis, eadem serè semper feruari magnitudo videtur; Vnde forsàn à Pancrate; *σαλπα τῆ ἰσομήκεις* (vt supra etiam citauimus) dicuntur, hoc est, *Salpa longitudine pariet*.

LOCVS ET PARTVS.

Marinus piscis est Salpa, nusquam in dulci aqua conspectus; & Inter maris pisces qui herbofa *λεα* *καθικτῆς* arena connumeratus ab Ouidio; Oppianus verò sic de sede eius cecinit.

In vastum pontum, scopulos quos abluuit vnda

Alga conspersos, & multo murice testos

Salpæ habitant variis distincti tergora signis.

Aristoteles ⁱ non solum in mari, sed in maritimis etiam lacubus eas gigni scribit, ^k Semel (codè autore) parit *ἔρ* autumno, quod ^m Plinius etiam atque Athenæus fatentur; ⁿ Pisces enim plerumque sui parte (vt Aristoteles inquit) mensibus his tribus Martio, Aprilis, & Maio, pariunt; Autumno pauci, ut Salpa *ἔρ* Sargus; Nec vbique tamen autumno parit; Nam vt idem testatur; ^o Salpa æstatis initio locis plurimis, nonnunquam *ἔρ* autumno parit. Vt verò Ouidius loco supra citato, pisces qui herbofa arena laxantur, dinumerans his versibus;

Atque immunda Chromis, merito nullissima Salpa. Atque autem dulces nidos imitata sub undis.

Testari videtur, Salpa in aquis autium more, nido constructo parturi; Sed cum Plinius lo-

Athen lib. 7. fo. 160. 34.

li. 7. fo. 160. 32.

li. 1. fo. 108. 49.

lib. 7. fol. 152.

42. fo. 160. 31.

fol. 160. 39.

Athen lib. 7. fol.

160. 34.

in fragm. fol.

37. 14.

lib. 1. fol. 108.

47.

hist. li. 8. ed. 13.

hist. lib. 5. ca. 9.

lib. 9. cap. 51.

lib. 7. fol. 160.

31.

hist. li. 5. cap. 11.

hist. lib. 6. cap.

17.

in fragm. fol.

37. 14.

A

B

C

D

cum hunc citans, non Salpam sed Chronin in aquis nidificare scribat, cumque Aristoteles solum rhy-
Ouidius cin marinorum piscium ex alga nidificare, atque in nido parere assereat; Quod Plinius quoque comprobat,
notatur. haud id Ouidio attendere debemus, sed solum eas citra nidi constructionem in alga parere
 credendum est, ut Oppianus testatur hoc versu; *Obsceni madida Salpa nascuntur in alga.*

NATURA ET MORES.

Aristotelis, atque Plinii testimonio in piscium numero qui Clarissime audire produntur, Salpa collocatur,
Athenæus eam solinagam facti; Verum cum perraro vnam solum, creberrime vero complu-
opinio non res simul capi videamus, gregalis potius quam soliuaga (nostro quidem iudicio) censeri
probat debet; Vagabunda non est, ut Aristoteles declarat, inquit, Vagantur maxime ex aberrant, qua
 carne aluntur, ex altera pauca, ut Mugilum. Salpam, Mullum, & Aericam, quibus verbis carniuoram etiã Salp-
 pam esse innuere videtur; & si alibi de ratione victus piscium pertractans, ei carne
 vesci non tribuat, scribens; Salpa stercore ex alga nascitur, porrum etiam appetit; ei autem stercore cibi
 esse, non solum hoc loco, sed alibi etiam Aristoteles scriptum reliquit, dicens; Fatida nonnullis
 piscium pro se accommodantur, ut Salpa stercore, Atque Epicharmus in nuptijs bebae $\Sigma\mu\alpha\tau\alpha\delta\alpha\gamma\omega\iota$, id est merdam co-
 medentem Salpam appellans; Quod verò algam pascatur, his versibus (quibus, qua etiam ratione
 capi solet, edocet) Oppianus comprobatur;

A
 Obsceni madida Salpe nascuntur in alga
 Vili decepti miseri falluntur ab esca,
 Nauiget in primis piscator forte diebus,
 Obseruetque locum, & lapidem deturbet in vnda,
 Et circum uirides saxum dependeat Algas;
 Obsceni Salpe depascunt hæc loca circum
 Hic nasse tendit fraudes, atq; ora secundum
 Connectat virides algas, herbisque virentes,
 Collecti carpunt escas, septique recessum
 Irrupunt, retrahit nassa cymbaque regressus
 Piscator miro tacitos mouet ordine remos,
 Rem peragit tacitus sunt grata silentia prædis
 Omnibus & Salpis, primum gens illa pauore
 Concutitur, prohibetque timor succedere prædam;

Cucurbita quoque Salpam capi, idque ei ex omnibus uni enerre affuerat Aristoteles; Quod & Athenæus,
 Aristotelis loco citato confirmat, inquit, salpa capitur cucurbitis, qua delectatur.

QUANTI SIT FACIENDA.

C
 Ignobilis & plebeius piscis non solum ætate nostra vbique serè censetur, sed à veteribus
 etiam vilis habitus est; ab Ouidio nanque & merito utilissima Salpa, à Plinio, & Oppiano obscenus
 piscis; ab Archestrato malus semper, & à Diphilo insuauis appellatur; nec ab re; nam insullus & palato
 ingratus a deo est, ut iure ab optimatum mensis repudiatus, pauperibus solum cibis esse
 solet; auctore tamen Plinio circa Ebusum Diphili testimonio in Alexandria, & Autumno natum, ut nec
 Archestratus sentit, messis tempore, & circa Mithylenam, insipidus, & gustus ingratus minus existimatur.

VT NVTRIAT, ET VT CONDIATUR.

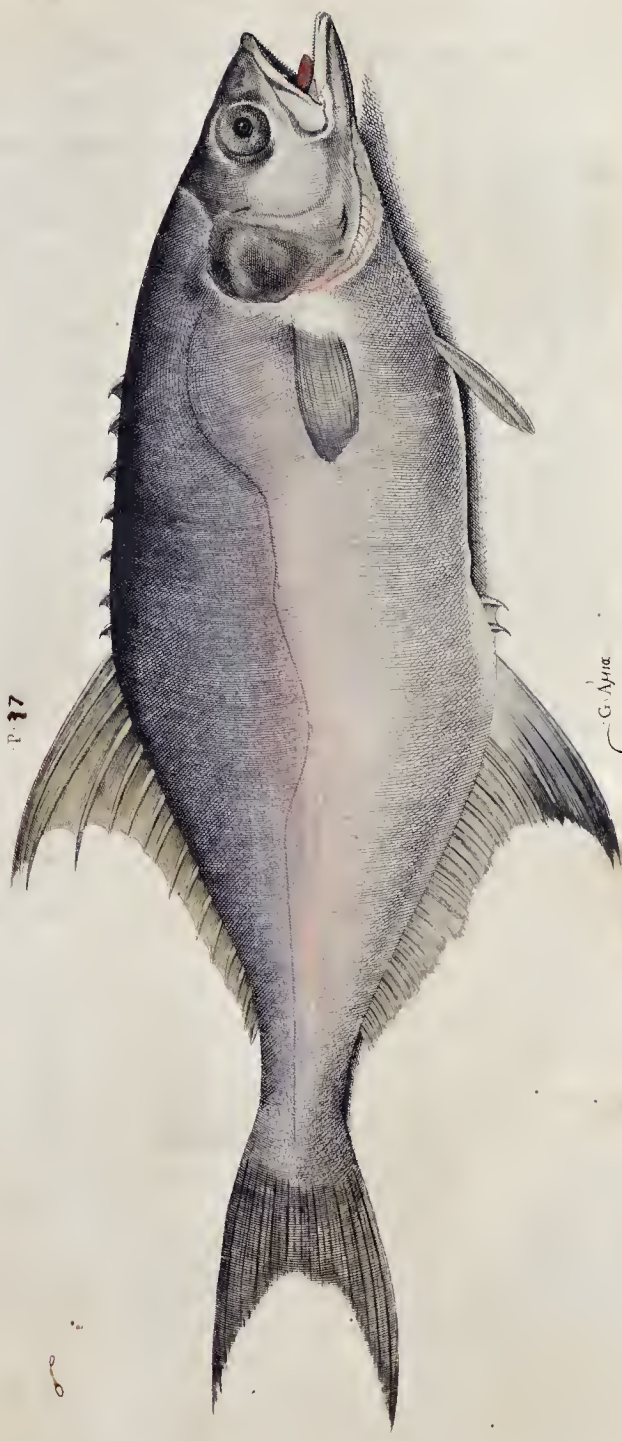
Dura est Salpa ut Diphilus etiam testatur, & propterea auctore Plinio nisi quam percoqui potest, nisi ferula uerberata.
 An te ægrè à ventriculo conficitur, nec nisi malum succum gignit; & licet quouis modo
 condita insulla sit, si tamen per dorsum longitudinem dissectam, interaneis exemptis,
 passulis, sale, alio, olentibusque herbis concisis, & insimul mixtis insartam afflaueris, sapi-
 diuscula reddetur;

QUIBUS MEDEATUR.

Cum Plinius de concitando coitu pertractans, scribat salpe genitale (Asini scilicet, eius enim
 proximis superioribus verbis meminit) in oleum feruens mergi iubet septies, & quoque perungit pertinentes partes,
 & a libi salpe expurgat ulcera in Intestolis conceptis; & infra de Psilotris loquens, ita pateros mangoni & aut sal-
 pe obsteris, & rursus etiam inferius, Et Salpe negat canes latrare, quibus in ossa rana nina data sit, non de Pi-
 sce nostro Salpa appellato, sed de obsterice Salpe vocata, intelligere uidetur; ut verba
 eius diligenter expendenti notissimum fiet.

lib. 32. cap. 11.
 lib. 8. cap. 30.
 lib. 9. cap. 26.
 lib. 3. fol. 137. 11.
 hist. lib. 4. ca. 8.
 lib. 10. cap. 70.
 lib. 7. f. 160. 32.
 hist. lib. 9. ca. 37.
 hist. lib. 8. cap. 2.
 hist. lib. 4. ca. 8.
 Ath. lib. 7. fol.
 160. 30.

d. lib. 3. fo. 139. 11.
 hist. lib. 8. cap. 2.
 lib. 7. f. 160. 32.
 in frag. fol. 37.
 14.
 lib. 9. cap. 18.
 lib. 35 fol. 139. 11.
 & 16.
 Ath. lib. 7. fol.
 160. 33.
 Ath. lib. 8. fol.
 177. 30.
 lib. 9. cap. 18.
 Ath. lib. 8. fol.
 177. 30.
 Athen. lib. 7.
 fol. 160. 34.
 Athen. lib. 8. fol.
 177. 30.
 lib. 9. cap. 18.
 lib. 28. cap. 19.
 lib. 32. cap. 100.



P. 17

G. Ayra
 N. L. Amia.
 V. Leccio

8

9



ic piscis in ordine nostro trigessimus septimus, qui Romæ, & in Li-
guria Lethis appellatur; à Græcis ἄμια, παρὰ τὸ ἀμῖν ἢ ἀμῖν τὰς πλάγας
eius, id est, quod non fingit, sed dicitur; Et ab Aeliano ἄμια vocatur, Latine verò à thymis, solum Latinorum, eius quod sciam
meminit græco seruatō vocatur, Amia etiā appellatur; Hunc au-
tem piscem nostrum aliorum in Amia, Aeliani verò Troctam esse,
in fine huius historię comprehensum. DESCRIPITIO

A
Athenæus
notatur.

Amia rostro cithari extento, ore medio, et... (vt etiam Aristoteles, Aelia-
nus, Oppianus, atque Athenæus testatur) nunc, ut in duas habet utrinque quaternas,
vni nō admodū patulas, ita nō contextis; vt contextis esse Arist. autoritate ibidē testa-
tur Athenæus, quod tamen apud Aristotelē non legitur; Præter geminas pinnas, quas v-
trinque tū ad branchias, tū in ventre habet, in medio dorso vna alia erigitur, que quidē
in principio magna, sensim verò minor facta, ferè ad eandē vsque excurrit; ex cuius regi-
one altera eiusdē figuræ & magnitudinis, tenuior etiā paulatim rediit, prope eandē ex-
tenditur. Cuius eandē pinna crescentis lune figuram representat; Prior dorsī pars, quæ
pinna caret, septem aculeis non omnino longis, sed acutissimis & robustis, nulla membra-
na contextis, & ad caudam spectantibus, horret; duobusque aliis eiusmodi imus enē ven-
ter ad pedicē armatur; Corio tegitur minimè squamico, sed thymni instar, leui & splēden-
ti, quod in ventre argenteū est, in dorso verò cæruleo colore persusū; Corporis figura ob-
longiuscula, in latera compressa, & satis lata est præsertim à capite ad exercemētōrū vsq̄
orificium, à quo sensim tenuior fit; Ventriculū molliū habet; Hepar subrubrū; Et Aristotele
autore, & æqualis magnitudinis cum tunice. Quo in solū transcripsit Athenæus, sed etiā addi-
dit eiusdē magnitudinē esse et Lene; Cubitalis creberrimè, Tricubitalis verò aliquādo etiā capitur.

LOCVS

Marinus piscis est Amia; & ut proditum est ab Aristotele Thymni Litaris, Amie salientis pō-
tum vere æstatemque ibi traducunt; quod sic transcripsit Plinius, Cum Thymnis Amie & Pela-
midis in pōtū ad dulciora pabula mirant gregam cum suis quæque ductus Et eodem Aristotele teste, Marit-
mis lacubus genera pisciū marinorū gigni aptū est, vt Salpā, Auratā, Mullā, alios ferè plu-
rimos, Amias etiā in Alopecūso reperies; quinimo vt idē alibi tradit, Subvā etiā flumines genera pisciū copiosa
C præstant in flumibus & lacubus, ut Amia & Mugilis, cui ferè subscribere videtur Oppianus, inquiens,
Labrax, audaces Amie, placidæque Chremites
Pelamides, congre, quem dicunt nomine Osson, A Equora, qua flauia, qua sunt vicina paludē
Incolusse tuat;

Vt præterea testatum reliquit Aristoteles, Profectū omne piscium genus celeriter adolescit, & præcipuè
in pōtū, quippe cum ibi incrementum singulis diebus planè intelligatur, Sed Amia longè conspicitur; Quod quidem
his verbis transcripsit Plinius, Piscium genus omne præcipua celeritate adolescit, maxime in Pōtū, casis, nul-
lū modo amarus dulces infereunt aquas; Amiam vocant, cuius incrementum singulis diebus intelligitur.

NATURA ET MORES.

Amian gregalem esse non solum ex Aristotele, Plinio, Aeliano, atque Oppiano, necnon (vt
Plutarchus Athenæus, & Fustathius tradiderunt) ex eius etymologia, conici potest;
sed expressè etiam ab Athenæo proditum est; Carne solum vescitur, vt testatur Aristo-
teles, inquiens, Alii enim carnivorū tantum sent, ut Carilaginei, ut Conger, Hiasia, Thymni, Murana, Lupi,
Dentes, Amie, Cernæ, Cui Athenæus etiam subscribit; Verūm vt paulò infra idem tradit
Aristoteles, Amia, Thymni, & Lupi, magna ex parte corne aluntur, sed algam etiam tangunt. Audax cen-
setur; vnde ab Oppiano (vt supra etiam citauimus) Audaces Amie vocantur; Atque pugna cissi-
ma est, vt testis est Aristoteles scribens; Quædam Amia cum belluā viderint aliquā, colligunt sese, & que magni-
tudine præstant, sustinantes gregem circumvallant, et si qua uolatur, descendunt, Dentes his natidit, et tam cum alia belluā,
cum Amia aggregata uolantia accipisse, acutus uisa est. Oppianus verò non simpliciter cum belluis, sed

D
7. f. 140
8.
7. f. 139. 41
8. ca. 2.

Plistare in lib.
utra antiq̄
prædictora sine
terrestria an eo
quadrilia. Ath.
lib. 7. fol. 139.
53. fol. 161. 52.
Enst. lib. fol. 808
5.
lib. 12. cap. 53.
Enst. lib. 9. ca. 37.
lib. 12. cap. 53.
lib. 2. f. 129. 34
lib. 7. f. 139. 41.
Enst. lib. 2. cap.
15. Part. lib. 4.
cap. 2.
lib. 7. f. 139. 45
Enst. lib. 8. ca. 13.
lib. 9. cap. 15.
Enst. lib. 8. ca. 13.
m. Enst. lib. 8. ca. 19
lib. 1. fo. 108. 38
Enst. lib. 6. ca. 17
lib. 9. cap. 15.
lib. 9. cap. 37.
lib. 9. cap. 15.
lib. 12. cap. 53.
lib. 2. f. 129. 38
in libro utra
animalia prædi-
ctora sint terre-
stris à aquatis
lib.
lib. 7. fo. 139. 53
fol. 161. 52.
fol. 808. 5.
lib. 7. f. 139. 41
Enst. lib. 8. ca. 2.

cum Delphino etiam bellum inire testatur, his versibus;

Delphini, quāquā tales sūt piscibus hostes
Inveniunt diros Amias, quos nomine dicūt.
Intrepidę solę pugnat, contrāque ferūtur.
Robore peiores Thynnīs, in corpore molles
Carnes continuo densi sunt ordine dētes,
In quibus horror inest, hinc est audacia tāta,
Hinc fortē pōti regē formidine nulla
A grege seiunctū aspiciunt, solūque vagētē,
Atque cateruatim veniunt ad Martia bella,
Et veluti collectę acies, multęque caterug,
Bellatū ad pugnā veniūt, Martęque laceffunt;
Hostilem expugnat turrē, vi mēnia quassant
At Delphi magnis rostris hęc agmina primū
Contemētis, sed post rapidus cōsurgit in illā,
Arripit hanc, auro dat fortia pabula ventri
Cū densę magnū circū delphina phalanges,
Et magnus cuneus fortē Delphina coronat,
Tūc agit mentē belli furor, & timet vnus
Exitium à multis, & duro Marte laborat,
Hę rabie circumfuse per mēbra reuolūtę
Delphino infigunt dētes, & corpora passim
Scindūt implicite, sūt multę à vertice sūmo
Que lacerat, glauco rostro madidęq; sub alis
Nōnullę infixę; lateri pars illa recumbit,
Apprendunt alię caudę, ventremque tumētē
Pars cruciat, quędā populatū maxima terga
Istę per spinas, illę per carula colla
Pendēt hic magno cōtorquēs mēbra labore,
Conturbat motu pōtē, sunt corda furore,

Concussa, Et tristes voluit sub pectore curas
Et talit atque furit videns pressusque dolore,
Et nanti similis fundo nunc voluitur imo,
Nunc sūmo fertur flutu cum turbine multo
Concutitur, saltat, nō tāque reuellerē tētati
Hę ne ui immo te perstant, nec viribus vllis,
Conuelli possunt, flutu merguntur in imo,
Et cū Delphino summas iaciuntur in vndas.
Sic neq; subeunt vndis, summiq; per equor
Emergunt, pōto dicas noua monstra creari
Neptuno, dari sunt fixi in corpore dentes
Sic Amię, & Delphin vinclo nectūtur eodem
Et veluti expertus tumido de vulnere multū
Sīgūnis exhaurit m edicus, qui vulnera curat
Lubrica, sāguētī firmatur corpore hirudo:
Que quondā nigra fuerat generata palude
Letiferum sorbet totū tumefacta cruorem
Curuatur, sāniq;que erahit, nec deserit vnquā
Emungat donec letalem ē vulnere libem
Sponte cadat, possit cūctis temulenta videri
Sic Amię nūquā tollunt ē corpore dentes,
Nī partem apprensā subigit, laniq;que sub ore
Postquā collectus Delphin, bellūque dirēptum
Tū ducis iraci rabiem, seuūq;que farorem
Spectantes amię tunc horrida fata timentes
Esfugiūt, sequitur Delphin, iaceratque terit, que
Stridētī sinūlis presteri cūcta resolutę
Et morsu laniat, rubet atro sanguine pontus:

A

B

C

D

Quā quidē Amię cū Delphino pugnā, ex Aeliano (qui ipso annis circiter quinqua ginta anterior fuit, vixit. n. sub Adriano, cū sub M. Antonio floruerit Opp.) transcriptis, ex ipsius Aeliani verbis manifestissimum est; Scribit enim *τροχτα sui generis grege coacti, Delphinos inuadunt, & si quidem si quem sequegratum circumuenire possunt, fortiter inuadunt; planē enim sciunt Delphinum suis moribus verberari asperē solere: itaque Troctę ei acerrimē instant, Delphinus contra resistit, subfilit, atque indicat, vt ex dolore torqueatur. idcirco tenaciter virgēt, simulque ad saltum Delphini tolluntur; Hic eos repellere conatur, illi verō nihil remittentes, vnū lacerat; postea verō quā pro se quisque aliquam eius partem vulnera uit, discedit: Delphinus verō libenter enat, non conuulsa (ut ita dicam) minus inuictos, cum suo dolore excepti. Nec obstat quōd nō Amię, sed Troctę hoc bellum tribuat Aelianus, quando ab aliis amiam vocatum piscē, Troctā ab eo appellari, fatendum sit; Nam si eius Troctę diuersus ab Amia piscis esset, nullus profectō alius existimari deberet, potius quā nosler vigesimus quartus; quippe qui vti de sua Troctę paulō ante scripserat Aelianus, *Dentes habeat frequētes & rōtantes, quibus quicquid incidit, perforare potest, ac salu nateat, Truttaque nō solū hodie, sed antiquitus etiā vocatus fuerit, Verūm cum Trutta nostra fluuialilis, vel lacustris tantūm sit, Aeliani verō Troctę, vt quę cum Delphinis, qui in mari nascuntur, & degunt, nec vllum fluuium, praterquam aliquando Nilum, ut testatur Ari stobulus, ascedāt, pugnat, marina videatur, Trutta nostra eius Troctę esse non poterit; et vel maximē cum nostra (vt in historia vigesima secūda docuimus) Trutta vocetur; Et D. Am brosi, atque Isidori Hyspalensis testimonio; Trutta antiquitus etiā vulgaris eius fuerit nomē claura, Aeliani verō Troctę dicatur, & gręca sit eius appellatio, vt ipsemet a dmo nect; Nam cum scribat, *Piscis Troctę cuius naturam, nomen & os declarat, dētes habet frequētes, & rōtantes quibus quicquid incidit, perforare potest, & nō rōtans* eu id est, uorare; eo quod *τροχτα* i' x' bus, hoc est, uorax piscis sit, *τροχτα* gręcē vocatam fuisse innuere videtur; Ad hoc accedit, quōd Oppianus (qui quam plurima etiam alia ab ipso mutuatus est) non solūm illa eadem quę (vt citauimus) ab Aeliano Troctę tribuuntur, Amię in eius supracitatis versibus profusus tribuit; sed etiā cum Aelianus de sua Troctę subdat, *namo capta scia ex piscibus non se ab hano retrahit, sed impellit sese in***

Q ii

ul. 2. f. 129. 30

lib. 12. cap. 53.

lib. 12. cap. 53.

strab. lib. 15

lib. 12. cap. 53.

lib. 12. cap. 53.

ferum cordam consumere cupiens, piscatores contra machinantur longas ansas; illa verò quomodo iam modo valent saltu, ansas sepe et transilit, ac linea qua agitur concisa, ad piscem domesticitatem reuertitur. Idem & ipse Amiae ascribit, iniquiens;

Aut Amie celeres, & vulpes fraude reuincit; Hinc piscatores plumbum de cuspidem neclat, ^{lib. 3. fol. 134. 27}
 Præueniunt summam, morsu cõstringere fetas, Plumbũ, quod pisces cruciat et dente remoto
 Idem præterea Amiae tribuit & Athenæus; Ex quibus omnibus Aeliani Troctam, non solum a nostra Trutta diuersam, sed etiam Amiam esse clarè satis patet. Cur autem Aelianus visita Amiae nomenclatura posshabita; hunc nostrum piscem Troctam vocauerit, haud coniectare possumus: id scimus, apud nullum alium veterum scriptorum, Troctam piscem legi; et si Truttam apud nonnullos (vt historia vigesima secunda monstrauimus) haberi non ignoremus; Ex ipsa Amia grata piscibus paratur esca, vt Aristoteles indicat dicens
 A Pisces sensum gustus habere constat, eò quod multi suis quibusdam saporibus gaudent, & escam in primis ex pisce Amia experunt, & piscium pingue, vt qui gustu eiusmodi delectentur, voluptatè inque ex eo genere esculenti capiunt; ^{lib. 1. cap. 8}

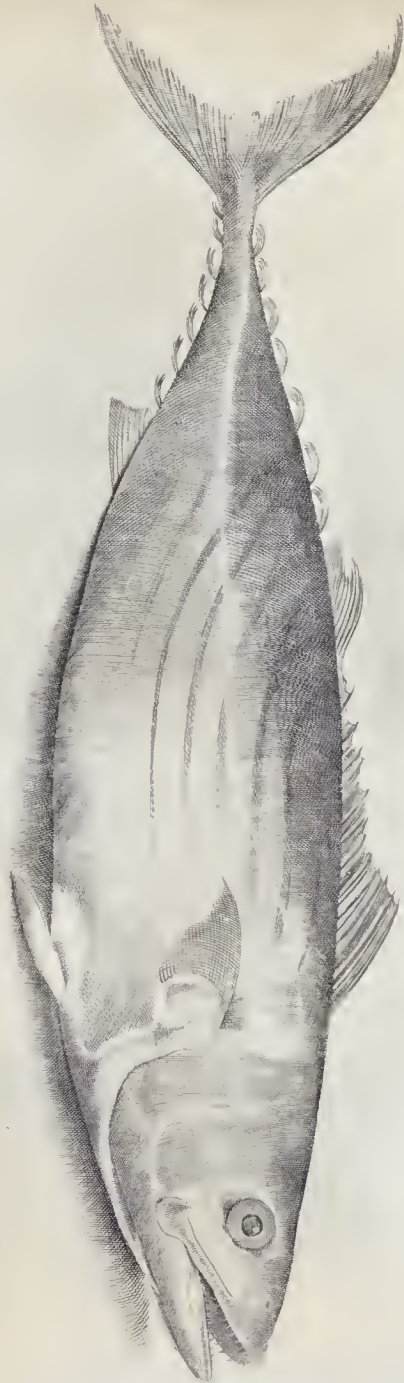
PRÆSTANTIA, VT NUTRIAT, ET VT CONDIATUR,

Amia carnis est præterea, & gustui suauissimæ, maximè que præpingui sumine, & laudatissimo capite, Sturionum ac Umbrinarum capitibus iurè prælato, commendari solet; Vnde iurè apud Athenæum Archippus, & Epicharmus pinguem eam appellauerunt; Et Hicetius apud eundem, boni succi teneram, & ad excernendum mediam Amiam esse, sed parce nutrire testatur; Philotimus verò (vt citat & comprobatur Galenus) inter pisces teneræ carnis eam recenset; Quamobrem cum alibi

B apud Galenum ex Philotimi sententia, duræ carnis pisces connumerantem, & rursum paulo infra, quodam inter duræ carnis pisces à Philotimo recensitos comprobantem, Amiae legatur, vtrunque locum mendosum esse ex eo patet, quod non solum alii sed ipse etiam Philotimus (vt Galenus citat & approbat) piscibus teneram carnem habentibus eam adnumeret; Eritque vtrobique, loco Apia restitutum dum Aquila, Est namque Lamia (vt in historia xxxviii. declarabimus) cæca & cartilaginea, & propterea iurè inter pisces duræ carnis connumeranda; Archestratus verò (vt recenset Athenæus) antumno circa vergillatum occasum captas Amias iandati, Byzantiasque celebrat, eamque felicissimè coqui docet; si conspersa origano & inuoluta in coco, cucurbitæque folijs ad prohibendum succi deliciauoris effluuium, mittoribus flammæ torreatur.

HUNC PISCEM NOSTRVM AMIAM ESSE.

C Nunc reliquum est, vt piscem nostrum trigessimum septimum antiquorum Amiam esse comprobemus; Quod vti iis, qui durioris sunt capitis demonstrari forsitan nõ videbitur, ita efficacissimis nostris coniecturis persuaderi aliis facile poterit; Primum itaque ea omnia, quæ à veteribus Amiae tribuuntur, huic pisci nostro probè conueniunt. Nec obstat, vt sibi ipsi obicere videtur Iouius, quòd cum gregalis sit Amia, iste noster Romæ sæpe solitarii capiatur, quando vti non omnis maris locus singulis piscibus accommodus est, sic haud vbi que gregales appellati pisces, gregatim reperiuntur, nec eorum qui incongruis sibi locis gregales habentur, in locis aliis solitarii nonnullos reperi inueniunt. Verum cum Amiae à veteribus attributa (si earum cum Delphinis pugnam, cuius Aelianus & Oppianus meminerunt, quam neque hunc nostrum, neque vllum alium piscem cum Delphinis committere, obseruare potuimus, ex eperis) eiusmodi sint, vt plerisque etiam aliis piscibus conuenire possint, haud solum ex eis hunc piscem nostrum, Amiam esse fatendum est; Sed si præter hæc animaduertatur, ab Aristotele, & Plinio (Amias cum Thynnibus & Pelamidibus pontum intrare, æstatemque ibi traducere, vt supra citauimus, asseuerantibus) & ab Oppiano (eas cum Thynnibus, vt etiam dictum est, in robore conferente) Amias Thynnibus & Pelamidibus similes esse, innui; vt nulli piscium, quæ Amiae attribuntur, & Thinnio similem esse, magisquam huic nostro respõdet, ita ipsum, Amiam esse, asserere possumus.



N
G. Thorsen.
L. Linnaeus.
V. Reland.

p 38

Qm

22

HISTORIA TRIGESIMA SEXTA

DE PELAMIDE ET THYNNO

NOMEN.



15815 noster trigessimus octauus, quem vbique serè vulgò τυννο vocat, à Græcis mas θύννος, & femina θύννη, à Latinis verò græco seruato vocabulo, Thynnus & thynnis appellatur: Et si Theodoro Gazæ thynnium & thynniam potius dixisse libuerit; Dicitur autem θύννος au thore Athenæo à uerbo θύνει, quod cum impetu promoueri significat, eò quòd sub exortan cantu: ulan πύρο percitus impetuosiè huc illic seratur; Quam quidem Athenæi sententiam citat & b Fusta thius. Sed cū præter Thynni nomen,

lib. 7. fol. 151.
11. fol. 162.1
fo. 99.4.47. &
1720.62.

A alia etiam nomina huic pisci, pro ætatis varietate; & alia rursus ad aliquam tantum partem eius exprimentam, indita sint; cùmque à nonnullis antiquioribus, atque à neotericis plerisque parum hæc animaduersa fuerint; haud parua in Thynni nomenclatura oborta est ambiguitas; diuersis Thynnorum ætatis congrua nomina, aliorum piscium esse, nonnullis falsò arbitrantibus; reliqua verò aliquam tantum Thynni partem significãtia, aut citi, aut piscibus aliis perperam tribuentibus quibusdam; Quamobrem ita hæc omnia executianus oportet, ut cuique clarissima fiant. Thynni igitur partus, quamprimum ex ouo prodierit, ab aliis σκορδύλλα, à Bizantijs verò αυτίς dicitur, ut testatur Aristoteles in quiens; Cum enim thynni in Ponto repererint, procedunt ex ouo quas alij scorulus vocant, Bizenty Anaxidas (vel ut in terpretatus est Theodorus ^a αὐκίον) nomina, quæ dicitur parui adolescentis, quæ exenti ponto aut hinc fletis comitantes. Cuius sententiam Plinius etiam sequitur his verbis, ^d thynni turrant è magno mari pontum uerna tem pore gregatim, nec alijs sanctificant; Cordyla appellatur partus, qui satas redunt in mare autumno comitatur; Et alibi Cordyla hæc pelamis pusilla enim in pon h è Maot. de exit, hoc nonè habet. Et hec tum in impressis, tum in antiquis omnibus manuscriptis (que vidimus) græcis Aristotelis exemplaribus,

hist. li. 6. ca. 17
lib. 9. cap. 15.
lib. 32. cap. 11.

Plinius
Theodo-
rus nota
tur.

B Cuius sententiam Plinius etiam sequitur his verbis, ^d thynni turrant è magno mari pontum uerna tem pore gregatim, nec alijs sanctificant; Cordyla appellatur partus, qui satas redunt in mare autumno comitatur; Et alibi Cordyla hæc pelamis pusilla enim in pon h è Maot. de exit, hoc nonè habet. Et hec tum in impressis, tum in antiquis omnibus manuscriptis (que vidimus) græcis Aristotelis exemplaribus, σκορδύλλα Thynni partus appellari, legatur; à Theodoro tamen σκορδύλλα, scoridula, & à Plinio Cordyla vertitur; cuius Cordyla, infra etiam ubi de nonnibus partium differemus, iterum mentio fiet; Est hic autem anima duertè dum (ne nominum decipiamur similitudine) quòd ab Aristotele & Athenæo κορδύλλα, & aliquando κορδύλλος, id est (ut vertit Theodorus) Cordyla & Cordylus, atque ab Oppiano σκορδύλλος vocatur piscis alius, & ab hoc Thynni partu longè diuersus, quippe qui palustris sit, & it cum pinnis careat, cauda (quam latam, atque Glanidis similem habet) ex

hist. lib. 1. cap. 1.
lib. 1. cap. 5.
lib. 8. cap. 2.
nat. lib. 4.
13. opp. lib. 1.
fol. 111. 50.
lib. 1. 7. fol. 155. 50.

C peditibus natis, solique eorum qui branchias habent, est causa in terram exeat; Quædrupes enim est ex ad ambulandum idoneus. Deinceps verò hic paruulus Thynnus (à Plinio, ut diximus, Cordyla, à Theodoro scoridula, & ut nos græcam nomenclaturam sequuti arbitramur, scoridyle appellatus) a dulcior factus, & senis serè iam transactis mensibus, Scoridyle derelicto nomine, παλαμίδα, id est Limosa (ut vertit Plinius) vel Limaria (ut interpretatus est Theodorus) appellari incipit; ut manifestissime declarat Aristoteles suis proximis citatis verbis, subdens, Eodem autem tempore, iam adopra eam magnitudinem, qua Limariae nomen accipiunt; Quod non solum transcripsit Plinius, sed πλαμίδα etiam ctiā παρα τὸ ἐν τῷ πλάτῳ μύρον, hoc est, quia in limo se aldat, vocari edocet, iis que priori supra citato eius loco dixerat, hæc subnectens, Limosæ herò à luto pelamides inopiant uocari; Licet Plutarchus nulla adducta ratione, πλαμίδα dici, eò quòd gregatim sit, asserere videatur; hodie etiam

Plutar-
chus an-
maduer-
sit.

D plerisque Italiae locis iunior Thynnus relamide vulgò vocatur. Neque tamen Pelamidis nomen continuò retinet, sed alijs tantum senis mensibus; Nam completo anno, Pelamidis posthabito nomine, Thynnus vocari incipit, ut testis est Aristoteles in quiens, Limarijs thynni τροχέσθρες atate anno esse platanus uno; Ac Plinius suis proximè citatis verbis hæc subiungens, Et cum annuum excessere tempus, thynni; Atque Athenæus Sofrati autoritate scribens Pelamidis (ut Sofratus prodidit) Thynnus dicitur, cum scilicet ad Thynni magnitudinem excreuerit. Vnde Petro Gyllio Ligures & Massilienses pisceatores, ex Pelamidibus nunquam fieri Thynnos, sicut Aristoteles & Plinius opinantur, sibi aperte ostendisse, asserenti, ac probationem nullam adducenti, haud assentiendum est. Et quamuis his veterum testimonijs clarissime constet, Pelamidem vo-

lib. 6. ca. 17
lib. 9. cap. 15.
in lib. an prædē-
tiona sint terre-
stris animalia
aquantibus.
hist. li. 6. ca. 17
lib. 9. cap. 15.
lib. 7. fo. 151 38

Gyllio opti-
nio terro-
batur.

eari Thynnium, qui vti sex mensibus natu maior est, sic annum non excefferit tempus; ali quando tamen communiori significatu, ac ceu genus plurium specierum, differentiarum ue Thynnorum, accipi videtur à Plinio, atque Diphilo, cum ille (vt infra citabimus) Orcy num & Apolectum maximi, Tritonem verò magni Pelamidum generis faciat; hic verò (vt infra quoque dicemus) maiorem Pelamidem Synodontia appellet. Notandum præ te

rea Pelamidem longam ex Oceano venientem, Sardam etiam vocari à Plinio. Verùm si proprius loquamur, vti Pelamis completo anno, Thynnus (vt diximus) vocatur, sic haud perpetuo Thynni no mine appellari solet; Nam Athenæo auctore, Thynnus maior factus, Orcynus dicitur, in immisum au tem anteus, πῶτος, hoc est, Cete fit; Quod & Arcestratus (vt idem refert Athenæus) affirmat, dicens; Ad sacram Samium magnus capitur Thynnus, quem Orcynum dicunt, alij verò Cete; Idem testatum reliquit & Pli nius, scribens; Orcynus Pelamidum generis maximus, hic non credit in Mæotim, similis Tritoni, neustate melior, vel (vt nos corrigendum censemus maior) Quo quidem loco, latiori significatu, ac pro Thyn norum genere (vt supra diximus) Pelamis accipitur; Ex Thynnorum autem genere Orcy num esse, sicuti apud Athenæum Dorion & Hicesius (ea Orcynis, vt infra explicatius de clarabimus, a describentes, quæ Thynnus ab aliis tribuuntur) innuunt, Sic apud eundem manifestissimè declaratur ab Heracleone Ephefio, asserente, Thynnium ab Atacis Orcynum appellari; & si simpliciter Thynnium, & non solum maiorem factum, Orcynum vocari innue re videtur Heracleon. Orcyni deinceps Aelianus quoque & Oppianus mentionem fece runt; sed vti hic (eisdem enim locis, ac vnà, vt infra citabimus, Thynni & Orcyni mentio nem se) eos eiusdem generis facere videtur, sic ille (nā que seorsum Thynnorum ac Orcyni

A
vini codex
corrigitur.

meminit, idque, vt infra latius dicemus, Orcyno tribuit, quod nullus vnquam Thyn no a descripsit) diuersi, an eiusdem generis, Thynnium & Orcynum esse existimauerit, diuile est iudicatu. Ab Aristotele etiā an hi pisces (à quo nō ὄγκυριος, sed ὀγκυρίς dicuntur) Thyn nis congenere censentur, clarè conici non potest; & si paulò post Thynnorum ac Peli midum mentionem, eorum meminere; cum nihil aliud de eis scripsit, quàm quod in a'e

B

to fecerit. Plinio præterea auctore maximus Thynnus, siue maxima Pelamis (vti enim de clarauimus, Pelamis eo loco pro Thynnorum genere accipitur) Apolectus (vel vt in Her molaus Barbarus corrigit, Apolectum) & Triton vocatur; Verùm cum Cicero, eidem Plinio a libi; & Pausanæ, atque Aeliano, marinum monstrum, & non Pelamidum species, Triton sit; sicuti inter Thynnorum genera, ipse solus Tritonem connumerauit, iniquens; Triton Pelamidum generis ma gni sit & inter pisces solus Apolectum recensuit, dicens; Pelamidum generis maxima, Apolectus voca tur, durior Tritone, Et alibi Pelamides in Apolectos, partium atque confectæ in genera Cylorum, dispartitur; in quo quidem loco non totas Pelamides maiores factas, vti in alio proximè citato, sed Pelami dum tantum partes (si verba eius exactè perpendamus) Apolectos appellare videtur; Sed vti maiorem Pelamidem, vel Thynnium, vocari Orcynum, Apolectum, & Tritonem te statur Plinius, sic qua ratione hæc inter se differant nomina, haud explicat; nisi forsā cum dixerit, Orcynus similis Tritoni, neustate maior; atque Apolectus durior Tritone, magnum Thynnium, Trito nem; maiorem, Apolectum; maximum verò, Orcynum ab eo appellari arbitremur; & vel

C
vini no
tatur.

maximè cum Tritonem Pelamidum generis magni, Apolectum verò Orcynum maximi esse scripserit. Cum verò apud Athenæum à Diphilo scribatur, Major Pelamis Synodontis dicitur, proportionem autem habens cū Pelamide Chelidonias durior est; ac paulò infra, Orcynus lutescens & maior, Chelidonia similis duritie carnis; sicuti ab ipso quoque solo Synodontis & χελιδονίας piscibus annumeratur (cum Synodontis, & nō Synodontis, vt in historia vigesima nona, & χελιδονίας & non χελιδονίας, vt in historia sexagesi ma secunda docuimus, ab aliis inter pisces recensentur) sic Synodontis Apolectus, χελιδονίας verò Triton ab eo vocari, arbitratu Hermolaus; Ad quod probandum, sic Athenæi locū citat; Major Pelamis Synodontis appellatur durior quàm Chelidonias; Item paulò post, Orcynus similis est Cheli donia, cum magnus est; Sed cum in omnibus Athenæi exemplaribus, quæ huc vsq; vidimus, Di phili sententia, non vt citat Hermolaus, sed vt nos paulò ante transcripsimus, legatur; haud indubitanter Hermolaus assentiendum putamus. Postremò cum inter pisces ὄγκυ ριος ab Aristotele, & ὄγκυρίς ab Athenæo, atque ὄγκυρίς ab Oppiano (& si in v-

D

In Hermo
lauri animal
uicio.

lib. 8. fo. 178. 2
b in ann. in lib.
32. v. l. cap. 11.
i in lib. 8. ca. 15
k lib. 7. fol. 164.
4. c. 5.
l in 1. fo. 109. 45

lib. 8. fo. 178. 2
b in ann. in lib.
32. v. l. cap. 11.
i in lib. 8. ca. 15
k lib. 7. fol. 164.
4. c. 5.
l in 1. fo. 109. 45

lib. 8. fo. 178. 2
b in ann. in lib.
32. v. l. cap. 11.
i in lib. 8. ca. 15
k lib. 7. fol. 164.
4. c. 5.
l in 1. fo. 109. 45

lib. 8. fo. 178. 2
b in ann. in lib.
32. v. l. cap. 11.
i in lib. 8. ca. 15
k lib. 7. fol. 164.
4. c. 5.
l in 1. fo. 109. 45

no vetustissimo manuscripto exemplari Oppiani, Vaticanæ bibliothecæ *περὶ ἰχθύων* legatur recententur, vti his omnibus nominibus (licet aliquo modo variis) eundem piscem ab illis vocari, ipsam esse Thymini speciem quandam, iure existimamus; eum non solum (vti infra loco suo citabimus) statim post Thynnorum mentionem, ^m de Ptemadibus Aristoteles, ⁿ d. Orçynis verò & Ptemadibus Oppianus, pertrastauerint; sed etiam Athenæus expressè testetur, ^o Nicobaris auctoritate, Ptemades Thynnides appellari; Hæc itaque sunt nomina Thynnis ætatis ratione differentibus, à veteribus indita, quibus expositis, de nominibus Thynni partem aliquam salitam significantibus, iam disseramus; quorum haud facillior est explicatio; nitentur tamen & ea clariora reddere. Inter Thynnorum igitur falfamenta à Diphilo apud Athenæum *κορδύλα* recentetur, cum inquit, ^p Inter non pingua falfamenta, optima sunt Cybia & Horæa, ^q *κορδύλα* inter non pingua, Thynnæa & Cordylæ; Quibus verbis non solum inter Thynnorum falfamenta, salitam Cordylam constitui patet (cum Cybia, Horæa, & Thynnæa, quæ vnâ cum Cordyla connumerantur, ex Thynnis etiam fiant) sed etiam veluti hæc omnia, salita solum Thynnorum sunt partes (vt infra monstrabimus) ita & salita Cordylam, quasdam Thynni partes, & nō aliquam vnâ salitam Thynni speciem, vocari à Diphilo, conuicti posse videtur; Verùm cum Martialis scribens, ^r Cordylas madida tegas papyro, & alibi, ^s Mox uetus & tenuis maior Cordyla lacerto; Et rursus, ^t Ne toga Cordylis, ne perula desti olime; non solum Cordylam falfamentum faciat, sed eam etiam integrum piscem potius quàm partem tantùm aliquam esse innuat; an salita veterum Cordyla, aliqua solum Thynnorum pars, vel aliquis totus ex Thynnis (vt iunior forsàn à Plinio, vt diximus, Cordyla vocatus) fuerit, difficile est iudicatu.

A Diphilo præterea loco supra citato, inter Thynnorum falfamenta nō pinguia, Cybium etiam recentetur; Et licet Cybium, falfamentum esse ex Pelamidum partibus constat, manifestissimè testetur Plinius, inquit; ^u Pelamides partem latini conficte, in genera Cybiorum distartitur; Et alibi ^v Cybium ita uocatur cōsa Pelamis; Et rursus etiam, ^x Triton Pelamidum generis magni, ex ea vna Cybia fuit; Idemque ante eum sensisse videatur M. Varro scribens, ^y Cybium ex Thynnis, ex eam item partes graeci uocabulis omnes, ut Melandrya, atque Vreon; Decus tamen nōnulli sentiunt; Nam cum Festus dicat, ^z Cybium dictum, quia eius medium aquæ patet in omnes partes, quod genus à geometris uō bos dicitur; Vnde etiam tessella quadrata uō bos, hinc ex Cybios genus piscis, quia pisciætes id genus piscium uelut aleam ludunt. Et Oppianus inter pisces, qui longè à litore degunt, Cybiam connumeret, scribens, ^{aa} Orcion genies, ex Ptemades, atque Cybia; Hicetius verò apud Athenæum, ^{bb} Pelamidat, magna inquit esse Cybia; Thynnorū genus quoddam, potius quàm Thynni, vel Pelamidis partes aliquas, Cybium uocare uidentur. Cybii Martialis etiam meminit his uerbis, ^{cc} vel duo frustra rogat Cybii, tenuemque lacertum. Præterea apud Athenæum, non solum à Diphilo loco præcitato, sed etiam ^{dd} à Diocle Carystio inter nō pingua falfamenta à graecis recententur; Quod autem Horæum vel Vreon (sic enim à M. Varrone & Plinio uocatur) ex Thynno falfamentum fit, Varro atque Plinius locis supra citatis manifestissimè testati sunt; cum ille (vt diximus) rhynnus (inquit) ex eam item partes graeci uocabulis omnes, ut Melandrya atque Vreon, hic verò ex Tritone Pelamidum generis magni, vna Cybia fieri, scribat; Cuius Horæi Plautus quoque meminit, dicens, ^{ee} Horæi, Scōthi, ex trigona, ex ceti ex mollē casent. Et nō solum internon pingua falfamenta Cybium & Horæum connumerantur, sed vt Diphilus apud eundem Athenæum testatur, ^{ff} ex eam etiam generis sunt; Quamobrem eas salitas Thynni partes, quæ pingui carent, & vulgò tota serè Italia *Tomina* uocantur, Veterum Cybia & Horæa esse crediderim; Ex illisque, quæ caudæ magis sunt proximæ, & *εραζα*, vel potius (vt ex Varrone & Plinio conuicti posse uidetur) *αυραζα*, quæ verò à cauda paulò magis distant, Cybia dici arbitror; propterea quòd ex (vt quæ crassioris piscis partis partes sunt) in quadrangulâ figuram secari aptius possint Deinceps tū ^{gg} à Diocle, tum ^{hh} à Diphilo pinguius falfamenti diuina adseriuntur, et si in Diphili uerbis, non *εραζα*, sed *ουραζα* (& mendosè forsàn) legatur; sitque eodè Diphilo auctore, rhynnum ex maioribus Pelamidibus, Vnde & Hicetius in iura Thynnia similia esse Cybii testatum reliquit; Cuius quidem Thynnii, nullus Latinarum (quod sciamus) meminit; Nos autem Thynnium eas salitas, atque pingues Thynni partes, quæ plerisque Italiae locis *ταρα* uel *ταρα* uocantur, esse iure satentem existimamus; Præter hæc ⁱⁱ *αυραζα* etiam siue Melandrya in

B ^{lib. 9. cap. 10.}
^{lib. 32. cap. 11.}
^{lib. 32. cap. 11}
^{lib. 4. de linguarum latinarum.}
^{lib. 3.}
^{lib. 1. fo. 109. + c.}
^{lib. 3. fol. 59. + o.}
^{lib. 11.}
^{lib. 3. fo. 152. 7.}
^{in eaphru}
^{lib. 4. ser. 1.}
^{lib. 3. fol. 61. 1.}
^{lib. 3. fo. 59. 7.}
^{lib. 3. fo. 61. 2.}

^m Hist. lib. 8. ca. 15
ⁿ lib. 1. fo. 109. + 5
^o lib. 7. fo. 164. 3
^p lib. 3. fol. 61. 1.
^q lib. 3.
^r lib. 11.
^s lib. 13.
^t lib. 9. cap. 10.
^u lib. 32. cap. 11.
^v lib. 32. cap. 11
^w lib. 4. de linguarum latinarum.
^x lib. 3.
^y lib. 1. fo. 109. + c.
^z lib. 3. fol. 59. + o.
^{aa} lib. 11.
^{bb} lib. 3. fo. 152. 7.
^{cc} lib. 11.
^{dd} lib. 3. fo. 152. 7.
^{ee} in eaphru
^{ff} lib. 4. ser. 1.
^{gg} lib. 3. fol. 61. 1.
^{hh} lib. 3. fo. 59. 7.
ⁱⁱ lib. 3. fo. 61. 2.

ter Thynnorum falsamenta connumerantur, vt non solùm M. Varro loco supra citato testatur, sed & Athenæus, scribens, falsamentorum Melandryæ vocati meminit Epicharmus in Vlyffe transfuga dicens, Vitile falsamentum erat ex Melandrya; Est autem Melandrys auctore Pamphylo in libro de nominibus, genus quoddam maximorum Thynnorum, quorum falsamenta sunt pinguiora; Vt verò Plinius scribit, Thynni membratim cæsi ceruice & abdomine commendantur, atque chidio, recenti duntaxat, & tum quoque grati ructu, cætera parte p. lenis pulpamenti sale afferuantur, Melandrya vocantur, cæsis quernis affluis simillima, vilissima ex his quæ caudæ proxima, quia pingui carent, probatissima quæ faucibus; Et veluti Melandryas, propterea quòd ex Melandrye Thynnorum genere, fiant, dici asserit Athenæus; eò verò quòd cæsis quernis affluis similia hæc sint falsa mēta, Melādrya vocari inuit Plinius; Sic vterque quasi libet indifferenter salitas Thynni pariter, modo magnorum Thynnorum sint, ac cæsis quernis affluis affimilentur, Melandryas aut Melandrya appellare videtur; & si seus Dorion in libro de piscibus apud Athenæum sentiat, inquit, ^{in Gadris Oreyorum clavicula sola salinitur, uti Antacæorum maxillæ & palatum, ac ex his Melandryæ vocati sunt falsamenta.} Postremò à Dioscoride ^{caro Thynnorum innetata sale, Omotrichos vocatur;} Cuius Omotrichi apud Athenæum Alexis & Diphilus meminere, ille ^{Est Omotrichos quæ que nimum hic verò quæ motrix or, nonnulli uerò quæ dixere, Et si que cibum grauis lentusque, nec facile concoquitur,} inquit. Et hæc sunt tum Thynnorum, tum partium eorundem nomina, ea qua potuimus diligentiã & facilitate explicata.

DESCRIPTIO.

Si magna paruis conferre licet, Scombro similis est Thynnus, nisi quod ille ex minoribus, hic verò ex maiorum piscium est numero; Rostrum autem habet haud multum extensum, os satis magnum & denticulatum; caput rotundiusculum, oculos mediocres, branchias vtrinque quaternas, & binas vtrinque etiam pinnas; duas ad brachias, & duas in ventre; præter quas in primo dorso alia vna satis magna, & plurimis aculeis munita erigitur, à qua circa dorsum medium altera paulò minor, nec vllis aculeis armata enascitur; Et ab his rursus pleræque alia multò minores pinnulae, ac nullo aculeo horridæ, æquis interualis distinctæ, dorsum reliquum ad caudam vsque ornant & vestiunt; Imo præterea ventri, statim ab ano alia vna grandiuscula, nullis innixa aculeis, tū maribus, tum fecminis Thynnis subnascitur; & si Aristoteles dicens, ^{differt mas Thynnus à femina, eo quod feminae pinnula in velle sub ventre est, Aphareus nuncupata, quæ mari dicit;} Et Plinius Aristotelem sequutus inquit, ^{Thynni maris sub ventre non habent pinnam, atque Athenæus Aristotelis sententiam citans, eam solas feminas habere crediderint;} Hanc autem ani pinnam, alia minores pinnulae, illis quibus vltimum dorsum ornari diximus, numero, magnitudine, figura, æ æqualis interualli distinctione simillimæ, subsequuntur, atque imi ventris reliquum ad caudam vsque exornant; Cauda lunata est, in cuius exortu vtrinque eminentia quædam conspicitur. Totius piscis figura cū ferè rotunda sit, in caput & caudam valde acuitur; vnde nisi paulò longior esset, ouata videri posset. Squamis tegitur amplis, exactissime inter se commissis, atque tenui & læui eorio cooperitis, vnde squamis carere videtur; Et ab Aristotele ^{non inter squamosos pisces connumeratur;} Cui Diphilus etiam apud Athenæum assentitur, et si nostri vulgati codices habeant, ^{squamatorum genus veluti thynnorum, scombrorum, thynnorum, congorum, & consimilium, gregale est;} Nam luce clarius patet non squamatorum, corrigendum esse; eum eiusdem generis & Scombrorum, & Congrogorum, vtrosque prorsus squamis carentes, faciat. Quod Thynnus autem sub illo suo læui eorio, squamis etiam (vt diximus) tegatur, elixatio ipsa indicat; Venter est subalbidus, dorsum plumbeum, latera maiorum, liuida, minorum verò, ac adhuc pelamidum vocatorum, subnigris lineis, transfuersis atque obliquis depicta apparent. Ventriculum magnum habet & oblongum, cui innumeræ hærent appēdices; Intestina exilia, & pauca, tribus solam gyris reflexa; Hepar in plures diuisum fibras, ventriculum ambientes; Felle vesicam longam ex hepate exortam, ac intestinis alligatam; Ex maiorum piscium celsu sunt Thynni, vt qui vbique plurimam excrescant; vnde à Galeno ^{grandiores inter cete recensentur;} Et vt prodidit Aristoteles, ^{nam captus est Thynnus senex, cuius pondus erat ad talenta quindecim, & caudæ interuallum ad un-}

A

B

Aristoteles
necitur.

C

D
Athenæo
eius corre
gitur.

lib. 3. fol. 61.10

lib. 7. fol. 157.32

lib. 2. cap. 30

lib. 3. fol. 159.25

et 33

lib. 3. fol. 61.13

hist. lib. c. cap. 9

lib. 9. cap. 15

lib. 7. fol. 151.44

hist. lib. 2. ca. 13

clat. 2. fol. 31. A

lib. 8. ca. 30

Etiam quinque et palmos; Quod Plinius etiam transcripsit, sed cum apud eum ita legatur, 'præci-
pua magnitudine Thygni (vel ut nonnulli codices habent Thygnum) invenimus talenta quindecim penpen-
disse eiusdem caudæ latitudinem duo cubita et palmum; vel in Plinio ex Aristotele cubita quinque; vel in Ari-
stotele ex Plinio, duo cubita restitui debet; Verùm si huiusmodi Thygni proportionem metia-
mur, Plini nam lectionem veriorum censuimus, ad cuiusque censuram Aristotelicam ca-
stigabimus.

Aristotelis
locus casti-
gatur.

LOCVS.

Marini pisces sunt Thygni, et si mari annue communes creduntur à Plinio; In omni ferè ma-
ri reperuntur, frequentiores tamen in Thyrræno; Pelagiique sunt, & non litorales, ut Op-
pianus his verbis indicat. * Innumeros eddis istis, qui à litore longe,

A

Veliferos habitant fluctus tellure relicta,
Sunt celeres Thygni

Pelamides verò ab eodem, et inter pisces, qui aquora fluunt, aut paludi nitina, incolunt, connume-
rantur; Et Aristotelis testimonio, et Thynni Lymæie Antie subeunt pontum vere, æstatemque intra-
ducunt; Quod transcripsit & Plinius his verbis, et Thygni intrant à magno mari Pontum verno tempo-
re gregatim; Et paulò infra, Cum Thygnis Antie et Pelamides in pontum ad dulciora pabula intrant gregatim
cum suis quaque ductus. Ut præterea proditum est ab Aristotele, et Thynni omnium maxime piscum gau-
dent tempore, et ob eam rem, arenam et litora adunt, per sinuam etiam maris innatant, quo temporis potestatem. Quod Athe-
næus quoque testatur iniquiens, et Cum tempore gaudent, sepe apud Sabulum conspiciuntur; Et ut idem pro-
didit, et Quævis pluri num habet sanguinis, latum tamen. Latentque teste Aristotele, et præ aliis gurgitibus hyc

B

me. Vnde auctore Plinio, et Bruma non uogantur, ubicunque d. probentur, usque ad æquinoctium, ibi hibernant; Et te-
ste Aeliano, et Temporum commutationem sentiant, si solstitia præclare nascunt, nubi que ipsæ ad hanc rem celestium rerum
peritis opus est, ubi eos hyemis mitium deprehenderit, ibi libenter commorantur, et ex eo loco
ad verum æquinoctium non se commouent.

PARTVS.

Theophrasto apud Athenæum auctore, et Cocit thygni post id tempus, quo latuerunt, Ut verò tra-
didit Aristoteles, et Cocit in mense februario post idus, pariunt iunio ante nonas. Edunt sua onca condita quasi
utriculo, incrementum autem partus præcipua sunt celeritate; quod & alibi asseruit iniquiens, et Per æstatem
mense Iunio, Thymna circa solstitiū parit, folliculo quiddam simile, in quo oua exigua, multique
confistunt; Idemque ex ipso Aristotele citauit et Athenæus; Vnde cum alibi dicat Aristoteles,
et Thymna semel anno parit; Sed quoniam partem præmaturè, partem ferò producat, satisficere
bis creditur; et dicit primam partem circa mensem Decembrem à bruma (vel ut græca verba sonant ante brum-
nam) alteram ueres; aut hunc locum eius mendosum esse, aut pugnantia scribi ab eo, fateamur
oportet. Oppianus etiam verno tempore Thygnos parere testatur, iniquiens, et Nascentur fe-
tus thynnorum tempore uerno. Aristotele præterea auctore, et Thygni et Lymæie in ponto pariunt, nec usquam
alibi; Quod non solum Plinius transcripsit his verbis, et Nec alibi satisficere Thygni, quam in ponto; Sed
et Athenæus etiam eandem Aristotelis sententiam citauit. Ut verò Strabo testatur, et thynnorum
(quos pelamides appellat) generatio in Maoticis paludibus fit, Quod Oppianus etiam confirmare
videtur, suo supra citato versui hos subiungens.

Contradictio
aut men-
dū in A-
ristotele.

D

Quos partus duros Thygni super hostia lata
Qua pontus miscet fluctus Mæotide iusca
Collecti pariunt calamis.

NATURA ET MORES.

Aristoteles, et inter gregales pisces thynnos connumerat; cui non solum Ouidius, et Plinius, et Ae-
lianus, et Athenæus, sed ipsa etiam experientia assentitur; Ferè enim semper magno agmi-
ne collecto natæ conspiciuntur; Et ut idem Aristoteles est author, et thynni dexterosum terram
contingentes subeunt pontum, sed remeant contra; leuam enim in latus se admonet; quod pro-
pterea fieri dicitur, quia dextero oculo clarius uident sua natura, læuo bebentus; Quam quidem sententiam pl
Plinius, et Aelianus, atque et Athenæus transcripsere; Sed cum in Plinio legatur, thynni dextra
ripa intrant, exeunt læua, id accidere existimatur, quia dextero oculo plus cernant, utroque natura
corrigitur bebent, læuo, pro utroque, tum ex Aristotele, tum ex Aeliano, atque Athenæo, Aristotelem ci-

Plinij locus
corrigitur

lib. 1. lib. 2. ca. 15
lib. 32. cap. 11.
lib. 1. fol. 109. 41.
lib. 1. fol. 108. 39.
lib. 1. lib. 8. cap.
lib. 1. lib. 6. ca. 17
lib. 9. ca. 15. opp.
lib. 4. fol. 151. 23
lib. 1. lib. 8. ca. 19
lib. 7. fol. 151. 11
lib. 7. fol. 151. 4
lib. 1. lib. 8. ca. 15
lib. 9. cap. 15.
lib. 11. cap. 1.
lib. 7. fol. 151. 2
lib. 1. lib. 6. ca. 17
lib. 1. lib. 15. ca. 11
lib. 7. fol. 151. 45
lib. 1. lib. 5. cap. 9
lib. 4. fol. 151. 16
lib. 1. lib. 5. cap. 10
lib. 9. cap. 15.
lib. 7. fol. 159. 20
lib. 7. fol. 309.
lib. 4. fol. 151. 17
lib. 1. lib. 1. cap.
lib. 9. cap. 2.
in frag. fol. 36.
20.
lib. 9. cap. 15.
lib. 11. cap. 23.
lib. 8. fol. 178. 10
lib. 1. lib. 8. ca. 13
lib. 9. cap. 15.
lib. 11. cap. 1
lib. 7. fol. 150. 52

tantibus, corrigi debet. Quod autem Thynnus sinistro oculo habetius cernat, *Aristoteles etiam* (vt Aelianus refert) *refertur scribere, Sinistrum oculum Thynni more interquies, eoque limo et obscuro aspicit;* Præterea vt testatum reliquit Aristoteles, *Thynni et Gladij agitantur Asilo canis exortu, habet enim utri que per id tempus sub pinna ceu vermiculum, quem asilum vocant, effigie scorpionis, magnitudi ne aranei;* Quod sic trāscripsit Plinius, *Animal est paruum Scorpionis effigie, aranei magnitudine, hoc se et Thynno, et ei qui gladius uocatur, sub pinna affigit aculeo, Idem citat & Athenæus;* sed cum inquit, *habet enim Thynnus piscis impetuosis, quia certis temporibus asilum habet in capite, quo scribit eum Aristoteles agitari;* illud in capite, expungi debet, cum sub pinna, & non in capite, *Aristo telis testimonio illum habeat, vt ipse quoque Athenæus animaduertit, hæc suis proximè citatis verbis subdens, sic autē narrat, Thynni et Gladij agitantur asilo circa canis exortu; Habent enim utri que per id tempus sub pinna ceu vermiculum quem asilum vocant, effigie Scorpionis, magnitudine aranei;* De eadem Thynnorum ab asilo agitatione, hæc cecinit Oppianus.

*Athenæus
corrigitur*

A

Idem canis ardenti turbatur fydere calum, Innotisque agit pestis furibunda natantes;
Et Thynni, & Gladii diro vexantur asilo, Exhorret vulnus, bacchantur in eoque lato,
Qui fixus madidis illos contundit in alis; Hi torti stimulis incurfant nauibus altis
Non arcere queunt, nō hanc propellere pestem, Et sepe in terram saluunt è gurgite vasto,
Incutit hæc celeres vir es, simulōsque feroces In tanto voluunt luctantia membra dolore,
Concitat, armantur rabies, furūntque dolore, Et vitam in tanto mutant cum morte furore,
 Quod autem sub pinna magis, quā alicui alie horum piscium parti a silus hæreat, ea ra-
 tione fit, quia partis huius cutis tenuior est, & propterea facilis ab asilo erodi potest. A
 partu oua statim vorat, vnde dirus & sceleratus iurè appellatur ab Oppiano dicēte,
Asi diro Thynno non est sceleratior alter Offendit quicquid rapidam demergit in aluum
 Et nullus piscis tanta impietate notandus Namque soluta parēs partu, priuata dolore
 Non paruis parcit natis, squissima mater. & alibi,
Collechi pariunt calamis, partūque soluto, Quæcūque inueniunt, calami iuncisque marini
 Oua vorant subito, & lacerat sub dētibus atnis Multa occulta tegunt, hæc læti tempore veris
 Pelamides gignunt;

B

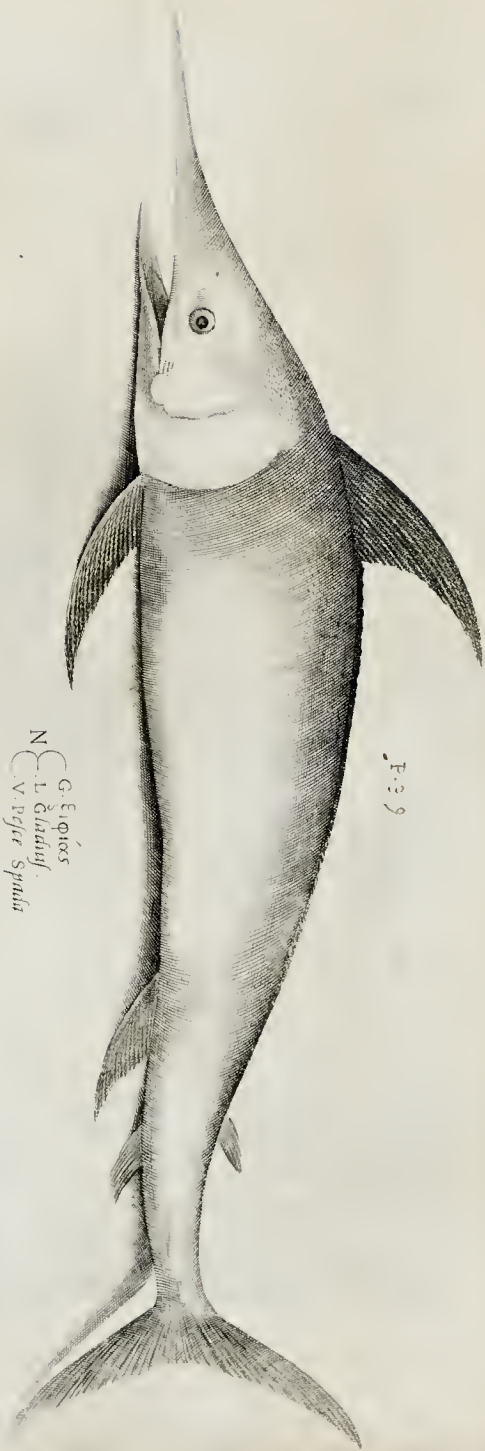
Carne aluntur, & *inter pisces qui carinori tantum sunt, Thynnium connumerat Aristoteles,* & si paulò infra subdat, *Amia, thynnus, et Lupus, magna ex parte carne aluntur, sed aliq̄ etiā sagūt,* Authore Strabone, *Quærens etiā quadam glāde saginatur, quæ ad mare nascitur humilis admodum, at feracem ingē- tēque impendio producens fructum, quæ quidem copiosa in ipsa etiam terra generatur Hispani- na, ingentes sanè radices perinde ac integrè quercus habes, quæ profectò ab humili radice tolli- tur minus. Tantum verò fructum affert, vt post maturitatem litora & extra columnas & intra, glande referta sint, quāuis gustus aquarum eiectat;* Ceterum intra columnas semper minus ac mi- nus reperitur; vt autem auctor est Polybius, vsque Latinam ipse glandes emittuntur, nisi Sardi-
 nia quoque (inquit) & huic vicina regio ferat; Verum Thynni ipsi quo magis columnis propin-
 quant ab exteriori delati pelago, eo amplius esca deficiente inacerantur; Hæc in mari helua sè
 per adest plurimū glande gaudēs, cuius cibo eximie pinguescit; eūmq̄ glandium fuerit vbertas,
et thynnorum fit vbertas. Vt verò Athenæus refert, polybius Megalopolitani ubi de Lusitania regione narrat, quæ est in Iberia scribit libro trigesimo quarto, quod quercus ita profundè in mari sunt planta-
 tæ, vt Thynni earum glandes comedentes pinguescant; Quamobrem nullus fortasse aberrauit,
 si marinos lues appellauerit Thynnos; Sunt enim velut Sues Thynni glandibus nutriti.
 Quod proditum est deinceps ab Aristotele, *Thynnos scilicet præ nimia pinguedine debescere, nec plus quā biennio viuere posse, huiusque rei argumētū a piscatoribus idē deduci, quod cū aliquādo Lima- riæ anno superiore defecissent, Thynni sequenti anno defecerint, quia Limariis Thynni proue-
 tiores ætate anno putantur uoc;* Quodque sic trāscribitur à Plinio, *Pinguescunt et in tantum, ut debiscant; vi- ta longissima his biennio, haud indubitātè verum esse videtur; cum nō solū ipse Aristoteles (vt supra citauimus) senioris Thynni ad quindecim talēta aucti meminerit, sed quotidiana etiā experiētia Thynnos capi videamus, quos corporis magnitudine, squamarū crassitie atque carniū duritie, biennio multò prouectiores esse, fateri oporteat; Nec piscatorum (quo vitur) argumētum multum habet efficacitatis.*

C

D

*In Aristote-
le et Plin-
nium anti-
madefecisse*

Quod in Sturionis historia, idem in hac Thynni nobis euenit, candide lector; vt foliis scilicet, quæ ei cōscribēdè dereliquimus, tota cōprehēdi nō potuerit, & propterea, quod eius reliquū est, post Sturionis historiæ reliquū habebis, post vltimā scilicet huius nostri primi libri historiam;



G. Euphrates
C. L. Gladius.
N. V. Pygæ Spada

F. 9

HISTORIA TRIGESIMA SEPTIMA,
DE GLADIO

NOMEN.



ISCIS trigessimus nonus à Liguribus Emperor, Romæ & plerisque aliis Italiæ locis, *pescè Spada* appellatus (aduerendum tamen in nonnullis locis, non hunc nostrum qui rostro, sed alium ex Galeorum genere, *Vulpem* siue *Vulpeculam* (de quo loco suo pertrastabimus) vocatum, vt qui cauda ensem representet, *pescè spada* vocari) Græcè ^a à *Mucronato* rostro, ^b quod à Græcis *Ξιφος* dicitur, *Ξιφίωσ*, ^c ab *Epitharmo*, (ni mendum sit) *Ξιφίωσ*, ^d à Strabone *Γαλιώτιος*, à nonnullis

^a Ad. lib. 12. cap. 63.
^b Ath. lib. 7. fol. 157. 10.
^c Ath. lib. 7. fol. 141. 49.
^d lib. 1. fol. 22.
^e lib. 1. fol. 1715. 45.
^f lib. 2. ca. 226
^g lib. de nominib. pif. cap. 113.

^h lib. 32. cap. 2.

ⁱ lib. 32. cap. 11.
^j in castig. Plin. et in corol. ca. 226

^k Plin. lib. 32. ca. 2.

^l lib. 7. fo. 157. 8.
^m lib. 2. f. 127. 60

ⁿ lib. 12. cap. 64.

^o hist. lib. 2. ca. 13

hisque (Hefychio & Varino authoribus) *Θογνίδος* vocatur. Verùm cum Strabo de Thunnis A loquens, inquit; ^e *κὶ δὲ τῶς ἐθ' ἰσὶ ἀντ' πικρῶν τῶς γαλιώτιος* (αὐς καὶ Ξιφίωσ λιγυρίων) καὶ νύϊωσ φασί, hoc est, ex uenatione autem eorum pinguescere Galeotas (quos & Gladios appellari) ^f *Canes* ferunt; ab eo Galeotas vocari, tum Gladios, tum canes; ^g *Ξυσθῆτιος*, ^h *Hermolaus Barbarus*, ⁱ *Θυλλίος* arbitrarij, quorum nos repudiamus sententiam; nam cum Canis à Gladio duerfus pifcis fit (vt ex historia trigesima nona, Cani pifci dicata intelligi potest) haud credendum est, eundem pifcẽ Galeotam. Gladium, & canem à Strabone appellari; sed potius verba illa (αὐς καὶ Ξιφίωσ λιγυρίων) id est (quos & Gladios appellari) parentefi includi, ipsique sola ad Galeotas referri debent, ita vt eius sententia, *Γαλιώτιος Ξιφίωσ* etiam dicatur; ex sequentibus verò καὶ νύϊωσ φασί, hoc est, et Canes inquit; illud & Canes, non ad λιγυρίων, id est appellari, sed solũ ad πικρῶν, hoc est, ad pinguescere, φασί, verò, id est ferunt, tum ad πικρῶν, tum ad λιγυρίων referendum est. A Latinius autem Græcam significationem secutus, *Gladius* vocatur, vt testatur Plinius, inquit; ^j *Xiphiam*, id est *Gladium*; Eodẽmque authore, secundum Hermolai Barbari correctionem, *Thomus Thurianus* etiam dici videtur, nam cum in veteri Pliniano impresso codice, in pifcium catalogo legatur. ^k *Turdus inter saxatiles nobilis, Τυρννός Τρανός*, quem alij *Xiphiam* vocant. *Hermolaus*, vt ipsemet testatur, sic emendauit. ^l *Turdus inter saxatiles nobilis Thomus Thurianus*, quem alij *Xiphiam* vocant; Verùm si rem diligentius perpendamus, non solum *Hermolaus* locum non emendauit (sed quod pace tãti viri dictũ fit) deprauauit etiã magis. *Thynnus*. n. corrigi debebat, & non *Tomos*, quando præter id quod nemo, *Tomis* nomine, pro pifce vñs est vnquam, si *Tomos* legatur, *Thunnus* pifcis adeo notus, & celebris, in Pliniano catalogo non habetur, *Tranus* deinceps cum verè mendosè legatur, eius loco non *Thurianus*, vt castigauit *Hermolaus*, sed *Thorencus* restitui oportebat, ita vt hæc sit vera Plinii castigatio, *Thynnus*, *Thorencus*, quem alij *xiphiam* vocant, quam castigationem nostram manifestissimè comprobant *helychius* & *Varinus* loco supra citato, dicentes, *Θογνίδος Ξιφίωσ* ἰχθύς. B C

^g Ξυσθῆτιος, Hermolai, & P. Gilly la pifci

^h Hermolai: testat.

ⁱ Plinij cod corrigitur

DESCRIPTIO

Gladius ^m rostro est mucronato, quo quidem mucrone manifestè adeo à cæteris distinguitur pifcibus, vt quiuis vel modico negotio eum ab aliis internoscere queat, vtranque enim maxillam rostratam habet, inferiorem tamen breuem & triangularem, superiorem verò magis ossèam duriosem longissimam (bicubitalem nempe aliquando) atque ensiformem; quod testatur etiam *Athenæus* (Aristoteles testimonio, & si apud Aristotelem id nunquam legerim) his verbis ⁿ *Gladius*, ut inquit *Aristoteles*, inferiorem voftri partem paruanam, superiorem verò ossèam, magnam, æqualem reliqua ipsius magnitudi mi habet; Vnde *Oppianus* quoque ait.

& Gladio superi fortissima dona Firmarũ mento iaculũ mucrone corusco Aptarũt mēbris, atque arma horrenda dederunt; Ereũt, tensũam, duraque in cote politũ. D Scribitque & *Aelianus*, ^p sed quod magnam vel audientium, vel legentium admirationem moueat, in *Mucrona* voftram procedit, & rectũ porrigitur, sensimque & leniter in longitudinem & crassitudinem augetur, & cum ad certam magnitudinem peruenit, illius *Mucro* immis voftra similis est; Dentibus caret, vt supra citato etiã loco notauit *Athenæus*; Fauces officulis quibusdã horrent; Oculi arbutati sunt; ^q *Branchie* (vt tradit *Aristoteles*) *essona* & *duplice*. In dorso pinnas duas gerit, superioriẽ magnam & prope caput, in ferioreẽ exiguam propè que caudam; Corpore tereti est, à capite statim val-

de crasso, deinde ad caudam vsque tenuiori sensum facto; in cuius extremo ante caudæ exortum, non secus quam in Thynto, vtrinque eminentia quædam extuberat; Caudam Thynti etiam instar falcatam habet, Non squamis, sed cute tegitur, manibus caudam versus contractata, leui; caput verò versus, aspera, Ventre est argenteo, tergore ex cineraceo nigricante, ¹Felis vesica intestinis (vt Aristoteles asseuerat) committitur, reliquæ partes interne, ab internis Thûni partibus, de quibus superiore historia egimus, non differunt; Ad tantam molem excreuit, ²ut (Plinio auctore) crebro Delphini magnitudinem excedat, quæ obræ & Oppian cecinit

Hic gladii immanes & vasti corpore degunt, Qui superant reliquos ingenti mole tantæ; Plinius ³inter pisces penulimos Gladium connumerat, pelagiusque est, litus rarissime a diens; vt Ouidius testatur his versibus.

A ⁴descripsit sedes varias natura profundi, Hippuri celeres, & nigro tergore Milui, ⁵Et pretiosus Helops nostris incognitus vndis, Nec cunctos vna voluit consistere pisces, ⁶Ac durus xiphias istu non mitior ensis; Nā gaudet Pelago, quales Scōbrīq; Bouēsq; ⁷Et Oppianumeros adas istus, qui à litore lōgè ⁸Sit celeres Thuanī, qui pisces impetu vasto Veliferos habitant fluctus tellure relictū. ⁹Pellunt, & Gladiū dūo mucrone potentes Aelianus verò vnus omnium veterum (quod sciam) non marinum solum sed fluuiatilem etiā Gladiū facit, ¹⁰vt in Danubij piscis recensio, subdēs q; Cap. tur in mari & Danubio, quæ d' falsa est d' aqua de cetero.

NATURA, ET MORES.

Ferox & robustissimus piscis est, vt locis supra citatis Ouidius, inquiens. ¹¹Ac durus xiphias istu non mitior ensis, & Oppianus dicens, ¹²Et Gladiū dūo mucrone potentes, testati sunt, qui quidem Oppianus alibi hæc quoque de Gladii mucrone cecinit.

¹³Erroneo non solum superare adamantina posset Hoc posset durū quæuis cōstringere cautè, ¹⁴Spicula, duricie tanta se tollit ab ore. ¹⁵Tantus inest horror cōfurgit acumine tātus, Impetus, & vires tantas in vulnere mittit;

B ¹⁶Ab hoc etiam mucrone nates per fossas mergi in oceano, ad locum Mauritaniae, qui Cotta vocatur, non procul à Lyco stumine auctor est, vt Plinius refert) ¹⁷retinui niger; Fius præterea ferociae Strabo quoq; testis est, Gladii nunque venationē pertractās, hæc subdit, ¹⁸Connatū interdum vt venigē in scapha per magnū galeonem aditū vulnerat, vt cū instat aprī beluæ nigæ impetus, aspernū sit in se venatio; idē cōprobat Oppian inquitēs cū dum sunt per fossi sua mēbra tricuspede telo ¹⁹Sepe repellēt hostem mucrone carinā Irati penetrant;

Et Aelianus scribens, ²⁰Maxima etiam cete prope lūm & ulesitur, non quidem armis ex ferro confectis, sed natura comparatus; vt ii qui magnitudine procefferunt, contra nauem mucronem in eam desigentes, venire audeant; Quidam gloriantur se spectauisse nauem Bithynæ in litus expulsum, atque eiectam vetulitate aut vacuitate oneris, atque in eam Gladii caput inspicere, cuius cum in nauem mucrone sui defixisset, & nullis viribus ipsū retrahere quouisset, corpus colli neruis retētū fuit & rostrū infixū, ut à principio incederet, renūsit; Durū autē a deo atq; robustū mucronatū, viuētis Gladii rostrū, Gladio extincto inuadit, & inefficacius reddi, opina tur Oppian. vt his versibus, indicat.

C ²¹Cum Gladii gelidos dissoluit spiritus artus, ²²Corruptus subito languet fortissimus ensis, Cū domino percunt vires, telūque relinquāt;

Carne vescitur, vt Aelianus quoque asseuerat dicens, ²³Neque modo cū cibi inopia ugetur mucronati rostri incursum pisces inersit atque exest, sed etiam maxima cete prope lūm, & ulesitur, Strabonēq; vt supra citauimus) ²⁴atq; Eustathio autorib. ²⁵Thymorū qui gregatim præter Italiam afflātū, vt Sicilia attingere prohibetur venatione pinguis sit. nil tamē eū edere priusquā mucrone trāsxerit, auctor est Opp. his verbis.

²⁶Non vitū quicquā, non quicquā morte peremptū Trigones, Gladiūq; vorat in spicula figat Antea, purpureo lanientque cadauera telo, ²⁷Cum autem Plinius de pastinaca loquens scribat, ²⁸Hanc tamen persequitur Galeos, idē est aliorū quidē pisces, sed pastinacas præcipue, sicut in terra serpentes Mustela, ita est auaritas ipsius ueneni, Gladius ab eo Galeos Strabonem, à quo Galeotis (vt diximus) vocatur, imitato, appellari videtur, ²⁹Asilo, canis exortu (vt inquit Aristoteles) Thunni & Gladii agitantur, habent enim per id tēpus sub pinna ceu uentrem, quæ d' s'per id est Asilum uocant) effugit Scorpions, magnitudine Arenæ, infestat hoc tanto dolore, ut non minus interdum Gladii, quam Dilobus exilat, pende sit, ut uel in nauigia suo numero incedat, ³⁰Hoc Aristoteles citato) confirmat & Athoneus, idēq; Plinius ex Aristot. mutatus tenbit his verbis; ³¹Animal est paruum, Scorpions est figit, arani magnitudine; hoc se & Thynto, & ei qui Gladius uocatur, crebro Delphini magnitudinem excedenti, sub pinna

D ³²in frag. fol. 36. 19. ³³lib. 1. fol. 109. 41. ³⁴lib. 12. cap. 64. ³⁵lib. 2. fol. 128. 4. ³⁶lib. 3. fol. 141. 14. ³⁷lib. 12. cap. 64. ³⁸lib. 12. cap. 64. ³⁹lib. 1. fol. 22. ⁴⁰fol. 1715. 41. ⁴¹lib. 2. fol. 128. 11. ⁴²lib. 32. cap. 12. ⁴³lib. 1. fol. 8. ca 19. ⁴⁴lib. 7. fol. 151. 13. ⁴⁵lib. 9. cap. 15.

effugit aculeo, tentoque infestat dolore, ut in naves saepenumero exiliant; Verum cum in Aristotele, loco proxime citato, ne non minus interdum Gladius quam Delphinus exiliat, habeatur, in Plinio verò præcitato loco, in quo dubio procul Aristotele transferibit, credo Delphini magnitudinem excedenti, legatur; aut Plinui Aristotelici loci sententiã asecutũ nõ fuisse (quod magis suspicor) aut mēdosũ locũ eius esse, ad Aristotelicamq; censuram corrigendum arbitrari debemus; De eadem Gladii canicularibus diebus ab asilo a gitatione, hæc cecinit Oppianus,

Plinius nota
tr.

2. fo. 128,
15.

¶ Dum canis ardentis turbatur sydere cęlum,
Et Thunni, & Gladii duro vexantur asilo
Qui fixus in madidis illos contundit in alis,
Nõ arcere queunt; nõ hæc propellere pestẽ
Incutit hæc celeres vires, stimulosque feroces
Conciat, armatur rabie, furitque dolore,
Cur autem sub pinna potius quam alicui reliqui corporis parti hæreat asilus, in superiori historia Thunno dicata, declarauimus.

QVA ARTE CAPIATVR.

ex. nome. 7.
1. fo. 22.

Cum Gladii (vti diximus), sæc. D. etiã Basilus testatur, immanes sint & horribiles, haud facilis iuectidæ eorum est captura, sed periculosa & atrox, Quæ circa Scellum tractum (Strabone auctore) sic instituitur; Manentibus in statione frequentibus remorum duorum scaphis, speculator quidem cõmunis superne infat, duos singule scaphę tenent, alter remigat, alter hastam habens inanet in pro-ra; Cum primum verò speculator super eminentiam Galeote signo indicat, beluę verò supra mare pars tertia emens fertur scapha propius appellitur; Deinde facto manu telo, vulnus incutitur, cum euulsa sine cuspidẽ de corpore hastã, quod telum sanẽ est hamatum, vt educi facillẽ queat, apteque infixo ei funiculo, appensum fauciatę acclinant beluę, donec agitata sustugiensque lassatur, Tunc in terram subducit, aut in tra scapham accipiunt, nisi prorsus immensum corpus exilat; Quod si in mare telũ exciderit, haud sanẽ perit, est nãque vel e quercu, vel ex abiete comparatũ, adeo vt quærna grauitate demersũ; deinde in sublime relatu si cilẽ possit apprehendi, contingit autem interdũ & remigẽ in scapha per magnũ Galeotarũ Gladiũ vulnerari, & cũ infat api beluã nigra impetus, asperimẽ sit ipsa venatio, consimilẽ Gladii captura Oppianus etiã scribit.

B

3. fo. 141-3.
2. fo. 140-53
3. fo. 141-29

Capiuntur præterea hamis quoque, vti dem edocet. Postremò & Retibus eos capi idem Oppianus auctor est his verbis.

11. cap. 2.

¶ Obliquis septum linis dementia fortem
Interimit piscem, salit atque euadere certat;
Contextas fraudes cedit, nec mente reuoluit,
Quo pacto telo sese componat in hostem
Territus in septo retis, totisque remissus
Est animo donec miserum per litora voluat
Piscator gladique caput diuerberat hætis
Multis, & piscis peragat crudelia fata;

Oppiani &
Aelianus co.
trouersia
C

12. cap. 64.

Verum Aelianus scribens, Cum Thynni circumuicini tenentur, Neptuno malorũ depulsore piscatores non facilius, ne Gladius piscu in captiuorum numero sit, Nam sæpe Gladius, qui iam sit atate confirmatus, laterato reti Thynnorum gregi intruere ad se exuendum ex laqueis facultatem dedit, secus sentire videtur, cui nos quoque ceu verisimilia magis asserenti, assentimur, Postremò & Gladius Hippuro falli & capi, testatu reliquit Oppianus.

PRAESTANTIA, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR.

12. cap. 64.

Natu grãdiores, non secus quam reliqui cetacei pisces, durã atque inspidã carnẽ habent; Iuniores verò teneriores & sapidiore sunt; Vnde cũ Conni tempore teneros atque gratos esse testatur Aelianus; de his minoribus intellexisse credẽdũ est; quippe qui sapore vel nobilioribus piscibus comparari possint; & si carnis teneritudine, atq; friandi facilitate cum salubrioribus nõ sint cõferendi, cam. n. duritie atq; mollicie mediocrẽ; friabilẽ verò haud multã habent; & propterea neq; admodũ facile cõcoquantur (concocti tamẽ multũ nutritũ) neq; vnde quaquã optimũ succũ gignũt. Archelstratus in Byzantio eũ celebrem esse, caudaque maxime commendari restatur, nostro verò iudicio, & experientia, caput eius atq; abdomen partibus cæteris dubio procul præferri debet; Elix Gladius (quo etiã modo paratus suauior est) conmedi cõsuevit, alicubi autem grandiore, non secus quam Thunni, in frustra dissecti saliri solent.

D

11. lib. 7. fo.
157-10.



G. Zygaenae.
 N. E. Libellae.
 V. C. sambetta.

P 4 0

HISTORIA TRIGESIMA OCTAVA

DE LIBELLA

N O M E N .



IC noster quadragesimus piscis, quem Romæ *Ciambeta*, & in ali-
 quibus Italiæ locis *pescis Martello*, in aliisque *pescis Balestra* (co quod sua
 figura vtrunque repræsentet, aduertendum tamen est, non hûc A
 sed septuagesimum sextum nostri ordinis, Romæ *pescis Balestra* vo-
 cari) ac Malsilia *pes tonzoni* (quod capitis tempora ceu cornicu-
 la prominent, Iudeorum more, qui sic olim Malsilia inducban-
 tur) in Hispania verò *pes lino*. & *Tolendalo* vocant; à Græcis *ὠγύσσα*

dicitur, ἠπὸ τοῦ ὠγύσσου. Nam cum *ὠγός* boum iugum, & libram siue bilancem, nec non
 librile tranuersum, ex quo lances dependent, significet; his omnibus, sui corporis for-
 ma *ὠγύσσα* piscis simillimus est. Cum verò nullus latinorum (quod quidem sciam)
 eius meminerit, latino nomine caret. Quamobrem Theodorus Gaza in Aristote-
 lis versione, *ὠγύσσα*, *Libellam* interpretatus est. Verùm cum *Libella* fabrile instrumen-
 tum sit ab Italis *Arcependolo* vocatum, ad cuius similitudinem nequaquam piscis iste ac-
 cedit, Theodorum (ignorata nominis *Libella* proprietate) vti *libra* bilancem signifi-
 cat, ita *Libellam*, parum bilancem significare ratum, *ὠγύσσα*, *Libellam* vertisse suspicor; B
 cum *Libram* potius, *Librilève*, aut iugum vertere oportebat. Hunc autem piscem no-
 strum, Græcorum *ὠγύσσα* esse, præter id, quod ex eius figura, Græcam nomenclatu-
 ram egregie emulante, manifestè intelligitur; ijs etiam omnibus declaratur, quæ zy-
 genæ à veteribus tribuuntur; vt quæ ei probè respondeant. Quamobrem à Petro
 Gyllio deficiendum est, quippe qui hunc piscem nostrum ab Aristotele non *ὠγύσσα*,
 sed *σφύρασσα*, à Theodoro verò non *Libellam* sed *Malleum* appellari arbitrat; ea (vti opi-
 nor) coniectura ductus, quod alicubi (vt diximus) *pescis Martello* vocetur, quòdque
 malleo simillimus sit; qua nos ceu leui & friuola reiecta, nonum nostri ordinis piscem
σφύρασσα (vt octaua historia docuimus) hunc verò *ὠγύσσα* esse, procul dubio asseuer-
 mus. Quem vnà cum Theodoro, ne nomina nouare videamur, *Libellam* vocabimus. C

Theodorus no-
tatur.Petri Gyl-
li error.

D E S C R I P T I O .

Queniamodum Cladius suo ensiformi rostro, ita & *Libella* suo monili-
 sissimo, ac præter aliorum piscium ordinem fabrefacto capite, à piscibus cæteris facillimè di-
 gnoscitur; illud enim non rotundum, non rostratum, non fastigiatum, neque in latera
 compressum, quale in piscibus reliquis esse solet; sed (quod ei peculiare est) in latera
 extensum atque tranuersum habet, Cuius quidem frons, anteriôrve pars (quæ vtro-
 que clauditur oculo) vti antè in senicirculum ferè extuberat, sic ita in aciem acui-
 tur, vt dum celeriter piscis nater, obuios pisces secare posse credatur. In medio extre-
 mæ vtriusque lateralis partis, capitis, oculi sunt magni, rotûdi, deorsum potius quàm
 in latus aut sursum spectantes. In vtraque præterea vltima frontis parte oculis proxi-
 ma, oblongum insculptum est foramen, auditui, olfactiue, aut vtrique (vt arbitror)
 subseruiens. Os subtus inferiore parte permagnum habet, dentibus validissimis, acu-
 tissimis, planis, in latusque ferè modo vergentibus, tripliciq; ordine digestis, armatis;
 linguam latam, humanam haud absimilem; branchias vtrinque in lateribus quinas & de-
 rectas, cæterorum Galeorum instar; in dorso pinnas duas, vnâ capiti proximam & maio-
 rem, alteram prope caudam & minorè; Binatq; alias vtrinque, priores & maio-
 R

D

HIPPOLYTUS SALVIANUS

res ad branchias, posteriores verò & minores in medio ventre; post quas rursus alia vnica & parua prope caudam è regione alterius minoris in dorso existentis, imò ventri subest. Cauda pinnis duabus in æqualibus constat, quarum superior vertebris fulcitur, ac multo longior est; inferior verò vertebris caret, breuior que extat. Corpore rotundo est & oblongo. Vnde iure ab Aristotele ^b inter longos pisces numeratur. Non squamis sed corio tegitur; venter albus est, tergus verò cineraceus. ^c Vetus nescio quæ admittitur, vt Aristoteles etiam notauit; pro spinis cartilagineas habet. Quapropter sicuti cartilagineis piscibus annumerandus est, sic inter Galeos etiam reponi debet. Cum longi cartilagineique pisces, Galeodes vel Galei (vt historia trigesima nona declarabitur) communi nomine appellentur. Ad tantam augetur magnitudinem, vt ^d à Galeno, à P. Aegineta, atque ^e ab Aeliano inter cetæ referantur.

^b Hist. lib. 2. ca. 11.
^c Hist. lib. 2. ca. 11.
^d Cl. 2. fo. 31. A
^e Lib. 1. ca. 94.
^f Lib. 10. cap. 2.

LOCVS.

Libella vt cetaceus piscis est, ita etiam pelagus & non litoralis; quemadmodum Aelianus quoque testatur his verbis, *Ad litora, aut mixtè presunda iosa, aut breuia, ex cetaceo genere nullum appropinquat, sed in alto et presundo versatur. Eximia autem magnitudine existimantur, Leo, Libella, & Lib. 10. cap. 2.* *Verdalis, Iphister, Perlis, Matula, etia inexpugnabilis, Artes vel ipso affectu resistissimus, pro oculis enim licet comparcat maris procellas et tempestates etia agit.* Idem comprobat & Oppianus iniquiens.

B

^b In littus pauca exiliunt, que corpore vatto
Sunt, hæc vel feris semper voluntur inundi;
Magno horrore Leo, post hos horrenda sygæna,
Pantheræ variè maculis, Raneque furentes,
Atque Melanthion gentes, & dente timenda
Pristis, letiferum Lamæ sedumque barathrum,
Mollicie nomen Malte que ferre videtur,
Cornu aries pugna ix, & facium pondus hyenæ,
Atque pudenda canum gens & furibunda pro pago.

^b Lib. 1. fol. 112.
48.

Quamobrem cum haud longè à litore piscari soleant piscatores, eas perrarò, & minores solum (vt quæ fortuito ad litus adnatarint) capi videmus.

NATURA ET MORES.

C Terribilis piscis est Libella, vt supracitato loco Oppianus etiam & D. Basilus afferant; atque robustissimus, vt idem quoque Oppianus confirmat dicens,

^k Et quis valens aper superabit robore Lamnam?
Qui tantum sului præstant virtute Leones?
Quantum sub fluctu fertur pigritare Sygæna.

^k Nic. Hom. 7.

^k Lib. 5. fol. 155.

40.

Non solum enim pisces reliquos etiam magnos, atque natantes homines, si qui obuij occurrant, suæ frontis acie vulnerare ac subuertere, sed amplo etiam ore & valde denticulato dilaniare solet. Vnde qui piscandi, aut quauis alia causa lōgius à litore per pelagus natant, non ab re eam exhorrescunt. Aeliano auctore, ^l cum sita aspectu insano, vixitque, non est prope nautantibus.

^l Lib. 10. ca. 2.

UT SAPIAT ET NVTRIAT.

D Vbi capitur Libella, vilissimus piscis habetur, eo que solum infimæ plebis homines vescuntur, nec in meritò cum Galeno etiam auctore, ^m datus et insuauis sit. Et vt idem alibi scribit, ⁿ non sicut quæm reliqua cetæ ex quarum numero est, daturam et præuisi succi atque excrucientiam carnem habeat; Quapropter et sine prius condientes, ipsi ut plurimum nantur, dumentum, quod ex ipsis in corpus digeritur, ea sicut a tenuis efficientes, eoque cœctioni, et sanguini faciendo accommodatius;

^m Cl. 2. fo. 30.

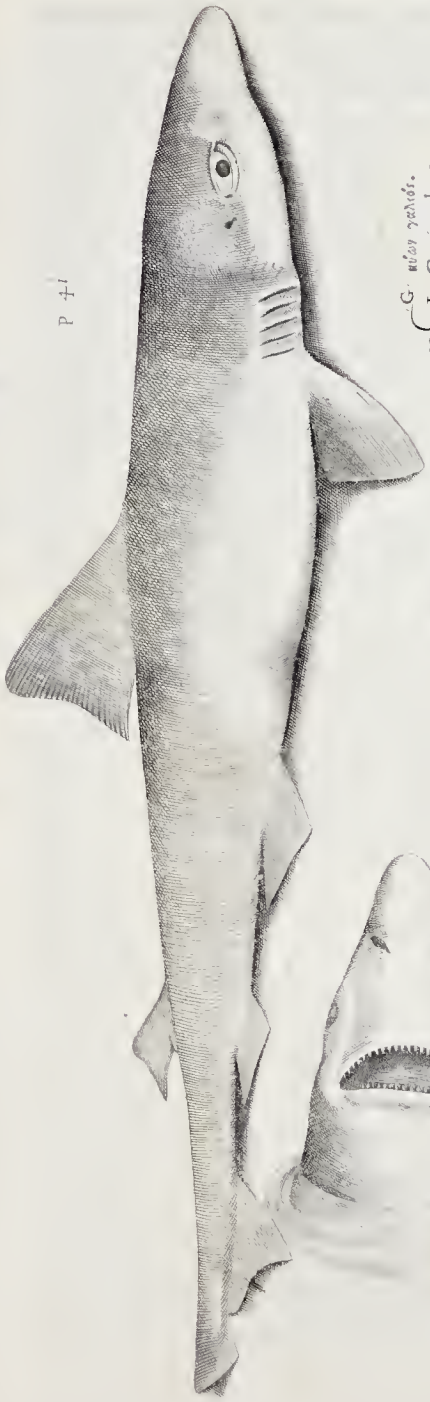
B. C.

ⁿ Cl. 2. fo. 31. A

Nam recentium horum caro nihil de erobere necquatur, eorumque sacrorum copiam magnum in uentris congerit. Hoc idem ^o Paulus quoque Aegineta, Galenum vt sui moris est sequutus, confirmat.

^o Lib. 1. cap. 94.

P 41



G. αἰὼν γαλιότι.
N. L. Canis galeus.
V. Canola.

P 42



G. Αἰώνος
L. Vagrus
V. Pater joi

R 11

HIPPOLYTUS SALVIANVS
HISTORIA TRIGESIMA NONA,
DE CARTILAGINEIS.



VM quadragesimus primus piscis noster, atque plerique alij sequentes, cartilaginei sunt; priusquam eorum peculiare agrediamur historias, de cartilagineorum natura generaliter pertractandum duximus. ^a Cum itaque (Aristotele teste) Anima-

^a Hist. Lib. i. cap. 4. Lib. a. cap. 4.

E foris, mollem verò & carnosam intus continent atque durū tegmen non fragile sed collisile habent, vt Caneri, & Locuste; In testata, quæ silicea testa conclusa muniuntur, hoc est, quibus pars carnea intus, solida foris fragilis atque ruptilis, non collisilis est, quale genus Concharum & ostrrearum est; Et in insecta (quorum multa & varia sunt genera) quæ, vt nomen ipsum indicat, inciluras parte sui vel supina vel prona vel utraque habent, nec ossium quicquam discretam aut carneum, sed quiddam inter hæc ipsa medium continent, quippe quæ corpore pariter intus forisque duro consistunt. Ita etiam sanguineorum quamplurimum genera sunt, vt homo, equus, auis, piscis, cetus, & demique omnia, quæ aut per se hæc pedibus carent, aut binis quaternis vel

^b Hist. Lib. 3. cap. 7.

F pedibus ambulat. Et vt idem præterea auctor est; ^b sanguinea omnia dorsū spina consistunt; cætera ossa aliis insunt, aliis desunt; Vt enim partes corporis quæ habentur, ita ossa quoque ad partes accommodata habentur. ^c Spina enim est, quod longitudine ac reſtitudine continet animalium, Sed cū corpus in seſe per animalis motū necesse sit ita consistat; vt & vna sit propter cōtinuitatē & multiplicitate propter vertebrarū diſſiſſionē. ^d Est nāque vertebrarū cōpāges à capite ad coxas exporrecti; ^e Ex qua cætera ossa, in omnibus iis quæ ossa habent, oriuntur & continuantur;

^c De Part. Lib. a. cap. 9.

^d Hist. Lib. 3. cap. 9.

^e De Part. Lib. a. cap. 9.

^f Hist. Lib. 3. cap. 7.

Nec ab re addidit in omnibus ijs, quæ ossa habent; nā vt dorsū spina in aliquibus animalibus ossæa, in alijs spinea, in nō nullis verò cartilaginea est; sic in illis ossa, in alijs spinea, in his verò cartilaginee sunt, quæ ex spina enascuntur, aut ei cōtinuantur, atq; per corpus reliquidū ad cæteras subſtinēdas partes distribuuntur. Quod quidē nō solum verū est se, sed qua etiā ratio de factū sit, edocet Aristoteles. Postq; enim declarauit sanguinea atq; viuipara animalia ob robur quo pollent, ossibus consistere; subdidit; ^f Sanguineis autem non viuiparis natura aliquatū de generat, vt volucris, quāuis enim habeat ossa, tamē imbecilliora; Inter pisces, spinā, quī oua parit, habent; serpentibus etiā natura ossium spinea est, præterquā magnis; robur enim eorū validiora exigit firmamēta, eadē qua & viuiparis ratione. At cartilaginea nomine, spinā ex cartilagine habent, motū enim eorū esse molliorē necesse est; itaque soleimētū genus nō rigidū sed mollius esse oportuit. Adde quod terrēna omnē materiā ad eorū cutē efficiendā natura absūperit; pluribus autē locis simul tantūde exuperatiōe dispēſare natura nō potest; quoniam etiā in viuiparo genere ossa cartilaginosa cōplura habentur, scilicet in iis quibus expedit molle mucosūque esse, quod solidū habetur, ratione carnis obductū; vt auribus ac naribus euenisse apertū est; prominētia enim si rigida sint, frangi celeriter possent. Natura verò eadē ossis & cartilaginis est, quāquam pluris minorisque ratione interest; quapropter neutrum præcisum recrescere potest. Vacat medulla cartilaginee terrestriū animalū discretā; quod enim in ossibus cōtinetur, id mixtū per totū facit, vt cartilaginee mollis mucosūque consistitatur. At in cartilagineo genere, spina dorsū, quāuis cartilaginosa, medullā habet; vicē eim ossis hæc pars tenet ideo genere. Quibus quidē verbis, nō solum cartilaginea reperiri animalia, sed eō etiā ab alijs sanguineis animalibus differre, quod eū cætera aut ossibus aut spinis fulciatur, hæc cartilaginibus stabilis tur, manifestissimē patet. An aduertit autē debet, quod licet animalia tū ossa, tū spinas habentia, tū terrestria tū aquatilia reperiantur & (ut enim Delphinus inter aquatilia non spinas, sed ossa; ita inter ter-

^f De Part. Lib. a. ca.

^g Hist. Lib. 3. cap. 7.

H restria minores serpentes nō ossa, sed spinas habent) Cartilaginea tamē, aquatilia tantū sunt. Nullū enim huculq; terrestre atq; sanguineū animal, cartilagineū vidim⁹. Quæadmodū autē cartilago à Græcis χονδρος dicitur; ita etiā antiquis cartilaginea animalia ^h χονδρακία, et χονδρακία, vocari cœperūt. Nā vt Plum⁹ testatur, ⁱ Cartilaginea græcè in numeris sū selache appellant Aristoteles primus hoc nomine eis imposito nos distinguere nō possumus, nisi cartilaginea appellare libeat. Cur autē sic appellata fuerint, Galen⁹ declarat iquies, ^k Cartilagineorū animalū cutis est aspera, ac noctū spīdētia; deoque nōnulli ἀπὸ τοῦ οὐραίου χονδρακίου, hoc est, quia spīdētia habent, χονδρακία ipsa uicini fuisse nominata. Latine verò vt ex præcitato Plinij loco colligi licet, cartilaginea vocatur. Quorū plura gêra sunt; sed priusq; ea distinguam⁹, ac de eorū vnoquoq; seorsū atq; gêratim præctem⁹; de ijs, quæ cōmuniter ipsi vel sunt, vel à veteribus tribuuntur, differendū est. Aristotele igitur auctore, ^l Cartilaginea squamis carent, si d' aspera cute muniuntur, quoniam spina cartilaginea consistit; terrēna portionem naturā inde ad cutem trans-

^g Hist. Lib. a. cap. 7.

^h De Part. Lib. a. cap. 7.

ⁱ Hist. Lib. 3. cap. 7.

^j Lib. 2. cap. 24.

^k Class. 1. 6. 3. 1.

^l Part. Lib. a. cap. 7.

^m Claf. 2. fol.
31. A

inlit, inque eius asperitatem desumpfit. Idem Galenus etiam loco supra citato asserit dicens; ^m Cartilagineorum animalium aspera est cutis. Verum sicuti cartilaginea singula verè squamis carèt, sic haud ea omnia aspera cute operiuntur (& si reuera maxima eorum parti id conueniat) Rana nanque marina, Torpedo, Pastinaca, Aquila, Læuiraia, & Læuis mustelus (vt in peculiaribus eorum historijs patebit) non aspera, sed laui cute teguntur. Vnde iurè alibi dixit Aristoteles; ⁿ Cartilagineorum alia aspera, alia læuia sunt. Et vt idem author est, ^o Sunt discrimina in animalibus; Aliis enim os ante & pronum est, aliis infra parte supina; vt Delphinis & cartilagineo generi. Quam ob rem hæc nisi conuersa resupinentur, cibum corripere nequeunt; quod natura non modo salutis gratia cæterorum piscium fecisse videtur (dã enim se se ista conuertunt; mora intercidit, qua piscis, quem misentantur, euadere possit; nam omnia id genus rapina piscium viuunt) verum etiam ne nimis suam deuorandi auuiditatem expleret; cum enim facilius caperent, breui per immodicam satietatem perirent; Et præterea cum rostrum eorum structura tereti ac tenui sit, facile secindi in os hiatu nõ potest. Verum haud quaquã cartilaginea singula supina parte os habent; cum Lampetra, Rana marina, atque Squatina (vt in eorum historijs explicatur) non subius in supina parte, sed ante in extremo rostrum os sit.

^p De part. lib. 4.
cap. 13. Hist. lib. 2. cap. 13. & lib. 1. cap. 5.

Vt etiam ab Aristotele proditum est; ^p Branchias detestus habet genus omne cartilagineum, causa est, quod cartilagineum eorum tegmenta consistant. Genus autem hoc omne cartilagineam habet spinam; motus enim cartilaginei generis lentus pigerque est; quoniam non spina aut neruo corroboratur. Contra genus spinacum celeriter fertur. Tegumentum autem quod branchias operiat, celeriter moueri oportet, cum brachiatorum natura quasi ad spirandi usum piscibus data sit, Quia ob rem in spinatis non modo tegumentum verum etiam ipsi brachiatorum meatus contrahuntur ut celeris agatur. Et alibi idem tradidit ^q Quæ tegumento carent, cartilaginea dico, us si plana sunt, parte in seriore supinaque branchia habentur, ut Torpedini & Rana; sed si oblonga sint, eorum lateribus adherent, ut in quouis mustelino genere cernitur. Vt verò paulò infra subdidit; ^r In mustelino genere branchie duplices & quinæ utraque ex parte sunt. Quod quidem non solum in mustelis, sed in planis etiam verissimum est. Scriptum quoque reliquit Aristoteles; ^s Differunt non nulli mares cartilaginei generis à suis feminis; eò quod maribus bina quædam circa excrementi ostium pendent, quibus semina carent; ut per se in genere mustelorum potest; in his enim, quod dixi, omnibus est. Conspiciuntur autem bina illa ex ano pendentia, non in mustelis solum, sed & in planis etiã. Eodem teste, ^t Cartilaginei secur duplicatum habere ut

^q Hist. lib. 2. cap. 13.
^r Hist. lib. 2. ca. 13.

dentur. Et alibi, ^u secur à visceribus adspem non nullis consistit, ut inter aquatilia cartilagineis; quorum iecinoribus colligatis oleum facimus; ipsa tamen cartilaginea nullo discreto adipe carni, uentrisque adherente pinguescunt. Vt præterea idem prodidit Aristoteles, ^x Pisces qui oua pariunt, nullas bifurcatas habent, atque inferius positas; cartilaginea uerò ea specie potius habent, qua aures, sed intersit, quod oua non iuxta præcordia omnibus, sed infra non nullis per spinam consistunt, unde aëta in alium transferuntur locum. Et rursum infra subdidit, ^y Omnia cartilaginea simul & oua parte superiore circa præcordia continent complura, alia minora alia maiora; & inferiore animalia iam exclusa; vnde sit vt genus id piscium sepius in mense & pariat & coeat; quippe quod non vniuersa edere soleat, quæ conceperit; sed particulatim repetès sepe, & diu peragens; vt dum superius oua contrahit, inferius concoquat atque perficiat.

^v Part. li. 3. ca. 7.
^w Hist. li. 3. ca. 17.
^x Hist. li. 6. ca. 10.

Alibi verò sic testatum reliquit; ^z Cartilagineorum nec femina suos conceptus, neque mares suum semen spargere visuntur; cum generis non viuipari pisces famine oua, & mares semen spargere soleat; caula uerò est, quod genus cartilagineum femine minime abundat; vuluas etiã faming ad septu positas cõtinet; æque enim mares à maribus, & faming à faminis differunt; sunt enim cartilaginei minus capiosi genitura. Et alibi dixit; ^a superferunt cartilaginea genera, & ferunt utrum mensibus comperturimum fenis. Et cum tempus pariendi instat, repetunt litus & vada, pelago & alto relicto gurgite; ut neque tempore careant, & progeniem tutius cõtinent. Et vt rursum alibi; ^b cartilaginea & uspera cum intra se oua generant, mox animal foras pariunt; perfectum generant ouum, ita enim ex ouo animal gignitur, ex imperfecto autem nullum. Non extra hæc pariunt oua, quia natura frigida sunt, nõ quia calida, ut quidam uolunt. Idem, & alio loco testatus est dicens, ^c Pariunt oua omnes qui squama consequuntur, animal omnes qui genere cartilagineo cõtinentur, excepta rana. Quod sic ex eo transcripsit Plinius, ^d Et cum ceteri pisces oua pariunt, cartilagineum genus solum, vt ea quæ cete appellant, animal parit; excepta, quam Ranam notant. Postremò vt supra etiam citauimus, teste Aristotele, ^e Cartilaginea omnia rapina piscium viuunt, nec cibum corripere queunt, nisi conuersa resupinentur. Quod sic transcribitur à Plinio ^f Omnia autè carnivora sunt talia, & supina resupinentur, ut in Delphinis diximus. Et ut idè testis est Aristoteles, ^g Omne cartilagineum genus late diebus frigidissimis. Apud verò Athenæum ^h Diphi-

^y Hist. li. 6. ca. 10.
^z De gene. lib. 3. cap. 7.
^a Hist. li. 6. ca. 11.
^b De gene. li. 1. ca. 10. li. 3. ca. 1.
^c Hist. li. 6. ca. 10.
^d Hist. li. 2. ca. 13.
^e De gene. lib. 3. cap. 1.

lo auctore, cartilaginea omnia carmen concoctum difficilem habent, suscumque flatus sum gignunt, assiduusque & durus eorum usus usum hebetiorem facit.

^f De gene. lib. 3. cap. 7.
^g Lib. 9. cap. 24.
^h De part. lib. 4. cap. 13.

lib. 8. fol. 177. 46.

ⁱ Lib. 9. cap. 24.
^j Hist. lib. 8. cap. 15.
^k Lib. 8. fol. 177. 46.

lib. 8. fol. 177. 46.

A

In Aristotelem animaduertio.

B

C

D

HIPPOLYTUS SALVIANVS
CARTILAGINEORVM GENERA.

His sic declaratis, iam cartilagineorum genera distinguamus. Cum igitur Aristoteles (vt supra etiam citatum fuit) dixerit; ¹ Quae tegumento branchiarum carent, cartilaginea dico, nisi si ² *Hist. lib. 2. cap. 13.* plana sunt parte inferiore supraque habentur branchiae; ut in Torpedine & Rana; sed si oblonga sunt, eorum lateribus adhaerent, ut in quouis mustelino genere cernitur; cartilagineos pisces in planos & longos partitus est. Qui autem, & quot sint plani & cartilaginei, in historia quadragesima quinta explicabimus. Nunc verò de longis (de quibus, priusquam de planis, pertractamus) differere oportet. Longi igitur & cartilaginei pisces (nam longi quoque & spinosi reperiuntur, vt illi sunt, quos in libri huius principio exhibuimus) illi sunt & dicuntur, qui cum spinarum vice cartilagineas habeant, corpus non latum & planum (vt cartilaginei & plani) sed longum & rotundum habent. Quorum et si non vnum, sed multiplex (vt infra declarabimus) genus sit; omnes tamen comunum & generali vocabulo ab Aristotele modò ³ γαλινοι, modò ⁴ γαλιουσις, modò ⁵ γαλιώδη; à ⁶ Galeno verò γαλινοί, & γαλιώδεις, appellantur. Quae nomina à figura, vel habitu multela terrestris animalis, indita videntur; vnde & Theodorus mustelos & mustelinum genus vertit. Latinorum autem nullus (quod sciamus) praeter Plinium, horum piscium meminit; Cum enim Aristoteles, Raja, Pastinaca, atque Squatina recensitis, subderet, ⁷ cartilaginea verò praeter ea quae numerata sunt, sunt Bos, Lemia, Aquila, Torpedo, Rana, omneque genus mustelorum; eandem sententiam sic transcripsit Plinius, ⁸ planorum piscium alterum genus est, quod pro spina cartilaginea non habet; ut Rana, Pastinaca, Squatina, Torpedo, ex quos Bovis, Lemia, Aquila, Rana, nominibus graecis appellant; quo in numero sunt Squali quoque, quatuor non plani; in quo quidem loco, sicuti mustelorum siue galeorum piscium mentionem fecisse Plinium certissimum est; sic num Galei, Squali (vt in codicibus eius legitur) ab ipso dicti fuerint, iure dubitari debet. Nam cum Squalus ⁹ M. Varronis, ¹⁰ Columellae, & ¹¹ Plinij Valeriani Medici (qui soli, vt in historia decima sexta declarauimus, eius meminerunt) testimonio, certa quaedam species piscium sit, sicuti atque dulcis aqua dulcissima; haud rationi consentaneum videtur, γαλιόν piscium genus, atque marinorum piscium, Squalum vocari à Plinio. Adde quod cum alibi apud eundem Plinium legatur ¹² Sargi, Torpedo, Squali, etica σημνοσιον parivini; ibi quoque Squali, pro Squatina, dubio procul mendose habetur; vt in historia nostra quinquagesima manifestissime monstrauimus. Vnde & illud Aristotelis ¹³ καί τινα τὰ γαλιώδη, id est, vt vertit Theodorus, omneque genus mustelorum; non Squali, sed graeco seruatō vocabulo, Galei vertisse Plinium; temporis verò tractu, deprauantibus scriptoribus, Galei in Squali (accedente etiam lapsus facilitate) perperam abiisse; certè credimus. Est hic tamen animaduertendum (ne nominum decipiamur similitudine) ¹⁴ γαλιός Straboni, ¹⁵ & Galeos Plinio, non genericum sed specifi. um nomen esse; Gladinaque piscem significare; vt in historia trigesima septima declarauimus. Galeorum autem plura esse genera (vt diximus) non solum Aristoteles, Oppianus, Galenus atque Athenaeus testantur; sed illa etiam numerant. Aristoteles enim ¹⁶ Σκυλιον, siue νύριον, ἀκασίαν, ἀλαπίκην, λέον, ¹⁷ ἀσπίριον, ἐν κύναι; ¹⁸ Oppianus κύναι, σκύμιον, λέον, ἀκασίαν, εἰς ἄν, ἀλαπίκην, ἐν ποικίλον; ¹⁹ Athenaeus, ἀσπίριον, ἀκασίαν, λέον, ποικίλον, σκύμιον, ἀλαπίκην, ἐν ²⁰ γαλιόν βοειδικόν; Galenus verò ²¹ γαλεσιον; galeorum genera fecere; de quibus omnibus seorsum & generatim iam pertractabimus, ab ipso γαλιόν κύναις, id est, galeo cane, exordientes.

Plinij locus corrigatur.

² Hist. lib. 2. cap. 13.
³ Hist. lib. 2. cap. 13.
⁴ Hist. lib. 6. cap. xi.
⁵ Hist. lib. 5. cap. 5.
⁶ Hist. lib. 5. cap. 5.
⁷ Hist. lib. 5. cap. 5.
⁸ Hist. lib. 5. cap. 5.
⁹ Lib. 3. de re rust. cap. 3.
¹⁰ Lib. 8. cap. 16.
¹¹ Lib. 5. de re med. cap. 43.
¹² Lib. 9. cap. 51.
¹³ Hist. lib. 5. ca. 5.
¹⁴ Lib. 1. fol. 22.
¹⁵ Lib. 32. cap. 2.
¹⁶ Hist. lib. 6. ca. 10.
¹⁷ Hist. lib. 6. cap. xi.
¹⁸ Lib. 1. fol. 10.
¹⁹ Lib. 7. fol. 147.
²⁰ Lib. 7. fol. 147.
²¹ Lib. 7. fol. 147.
²² Lib. 7. fol. 147.
²³ Lib. 7. fol. 147.
²⁴ Lib. 7. fol. 147.
²⁵ Lib. 7. fol. 147.
²⁶ Lib. 7. fol. 147.
²⁷ Lib. 7. fol. 147.
²⁸ Lib. 7. fol. 147.
²⁹ Lib. 7. fol. 147.
³⁰ Lib. 7. fol. 147.

HISTORIA QVADRAGESIMA

DE CANE GALEO.

CANVM PISCIVM GENERA, ET NOMENCLATVRAE.



VM de cane Galeo (in praesente historia) atque de Catulo (in quadregesima quarta) agendum sit; vt limator reddatur pertractatio; commonere primùm oportet; Canum pisciũ non vnum, sed tria esse prima genera; vt Aelianus testatur in-

A

quiens; ^a *Canicularum marinarum tria sunt genera quarum maxima quaedam inter cete robustissima numerantur; ex reliquis duobus generibus, aliud Galeos, aliud centrina appellari solet; quod colore narium est, Galeus nominatur; reliquum genus qui centrinus appellatur, non errabit; ei innati sunt aculei duri, et aduersus omnia resistentes; quorum alter in capitis summo vertice, alter in cauda est, atque venenatum quiddam habent. Postrema duo genera partiarum canicularum in ceno capiuntur.* Quod Oppianus etiam comprobat, sic Aeliani sententiam transcribens.

^b Atque pudenda Canum gens & suribunda propago,
Diuisa in gentes ternas; hæc horrida visu,
Cum Cetis numerata fuit per marmoris vndam;
Que restant alię ceno merguntur in alto;
Pugnaces inter pisces centina vocatur
Altera, quod stimulis credatur noxia nigris.
Tertia dicetur Galeorum nomine turba.
At galeis alias gentes numeramus, Acanthas
Leuesque, & Catulos, Squatinas adiungimus istis
Vulpes, & Varios; ceno merguntur in alto.

B

Quorum auctorum testimonio, primum Canum genus (vt patet) aliorum omnium ferocissimum atque maximum est; vnde inter Cete iurè connumeratur; ab eisque à ^c Strabone, atque à plerisque alijs, simpliciter generis nomine, *κύων*; à Theophrasto ^d *καρχαρίας*; à ^e Nicandro verò colophonio in linguis, non solum *καρχαρίας*, sed *λαμία* etiam & *σκύλλα* vocatur. Cuius primi generis iconem, historiamque vniuersam, in secundo libro nostro (inter reliqua cete) exhibebimus. Secundum ab aculeis, quibus horret, quosque Græci *κέντρες* appellant, *κέντρινος* dicitur; cui historiam quinqueagesimam tertiam dicauimus. Tertium ex Galeorum piscium est censu. Et licet Oppianus Aelianum transcribere videatur, haud tamen vterque vnum & eundem piscem, tertium Canum genus facere videtur. Aelianus enim, cum illud colore varium esse testetur; non nostrum quadregesimum primum piscem (cuius nunc pertractamus historiam) qui haud varius est, sed potius quadregesimum quintum verè varium atque ab alijs *σκύλιον* & *σκύμιον* appellatum, tertium Canum genus constituere videtur (vt in historia etiam quadregesima quarta declarabimus) Oppianus verò, cum suum tertium Canum genus, variũ non faciat atque, *ἀπὸ τοῦ σκύμιον*, id est, à Catulo distinguat, vt ex verbis eius supra citatis, clarè constat, piscem nostrum quadregesimum primum, & non quadregesimum quintum, tertium Canum genus facit.

C

PISCIS NOSTRI QVADRAGESIMI PRIMI NOMEN.

Noster itaque quadregesimus primus piscis, quem Romæ communi quibusdam etiam alijs Galeis nomine (Spinaci scilicet & Laui) *pesce telonbo*, & propria nomenclatura *Canosa* nuncupant; Massilia verò *val*, & Græci nostri temporis *σκύλλοψαρο* appellant; tertium Canum genus est Oppiani; quem vt loco supra citato, simpliciter Galei nomine vocauit; sic alibi, vt cum, tum ab alijs galeis, tum à reliquis duobus Canum ge-

neribus distingueret, Canem galeum appellavit, inquit, *ἡ γαλεὶ τοῦ κύνος, καὶ ῥοδῆα κίλα* ^{f Lib 4 fol. 44}
καὶ κιντσοφώραν, hoc est. Et galei canes, & gentes nigris aculeis armate; & non ut vertit ^{40. gtae.}
 Lippius ^{Lippii lepsi.} Lippius, *Ἐγάλα* & *Canis*. Aristoteles verò cum neque primò, ut in historia carcharia di-
 cata (qua libro nostro secundo habetur) neque secundum Canum genus, ut in quin-
 quagesima tertia historia declaratur, cognoverit; hunc eundem piscem nostrum sim-
 pliciter *κύνη* vocavit, scribens, *Ἔμφη* ^{Ἔμφη ἔστι γένος ὅμοιο ὅμοιο μύσση, ut vult pecula ἔρ κύνων, id}
 est, Canis, *Ἐπλανί*, ut *Τορπίδο*, *Ραία*, *Λαυράτα*, *Ταλλινάκα*, modo quo diximus, *ῥίγνουν ἀμμόν*, cum intra se ona ^{Ἔμφη. lib. 6. cap.}
 fererent. Nec est, ut dicamus, aut primum, aut secundum, potius quàm tertium canū ^{11.}
 genus, ab eo *κύνη* vocari; quando canis eius, ut ipsius verba demonstrant, ex galeo-
 rum sit numero; primum verò & secundum canum genus, galeis non adnumerentur.
 Nec etiam iure asserere possumus (ut alicui videri posset) *Σύνολον*, cuius poulo ante mē-
 tionem fecerat Aristoteles, *κύνη* ab eo appellari; cum ipse synonymis uti nonnibus
 non consueverit. Vnde cum Aristotelis *κύνων*, ab eius *σύνολου*; Oppiani verò *κύνων γαλεῶν*,
 ab ipsius *σύνολου* distinguatur; non ab re hunc piscem nostrum, illorum *κύνων γαλεῶν* esse
 asseramus; quando præter id, quòd tum Romana, tum Græca vulgaris eius no-
 menclatura id efficaciter admodum innuunt (vulgò enim ut diximus, Romæ *Canofa*,
 & à Græcis nostri temporis *συνολό δαφο* vocatur) si hunc, canem galeum non fecerim-
 us; neque ullus alius piscis, qui canis galeus censeri possit, præferri; neque aliud no-
 men, ex illis, quæ à veteribus tributa sunt galeis piscibus, huic adaptari poterit; cum
 ea omnia suis accommodata sint piscibus; uti in peculiaribus eorum historijs patet.
 Huius autem piscis, & si Aristoteles, atque Oppianus (ut declarauimus) meminerint,
 Latinorum tamen nullam mentionem eius fecisse scimus. Nam cum Virgilius dicat;
^{b Ab timidus nauas canibus lacerasse merinis; non de cane nostro galeo, sed de primo canum}
 Ab timidus nauas canibus lacerasse merinis; non de cane nostro galeo, sed de primo canum
 genere intelligit; ut in Carcharia historia declarabitur, atque ex verbis eius cõijci potest.
 Plinius verò canicula mentionem facientem, non hunc nostrum canem galeum; sed
 primum etiam canum genus, caniculam nuncupare; certissimum est. Primum enim
^{i Cani' an infam inter esse atque marinas belinas connumeret; ad quam melem hic piscis noster non}
^{creverit. Scribit præterea, K Canicularum maxima multitudine circa ea (scilicet spongiae, de cis}
^{enim loquitur) minantes, graui periculo infestat; ipsi feruntur & nubem quandam creassent, super capita, planorū}
^{piscium similem, prementem eos, arcem temque à reciprocando; & ob id sulus præcutos lineis}
^{annexos habere se se; quia nisi perfossè ita non recedant, caliginis & pauoris, ut arbitror, ope}
^{re. Nubem enim & nebulam (cuius nomine id malum appellant) inter animalia haud vllam}
^{comperit quisquam. Et cum caniculis atrox dimicatio; Inguina & calces omnemque cando-}
^{rem corporum appetunt. Salus vna in aduersas eundi, vltroque terrendi; pauet enim homi-}
^{nem equè ac terret. Et fors equa in gurgite, ut ad summa aque ventum est, ibi periculum an-}
^{iceps, adempta ratione contra eundi dum conetur emergere; & salus omnis in focis, funem il-}
^{li religatum ad humeris eius trahunt, hunc dimicans, ut sit periculi signum, lequa quatit, dextra}
^{apprehensio sulo in iugna est; modicus aliàs tractus. At prope carinam ventum est; nisi præce-}
^{leri ui repente rapiant, absumi spectant; Ac sepe iam subducti, è manibus auferuntur, nisi non tra-}
^{hentium opem, eonglobato corpore in pug modum, ipsi adiuuere. Protendunt quidem eriden-}
^{tes alii, sed monstro solertia est nauigium subeundi, atque ita è tuto prehendi. Omnis ergo cu-}
^{ra ad speculandum hoc malum infumitur. Quæ haud quaquam huic pisci nostro tribui possunt;}
^{quippe qui neque tam ferox & audax est, neque præceleri adeò rapina uti potest; cum}
^{os supina parte habeat. Et propterea (Plinio etiam auctore) non nisi suspensus uescatur, cæte-}
^{rorum carillaginetorum, atque Delphini infestat; cuius Delphini, sic idem alibi testatum reliquit,}
^{non nisi suspensus uescatur, cæte-}
^{m ac nisi multum infra rostrum os illi foret medio penè in ventre, nullus piscium celebritatem eius euadere; sed asserti mo-}
^{ram prouidit: ita natura; quæ nisi v' suspensi atque conuerti non correptant. Postremò cum Theophrastus}
^{de rubro mari pertractans, inquit; Mare hoc belas refertur, pluresque Carcharias (siue ut vertit}
^{Theodorus, caniculas) habet; in tantum, ut nate tantum non sit; hunc eius locum transcribens}
^{Plinius Carcharias interpretatus est caniculam, dicens; Caniculis referta; ut uix proficere è}
^{nauis intum sit, remos plerumque ipsi truantibus. Quam ob rem cum hic piscis noster, κύνων γαλεῶν}
^{Lib. 1. 3. cap. 25.}

f Lib 4 fol. 44
 40. gtae.
 Ἔμφη. lib. 6. cap.
 11.
 b Ab timidus nauas canibus lacerasse merinis; non de cane nostro galeo, sed de primo canum genere intelligit; ut in Carcharia historia declarabitur, atque ex verbis eius cõijci potest.
 A eglota
 6.
 i Lib. 32. cap.
 11.
 K Lib. 9. cap.
 46.
 l Lib. 9. cap. 24.
 m Lib. 9. cap. 8.
 n Lib. 1. de Hiff.
 plan. cap. 8.
 o Lib. 1. 3. cap. 25.

græcè appellatus, latino nomine carcat; nos græcam imitantes nomenclaturam, *Cænem galeum* eum vocabimus.

D E S C R I P T I O.

Etsi canis galeus, tum galeorum, tum canum genere, cum Catulis conueniat; corporis tamen forma, colore, atque magnitudine, reliquis galeis similior est quàm Catulis. Rostrum enim acutum habet & rotundum; oculos mediocres, & oblongos; & post eos bina foramina, vtrinque vnum, auditui inferuentia. Os in supina parte extat, valde denticulatum; & ante ipsum, duo alia foramina olfactui dicata, in sculpta sunt; vt in capitis Icone seorsum expicta, videre est. Branchias quinas vtrinque & detectas in lateribus habet; quas binæ pinnae, vtrinque scilicet vna, sequuntur; aliaque rursus duæ supina parte, ex vtroque nempe podicis latere vna, exoriuntur. Præter quas, maribus (vt in historia trigesima nona explicatum est) duæ appendices, vtrinque vna, ex podice pendunt. In dorso binæ etiam singulares pinnae eriguntur, prior & maior, in eo ferè medio; posterior & minor, caudæ proxima; è cuius regione altera etiam singularis imo ventri hæret. Cauda in geminam & inaequalem pinnam degenerat; superior nanque pars eius maior, inferior verò minor est. Corpus totum oblongum est & rotundum; à podiceque in extremam vsque caudam sensim gracilescit. Non squamis sed corio tegitur. Ventre est albo, corpore reliquo cinereo. Vētriculum magnum habet, & intestina etiam ampla; hepar bifidum, & pallidum; cui fellis vesica subnequitur; splenem verò subrubrum. Ad multam magnitudinem excrescit; ita vt aliquando centenas etiam libras excedere soleat.

L O C V S E T P A R T V S.

Maris peculiaris piscis est canis galeus; in dulci enim aqua nusquam (quod sciamus) reperitur. Cænosâ potius quàm saxosâ maris loca incolit. Vnde Oppianus (vt supra etiam citauimus) dixit. Quæ restant aliæ cæno merguntur in alto. Oua, vitellis ouorum galinæ, simillima gignit; quæ, neque vinculo vlllo, vtero alligantur; neque vlllo testaceo inuolucro teguntur. Et propterea piscis iste, *σκυλιαρ*, siue Catulus, esse non potest; quando teste Aristotele (vt quadragesima quarta declaratur historia) *cauti oua testaceo quodam continentur*. Ex huiusmodi autem ouis, in ventre canis galei fetus non solum gignuntur, sed nutriuntur etiam atque augentur; donec denum foras perfecti excludantur. Parit enim animal; vt testis est Aristoteles, iniquens (vt supra etiam citauimus) *Μηστέλι γίγνεται γένεσθε οννε μηστέλινον, ut Vulpesula, ex canis; ex plani, ut Torpedo, Bata, Lethirata, castinaca; modo quo diximus, gignunt animal cum intra se ona pepererint; atque Oppianus, scribens;*

† *At; Canis, atque Aquilæ. Ex quacunque silachia d eunt.*
 Et Delphini ponti princeps, Vitulique marini,
 Hi pariunt fetus, fetus equare parenti.
 Posses, optate cernunt cum tempora lucis.

N A T V R A E T M O R E S.

Gregalis piscis est canis galeus; atque carne vescitur; nec solum vt reliqua cartilaginea carniuorus est, sed multo etiam magis; quippe qui pluribus & maioribus armatus dentibus, atque robustior sit. Vnde neque etiam maioribus, ne dum minoribus, piscibus parcat; quinimo ubi maximè excruecit, natantes etiam homines aggreditur. Et cum Aelianus scribat, *Canicula maris simul atque pepererit, nulla mora intermissa, suos par-*

HIPPOLYTUS SALVIANUS

unlo simul cum ea natantes habet; si quis verò eorum timeat ingreditur vultus per genitalia in ventrem matris, nisi timor abierit, et prodit, tanquam rursus editus; de cane galeo intelligendum est, ut testis est Oppianus, sic prædictum Aeliani locum transcribens,

E
 Et canis equoreus fetus, mirabile dictu,
 Custodit, Catuli teneri post terga sequuntur;
 Fœtus est scutum genitrix, illosque tuetur;
 Sed cum formidant (pelago sunt multa timenda)
 Accipit in ventrem natos, iterumque recurrunt,
 Unde prius lapsi fuerant, & ventre teguntur.
 Et quavis partus fuerit cruciata dolore,
 Ut mater læto perpessa est omnia vulu;
 Atque iterum charos fetus in viscera condit,
 Atque parit rursus, cum respirare timore
 Ceperit, & tutas speculetur marmoris vndas.

Quòd Oppianus autem hic canem galeu, & non Carchariam, canem appellet; ex cò clare patet, quòd fetus suos intra se recipere, carcharia nemo, galeis verò tū Aelianus, tū Aristoteles tribuit. ille enim scribit, ^u Mustelus marinus cum tunc de suis, eos recipit intra seipsum, ac rursus eadem via eos illi reomni, iterum unos & in. obinet partu. Hic verò inquit; ^x Catani Musteli fetus suos & recipiunt intra seipsum; quòd idem & Squatina, & torpedines faciunt, sed forax unus ex Mustelis, recipere prelo in spina impedimento non potest; neque verò Pastinaca, & Raja, ex planis recipiunt, propter caudæ asperitatem. Bona etiam, suam non recipit sobolem; tum capitis magnitudine, tum aculeorum impedimento. Ethic Aristoteles neque causam neque viam receptus proferat; vtrunque tamen supracitati auctores explicant; solus enim timoris causa, atque in vuluam eos intra seipsum recipiunt. Præterea cum restatum etiam reliquerit Aelianus, ^y Piscandarum paruarum cansularum ratio hæc est; alium piscem illecebram ad eas captandis demittunt; ex his si qua captatur, cæteræ omnes hoc modo; in captam insilunt; ac eam, nisi repellantur, hamo ex profundo extrahunt, ad nauem usque insequuntur. Invidia quadam hoc eas facere existimantes; quasi illa que captæ est, sibi uni etiam aliquam prædata alienandæ esset; atque ex ipsis nonnullæ in nauem insidentes, saepe sua sponte capiuntur; id quoque de cane galeo intelligendum esse, indicat Oppianus, sic præcitatam Aeliani locum transcribens.

F
 Atque canes galei per eunt, atque agmina ponti,
 Que stimulis feriunt; seruant dum pignus amoris,
 Auxiliumque ferunt perituris sedere certo;
 Piscator properat qua canis est alta vorago,
 Et manibus longis hamum demittit in vndas;
 Cui super affixus piscis candore nitenti;
 Ex templo ad Catulum furtim mucrone reuulsam
 Ardentes currunt focii, nauemque sequuntur;
 Agmina tunc figes infana tunc iucunde telo,
 Tunc circumducta retis capientur in alio,
 Non dant terga fugæ, nisi tractum fune sodalem
 Cernant, tunc vnâ fortes occumbere tentant,
 Non aliter masti veniunt ad funera patres,
 Defuncti nuper nati, tractique dolore,
 Cum gemitu plangunt pectus, nec busta relinquunt
 Nec tristes cupiunt proprias remeare sub eedes.
 Herent impliciti tumulo, frustra que laborant;
 Et cupiunt vnâ cum nato claudere vitam;
 Sic isti nunquam conuulsam ad funera piscem
 Desituunt, donec casu moriantur eodem.

¹ Lib. 11. fol. 119.
 6.
^u Lib. 12. cap.
 62.
^x Hist. lib. 6. cap.
 10.
^y Lib. xi. cap.
 8.
^z Lib. 4. fol. 147.
 12.

VT SAPIAT ET NVTRIAT.

Infuauem & duram carnem habet canis galeus; & propterea agrè con-
coquitur, atque vilis vbiq; habetur, nec nisi à pauperibus
plebeisq; hominibus comedi solet; elixum enim,
cum eo intinctu, quem (propterea quòd
allio conficiatur) alliatum vo-
cant, mandunt.

A

HISTORIA QVADRAGESIMA PRIMA

DE VVLPECVLA.

N O M E N .



ISCIS noster quadragesimus secundus, qui Romæ atque
plerisq; alijs locis, ob longam atque falcatam caudam, *pisce spada*
da, vocatur (aduerti tamen debet, Gladium etiam piscem, vt
qui rostro ensẽm representet, *pisce spada* vocari, vt in trigesima
septima diximus historia) à Græcis Ἀλώπηξ & Ἀλαπικία; à La-
tinis verò Vulpes & Vulpecula appellatur. Et Propterea quòd
(vt author est apud Athenarum Diphilus)^a γῆστῳ ἰσὶ μίλις ἴσῳ τῆς γῆς ἰσὶ μίλις ἴσῳ
malis; hoc nomen obtinuit. Eundem præterea (authore Arcestrato apud Athenarum) κύνια
πίονια, id est, canem pinguem vocant Syracusan; quam sententiam infra citabimus, & excutie-
mus. Hunc autem piscem nostrum, Vulpem esse; haud inconsculto asseueramus;
quando præter id, quod omnia Vulpi pisci à veteribus attributa, ei respondent; nisi
hunc Vulpem faciamus, neque vllum alium ex galeis proferre piscem, quem Vul-
pem esse arbitremur; neque huic aliud nomen, ex his, quæ galeis veteres indide-
runt, aptare possumus. Credere enim quinquagesimum sextum piscem nostrum,
Vulpem esse (vt non nulli opinantur) erroneum est; vt in historia quinquagesima ter-
tia declarabimus.

B

C

D E S C R I P T I O .

Vt in trigesima etiam nona citauimus historia, ^b Aristotele, ^c Oppiano, atque
^d Athenæo authoribus; vulpes piscis ex galeorum genere est. Rostro enim acutum habet; os
mediocre, acutissimis dentibus munitum, & vt galei reliqui, in supina parte positum;
& si non adeò infra rostrum, vt in cæteris galeis esse solet. Oculis, foraminibus audi-
tui & olfactui insensibilibus, branchijs, atque pinnis; cum cane galeo (de quo supe-
riore pertractauimus historia) conuenit. Corpore autem & cauda, tum à cane galeo,
tum à galeis alijs differt. Corpus enim crassius atque breuius, caudam verò longio-
rem multò habet, quàm reliqui. Ita vt cauda eius (quæ, vt diximus, falcata & quo-
dammodo ensiformis est) corpus reliquum magnitudine non solum æquet, sed lupe-
ret etiam; in cuius quidem caudæ exortu, supina parte, pinnula conspicitur. Cute
regitur. Ventre est candido; dorso verò cineraceo. Ventriculū habet amplum; inte-
stina lata, iecur in duas fibras diuisum, & pallidum; cui fællis commissa est vesica; &
splenem subatrum. Non minus quàm canis galeus augetur; adeò vt aliquando non
fecus quàm ille, vel ad centenas libras excrescat.

D

^a Hist. Lib. 6. cap. 10.
^b Lib. 1. fol. 10. 25.
^c Græcè.
^d Lib. 7. fol. 147. 29.

HIPPOLYTUS SALVIANUS
LOCUS, ET PARTVS.

^c Interpeculiatas maris pisces, Alopetas connumeratur à Plinio, & iurè; cum in folis falsis aquis nascatur & degat. Loca autem maris cœnosa potius quàm saxosa, & litoribus remota potius quàm eisdem proxima, incolit. Aristotele autem teste, ^f Oua ad præcordi: continet super mammis; quibus ut descendunt, iam absolutis, sicut innotescit. Vnde eodem auctore; & vulpecula, quemadmodum & reliqui cartilaginei tum longi, tum plani, gignit animal cum intra se oua pepererit. Et cum natis fœtibus timet, ut testis est Athenæus, ^h eos in os suscipit, rursusque emittit; metu scilicet transacto.

^c Lib. 32. cap. xi.

^f Hist. lib. 6. cap. 10.

^g Hist. lib. 6. cap. 21.

^h Lib. 7. fol. 14. 7.

ⁱ Hist. lib. 6. cap. 37.

NATURA, ET MORES.

Soliuagus piscis est, & propterea non gregatim, sed singulares capi conspiciuntur. Carniuorus est; & satis ferox; piscibus enim vel grandioribus vescitur. Astutus etiam est, ut testatum reliquit Aristoteles his verbis. ⁱ Qui autem centipeda appellatur ubi hamum deuorauerit, euomit foras sua interiora, donec hamum eiciat; tum recipit intro, ac valet eadem, qua ante salubritate. Appetitus his quoque nidorulentulorum vel terrestribus est; mordet nõ ore, sed tactu totius corporis, similiter ut que Vrtice vocantur. Pisces qui Vulpes nuncupantur cum se de glutisse hamum senserint, sibi opitulantur, ut centipede; longius nanque fete efferentes hamum neam abrodunt; capiuntur enim locis non nullis hamo multiplici gurgite præalto & fluctuoso. Quod sic transcripsit Plinius, ^k Scolopendra terrestribus similes, quas centipedas vocant, hamo deuorato omnia interanea euomunt, donec hamum egerant; deinde reforescent. At Vulpes marine similis in periculo glutunt amplius usque ad infirma lina, quæ (vel, ut à quodam castigarum scimus quam) facile prærodant. Idemque prodidit & Oppianus, inquitens,

ⁱ Hist. lib. 6. cap. 37.

^k Lib. 9. cap. 43.

^f Ast amque celeres, et Vulpes fraude reuincit
Pinguentibus summis morli confingere fetas.
Hinc piscatores plumbum de cuspidē nectunt,
Plumbum, quod pisces cruciaret dente remoto.

^l Lib. 3. fol. 134.

27.

Vnde cum Aelianus scribat; ^m Quemadmodum Vulpes terrena animal fraudulentum existimatur; ita etiam marine Vulpi machinatio quedam, atque solertia ad declinandas insidias, attributa est. Principio enim ad hamum non accedit; aut simul ut hunc deuoraret; statim tamquam vestem inuertens, & interiora sua euomit; & ad hunc modum ferrum expellit.

^m Lib. 12. cap. 60.

Aelianus lapsus.

Vulpi ab eo tribui, quod centipedi tribuerat Aristoteles; ea potius ratione factum su spicor, quod ipse Aristotelis locum non rectè intellexerit, quàm quod Vulpi etiam id conuenire, experimento obseruauerit. Nam cum dixerit Aristoteles, Vulpes (ut paulò etiam supra citauimus) cum se deglutisse hamum senserint, sibi opitulantur ut centipede; non debet intelligi, quod eodem astute modo vtantur; sed quod simili in periculo (ut interpretatus est Plinius) vtraque constituta, vtraque suo astu ad euitandum hamum vitur.

VT NVTRIAT.

Marina Vulpes duram, excrementitiam, atque concoctu difficilem carnem habet; & non solum inspidam, sed etiam virosam; grauem enim adeo, atque ferum odorem respicit, dum manditur; vt verè terrestris Vulpis saporem redolere videatur.

ⁿ Lib. 8. fol. 177.

Vnde huc pisci Vulpis nomen ⁿ Diphilo apud Athenæum auctore (vt supra etiam citauimus) inditum est. Et propterea vbiq; vilis, atque plebeius piscis existimatur; nec nisi ab infimæ plebis hominibus in cibum admitti solet. Quamobrem cum Archeltratus, apud Athenæum inquitens,

41.

In Archeltra-
cum aumad-
uerlio. II

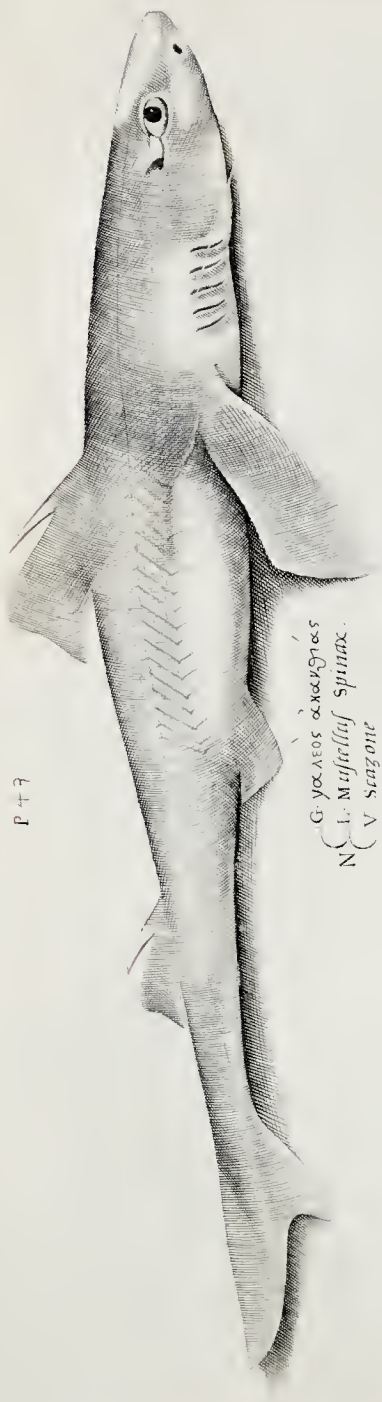
Accedens Rhodios mustelum corripe Vulpem
Vel mariturus; vbi nolunt tibi vendere, furto
Corripe; quem Siculi pinguem dixere canem; mox
Iam perfer quodecunque tibi fera fata dedere;

^o Lib. 7. fol. 147.

43.

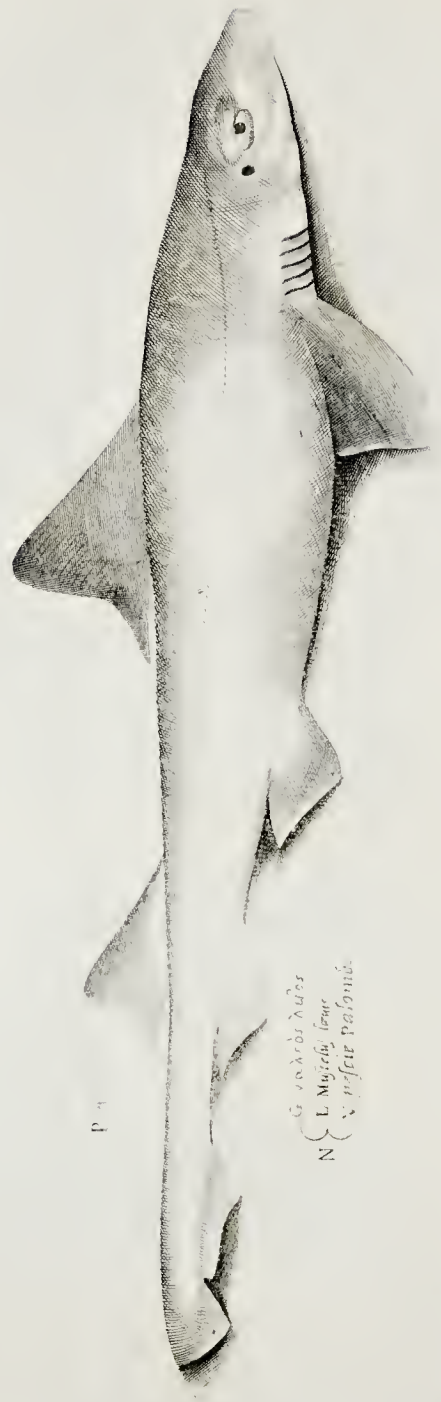
& sapidissimam & pinguem, marinam Vulpem facere videatur; aut apud Rhodum solum eiusmodi esse Vulpem marinam; aut, præter aliorum antiquorum morem (quod magis credimus) alium ab hoc nostro piscem, tenerum, & pinguem, Vulpem ab eo vocari, arbitrandum; quando hic noster (qui verè vt monstrauimus, veterum Vulpes est) reliquis locis omnibus, ingrati & ferini saporis sit; atque omnis pingue dimis, & teneritudinis expers.





P 47

Γ-γαλατος ἀκαυθίας
 N { L. *Megistias spinax*.
 V. *Seazonie*



P 48

Γ-γαλατος λυγρός
 N { L. *Megistias leuc*.
 V. *usfate Palomá*.

HISTORIA QVADRAGESIMA SECVNDA

DE MVSTELO SPINACE.

N O M E N.



PISCIS quadragesimus tertius, qui Romæ à nonnullis (communi Galeis quoque alijs nomine) *pesce palombo*, ab alijs verò (peculiaris ei nomenclatura) *saçonc*, à Venetis *Açio*, à Liguribus *Agufio*, à Massiliensibus *Aquilat*, & à Gallis *chican demer* appellatur; à Græcis (ob duos aculeos, quibus tergus eius horret) *γαλιόσ α' υ' υ' α' i' α' s* dicitur. Latino autem nomine caret, propterea quòd apud nullum veterum Latinorum, aliqua eius reperitur mentio; vnde Theodorus Gaza *γαλιόσ α' υ' υ' α' i' α' s* in Aristotelis versione, græci vocabuli ratione servata, primus omnium Mustelum Spinacem conuertit; quem nos quoque sequuti, hunc perpetuò Spinacem Mustelum vocabimus.

D E S C R I P T I O.

Spinax ex Galeorum genere est, ut Aristoteles, Oppianus, atque Athenæus testati sunt; Et licet tū ad Canis galei (de quo in historia quadragesima egimus) tum ad lævis Musteli (de quo in sequente pertractabimus historia) figuram proximè admodum accedat; ab utroque tamen manifestissimis inter noscitur notis, ut procedente historia declarabimus. Rostro autem est acuro, oculis mediocribus & oblongis, post quos duo insculpta sunt foramina auditui dicata; os habet in supina parte, magnis & acutissimis dentibus armatum; quibus dentibus à lævi Mustelo differt, quippe qui edentulus est. Et ante os alia gemina apparent foramina olfactus gratia fabricata. Brachia in lateribus utrinque quina, & detecta sunt. Et pinna etiā utrinque binæ, vna scilicet ad brachias, altera verò ad podicis latus; præter eas autem duas pinnas, quæ tum maribus tum fœminis ex podicis lateribus ortæ sunt, maribus (ut trigesima nona, ex Aristotelis sententia, notauimus historia) ex eisdem podicis lateribus duæ pendent appendices. Ab ano autē (quod centrina etiā accidit, ut in historia quinquagesima tertia diximus) nulla alia imo ventri pinna hæret; qua quidem nota non solum à cane, & à lævi Mustelo, sed à Galeis etiā alijs differt; quando in alijs omnibus inter podicem & caudam imo ventri singularis pinna commissa conspicitur. In dorso pinnae duæ, aliorum Galeorum instar, eriguntur; hoc tamen ab illis omnibus distinguitur, quòd huius vtraque dorsii pinna, anteriore parte, aculeum longum, triangulare potius quàm rotundum, album, robustissimum, atque ad caudam inclinantem, annexum habet; quibus duobus aculeis non solum armatur, atque à galeis cæteris differt (nisi & centrina, quippe quæ duobus etiā ferè confimilibus aculeis horret, galeis annumeranda sit) sed Aristotele teste, ^d ab eisdem etiā (ut supra diximus) *α' υ' υ' α' i' α' s* sive *spinax* dicitur. Cauda in bifidam & in æqualem pinnam degenerat; cuius superior portio maior est quàm inferior. Corpus teres est; Corio tegitur; Venter albicat, dorsum verò cinereum apparet. Ventriculus magnus est. Intestina ampla. Hepar bifidum & sublauum, ex quo fellic vesica pendet; Lien rubens. Et auctore Athenæo, ^e hoc peculiare est *Spinaci*, ut cor habeat pentagonum. Sed re vera, id Galeis omnibus commune est. Neque ad Canis galei, neque ad Vulpeculæ molem augetur. Nunquam enim viginti libras implet.

HIPPOLYTUS SALVIANUS

LOCUS, ET PARTVS,

Maris peculiaris piscis est Spinax. In fluminibus enim neque nascitur, neque ad ea
 e mari adnatac. Lutulenta atque litori proxima loca amat. Et in omni ferè mari reperi
 ri solet, præterquam in Euripo Pyrrhæo, vt testis est Aristoteles, inquiring; ^{f. Musteli} *Musteli* ^{f. Hist. lib. 9. cap.}
 etiam *Spinaces in eo mari* (id est in Euripo Pyrrhæo, de ipso enim loquebatur) *nequaquam gi* ^{37.}
 gnuntur. Ex quo forsitan loco, illud & expungi deberet (& si in omnibus Græcis, quæ vi-
 dimus, exemplaribus legatur) quando Spinaces à Mustelis separare videatur, quos ta-
 mē ex Mustelorum genere esse, Aristoteles, Oppianus, atque Athenæus (vt supra etiā
 citauimus) expressè testatur. Vt præterea idem Aristoteles author est ^{B. Spinaces Musteli, sic}
 à Spina, quam habent, principati, eia ad præcordia continentur *inor maximas, quibus ut def. enderint, iam ad solatis, fatis* ^{B. Hist. lib. 6. cap.}
 immiscetur. Vnde postea vt reliqua cartilaginea animal pariunt. ^{10.}

NATURA ET MORES,

Carniuorus est Spinax, vt cartilaginei pisces reliqui; atque gregalis; & propterea
 sepiissime vnà plures captos videmus. Et vt testatum reliquit Aristoteles, ^{b. Cæteri musteli}
sepius suos exmittunt et recidunt inter seipos, quid idem et Squatina ex torpedines faciunt; sed Spinax unus ex mustelis ^{b. Hist. lib. 6. cap.}
^{B.} *recipere prolem suam in eductio non potest.* Cur autem, & qua parte, cartilaginei pisces suos fœ-
 tus recipere consueuerint, declarauimus in historia quadragesima. ^{10.}

VTVTRIAT.

Duram carnem habet Spinax, atque inspidam; non tamen virus redolen-
 tem, vt Vulpecula. Et propterea haud prorsus vt illa, à mensis arce
 ri solet. Nam & si nobiles eum, ceu durum atque infuauem
 piscem aspernentur, plebei tamen & pauperes eo non
 abstinent; ipsum nanque vili pretio mercati, cli-
 xum, illo intinctus genere, quod alliatum
 appellant, mandunt.

HISTORIA QVADRAGESIMA TERTIA
DE MVSTELO LAEVI.

N O M E N.



MIC piscis noster quadragesimus quartus, qui Romæ (non secus quam Asteria, vt sequente dicemus historia) peculiariter *pisce lae* lombo vocatur (nam Canis galeus, atque Spinax, vt superioribus historiis diximus, communi, & non peculiari nomine, *pisci Valombi* appellantur) γαλιός λαίος à Græcis dicitur; ob id vt opinor, quod non aspera, vt reliqui ferè galei, sed laui tectus sit cute. Latinum autem nomen adeptus non est, propterea quod nullus Latino- rum, eius mentionem fecit. Vnde Theodorus Gaza in Aristotelis versione, λαίον γαλιότ, Laeum mustelum interpretatus est; quem nos quoque sequentes, hunc piscem laeum mustelum nuncupabimus.

D E S C R I P T I O.

Λαίον γαλιότ, siue laeum mustelum, ex galeorum numero esse, non solum nominis ratione, sed veterum etiam testimonio comprobatur. ^a Aristoteles nanque, ^b Oppia- nus, atque ^c Athenaeus, inter ceteros galeos pisces (vt trigesima nona citauimus historia) *lae-* nem etiam mi ste'um connumerant. Nec ab re cum cartilagineus piscis sit, & teres, galeisq; reli quis similis; cani verò galeo, atque stellari mustello simillimus. Et licet rostro, brachijs, pinnis, cauda, corporis forma, colore, atque interaneis, cum eis prorsus conueniat; ab utroque tamen internoscitur. Et à caue primùm ore differt; nam cum canis galeus denticulatum os habeat; Laeuis mustelus edentulus est; dentiũ vice asperas solum ma xillas habès. Deinde corio; lauiori enim hic quàm ille corio tegitur. Postremò magni tudine; nam cum canis galeus vltra etiam centenas libras ex crescere soleat; Laeuis mu stelus vix ad viginti peruenit vnquam; à stellari verò solis albis ac rotundis maculis, quibus stellaris dorsus pingitur, quibusq; laeuis prorsus caret, distinguitur; vt sequete etiam declarabimus historia.

L O C V S E T P A R T V S.

Marinus piscis est mustelus laeuis, cœnosis, & litori proximis locis degit. Et vt te stis est Aristoteles, ^d *Qua per uulnam mediam, ut canticula, gestat; quæ postea in utrunque uteri sinum descen- dunt; non animal gignitur, umbilico hærente ad uulnam, ita ut uno assumpto, partus non aliter quàm in quadripede con tineri uideatur, adheret umbilicus ille proluxus, capite altero ad partem uulnae inferiorem, ueluti acetabulo annexus, alte- ro ad medium fecum, qua in parte secur est. Secunda membranaque singulae fetus singulos, modo quadrupedum, conti- nent. Caput prolis in utero non adhuc partem spectat superiorem, autioris nam & perfectioris inferiorem uersus trans- fertur.*

N A T V R A E T M O R E S.

Reliquorum cartilagineorum instar, carniuorus est laeuis mustelus; & cum denti- bus careat, maxillarum asperitate pisciculos atterit, & mandit. Foetus suos timentes vul ua recipit, ac intra se recondit, timore verò transacto, rursus foras incolumes emittit. Quod canis etiam galeus facit, vt in historia quadragesima latissimè explicauimus. Gregalis piscis est laeuis mustelus; vnde sepiissime vnà plures captos videmus.

V T S A P I A T, E T V T N V T R I A T.

Dura & insuauis carne est. Quamobrem vilis & plebeius piscis vbique habetur. Et cum nobiles cum non dignentur, infimæ solum plebis hominibus cibis esse solet, à qui bus elixus, cum illo intinctu, quem alliatum vocant, comeditur.

S

^a Hist. li. 6. ca. 10.

^b Lib. 1. fol. 113.

^c 4.

^d Lib. 7. fol. 147.

29.

^d Hist. lib. 6. ca.

10.

P 45



Maior Catulus.

P 46



G. ΣΥΛΛΙΟΥ.
L. Catulus.
V. Pelice Gatto.

HISTORIA QUADRAGESIMA QVARTA.
DE CATVLO PISCE.

N O M E N .



PISCIS quadragesimus quintus noster, quem Romæ *scorzone*, Massiliæ *Gnat angbier*, & Galli *Rouffetes* appellant; atq; quadragesimus etiam sextus, Romæ *pesce Gatto*, Massiliæ *Gatufio*, & à Gallis (non secus quàm prior) *Rouffetes* vocatus; ab Aristotele ἀπὸ τοῦ *σκυλακίου* (per sincopé factò nomine) ^a *σκύλιον*, id est, *Carulus*, vel *patruus canis*, vel *Canicula* ut vertit Theodorus, vocatur. Eodémq; Aristotele autore, ^b *νιργίος* etiam (vel ut legunt alij *νερίος*) hoc est, *Hinnulus* appellatur à quibusdam. Ab ^c Oppiano, atq; ^d Athenæo, *Σύμνος*, id est, leonis Carulus dicitur; ab Aeliano uerò (ut quadragesima declarauimus historia) ^e *Galeos* nuncupari, tertiumq; Canù genus constitui uideatur. Et si, ut ibidè diximus, Aristoteles atq; Oppianus, non hos, sed quadragesimum primù piscem nostrum, genus tertium Canum faciant. Latinorum autem neminem horum piscium mentionem fecisse scimus. Non hos enim, sed Carchariã (ut quadragesima explicauimus historia) marinum canem uocauit Virgilius, inquires, ^f *Ab timidus nautas cambus lacerasse marinis*. & Plinium uerò Caniculæ menciónem facientem, non hos nostros pisces, sed Carchariam ipsum, Caniculam appellare, eadem quadragesima historia declaratum est. Vnde sicuti Theodorus, ^g ubi Theophrasti *καρχαρίαν*, Plinium imitatus, *Caniculam* vertit, laudari debet; sic cum Aristotelis *σκύλιον*, *Caniculam* etiam interpretatus est; reprehendi potest, quando Plinius, ut diximus, non *σκύλιον* sed *καρχαρίαν* *Caniculam* uocauerit. Et propterea nos, hos pisces nostros, *σκύλια*, *νιργίους*, & *σύνμνους* uocatos; non *caniculas* ut Theodorus, sed *catules* (ne homonymis utamur) appellabimus. Quòd autem hi pisces, *σκύλια*, siue *νιργίος*, siue *σύνμνους* sint, procedete historia manifestabitur. Quòd uerò *σκύλιαν* etiam duo genera, siue duas differētias fecerimus, haud temeritatis damnandi sumus; si nemo Veterum hanc notauerit distinctionem. Nam uti illi, tum in indagandis, tum in conscribendis animalibus, diminuti ferè semper fuere; sic nos, cum ea quæ *σκύλοις* tribuuntur, horum nostrorum piscium utriq; æquè conuenire uiderimus; eorum utrumq; *σκύλιον* esse, iurè dixim⁹. Verùm ut alter ab altero distinguatur; priorè (eò quòd magis excrescat) maiorem; alterum uerò minorem Catulum uocabimus.

VTRIVSQUE CATVLI DESCRIPTIO.

Cum utriusque nostri catuli idem nomen sit, atque eadem natura; cumque uterque ad alterius quoque corporis similitudinem proximè admodum accedat, eis utriusque vnam & eandem dicere historiam statuimus. In qua quæ eorum utriusque conueniunt, simpliciter; quæ uerò ad alterutrum spectant, peculiariter; notabuntur. ^h *Figuntur Catulus* Aristotelis, ^k Oppiani, atque ^l Athenæi testimonio (ut trigesima etiam nona historia citauimus) *Ex galeorum piscium numero*. Vnde (cæterorum Galeorum instar) rostrum habet acuminatum; caput rotundum; oculos oblongos. & nigricantes; os in supina parte; branchias in lateribus, utrinque quinas, & detectas; ad easq; pinnas binas, utrinque scilicet vnam; & rursus duas alias ad podicem, vnam etiam utrinque. Ex cuius quidem podicis lateribus, præter has duas pinnas, duæ etiam in maribus pendent appendices; quibus fœmina carent. Post podicem autem ino ventri alia vnica subneçtitur pinna. In dorso etiã duæ singulares pinnae eriguntur; sed multò inferius quàm in Galeis reliquis; posterior nãque caudæ proximior est, prior uerò post dorsum mediũ extat; cum in alijs Galeis, vel in ipso vel ante ipsum dorsum medium, conspici solet. Cauda in duas inæquales pinnas degenerat; quarum vna superior, altera uerò inferior est. Corpus oblongum est, & rotundum Cute tegitur aspera, & maxime si manus à cauda caput uersus deducatur;

a Hist. lib. 6. cap. x. & 11.
b Hist. lib. 6. cap. x. Lib. 1. fol. 113.
c Lib. 7. fol. 147.
d Lib. 7. fol. 147.
e Lib. 11. cap. 8.
f Aeglo. 6.
g Lib. 9. cap. 46.
h Lib. 4. de plant. cap. 8.

i Hist. lib. 6. cap. 10. Lib. 1. fol. 113.
k Lib. 7. fol. 147.
l 29.

Theodorus notatur.

C

D

HIPPOLYTUS SALVIANUS

Venter est subnigridus. Dorsum & latera maioris subnigricant, nigerrimisque atque latissimis maculis insigniuntur; minoris verò leuissimè subrubentia sunt, atque liuentibus & minoribus notis cōspersa. Vnde Maissarius atque Gyllus hos pisces non *σώλια* sed *ασπίδας* esse crediderūt; & si falsò vt infra mōstrabimus. Aclianus verò (vt i historia quadragesima citauimus) cum *ἡ δὲ γαλιὸς* sine tertium eorum genus, colore uarium esse dicat, hos, ut ibidem diximus, tertium canum genus facere uiderur. Magnitudine quoque differunt; nam cum maior ad cubitalem excrecere soleat mensuram, minor nunquā ferè cubitum implet. Ventriculus magnus est; Intestina etiam ampla sunt; Hepar pallidum, in fibras duas diuisum, quarum dextra fellis vesica hæret; Splen subniger; Vulua bifida.

Maissari & Gylli error.

Lib. xi. cap. 2.

LOCVS ET PARTVS.

Catulus, marinus piscis est; nec vllibi (quòd sciamus) flumina subit. Minor in cœnosis litoribus; maior uerò in saxosis maris locis degit. Et vt testatum reliquit Aristoteles, ⁷ *in rebus quæ circa spinam ova adhærentia habet; quæ cum accreverint, absoluta feruntur per nulum bifurca non aut xanque ad præcordia; quo modo & cæteris generis eiusdem in utraque partem transferuntur.* Habet tam eius quàm cæterorum mustelini generis nulla, paulò à præcordiis inferius ueluti mammas albas; quæ non nigrescunt habentur. ⁸ *Catuli & Raie testacea quedam gerunt, in quibus humor ad oui similitudinem consistit; figura eius testa simili tibia non ligulis est; meatusque sunt capillamentorum specie in testis; sed Catulus quos aliqui ab humulo, niteros mustelos appellant, fetus, rupta diuisisque illa testa pronuntiant. Quod quidem ouum, cum uterque noster de piscis gignat; eorum utrumque Catulum esse, vel hoc vno argumeto manifestè probatur; cum Raia atque Catulus eiusmodi testaceum ouum peculiare sit; cuius etiã figuram inter Catulorum Icones appingendam curauimus. Vnde eodem auctore, ⁹ *non ferunt quàm muscili reliqui, atque cætera cartilaginea, cum intra se eua refererent, animal partiant catuli. Et vt idem testis est; cum cæteri mustelini anno partiant, solus catulus semel partit, & in uere.**

Hist. Lib. 6. cap. 10.

Hist. Lib. 6. cap. 11.

Hist. Lib. 6. cap. 11.

NATURA ET MORES.

Vterque Catulus carne vescitur; quemadmodum & reliqui cartilaginei; vt trigesima nona diximus historia. Maior soliuagus, minor verò gregalis esse creditur; propterea quòd ille ferè semper singularis; hic verò vnà cum alijs plerisque sui generis, capi solet. **V T N V T R I A T.** Non solùm duram atque uiscidam, sed virus etiam respicientem carnè habet Catulus; & propterea vel infima plebis homines eum aspernantur, atque ferè nusquā in cibum admitti solet.

DE MUSTELO STELLARI, SIVE VARIO

NOMEN, DESCRIPTIO,

ET NATURA.

Cum præter galeos pisces, quorum hætenus historias conscripsimus, atque Icones exhibuimus; ¹ *ασπίδας* etiã (vt in trigesima quoq; citauimus historia) ab Aristotele Galeis annumeretur; cumque ² *ασπίδας* dici uideatur, propterea quòd maculosus sit; ³ Maissarius, atque ⁴ Gyllus, quadragesimum quintum, & quadragesimum sextum

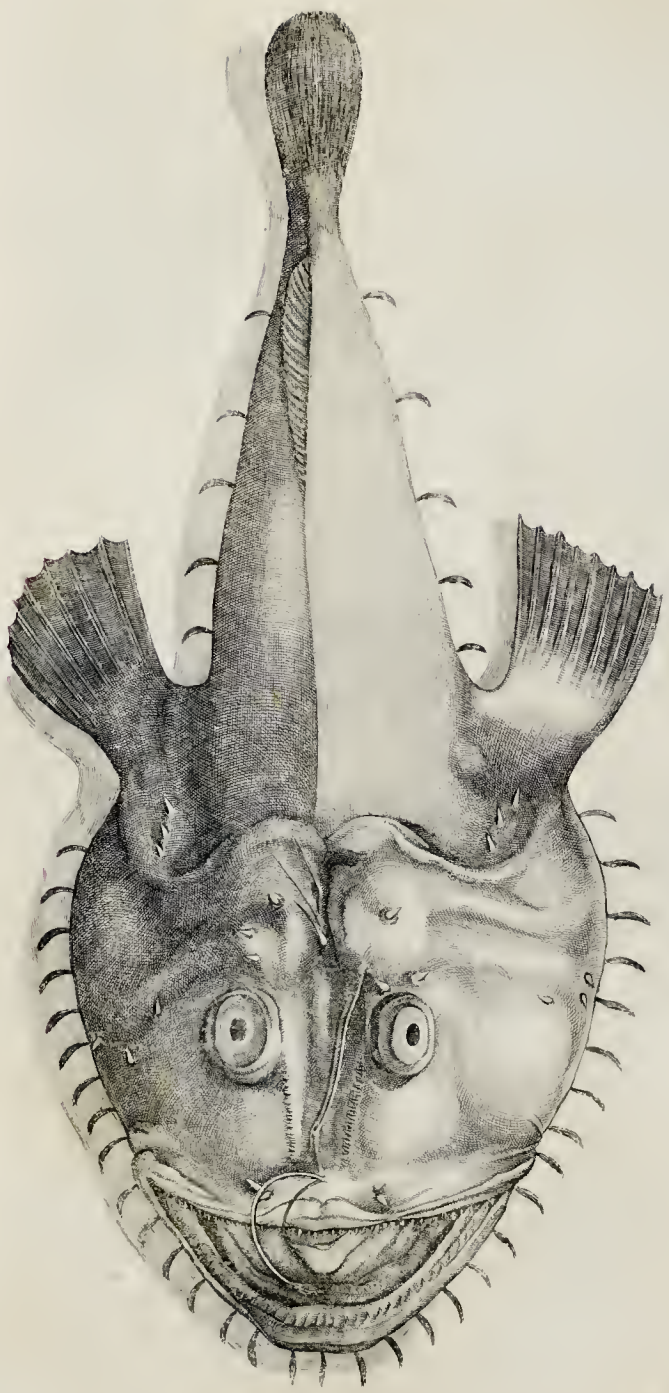
Hist. Lib. 6. cap. 10. Lib. 6. cap. 11.

piscem nostrum (quos nos Catulos esse monstrauimus) *ἀσιρίδας* effestati sunt; ea ratione ducti, quod hi valde maculosi appareant. Verum cum ouum testaceo quodam inuolucro, figura tiliarum ligulis simili, contextum (¹ quale ouum tum *Catulorum*, tum *Raiarum* esse, notauit Aristoteles) non nisi hi nostri ex galeis piscibus habere reperiantur; hos Catulos, & non *ἀσιρίδας* esse (vt supra etiam diximus) fateri oportet. Nec ob id *γαλιός ἀσιρίδας* proferrī non poterit: nam cum galeorum piscium, qui Romæ peculiari nomenclatura *pesce galombi* uocantur, duo sint genera, ita inter se consimilia; vt cum rebus omnibus prorsus conueniant, solis quibusdam albis atque rotundis maculis (quibus unius tergus conspergitur, alterius verò penitus caret) distinguantur; sicuti genus illud, quod maculis caret, *γαλιός λεῖον*, id est, *Mustelum lauem* esse, in historia quadra A gesima tertia docuimus, sic alterum maculis conspersum, Aristotelis *ἀσιρίδας* est. Qui quidem *ἀσιρίδας* (vel vt verit Theodorus ² *stellatus*, aut ³ *stellaris*) ab Oppiano *γαλιός ποικίλος* hoc est *Mustelus narius* vocatur. Cuius hic nos iconem nō exhibuimus, ppter ea quod tum internis tum externis partibus simillimus ad eō *Læui mustelo* est (quippe qui solis dorsū maculis, vt diximus, ab eo internoscatur) vt facillimè ex illius expicta icone, hic etiam cognosci possit. Oppiano autem auctore, ⁴ *varius mustelus in cauo degit*. Et vt testatum reliquit Aristoteles, ⁵ non nulli ex mustelorum genere bis mense putantur parere, videlicet qui *stellati* appellantur; quod ideo videtur, quia oua eorum non simul proficiuntur.

Et vt idem alibi tradidit, ⁶ *superstant cartilaginea genera; quæ ferunt utrum mensibus quibus plurimum semis, sed sæpissime qui ex mustelis stellares uocantur, quippe qui mense bis pariant; initium autem coitus mense septembri est*. Vt verò author est Athenæus; ⁷ *Mustelus narius fetus suos intra se maxime recipit & emittit*. Et vt apud eundem testis est Hicetius

⁸ *Galeorum melior est tenerior est Astetas; sed re vera neque suauior neque tenerior est Læui mustelo; & propterea vt ille vilis piscis censetur, eodemque modo paratur & comeditur.*





G Balgexosquies
N. L. Rana piscatrix.
V. Martina piscator

DE PLANIS CARTILAGINEIS.

Cartilagineis longis piscibus expeditis, iam ad cartilagineos planos aggrediamur; prius qui plani sunt pisces de claratis, deinceps verò de vnoquoque plano cartilagineo seorsum pertractantes. Plani igitur pisces sunt, qui non in ventrem & dorsum, sed in latera compressi, latera ipsa in tenuem & latam extremitatem degenerantia habent. Vnde sicuti tota eorum figura depressa & plana efficitur, ita eorundem dorsum non in dorsum & ventrem (vt in piscibus reliquis) sed in latera suas pinnulas, seu apophyses transmittit. Natantque hi non erecti (vt pisces ceteri) sed prostrati atque iacentes. Et propterea vti à Plinio (ob figuram forsam æqualitatem) ^a *plani* vocantur; sic à Columella (eò quòd prostrati natent) prostrati & cubantes appellantur; inquit enim; ^b *Neque est eadem lacus positio, quæ recipit cubantes; atque eadem præbentur cibaria & prostratis piscibus, & erectis; namque Soleis ac Rhombis & similibus animalibus, humiliter in duos pedes piscina deprimitur in ea parte litoris, quæ profuso recessu nunquam destituitur.* Est autem planorum piscium duplex genus, quidam enim spinosi sunt, vt Rhombi Soleæ ac Passeres; quidam verò cartilaginei, vt Raia Squatina Torpedo & cõsimilia. Vnde cū Plinius dixisset, ^c *Martiorum autem sunt plani, ut Rhombi Soleæ ac Passeres; turè paulò infra subiunxit; ^d Planorum piscium alterum genus est, quòd pro spina cartilagineam habet, ut Raia Passinacæ Squatinæ Torpedo.* Quamobrem nos de planis spinosis in secundo libro nostro pertractaturi, hic de planis cartilagineis differemus. Et cum ea, quæ omnibus cartilagineis planis communia sunt, in historia nostra trigesima nona cartilagineis dicata, abunde satis explicata sint; iam de vnoquoque planorum cartilagineorum seorsum agamus; ab ipsa Rana piscatrice exordientes.

HISTORIA QVADRAGESIMA QVINTA.

DE RANA PISCATRICE.

N O M E N.



PISCIS noster quadragesimus septimus, quem Romæ Martio piscatore, in Liguria *pescè piscatore*, in Sicilia *Lonia*, Massiliæ *Bardrey*, in Lusitania *Emxarroco*, & alicubi *Dienolo marino* appellant; græcè *βάρδρεος ῥαία*, latinè verò Rana piscatrix & Rana marina vocatur. Sicuti autem Ranam vocari arbitror, propterea quòd aliquam palustris Ranae, & maximè recens nata, ac priusquam cauda siue posterior pars in posteriores pedes degeneret, similitudinem gerat; marinam verò eò quòd in mari degat; sic ^e *piscatricem*, ^f *ob piscandi solertiam*, qua (vt infra docebitur) vitur, appellatam esse testatur Aelianus.

D E S C R I P T I O.

^g Aristotele & Plinio ^h atque Athenæo authoribus, Ex planorum cartilagineorum sunt numero Raia, Passinacæ, Squatina, Torpedo, & quos Bonis, Lamia, Aquila, & ana nominibus Græci appellant; de quibus pertractaturi, à piscatrice siue marina Rana (nam eam & non palustrem fluuiatilmve, inter planos cartilagineos Aristoteles atque Plinius connumerant) exorsifsumus. Piscatrix itaque Rana ⁱ *caput longè grandius reliquo corpore habet, idque aculeatum, ualdeque asperum* (ob quamplurimos, quibus horret, aculeos) orbiculatumque & depressum. Os illi, vti & Squatinæ, non in supina parte caterorum planorum cartilagineorum instat, sed in anteriori rostro est, vastumque, ac præ piscibus ceteris non solum eiusdem magnitudinis, sed paulò etiam grandioribus maximè hians; dentibusque permultis magnis acutissimis in os inclinantibus atque vtranque maxillam ac

^a Lib. 9. cap. 20 & 24

^b Lib. 8. cap. 17

^c Lib. 9. cap. 20
^d Lib. 9. cap. 24

^e Lib. 13. cap. 4

^f Lib. 5. cap. 5.
^g Lib. 9. cap. 24
^h Lib. 7. fol. 143. cap. 33.

ⁱ Gene. lib. 3. cap. 3.
& Aelia. lib. 13. cap. 2

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

fauces ambientibus armatum. Maxilla non exprorecta, sed refusa potius ac semicircularis sunt; quarum tamen inferior paulo proninet. Magnam & latiusculam linguam habet; oculos etiam amplos in capitis vertice potius quam in temporibus collocatos. Ante quos geminae setae rigidae albae in quendam veluti rotundum penicillum desinentes dependent. Quas ^k *fila capilli siccum refertentia, postremis rotundis quibusdam p. opelatis Aristoteles;* ^l *Eminentia vero sub oculis cernicula Plinius,* ^m *ac parviam ex rostro alicentem carunculam Oppianus appellat.* In quem autem usum eas fabrefecerit natura, infra ubi piscatrici Ranæ enarrabuntur mores, declarabimus. Et sicuti oris situ ab alijs planis cartilagineis discrepat, sic etiam & branchijs; ⁿ *has namque neque detulit, neque supra parte, ceterorum planorum cartilagineorum more, sed in lateribus ac intectas, non tamen spinco operimento, ut quæ non cartilagineæ sunt, sed cuticulari habet, ut annotavit etiam Aristoteles.* A capite illico cauda sequitur rotunda, ^o *brennis et carnosæ; quod enim latitudo eius parte priore minus carnosæ est, ideo natura quantum corporis parte prioris adomit tantum posteriori et caudæ addidit.* Quæ quidè cauda in pinnam rotundam & crassiusculam definit. ^p *Pinnas præterea lateribus accommodatas infra gyrus, propter amplitudinem partitæ si perieris.* Vtrinque enim in lateribus, ubi cauda capiti annectitur, pinna vna membranacea fatisque crassa exorta est, alteraque in superiore caudæ parte non admodum lata, sed longiuscula erigitur. Membranaceæ verò quædam pinnula singula tum capitis, tum caudæ latera æquis intervallis ambiunt. Cute (capitis demptis aculeis) lubrica & molli, inferna parte subalbida, superna verò ex nigro flavescente tegitur. Estque totius piscis figura haud oculis grata; vnde Oppianus ait,

F ^q *Est turpis visu mollissima corpore Rana,
Os aperit latum.*

Ventriculum habet carnosum; appendices paucas; intestina plurima, gyris multis conuoluta; hepar in fibras diuisum, subrubescens; tellis vesicam longo meatu ex hepate pendentem, ^r *intestinis (ut Aristoteles quoque asseuerat) annexam; implem subarrum; vuluam bifidam, atque valde longam, anfractibusque circumductam. Pedalis & cubitalis ubique ferè, alicubi verò aliquando tricubitalis etiam Rana marina reperitur.*

P A R I E N D I R A T I O.

G Rana etsi cartilaginea sit, oua tamen & non animal parit; ut Aristoteles edocet scribens, ^s *piscis haud omnes parere oua, distum iam est; genus enim cartilagineum animal generat, reliqua oua pariunt, sed nec cartilagineis quidem factis sine ouo; pariunt enim intra se oua & augent, atque excludunt; præterquam Rana.* Quod Plinius etiam ex Aristotele his transcripsit verbis, ^t *Et cum ceteri pisces oua pariant, cartilagineum genus solum, ut ea que cetera appellant, animal parit; excepta quam Rana non nocent.* Idem alibi non solum testatur Aristoteles, sed causam etiam reddit inquit, ^u *Cartilaginea perfectam intra se ouum pariunt, mox animal foras edunt, uno excepto, quam Ranam vocant; hæc enim vna foras ouum perfectam parit. Causa natura corporis est, caput enim longè grandius reliquo corpore habet, idque aculeatum, valdeque asperum; quamobrem nec postea suos catulos intra se recepit; nec principio animal parit. Capitis enim ma-*

H *gnitudo ex asperitate ut aditum, sic exitum impedit.* * Quod ab Aeliano quoque confirmatur. Et licet pauca reperiantur Ranæ, non tamen ob id, eam parè fortificare credendum est; cum res secus habeat, ut Aristoteles declarat dicens, ^v *Rana inter cartilaginea satisficit numero suis, verum quòd de facili perent, sine efficitur, ut appareant pauca.* Qualia autem oua gignat, Aristoteles non solum loco supracitato (ubi eam foras perfectum ouum parere dixit) sed infra etiam hæc subdens explicat, ^w *Cum cartilagineorum ouum cute molli operiatur, quòd enim frigidiora quam aues sint, nequeunt partem circumdantem indurare, ideo ouum vnu Ranarum solidum, durumque est, ut foris seruetur. Ceterorum humidum sunt natura, & molle; operiuntur enim intus corpore suæ parentis.* Idem Aelianus etiam supracitato loco cõporat. Vbi præterea pariat, & quo modo, ipse Aristoteles refert, vni supracitatorum locorum hæc subnectens, ^x *Edi enim hæc oua simul uniuersa exiunt a terram.* Vbi aduertendum in la-

^k Hist. lib. 9. cap. 37
lib. 9. cap. 42.

^l Lib. 2. fol. 121. 55

^m Hist. lib. 2. cap. 13
ubi in Latino pro
Rana, medosæ
legitur Icaia.

ⁿ Arist. de Part. lib.
4. cap. 13

^o Arist. de part. lib. 4
cap. 13

^q Lib. 2. fol. 121. 55

^r Hist. lib. 2. cap. 13
ubi Rana pro Pa
na medosæ legi-
tur in Latino.

^s Hist. lib. 2. cap. 13. &
lib. 6. cap. 8
ubi Rana pro Pa
na Rana medosæ
legitur in Latino,
& Gen. lib. 3.
cap. 1

^t Lib. 9. cap. 24

^u Gen. lib. 3. cap. 3

^x Lib. 13. cap. 2

^v Hist. lib. 6. cap. 37
hic quoque in La-
tino pro Rana,
Rana medosæ ha-
betur.

^w Gen. lib. 3. cap. 3.

^x Hist. lib. 6. cap. 17.

dices habet, & non Ranae siue βατραχος, ut in graecis exemplaribus legitur, legendum esse clare cognoui. Quod autem manifestior res fiat, eadem Plinij verba adducamus. Cum is igitur (ut supra etiam citauimus) dixisset, ^k nec minor solertia Rana, quae in mari piscatrix vocatur, eminentia sub oculis cornicula turbato limo exerit, assultantibus pisciculis attrahit, donec tam propè accedant, ut effiliat. Statim subiungit, Similiter Squatina & Rhombus additi pingues exertas movent specie hermiculorum; item quae vocatur Rana. Nec est ut contendat aliquis in Plinio quoque Raia, pro Rana mendose legi. Nam si verba eius perpendamus, id non esse rationi consonum, manifestum fiet; praeter id enim, quod nugatoria admodum reiteratione repetisset, item quae vocatur Rana; cum statim supra explicatissima oratione id Ranae tribuerit; illa etiam dictio item, Ranam legi posse prohibet; nam cum etiam, vel similiter significet, aliquod nouum, & non repetitum eam sequi debet. Nec obijci etiam oportet, cum Raijs nulli in ore aut circa os sint radioli vel virgulae, praecitato Aristotelis loco Raiæ non esse legendum, sed Ranae; ut quae fetas siue fila capilli speciem referentia supra os habeant. Nam neque in Afellis, neque in Passeribus, neque in Squatinis (quos omnes atque atque Raias oris sui radiolis verberare testatur Aristoteles) hi manifesti sunt oris radioli vel virgulae.

^k Lib. 9. cap. 42.

Aristoteles quod dicitur.

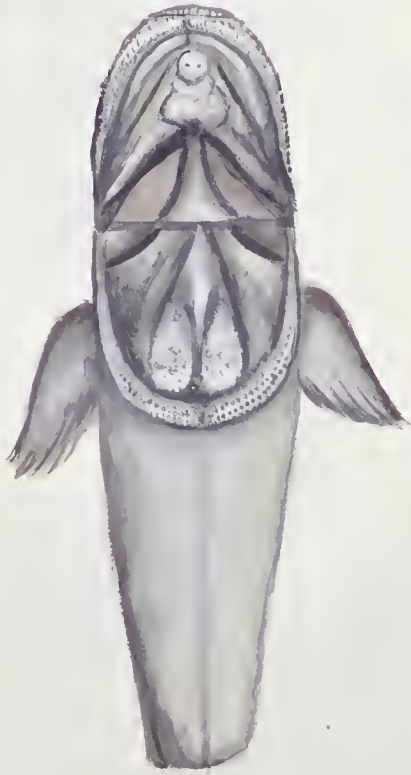
UT NVTRIAM, ET QVIBVS MEDEATVR.

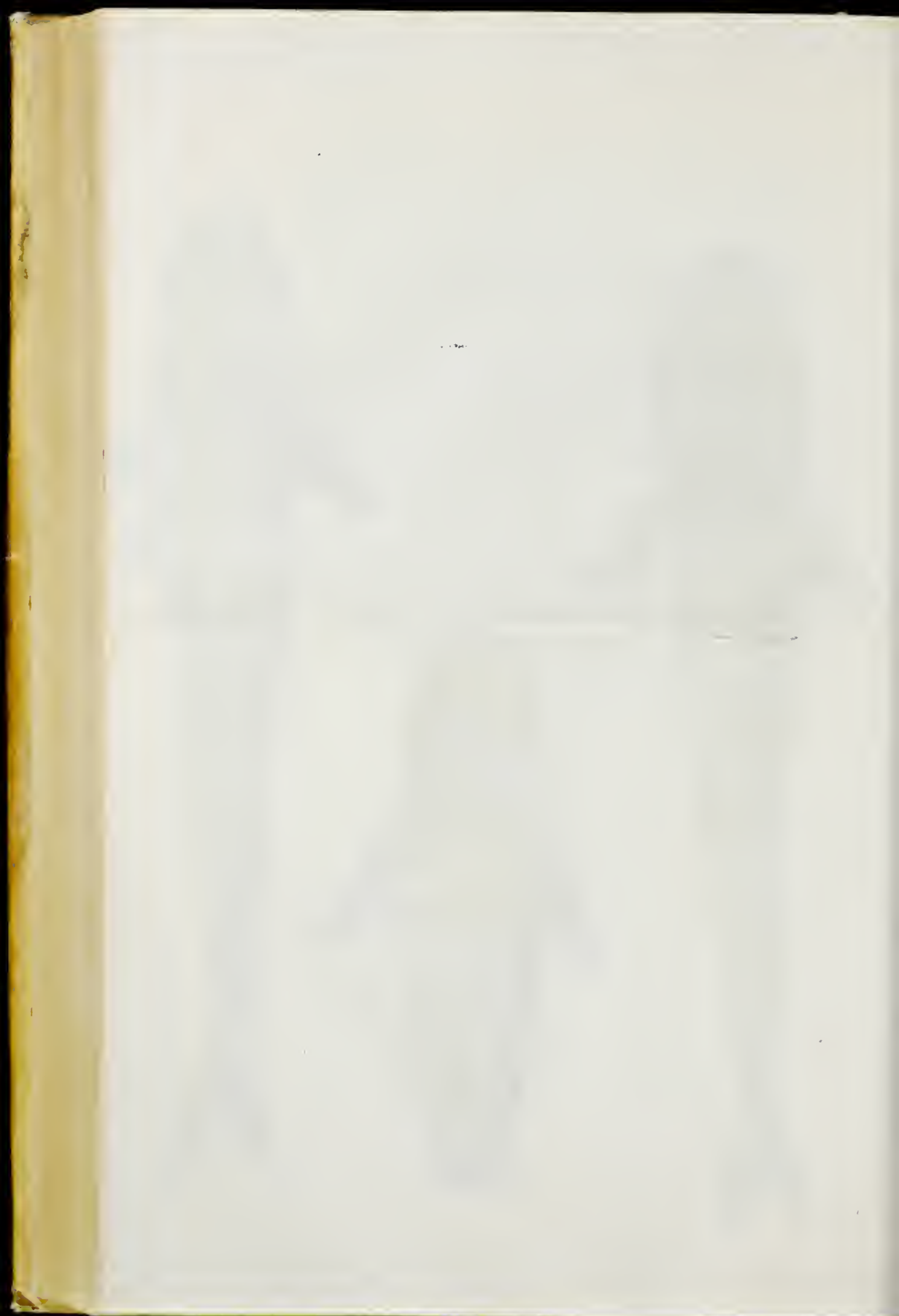
^F Mucosam, excrementitiam, insulsam, virus respicientem, & mali succi carnem habet. Quamobrem haud immerito vbique ab omnibus ferè vel etiam plebeis hominibus, ceu indigna ut ea nutriantur, negligi & reici solet. Plinio teste. ^l Ranarum marinarum ex vino & aceto decoctarum succus contra venena bibitur, & contra Ranæ rubetæ ^m venenum & contra Salamandras. Cum idem praeterea author sit, ⁿ Strumas utiliter ^o pungi piscis eius, qui Rana in mari appellatur, officulo de cauda, ita ut non vulneret; idque faciendum quotidie, donec percreuerit; cumque in Ranæ cauda, ut quæ cartilaginea sit, nullum prorsus officulum reperiatur; mendosum locum hunc (ne falsum dicam) esse arbitror.

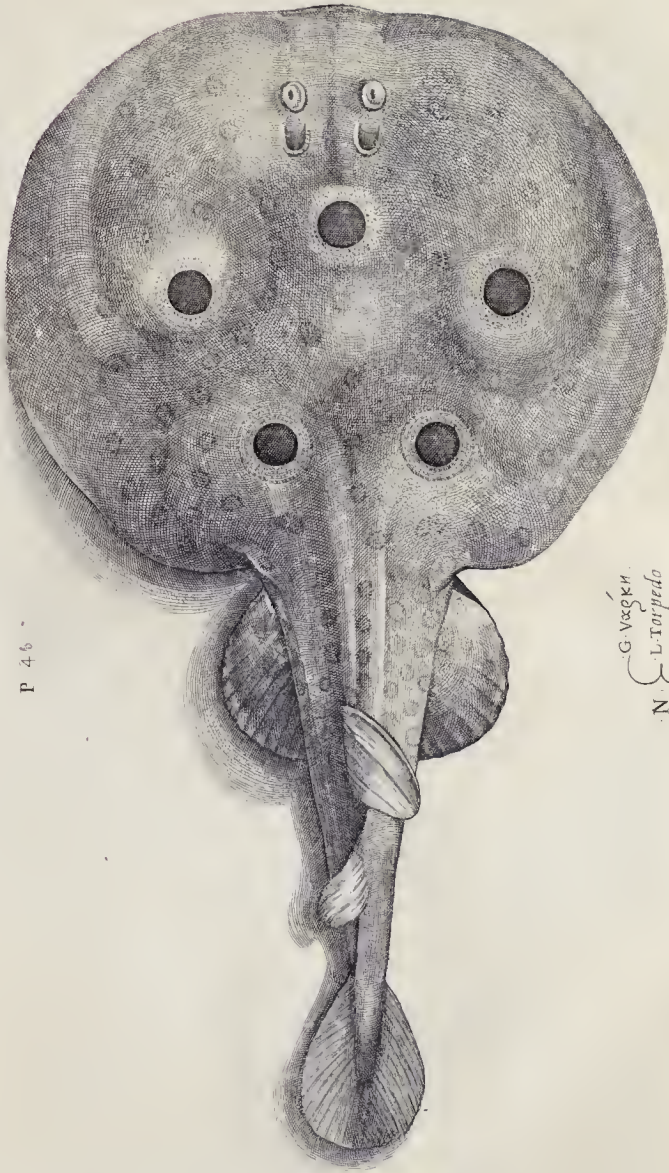
^l Lib. 31. cap. 5.

^m Lib. 31. cap. 8.

In Plinium and madueritio.







P 46 .

G. Visóki.
L. torpedo
N { V. Ochmatia

HIPPOLYTUS SALVIANUS
HISTORIA QUADRAGESIMA SEXTA
DE TORPEDINE

N O M E N .



VM quadragesimus octauus piscis ^a *contactu suo* (vt infra lati-
us mōstrabim⁹) *torpenta* membra recedit, iurè à Græcis *ιχθυα*, & à Me-
uādro ^b *ιχθυα* (*ex si nemo alius Veterum per .xx. eo nomine usus est, vt testatur*
Athenæus) à Latinis verò *torpedo* appellatur . *ιχθυα* enim tor-
por est, & debilitatio corporis. Et ob id etiam à Venetis *sgranfo*,
à Liguribus *tre noriçe*, à Massiliensibus *Dormitose*, & à Gallis *torpille*
dicitur. Romæ autem eò quòd in dorso quinque nigricantes

^a Aelia. lib. 12. ca. 30.

^b Lib. 7. fol. 136. 48.

E notas, oculis finillimas depictas habeat, *ochinella* vocatur. Aduertendum tamen (ne
homonymia decipiamur) Romæ alium piscem *Ochnata* vocari, Melanurū scilicet,
vt ī historia Sexagesima dicem⁹. **DESCRIP TIO.**

Planus ^c *et cartilagineus piscis est Torpedo*, quemadmodum ^d Aristoteles, ^e Plinius, ^f Galenus,
f atque Athenæus notarunt. Cuius corpus (si caudam dempseris) vii planum &
valde depressum, ita etiam orbiculare est; vt Aristoteles quoque testatur his verbis,
& *Et utroque sus corporis semicirculo, quasi geminis pinnis notat*. Capitis nullum ferè vestigium appar-
ret, in superiore tamè parte, antierius oculos habet exiguos; & paulò post oculos, fo-
ramina duo oculis grandiora, semper parula, in palatuque peruia. Parte verò infe-
riori os paruum, tenuibusque dentibus munitum, linguâque prorsus carens conspic-
ticitur; ante quod, olfactus gratia bina insculpta sunt foramina. Eadem inferiore parte

^c Hist. lib. 2. cap. 13.
Lib. 3. cap. 3. lib.
6. cap. xi.
^d Lib. 9. cap. 24.
^e Hist. 2. fol. 31. A.
^f Lib. 7. fol. 137. 1.
Lib. 8. fol. 177. 43.
^g Part. lib. 4.
cap. 13.

F ^h *Branchias detestas, et utrinque quinque habet*. In utroque enim ventris latere quina branchia-
rum orificia, parua, semicircularia, tenuisque quadam cuticula ferè contecta, con-
spiciuntur. Præterea hac eadè inferiore parte, in caudæ exortu podex extat. Poste-
rior corporis pars in caudam carnosam & breuè, in latiusculamque pinnā desinentem
degenerat; & si Aristoteles ⁱ *Torpedini non scius quàm Pastinaca spinosam sine rigida et longa caudā tribuat*.

^h Hist. lib. 2.
cap. 13.

In Aristotelis
animaliæ lib. 2.

^k *Duas iuxta caudam pinnas gerit; vtriusque scilicet ad caudæ exortum vnâ, crassiusculam & se-
micircularem. In medio verò superioris partis caudæ, aliæ duæ eriguntur pinnæ, vna
superior & maior, altera inferior & minor. Partes quæ ad caudam sunt, medys partibus sunt corpo-
rentiores. Nam partes med. videntur in se ipsis holere veluti cartilagineæ in quadam solidam. Molli & lubrica
cute tegitur. Venter subalbidus est; Dorsum verò subflauum. Quod quidè dorsum
in nonnullis Torpedinum (& si nemo Veterum id notauerit vnquã) quina macule
rotundæ nigricantes, oculisq; egregiè representantes & pentagoni figura collocatæ;
In alijs verò aliæ minores, sed plures, albicantes, & nullo ordine digestæ, depingunt;
cū in reliquis, subflauum dorsum his omnibus maculis careat. Magnū & carnosum
habet ventriculum; Intestinum verò breue & amplum; Hepar pallidum, in dextram
& sinistram diuisum fibras. Fellis vesica, quæ pro piscis mole satis magna est, ^m *iniori
committitur; dextræ enim fibræ annexa, in sinistram etiam meatus, siue venulas quasdam
immittit. Lien paruus est, & subrubens; Vterus oblongus & bifidus. Haud multum
excrefcit, nullâ enim hucusq; quæ senas exccsserit libras, vidimus. Et si ⁿ Aristoteles
& ^o Plinius. grandem Torpedine n, quæ fetus intra se circiter octoginta haberet, iam usum esse, referant.**

ⁱ Part. lib. 4.
cap. 13.
^k Part. lib. 4.
cap. 13.

^l Gal. clas. 2.
fol. 31. A.

G ^m *Partes quæ ad caudam sunt, medys partibus sunt corpo-
rentiores. Nam partes med. videntur in se ipsis holere veluti cartilagineæ in quadam solidam. Molli & lubrica
cute tegitur. Venter subalbidus est; Dorsum verò subflauum. Quod quidè dorsum
in nonnullis Torpedinum (& si nemo Veterum id notauerit vnquã) quina macule
rotundæ nigricantes, oculisq; egregiè representantes & pentagoni figura collocatæ;
In alijs verò aliæ minores, sed plures, albicantes, & nullo ordine digestæ, depingunt;
cū in reliquis, subflauum dorsum his omnibus maculis careat. Magnū & carnosum
habet ventriculum; Intestinum verò breue & amplum; Hepar pallidum, in dextram
& sinistram diuisum fibras. Fellis vesica, quæ pro piscis mole satis magna est, ^m *iniori
committitur; dextræ enim fibræ annexa, in sinistram etiam meatus, siue venulas quasdam
immittit. Lien paruus est, & subrubens; Vterus oblongus & bifidus. Haud multum
excrefcit, nullâ enim hucusq; quæ senas exccsserit libras, vidimus. Et si ⁿ Aristoteles
& ^o Plinius. grandem Torpedine n, quæ fetus intra se circiter octoginta haberet, iam usum esse, referant.**

^m Hist. lib. 2.
cap. 13.

ⁿ Hist. lib. 6. cap. 10.
^o Lib. 9. cap. 11.

L O C V S E T P A R T V S .

H Omnes, qui de Torpedine loquuti sunt, eam marinam solum fecerunt, vno dēpto
Athenæo, qui fluuiatilem etiam, ^p *Nili; scilicet accolam*, eam esse asseuerat. In cœnosis
locis visitat, vt author est Oppianus his verbis.

^p Lib. 7. fol. 133. 49.

^q *Aut alii cœno turpi, fœdâque palude* Et Clarię, Psette, Scepani, Triglis, Asellus
Pascuntur, Batiidesque, Bou gen' vsque proteruū Atque lacertorū gentes, quę putrida pascunt,
Difficilis Trygon, Torpedo nomine vero Inter canosas voluentes corpora sordes.

^q Lib. 1. fol. 108. 28

Pliniòque teste ^r *terra quidem, hoc est, uado maris ex cœnato condit per hyemes Torped. nē trahit*. Quod ^s Acha-
nus quoque, atq; Athenæus, Theophrasti testimonio confirmant, dicentes, *Theophrastus
in eo libro que n. in. scripsit de latentibus, dicit, ob frigus Torpedinem in terra se addere*. ^t Aristotele autem, ^x Plini-
oq; authoribus, *parit autumno circa aquinostium*. Et vt tum ^y hic, tum ^z ille testantur, *intra se,
nā et reliqua cartilaginea, parit ona præmollia, in alium locum uteri transferens, atque ibi excludens*. Vnde quem

^r Lib. 9. cap. 26.
^s Lib. 2. cap. 6.
^t Lib. 7. fol. 136. 50.
^u Hist. lib. 5. cap. 21.
^v Lib. 6. cap. 11.
^w Lib. 9. cap. 11.
^x Lib. 9. cap. 11.
^y Hist. lib. 6. cap. 10.
^z Hist. lib. 6. cap. 10.

admodum^a D. Basilii, ^b atque Athenæus Aristotelem citans, inquitur, *Catulis partit.* Aristotelisque autoritate, ^c *scelus suos (non secus quam Squatina & Musteli) ex conitu, & recipit intra se ipsam; ut quidem iam usque sit (vti supra etiam citauimus) torpedo grandis, quæ satis intra se continet octoginta haberet.*
NATVRA ET MORES.

Vt Aristoteles docet ^e *torpedo duas inexta caudam pinnas habet; pro reliquis, latitudine utitur; & utroque sui corporis semicirculo, quasi geminis pinnis natat.* Vnde pigra est; vti^f Aristoteles, && Plinius notantur; atque expressius multo narrauit Oppianus his verbis;

^h Hæc grauis & mollis, sunt nulla in corpore pigro
ⁱ Vires, & nimium premuntur grauitate; natanteia
 Et paulo post ^j Hæc celeri propter quantum tardissima gressu.

Quamobrem cum piscibus vescatur, eosque præ sua tarditate capere nequeat; ea vti^g videtur, quam sibi à natura datam nouit; quemadmodum Plinius testatur, inquitens,

^k *nohit torpedo vim suam; & Oppianus his verbis,*
^l Cui desunt vires, cui desunt spicula, magnam
 Ingenium natura dedit; se fraude tuetur,
 Atque dolls magnum piscem fortemque trucidat,
 Turpe venenium tenero sub corpore sentit
 Natura Torpedo datum, proprium quoque membris,
 Claudianus viro hinc
^m Quis non indomitam mire torpedius artem
 Audit, & emento signatas nomine vires?

Quæ autem ea vis sit; & qua, ea vatur, arte; sic declarat Aristoteles, ⁿ *torpedo pisces quos appetit, efficit ea ipsa, quam in suo corpore continet, facultate torpendi; atque ita retardatof præ stupore capit, & vescitur.* Abdit se in arena & limo, tum pisces qui adnantes obtorpuerint, corripit; quam rem plerique cõpescit à se reulerunt. Hoc Plinius etiam confirmat. ^o *Non inquitens, Torpedo vim suam; ipsa non torpens, merisque in limo se occultat; piscium qui securi supernatantes obtorpuere corripens.* Ex Aristoteleque idem sic transcribit Athenæus ^p *torpedo ut ait Aristoteles, venatur pro nutrimento suo pisciculos, eos torpesciendi & immobiles reddens.*

Idem demum his verbis concinit Oppianus,
^q Dona deum, & proprios membris cognoscit honores
 Porrecta in flaua distendit corpus arcia
 Innotæ exanimi similes; cui piscis indaret
 Oppressis corpore graui, somnoque solutus.
 Hæc celeri propter quantum tardissima gressu,
 Semineces læcerat pisces; & sepe natantes
 Offendit tactu viros, cui summe moratur
 Percussit torpede graui, vitiisque rigore,
 Atque fugæ immemores sunt, immemores est, que viarum.
 Hæc manet, auxilio callos opibusque fraudat.
 Et velut obscuros terent simulachra figuris
 In summis homines, quantum membra pauore,
 Cor silit & frustra tentant contendere cursu,
 Et si frustra propene figam, nam vincula dura
 Impediunt vili pauidos, somnoque grauiatos.
 Tales Torpedo meditatatur piscibus artes.

^r Aristotele autem, ^s Plinioque autoribus, hæc solertia *ex quibus pisces ipsos venari torpedinem; eo argumentum cognosci potest; quod ipsa piscium tardissima, Mugilem velocissimum omnium in ventre habens sapius capitur.* Hac eadem sua facultate non solum pisces piscatur; sed ab aliena etiã iniuria se defendit; quod Cicero, ^t *tulatur,* inquitens, *se torpore torpedinis;* testatur; atque Oppianus his verbis,

^u Callida Torpedo propria non fallitur arte;
 Hæc diro magno plange cõfecta dolore
 Corpore contractit lardo pendente fila
 E manus calami; tali torpore tenetur.
 Per scras, calamumque dolor percurrit, & læcet
 Tenet piscium dextre, pestemque relapsum
 Nomnis alimulæ, tenuis occidere relapsum

Quamobrem tum pisces, ^x tum homines ab ea torpidos fieri certum est, ut Aristoteles quoque testatur reliquit. Et quod præterea maiore dignum est admiratione, non solum ut ^y Plato, & Galenus asserunt, *tangentibus a propinquitate; ne torporem se ferre sciet;* sed ut refert Athenæus, ^a *autore trophæo in libro de iis, quæ morsu, aut tactu venenium insensendum; vni etiam suam emittit, per hanc suam & suscinat; eas manibus amplexos, torpidos efficiens.* Quod Plinius quoque cõprobat, inquitens,

^b Torpedo etiam procul & è longinquo, vel si hasta virgaue attingatur, quantum prægalidos læceros, torpidos; *ex quibuslibet ad cursum veloces pedes, alligatos reddit.* Idem tum Oppianus loco proximè citato confirmat, tum Aelianus his verbis, ^c *à sapientibus vniis accepti, quod si quis rete, in quo capta fuerit torpedo, attingerit, torpescit.* Eam viam stupefaciendi facultate præditam esse; extinctã verò illa eadẽ priuari, præter id quod re ipsa experimur (vti enim viuæ cõtactu,

torpescunt membra; sic demortuam citra omnem torporem contrectamus atque comedimus) auctorum etiam testimonijs comprobari videtur; inquit enim Aelianus, ^d *Si quis Torpedinem viam in vas imposuerit, & marinam aquam infunderit, eamque aquam quis ex vase in hominis aut manum aut pedem infunderit, membra hæc non dubitanter obtorpescent.* Quod Galenus adhuc magis explicat his verbis, ^e *torpedinem totam capitis dolores sanare, capiti admotam, sedemque euerfam coercere, à quibusdam est proditum.* Vni enim ego cum vtrunque essem expertus, neutrum verum comperi. Eam igitur cum cogitasset viam esse applicandam, cui caput doleret (posse enim fieri, vt hoc medicamen anodynon sit, ac dolore liberet similitèr aliis, que sensum obtupesciunt) ita habere comperi. Putoque eum qui primus est usus,

tali quæpiam motum ratione, experiri aggressum. Cui subscribitur ^f Paulus, && Aetius, idem ex eo

Hex. homi. 7
 Lib. 2. fol. 137.
 Hist. Lib. 6.
 cap. 10.
 Part. Lib. 4. cap. 23.
 Hist. Lib. 9. cap. 37.
 Lib. 9. cap. 42.
 Lib. 2. fol. 121.
 25.
 Lib. 2. fol. 121.
 40.
 Lib. 9. cap. 42.
 Lib. 2. fol. 121. 23.
 m.
 Hist. Lib. 9. cap. 37.
 Lib. 9. cap. 42.
 Lib. 7. fol. 157. 2.
 Lib. 2. fol. 121.
 36.
 Hist. Lib. 9.
 cap. 37.
 Lib. 9. cap. 42.
 Lib. 1. de Nat.
 Deor.
 Lib. 3. fol. 134.
 31.
 Hist. Lib. 9.
 cap. 37.
 in Menone.
 Clab. 3. fol. 16.
 D.
 Lib. 7. fol. 156.
 31.
 Lib. 32. cap. 1.
 Lib. 12. cap. 50.
 Lib. 12. cap. 50.
 Clas. 7. fol. 85.
 G.
 Lib. 7 in Nance.
 Lib. 1. ferm. 2. fol.
 6. cap. 187.

A
 B
 C
 D

HIPPOLITVS SALVIANVS

trāscribētes; Præterea nō in unifesta solūm, frigiditate nempe, sed cæca etiā qualitate, eam stupefacere; tum ratiōe, tū autoritate compbatur. Cū nanq; viua, ea facultate polleat; mortua verò, eadem orbata sit; clarissima ratione intelligitur; eam stupefaciendi vim, non à manifesta qualitate, frigiditate scilicet; quæ multò maior in mortua (extincto nativo calore) dubio ꝑcul reperitur; sed à cæca & nobis incognita (cuius viuens solūm particeps est) emanare. Quod Galeni quoq; confirmatur testimonio; qui cum Torporis causas enarrans, inquit, ^b Torpor nerò, qui ex tam nouis quàm sensum diffi-

E

cultate est compositus; in toto corpore, & maxime in artibus, man se hē uidetur à frigore, & compressione nervosorum corporum, incidere. Ad hæc etiam à Torpedinis marine consensu, si Torpedinem frigiditate solūm sua torporem inferre arbitratus esset; cum primo loco, torporis causam, frigiditatem posuerit; frustra rursus tertio loco, ac ceu tertiam causam ipsius torporis, Torpedinis contactum statueret. Postremò vt refert Athenæus, ⁱ Diphilus Lacedæi, in libro de Theriacis Nicandri, scribit; non totam hoc animal, sed partem eius quædam torpefacere. Cui non solūm subscribere, sed partem etiam eam explicare, videtur Oppianus his versibus.

^k At dicit se tollunt d. h. n. per alia rami, Quis si quis trahat, per se per inembra vigorem, Quis fraudem pro i. obore habebit, piscem inq; se tentur, Sanguine conereto, sigillo, nec conuulsetur actus. Soluatur filio contra i. i. corone viras.

In Diphilū, & Oppianū aut- uinductio.

Verūm cum hi rami, siue radij (vt magis græca vox sonare videtur, κερπίδης enim ab eo vocatur) nulli in Torpedine appareat (nisi semicircularia eius latera, κερπίδες, id est radios, vel ramos vt verit interpret, ab ipso impropiè admodū appellari credamus) cumq; reliqui scriptores omnes (vt qui nunquā alicui tantūm Torpedinis parti illā vim inesse notauerint) Torpedinem totū torporē inferre arbitrari videatur; nos quoq; non aliquam tantūm partem eius, sed ipsam totam torpefaciendi facultate præditam esse, censemus.

F

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR.

Galeno auctore, ⁱ Inter ipsa cartilaginea, torpedo & Pastinaca carnem habet mollē, & iucundā, & medio-riter per ventrē subeantem, nec con ossu diffisilem. vtrūq; item med. dicitur, ceu alia quoque omnia, quæ carne molli sunt prædita. Et vt alibi scribit, ^m Sola Cartilagineorum torpedo & Turtur laudantur; postisque nonnunquam in saxatiliūm præritia, spūm. Et vt rursus alio loco asserit, ⁿ saxatilibus piscibus asfilla, his nerò Solea & torpedo subitui possunt. Atq; vt postremò alio itē loco testatur, ^o Ex Cartilagineis torpedo serē sola conueniens est & comoda Epilepticis. Athenæo autē referente, ^p Hicestis exiguum eam in cibo prætere suc. ū trahit; & cartilagineū quoddam in se cōtinere, quod stomacho nante sit gratum. ^q Platoque gratū cibum Torpedinē esse inquit. Vt verò idē citat Athenæus, ^r Diphilus testimonio conossu diffisilis est; præter partes eas, quæ circa caput ex lū, quæ tenera, stomacho grata, & concessa faciles sunt; Alia verò minime. Quod vt verū esse experimur, sic Galeno minime aduersari censemus; quippe qui sicuti Torpedinis (vt supra etiā in descriptione citauim⁹) partes medias, cartilagineas & molles, inferiores verò & ad caudā existētes, magis carnosas esse testatur; ita illas, teneriores cōcoctūq; faciliores, has verò, minus teneras neq; adeo cōcoctū faciles esse innuit. Athenæus, ^s suavis sinā torpedinem vitia. ū esse asserat. Apud eundē, ^t Diphilus partes meliores esse testatur. Vt verò scribit Plinius, ^u Huius ieceri teneritas nulla præferatur. Athenæo autē referente, ^x Archesistratus torpedinem in oleo & vino cum benē olenibus herbis, & modico casto trito incoquendam esse inquit. Et apud eundem, ^y Diphilus similitèr elixas celebrat. Galenus, si ea, in attenuante victus ratione, vt volumus; ^z cum beta trita aut albo iure, porrū prolixius misçido, & pipere portuincūā, parandū esse, docet. Nostri verò temporibus, si nulla tuendæ valetudinis habenda sit ratio, fixa & arancij mali conspersa succo, suauior multò existimatur.

G

H

DIOSCORIDES AUTHOR EST, ^a Torpedinem marinam capiti adnotam dant vices eius dolores; partiq; ratione unius; inique nostri corporis partis cruciatu nebulentiam lenire, prociētemque animum appisitam cerecere. Quod Galenus, Paulus Aegineta, atq; Aetius locis à nobis supracitatis, ex eo trāscripserūt; id (vt diximus) addentes, ea viua vt oportere, Plinio teste, ^b vnturum est torpedinis cerebrū cum aloune natum 16 Lana, Aelianus verò Pilonū etiā ortū, eam impedire posse refert, inquit, ^c Torpedinis cornu in aceto putrefacta, & mēto aspersa, pritisq; quæ pubescat frīgā pilonū sacore dicitur. Vt Plinius præterea scribit, ^d Fel Torpedinis unæ genitalis illius uenerem inbitet. Et auctore libri secundi de remedijs paratu facilibus, Galeno ascripti, teste, ^e Fel Torpedinis epoum genitalis membris erectionē uetat. Postremò scribit Plinius, ^f Myrium & quod de Torpedine inuenio, si capiatur non lūm in libra fuerit triduoque assinetur subdō, faciles partes sacore postea quoties inferant. Eodē auctore, ^g Aium emoluit Torpedo in cibo. Necnon, ^h Lienī medetur inposita.

h Clas. 3. fol. 110 D.

i Lib. 7. fol. 157.

k Lib. 2. fol. 121.

i Clas. 2. fol. 31. A.

m Clas. 2. fol. 44. A.

n Clas. 7. fol. 31. E.

o Clas. 7. fol. 176.

p Lib. 7. fol. 176.

q Lib. 7. fol. 156.

r Lib. 8. fol. 177.

s Lib. 7. fol. 155.

t Lib. 8. fol. 177.

u Lib. 9. cap. 42.

x Lib. 7. fol. 157.

y Lib. 8. fol. 177.

z Clas. 2. fol. 44. A.

a Lib. 2. cap. 27.

b Lib. 31. cap. 10.

c Lib. 11. cap. 30.

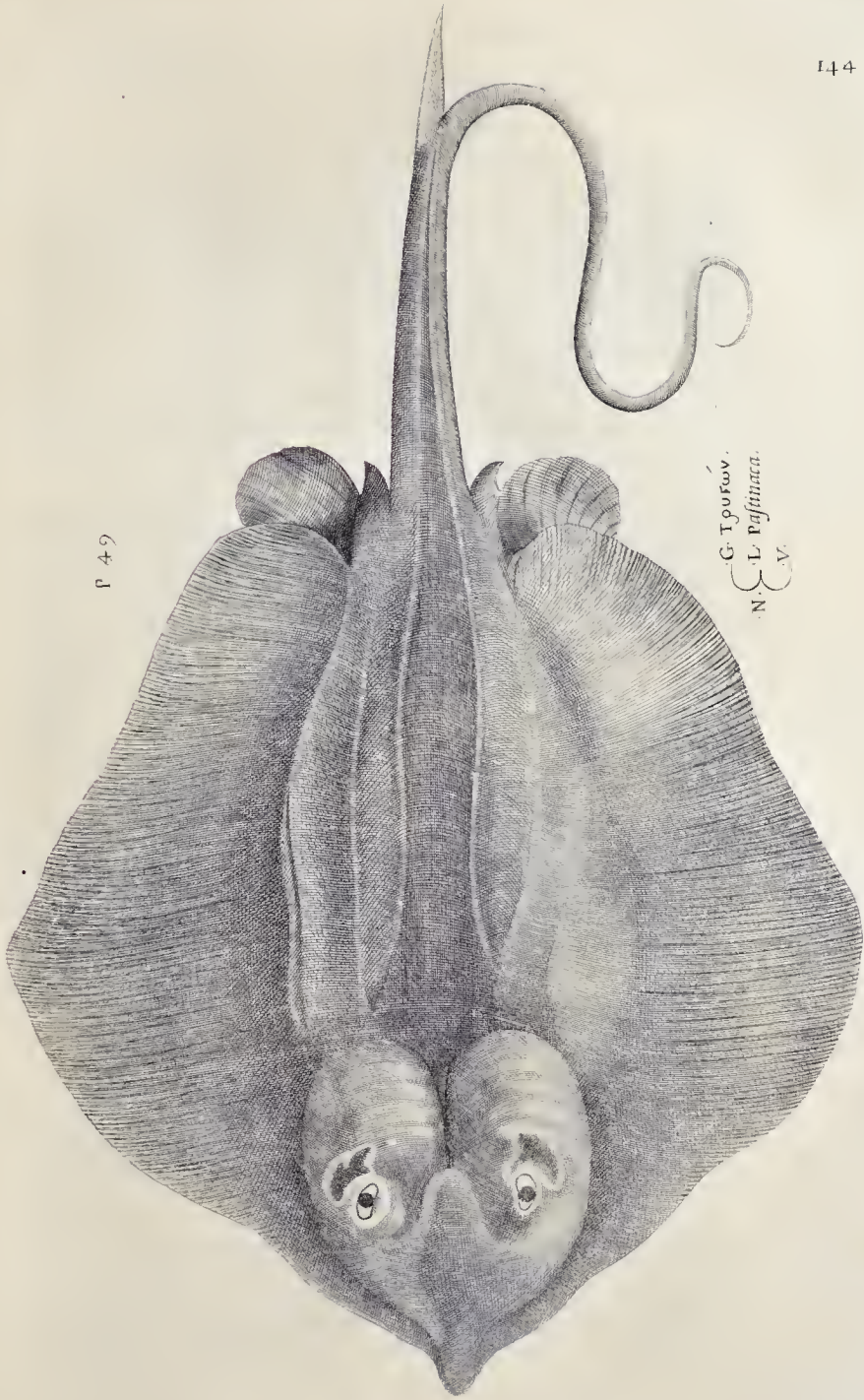
d Lib. 32. cap. 10.

e Clas. 7. fol. 102.

f Lib. 32. cap. 10.

g Lib. 31. cap. 9.

h Lib. 32. cap. 9.



Pl. 49

G. Tournon.
N. L. Puffinaca.
V.

HIPPOLYTUS SALVIANVS

HISTORIA QVADRAGESIMA SEPTIMA.
DE PASTINACA.

N O M E N.



A

ISCIS noster quadragesimus nonus, Roma *Brecho*, Venetijs *pescio Tolombo*, in Liguria *Ferra*, in Sicilia *Bastona*, Burdegalis *Te veronde*, à Gallis (ob similitudinem quam cum Raia habet) *Raia*, & à Dalmatis *Lacc* vocatus; à Graecis *τρυγών* dicitur; propterea quod (vti arbitror) colore, & latitudine sua expansas alas referente, Turturum autem, *τρυγών* graecè appellatam, imitetur. Vnde & à D. Ambrosio *τρυγών* piscis, *turtur* vocatur; ^b

Plinio verò, ^c & à Cornelio Celso (quos in hoc, vnà cum Theodoro Gaza, magis sequi debemus) *pastinaca marina* dicitur. Ob id forsàn, quod sua caudæ colore, rotunditate, atque longitudine, ad radicis pastinacæ similitudinem proximè admodum accedat.

DESCRIP T IO.

^d *Plenus est cartilagineis piscis est Pastinaca*, vt Aristoteles, ^e Plinius, ^f atque Galenus etiam asserunt. In superiore corporis parte anterius (secus quàm in Torpedine & Raia) ali quod capitis vestigium ceruitur, capiti palustris Raia non absimile; in quo tamen non nisi oculi oblongi & grandiusculi conspiciuntur; statimque post eos, bina foramina, vtrinque vnum, oculis grandiora, semper patula, in palatumque (Torpedinis instar) peruia. Pars reliqua oculis anterior, cum maximè extenuetur, in carnosum rostrum acuitur. Inferiore parte os habet paruum & edentulum; viceque dentium asperiores maxillas; & ante os foramina olfactui inferuentia; post illud verò in medio ferè ventre, quinas (Torpedinis more) vtrinque branchias; pauloque infra circa caudæ exortum, anum. Totius corporis figura non orbicularis, vt Torpedinis; sed (Raia instar) quatuor laterum est; sicuti enim anterior & posterior pars eius, sic & latera in acutum desinunt; tenuibusque atque quamplurimis lateralibus strijs insignitur. Po-

teriori parti cauda annectitur, ^g *spinosa sive virgula, atque longa*. Incrementum enim huius partis ad *piscis lat. et diu. et transt.* teste Aristotele. Super quam caudam paulò post eius exortum, ac priusquam maximè extenuetur, osseus aculeus, longus, acutissimus, atque vtrinque ferratus eminet; quem Radium appellat plinius, inquiens, ^h *sed nullum usquam excrebratilius quam viciis super cat. dom. om. n. tragonis, quam noster Pastinacam appellant, quinquencialis magnitudine*. Cuius cum Nicander, Dioscorides, Oppianus, atque alij veterum meminerint (vt infra, vbi de eius venositate ageamus, explicatius monstrabimus) mirari iure possumus, cur eius quoque mentionem non fecerit Aristoteles; nisi forsàn cum is dicat. ⁱ *Neque vero Pastinaca et Raia ex plin. s. prole n. recipiunt, propter caudæ asperitatem*; de illo Radio illum intellexisse velimus; cum nulla alia pastinacæ caudæ asperitas insit. Circa caudæ exortum vtrinque pinna vna orbicularis enascitur; et si ^k Aristoteles, ^l & Plinius, *Pastinacam pinnis carere testentur*.

^m *Laxi & molli cute tegitur; Ventre albicat; Dorso verò luet. Ventriculum paruum habet; quem intestinum amplum sequitur; quod non multò post tenuius factum, rursusque paulò deinceps dilatatum, sic ad podicem vsque deferretur. Iecur pallidum est, in duas diuisum fibras, in dextram latiore atque maiorem, & in sinistram breuiorem & minorem. Iecinori fellis vesica commissa non est, sed quidam solùm fellis meatus à iecinore ad intestina deducuntur. Ad denas aliquando libras auctam pastinacam vidimus, maiorem verò nunquam; ad quam neque vbique, neque crebrò excrefcit magnitudinem.*

LOCVS ET PARTVS.

Vt Aristoteles tradit, ⁿ *veligius piscis est pastinaca, sicuti et reliqua cartilaginea*. Oppianus verò eam in cænoasis locis, haud longè à litore, vitam degere, his versibus narrat.

^a Hex. 5. cap.

^b Lib. 9. cap.

^c Lib. 6. cap. 7.

^d Hist. lib. 1.

^e cap. 5.

^f Lib. 9. cap. 2.

^g Clas. 2. fo.

^h 31. A.

ⁱ Part. lib. 4.

^j cap. 13.

^k Lib. 9. cap.

^l 48.

^m Hist. lib. 6. ca.

ⁿ 10.

^o Hist. lib. 1. ca.

^p 5.

^q Lib. 9. cap. 2.

^r Hist. lib. 8. cap.

^s 13.

^t Lib. 1. fol. 108.

^u 28.

Lib. 1. fol. 108.
28.

Ast alii cæno turpi sedâque palude
Pascuntur, Batidæque, Boum genus vsque proterum,
Difficilis Trigon, Torpedo nomine vero.

Hist. Lib. 5
Cap. 3.
P. Lib. 9. cap. 5.
9. Lib. 11. cap. 6.
11.

Ut præterea Aristoteles etiam scribit, ^o habet in quod meatu contingat, & quo per coitum adherat.
Eodemque auctore, ^p Non solum ad motus supinis partibus, sed etiam tergo feminæ, supinis maris superpositis
coit. Paritque circa litora; nam ut idem alibi docet, ^q Repetunt Cartilaginea litus & uada, pelago,
& alio relicto gurgite, cum tempus pariendi infiat; ut neque repore careant, & progeniem tutius collocent.
Eodemque teste, ^r Animal gignit cum intra se prius oua pepererit, nisi & cætera, cartilaginis generis.

Ibidem.

NATURA, ET MORES.

Hist. Lib. 1. cap. 5.
Lib. 9. cap. 20.
Lib. 13. cap. 6.

^s Aristotelis, & atque Plinij testimonio, cum *Pastinaca* (ut supra etiam citauimus, *pinnis* **A**
careat, ipsa latitudine natat; adiuuantibus (ut nos arbitramur) & illis pinnis, quas ei ad
caudæ exortum in esse diximus. Ut verò scribit Aelianus, ⁿ cum natandi est enspiratæ affe-
ctæ, natare potest; cum vntus volandi studio tenetur sursum uectus sublimis uolat. Quod tamen haud nos
uerisimile censemus; grauis adeo atque ad volandum inepta videtur. Carniuosa est;
verùm cum pigra adeo sit, ut pisces, quibus vescatur, assequi non valeat; ad teli-
vium confugit, quo à natura armata est; ut Oppianus testatur inquiringens.

Aelianus m. 1.
taur.

Lib. 2. fol. 127.
60.

^x Trygoni, & Gladio, superi fortissima dona
Aptarunt membris, atque arma horrenda dederunt.

Et paulò infra,

Lib. 2. fol. 128. 9.

^y Nascitur extrema cauda penetrabile telum
Trygoni, sunt telo vires, tetrùmque venenum. **B**

Hist. Lib. 9. cap.
37.

Lib. 9. cap. 42.

Qua autem ratione & astu in venandis piscibus, eo telo utatur; Aristoteles innuit
tantum; astutiam, & modum, quo se in arena & limo abdit Torpedo, exequutus,
hæc subdens, ^z *Pastinaca* etiam seipsum occultat, sed non simili modo. Plinius verò explicatè magis
his verbis docet, ^a *Pastinaca* lateri ocinatur ex occulto, transcentes radio (quod telum est ei) figens; quod &
Oppianus asserere videtur, dicens.

Lib. 2. fol. 128.
11.

^b Non viuum quicquam, non quicquam morte peremptum
Trygones, Gladique vorant, ni spicula figant
Antea, purpureo lanientque cadauera telo.

Hist. Lib. 9. cap.
37.

Lib. 9. cap. 42.

^c Aristotelis & atque Plinij autoritate, argumentum est huius solertia, quod ipsa piscium tardissima Mu- **C**
gilem uelocissimam omnium, in ventre habens, sæpe captatur. Quàm autem non piscibus solum, sed
hominibus etiã animalibusque reliquis, atque ipsis quoque arboribus perniciosus,
& pestifer, huiusmodi sit *Pastinacæ* radius; multorum veterum testimonijs clarissimè
comprobatur. Nicander nanque ^e *Trigon* (inquit) *malifis* dolore hominem adfecit, cum oblon-
gis sagenis defatigatum piscatorem aculeo suo ceciderit. Si etiam ramis arboris infixus fuerit,
tum arbor ea fit obscurior ignobiliorque, siquidè ab huius ictu, ceu solis ictu eius radices per-
ditæ, vna cum folijs flacidè redduntur & arescunt. Homini verò caro putredine immittitur.
Perunt quòd olim *Vlysses* *tristi* marino tali stimulo punctus inuenerit. Plinius verò (ut supra etiam citauimus)
scribit, ^f Nullum usquam excorabilis quam Radius, super eandem eminentem *Trigones* (quam nostri *Pastinacæ*
appellant, quincunciali magnitudine. Arbores infixus radici necat; arma ut telum per-
forat ni (aut uti nos ex alio corrigimus, ut) *ferris* & *ueneni* male; & alibi, ^g Nihil est usquam uenena-
tius quàm radio eius arbores nacari dixerimus. **D**

Lib. 9. cap. 48.

Lib. 21. cap. 2.

^h Ex omnibus bestijs, infestissimo ac periculoissimo aculeo *Pastinacæ* prælata
est, cuius rei testimonio est, si cum quis in arborem uiuentem & florentem infixerit; non lon-
go intervallo emarefcere differt; sed potius è vestigio exsiccat; id ipsum facit in animalibus,
nam si quod contigerit, necat. Et paulò post, ⁱ *Pastinacæ* aculeum (cuius ate mentionem feci) mortis rû
habet, ut vel celeriter nõ modo homines, sed etiam animalia alia perdere queat, quod quidè
ipsum ut non admirabilitatem facit, certè id stupèdam admirationem habet; quod si ad maxi-
mam arborem, & vegetam; & summè uiuentem, aculeum admoueas, & defigas; non mul-
tò post admittit folia, que postquam defluerunt, totus truncus similis est arboribus, folis ar-
T j

Lib. 13. cap. 6.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

doribus exsiccatis astate, cum est maxima siccitas. Etrursus paulò etiam post, ^k *Pastinaca sepe aculeo mortem infert; Leonides Byzantinus hominem piscium naturam & discrimina ignorantem è reti, ait, Pastinacam arripuisse; putabat infelix ille Rhombù esse; simul; vt ille rapuisset, in finem suum abdidisse, clamque subduxisse; tanquam quiddam lautum & pretiosum nactus fuisset; vbi Pastinaca ex compressione dolere cepisset, aculeo eum, qui se deripuisset, confixisse, atque infelicis furis viscera perdidisse; furem autem prope Pastinacam proiectum iacuisse, postremo sic de eius radio cecinit Oppianus.*

^k Lib. 43. cap. 7

^l Nil tam pestiferum, sc̄no nil vulnere maius
Trygonis, quæcunque viri maurotia tela
Sunt fabricata manu, vel dura incude polita,
Spicula quæ à Persis nigro sunt tincta veneno,
Nec tales faciunt plagas, nec vulnera tanta;
Trygonis viuæ quantum est horrenda sagitta.
Est nobis audire timor, vel dicere versu.
Indomitas seruat vires Trygone perempta,
Inuictumque tenet robur; non corpora solum
Mortalis capit ista lues, sed faxa peredit;
Et virides lædit ramos, si cominus illos
Attigerit; pereunt plantæ, ramique vir entes;
Germina vere nouo contacta labe necantur,
Arboreique cadunt autumnæ tempore fetus,
Si radix sc̄no fuerit Mucrone notata.
At primò virides labuntur stipite frondes,
Siccatur truncus, fluit & velut ægra labascit
Arbor, corrupti languent cum robore rami.
In iaculo mater donauit dædala Circe
Telegono nato telum, vt prosterneret hoïes.
Hic Ithacæ appulsus magni genitoris abegit
Armenta, & clarum belli virtute parentem
Letifero incautus misit mucrone sub orcum
(Hunc querens Ithacæ lustrabat pascua lætæ)
Emensum terra, & mille pericula ponti,
Et passum duros longo sub Marte labores,
Et multa expertum Trygon mactauit Vlissem.
Atque ducem solo prostrauit vulnere tantum.

^l Lib. 2. fol. 12. 17.

C Vnde cum nullibi huius radij venenù Piscatoribus incognitum sit; vbique ij captis Pastinacis caudam statim abscindunt; ne rei huius ignari, Pastinacam temere contrectantes, eius radio, tanto vitæ discrimine, lædantur. Et licet cartilagineorum nonnulli (vt in historia quadragesima diximus) in metu fetus suos intra se recipiant, & trã factò metu eos emittant; teltè tamen Aristotele (vti supra etiam citauimus) ^m *Pastinaca* ^m *propter caudæ asperitatem, prolem non recipit. Vt Plinius testatum reliquit, ⁿ Hanc persequitur Galeos, idem & alios quidem pisces, sed pastinacas præcipue, sicut in terra serpentes Mistlela. Tanta est auaritas ipsius veneni.*
Qui autem piscis à Plinio hoc loco Galeos appelletur, in historia trigesima septima subnatantem piscator intuitus fuerit, ridiculum quiddam in piscatoria saltat; & ad tibiam, quã tanquam illecebram fert, canere incipit; hæc ex ea re magnam lætitiã, voluptatemque cepit. Etenim (sicut ferunt) aures habet tum muscæ, tum saltationis oculos intelligentes; atque hac permulsiõne illecta sensim ad summam aquam effertur; interea cum is qui canit & saltatione illecebras egregiè machinatur; alter quispiam piscatorio captu imprudētè subducit.

^m Hist. lib. 9. cap. 37.
ⁿ Lib. 32. cap. 22.

^o Lib. 43. cap. 8.

VT SAPIAT, ET VT NVTRIAT.

Quantus adeo venenato armata sit radio; non ob id tamen à ciborum censu prorsus submouenda est; abscissa enim (vt diximus) cauda, vbique ferè venalis habetur, atque in cibos admittitur. Verùm vilis & plebeia vbique etiam existimatur; essi scribat Galenus, ^p *Inter ipsa cartilaginea Torpedo & Pastinaca carnè habent mollem & incundam, & mediocriter per ventrem subeuntem, nec concocti difficilem; Nutriunt item mediocriter, ceu alia quoque omnia, quæ carne molli sunt prædita. Et alibi ^q sola cartilagineorum torpedo & Pastinaca, siue vt vertit inter-*

^p Clau. 2. fol. 31. A.

^q Clau. 2. fol. 43. A.

pres Turtur, Landantur possisq; nonnunquā in saxatiliū penuria i; uti; satius tamen fuerit eas preparari cum beta trita, aut albo iure, porrum prolixius insendo, & piperis portuinculam. Hanc præterea edulem non solum esse, sed grati etiam saporis, Plinius quoq; testis est; quomodo ea in cibi vsum præparanda sit edocens his verbis, ⁷ Cibi causa extrahi debet è dorso Pastinacæ quicquid simile est croco, caputque totum. Et hanc modicè colli in cibis; quia saporis gratia perit; per id autem, quod croco simili in Pastinacæ dorso esse dicit Plinius, nil aliud profectò intelligit, quàm bráchias ipsas croco verè similes.

DE SIGNIS ICTVS RADII PASTINACAE, ET REMEDIIS. A

Vt Dioscorides scribit ⁵ Pastinacæ ictum comitantur dolores inextricabiles. nervorum distentiones, molestiae, Lágiores, & alienatio mentis, obmutescencia, oculorūque caligines, locus & partes propinque circuitu nigrescunt, sensu tactus crepto; & si quis eleuat, faciem pullam & crassam, graue olentemque reddit. Aetio verò authore; ¹ Qui ab ipsa percussus sunt, his vulneris locus manifestè apparet; sequitur autem dolor peritinax & totius corporis stupor; acutum enim & firmū habet aculeū, quo vehemētissima vi in altū impulsio nerui fauciatur, quapropter in aliquibus mors de repente totū cōnellēs corpus comitatur. Eius venenati ictus nullū remediū esse arbitratur Aelian⁹, inquit,

Aelianus alibi
lus discrepat.

² Ab omni medicina inuictus existit Pastinacæ aculeus; etenim primum vt pupugit, statim in-
terficet; neque enim alius quisquam; neque vulneratrix ipsa medicinam facere potest. Secus tamen sentiunt quam plures alij, aduersus huiusmodi ictū præsidia conscribentes. Dioscoride namq; authore; ⁸ Quæcumque contra Viperarum morsum valent, ei quæ Pastinacæ percussit
medentur. Et vt idem alibi tradit; ⁷ Foliorum ramorumque salute decoctum epouū eidem ictui prædest. Quod

B

Plinius quoque ex eo (vti loca conferenti clarè patebit) his verbis trāscripsit; ³ Folia habet cotonei mali effigie, sed minora & candida; quæ cum ramis decoquantur; Menses ciet & vrinas, & Pastinacæ marinæ ictus sanat. Plinius præterea testatur, ⁴ Contra pastinacæ, & omnium marino-
rum ictus, nel morsus, Coagulum leporis, nel hadi nel agni, drachmā pondere ex vino sumi. Alibi verò inquit, ^b Percussus nerò ab ea medetur, & Galeos quidē, sed & Millus ac Laser. Et rursus alibi, ^c Auxiliatur item
Mallus contra pastinacæ, illius sumptus in cibo. Et postremò paulò post, ^d Pastinacæ contra suum ictum
remedio est; cinere suo ex acetō illito nel alterius. Aetius verò loco supra citato, præter plurima quæ
ad Pastinacæ ictū refert præsidia, quæq; longū esset recensere, Scribit etiā; ^e Narrant
quidam, si quis caudam Pastinacæ quæ ictam intulit, auferat; & in arborem, maxime quercum
suspendat ac figat; ipsam quidem arborem auferere, agrum autē sanari. Et postremò ibidē subdit; aut sicci
fici guttas quinque, cum tribus serpilli granis bibendas præbe. Quod Paulus Aegineta cōprobat, dicēs,
^f Pastinacæ ictibus auxiliantur licetis ficulnei guttæ quatuor aut paulò plures, cum cicutæ, serpilli
tribus aut quatuor; & quæ ad vipers commemorata sunt.

QVIBVS MEDEATVR.

Et si illis, quos suo radio percusserit, pelifera (vt dictū est) sit; nonnullis tamē affe-
ctibus ipsam salutarem experimur. Dioscoridis namq; testimonio, ⁸ Pastinacæ radio, qui à
cauda eius exiliens prominet retrouersis squamis, dentium cruciatus sedantur; siq;git enim eos
& extrahit. Vbi notandum est, quòd cum squamis prorsus careat tum Pastinacæ tū eius
radius; per retrouersas squamas nil aliud (vti arbitror) intelligere potest Dioscori-
des, quàm illius radij dētes; quibus (vti in descriptione diximus) totus vtrinq; ferra-
tus est; & si satis impropria huiusmodi sit locutio. Celsus præterea & Plinius non solū
hunc radium idem præstare testantur; sed quo etiā pacto ad id eo vtēdum sit, edocēt.

In Dioscoridē
animaduertio.

D

Ille enim de dolore dentium agens, inquit, ^b Plani prescis, quem Pastinacæm nostris, τρυγώνια Græci
vocat; aculeus torretur, deinde conteritur, resināque excipitur, qua dente circumdata, hunc
soluit. Hic verò de dentium etiam dolore pertractans, scribit; ¹ Pastinacæ quoque radio scyrica
re gingiuis, in dolore utilissimū; Cōteritur is, & cum elleboro albo illitus, dentes sine vexa-
tione extrahit. Et vt etiā tradit Plinius; ^k Strumas Pastinacæ radio pungi, ita ut non vulneret, prodgit; id faci-
endū quotidie donec percutiatur. Eodē teste; ^l Partus adinmare & faciles facere Pastinacæ radius adalligatus ubi cito
estimatur, si nihil ablatum sit, ipsamque denno in mare demissa. Et rursus vt idē author est; ^m Truvium sea-
biq;que nō hominū modo, sed & quadrupedū efficacissimè sedat iecur pastinacæ decoctū in oleo.

T ij

Lib. 32. cap. 5.

Lib. 6. cap. 47.

Lib. 13. cap. 37.

Lib. 13. cap. 5.

Lib. 6. cap. 45.

Lib. 3. cap. 35.

Lib. 22. cap. 15.

Lib. 28. cap. 10.

Lib. 32. cap. 2.

Lib. 32. cap. 5.

Lib. 32. cap. 5.

Lib. 13. cap. 37.

Lib. 5. cap. 21.

Lib. 2. cap. 19.

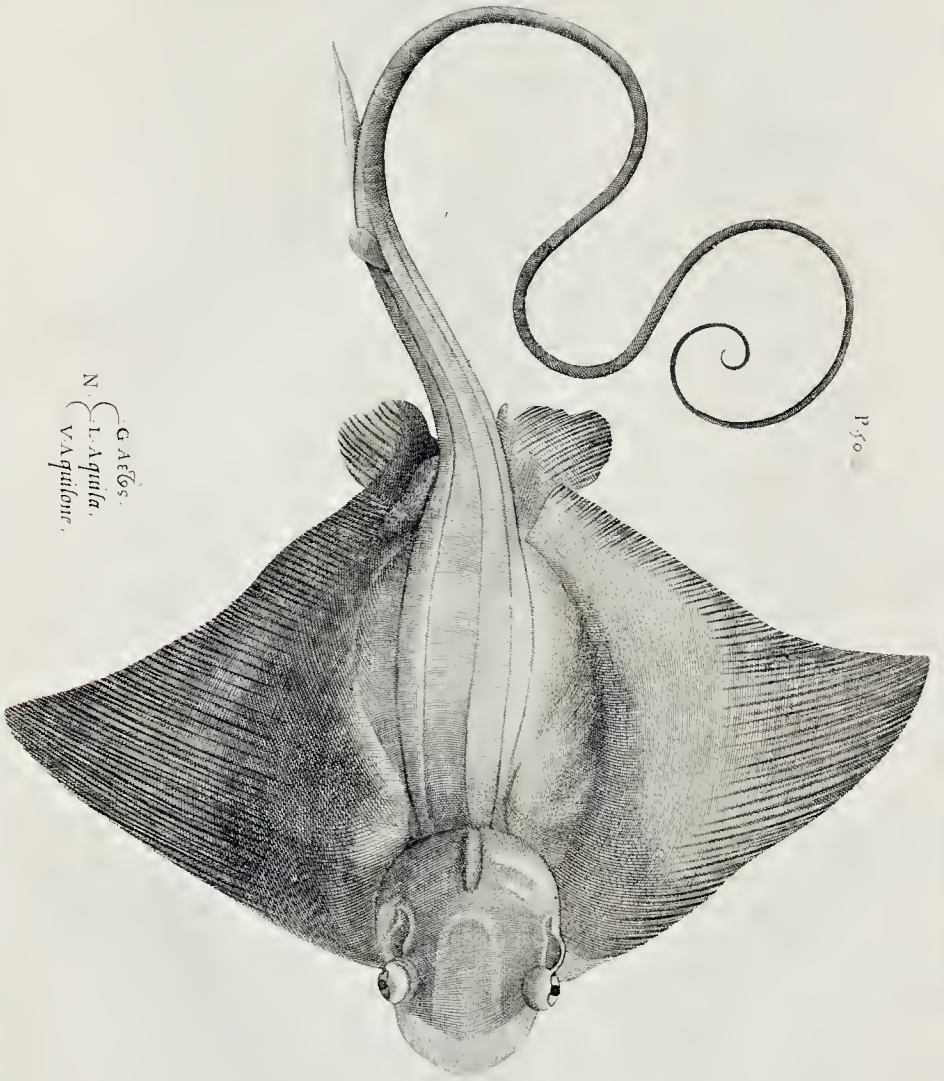
Lib. 4. cap. 9.

Lib. 32. cap. 7.

Lib. 32. cap. 8.

Lib. 32. cap. 10.

Lib. 32. cap. 10.



P 50

N { C Aetōs.
L. Aquila,
V Aquilone.

HISTORIA QVADRAGESIMA OCTAVA

DE AQUILA

NOMEN.



PISCIS in ordine nostro quinquagesimus, quem Romæ *Aquilone*, Neapolitani *Aquila*, Ianuenses *Pesce ratto*, Aquitani *Tarsifanxe*, & alicubi *Pesce Rosso* appellant; græcè *ΑΙΤΟΣ*, latinè verò *Aquila* dicitur. Hunc autem piscem nostrum veterum Aquilam esse, non solum Romana ac Neapolitana vulgaris nomenclatura latinum nomen amulara indicat; sed ex eò etiam intelligi potest quòd cartilagineus & planus piscis est; cuiusmodi *Aquila* piscis ab omnibus esse dicitur; quòd etq; nihil *Aquila* à veteribus tribuitur, quod huic non respondeat. Ad hoc accedit, quòd suis expansis alis volantem *Aquilam* imitatur, vnde à Græcis *ΑΙΤΟΣ* à latinisq; *Aquila* dici videtur. Nec propterea quòd proximè ad *Pastinacæ* accedat similitudinem, eius differentia siue species altera (vt falsò arbitrantur nonnulli) censei debet; quando (vt infra monstrabimus) manifestis ad eò notis ab ea distinguitur, vt diuersa species statui, atque *Aquila* appellari iurè possit & debeat.

DESCRPTIO

Cartilagineus & planus piscis est *Aquila*, vt veteres etiam testati sunt scriptores; Aristoteles enim cum^a *Raiæ Pastinacæ atque Squatina meminisset*; subdidit,^b *Cartilaginea verò præter ea que numerauimus sunt Bos, Lamia, Aquila, Torpedo, Rana, omneque genus Mustelorum.*

Quam quidem sententiam sic transcripsit Plinius,^c *Planorum piscium alterum genus est quod pro spina cartilaginè habet, vt Raiæ, Pastinacæ, Squating, Torpedo, & quos Bouis, Lamig, Aquile, Ranæ nominibus Græci appellant; quo in numero sunt Squali quoque, quantum non plani.*

In quo Plinij loco, Squali medosè legi, & Galei restituendum esse (vt in nostra etiam decima sexta, & trigesima nona historia notauimus) luce clarius patet. Nam illud Aristotelis, *καὶ πάντα τὰ γαλιώδην*, id est, vt vertit Theodorus, *omneque genus mustelorum*, græco serua-

to vocabulo, Galei & non Squali interpretatus est Plinius, vt in prædictis historijs demonstrauimus. Eandem præterea Aristotelis sententiam citauit & Athenæus scribens; Aristoteles autem in quinto de historia animalum cartilaginea esse inquit *Pastinacam, Bouè, Lamia, Aquilam, Torpedinè, Ranam, & Galios omnes.* Postremò Oppianus quoque *Aquilam cartilagineam* facit, dicens,^e *At canis atque Aquilæ & quæcumque squalia dicunt.* Licet autem reliqui plani & cartilaginei pisces aut ferè nullum, aut modicolum capitis vestigium habeant, *Aquila* tamè caput expressum exertumq; est, atq; Bufonis capiti simillimū. Vnde a b aliquibus *Pesce Rosso* (vt diximus) vocatur. In quo oculi satis magni, rotundi, atq; prominentes conspiciuntur; & post eos, bina magna atque patula foramina (non secus quàm in aliis planis & cartilagineis) insculpta sunt. Anterior capitis pars non in acutum, sed in rotundum rostrum definit. Os habet supina parte mediocre & valde denticulatum. Latera vti latiora, ita etiam magis acuta sunt quàm in *Pastinaca*; ita vt expansas volantis *Aquila* alas egregiè amulari videantur. In caudæ exortu vtrinque vna parua & rotunda pinna exorta est. In maribus verò ex vtroque podicis latere, qui circa caudæ principium extat, vna appèdix (vti in Raijs maribus etiam diximus) pendet. Caudam multò tenuiorem atque longiorem habet quàm *Pastinaca*; vnde forsitan alicubi (vt dictum est) *Pesce Ratto* appellatur, quia murinam caudam habere vi-

a Hist. lib. 7. cap. 5.

b Hist. lib. 5. cap. 5.

c Lib. 9. cap. 24.

d Lib. 7. fol. 143. v2.

e Lib. 1. fol. 117. v7.

Plinij locus restituitur.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

deatur. In caudæ dorso paulò post principium, pinnula vna parua primùm erigitur, ab hac verò deinceps aculeus ossis longus acutissimus atque vtrinque ferratus eminent. Nec si caudam huiusmodi aculeo, Pastinacæ instar, armatam habeat; Pastinacæ species, & non Aquila (vt nonnulli contendunt) existimari debet; quãdo haud dedecet consimili radio vel aculeo diuersas piscium species munitas esse. Neque etiam obijciendum est, apud nullum veterum scriptorum legi, Aquilæ caudam radio armari; nam cum veteres nil aliud de Aquila pisce testatum reliquerint, quàm quòd plana & cartilaginea est, atque duram carnem habet; quid obsecro mirum est? si caudam eius radio munitam esse, non notauerint. Quinimo (quod longè maius est) neque etiam radij in Pastinacæ cauda eminentis, cuius quamplures alij veterum mentionem fecerunt, vnquam (vt in historia quadragesima septima monstrauimus) mentit Aristoteles. Laxi & molli cute tegitur, inferiore parte, alba; superiore verò, luida. Venter habet mediocrem, intestina satis magna, iecur subflauum, lienem subatrum. Quæ in Romano foro piscario conspici solent Aquila, depictæ iconis magnitudinem non excedunt; Audiuimus tamen alicubi ad trecentas etiam libras excrecere consueuisse.

LOCVS ET PARTVS.

F Marinus piscis est Aquila, & lutulentus; in cœnosis enim maris locis visitat. Et vt ^f Hist. lib. 6. cap. vii. f cartilaginea reliqua (dempta Rana) animal gignunt, cum intra se prius oua pepererint; sic Aquila etiam catulos parit, vt Oppianus testatur his versibus;

At Canis atque Aquilæ & quæcumque felachia dicunt.
Et Delphin ponti princeps, Vitulique marini,
Hi pariunt fetus; fetus equare parenti
Passes optatę cernunt cum tempora lucis.

f Lib. 1. fol. 117. 23.

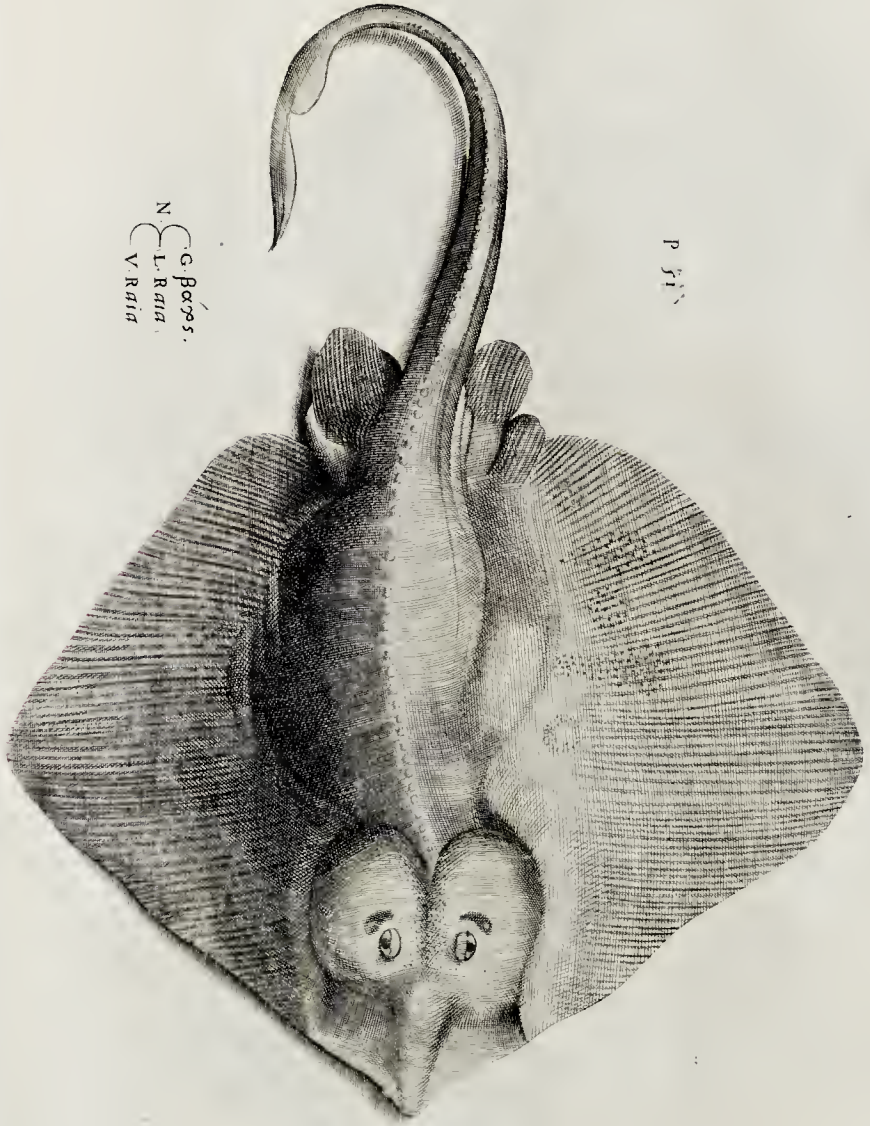
NATURA, ET MORES.

G Aquila tum pinnulis, quæ circa caudæ exortum sunt; tum latitudine sua, qua pinna-
narum vice vitur, natat. Soliagus piscis est; atque carniuorus. Et cum os sub-
tre ventre (vt diximus) habeat; non nisi supinus vescitur. Vnde tum ob id, tum quia
haud admodum celer est; cum pisces, quibus vescatur, haud facillè assequi possit, astu
eos venatur. Nam Pastinacæ instar latro cinatur ex occulto, trãseuntes radio caudæ fi-
gens. Quem quidem radium, non secus quàm Pastinacæ (vt superiore historia dixi-
mus) perniciosum atque pestiferum non solum piscibus, sed & hominibus esse arbi-
trantur. Vnde vbique capitis Aquilis, non minus quàm Pastinacis, cauda statim à pi-
H catoribus abscindi solet; ne eius radio, temere eas pertractantes lædantur.

VT SAPIAT, ET VT NVTRIAT,

Non solum insuavis, sed ingratus adeo palato piscis est Aquila; vt vbique vilis ha-
beat; eamque non solum nobiles, sed infimæ etiam plebis homines aspernari sole-
ant. Galenus Philotimi testimonio, ^h ipsam inter duræ carnis pisces iure connumerari, asserit. Et pro-
pterea agrè etiam admodum concoquitur. ^h Clas. 2. fol. 30. C.





N
C. Poros.
L. Rana
V. Rana

P 51



N { G. acipenser
L. laurus
V. muraena

P. 524

HIPPOLYTUS SALVIANVS.
 HISTORIA QUADRAGESIMA NONA
 DE RAIIS
 DE RAIARVM GENERIBVS.



E Nte nominum institutionem, descriptionemque corporis; quod clarior nostra Raiarum historia reddatur, de earum differentijs pertractandum duximus. ^a Aristoteles igitur, ^b atque Galenus, duo tantum Raiarum genera fecerunt; primum βῆτος, id est, Raiam; Alterum τοῦ λεῖο βῆτος, hoc est, *Leuiraiam* appellantes. ^c Athenæus deinceps his duobus generibus *testum* addidit, quod βῆτιδα καὶ σφῆραν, Raiarum scilicet *stellarem* vocauit. Nec si plures Raiarum differentie reperiri videantur; in prædictis assignandis generibus diminuti cõfendi sunt illi; quando non solum ad tria Athenæi genera, sed ad illa etiam bina Aristotelis atque Galeni, omnes facillè reduci possint. Nam cum Raiæ omnes aut aspera, aut læui cute intertæ sint, quæcunque asperam cutem habent, quouis modo illa aspera sit (multifariam enim, vt infra declarabimus, Raiarum exasperatur cutis) simpliciter βῆτοι, id est, Raiæ; quæ verò læui cute teguntur, λεῖο βῆτοι, hoc est, *Leuiratæ* appellantur. Cum præterea Raiæ nonnullæ dorsum (vt infra latius explicabimus) notis quibusdam depictum habeant; has stellares Raias vocauit Athenæus. Verùm cum hæc quoque aut aspera, aut læui intertæ sint cute (vtrumque enim accidit) vel ad Raiarum, vel læuiraiarum genus reduci debent. Et propterea vt Athenæi laudanda est diligentia; quippe qui paulò exactiore vsus sit diuisione; sic Aristoteles, & Galenus, cum eam fecerint geminam partitionem, quæ necessariò Raias omnes complectitur; damnandi ceu diminuti nõ sunt. Quibus sic declaratis, ad Raiarum nomenclaturam iam accedamus.

N O M E N R A I A E.

Piscis, quem Romæ (ob lapideos aculeos) *retrofa* siue *retrofa*, Massiliæ (eò quòd aculeis clauos imitantibus horreat) *Chenellade*, in Gallia *Raie boucles*, & Germani *Rochen* appellant; à Græcis βῆτος ἢ βῆτις dicitur. Propterea quòd caudam & dorsum recuruis aculeis, agrestis rubi instar, quem Græci βῆτος dicunt; armatum habeat. Et licet ^d βῆτος, ἢ βῆτιδα, tanquam diuersos pisces numerare videatur Athenæus; solo tamè sexu differunt; mas enim βῆτος, femina verò βῆτις vocatur; vt ex Aristotele colligi potest; quippe qui ^e ubi de illis agit, quæ æquè mari ἢ femina Raiæ conueniunt, βῆτος; vbi verò ^f de oiorum figura, pariendi quæ ratione pertrahit, quæ ad solam Raiam feminam spectant, βῆτιδος nomine vtitur. Cum præterea ^g βῆτιν, ἢ βῆτιν inter pisces recensiat Sophron, apud Athenæum, an iidem sint cum prædictis, vel diuersi; neque ipse explicat, neque facillè est diuinare. βῆτος autem, & βῆτις, à Latinis (non solum nomenclatura, sed significatione etiam Græca posthabita) Raiæ appellatur. Huius autem Raiæ Iconem non appinimus, propterea quòd ex depictis stellaris, atque læuiraiæ Iconibus, facillè cognosci possit.

N O M E N L A E V I R A I A E.

H Quinquagesimus secundus piscis noster; quem Romæ (eò quòd Mucò fordida eius sit cutis) *Macesa* siue *pancisa*, Massiliæ verò (à lecti straguli similitudine) *Hassade* appellant; λεῖο βῆτος à Græcis vocatur; Latine verò *Leuirata* dici potest; & si nemo veterum Latinorum *Leuirata* meminerit. Dicitur autem λεῖο βῆτος, propterea quòd dorsum eius cute læui tegatur, aculeis que careat. Nec obijciendum est; simul stare non posse, læuem esse, aculeis que carere; & βῆτος vocari; cum βῆτος piscis (vt supra monstrauius) ob recuruis aculeos, quibus, rubi instar horret; dicatur. Nam & si dorsum huius piscis eiusmodi aculeis careat, eisdem tamen munita est cauda. Vnde cū aculeatam ac horridam caudam habeat, dorsum verò læue, iurè λεῖο βῆτος à Græcis,

^a Hist. lib. 6. cap. 10.
^b Claf. 1. 10. 31. 3

^c Lib. 8. fol. 127.
 42.

^d Lib. 7. fol. 143. 45.
 80. 49.

^e Hist. lib. 1. cap. 5.
 lib. 2. cap. 13.
 Lib. 3. cap. 1. lib. 4.
 cap. 11. De part.
 lib. 4. cap. 15.
^f Hist. lib. 6. cap. 11.
^g Lib. 7. fol. 144. 1.

In Athenæum
 2. 1. 1. 1. 1.

G

H

à nostris verò Læuraia vocatur. Sed cum in Athenæo ^b λαύρατον, ἔϊνν etiam vocari legatur, mendum certè suspicor; cum ἔϊνν piscis sit ab hoc diuersus, & aspera cute cæcus; vt in historia quinquagesima habetur.

^a Suspicio mendum in Athenæo

NOMEN RAIÆ STELLARIS.

Non solum piscis noster quinquagesimus primus, qui Romæ dum minor est ^a Ἀστὴλα, maior verò factus Raia vocatur; sed & qui Massiliæ ^b Miralles dicitur; nec non quiuis alius ex Raiarum genere, cuius dorsum maculis quibusdam insignitum apparet, ab Athenæo ^c βῆτος καὶ ἔϊννα appellatur; à nostris verò Stellaris Raia vocari potest.

DESCRIPITIO RAIÆ.

Raia ex cartilagineorum ^a planarum piscium est numero; vt Aristoteles, ^b Plinius, ^c Galenus, atque ^d Athenæus restantur. Valde enim depressus piscis est, & ferè quadrangulus; nam vt anterior & posterior pars eius, atque vtrinque latus plurimum extenuantur; ita etiam in acutum desinunt. Pars tamen anterior haud æquè in omnibus acuitur; in Læuraia nanque (vt figura nostra. § 2. indicat) prominentior atque acutior multò est. In superiore autem parte anteriùs, in qua modicum apparet capitis vestigiù, oblongos oculos habet; & post eos, magna duo foramina patula semper & in paratum peruia. Parte inferiore os est, nonnullis earum denticulatum, alijs verò edentulum; sed vice dentium, asperioribus maxillis instructum. Ante os, bina olfactui deferuentia foramina, insculpta sunt. Præterea vt Aristoteles prodidit, ^e Branchias detestias, ὑποκρινόμεναι, supra etiam parte habet. Postremò hac eadem inferiùs podex conspicitur; qui in fœminis Raijs muliebri pudendo consimilis videtur. A podice statim cauda exoritur, in omnibus longa satis, atque teste Aristotele ^f ἀσπέρα, aculeis scilicet quamplurimis robustis atque incuruis horrida. In caudæ dorso duæ pinnae; & aliæ etiam duæ paruæ & orbiculares (non secus quàm in Pastinaca) circa caudæ ortù vtrinque scilicet vna, exoriuntur. Et si Aristoteles eam pinnis carere testetur, in-

^a

^b

^c

^d

Aristoteles notatur.

Aristotelis locus corrigitur.

quiens, ^g Cartilaginei quoque generis aliqua pinnis carent, videlicet quæ plerumque sunt, et eandem habent, ut Raia, ἔϊννα, & suaque latitudine natant. Et alibi, ^h Raia ἔϊννα similes pro pinnis extrema sua corporis latitudine natant. Nec ad probandum ab Aristotele quoque pinnae Raiæ tribui, Aristotelis locus citandus est, in quo habetur ⁱ βῆτος καὶ ἔϊννα καὶ ὅσα τὸ πλεῖστον μὲν ἔχουσιν ἀπὸ ἀλλήλων, id est, vt vertit Theodorus, ^k etiam tamen pinnae habere videtur ἔϊννα, quæque suam latitudinem non colligunt in mucronè; quando locus iste mendosus sit; & non βῆτος, sed βῆτραχος legi debeat; vt manifestissimè in historia quadragesima quinta declarauimus. Maribus præterea Raijs, vt in nostra quinquagesima secunda figura videre est, ex lateribus ostij excrementorum duæ pendent appendices. Vnde iurè restatum reliquit Aristoteles, ^l differunt nonnulli maris cartilaginei generis à suis fœminis; cò quòd maribus bina quedam circa excrementi ostium pendent; quibus fœminæ carent. Venter siue pars inferior laeuis & alba est; dorsum verò siue superior pars omnibus ex cineraceo (& si non æquè, nam aliquibus magis, aliquibus verò minus) flauescit. Nonnullæ autem illud non solum flauescens, sed notis etiam quibusdam insignitum habent; quod multifariam contingit; in aliquibus enim albæ paucae & maiores; in alijs albæ etiam sed plures & minores; in nonnullis verò binæ tantum nigricantes rotundæ atque oculos præferentes, haud ab similes ijs, quibus Torpedo pingitur, conspiciuntur notæ. Et vt colore, ita etiam laeuitate & asperitate superioris partis Raiæ differunt; nanque non minus quàm inferior, superior etiã pars laeuis apparet in aliquibus, in alijs verò aspera existit; vt Aristoteles etiam de piscium cute pertractans testatur inueniens ^m Cutis alijs squamata (eterim squama præuigilantia tenuitate teque desiliem summa corporis occupat) alijs aspera, ut Squatina Raiæ ἔϊννα reliquis generis eiusdem; alijs lentis, sed paucissimis. Differunt præterea & variè admodum aculeis quoque; nam & si omnibus, non tamen æquè aculeata est cauda; in nonnullis enim triplici aculeorù ordine, in alijs verò simplici duntaxat armata videtur. Et rursus vt nonnullæ præter caudam, nullam aliam partem aculeatam habent; ita in aliquibus non cauda solum, sed dorso etiam spinæ aculeis instructa est; in alijs verò tota etiã prona siue superior pars aculeis horret;

^h Lib. 7. fol. 111. r. 2.

ⁱ Lib. 8. fol. 177. 42.

^k Hist. lib. 1. cap. 3. li. 5. cap. 5. lib. 6. cap. 2.
 ^l Lib. 9. cap. 24.
 ^m Class. 2. fol. 31. A
 ⁿ Lib. 7. fol. 143. 46. & 51.

^o Hist. lib. 1. cap. 5. lib. 1. cap. 43.

^p Hist. lib. 6. cap. x.

^q Hist. lib. 1. cap. 5. De part. lib. 4. cap. 13.

^r Hist. lib. 1. cap. 5.

^s Hist. lib. 5. cap. 10.

^t De Part. lib. 4. cap. 10.

& in quibusdam deum supina quoque pars aculeata conspicitur. Suntque aculei ipsi in nonnullis frequentiores, in alijs verò rariores; atque in aliquibus maiores & validiores, in alijs verò minores & imbecilliores. Venterculum habent mediocre, in testina crassa, hepar subflavum, cui fellis hæret vesica (vt in *Lævirata* notavit Aristoteles) splenem verò subatrum. Satis excrefcere solent Raia; bicubitales enim aliquando vidimus, audiimusque alicubi multò maiores reperiri. Et vt testatum reliquit Aclianus, ⁷ non maiores argolico Cyprio Raia gignuntur in India, haud longè à thore.

⁷ Hist. lib. 2. cap. 3.

⁷ Lib. 3. cap. 4.

LOCVS, COITVS, ET PARTVS.

E Marinus piscis est Raia, ⁸ inter pisces maris peculiaris à Plinio; ⁹ inter eos verò, qui in conuulsis maris locis ⁷ nesciant, connumeratus ab Oppiano. Vt autem coeat edocet Aristoteles, inquit, ⁸ Plani car- ⁷ tilaginei iudonque habentes caudam, ut Raia Pasticina, & reliqua huiusmodi; non solum ad not. & sapinis, sed etiam tergo ⁷ splanarum supinis marinum superpositis, modo cauda impedimento nullo ob crassitudinem sit, coeant jactque Plinius hunc Aristoteles locum sic transcribens, ⁹ Vani piscium quibus cauda non ob- ⁷ est, aculeique; ut Raia & Pasticina; in coitu superueniunt. Vbi animaduertit debet in vulgatis plinianis codicibus mendosè legi, *plani piscium*, quibus cauda non est, aculeatque, ut testadines in coitu superueniunt. Nec solum cum Raia, ⁸ sed cum Squatina etiam Raia coire creditur Aristotele Authore. De quo quidem promiscuo coitu, in historia quinquagesima prima pertractauimus. Et vt idem testis est, ⁹ Canticula & Raia testacea quadam gerunt, in quibus humor ad oui similitudinem consistit; figura eius teste similis tibiarium lipulis est; meatusque sicut capillamentorù specie in testis. Sed caniculis fetus; rupta dil. placet illa testa proueniunt; ⁷ rays cum pepererint, rupta testa, excluditur fetus. Quæ omnia verissima sunt; vt in nostra trigesima nona historia declarauimus. Quamobrem ut rursus alibi Aristoteles prodidit, ⁸ Raia, & Leuiria gignunt animal, cum intra se oia pepererint.

⁷ Lib. 3. cap. xi.

⁸ Lib. 1. fol. 103. 29.

⁸ Hist. lib. 3. cap. 3.

⁷ Lib. 9. cap. 31.

⁸ Hist. lib. 6. cap. xi.

⁷ Hist. lib. 6. cap. xi.

⁸ Hist. lib. 6. cap. xi.

NATURA ET MORES;

F Carniuora est Raia; & supina vescitur; propterea quòd os subtus in vêtre habeat. Gregalis est. Et teste Aristotele ⁸ & Hygone later. Et licet in impressis graecis codicibus hoc non legatur, in Theodori tamen traductione, atque in vetusto manuscripto habetur. Vt praeterea in Aristotele verit Theodorus, ⁹ Obtrahit arena sse & selli, & Raia, & Passiver, & Squatine, cunq; nullam sui corporis partem in testam reliquerint, verberant radiolis sui oris, quos pisca tores vir gulas vocant; quas pisciculi cum aspexerint, adnatant quasi ad algis; quibus uesci soliti sunt. Et vt apud Plinium legitur, ¹ Squatina & Rhombus aditui pinnas exertas mouent specie nemulorum; Item quæ vocatur P. aia. Sed num Raia legi, vel Ranapotiun in vtroque re- ⁸ situi debeat, in historia quadragesima quinta disputauimus. Oppiano autem authore, ⁹ Raia hamo infixa, haud sponte trabentem sequitur; sed plurimum reluctando, saepe hamo soluta (piscatore dolente) effugit.

⁸ Hist. lib. 8. cap. 17.

⁸ Hist. lib. 2. cap. 37.

¹ Lib. 9. cap. 22.

⁸ Lib. 3. fol. 114. 23.

VT NVTRIAT, VT SAPIAT, ET QVIBVS MEDEATVR.

G Raia non solum nostris sed antiquis etiam temporibus viles fuerunt. Vnde apud Athenæum, ¹ Dorion cuiusdam Raiaum optimum piscem esse asserenti, non secus quam si quis cilix comed. ret palliū, respondit. Galenus verò ² Raiaum & Læviratam duriotes esse, & conuulsu difficilioris, atque copiosioris alimentii, quam torpedo & Pasticina prodidit. Quamobrem cum apud eundem Athenæum, scribat Diphilus, ³ Et Raia ori grata, Raiaque stellaris tenerior & boni succi; atque Lævirata alio difficilior et minus olens; vt Raia minus insuauem, Raiaum verò stellarem minus duram ac minus mali succi, quam Læviria (quæ re vera omnium deterior est, ⁴ & si carnem albam habeat, vt apud Athenæum ⁵ Epeneus in te coquinaria esse erat) esse, ei assentiri possumus & debemus; sic neque Raia suauem, neque Raia stellaris teneram bonique succi esse; concedendum est; quando omnes insuaues sint atque duræ carnis; solumque hepar tene- rum atque lapidum habeant. Hyeme tamen minus insuaues esse solent. Et propterea apud Athenæum ⁶ Arcestratus hyeme potissimum eas concidendas esse, susuadet; casio atque siphio conditas. Nunc autem maioribus elixis, cum alliato condimento; minoribus verò frixis, atque arancij mali succo & pipere conspersis plebei homines (nam nobiles ab eis abstinent) vesci solent. Et vt author est Plinius, ⁷ Auribus utilissimum Bani piscis sel recens, sed & innete-

¹ Lib. 8. fol. 128.

² Clin. 2. fol. 31. A.

³ Lib. 3. fol. 177. 42.

⁴ Lib. 7. fol. 135. 31.

⁶ Lib. 7. fol. 144. 3.

⁷ Lib. 32. cap. 7.

Plinij locus cor-
rigitur.

In Aristotelem
animaduertit.



P. 557

N. G. pini.
L. Squatina.
V. quadro



HISTORIA QVINQVAGESIMA

DE SQUATINA

N O M E N .



IC noster quinquagesimus tertius piscis, quem Romæ, *squadro di mare*, Massilienses, ac Galli (eò quòd Angelum cum expansis alis depictum æmuletur) *Peange*, & Lusitani *Lemio* vocant; à Græcis (propterea quòd cutis suæ asperitate linam, **A** quam *ῥίση* Græci appellant, imitetur) *ῥίση* dicitur; à Latinis ob cutis etiam squalorem, hoc est, asperitatē, *squatina* vocatur; nec non aliquando etiam *squatius*; vt Plinius testatur, inquitens,

^a *Rhina quem Squatum vocamus*; ac Isidorus Hyspaleus, dicens, ^b *squatius dicitur, quòd sit squamis acutis, unde Cyctus cute lignum politur*. Verùm cum Plinius, ^c in alijs locis omnibus *Squatina*, & non *squatium*, piscem hunc vocauerit; haud ab re erit (mea quidem sententia) mendum in præcitato Plinij loco suspicari; & Rhina, quem Squatinam vocamus, corrigendum existimari.

Plini locus fortis sic dicitur.

D E S C R I P T I O .

Cum lato sit corpore, atque cartilagineis pro spinis habet Squatina, non abre, vt **B** ^d Aristoteles, & ^e Plinius, testantur, *inter cartilagineos & planos pisces recensetur*. Et ^f Oppianus, dicens,

^f Tertia dicitur galeorum nomine turba,
At Galeis alias gentes numeramus, Acanthas,
Et catulos, Leues, Squatinas, adiungimus istis
Vulpes, & Varios.

Cartilagineis longis, & non planis, Squatinam adnumerare videatur. Quod tamē non inconuenit; nam cum oblongiusculo corpore sit quàm reliqui plani, haud dedecet, inter galeos eam connumerari ab ipso. Anterior capitis pars Squatina; lata, circularis atque retusa adeo est, vt rostro prorsus careat. Os plurimis dentium validorum acutorum atque in os recuruorum ordinibus munitum, non in supina parte (cæterorum cartilagineorum instar) sed in anteriore (non secus quàm in Rana marina) consistit. **C** Oculi parui sunt, in superiore capitis parte siti; non sursum tamen (vt piscis *Vranoscopi*) sed ad latera spectantes. Post oculos in eadem suprema capitis parte, foramina admodum patula, & in palatum peruia, atque atque in reliquis alijs planis & cartilagineis, insculpta apparent. Branchias non in supina corporis parte, vt plana & cartilaginea reliqua, sed in lateribus, Galeorum instar, habet. Pinnae vtrique binæ sunt, & vtraque in lateribus; priores, circa caput & maiores; quasi in eas corporis latitudo degenerauerit; posteriores, ante caudam exortum & minores. De quibus pinnis sic testatum reliquit Aristoteles, & *Squatina* & Rana pinnas lateribus accommodatas infra gerunt, propter **D** amplitudinem partis superioris; quæ autem parti suping commisse sunt, eas iuxta caput adiungas habent; nihil enim latitudo impedit, quo minus moueantur; sed pro superis illis has gerunt minores istis; quæ ad latera applicantur. Et præter has, in cauda dorso alia: duæ pinnula eriguntur. Cauda verò, quæ vt longiuscula, ita Aristotelis testimonio, ^b *plenior est*, in aliam vnâ lunatam pinnam definit. Ventriculus magnus est; Intestina etiam magna sunt. Hepar, ⁱ cui (teste etiam Aristotele) *virentis fellis vesica hæret*; per magnum est, pallidumque, atq; induas fibras diuisum. Lien verò haud magnus est, sed subnigris.

Lib. 31. cap. 11.
Lib. 12. cap. 6.
Lib. 9. cap. 12.
cap. 24. cap.
42. cap. 54.

Hist. lib. 5. cap. 5.
Lib. 9. cap. 24.

Lib. 1. fol. 113.

De part. lib. 4.
cap. 43.

Hist. lib. 5. cap. 5.

Hist. lib. 2. cap. 15.

Et licet ex cartilagineorum planorum sit numero, longiori tamen atque magis contracto corpore est (vt supra diximus) quam reliqua plana & cartilaginea sint. Pars supina cute regitur alba & laui; prona verò, cineracea atque *effera*; vt ^k Aristoteles, ^l Epicharmus apud Athenæum, atque ^m Plinius tradidere. Qua (non fecus quam antiquitus, vt idem subdit Plinius) lignum *ex ebora poliuntur*. Ex eaquæ cultellorum & falcatum ensium Vaginas, Turcæ atque Barbari maritimi, admodum pulchras conficere solent; nonnulli verò ensium capulum eadem muniunt. Ad multam molem excrefcit Squatina; ita vt aliquando vel centum libras superasse visâ sit.

^k De part. lib. 4. cap. 11
^l Lib. 7. fol. 143. 42.
^m Lib. 9. cap. 11.

LOCVS ET PARTVS.

E

Marinus piscis est Squatina, & iurè ⁿ inter pisces maris peculiare recensitus à Plinio. Oppiano auctore, ^o Ex illis marinus piscibus est, qui cœnosa loca incolunt. Et vt Aristoteles testatur, ^p Raia Pastinaca & reliqua huiusmodi, non solum ad motus supinis, sed etiam tergo femininarum supinis marium superpositis, modo cauda impedimento nullo ob crassitudinem sit, coeunt. At Squatinge, & quibuscunque plenior cauda est, his attritu mutuo tantum partum supinarum coire agitur. Et licet piscium diuersa genera non coeant; Squatina tamen cum Raia coire creditur; cuius rei veritatem insequente historia excutiemus. Vt verò idem tradit Aristoteles, ^q Cartilagineorum Squatina una bis anno parit. Verum cum, vt is alibi dixit, ^r Musteli quoque, qui etiam cartilaginei sunt, bis anno, excepta canisula, parit; priori loco haud forsitan τὰς δὲ σελαχῶν, vt Græci codices, quos vidimus, habent; sed τὰς δὲ σελαχῶν πλαστῶν, id est, cartilagineorum planorum, legi debet; vt animaduertisse videtur & Plinius, quippe qui eundem Aristotelis locum, ita vertit; ^s Ex planis Squatina sola bis parit. Quibus autem binis anni temporibus pariat, declarat Aristoteles his verbis, ^t Squatina etiam autumno, occafu vergiliarum parit, qui partus secundus est, primus enim verno fit tempore, sed secundus felicitior est. Vnde cum idem alibi dicat ^u ἢ εἴη τὴν κτερίδιν, τὴν κτερίδα καὶ ἀρχομένην τοῦ φθινοπώρου, καὶ τῶν περὶ τοὺς ἄστρον, ἀρχομένη δὲ ἐν τῷ φθινοπώρῳ; hoc est (vt vertit Theodorus) Squatina parit bis, nam & incipiente autumno & circa vergiliarum occasum, sed per autumnum felicitius; haud priorem Squatinæ partum incipiente autumno fieri, alterum verò vergiliarum occasu, id est autumno finiente, afferere credendus est; vt contextus eius sonare, atque Plinius testari videtur; quippe qui ita hunc locum transcripsit ^v Squatina bis parit autumno, *et vergiliarum occasu*; sed potius cum paulò supra Aristoteles scripserit ^w scorpio bis parit *et Sargus, vere et autumno*; ac deinceps subdiderit, ^x Squatina bis parit; parit enim (vt nos Græca verba sequuti interpretamur) *et autumno incipiente et vergiliarum occasu, per autumnum autem felicitius*; omisso priori & verno partu (ceu notissimo, ac piscibus ferè omnibus communi; vt ipsemet alibi testatur iniquens; ^y Pariunt pisces plurima sui parte mensibus his tribus, Martio, Aprilis, Maio; Autumno pauci, vt Salpa, & Sargus, & nonnulla alia generis eiusdem, paulò ante æquinoctium, adde his torpedinem et Squatinam) secundi tantum partus, tum ineunte autumno, tum vergiliarum occasu facti, meminisse videtur. Quam quidem Aristotelis sententiam cum sic transcripserit Plinius, ^z Plurimi piscium paritibus mensibus Aprilis, Maio, Iunio; Salpa autumno, Sargus, Torpedis, Squali circa æquinoctium. Squali apud eum pro Squatina mendosè legi clarissimè ex ipso Aristotelis loco intelligitur. Eodem praterea Aristotele auctore, ^a Singulis Squatinæ saturis partus septem aut octoni proueniunt; paritque Squatina Catulos, vt cætera cartilaginea; Postremò vt idem testatum reliquit, ^b cæteri Musteli satius fuerit et emittunt et recipiunt (timoris causa, vt in historia quadragesima docuimus) intra septimos; quod idem et Squatina, et torpedines faciunt. Vt verò Oppianus asseruerat, non intra se recipit fœtus, sed sub pinnulis suis tuetur; inquit enim.

ⁿ Lib. 9. cap. 11.
^o Lib. 4. fol. 143. 42.
^p Hist. lib. 5. cap. 11.
^q Hist. lib. 5. cap. 10.
^r Hist. lib. 5. cap. 11.
^s Hist. lib. 5. cap. 11.

Aristotelis locus misdosus videtur.

F

Marinus piscis est Squatina, & iurè ⁿ inter pisces maris peculiare recensitus à Plinio. Oppiano auctore, ^o Ex illis marinus piscibus est, qui cœnosa loca incolunt. Et vt Aristoteles testatur, ^p Raia Pastinaca & reliqua huiusmodi, non solum ad motus supinis, sed etiam tergo femininarum supinis marium superpositis, modo cauda impedimento nullo ob crassitudinem sit, coeunt. At Squatinge, & quibuscunque plenior cauda est, his attritu mutuo tantum partum supinarum coire agitur. Et licet piscium diuersa genera non coeant; Squatina tamen cum Raia coire creditur; cuius rei veritatem insequente historia excutiemus. Vt verò idem tradit Aristoteles, ^q Cartilagineorum Squatina una bis anno parit. Verum cum, vt is alibi dixit, ^r Musteli quoque, qui etiam cartilaginei sunt, bis anno, excepta canisula, parit; priori loco haud forsitan τὰς δὲ σελαχῶν, vt Græci codices, quos vidimus, habent; sed τὰς δὲ σελαχῶν πλαστῶν, id est, cartilagineorum planorum, legi debet; vt animaduertisse videtur & Plinius, quippe qui eundem Aristotelis locum, ita vertit; ^s Ex planis Squatina sola bis parit. Quibus autem binis anni temporibus pariat, declarat Aristoteles his verbis, ^t Squatina etiam autumno, occafu vergiliarum parit, qui partus secundus est, primus enim verno fit tempore, sed secundus felicitior est. Vnde cum idem alibi dicat ^u ἢ εἴη τὴν κτερίδιν, τὴν κτερίδα καὶ ἀρχομένην τοῦ φθινοπώρου, καὶ τῶν περὶ τοὺς ἄστρον, ἀρχομένη δὲ ἐν τῷ φθινοπώρῳ; hoc est (vt vertit Theodorus) Squatina parit bis, nam & incipiente autumno & circa vergiliarum occasum, sed per autumnum felicitius; haud priorem Squatinæ partum incipiente autumno fieri, alterum verò vergiliarum occasu, id est autumno finiente, afferere credendus est; vt contextus eius sonare, atque Plinius testari videtur; quippe qui ita hunc locum transcripsit ^v Squatina bis parit autumno, *et vergiliarum occasu*; sed potius cum paulò supra Aristoteles scripserit ^w scorpio bis parit *et Sargus, vere et autumno*; ac deinceps subdiderit, ^x Squatina bis parit; parit enim (vt nos Græca verba sequuti interpretamur) *et autumno incipiente et vergiliarum occasu, per autumnum autem felicitius*; omisso priori & verno partu (ceu notissimo, ac piscibus ferè omnibus communi; vt ipsemet alibi testatur iniquens; ^y Pariunt pisces plurima sui parte mensibus his tribus, Martio, Aprilis, Maio; Autumno pauci, vt Salpa, & Sargus, & nonnulla alia generis eiusdem, paulò ante æquinoctium, adde his torpedinem et Squatinam) secundi tantum partus, tum ineunte autumno, tum vergiliarum occasu facti, meminisse videtur. Quam quidem Aristotelis sententiam cum sic transcripserit Plinius, ^z Plurimi piscium paritibus mensibus Aprilis, Maio, Iunio; Salpa autumno, Sargus, Torpedis, Squali circa æquinoctium. Squali apud eum pro Squatina mendosè legi clarissimè ex ipso Aristotelis loco intelligitur. Eodem praterea Aristotele auctore, ^a Singulis Squatinæ saturis partus septem aut octoni proueniunt; paritque Squatina Catulos, vt cætera cartilaginea; Postremò vt idem testatum reliquit, ^b cæteri Musteli satius fuerit et emittunt et recipiunt (timoris causa, vt in historia quadragesima docuimus) intra septimos; quod idem et Squatina, et torpedines faciunt. Vt verò Oppianus asseruerat, non intra se recipit fœtus, sed sub pinnulis suis tuetur; inquit enim.

^t Lib. 9. cap. 11.
^u Hist. lib. 5. cap. 11.
^x Hist. lib. 5. cap. 11.
^y Lib. 9. cap. 11.
^z Hist. lib. 5. cap. 11.

G

Marinus piscis est Squatina, & iurè ⁿ inter pisces maris peculiare recensitus à Plinio. Oppiano auctore, ^o Ex illis marinus piscibus est, qui cœnosa loca incolunt. Et vt Aristoteles testatur, ^p Raia Pastinaca & reliqua huiusmodi, non solum ad motus supinis, sed etiam tergo femininarum supinis marium superpositis, modo cauda impedimento nullo ob crassitudinem sit, coeunt. At Squatinge, & quibuscunque plenior cauda est, his attritu mutuo tantum partum supinarum coire agitur. Et licet piscium diuersa genera non coeant; Squatina tamen cum Raia coire creditur; cuius rei veritatem insequente historia excutiemus. Vt verò idem tradit Aristoteles, ^q Cartilagineorum Squatina una bis anno parit. Verum cum, vt is alibi dixit, ^r Musteli quoque, qui etiam cartilaginei sunt, bis anno, excepta canisula, parit; priori loco haud forsitan τὰς δὲ σελαχῶν, vt Græci codices, quos vidimus, habent; sed τὰς δὲ σελαχῶν πλαστῶν, id est, cartilagineorum planorum, legi debet; vt animaduertisse videtur & Plinius, quippe qui eundem Aristotelis locum, ita vertit; ^s Ex planis Squatina sola bis parit. Quibus autem binis anni temporibus pariat, declarat Aristoteles his verbis, ^t Squatina etiam autumno, occafu vergiliarum parit, qui partus secundus est, primus enim verno fit tempore, sed secundus felicitior est. Vnde cum idem alibi dicat ^u ἢ εἴη τὴν κτερίδιν, τὴν κτερίδα καὶ ἀρχομένην τοῦ φθινοπώρου, καὶ τῶν περὶ τοὺς ἄστρον, ἀρχομένη δὲ ἐν τῷ φθινοπώρῳ; hoc est (vt vertit Theodorus) Squatina parit bis, nam & incipiente autumno & circa vergiliarum occasum, sed per autumnum felicitius; haud priorem Squatinæ partum incipiente autumno fieri, alterum verò vergiliarum occasu, id est autumno finiente, afferere credendus est; vt contextus eius sonare, atque Plinius testari videtur; quippe qui ita hunc locum transcripsit ^v Squatina bis parit autumno, *et vergiliarum occasu*; sed potius cum paulò supra Aristoteles scripserit ^w scorpio bis parit *et Sargus, vere et autumno*; ac deinceps subdiderit, ^x Squatina bis parit; parit enim (vt nos Græca verba sequuti interpretamur) *et autumno incipiente et vergiliarum occasu, per autumnum autem felicitius*; omisso priori & verno partu (ceu notissimo, ac piscibus ferè omnibus communi; vt ipsemet alibi testatur iniquens; ^y Pariunt pisces plurima sui parte mensibus his tribus, Martio, Aprilis, Maio; Autumno pauci, vt Salpa, & Sargus, & nonnulla alia generis eiusdem, paulò ante æquinoctium, adde his torpedinem et Squatinam) secundi tantum partus, tum ineunte autumno, tum vergiliarum occasu facti, meminisse videtur. Quam quidem Aristotelis sententiam cum sic transcripserit Plinius, ^z Plurimi piscium paritibus mensibus Aprilis, Maio, Iunio; Salpa autumno, Sargus, Torpedis, Squali circa æquinoctium. Squali apud eum pro Squatina mendosè legi clarissimè ex ipso Aristotelis loco intelligitur. Eodem praterea Aristotele auctore, ^a Singulis Squatinæ saturis partus septem aut octoni proueniunt; paritque Squatina Catulos, vt cætera cartilaginea; Postremò vt idem testatum reliquit, ^b cæteri Musteli satius fuerit et emittunt et recipiunt (timoris causa, vt in historia quadragesima docuimus) intra septimos; quod idem et Squatina, et torpedines faciunt. Vt verò Oppianus asseruerat, non intra se recipit fœtus, sed sub pinnulis suis tuetur; inquit enim.

Plinii locus corrigitur.

H

Marinus piscis est Squatina, & iurè ⁿ inter pisces maris peculiare recensitus à Plinio. Oppiano auctore, ^o Ex illis marinus piscibus est, qui cœnosa loca incolunt. Et vt Aristoteles testatur, ^p Raia Pastinaca & reliqua huiusmodi, non solum ad motus supinis, sed etiam tergo femininarum supinis marium superpositis, modo cauda impedimento nullo ob crassitudinem sit, coeunt. At Squatinge, & quibuscunque plenior cauda est, his attritu mutuo tantum partum supinarum coire agitur. Et licet piscium diuersa genera non coeant; Squatina tamen cum Raia coire creditur; cuius rei veritatem insequente historia excutiemus. Vt verò idem tradit Aristoteles, ^q Cartilagineorum Squatina una bis anno parit. Verum cum, vt is alibi dixit, ^r Musteli quoque, qui etiam cartilaginei sunt, bis anno, excepta canisula, parit; priori loco haud forsitan τὰς δὲ σελαχῶν, vt Græci codices, quos vidimus, habent; sed τὰς δὲ σελαχῶν πλαστῶν, id est, cartilagineorum planorum, legi debet; vt animaduertisse videtur & Plinius, quippe qui eundem Aristotelis locum, ita vertit; ^s Ex planis Squatina sola bis parit. Quibus autem binis anni temporibus pariat, declarat Aristoteles his verbis, ^t Squatina etiam autumno, occafu vergiliarum parit, qui partus secundus est, primus enim verno fit tempore, sed secundus felicitior est. Vnde cum idem alibi dicat ^u ἢ εἴη τὴν κτερίδιν, τὴν κτερίδα καὶ ἀρχομένην τοῦ φθινοπώρου, καὶ τῶν περὶ τοὺς ἄστρον, ἀρχομένη δὲ ἐν τῷ φθινοπώρῳ; hoc est (vt vertit Theodorus) Squatina parit bis, nam & incipiente autumno & circa vergiliarum occasum, sed per autumnum felicitius; haud priorem Squatinæ partum incipiente autumno fieri, alterum verò vergiliarum occasu, id est autumno finiente, afferere credendus est; vt contextus eius sonare, atque Plinius testari videtur; quippe qui ita hunc locum transcripsit ^v Squatina bis parit autumno, *et vergiliarum occasu*; sed potius cum paulò supra Aristoteles scripserit ^w scorpio bis parit *et Sargus, vere et autumno*; ac deinceps subdiderit, ^x Squatina bis parit; parit enim (vt nos Græca verba sequuti interpretamur) *et autumno incipiente et vergiliarum occasu, per autumnum autem felicitius*; omisso priori & verno partu (ceu notissimo, ac piscibus ferè omnibus communi; vt ipsemet alibi testatur iniquens; ^y Pariunt pisces plurima sui parte mensibus his tribus, Martio, Aprilis, Maio; Autumno pauci, vt Salpa, & Sargus, & nonnulla alia generis eiusdem, paulò ante æquinoctium, adde his torpedinem et Squatinam) secundi tantum partus, tum ineunte autumno, tum vergiliarum occasu facti, meminisse videtur. Quam quidem Aristotelis sententiam cum sic transcripserit Plinius, ^z Plurimi piscium paritibus mensibus Aprilis, Maio, Iunio; Salpa autumno, Sargus, Torpedis, Squali circa æquinoctium. Squali apud eum pro Squatina mendosè legi clarissimè ex ipso Aristotelis loco intelligitur. Eodem praterea Aristotele auctore, ^a Singulis Squatinæ saturis partus septem aut octoni proueniunt; paritque Squatina Catulos, vt cætera cartilaginea; Postremò vt idem testatum reliquit, ^b cæteri Musteli satius fuerit et emittunt et recipiunt (timoris causa, vt in historia quadragesima docuimus) intra septimos; quod idem et Squatina, et torpedines faciunt. Vt verò Oppianus asseruerat, non intra se recipit fœtus, sed sub pinnulis suis tuetur; inquit enim.

^a Lib. 9. cap. 11.
^b Hist. lib. 5. cap. 11.
^c Hist. lib. 5. cap. 11.
^d Hist. lib. 5. cap. 11.
^e Hist. lib. 5. cap. 11.
^f Lib. 1. fol. 119. 17.

^f Obseruant Squatinæ natos, nec ventre recundunt, Vt Canibus mos est, sed pandunt subter hiatus In madidis alis quantos aperire natantes Ore solent rictus, sic fatus alta vorago Sorbet, & in tanta natos formidine feruat;

NATURA, ET MORES.

Carniuora est Squatina, & solitaria; nunquam enim vnà plures capiuntur.

g Hist. lib. 9. cap. 37.

Et Aristotelis testimonio, ^g Vt Polyopus sui mutatione coloris uenatur pisces (trahit enim sibi colorem similem iis, quibus appropinquauerit faxis; quod idem etiam, cum metuerit facit) Sic piscium sola Squatina ita affici solet; mutat enim hæc, more Polypi, suum colorem.

h Hist. lib. 9. cap. 37.

Vtitur præterea & alia solertia in captandis piscibus; Nam vt idem testis est,

i Lib. 9. cap. 42.

^h Obvrit arena sese, cunq̄ue nullam sui corporis partem intellam reliquerit; uerberat (τοῖς ἐν τῷ σώματι, καλοῦσιν οἰάλας ἐξβήσια, hoc est (ut vertit Theodorus) radiolis suis oris, quos piscatores uirgulas vocant, quas pisciculi cum aspexerint, adnatant quasi ad algas, quibus uesci soliti sunt.

Quem quidem locum sic transcripsit Plinius, ⁱ simili modo (de solertia enim marina Rana locutus prius fuerat) Squatina abdita pinnas exertas mouet specie vermiculorum.

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET

QVIBVS MEDEATVR,

Ignobilis atque iniocunda adeo est Squatina, vt vel infimæ plebis homines eam

k Clas. 2 fol. 31. A.

alpernari soleant. Galeno teste; ^k carnem duram habet & concoctu difficilē; sed quæ corpus

l Lib. 8. fol. 177. 45.

magis alit quàm torpedo, aut Puffinaca. Et si Diphilus apud Athenæum, secus Ienti

at, inquit, ^l Squatina, quæ etiam ex cartilagineis existit, concoctū facit, & leuis est; & quæ maior est, magis alit. Apud eundem Athenæum

Diphilus dicitur a Galeno.

m Lib. 7. fol. 159. 33.

^m Dorion in Smyrna, Archesstratus uero circa Miletum ortas Squatinas celebrant. Plinio autem teste, ⁿ Squatinæ illæ

n Lib. 32. cap. 10. 2.

cresecere mammas non patiuntur, Earum uero cæcis

combusta pendendum pūssulas dēscit.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.
 HISTORIA QUINQUAGESIMA PRIMA
 DE RHINO BATO SIVE SQUATRAIA

N O M E N .



E ICVT ordinis ratio ex postulat, post Squatinam de Rhinobato pertractandum esse, ita hunc ordinis nostri quinquagesimum quartum locum appingendo Rhinobati dereliquimus. Verum cum *ῥινόβατος* piscis huc vsque (vt sperabamus) à nobis visus non fuerit, eius posthabita Icone, eiusdem historiam duntaxat conscribemus. Vt igitur græcè composito nomine *ῥινόβατος* ab Aristotele, ita à Theodoro *Squatinorais*, ab alijs verò

^a Hist. lib. 6. cap. 11

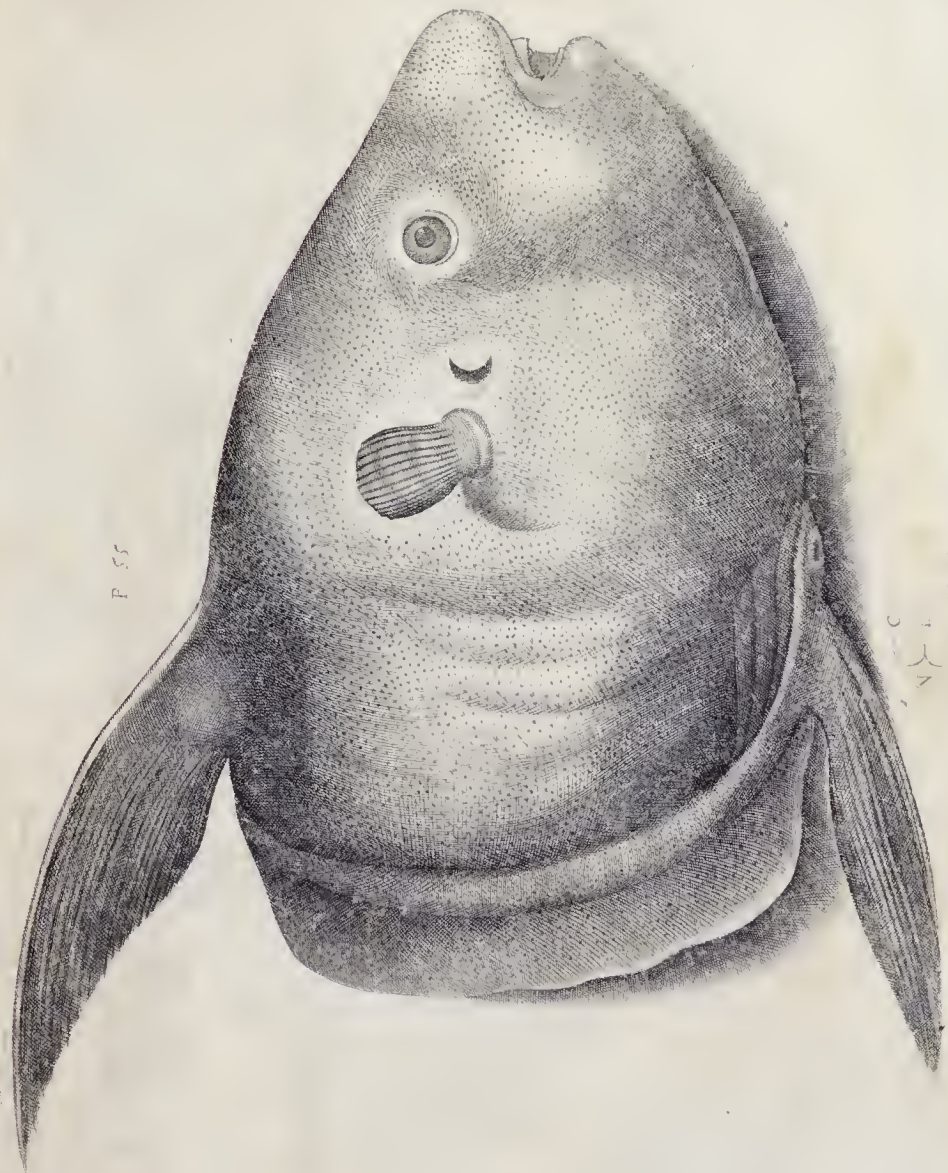
Squatra vocatur. Veterum autem solus Aristoteles atque Plinius (quod sciam) eius meminerunt. Inquit enim ille, ^a *Piscium caterorum diuersa genera eorum usum à nomine est; Squatina sola & Raia hoc facere creditur; argumento piscis cuiusdam, qui nomen ex vtroque compositum trahit Rhinobati (quasi Squatinoraiam appelles) est enim parte priore Raie similis, posteriori, Squatina; tanquam ex vtroque proveniens genere.* Et alibi, ^b *Quinetiam aduincorum accipitres, specie diuersi coire putantur; Idemque in nonnullis alijs auibus euenire animaduersum est. In marinis nihil adhuc exploratum habemus dignum memoratu; qui tamen Rhinobati appellantur, gigni creduntur ex Squatina & Raia.* Hic verò Aristotelem sequutus, ait ^c *Piscium diuersa genera non coeunt præter Squatinam & Raiam; ex quibus nascitur priore parte Raie similis; & nomen ex vtroque compositum apud Græcos trahit.* Quibus quidem verbis Rhinobatum piscem non solum describit Aristoteles, sed eundem verè etiam reperiri indicat; & si inuentu rarus sit; atque nobis huc vsque (vt diximus) inuisus. Propterea quòd non solito & ordinario, sed fortuito tantum coitu gignatur. Qua etià ratione, neminem alium antiquorum mentionem eius fecisse opinamur. Nec si Aristoteles vtroque præcitato loco, per verbum credo loquitur; an piscis iste re vera reperiatur, vel potius fictitius sit, in dubium verti debet; quando si vtrūque locum eius exactè expendamus, in neutro verbum creditur, quo vsus est, ad piscis figuram, aut existentiam referri debet; sed solum ad procreandi modum. Ita vt Aristoteles,

^b De Gene. auis. lib. 2. cap. 5.

^c Lib. 9. cap. 18.

F sicuti vtrobique Rhinobatum verè reperiri innuit; sic vtrobique eundem gigni ex extraordinario Raie & Squatina coitu, credi scribit. Si aliquando igitur Rhinobati piscis (quod quidè desideramus) spectandi dabitur occasio; Iconem atque pleniorẽ eius exhibebimus historiam, hoc interim, his paucis contentus sis candide lector.

G



P. 55

154
C
L
V



HISTORIA QVINQVAGESIMA SECVNDA

DE MOLA

NOMEN,



ISCIS nostri quinquagesimi quinti, quem in ijs Italiae locis, in quibus capi solet, *Mola*, Massilienses *Moli*, & Hispani *Rota* appellant: à veteribus graecis Iuinitius scriptoribus neque mentionem ullam fieri scimus, neque factam esse credimus. Varia enim adeo ac ita diuersa ab alijs piscibus figura eius est, vt haud nos latere posset, si illorum quispiam eius quouis modo meminisset. Quamobrem cum graeco & latino nomine careat, vti vulgò (propterea quòd rotundus ferè piscis videatur) *Molā* vocant; ita & nos eadem ratione ducti cum *Molā* vocabimus. Nec est vt quispiā piscē hunc antiquorum *Rotam* esse arbitretur, ea persuasus ratione quòd sicuti nunc vulgò ob rotundā figuram *Molā* (vt diximus) vocant, ita etiam olim eadem de causa veteres *Rotam* appellasse videantur; quando ea quae veteres *Rota* tribuūt pisci, huic nostro non conueniāt. Cum nanque Plinius & Aelianus inter veteres *Rota* piscis mentionē fecerint, ille de marinis beluis agens, inquit; ^a *Apparet et Rotā appellatā à similitudine quaterni & distictae rotas, in diebus eorum oculis duobus utrinque claudentibus*; hic verò de Cetis etiam pertractans ait, ^b *Inter hisseondi beluis numerantur quae Rotae appellantur, haec gregatim nascuntur maximè prope Athonem montem*; Eas non fortes esse ferunt; earum vertices apparet, & adeo longis sunt hirsute spinis, vt haec extra mare emineant. Cum remigationis strepitum perceperunt, tum circūuolantur, & circūuoluntur, vt quàm altissimè sese in profundum decendant; rursusque ex imo gurgite ad summum sese effereant, uersiones in orbem faciunt; unde nomen traxerunt. Quorum neutrum *Molae* pisci respōdet; vti tū ex *Icone*, tum ex descriptione nostra clarissimè patet. Neque si apud latinum Aristotelem legatur, ^c *Sacer estate partit mox Anrata, L. i. par. Normis, Molans*; hic piscis noster *Molaris* eius, ob nominis similitudinē, cōferri debet; nā neque in impressis neque in manuscriptis graecis Aristotelis codicibus *Μολαίνος*, aut aliud graecū nomē, quod *molaris* sonet, habetur; vnde iurè mirari cōuenit, cur Theodorus *Molarem* addiderit

DESCRIPTIO.

Cartilagineus piscis est & *Mola*; non tamen longus vt *Galei*; neque planus vt *ili*, de quibus proximè egimus. Non enim (illorum instar) in dorsum & ventrem, sed in latera valde compressus est; eiusque figura piscis potius utrinque valde compressum caput, quàm piscem vniuersum representare videtur. Vnde cum Luca Ghinus medicus celeberrimus (qui multos iam annos tum in Bononiensi, tum in Pisana academia maxima audientium utilitate simplicia professus est medicamēta) eius *Iconem* ad me ex *Pisis* mitteret, perrara adeo ac praeter aliorum piscium morem visa est, vt veritus ne vasis alicuius pictoris collusione esset conficta, eam alijs meorum piscium *Iconibus* temerè adiungendam non statui. Verùm cum multos post menses quidam *Ichthyopola* per famulum mihi significasset, apud se in foro piscatorio piscē incognitum, & nunquā alias ibidem visum reperiri (solent enim Romani *Ichthyopola* ubi forte nouum aliquod piscium genus in Romanū forum piscatorium deferretur, id mihi citissimè nuntiare) eò aduolans piscem eiusdem prorsus figuræ, quam sub nomine *Molae* depictam ad me trāsmisserat Ghinus, intuitus; piscem talem, qualem hic ad viuum pictum exhibemus, verè reperiri certior factus sum; eumque quindecim mer-

^a Lib. 9. cap. 4.
^b Lib. 2. cap. 21.

^c Hist. lib. 6.
cap. 47.

^c In non solum
nuntiat.

Luca Ghinus:

D

catus argenteis domum deferri iussi. Quòd vbi rescitum est, pleriqs amici viri docti nouarumque rerum studiosi, eius videndi gratia ad me illico de more accesserunt; vti enim semper cum nouū aliquem piscem, aut aliquod aliud rarum animal ex piscibus sum (quod mihi sæpissime cōtingit, nam tum sedula diligentia, qua in eis venandis vtor, tum quamplurimorum clarorum virorum humanitate, qui me harum rerū studio maximè delectari norunt; nil ferè noui, nil monstrofi, quod ad animantū genus spectet, Romam defertur, cuius ego statim particeps non sum) amicis ac studiorum socijs (tum ne eos ea, qua ego in ijs rebus spectandis voluptate fruor, defraudē; tum vt ex mutuis eorū colloquijs de huiusmodi nouis & incognitis rebus certi aliquid facilius cōmentari liceat) statim nuntio; sic ipsi illico ad me aduolant. Postquam igitur omnes, qui ad Molā ceu nouum piscem spectandam, domi meæ conuenerant, intuiti atque admirati satis fuere rarā piscis effigē; internas partes eius singulas secui, coriūmq; detraxi; quod tomento infartū adhuc apud me vnā cum pleriqs alijs rarā figuræ piscium corijs seruatur. Mola itaq; exiguum os habet; dentes tantum geminos superius vnum, inferius alterum, vtrunq; magnum, latum, atq; vniuersam oris partem muniētē; quorum inferior retusor, superior verò magis acutus ac secans est. Oculi parui sunt & orbiculares. Branchiarū externum orificium vtrinq; vnū est paruum & semicirculare; propè quod etiam vtrinq; pinna vna parua & rotunda sita est; quæ alia prorsus ratione, quàm aliorū piscium laterales pinnæ, mouentur. Cum enim ille in piscibus cæteris à cauda ad caput, in hoc nostro à dorso in inuim vterem deducuntur atq; mouentur. In extremo præterea dorso propè caudā alia multò maior pinna, non rotunda, sed oblonga erigitur; è cuius regione altera eiusdem magnitudinis & figuræ imo ventri statim ab ano subest; quæ alio etiam modo, quàm dorfi & ventris aliorum piscium pinnæ, mobiles sunt. Non enim vt illæ à cauda ad caput eriguntur, à capiteque ad caudam inclinātur; sed in vtrunque latus mouentur. In caudam carneam non degenerat; nam postrema eius æquè ac latera lata sunt; pinnata tamen cauda non oblonga sed lata, atque omnem postremam piscis partem amplexante, in lateraque mobili munitur. Cute tegitur aspera, non secus ferè quàm Squatina. Ventre est subalbido, dorso verò cineraceo. Caro eius candidissima est; ita vt nerueā potius quàm carneam substantiam præferat. Carni corium firmiter adeo hæret, vt non nisi maximo labore acutissimisque cultris separari queat. Iecur habet pallidum magnum atque tenerrimum; quod dum coquitur, pro maiori parte in oleosam pinguedinem liquatur. Noctu partes quasdam internas ita splendentes habet, vt coruleus atque oculis gratus ex eis splendor è longinquo etiam eniteat. Ad maximam piscem hunc excrefcere audio magnitudinem; quem nos vidimus atque petrecauimus centenas libras superabat.

LOCVS.

H Molam pelagium & non litoralem piscem esse, ex eò intelligi potest; quòd ex cæteris genere sit; quorum proprium est litora non adire, sed in pelago vitam degere, vti testatur Aelianus ^d ad litora iniquens, & minime profunda loca, aut breuita ex cæteris genere nullam appropinquat sed in alto & profundo uersatur, atque Oppianus his versibus.

^d Lib. x. cap. 2.

^e In litus pauca exiliunt, quæ corpore vasto
Sunt, hæc veliferis semper voluunt in undis.

^e Lib. 1. fol. 112. 48

Idem præterea eò etiam comprobatur, quòd vbiq̃ue Mola capi perrarò solet; vt quæ non nisi rarissimè & fortuito adnatare ad litora consueuerit; piscatores verò vti crebrò prope litora, sic ab eis valde longè non nisi rarò piscantur. Et sicuti è pelago non nisi rarissimè & temerè (vt diximus) marina petit litora, sic nunquam eam flumina subijisse, compertum est.

NATURA, ET MORES.

A

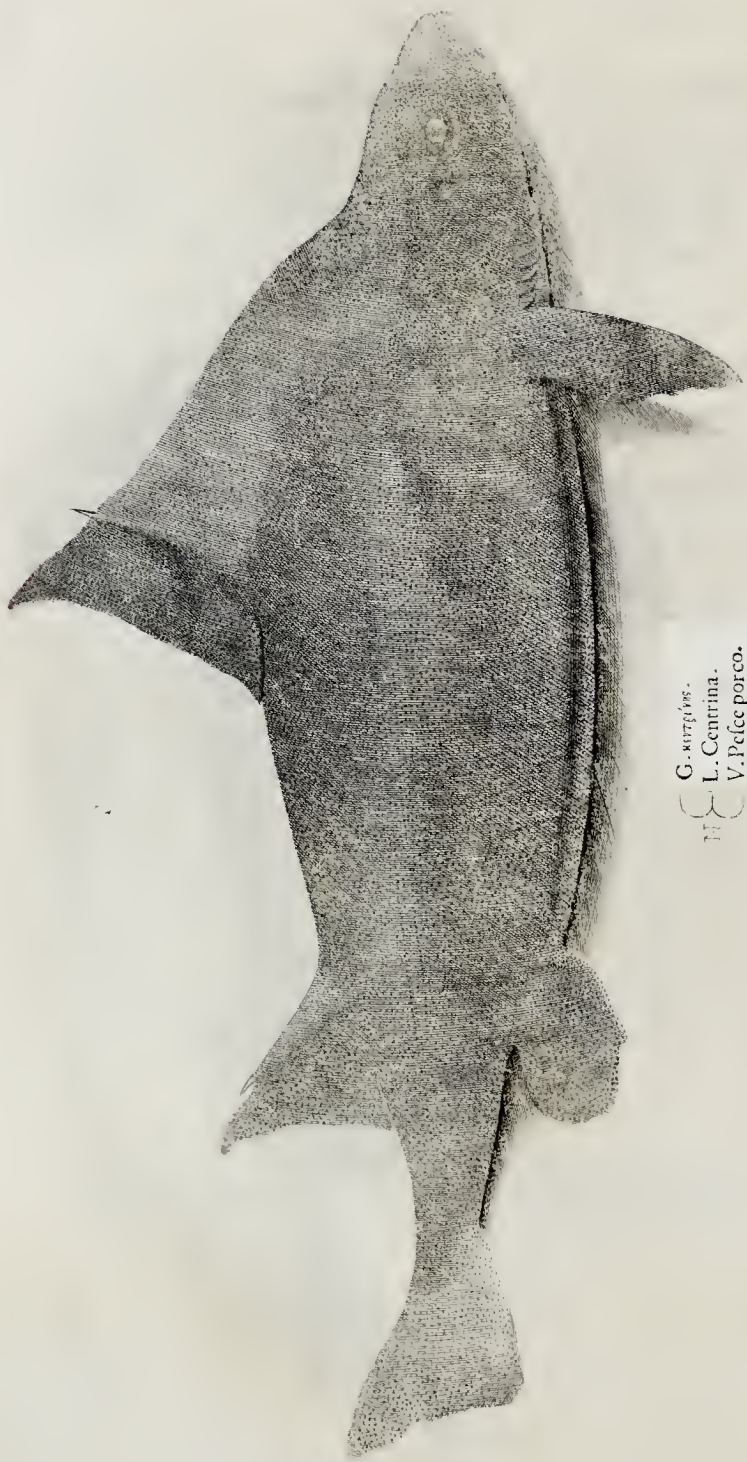
Et si paruum admodum (vt diximus) os habeat Mola, carniuora tamen est; non piscibus tantùm, sed crustatis quoque atque testatis, quæ facillè suis validissimis dentibus atterit, vescitur. Piscis est soliuagus. Non laterum solùm, sed dorfi etiam atque ventris pinnis natat; eas nanque (vt dictum est) in vtrumque latus mouet; & propterea non ad dirigendum iter solùm, sed ad natandum etiam fabricatæ videntur. Vti reliqua cartilaginea ouis priùs intus genitis, catulos demum parit.

VT SAPIAT, ET VT NVTRIAT,

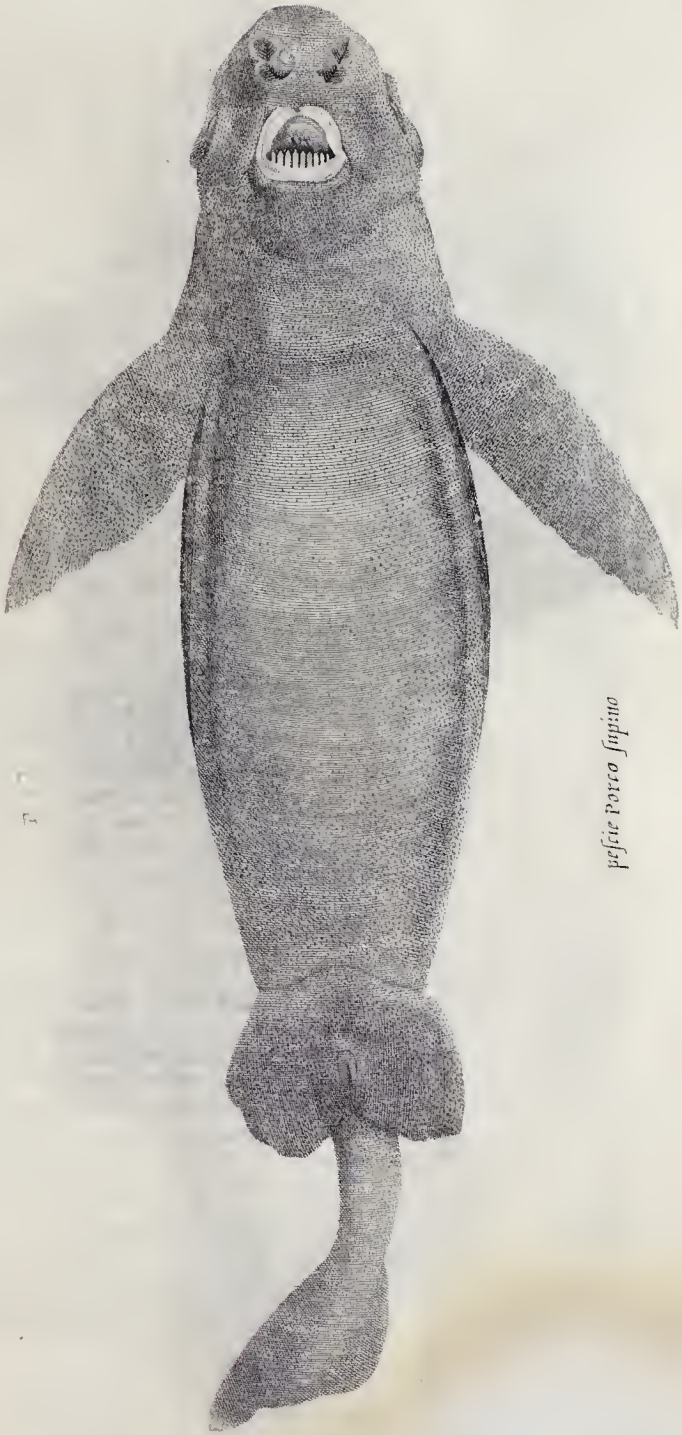
B

Non solùm insuauissima Mola est, sed mali etiam odoris; carnem habet (Centrina instar) piscium omnium durissimam, vt quæ non carneam, sed nerueam potius (vt diximus) præferat substantiam; & propterea mali succi, atque concoctu difficilissimus piscis est. Vnde iurè vbiq̃ue eum aspernantur; vixque reperiuntur, qui eo pasci audeant. Iecur tamè eius (quippe quod tenerum & non inspidum sit) frictum, atque arancij mali succo & pipere conspersum, à plerisque auideèdi solet,

C



Π Ε
C. kottinus.
L. Centrina.
V. Peſce porco.



pesce Porco sumpino

HIPPOLYTUS SALVIANUS.
HISTORIA QVINQVAGESIMA TERTIA.
DE CENTRINA

N O M E N,



E I C noster quinquagesimus sextus piscis, tota ferè Italia *pescis Porco*, ac Massilia *Porco* appellatus; ab Aeliano ab Oppiano atque ab Athenæo *κίτρινος* & *κίτρινος* vocatur; propterea quòd aculeis (quos græcè *κίτρινος* dicunt) armatus sit, vt testis est Oppianus inquiring.

^a Pugnares inter pisces Centrina vocatur
Altera, quòd stimulis credatur noxia nigris,

* Lib. 1. fol. 112. 60.

Latino autem nomine caret; quia nemo latinorum eius (quòd sciamus) vnquam meminit. Quamobrem nos græcam nomenclaturam amulati, Centrinam vocabimus. Quòd verò hic piscis noster Centrina sit, clarè procedente historia patebit; nam omnia Centrinæ à veteribus attributa huic nostro pisci optimè respondere, perspicuum fiet.

F

D E S C R I P T I O,

Vt quadragesima citauimus historia, ^b Aeliano atque ^c Oppiano authoribus, *Ex tribu Cannin generibus, genti secundum est Centrina*. Vt verò Athenæus refert, ^d *Aristoteles in quinto de animalibus Centrinam etiam inquit quandam galeam esse*. Quòd et si apud Aristotelem hodie non legatur,

^b Lib. xi. cap. 8.
^c Lib. 1. fol. 112. 56.
^d Lib. 7. fol. 114. 31.

Athenæus nota
tur

huic tamen pisci nostro (quem Centrinam esse certissimè credimus) haud inconueniens est. Nam cum cartilagineus sit & ferè teres piscis, atque plerisque alijs notis, cum Galeis reliquis conueniat; haud perperam Galeis annumerabitur. Rostrum habet neque admodum extensum, neque valde acutum; caput exiguum & depressum; oculos mediocres & splendentes; & post eos duo foramina auditorii deseruientia. **S**upina verò parte (vti in *Icone* nostra quinquagesima septima, qua piscis iste supinus representatur, videri potest) os rotundum est hiàs ferè semper atq; valde denticulati, superiore scilicet maxilla dentium acutorum & latorum triplici, inferiore verò confusum sed maiorum simplici ordine munitum. Et ante os bina foramina oblonga & ferè veluti gemina, interna & profunda parte quibusdam lineolis albicantibus, atque certo ordine dispositis depicta, olfactui dicata insculpta sunt. Branchiæ (galeorum instar) quinæ vtrinque sunt in lateribus & detectæ. Pinnæ etiam vtrinque binæ ad branchias duæ, reliquæ verò duæ circa podicem. In dorso quoque alia duæ pinnæ eriguntur; Prior à capite statim enascens plurimum elata in acutum desinens & maior; Altera inferior è podicis videlicet regione enata & minor; quarum vtraque longo rotundo robustissimo, ab eademque pinna (extrema parte dèpta) connecto aculeo munitur. Quorum aculeorū prior, siue prioris pinnæ ad caput; posterior verò, siue pinnæ posterioris ad caudam inclinatur atque vergit. Vnde iurè hic piscis noster antiquorū Centrina esse creditur, cum Aelianus dicat, ^e *Centrinis innati sunt aculei duri & aduersus omnia resistentes, quorum alter in capitis summo vertice, alter in cauda; atque venenatum quædam habent*. Oppianus verò inquit (vt supra etiam citauimus)

* Lib. xi. cap. 8.

^f Pugnares inter pisces Centrina vocatur
Altera, quòd stimulis credatur noxia nigris.

* Lib. 1. fol. 112. 60.

Nec aduersatur quòd hic piscis noster, non in capitis vertice, sed in primo dorso aculeum habeat; nam aut Aeliani locum mendosum esse, aut ipsum improprie pri-

num dorsum capitis verticem appellasse, ex Athenæo conijci clarè potest; quippe qui scribit, ⁸ *agnoscitur autem Centrina, ex eò quòd apud primam ῥοφίαν, id est, cervicis primam aculeum habeat.*

Neque etiam obstat, quòd non nigra, sed alba appareat detecta aculeorum pars; nam Oppianus transcribens præcitatum Aeliani locum (vt latius in quadragesima historia citauimus) expressurum illud, atque venenatum quiddam habent, poetica potestate atq; metaphora vsus, Cétrina aculeos nigros, id est pestiferos, vocauit. Cauda in pinnam inferiore parte latam superiore verò in acutum angulum desinentem degenerat. Inter caudam autem & podicis pinnas imo ventri nulla alia pinnula subnectitur. **A** Quòd ei cum Mustelo Spinace (vt in historia etiam quadragesima secunda notauimus) conuenit. Nam reliquis omnibus galeis inter podicem & caudam imo ventri singularis pinna subnauci solet. Neque dorfi aculeis illi absumilis est; quibus aurè eius aculei ab aculeis illius differant, ex historia & Icone vtriusque facile dignosci potest. Ventriculum habet Centrina satis magnum oblongum & crassum; intestina ampla, haud multis gyris reflexa; hepar albicans præpingue magnum, in duas fibras ad infimam ferè vsque ventris sedem extensas diuisum, quarum dextræ lata satis fellis vesica committitur; lienè rubrū atque veluti bifidum. Non squamis sed cute aspera, Squatina instar, & si multò asperiore, tegitur; quæ quidem firmè adeo duræ atque mucosæ carni eius hæret, vt vix quantumuis secanti gladio ab ea separari atque diuidi possit. **B** Colore est ex cinereo nigricante. Totius piscis figura oblonga est, & ad anum vsque triquetra apparet; cuius vnū latus, lati ventris planities est, quæ in nostra quinquagesima septima Icone expressam videmus; reliqua verò duo, piscis latera sunt; quorum dextrum in Icone quinquagesima sexta representatur; angulorum autem primus per summum dorsum excurrit, reliqui verò duo, veluti in quinquagesima septima Icone depicti videntur, ventris latitudinem terminantes, eandem à reliquis duobus tum trianguli, tum piscis lateribus diuidunt. Piscis iste mediocris magnitudinis est; sesqui cubitalis enim sæpe, bicubitalis verò perrarò capitur.

LOCVS, ET PARTVS.

C

Marinus piscis est Centrina, & cœnosa loca incolit, vt author est Aelianus atque Oppianus. Nam vt in historia quadragesima citauimus, ille de Centrina, & de secundo Canum genere agens, dixit; ^b *Postrema duo genera paruarum canicularum in cæno capiuntur; hic verò de eisdem loquens scripsit, ⁱ Quæ restant alia cæno merguntur in alto.* Pelagium potius quàm litoralem piscem esse arbitror, propterea quòd vbique ferè rarò capiatur. In nostro enim suburbano mari vix singulis annis duas aut tres captas videmus; quòd in pelagis potius quàm in litoralibus accidere solet piscibus. Oua intra se primùm gignit plurima, gallinaceorum ouorum vitellis simillima, deinde reliquorum cartilagineorum more animal parit.

D

NATVRA, ET MORES.

Centrina carniuora est, & foliuaga; vnde vt perrarò (vt diximus) sic etiam singularis ferè semper capi videtur. Suis aculeis, vt supra ex Aeliano citauimus, aduersus omnia resistit, atque etiam lædit; venenatum enim (vt idem asserit) quiddam habet. Quamobrem & Oppianus inter pisces, qui duris & venenatis pugnatis stimulis, Centrinam recenset inquit.

⁸ Lib. 7. fol. 147. 34.^b Lib. xi. cap. 8.ⁱ Lib. i. fol. 112. 59.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

^k Horrendus curuo qui gaudet Scorpius antro,
 Gobius in fulua nimium contentus arena,
 Et Canis, atque Draco, voluerisque per equora Hirundo;
 Hi duris pugnant stimulis, funduntque venenum

^k Lib. 2. fol. 127. 56.

Lip. 9. Inj. sus.

Quo quidem loco perperam verit interpres, *Et canis*. Nam cum in græco legatur *vai* κύνες, οὐ κύνες τρεῖσιν ἑπιπλανητοῖς ἀργυροῖσι; aut *Centrina*, aut *Canis ab aculeis feris appellatur*, vertendum erat. Capitur autem *Centrina* non secus quàm secundum canum genus, vt restatum reliquit Aelianus; de eisdem nanque pertractans, inquit, ^l *Piscenarium ratio hæc est, alium* ^l Lib. xi. cap. 8. *piscem illecebram ad eas captandas demittunt, ex his si qua capiatur, ceteræ omnes hoc videntes in captam insilunt, ac eam, nisi repellantur, hamo ex profundo extractam ad nauem vsque in sequuntur; invidia quædam hoc eas facere exitumares, quasi illa quæ c. pta est. sibi vni escam aliquam præ data alicunde sit; atque ex ipsis non nullæ in nauem insilientes, sc; e sua sc; dte c. r. p. n. t. u. r. Quæ sic transcribuntur ab Oppiano ἄλλοι τε γαλοῖ τε κύνες, κχι φῶλα κελαιῶν κιντροφόρων, id est.*

^m *Atque Canes galici (& non, Galici ex Catuli, vt vertit interpres)*

^m Lib. 4. fol. 147. 22.

percutunt, atque agmina ponti
 Quæ stimulis feriunt, seruant dum pignus amoris,
 Auxiliumque ferunt perituris federe certo.
 Piscator properat qui canis est alta vorago,
 Et in tribus longis hamum demittit in vadas;
 Cui super affixus piscis candore nitenti;
 Extemplo ad Catulum furtim mucrone reuulsum
 Ardentes currunt socii, nauemque sequuntur;
 Agmina tunc figes in sana triculpede telo,
 Tunc circumducta retis capiuntur in aluo.
 Non dant terga fugæ, nisi tractum sine fodalem
 Cernant, tunc vnâ fortes occumbere tentant.
 Non aliter mensi veniunt ad funera patres
 Defuncti nuper nati, tactique dolore
 Cum gemitu plangunt pectus, nec busiâ relinquunt;
 Nec tristes proprias cupiunt remeare sub cedes;
 Hærent impliciti tumulo, frustra que laborant,
 Et cupiunt vnâ cum nato claudere vitam.
 Sic isti nunquam conuulsum ad funera piscem
 Desituunt, donec casu moriantur eodem.

F

G

Quod autem *φῶλα κελαιῶν κιντροφόρων*, *Centrina* ab ipso appellentur, ex præcitato Aeliani loco, quem transcripsit, clarè patet.

VT NVTRIAT, ET VT SAPIAT.

Piscium omnium durissimam carnem habet *Centrina*, vt quæ non secus quàm ^{II} Mola, vt in historia quinquagesima secunda diximus, nerueam potius quàm carnem carnis habeat substantiam. Est præterea caro eius admodum glutinosa. Et vt author est apud Athenæum ⁿ *Eporonetus in re coquina, non solum insuauis, sed gravis etiam odoris est. Quam obrem difficulter concoquitur, excrementia est, & mali fucci. Vnde haud immerito vbique negligitur; vixque inter infima plebis homines reperiuntur, qui ea, vel in aliorum piscium penuria, vesci audeant. Hepar tenerinum est, sed non sapidum; quod dum frigitur, copiosum oleum effundit.*

ⁿ Lib. 7. fol. 147. 36.



DE HIS, QVAE MOLLIA DICVNTVR.



VM hoc loco, de Polypo primū, deinde de Sepia, & postremo de Lolligine pertractādū sit, quæ mollia dicūtur; quæ mollia sint, & cur mollia dicātur, explicādū in primis duxim⁹. Et quō explicatē magis hac excutiamus, cōmonendū primū est; ^aAnimaliū, vt author est Aristoteles; quædā ē *ῥαιμα*, id est, sanguinea, quæ dā uerō *ῥαιμα* hoc est, exanguia esse. Nec alicui mirū videatur, exanguia animalia uiuere; p̄pterea quōd sanguine animalū partes

nutriri videātur. Nam vt idē tradit Aristoteles; ^bHumorem genus quodque animalū cōtinet, quo si aut per um, aut per naturam ipsam priuetur; in perniciem agatur, necesse est. Habent etiam id diuersum in quo humor ille & fiat, & contineatur. Sunt hæc in aliis sanguis, & uenas; in aliis, quod is proportione respondeat; quæ quidē imperfecta sunt, atque alterū fibra alterum sanies dicitur. Quamobrē exanguia, cum sanguine careant, humorem siue saniem, sanguini p̄portione respōdentē ex quo nutriūtur habēt. Vnde Plinius etiam inquit, ^cPro sanguine est multis aliis humor. Et alibi; ^dSanguine non esse hīs fateor, sicut nec terrestribus quidē cunctis. Verūm finale quiddam, ut Sepia in mari sanguinis uicem atramentum obtinet; purpurarū generi infector ille succus. Exanguia rursus in quatuor genera sic diuidit Aristoteles; ^eNunc ordinem animalium, quæ sanguine carent persequemur, Genera in hoc ordine plura sunt. Primū quæ mollia appellauimus, hoc est, quæ sanguine carēt, & foris carne mollī obdusta, solidū intus, modo sanguinei generis, continēt; quale Sepia est. Secundum, quæ crassius tenuibus operiuntur, hoc est, quæ partem solidam foris, mollē carnosamque intus continēt; durum illud eorum tegmē, non fragile, sed collisile est; quale Cæcorū genus & locustarum. Tertiū quæ filicea testā cōclusa muniuntur, hoc est, quibus pars carnea intus; solida foris, fragilis atque ruptilis, non collisilis; quale genus Choncharum & Ostrearum est. Quartum insecta omnia; quod quidē genus multas & varias complectitur species animalium. Sunt porro insecta, quæ (vt nomē ipsum declarat) incisuras parte sui uel supina, uel prona, uel etiam utraque habent; nec osseum quicquam discretum, aut carneum; sed quiddā inter hæc ipsa medium, continent; quippe quæ corpore pariter intus, forisque duro cōstent.

Quæ ferē eadē, sic transcripsit Plinius, ^fviscium quidam sanguine carēt, de quibus dicemus. Sunt autē tria genera, In primis quæ mollia appellātur; deinde cōtecta crustis tenuibus; postremo testis cōtecta duris. Nos uerō de postrenis generibus alijs locis suis pertractaturi; hic de primo, scilicet de mollibus, pertractemus. Quæ igitur nos Plinium sequuti, Mollia uocamus, Aristoteles, & Galenus, *μαλακία* appellant. Cur autem *μαλακία* siue mollia dicantur, eorum uterq; innuit; ille inquires loco præcitato, ^gforis carne mollī obducuntur. Et alibi; ^hMollia ferē tota carnosa, & tactus cedentia sunt; hic uerō scribens; ⁱMollia uocantur, quæ neque squamas, neque asperam cutem, aut testaceam habent; sed mollem, inflat humanā. Est hic tamen animaduertendum, ne nominum decipiamur similitudine, mollia ἀπό τῶν μαλακοσχημῶν ἰχθύων, a piscibus mollis carni, quales sunt saxatiles, & eis similes; plurimum differre; hi enim tenerissimam carnem habent: cum illa (vt infra dicitur) eam habeant durissimā. Notandū etiam *μαλακόδερμα*, mollem cutem habentia, non *μαλακία* de quibus hic agimus (vt Theodoro & plerisq; alijs Theodori errorem sequuti, nominis ac significatus affinitate deceptis, uidetur) uocari ab Aristotele; sed cartilagineorum piscium oua; sicuti uerba eius diligenter contemplanti manifestissimū est. Cum enim dixisset, ^lCartilaginea uerō ἔρ uiscera cum intra se oua generent, mox animal foras pariunt; perfectum autem generant ouum; ita enim ex ouo animal gignitur, ex imperfecto nullū; extra autem non pariunt oua, quia natura frigida sunt; ἔρ non quia calida; ut quidē uoluit; statim subiungit, *μαλακόδερμα γούν γενῶσι, ἀπὸ τῶν εἶνα ὀλιγόδερμα, ἢ ἐρωαται αὐτῶν ἢ φύσις τῶν ἔκτατον, ἀπὸ μὲν οὖν τὸ ἄσχημα εἶνα, μαλακόδερμα γενῶσι, ἀπὸ δὲ τῶν εἶνα μαλακόδερμα, οὐ ἐύραξε, διεφείνετο τῶν εἶνα*, quæ quidē uerba neq; à superioribus distinctione capituli undecimi separare debebat Theodorus; cum eorum, quæ in illis dicūtur, causam reddat; neque sic uertere; Cute mollī intesta generant oua; quōd enim caloris exigua sunt, vltimum siccare natura eorum non potest; quia igitur frigida sunt molle generant. Quia enim pauca sunt caloris, nō efficit eorum natura admodum. Quoniā ergo frigida sunt, cute molli testā generāt; quoniam uerō molli testā sunt cute, non extra; perirent enim utique.

Hist. lib. 1. cap. 4. & c. & lib. 4. cap. 1.
Hist. lib. 1. cap. 4.
Lib. 9. cap. 7.
Lib. 11. cap. 3.
Hist. lib. 4. cap. 1.
Lib. 9. cap. 8.
Hist. lib. 4. cap. 1.
De part. lib. 1. cap. 8.
Class. 1. fol. 30. H.
De gene. ani. lib. 1. cap. 10.

A
B
C
D
Theodorus Lapsus.

* In 6 duplex
Lafus.

Sciendum præterea Plinium quoque in priori suo supracitato loco dupliciter errasse. Nam uti piscium quosdam (ut ipse dicit) sanguine carere, repugnat Aristoteli dicenti, ^m est omne sanè piscium genus sanguinis particeps; ita perperam inter pisces, mollia connumerat; cum exanguia sint, pisces verò (ut diximus) sanguinei; cumque branchiis careant; ⁿ branchias verò auctore Aristotele, pisces non habent peculiariter; ita ut sicuti nullus piscium branchiis caret; ita nullum aliud animal eas habet. Quamobrem Aristotelem constanter id observantem imitati, ea sola aquatilia, quæ branchias habent, pisces appellare debemus. Mollia igitur (sic dicta, ut diximus, quia ferè carnosa sint, & tactui cedentia; & propterea quòd sanguine, & brachiis careant; inter aquatilia animalia, & non inter pisces connumeranda) quæ & quot sint; edocet Aristoteles, inquit; ^o Mollia uti 10 hypi, septiæ, Lolliginis; & Plinius scribens, ^p Mollia sunt Lolligo, Septia, Polypus & cætera eius generis.

m Hist. lib. 2. cap. 10.

n Hist. lib. 2. cap. 13.

o Hist. lib. 5. cap. 6.
p Lib. 9. cap. 48.

COMMVNIS MOLLIVM DESCRIPTIO.

Cum Mollia omnia omnes ferè tum externas tum internas partes confimiles habeant; priusquam seorsum de vno quoque eorum pertractemus; omnium communis tradenda est descriptio. Ut igitur notauit Aristoteles, ^q Mollium exteriores partes hæc sunt; prænam pedes, deiniceps his coniunctum caput, postremò alveus sine sinus. ^r non dicitur pedes (qui ab eodè ^s πειραταῖσι etiam, & à ^t Plinio brachia dicuntur) ut idè tradit esse nos huius acetabulorum ordinibus instructis habent, ex quo genere uno polyporum. Quod sic transcripsit Plinius; ^x pedesque octoni omnibus. ^x Hæc quoque (eodem Aristotele teste) ipsos pedes anteriore parte circa caput, infra quidem oculos, circa autem os ^y den er. Cur autem anteriores pedes omnes habeant Mollia, in sequente historia Septiæ dicata, declarabimus. ^y Caput verò (ut ab eodem proditum est) inter pedes ^z conuertitur Mollia omnia habent. Quod sic etiam à Plinio transcribitur; ^z Mollibus caput inter pedes ^z conuertitur. In superiore autem capitis parte oculos habent; in inferiore verò, atque in medio ipsorum pedum, os; in quo ossicula duo nigra, incurua, & Pistaci auis rostrum æmulantia, dentium vice extant; ut in nostra sexagesima Icone, quæ relupinata Septiæ est, videre licet. Unde & Aristoteles inquit, ^a caput omnibus inter crura, quæ ^a brachia appellantur, cuius partes (siue ut vertit Theodorus, oris habitus) est; in quo dicitur, suorum quos oculi totidem grandis oculi; quibus distinctum exigua quedam prælat cartilago, continens paruum cerebrum (siue cerebellum Theodoro interprete) inest etiam in ore caro quedam exigua; qua vice lingue vtuntur; lingua enim nullis hoc in genere data est. Mollia cerebrum habere; & si sanguine carent; alibi etiam testatur Aristoteles, scribens; ^b Cerebrum autem omnibus in his est quæ sanguine non obtinent; ^c ob eam rem sanguinea appellantur; atque etiam quæ mollia nomine specialiter nuncupantur. Quod Plinius quoque confirmat dicens; ^c Cerebrum omnia habent animalia, quæ sanguinem; etiam in mari, quæ mollia appellauimus; quantumvis carcat sanguine ut Polypus. Præterea (ut idem auctor est Aristoteles) ^d Caput mollium tò xύτος id est, alveus, vel sinus (ut vertit Theodorus) sequitur, qui continet ^e πᾶν τὸ σώμα totum corpus (vel ut in alio legitur eodè ^e τῶν ἐντῆσιν interiora) ipsum autem pinnula ambium; ^f aliqui cum notant caput, si dicitur restè. ^f Quæ quidem alveus (ut idè prodit) partes interiores mollium ambit. Postremò (eodem Aristotele teste) ^f Mollia fistulam ante alveum positam supra brachia gerunt cauum; qua mare transmittunt, quantum suo admiserint alveo; quotiens aliquid ore capiunt; eamque modò in dextram partem transferunt modò in sinistram; hæc eadem fistula foam quoque atramentum fundere solent.

q Hist. lib. 3. cap. 1.
r Hist. lib. 4. cap. 1.
s Hist. lib. 4. cap. 1.
t De obs. cap. 28.
x Part. lib. 4. cap. 9.

y Hist. lib. 4. cap. 1.
z Lib. 9. cap. 28.

a Hist. lib. 4. cap. 1.
Part. lib. 4. cap. 9.

b Hist. lib. 4. cap. 1.

c Lib. 11. cap. 37.

d Hist. lib. 4. cap. 1.

e Part. lib. 4. cap. 9.

f Hist. lib. 4. cap. 1.

g Lib. 9. cap. 39.

F Aristotele teste) ipsos pedes anteriore parte circa caput, infra quidem oculos, circa autem os ^y den er. Cur autem anteriores pedes omnes habeant Mollia, in sequente historia Septiæ dicata, declarabimus. ^y Caput verò (ut ab eodem proditum est) inter pedes ^z conuertitur Mollia omnia habent. Quod sic etiam à Plinio transcribitur; ^z Mollibus caput inter pedes ^z conuertitur. In superiore autem capitis parte oculos habent; in inferiore verò, atque in medio ipsorum pedum, os; in quo ossicula duo nigra, incurua, & Pistaci auis rostrum æmulantia, dentium vice extant; ut in nostra sexagesima Icone, quæ relupinata Septiæ est, videre licet. Unde & Aristoteles inquit, ^a caput omnibus inter crura, quæ ^a brachia appellantur, cuius partes (siue ut vertit Theodorus, oris habitus) est; in quo dicitur, suorum quos oculi totidem grandis oculi; quibus distinctum exigua quedam prælat cartilago, continens paruum cerebrum (siue cerebellum Theodoro interprete) inest etiam in ore caro quedam exigua; qua vice lingue vtuntur; lingua enim nullis hoc in genere data est. Mollia cerebrum habere; & si sanguine carent; alibi etiam testatur Aristoteles, scribens; ^b Cerebrum autem omnibus in his est quæ sanguine non obtinent; ^c ob eam rem sanguinea appellantur; atque etiam quæ mollia nomine specialiter nuncupantur. Quod Plinius quoque confirmat dicens; ^c Cerebrum omnia habent animalia, quæ sanguinem; etiam in mari, quæ mollia appellauimus; quantumvis carcat sanguine ut Polypus. Præterea (ut idem auctor est Aristoteles) ^d Caput mollium tò xύτος id est, alveus, vel sinus (ut vertit Theodorus) sequitur, qui continet ^e πᾶν τὸ σώμα totum corpus (vel ut in alio legitur eodè ^e τῶν ἐντῆσιν interiora) ipsum autem pinnula ambium; ^f aliqui cum notant caput, si dicitur restè. ^f Quæ quidem alveus (ut idè prodit) partes interiores mollium ambit. Postremò (eodem Aristotele teste) ^f Mollia fistulam ante alveum positam supra brachia gerunt cauum; qua mare transmittunt, quantum suo admiserint alveo; quotiens aliquid ore capiunt; eamque modò in dextram partem transferunt modò in sinistram; hæc eadem fistula foam quoque atramentum fundere solent.

H Eiusdem fistulæ sic meminit plinius, ^g Est Polypis fistula in dorso; qua transmittunt mare, eamque modò in dextram partem, modò in sinistram transferunt. Hanc autem fistulam inferiore parte inter aluū & brachia habet; & sub brachijs potius (ut videri potest in Icone sexagesima) quam super brachia, ut in Aristotele legitur. Et licet omnia mollia hanc habeant fistulam, Aristoteles tamen præ citato loco perobscure adeo loquitur, ut eam solo Polypo tribuere videat. Verùm in libro de spiratione omnibus mollibus eam inesse explicatè edocet. Sic autem externis declarans partibus, internas quoque describit Aristoteles dicens, ^h vis quæ excipit anghia est longa, quam sequitur ^h ὀδονόστος hoc est, ingluuis (& non guttur ut vertit Theodorus) angustula, non abfinitis autibus, cui inngitur ventriculus tanquam alveasum,

In Aristotelem
aumenta uerbo.

Theodorus no
tatur

h Hist. lib. 4. cap. 1.
Part. lib. 4. cap. 1.

& cum post hæc verba subiungat Aristoteles, τὸ δὲ σχῆμα ἑσπεῖον (vel ἑμοῖον, vt in alio codice habetur) τὸ ἐν τοῖς κήρυξι ἐλίξω; verti debent, *Modo autem simili reflexioni, quæ sit in buccis, & non vt vertit Theodorus, facie clauicalæ buccinorum. Intestinum ab eo tenet, παχύτερον τῆς*

Theodori
Plus.

finis (vel vt in alio legitur codice πλατύτερον latius) quam gula, parte n repetenti superiorem, ad os fertur. Quod & alibi sic testatur Aristoteles, Pars mollium posterior ad priorem adducta est, extremaque cocentur confunduntur, quo modo turbidus inter testata accidit; et paulò infra, Hinc fit, ut excrementum tam molli- bus quam turbidus meatu ori usque emittatur, quanquam mollibus infra, turbidus à latere. Eodem teste, viscera mollium nullis, sed habent quam μύτιν, id est, matrem appellant; atronque illum humorem, cui nomen bolòs hoc est, atramentum. Quid autè mutis sit, & quid atramentum, quæ eorū vtrunq; parte consistat, & qua de causâ factū sit, in quinquagesima sexta historia, quæ Loliginis erit, explicabimus. Vt etiam animaduertit Aristoteles, capillamenta quadam habent in corpore; quæ quidem in utroque eorum latere conspici solent. Et vt idem testis est, nihil ossis, nihil terreni habere discretum videntur, quod dignum essatu sit; sed mollia serè tota, carnosâ, & tactui cedentia sunt; ne ta- men corpus eorum facillè pereat, modo illorum, quæ carne lasciuunt, naturam inter carnem & neruum obtinent; mollis enim vt caro est, sed intendi potest vt neruus. Fissilis autem caro eorum est non indirectum, sed in anfractum; ita enim ad vires commodior esse potest. Vnde & alibi dixit, Caro mollium fissilis est, neruum non per directum, sed in orbem, cuique omnibus intesta est.

A

Verùm etiam Aristoteles hoc loco, atque Galenus loco eius supracitato, mollibus curem tribuant, re tamen ipsa, cute carere videntur. Quod Plinius etiam (cuius in hac re animaduertenda admiramur diligentiam) comprobât inquiens; Aquatiliū tegmenta plura sunt, alia corio & pilo integuntur, vt Vituli, & Hippopotami; alia corio tantum, vt Delphi; cortice, vt Testudines; silicium duritia, vt Ostree, & Conche; crustis, vt Locustæ; crustis & spinis, vt Echini; squamis, vt pisces; aspera cute, vt Squating; qua lignum & etora poliuntur, molli, vt Muræne; alia nulla, vt Polypus. Postremò teste Aristotele. Dissimant feminæ mollium à maribus, quia in mare meatus ille subditus gulæ, à cerebello in ima aluei pertendit, idque ipsum ad quod fertur, speciem mamme imitatur; in femina duplex idem illud, supraque habetur; vtroque tamen in sexu corpuscula quedam rubentia parti eiusmodi subiecta spectantur. Et vt ab eodem proditum est, habere feminas in hoc genere membrum vuluæ

In Aristotelem
& Galenum
animaduertio

B

apertum est. Quòd autem ad colorem spectat, mollia omnia subalbida sunt. His autem de mollibus sic generaliter explicatis, iam Polypus historiam aggrediamur.

C

HISTORIA QUINQUAGESIMA QUARTA,

DE POLYPO.

D

N O M E N.



Quatile animal quinquagesimū octauū, quod Romæ colpo, Mafiliae polype, Galli polypre, & Græci nostri tēporis Ostopodo vocant; græcè authore Athenæo à pedū multitudine πολύπους appellatur. Eodèq; teste, uti per o ab alijs, ita per ω à Doricis πολύπους dicitur. Et ut idem tradit, Attici πολύπων, Acolici νερό πολύπων accusatiuum dicunt. Ab Hesiodo verò in secundo libro operis, cui titulum fecit, opera, & dies, ὑπόσιος, hoc est ossibus carens, à latinis græcam nomenclaturam sequuntis colypus vocatur.

r Lib. 7. fol. 137. 44.
r Lib. 7. fol. 139. 14.
r Lib. 7. fol. 137. 46.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

QUINQUE POLYPORVM GENERA,

ET HORVM CVIVSQUE

DECLARATIO.

Polyporum plurima atque varia genera reperiri, quamplurimi veteres scriptores testatum reliquerunt. Quam ob rem priusquam Polyphi aggrediamur descriptionem ac historiam reliquam, hæc omnia genera explicanda sunt. Sed cum eorum nemo prater Aristotelem, ea rectè distinxerit atque declaraverit, ex ipso

I Polyporum genus vnum quodque expiscari nitentur. Vt enim vertit Theodorus, inquit, ¹ Polyporum genera plura sunt, est enim quod est constrictius et maximum est, cuius terrena maiores quam pelagii sunt; Et quod corpore exiguo variorque est, cibo inoptum; Et quod Eledonam vocant, eorum prohibitat diuersum, & quod vnum ex mollibus numero simplicem acetabulorum ordinem

n. 138 lib. 1. p. 2

I natur, ut nunquam e redi solet, suaque interdum brachia exeret. Verùm cum ipse Theodorus in hac sua huius loci versione, obsecrè certè, & parum rectè ipsius Aristotelis dicta interpretetur, ad græcam lectionem confugianus oportet, si Polyporum internoscere genera volumus. Sed cum in excusis græcis codicibus corrupta habeatur; cam

Theodorus no-
taur.

Aristoteli lib.
1. c. 10. p. 10.

hic ex verustissimo atq; egregio Vaticanæ bibliothecæ exemplari caltigatâ proferimus; ² ἔστι δὲ γένος πλεονέκτων πολυπόρων, ἐν μὲν τὸ μέγιστον ἐπιπλάγιον καὶ μέγιστον αὐτῶν. εἰς δὲ πολὺν μέγεθος οἱ περὶ ἕρπυλλοὶ τῶν πλαγίων, ἔτι δὲ ἄλλοι μικροὶ ποικίλοι οἱ οὐκ ἐδιδόνται. ἄλλο δὲ ἢ τὸ καλούμενον ἐλεδὸν, μικρὸν τὸ ἀναφύοντα τῶν πόντων, καὶ τῶν μονοκότυλων εἶναι μάλιστα τῶν μαλακίων. τὰ δὲ ἄλλα πάντα, ἑκάστη καὶ ἐστὶν, καὶ ἢν καλοῦνται οἱ μὲν βολιπέλαια, οἱ δὲ, ὄζολιν. ἔτι δὲ ἄλλοι εἰς ὄζοις, ὅπερ καλούμενος ἄλλο τινὸν νεοπίλος, καὶ ὁ νεοπίλος, ἄλλο τινὸν δὲ ὄζον πολυπόρον. τὸ δὲ ὄζον καὶ αὐτὸ ἐστὶν, οἷον κτεῖς καὶ λος καὶ οὐ συμφυῆς, οὐ τὸς ἕμεται δὲ πολλαὶ πρὸς τὴν γῆν, εἰς ὅσα τῶν κινυάτων ἐκκλύσκει

G εἰς τὸ ξηρόν, καὶ περικυπτόντος αὐτοῦ ὄζου, ἀλλοτετα καὶ εἰς τὴν γῆν ἀποδύσκει. εἰς δὲ οὐ πρὸς μικροί, τὸ δὲ εἰς δὲ ὁμοίαι τῶν βολιπέλαια, ἢ ἄλλος εἰς ὄζον αἰὼν καχλίας, ὃς οὐκ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ὄζου, ἀλλ' ἐνὲ σπυδαίον ὁ καχλίας, ἢ ἐξ ἑνὸς τοῦ πλεονέκτου περὶ τῆς, que græca Aristotelis verba sic verti debent; Sunt autem plura Polyporum genera, vnum quidem valde notum, & ipsorum maximum; sunt verò multò maiores litorales, quàm pelagici. Adhuc autem alij parui, varij, qui non comeduntur. Aliud etiam Eledone vocatum, pedum prolixitate diuersum, & quia solùm ex mollibus simplicem acetabulorum ordinem habeat; alia nanque omnia duplicem acetabulorum habent ordinem; & hoc vocant alij quidem Bolitanam, alij verò Ozolim. Insuper alij duo in conchis, vnus vocatus à qui busdam Nautilus, & Naucicus, à quibusdam verò ouum Polyphi. Est autem testa eius, velut petunculis concava & non innata; pascitur autem hic sæpius iuxta terram, vnde à fluctibus in aridam truditur, & testa exutus capitur, & in terra moritur. Sunt autem hi parui, & forma similes Bolitanis. Et alius in testa, velut cochlea, qui non exit è testa, sed cochlear instar subest, & interdum foras brachia porrigit. Ex quibus Aristotelicis verbis clarè patet, quinque tantùm esse Polyporum genera. Primùm omnium maximum & valde notum; qualis nos ter depictus est Polypus, ubiq; notissimus.

1. Lib. 9. cap. 10.

H Cum præterea subiungit Aristoteles, sunt verò multò maiores litorales quàm pelagij; non noua Polyporum explicat genera; vt opinari videtur Plinius, sic hunc Aristotelis locum transcribès, * Polyporum multa genera, Terrena maiores quàm pelagij (sola nanq; loci atq; ma

Theodorus no-
taur.

gnitudinis varietas generum varietatē non facit) sed solum eiusdem primi generis differentias quasdam edocet; eius namque litorales Polypi maiores sunt pelagij. Secundum genus illorū est, qui parvi sunt, varij, & non esculentī; cuius generis vti nullus (quod sciamus) prater huc Aristotelem meminit, ita ipsū hactenus non vidimus. Genus tertium Eledone vocatur; quod aliqui Bolitanam, aliqui verō Ozolim etiam teste Aristotele appellant. Vnde cum apud Athenarum legatur, *Ἰσπετος* autem est Polyporum Heledone, Polypodine, Bolbotyne, Osmylus, vt scribit Aristoteles & Sprengius; In libris enim de animalibus Aristoteles Mollia esse inquit Polypos, Osmylē, Heledonem, Sepiā, Loliginē; aut malē Aristotelis locum citasse Athenarum, aut hunc locū eius depravatū esse suspicari oportet. Nam vti apud nullū alium (quod meminerim) Polypodine legitur, sic in Aristotele Bolitana non Bolbotyne; & Ozolis & non Osmylus habetur. Hoc idem tertium genus Callimachus apud Athenarum *ὄσμιλον* & *ὄσμιλιον*, Oppianus *ὄσμιλον*, Athenæus *ὄσμιλον* & *ὄσμιλον*, Pollux *ὄσμιλον* & *ὄσμιλον*, & Plinius *ὄσμιλον* vocat. Quod autē horum *ὄσμιλον* & *ὄσμιλον*, Aristotelis *ὄσμιλον* sit; ex eo clarē patet, quod sicuti *ὄσμιλον* & *ὄσμιλον* ab *ὄσμι*, hoc est oleo; sic *ὄσμιλον* ἀπὸ τοῦ ὄσμιου, id est ab odore deducitur. Vnde etiam fit manifestum, hoc tertium Polyporū genus (Eledonem, Bolitanam, Ozolim, Ozanam, atque Osmylum, vt diximus, vocatum) eum esse Polypum, quē Itali (propterea quod, vt infra dicemus, molchum redoleat) *Moscardo* & *Moscardo*, & Græci hodie *Moschus* appellant. Alia autem duo postrema Polyporum genera ab Aristotele connumerata, testacea sunt, parua, & figura Bolitanis similia; quorum vnum eodē auctore, à quibusdam *Nautilus* & *Nautilus*, à quibusdam verō ouum Polypi vocatur; cuius testa petunculo similis est, concaua, nec ita innata, vt ei coniuncta sit; vnde absque testa aliquando in litore reperitur. Alterum verō testam habet cochleari instar, ex qua nunquam exit, est interdum foras brachia porrigat. Prioris testacci Polypi *Aelianus* etiam, *Oppianus*, *Athenæus*, atque *Plinius* meminere; eumq; omnes *Nautilon* appellarunt, Theodorus verō *Nautilon* vertit. Verū cū apud Aristotelē de hoc primo testato Polypo pertractatē (vt supra citauimus) *ὅτι καλούμενο, ὑπὸ τιαν νουτίλος, καὶ ὁ νουτίλος, ὑπὸ τιαν δὲ ὠδὲ πολυπόδος*, id est *unus vocatus à τριήσαν Nautilos ἢ Nauticos; à quibus Nautilos ἢ Nauticos*. Et apud Plinium hunc Aristotelis locū transcribentem, *ἢ qui vocatur Nautilos, ab alijs Pompylos*, legatur; vterq; locus mēdosus est. Neq; enim *νουτίλος* Nauta, & *νουτίλος* Nauticus inter se adeo differunt, vt ceu diuersæ huius generis Polypi nomenclaturæ connumerari mereantur. Ab Aristotele præterea hoc Polypi genus Ouum Polypi vocari, citra omnem rationem atque coniecturam videtur. Postremò si tria eius nomina recentuit Aristoteles, cur duo tantum connumerantur à Plinio? Pari ratione cū *Pōpilos* tum Plinij tum aliorum auctorū testimonio, piscis sit ab hoc Polypi genere valde diuersus, cur solus Plinius hoc loco dūtaxat, atq; Theodorus huius pliniani loci mēdum sequutus, hūc testatū Polypum Pompylum vocarunt? Quamobrē cum diu quo pacto hæc loca corrigi possent inuestigarem, tandē in Aristotelis impresso codice, sed ad antiqui manuscripti censurā castigato, verissimā (vti arbitror) horum locorū correctionē adinueni. Ita enim in eo præcitata Aristotelis verba ex manuscripto restituta leguntur, *ἢ καλούμενο ὑπὸ τιαν νουτίλος, καὶ ὁ πόντιλος ὑπὸ ἐνίαν, ἢ δὲ ὄσμιλον πολυπόδος* hoc est, hic quidem vocatus ab aliquibus Nautilos, & Pontilos ab alijs; est autem velut Polypus. Vnde Plinij etiam *pōpilos* *pōtilos* corrigi debet. Et cum apud Athenarū legatur, *Ἰσπετος* inquit *πολύπους τις ὁ μὲν περιέχεται, ὁ δὲ νουτίλος* pro *τριήχρας*, *πόντιλος* forsitan restitui oportet. Vltimam autem huius castigationis partem idem Athenæus cōfirmare videtur, cum scribat, *ἢ qui vocatur Nautilos ἀπὸ τριήχρας ἢ inquit Aristoteles, Polypus quidem non est, similis autem brachijs*

A

In Athenarum animalicis

B

C

D

Aristotelis locus castigatur.

Plinij locus corrigitur.

Athenarū locus emendatur.

y Lib. 7. fol. 159. 9.

z Lib. 7. fol. 154. 12.
 a Lib. 1. fol. 121. 52.
 b Lib. 7. fol. 159. x.
 c Lib. 9. cap. 30.

d Lib. 7. cap. 29.

e Lib. 1. fol. 112. 23.
 f Lib. 7. fol. 158. 43.
 g Lib. 9. cap. 29.

h Lib. 9. cap. 29.

i Lib. 7. fol. 158. 50.

k Lib. 7. fol. 158. 43.

POLYPI DESCRIPTIO

Polypus (cuius Iconē quinquagesimā octauā esse pramonuimus) licet omnibus ferē partibus tū internis tū externis Sepiæ & Loligini similis sit (vt supra in cōmuni mollū descriptione declarauimus) ab eis tamen euentissimis notis differt, atque facillē internoscitur. Primum enim vt author est Aristoteles, ¹ *differtur polypus à Sepia & Loligine eò quòd alueus Polyporum paruus est, & crura prelonga; illis è diuerso alueus amplus, crura breuia; ita vt potestas nulla sit ingrediendi; Brachia enim Polyporum tantundem atque etiam plus magnitudinis capiunt.* Vnde & idem alibi tradit; ² *Quòd natura Polypis ex corpore demiserat, id in pedum longitudinem addidit; quòd Sepiis & Loliginibus de pedibus abstulerat, eo corporis magnitudinem auxit; quamobrem Polypis pedes non solum ad nandum vtilis sunt, sed etiam ad ambulandum; Sepiis verò & Loliginibus ad ambulandum inuiles.* Et eodem teste, ³ *Cum Sepiæ & Loliginis postremos quatuor pedes habeant maiores, Polypus quatuor medios maximos habet.* Carcæque Polypus ⁴ *promisside, cum illas prelongas promissides habeant.* Cur autem hi eas habeant, ille verò eis careat, in sequente Sepiæ historia explicabimus. Præterea vt idem testatur, ⁵ *Cum Sepiæ Loligini & Lelio partes duræ ac solidæ intus per dorsum & corporis prona contineantur; Polypus nihil solidum intus habet; sed caput cartilagine prope contat, quæ senescentibus maiorem in modum indurescit.* Cur Polypus autem solida parte careat, ipse edocet inqueens; ⁶ *Habent etiam quòd piscium spinis proportionetur, vt Scipic quòd sepium uocant, Loligines quòd gladiolum; Polypus nihil eiusmodi habent; quòd eorum alueus, quem caput appellant, breuior est, illorum procerior; ideoque vt directus inflexusque maneret, natura his admittit his faciendum consuetudinem.* Postremò Aristotelis etiam testimonio ⁷ *Polypus et Sepiis uenter similis tunc figurata, tum casta est; At Loliginibus (vt in eorum dicemus historia) hinc quidem conceptacula ventri spectant gerunt.* Et ut paulò infra subiungit, ⁸ *Habent atramentum Polypus & Loligines supra apud mutum potius positum, Sepiæ infra ad aluum.* Athenæo autore, ⁹ *Polypus atramentum non est nigrum ut Sepiæ, sed subnigrum; contineturque in uiscera, quam mukarix uocant.* Et cum in hoc genere mas sit & femina, non solum hæc ab illo differt fistula ratione, vt mollium omnium femina à suis maribus (quen admodum supra docuimus) differunt; sed eò etiam (vt docuit Aristoteles) ¹⁰ *Quòd mas capite est productiore, & quòd genitale à piscatoribus appellatum album in suo brachio continet.* Quomodo autem hoc primum Polypi genus ab alijs quatuor generibus separetur, ex eorum descriptionibus notum est. Nam vt à secundo genere, quippe quòd (vt supra monstrauimus) paruum est, varium, atque cibo ineptum; atque à tertio, vt quòd longissima crura habeat, & vno solo acetabulorum ordine instructa, modico negotio internoscitur; Sic etiã facillimè à quarto & quinto distinguitur, quippe quæ in conchis indita sunt. Quorum quidem quarti & quinti generis Iconem, explicationem descriptionem, & perfectiorem historiam in secundo libro nostro, inter reliqua testata trademus. Cur autem solum tertium Polypi genus vnico constet acetabulorū ordine, cum reliqua omnia mollia geminis acetabulis seriem à capite in extremos vsque cirros habeant ordinatam; explicat Aristoteles inqueens; ¹¹ *Fuit rei causa ad longitudinem tenuitatemque brachii referenda est; cum enim angustum sit, simplicis acetabuli ordinem tantum capiat necesse est. Non igitur ita constant, quia id optimum, sed quia necesse sit propria substantia ratione.* Hoc idem genus tertium præter crurum prolixitatem, atque simplicem acetabulorum ordinem, à primo etiam differt quòd rotundiore sit corpore, quòdque moschum non solum uiuus, sed mortuus etiam atque exiccatus non leuiter obeat. Vnde qui eum vel occultissimum fert, circumstantes suauissimè permulcet, & in arcis ad imbuendas grato odore vestes reponitur.

¹ Hist. lib. 4. cap. 1.

² Part. lib. 4. cap. 9.

³ Part. lib. 4. cap. 9.

⁴ Hist. lib. 4. cap. 1. Part. lib. 4. cap. 5.

⁵ Part. lib. 2. cap. 8.

⁶ Part. lib. 4. cap. 5.

⁷ Part. lib. 4. cap. 5.

⁸ Lib. 7. fol. 138. 4.

⁹ Hist. lib. 3. cap. 12.

¹⁰ Part. lib. 4. cap. 9.

Polypus marinum animal est, & primum eius genus in omni ferè mari frequens reperiri solet; reliqua verò non item; nam neque vbique, neque copiosè reperiu-
x Hist. lib. 9. cap. 37.
y Lib. 7. fol. 138. 42.
 ra gignuntur. Et vt refert Athenæus, ^x in Euripo pyrthæo neque Polypti, neque holitæna, neque alia quadam gene-
z Lib. 1. fol. 112. 31.
 ra gignuntur. Et vt refert Athenæus, ^y Theophrastus inquit Polypos non gigni circa Hellepontum, frigidum enim est illud mare, ac minus salsum, quæ utraq; Polyptis sunt contraria; idem etiam testatur Oppianus his versibus;

z Noxia non ponto monstra educantur in isto,
 Et parui pisces non quicquam hostile timentes
 Securi viuunt vndis, procul Astacus ingens,
 Polypodes defunt magni, defuntq; Paguri;

A

Litoralis potius quàm pelagijs est Polypus; vt asseuerare videtur Aristoteles dicens,
a Part. lib. 4. cap. 5.
 a Loligo sola ex mollibus gaudet alto, vitamq; pelagicam agit.

VT COEAT, ET VT PARIAT.

Vt auctor est Aristoteles, ^b polypus hyberno tempore coit, uerno parit. Eodemq; teste ^c mollia ut
b Hist. lib. 5. cap. 12.
c Hist. lib. 5. cap. 31.
d Hist. lib. 5. cap. 6.
e Gene. lib. 1. cap. 35.
 Polypii Sepiæ Loliginis modo eodem omnia coeunt, oribus enim inuicem admotis, comple-
d Lib. 9. cap. 31.
 xuq; mutuo brachiorum libidinem explent; Ergo Polypis coitus, cum alter capite vulgò ap-
e Hist. lib. 4. cap. 11.
f Lib. 9. cap. 39.
 pella to in terram verso, nitibundoq; explicat, porrigitq; sua brachia, alter superuenit pas-
g Gene. lib. 1. cap. 35.
 sisq; brachijs singulis ad singula subiactis acetabulorum conceptu mutuo adherescit; Ma-
h Hist. lib. 5. cap. 31.
& cap. 11. de Gen. lib. 1. cap. 35.
 rem etiam nonnulli aiunt gerere quod genitilis speciem refert suo brachio, in quo duo am-
i Lib. 9. cap. 31.
 plissima acetabula habentur, neruo id quasi constare porrectum ad medium vsq; brachium cõ-
Quorundam
falsa opinio.
 firmat, totumq; nasi femina annexit. Quod sic transcripsit Plinius, ^d polypii coeunt crine uno feminae naribus
C
 adnexo; Et paulò infra. sed Polypii in terram verso capite coeunt. De eodem cocundi modo sic
D
 alibi meminisse Aristoteles, ^e polypus ultimo brachio, quod acutus est solum albicans est, & parte sui extrema
Quorundam
falsa opinio.
 bifurcatum, in coitu utitur. Quod etiam transcribitur à Plinio his verbis, ^f polypus cauda quæ est bi-
D
 furcata & acuta in coitu utitur. Verùm hoc falsum est, vt idem Aristoteles testatur inueniens,
Quorundam
falsa opinio.
 Meatus ille interior idem excrementi & vulgus est, tum in mollibus, tum in crustatis; est enim qua semen genitile per meatum emittant, idq; parte corporis supina, qua pu-
D
 tamen distat, & mare illabitur, faciunt. Quamobrem ea parte mas cum femina copulatur; nã si mas sine semine, siue membrum, aut aliquam virtutem, siue vim aliam mittat, ad moueri ad meatum vuluale necesse est. Crinis verò insertio maris Polypii per fistulam, qua piscatores crine coire Polypos aiunt, complexus gratia fit, non quasi instrumentum id sit vile ad generatio-
D
 nem; etenim extra meatum corpusque est. Vt idem tradit ^g Mollia copulatione ac uenero coitu ouum concipiunt can-
D
 didum, quod in dies arenidum, quale illud crustati generis, euadit; edit Polypus suum ouum vel in cubilibus, vel in sigulino, vel in aliquo alio cauo, simile labruscæ florëtis racemulis, aut fru-
D
 tui populi albæ; pendent utique per cubile oua tanta sæcunditate, vt collectis vas impleatur ló-
D
 gè amplius quàm caput sit, quo continebantur. Polyporum itaque ouis diebus post quinquagin-
D
 ta maximè ruptis, Polypoli modo araneorum, perquam multi exerpunt; quorum natura sigil-
D
 latim non dum conspicua est, quanquam forma satis tota appareat; sed ob exiguitatè imbecilli-
D
 tatemq; copia interit; iam nonnulli adeo spectantur exigui; vt nulla partium consentit distin-
D
 ctione, quannò ad tactum moueantur; & vt paulò infra subiungit; ^h polypus femina modò incubat ouis, modò
D
 in ore sub cubitis assidens, brachium super ouis exprorectum tenet; Quæ sic interpretatus est Plinius; ⁱ poly-
D
 pi uere pariuunt oua tertili ubraam (vel similita vt in castigato codice legimus) pampino tantu sæcunditate,
D
 vt multitudinem ouorum occisi non recipiant cauo capitis, quo prægnantes tulere; Excludunt quinquagesimo die, è quibus multa propter numerum intercidunt; Polypus femina modò in ouis sedet, modò cakernam cancellato brachiorum implexu elaudit; De eisdem Polypii ouis Oppianus etiam loquitur, vt infra citabimus.

- Aristotele teste, ⁸ Polypus suis brachijs ut pedibus ac manibus utitur, quippe qui duobus supra os positis cibum admoueat. Natat obliquus, pedes in eam porrigens partem, quod capitis nomine appellatū est; atque ita efficitur, ut cum natat, prospiciat in aduersum. Vnde & Plinius inquit, ¹ Polypi omnes brachijs ut pedibus ac manibus utuntur, natant obliqui in caput. Eodem Aristotele auctore, ² Quae pedes habent, ut Loligo, & Polypus; ambulat autem eorum nullus, ut Polypus; sic enim sonant graeca verba vetustissimi codicis Vaticanæ bibliothecæ; etsi secus in impressis codicibus graecis legantur; ac multo etiam secus versa sint à Theodoro. Alibi etiam (ut supra quoque citauimus) tradidit Aristoteles, ³ Sepias & Loliginis non nandi tantummodo habere, cum Polypi vel ingredi possint. Et vt paulò post subiungit, cum mollia pinnulam alicum circumdantem habeant, ut natent, et se dirigant, Polypris haec minima est, minimeque conspicua; quoniam paruum habeant alicum, quem satis suis pedibus dirigere possunt; Quod & Plinius comprobat dicens; ⁴ Et è planis aliqua non habet pinnas, ut Vastinaca, ipsa enim latitudine natant, & quae mollia appellantur, vt Polypi, quoniam pedes illis pinnarum vicem praestant. Vt praeterea testatur Aristoteles; ⁵ Mollium unus polypus exiit in siccum, graditur per asperiora, natat lenia; quae sic interpretatus est Plinius, ⁶ Soli mollium Polypus in siccum exiit dumtaxat asperum, lenitatem odere. Idem asseuerat & Aelianus, scribens; ⁷ Polypus est Omilos in siccum egressos allino tempore ex maritimis arboribus frugiferis fructus surpientes sepe agricole & deprehendit, & pro direptis fructibus penas ex comprehensis solum; Quod & Oppianus comprobat his versibus;
- E** Polyposes multis sparsi per membra flagellis,
 Cardyla, & Scolopendra malum quae spirat odorem
 Piscanti infestum, curuos cum porrigit hamos,
 Ofmylus & reliqui terra pontoque mouentur.
 Agricola incuruus cui sunt plantaria curi,
 Ofmylon ad teneros serpentem litore ramos
 Vidit pomiferis reptantem Polypon aruis,
 Implicitum ramis oleæ, fructusque vorantem.
- Idem etiam notauit Athenaeus inquiens, ⁸ Videntur saepe polypi in siccum exire, et maxime ubi aspra sunt loca, nam leuia fugiunt. gaudent autem oleis, vnde sepius olearum truncos suis brachijs complexi visi sunt; Sunt etiam deprehensi sicubus mari proximis impliciti, vt Clearchus in libro de ijs, quae in aquis degunt, ait, Carniuori sunt Polypi vt reliqua mollia. Et auctore Aristotele ⁹ Conchulis maxime extringentes carunculas, velcuntur; vnde fit, vt eorum cubilia cognoscant, qui nonantur, congerie testarum; quod sic vertit Plinius, ¹⁰ Vescuntur conchilliorum carne quorum conchas complexu crinum frangunt; itaque praeciuentibus testis cubile eorum deprehendunt. Et alibi ita scribit Plinius, ¹¹ Non sunt pretereunda & L. Lucullo proconsole Beticæ comperta de polypris, quae Trebius Niger comitibus eius prodidit; audivissimos esse concharum, illas ad tactum comprimi, praeciudentes brachia eorum, vltroque eiccam ex praedante capere; Carent conchae visu, omnique sensu alio quam cibi & periculi, Insidiantur ergo polypi apertis, impositoque lipillo extra corpus, ne palpitatu eiciatur, ita securi graffantur, extrahuntque carnes; ille se contrahunt, sed frustra dissiueant; tanta solertia animalium bobetissimis quoque est. Vt testis est Aristoteles; ¹² Polypus status quidem est, cum ad manum demissam hominis accedat, sed prudens rei familiaris cum omnia colligat, & suo in domicilio recondat, cumque consumpserit quantum vtile sit, abigit testas, & canerorum crustas, et putamina concharum, et spinas pisciculorum. Quae sic transcripsit Plinius ¹³ Et cum aliqui brutum habeatur animal, ut quod ad manum hominis adnotat, in re quodammodo familiari callet. Omnia in domum comportat, deinde putamina erosa carne egerit, adnantesque pisciculos ad ea venatur. Aeliano auctore, ¹⁴ Snorum membrorum conficientissimus est Polypus; Nam si venatio eum deficiat, brachia sua deuorat, ac ventrem morfu vellicat, inopiamque venationis leuat; deinde renascitur quod deest; hoc tanquam promptum prandium ad famem reslinguendam comparante natura; Quod sic mutuatus est Oppianus,

K Hist. lib. 4. cap. 1.

I Lib. 9. cap. 29.

M Hist. lib. 2. cap. 5.

N De part. lib. 4. ca. 9.

O Lib. 9. cap. 20.

P Hist. lib. 9. cap. 37.

Q Lib. 9. cap. 29. & cap. 19.

R Lib. 12. cap. 9.

S Lib. 1. fol. 11. 49.

T Lib. 7. l. 138. 24.

U Hist. lib. 8. cap. 2.

X Lib. 9. cap. 29.

Y Lib. 9. cap. 30.

Z Hist. lib. 9. cap. 37.

A Lib. 9. cap. 29.

B Lib. 12. cap. 3.

Aristoteles I-
cus corrigitur

c Lib. 2. fol. 114. 26.

Polypodes gelida non verrunt equora bruma,
Formidant rapidas vento impellente procellas,
Et curvis degunt antris, torpentque vetero,
Absumuntque pedes longos, non secus ac si
Carnes non pascant proprias, que sepe renate
Exaturant dominos, Neptunus munera donat,
Fecundatque pedes in pabula grata natantum.

d In secundo operi,
cuti tulinu est opo
ra & dicit.

e Apud Athe. lib. 7.
fol. 138. x.

f Hist. lib. 8. cap. 2.
g Lib. 9. cap. 29.

h Hist. lib. 9. cap. 37.

i Lib. 9. cap. 29.

k Lib. 2. folia 4. 19.

l Apud Athe. lib. 7.
fol. 138. 16.

m In frag. de piscib.
fol. 34. 9. & S. Bassi.
Hex. hom. 7.

n Hist. lib. 8. cap. 2.

o Lib. 9. cap. 62.

p Lib. 13. cap. 12. &
lib. 12. cap. 5.

q Lib. 13. cap. 13.

Idem sensisse videtur & Hesiodus scribens, ^d Die verno quando aviosos (hoc est Polypus qui ossibus caret) suam pedem vorat in igne carente domo, & habitacionibus humidis. Eiusdem etiam opinionis fuisse Pherecrates comicus, & Diphilus; Cui ille in Agrestibus inscriptis dicat, Inter agrestia olera & pinos vivere, ac vbi famem patientur, suos digitos velut Polyphi solent, comedere. Hic vero in Mercatore inquit, *polypus omnes cirros integros habens non edit si ipsum o amicitissime.*

Verum Aristoteles hanc refellit opinionem dicens, ^f Quod autem nonnulli aiunt Polypum se ipsum esse, falsum est; sed aliqui sua brachia corrosa habent à Congris. Quod sic interpretatus est Plinius, & ipsum brachia sua rodere, falsa opinio est; id enim à Congris evenit eis. Sed renasci sicut colotis & la certis caudam, haud falsum. Vt autem Aristoteles prodit, ^h Sui mutatione coloris venatur pisces, trahit enim sibi colorem similem iis, quibus appropinquaverit faxis; quod idem etiam cum metuerit facit. Quae sic notavit Plinius; ⁱ Colorem mutat ad similitudinem loci, & maxime in metu. Idem etiam testatur Oppianus his versibus;

Polypodon fraudes populos vulgantur in omnes,
Qui similem petre magnum flectuntur in orbem;
Nexibus & spiris hominem piscenique rapacem
Sic subterfugiunt astu, vitamque tuerunt.
Si paruos videant pisces praedamque minorem,
Rursus & in piscis formam vertuntur, & arte
Perquirunt victum, funestaque fata repellunt.

Atque ^l Theognis Megarensis, & Clearcus; ille enim in elegijs inquit, Polyphodis mores imitabere, qui quibus heret Saxis, ut vult, fit protinus affinis.

Et hic in secundo libro proverborum scribit; Polyphodis fraudes imitaberis Amphiloche Heros Vt placeas illis, quorum olim accesseris urbem Haec eadem sic cecinit Ovidius;

At contra scopulis erinali corpore segnis
Polypus heret, & hac eludit retia fraude;
Et sub lege loci sumit mutatque colorem,
Semper ei similis, quem contigit; atque vbi praedam
Pendentem retis avidus rapit, hic quoque fallit;
Elato calamo cum demum emerfus in auras
Brachia dissolvit, populatumque expuit hamum.

Eodem Aristotele teste ⁿ Evenit usu ut Locustis Polyphi sint superiores, adeo ut si eisdem in retibus senserit Locusta Polypum, praeter metu moriatur; Congros Locustae conuincunt, nam elabi non queunt propter crustae asperitatem, Congri autem Polypos deuorant, nulli etiam ipsis propter leuitatem vsui esse possunt; Et non (quemadmodum in historia quinta declarauimus) ut vertit Theodorus, Congri Polypos superant, sed edere non possunt, leue enim & lapsum Polyphi corpus vsu hostis effugit. Quod sic transcripsit Plinius, ^o Polypum in tantum Locusta penet, ut si iuxta uiderit, omnino moriatur, Locustam Conger, & rursus Polypum Congri lacerant. Idem etiam testatur & Aelianus inquis, P Locusta ideo inimicitias cum Polypo graues habet, quod hic cum illius brachia circumplexus fuerit, aculeis, quos in dorso infitos habet, preclare contemptis, & pro nihilo habitis, illam ipsam circumplexans suffocat; cuius sane rei haud inficia Locusta à Polypo summe refugit. Et paulo infra, ^q Tam uicemementer Polypum Locusta extimescit, ut si quando uno & eodem reti ambo comprehendantur, haec continuo moriatur. Quae sic transcribuntur ab Oppiano.

Quod in Starionis atque Thynni historijs, idem in hac Polyphi historia nobis euenit candido lectori ut folijs scilicet, quae ei confecti benede dereliquimus, vniuersa comprehendendi non potuerit; Quam ob rem eius reliquam in folio 147 inuenies.

164

A

B

C

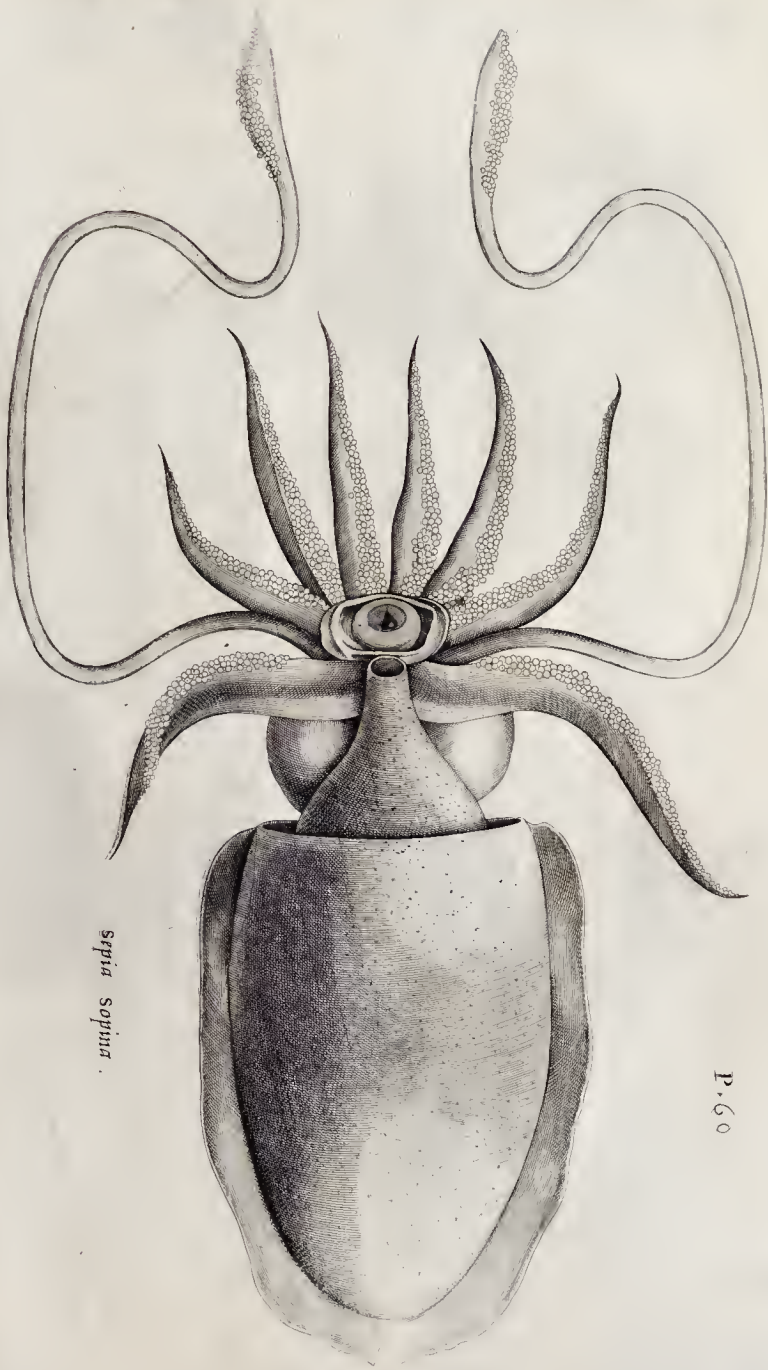
Theodori la-
pili.

D



Ν. {
L. sepia.
V. sepia.
G. ΣΑΡΤΙΑ.

P 59



sipia sopina

HIPPOLYTUS SALVIANUS
HISTORIA QUINQUAGESIMA QUINTA.

DE SEPIA.

NOMEN.



ISCIS noster quinquagesimus nonus, Romæ *sepia*, à Ianuen-
sibus ac Massiliensibus *sopit*, & à Gallis *seiche* vocatus; à Græcis *σέπια*,
& à latinis græco nomine vsus *sepia* appellatur.

DESCRIPTIO.

E Ex mollium genere est Sepia, vt author est Aristoteles scri-
bens, ^a *Alia* item animalium genus est melle, ut *Loligines*, ut *Lolij*, ut *Sepia*; &
Plinius dicens, ^b *Mollia sunt Lolige, Sepia, Polypus, & cætera eius generis*; & Athenæus inquit, ^c
Mollium genus ut Polyporum, & Sepiarum; & his similitum; atque Galenus his verbis, ^d *Mollium gene-
ris sunt Polypij, Sepia, Loliginæ, & alia quæ his sunt similia*. Vnde vt & cætera mollia inter pedes
& ventrem caput habet. In superiore autem capitis parte oculi magni & oblongi lo-
cati sunt, in inferiore verò & tanquam in medio ipsorum pedum os positum est rotu-
dum, atque Polypi & Loliginis ori simillimum. In quo duo cartilaginea ossicula ni-
gra, incurua, & Pistaciæ vis rostrum æmulantia dentium vicem representant; vt in
icone sexagesima, quæ resupinata Sepiæ est, intueri licet. Quamobrem iurè Aristoteli
testimonio scriptum reliquit Athenæus, ^e *Sepiam tres pedes oculos & os habere & dentes duos,
unum superiorem, alterum inferiorem*. Et nõ secus quàm in mollibus reliquis, vt Aristoteles testis
est, ^f *In st. in ore caro quadam exigitur, quæ nec lingua vitur; lingua enim nullæ hoc in genere data est*. Et idem
alibi etiam prodidit ^g *Membris quod ad sentendum saporem accommodatum est, non omnibus simile datum est;*
sed aliis absolutum, aliis adhaerens; videlicet iis quibus vocis deficit vsus; & aliis durum, aliis
molle carnosumque; nam & crustatis & Locustis marinis & reliquis generis eiusdem, tale quid
in ore habetur; atque etiam mollibus, ut *Sepus*, ut *Polypus*. Præterea aliorum mollium instar, vt tradit
Aristoteles, ^h *pedes omnes habet anteriore parte circa caput, infra quidem oculos, circa autem os & dentes*. Cur
autem Sepiæ & mollia reliqua anterioribus pedes omnes habeant, in sequente historia Lo-
ligini dicata explicabimus. Sunt autem Sepiæ pedes, nõ secus quàm & cæterorum mol-
lium, vt author est Aristoteles, ⁱ *est in binis acetabulorum ordinibus, ductu perpetuo*. Qui quidem
Sepiæ pedes, vt Loliginis pedibus prorsus similes, ita Polypi pedibus absumiles ali-
qua ex parte sunt; primum namque eodem autore, ^k *Polypi crura prælonga, Sepiæ verò & Loligines
breuia sunt*. Cur autem hoc factum sit, idem declarat inquit, ^l *Sepiis & Loliginibus bre-
ues sunt pedes; Polypis magni; alieum enim corporis Sepiæ & Loliginis habent magnum, Po-
lypi paruum; Itaque quod natura Polypis ex corpore dempserat, id in pedum longitudinem ad-
didit; quo & Sepiis & Loliginibus de pedibus abutulerat, eo corporis magnitudinem auxit*.
Præterea vt idem Aristoteles testatur, ^m *Habent Sepiæ & Loliginis pedes supra dentes senos exiguos, ro-
rumque nouissimos duos maiores; reliquos autem octonorum duos infra omnium maximos,*
vt enim quadrupedibus crura posteriora firmiora validioraque sunt, ita iis quoque maximi qui
infra habentur; his enim onus sustinetur, motusque potissimum agitur; duo etiam illi nouissi-
mi maiores suis mediis sunt, quia illis ministrant. Polypus medios quatuor habet maximos.
Præter prædictos octones pedes, vt proditum est ab Aristotele, ⁿ *Sepiæ Loliginis & Lolij præ-
culiæ binas fortuntur promuscides longas, acetabulo parte extrema bino asperiusculas; qui-
bus capiunt, & ad ora admovent cibos; iis etiam quoties tempestatæ vrgent, ad saxa aliqua
adharentes se veluti anchoris salis stabilunt*. Quibus promuscidibus à Polypis facillè internoscu-
tur, ijs enim Polypi carent. Cur autem Sepiæ & Loliginis promuscides habeant,
Polypis verò eæ desunt; idem declarat Aristoteles inquit, ^o *Cum naque Sepiæ & Loliginis
pedes habeant breues atque inutiles, ne estu maris tempestatæque exturbentur saxis, vtque de
longinquo admovent, ideo promuscides binas prælongas habent, quibus veluti anchoris in-*

a Hist. lib. 1. ca. 6. li. 4.
cap. 1.
b Lib. 9. cap. 8.
c Lib. 8. fol. 38. ro.
d Clas. 2. fol. 30. H.

e Lib. 7. fol. 161. 21.

f Hist. lib. 4. cap. 1.

g De part. lib. 2. cap. 17.

h De part. lib. 4. ca. 9.

i Hist. lib. 4. cap. 1.

k Hist. lib. 4. cap. 1.

l De part. lib. 4. ca. 9.

m De part. lib. 4. ca. 9.

n Hist. lib. 4. cap. 1.

o De part. lib. 4. ca. 9.

nitantur, sequē flabiant modo nauigii, tempestate vrgente; venentur etiam procul, oriq̄e, & longinquo admoueant. Polypi promuscide carent, quoniam pedes ad vsum eundem *commodos habent*. Qui verò acetabulorum, quibus tum pedes tum promuscides mollium instruat̄ sunt, vsus sit; in Loliginis historia explicabitur. Quemadmodum mollū pedibus caput, ita capiti alueus annectitur. Qui quidem alueus interanea omnia con-

tinet, atque eo inter se differunt mollia. Nam auctore Aristotele, ^p *Alueum corporis Sepia & Loliginis habent magnum, Polypi paruum; & alibi sic inquit; ^q Differunt Polypi à ceteris quæ modo enumerati mollibus; eò quòd alueus Polyppis paruis, ceteris verò amplius est; ipsa autem inter se discrepant, quatenus Loligo longior, Sepia latior est. Sepia igitur alueus, qui Polypi alueo latior & longior, Loliginis verò latior & breuior est, ^r pinnula continua & angusta totus (vt notauit Aristoteles) circumdatur; vt in resupinatæ Sepiæ icone apparet. Inter alueum & caput fistula prominēt, vt in eadem resupinatæ Sepiæ icone conspicitur. De internis autem partibus, quæ mollibus omnibus communes sunt, cum abūde satis dictum sit in superiore historia, vbi communem mollium descriptionem pertractauimus, hęc de illis solum differemus, quæ aut Sepiæ propriæ sunt, aut ei diuerso modo accidunt. Vt igitur restatum reliquit Aristoteles, ^s *Cum nulla omnia atramentum habeant, præcipue eius plurimum Sepiæ continet.* Et cum illud in Polyppis & Loliginibus supra ad mutim potius positum sit; in Sepis infra ad alueum continetur. Copiosius enim atramentum habent Sepiæ, quoniam magis vtantur; quod eis propterea euenit, quia vitam litoralem traducunt, & tamen nihil quo sibi auxiliētur aliud habent; quo modo Polypi & brachijs sibi sufficiunt, & coloris mutatione; quæ & ipsa accidit eis per metum, vt effusio atramenti; & Loligo sola ex iis gaudet alto, vitamque pelagicam agit; Sepia igitur plus continet atramenti; & infra, quoniam copiosius; facilius enim & longius profunderē maiore ex copia poterit. De huiusmodi autem atramenti natura, ortu, & loco explicatiōis differemus in sequente historia. Præterea vt proditum est ab Aristotele, ^t *Sepiæ, Loligini & Lolio partes duræ ac solidæ intus per dorsum & corporis prona continentur; quas non eodem appellant nomine, sed quod inferum Sepiis est, & prius Sepium vocant, quod Loliginibus fides Gladiolum.* Differit enim quòd Lolium robustum latiusq̄ est, inter spinam & os mediam præferens naturam, fungosam intra se complectens & friabilem corpulentiam; Gladiolum arctior & cartilagineosior est; forma etiam discrepant, pro alueorum modo quitus inserta continentur.*

Huius Sepij Athenæus etiam meminit ipsum *σσερακον* vocans. inquit enim ^u *ἔχει σπηρακὸν τὸ λιγύρον σσερακον ἐν τῷ νώτῳ*, id est, *habet Sepia in dorso quod ostracum vocatur.* Vsum autem eiusdē Sepij Aristoteles explicat dicens, ^x *Habent mollia quod piscium spines proportionatur, ut Sepiæ, quod Sepium vocant, Loligines quod Gladiolum.* Polypi nihil huiusmodi habent; quòd eorum alueus breuior est, illorum procerior. Ideoq̄ vt directus inflexusq̄e maneret, natura his admixtis faciendum consuit. Edocet etiam cur Sepium crassius sit quàm Gladiolum, his verbis, ^y *Quod plurimum terrene materiæ habeat Sepiæ, argumento Sepium est, quod tale tantūq̄e sit; hoc enim Polypus caret, Loligo cartilagineosum ac tenue gerit.* Eiusdem Aristotelis testimonio, ^z *Sepiis & Polyppis venter similis tum figura tum tactu est; At iis quas Loligines appellamus, bina quidē conceptacula uentris spiraem gerunt.* Postremò vt ab eodem proditum etiam est, ^a *Sepiæ & Loliginis vulua ita articulata est, vt bifida cernatur; cum Polypi vterus specie rotunda conglobataq̄e sit.* Sepiæ subalbida est, tergus tamen eius quibusdā latis atque liuentibus maculis insignitur. Mas autem à femina internoscitur, nam vt auctor est Aristoteles, ^b *Mas uariis magis quàm femina, dorsūq̄e atreior est.* Quod sic transcripsit Plinius, ^c *Sepiarum generis mares uarij & nigriores, constantiaq̄e maioris.* Et vt idem notauit Aristoteles, ^d *Mas partes omnes asperiores habet quàm femina, & lineis interuentibus uarias; candam etiam acutiorem.* Et rursus eodem teste, ^e *Famina in testina continet duo veluti mammas, quæ si aluo dissecta inspectes, faciliè videris; quibus mas omnino caret.* Ad multam magnitudinem non excrescunt Sepiæ; pedales enim & sesquipedales sunt, quæ frequentius capiuntur. Aristoteles tamen scribit, ^f *Sepias aliquas in bina*

p De part lib.4. ca.9
q Hist lib.4. cap.1.
r Lib.3. de part. ca.9.
s Lib.4. de part. ca.9. Hist lib.4. cap.1.
t Hist lib.4. cap.1.
u Lib.7. fol.161.33.
x Lib.2. de part. ca.5.
y Lib.4. de part. ca.5
z Lib.4. de part. ca.5
a Lib.3. de Gene. ca.8.
b Hist lib.5. cap.11. Athe. li. 7. fol.161.33.
c Lib.9. cap.29.
d Hist lib.4. cap.1.
e Hist lib.5. cap.18.
f Hist lib.4. cap.1.

A
B
C
D

HIPPOLYTUS SALVIANUS

augeri cubita notum esse. Plinius cum Trebij nigri autoritate monstruosi & inusitatae magnitudinis Polyphi in Carteia cetarijs capti pugnam admiratione dignam conscripisset, eiusque reliquias asseruatas miraculo pendisse pondo DCC. retulisset; subiungit, 8 Sepias quoque eiusdem magnitudinis expulsas in litus illud, idem author est. In nostro mari binum cubitorum capiuntur. Strabo vero author est, 9 in exterioribus Carteia loci Polyphi talentis pondo, duorum autem cubitorum Sepias capi,

g Lib. 9. cap. 10. h Lib. 3. fol. 137.

LOCUS.

E Marinum animal est Sepia, nec vsquam in dulci aqua nascitur, ad fluminaue e mari adnata. In litoribus & non in pelago degit, vt Aristoteles etiam explicat inquiring (vt supra quoque citauimus) 1 Sepia vitam litoralem traducunt. In omnibus ferè marinis litoribus reperiri & capi solet.

i De part. lib. 4. ca. 5.

COITVS, ET PARTVS.

Cum scripisset Aristoteles, * Mollia ut Polyphi, Sepia, Loliginis modo eadem omnia πλοισία λουσι αλλοις, hoc est applicant se adinuicem (et non vt vertit Theodorus, coeant) oribus enim inuicem admotis, complexuque multo brachiorum uenerem explent; paulò post subiungit; 1 Sepia ac Loliginis ora applicantes, 2 brachia inter se componentes uatantesque in aduersum coeunt (τὸν κολοῦμβου μυκτῆρα, hoc est) uocatam partem in partem etiam inferunt; natus alteri retrosum, alteri ante versus in os agitur. Pariunt ea sui corporis parte, quae (φυτῆρ, vel vt in manuscripto legitur φυστῆρ) fistula dicitur, qua ex coire eas nonnulli arbitrantur. Quae cum sic transcripta legantur apud Plinium, 3 Sepia ex Loliginis linguis, componentes inter se brachia ex in contrarium nates; ore ex pariunt. Neque eas linguis coire (vt Plinius sentire uideatur, de coitu enim ibidem tractat) neque ore parere (vt idem expressè testatur) Aristoteles prodidit, rationiue consonum est. Quòd enim Aristoteles auctore, non ore sed fistula pariant, clarè a deo patet ex proximis eius citatis uerbis, vt non sit opus probatione. Quòd uerò neque oris, vel linguis vt loquitur Plinius, eas coire asseueret, clarum etiam est. Nam etsi inquit Sepias coeutes ad inuicem ora admouere & applicare; non propterea eas oribus coire testatur. Nec est vt pro defendendo Plinio, alium Aristotelis locum adducamus, in quo legitur; 4 Mollia ore coeunt, enixu complexuque multo brachiorum, sic enim contingi necesse est; quando Theodori loci huius interpretatio, & non Aristotelis sententia pro Plinio pugnet. Scribit enim Aristoteles, τὰ δὲ μαλάκια συμπλίκουσι μὲν κατὰ τὸ σῶμα, ἀντιπέδιότα καὶ διαπύσσουθα τὰς πλικτῆρας, συμπλίκουσι δὲ τὸν τρέπον τῆς τοῦ ἐξ ἀκτῆρας; hoc est, Mollia autem complicantur ore, uenixu complexuque multo brachiorum; complicantur autem hoc modo ex necessitate. Et non vt vertit Theodorus Mollia ore coeunt. Quae autem sit necessitas, qua mollia hoc modo complicari in coitu cogantur, Aristoteles ipse declarat illico subiungens, Quoniam natura exitum excrementi in os inflectendo adauertit. Et vt manifestissime qua parte mollia coeant explicaret, paulopost hæc prædictis addit, Habere feminas omnes in hoc genere membrum uuluale, apertum est, tum in iis, tum etiam in crustatis; Est enim qua semen genitale per meatum emittant; idque parte corporis supina, qua putamen distat, & mare illabitur, faciunt. Quomobrem ea parte mas cum femina copulatur, nam si mas siue femem, siue membrum, aut aliquam uirtutem, siue vim aliam mittat, admoueri ad meatum uul-

* Hist. lib. 5. cap. 6.

Theodori la- p. 11.

1 Hist. lib. 5. cap. 6.

Plinium anti- quoductio.

m Lib. 9. cap. 11.

G Quoniam natura exitum excrementi in os inflectendo adauertit. Et vt manifestissime qua parte mollia coeant explicaret, paulopost hæc prædictis addit, Habere feminas omnes in hoc genere membrum uuluale, apertum est, tum in iis, tum etiam in crustatis; Est enim qua semen genitale per meatum emittant; idque parte corporis supina, qua putamen distat, & mare illabitur, faciunt. Quomobrem ea parte mas cum femina copulatur, nam si mas siue femem, siue membrum, aut aliquam uirtutem, siue vim aliam mittat, admoueri ad meatum uul-

n De Gene. lib. 2. cap. 11.

Theodori la- plus.

H Quae autem sit necessitas, qua mollia hoc modo complicari in coitu cogantur, Aristoteles ipse declarat illico subiungens, Quoniam natura exitum excrementi in os inflectendo adauertit. Et vt manifestissime qua parte mollia coeant explicaret, paulopost hæc prædictis addit, Habere feminas omnes in hoc genere membrum uuluale, apertum est, tum in iis, tum etiam in crustatis; Est enim qua semen genitale per meatum emittant; idque parte corporis supina, qua putamen distat, & mare illabitur, faciunt. Quomobrem ea parte mas cum femina copulatur, nam si mas siue femem, siue membrum, aut aliquam uirtutem, siue vim aliam mittat, admoueri ad meatum uul-

o Hist. lib. 5. cap. 11.

p Hist. lib. 4. cap. 1.

q De Gene. lib. ca. 8.

in hisla cernatur . Tempus etiam & modum partus Sepiæ declarat Aristoteles inquitens,
 r Hist. lib. 5, cap. 12. s Hist. lib. 5, cap. 18. ¹ Mollia verno tempore pariunt, & Sepia in primis; parit hæc omnibus anni temporibus; perse
 utatque in edendo oavorum numero dies quindectim . Et alio loco, ¹ Feunt uterum Sepiæ verno tempore, pariunt intra die
 t Lib. 9, cap. 51. ¹ Quæ sic transcripsisse videtur Plinius, ¹ Molles vere pariunt; Sepiæ omnibus mensibus.
 u Lib. 7, fol. 101 33. Eandem Aristoteles sententiam citat & Athenæus; sed cum sic verba eius legantur,
 x Hist. lib. 3, cap. 18. ¹ τῶν τε μαλακίων τικτουσιν πρώτως τοῦ ἔαρος ἀσπίαι, καὶ οὐ κύουσι πᾶσαι αἴραι, καὶ κωσιοντοὶ πεντεκαίδε
 καὶ ἑμῆραι, id est, Mollium autem Sepiæ primæ vere pariunt; & non concepiunt omnibus temporibus; Pariuntque per
 quindectim dies, οὐ ceu perperam inserta particula expungi debet. Præterea locum quo
 que in quo Sepiæ pariunt indicat Aristoteles dicens, ² Sepiæ parit iuxta terram inter algas & arun
 dines, et si quod aggregatum tale iniectum sit, ut farmenta, aut lapides, aut quælibet alia materici
 congeries; Et quidem piscatores de industria faeces farmentorum disponunt . Hæc perlibenter
 y Lib. 9, cap. 51. A in eis localamentis parit prolixam illam, continentemque seriem oavorum, qualis ceteri muliebris
 z Hist. lib. 6, cap. 13. species est . Emititur alium per interualla reprimens, inspergitque atramentum interpostis
 quiete; ut pote cum non nisi cum labore emittat. Vnde Plinius etiã scribit, ² Sepiæ & in terra parit inter arundines,
 a Hist. lib. 7, cap. 18. aut sibi enata algæ . De editis etiã ouis Sepiæ explicatissimè differit Aristoteles sic scribēs;
 z Nec omnia pitium oua fecunda locantur; sed ea certè, quibus editis mas semen asperse
 rit; & quæ vitale id virus contigerit, iis piticuli enascuntur . Ceteris prout fors tulerit, eue
 nit . Hoc idem & in mollium genere fit . Mas enim Sepiæ oua quæ femina ediderit, persequi
 tur suum semen aspergens . Quod vel in reliquis eiusdem generis fieri ratio est . Verum non
 nisi in Sepiis hoc usum adhibet . Et alibi, ³ oua quæ Sepiæ edunt magnitudinem myrtorum capiunt, & nigrescunt;
 b Lib. 9, cap. 51. emissio enim atramento parentis infunduntur, atque ita inficiuntur . Coherens inter fe ad
 c Hist. lib. 3, cap. 12. speciem racemi, cuncta vni obducta cuidam nexui; nec facile alterum detrali ab altero potest.
 B Mas enim humorem quandam mucoris mittit, cuius lentore tenaciter oua sibi coherescunt,
 ac crescunt . Etiam hæc & cum primùm edita candida sint, atque exigua; mox atramento per
 fusa nigra, matoraque redduntur . Quapropter Plinius quoque scribit, ³ Oua Sepiæ glutino atramenti
 ad speciem vni coherentia masculus proficitur affiatu, alias sterilesunt . Cum præterea legamus etiam
 in Aristotele, ⁴ Quoties Sepiæ ediderit, mas è uestigio sequens (τὸν βόλον) atramentum ouis superinfundit, atque ita
 efficiat ut solidescant, τὸν βόλον προτὸν βόρον id est semen, mendosè legi arbitror; nam præ
 ter id quòd supracitatis locis clarè oua Sepiæ à femina atramento, à mare verò femi
 ne aspergi dicuntur; causa nulla recitari potest, cur mas ouis atramentum insper
 gat . Nam foemina ob dolorem partus, quo maximè cruciatur, atramen
 tum effundens, eo edita oua inficit . Nec enim edita oua derelinquit negligitè Sep
 dia; nam eodem Aristotele teste, ⁴ Cum genus o vno crustatum sibi iuncta contineat oua & sic foueat;
 Polypus & Sepiæ & reliqua generis eiusdem oua quæ pepererint, absoluta fouent; & præcipuè
 e Hist. lib. 3, cap. 18. Sepiæ; quippe cuius septennumero alueus iuxta terram, dum hoc facit, appareat .
 Et vt idem author est, ⁵ Mox oua edita Sepiæ crassitudinem acinorum vna minorum intra diem item decimum
 quintū capiunt; quibus abruptis Sepiologi excluduntur; Quæ, si quis priùs prole iam perfectà obsci
 derit oui membranam, sterculis mittunt, suumque præmetu colorem immutant ex can
 dicante in rubrinum . Et ite iurè Plinius quoque scripsit ⁵ Excludit Sepiæ quinto decimo die . Eo
 dem auctore Aristotele, ⁶ Prodeunt è singulis Sepiarum ouis Sepiola singula . Postremò ne aliquid,
 quod ad coitum atque partum Sepiarum spectet, prætermitteret Aristoteles, ratio
 nem etiam & modum, quo Sepiola ex ouo procreantur atque excluduntur, declarat
 h Hist. lib. 3, cap. 18. his verbis, ⁶ Cum Sepiola iam intus consisterit, nidelicet tota ex candido oua interno concrefens, tum rupta oui mem
 branula proles exit; primùm pars illa interior candida veluti grando consiluit, cum femina su
 um atramentum asperferit . Nascitur enim Sepiola ex eo ipso candicante corpusculo versa in
 caput, modo auium ventre annexo . Sed qualis nam sit in his annexus umbilici, nondum ex
 ploratum habemus . Constat tamen candidum illud subinde diminui; dum Sepiola augetur,
 & ad postremum vt luteum auibus, sic candidum his aboleri . Primùm oculi grandes in his
 quoque, perinde vt in ceteris, apparent . Sit a ouum, b c oculi, d Sepiola, e hoc ipsum .
 Et rursus alibi ⁷ Adhaeret ouo Sepiæ nascens parte sui priorè; hac enim tantum potest adhærere, cum hæc una partem
 i Dec. Gene. lib. 3, ca. 8. posteriorem & priorè eodè habeat .

Athenæi locus congruit.

A

B

Aristotelis locus colligatur

C

D

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

NATURA ET MORES.

Sepia pinnis & pedibus natat, ut testatum reliquit Aristoteles dicens ^k *Quæ autem pedes* habere putantur ut mollia, tum pedibus ipsis tum pinnis natant, & quidem his celerius, ^k *Hist. lib. 1. cap. 5.*

Aristotelis loci corrigitur.

inertis autem alius dicitur, ut Sepia, Loligo, Polypus. Vbi tamè animaduerti debet, τὸ κρῖτος τοῦταν ^k *Hist. lib. 1. cap. 5.*

Aristotelis loci alter colligatur.

gitur; non legi in antiquo manuscripto codice Vaticanæ bibliothecæ. Et ut eodem loco illico subiungit, *ἄλλοις δὲ τοῦταν ὀδδῆτες ἄσπερ πολύπους*, hoc est ambulat autem neuter ut *πολύπους*; Vbi in vulgatis etiam codicibus rursus mendosè habetur τὰ τῶν ἑκατέρων, pro *τοῦταν ὀδδῆτες*; quod non solum prædictus manuscriptus codex comprobat, sed Aristoteles etiam testatur in quibuslibet, ^l *Sepys & Loliginibus cura bruma sunt, tantè potestas nuda sit ingrediendi. Et alio loco ^m Sepia & Loliginis non sinitur ut polypti modo constât, quoniam uti nandi tantummodo habent, cum Polypti nel ingredi possint. Et rursus alibi ⁿ Polypti pedes non solum ad nandam vitulos sunt sed etiam ad ambulandum, Sepiis uerò & Loliginibus ad ambulandum inuitos. Sepia igitur natat solium; & ut author est Aristoteles, ^o in edere coniugium solent; Et ut ab eodem proditum est. ^p Cum Sepiella est tridente, mas fœminam adiuuat; fœmina mare percussa fugam arripit. Quod Sic trãseribitur à Plinio, ^q i ueracuisse tridente fœmina auxiliatur mas; et fœmina isto mare figu. Idem cõfirmat & Athenæus in quibus, ^r Dicitur autè quòd si Sepia fœmina percussa fuerit tridente, quòd ei auxiliatur mas, cum retrahens; si mares uerò capti fuerint, fugiunt fœmina. Carniuora est Sepia non secus quàm & reliqua mollia, ut testatur Aristoteles dicens, ^s Mollia uerò carniuora omnia sunt. Nec solum paruis Squillis, Cancellis, atque minutis pisciculis uescitur, sed maiores etiam pisces mandit, ut ab eodem traditum est dicente ^t in mollium genere Loliginis atque supra pisces maiores eum eunt. Quo autem modo id faciant, idem declarat Aristoteles scribens, ^u Vnatur Sepia suis illis prælongis prætenturis non solum pisciculos, sed Anguiles etiam faciat. Vnde Oppianus etiam cecinit.*

Athenæus uerò inquit, ^v *Varia autem Sepia nutritur tenuibus pisciculis, quos promissilibus oculis piscatorio fuscis lo uenatur. Mortu non lædere Sepiam, sed noxiam quandam sanienem ex eius corpore effluere, author est Oppianus his uersibus.*

G

Præterea ut testatum reliquit Aristoteles, ^x *Mellum æstinissima septa est; sola hoc suo uitur atramento, non modò cum meruit, uerùm etiam abscondendi causa; Polypus atque Loligo atramentum pro metu mittunt; Ceterùm sepia (ut dixi) sepe vel sine pauore suo uitur atramento ad se occultandam, & cum progressa paululum se ostenderit, redit in atramentum. Idem compprobat & Nicander uetus poeta & medicus, qui cum scripsisset, ^y *Torrò Lepus ille marinus fordatum dum recens in lacem est edutus, Loliginis infertur subtilibus comis, perinde ac Loliginis vel Sepie proles esset fugitiuæ; causam cur fugitiuam appellauit Sepiam reddens, addit, ^z Quæ ubi piscatorem animaduertit fluctus**

H

doloso sille adeoque nigredine quodam suis obscurat. Eandem astutiam sic cecinit Ouidius.

^a *Sepia tarda fuge, tenui cum forte sub vnda Deprehensa est, iam iamquæ manus timet illa rapaces, Inficiens equor, nigrum nouit illa cruorem Auertitque uices oculos frustrata sequentes.*

Vnde & Plinius ait ^b *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^c Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

A

^d *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^e Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

B

^f *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^g Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

C

^h *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ⁱ Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

D

^j *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^k Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

E

^l *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^m Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

F

ⁿ *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^o Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

G

^p *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^q Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

H

^r *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^s Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

I

^t *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^u Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

K

^v *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^w Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

L

^x *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^y Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

M

^z *Ambo autem (mas scilicet & fœmina Sepia, de ijs enim loquitur) ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infusata aqua absconduntur. Aethanus uerò eiusdem astus sic meminit, ^{aa} Cum se à peritis piscatoribus captari cognoscat Sepia, fatum atramentum emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remoueatur; eorumque perstringit oculos, piscatores uerò cum sit in eorum oculis nihil tale uident. Et Aeneas tenebris circumscripto se soluit Achillem uersibus, ut ait Virgilius. Quod sic etiam describitur ab Oppiano.*

^k Hist. lib. 1. cap. 5.
^l Hist. lib. 4. cap. 1.
^m De Fac. lib. 4. cap. 9.
ⁿ Tar. lib. 4. cap. 9.
^o Hist. lib. 5. cap. 12.
^p Hist. lib. 9. cap. 1.
^q Lib. 9. cap. 29.
^r Lib. 7. fol. 161. 29.
^s Hist. lib. 8. cap. 1.
^t Hist. lib. 8. cap. 2.
^u Hist. lib. 9. cap. 37.
^x Lib. 2. fol. 122. 21.
^y Lib. 7. fol. 161. 25.
^z Lib. 2. fol. 127. 31.
^{aa} Hist. lib. 9. cap. 37.
^b In Alexipharmacis.
^c In frag. fol. 33. 19.
^d Lib. 9. cap. 29.
^e Lib. 12. cap. 12.

f Lib. 3. fol. 134. 28.

Quin & nativa secunda est Sepia fraude ;
 Est liquor in tumida concretus turbidus aluo,
 Qui fuscus piceam superat caligine massam .
 Conditus hic humor nutritur corpore, piscens
 Auxilium miserę ; subita formidine capta
 Atlas emittit guttas, & polluit equor,
 Obscuratque vias pontü tenebrosa cruore
 Permixon sanies, piscantis lumina turbans
 Auertit visum, & prospectum surripit omnem .
 Hęc facili cursu per tinctas equoris vndas
 Effugit horrendos pisces, hominemque sagacem

A

g Lib. 7. fol. 161. 28.

Prostreñó Athenæus quoq; id notauit inquiring, & Sepia ubi quis eam infestatur, atramentum fundit
 Et in eo occultatur, simulans fugere ulterius . Et quemadmodü astute atramento, ita prudenter fu-

h Hist. lib. 4. cap. i. de Part. lib. 4. cap. 9.

is promuscidibus vitur. Aristotele enim teste (vt supra quoque citauimus)^o his quoties tempestates vrgent, ad saxa aliqua adherentes Sepię se veluti anchoris iactus stabiliunt .

i Lib. 9. cap. 28.

Quę sic interpretatus est Plinius, ¹ Sepię ex Loligini pedes duo ex his longissimi et aspect, quibus in fluctibus se veluti anchoris stabiliunt ; Sed quã recte in sequente historia excutiemus . Idem etiã testa-

k Lib. 11. cap. i.

tum reliquit Aelianus his verbis, ² Sepię duabus sunt tanquam promuscidibus prædita, quibus ad saxa cum est in mari tempestas adherescunt, & tanquam anchoris iactus firmatę, fluctuum incursionibus resistunt ; post eam est tranquillitas, solutus promuscidibus rursus natat ; Non contemendã scientiam tenentes utandi sanę tempestates atque ex periculis salutem conseruandã . Quod sic Oppianus quoq; notauit .

B

l Lib. 2. fol. 122. 26.

¹ Si tumidi magno tollantur in equore fluctus,
 Hęreat seopulis propriis deuncta flagellis,
 Natiuos dura conuoluet caute rudentes .

m Hist. lib. 9. cap. 37.

Cum Aristoteles dixisset, ^m Sui etiam mutatione coloris venatur pisces Polyphus, trahit enim eorum similem q̄, quibus appropinquari saxis ; quod idem etiam cum metuerit facit ; Statim subiungit . Sunt qui Sepiam quoque iace-
 re hoc idem autument ; Colorem nanque eam sibi contrahere similem loco, in quo versatur

n Hist. lib. 4. cap. 8.

confirmant . Idem etiam prodidit, ⁿ Fas odoratu præditus esse, et propterea odore escatum dicitur capi . Oppianus verò de Sepia piscatu hæc cecinit .

o Lib. 4. fol. 145. 41.

Non fortunato cata Sepia carpitur igne,
 Quę multa in pelago potuit vitare pericla ;
 Iam non lina fugit, non densi vimina septi,
 Eliciunt illas, piscantes equore toto
 Femineam appendunt pestem, ducuntque per ætus ;
 Postquam è conspectu vaga sæmina tracta per equor
 Cernitur à maribus, sibi dõ amplectantur amatam,
 Atque volubilibus no-lis spirisque rotati
 Implicitam ramis stringunt, cupiuntque teneri .
 Ac veluti virgo fratrem, imitemque parentem,
 Qui longè à patris fuerant iam tempore longo
 Incolumes cernens teneris complectitur vlnis .
 Ac veluti nuper nueni formosa puella,
 Aurea quam vinelo vinxit Cytherea benigno
 Arrepta ad thalamum sponsi complexibus hæret
 Candida dilecto circumdans brachio collo ;
 Inque nudi nodo consumit tempora noctis .
 Sic istę implicitę veneris nec munera linquunt
 Tali connexę nodo, nec vincula soluunt ;
 Donec piscator capiat, cymbeque reponat ;
 Connexęque simul subeant crudelia fata .
 Has etiam nallis capiunt sub tempore verno,
 Nam curuum septum myrti de fronde coronant,
 Et iungunt virides frondes, quas horrida gignit
 Arbutus, atque aliis foliis hoc vimen opacant ;
 Cum coitum cupiant, & dulces soluere partus
 In caueam properant, & strata fronde quiescunt,
 Sic amor expletur misera cum morte proteruas .
 Pisces in siccam clausi ducuntur arenam .

C

D

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

Postremò vt author est Aristoteles, ^p Vinendi spaciū Sepiæ breue est, nam exceptis paucis bimatum non compl. Vnde & alibi dixit, ^q Sepias etiam bimata non uimere apertum est. Quod sic transcripsit Plinius, ^r neque Sepijs bimam longior nata.

f Hist. lib. 5. cap. 11
q Hist. lib. 9. cap. 37.
r Lib. 9. cap. 30.

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR

Neque sapida est Sepia, neque tenera; vnde nobiles, & qui gulæ indulgent, eam aspernantes, pauperculus edendam derelinquunt. Vt tamen author est Aristoteles ^b Non fecus quàm & mollia alia præstat cum grauida est. Galeno teste. ^c Reliquorum mollium instar dura carnis est, ad coquendum difficilis, exiguumque in se succum salsum continet; si tamen concoquatur alimentum non paucum corpori exhibet, ceterum succi crudi plurimum gignit. Quod Athenæus quoque cōprobat, sic scribēs, ^d Mollium generū Polyporum Sepiarum & similitum carnem habet concoctū difficilē. Dioscorides verò inquit ^e Sepiæ decollæ atramentum cum manditur agrè concoquitur. Si comedi Sepia deber, elixanda potius quàm assanda est, vt Athenæus etiam admonet inquit, ^f mollia meliora sunt si elixentur; Sunt enim mali succi (vt cognoscitur dum lauantur, nam in lotionē succos malos demittunt) quem elixatio ex carne extrahit; nam molli igne atque humido abluuntur quodammodo, cum in assatis succus exicceat. Præterea cum dura eorū sit caro, inrè sic coqui ^g expōnunt. Vnde & apud eundem Athenæum Diphilus ait, ^h Sepiæ elixa tenerrè efficitur, et graua, concoctu facilis, & aluum leuiter subducit; succus qui ex ea gignitur, sanguinem extenuat, excretionēque per emorrhoidas mouet. Et rursus apud eundem, ⁱ Alexit in agricola induit coquum sic de Sepiarum cōlione loquentem, Sepiæ quanti? drachmę vnus? ter; harum brachia atque pinnae abscondens elixo, reliquum verò corpus cocidēs in multa frusta, contritōque sale impergēs simul canantibus in tegano feruentia accedens fero.

b Hist. lib. 8. cap. 30
c Clas. 2. fol. 30. H.
d Lib. 8. fol. 178. 29.
e Lib. 2. cap. 23.
f Lib. 8. f. 178. 27.
g Lib. 8. fol. 177. 48.
h Lib. 7. fol. 161. 49.

IN MEDICINIS VSVS.

Vt testatū reliquit Dioscorides ^b Sepiæ testa in collyrium formata palpebris scabris medetur. Ipsa verò cum sua testa cremata quàm diu tota absumatur, & in puluerem redacta vitiligines, surfures, dentes, & cutis faciei vitia purgat. Lota medicamentis inferitur oculorum; albugines iumentorum illata statu emendat; vngues in oculis orientis extenuat cum sale tusa & admota. Plinius verò inquit ^c oculorum tumorem ruborēque Sepiæ cortex cum lacte mulieris illitus sedat, & per se scabrities emendat. Inuertunt itaque genas id agentes, & medicamentū auferunt post paulum, rosaceo que inungunt, & pane posito mitigant nocte. Eadem cortice & nyctalopes curatur in farinam trita & ex aceto illata. Extrahit & squamas eius cinis; Cicatricees oculorum cum melle sanat, pterigia cum sale & cadmia singulis drachmis; Emendat & albugines oculorum iumentorum. Adyeunt & offensus eius genas si terantur, sanant. Et deinceps subiungit, ^d Medetur & lentigini catrisique faciei vitis ex offibus Sepiarum cinis. Et rursus alibi ^e Extrahit tela corpori inhaerentia Sepiarum testa ex aqua. Vt demum author est Galenus noster, ^f Sepiarum testa admodum laxa est, non ut ostrorum lapidosa; itaque absterfio quidem illis cum aliis ostracodermorum testis communis est, velut etiam descatio. Ceterum partium tenuitas eximia illi præ ceteris inest. Quo circa visa ea vitur ad vitiligines, ophelim, lentes, pforas. Quin & fossili sali mixta in oculis existentibus vngues eliquat. Et antequam vratur dentibus splendore adfert, vlceraque desiccet. Porro hoc nomine, quòd mediocrem obtinet asperitatem, adhibemus eam ad ingentes oculorum asperitates, quas sico seīs appellare consueuimus. Nam excalpentes ex ea quiddam ipsa figura simile collyrio, eo illas confricamus, donec sanguinem reddere incipiant; quo facto collyria cathetica siue detrahētia præstantū effectum iam in illas exerint. Postremò vt refert Plinius, ^g Sepiæ atramento tanta vis est, vt in lucerna addito Aethiops videri ablato priore lumine, Anaxilaus tradat.

b Lib. 2. cap. 28.
c Lib. 31. cap. 7.
d Lib. 31. cap. 7.
e Lib. 31. cap. 8.
f Clas. 3. fol. 84. C.
g Lib. 31. cap. 2.



N
C. Teuſis
L. Lolligo
V. calamaro.

p. 6



HISTORIA QVINQVAGESIMA SEXTA.

DE LOLIGINE.

N O M E N.



EXAGESIMVM primum animal nostrum aquatile, quod Romæ, ac tota ferè Italia (vel quòd ad scriptorum thecæ similitudinem accedat, vel quòd atramentum habeat) *Calamaro*, Ianuenses ac Massilienses *totens*, Baionenses *corret* & *Corniche*, Galli *casseron*, & Lusitani *choeco* appellant; à Græcis *τολίς*, à nostris verò *Loligo*, & in carminibus *Lolligo* quoque dicitur. Vocatur autem auctore M. Varr. ^a *Loligo quasi Voligo, quia volat*, vt infra monstrabimus. Et cum præter *τολίδα*, *τολίδος* etiam tum ab Aristotele tum à plerisque alijs græcis inter pisces connumeretur; et *τολίς* & *τολίδος* magnitudine & rebus alijs (vt infra explicabimus) inter se differant, Plinius tamen Aristotelem transcribens vtunque indifferenter *Loliginem* vertit. Theodorus verò Gaza in Aristotelis versione *τολίδα* *Loliginem*, & *τολίδόν* *Lollium* interpretatur; cuius diligentiam vti laudamus, sic commendandum est, *Loliginem* latinum nomen esse, *Lollium* verò nouitiū ab ipso Theodoro maioris distinctionis gratia confectum. Appellatur præterea & diminutiue à Plauto *Loliguncula*, inquit enim, ^b *Emitto Sepiolas lepidas, & Loligunculas ordæas.*

D E S C R I P T I O.

Præquam an *τολίς* & *τολίδος* siue *Loligo* & *Lollium* specie, vel potius aliqua alia ratione inter se differant, explicemus; vtiusque trademus descriptionem. Adeo enim non solū corporis figura, sed natura etiam atque actionibus consimiles sunt, vt utriusque vnā & eandem iurè dicauerimus historiam. Et ne vllus ambiguitati relinquitur locus, quæ communiter vtique conueniunt, simpliciter sub *Loliginis* nomine recensēbimus, Plinium imitati, qui (vt diximus) *Loliginis* nomine vtunque appellat; quæ verò ad alterutrum spectant, peculiariter notabimus. Quòd verò ad pieturam attinet, vna etiam sola iconæ, sexagesima scilicet prima, contenti fuimus; propterea quòd ex hac vna facillimè & clarissimè vtiusque cognosci possit forma; adeo inter se simillimæ sunt. *Loligo* igitur ex mollium genere est, vt testatur Aristoteles dicens ^c *Aliud item animalium genus est molle, ut Loligines, ut Lollij, ut Sepia*; et Plinius inquit ^d *Mollia sunt Loligo, Sepia, Polypus, & cætera eius generis*; atque Galenus scribens ^e *Mollium generis sunt polypi, Sepia, Loligines, & alia quæ his sunt similia*. Est etiam exanguis, vt & reliqua mollia exanguia sunt. Quòd autem mollia sanguine careant, auctor est Aristoteles inquitens, ^f *Ad hæc genus testæ interfectum est, quòd ostreum siue concham appellamus; & crusta inclusum aliud, quòd nomine vacat communi, vt Locustarum & Cancrorum & Gammarorum genera. Aliud item molle, vt Loligines, vt Lollij, vt Sepiæ. Adde genus insectū. Quæ omnia genera sanguine carent; & alibi, ^g *nam ordinem animalium, quæ sanguine carent, persequemur. Genera in hoc ordine plura sunt, primum quæ Mollia appellauimus, hoc est, quæ sanguine carent, & foris carne molli obdacta, solitū inuis modo sanguinei generis continent. Idem cōprobat & Plinius sic Aristotelē trās scribens, ^h *Piscem quidam sanguine carēt, de quibus dicemus; sunt autem tria genera; in primis quæ mollia appellantur, deinde conchæ crustis tenuibus, postremò testis condensæ duris. In quo quidē loco haud rectè mollia pisces appellat Plinius, vti in communi mollium pertractatione, quam Polypi historia præpolumus, latius declaratur. Habet Loligo reliquorum mollium instar, caput inter pedes & ventrem. Vnde testatum reliquit Aristoteles, ⁱ *Euenit in mollibus sanè omnibus ut caput inter pedes & ventrem habeatur. Quòd Plinius quoque sic confirmat, ^k *Mollibus caput inter pe*****

Y ij

a Lib. 1. de lingua Lat.

b Cassina.

c Hist. lib. 1. cap. 6. li. 4. cap. 1. d Lib. 9. cap. 28. e Cl. 1. fol. 30. H.

f Hist. lib. 1. cap. 6.

g Hist. lib. 4. cap. 1.

h Lib. 9. cap. 28.

i Hist. lib. 4. cap. 1. k Lib. 9. cap. 28.

Flinij lapsus.

tes, nam rotundiores cum sint, in acutum vt pedes non desinunt; Postremò cum pe-
des à capite vsque in extremum acetabulis instructi sint, promuscides in extrema tan-
tùm parte acetabulos habent. Neque pedum promuscidumue mollium acetabula
temerè & frustra facta esse à natura credendum; cum idem Aristoteles inquit, ^x Mollium
pedibus acetabula circumstantiaque adfunt; hæc vim contextumque talem habent, qualem
implicamenta illa quibus digitos antiqui medici indere solebant; ita enim fibris implexa sunt,
quibus carunculas, ceteraque cedentia trahant; quippe que saxaprehendant, intenta premant
& retineant, cum pars interior tota contingat atque amplectatur. Itaque cum aliud non ha-
beant, quo capere ad mouerique possint, nisi aut pedes aut promuscides, hæc pro manibus obti-
nent ad vim in inferendam, in propriam sandam, atque etiam ad cetera sua munera necessaria. Et sicuti pedes ca-
put, ita etiam caput ^{τὸ κῆτος} (alueus vertitur à Theodoro) sequitur. Est autem ^{κῆτος}
siue alueus reliquum corporis, inferiori capitis parti annexum, interanea omnia cõ-
plectens & continens. Vt mollia omnia alueum habent, ita eo inter se differunt. Nã
vt Aristoteles notauit, ^y Alueum corporis Sepiæ & Loliginis habent magnum, polypi paruum. Et vt alibi
dixit, ^z Differunt polypi à Sepiâ & Loligine, eò quòd alueus Polypi paruus, illis vero amplius est. Ipsæ autem inter se
differant quatenus Loligo longior, Sepiâ latior est. Quæ quidem longitudo & latitudo maximè ad
alueum spectat. Loliginis igitur alueus, qui aluco Polypi & Sepiæ longior & arctior
atque rotundior est, pinnula circumdatur. Quæ quidem non solum rursus à Polypo
& Sepiâ, sed à Lollio etiam facillimè internoscitur. Nam cum hi omnes alueum ha-
beant vniuersum continua pinna circumdatum, Loliginis alueus latiore pinna &
non totus circumdatur, vt in icone nostra sexagesima prima conspicitur, atque ab
Aristotele proditur his verbis, ^a Pinnulam mollia omnia habent circumdantem alueum, quæ cum in cæteris
tum in grandium Loliginum genere iuncta perpetuaque gestatur; minores verò quas Loliginis
vocat, latiore hanc habent, nec angustam vt Polypi & Sepiæ, neque circumactam per
totum alueum, sed de medio osam. Et rursus alibi, ^b Pinnula etiam circumdantes, illæ totam in Lollio alueum am-
biant; cum in Loligine partem aliquam relinquunt. In quo priore citato Aristotelis loco cum græ-
cè legatur ^{τὸν μὲν γὰρ τῶν τῶν δῶν}, grandium Loliginum, pro grandium Lolliorum men-
doser legi in Theodori versione suspicor. Postrema aluci pars, quæ retusa est in Po-
lypo & Sepiâ, in Loligine valde acuitur, in Lollio verò medio modo se habet, vnde
iurè dixit Aristoteles, ^c Pars enim Lollii quæ exat in acutum, latior est. Postremò Loligo cætero-
rum mollium instar inter caput & alueum supina parte fistulam valde patulam ha-
ber. Sic autem externis Loliginis partibus declaratis; iam internas partes eius aggre-
diamur. Eodem igitur auctore Aristotele, ^d Stomachus siue gula ab ore prælonga Loligini (reliquo-
rum mollium modo) est, quam in glugies excipit, quomodo auibus; tum venter coniungitur; & intestinum ven-
tri annexum, simplex vsque ad exitum tendit. Qualis autem intestini ductus sit & exitus alibi decla-
rat inquit. ^e Intestinum à ventre tenues partem repetens superiorem ad os fertur, quod laxius quàm gula est. Ven-
tris etiam figuram explicat dicens, ^f Sepis & Polypis venter similis tum figura tum testis est; Atque quas
Loliginis appellamus, bina quidem conceptacula ventris speciem gerunt, sed alterum minus
ingluuiem imitatur; & tactu discrepat; quoniam corpus etiam totum carne molliore constat.
Et ne hæc à natura temerè facta esse arbitraremur, statim subiungit. ^g Habent mollia ita eas par-
tes eadem causa, quæ auis, neque enim eorum nullum potest commolere cibum, itaque in glugies ventri prætaet. Vt idè
etiam testis est, ^h Sepiæ & Loliginis nulla ita articulata est, ut bisda cernatur; cum Polypi venter specie rotunda
conglobataque sit. Visceribus caret Loligo, vt mollia reliqua, habet tamen vt illa ^{μῦτις}. Vn-
de & Aristoteles scribit, ^h viscera mollium nullis, sed habent quam mitem appellant. Quæ parte mu-
tis consistat declarat ipse paulopost addens, ⁱ Mitis ergo sub ore est, & gula per eam tendit. Qua-
lis autem pars mitis sit, & cuius actionis gratia fabricata, clarissimè sic idem edocet,
ⁱ Mollia & crustata habeant certè illud quoque oportet, quod ei parti proportionetur, cui sen-
tendi principatus mandatus est. Hoc enim in omnibus animalibus inesse necesse est. Ergo
mollibus, id membrana continetur humidum, per quod gula in ventrem pertendit, admota po-

A

B

Theodori lo-
cus castigatur

C

D

x De Part. Lib. 4. ca. 9
y De part. Lib. 4. ca. 2.
z Hist. Lib. 4. cap. 1.
a De part. Lib. 4. ca. 9.
b Hist. Lib. 4. cap. 1.
c Hist. Lib. 4. cap. 1.
d De part. Lib. 4. ca. 9.
Hist. Lib. 4. cap. 1.
e Hist. Lib. 4. cap. 1.
f De part. Lib. 4. cap. 9.
g De Gene. Lib. 3. ca. 8
h Hist. Lib. 4. cap. 1.
i De Part. Lib. 4. cap. 9.

tius tergo, mutis id à nonnullis vocatur. Crustatis etiam tale quid alterum adiunctum est; quod & ipsum mutis nomine appellatur; humida corpulentaque ea pars est. Tendit per eam mediam, vt modo diximus, stomachus siue gula. nam si inter eam & tergus positus esset, distēdi equē non possēt cibo ingrediente, propter dorsi duritiem. Partem hanc cordi proportionari, & situs ipse offendit, eam idem sit; & dulcedo humoris, tanquam concocta & sanguinea quedam. Præterea Loligo, sicuti & mollia alia, eolodō in se continet. Qui quidem eolodōs appositē admodum atramentum vocatur à Cicerone & Plinio (hic enim ^K Atramentum pro sanguine est Sepiis; ille verò ^L Atramenti effusione Sepia se tutantur, inquit) Nam vt iurē à grecis eolodōs id est turbidus, ob atrum colorem dicitur; pari item ratione à nostris atramētum vocatur. Locum verò, naturam, & vsum huius atramenti manifestissimē explicat Aristoteles. Nam quod ad locum spectat, inquit, ^M Mutis ergo subere est, & gula per eam tendit. At verò atramentum infra continetur, qua intestinum potere incipit superiora, foramenque suum eadem obuolutum habet membrana, qua intestinum, atque idem meatus emittendi atramenti excrementique est. Et alibi, ^N Habent quod atramentum vocatur tunica contentum membrana, exitus finemque habens, qua alui excrementa emittant parte, que fistula vocatur; que in supinis positae est. Et rursus etiam postea, ^O Intestinum à mite natura fenouit, extraque posuit; & atramentum intestino annexit, ut quamp̄ artem dīstret ab alui, & pars forōda à nobili & p̄ncip̄o precul haberetur. Athenæus quoque ^P Loliginis atramentum et uesi a contrari, asserit; De Polypo verò agens scribit, ^Q Habet autem appellatum atramentum in uoato μύκων, qui quidem μύκων supra ventrem collocatur, uti uesi quædam est.

E In quo quidem loco non ineptē atramenti vesicam μύκων appellat; cum ab Aristotele ^R μύκων (siue papauer, vt vertit Theodorus) hæc eadem vesica excrementa continens, intestatorum genere vocetur. Scribit enim, ^S Gula à ventre duplex longæ porrigit se usque ad papauer, quod postremum fundo commissum est. Quod autem gulæ subiungitur, intestinum est, gulæ ipsi continuum, simplexque ex toto, vsque ad exitum; cuius initium circa anfractum papaueris est, qua & laxius heret. Quod enim papauer appellamus, quasi materia vacans, atque excrementitia, magna sui parte in omnibus testaceis generibus inest. Et paulo post, ^T Quippe cum papauer illud, ut distētia est, excrementitium quiddam omnia membrana contentum fortiantur. Et rursus alibi, ^V Ori autem iungitur quasi ingluuius auium, à qua stomachus est, quem excipit venter, in quo situm est quod papauer vocatur, mox intestinum continuum tendit simplex, originem à papauere illo ducens, omnibus autem testaceis inest hoc excrementum. Verum cum μύκων, siue atramenti vesicam supra ventrē collocari dicat Athenæus; non solum Aristoteli, sed rei etiam ipsi repugnat. Quando tum Aristoteles in proximē citatis locis, tum disectio ipsa, atramenti vesicam infra & non supra ventriculum consistere, luce clarius monstrant. Et propterea eodē in errore Plutarchum quoque fuisse, manifestum est; Scribit enim de Sepia pertractās. ^U Vocatam enim vesicam ad collum habet plenam atro humore, quem atramentum vocant. Et licet omnia mollia infra ventrem atramenti vesicam habeant, non tamen omnia eodem loco eam continent. Nam eodem Aristotele teste, ^X Habent atramentum Loligines & ro'p̄i supra apud mutim potius positum, Sepia infra ad aluicum. Cur autem in Sepia inferiori loco illud consistat, in historia Sepiæ declaratum est, Quod verò ad atramenti naturam attinet, sic scriptum reliquit Aristoteles, ^Y Est in mollium genere atramentum, ut in aulis quod in excremento album terrenum subsidet, quod vesica tamen caret; quantumque terrenum maxime sit, in atramentum sceritur. Quibus verbis, mollium atramentum terrenum excrementum esse testatur; vnde & paulo infra repetit, ^Z Natura hoc excremento ad trasitum & ut in au corum utitur.

F Quapropter Plinio dicenti, ^A Atramentum pro sanguine est Sepiis; & alibi, ^B Sepia in mari sanguinis vicem atramenti obtinet; haud assentiendum est; quando non velis, cuiusmodi est sanguis, sed excrementitius succus sit. Et licet Aristoteles mollia omnia eolodōs simpliciter habere dicat; Athenæus tamen sicuti de Polypo pertractans dixit, ^C ἔχει δὲ καὶ τὸν λιγώμβιον εὐλὸν ὁ μύκων, καὶ πρὸς Σαπία, ἀλλ' ἢ πρὸς βρον. hoc est, habet autem atramentum non nigrum, ut dicitur sed subrubrum. Sic de Loligine loquens ait, ^D ἔχει δὲ καὶ εὐλὸν ἐν τῷ κύσει ὁ μύκων, ἀλλ' ἢ χροῦν. id est, habet autem & atramentum in vesica non nigrum, sed pallidum. Cui subscribit & Oppianus

G Athenæus vocatur. **H** Pliny cap. 10. **I** u. lib. v. an. m. l. i. **K** De part. lib. 4. ca. 1. **L** De part. lib. 4. ca. 3. **M** p. lib. 7. fol. 102. 45. q. lib. 7. fol. 118. 4. **N** Hist. lib. 4. cap. 4. **O** Ibidem. **P** De part. lib. 4. ca. 2. **Q** u. lib. v. an. m. l. i. **R** De part. lib. 4. ca. 1. **S** De part. lib. 4. ca. 1. **T** De part. lib. 4. ca. 1. **U** De part. lib. 4. ca. 1. **V** De part. lib. 4. ca. 1. **X** De part. lib. 4. ca. 1. **Y** De part. lib. 4. ca. 1. **Z** Eodem cap. **A** Lib. 9. cap. 27. **B** Lib. 21. cap. 3. **C** Lib. 7. fol. 118. 4. **D** Lib. 7. fol. 162. 46.

c Lib. 3. fol. 22. 23. grecce.
f De part. Lib. 4. ca. 5.
g Hist. lib. 4. cap. 1.
h De part. lib. 2. ca. 8.
i De part. lib. 4. ca. 5.
k Hist. lib. 4. cap. 1.
l Hist. lib. 5. cap. 18.
m Hist. lib. 4. cap. 1.
n Lib. 9. cap. 30.

inquiens τολιγίνες, οὐδὲ ἀπὸ τῆς αἵματι μελάι βαλοῦν, ἀλλὰ ὑπὲρ αὐτοῦ. hoc est, Loliginēs, quibus non nigritiam atramentum sed subrubrum. Postremo de huiusmodi atramenti emissionē & vŭu, sic scribit Aristoteles, Cum exangua sint mollia, ex ob eam rem refrigerata ex partibus, hinc, ut hominum nonnullis per metum funditur aluus, aut excrementum vesicę profluit; sic iis accidit quidem necessariō ut metu percussa effundantur. Sed natura hoc excremento ad pręsidium & tutelam eorum abutitur. Quomodo autem & quando hoc atramentum pro pręsidio ei sit, infra vbi de natura & moribus agemus, explicabimus. Demum auctore Aristotele, & Sepia, Loliginis ex Lollio partes durę ac solidę intus per dorsum & corporis prona continentur; quas non eodem apellant nomine, sed quę d. inferum Sepys est, Σεπιοσ Sepium vocant, quod Loliginibus Gladiolum. Differunt enim quōd Sepium robustum latumque est, inter spinam & os mediam præferens naturam, fungosam intra se completę & friabilem corpulentiam; Gladiolus arctior & cartilaginiosior est; forma etiā discrepant, pro alveolarum modo quibus infra continentur. Huius gladioli vŭm sic docet. Valent mollia quod piscium spinis proportionetur, in Sepia quod Sepium vocant, Loliginis gladiolum; Polypti nihil huiusmodi habent. quōd eorum aluus breuior est; illorum procerior. Ideoque vt directus inflexusque maneret, natura his aduinculis saccentium consuit. Quōd verō Sepium crassius sit gladiolo, euenit quia Sepia substantia terrestris magis est, vt Aristoteles declarat in quibus, Quōd plurimum terrestrę materię habeat Sepia, argumento Sepium est, quod tale tantęque sit; hoc enim Polypus caret, Loligo cartilagineosum ac tenue gerit. Et hæ sunt tum externa tum interna Loliginis partes, quibus non solum a Polypo & a Sepia, sed a Lollio quoque facillimę internosci potest, vt declarauimus. Mas enim Loligo a femina manifestę distinguitur; Nam præter illud commune discrimen quo mollium omnium mares a suis feminis differunt, cuius sic meminit Aristoteles, Differunt semine a maribus, quia in mare meatus ille subditus gula a cerebello in ina alui pertendit, idque ipsum ad quod fertur, speciem mamme imitatur; in femina duplex idem illud, supraque habetur. Vt idem tradit, Inter Loliginem marem ex feminam hoc inter est, quōd femina intestina continet duo, veluti mammas, quę si alio dissecta inspectę, facillę videris; mas omnino q̄ caret. Loliginis cum subalbida sint, earum plerisque terguis ex albo leuiter purpurascit. Ad multam molem non augentur, bicubitalem enim mensuram perraro attingunt Aristotele verō teste Grandiores sunt Lolly, quippe qui vel in cubitis quinque excrefant. Quod cum sic transcribat Plinius, In nostro mari Loliginis quinque cubitorum capiuntur, Aristotelis τολιγίνες Loliginem vertit, non secus quā & τολιγίνα, vt supra notauimus.

A
B
C

LOLIGINIS ET LOLLII DIFFERENTIA.

o Hist. lib. 4. cap. 1.
p Lib. 7. fol. 162. 47.
q Hist. lib. 4. cap. 1.
r Ibidem.
s Ibidem.

τολιγίνες (cuius solus Aristoteles, & Athenæus Aristotelis autoritate meminit) ἀπὸ τῶν τολιγίθιος differre, clarę fati patet ex dictis Aristotelis; sed qualis hæc sit differentia haud facile est explicatu. Athenæus enim cum apud Aristotelem legisset, Loligine uero longę grandior qui Lollus nominatur; quippe qui vel in cubita quinque excrefant, arbitratus non nisi magnitudine Loliginem & Lollium inter se differre, postquam quadam de Loligine scripsit, subiunxit, τὸ δὲ τολιγίνος μόνον τολιγίθιος διαφέρει τὸ μείγθεα, γίνονται δὲ καὶ τριῶν ὀκτωβίων, hoc est Lollium autem sola differt magnitudine; excrefant namque ad tres palmos. sed aud ei attendendum est; cum idem Aristoteles non solum Lollios etiam paruos reperiri testetur in quibus, ἢ ἔσι δὲ τὸ γένος ὀλίγων τῶν τολιγίνων, id est, Est autem genus paruorum Lolliorum (& propterea non semper a Lollijs Loliginis magnitudine superari asserendum) sed eos a Loliginibus figura quoque differre aperte asseruit, statim subiungens, Et facit quoque a Loliginibus diffidens, Et ne absque ratione id dixisse videatur; illico addidit, Pars enim Lolly

D
Athenæi opinio reprobatur.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

que exit in acutum, latior est; Pinnule etiam circumdantes, ille totum in Lollio alveum am-
 leant, cum in Loligine partem aliquam relinquunt. Et rursus alio etiam loco dixit, ¹ Pinnula cum in carnis
 mollibus, tum in grandium Lolliorum genere iuncta perpetuè gestatur, minores verò,
 quas Loligines vocant, non circumactam per totum alveum, sed de medio orfam habent.
 Ex quibus luce clarius constat, præter magnitudinem, corporis etiam forma Lolliū à
 Loligine separari. Et propterea quidam alij sexu eos distinxere, Lollium marem,
 Loliginem verò feminam esse dicentes; ea (vti arbitror) ratione persuasi, quòd &
 in plerisque alijs animalium generibus marem magnitudine, atque aliqua forma va-
 rietate à femina interosci videant. Quæ quidem opinio etsi probabilis satis videatur,
 non tamen ei subscribendum est. Quando præter id, quòd non minus in aliqui-
 bus Lollijs, quàm in quibusdam Loliginibus ova reperiuntur; illud etiam discrimen,
 quo feminam Loliginem à mare discerni scribit Aristoteles (feminam scilicet inte-
 stina duo continere, veluti mammas, quæ si aluo dissecta inspectes facillè videris, ma-
 rem verò ijs omnino carere) æquè in Lolliorum, atque in Loliginum genere obser-
 uatur. Quapropter nos eos specie distingui, speciesque inter se valde proximas esse
 censemus; vti in simiarum, in canum, atque in quorundam aliorum animalium ge-
 neribus diuersas sed admodum propinquas species esse videmus.

Quorundam opi-
 nio reprobat.

De part. lib. 4. ca. 9.

L O C V S.

Loligo marina est, nec vsquam in dulci aqua nasci, fluminautè è mari subire conspi-
 citur. Et licet reliqua mollia litoralia sint, Loligo tamen est pelagica, vt auctor est
 Aristoteles his verbis, ^h Loligo, sola ex ijs gaudet alto, istamque pelagicam agit. Et vti Loligo, ita
 etiam & Lollius pelagum & non litora incolit, vt idem testis est iniquens, ^x Pelagicus in-
 men Lolius non alto modo quàm Loligo consistit. Est in omni ferè mari Loligo satis frequens & val-
 de nota.

De part. lib. 4. ca. 9.
 Hist. lib. 4. cap. 1.

C O I T V S E T P A R T V S.

De Loliginis coitu hæc scribit Aristoteles, ^γ τὰ δὲ μαλάκια, ἴδιον ἔχει πολυπέδις, καὶ Σα-
 πίνα, καὶ τοὺς ἰδίους τὸν αὐτὸν τρόπον πάντα πλησιάζουσι ἀλλήλοις. κατὰ τὸ μέρος ἢ συμπλέκονται, τὰς
 πλειονότητας ἀπὸς τὰς ἐλαττοτάτας συναρμόζοντες. hoc est, Mollia autem ut Polyphi, et Sepia et Loligines eo-
 dem modo applicant se adinuicem; ore nanque hærentes & brachia brachijs coaptan-
 tes. Et non vt vertit Theodorus, Mollia ut Polyphi, Sepia, Loligines modo eodem coeunt, eribus enim inui-
 cem adnotis complexuque mutuo brachiorum brachia nem explent; quando neque ita sonent graeca verba, ne
 que in his coitum, sed complicationem solùm, qua mollia vtuntur dum coeunt, ge-
 neraliter explicet Aristoteles. Et propterea cum statim post prædicta verba, modum
 coitus Polyphi declarasset; Sepia etiam & Loliginis coeundi rationem edocet subiun-
 gens, ^z Sepia ac Loligines ora applicantes, et brachia inter se componentes, natantesque in aduersum, coeunt; natem
 etiam didam in naem inferunt, natatus alteri retrosum, alteri anteversum in os agitur. Pa-
 riunt ea sui corporis parte, quæ fistula dicitur; qua coire eas nonnulli arbitrantur.
 Parit Loligo vti & reliqua mollia verno tempore. Et vt auctor est Aristoteles, ^a Lol-
 gini in alto pariunt; consertum ijs quoque coeunt, quale Sepijs est. Quam ob rem pleraque alia, quæ de
 Sepiarum ovis in superiore scripsimus historia, legere poteris; nam vtrisque conue-
 niunt.

Theodorus no-
 tat.

Hist. lib. 5. cap. 6.

z bulum.

a Hist. lib. 5. cap. 11.

N A T V R A E T M O R E S.

Loligo & pedibus, & pinnis, vti & mollia reliqua, natat. Vnde scripsit Ari-
 stoteles, ^b Mollia cum pedibus natant, tum pinnis natant, ut Sepia, Loligo, Polyphus. Et alibi, ^c Sepia, Loligines,

b Hist. lib. 1. cap. 6.
 c Hist. lib. 4. cap. 1.

et Lolij pinnulis, quibus elucem circumdari diximus, natant. Et licet Polypus, ut in historia eius diximus, ambulare possit; ambulandi tamen potestatem Loligo non habet, ut neque Sepia. Quod cum non lateret Aristotelem, testatum reliquit, ^d Sepys, & Loliginibus cura brevia sunt ita ut potestas nulla sit ingrediendi; & alio loco, ^e Sepia & Loligines non simili ut polypi modo constant; quoniam, ut nandi tantummodo habent; cum polypi vel ingredi possint. Et rursus paulopost, ^f Polypis pedes non solum ad nandum utiles sunt, sed etiam ad ambulandum; Sepiis verò & Loliginibus ad ambulandum inutiles. Sed cum ingredi Loligo nequeat, tamen (quod neque Polypo neque Sepia licet) volare potest; ut author est Plinius inquit, ^g Loligo etiam volitat, extra aquam se offerens. Idem comprobatur & Oppianus his versibus,

^b Loligo, Miluusque rapax, & mitis Hirundo
Cum timeant magnum venientem è marmore piscem,
Ex mare profiliunt scindentes aera branchis.
Non volucrum species, non est Loligo natantum;
Turmatim fertur ponto, gestisque volare.
Inferius multò se tollit mitis Hirundo,
At radunt fumina Milui lati æquoris vnda;
Hos nanti similes dices, similesque volanti.

A

Mirum profectò est, quod præterea de Loliginum volatu scribit Plinius, inquit enim, Trebius Niger Loligines euolare ex aqua tradit, tanta multitudine ut nauigia demergant. Postremò viderem testatur Plinius, ^k Loligo volitans, Concha adhaerescens, Echini affigentes sese, aut arena saburventes, tempestatis signa sunt. Athenæus scribit, ^l Aristotelem dicere τὸ βλάδι Loliginem esse gregalem. Qui tamen Aristoteles non τὸ βλάδι sed τὸ βόβι inter gregales pisces connumerat dicens, ^m Gregales demaque sunt Thynni, Alece, Gobiones, Vocæ, Lacerti, Cornuli sive Grauli, Dentees, Mulli, Malleoli, Elegini, Sacri, Aristulæ, Sargiaci, Lollii, Papaueres, Iulij, Limariæ, Scomברי, monedula. Plinius quoque & Oppianus Loligines gregales esse testantur; cum eas (ut paulò ante citauimus) hic, turmatim pôto ferri; ille verò, tanta multitudine ex aqua euolare, ut nauigia demergant, scribat. Carne vescitur Loligo non secus quàm & mollia reliqua, nam ut author est Aristoteles, ⁿ Mollia carniuora omnia sunt. Mandit non solum minores Squillas, Cancellos, atque minutos pisciculos, sed & pisces maiores, ut idem Aristoteles asserit, inquit, ^o In mollium genere Loligines atque Sepia pisces maiores enuncunt. Eos autem promuscidibus suis capiunt, ut de Sepia istestatum reliquit his verbis, ^p Venatur Sepia suis illis prælongis prætenturis non solum pisciculos, sed Mugiles etiam sapius. Plinius verò postquam de Loliginis & Sepiæ promuscidibus (ut paulò infra citabimus) pertractasset, subiungens, ^q Ceteri cirri, quibus venantur; uti pedes siue brachia Sepiæ & Loliginis, hoc loco cirros vocat, ita eis & non promuscidibus eas venari asseuerat. Eisdem promuscidibus in uitanda etiam tempestate vitur Loligo, ut Aristoteles edocet dicens, ^r Is etiam quonies tempestates urgent, ad saxa aliqua adherentes Loligines & Sepia se veluti anchoris iactus stabiliant. Quæ cum ita transcribantur à Plinio, ^s Pediculi octoni mollibus omnibus; Sepiæ & Loligini pedes duo ex his longissimi & asperi, qui luis ad ora admovent citos, & in fluctibus se veluti anchoris stabiliant. Vt haud rectè promuscides pedes siue pediculos appellat, ita perperam eas ex octonorum pediculorum numero esse scribit; cum præter octonos pedes (ut supra explicauimus) binas ipsas promuscides habeant. Quòd Loligo suis promuscidibus in eum usum utatur, Aelianus etiam confirmat scribens, ^t Loligines & Sepia duabus sunt tanquam promuscidibus prædita, quibus ad saxa cum est in mari tempestas, adherescunt, & tanquam anchoris iactus firmate fluctuum incurfionibus resistunt. Post cum est tranquillitas, solutis promuscidibus rursus natant. Non contemnendam scientiam tenentes vitandi sane tempestates, atque ex periculis salutem conferuandi. Cum atramentum Loligo instar aliorum mollium (ut supra declarauimus) habeat,

B
Athenæus nota-
tur

C

D
In Plinium ani-
maduertio.

d Hist. lib. 4. cap. 1.
e De part. lib. 4. ca. 9.
f Ibidem.
g Lib. 9. cap. 23. lib. 31. cap. 11.
h Lib. 1. fol. 113. 53.
i Lib. 32. cap. 2.
k Lib. 18. cap. 37.
l Lib. 7. fol. 102. 43.
m Hist. lib. 9. ca. P. 2.
n Hist. lib. 8. cap. 2.
o Hist. lib. 8. cap. 2.
p Hist. lib. 9. cap. 7.
q Lib. 9. cap. 28.
r Hist. lib. 4. cap. 1.
De part. lib. 4. ca. 9.
s Lib. 9. cap. 28.
t Lib. 12. cap. 2.

HIPPOLYTUS SALVIANUS

quod ceu excrementitium in timore effundit; Vt Aristoteles docuit, ^u Natura hoc excremento ad praesidium & tutelam eorum abstruitur. Vnde & paulo ante dixerat, ^x Habent etiam praesidia salutis; grata quod atramentum noiaur. Explicatur autem quomodo se mollia suo atramento tueantur, subiungit, ^y Quoties enim metu perterrentur, hoc effuso humore aquam infusant, sibi que nigrescem seipsum preponunt, & inuoluentiam quasi quo se abscondant. Et ne femel tantum hoc praesidio ea uti posse arbitrarimur, scribit alibi, ^z Trochylus atque Loligo atramentum pro metu mittunt; sed accrescit deinde postquam missum, ut nunquam copia desit atramenti. Huius praeterea tutelae Plutarchus quoque grauil-

u De part. lib. 4. ca. 5
x Eodem cap.
y Eodem cap.
z Hist. lib. 9. cap. 37.

E
VITELLIO-
TIUS Cardi-
nalis Vitellius.

simus certe author mentionem fecit; ut pro sua singulari humanitate me admonuit ILLVSTRIS VITELLIO TIUS Cardinalis Vitellius, quem honoris, amplius rudiisque causa nomino, vir non solum omnium bonarum literarum, verum etiam omnium literatorum studiosus, ac fautor; qui nullum temporis punctum vacuum praeterire patitur; sed quantum illi a publicis, ac senatorijs occupationibus vacat, in quibus supra aetate vitra quam dici, aut existimari possit distinctur, tantum aut in perferendis reconditarum, atque interiorum disciplinarum monumentis; aut virtute, ac doctrina insignium virorum colloquijs summa cum animi iucunditate ac tranquillitate consumit. Sed vt ad Plutarchum reuertamur, de Septa enim loquens inquit ^a Septa vitra vobis, et atro humore, quem atramentam vocant, plenam in collo habens, cum capi timet, hunc effundens mari circum oblectat, ac tenebris obortis, abdere se atque piscantis vitrum

a In lib. vitra animalia,

F
fisciter fugere iudicat, Homeri Deos imitata; qui eos, quos seruari volunt, atra septos nubicula de belli periculo subducunt atque clam eripiunt. Horatius vero scribens,

^b Hic nigrae succus est Loliginis, haec est
Aerugo mera.

b Serm. 1. Saty. 4. 11.

Ex Loliginis succo liuorem mentis, ex arugine venenum intellexisse creditur. Postremo longeva non est Loligo, vt testatur Aristoteles dicens. ^c Vitendi spatium tam Septa quam Loliginis breue, nam ex septis pauis, bimatum n. n. complent. Vnde & Plinius dixit, ^d Neque his bimatum longior vita.

c Hist. lib. 5. cap. 18.
d Lib. 9. cap. 30.

VT NVTRIAT, VT SAPIAT, ET VT CONDIATVR.

G
Loligo sicuti & cetera mollia, auctore Galeno, ^e duram carnem habet, concoctum difficilem, exiguaque in se succum salsum continentem; que tamen si concoquatur, haud paucum nutrimentum corpori exhibet; ceterum succi crudi plurimum gignit. Cui Athenaeus quoque assentitur inquitens, ^f Non illam genus ut Polyporum Septarum & similitum carnem habet concoctum difficilem. Loligo tamen multo minus dura est quam reliqua mollia. Quod Diphilus etiam apud Athenaeum animaduertisse videtur; cum dicat, ^g Loligo concoctus facillius est quam septa. Apud veteres sapore celebrari Loliginem non reperio, sed vilem potius habitam esse; vt conijcere possumus ex Aristophane dicente, ^h Quam Loliginem quoque egere videam. Hodie vero minores, quippe quae sitis tenerae, & admodum sapidae sunt; vt nusquam contemnuntur, sic locis plerisque habentur in delitijs. Varijs autem modis apparatus. Sunt enim qui farina conspersas & in sartagine frixas, atque arancij mali succo irroratas mandant; Verum cum vt scribit Athenaeus, ⁱ Mollia multo sunt sicilicet. entur, id quod malum succum, que habent, in elixatione deponant; & propterea quod sic coqui iure deesse possulent, cum dura sint. rectius multo alij eas in aqua & vino partibus aequalibus elixant, atque oleo pipere & bene olentibus olenibus condiunt; id summopere animaduertentes, vt cum suo atramento coquantur; quando sine eo apparatus minus tuaves esse soleant. Apud Athenaeum, ^k Alexis in Eretrico coquum

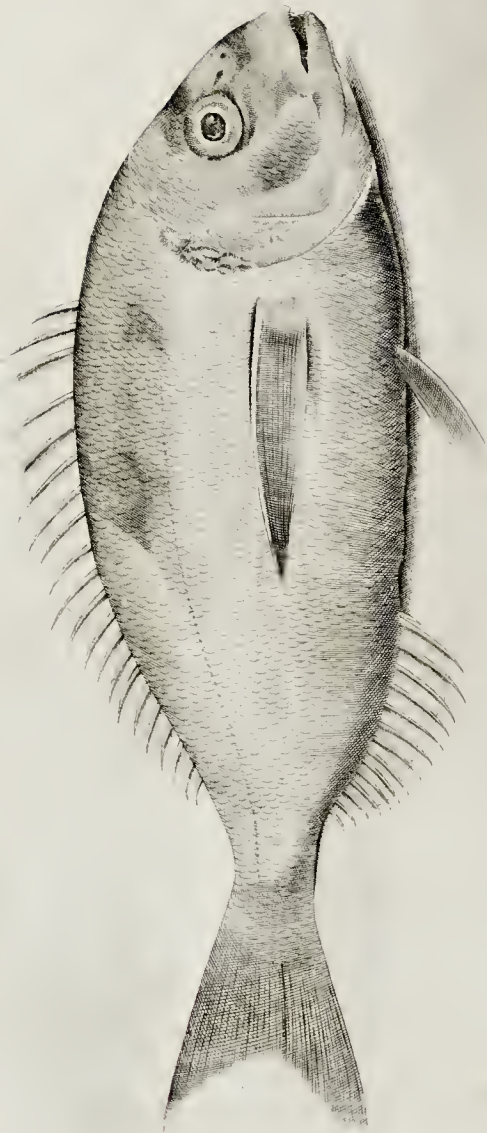
e Clas. 2 fol. 30 11
f Lib. 8. fol. 178. 19.
g Lib. 8. fol. 177. 49.
h in 2^o 2^o 4^o 1^o 1^o.
i Lib. 8. fol. 178. 21.

H
1^o dicitur hae dicentem, Loliginem abscentis pinnis, pinguedinis tantillo admixto, & aromatibus, ^l hinc illis atque praesentibus aspersis apparatus. Aristotele teste, vti & mollia reliqua, ^m Loliginem

k Lib. 7. fol. 262. 52.
l Hist. lib. 8. cap. 30.



P. 62



G. Χρυσόσφινξ.
N. L. Αιγία.
V. Ορίνη.

HISTORIA QVINQVAGESIMA SEPTIMA.

DE AVRATA.

N O M E N.



EXAGESIMVS secundus piscis, quem *Orata* Romæ, *Orata* Venetijs, & *Dorada* in Hispania vocant; & cuius apud Gallos propria non habetur nomenclatura, nam qui ab eis *Doree* dicitur piscis; non is, sed alius noster septuagesimus quintus est, vt in historia septuagesima docebimus; Græcè χρυσόφρυς, ^a Ab Ephesijque vltre Archostrato, ἰανύστος appellatur; Diciturque χρυσόφρυς ab aureis supercilijs, quæ (vt infra monstrabimus) habet. Vnde & apud Athenæum ^c Callinachus hunc piscem vocat χρυσόφρυγιν, ^d μύλλον χρύσειον ἐν ἀφύσειν, hoc est *Auratum*, vel potius *aureum supercilijs*. Quamobrem cum ab Ouidio ^e Chrysofryx *Auri imitum dicitur*, dicatur, de aureis supercilijs; cum verò ab Oppiano ^d à splendoris nomine censatur disci, de aureo superciliorum splendore, intelligendum est. A Latinis verò ob aurea etiam supercilia, *Aurata*; ^e *Orata*; ^f *Orata*; sic enim *aureum* appellabant *Nestri*, *Orata*; atque ab Ouidio ^f Chrysofryx etiam vocatur. Quem locum cum citet Plinius, & in eoque mendosè legatur, *aureique coloris chryson*, chrysofryx restitui debet.

A

a Athe. Lib. 7. fol. 163. 44.
b Lib. 7. fol. 242. 57.
c In frag. fol. 37. 4.
d Lib. 1. fol. 109. 3.
e Festus
f In frag. fol. 37. 4.
g Hist. lib. 1. cap. 5.

Plinij locus cor-
rigitur.

DESCRIPTIO.

B

Aurata cum dorso satis repando sit, lateribusque valde compressis, latiuscula potius quam longa eius redditur figura. Rostrum breue & retusum habet, os mediocre, labra crassa, dentes anteriores oblongos rotundiuculos atque serratos, internas verò vtriusque maxilla partes plurimis ossibus tuberculis duris atque inæqualibus munitas. Oculi grandiusculi sunt, & branchia vtrinque quaternæ; ^b *rimaque etiam bina*; quarum duæ minores sub ventre, reliquæ verò duæ, & longiores ad branchias sunt, vtrinque scilicet vna. In dorso præterea pinna vnica, per eam ferè totum continuâ, anteriore parte plurimis acutisque aculeis munita, reliqua verò obtusa, aculeisque carens erigitur; alteraque multo minor imo ventri ab ano subest, duobus tribusque tantum aculeis armata. Cauda lunata est. Squamis tegitur latiusculis. Partibus omnibus haud concolor apparet; lacteus enim est venter; argentum latera amulantur; dorsum ex glauco nigricat; partes verò oculis superiores, quæ supercilia in alijs animantibus vocantur, aureo colore splendent; & vel maxime cum ea magis excreuerit, nã in recens ortis atque minoribus haud æquè manifestè hæ partes aureo colore nitent. Ex quo aureo nitore (vt diximus) græcum nomen duxit. Extrema præterea brachia rum operculi pars purpureo partim, partim verò nigro insignita est colore. Ventriculum amplum habet, ⁱ *cum paucis appendicibus*; intestina etiam ampla, in orbem circumducta, pinguedineque conuoluta; iecur magnum & pallidum, cui fellis vesica hæret; splenem verò subatrum; nigro omnia peritonæo contenta. Ad denas libras cum maxime adoleuerit, vix peruenit vnquam. Postremò cum in Athenæo legatur, ^k τῶ δὲ μέλας οὐρα ἀνδρογιῆ δ' χρυσόφρυς, hoc est cum *Melanuro* proportionem habet *Aurata*, ad corporis etiam figuram, qua haud abfiniles sunt, ea referenda est proportio.

C

D

b Hist. lib. 1. cap. 5.
i Hist. lib. 1. cap. 17.
k Lib. 8. fol. 177. 19.

LOCVS ET PARTVS.

Marinus piscis est *Aurata*; & ex eorum numero qui circa litora visitant, vti & Aristoteles testatur ^l *Eam inter littorales pisces connumerat*, atque Oppianus his versibus,

l Hist. lib. 8. cap. 15.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

^m Cautibus & bibula multi pascuntur arena
Auratæ fulgæ, splendoris nomine disce.

m Lib. 1. fol. 109. 36.

Quidius tamen & Columella non litoralem, sed pelagium piscem eam faciunt; hic iniquiens ⁿ At arenosi gurgites planos quidem non pessime, sed pelagios melius pascunt, ut Auratæ & Dentici; ille verò ^o piscibus qui pelago gaudent, eam adnumerant. Sed cum experientia & diuturna piscatorum obseruatio Aristotelis atque Oppiani confirmet opinionem (vt in historia trigesima nona Dentici dicata diximus) his potiusquam Columelle & Quidio subscribendum est. Nec in mari solum aut marinis litoribus, sed in marinis etiam stagnis hic piscis reperitur. Quod Aristoteles quoque comprobatur dicens, ^p In maritimis etiam Lacubus genera plurima piscium marinarum gigni apertum est, vt Salpam, Auratam, Mullum, & alios ferè plurimos. Quinimo dulcem etiam aquam tolerat, vt author est Columella iniquiens ^q Sed etiam quos rerum natura lacus fecerat, conuectis marinis seminibus replebant; inde Velinus, inde etiam Sabatinus, & item Vulturnensis, & Ciminis Lupos Auratæque procreant, ac si qua sint alia piscium genera dulcis unda tolerantia. Aristotelis testimonio, ^r aestate parit; & circa fluminum ostia, vt idem tradit, dicens, ^s Mugiles, Auratæ, Lupi ijs maxime edunt, qua flumina in mare exant. Quod & Athenæus, Aristotele citato, confirmat.

n Lib. 8. cap. 16.

o In frag. fol. 137. 4.

p Hist. lib. 8. cap. 13.

q Lib. 8. cap. 16.

r Hist. lib. 6. cap. 17.

s Hist. lib. 3. cap. x.

t Lib. 7. fol. 163. 42.

In Columella & Quidio animaduertio.

A

NATURA, ET MORES.

B Aestate latet Aurata, vt Aristoteles etiam edocet, scribens, ^u Sed piscium nonnulli aestate etiam latent, vt Glaucus, hic enim per id tempus se abdit circiter dies sexaginta; Atellius etiam latet, & Auratam plurimum temporis. Quod & Plinius ex eo his verbis transferripit, ^x Quidam rursus æstus impatienti, mediis feruoribus sexagenis diebus latent, vt Glaucus, Afelli, Auratæ. Nec solum æstatis feruore læditur, vnde eo tempore se abdere consuevit; sed prægidiam etiam sentit hyemem; quamobrem Aristotele teste ^y Auratam quoque hyeme laborat, Et vt idem tradit, ^z Unerdium in aliquando dormit, ut suscina capi possit, alioquin suscina capi non posse existimatur. Vt verò testatum reliquit Aelianus, ^a Auratam omnium piscium timidissimus est, nam sub arcturi tempus, cum maris accessus & recessus maxime sunt, & eo altius exaggorata arena ad litus relinquitur, vt naues sepe ex omnibus aquis nude in terra iaceant; Tum piscatores postquam arborum ramos si onibus connectitis paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixere, discendunt. Post autem rursus accedens mare secum imbellem Auratarum multitudinem attrahit. Que vbi æstus reciprocauit & recessit, in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & vero ramorum metu quiescunt. Adeo nimirum ramos vento agitato exhorrent, vt ne loco quidem se commouere audeant. Quamobrem primo cuique magnum meticolosorum piscium numerum capere & ferre licet; Neque modo ab vsu piscandi instructi, sed etiam totius piscationis rudes, atque adeo pueri & femina capere possunt. Oppiani testimonio, ^b menide capi solet Aurata. Carne sola vescitur; Vnde ab Aristotele, ^c Inter pisces qui carniori tantum sunt recensentur. Referente autem Athenæo, ^d Callimachus in Galatea, Auratam sacrum piscem esse assent. atque apud eundem, ^e Archippo in libro de piscibus auctore, Veneri dicatur.

u Hist. lib. 8. cap. 19.

x Lib. 9. cap. 16.

y Hist. lib. 8. cap. 9.

z Hist. lib. 4. cap. x.

a Lib. 21. cap. 33.

b Lib. 3. fol. 135. 6.

c Hist. lib. 8. cap. 2.

d Lib. 7. fol. 142. 51.

e Lib. 7. fol. 163. 40.

D

V T S A P I A T.

Communi nostræ ætatis consensu nobilissimus piscis censetur Aurata. Quam ob rem Marianus quidam homo facetus & perridiculus, qui Leonis. x. Pontificis conuiujs frequētissime intererat, cum pisces apponi videret, arrepta semper Aurata, sibi que penè adiudicata, faceret dicere solitus erat, Orate pro nobis. Nec certè minoris apud veteres existimationis fuit; ^f M. enim Varr. & Columella authoribus, ^g Serpilis Romanus patricius luxuriosa huius piscis estimatione, Aurata cognomento uocatus est. Et vt prodit Athenæus, ^h Hæcesius piscem hunc omnium suauissimum orique gratissimum esse ait. Apud eun

f Lib. 3. cap. 3.

g Lib. 8. cap. 16.

h Lib. 7. fol. 163. 40.

dem, Lupis præferri Aurata videtur, Eupolis testimonio dicentis, ⁱ *Drachmis centum pisces emptos, solum octo Lupos, Auratas duodecim.* Verùm non omnes æquè tanti faciendæ sunt, vt author est Martialis his versibus,

^k Non omnis laudem prætiùmquæ Aurata meretur.

Sed cui solus erit Concha Lucrina cibus.

Athenæo autem referente, Archestratus Ephesiam Auratam celebrat, inquit, ^l *Auratam ex Epheso pinguem ne prætermittas.* Nos verò hyeme, & in mari captam, ijs quæ in marinis stagnis, & alijs anni temporibus capiuntur, præferendam censemus;

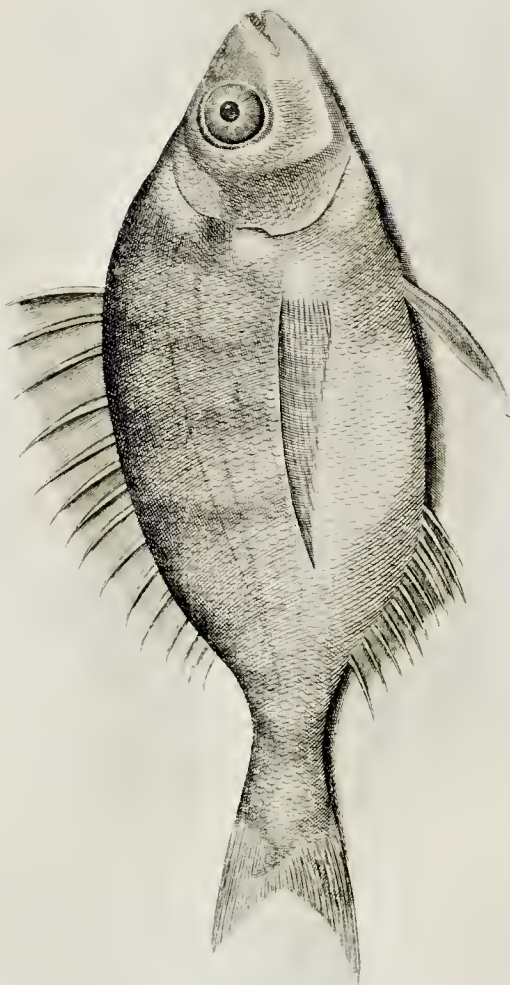
VT NVTRIAT, ET QVIBVS MEDEATVR.

Vt testatum reliquit Athenæus, ^m *Mæsisibus Atheniensis Auratam difficilem concoctu esse, sed ubi concocta fuerit, multum nutrire assuevit.* Quod agrè concoquatur, Cornelius etiam Celsus testari videtur, ⁿ *Inter duriores ipsos pisces eam connumerans.* Quod verò multum nutriat, apud Athenæum ^o *itticifus quoque author est.* Et apud eundem ^p *Diphilus tam cum Melanuro proportionè habere dixit,* quæ proportio, etsi (vt supra diximus) ad figuræ etiam similitudinem referri possit; ex Diphili tamen sententia, ad nutriendi rationem referenda est; vt præcedentia eius & subsequenta verba clarè monstrant. Boni etiã succi est, vnde ea tutò vesci possunt, quibus ventriculus imbecillior non est. Ex veteribus nullum pro sanandis præter naturam affectibus Aurata vsum esse legimus, præter vnum Plinium, qui scribit, ^q *Venenatum mel diximus ubi nasceretur; Auxilio est piscis Aurata in cibo.*

V T C O N D I A T V R.

Multifariam coqui & condiri solet. Elixatur enim in aqua & oleo, croco, aromaticis, visis passis, & olentibus herbis iniectis; vel in aqua & vino, item in aqua & aceto, nullis alijs rebus additis. Assatur etiam sed crebra olei & aceti, aut olei & omphaci conspersione irrigata. Assa præterea, vel fricta, eo condimenti genere, quod vulgò amarinare dicimus, cuius parandi modum in historia vigesima tertia ex posuimus; parata non solum probè sapit, sed in multis etiam dies seruari potest.

P 63



G. Gvoos.
N. L. Sparus
V. Sparus

HISTORIA QVINQVAGESIMA OCTAVA

DE SPARO

NOMEN.



^a lib. 12. ca. 6.

^b fol. 17. ca. 41.

^c lib. 11. cap. 32.

EXAGESIMVS tertius piscis noster, qui Romæ spara, & Ianuenses sparulo appellant, Græcè Σπάρκος, Latine ab Ouidio Sparulus, & à Plinio sparus vocatur. Isidorosq; Hypalensi auctore, Sparus & latinum nomen est, ^a et à Lanca, Missili quòd eiusdem figuræ sit, dicitur (Festo. n. teste, Spara minimi generis sunt iacula, à spargèdo dicta, quòd passim pugnando spargerentur) ^b Σπάρκος verò ab Eustathio græcè uocabitur esse, à uerboque Σπαρκεν hoc est palpitare dicit, existimatur. Cum autem ^c Aelianus Aspargos pisces habeat; Haud forsitan ab re efficit mēdosum locum

A Aelianus corrigendus uidetur.

esse, Sparosq; corrigendum, suspicari; Cum nemo unquam præter eum ^a Σπάρκος inter pisces recensuerit; Quòd si mendum abesse velimus; cum ea suis Aspargis tribuat, quæ ex nullo auctore Sparis debentur (vt procedente historia monstrabimus) haud facile iudicatu est, num ^a Σπάρκος eius, aliorum Σπάρκος sit; Verùm cum Spari (et si aliorum serè omnium piscium memnerit) mentionē nullā fecerit, cumq; immediatè post Aspargos, de Aurata pertractet, quæ (vt infra docebimus) Sparo simillima est, aliorum Sparos ab eo vocari Aspargos iudicari posse uidetur. Præterea cum apud Arist. Σπάρκος non legatur, eius ^a Σπάρκος Sparus esse creditur à nonnullis; Id haud quaquã ex eo coniectantibus, quòd illa eadem, quæ suis Rhyadibus tribuit Arist. Sparis ascribant alii; Nam cum bis tantum ^a Σπάρκος meminerit, vno

B Aliquotum opinio tenet probatur.

^d Hist. li. 4. ca. 8.

^e Hist. lib. 5. ca. 11.

loco inueniens, ^d Quinciam Rhyades (vel vt verit Theodorus Fluta) quotiens nel piscium lotura, vel natis ^e sentina cicta est, fugient ut odores sentientes, & alibi, ^e Rhyades etiam (vel interprete Theodoro Spargi) per aestatem pariant, Horum neutrum ab vlllo scriptorum Sparis tribuitur; Sed Theodori potius versione deceptis; Is. n. græcæ voci alludens, vt Arist. ^e Σπάρκος, priori loco Flutas interpretatus est (sicuti nanq; à verbo ^e Σπάρκος id est fluo, Græcè ^e Σπάρκος Arist. ita à verbo fluo flutas latinè eas vocauit Theodorus) Sic altero loco, eadem ratione, à verbo Spargo, Spargos, et non (vt illi opinari videntur) à Spari piscis nomine, easdem appellauit; Nec si Arist. Spari nomine vsus non est, ob id, hunc piscem nostrum, Sparum ab aliis vocatū, ^e Σπάρκος ab eo appellari contendendum est; Quando cum plures etiam alii sunt pisces, quorum nulla apud Aristotelem mentio habetur; eadem coniectura siue ratione, non solum quemlibet alium Aristotelis piscem nobis incognitum, Sparum existimare, sed eorum etiam vnumquenque, quos ab Aristotele nominatos esse nescimus, eius ^e Σπάρκος esse arbitrari possemus. Quæmadmodum igitur Aeliani ^a Σπάρκος, Σπάρκος esse posse, non inficiamus; Sic Aristotelis ^e Σπάρκος, Spargos non esse constanter asseruimus; Quos autem Pisces ^e Σπάρκος esse censuimus, alibi sumus explicaturi.

DESCRIPTIO.

Et si Sparus ad paræ Auratæ similitudinem proximè a deo accedit, Vt Romæ peræpe pro Aurata vendatur, manifestè tamen ab ea internoscitur; Nam licet numerus, situs, atque figura pinnarum; Branchiæ, Oculi, atque Cauda, Sparo cum Aurata conueniant, rebus tamen aliis euidentissimè distinguuntur, Primùm enim corpore, non solum (vt infra etiam dicemus) minori est Sparus; sed magis etiam rotundo atque in latera compressio re, longiorique & acutiori rostro, atque ore etiam minori; Præterea circa Branchias nulla neque purpurea neque nigra macula, quales in Aurata reperiri diximus, conspicitur; Postremò locus oculis superior, non aureo colore micat, vt in illa, sed ex viridi flauescit; Vnde cecinit Ouidius,

D

Et super Aurata Sparulus cernice resurgens;

Ventriculum habet Sparus haud magnum, cum aliquibus appendicibus; Intestina crassifuscula pinguis & in orbem circumducta; Hepar pallidum, cui tenuioris fellis vesica hæret; Lienem paruum oblongum & rubrum; Quæ omnia nigro continentur peritonæo. Ad multam magnitudinem non excreuit Sparus; palmi enim mensuram excedere non conuocuit.

Z

^f In frag. de pis. fol. 36. 28.

HIPPOLYTUS SALVIANUS

HUNC PISCEM SPARVM ANTIQVORVM ESSE,
QVO MODO PROBARI POSSIT.

Hunc autem piscem nostrum, antiquorum Sparum esse, Ex vulgari eius nomenclatura, à veteri tum græco, tum latino nomine (quorū utrunq; amulatur, Romæ. n. vt diximus, sparo in Liguria verò sparlo appellatur) deducta primiti, ac deinde per manus (vt opinor) tradita & conseruata coniti, potius quàm Veterum testimonio confirmari potest; cū eorum, non solum pauci, Spari piscis meminerint (præter. n. Ouidium & Plinū latinorum, Oppianum verò & Athenæum græcorum, nemo alius, quod sciamus, eius mentionem fecit) Sed hi etiam omnes pauca admodum, eaq; serè singula, piscibus quoq; aliis plerisq; cōmunia, de eo commenti sunt; Quod tamen supra citato loco, de Sparo scripsit Ouid. in-

A quiens, Et super Auram Sparulus ceruce resurgens, hunc nostrum piscem, Sparum antiquorum esse, haud contemnendum argumento probare videtur; Quando hic solus piscium, præter Auratam, ceruicē (sive vt supra monstrauimus superciliis) resurgat. LOCVS.

Sparus marinus piscis est; quod Plinius etiam confirmat, & Eum in ur piscis maris peculiares connumerans. Non pelagijs, sed litoralis, & herbosa maxime litora frequentans, Vt Oppianus testatur his versibus, lib. 32. cap. 11

b Per molles tantūm ripas, herbasque viuentes

b lib. 1. fo. 108. 34

Smarides, Blenni, eum Scaris, Bocas utrique Menides, & Tragi simul Antherina naganatur.

Oppiani loci
cui corrigi-
tur.

Vbi aduertendum est, non solum in latino conuerso Oppiano, sed in græco etiam impresso, Scari mendose legi; Quemadmodum ex antiquo manuscripto cognouimus; in quo non *σκάρου*, sed *σκαρῶ* habetur; Quod si quispiam, magis quàm par sit contentiosus, haud prorsus indubitatam fidem antique & manuscriptæ lectioni adhibendam obicit; ad id fatendum, ratione quoque compelli poterit; Nam cum paulò post citatum locum, idem Oppianus piscibus, qui in saxosis locis degunt, Scarum adnumeret, in quiens.

Hic domus est Sargis, hæc statio lata Scienis

lib. 1. f. 108. 56

Et faber, & nigra cui nomina dista colore

Hæc Coracinus habet, hæc Scarus saxa frequentat.

Si præcitato etiam loco, verè *σκάρου* legeretur, temerè admodum, & quod in nullo alio piscium fecit, Scarò diuersa loca tribuisset.

NATURA ET MORES.

Vt Aelianus tradit, ^k Aspargi piscis marini sapienter sunt ad diligenter penitusque cognoscendam temporum mutationem, nam inuenit hyeme ad uitandam frigorum vim ex natatione conqueſcunt, & consilientes ipsa commoratione & quiete æquabiliter et fraterne sese sepe faciunt; Postea nemo tempore ingrediuntur longiora itinera facere, neque modo obuijs, sed ijs etiam quos inquisierint & inuestigauerint, cibus pascuntur. Gregales sunt Spari, gregatim enim natant & degunt; Vnde & vnà plures sæpissime capiuntur. Aestate pariūt, circa saxosa litora; Carne vescuntur, nec pisciculos solum, sed marinos etiam pulices atque pediculos veniunt. lib. 11. cap. 32.

QUANTA EXISTIMATIONE HABEATUR.

Vt proditum est ab Athenæo, ^l Sparus, Diophilo auctore, acris est, teneræ carnis, minime nitrosus, & stomacho gratius. Et apud eundem, ^m Epicharmus in nuptijs Hebe, inquit, nos piscamur Sparos & Scaros, quorum ne steruus quidem fas est cicere dijs. Quod ex eodem his verbis transcripsisse videtur Eustathius, ⁿ De Sparis et Scaris quidam ipsorum amantiſsimus uia scribit. Visamur Sparos & Scaros, quorum ne steruus fas est cicere. Quibus testimonij apud Veteres nobilem piscem habitum fuisse clarè consta: Et si ab hominibus nostræ ætatis haud tanti fiat; Quippe qui vti eum prorsus non aspernantur, sic neque Lupis, Ascellis, Denticibus, Auratis, & consimilibus præstantioribus piscibus conferendum esse censent. lib. 8. fo. 177. 21
lib. 7. fol. 159.
41. & 53.
fol. 172 o. 41.

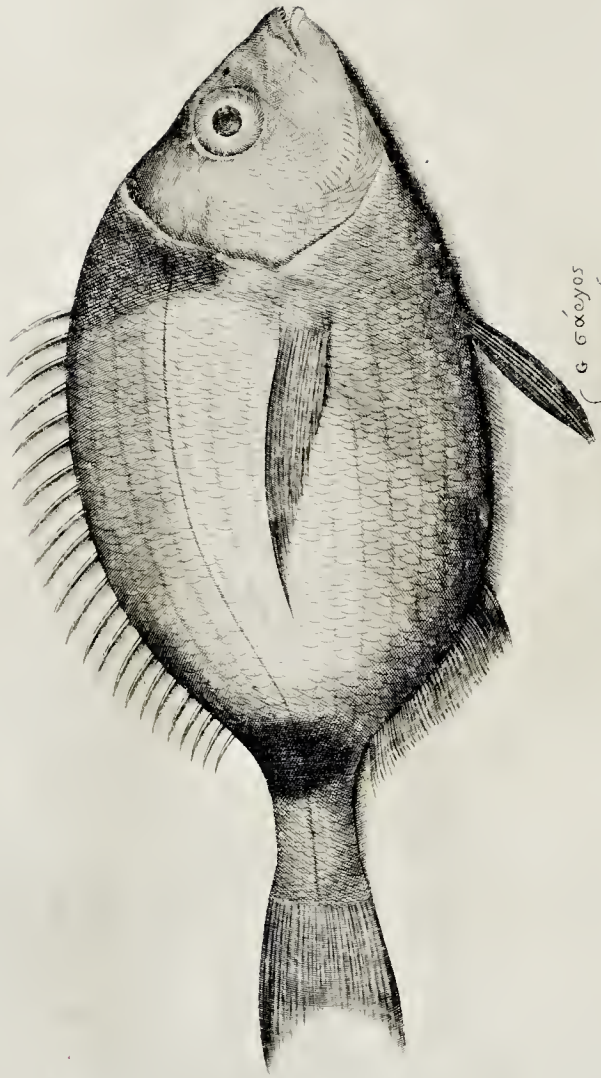
D ^o Referente Athenæo, ^o Hicescius prodidit, Sparum meliorem succum, quàm Marā gignere, & copiosius alijs piscibusque piscibus alere. Et vt idem tradit, ^p Diophili testimonio urinam mouet, concoctū difficilis non est, nisi in sartagine frizatur. Nos autem quemadmodum eum carne media inter duritiem & molliem esse asseueramus, sic etiam inter salubres, & si non inter saluberrimos, collocaudum esse piscem, arbitramur Cum in craticula assus, tum in sartagine frizus comedi solet; Fluxus perarò paratur, vt qui minor sit, Elixari verò maiores solum pisces confueuerint.

VT NUTRIAT, ET VT CONDIATVR.

Referente Athenæo, ^o Hicescius prodidit, Sparum meliorem succum, quàm Marā gignere, & copiosius alijs piscibusque piscibus alere. Et vt idem tradit, ^p Diophili testimonio urinam mouet, concoctū difficilis non est, nisi in sartagine frizatur. Nos autem quemadmodum eum carne media inter duritiem & molliem esse asseueramus, sic etiam inter salubres, & si non inter saluberrimos, collocaudum esse piscem, arbitramur Cum in craticula assus, tum in sartagine frizus comedi solet; Fluxus perarò paratur, vt qui minor sit, Elixari verò maiores solum pisces confueuerint. lib. 7. fo. 159. 51
lib. 8. fol. 177.
21.



P. 64



Γ Σάργος
N L Sargus
V Sargus.

HISTORIA QVINQVAGESIMA NONA
DE SARGO.

NOMEN.



PISCIS noster sexagesimus quartus, qui non solum Romæ, sed tota etiam Italia atque vbique ferè gentium Sargo vel Sargone vocatur, à Græcis Σαργός, à Latinis verò Sargus dicitur; Aduertendum tamen non solum hunc nostrum, sed secundam etiam Mugilum speciem Σαργός appellari ab Aristotele, vt historia duodecima docuimus; Ab eodemque, ^a inter gregales pisces Σαργίον (sive vt vertit Theodorus) Sargiacum numerari; Què quidem Σαργίον sive Sargiacum, **A** vii^b Athenæo auctore à Sargo diuersum esse scimus, sic quis piscium sit, neque scimus neque sciri posse arbitramur, cum præter Aristotelem, qui eum inter gregales (vt diximus) tantum connumerat; ac ^c Epicharmum in nuptijs Feteæ, ^d et Dorionè in libro de piscibus, qui nondam tantum mentionem eius fecerunt, nemo Veterum eius meminit amplius.

DESCRIPTIO.

Et si Sargus quoque vnà cum Auratis, atque Sparis, quibus prorsus absimilis non est, Romæ vendi solet, ab eis tamen notis euidentissimis distinguitur; Dorso enim multò magis repando, ventreque prominentiori est; Vnde latior rotundiòrque eius figura efficitur; Rostro etiam acutiori, Oréque minori; Dentibus latis, humanisque simillimis, & non ferratis, quales eorum sunt, munito; Oculi magni sunt & rotundi; Branchiæ vtrinque **B** scilicet vnâ, maiores & subrubras habet; in dorso Auratæ ac Spari instar, pinna alia per eum ferè totum continua, aculeisque plurimis armata erigitur; Qui quidem aculei Aelia no atque Oppiano ignoti non fuere, vt infra (vbi de Sargi captura pertractabitur) patebit; Imo ventri statim ab ano à altera quoque vnico innixa a culeo subest; Cauda lunata est; Venter subalbidus; Dorsum ex cineraceo flauescens; Circa branchias & caudam nigra nota satis ampla apparet; Latera lineis quibusdam subnigris, à branchiis ad caudam ductis pinguntur; Vnde Athenæo auctore, ^e ab Aristotele (& si in Aristotele id non legatur) ὀφιοπυγόςικτος, id est, maculosæ caudæ, πολύγαρμος, hoc est multarum linearum, & μελαγόγαρμος, hoc est nigrarum linearum dicitur est. Quod & Ouidius notasse videtur hoc versu,

Insignis Sargus, que notis, insignis est alii.

Ventriculus satis magnus est, cum aliquot appendicibus; Intestina mediocria sunt, & in **C** orbes quosdam circūducta; Hepar subrubet, à quo fellis vesica pendet; Lienem verò subnigrum habet; Et licet Sparum magnitudine superet, non tamen ad multam exercecere magnitudinem consuevit; Nunquam enim ternas libras excessisse vidimus; ^f Cum autem Sargum Melanuro similem faciat Viesius, Non solum ad nigram caudæ maculam, atque ad lineas per latera deductas, que Sargo cū Melanuro conueniunt, (Vt Athenæus supra citato loco testatur, vtrinque Aristotelis testimonio ὀφιοπυγόςικτος, πολύγαρμος & μελαγόγαρμος appellans) referri debet, sed etiam ad corporis figuram, qua haud absimiles sunt;

LOCVS.

Marinus piscis est Sargus; non pelagicus, sed litoralis; Et circa saxosa & herbosa litora maximè victitans, vt Oppianus etiam testatur, inueniens.

^g Sunt adæ cantes herbis à fronte nitentes
^h Hic domus est Sargis, hæc statio Lata Scienus.

& alibi dicens, ⁱ Polyptu et Sargus saxi ferus accola durus **D**
Aelianus verò hæc de Sargorum domiciliis prodit, ^k Sargis piscibus idonea domicilia saxa et caetera sunt, quæ non latis luminibus illuminantur, sed tanquam sensillas parvulus habent, tanto intervallo distantes, quo penetrare et permeare solis splendor, earumque assistantiam lumen solis completere possit; enim omni luce Sargi delectantur, tum aerò solis maximè radios sitenter expetunt; in loco multo eodem habitant, apud paludes et breuia vitam agunt, vicinam proximam continentem se habere gaudent. Quæ ferè omnia ex eodem his verbis transcripsit Oppianus;

^a Hist. lib. 9. ca. 2.
^b lib. 7. fol. 160. 22.
^c Athen. lib. 7. fo. 160. 21.
^d Ath. n. lib. 7. fo. 160. 24.

^f in frag. fo. 36. 27.
^g Athen. lib. 7. fo. 156. 31.

Athenæus notat.

¹ Piscoſas gemino qua ſurgunt vertice, cautes,
Non longe à terra diſtantes aqore paruo
Conteſtat clari fulgentes lumine ſolis.
Fili habitant Sargi Scopulis, hac ſaxa frequentant,
Nam ſolis gaudent radijs, & luce nitenti.

¹ lib. 4. fol. 147.
50.

Fefſus author eſt, in Aegypcio mari fieri Sargum naſci. Nos autem in toto mediterraneo ubiq; cum naſci, & reperiri videmus.

PARTVS.

Vt proditum eſt ab Ariſtotele, ^m Sargum bis parit, vere & Autumno. Quod non ſolùm ex eo mutuat^{us} eſt Plinius, inquit, ⁿ Bis Sargi parant^{ur} vere & Autumno; Sed ab Athenæo etiam citatur, ^a ſcribente, ^o Ariſtoteles in quinto de Animalium hiſtoria, parere inquit Sargum bis, vere & Autumno. Sargum prætereà Autũno, & paulò ante æquinoctium parere, alibi quoque tradidit Ariſt. dicens, ^p Paruunt piſces pluriſima ſui parte menſibus his tribus, Martio, Aprili, Maio, Autumno paucini Salpa, & Sargus, & nonnulla alia generis eiſdem paulo ante æquinoctium, addè ijs Torpedinem, & Squatinam. Quod cum ex eo tranſcripſerit Plinius, hodiè que ſic in Plinianis codicibus legatur, ⁱ Pluriſimi piſcium tribus menſibus pariant, Aprili, Maio, Iunio, Salpæ Autumno, Sargi, Torpedo, Squali circa æquinoctium. Vti Aprili Maio, Iunio, ita Squali, in eo mendosè legitur, ex Ariſtoteleſque cenſura illud, Martio, Aprili, Maio, hoc verò, Squatina corrigi debet. Poſtremò cum Ariſtotelem ſcribat, ^t Sargus coit^{ur} menſe Decembri, ſert^{ur} autem dies triginta; Non de hoc noſtro Sargo, ſed de ſecondi Mugilum ſpecie, quam ab eo Sargonem appellari diximus, intelligit; vt non ſolùm hunc locũ eius contemplanti manifeſtiſſimum fit, ſed ab eo quoque declaratur, cum alibi dicat, ^l Mugilum Labeones, Sargones, Mucones, Capitoneſ graueſcere menſe Decembri incipiunt, geruntque diebus tricenſi.

^m Hiſt. li. 5. ca. 9.
^a lib. 9. cap. 51.
^o li. 7. fol. 160.
^p Pa. 21.
ⁱ Hiſt. lib. 5. ca. 11
^l lib. 9. cap. 51.
^t Hiſt. li. 6. ca. 17.
^l Hiſt. lib. 5. ca. 11

Plinij mens-
diſt. caſtigat-
unt.

NATURA ET MORES.

Vt proditum eſt ab Ariſt. ^t Sargus Nulli reliquias ſequitur, nam ubi ille luto excitato alijs (ſodere enim po- teſt) hic deſcendit & paſcitur, imbecillioreſque ne eodem aduanti, arceat. Quod & Plinius ex eo tranſcripſiſſe videtur, de Mullis enim a gens, inquit, ^l Lumarium ex ijs niſiſſimi generis appellant; Hunc ſemper comitur Sargus nomine alius piſcis, & cænum ſodiente eo, excitatum decorat pabulum. Vt Athenæus refert, ^x Numerius in libro de piſcibus, Sargum in euimandis piſcatorum inſidijs aſtutum eſſe à cat, & δινοζωνις αχρον ήχ θω, id eſt, Lini la- ceratoreſ piſcem, eum uocat. Quando autem, & quo aſtu linum la ceret atque ſecet, Plinius declarat his verbis, ^y Idem Anthias cum unum hamo teneri uiderint, ſpinis quas in dorſo ſerratas habent, lineam ſecare traduntur, eo qui tenerur, extendunt e, ut præcidi poſſit, At inter Sargos ipſe qui tenerur, ad ſcopulos lineam terit. Cum piſciũ aliqui vxores multas ducant, aliqui verò vna ſola contenti ſint, ex illorum numero eſt ^c Sargus, qui plures habent; vt teſtis eſt Oppianus ſcribens, ^v vxores Sargi multas, & Merulus ardens Ducunt, At alij contenti coniuge ſola.

^t Hiſt. lib. 5. ca. 1.
2.
^l lib. 9. cap. 17.
^x lib. 7. fol. 160.
19.
^y lib. 9. cap. 55.

Authorè que Aeliano, ^d Non pro vna, ſed pro multis vxoribus ab eo certamen inſtituitur. Quod ab Oppiano ſic deſcribitur,

^v lib. 1. fol. 116. 11
^d lib. 12. cap. 66.

^b Rurſus amor Sargos caput ſub tempore uerno,
Pro tedijs ſimul & pro cara pro coniuge certant.
Decernunt dura miſeri connubia pugna.
At ſi quis tanto fuerit certamine niſtor,
Coniugibus cunctis uir tantum ſufficit unus
Famineo carius elaudens ſub caute marina.

^b lib. 4. fol. 149.
15.

Nec ſolùm ſuarum vxorum, ſed externæ etiam gentis amore capitur; Vt Oppianus teſtatur inquit,

^d Polypus, & Sargus ſaxi ſeris accola duræ
Externæ gentis ſæuo uexantur amore.
Cuius autem gentis externæ amore capiatur, Aelianus declarat, dicens, ^d Capras uehementiſſimè amant Sargi, namque cum Caprarum proximè & ſecundum litus paſcentium unius aut alterius umbra in mari appa- rui, protinus gaudio exilientes ſummo ſtudio aduanti, ac ſaltu, non admodum ad ſaltandum idonei, capras coningere affe- ctant, ſi ſiſum caprim odoris percipiunt, & ſi ſub ſiſiſtribus natent, itaque uoluptate gèlgentes ad eas accedere ſtudent. Hoc idem ab eo mutuatus Oppianus, ſic poetice cecinit,

^d lib. 4. fol. 147.
34.
^d lib. 11. cap. 11.

^c lib. 4. fo. 1. 8.
15.

^c Inuadit Sargos aprarum mira cupido,
Qui madidi finas cupiunt trahere capellas.
Montibus gregibus, quantum sint agmina ponti,
Gaudent, et sadæ rapiuntur amore capellæ
Fro pondor, an sperant concordes edere fetus
Incultos montis colles, pelagique meatus?
Istos flores, claudunt cum fera crepuscula lucem,
Tempore, quo flauis Phæbus desecat aristas,
Ducant loturas ad littora sicca capellas
Postquam belatus aut nocet litore Sargi
Pastorum audierint, saltum ex æquore toto,
Sunt licet ignari, properant examine multo,
Humida cornigeras gens circumfusa capellas
Leta salit, lambitque gregem, et blanditur onanti,
Pastores tamen longè admirantur amorem,
Qui primum stupidi cernunt miracula facti

At læte accipiunt pisces, spectantque capellæ
Gaudent dilectas ponti spectare choreas.
Exultant Sargi contra non est modus unus
Lætittæ, teneri non tantùm matribus hædi
Applaudunt stabulis clausi, passimque regressas
Accipiunt gestu læti, saltuque perulci.
Omnia cum circum reboant loca uocibus illis,
Pastores dulces fundunt de pectore risus.
At ueluti mater natum, coniuxque maritum,
Ire peregrinas longè tristantur in urbes,
Mœsticiamque alio tristis sub corde recondunt,
Et celsas scandunt specular, et lumine lustrant
Aequoras undas, et flentibus ora relaxant.
Non gressum reuertant, et lumina in æquore figunt.
Sic inusti Sargi lachrymis tristantur obortis,
Cum pastor capras abigit de litore lotas.

C A P T V R A .

^f lib. 11. ca. 19.

Sargorum miræ & ridiculæ capturæ traduntur à Scriptoribus; Aelianus enim postquam loco supra citato, quam perditè hi capras ament, enarrauit; quo etiam pacto eius amoris causa capiuntur edocet, subdens, ^f Quod autem tanta amoris insania in capras exstiterit, ex his idcirco capiuntur, quæ tantopere desiderant; Nam piscator Caprinam pellem extractam cum cornibus induens, insidias parat sole à tergo relictæ, atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem spargit et abiicit, ubi habitare solent Sargi, quibus, tanquam philtro quodam odoris supradicti allectati, accedunt, farina uesitetur, pellis assimilata capræ conspectu perculcentur, ex his autem multos piscator hamo robusto capite, cuius linea alba non ex arundine appensa est, sed utrga cornea simul ac hamo adhærent subtrahere expeditissime conuenit, ne alios conturbet. Quemquidem capiendi modum, Oppianus quoque ex eo transcribit, suisque proximè citatis uerbis, his uerbis subnectit,

^g lib. 4. fo. 148.

47.

^g Sarge miser subito, ni fallor, dira cupido
Afferet exitium, pastor tibi causa doloris,
In fraudem et mortem piscator uertet amores.
Piscosas gemino quæ surgunt uertice, canter,
Non longe à terra distantes æquore paruo
Consectat clari fulgentes lumine solis.
His habitant Sargi scopulis, hæc saxa frequentant,
Nam solis gaudent radijs, et luce nitenti;
Ast olidæ prædo reitens sub tegmine capræ
Temporibus summis duo cornua longa coaptat,
Et pastorales meditantur pectore fraudes,
Viscere caprino simit et nidore farinam
Commissam umidas ponti demittit in undas.
Gratus odor, pastor gratus, simulata capella

Istos decipiunt, ne fraudes mente dolosas
Cernunt sed læti gaudent, lambuntque capellæ
Hossem consimilem, sed mox non mitia corda
Inuenient miseri Sargi sub pelle caprina.
Tunc cito pestiferum socium sub tegmine nascunt.
Cornea cum nitco tendens hastilia lino
Infigit carnes hamo, quas ungula capræ
Innatas retinet, carpunt obtrecta repente
Pabula, piscator retro sua brachia curans
Attollit Sargum, si quis præferit artem,
Villosas alij capras, ostiaque sequuntur
Pastorem, simulachra, cibos, et pasçua tota.
Si sint abstrusa fraudes, tollentque laborem,
Arte uelox omnes capræ sub imagine sallet.

dem, cum (ut supra etiam citauius) mares Sargos pro sceminis certare retulisset, quo pacto hac etiam occasione capi solent, explicat, his (quos aliis suis non proximè, sed paulò supra citatis subnexuit) uerbis.

^h lib. 4. fo. 149.

21.

^h Hic piscatores fundo, cicloque capacem
Occulant nassam, contextam uimine densa.
Et stipant sacæc mirto, lauroque nitenti,
Frondebis aut alijs, quas circum septa reuertunt.
In bellum sponsas cum dirum pellit œstrum,

Engnatur, redas inter fera surgit enyo,
Visoris nunc sponsas parere necesse est.
Qui curram querens petram, ieffora nymphis
Offendit nassam ramis, et fronde latentem,
Hu nymphas pellit subeunt hæ septa profunda.

HIPPOLYTUS SALVIANUS

Vic alios arceet Sargos, eaque repellit
 Sed cum plena choro nympharum nassa profunda,
 Vltimus ingreditur cantu irremediabile septum
 Ac veluti optio passas in outlia ducit
 Lanigeras pecudes, et portae in limine gressum
 Sissit, et intrantes lustrat, numerumque recenset,
 Si cunctae incolomes redeant, sed iam grege clauso

Stipatur plenum stabulum, subit ultimus ipse.
 Sic prior ingreditur sponsum in uimino catus,
 Postremo Sargus textum se mittit in antrum,
 Et miseris nymphas misero sottiatur amore.
 Talia belligeri miscet certamina pisces,
 Atque cupidine percunt in fraude furore.

Aelianus praeterea quomodo manu quoque capi possint declarat, inquit, ^lManu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant, a capite ad partem inferiorem renouando et flexendo declinet, praeterea quoque ex lapidibus, in quos ad latendum se compellunt, extrahat. Quod & Oppianus ex eo transcripsisse videtur his verbis,

A

^k Scerssu ponti Sargi fluitaque recondunt
 Se timidi, et falsis se complectuntur in undis.
 Et spinis veluti palis horrentia terga
 Obliqui occultant, spinis ualloque teguntur.
 Et veluti Agricola circum uincta coaptant
 Sepes, et claudunt aditus, neu peritua sunt
 Vineae, sed uallo seruetur tuta profundo.
 Sic nullus Sargis haerebit pectore prompto,
 Nec dextram inuictet, rigeant cum tergora densis
 Sentibus, et totis ualido mucrone tegantur.
 Ast aliquis cactus nastum se mergit in aequor,
 Et caput, et candidam Sargi speculatur, et in qua
 Partes deuegat prompto sub pectore uoluit.
 In caput immittens dextram sub uertice Sargum
 Comprendit, stringitque manu, spinasque tremendas
 Utans, implicatus piscis firmisque resistit,
 Nam forti tantum spinas sub robore fidit,
 Piscator palmis disrumpens pronus utrisque
 Astulum nauauit opus, piscemque repraesit.

C

Postremo quo modo Cares Sargos capiant Aelianus etiam docet, dicens, ^lSargos hoc modo ^llib. 11. cap. 20.
 Cares capiunt: Cum enim molles et remissas arenas auster afflat, et ad arenas moderate et leniter fluitus resonant, tum
 ad piscatum arundine piscator nihil eget, sed spinas regiae bene robusta uirga, ex qua summa lineam appendit, atque ad ha-
 mum escam maris piscis conditi accommodat, deinde in piscatorij nauigij puppe sedens, insidias tendit, easque in mare demis-
 sas leniter mouet, simul et ei puer probe tenens ut sensum pedetentimque nauis impellenda sit, ad terram uersus remigat, tum
 Sargi permulsi exultantes et gesticulantes, escam assequi sese ex suis latibulis incitant, et prosiliunt, atque escam illecebra alle-
 ctati, in hamum congregantur, eumque propius a terra sunt, cibi auaritate capti facile comprehenduntur.

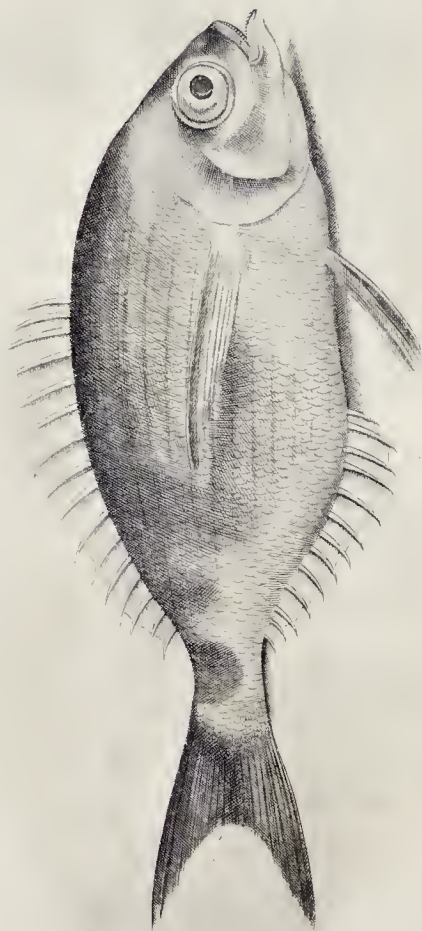
VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIAT VR.

D

Tradit Athenæus, ^m Hicetij testimonio, bonitate succi et suauitate saporis, Sargum Melanuro praefereendum esse. Ut ^m lib. 7. fo. 156.
 verò Apuleius citat, ⁿ Ennius poeta ait, Brundisij Sargus bonus est, hic, magnus si erit, sum. Hodie quoque ⁿ 31.
 ubique ferè inter lapidos pisces connumeratur, Et maxime Autumno & Hyeme, & in sa- ⁿ Apologia. 1.
 xosis litoribus captus; Et apud Athenæum, ^o inquit Hicetius Sargi adstringunt magis, et magis nutriunt ^o li. 7. fo. 160. 18.
 quam Melanuro. Succum satis laudabilem gignit; æ gruscule coquitur; Propterea quòd pau- ^p lib. 7. fol. 160.
 lò duriorē carnem habet; Vnde referente Athenæo, ^p Sargum durae carnis esse ait Archesistratus, et ^p 25.
 ob id affatum et calidam, casteo, acetoque conditum probat, sicuti uno edicto omnes siccioris palpe pisces condendos praecipit;
 Secus ac in praerogantibus et teneris sit necessum, qui solo sale atque oleo inditis in crassula sapidissime percoquantur.
 Aetate nostra Minores, ut Spari parantur et conduntur; Maiores verò elixari etiam solent.

^l lib. 11. cap. 19.
^k li. 4. fol. 152.
 40.

P. 65



G. MEXCOPIDIOS
N. L. Melanurus
V. Offiattu.

HISTORIA SEXAGESIMA
DE MELANURO

NOMEN.



A

EXAGESIMVS quintus piscis, quem Romæ *Ochiata* (notandum tamen alium piscem esse, quem Romæ *Ochiatella* vocant, vt in historia quadagesima sexta declaratur) Venetiis *Ochia*, Ianuenses *Ota*, & Massilæ *Oblada* appellant; A Græcis quòd nigram caudam habeat, *Μελανουρος* vocatur; A Latinis verò græcum nomen imitatis, *Melanurus* dicitur; Præterquam à Theodoro Gaza, qui *Μελανουρος* in Aristotele, vulgarem nomenclaturam sequutus, *Oculatam* interpretatus est. Nec si Plinius atq; Cornelius Celsus inter pisces

Oculatæ meminerunt; *Melanurum* ab eis *Oculatâ* vocari arbitrandum est; Nam quòd ad Plinium spectat, cum in suo piscium catalogo legatur, ^d *Melanurus*, *Μαλα*, *Μεγχι*, *Μυλλος*, *Μυλλος*, ^d *li. 32. ca. 11.*

Μαλα, *Oculata*, manifestissimum est, *Melanurum* & *Oculatam* diuersos ab eo pisces censeri; Quòd verò ad Celsum attinet, cum inquit, ^b *Deinde qui quauis teneriores, tamen duri sunt, ut Aurata* ^b *li. 2. cap. 18.*

Corinus, *Scavus*, *Oculata*, haud ulla verisimili coniectura *Melanurum* ab eo *Oculatam* appellari coniecere possumus; Quamobrem cū hi soli Veterum, & supra citatis duntaxat locis, *Oculatæ* piscis mentionem fecerint; vti eam *Melanurum* esse comprobare non possumus, ita

B qui piscium sit, haud scire, fatemur; Neque enim illis assentimur, qui *Oculatâ* à Plinio *Torpedinem* vocari contendunt, propterea quod *Torpedo* Romæ vulgò *Ochiatella* dicitur, quibusque notis, oculis simillimis depictum Dorsum habeat; Cum Plinius in ipso piscium catalogo paulò post *Oculatam*, *Torpedinem* quoq; cõnumeret; Pari etiam ratione cum Plautus inquit, ^c *Pernam Ophthalmiam Horæum Scobrurum Trigonem Cetum*, neque eius *Ophthalmiam* ^c *Melanurum* esse asserere; Neque qui pisciũ ea sit, diuinari possumus.

DESCRIPTIO.

Melanurus proximè a deo ad *Aurata* figuram accedit, Vt non ab re, cum apud Athenæum, ^d *Eum proportionem habere cum Aurata dixerit Diphilus, de figuræ etiam similitudine, ea intelligi* ^d *li. 8. f. 177. 19*

proportio possit, ^e *Melanderino etiam authore Athenæo similis est. Cuius quidem Melanderini, f* ^e *li. 7. fo. 156. 35*

C *Speusippum, qui in secundo similitum Δωγρον, atque Numenium, qui Δορον eum appellari asserunt, nemo Veterũ me* ^f *Athe. li. 7. fol. 156. 35.*

nimit vnquam; Et propterea præsentì libro neque Iconem, neque vllam eius exhibemus historiam; ^g *Speusippus præterea in secundo quoque similitum Coracine similem facit Melanurum. Verum perpara* ^g *Athe. li. 7. fol. 154. 15.*

Athen. locus mendosus iudicatur.

ua a deo est *Melanuri* cum *Coracino* similitudo (quemadmodum historia etiam ^h *Athe. li. 7. fol. 156. 31.*

mus) vt mendosum locum iure suspicari possumus; Postremò, ^b *Cum Hieronimus Sargũ eum Melanurum*

D *similes esse assereret, ea similitudo tum ad nigrâ caudæ notam, qua vterque insignitur, atque ad*

subnigras lineas vtriusque latera pingentes, tum ad corporis figuram, qua etiam aliquo modo conueniunt, referri debet; Vti præcedenti historia declarauimus, ac infra rur

sus hac eadem explicabimus; Melanurus itaque paruũ os habet, paruis, sed robustis dentibus munitum; Oculos secundum suæ magnitudinis proportionè maximos; Vnde omnes

eius vulgares nomenclaturæ ductæ sunt; Pinnarũ numerus situs & figura, branchiæ, atq; cauda, cum Aurata, Sparo & Sargo ei conueniunt; Ventre est sub albo, Dorsòque ex cœ

ruleo nigricante; In cauda latam atque nigerrimam notam habet; Quamobrem à Græcis

Athenæus notatur.

Μελανουρος hoc est nigra cauda; ⁱ *Ab Aristoteleque præterea, vt refert Athenæus, Non fecus quã Sargus, cuius etiam cauda, nigra insignita est, nota, ὀφθαλμοειδὲς πνοῦσιμος; hoc est maculosa cauda vocatur, quod Ouid.* ⁱ *li. 7. fo. 156. 31.*

quoque animaduertisse videtur inquit. ^k *Quin laude insignis cauda Melanurus. Lincis demum* ^k *in frag. f. 37. 6*

quibusdam nigricantibus, à branchiis ad caudam deductis, latera eius, non solum Sargi instar, sed euidentiùs etiam pinguntur; Quapropter vt supra citato loco testatur Athenæus, ab Aristotele (& si id in Aristotele non legatur) vti & Sargus *ποδὸ γρημμος*, id est *maculatarum linearũ, & μελακόγρημμος*, hoc est *nigrarum linearum* appellatus est; Interanea Sargo similia habet; haud multum augetur, palmi nanque magnitudinem nunquam superasse vidimus.

LOCVS.

^llib. 32. cap. 11. Melanurus marinus piscis est; Et propterea iurè à Plinio ^linter pisces maris peculiariter commemoratur, Circa litora & præferrim arenosa victitat, vt author est Oppianus his versibus.

^mNonnulli flauam pisces in litore arenam
Mandunt, & terra quicquid nutritur in alta
Hippi, Cocciges celeres, flauique erythini
Et Cithare, Triglaque simul, tenkes Melanuri,
Tracharonque greges, Buglossaque & Platanuri,
Taniaque timbellis, piscis quoque Mormylus, atque
Scombrì, & Cyprini, stabulantur litora iuxta.

ⁿlib. 8. cap. 16. Columella verò inquit, ⁿRursus optimè saxosum mare nominis sui pisces nutrit, qui scilicet, quod in petris stabulantur, saxatiles dicti sunt, ut merula, Turdique, nec minus Melanuri, atque ut litorù, sic & fretorum differentias nosse oportet, ne nos alienigeni pisces decipiant, vti cum in saxosis litoribus degere testatur, sic in saxatiliù piscium numero collocat; Verùm sicuti, cum ex verè saxatilium censu non sit Melanurus (vt ex historia octogesima intelligi potest) Columellam, vti & veteres nonnullos alios (quemadmodum in eadem octogesima docuimus historia) saxatilium vocabulo, latiori significatu vsum esse, credendum; sic ipsum, vt qui saxosi litoris accolam faciat Melanurum, Oppiano eundem in arenosis litoribus victitare asserenti, aduersari haud arbitrandum; quando hic piscis varias habitare fedes solet, vt testis est Aelianus, quemadmodù ex eius verbis, quæ paulò post citabimus, clarè dignosci poterit.

QUIBUS VESCATVR.

^olib. 1. li. 8. ca. 2. Teste Aristotele, ^oMelanurus (sive ut verius Theodorus, Oculata) alga vescitur. Vt verò author est Aelianus, ^pCum maris tempestates sunt, ex his vniuersi cibus Melanuri, quos è saxis paruum erunt, partim è terra euellunt, nec tamen nisi sordidus piscenitur & abiectis, quibus non facile alius piscis, nisi fame oppressus vesceretur; Cum maris tranquillitas surgeat, in solo sabulo pabulù inquirunt, hincque piscenitur, Vnde & Oppianus de eo a gens dixit.

^qsemperque gulosis
Abstinet à canis.

NATURA, ET MORES.

^rlib. 1. fol. 5. 44. Cum nõ robustus sed infirmus piscis sit, vt testis est Oppianus dicens, ^rκαὶ ἀδυνατὶ ἢ μελαύρου γαί, id est, imbecilles, vel (vt veritè interpretes) tenkes Melanuri. Et alibi, ^sViribus haud magnis fidit. Iure timidus est, vti Aelianus tradit, inquit, ^ttimidissimi piscium Melanuri, sive timiditatis testes habent piscatores, neque enim capiuntur nassa, neque ad eam accedunt. Hoc autem non solùm Oppianus confirmat, scribens,

^uHaud facillè paruis Melanurus fallitur arte,
Nec circa capitur nassa, nec retibus amplis,
Viribus haud magnis fidit semperque gulosis Abstinet à canis.

^xlib. 32. cap. 2. Sed Plinius etiã ante utroque prodidisse videtur, cum dicat, ^xIn Stabiano Campania ad Herculis petram melanuri in mari panem abiectum rapiunt; idem ad nullum cibum in quo huius sit accedunt. Quod quidem tum timori, tum solertiae asseribi potest. Cum quàm solers esse soleat, vel eo dignoscatur, quòd ex ipsa maris tranquillitate piscatorum aduentum præcognoscens, profundissimo mari se mergat; mari verò perturbato, intelligens eo tempore piscatores ad mare non a cedere, ad summas aquas enatet, a gâtque, & tunc quidem circa scopulos, & mira sagacitate in spumam latitans, quas infracti scopulis fluctus continuè excitant; Quæ omnia sic scriptis mandauit Aelianus, ^yCum placitum & quietum est mare, Melanuri ad imam maris sedem in petris, aut algis quiescunt, te gumentoque proteguntur, quocùque corpus occultari potest, cum in alto aduersa tempestas est, piscesque alios vident in altitudinem ex fluctuum impetu descendere, hi tum fiducia implentur, simul & ad litus appropinquant, atque spumam super se fluctu antem, se ipsosque cooperientem, satis esse ad se tuendum arbitrantur; Vix dici potest quàm pernoscunt, eo die, nocteue cum seritas maris, & immanitas efferuescit, tum à piscatoribus non à diri mare; Quæ sic etiam ab Oppiano scribuntur.

Et sulua segnis arena

lib. 3. f. 139. 40.

Se iacit equali cursu cum subfudet unda,
 Nec liquidis spatia tur aquis, cum fluctuat aestus,
 Et mare turbatur ventis, tunc agmine denso
 Per fluctus raptur praeceps, non aequoris horret
 Genes atque homines sulcantes stagna profunda.
 Extrema cunctis, fluctusque crepidine clausi
 Fffugiunt, Melanurus abt resonantia circum
 Aequora, prospiciens si perturbata procellis
 Marmora diffundant escas ad litora grata.

A Et licet ita prudentes sint, auctore tamen Aeliano, ^a si quando eis saginam circumdederis, imprudentes ^{li. 12. cap. 17.} comorrenduntur. Quod etiam, sed explicatè magis, & Oppianus scribit, hos versus, aliis suis proximè citatis, subnectens.

^b Stultus non hominis nouit, prudentia quanta
 Sit potior, pisces qui breuius tempore fallit,
 Cum feruent fluctus, cum ponti tollitur aestus
 Cernuus in scopulo, ponti quem uerberat unda
 Altior, et circum fridentia saxa remigit,
 Piscator inuidis dispergit fluctibus escas
 Lac cecere admissum, currunt ad pascha laeti
 Cum tantum iacta distant à litore retis.

lib. 3. f. 139. 40.

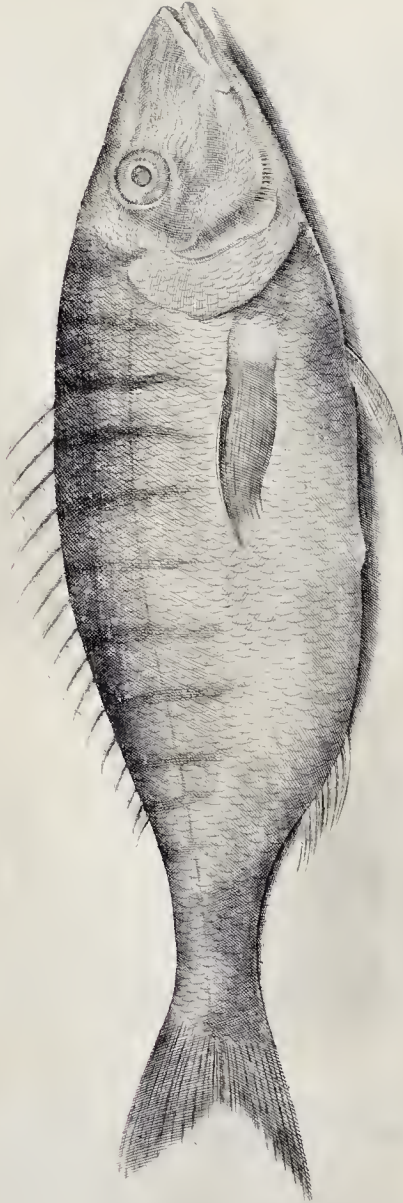
B Apud Athenæum ^c Numenius in libro de piscibus, Percarum magistrum Melanurum appellat. Eodem verò ^{li. 7. f. 156. 30.} Athenæo auctore, ^d proterbio dicitur, Perca Melanurum sequitur. ^{li. 7. fol. 159. 29.}

VT NUTRIAT, ET VT CONDIATVR,

At refert Athenæus ^e Hicfius inquit, Succi bonitate, et saporis suauitate, Sargo inferiorem esse Melanurū, modi ^{li. 7. f. 156. 31.} ceque adstringere et nutrire. Et apud eundem alibi idem tradit, S sargi magis astingunt et nutriunt quàm ^{li. 7. f. 160. 18.} Melanuri. Et rursus referente Athenæo, & Cum eo proportionem habere Auratam, asserti Diphilus, Quam ^{li. 8. f. 177. 19.} quidem proportionem, & si ad figuram etiam (vt supra quoque diximus) referre non de-
 dece; Diphilus tamen de ea proportione, quæ ad nutriendi rationem spectat, intelligit,
 vt ex præcedentibus & subsequētibz verbis eius manifestissimè patet. Mediæ itaq; ^e
 carnis est Melanurus, satis boni succi, vbi probè concoquatur; Et licet cum

apidioribus piscibus conferendus non sit, non tamen prorsus insi-
 pidus est; Et maximè vere, & autumno, & in petrosis
 litoribus captus; Cum paruus sit non
 elixatur, sed Auratæ instar,
 in craticula assus
 aut in sartagine
 gine siccus comedi solet.

P. 66



С. Морской.
N. С. Морской.
Y. Морской.



HISTORIA SEXAGESIMA PRIMA

DE MORMYRA.

NOMEN.



EXAGESIMVS sextus piscis noster Romæ & Venetiis *Mormoro*, in Liguria & Mafilia *Mormo*, & in Hispania *Marmo* appellatus, Eustathio auctore, Græcè^a à verbo *μορμύρω*, quod murmurare ut aquæ significat, *μορμύρος*, ab Oppiano (ni mendum sit) *μορμύλος*,^b & ab Epicharmo *μύρμυρος*, ni diuersi sunt, dicitur; Latine ab Ouidio, atque à Plinio *Mormyrus*, à Theodoro verò *Mormur* vocatur.

A

DESCRPTIO.

Mormyrus corpore longiori, & minus in la tera compresso est quàm Aurata, Sparus, Sargus, & Melanurus. Capiteque tenuiore & cæ lato; Rostròque acutiori; Os autem medio cre habet; Dentes exigui; Labia crassa, oculòsque medios; Branchiæ vtrinque sunt quaternæ. Ad quas binæ etiam sunt pinne, vtrinque scilicet vna; Et binas alias & minores in ventre gerit; In dorso verò vna sola fatis longa & tota aculeis horrida erigitur; Ac vnica alia, sed parua imo ventri prope cauda m subest; Cauda in lunatam pinnam degenerat; Et cum argenteo sit ventre, dorso verò ex albo ad cæruleum vergente, denis duodecim ue lineis latiusculis atque nigris, à dorso ad ventrem transfueris, æqualibusq; interuallis distinctis, depingitur. Vu de iure dixit Ouidius,^c Et *piscis Mormyres*, Pliniusq; hunc Ouidii locum citans,^d *piscis Mormyrus*, atque demum Oppianus,^e καὶ μορμύλος αἰόλος ἰχθύς, id est *Mormylus narius piscis*; quod tamen perperam interpretatus est Lippius, Et *piscis Mormylus are*; Cum non ore, sed lateribus (vt diximus) *piscis* sit; Ventriculum haud magnum habet; Intestina alba, triplici inflexione conuoluta; Hepar grandiusculum subrubrum, atque ventriculum ambiens; Lienem exiguum & subnigrum, quæ omnia nigerrimo continentur peritonæo. Haud multum augetur, pedalem nanque magnitudinem nunquã superasse perspeximus.

B

HVNC PISCEM NOSTRVM, MORMYRVM ESSE

QVO PROBARI POSSIT.

C

Veteres pauca a deo, eaque ita & piscibus aliis communia, de Mormyro scripserunt, Vt solis eorum testimoniis, neque piscem hunc, neque alium, Mormyrum esse comprobare possimus; Verùm si vnã vulgare etiam nomen consulamus, clare certè hunc antiquorum Mormyrum esse cognoscemus; Quippe qui, non solum nunc vulgò (vt diximus) *Mormoro*, *Mormo*, & *Marmo* vocetur (quæ omnes vulgares nomenclaturæ vti græcum ac latinum vetus nomen exactè imitantur, ita ab eo deductæ, atq; vsque ad hæc nostra tempora, per hominũ manus traditæ censendæ sunt,) Sed etiam (vt supra monstrauimus) depictus piscis sit, vti depictum Mormyrum esse, Ouidium, Plinium, atque Oppianum tradidisse, declarauimus; Ad hoc accedit, quòd illa etiam reliqua pauca, quæ ab antiquis de Mormyro dicuntur, huic pisci probè respondent; quibus omnibus cum Mormyrum dubio procul existimamus;

D

LOCVS.

Marinus piscis est, Nec vllibi in fluminibus reperitur; Non pelagijs, sed litoralis, vt testis est apud Athenæum Archedrastratus, cuius verba infra citabimus, a renosa maxime litora frequentans, vt auctor est Oppianus, iniquens.

f Nonnulli flaxam pisces in litore arenam

Mandunt, & terra quicquid nutritur in alta,

HIPPOLYTUS SALVIANUS

Hippi, Coccyges celeres, Flauique Erythini
 Cnari, Triglaque simul, tenues Melanuri,
 Trachuronque greges, Buglossique, & Platanuri,
 Tenue imbelles, & pisco Mormylus ore,
 Scombræ, & primi, stabulantur litora iuxta.

PARTVS.

Cum teste Aristotele, & Partus piscium neque eodem tempore, nec simili modo omnium fiat, nec pari temporis spacio geratur uerum. Licet ut idem alibi tradit, ^l Pisces piurima sua parte mensibus his tribus Martio, Aprili, et Maio, ^g Hist. lib. 6. ca. 17.
 A partiant, ex eorum tamen numero est Mormylus, qui aestate pariunt; ut ipse etiam Aristoteles testatur scribens, ^h Hist. li. 5. ca. 11.
 Theodorus ⁱ Hist. lib. 6. ca. 17.
 notatur. est neque in impressis, neque in manuscriptis Aristotelis exemplaribus græcis, Molaris legi, & ob id mirandum, cur Theodorus hic molarum subiunxerit; Et vel maximè cum neque alibi apud Aristotelem, neque apud aliquem alium authorem pro pisce Molaris habeatur vnquam.

NATURA ET MORES.

Solius gus piscis est, & non gregalis, & propterea nunquam simul captos plures uideamus; variis cibis vescitur, minoribus scilicet tū Testaceis, tum Crustaceis, ac pisciculis qui
 B bufcunq; Neque etiam à terrestribus sordibus abstinet; In euitandis retibus astutus & solers est; Vnde Lupi instar, inclusus retibus, imis in vadis sulcum crebro caudæ motu, reiectis arenis facit, atque ita subterlabitur, ut Oppianus author est his versibus;

^k At suluum Labrax alius effodit arenam,
 Conatur foveam bran: his aptare capacem
 Corporis, ut magnos sub terris occultat artus,
 Ac ueluti lecto iaceat, per littora grypos
 Piscentes uerrunt, hic cano immersus in alto
 Effugit exitum praedat, fugit humida lina
 Astutus talem meditatur Mormylus artem,
 Tentas sub bibula maculas declinat arenas.

^x li. 3. fo. 134.

UT SAPIAT, UT NVTRIAT,
 ET UT CONDIATVR.

^r Et si apud Athenæum, ^l Hist. Morymyrum copiose nutrire crediderit. Ita tamen insipidus est, ut ^l lib. 7. fol. 156.
 non solum nunc vilis vbique iure habeatur, sed à Veteribus etiam plebeius existimatus ^l 37.
 sit; Quinimo ut idem tradit Athenæus, ^m Ab Archestrato Mormylus, litoralis, malus piscis, ^m lib. 9. fol. 156.
 neque ullo tempore bonus dicitur. Quamobrem ægri ab eo prorsus abstineant; ^l 42.
 D Sani verò non nisi in saporum penuria conuantur; Et licet quouis modo conditus, malè sapiat, in craticula tamen assus, crebrâque ex aceto & oleo irrigatione conspersus, minus ingratus esse solet.

P 67



ΓΧΕΛΙΔΙΩΝ
L. H. roundo
N. V. Rondine

HIPPOLYTUS SALVIANVS.
 HISTORIA SEXAGESIMA SECVNDA
 DE HIRVNDINE.

NOMEN.



E

Iuniorum ferè
 omnium error

EXAGESIMVS septimus piscis, Romæ ac plerif-
 que alijs locis *Pesce Rondine* appellatur, à græcis *Χηρίδιος*, à latinis ve-
 rò *Hirundo* dicitur. Nec me latet sequentem e nam piscem in or-
 dine nostro sexagesimum octauum, tum Romæ, tum locis ali-
 js permultis *Pesce Rondine* vocari; ob idque à iunioribus ferè
 omnibus *Hirundinem* veterum creditum esse. Verùm nos se-
 cus sentientes illum sexagesimum octauum (vt in sequente do-
 cebimus historia) Miluum, hunc verò sexagesimum septimum *Hirundinem* esse
 asseueramus. Nec id citra rationem; Primum enim, si hunc *Hirundinem* esse non
 statuerimus, cum neque Miluus, vt sequente dicitur historia; neque vllus anti-
 quorum piscis censeri possit; innominatus & tãquam antiquis incognitus derelinque-
 tur. Quòd licet nonnullis piscium necessariò accidat (haud enim omnes ab antiquis
 cognitos descriptosque fuisse arbitrãdum) illi tamen, quibus aptè ac verisimilibus
 coniecturis aptari nomina possunt (cuiusmodi hic noster est) innominati ac ceu ve-
 teribus ignoti temerè derelinquendi non sunt. Præterea cum aut hunc aut sexagesi-
 mum octauum *Hirundinem* esse oporteat (nullus enim alius præter hos, piscis est,
 qui ab aliquo unquam *Hirundo* creditus sit, crediue possit) cumque sexagesimus
 octauus (vt historia sequente declarabitur) *Hirundo* censeri nequeat; reliquum est, vt
 hunc *Hirundinem* esse fateamur. Postremò eius etiam vulgaris nomenclatura id tes-
 tati videtur; cum (vt diximus) plerisque locis *Pesce Rondine* dicatur. Verùm cum sexa-
 gesimo quoque octauo aequè vulgaris faueat nomenclatura, vt qui etiam locis per-
 multis *Pesce Rondine* vocetur; ea quæ pisci *Hirundini* ex antiquis authoribus debentur,
 contemplerur; vtri eorum magis conueniant perpendentes.

F

G

H

habere, quibus sublimes haud quaquam mare attingentes, volitantes strepitum aliquem faciunt,
 quod de *Hirundine* scripsit Aristoteles, aequè vtrique conuenit; Verùm sine præterea
 similem noluit *Hirundini* esse, vt de *Hirundine* pisce testatur Plinius, huic sexagesimo septi-
 mo (quippe qui pinnis amulantibus, cauda, capite, ac totius corporis tum figu-
 rum colore, volucrum *Hirundinem* imitatur) plenius adeo quàm illi sexagesimo
 octauo respondet (cui pinnis demptis, quæ neque etiam ad volucris *Hirundinis* ala-
 rum similitudinem proximè adeo vt huius nostri accedunt, nihil cum volucre *Hirū-
 dine* conuenit) vt iurè hunc *Hirundinem* esse dicamus. Nec est vt quispiam obijciat,
 quòd ad *Speusippum* attinet, suspectus eius videtur locus; quando sicuti *Cuculus* (vt
 historia sexagesima quarta declarabitur) si pauculam coloris similitudinem ex ceper-
 is, *Mullo* similis non est; sic licet sexagesimum octauum piscem *Hirundinem* feceri-
 mus; non tamen vlla erit *Hirundinis* cum *Mullo* similitudo; vt in historia etiam octoge-
 sima septima explicabitur. Quòd verò ad *Oppianum* spectat, neque etiam eius ap-
 probata sententia est. Recensurus enim præcitato loco pisces, qui duris stimulis pu-
 gnant, *Scorpium*, *Gobium*, *Canem* à centrīs (quibus instructus est) *Centrinam* vo-
 catum, *Draconem*, *Hirundinem*, *Pastinacam*, & *Gladium* numerans; sicuti perpe-

Speusippi locus
 suspectus.

Oppianus no-
 tatur.

^a Hist. lib. 4. c.

^b Lib. 2. cap.

^c Athon. lib. 7.
 162. B.
^d Lib. 2. fol. 12.

ram eis Gobium ascribit, vt qui tantum abest vt vilo armatus sit stimulo (vti historia Octogesima prima manifestabitur) vt sit etiam Ouidio authore, ^c *Lubricus et spina nocuus non Gobius ulla*; sic eis etiam Hirundinem male annuerasse suspicandum est; & vel maximè, cum ipse alibi ^d *Hirundinem mitem appellet*; quo quidem epitheto, nec conuenit, nec ipse solet in illis vt piscibus, qui aculeis horrent. Tuni itaque his, tum illis etiam, quæ in sequente historia dicemus, hunc sexagesimum septimum piscem nostrum, veterum græcorum *χελιδονία*, latinorum verò Hirundinem esse, abundè comprobari arbitramur.

A

DESCRIPTION.

Hirundo, sicuti pinnarum & caudæ dempta magnitudine, proximè ad Mugilis accedit similitudinem; sic cum suas explicat pinnas, eam volucris Hirundini sanè perquam similem esse (quòd, vt diximus, de Hirundine pisce testatum reliquit Plinius) nemo sanæ mentis inficiari potest. Capite enim est rotundiusculo; rostro acuto; ore paruo, & profusus edentulo; inferiore maxilla paulò quàm superior, prominentiore; oculis rotundis, & maximis; & branchijs vtrinque quaternis. Prope quas binas pinnas (vtrinque scilicet vnã) ^e *latissimas atque longissimas* habet; ita vt corpus totum longitudine æquent; aliasque binas his multò minores, magnas tamen, inuentre; sed multò inferiore ventris parte, quàm in piscibus reliquis ventris pinna esse soleant. Indorsò vnica pinna est breuis, nullis munita aculeis, & caudæ fatis vicina; è cuius ferè regione altera paulò minor imò ventri statim ab ano subest. Caudæ etiam pinna magna & lunata est, cuius inferior pars superiore latior atque maior extat. Linea quæ in cæteris piscibus à branchijs, vel à capite per latera ad caudam ducitur, in hoc à pinnis ventris orta per inum ventrem ad caudam fertur. Squamis regitur latis. Venter albicat, dorsum (quod Mugilum more latiusculum habet) ex cæruleo nigricat. Aristotele teste, fellis vesicam habet seorsum à iccore intestinis commissam; & si Theodorus (nescio qua ratione ductus) id in sua traductione omiserit. Et præterea cum apud Athenau à Diphilo dici legamus, ^h *proportionem cum Pelamide habet et χελιδονίας, et si paulò durior sit, et χελιδονία, id est, Hirundo autem, quæ polypo est similis, succum suum habet, qui bonum colorem facit, et sanguinem mouet; At O. cynus intulutus est et maior, et Chelidonis carnis duritie similis*; aut locum hunc deprauatum suspicari debemus, aut tum Chelidoniam (vt in historia vigesima sexta) tum Chelidonem (vt in historia quinquagesima quarta diximus) diuersos pisces esse ab Hirundine (de qua hic agimus) arbitrari oportet. Nam hæc vti tum à Pelamide tum à Polypo corporis figura profusus discrepat; sic neutri duritie aut teneritudine carnis conferri debet; quando figura consimiles, & non toto genere diuersos pisces, carnis duritie atque teneritudine inter se comparare consueuerint scriptores.

B

Theodori lap. sis.

C

Suspirio mend. in Athenæo.

D

LOCVS.

Marinus piscis est Hirundo; & iurè ⁱ *inter pisces maris peculiaries* recensetur à Plinio; cum nusquam subire flumina visus sit. Neque enim Massario assentiendum est scribenti, ^k *In quodam Mauritanicæ flumine*, inquit Strabo, *Hirundines pisces gigni septenum cubitorum, quæ gulam perforatam habeant, per quam respiciunt*; cum Strabo de ^l *Hirundinibus*, & non de *Hirundinibus piscibus* id testatum reliquerit. Haud omnibus maris locis, sed in nonnullis solum reperitur, & capitur Hirundo; Romæ enim per rarè admodum conspicitur.

Massarij error.

AA ij

^c Infag. fol. 137. 24.
^f Lib. 1. fol. 113. 23. & 38.

^e Hist. lib. 4. cap. 9. Aclia. lib. 12. cap. 19.

^h Lib. 8. fol. 178. 3.

ⁱ Lib. 32. cap. xi.

^k In. Castig. in lib. 9. Plin. cap. 16.
^l Lib. 17. fol. 78. 4.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

NATURA, ET MORES.

Ut testis est Oppianus, ^m *Mitis piscis est Hirundo*. Et propterea (ut supra etiam admonuimus) alter locus eius, in quo ⁿ *Inter pugnaces, atque duris aculeis armatos pisces, Hirundinem connumerat*; haud ab re suspectus videtur. Non carne sed alga ac ceteris maris for-
 dibus vescitur. Authore Aristotele, ^o *Manna Hirundines, quae sublimes volitant, haud quaquam mare attingentes, sunt enim iis pingue late & longe, stridere sentiuntur*. Ut igitur per volatum auium strepitus, quem alij excutiunt, nulla vox est; ita nec eiusmodi sonus vox appelletur. Quod volent autem Plinius etiam testis est, inquiring (ut citauimus) ^p *Volat Hirundo sane perquam similis volucris Hirundinis*. Cur verò & quàm sublimes volitent, Aelianus edocet his
 E verbis ^q *Accipitres maris, Hirundo pelagia cum quippiam metuunt ex mari exilire dicuntur; Ac Hirundines quidem pinnarum longissimo & sublimi tractu gregatim aere auium esseri; Accipitres vero paulo supra summam aquam maris tolli solent; ut ad iudicandum sit difficile, natent ne an volitent.*

Et Oppianus his

Loligo Miluisque rapax & mitis Hirundo
 Cum timeant magnum venientem è matre piscem
 Ex mare profiliunt scindentes aera branchis.
 Non volucrum species, non est Loligo natantum,
 Turmatim fertur ponto, gessitque volare.
 Inferius multò se tollit mitis Hirundo.
 At radant summam Miluilati equoris vndam;
 Hos nanti similes dices, similesque volanti.

F

VT SAPIAT, VT NVTRIAM, ET VT CONDIATVR.

E si inter lapidos pisces connumeranda non sit Hirundo; non tamen prorsus contemni debet. Carnem habet duriusculam, & propterea non facilem concoctam; sed ubi concoquatur, plurimum nutrientem. Eluxa magis commendari solet.

In Oppianum animaduertit.

^m Lib. 1. fol. 113. 13.

ⁿ Lib. 2. fol. 127. 38.

^o Hist. lib. 4. cap. 9.

^p Lib. 9. cap. 26.

^q Lib. 12. cap. 52.

^r Lib. 1. fol. 113. 53.



P. 68

G. 1834
L. Milvus
V. Rondine



HISTORIA SEXAGESIMA TERTIA.

DE MILVO.

N O M E N .



VM hic sexagesimus octauus piscis noster Romæ, ac plerisque alijs locis *pisce Romane* vocetur, Græcorum *χελιδών*, Latinorum

verò *Hirundo* à Junioribus creditus est. Verùm cum huiusmodi vulgaris nomenclatura non minus sexagesimo septimo quàm huic sexagesimo octauo imposita sit, cumque ^a *vulcri Hirundinis sanè perquam similem esse*, quod pisci Hirundini (Plinio auctore) debetur; plenius multò illi quàm huic (vt præcedente historia monstra-

uimus) respondeat; iurè vti illum *Hirundinem*, ita hunc *Miluum* esse asserimus. Et vel maxime, nam si hunc *Hirundinem* esse vellemus; aut nostrum sexagesimum nonum piscem, aut septuagesimum primum (sicuti & illi faciunt) aut sexagesimum septimum, Miluum facere cogeremur; cum nullus alius habeatur piscium præter hos, qui Miluus censeri possit. Sed sexagesimus nonus piscis noster cum rubro sit tergore, Miluus verò (auctore Plinio vt infra citabimus) tergus habeat nigrum; cumque

Miluus (vt infra etiam dicemus) super aquam volitet, ille verò tum ob capitis magnitudinem, tum ob alarum paruitatem ad volandū (etsi alioqui magna sint) volare nequeat, Miluus (ut falsò credit *Maïarius*) esse non poterit, vti in historia sexagesima quarta explicabimus, ipsum Cuculū esse demonstrantes. Pari etiam ratione septuagesimus primus noster piscis, quippe qui ad volandum ineptus magis videatur, non Miluus sed Coruus est, vt in historia sexagesima sexta declarabimus. Postremò nec sexagesimus septimus (vt sequente patebit descriptione) Miluus esse potest. Quà ob rem hunc Miluū esse, asserendū est. Hic itaq; sexagesimus octauus piscis, què Romæ (vt diximus) *conditur*, ac Hispani *volador* appellat; à Græcis *χελιδών*, & ab Oppiano *χελιδών*; à Latinis verò Miluus dicitur. Nec si auis græcorum *χελιδών* Accipiter, *ικτιός* verò Miluus à latinis vertitur, dubitandum est, quin piscis Miluus, *χελιδών* piscis sit. Nam ^b Plinio ^c *Miluo* tribuente, quæ ^e *Hierax* ex Oppiano debentur, *χελιδών* Miluum esse manifestissimum sit. Arbitrorque illum latinorum, qui primus hunc piscem Miluum appellauit, græco eius nomine ignorato, à volatu (vnde etiam eum græci *χελιδών* vocarunt) Miluum vocasse. Appellatur præterea ab eodem Plinio (vt clarius in piscis descriptione docebimus) etiam ^d *Lucerna*; necnon aliquando (vt infra dicemus) ^e *Miluego*; à Petro verò Gyllo in Aeliani versione græci nominis rationem sequuto ^f *Accipiter*.

D E S C R I P T I O .

Milvus rostro est breui & recuruo, ore paruo & edentulo, in inferiore rostri parte fito; labijs crassis; oculis rotundis, magnis, et splendentibus; capite osseo, non laui sed calato, quadrangula ferè figura, posteriore parte duobus aculeis magnis & robustissimis ad caudam spectantibus armato. Branchias vtrinque quaternas osseo operculo in longum robustum & acutissimum aculeum desinente, contectas habet; propè quas binæ sunt pinnae, vtrinque scilicet vna, *Hirundinis instar longissima & latissima*;

AA iij.

a Lib. 9. cap. 26.

b Lib. 9. cap. 27.
c Lib. 1. fol. 133. 33.d Lib. 9. cap. 27. lib. 32. cap. vi.
e Lib. 32. cap. 2.
f Lib. 12. cap. 39.

Maïarij error.

C

D

è quarum regione aliæ duæ paræ ventri hærent. In dorso aliæ etiam duæ anterior & minor vna, posterior & maior altera, eriguntur; vnaque alia imo ventri à podice subest. Cauda vnica atque lata pinna terminatur. Corpus oblongum est & rotundum. Squamis ossis & triangularibus, inter se serpentium more conmissis tegitur; quæ cum non æquè omnes asperæ & triangulares sint, læuim squamarum ordinibus (non secus quàm plerique serpentium) lineis quibusdam Miluus piugitur, asperarum striatus, asperimarum verò angulosus ac ferè quadrangulus efficitur. Ventre est subalbido, capite & lateribus subrubris, dorso ex rubro nigricante. Quod Ouidius etiam testatur dicens. ^l Et nigro tergere Miluus. Maculis præterea ex caruleo virentibus dorsum, & grandiores pinnae notantur. Lingua palatum & reliquæ internæ oris partes rubicundæ splendentisque sunt; quibus serena nocte emicat. Quod Plinius etiam his notauit verbis; ^h Item Miluus subit in summa maria, Pisces ex argumento appellans Lucerna, lingua que ^l (vel vt nos ex vetusto manuscripto codice emendauimus, Lingua, qua) ignea; per os exorta tranquillis in illis relucet. Vbi aduertendum est in impressis plinianis codicibus mendosè legi in fine vigesimi sexti capitis, Item Miluus, ac si Miluus alius piscis esset ab eo, qui ex argumento appellatur Lucerna; cum id principium esse debeat capitis vigesimi septimi; vt tum ex vetustissimis manuscriptis exemplaribus, tum ex Oppiano & Aethiopo cognosci potest; quippe qui (vt infra etiam declarabimus) per summa maria Miluum deferri testantur. Qui quidem Miluus Plinij testimonio ex argumento Lucerna etiam appellatur. Vnde & ipse Plinius cum in suo piscium catalogo, ⁱ Inceronem connumerasset, Milui non meminit. Ventriculum habet mediocrem, multum nitum appendicibus; hepar pallidum, cui felis vesica commissa est; lienem oblongum & subrubrum; vterum bifidum, rubentibus ouis referentem. Sesquipedalem mensuram, vel maximè auctum, nunquã superasse vidimus. Athenæo auctore, ^k nisi Cicuto durior, sic ei rebus alijs similis est; quo etiam argumento, vt hunc piscem nostrum sexagesimum octauum Miluum esse comprobatur; cum sexagesimo nono pisce nostro, qui (vt sequente historia declarabitur) Cuculus est, verè durior, eique rebus alijs similis sit; sic sexagesimum septimum nullo modo Miluum censeri posse, manifestissimum sit; cum neque Cuculo durior, neque ei rebus alijs similis sit.

^l In frag. fol. 36. 17.

^h Lib. 9. cap. 27.

Plinij locus corrigatur.

Plinij locus alteri corrigatur.

ⁱ Lib. 32. cap. 21.

^k Lib. 8. fol. 177. 22.

LOCVS.

Marinus piscis est Miluus, nullibi enim (quod sciamus) flumina subit. Non litore sed altum pelagum incolit. Vnde iure ab Ouidio, inter pisces, qui pelago gaudent, recensetur his verbis.

^l Descripsit sedes varias natura profundi.

Nec cunctos vnà uoluit consistere pisces.

H

Nam gaudent pelago, quales Scôbriæque Bouesq;

Hippuri celeres, & nigro terгоре Milui,

Et pretiosus Helops nostris incognitus vndis,

Ac durus Xiphias, istu non mitior ensis,

Et pauidi magno fugientes agmine Thyanni.

Parua Echeneis adest, murum, mora puppibus ingès,

Tuque comes ratium, tractique per aquora sulci

^l In frag. fol. 36. 17.

Qui semper spumas sequeris Pompile nitentes,
 Cercyrosque ferox scopulorum sine moratus,
 Cantharus ingratus succo, tum concolor illi
 Orphas, caruleaque rubens Erythinus in vnda,
 Insignis Sargusque notis, insignis & alis,
 Et super Aurata Sparulus ceruice refulgens,
 Et rutilus Pagur, & fului Synodontes, & ex se
 Concipiens Channe genuino fraudata parente.
 Tum viridis squamis paruo saxatilis ore,
 Et rarus Faber, & pictæ Mormyres, & auri
 Chryso-phrys imitata decus, tum corporis Umbra
 Lluentis, rapidique Lupi, Percæque, Tragique.
 Quin laude insignis cauda Melanurus, & ardens
 Auratis Muræna notis, Merulaque virentes,
 Immitisque sua Conger per vulnera gentis,
 Et capitis duro nociturus Scorpius icæu,
 Ac nunquam æstiuo conspectus sydere Glaucus.

A

B

Vti autem haud locis omnibus reperitur Miluus, ita ferè nusquam frequens capi solet. Romano foro piscatorio, quod toto anno diebus ferè singulis maximè venalis bus piscibus abundare solet, vix deni singulis annis conspiciuntur.

NATURA, ET MORES.

Et si edentulus piscis sit Miluus, carniuorusetiam est. Non solitarius sed gregalis; nec obstat enim, quòd non plures vnà, sed singuli ferè semper capiantur; nam vti propterea quòd pelagij sunt, ad litora (circa quæ maximè piscari solent piscatores) C non nisi rarò ac singuli adnatant; sic plerisque locis per altum mare magno agmine volitare videntur. Cur volitent autem, & quando, declarat Aelianus iniquies ^m Accipitres maxime Hirundo pelagia cum quippiam metunt, ex mari exilire dicuntur; ac Hirundines quidem pinnarum longissimo ex sublimi tractu gregatim more auim effert; Accipitres uerò paulò supra summam aquam maris, ut aduocandum sit difficile, natant ne au no'tent. Quod etiam hisce versibus transcripsit Oppianus.

^m Lib. 22. cap. 29.

ⁿ Lib. 2. fol. 233. 24.

ⁿ Loligo Miluusque rapax & mitis Hirundo,
 Cum timeant magnum venientem è marmore piscem
 Ex mare profiliunt scindentes aera branchis.
 Non volucrum species, non est Loligo natantum,
 Turmatim fertur ponto, gestitque volare.
 Inferius multò se tollit mitis Hirundo.
 Atradunt summam Milui lati aënoris vndam,
 Hos nanti similes dices, similesque volanti.

D

Idemque ante ipsos testari videtur & Plinius, cum (vti diximus) scribat, ^o Item Mil ^m subit in summam maria. Eodem præterea teste, ^p Miluago quoties cernatur exira aquam volitant, tempella tes mitari Treclius riger author est. Quo quidem loco Miluago, cuius ipse solus (quod sciam) meminit, Miluus dubio procul ab ipso vocatur. Solent autem volare Milui ad lapidis iactum. Postremò cum idem Plinius (vt supra etiam citauimus) scripserit, ^q sa-

^o Lib. 9. cap. 27.

^p Lib. 32. cap. 2.

^q Lib. 9. cap. 27.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

bu Infumma maria piscis ex argumeto appellatus Lucerna, lingua qua ignea per os exerta tranquillis noctibus relucet; uti
 Miluum lingua ignea (quam ut diximus, rubicundam & splendentem habet) seren-
 nis noctibus emicare, & propterea Lucernam vocari verè asserit; sic haud propriè il-
 lam per os exeri, exertamque esse dicit; quando Milui lingua non secus quàm & reli-
 quorum fere omnium piscium adiacētibus oris partibus firmiter ad eò affixa sit, atq;
 hareat, ut exeri nullo prorsus modo possit. Vnde lingua non exerta, sed ore tantum
 aperto tranquillis noctibus relucere, credendus est Miluus.

E

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR.

Miluus quemadmodum ob suam raram formam gratus est oculis; ita ob suam in-
 iucunditatē ingratus palato existimatur. Vnde à plerisque ceurarus piscis spe-
 ctatoribus seruandus, exiccari tomentoque repleti potius quàm edi so-
 let. Carnem paucam habet, eamque valde duram. Quamobrem
 iurè (ut supra etiā citauimus) apud Athenam à Diphilo,

F

† Durioris carnis Miluus quàm Cuculus esse censetur. Et propterea
 si edatur, agrè concoquitur; concoctus verò
 haud parùm nutrit. Si come-
 dendus autem sit, eli-
 xari debet.

† Lib. 8. fol. 177. 32.





P 69

G κόρυς
L. Cucullus
V. Capone

HISTORIA SEXAGESIMA QVARTA

DE CVCULO

N O M E N.



EXAGESIMVS nonus piscis noster, Romæ *pescè Capone*, à Neapolitanis & Siculis *cocco*, à Liguribus *organo*, à Venetis *Lucerna*, à Massiliensibus *Galline*, & à Gallis *Ronget* vocatus; à Græcis *κόκκος*, à Latinis verò *Cuculus* dicitur; ^a *Propterea quòd* (auctiore Aristotele) *Cuculi anis more obstrepat*. Massarius tamen, ^b *hunc non Cuculum, sed Miluum facere videtur, sed falsò*. Nam cum ^c *nigro tergore sit Miluus*, vt testatur Ouidius; hic cui tergus rubet, Miluus non erit. Præterea cum veterum testimonio super aquam Miluus volitet; hic quippe qui magnas adeo alas non habet (& si grandiores sint) vt eis volare possit; quiq; capite ita permagno est, vt ad volandum idoneus prorsus non videatur, Miluus esse non poterit. Nec obstat quòd à Venetis *Lucerna* vocetur, vti Miluum à Plinio *Lucernam* vocari, in superiore diximus historia; quando vulgares nomenclaturæ fortuitu potius quàm ratione vlla sæpe imponi solent. Quamobrem vti præcedente historia sexagesimum octauum piscem, Miluum esse statuimus; sic hunc, Cuculum esse dicamus. Quòd ^B non solum Siculorù ac Neapolitanorum nomenclatura indicat (ab eis enim *Cocco*, quasi *Coccyx* dicitur) sed illa etiam omnia, quæ Cuculo à veteribus tribuuntur, demonstrant; vt quæ huic pisci nostro probè (quemadmodum procedente historia declarabitur) respondeant.

D E S C R I P T I O.

Authore Speusippo apud Athenæum; ^d *Cuculus Hirundo est Mullus similes sunt*; & vt apud eundem testatur Typhon, ^e *nonnulli arbitrati sunt virgolam Cuculum esse, propte similitudinem*. Verùm siue in saporis bonitate, siue in carnis duritie & teneritudine, siue in corporis forma hanc esse velimus similitudinem, eam modiculam esse, fateamur oportet; vt ex Mulli & Cuculi comparatione intelligi potest; nam vt hic illo durior & insuauior est; sic ab illo (modica coloris dempta similitudine) corporis forma plurimum distat. ^f *Est tamen* (vt auctor est apud Athenæum Diphilus) *Cuculus rebus plerisque similis Miluo*. Habet enim caput magnum, osseum, cælatum totum, & angulosum, aculeisque non nullis munitum. Nam præter id quòd rostrum in duas latiusculas eminentias semicirculum constituentes terminatur; super vtrunq; oculum supercilij loco breuis fed acutissimus ac durissimus aculeus extat; posteriorq; ac superior capitis pars duobus alijs consimilibus aculeis horret; ac vtrunq; branchiarum operculum alio sed longiori aculeo (Draconis marini instar) armatur; statimq; à branchijs vnus alius horum omnium longissimus vtrinque prominet. Oculi magni sunt. Os etiam fatislatum ac edentulum; maxilla verò extrema sui parte asperiores dentium vice extant. In vtroque latere à branchijs sub maiore illo aculeo pinna subrubra, maior quàm in piscibus alijs, minor verò quàm in Hirundine & Miluo, enascitur; ex cuius regione inuentre vtrinque altera minor, & minus rubra exoritur. Inter has autem vtrinque etiam terni cartilaginei cirri pendent. A capite per dorsum vsque ferè ad caudam duo acutissimorum aculeorum ad caudam ipsam spectantium ordines deducuntur. In quorum medio duæ pinnae conspiciuntur, vna capiti proxima breuior, sed latior

Hist. lib. 4. cap. 9.

Fol. 160.
Infragm. fol. 16.
17.

A

Massarij error.

B

C

Speusippus no-
tauit.

D

Lib. 7. fol. 162. 8.

Lib. 7. fol. 162. 9.

Lib. 8. fol. 277. 32.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

nouemque fortissimis aculeis horrida; altera longior, sed strictior, ac nullis armata aculeis. Ventre est plano, Milui instar. Excrementorum orificium in medio ventre est, à quo alta exorta pinna ferè vsque ad caudam extenditur. Squamulis tegitur tenuissimus, ita vt squamis carere videatur. Capite, dorso, lateribus, ac pinnis rubet. Vnde iurè ^g n. n. Cuculum vocant numentus, apud Athenæum. Ventre est candido, aliquibus verò capitis partibus argentum amulatur; quapropter apud eundem Athenæum non ab re ^h spicidus Cuculus vocari videtur ab Epi. harmo. Corpus totum rotundum est, carnosum, ac densum. Branchias vtrinque quater nas habet & duplices; ventriculorum satis carnosum, cum multis appendicibus; intestina admodum lata, satis oblonga, inter se conuoluta, & multa pinguedine obducta; hepar subalbidum; splenem rubrum & paruum. Eorum quos vidimus, maximus tres libras non superauit.

^g Lib. 7. fol. 354. 48.

^h Lib. 7. fol. 354. 41.

LOCVS.

Cuculus maris peculiaris est piscis, nunquam enim ad flumina adnata; & inter pisces litorales recensetur ab Oppiano his versibus.

ⁱ Hippo, Coccyges celeres, flauique Erythini,
Et Cithare, Trigleque simul, tenues Melamri,
Trachuronque greges, Buglossique, & Platanuri,
^f Tenique imbellis, piculus quoque Mormylus, atque
Scombri, & Cyprini, stabulantur littora iuxta.

ⁱ Lib. 1. fol. 108. 33.

Aristoteles verò, ^k Trifibus ambigebatur, qui scilicet partem pelagus, & partem littora incolit, eum adnu merat.

^k Hist. lib. 3. cap. 33.

NATURA, ET MORES.

^f Non solum alga ac reliquis maris purgamentis, sed crustatis etiam atque testatis minoribus vescitur Cuculus; vnde dissectus his omnibus repletum ventriculorum ostendere solet. Oppiani (loco supracitato) testimonio celeris est; cuius celeritatis causam, pinnarum magnitudinem esse arbitramur; quibus (etsi volare, vt supra diximus, nequeat) celeriter moueri credendus est. Vt autem Aristoteles prodidit, ^g pisces vocis quidem expertes sunt, quippe qui neque pulmonem neque arteriam aut guttur obtineant; sed sonos quosdam stridoresque mouent, qui vocales esse existimantur, vt Lyra, vt Chromis; his enim qui si gignit quidam emititur; Aper etiam piscis quem amnis Acheleus gignit, vocalis habitus est, & Erica, & Cuculus; alter enim quodammodo stridet, alter perinde vt Cuculus aus oblitrepat, vnde nomen accepit. Quae omnia credit illa vocem emittunt, aut extrinseca branchiarum, quas horridiusculas continent, aut suis interioribus, quae circa ventrem habet, spiritus enim inclusus in his est, quae dum atterunt, atque agitant, sonos illos elidunt.

^g Hist. lib. 4. cap. 9.

VT SAPIAT, ET VT NVTRIAT,

^h Haud insuauis piscis est Cuculus, non tamen cum suauissimis conferendus; carnem habet plurimam, eamque albam & duram. Vnde & Galenus Philotumum sequutus ait ^m Dracones & Cuculi omnibus iis, qui vris vescuntur, duram habere carnem mansisse apparent. Miluo tamen ⁿ durior est Cuculo. Et licet duriuscula carnis sit, cum eam tamen friabilem habeat; haud temere salubris piscis censetur à plerisque. Apud eundem ^o Epicharmus dissectos Cuculos assertit, atque condidit tubet. Dorion verò eos prius per dorsum diuisos, assandos, atque (ni mendum sit) χαλόν, id est, aereis herbis, casio, malo punico, laser pitio, sale, & oleo condiendos esse asserit. Hodie frigos etiam, ac arancij mali succo conspersos edimus. Sunt praeterea qui neque in aqua clixos aspernuntur.

^m Clav. 2. fol. 30. B.

ⁿ Lib. 8. fol. 177. 32.

^o Lib. 7. fol. 354. 45.





P. 70

G. Λύρα
N { L. Lyra
V. Capone

HISTORIA SEXAGESIMA QVINTA

DE LYRA

NOMEN.



SEPTUAGESIMVM nostrum piscem, quem Roma communi nomine (non secus quam præcedentem) *pesce Capone*, & propria nomenclatura *pesce forca*, vocant, Ligures verò & Massilienses *Malarnat* appellant, Græcè ab Aristotele *λύρα*, latinè à Theodoro *Lyram* vocari arbitramur. Nam sicuti

^a Inter pisces, qui aut attrita branchiarum (quas horridiusculas habent) aut suis interioribus (quæ circa ventrem continent) sonos quosdã stridoresque mouent; & propterea vocales esse existimantur;

Lyra ab Aristotele (vt infra latius dicemus) *connumeratur*; sic hic noster ossis operculis contectas habet branchias; quibus dimoëis, non minus quam Cuculus stridulus est. Ad hoc accedit, quòd cum Lyra piscis, vel quia Lyra instar sonum reddat, vel quia Lyra similitudinem representet, dici videatur; Ille noster vtraque ratione Lyra cenferi potest. Ossis enim branchiarum operculis sonorus est (vt diximus) ac suis cornibus, ita ad antiquæ Lyra accedit similitudinem. vt eam non ineptè representet. Aduertendumque est, *λύρα* (cuius ^b Aristoteles ^c Oppianus, ^d Galenus, ^e Strabo, ^f Athenæus, & ^g Aelianus ^h Pliniusque *mentionem fecerunt*) diuersum piscem esse à Lyra; vti rursus, & explicatius in Cithari historia, quam secundo libro nostro habebis, declarabimus. Nemo enim Citharū, sicuti Aristoteles Lyram, vocalem fecit; ipseque Aristoteles synonymis nominibus vti insolens, vtriusque meminit. Et Galenus Citharum Rhombo similem statuit; cum hic noster, quem Lyram esse satis persuaasum credimus; à Rhombo plurimum distet. Vnde Lyra piscis, hucusque non nisi Aristotelem, eumque semel tantum meminisse reperimus. Et si nos non uolenteat, in dubium verti posse (vt sequè dicemus descriptione) an Plinius etiam Lyra mentionem fecerit.

DESCRIPTIO.

Septuagesimus noster Piscis, quem (vt diximus) Lyram esse credimus; caput habet osseum, angulosum aculeis & eminentijs plurimis asperum; cuius anterior pars induo longa, lata, & retusa cornua degenerat. Vnde cum Plinius, de Testudinibus agens, inquit *Trogodyte cornigeras habent, ut in lyra, annexis cornibus latis*; si de Lyra pisce, cuius nusque aliàs meminit, intelligit; hoc idè asseuerat. Quòd si non de pisce, sed de musico instrumento, eius intelligenda sint verba; hunc saltem piscem nostrum (vt qui cornibus, non secus quam Lyra musicum instrumentum, munitus sit) non temerè à nobis Lyram credi comprobatur. Sub quorum cornuum exortu os est satis amplum, rotundum, & edentulum. Inferiori maxilla cirri quidam breues & cuticij hærent. Oculi magni sunt, superiore parte aculeis multis muniti. Branchias vtrinque quaternas habet, quarum ossea opercula, non solum media sui parte, longa & aspera ossea eminentia armantur; sed etiam posteriore (marini Draconis instar) aculeis muniuntur. Ad branchias, vtrinque pinnam vnã habet paruam & rubentem; è cuius regione, in ventre etiam vtrinque vna alia minor & minus rubra exoritur. Inter quas cartilaginei cirri non terni, vt in Cuculo; sed bini vtrinque pendent. In dorso non vnica, sed duæ eriguntur pinna; quarum prior, minor est & breuior, in longaque admodum & rubentes setas degenerans; posterior verò, maior & longior; à medio enim dorso ad caudam vsque deducitur; neutra vllò munita est aculeo; sub

BB j

a Hist. lib. 4. cap. 9.

b Hist. lib. 2. cap. 17.

c Lib. 1. fol. 103. 24.

d Cith. 2. fol. 29. 11.

e Lib. 17.

f Lib. 7. fol. 151. 48.

g Lib. 11. cap. 39.

h Lib. 22. cap. 11.

i Lib. 9. cap. 10.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

ventre, ab ano, alia vna eiusdem ferè magnitudinis & figuræ cum posteriore dor-
si, ad caudam ducitur. Cauda verò in vnicam & paruam pinnam definit. Ossearum
atque grandium squamarum, (quæ media sui parte acutissimo, recuruo, atque ad
caudam spectante aculeo muniuntur) octonis ordinibus tegitur; vnde sicuti asper to-
tus, ita etiam octangulus redditur; paucamque admodum carnem habet. Ventre
est subalbido; pinnis, cauda, atque corpore ferè reliquo rubet. Ventriculum habet
exiguum, cum non multis appendicibus; hepar grandiusculum, & pallidum; ex quo
felle vesica pendet; splenem etiam paruam & tibrubrum. Qui Romani d. feriuntur
eiusdem sunt magnitudinis. Sicuti enim semper ad palmi accedunt mensuram; Sic
E eam excedunt ferè nunquam.

LOCVS.

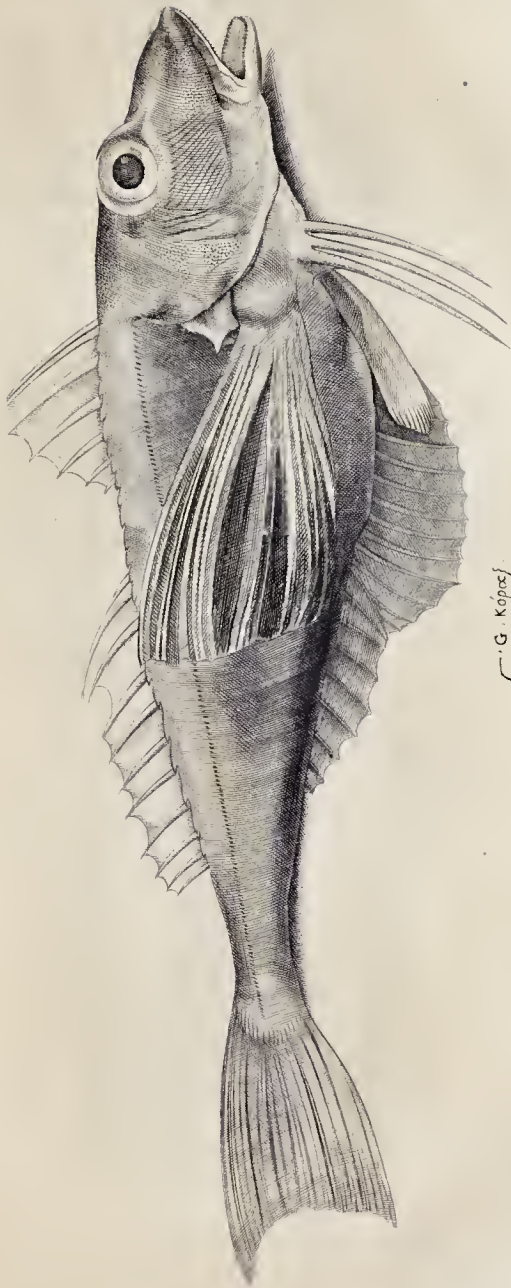
Lyra peculiaris piscis est maris; in dulci enim aqua nusquam (quod sciamus) repe-
ritur. In mari verò frequens satis, vbique ferè habetur. Litora potius quam pla-
gum incolit.

NATURA, ET MORES.

Lyra non carne sed marinis fordibus vescitur. Gregalis est; & propterea sæpe earum
plures vnà captas cõspicimus. vt verò prodidit Aristoteles, ⁸ *Pisces uocis quidem expertes sunt;*
F quippe qui neque pulmonem, neque arteriam, aut guttur, obtineant. Sed sonos quosdã, stri-
doreque mouent; qui vocales esse existimantur; vt Lyra, vt Chromis; his enim quasi grunni-
tus quidam emittitur. Aper etiam piscis, quem amnis Achelous pignit, vocalis habitus est; &
Erica & Cuculus; alter enim quodam modo stridet; alter per inde vt Cuculus auis strepit;
vnde nomen accipit. Que omnia creditam illam vocem emittunt, aut attritu branchiarum,
quas horridiusculas continent; aut suis interioribus, que circa ventrem habent; spiritus enim
inclusis in his est; quem dam atterunt atque agitant, sonos illos elidunt. Quibus quidem verbis, non so-
lum creditis vocalibus piscibus Lyram adnumerat; sed quo etiam modo sonum grun-
nitumque illum, quem vocem existimant non nulli, efficiat, edocet. Que omnia huic
septuagesimo pisci nostro exactè (vt dictum est) respondent. Verùm mirari conue-
nit, cur nemo alius veterum Lyra meminerit; & maxime cum Plinius hunc Aristote-
G lis locum legerit, atque ferè transcripserit his verbis, ¹ *Sed et ceteri pisces quantum pulmone et*
arteria careant; non intotum sine villo sono sunt; stridorem eum dentibus fieri caullantur.
Et is qui caper vocatur, in Acheloo anni grunnitum habet; et alij de quibus diximus. ¹ *Lib. 11. cap. 14.*

QVALEM CARNEM HABEAT ET VT CONDIATUR.

Carnem habet duriusculam, Milui instar; eamque paucã adeo, vt haud multum inci-
bis expeti soleat. Totus enim ferè osseus squameusue existit. Vnde facillimè &
breui tempore exiccatur; exiccatusque in domibus à nonnullis suspendi-
tur; vt ex eo, ex qua mundi parte ventus spireret, non minus quam
II ex Orbe pisce intelligant. Vt enim Orbis (quemadmodum
in historia septuagesima secunda notauimus) suspen-
sus os suum semper ad eam cæli regionem con-
uertere creditur, ex qua ventus flat; sic
hunc, ad eandè dirigere semper cau-
dam solere, arbitratur. Cum
autem in cibum paratur;
frigi, atq; arancij mali
succo condiri,
debet.



P. 71.

G. Kōres.
L. Sōnne.
V. Capone



HISTORIA SEXAGESIMA SEXTA

DE CORVO.

N O M E N.



HIC noster septuagesimus primus piscis, quem roma (non fecus quàm alios duos præcedentes.) *Capone* appellant; grece à Diphilo apud Athenæum (quem solum græcorum eius meminit legimus) *κόραξ*; latinè verò à Plinio Cellò Isidoroque Hyspalensi (quos etiam solos latinorum corui piscis mentionem fecisse scimus) *Coruus* vocatur. Diciturque ^a *Coruus* eodem Isidoro Hyspalensi authore, à cordis voce, quia grunit pectore, suæque voce proditus capitur. Animadvertendum autem ne nominum decipi amur similitudine, Coracinum (de quo in trigesima secunda hystoria pertractauimus) alium piscem esse à Coruo; vti ex ^b Plinio, utrumque in suo piscium catalogo recensente & ex ^c Diphilo (apud Athenæum) utriusque eodem loco mentionem faciente, manifestissimè intelligitur. Apud eundem præterea Athenæum. ^d *κόρακος* etiã à Coracino, & à Coruo diuersus habetur; quippe qui testati generis est. Hunc autem nostrum septuagesimum primum piscem, *κόρακκα* siue Coruum esse; haud temerè conijcimus. Nam cum ^e Diphilus eodè loco Miluum Cuculum ac Coruū recēseat, eos ceu consimiles inter se cōparans, hic noster, vt qui Miluo ac Cuculo similis sit, iurè Coruus cenferi potest. Ad hoc accedit, quòd cum Coruus (vti præcitato loco testatur Isidorus) grūniat; cumque non nisi branchiarum attritu (vt infra explicabimus) grunnire eum arbitrandum sit; Hic noster quippe qui suis ossibus branchiarum operculis, non minus quàm Cuculus strepere potest; Coruus, hac etiam ratione, credi debet.

D E S C R I P T I O.

Coruus piscis Cuculo adeo similis est, vt non ab re eius etiam genus existimari possit. Et propterea minus mirari oportet, paucos adeo veterum *κόρακκα* siue coruum inter pisces connumerasse. Vti enim hunc, hi pauci proprio nomine *κόρακκα*, vel Coruum vocasse; ita reliqui omnes, eundem (quippe qui alterum Cuculi genus videatur) Cuculum appellasse, arbitrandi sunt. Ore uãque, rostro, capite osse anguloso & exlato, aculeorum, pinnarum, ac Cartilagineorum cirrorum, numero, & loco, totaque demum corporis figura, exactissimè Cuculum repræsentat. Rebus tamen non nullis ab eo differt. Binæ nanque rostri eminentiæ, non adeo in eo prominent, vt in Cuculo; in quo manifestum magis & maiorem semicirculum efficiunt. Aculeique omnes non solum capitis, & branchiarum, & prioris pinnae dorsu, sed illorum etiam duorum ordinum à capite per dorsum vsque ferè ad caudam excurrentium, longè minores quàm in Cuculo sunt. Pinna præterea, quæ utrinque lateribus hæret, non subrubra vt Cuculi, sed interna parte carulea, externa verò subalbida conspicitur; minorque extat. Postremò tergus nõ rubrum, Cuculi instar, sed ex rubro nigricans est. Partibus reliquis tum externis (vt diximus) tum internis Cuculo simillimus est. A quo magnitudine etiam differt, nam hunc nunquam bilibrã vidimus, cum Cuculus trilibris etiam reperiatur.

L O C V S.

Marinus tantum piscis est Coruus; nusquam enim ad dulcem aquam ad natasse visus est, & nõ solum maris litora, sed profundiora etiam pelagi loca aliquando frequentat.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

NATURA ET MORES.

Carne vescitur; nec solum pisciculis, sed cancellis etiam, atq; Tellinis vescitur; vt manifestissimè ex ventriculi eius dissectione cognoscitur. Solitarius est, & non gregalis; quamobrem ferè semper, aut singuli, aut perquam pauci, vnà capi solent. Ceterisq; natatu est, non secus quàm Cuculus, cum magnas vt ille pinnas habeat. Est que, Cuculi etiam instar, ex illorum piscium numero, qui sonum stridoremque mouent; & propterea vocales creduntur. Quod Isidorus etiã testatur. Verùm cum is dicat (vt supra etiam citauimus) ^f *Coruum à cordis uoce dicitur, quia grunnit pectore suaque uoce proditus capitur, nõ de vera uoce ipsum intellexisse; sed uocis nomine sonum quendam aut stridorem significasse, arbitrandum est. Cum Aristotelis testimonio ^g *piscis uocis expertes sint*, quippe qui neque pulmonem, neque arteriã, aut guttur obtineant; sed sonos quosdã stridores ^h *qui mouent, qui uocales esse existimantur.* Illud præterea Isidori, *quia grunnit pectore*, ad Aristotelis etiam censuram exponi debet, quippe qui supracitatis subdit, ⁱ *Quæ omnia creditam illam uocem emittunt*, aut attriti branchiarum quas horridiusculas continet, aut suis interioribus, que circa ventrem habent, spiritus enim inclusus in his est, quem dum atterunt atque agitant sonos illos elidunt.*

^f Lib. 12. cap. 6.

^g Hist. lib. 4. cap. 9.

^h Hist. lib. 4. cap. 9.

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATUR.

^F Coruus uti corporis forma, ita etiam sapore, & carnis bonitate Cuculo congener esse videtur; vt enim ille, ita & hic, neque vilis piscis est, neque cum nobilioribus comparandus; est tamen hic saporis suauitate illo paulò inferior. Carnem uerò æquè atque ille duriusculam habet; minus tamen durã quàm Miluus, vt nobis videtur; & si fecus sentiat apud Athenæum Diphilus inquit, ⁱ *Coruus durioris carnis quàm Miluus.* Cornelius uerò celsus scribens, ^k *deinde qui, quannis teneriores, tamen duri sunt, ut Aurata, Coruus, Scarus, Oulata*, uti certè haud ita durum facere videtur Coruum; sic an hunc nostrum piscem, vel alium, Coruum uocauerit facile non est explicatu. Duriusculam nanque siue mediocrem carnem habere, uti huic nostro

ⁱ Lib. 8. fol. 177. 33.

^k Lib. 2. cap. 18.

^G Coruo respondet, ita haud peculiaris adeo nota est, vt Coruum eius, nostrum esse, indicet; & vel maximè cum ipse Coruum inter pisces, huic nostro haud similes connumeret. Tum frixus, tum elixus comeditur Coruus, sed frixus, ac acido aliquo succo conspersus, sapidior esse creditur.



N { G Ουρανοσκόπος
L. Vraniofopus
V. Περίε πρετε



P. 72



G. S. Scorpino.
N. L. Scorpini.
V. Scorsano.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.
HISTORIA SEXAGESIMA SEPTIMA
DE VRANOSCOPO

N O M E N .



E IC noster septuagesimus secundus piscis, quem Romæ *Mese* sero, & *peſce prete*, Genueſes *vn preue*, Veneti *hec meano*, & Maſſilienſes obſcœna voce (quod peſſum repræſentet) *ταριſον*, & (quod ad ſcalpanda Mulierum pudenda Idoneus videatur) *Raſpecon* appellant; Græcè à Galeno atque ab Athenæo (^a *Ab oculo, quem in capite habet, vt Plinius teſtatur*) *ὄψικουσκοῦπος*, hoc eſt, *cœli ſpeculator*; Ab ariſtotele verò à Dioſcoride & ab Aeliano, *καλλιῶνυμος*, id eſt, *pulchri nominis*, dicitur. Nec propterea quod, (^b *Dorico in libro de piſcibus, tamque in libro de materia, authoriſus*) *Anthias* à quibusdam *Callionymus* vocatur; atq; (^c *ab Epitherno Ellopi Callionymus* ſiſte cri d = *ur*; aut quia, (^d *uno loco Vranoſcopi, cetero uerò Callionymi Galenus meminerit; Callionymum, alium ab Vranoſcopo piſcem eſſe ſuſpicari debemus. Cum ſi ipſemet Dorico, in eodem libro de piſcibus, Anthiam, Ellopien, & Callionymum ab inuicem diſſerte aſſerat; Atque Callionymum Vranoſcopum eſſe maniſeſtiſſimè teſtetur non ſolum Plinius, inquiring, & Callionymus, de 7 piſc. & Vranoſcopos vocatur. Et alibi, (^e *Callionymus ſine Vranoſcopis; ſed & apud Athenæum Diphilus ſcribens* *Vranoſcopus, qui & Callionymus appellatur. Eodemque ibidem authore, Vranoſcopus non ſolum Callionymus, ſed & nos etiam, hoc eſt, caſius nominatur. Appellatur præterea ab Oppiano eò quod (vt ipſe ait) interdium dormiat nocturno uero uigilet, ἡμυροκοίτης, id eſt, die dormiens ac nocte uigilans; & νεκτερίς, hoc eſt, Veſpertilio; inquit enim, de Hemerocœta pertractans,**

*Conterit in ſonno ſolidus, proſtratus arena,
Et ſolus nocturno uigilat nocturno mouetur,
Hinc piſcis nigre fertur cognomine noctis
Noctua.*

Oppiani autem *ἡμυροκοίτης* (nam ipſe ſolus eius inter piſces meminit) Galeni atque Athenæi Vranoſcopum, Ariſtorelis uerò Dioſcoridis Aelianique Callionymum eſſe; ipſa Oppiani uerba, infra à nobis citanda, quibus *ἡμυροκοίτης* deſcribit, (^g *maniſeſtè adeo demonſtrant, vt in dubio uerū non poſſit. Plinius autem, cum latino nomine careat piſcis iſte, modò Vranoſcopum, modò Callionymum; Galeni inter præſ *ὄψικουσκοῦπος* u ſignificationem exprimere conatus, cœli ſpeculatorem; Theodoros uerò Gaza in Ariſtorelis uerſione pulchrum, uocant. Verū cum Ariſtoteles *καλλιῶνυμος* (vt diximus) & non *καλλιῶνυμος*, hūc piſcē uocauerit (eſt enim *καλλιῶνυμος*, id eſt, *pulchri piſcis, cuius* ^h *Oppianus, ac* ^m *Athenæus mentionem fecerunt; alius à Callionymo) piſcem pulchri nominis, & non pulchrum, conuertere oportebat.**

D E S C R I P T I O .

H Vranoſcopus caput magnum habet & offcū; vertice admodum latum, poſteriori uerò parte, duobus aculeis ad caudam ſpectantibus munitum; nulloque roſtro inſtructum. Oſcius, præter cæterorum piſcium morem, ſupra caput ſitum eſt; quod in inferiore maxilla ſurſum maximè attracta clauditur, eademque inclinante ualdehyat; uti Oppianus quoque in ſuo Hemerocœta notaſſe uidetur, cum inquit ⁿ *Riſtus ei inter m. à es oculis*. Denteshabet exiguos; linguam latam; oculos paruos, oblongiſculos poſuiſquam rotundos, in ſummo capitis uertice collocatos, & rectà ſurſum cœlū intuentes; quod non ſolum Plinius loco ſupracitato teſtatur eſt, (^o *Vranoſcopos, inquiring teſtatur ab oculis quem in capite habet (ubi mirari conuenit, cur ab oculo dixerit; cum geminos & non unicum, in capite oculos habeat) ſed Oppianus etiam, de Hemerocœta his uerbis tractans.*

Plinius notatur

^a lib. 32. cap. 7

^b Athen. lib. 7. fol.

^c Athen. lib. 7. fol.

^d Cl. lib. 1. fol. 127.

^e Cl. lib. 3. fol. 35.

^f Athen. lib. 7. fol.

^g lib. 32. cap. 7.

^h lib. 32. cap. 7.

ⁱ lib. 3. fol. 177.

^k lib. 2. fol. 122.

^l 4.

^m lib. 7. fol. 142.

ⁿ 37. 50.

^o lib. 7. fol. 142.

^p 3. 8. 12.

Theodoros Gazas.

¹ lib. 3. fol. 171.

² 37. 50.

³ lib. 7. fol. 142.

⁴ 3. 8. 12.

ⁿ lib. 2. fol. 122.

^o 48.

^o lib. 32. cap. 7.

p Est pecus ignauum, capitis cui vertice summo
Sunt inuerſa ſupra radiantia lumina

atque Galenus ſcribens, ^q *Vranofcopus piſcis nel inuiti s caelum ſemper aſpicit*, comprobant. Pars oculos interiacens depreſſa eſt & concaua. Brachia vtrinque quaternae ſunt, quarum oſſea opercula poſteriore parte aculeo robuſtiſſimo ad caudam ſpectante horrent. Iuxta branchias pinnas duas, vtrinque ſcilicet vnam, craſſas & mucofas habet; aliaſque duas ſed minores in ventre, inferiori maxillae proximas; rurfuſque alias duas in dorſo, vnam capiti propiorem breuem nigram, atque veſpertilionis ala amulam; alteram poſtერიorem longioremque, à priore ſcilicet ad caudam vſque deducã, atque cineraceam. Alia poſtremo ab ano per imum ventrem ad caudam deferatur. Quae quidem cauda in vnicam & latam pinnam degenerat. Corpore ferè rotũdo eſt Vranofcopus; non ſquamis, ſed lubrica cute intecto. Venter ſubalbidus; dorſum verò ac partes reliquae, ex cineraceo fuſca apparent. Ventriculum amplum craſſum & carnoſum habet; appendices plurimas; inteſtina terna reuolutione circumflexa; hepar pallidum, cui magna fellis, oleum amulantis veſica annexa eſt. Quod non ſolum teſtatum reliquit Ariſtoteles his verbis, ^r *Vulchro etiam in icore ſel inest proportione corporis maximè omnium copioſum*; ſed Plinius etiã, de Callionymi enim felle locutus, hæc ſubdit ^s *Nulli hoc piſcium copioſius, ut exiſtimauit Menander quoque in Comædyt*, atque Aelianus, ſcribens, ^t *Callionymo Ariſtoteles ait in icore ſel ſitum eſſe, proportione corporis maximè omnium copioſum; ſecur autem ad dextrum latus collocatum eſſe. Cui quidem rei teſtimonio eſt Menander in Meſenia, Facio inquit, te habere ſel Callionymo copioſius; Anaxippus item in Epidicazomeno, Niſi moueas & ſic, ut Callionymi feruere efficias omne ſel.* Lien exiguus rotundus atque rubens ventriculo hæret. Vulua bifida eſt & longa. Vranofcopus haud multũm augetur; nunquam enim pedali magnitudine maiorem vidimus.

L O C V S.

Vranofcopus marinus piſcis eſt; & ab Ariſtotele, ^u *Inter litorales connumeratus*. Verũm cum per rarò adeo, ac ſolus ferè ſemper capi ſoleat; pelagius potiuſquam litoralis videtur. Litorales enim & crebrius & ſimul plures; Pelagij verò & rariùs, & vnà pau- ciores capiuntur; vt qui ad litora circa quae maximè piſcantur piſcatores, non niſi raro & tenere (& ob id ſolì potiuſquam gregatim) adnarent. Quòd ſi Ariſtotele ſubſcribendum ſit, rarioris eius capturae cam reddemus cauſam; quòd die (vt infra dicemus) dormiat, & nocte (quo quidem tempore non piſcantur) vagerur. Quiſcentes enim piſces multò minus, vagates verò multò magis capi, certiuſſimum eſt, & piſcantium omnium teſtimonio comprobatum,

N A T V R A, E T M O R E S.

Soliuagus piſcis eſt; & carne veſcitur; & vti piſcium omnium ignauiuſſimus, ſic etiam voraciſſimus eſt. Interdiu dormit, noctũ verò vigilans uagatur; quemadmodum Opianus (Hemerocetam cum appellans) non ſolum hæc omnia, ſed deſcriptionem eius quoque, his verbis tradit,

^x *Suultitia excellit cunctis ferus Hemeroceta.
Eſt pecus ignauum capitis cui vertice ſummo
Sunt inuerſa ſupra radiantia lumina; riſtus
Eſt inter medios oculos; luceſque profundo
Conterit in ſomno ſolidas, proſtratus arena;*

p Lib. 2. fol. 123.
47.

q Choc. 1. fol. 127.
A.

r Hiſt. lib. 2. cap. 35.

s Lib. 32. cap. 7.

t Lib. xi. cap. 34.

u Hiſt. lib. 8. cap. 23.

x Lib. 2. fol. 133.
46.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

Et solus noctu vigilat, noctuque mouetur,
 Hinc piscis nigre fertur cognomine noctis
 Noctua; sed ventris fortitur damna voracis.
 Non modus est luxus, non est mensura ciborum;
 Indomitam feruat rabiem sub ventre rapaci;
 Quam saturare potest nunquam, sed crescit edendo.
 Donec cum rapido disrumpat viscera ventre,
 Inuersus tento moriatur corpore in vndis;
 Vel nimio passu vita spoliatur onustus.
 Est tantę signum crapule, ventrisque rapacis,
 Apprendat si quis piscem, vel porrigat eleas,
 Est cibus ore tenus, passu summa ora replentur.
 Non tamen est tantus ardor compressus edendi.
 Aduertat mortale genus, cognoscere ventris
 Ediscat finem; luxum, crapulamque sequuntur
 Innumeri morbi, domito sunt ventre ligandę
 Mensuram illecebre, manibus, pedibusque reuincta
 Pellenda ingluuius, epulis mensura tenenda.
 Plurima neu variis ponantur ferula mensis.
 Et ventris mortale genus dissoluit habenas,
 Per luxum rapitur preceps, ruit impete vasto,
 Talia prospiciens finem fugit Hemerocete.

E Oppiani autem Hemerocetę siue Vesperulionem, Vranoscopum Callionimum
 ve esse; non solum (vt supra diximus) ex hac eius descriptione dignoscitur; vt pote
 que & Vranoscopo exactissime respondeat; sed ex eod. etiam quod apud eundem
F Oppianum neque Vranoscopus, neque Callionimus legatur.

VT NVTRIA T, ET VT SAPIAT

G Et si auctore Aeliano, *ſunt qui Vranoscopum dicant esse esulentum, alij vero plerique negent.* Vti ta-
 men res ipsa indicat, vbique temporibus nostris, in cibum admittitur. Sed cum durę
 carnis sit, insuavis, virus ferę respiciens; atque (apud Athenäum) *ſeſte Diſphilo, granis*
cibus; non niſi à pauperibus & plebeis hominibus comeditur,

QVIBVS MEDEATVR.

In re medica vtile esse Callionymi fel, auctor est Dioscorides, inquit, *Omne fel*
 mordet, excalescit plus minus, prout animalum differentię sunt. Prestantissima in effectu exi-
 stimatur ę Scorpione marino, ę pisce, qui Callionymus dicitur; ę marina testudine, ex Hyęna
 perdice, Aquila, Gallina alba, Capra siluestri. Quę sic à Galeno, de fellibus agente transcribuntur
 Taurorum his valentior bilis, inferior tamen bile Hyęnarum, & hæc quoque inferior bile
H Callionymi, *ę Scorpj marini, ę marine testudinis.* Quibus autem particulariter affectibus medea-
 tur, tum Plinius edocet inquit, *Callionymifel cicatrice sanat ę carnes oculorum superuacuas consumit;*
 Et paulo post, *Auribus utilissimum Callionymifel, cum rosaceo insusum.* Tum Galenus, scribens,
*Animalium quorundam singulariter bilis à medicis extollitur, tanquam aciem exacuat oculo-
 rum, & suffusionum initia digerat; veluti piscis, quem vocant Callionymon.*

HISTORIA SEXAGESIMA OCTAVA
DE SCORPIONE MARINO

NOMEN.



EPTVAGESIMVS tertius piscis noster, *Scorpano* Romæ, *Scorpena* Massilia, & *Scorpidæ* à Græcis nostri temporis appellatus; græcè *σκορπίος*, latinè ab Ouidio *Scorpius*, à Plinio verò *scorpio* etiam vocatur. Non tamen propterea quòd sui corporis figura, ad terrestris Scorpionis similitudinem accedat; sed quia vt testatur Plinius, ^a *lædit dum manu tollitur*; quod & in terrestri experimur; & si eo differat, quòd terrestris caudæ aculeo, marius verò (vt infra monstrabimus) aculeato capite aut dorso lædat. Verùm cum apud Aristotele, non *σκορπίος* solùm sed *σκορπίς* etiã legatur; & Athenæus scribat,

^b In quinto de animalibus Aristoteles *Scorpius* & *Scorpidas* in variis locis nominat, immanifestum autem est, an *escilen* intelligat; nos *Scorpidas* Aristotelis (nam ipse solus earum meminit) à *Scorpionibus* solo sexu differre arbitramur; non solùm ex ipsa Græcorum nominum ratione; sed ex Aristotelis etiam verbis id coniectantes. Nam vbi Aristoteles, ^c De appendicibus ventriculi, ^d Ac de differentia à loco, in quo pisces degunt, desumpta pertractat (quippe quæ tum maribus tum feminis *Scorpionibus* æquè communia sunt) *σκορπίου* nomine vitur. Vbi verò, ^e de loco in quo paritur, agit (cum parere proprium feminis sit) non *σκορπίους*, sed *σκορπίδης* appellat; *Eas ex Orcinis in alto sanctificare dicens*. Quòd si obiiciatur; Aristotelem paulò superius, ^f *Scorpionem bis anno parere testantem*, *σκορπίου* & non *σκορπίδης* vocabulo vsu esse; respondendum est; aut non semper, & locis omnibus eadem loquendi proprietate scriptores vti; aut corruptum esse locum; Nam cum *σκορπίος* *τίκτου δὲς* legatur nunc; *σκορπίς* forsan legendum esset; facillimè enim *σκορπίς* in *σκορπίος* corrumpi potuit. Nec obstat, quòd Athenæus etiam (vt ex loco præcitato colligitur) ibi *σκορπίος* legerit; nam post tot annos Aristotelem sequutus est Athenæus; vt eo quoque inter medio tempore *σκορπίος* pro *σκορπίς* mendosè scribi potu erit. Præterea cum *σκόρπιον* etiam piscibus annumeretur; qui piscium sit; & quo modo à *Scorpione* differat; in sequente historia declarabimus.

DESCRIPTIO.

Scorpio maximū caput habet, osseum angulosum, plurimisquæ atq; robustissimis aculeis armatū; vti his verbis testatur Ouidius, *Et capitis duro nocturnus Scorpius est*; atq; Plinius, Oppianus, & Athenæus; qui, & si *Scorpionis* caput aculeis munitū esse non expriment, eum tamen aculeatum faciunt. Plinius enim supracitato loco inquit, ^b *Et scorpio lædit, dum manu tollitur*. Et Oppianus, ⁱ *Inter pisces, qui dum pugnat stimulis, cum connumerat*, Athenæus verò, ^k *Aristotelis testimonio* (& si in Aristotele non legatur) *πλακτικόν*, id est, *serientem* eū appellat. Os magnū est, exiguis dentibus instructum. Oculi etiam magni & rotundi, & in suprema temporum sede collocati; supercilij loco, acutissimo aculeo, Cuculi instar, præmuniuntur; cutaceaquæ appendice ornantur. Branchias, osseo atque aculeis quibusdam munito operculo contactas, vtrinque quaternas habet; iuxtaquæ eas, binas latas admodum atque crassas pinnas; è quarum regione aliæ duæ sed minores in ventre sunt. In dorso præterea vna alia lata, atque longa pinna, toti ferè dorso æqualis, anteriore parte vndecim aut duodecim aculeis horrida, posteriore verò obtusa, atque aculeis carens, erigitur. Imo ventri alia etiam vna latiuscula, sed brevis, ac tribus aculeis armata, à podice subest. Cauda in pinnam vnicam & latam degenerat. Corpore est rotundo, anteriore parte crassissimo, posteriore verò multò tenuiori facto. Tenuibus adeo squamulis tegitur, vt nisi diligentius aduertas, squamarum exers videatur. Venter subalbidus est, corpus verò reliquū ruber. Vnde apud Athe-

A

B

C

D

Athenæus
notatur

Lib. 32. cap. xi.

Lib. 7. fol. 160.
xi.

Hist. lib. 2. cap. 17.
Hist. lib. 3. cap. 13

Hist. lib. 5. cap. 10.

Hist. lib. 5. cap. 9.

Lib. 29. fol. 37.

Lib. 32. cap. xi.

Lib. 2. fol. 127.

Lib. 7. fol. 160.

9.

naum, ^l à numento in libro de piscibus ἐγυρῶς id est, rubens; ^m ab Hicēso πυρρός hoc est, rufus; & ⁿ à Diphilo κίρρος id est, Gilvus dicitur; à Plinioque ^o rufus etiam Scorpion appellatur. Sed cum præterea quibusdam etiam nigris notis conspergatur; nõ ab re, ^p ποιικίλον id est, nativum Eripharmus enim esse dixit. Lapidem in capite gerit. Fauces quaternis vncinatis ossibus armate sunt. Ventriculum amplum habet, ^q cum multis circa pilorum appendicibus; intestina lata bina reuolutione inflexa; hepar album, cui fellis vesica commissa est; splenem verò subrubeum. Trilbrem Scorpionem aliquando, maiorem verò nunquam vidimus.

QUOTVPLEX SIT SCORPIONVM GENVS.

E Aristoteles præter eam, quæ sexus ratione cõstituitur, differentiam nullam aliam in marinis Scorpionibus agnouit. Mares (vt diximus) Scorpiones, feminas Scorpionidas appellans. Apud verò Athenarum duo Scorpionum genera facit Hicēsius, inquit: ^r Scorpionum, his quidem pelagus est, ille τειλαγῶδης, id est palustris, siue lutulentus; Et pelagus rufus, alter verò nigricans est. Præstat autem sapore & nutrimento pelagus. Ex quibus verbis manifestissimè (mea quidem sententia) patet, ab Hicēso Scorpionem pelagium, hunc nostrum appellari; palustrem verò, aliorum Scorpionum ab eo dici. Cum ea, quæ hic suo palustri Scorpionis tribuit, exactè Scorpionidæ respondeant; vt sequente historia Scorpionidæ dicata, declarabimus. Eandem generum diuersitatem in marinis Scorpionibus, Diphilus quoque apud eundem Athenarum, notasse videtur, his verbis, ^s σκορπίοι δὲ διὰ πλάγιοι καὶ κίρροι τριπολιμαῖοι τῶν τετραπόδων ἐν τοῖς ἀγροῦσι, τῶν μεγάλων, id est, Scorpiones autem pelagij & Gilvus magis alunt quàm lutulenti in litoribus degentes; qui magni sunt.

LOCVS.

Scorpio marinus piscis est, & litoralis; in saxosis, & arenosis litoribus victitans; vt testis est Oppianus, dicens.

^t Cautibus & bibula multi pascuntur arena,
Auratæ fulgæ splendoris nomine dicte,
Et Symii, & Glauci, & desato dæte Dracones;
Scorpius in pugna fortis,

C Et alibi ^u Horrendus curuo qui gaudet Scorpius antro.
Ouidio verò auctore, ^x inter pisces qui pelago gaudent connumerat; cui & Hicēsius loco supra citato subscribere videtur. Nec tamen pugnantia hos auctores scripsisse suspicandum est. Nam sicuti Aristotelis testimonio, ^y piscium nonnulli litorales sunt, ἀγροῦσι, & ἀγροῦσι ἕνθεν, que in dæfferent locum habitare solent; sic ab eodem, inter pisces qui in utrisque indifferenter locis degere consueverunt, Scorpio recensetur. Hic præterea aduertendum est, quòd & si Athenæus scribens, & Et saxosi necati, Goby, & Scorpiones, & passeret, & consimiles; Scorpionem saxatilem facere videatur; eum tamen ex verè Saxatilem numero non esse; sed latiori loquendi modo, saxatilem ab eo appellari, vt in historia octogesima rursus explicitius edocebimus.

PARIENDI TEMPVS, ET RATIO.

H Vt proditum est ab Aristotele, ^a Scorpio his partibus, heri & autumno. Quod quidem tum ^b Plinius, tum ^c Athenæus ex eo transcripserunt. Quamobrem mirari conuenit, cur solus Oppianus Scorpionem quater parere asseueret; inquitens,

Oppianus no. 124.

^d At bis Lucinam Labrax toto inuocat anno
Quatuor at partus horrendus Scorpius edit.
Accipiunt Tigle terno cognomina partu.

Fit maximè cum ipsum quoque Oppianum, hæc sua ex præcitato Aristotelis loco transcripsisse, certum sit, vt luce clarius fiet, si quis vtraque eorum loca ad inuicem diligenter conferat. Non circa litora aut fluuiorum ostia, vt pisces quamplures; sed eodem Aristotele auctore, ^e Orcina, Scorpiones, & multa alia genera, in alto fatiunt.

^l Lib. 7. fol. 141.
^m Lib. 7. fol. 160.
ⁿ Lib. 7. fol. 161.
^o Lib. 3. fol. 177.
^p Lib. 35. cap. 10.
^q Athen. lib. 7. f. 100. 9.
^r Hist. lib. 2. cap. 9.

^s Lib. 7. fol. 160.

^t Lib. 8. fol. 172.

^u Lib. 1. fol. 20.

^x Lib. 2. fol. 127.

^y Hist. lib. 3. cap. 1.

^a Lib. 8. fol. 173.

^b Hist. lib. 8. cap. 9.

^c Lib. 2. cap. 17.

^d Lib. 7. fol. 160.

^e Lib. 1. fol. 115. 30.

^f Hist. lib. 5. cap. 10.

NATVRA.

Non gregalis, sed solitarius piscis est Scorpio; ut Athenaus etiam testatur. Et propterea se-
re semper unà captos paucos videmus. Sicut enim gregales pisces unà plures sapissi-
me capiuntur, sic solitarij, aut soli, aut unà pauci admodum capi solent. Et licet ut
idem tradit, & algas vescatur; tamen carniuorus etiam est; uti ex eò manifestissimè patet,
quod in eius ventriculo sapissimè pisciculi reperiuntur.

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR.

Scorpio uti cum sapidioribus piscibus conferendus non est; sic nec profus neglig-
gendus. Hyeme enim, in saxoso litore, aut in puro mari captus; haud ingratus esse
solet. Et (ut supra citatis locis diximus) auctore Hicetio, saporis suavitate, & nutri-
mento Scorpienam antecellit; teste verò Diphilo magis quàm ea nutrit. Dure tamen
carnis est, ut Galenus non solù, ^b Plutarcho subscribens asseuerat; sed alibi etià innuit dicens;
i Cū igitur fixatiles desunt, Aseillos, Mullos, & alios eiusdem generis pelagios posuimus exhi-
bere, eos potissimè, qui cani sinapi manduntur, cuius generis est Scorpius; alio namq; loco dixerat, ^k Marini
canem, ut qui carnem habeat duram & excrementitiam, ac ingrati saporis sit & mucosus, eñ
sinapi ex oleo, atque illi genus acerbis condimentis, mandant. Apud autem Athenam, inquit Hicet-
sius, ^l εἰς δὲ οἱ σκορπίοι ἀμυγδαλοὶ καὶ κικέρητοι, πολυχέλοι, πολυτροφοί, χειρῶν δὲ οὐ γὰρ εἰσὶ.

Sunt autem Scorpij alijsterij excretu faciles multi succi, & plurimùm nutrites, cartilaginei enim
sunt. Quæ omnia uti clara, ita etiam vera sunt preterquam illud, ^χ χειρῶν δὲ οὐ
γὰρ εἰσὶ, hoc est, cartilaginei enim sunt. Nam neque aliquis alius, cartilagineum pi-
scem, Scorpionem fecit, neque re vera ex cartilagineorum numero est; cum
non cartilagineum, sed spinas habeat. Et propterea aut mendosum esse locum, sus-
picandum; aut ipsium improprie locutum, Scorpionem cartilagineū, pro Scorpione
duram carnem habente, dixisse credendum. Nam sicuti durior caro cartilagine præ-
se ferre videtur, ita hæc nostra interpretatio reliquis verbis eius perbellè quadrat.
Cum enim multi succi esse, ac plurimùm nutrire Scorpiones dixerit; huius causam
reddens subdit, ^κ χειρῶν δὲ οὐ γὰρ εἰσὶ. hæc est (ut nos exponendum censuimus) εἰς τὴν ἐν τῷ
sunt carnis. Quod autè, quæ durioris sunt carnis atq; crassioris substantiæ; uti ægri
concoquuntur, ita concocta, plurimùm nutrant; manifestissimum est. Et propte-
rea quòd duriusculus sit Scorpio, si in aqua & oleo, bene olentibus herbis, & aro-
matibus iniectis, elixetur; non solùm salubrior sed palato etiam gratiosior fiet.

ICTVS EIVS REMEDIA.

Cum Scorpio ut supra dictum est, tum caput, tum dorsum, aculeis plurimis arma-
tum habeat; utraq; parte eos, qui ipsum tangunt, lædere solet. Et licet non omnes,
qui ictus eius meminerint, cum venenatum esse dixerint; Oppianus tamen cum loco
supra citato, inter pisces cum recenset, qui non solùm aculeis feriunt sed venenum
etiam inferunt, inquitens.

^m Horrendus curio qui gaudet Scorpius antro.
Gobius in sulca nimium contentus arena,
Et Canis, atque draco volucrisque peregrora Hirundo
Hi dncis pugnant stimulis, funduntque venenum

Venenatum ictum eius esse, testari videtur. Vnde non ab re Plinius, & Paulus Aegi-
neta, aduersus marinos Scorpiones præfidia edocent; ille enim scribens, ⁿ Menta sumi-
tar ἐν ὕδατι δὲ ὀφθαλμοῖς, ἐστὶν ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς. Et alibi, ^o Contra omnia ea auxiliatur ut diximus,

^f Lib. 7. fol. 100.
^g Ibidem.

ⁱ Clas. 2. fol. 30.
^j Clas. 2. fol. 44.
^k Clas. 2. fol. 30.
^l Lib. 7. fol. 100. 6.

^m Lib. 2. fol. 117.
ⁿ Lib. 20. cap. 14.
^o Lib. 32. cap. 5.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

Mullus; Itē contra Pafinacā, & Scorpiones terreftes, marinosque, & Dracones, & Phlogia illius, *sumptus in cibo; hic verò inquiring, ℞ Scorpj marini vitum sanet Mullus piscis diffusus imponiturque,* ℞ Lib. 5. cap. 21.
 sulfar viuum cum aceto infractum; bacce lauri tres concise potēque.

EX MARINO SCORPIONE MEDICINAE.

Ad varios etiam medicinae vsus utilis est; & in primis, vt author est Dioscorides, ℞ Recentium piscium ius modò perse, modò vini comitatu aluum emollit. Optimum è Phycidibus, Scorpionibus, Iulide, perca, & saxatilibus teneris nec viris respicientibus; coqui debēt *simpliciter in aqua oleo addito & anetho.* Quod sic ex eo transcripsit Plinius, ℞ *Aluum emollit omnium piscium ius. Idem & vrinam ciet è vino maxime. Optimum è Scorpionibus & Iulide, & saxatilibus, nec viris respicientibus; coqui debent cum anetho, apio, coriandro, porro, additis oleo & sale.* Marcus cato etiā, ℞ *in iure ad aluū deiciendā parato, Scorpionē tū rebus alijs piscisque, tū perse, elisandū;* tradidit. Præterea scripsit Plinius, ℞ *tecinoris doloribus Scorpio marinus in vino necatur, ut inde libatur.*

Et paulò infra, ℞ Scorpis marinus necatus in vino, vesicę vitia & calculos sanat; Lapis, qui *inuenitur in Scorpionis marini cauda pondere oboli potus.* Sed cum in eius cauda lapis nullus reperia-

℞ Plinium anti
 quaterlio

tur; hoc quod vltimo loco dicitur, aut mendosum aut falsum esse suspicandum est. Ille verò, qui tertium librum de facili parabilibus Galeno falsò ascriptum edidit, ait ℞ Ad extendos calculos expertum, Scorpiones marinos exiguos tres integros comburito, & cinerem ex condito propinato. Et vt idem testatur Plinius, ℞ *Panis discutit Scorpio in vino decoctus, ita ut fo-* *rescat, inter ea omnia, id efficacius efficit marini Scorpionis fel.* Quamobrē vt testatur reliquit

Dioscorides ℞ *sim fel oculorum suffusions & albugines discutit, aciem oculorum, quæ hebetata* *sit extuit.* Quod ab eo mutuatus videtur tum Plinius, inquiring, ℞ *Et marini*

Scorpionis rufi cum oleo vetere, aut melle Attico incipientes suffusions discutit, inungi ter oportet intermissis diebus Eadem ratio albugines oculorum tollit, tum Galenus, dicens, ℞ *A animalium quorundam singulariter* *bilis à medicis extollitur, tamquā aciem exacuat oculorum,* *& suffusionum initia digerat; veluti Calionymy piscis,*

Hyenæ, & Scorpj marini. Et vt Plinius etiam prodit, ℞ *Alopecias replet fel Scorpionis marini.* Et alibi

℞ *Creatrix fel Scorpionis marini tollit.* Et paulò infra, ℞ *fel Scorpionis marini rufi ungui* *um scabritiam extenuat.*

G

℞ Lib. 2. cap. 30.

℞ Lib. 30. cap. 1.

℞ Lib. 12. re. 111.

cap. 166.

℞ Lib. 30. cap. 1.

℞ Lib. 30. cap. 1.

℞ Cl. 2. fol. 174.

℞ Lib. 30. cap. 1.

℞ Lib. 2. cap. 174.

℞ Cl. 2. fol. 174.

℞ Lib. 30. cap. 1.

℞ Lib. 30. cap. 1.

℞ Cl. 2. fol. 174.

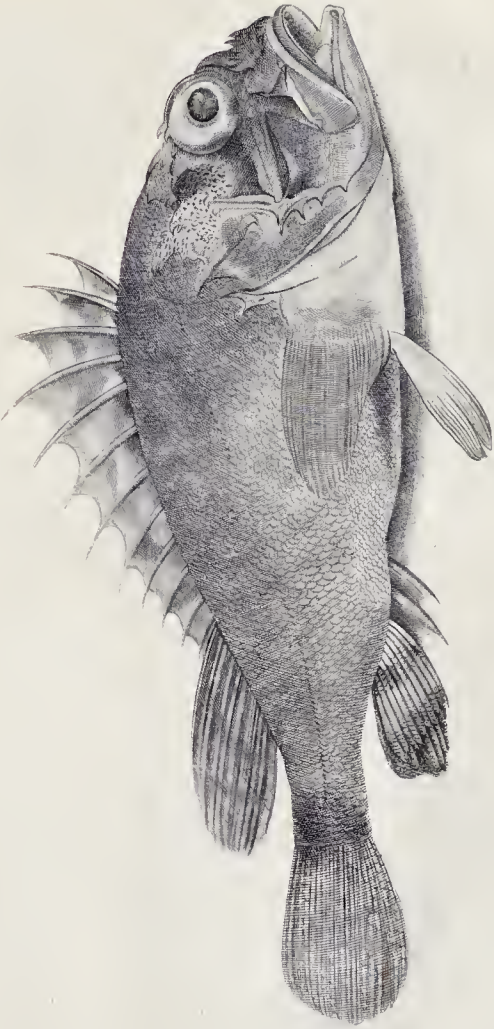
℞ Lib. 30. cap. 1.

℞ Lib. 30. cap. 1.

℞ Lib. 30. cap. 1.

℞ Lib. 30. cap. 1.

P. 74



G. Scorpenis.
N. L. Scorpena.
V. Scorpanello.



HISTORIA SEXAGESIMA NONA
DE SCORPAENA

N O M E N .



M I C noster septuagesimus quartus piscis, quem Roma
scorpanello, Massilia verò scorpeno & una Resquesia appellant; Scor
pioni pisci (de quo in superiore egimus historia, & à quo nō
nisi colore, & magnitudine differre videtur) persimilis adeo
est; vt nonnulli solo sexu, aliqui verò atate tantum eos ab
inuicem distinxerint. Verum rem aliter se habere manifestis-
simè probatur; nam quòd ad priorē attinet opinionem; cū
in plerisque eorum vtrorumque oua reperiantur; haud asse-

rendum est, ipsorum hos tantum mares, alteros verò solum foeminas esse; Quòd autē
ad alteram sententiam spectat, si sola atate differentes essent; ita vt hiisdem (de qui-
bus hīc agimus) nunc minores & nigricantes sint, deinde verò (vt inquirunt) maio-
res & rubetes efficiantur; cum toto anno vtrique capiantur, necessum profectò esset
eorum nonnullos aliquando capi, qui neque hos, neque illos ad vnguem representa-
rent; sed magnitudine & colore inter vtrōsque medij apparent; quando rationi cō-
sonum non sit, tantam magnitudinis & coloris mutationem illico fieri. Sed cum
nullus vnquam eorum cuiusmodi capi soleat, non sexu, non atate, sed specie ab inui-
cem disiungi, fateudū est. Cum igitur hic noster septuagesimus quartus piscis, ab alio
nostro septuagesimo tertio specie differat; non solum nomine quoque veteres non-
nulli hunc ab illo disiuungere; sed sicuti horum vtrorumque species admodum proxima
& simillima sunt, sic etiā & consimilia eorum vtrique imposuere nomina. Et cum
ille (vt præcedente historia diximus) græcè Σκορπιος latinè uerò Scorpius vel Scorpio dica-
tur; hic græcè ab Athenæo (cuius uerba infra citabimus) Σκορπινα, & à Plinio latinè
Scorpana vocatur. Quòd autem Scorpius & Scorpana diuersorum pisciū nomina sint;
& non vnus & eiusdem Synonyma, vt quispiam forsā, etymni similitudine decep-
tus, suspicari posset; Plinius & Athenæus manifestissimè declarant; ille enim ^a in suo

piscium catalogo utriusque eorum diuersorum piscium mentionē fecit; hic verò scripsit ^b scorpanas esse Scorpiones edi-
mus saepe, esseque eorum colore eorum succo differre nemo non cognoscit. Quòd verò hic noster piscis Scorpana
sit, ex ijs proximè citatis Athenæi uerbis clarissimè declaratur. Sicuti enim is à Scor-
pione Scorpanam succo & colore seperat; sic rebus cæteris eos simillimos esse mani-
festissimè innuit atque oculos lectoris admonet. Scorpanam enim à Scorpione di-
uersam monstraturus, ad succi & coloris differentiam temerè confugisset; si potiori-
bus atque euidentioribus notis & differentis distingui possent. Vnde sicuti Scorpa-
nam Scorpioni simillimam soloque colore & succo ab eo differre, ita hunc piscem no-
strum Scorpanam esse, fateamur oportet; quando hic, sicuti à Scorpione (vt infra
monstrabimus) & colore & succo differet; sic nullus alius piscis Scorpioni similior (vt
res ipsa indicat) reperitur. Hic idem præterea piscis, quem Σκορπινα Athenæus (qui

solus græcorum Σκορπινας, quod sciani, meminit; nam falsò Raphael Volaterranus,
^c Iouius, & ^e Mathioli Aristotelem quoque Σκορπινας meminisse asseuerant) & Scorpanam
Plinius uocauit; apud Athenæū ab ^d Hicetio, atque ^e Diphilo, Σκορπιος τριζυγιδος hoc
est, scorpio palustris sine intuentis appellatur, vt infra monstrabimus, ea omnia, quæ suo palustri
Scorpioni tribuunt ijs, huic nostro probè respondere declarantes. Postremò aduertē-
dum, quòd cum Diuus Ambrosius ^b scorpana mentem, Scorpana nomine Scor-
pionem, aut indifferenter vtrumque, Scorpionem scilicet & Scorpanam significasse

CC ij

^a Lib. 31. cap. xi.
^b Lib. 7. fol. 160. 11.
^c In vultu comm. in
Diod. lib. 2. cap.
11.
^d Lib. 7. fol. 160. 4.
^e Lib. 8. fol. 177.
20.
^f Hex. lib. 5. cap. 3.

R. velatus
Lony & Matt
oli citat.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

videtur; cum nullibi Scorpionis mentionem fecerit; & credibile non fit, Scorpione nobilitari pisce post habito, Scorpænae solum eum meminisse,

DESCRIPITIO.

Diligenter adeo in præcedente historia Scorpionem descripsimus, ut in præsentiarum non longa opus sit Scorpænae descriptione; quando hæc ab illo, quod ad corporis descriptionem spectat, solo colore atque magnitudine (ut supra etiam dictum est) differat. Quod colore autem discrepent, Athenæus supracitato loco testatur. Et licet qualis vtriusque color sit, non explicet; ab Hicelio tamen apud eundem, his verbis declaratur, ¹ Scorpionum hic quidem pelagus est, ille vero τριχάλωτος, id est, palustris vel lutulentus; Scorpæna rufus, alter vero nigricans est. Præstat autem sapore & nutrimento pelagus. Quod quidem veritati consonat. Nam sicuti eius pelagus Scorpis (qui, is piscis est, de quo in præcedente historia pertractauimus) verè rubet; sic eiusdem alter, siue palustris (qui hic noster est; qui que ab alijs Scorpæna uocatur) cum ventre ex albo ru beat, dorso vero atque corpore reliquo ex cineraceo nigricet, nigricans apparet. Magnitudine etiam Scorpionem à Scorpæna differre, & si nemo Veterum (quod quidè sciam) testatū reliquerit, ipsa tamè experientia demonstrat. Cū enim (ut superiore diximus historia) tribus aliquando reperitur Scorpis, Scorpæna nunquam mediam libram excedit. Vnde cum apud Athenæum inquit Diphilus ² Σκορπίου δὲ οἱ πικρότεροι καὶ κίβδη' τροφικώτεροι τῶν τριχάλωτων τῶν ἐν τοῖς ἀίγαλοις, τῶν μιχάλων, id est, Scorpis autem pelagi ex Ciliani maris e'unt quàm palustres (siue lutulenti) in litibus degentes, qui nigri sunt; sicuti Scorpæna, non fecus quàm ab Hicelio, ab eo (ut supra etiam diximus) Σκορπίου τριχάλωτος appellatur; sic illud τῶν μιχάλων, hoc est, qui nigri sunt; menda non carere suspicamus; quando Scorpænae si cum Scorpionibus conferantur, non magnæ sed paruæ censendæ sint: Ore autem capite oculis aculeis pinnis cauda corporis figura atque internis partibus omnibus, Scorpioni simillima est Scorpæna,

¹ Lib. 7. fol. 160.

² Lib. 8. fol. 177. 20.

In Athenæum autem addidit.

LOCVS.

Marinus piscis est Scorpæna, uti & Scorpis; sed non eandem maris sedes incolunt; sicuti enim aut in pelago, aut in saxosis arenosisue litoribus (ut præcedente historia declaratum est) degit Scorpis; sic Hicelii & Diphili præcitatilocus testimonio, aut in marinis paludibus, aut in cœnosis maris litoribus viciat Scorpæna.

NATURA ET MORES.

Gregalis piscis est Scorpæna; & propterea semper unâ plures capiuntur. Alga & maritimus foribus vescitur. Dum manu tollitur, Scorpionis instar, lædit; licet ictus eius ita perniciosis, ut Scorpionis esse non soleant, ut qui à minoribus inlati sint aculeis; sunt enim minores multò Scorpæna quàm Scorpis aculei. Teste diuo Ambrosio ¹ Scorpis castitatem immaculati conchy generi suo seruat; itaque habet pndictam sui generis, sed nomenum sui generis non habet, non enim percussit Scorpis, sed rificu; nisi (ut diximus) Scorpæna nonine Scorpionem ab eo intelligi velimus.

¹ Hex. Lib. 5. cap. 3.

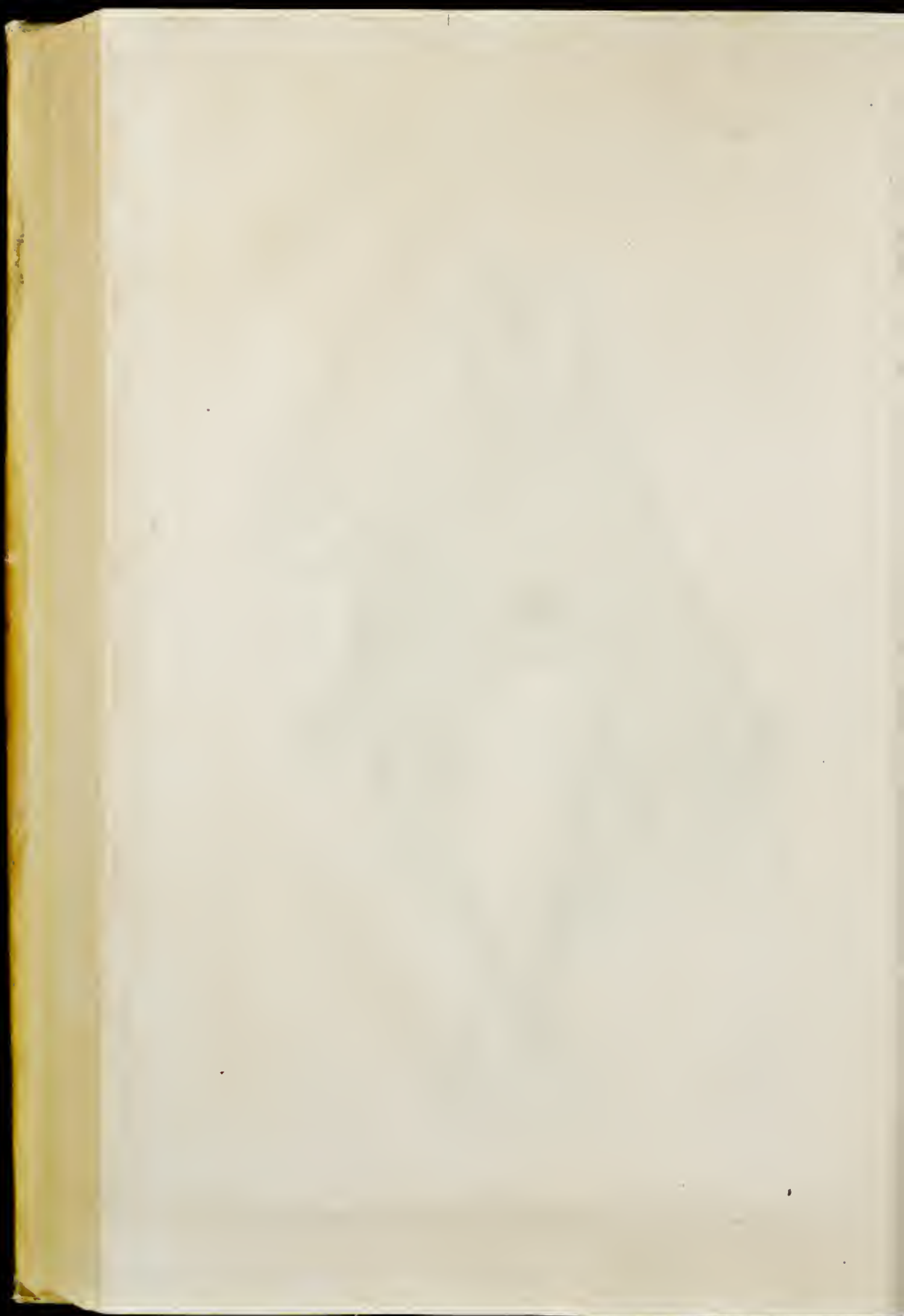
VT SAPIAT ET VT NVTRIAT.

Insuavis est Scorpæna; & propterea vilis habetur piscis; à plebeisque & pauperca his solum editur; & Diphili autoritate loco supracitato, minus nutrit quàm Scorpis; Hicelio verò (ut supra diximus) teste, sapore & nutrimento inferior est Scorpione. Quod & Athenæus ipse confirmare videtur; nam cū loco supracitato inquit, Scorpiones & Scorpænas succo differre; has succi bonitate ab illis antecelli, intellexisse credendum est. Cum minores pisces sint Scorpæna, & propterea neque ad elixandum, neque ad assandum admodum idoneæ; fixæ ferè semper comedi solent.

P. 75



Γ. ΧΑΛΚΕΝΙΣ.
 N. L. F. B. B. E. T.
 V. πέπερ σ. πύρρο.



HISTORIA SEPTVAGESIMA.

DE FABRO

NOMEN.



VNC nostrū piscē septuagesimū quintū, quem Romæ *Citula*, & (propterea quod ex nigris atque orbicularibus laterum notis imprimantium digitorum vestigia representantibus, piscis ille esse credatur, qui domino nostro IESV Christo iubente, à diuo Petro captus fuit, vt ex eius ore numum, tributū nomine pendendum, extraheret) *Pesce san petro*; Ligures (ob rotundam eius formam) *scotula*; Massilienses (ob eius voracitatē vel quia grunniat dum capitur) *vrucie*; Hispani *Gal*; Baionenses (quia erectis dorsī pinnis gallinacij galli erectas cauda pinnas præferat) *uniau*; Galli (à lateribus aurum emittentibus) *Doree*; Dalmatæ (quoniam multiformibus tum dorsī tum ventris aculeis, atque capitis ossibus, fabrilia instrumenta omnia annulari videatur) *Fabro*; et Græci nostri temporis (eō quod à Diuo Christophoro, Christum dominum nostrum humeris per mare deferente captus comprehendentium digitorum vestigia in utroque latere insculpta seruauerit) *Christopforo* appellant; quo nomine veteres græci atque latini vocauerint, difficile est explicatu. Vnde vt Iouius refert, *Quibusdā nideatur esse Chalcis*. Verū cum Chalcis vel Aericæ (vt vertit Theodorus) teste Aristotele *fluuatilis piscis*, authore verò Athenæo *Thrisis & Sardinis similis sit*; hic noster, qui marinus piscis est, & Thrisis & fardis haud similis, Chalcis esse non poterit. Iouius autem putauit

A

B

Iouij lapsus.

C

Iouij alter lapsus.

Tertius Iouij lapsus.

D

hunc Acanthiam esse; propterea quod spinosus sit; sed cum Acanthias ex galeorum sit genere, vt ipse etiā Oppiani testimonio testatur; hic, quippe qui galeis annumerari non potest; Acanthias dici non debet. Et propterea subdit idem Iouius, *Aliquando quoque debuit, an esset Citharus*, quem sepius Galenus cum Rhombo nominauit; asserens Rhombos fapidiores & meliores esse Citharis; vt manifestè in mensa vtriusque collatione deprehendimus; hæc Iouius. Et licet ob nominis Cithari & Citulæ affinitatem, atque ob corporis similitudinem, quam hic piscis noster cum Rhombo habet, *si cui similem Citharum facit Galenus*, in eam sententiam facillè animus inclinare posset; res tamen aliter se habet. Nam piscem Rhombo multò similiorem, atque talē, cui ea omnia, quæ à veteribus Citharo tribuuntur, egregiè respōdent; secūdo libro nostro exhibebimus; eumque & non hunc, verum Citharum esse ibidem demonstrabimus. Postremò cum addat Iouius, *Inuenio tamen apud Athenum piscem Citulum dicari libero patri, sicuti Citharum Apollini, Triglam Hecati, Apuam Veneri; qui si nominis coniecturam sequemur, profectò Citula Romanus, antiquorum Græcorum Citulus esse poterit*; multò minus ei assentiendum est. Nam etsi piscem Baccho siue Libero patri sacrum Cytum (& non vt citat Iouius Citulum) Athenæus appellet, inquiens *διονύσια δὲ κυττόν*, haud tamen leui adeo coniectura res pendendi debet; & vel maximè, cum nullo alio prorsus modo confirmari possit. Quoniam præter Athenæum, nullus alius veterum (quod sciamus) *κυττός* meminit; ipse verò nil aliud, nisi quod (vt citauimus) Baccho dicatur, de eo testatum reliquit; & propterea nulla alia ratione, veterum uic authoritate, præter leuem illam coniecturā ex aliquali nominum similitudine desumptam; hunc piscem nostrum Athenæi Cytum esse probari aut persuaderi potest. Græcorū igitur nec *χαλκίς*, nec *Ἀκανθίας*, nec *κίθαρος*, nec *κυττός*, hic piscis noster est; sed *καλιός*. Qui quidem Chalceus à Chalcide varius est, atque differt; vt Athenæus testatur inquiens. *ἡ διαφέρει δὲ τῆς χαλκίδος ὁ χαλιός*, hoc est, *Differt autem à Chalcide Chalceus*. Hunc autem piscem nostrum Oppiani &

CC iiiij

* Lib. de pisc. cap. 27.

b Nil lib. 6 cap. 14.

c Lib. 7. fol. 161. 46.

lib. 8. fol. 177. 27.

d Lib. de pisc. cap. 27.

e Ibidem.

f Claz. 2 fol. 29. H.

g Lib. de pisc. cap. 27.

h Lib. 7. fol. 162. 14.

i Lib. 7. fol. 163. 50.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

Athenari (quos solos veterum graecorum, quorum scripta extant, χαλκίος mentionem facere scimus) χαλκίος esse, haud temerè asseueramus. Primum enim (vt procedete historia môstrabimus) ea paucula, quæ Chalceo ipsi tribuunt, huic probè respondent. Deinde cum hic (vt iamiam declarabimus) à latinis Faber vocetur, iurè illorum χαλκίος creditur; cum χαλκίος graecis propriè ararium, aliquândo verò ferrariū etiam significet fabrum. Latine hic idem piscis noster, Faber siue Zeus dicitur. Quod autè Faber & Zeus, vnus & idem piscis sit; auctor est Columella iniquens, ^K Faber, ^l Zens, ^m *omque prisca consuetud. ne Zens appellamus*; atque Plinius dicens, ^l Zens, ^m *idem Faber appellatus*; & alibi scribens, ^m *Faber siue Zeus*. Quod verò hic noster Faber sit piscis; Primum ex vulgari dalmatica nomenclatura conijcitur; Dalmatæ enim (vt diximus) eum *Fabro* vulgò appellant. Deinde veluti ob multiformes dorfi & ventris aculeos, atque varia capitis olia, quibus fabrilia omnia instrumenta representantur; hunc piscem Fabrum se appellare inquit Dalmatæ; ita eadem ratione persuasos veteres, latine Fabrum, graecè verò χαλκίος hunc eundem vocasse, arbitrari possumus. Postremò quæ Fabro ex veteribus debentur, hunc (vt infra patebit) non dedecent.

^K Lib. 8. cap. 16.
^l Lib. 9. cap. 18.
^m Lib. 21. cap. 21.

DESCRIP T I O.

- F** Faber caput habet compressum extentum osseum, ossibus quàm plurimis variis angulosis tenuibus, atque perlucidis cõstructum; os latissimum plurimùm huans & edentulum; oculos magnos rotundos & aureos; branchias vtrinque quaternas, quarum ossea opercula in aculeos desinunt; pinnas verò duas mediocres ad branchias, aliasque duas in priore ventris parte, paulò longiores, ac in quinos veluti longos pilos degenerantes. Dorfi pinna magna est & vnica, paulò enim ante dorsum medium exorta ad caudam ferè vsque extenditur. Estque illis, quas in aliorum piscium dorso videmus, sans dissimilis. Primum nanque in quosdam longissimos pilos (instar pinnarum prioris ventris) degenerat. Deinde plurimis robulissimis atque longissimis aculeis eidem intertextis, armatur. Postremò quibusdam etiam alijs aculeis osseis, breuioribus multò, sed validioribus, bifidis atque recuruis, secundum eius ortum ex dorso, præmunitur. Ab ano autem binæ aliæ singulares pinnae, huic haud ab similes, & si longè minores, per inum ventrem ad vsque ferè caudam deducuntur. Cauda vnica atque lata pinna constat. Linea quæ à capite per vtrunque latus ad caudam excurrit, curua admodum est. Non squamis (vel certè per paucis atque tenuissimis) sed laxi cute tegitur. Coloribus pingitur varijs; ventris nanque atque dorfi pinnae fuscae sunt; dorsum, atque capitis ventrisque partes nonnullæ liuent. In medio vtriusque lateris nota nigerrima orbicularis, aurei ferè numismatis magnitudine, apparet; quibusdam alijs laterum partibus aurum eminentibus, alijs verò ex caruleo uirentibus; nec purpureæ quadam parua macule in capite, & ad brachias desunt.
- H** Quamobrem cum tot Fabri piscis nigricent partes, à graecis χαλκίος, à latinis verò fabrum, ob ararij fabri similitudinem (quippe qui liuere fuligine solet) ipsum forsitan appellatum fuisse, haud ab re esset arbitrari; dummodo ex Oppiano dicente.

ⁿ ἄλλοι δὲ αὐτὸν ποίησαν ἐπίχλοσι ὑψηλὰ μὲν ἴσπερ
πῖπρι σαρρὸν ἴχθους ἐφ' ἴσιον, ἠδὲ σκίαντα,
χαλκίος, καὶ κορακίον ἐπ' αὐτὸν ἀϊδοπι χροῖον
καὶ σκίρον, id est vt vertit Lippius.

^o *Sine uide cautei herbis à fronte nitentes,
Hic domus est Sargis, hac statio laeta Scianis,*

ⁿ Lib. 1. fol. 6. 17.
græc.

^o Lib. 1. fol. 108. 55.

Et Faber, & nigro cui nomina dicta colore,

Hæc Coracinus habet, hæc Scarus saxa frequentat;

id etiam consiendum esse (quod nonnulli perperam faciunt) non contendamus; quando non $\chi\alpha\lambda\upsilon\epsilon\alpha$, sed $\kappa\omicron\rho\alpha\kappa\iota\omicron\nu\omicron\varsigma$ à nigro colore cognominari asseueret Oppianus. Ventriculus Fabri mediocris est; Intestina sunt parua & satis circumflexa; Hepar pallet; Lien verò rubet. Piscis totus est valde compressus atque latus. Nec solum huius piscis lata est figura, sed ferè etiam orbicularis; vt de Chalceo, siue fabro testari videtur Athenæus his verbis; ^P De Chalceo mentionem fecit Heracides in re coquinaria; & Euthydemus in libro de salamentis, dicens eos nasci in Cyzicenorum regione; rotundosque esse & orbicularis figuræ. In nostro mari haud multum excrescit; raro enim cubitalem excedit mensuram; In oceano tamen multo maior capi solet.

^P Lib. 7. fol. 163. 35.

^q Lib. 32. cap. vi.

^r Lib. 1. fol. 108. 35.

^s Lib. 8. cap. 16.

^t Lib. 7. fol. 163. 32.

^u In suis commen.

^x In suis commen.

^y Lib. 9. cap. 18.

^z Lib. 7. fol. 150. 25.

^a Frag. de pisci. fol. 37. 3.

Marinus piscis est Faber; & propterea ^q Inter peculiaves maris pisces iurè connumeratur à Plinio. Oppiano auctore (vt ex supracitatis verbis eius patet) ^r Saxosa atque herbis utrentia loca incolit. Nec cum apud Columellam de piscinis pertractatè legatur; ^s vt litorum, sic & fretorum differentias nosse oportet; ne nos alienigeni pisces decipiant; non enim omni mari potest omnis esse; vt Ellops, qui in Pamphylia profundo, nec alio piscatur; vt Atlantico Faber, qui & in nostro Gaditani municipio generosissimis piscibus adnumeratur; eumque ^t prisca consuetudine Zenon appellamus; Gaditani freti atque Atlantici maris dūtaxat alumnnum Fabrum esse, arbitrari debemus; quando præter id, quod Athenæo teste (vt paulò etiam ante diximus) ^u in Cyzicorum quoque regione nascitur (est autem ^v Pomponio Mella, & ^x Valerio Flac. auctoribus $\kappa\omicron\zeta\iota\kappa\iota\omicron\varsigma$ nobilis Bithyniæ urbs) in plerisque etiam alijs tum mediterranei, tum oceani maris locis reperiri solet. Quamobrem Atlanticum, atque Gaditanum Fabrum, ceu aliorum locorum præstantiorem à Columella celebrari opinor. Cuius opinionis videtur & Plinius, inquit; ^y Est & hæc natura, ut alii albi pisces principatum obtineant; Coracinus in Aegypto, zeus idem Faber appellatus Gadibus; circa Elisum Salpa, obscurus alibi. Quòd si quisquam Columellæ verbis pertinaciter innixus, eorum vi, in solo Atlantico atque Gaditano mari Fabrum reperiri; & propterea hunc piscem nostrum, quippe qui locis alijs permultis nascatur, Fabrum non esse, obstinatè contendat; dicemus & nos, neque rei piscatoriae, neque locorum omnium, tam peritum fuisse Columellam, vt in re adeo lubrica, labi non potuerit; & vel maxime cum eodem etiam loco, Ello pen in Pamphylia profundo, nec alio pisci asseueret; ^z Quem tamen Archestratus apud Athenæum, in Syrachano mari natum, ceu aliorum locorum præstantiorem celebrat. Pari etiam ratione, cum Ouidius inter pisces pelago gaudentes Fabrum reenseat, dicens, ^a Et rarus Faber; non propterea quòd vno, aut altero solum loco nascatur, rarum eum appellat (quando plerisque locis, vt diximus, nasci solet) sed quoniã raro capi conspiciatur. In Romano nanque mari, alioqui valde piscoso, vix quotannis quinquageni Fabri capiuntur. Quod ferè omnibus etiam alijs locis, in quibus reperiuntur, viuere solet. Id autem fieri arbitror, propterea quòd (vt auctor est loco supracitato Ouidius) pelagus frequentat, atque per raro ad litora adnata; piscatores verò haud longius à litoribus piscari solent.

Columella notatur.

NATURA, ET MORES.

Vorax est Faber, & carniuorus; nec pisciculis solum, sed alga etiam atque alijs maris purgantibus & fordibus vescitur. Non gregalis, sed foliugus piscis est.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

Erectus natat, & non (vt quispiam forsan opinari posset) Passerū more in latus conuerfus. ^b *Sunt quidam, vt refert Gyllus, qui testantur ipsam grūnre dum capitur. Quod si verum est, non vox, sed sonus stridorue quidam branchiarum, erit ille grūnitus; vt ex Aristotele intelligi potest, dicente.* ^c *Pisces uocis quidem expertes sunt quippe qui neque pulmōnem, neque arteriam, aut guttur obtineant; sed sonos quosdam stridoresque mouent, qui vocales esse existimantur, vt Lyra, vt Chromis; his enim quasi grūnitus quidam emititur; Aper etiam piscis, quem amnis Achelous gignit, vocalis habitus est, & Erica, & Cuculus; alter enim quodammodo stridet, alter perinde vt Cuculus auis sirepit; vnde nomen accepit; quę omnia creditam illam vocem emittunt, aut attritu branchiarum, quas horrida uelulas continent, aut interioribus, quę circa ventrem habent; Spiritus enim inclusus in his est, quem dum atterūt, atque agitat, sonos illos elidunt; hæc Aristoteles. Sunt enim branchiarum opercula Fabri adeo horrida, vt vehementiūs dimota, facillē resonare posse, credenda sint.*

^b Lib. de nomi. Pisc. cap. 42

^c Hist. lib. 4. cap. 4

VT NVTRIAT, ET VT SAPIAT.

Fabri caro satis tenera, & friabilis est; concoctu facilis, & satis etiam boni succi. ^F *Quamobrem iurē inter salubres pisces recenferi potest. Est præterea & suavis. Vnde nobilis quoque piscis habetur; nec eum principum mentē aspernantur. Cum Rhombis nanque sapore & pretio non solum contendit, sed eis etiam (multorum iudicio) antecellit. Quapropter apud veteres etiam in multa fuit existimatione; vt nobis author est Columella, inquit (vt supra quoque rerulimus) qui & in nostro Gadium municipio generosissimis piscibus adnumeratur.*

VT CONDIATUR.

^G *Cum ob eius tenuitatem commodē assari Faber non possit; aut frictum & omphaci, siue arancij mali succo conspersum; aut in aqua & vino partibus æqualibus, oleo sale beneolentibus herbis, atque aromatibus additis, elixum comedimus.*



HISTORIA SEPTVAGESIMA PRIMA
DE CAPRO.

NOMEN.



ISCIS noster septuagesimus sextus, quem Romæ *offetale* *stra* appellât, græcè *καπρος*, *καπρίσιος*, *καπρίσιος*, *καπρίσιος*, *καπρίσιος*, & *Μῦς* dicitur; latinè verò *Caper*, *Aper*, *Porcus*, *Sus*, & *Mūs* vocatur. Verùm ne citra rationem hæc edocere videamur; primùm hæc omnia nomina viuis & eiusdem piscis esse, & non diuersorum, vt quispiam opinari posset, explicabimus; deinde hunc piscem nostrum esse, cui ea omnia indita sũt, demonstrabimus. *καπρος* igitur (cuius ^a Aristoteles, & ^b Athenæus *memint*; quemque Plinius græcam vocem imitatus ^c *Caprum*; & Theodorus latino vocabulo græcam amulatus significationem, ^d *Aprum* interpretatus est) & *καπρίσιος* (cuius ^e *Diphilus* apud Athenæum *mentione fecit*) vnum & eundem piscem esse; non solum ex maxima nominum affinitate; sed ex eò etiam intelligi potest, quòd uterque (vt infra declarabimus) duram pellem habere traditur. Quòd præterea *καπρος*, *καπρίσιος* etiam (cuius apud ^f Strabonem, & ^g Athenæum, *hæc est mentio*) sit & dicatur; præter quàm quòd vocum significatu coniici potest (vt enim *καπρος* siluestrem, ita *καπρίσιος* domesticum porcum significat) manifestissimè probatur ex Athenæo; quippe qui (vt infra monstrabimus) Aristotelis *καπρος*, *καπρίσιος* vocat. ^h verò (cuius ⁱ *Epicharmus* apud Athenæum *meminit*) licet dubitare videatur ¹ Athenæus an *καπρος*, sit; vnum tamen & eundem piscem esse, tum eadem nominum significatione, tum Ouidij testimonio, asseuerare possumus. Nam quemadmodùm alij *καπρίσιος* & *καπρίσιος* (vt dicemus deinceps) ferum esse tradunt; ita ipse ^k *Sues diros* appellat. Postremò quòd *Μῦς* etiam (cuius ^l *Aelianus* atque ^m *Oppianus*, *mentione fecit*) & *καπρίσιος* vnus sit piscis, apertissimè declarat Athenæus dicens; ⁿ *καπρίσιος*, *καπρίσιος* *καπρίσιος*, hoc est, *καπρίσιος*, vocatur epidem *capri*. Nec est vt vnà cum Hermolao Barbaro, ^o hoc Athenæi loco, pro *Μῦς* restituendum conijciamus; quando quæ *μῦς* ab *Aeliano* & *Oppiano* tribuuntur, *καπρίσιος* optimè (vt postea exponemus) respondent. Quamobrem vnum & eundem piscem à Græcis *καπρος*, *καπρίσιος*, *καπρίσιος*, *καπρίσιος*, & *Μῦς*, à latinis verò *Caprum*, *Aperum*, *Porcum*, *Suem*, & *Murem* vocari merito asseueramus. Verùm ne nominibus decipiamur, aduertendum primùm, testatorum etiam genus vnum *Μῦς* ab ^p *Aristotele* & ^q *Oppiano* atque ^r *Athenæo* vocari. Notandum præterea *Athenæo* autore, ^s *Eurorem non esse*, *Τηνος* etiam appellare *Sues marinos*; præterea quæd non fecit ei à ^t *Sues*, *glândibus nutriti*. Sciendum postremò ^u *Isidorum* *Hispalensem* non hunc piscem septuagesimū sextum, sed *signationem* (vt in historia trigesima dictum est) *siem* vocare. Quòd autem piscis noster septuagesimus sextus, is sit, cui prædicta omnia nomina conueniant; ex eò manifestum fiet, quòd omnia, quæ pisci horum nominum ex veteribus debentur, ei (vt deinceps declarabimus) egregiè quadrent.

DESCRIPTIO.

D

Caper (Molar piscis instar) caput vtriusque admodum compressum habet; oculos rotundos atque in superiore capitis parte locatos; os paruum & valde denticulatum; vtraque enim maxilla octonis dentibus validissimis magnis latis nõ serratis sed continuis, atque humanis simillimis munita est. Vnde iurè dicit *Aelianus*, ^v *Marini mures*, & si non magno sint corpore, inexpugnabili tamen septi sunt robore atque muniti, quippe qui ad propugnandum duplici consistunt armaturæ, præduræ nimirum pelli, & dentium robori, cum valentibus enim piscibus, ^w *et rei piscatorum peritissimis hominibus pugnant*. Quòd sic transferipit *Oppianus*.

a In lib. 2. cap. 13
b Lib. 4. cap. 2
c Lib. 7. fol. 132. 40.
d Lib. 165. 3.
e Lib. 2. cap. 31.
f In lib. 2. cap. 13.
g Lib. 4. cap. 9.
h Lib. 3. fol. 177. 25.
i Lib. 7. fol. 781.
j Lib. 3. fol. 103. 17.
k In lib. 7. fol. 103. 3.
l Lib. 7. fol. 103. 5.
m In frag. de piscib.
fol. 37. 26.
n Lib. 11. ca. 26.
o Lib. 1. fol. 1094.
p Lib. 8. fol. 177.
q Lib. 4. cap. 4.
r Lib. 1. fol. 9. 27.
s Lib. 3. fol. 44. 35.
t Lib. 7. fol. 131. 19.
u Lib. 4. cap. 6.

H. Barbaro
notatur.

Audaces Mures non magno corpore fidunt,
Viribus haud magnis, sed dura pelle vigorem
Ostentant, firmi confidunt robore dentis,
Contra mortales pugnant, contra agmina ponti.

* Lib. 1. fol. 100. v.

Branchias vtrinque quaternas non osseo & de articulado (reliquorum squamatorum instar) operculo, sed cute contextas; nec lata sed modicula scissura (Mole piscis more) peruias habet. Nec si Aristoteles dicat ^x *Habent quibus paucissima sunt singulas branchias*

* Hist. lib. 2. cap. 32.

ut vix πρὸς (sine Apra vt vertit Theodorus) αἰσὶν βίαια vtrinque sunt altera simplici altera duplex, ut congrue, suspicari debemus hunc piscem nostrum Caprum non esse; cum neque etiam verum sit, quod binæ vtrinque brachiae Congro sint. Et propterea mirari potius conuenit cur hæc ita tradiderit Aristoteles. Vtrinque vna tantum pinna parua & rotunda ad branchias conspicitur; nam illis, quæ in piscibus alijs vtrinque in ventre sunt conspicuæ, prorsus caret. In dorso ferè medio tres membrana inter se iuncti reperiuntur aculei robustissimi & magni; quorum prior reliquorum duorum triplicis est, quosque omnes non solum vbi vult, deprimit; sed in sulcum etiam osseum, in dorso ob id sculptum, recondit. Depressi autem & recedenti vti quam facillimè omnes simul eriguntur, ita eorum vnus duntaxat erigi nequit. Et pari ratione erecti omnes deprimi possunt, cum eorum vnus solus nequeat; suntque ea arte fabricati, vt cum prior & maior quantumuis impulsus deprimi nullo prius pacto possit; postremi tamen depressione, quæ facillima est, statim deprimuntur; non secus quam in arcubali

E
Aristoteles
nominatur.

^F *stis vocatus accidit; in quibus paruo ac inferiori ferreo veste compresso, tensus illico remittitur arcus: ob cuius similitudinem hic piscis noster Romæ (vt diximus) esse testis vocatur. Et quod maiore dignum est admiratione, si postremus aculeus non prorsus deprimatur, sicuti prior quoque proportionè duntaxat deprimuntur; sic ibidem etiam ita rursus consiluit atque obfirmatur; vt nullo impulsu vterius deprimi possit; nisi reiterata postremi depressione. Horum aculeorum meminit Strabo his verbis, ὁ χροῖσι, id est porci, cum rotundi sint et spiras ad caput habent, recedunt Cro. aditus afferunt. Et Plinius ^y *Inter ueniunt piscium porci marini spiras in dorso. Hos ternos aculeos pinna sequitur, ad caudam usque deducta. Osse autem valido lato & recuruo, ex cordis loco ad eam ventris partem, quæ è branchiarum regione est primum reflexo, deinde per ventrem sub cute usque ferè ad podicem extenso, ibidemque postremò in acutissimum & conspicuum aculeum desinente, tota anterior ventris regio roboratur atque munitur. Quæ verò inter prædictum aculeum & podicem ventris portiuncula relinquuntur plerisque alijs longè minoribus, sed satis robustis atque ferratis aculeis armatur. A podice per ventrem reliquum ad caudam usque alia singularis pinna deducitur. Cauda (quæ non sensim vt reliquorum piscium, sed repente extenuatur) in vnicam & latam pinnam degenerat. Ventriculum habet amplum & crassum; intestina lata & valdè reflexa; hepar subalbidum, cui fellis hæret vesica. Corio tegitur squamoso, cuius tamen squamæ serpentis potius quam piscis videtur; nam præter quam quod eo ordine sunt commissa, vt lineas cancellatim se se intersecantes constituent; firmè etiam & validè adeo hærent; vt desquamari nequeant; vnde ita durum & asperum efficitur eius corium; vt vix dissecari queat; atque lignum & ebor eo poliri possint. Quamobrem**

* Lib. 17. fol. 32.

* Lib. 32. cap. 4.

^G *iurè Aelianus atq; Oppianus marino Muri pellè (vt supra citauimus) prædurâ tribuere; & Athenæus Aristotelis testimonio (& si apud Aristotelem nunc non legatur) ^a *Inter pisces qui aspera cute teguntur; vix πρὸς recensunt. Quod ad colorem attinet, ex liuido virescit nonnullis paruulis notis cæruleis conspersus; dorsi verò & ventris pinne nigricantes cæruleis & rubentibus maculis quamplurimis insigniuntur. Estque totius piscis figura valde compressa & lata atque ferè orbicularis. Et propterea non ab re à Strabone (vt supra citauimus) *porci rotundi esse dicuntur. Ad multam magnitudinè non excreuit, duas enim libras raro excedit; vnde meritò Aelianus & Oppianus, cum (supracitatis locis) hand***

In Athenæum
anunaduc
tio.

* Lib. 7. fol. 35. v.

^b Lib. 22. cap. 2. magno corpore esse dixerunt. Et si Plinius scribat, ^b Apion maximum piscem esse tradit Porcum, quem Lacedaemonij orthagresiscum vocant.

L O C V S.

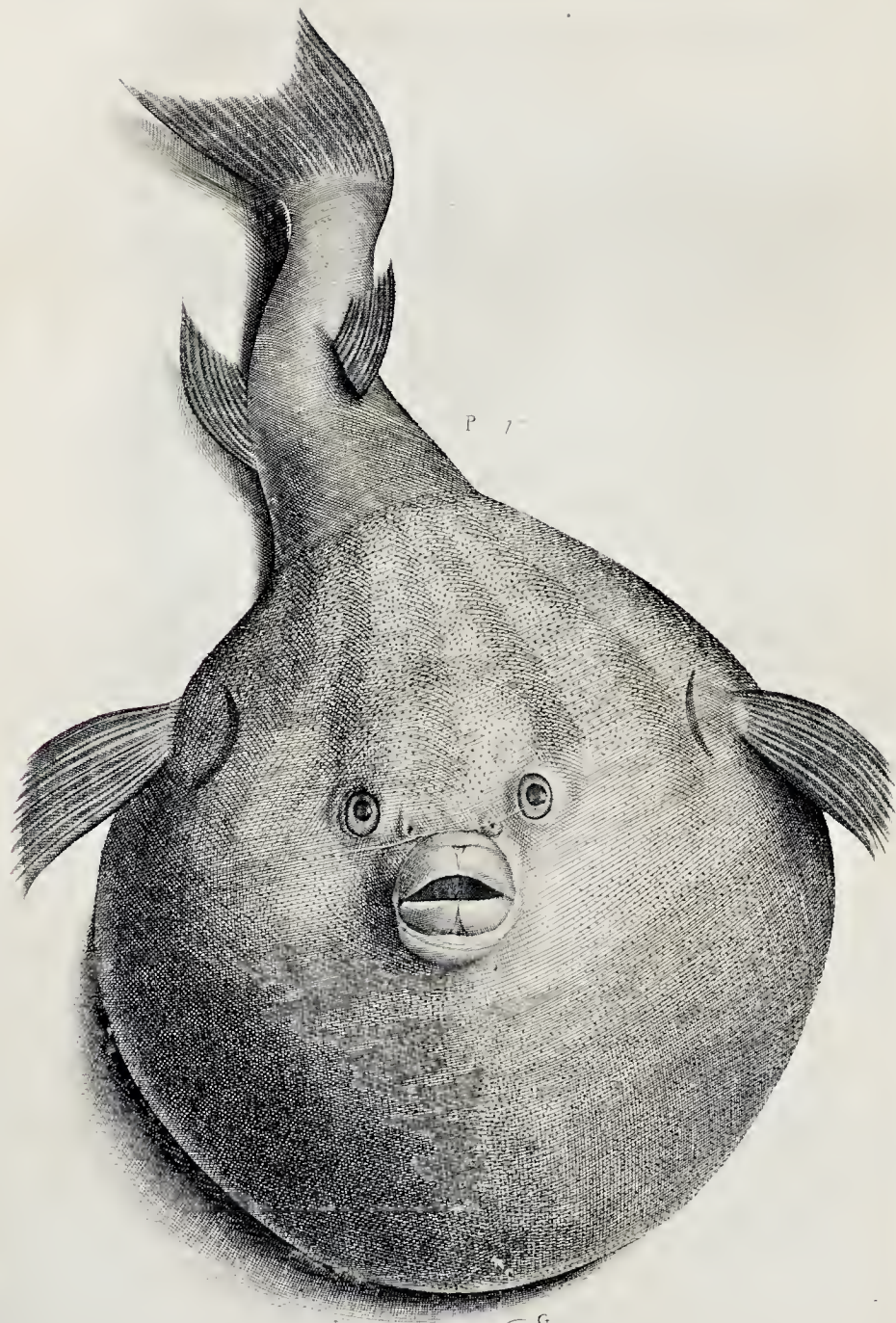
Pisces de quo agimus marinum esse, non solum experimeto (in plerisque enim maris locis, etsi ferè nullibi admodum frequens, reperitur) sed veterum etiam testimonio comprobatur. Nam praterquam quod (vt ex supracitatis locis patet) Plinius *marinum Porcum*, Aelianus verò & Oppianus, *marinum Muren* eum vocant; ^c Ouidius etiam *Suen*, & ^d Archestratus apud Athenam, *Caprum marinum piscem* facit. Nec solum in mari, sed in aliquibus etiam fluminibus degit; vt infra nanque citabimus, ^e Aristoteles, ^f & ^g Plinius *Caprum in Acheloo amne* reperiri testatur; ^h Srabo verò, & ^b Athenaeus *χοιρον* inter *Niliacos pisces* connumerant.

N A T V R A, E T M O R E S.

Carne vescitur Caper, pisces enim, Cancros, Squillas, atque testata, quae facile robustissimis suis dentibus atterit, mandit. Soliuagus est, & pelagi potius quam litorum accola; vnde rarò capi solet; Audax etiam & bellator; Aelianus nanque, & Oppiani testimonio (vt supra citauimus) *Duro corio* *cy-nalidissimis* dentibus fidens, cum robustissimis piscibus atque hominibus pugnat eundem. Et vt scribit Ouidius, *durus est*. Laedit etiam dorsum aculeis; vnde Antho-
ⁱ Lib. 17. fol. 781.
^k Lib. 32. cap. 5.
^l Hist. lib. 4. cap. 9.
^m Lib. xi. cap. 32.
ⁿ Lib. 8. fol. 165. 27.
^o fol. 1720. 39.
^p Lib. 7. fol. 32. 41.
^q Lib. 8. fol. 177. 25.
^r Lib. 7. fol. 32. 44.
^s Lib. 32. cap. 5.
^B
^C
^D

V T N V T R I A T, E T V T S A P I A T.

Duram carnem habet atque insuaue; vnde iure Athenaeus inter *σκληρότατα κάρπια* connumerat. Et apud eundem haec de Caprisco scribit Diphilus *βρομώδης δὲ ἔστι καὶ σκληρὸς, κίχρον δὲ ἔστι δυνάμει τοῦτο, δέγμα δὲ ἔχει ἐν ἔνδομον*, id est, *virus* autem olet, *cy* durus est, *d* ffit *et* inique *concoquitur* quae *Cicharus*; quae verò sequitur scilicet *δέγμα δὲ ἔχει ἐν ἔνδομον*, deprauata esse credimus; nam neque ori gratum esse, cuti eius durissima & non esculentae conuenit; neque bene pronuntiare, aut pulchri oris esse, quae *ἐνδομον* significata sunt, ad cutem pertinent. Et licet plerisque locis durus & insuauis sit (vt diximus) Caper; Archestratus tamen apud Athenam; ⁱ *Caprum Ambracium adeo celebrat ut pari etiam auri pondere emendum suadeat*. Au-
ⁱ Lib. 7. fol. 32. 44.
^s Lib. 32. cap. 5.



P 7

N { ^G
L Orbis.
v pesce palombo



SEPTVAGESIMVS septimus piscis, quem Veneti *Pesce Colombo*, Græci verò nostræ ætatis *Flascopfaro* (id est, *piscem Lagenam*) appellant, græco nomine caret; propterea quòd nullus veterum græcorum eius mentionem fecit. Latine verò à Plinio, qui solus latinorum mentionem eius fecit, ^a *Orbis* vocatur. Aduertendum tamen est, quòd in nonnullis Plinij codicibus non Orbis, sed *Orchis*, hoc est testis, mendosè legitur. Nam præter id quòd piscis iste teste multò rotundior est quàm ei à testis figura nomen iniponi debeat; neque etiam ^b *Orbis* ab vilo græcorum inter pisces numeratur; vnde eiusmodi mutuari nomen potuerit Plinius. Ad hoc accedit, quòd in Isidoro Hispalensi (qui plus noningētis ab hinc annis vixit) Plinij locum citante, ^b *Orbis* & non *Orchis* habetur. Hunc autem piscem nostrum Plinij *orbem* esse, Plinius ipse manifestissimè declarat inueniens, ^c *Durissimum esse piscium constat, qui Orbis vocatur; rotundus est & sine squamis; totisque capitæ constat.* Quæ omnia ad vnguem adeo huic nostro quadrant; vt eum Orbem esse, luce clarius pateat.

A

Plinij locus corrigitur.

B

D E S C R I P T I O .

Orbis piscis globosus est, cauda enim dempta, sphericam figuram efficit. Vnde & à Plinio supracitato loco iurè rotundus esse dicitur. Rostro caret. Capitis nullum apparet vestigium; sed potius, vt Plinius etiam refert, totus capite constare videtur. Ore est paruo, bunis magnis & latis dētibus tum infra, tum supra munito. Paulò supra os duo parua insculpta sunt foramina olfactui audituiue interuenientia; hisque paulò superius mediocres collocati sunt oculi. Vtrinque circa corpus medium vnica est & semicircularis branchiarum scissura; prope quam etiam vtrinque vnã haud magnam sed rotundam pinnam habet. Posterior corporis pars in caudam breuem & rotundam, in latamque & ferè lunatam pinnam desinentem degenerat; in cuius parte media atque superiore, pinna vna erigitur; ex cuiusque regione, altera quoque inferiori parti hæret. Squamis non tegitur; vt Plinius etiam notauit; sed dura & asperacuta, paruis atque quamplurimis aculeis horrida. Colore est cineraceo, lineis quibusdã latis & obscurioribus à pisce medio exortis posteriorem eius partem ad caudã vsque pingentibus. Partes internas (cum peregrinus sit piscis vt iusfra monstrabimus) contemplari hucvsque non licuit. Ad magnitudinem maioris pilæ, qua ludere consueuerunt, cuius etiam figuram (cauda dempta) æmulatur, excrecere solet. Carnibus, & partibus reliquis internis adeo exterior eius distenta cutis est, vt dura reddatur. Vnde forsã & Plinius, piscium Orbem durissimum esse, scriptũ reliquit.

C

D

L O C V S .

Orbis piscis non nostri maris, sed ægyptij accola est; ex quo quidem Nilum etiam subit; & ad illud Nili ostium maximè adnatat, quod Saiticum appellatur, in eoque potissimè capi solet. Accepimus præterea à quibusdam amicis, in septentrionali etiam

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

oceanum quoddam Orbis piscis genus reperiri. Verum cum hactenus neque corium, neque icon eius ad manus nostras pervenerit; hic neque ipsius depictam exhibemus figuram, neque historiam conscribimus. Quam enim hic excudi curavimus Icone, Nilaci, aegyptijve Orbis est; cuius etiam hanc, quantula sit, historiam commentati sumus; quippe cuius corium ex Aegypto ad nos delatum vidimus saepe & pertrectavimus.

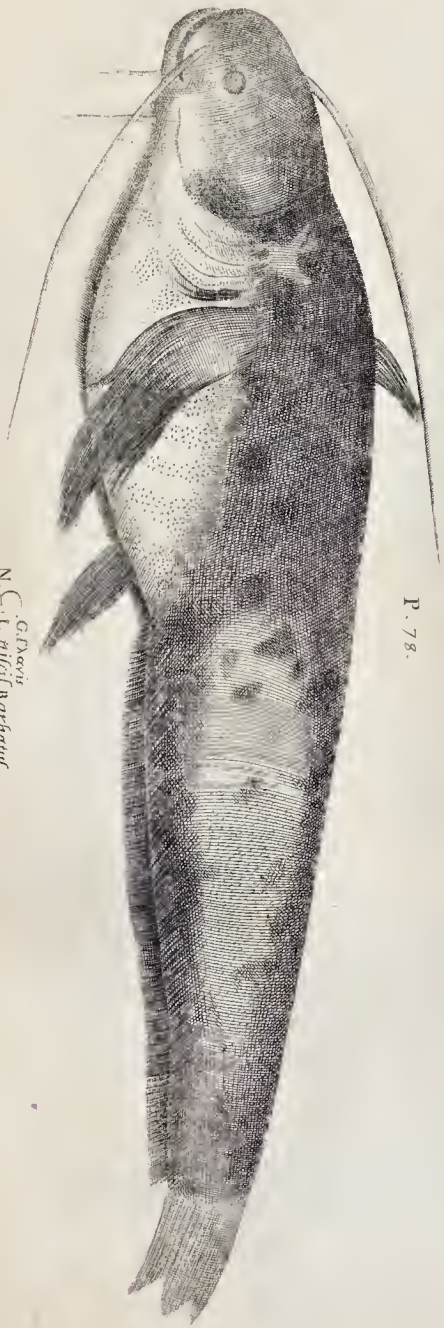
NATURA.

Piscis Orbis in cibos non admittitur; & propterea non ob aliud ab Aegyptijs capitur, quam ut suum detractum corium tomento impleant, atque ceu rarum exteris ad ipsos annavigantibus vendant. Qui ad suos reverti, postquam amicis novam piscis huius effigiem admirantibus, illud ostenderint; ornatus causa in domibus suis suspendunt. Sunt qui non solum ad ornatum illud suspendendum censeant; sed ut etiam ex eo ita suspensio, ex qua mundi parte ventus spiraret, cognoscatur. Arbitrantur enim hunc exsiccatum piscem ea praeditum esse facultate, ut os suum ad eam semper caeli partem convertat, a qua ventus flat.

EXCUSATIO BREVIORIS HISTORIAE.

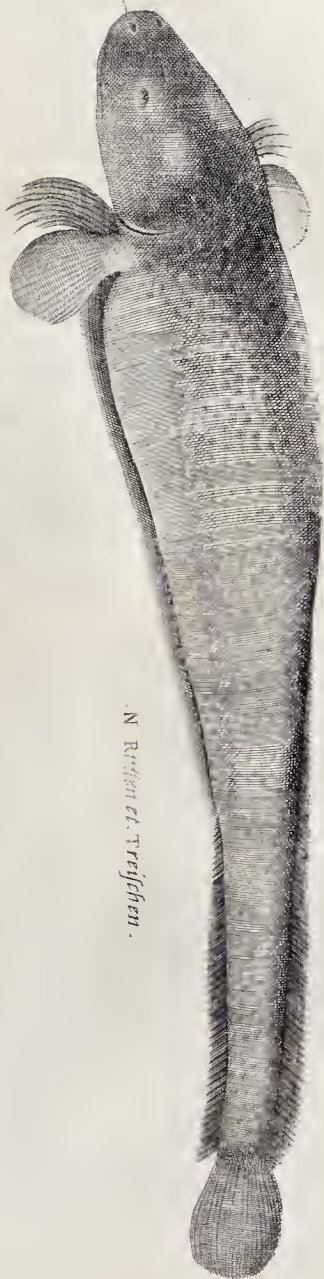
Si alicui autem multa alia praeter haec de Orbe pisce hic desideranda videantur; ut puta quales ipsius internae partes sint, quibus vescatur, ut coeat, quando, quo modo, & ubi pariat, & consimilia in piscibus reliquis a nobis declarari solita; id potius nostrae fidei integritati, quam negligentiae adscribendum est. Nam cum ita nostrum induximus animum, ut ne aliquid a nobis non visum, aut a fide dignis non acceptum, in hisce nostris piscium scriberemus historijs; cumque huius piscis (quippe qui uti diximus, peregrinus est) neque interanea intueri, neque ab ijs, quibus indubitata adhibenda fides esset, plura accipere poterimus; his potius paucis & verissimis contenti esse volumus, quam pleraque alia haud prorsus falsitatis suspitione carentia, subiungere.

N { G. Deon
i. pisifol barbatus.
V. Harbina.



P. 78.

N Ruffen et. Treischn.



P. 79.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.
HISTORIA SEPTVAGESIMA TERTIA.
DE GLANIDE

NOMEN.



S EPTVAGESIMVS octavus piscis noster, à Pannonibus *Harcha*, vel (vt ^d testatur Manardus, si rectè, vt ipsemet protestatur, meminit) *Aechia*, à Germanis *Schadem*, aut *ualler*, & à Byzantinis *Glagno* appellatus; à Græcis *γλανίς* dicitur; Latine verò à Plinio (quem solum veterum latinorum *γλανίδης* meminisse scimus) aliquando græcam imitato nomēclaturam, vt infra citabimus, ^b *Glanis*, & ^c *Glanis*; aliquando verò (vt infra etiam clarè patebit) *Silurus* appellatur. Verùm cum *σιλόυρος* græcum & non latinum nomen sit; cumque ^a *ἀπὸ τοῦ γλανίδης* diversus sit piscis (vt manifestissimè in historia nostra trigesima monstrauius) non solum Aristotelis *γλανίδα* perperam Silurum interpretatus est Plinius; sed Theodoro etiam Gazæ in Aristotelis versione, atq; ijs qui Pausaniam nuper latinum fecerunt, eodem modo errandi occasionem dedit; quādo eorum quisq; *γλανίδα* haud rectè Silurum interpretatur. Quinimo quod magis est reprehensibile; Plinius ipse vti *γλανίδα* modò Glanidem, modò verò Silurum vocat; sic Siluri nomine aliquando *γλανίδα*; aliquando verò verum *σιλόυρος* (vt in eadē trigesima monstrauius historia) appellat. Quamobrem nos hunc piscem nostrum, quē græcorum *γλανίδα* esse credimus, non Silurum, sed prioris plinianæ interpretationis instar, Glanidem vel Glanū, græcum vocabulum mutuati, perpetuò nuncupabimus. Quòd autem hic piscis noster græcorum *γλανίς* sit; præter eam, haud contemnendam coniecturam, quam capere possumus ex vulgari Byzantinorum nomenclatura, Byzantij enim, vt diximus, eum vulgò *Glagnum* appellant, quasi Glanum dicere velint; procedente etiam historia manifestum fiet. Omnia nanque Glanidi à veteribus attributa, ei egregiè respondere monstrabuntur. Nec obijci debet, hunc glanidem esse non posse, propterea quòd Sturioni (quem nos in historia trigesima Silurum esse comprobauimus) similis non sit; cum tamen Aelianus ^d *γλανίδα* & *σιλόυρος* similes faciat. ^e Nam (vti eadem trigesima historia explicuimus) falsò illam (cuius ipse solus antiquorum meminit) *γλανίδης* & *σιλόυρος* similitudinem confinxit Aelianus.

Pliny error.

Theodoris & in
terpretu Pausa-
nias lapsus.

Aelianus nota-
uit.

^a Lib. 9. Episcopi.

^b Lib. 9. cap. 43.
^c Lib. 32. cap. 2.

^d Lib. 21. cap. 47.

^e Hist. lib. 2. cap. 13.

DESCRIPTIO.

H Glanis caput habet rotundum, & ad reliqui corporis rationē mediocre; in cuius anteriore parte haud extenta sed retusa & omni rostro carētē, tanquam impromptu os positum est, magnum patulum vitulino ori simillimum, & valde denticulatum; vtraq; enim maxilla paruorum dentium sed acutorū & validorum ordinibus quam plurimis armatur; præter quos innumeros denticulos maioribus etiam & robustioribus muniuntur fauces. Ex superiore maxilla duæ rotundæ atque lōgissimæ carneæ siue membranæ appendices enascūtur, ex inferiore verò quaternæ multò minores, vtrinque scilicet binæ pendent. Oculi parui sunt & rotundi. Et vt author est Aristoteles, ^f *Branchias habet utrinque quaternas, et duplices, nouissima excepta*; & propè eas binas pinnas vtrinque scilicet vnā; atque binas alias, vtrinque etiam vnā, in medio ferè vētre. In primo autem dorso parua erigitur pinna; post quam alia vnā multò magis angusta in medio dorso enata per dorsum reliquum ad caudam vsque æqualiter deducitur. Et altera huic figura & magnitudine simillima à podice per imum ventrem ad vsque

etiam caudam excurrit. Cauda lata est & non lunata. Non squamis, sed corio lævi & duro tegitur. Caput & dorsum nigricant, venter albus est, latera verò nonnullis nigri oribus, alijsque subalbidis maculis conspersa liuent. Vnde iurè nigricantem esse Glanidem testatur Pausanias, vt infra ex citatis verbis eius, apparebit. Ventriculum amplum habet & crassum; intestina lata, nec multis gyris conuoluta; iecur ex albo rubens ^f cui fellis hæret usque, vt notauit etiam Aristoteles; lienem verò subatrum. Oblonga est piscis huius figura; estque piscis totus teres; et si venter haud mediocriter extuberet. Ad multam magnitudinem excrecit; non solum enim ducentarum librarum, sed maior etiam capi solet.

A

L O C V S.

Cum authorum omnium testimonio Glanum siue Glanidem fluuiatilem piscem esse constet; haud Plinio assentiendum est, qui *Et Enn maris pecularem facit*. Aristoteles namque non solum semel, sed ^b vbi vbi Glanidis meminit, vt infra citabimus, ferè semper ipsum fluuiatile esse testatur. Quinimo ipse quoque Plinius, vt infra patebit, aliquando Glanidè fluuiatile facit. Nec vnus tantum fluminis, sed multorum accola est. Nam cum Pausanias scribat, ¹ *Feras in perniciem hominum non ferunt graecorum amnes, quemadmodum Indus* preterea Rhenus & Istrus, Euphrates & Phasis; Hi enim feras hominum deuorantes, similes Glanidibus in Hermo & Maandro versantibus procreant, excepto colore nigriore, & robore; ^B *nam his Glanides inferiores sunt*, Non solum in Hermo & Maandro (vt quispiam forsitan putauerit) sed in alijs etiam recensitis fluminibus Glanides reperiri asseuerare videtur. Eorum namque voratrices hominum ferae, Hermi atque Maandri Glanidibus similes, excepto colore nigriore & robore, non nisi Glanides (vt in trigesima etiam explicatè declarauimus historia) esse possunt; quando nigrius solum, atque robustius esse generis diuersitatem non facit; & vel maximè, cum non omnibus Glanidibus, sed ijs solum qui in Hermo & Maandro versantur, feras illas nigriores atque robustiores esse dicat; quasi horum fluuiorum Glanides nigri atque robusti minus sint, quam illi, qui in praedictis fluminibus reperiuntur; quos ceu ferociores, feras hominum voratrices appellauit. Adde quòd cum in Rheno & Istro (vt paulò infra dicemus) Glanis reperitur, si ferae illae à Glanidibus genere differret, eas Glanidibus assimilaturus Pausanias, haud ad Hermi & Maandri confugisset Glanides; sed illis potius qui in eodè Rheno & Istro habentur, assimilasset. Aelianus etiam in pluribus fluminibus Glanidem degere prodidit his verbis; ^k *Glanis piscis incola Maandri & Lyzi asianorum fluminum, & Europaei Strymonis, specie Siluri similitudinemque gerit*. In Rheno autem Glanidè reperiri prater Pausaniam Plinius etiam testis est, inquit; ^l *Silurus grassatur ubique est omne animal appetens equos natantes saepe demergens, praecipue in Rheno Germania amne*, vel vt in alijs legitur codicibus, In Meno; qui quidem Menus, Pomponio auctore, ^m *Germaniae fluminis est, in Rhenum insuens*, & propterea vtraque lectio verisimilis est, et si nos priorem verisimiliorem credamus. Quòd autem hoc loco Glanidem Silurum appellet Plinius, infra demonstrabimus. In Istro verò Glanidè nasci, prater etiam Pausaniam, auctor est Athenæus scribens, ⁿ *Latus piscis similis est Glanidi, qui in Istro nascitur*. In quibus omnibus fluminibus, hunc piscem nostrum, quem glanidè esse credimus, reperiri certum est. Reperitur praeterea satis magnus, & in Tibisco Daciae flumine in Istrum influente, In nostris verò Italiae fluuijs nullibi (quòd sciam) habetur.

Plinij lapsus

B

C

Plinij duplex lectio,

D

P A R T V S.

De coitu & partu Glanidum sic scripsit Aristoteles; ^o *Lachyses & fluuiatiles pisces quinto suae aetatis mense veterum gestare magna ex parte incipiunt; pariunt omnes intra annum; nec semè generationis simul omne emittunt; sed modo marinarum, hic quoque semper intra se aliquid*

DD iij

f Hist. lib. 1. cap. 37.

g Lib. 32. cap. xi.

h Hist. lib. 6. cap. 24. lib. 8. cap. 20. & 30. lib. 9. cap. 37.

i Lib. 4.

k Lib. xi. cap. 47.

l Lib. 9. cap. 25.

m Lib. 2.

n Lib. 7. fol. 155. 44.

o Hist. lib. 6. cap. 24.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

plus minus femine ouorum, mares liquoris prolifici retinent; Pariunt temporibus æstatis; Cyprini quinque aut sexies anno, partuque siderum ratione potissimum faciunt; Erica ter; reliqui semel edunt oua in stagnis fluuiorum, & arundinetis lacu; vt Phoxini & Perce. Glanides (siue vt perperam vertit Theodorus, siluri) *Ex Perce continenter emittunt suum fatum, ut Rana; adeo enim fetus ipse continuo filo sibi coleret, vt Perce quidem, quoniam latior est, piscatores in lacu arundine glomeret. Pariunt Siluri grandiores stagno altiore, quippe cum nonnulli*

codon la-
tis.

Theodorus no-
tat.

vel κατ' ἄρ' id est, sex pedum altitudine (Theodorus vertit trium passuum altitudine, hoc est quindecim pedum) pariat; minores breuiore cœnti sunt gurgite, presertim ad radices salicis, aut cuiusvis arboris, atque etiam inter arundines & algas & mucosam congeriem. Non solum pares cum paribus, sed etiam admodum grandes cum paruis veniunt, admotisque meatibus, quos aliqui umbilicos vocant, femina ouum mas liquorem venereum depromit. Et oua que liquor ille vitalis cõ- tigit, candidiora extemplo cernuntur, maioraque reddi eodem die propemodum dixerim. Paulò autem post oculi fetus existunt conspicui, qui in quouis piscium genere perinde vt in ce- teris animalibus statim patefcunt, pregrandesque apparent. Quæ ex ouis non attigerit liquor masculi ille vitalis, hæc sterilefcunt & superuacua sunt, vt in marino etiam genere incidit. Secundis iam ouis pisciculo increfcente detrahitur velut putamen, quod membrana est ouis ambiens & pisciculum. Oua tasta à fecitico maris femine admodum glutinosa redduntur, ad cespites coeuntia, aut vbi pepererint. Mas oua, que edita sunt custodit, femina abit cum pe perit. Tardissimum Siluri incrementum ex ouo est; quamobrem mas sepe vel quadraginta vel quinquaginta diebus assidet, custodiens oua, ne à piscibus occurrentibus absumantur. Secundæ est tarditatis generatio Cyprinorum, parique modo oua edita à mare feruntur. At minorum nonnulla vel tertio die speciem pisciculi capiunt. Augentur oua, que semen maris attigerit, vt dictum est, & eodem die & post. Fit ouum Siluri quantum eruum, Cyprini

& reliquorum generis eiusdem, magnitudine milii. Hæc ad hunc modum pariunt atque generant. Quibus quidem verbis Aristoteles non solum Glanidem (vt supra diximus) fluuiatiliem facit; sed eius etiam coitus & partus, tempus, locum, atque rationem omnem explicat; longamque maris custodiam ouis adhibitam indicat. Cuius custodia alibi etiam sic meminit P. Fluuiatiliem Silurus mas plurimum curæ prolis impendit, femina ut peperit, abit; sed mas quo in loco plurimum fetus consisterit, perseverans oua custodit; nec alium prebet vsum, nisi vt pisciculos, ne diripiant fetum, arceat; idque vel ad quadragessimam & quinquagesimam diem facit, donec satis iam auicta suboles fuerit à cæteris piscibus natalis. Huius custodia Plinius etiam mentionem fecit, sic Aristotelem transcribens, Silurus mas solus omnium edita custodit oua, sepe & quinquagenis diebus, ne absumantur ab aliis, ceteræ femine in triduo excludunt si mas attigerit. Quo quidem loco, non solum culpandus est Plinius, propterea quòd Aristotelis Glanidem (vt ex locorum collatione clarè adeò patet, vt in dubium verti non possit) Silurum perperam (vt diximus) appellauerit; sed ob id etiam, quòd Silurum solum omnium edita custodire oua testetur; cum Aristoteles inquiens (vt supra citauimus) secundæ est tarditatis generatio Cyprinorum, parique modo oua edita à mare feruntur, atque paulò infra rursus subdens, Neque est enim qui sua oua custodiat excepto Siluro & Cyprino, sed Cyprinus tunc ea custodit, cum congesta reperit, idem Cyprino quoque manifestissimè tribuat. Possemus tamè dicere forsàn, pro excusanda hac secunda Plinij incuria, nõ simpliciter à solo Siluro oua custodiri, ipsum asseuerare; sed custodiri quinquagenis diebus; quod verè solus Silurus facit. Nam Cyprinus, quippe cuius Aristotele teste secundæ tarditatis est generatio, haud tandiu edita oua custodit. Eandem præterea maris Glanidis custodia notauit & Aelianus his uerbis; Expiscibus Glanis suorum fatuum amantissimus est, Nam simul vt femina peperit, cura quidem illa de partu suo liberatur, ac nimirum cubitans suorum tuitione exsoluitur; At verò assiduum se pressans mas custodem, ad conseruationem eorum, que procreauerit, aduigilat; & eos ab omnibus infidiis prohibet.

P. Hist. lib. 9. cap. 37.

¶ Lib. 9. cap. 31.

¶ Hist. lib. 6. cap. 14.

¶ Lib. 11. cap. 45.

lini duplex
lapis.

H *lini duplex lapis.*

NATURA, ET MORES.

Carniuorus est Glanis, nec minutis solum atque paruis, sed magnis quoque ve-
fcitur piscibus; ferocissimus enim est. Vnde Plinius (ut supra quoq; citauimus) dixit

1 Silurus grassatur vbiicumque est, omne animal appetens, equos natantes sepe demergens, *πραξιπρε in libro Germaniae amne*. Et licet modò τὸν γλανίδα, modò τὸν Σιλοφόρον, Silurum appellare soleat Plinius, hoc tamen loco Siluri nomine γλανίδα ab eo vocari, facile intel ligi potest. Nam (sicuti in trigesima etiam notauimus historia) cum nemo veterum scuum & ferocem esse prodiderit Silurū, Glanis verò (vt infra patebit) dentibus suis durissimis hamum rumpere, atque in Rheno homines deuorare soleat; γλανίδα potius quam Σιλοφόρον praesenti loco Silurum à Plinio appellari, credendum est. Nec solum animalia, sed homines etiam in Rheno, in Istro, atque in plerisque alijs magnis flumi nibus vbi maximè excrescit, aggreditur atque deuorat Glanis; vti ex supracitato Pau sania loco patet. Quamobrem vel hoc vno argumento piscem quem hic exhibe- **A** mus, Glanidem esse, clarè satis conijci potest. Nam praeter id, quòd scriptum reliquit Manardus ^u in animalia quantumuis magna, in riuibus praesertim flumine, quòd Istrum insiuit, eadèssimè adeo cum insurgere, vt nec hominibus parcat; publicamque apud Pannonos famam esse, aliquando captum, in cuius visceribus humana mens ornata annulis inuenta sit; nobilissimus etiam Comes Hieronymus Martinengus (qui dum Vienna apud Ferdinan dum regem Romanorum pontificius erat orator, quo hosce meos piscatorios labo res, quae sua fuit humanitas atque erga bonas literas beneuolentia, iuuaret; non solum huius piscis ad viuum depictam iconem, sed eiusdem etiam exiccatū caput, vt exactius ipsius mihi nota fieret structura, summa diligentia ad me transmissit) pue- rum in Danubio apud Possonium natantem, paucis ante annis ab hoc pisce deuoratum, ac in interaneis eiusdem, post dies paucos Archiepiscopi Strigonensis cura capti atq; dissecti, pueri fragmēta repta, à fide dignis Pannonibus se accepisse, me certiorè **B** fecit. Aristoteles verò & si tantam Glanidi ferocitatem non tribuat, ipsum tamen plu rimū dētibus valere testatur, inquit, ^x Glanus praehelatur saepe à piscatoribus, ubi eua custodit dum enim areet pisciculos, quatit, proflit, & istum sonumque mouet; manet oua tam ardente animo, vt cum sepe à piscatoribus oua, si praetis gurpibus subsidunt, educantur, quo ad magis fieri potest in vadum, ipse tamen eodem studio segetum sequatur, neque desistere vnquam patitur; tunc si minor sit natu, minusque vsu exercitatus, facile hamo capitur; sed si peritus, *εἰς ἄγχιος ποφάγος*; id est, hamos ante ederit, vel hamifaga est, vt vertit Theodorus, *morsu dētis sui durissimi rumpit hamū, εἰς σῶν ἐσθιδὴ ἐσθιδίτ*. Quod sic citat Aelianus; ^y Atque sicut Aristoteles inquit, hamum deuorare potest. Nec enim hoc eū dedecet; propterea quòd paruos dētēs habeat. Nam **C** vti minores, ita validi atque frequētes sunt dentes eius, vt illis & hamum rumpere & grandia animalia lacerare facile possit. Plinius (nescio qua ductus ratione, quāe per suafus autoritate) secus edocere videtur; Inquit enim, *Ucantius* (vel vt alij mēdōse le- gunt, *Glanus* aut *Glanis*) qui *Glanis* uocatur, *aucteris mordet hamos, nec deuorat, sed esca spoliat*. Non omnes tamen aequè robusti atque feroces sunt; Hermi nanque atque Maandri Glanides (vt supracitato loco asseuerat Pausanias) inferiores sunt robore ijs, qui in Rheno Istro Euphrate & Phasi procreantur. Vt tādē testis est Aristoteles, ^a *Fluuiatile εἰς lacustre genus à peste quidem & ipsam immune est, sed nonnullis morbi incidit proprii; Silurus enim canis exortu potissimū (quòd sublimis innatet) sideratur, & tonitruo sopitur magno, quod & Cyprino accidit, sed leuius; Silurus vel à dracone angue, gurgite parum alto ictus interit.* **D** Cuius loci priorem partem sic transcripsit Plinius; ^b *Fluuiatilium Silurus caniculae exortu sideratur, εἰς ἀτὰρ fulgore sopitur*; vel vt in quodam emēdato codice legimus, *εἰς ἀτὰρ semper fulgore sopitur*.

V T S A P I A T, V T N V T R I A T, E T
Q V I B V S M E D E A T V R.

Glanis duram carnem habet, nec multè suauem; & propterea nullibi multi pre tij est. Aegrè etiam cōcoquitur; vnde non ab re in aliquibus locis (etsi apud veteres id vsitatū fuisse non legatur) non secus quàm reliqui magni pisces, saliri solet. Recens elixus & assus manditur. Et Plinio teste, ^c *verreas tollit eius icterum illitum*.

1 Lib. 9. cap. 25.

u Lib. 9. Epist. Epit. j.

x Hist. lib. 9. cap. 37.

y Lib. xi. cap. 45.

a Lib. 9. cap. 43.

b Hist. lib. 8. cap. 20.

c Lib. 9. cap. 16.

c Lib. 32. cap. x.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.
 HISTORIA SEPTVAGESIMA QUARTA DE
 PISCE SEPTVAGESIMO

NONO,



ANDREAS Masius Bruxellensis hebraicæ græcæ latinæque linguæ peritissimus, atque corrigendorum locorum, quæ antiquos auctores perlegentibus (maximo huius nostræ ætatis detrimento, eorum qui transcribere incuria) deprauata occurrunt studiosissimus, non solum dum in Vrbe (ob publica quorundam Germanorum principum negotia) commoraretur, in plerisque excutiendis atque castigandis græcorum scriptorū & precipuè Athenæi locis, me (quo semper familiariter admodum usus fuit) plu. imum iuuit; sed in Germaniam etiã reuersus, quò hos conatus nostros cunctatim redderet, hunc piscem ad viuum egregiè depictum ad me misit; à nonnullisque Germanorum *Ruten*, ab aliquibus *Rupper*, ab alijs verò *Trasiben* vocari commonuit; Cuius & si nullum veterum græcorum, latinorumue mentionem fecisse sciamus, libuit tamen eum in septuagesima nona nostri ordinis fede collocatum exhibere; atque ea pauca, quæ de eo à viro doctissimo & amicissimo accepimus, scriptis mandare.

DESCRIPTIO.

F Lacustris & fluuiatilis piscis est; capite compresso, oris rictu amplo, ex cuius inferiori labro pendet appendix tenuis. Branchias habet vtrinque quaternas, & pinnas etiam vtrinque binas, duas ad branchias, alteras verò duas è regione in anteriore ventris parte; ab ano per imum ventrem ad caudam vsque angusta pinnula excurrit, aliæque similes à medio dorso per dorsum reliquum ad caudam vsque extenditur. Cauda in rotundam pinnam degenerat. Non squamis, sed læui corio tegitur. Dorsum nigricat, partes reliquæ liuent, maculis per multis paruis atque nigrioribus conspersæ. Totius piscis figura oblonga est & rotunda, & propterea à pisce octogesimo haud prorsus dissimilis. Spinam habet triangularem. Caro non est supra modum delicata, sed recur longè delicatissimam, & non nihil muscum redolens vel saltem gustu.



P. 80

N. V. Boddaertiae



P. 81.

N { G. K. Wilson's
L. G. Gobius
V. G. o



P. 82

N. V. Iozzo

HIPPOLYTUS SALVIANUS.
HISTORIA SEPTVAGESIMA QUINTA
DE TRISEO

NOMEN.



IC octogesima piscis noster, quem nonnulli Insubrium, apud quos reperitur, *Bottatrisi*, alij verò *Strinzo* appellat; ^a à Paulo Iouio, atq; ^b Mathiolo, *fluuiatilis Gobius esse creditur*; verùm quàm rectè, insequente historia Gobioni dicata, vbi Gobionum differentia explicabuntur, excutiemus; ^c à Benedicto verò Iouio *triseus* vocatur. Quamobrèm cum nemo antiquorùm graecorum, latinorùmue eius meminerit; & propterea graeco latinòque nomine careat; ipsum vnà cum Benedicto Iouio, *Triseum* appellare libeat.

^a Lib. de pisc. cap. 21.

^b In comm. Diol. lib. 2. cap. 29.

^c In lib. Distic.

NATURA, ET MORES.

E Triseus longum & acutum rostrum habet; os magnū, cuius inferior maxilla Mullistar, barba insignita est; caput compressum; oculos mediocres; et ad brachias utrinque pinnam vnā latiusculam & mollem; aliaque duas minores sub ventre; ac rursus duas alias cutaceas in dorso, priorem & minorem vnā; posteriorem verò & multò maiorē, à priori scilicet ad caudā vsq; deductam, alterā. E cuius regione vna quoq; à podice ad caudam vsque delata, imò ventri subest. Cauda in vnācutam atq; cuspidatam pinnam definit. Piscis totus rotundiusculus oblongus atq; in latera compressus est; ita vt Anguille similis videri posset, ni breuior esset. Nō squamus, sed lubrica cute tegitur. Venter omnibus albecat; sed haud omnibus idē reliqui corporis color.

F Fluuiatiles enim nigricāt & unicolores sunt; lacustres verò coloribus varijs depinguntur. Nam cum capitis partes aliqua rubeāt, corpus reliquum luteū est, cinereis atq; nigricantibus quibusdā maculis insignitum. Vētriculum magnū habet; intestina ampla, ac plurima pinguedine obducta; hepar pallidū & maximū; lienē subrubecū; spinas paucas. Bilibris & trilibris fluuiatilis; sex verò aut septē librarū lacustris capitur,

LOCVS, ET PARTVS.

G Non marina, sed dulcis aquae alumnus est Triseus; in fluminibus enim & lacubus tantūm procreatur; nec in eis omnibus, aut quamplurimis; sed in nonnullis solūm Galliae cisalpinæ, vt in Ticino flumine, & Verbano & Lario lacu. Circa autem scopulos, & saxa litoribus propinqua degunt; ibique in saxosis cavernis conduntur; vnde per sepe in altum venatum exeunt. Omni anni tempore apparent, & capiuntur. Vere, & in saxosis locis pariunt.

NATURA, ET MORES.

Viua piscis est Triseus; denos nanq; annos ad minus viuere creditur. Nec facile moritur. Non solūm enim dissectus validè mouetur; sed è fartagine etiā exilit aliquādo. Gregatim viuunt, & natat. Et vti aspectu truculentus videtur, ita re vera maximus est minorū pisciū hostis, quibus vescitur; sed cum eis caret, cæno etiā & alga pascitur. Capitur toto anno, tū hamis, tum quodā retis genere, quod vulgò *Dottere* appellant.

VT SAPIAT, NVTRIAT, ET CONDIATVR.

H Inter nobiles pisces cōnumerāndus est Triseus, & maximè hyeme captus; quo quidē tēpore pinguior tenerior atq; multò suauior est; & licet totus sapiat, eius tamē iecur quod sapissimè ad hædini iecoris magnitudinē excrescit, mirè adeo sapit, vt non solūm reliquis Trisei partibus, sed piscibus etiam omnibus à nonnullis preferri soleat. Sunt etiam & lactes in eo suauissimæ; vnde iurè Benedictus Iouius scripsit.

Carnem habet teneram, sed non lentoris expertem; & propterea inter optimi succi pisces minimè recensendus. Mediocriter nutrit; nec agrè admodum concoquitur. Quouis modo cōditus palato gratus est. Maiores tamen in frusta dissecti in aqua & vino, oleo, sale, cepis, & aromatibus additis elixantur. Minores frixi, aut assi arancijque mali succo, vel omphacio conspersi, comeduntur.

^d Triseus ardentibus sit bene coctus olivo

Da secur, & lactes; cætera reddo tibi.

^d In suis Distica.

HISTORIA SEPTVAGESIMA SEXTA
DE GOBIONIBVS
GOBIONVM GENERA.



V M plura Gobionum statui genera soleant, de ijs generibus primùm dilerere oportet; quot, & quæ ea sint declarantes. Sunt igitur Gobionum alij marini, alij fluuiatiles toto inter se genere distantes. Nam fluuiatiles hic appellamus Gobios non è mari in flumina deuectos, sed in fluminibus ipsi genitos, à marinisq; corporis etiam figura (vt infra dicemus) differetes. Quorum quidem fluuiatilium gobionũ nulla apud veteres græcos habetur mentio. Aristoteles nanque atq; Galenus de fluuiatilibus gobionibus pertractates, de ijs solùm, qui è mari ad flumina annatauerint (vt infra ex citatis eorum verbis clarè constabit) loquũtur. Quamobrem cum Athenæus scribat, ^a *Fluuiatilium gobionũ meminit Dorion in libro de piscibus*, aut Dorionem quoque (vti arbitror) huiusmodi marinos in flumina euectos, fluuiatiles appellasse; aut quos ipse fluuiatiles vocauerit, nos ignorare, fatendum est. Veteribus etiam authoribus latinis incognitus fuit gobio fluuiatilis; primũq; omnium (quòd sciamus) eius meminit Aufonius his versibus.

A

^b Tu quoque fluminea inter memorande cohortes
Gobio, non maior geminis sine pollice palmis;

Præpinguis, teres, oupera congestior alio,
Propexiq; iubar imitatus Gobio Barbi.

Vnde cum nonnulli (vt in septuagesima quinta, & septuagesima septima diximus historia) piscem nostrum octogesium, atq; octogesium secundum, fluuiatilium gobionum species faciant; si hoc, ceu suum adinuentũ proferant, id eis facile condonari potest; si verò veterum quoque authorum testimonio, id cõprobari contendat; haud illis assentiendum. Quando vti veterum solus Aufonius fluuiatilẽ cognouit atq; descripsit Gobium; sic is vnicam fluuiatilium gobionũ speciem, eamq; octogesimo atq; octogesimo secundum piscibus nostris (vt infra patebit) fati diffinilem fecit. Marinarum quoque gobionum genus in diuersas quasdam species diuidunt aliqui. Verùm si notas, quibus ita Gobiones separant, intimiũs contemplerur; differentiarum potius quàm specierum ea esse videbitur diuisio. Nam & si loco atq; colore (vt infra explicabitur) Gobij marini inter se differũt; non tamen ob id, variæ (vt ipsi arbitrantur) Gobionum marinarum species, sed solùm differentia quadam constituntur. Ita vt duo tantũ sint gobionũ genera, fluuiatilium vnum, marinarum verò alterum; de quorum vtroque hic pertractabimus.

B

Aliequorum cr.
tor.

C

FLVVIATILIS GOBIONIS NOMENGLATVRA
ET DESCRIPTIO.

Cum fluuiatilis Gobionis (quem Galli *Gouion*, Lugdunenses *Gesfon*, & Germani *Gob* appellant; Itali verò propterea quòd in Italis fluminibus insolitus ferè sit piscis, innotinatam reliquere) iconem (vti par erat) hic exhibere nõ licuerit; ipsum saltẽ verbis pingemus. Fluuiatilis igitur Gobio haud multũ ad marinarũ figurã accedit; non enim crasso vt illi, sed tenui capite constat; ore est prorsus edentulo, cum illorũ denticulatum sit; geminaq; Barba, barbi instar, insignitur; vt Aufonius animaduertit inquiring, *Propexiq; iubar imitatur Gobio Barbi*; qua barba marini carent. In dorso vnicã pinnam habet, cum marini in dorso binas gerant. Brãchias habet vtrinque quaternas; & binas vtrinque pinnas; duas ad branchias, & alias duas in ventre; & rursus aliam vnã ab ano imo ventri harentẽ. Cauda non rotũda, vt marinarũ, sed lunata est. Squamis exiguis tegitur. Notus quibusdã nigricãtib; dorsum, & eius maximè singularis pinna cõspergitur. Piscis totus teres est, vt Aufonius etiã præcitaris versibus notauit. Nec multũ exerefcit; nam eodẽ authore, est nõ maior geminis sine pollice palmis.

D

MARINI GOBIONIS NOMEN.

Piscis noster octogesimus primus (qui marinus Gobius est) à Venetis Go, à Liguri bus *zglere*, & à Gallis *Goston de mer* appellatus; ab Ouidio *Gonus*, à Martiale *Gobius*, à Columella à Plinio atque Iuvenale *Gobio*; ab eodèque Plinio *Cobio* quoque (græco more) vocatur. Græcè verò *καβίος*, & vt refert Athenæus, ^c à *Nimæno in libro de piscibus καβίος*, eodemque referente, ^d à *Sienlis, Nicanaro Colophonio in linguis, & Apollodoro in ijs, quæ scripsit de Sophrone, authoribus καβίον* etiam nominatur.

^c Lib. 7. fol. 114. r. 4.
^d Lib. 7. fol. 114. r. 4.

MARINI GOBIONIS DESCRIPTIO.

E Gobius marinus caput habet crassum, ceruicem latam, oculos eminentes & sursum spectantes, os mediocre & paruis dentibus munitum, branchias vtrinque quater nas, & binas vtrinque etiam pinnas, duas latas & rotundas ad branchias, reliquas duas in ventre. Quæ tamen duæ ventris pinnae ita in Gobijs inter se iunguntur, vt singularis potius quàm gemina pinna appareat. Aliam præterea vnicâ à podice in imo ventre, & alias duas in dorso, priorem & minorem vnam, posteriorem verò & maiorem alterâ, vt ranque aculeis carentem habet. Cauda non in lunatam, sed in rotundâ pinnam degenerat. Venterculus oblongus est, & fatis amplius; ^e Cui complures hærent appendices; vt notauit etiam Aristoteles. Intestina sunt mediocria, multis gyris reflexa. Hepar pallet; ex quo fellis vesica pendet. Piscis totus rotundus est & teres. Et licet lubricus sit, vt Ouidius animaduertit iniquens, ^f *Lubricus est sine nocui non Gonus ulla*, squamis tamen rotundiusculis tegitur. Coloratus etiam piscis est, verum haud omnes iisdem depicti sunt coloribus. Hicæsius enim apud Athenæum iniquens; ^g *δικτάριον δὲ ἰσσομὴ ὁ λευκότερον τῶν μελῶν*, ^h *δὲ τῶν χλωρῶν καβίαν ἀγρῆ, χαυνοτέρα ἔστι, καὶ ἀλιπτετέρα*, id est, *superantibus albi nigros; pallentium autem (τῶν χλωρῶν enim, non viridium, sed pallentium vel flauescentium hoc loco verti debet; quando χλωρός non solum viridem sed pallidum etiam atque croceum siue flauescentem significat; Gobij verò vt pallidi ac flauescentes sarpes, ita virides nunquam apparent) Gobionum caro laxior est, & minus pinguis; & Diphilus apud eundem dicens, ⁱ καβίαν ὅτι μικροὶ καὶ ὅτι λευκοὶ ἀπλοὶ εἰσι, ἀβροχοὶ, ἰσχυροὶ, ἐπιπτετοὶ ὅτι*

^e Hist. lib. 2. cap. 17.

F *δὲ χλωροὶ (καλοῦνται δὲ καυλίνοι) ἔσθρα ἔσι καὶ ἀλιπτετεροι; hoc est, Gobionum parui & albi tenentur sunt, viris non respicientes, boni succi, concocti faciles; pallentes autem (quos caulines vocant) siccantur & minus pingues; alborum nigrorum, atque pallentium gobionum meminerunt. Alborum præterea mentionem fecit & Aristoteles scribens; ^j Gobionem album Euripi, non esse pelagium, certum est; quæ quidè verba, infra vbi de loco pertractabitur, excutiemus. Hæc tamen colorum siue picturæ varietas, non species diuersas (vt diximus supra) sed differentias gobionum facit. Non secus enim quàm Anguillæ Tineæ (vt in earum historijs diximus) loci ratione colorem variant. Nam qui Gobionum puriorè maris parè incolunt, minus picturati sunt; & propterea ab Hicæσιο & Diphilo, non quia verè candidi sunt (quum nullus marinorū Gobionū sit candidus) sed quia minus colorati, ac ex albo leuiter flauescentes, albi vocantur. Qui verò in cœnosis atque paludosis marinis locis degunt, cum ex flauo nigricent; cuiusmodi noster est octogesimus primus piscis, à Venetis (vt dictum est) Go appellatus, nigri dicuntur ab Hicæσιο. Qui postremo circa saxosa maris loca viciant (quales sunt Venetijs *rogandii* appellati) est varijs depicti sunt coloribus, cum eorum tamen partes plurimæ flauescant, *χλωροὶ* id est *pallentes siue flauescentes* ab Hicæσιο & Diphilo iurè vocantur. Haud multum augetur Gobius, vix enim palmum superat vnquam. Quod Columella etiam testatur, iniquens; ^k *Exiguusque Gobius, & quisquis denique est incrementi inuanti piscis maiorem alit; atque Galenus dicens; ^l Gobius ex eorum etiam numero est, qui paratè perpetuò manent. Vt tamen author est Aelianus, ^m In mari rubro dhorum & sarpes trium cubiterum n. feruntur.**

^f In frag. fol. 37. 23.

^g Lib. 7. fol. 114. r. 31.

^h Lib. 8. fol. 177. v.

G *δὲ χλωροὶ (καλοῦνται δὲ καυλίνοι) ἔσθρα ἔσι καὶ ἀλιπτετεροι; hoc est, Gobionum parui & albi tenentur sunt, viris non respicientes, boni succi, concocti faciles; pallentes autem (quos caulines vocant) siccantur & minus pingues; alborum nigrorum, atque pallentium gobionum meminerunt. Alborum præterea mentionem fecit & Aristoteles scribens; ^j Gobionem album Euripi, non esse pelagium, certum est; quæ quidè verba, infra vbi de loco pertractabitur, excutiemus. Hæc tamen colorum siue picturæ varietas, non species diuersas (vt diximus supra) sed differentias gobionum facit. Non secus enim quàm Anguillæ Tineæ (vt in earum historijs diximus) loci ratione colorem variant. Nam qui Gobionum puriorè maris parè incolunt, minus picturati sunt; & propterea ab Hicæσιο & Diphilo, non quia verè candidi sunt (quum nullus marinorū Gobionū sit candidus) sed quia minus colorati, ac ex albo leuiter flauescentes, albi vocantur. Qui verò in cœnosis atque paludosis marinis locis degunt, cum ex flauo nigricent; cuiusmodi noster est octogesimus primus piscis, à Venetis (vt dictum est) Go appellatus, nigri dicuntur ab Hicæσιο. Qui postremo circa saxosa maris loca viciant (quales sunt Venetijs *rogandii* appellati) est varijs depicti sunt coloribus, cum eorum tamen partes plurimæ flauescant, *χλωροὶ* id est *pallentes siue flauescentes* ab Hicæσιο & Diphilo iurè vocantur. Haud multum augetur Gobius, vix enim palmum superat vnquam. Quod Columella etiam testatur, iniquens; ^k *Exiguusque Gobius, & quisquis denique est incrementi inuanti piscis maiorem alit; atque Galenus dicens; ^l Gobius ex eorum etiam numero est, qui paratè perpetuò manent. Vt tamen author est Aelianus, ^m In mari rubro dhorum & sarpes trium cubiterum n. feruntur.**

ⁱ Hist. lib. 9. cap. 37.

H *δὲ χλωροὶ (καλοῦνται δὲ καυλίνοι) ἔσθρα ἔσι καὶ ἀλιπτετεροι; hoc est, Gobionum parui & albi tenentur sunt, viris non respicientes, boni succi, concocti faciles; pallentes autem (quos caulines vocant) siccantur & minus pingues; alborum nigrorum, atque pallentium gobionum meminerunt. Alborum præterea mentionem fecit & Aristoteles scribens; ^j Gobionem album Euripi, non esse pelagium, certum est; quæ quidè verba, infra vbi de loco pertractabitur, excutiemus. Hæc tamen colorum siue picturæ varietas, non species diuersas (vt diximus supra) sed differentias gobionum facit. Non secus enim quàm Anguillæ Tineæ (vt in earum historijs diximus) loci ratione colorem variant. Nam qui Gobionum puriorè maris parè incolunt, minus picturati sunt; & propterea ab Hicæσιο & Diphilo, non quia verè candidi sunt (quum nullus marinorū Gobionū sit candidus) sed quia minus colorati, ac ex albo leuiter flauescentes, albi vocantur. Qui verò in cœnosis atque paludosis marinis locis degunt, cum ex flauo nigricent; cuiusmodi noster est octogesimus primus piscis, à Venetis (vt dictum est) Go appellatus, nigri dicuntur ab Hicæσιο. Qui postremo circa saxosa maris loca viciant (quales sunt Venetijs *rogandii* appellati) est varijs depicti sunt coloribus, cum eorum tamen partes plurimæ flauescant, *χλωροὶ* id est *pallentes siue flauescentes* ab Hicæσιο & Diphilo iurè vocantur. Haud multum augetur Gobius, vix enim palmum superat vnquam. Quod Columella etiam testatur, iniquens; ^k *Exiguusque Gobius, & quisquis denique est incrementi inuanti piscis maiorem alit; atque Galenus dicens; ^l Gobius ex eorum etiam numero est, qui paratè perpetuò manent. Vt tamen author est Aelianus, ^m In mari rubro dhorum & sarpes trium cubiterum n. feruntur.**

^k Lib. 8. cap. 17.

^l Clas. 2. fol. 29. D.

^m Lib. 13. cap. 7.

FLUVIATILIS GOBII LOCVS, CAPTVRA ET PRAESTANTIA

Fluuiatiles Gobij (quorum, vt diximus, solus veterum Aufonius meminit) in fluminibus nascuntur & degunt. Et sicuti in plerisque Gallia fluuijs frequentes adeo sunt, vt Gallis satis cogniti sint pisces; sic Italis parum sunt noti; propterea quod non solum in paucis nostrorum fluminum, sed in ijs rari etiam reperiri soleant. Cadaverum caluarijs in aqua proiectis magnoperè delectantur; quod cum Gallis piscatoribus exploratum sit; boum & eorum asseruata capita in Ligerim atque in alios fluuios, in quibus visitant, conijciunt ea illecebra allestos facile plurimos capiunt. Carnem habent teneram, & prapinguem; vt supra citatis versibus Aufonius testatur. Sunt etiam boni fucci, cococtu faciles, atq; sapidi; vnde iure multis in locis nobiles pisces existimantur.

MARINI GOBIONIS LOCVS.

Cum marinorum piscium alij in alto mari degant, & propterea pelagici appellantur; alij verò circa litora visitent, & litorales dicantur; ab Aristotele & Oppiano inter litorales Gobio recensetur. Quibus assentitur & Galenus noster inquit, Gobio litoralis est. Et cum rursus marina litora, aut arenosa, aut saxosa sint; in vtrisque Gobij degunt; vt author est Oppianus his verbis.

atque Galenus hisce, Gobius in arenosis litoribus, aut saxosis pronatorius nitit; idem præterea com

probare videtur & apud Athenæum Diocles, dicens; Gobionum qui saxatiles sunt carnem teneriorem habent. Ex quibus clarè patet, quod sicuti Gobij neque omnes, neque perpetuò in saxosis locis degunt; sic inter verè saxatiles pisces non sunt connumerandi; vt in hystoria octogesima explicatè declarauimus. Nec solum in ijs, quæ diximus litoribus, sed in fluuiorum etiam ostijs, in fluuijs ipsis, in stagnis, atque in stagnis maritimis reperiuntur Gobij. Quod tum Aristoteles tum Galenus notarunt; ille enim, subuenit etiam fluuios genera piscium complura, & præstant in fluentis & lacubus, vt Amia, & Mugiles, Gobiones etiam pinguescunt in fluuijs inquit; hic verò Gobiones in fluminum ostijs, aut stagnis, aut stagnis maritimis etiam nascuntur, prodidit. Et licet in plerisque marinis litoribus frequentes satis esse soleant gobij; in nostro tamen Romano litore ferè nunquam cõspiciuntur. Vt demum testis est Aristoteles, De Euripo pirrhæo pisces per hyemem omnes, excepto Gobione foras enant, propter frigus, locus hic enim frigidior est; sed in eunte vere eodem redeunt. Et vt idem subdit, Gobio d'èn τῶ ἐπιπαραφουρίαν, ἢ ἐστὶ πλάγιος ὁ λευκὸς κοβίος, id est, gentiorum in Euripo, non est pelagius albus gobius (vel vt vertit Theodorus, Gobionem album Euripi, non esse pelagium certum est) Quibus verbis albus Euripi Gobio (vt quispiam suspicari posset) haud quaquam fluuiatilis esse, credendus est; propterea quod ipsum, pelagium non esse, testetur Aristoteles. Nam hoc loco pelagus non à flumine, sed ab Euripo, hoc est ab angusta maris parte insulam Euboicam à Bœotia breui spacio seingente; & pelagios pisces non à fluuiatilibus, sed ab Euripicis, id est ab ijs qui in Euripo gignuntur, separat; vt ipsemet clarè his sequentibus verbis declarat; Apud Lesbum insulam, omnia tam pelagia, quam Euripica, præter solè in Euripo.

NATURA, ET MORES.

Vt proditum est ab Aristotele, Paruunt iuxta litora Gobiones, siveque oua lapidum amplexibus mandant, latiuscula et arenida. Eodemque authore, et de aliis apud, gobios ichthiologos, id est, reliqua autem apud, factura piscium est, καβίτης quidem (vel vt vertit Theodorus Gobionaria) vocata Gobionum paruorum et ignobilium, qui terram subeunt; & non vt vertit Theodorus, quæ gobionaria dicitur gobiones paruos, ignobiles, qui terram subeunt, creat. Quod sic transcripsit Athenæus; Est alia apud καβίτης appellata, nascitur autem ex parujs & ignobilibus gobionibus, in arena versantibus. Quæ autem sit Apud καβίτης, in secundo libro nostro, vbi de reliquis Apuarum generibus pertractabitur, explicatè declarabimus. Ab eodem præterea Aristotele, inter gregales pisces Gobij connumerantur. Et vt idem tradidit, Lato, alga, musco, et eo, quo d caulium vocant, atque emfescente materia nascuntur. Aeliano autem teste, Gobio Draco pisces marini pingendo venenum emittit.

Hist. lib. 8. cap. 13
Lib. 1. fol. 109. 36.
Clas. 2. fol. 29. D.
Lib. 1. fol. 109. 36.
Clas. 2. fol. 29. D.
Lib. 7. fol. 154. 33.
Hist. lib. 8. cap. 19.
Clas. 2. fol. 29. D. G.
Hist. lib. 9. cap. 37.
Hist. lib. 9. cap. 37.
Hist. lib. 9. cap. 37.
Hist. lib. 6. cap. 33.
Hist. lib. 6. cap. 35.
Lib. 7. fol. 143. 22.
Hist. lib. 9. cap. 2.
Hist. lib. 8. cap. 2.
Lib. 13. cap. 7.

A

B

C

D

Theodori errot.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

INNT, *mirum tamen mortiferum*. Quod sic transcripisse videtur Oppianus.

Horrendus curvo qui gaudet Scorpius antro,
Gobius in fulva nimum contentus arena.
Et Canis, atque Draco, volucrisque per equora Hirundo,
Hi duris pugnat stimulis fundantque venenum.

Aelianus & Oppianus notantur.

Verum cum Gobius nullo stimulo, aculeoque armetur; haud hoc illis assentiendum est. Plinius Theophrasti auctoritate refert, ^b *In ponto apprehendi glacie piscum maxime Gobione, non nisi patinarum calore vitalem motum facientes.*

Lib. 2. fol. 227. 56.

Lib. 9. cap. 37.

E QUANTAE SIT AESTIMATIONIS.

Esti Gobius cum nobilissimis piscibus conferri non debeat, ut testari videtur Iuvenalis iniquiens; ⁱ *Nec Nullum cupias quum sit illi Gobio, non enim in laetitia;* haud tamen spernendus est; cum iucundè satis sapiat; & propterea apud etiam veteres in aestimatione fuit.

Vnde cecinit Martialis, ^b *Principium canis Gobius esse solet.* Et Galenus, ^c *praestantissimum ad uoluptate;* Et inofius apud Athenaeum, ^m *sapore gratum ipsum esse,* testatur. Antiphanes verò apud eundem Athenaeum, sic Gobios celebrat; ⁿ *Venio ad nuptias ipse dedit in creatus obolo thias diis deatibusque omnibus;* Heroibus verò liba tribuam; Vobis autem mortalibus emi Gobiones; furem recedere imperavi, Ichthyopolam addo; dico tibi populam horum; sunt enim Phalerici.

Et Menander, ut idem refert Athenaeus, inquit; ^o *Ichthyopolam medo quidam quatuor drachmis aestimant Gobios nullo.* Non omnes tamen aequalis sunt praestantiae; Aristotele namque auctore, ^p *Apud Cretam insulam satis pinguis sunt; & ut alibi tradidit, q pinguescunt etiam in sinu.* Apud Athenaeum, ^r *Vitescit albos nigros praefert;* ^s *Diphilus pernos et albo teniores esse testatur;* ^t *Diocles saxatiles timorem carum habere existimat.* Antiphanes verò (ut paulò ante citauimus) *phalericos celebrat.*

Ut autè Galenus noster testis est, ^u *Præstantissimus ad uoluptatem, conuersionem, si nul ac distributionem & succi bonitatem est is, qui in arenosis litoreis, aut saxosis promontoriis vivit.* Non autem equè est iocundus, neque boni succi, neque ad coquendum facilis, qui in fluminum ostiis, aut stagnis maritimis versatur. Quòd si aqua limosa quoque fuerit, aut fluminis urbem expurget; Gobio, qui in eis gignetur, erit deterius; cui alii omnes pisces, qui in aquis huiusmodi versantur.

versantur.

V T N V T R I A T.

Ut refert Athenaeus auctore Hicetio, ^x *Gobiones multi succi sunt, facile excernuntur, non multum nutriunt, nec bonum succum gignunt.* Flauescentium autem caro substantie est rarioris, minus pinguis, succumque tenuiorem, neque ita copiosum prebet; ob magnitudinè tamè magis nutriunt. Diphilus verò apud eundem Athenaeum, ^y *Goby, inquit, alendi ratione Percis similes sunt; horum parui & albi sunt teneri, nec virus respunt; bonum succum gignunt, & facile conuocantur; flauescentes (caulines dicit) aridi sunt, & minus pingues.* Caleno autem teste, ^z *Gobiorum caro uti carne saxatulum est durior, ita mollior quam Mullorum; ipsa igitur proportione*

^h *refectum corpus nutrit.* Et ut rursus prodidit, ^a *Gobiones non perinde mollem, ac Asellus & saxatiles carnem habent.* Spinas perpaucas habet Gobius; vnde iurè dixit Ouidius, ut supra etiam citauimus, ^b *Et spina non nocens huius.* Ut auctor est Dioscorides, ^b *Gobius recens in alium suillum confusus decoquitur in sextariis aque duodecim, quoad sextarii duo supersint; deinde excolatus, & sub dio refrigeratus, bibentes per inferna sine molestia purgat; Idem vulneribus canum, & serpentium impositus medetur.*

i Saty. xi. 4.

k Lib. 13. 88.

l Clas. 2. fol. 29. D.

m Lib. 7. fol. 134. 32.

n Lib. 7. fol. 134. 40.

o Lib. 7. fol. 134. 43.

p Hist. lib. 8. cap. 13.

q Hist. lib. 8. cap. 10.

r Lib. 7. fol. 134. 31.

s Lib. 8. fol. 177. x.

t Lib. 7. fol. 134. 33.

u Clas. 2. fol. 29. D.

x Lib. 7. fol. 134. 30.

y Lib. 8. fol. 177. x.

z Clas. 2. fol. 29. E.

a Clas. 2. fol. 29. G.

b Lib. 2. cap. 29.

HISTORIA SEPTVAGESIMA SEPTIMA

D E C I T O .

N O M E N .



PISCIS nostri octogesimo secundi; qui Romæ Messore & capo grosso, in Etruria Chiozzo, in Gallia cisalpina Capione & Bai, et in Gallia transalpina Chabot vocatur; veterum nemo (quod sciamus) præter unum Aristotelem meminit. Ab eo enim (vt in impressis habetur codicibus) βοίτας, vel (vt legisse videtur Theodorus quippe qui Cottum vertit) κόττος, vel (vt in vetustissimo manuscripto exemplari uidimus) βοίτας appellatur. Quam

quidem postremam lectionem ueriores putamus; non ex eò solùm, quòd codicis sit antiquissimi & præstantissimi Vaticanæ bibliothecæ; sed ob id quoque, quòd cum

Aristotelis locus corrigitur.

^a Hist. lib. 4. cap. 8.

Aristoteles dicat, ^a Addo etiam pisciculos finitiales, quos βοίτας uocant, qui sub saxis stabulantur; et πὸ τοῦ βοίτου, id est, à cubili, βοίτοι hi pisces vocari potuisse uidentur. Aduertendum tamen, ne nominum decipiamur similitudine, apud Athenæum κόττος etiam piscem reperiri; qui quidem Athenæi κόττος ut ab hoc nostro Aristotelis βοίτου diuersus esse uidetur; sic qui piscis sit, haud facillè est intelligere; quando uon solùm ipse duntaxat Athenæus mentionem eius fecit, sed neque etiam aliud, de eo testatum reliquit, quàm quòd ^b Cytus Baccho dicitur. Quòd uerò octogésimus noster secundus piscis, Aristotelis Citus sit; ex uerbis eius clarè satis cõicij potest. Nam cū ipse pisces audire declaràs inquirat; ^c Addo etiam pisciculos finitiales, citos nomini (vel cottos ut uertit Theodorus) qui sub saxis stabulantur; capiuntur enim à nonnullis saxo percusso, sub quo latent; protinus enim inde extrahuntur, ut qui audiunt et caput streptu tenentur; hic noster paruus est & fluuiatilis; & sub saxis stabulari, eisdè que percussis fugari & capi, magis quàm quiuis alius solet.

^b Lib. 7. fol. 162. 24

^c Hist. lib. 4. cap. 8.

Hunc præterea cum fluuiatlem Gobionem esse asseueret nonnulli; si propterea quòd marino Gobioni simillimus sit, fluuiatlem gobionem eum vocari posse et debere contendant; non solùm id eis libenter assentimus; sed eorum etiam laudamus diligentiam; quippe qui nouum & congruum ob similitudinem huic pisci nomen imposuerint. Animaduertendum tamen neminem veterum tali nomine eum appellasse. Nam ut in superiore diximus historia, solus antiquorum Aufonius fluuiatilis gobionis meminit, is que ut ibidem monstrauimus, alium ab hoc nostro piscem fluuiatili Gobionem fecit.

D E S C R I P T I O .

Citus marino gobioni paruo (ut diximus) admodum similis est; magno enim est capite (unde omnes ferè eius uulgares nomenclaturæ ortæ uidentur) elata ceruice; oculisque eminentibus, & sursum spectantibus. Os habet latum & edentulum; brachias utrinque quaternas; & binas utrinque pinnas, ad brachias duas satis magnas, & duas alias minores in ventre. In dorso præterea alia duæ eriguntur; quarum prior minor est, posterior maior. Et postremò imò etiam uentri alia una singularis ab ano subnectitur. Cauda in uncam & rotundam pinnam degenerat. Lubricus est ut Gobius, squamis tamen tenuibus contegitur. Ventriculus est satis amplus. Intestina gyris plurimis reuoluuntur. Hepar pallet. Fellis uesica ex hepate pendet. Totius piscis figura teres est. Dorsum ex cinereo nigricat, latera cineracea sunt,

D

H I P P O L Y T V S S A L V I A N V S .

venter albicat, dorſi verò pinnæ liuentibus maculis inſigniuntur. Minori incrementi piſcis eſt, rarò nanque annularis digiti longitudinem & craſſitiam æquat.

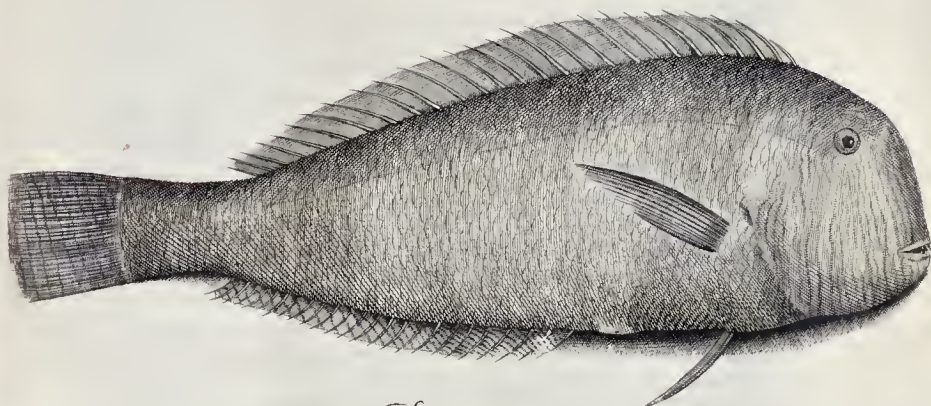
L O C V S .

Fluuiatilis piſcis eſt Citi; in fluminibus enim gignitur & degit; minorumque potius quàm maiorum fluminum incola eſt. In tãtumque minora diligit flumina, vt in riuulis etiam tenuiſſimis procreari ſoleat. Et paruorum fluuiorum atque riuulorum adeo eſt amans, vt pauci ſint, in quibus non reperiantur Citi.

V T S A P I A N T , V T N V T R I A N T , E T V T C O N D I A N T V R .

Sapidi adeo piſces ſunt Citi, vt nullis aliis minutis piſciculis in guſtus ſuauiſſime cedat. Et iurè propterea vbique ſerè in multa ſunt exiſtimatione; præſtantiores tamen ſunt, qui in purioribus & ſaxoſis fluminibus, vel riuis viciunt. Carnem habet nullis ſpinis præter eam quæ per dorſum excurrit præpeditam, teneram non viſcidam boni ſucci & concoctu facilem. Vnde in marinorum penuria (quibus ſemper, quòd ad tuendam valetudinem attinet; fluuiatiles, vt in hiſtoria octogefima declarauimus, inferiores ſunt) valetudinarijs concedi poſſent. Ob eorũ tenuitatẽ cum commodè neque elixari, neque aſſari poſſint, in ſartagine optimo oleo fixi, & arancij mali ſucco conſperſi manduntur.

P. 83. N. { G.
L.
V. Pesce peccato



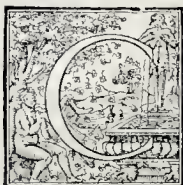
P. 84. N. { G.
L.
V. Mesoro



P. 85 N. { G. Ιουλις.
L. Julia.
V. Donzella



P. 85
L. Julia



E

VM nihil magis probum dedecet virum, quàm ementiri, & imposurâ facere; nostri octogesimi tertij piscis græcû & latinum nomen ignorare, aperte atq; ingenuè cõfiteri potius volumus, quàm iustibus & commentijs coniecturis græcè & latinè ipsè appellare cõtendentes, alieno abuti nomine. Huius igitur piscis nostri, què Romæ *vesce pettine*, & in plerisque alijs locis *Rafon* vocant, prisca nobis adiuvenire nomina lucufq; non licuit. Nec ob id tamè ab hisce nostris piscatorijs conatibus ipsam arcendû duximus; fieri enim forsân poterit, vt aut alij, aut nos in posterum peculiare suum venemur vetus nomen. Quod si non accidat, præstantius nihilominus est, hanc quantulamcunque, quàm nullam eius tradi cognitionem.

D E S C R I P T I O.

Peculiarem adeo figurâ habet octogesimus tertius piscis noster, vt nulli alij pisciû similis videatur, ob omnibusque inter nosci facillè possit. Capite enim permagno est, valde tamè (non fecus quàm corpore toto) cõpresso, & omni prorsus rostro carète. Linea namq; anteriorem capitis, siue totius corporis partem terminans, longa satis & recta, atq; ferè ad perpendicularum è summo capitis vertice ad inferiorem usq; maxillam defertur. In infimo cuius anterioris atq; ferè perpendicularis partis loco os positû est paruum, dentibus acutissimis & paruis, præter quatuor anteriores & longiores, minutum. Oculi parui sunt, & in superiore capitis sede collocati. Branchias vtrinq; quatuor has habet; & binas etiam vtrinq; pinnas, duas latiores ad branchias, & duas alias angustiores in ventre. In dorso vnica erigitur pinna, non multum lata, sed satis longâ; à primo namq; dorso exorta per dorsum totû ferè usque ad caudâ extenditur. Imo præterea vètri alia vna singularis pinna ab ano (qui in hoc pisce propius ad caput quàm ad caudam accedit) nata, & usq; ferè ad caudam producta subditur. Cauda in vnâ & latam pinnam degenerat. Ventriculum habet mediocrè; intestina pinguedine plurima obducta, & multis gyris circumacta; hepar pallidum; & fellis vesicam iccinori annexam. Piscis est latiusculus valdè, Fabri instar compressus, squamis magnis contextus, & varijs atq; pulcherrimis coloribus egregiè depictus. Caput enim, maxillæ, & branchiarû opercula plurimis caruleis lineis insignita apparent. Inu ventris & caudæ pinne subflauis & virentibus lineis inter se cancellatim commixtis, decenter admodum depictæ sunt. Pinna dorsû rubra est, nonnullis caruleis cõspersa maculis. Corpus reliquum ex albo flauescit. Ad multam molem non excrefcit, palmi namque mensuram excedere non solet.

L O C V S, E T N A T V R A.

H Piscis, de quo agimus, marinus est; litoralis & non pelagijs; ac litorum maximè quæ saxis abundant, incolæ. Nec omni mari cõmunis est; in quâ plurimis enim marinis locis ne reperitur quidem; in nonnullis verò raris habetur. In nostro namq; Romano foro piscatorio vix deni aut duodeni quot annis conspiciuntur. In Rhodio tamè in Siculo atq; in Hispano mari frequètijs gignitur. Soluagus piscis est, imbellisq; & infirmus; carniuorus tamen. Vnde cum ob imbecillitatem corporis, ac paruitatem oris maiores aggredi non audeat pisces; paruis Lologunculis, Sepiolijs, Apuis, atque reliquis minoribus pisciculis vescitur.

V T N V T R I A T, E T V T S A P I A T.

Carnem habet teneram & friabilè, boni succi, atq; concoctu facilè; vnde in saxatiliû penuria, ipsi substitui, atq; valetudinarijs apponi potest. Nullis ferè alijs spinis, præter eas quæ dorsû spinâ constituunt, interciditur. Gustui suauissimus est. Et propterea vbi vbi capi solet, in maxima habetur existimatione.

HISTORIA SEPTVAGESIMA NONA

D E B L E N N O

N O M E N .



ISCIS noster octogesimus quartus, qui Romæ (non secus quam Vranoscopus & Citus) *Messore*, In Narbonensî provincia à nonnullis *Lebre de mar*, & à Corcyrensisibus atque à quibusdã alijs nostri temporis græcis *Cepala* vocatur; ab Oppiano *βλέννος*, & ab Athenæo *βελίννος* appellatur; à Plinio verò priori græco seruatò vocabulo, *Blennus* dicitur. Et licet ex ijs, quæ hi de Blenno scripta reliquere (apud enim reliquos authores nullam Blenni piscis mentionem fieri scimus) comprobari posse non videatur, hunc piscem nostrum

Blennum esse; quando Plinius non nisi, ^a *Blennorum cinerem cum ruta ussica vitia eorū calculos sanare*

prodidit; & Oppianus solum ^b *inter pisces, qui herbosa litora incolunt, Blennum vocensuit*; Athenæus

verò ^c *Cothio duntaxat Blennum similem esse dixit*. Non tamen temerè sed verisimilibus coniecturis persuasi, hūc Blennum esse asseueramus. Nam cum *βλέννα* mucum, *βλέννος* ve-

rò ignauum & segnem significet; hic noster piscis, qui præ cæteris mucosus, quiq̃ue ignauius & timidus, atque segnis & tardus est (vt infra dicemus) *βλέννος* iurè vocatur.

Ad hoc accedit, quòd in herbosis litoribus viuit; quòd Bléno tribuit Oppianus. Ad

de postremò quòd (vt infra declarabimus) *Cothio* siue *Gobio* absimilis non est; què

admodum *Cothio* similem Blennum facit Athenæus. Verùm cum Athenæi verba

sic legantur ^d *Ἐστὶ δὲ καθιδὼ τὸν ἰδὲν παραπλάσιος βελίννος*, hoc est, *est autem Cothio forma similis*

Belennus; tum in verbo *καθιδὼ* tum in *βελίννος* mendum suspicor. Nam cum apud eundè

Athenæum (vt in septuagesima sexta Monstrauimus historia) à Numenio *κάτος*, & à

Siculis *κάτων* *Gobius* appelletur; *κάτου* verò nusquam alibi mētio habeatur; haud ab

re esset *ι* expuncto, *κάτω*; aut *θ* in *β* commutato, *καβίω* pro *καθιδὼ* corrigere; nam

vti tum *κάτω*, tum *καβίω*, faciliè in *καθιδὼ* depruari potuit; sic vtraque castigatio ratio

ni admodum consentanea est. Pari ratione cum Plinius & Oppianus Blennum piscè

vocent, *Blennus* verò à nullo, præterquam hūc ab Athenæo, inter pisces connume

retur, *ι* expuncto, *βλέννος* in Athenæo etiam restituendum esse videtur. Cum præte-

rea præcitatis verbis statim subiungat Athenæus ^e *Ἐπιχάρμης αὐτὴν ἐν νυκτὶς ἕβης βελίννας* quos-

dam pisces vocauit, his verbis; *Age autem Trizlais gibbas, Bæonassque insuauis*; Et apud Atticos est etiam *Trouerubium*,

ne mihi *βελίνν* malus piscis; Vti *βελίννα* vilem & malum piscem esse testatur; sic haud expli-

cat, an *βελίννος* & *βελίνν*, vnus & idem piscis, vel diuersi potius sint. Verùm cum *βελίνν*

piscis *ἄπο τοῦ βελίνου*, hoc est, breui vel paruo dici videatur; & vilis sit & malus; haud

ab re esset arbitrari, *βελίννον*, quippe qui (vt infra dicemus) paruus est & vilissimus,

βελίννα etiam vocari consueuisse.

D E S C R I P T I O .

D

Blennus magnum caput habet; oculos etiam magnos & eminentes, atque superiore parte duabus cutaceis appendicibus, marini Scorpionis instar, ornatos; os mediocre, ori piscis octogesimi tertij simillimum, ferratis & validis denticulis munitum; branchias vtrinque quaternas; & binas etiam vtrinque pinnas, duas latas rotundas crassas & fatis magnas ad branchias; & alias duas multò angustiores in ventre, sed ca-piti valde propinquas. Præter has autem, alia vna magna & inæqualis in dorso extat, quæ quidem vti à primo exorta dorso vsque ferè ad caudam deducitur, sic prior pars

E E ij

Athenæi locus corrigitur.

C

D

a Lib. 32. cap. 9.

b Lib. 1. fol. 108. 35.

c Lib. 7. fol. 144. 36.

d Lib. 4. fol. 144. 36.

e Lib. 7. fol. 144. 36.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

eius capiti proxima latissima est, & tenuibus quibusdam aculeis instructa; posterior verò multò angustior. In latiore huius pinnae parte macula nigra albicanti circumdata circulo, parvi argentei numismatis magnitudine, figura verò illis, quae in extremis pinnis caudae Pauli auis visuntur, similis, apparet. Ab ano rursus altera singularis pinna & angusta per ventrem imum, ad caudam usque extenditur. Cauda verò non in bandam, sed in vnicam pinnam definit. Ventriculus est satis amplus & crassus. Intestina etiam lata sunt & multis gyris reflexa. Hepar albicat. Fells vesica iecinori haeret. Piscis totus teres est, & adeo lubricus (ob plurimum mucum, quo semper oblitus capitur) ut vix manibus adstringi possit. Squamis tegitur paucis tenuibus & facile deciduis. Depictus est piscis, cum enim totus ferè luceat, partes eius pleraeque ex luïdo rubent; nonnullae verò flavescent. Nec multum excrefcit, Gobium nanque magnitudine non superat. Quamobrem cum non solum magnitudine, sed crassitie etiam capitis, tereti figura, corporis lubricitate, atque coloribus ipsis Gobiis & Blennis inter se conueniant; haud ab re (ut supra citauimus) hunc illi similem fecit Athenæus.

LOCVS, ET NATVRA.

Marinus piscis est Blennus; non pelagus, sed litoralis; litoraëque herbis virentia incolit; ut auctor est Oppianus, inquit.

Per molles tantum ripas herbasque virentes,
Smarides, Blenni, cum Sparis, Bocces utriusque,
Menides, & Tragi, simul Antherina vagantur.

f Lib. i. fol. 103. 34.

In cœnosis etiam & algosis litoribus libenter vicitat. Locis plerisque rarus est, in mari enim nostro Romano vix quotannis deni Blenni capi solent; In Græco tamen frequentior habetur. Non vagabundus, sed tardus, atque piger est piscis; haud enim longè ab ijs, in quibus viuit locis, vagari solet. Est ignauus etiam & timidus; unde frequenter inter algas latitat. Edax & gulosus est; minoribus Squillis, & minutis pisciculis, quos latens dolo potius quàm vlla audacia venatur, vescitur; in horum que penuria algas & diuersa maris purgamenta mandit.

VT NVTRIAT, ET VT SAPIAT.

Carnem habet mollem, verum glutinosam, & excrementitiam; & propterea mali succi, atque concoctu difficilem. Inspidus adeo atque ita gustui ingratus est piscis, ut vbique nullius sit pretij; soleatque infimæ etiã plebis homines eum aspernari; nec nisi in maxima aliorum piscium penuria eum comedunt.

QVIBVS MEDEATVR.

Ut auctor est Plinius, & Blennorum cibus (ut supra etiam citauimus) cum ruta vesica vitia & calculos sanat.

g Lib. 32. cap. 9.

DE SAXATILIBVS PISCIBVS.



VM iam de saxatilibus piscibus pertractandum sit, in primis qui saxatiles sunt pisces (quando haud id omnibus notum est) declarandum duximus. Fluiatiles enim pisciculi in saxosis fluuijs degentes, saxatiles à veteribus medicis tantopere laudati, à Junioribus quamplurimis crediti sunt atq; creduntur. Verùm in quàm graui hi versentur errore, Galenus noster declarat; non fluiatiles (qui semper quòd ad fatuitatem ipectat, marinis inferiores sunt) sed marinos saxatiles faciens; coq; in sex genera diuidens; atque cur saxatiles dicantur explicans his verbis. ^a Scarum, Merulam, Turdum, Iuliam, Vtecam, & Percam, à locis in quibus versari conperiantur, pisces saxatiles appellant. Non enim in lacibus, aut arenosis, aut terris litoribus, sed in petrosis promontorijs, & ubi saxa sunt delitescunt ac periant. Veterum praterea scriptorum quamplures in recensendis etiam saxatilibus piscibus errore, etsi non adeo caeco vt iuniores, capti sunt; omnes marinos pisces in saxosis locis repertos, saxatiles esse arbitrati. Cum tamen Galenus, cui in ijs quæ ad artem medicam attinent, præ cæteris credendum est, secus sentiat. Nam cum marinorum piscium nonnulli etsi in saxosis locis degant; ea tamen loca neque semper, neque omnes eiusdem generis frequentent; alij verò in petrosis promontorijs atque saxosis locis nascantur, & perpetuò viuant (ita vt nullus vnquam eiusdem generis piscis alibi quàm in petrosis locis reperiatur) sicuti hos, quos supracitato loco sex illis generibus complexus est, saxatiles esse asseuerat (cum vt ipsemet testatur, ^b Saxatiles nec alimenta, nec loca mutant, nec dulcibus aquis nutantur, ob eamque causam omnes perpetuò sint incolpati. Et vt idem alibi scribit, ^c In Saxatilibus piscibus meritò nullum sit inter congeneres discrimen mansissimum, ut qui perpetuò in purissimo mari degant, æquanque dulcissimam, & eam, quæ ex eiusmodi & marina est mixta, suggerenti) sic illos, vt qui neque perpetuò, neque omnes eiusdem generis in saxosis locis victitent (^d Cuiusmodi, ipso authore, Gobio est) à verè saxatilibus excludit. Etsi à plerisque antiquis scriptoribus hi quoque (vt supra diximus) inter saxatiles recensiti sint. Nos verò Galenum sequuti, de veris saxatilibus hic pertractabimus. Inter quos etsi primas teneat Scarus, eius tamen hoc loco (vti par erat) non collocauimus historiam. Nam cum pergrinus piscis sit, eius icon (quam ex Græcia deferri curaumus) ad nos adhuc non peruenit. Quamobrem à Iulide exordiemur, Scari historiam & iconem in secundo libro nostro exhibitori.

Juniorum error.

A

Veterum quorundam lapsus.

B

C

HISTORIA OCTOGESIMA.

DE IULIDE.

N O M E N.



PISCIS Octogesimus quintus, quem Romæ & Neapoli obscena voce *Menchia di ne*, Veneti *Donzella*, Massilienses *Donella*, Ligures *Zigorella*, Græcorum vulgus *Ighicna*, Cretenses *Afdelles*, ac Rhodij *Zillo* appellant; à Græcis *ἰουλίδης*, & apud Athenæum ab Hermippo *ἰουλίδης*; à Plinio *Iulis*, atque à Theodoro Gaza *Iulia* vocatur. Aduertendum tamen hic est, præter hunc nostrum *ἰουλίδης* siue *Iulidem* vocatum piscem, *ἰούλον* etiam inter pisces connumerari ab Aeliano atque Oppiano; etsi lanugo, & Cæreris Proserpinaque hymnus, & Vermis multipes parietibus arrepens, & præterea fructus omnis (vt græca lexica notant) *ἰούλος* alijs sit; atque *ἰούλου* etiam, authore Athenæo, *terre intestina* appellent. Quòd autem Iulis nostra alius piscis sit à Iulo Aeliani & Oppiani (qui soli veterum, quod sciamus, piscis *ἰούλον* meminerunt) infra, vbi eorum etiam citabimus verba, declarabimus.

E iij

a Clas. 2. fol. 19. C.

b Clas. 2. fol. 19. E.

c Clas. 2. fol. 19. D.

d Clas. 2. fol. 19. D.

e Athe. lib. 7. fol. 163. 18.

f Lib. 7. fol. 172. 26.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

DESCRIPATIO.

Iulis rostro est acuto; ore paruo, denticulis longioribus, atque crassiusculis labijs munito; capite tenui & rotundo; oculis paruis & rotundis, quorum nigram pupillam rubeus ambit circulus. In dorso vnicam habet pinnam, toti ferè dorso longitudine aequalem. A podice, qui in medio ventre consistit, pinna alba ad caudam vsque per ventrem imum ducitur. Ad branchias, quas vtrinque quaternas gerit, pinnae duae paruae sunt, aliaeque duae etiam paruae sub ventre. Cauda in latam & rotundiusculam pinnam degenerat. Piscis totus est palmi mensuram non excedat, si cum latitudine conferatur, longiusculus est. Squamis tegitur tenuissimus. Colore est admodum vario, ita vt pulchritudine cum Pauone pisce contendat; piscemque omnium formosissimum videri possit. Venter enim ex albo purpureisq; laeua ex caruleo flauescit, E dorsum ex glauco nigricat. Linea praeterea vtrinque ferrata ex rubeis & quadrangulis maculis, extremis solum angulis se inuicem tangentibus, conflata à summis branchiis secundum dorfi ductum in caudam defertur. Sub qua in lateribus iuxta branchias nota quaedam violacea, vtrinque carulea linea clausa, satis lata atque duplo longior apparet. Ab oris rictu per caput, & media branchiarum opercula ad eorum usque scissuram carulea etiam alia deducitur linea. Dorsii postremò ac ventris pinnae versicolore sunt; alijsque lineolis & notis versicoloribus etiam (quas verbis exprimere difficile est) nonnullae aliae partes eius pinguntur. Ventriculus paruus est; intestina gracilia; hepar pallidum, lien subrubeus. Palmi (vt diximus) magnitudinem non superat.

F L O C V S.

Marinus piscis est Iulis, in saxosis locis uicinat; uti auctor est Oppianus his uerbis,

g scopulos quos abluit vnda
Alga conspersos, & multo murice tectos
Sal, e habitant variis distincti tergora signis,
Iulides, & Pereg, Channi, Turdique virentes,
Phucides eunuci uero de nomine dicte
Cirris saltator, Mylus, Syene, Basiliscus,
Aspera saxa colunt imò defixa profundo.

g Lib. 1. fol. 108. 70.

G Galeno verò teste, vt supra etiam diximus, non solum in piscium censu, qui largiori modo loquendi, saxatiles à scriptoribus reliquis appellari solent, sed in eorum etiam numero, qui verè saxatiles sunt, recensenda est Iulis.

NATURA, ET MORES.

Ab Aristotele ^b inter gregales pisces connumeratur Iulis. Verum haud locis omnibus eam gregatim degere arbitror; nam in nostro Romano maris tractu non nisi rarissimè, & sola seniper capi solet. Ni forsitan id ea ratione accidat, quòd vt Hermippus testatum reliquit, ⁱ difficilis captus sit. Carne vescitur, minoribus nempe pisciculis; in quorum penuria algam etiam comedit. Vnde apud Athenæum, ^k κνυμένιον ἰουλιδῶνα μάργον, hoc est, Iulidem voracem vocasse opinor. Vere parit, circa saxa. Cum autem Aelianus tra-
dat, ^l Iulides pisces saxatiles sunt, quibus os sceleratissimi ueneni refertum est, quemcumque piscem degustauerint, inhabilem ad edendum, perniciosumque ei qui postea gustauerit, efficiunt. Piscatores cum squillam quam media ex parte Iulides exedissent & confecissent, sine vilo pretio parabilem offendissent, cumque inopia pressi gustare ingressi essent, illorum aluos vehementes cruciatus exceperunt; In piscatu vrinatores & natatores infestissime persequuntur; ac vt terrene muscae mordicus premunt, similiter Iulides frequentes in eos quos dixi incurrentes, morsu affligunt, quas repellere necesse habent, aut ab his demorsis, cruciabuntur; in quibus repulsandis totus vrinandi & natandi labor perit; Cumque hoc idem, sic ex eo transcribat Oppianus,

b Hist. lib. 9. cap. 2.

i Athel. lib. 7. fol. 163. 18.

k Lib. 7. fol. 137. 25.

l Lib. xi. cap. 32.

13 Lib. 2. fol. 127. 36.

Ore venenato sic ledunt fligmate paruo
 Iulides, has homines qui findunt equora vassa
 Oderunt, coguntur enim denſe agmine multo,
 Si videant homines rimantes ſaxa profunda,
 Et ſtudio celeres ſulcantes equoris vndaſ
 Erumpunt curuis petris examine multo,
 Atque cateruatim fuſe per membra natantis
 Circundant acri morſu, vel dente laborant.
 Hic morſu & rapidis gemit exagitatus ab vndaſ,
 Atque manu & pedibus madidas arcere caternas
 Nititur, he ſtreme circum immoteque ſequuntur.
 Sunt ſimiles muſcis, que autumnii tempore primo
 Meſſores feſſos circundant agmine denſo,
 Hi radiis Phębi domiti, magnoque labore
 Sudant, mordaces addunt ſua ſtigmata muſce,
 Non ceſſant donec ſatuentur ſanguine rubro,
 Sanguinis humani tanta eſt in nata cupido;

A

non de hoc noſtro piſce, qui (vt diximus) *ιουλιδος* vocatur; ſed de alio, quem eorum
 vterque non *ιουλιδος*, ſed *ιουλιον* appellat (cuiſi perperam Gyllius in Aeliani, & Lippius
 in Oppiani verſione *ιουλιον*, *απο του ιουλιδος* non diſtinguentes Iulidem interpretati
 ſint) loquuntur. Nec opinandum eſt, vnum & eundem piſcem *ιουλιδος* & *ιουλιον* vo-
 cari; cum *ιουλιδος* & *ιουλιον* diuerſorum piſcium eſſe nomina, ex multis dubio procul in
 telligi poſſit. Primũ enim ea que Aelianus & Oppianus ſuo Iulo tribuunt, Iulidi
 ab alijs ſcriptoribus non aſcribuntur; quinimo venenatum os habere, tantũ abeſt
 vt negligenter à ſcriptoribus prætermiſſum, atque ob id Iulidi non attributum credi
 debeat; vt ne vlllo quidem modo ei conuenire poſſe videatur. Nam cum ex ſaxatili-
 um numero ſit Iulis, qui omnes Galeni teſtimonio (vt ſupra etiam citauimus) in ci-
 bo innoxij ſunt & inculpari; quo pacto Iulis ore adeo venenato eſſe poterit. Nec eſt
 vt quiſpiam obijciat, Viperam etiam, cuius venenatiſſimum os eſt, eſculentam eſſe;
 nam non niſi abſciſſo capite, eam in cibum admittimus; Iulide verò non ſolũ in-
 tegrali atque capite non orbeta citra noxam veſcimur; ſed neque etiam aliquis ſcripto-
 rum Iulidi caput abſcindi oportere, ſi ea veſcendum ſit, admonuit; vti eorum plures
 id in Vipera commonuere. Præterea etſi Aelianus Iulidis (quod quidem ſciam) mē-
 tionem non fecerit, Oppianus tamen non ſolũ diuerſis in locis vtriuſque meminit,
 ſed diuerſos etiam piſces feciſſe videtur; cum varia vtrique ſupra citatis locis aſcripſe-
 rit; [¶] *Ηιπποβοſκιο* Iulo; alibi verò, [°] *Λογγινης* Iulide capi aſſeueret. Sicuti igitur Iulidem à Iu-
 lo diſſerre non dubitamus, ſic quinam piſcium Iulus ſit, adhuc aſſerere non audemus.
 Neque enim Hermolao ſubſcribendum cenſemus, qui [¶] *Βαλενα* *διſκον* (quem alij Muſcu-
 lum vocant) *Ιουλιν* vocari teſtatur.

Gyllij & Lippij
 lapſus.

B

C

Hermolao no-
 tatur.

VT NVTRIAI, ET VT SAPIAT, ET QVIBVS

D

M E D E A T V R.

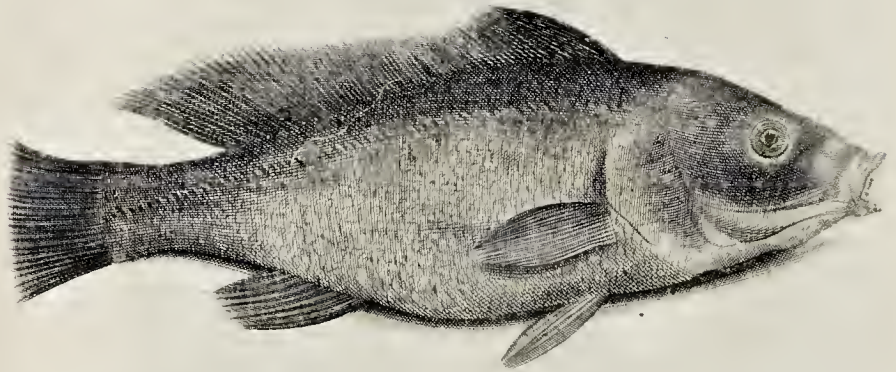
¶ Claſ. 2. fol. 29. D. E.

¶ Lib. 2. cap. 32.
 ¶ Lib. 2. cap. 9.

Galeno teſte ¶ *vti et ſaxatiles reliqui, teneram & friabilem carnem habet Iulis, concoctu facilem, & humanis
 corporibus ſubſervitiam.* Quamobrem agrotantibus etiam, vel Galeni conſilio conceden-
 da eſt. Quòd verò ad ſaporis ſuauitatem ſpectat, cum ſapidiffimis minimè conferri
 debet. Aegris in albo iure elixatur; ſanis in ſartagine frigitur, aut aſſatur. ¶ Dioſcori-
 dis & Plinij teſtimonio (quorum verba in hiſtoria ſexageſima octaua citauimus) *ido-
 neum ad aluum emolliendam Iulis ex ea paratur.*

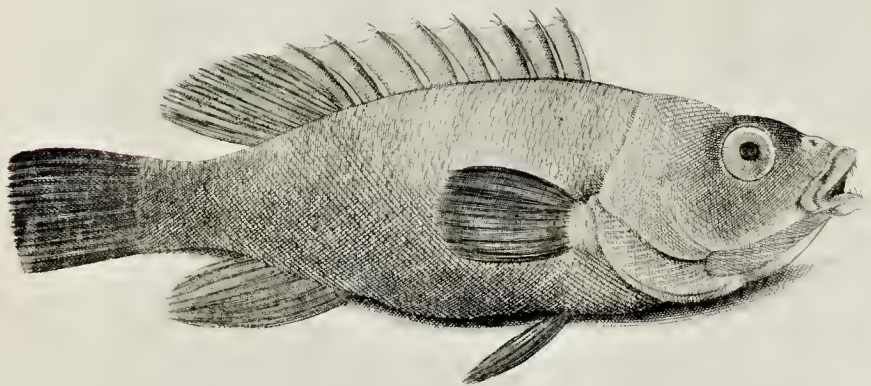
EE iiij

P. 86



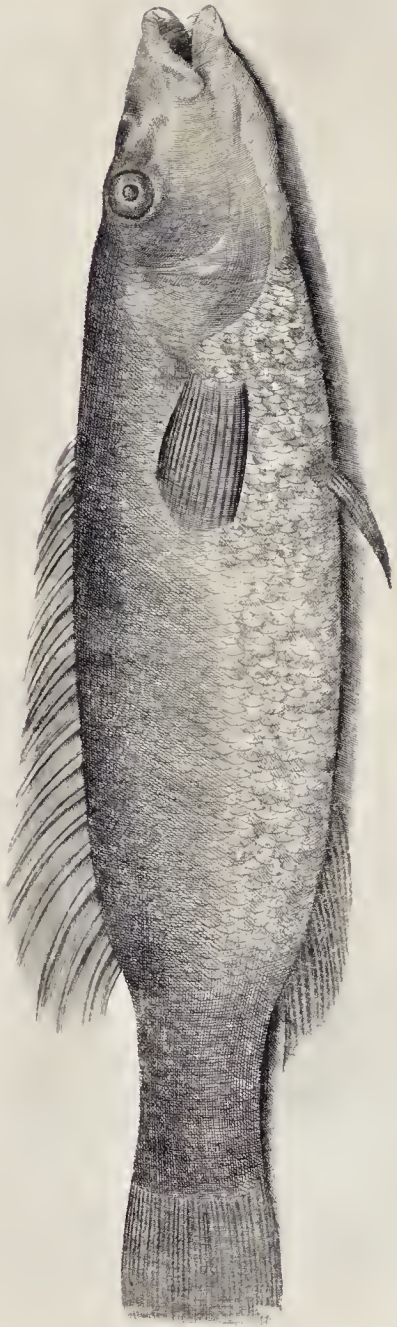
N { G ΚΙΧΛΗ
L *Turdus*.
V *Tordo*.

P. 87



N { G ΚΟΤΙΥΦΟΣ.
L *Merulo*.
V *Merlo*.

P. 88



N { L. turdi spes.
V. verrillon.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.
HISTORIA OCTOGESIMA PRIMA.
DE TURDO.

N O M E N .



ISCIS noster octogesimus sextus, quem Itali Hispani & ple-
rique alij turdo appellant, authore Athenæo ^a ab Attico κίχλα voca-
tus; nam vt idem subiungit, Atticorum famina, quæ in λα desinunt, alte-
rum Λ ante Α habent; ut ούλλα, κούλλα, βούλλα; in Δυ vero desinentia non item;
ut ομήχλα, αήχλα, τράχλα. Eusthatio verò teste ^b lingua Dorica κίχλα
uocabatur; Quæ lingua Syrachis imitari, utά νικέλα dixerūt. Et apud Athenæū,
^c Penetrates Aetas in l' bro de rebus maritimis, κίχλα multis nominibus appellari testatur,

^a Lib. 7. fol. 152. 30.

^b fol. 155. 15.

E ^d ούχλον κίχλα. ^e κίχλα etiam apud eundem inquit, κίχρον, κίχλα, ποδιανίτων, id est uel Scariā uel
Turdū multi nominis; Et si foris his uerbis (vt infra dicemus) celebrē atq; multæ existimatiōis
piscem potius Turdum faciat, quā eum multis uocari solere nominibus asseueret.
Notandum autem est, ούχρον (vt in historia nonagesima prima de claratur) alium etiam
piscem ab hoc longē diuersum esse & dici. Animaduertendum quē (vt in historia tri-
gesima secunda habetur) Coracinum quoque ^e αίολιον à κατιπιο, ^f ού Scarinum ἰ αίολον à κισαν-
δρο uocari; & propterea κίχλον cognomine potius quā proprio nomine αίολιον dici; id-
que non ineptē, cum varius piscis sit, vt postea dicemus. Latine uerò hic piscis nos-
ter turdus uocatur. Dicitur autem Turdus (ueterum etiam testimonio vt mox cita-
bimus) propterea quod aluo varius, vt Turdus auis sit.

^c Lib. 7. fol. 152. 37.
^d Lib. 7. fol. 152. 39.

^e Athe. Lib. 7. fo. 154.
16
^f Athe. Lib. 7. fol.
153. 30.

TURDORVM PLVRA GENERA.

Turdorum plura esse genera, res ipsa declarat; licet solus antiquorum Columel-
la (quod sciamus) id notauerit, inquit, ^g Turdi complura genera includemus. Quot autem
& qualia sint, uti nemo explicat, ita haud facillē est explicatu; quamobrem id nunc o-
peram dabimus, vt quo facilius atque clariùs effici potest, explicentur. Primum igitur
præcauendum est, ne omnes picturatos pisces (quod Ichthyopola ubique ferē faci-
ciunt) Turdos uocemus, non solum Turdos ipsos (qui uerē vt mox dicitur, pisci sunt)
sed Percas etiam, Hiatulas, Fucas, Merulas, Pauones, atque reliquos depictos pisces,
Turdos perperam appellantes. Hunc autem errorem facillē euitabimus, si ueterum
authorum testimonio (vt infra patebit) Turdi piscis alium Turdi auis instar, uarium
siue maculosum esse animaduertimus. Quamobrem qui uarium aluum non ha-
bent, Turdi non sunt. Verū cum piscium, qui aluo sunt uario, quisque uerē Turdi
dicuntur, plura (vt diximus) sint genera; ut quot sint, & quomodo inter nosci debeāt,
nobis innotescat; commonendum est, primariam eorum distinctionem ex corporis
figura atque magnitudine desumi. Vnde duo eorum prima constituuntur genera.
Nam aut minor est & latus Turdus, cuius efigies octogesima sexta nostra est; aut ma-
ior & oblongus, cuius imago est octogesima octaua. Et quemadmodum maioris di-
stinctionis gratia hunc maiorem, illum uerò minorem Turdum appellare possumus;
ita non solum uterque proprijs pingitur coloribus; sed rursus etiam maior (vt in eius
descriptione demonstrabitur) colorum uarietate subdiuiditur in uiridem, & rubrum;
ita ut tria sint Turdorum genera, minorum unum, maiorum uerò duo, uiride scilicet
& rubrum.

^g Lib. 8. cap. 1.

MINORIS TURDI DESCRIPTIO.

Cum minorum Turdorum genus à maiorum genere non solum colorum uarieta-
te, sed etiam figura & magnitudine (vt diximus) differat; teorū utriusque descri-

ptionem tradendam duximus, à minori exordientes. Minor igitur Turdus (cuius iconem octogefimam sextam esse præmonuimus) rostro est fatis acuto, ore mediocri, dentibus validis recuruis atque ferratis; labijsque crassis; oculis magnis & aureo circulo pupillam ambiente, insignitis. ^b Branchias habet utrinque quaternas, easque duplices, nonissima excepta ut author est Aristoteles. Pinnæ utrinque binæ conspiciuntur; duæ ad branchias, & aliæ duæ in ventre, vna scilicet utrinque. In dorso vna singularis erigitur pinna ferè vsque ad caudam deducta. Imo etiam ventri alia vna singularis & minor à podice subnectitur. Cauda quoque in vnicam & latam pinnam degenerat. Ventriculus carnosus est & amplus. Intestina etiam crassa & lata sunt. Hepar pallet, eique affluta est fellic vesica. Squamis mediocribus tegitur; & latiusculus piscis est, minori Tinca non abfimilis; atque totus picturatus. Caput enim, dorsum, cauda, atque pinnæ ex cinereo nigricant; latera verò cineracea, & venter subalbidus liuentibus maculis nullo ordine inter se permixtis, Turdi auis modo, conspurguntur. Vnde iurè M. Varro inquit, ^f Vocabula piscium pleraque translata à terrestribus, ex aliqua parte similibus rebus, ut Anguilla, Lingula, Sardin; Alia à coloribus, ut haec, Asellus, Umbra, Turdus. Et D. Ambrosius ^k Turdum alio narium appellat; atque ab Isidoro Hispalensi ^l Turdus Albonarius vocatur, nisi forsitan (ut arbitror) ad D. Ambrosij censuram, alio varius, corrigendum sit. Athenæus verò Aristotelis auctoritate (etsi id apud Aristotelem non legi) ^m Turdum μιλιασόντων, id est, nigris maculis insignem; & Eustathius ⁿ περιδωσίτων, hoc est, maculis naris conspersum esse testatur. Et postremo ^o αλωλίον, id est, narium, non ab re eum (ut diximus) vocari asseuerat Pancrates. Quorum quidem auctorum testimonio piscem nostrum octogefimum sextum, veterum Turdum esse, clarè fatis constat. Nec Aristoteles dicens, ^p Μικτανοί coloris piscis, qui Merula, & qui Turdi appellantur atque etiam Squilla, vere enim nigrescunt, post uer albedinem suam recipiunt, huic nostræ repugnat opinioni, ut alicui videri posset; propterea quòd hic noster piscis toto anni tempore nigricat; cum tamen Aristotelis testimonio Turdus vere niger, post verò ver albus apparere solet. Nam haud quaquam aliquo anni tempore Turdos pisces albos reperiri, credendus est arbitrari Aristoteles; quum hoc falsum esse experientia, & piscatorum consensu deprehendatur; sed id solum intelligit ipse, quòd cum Turdi reliquo anno subnigri, siue ex albo nigricantes appareant; verno tempore nigriores conspiciuntur; quòd uti verissimum est, ita non dedecet illam subnigredinè huic nigredini collatam, largo loquendi modo, albedinem appellari ab eo. Magni piscis non est Turdus iste; Rarò enim palmi mensuram excedit.

MAIORIS TURDI DESCRIPTIO.

Alter Turdus (quem distinctionis causa, maiorem vocare decreuimus, cuiusque iconem octogefimam octauam esse prædocuimus) sicuti ore, dentibus, labijs, oculis, branchijs, pinnis, cauda, atque interaneis descripto minori simillimus est; ita ab eo, corporis figura, colore, atque magnitudine plurimum differt. Non enim Tinca instar lata figura est, ut ille, sed oblonga. Nec eisdem depingitur coloribus. Nam cum hic maior, coloris ratione, duplex (ut diximus) sit, neutri cum minori conuenit color; horum nanque vnus (quem Romæ & Tordo, & verdone appellant) totus viridis est, alter verò subrubet. Et veluti hi duo maiores rebus reliquis simillimi sunt, nec nisi viriditate & rubedine internoscuntur; ita vtriusque dorsum maculis paruis rotundis atque cartuleis conspersum est. Venter verò & latera liuentibus maculis confusè permixtis (Turdi auis more) insignita conspiciuntur; qua vna nota, minori Turdo similes sunt, atque Turdi dicuntur. Differunt postremo à minori & magnitudine; nam cum ille (ut dictum est) palmi mensuram non excedat, hi ad cubitalem aliquando excrescunt magnitudinem.

b Hist. lib. 2. cap. 13.

f Lib. 4. de ling. lat.
k Hex. 5. cap. 2
l Lib. 11. cap. 6.m Lib. 7. fol. 152. 37.
n Fol. 1934. 21.
o Athel. lib. 7. fol. 142.
38.

p Hist. lib. 8. ca. 30.

HIPPOLYTUS SALVIANUS

LOCUS,

Marinus piscis est Turdus. Et cum marinos pisces in pelagios & litorales diuidat Aristoteles, inter litorales Turdum connumerat, sic scribens, ¹ Litorales sunt Dentex, Sitaras ² Hist. lib. 8. cap. 13. beus, Cernus, Aurata, Magis, Mallus, Turdus, Drace, Fulber, Gobio, atque omne saxatile genus. Et rursus cum marina litora aut cœnosa, aut arenosa, aut saxosa sint; in saxosis solum litoribus Turdus nascitur & degit. Vnde iure saxatilis esse dicitur; vt author est idem Aristoteles iniquiens, ³ Saxatiles, ut Turdi, Merula, & Perca; & Columella dicens, ⁴ Saxatiles dicti sunt, ut Merula ⁵ Hist. lib. 8. cap. 13. la, Turdique; & Plinius ⁶ Saxatiliū Turdus, & Merula; & alibi ⁷ Turdus inter saxatiles, scribens. ⁸ Lib. 8. cap. 12. ⁹ Lib. 32. cap. 21.

Idem comprobatur Oppianus his versibus,

¹⁰ In vastum pontum, scopulos quos abluunt unda
Alga confertos, & multo murice tectos,
Salpę habitant variis distincti tergora signis,
Iulides, & Perceę, Channi, Turdique vircentes,
Phucides eunuchi uero de nomine dictę.

Et apud Athenarum ¹¹ Diocles inquit in primo libro salubriss, Qui saxatiles appellantur, molli sunt carne, et Merula, Turdi, Perca, Gobus, vhyeides, Alphesticus; atq; Galenus noster hisce verbis; ¹² Lib. 7. fol. 132. 33. Scorum, Merula, Turdus, Iuliam, Fucam, Percam, a locis in quibus versari cōperiuntur, pisces saxatiles appellant; non enim in leuibus aut arenosis aut terreis litoribus, sed in petrosis promontoriis, & ubi saxa sunt deltescent, & parant. Et licet in omnibus ferē saxosis maris litoribus reperiri solet Turdus, in Ponto tamen, si Plinio credamus, non reperitur; inquit enim (de Ponto pertractans) ¹³ Saxatiliū Turdus & Merula d. sunt. Ex eorum præterea piscium est numero, qui in marinis piscinis inclusi claustra patiuntur; vt author est Columella scribens; ¹⁴ Lib. 9. cap. 15. ¹⁵ Lib. 3. cap. 17. ¹⁶ Tardi complura genera, Merulaque, & audas Mustellas, tum etiam sine macula (nam sunt & varii) Lupos includemus.

NATURA, ET MORES.

Turdus non solum alga pascitur, sed carniuorus etiam est; pisciculis enim Sepiolis Loligunculis atque minoribus crustatus vescitur. Oppiano autem auctore, ¹⁷ Opsiānus nota tur. ¹⁸ κόσσυπος, id est Merula mas est; κίχλη verò, hoc est Turdus femina & Merula nabit. Cui tamen nos assentiendum non credimus; nam præter quàm quod auctores omnes eos non solum sexu, sed specie etiam separant; re ipsa quoque ita esse demonstratur; quum tum Merularum, tum Turdorum alios femine, alios ouis refertos esse verno tempore conspiciamus. Vagabundus piscis non est; neque longē a saxosis suis domicilijs recedere solet. Hyeme coniugatum mas cum femina later, vt Aristoteles tradit his verbis; ¹⁹ Saxatiles uerò coniugatum mares cum feminis conduntur, quemadmodum & fetificare solent, ut Turdi, Merula, Perca. Eodem auctore Turdus verenigrescit, & post ver albedinem suam recipit, quod non solum supra citauimus, sed declarauimus etiam, quo pacto intelligi debeat. ²⁰ Hist. lib. 8. cap. 15.

V T N V T R I A T,

Turdus mollem carnem habet; quod non solum apud Athenarum ²¹ Diocles (vt supra citauimus) & Diphilus (iniquiens ²² Lib. 7. fol. 133. 34. Lib. 8. fol. 178. 35. his simile est genus eorum, quæ mollis carnis esse dicuntur, ut Turdi & Merula) testatur; sed apud Galenum etiam comprobatur Philotimus & Eum inter pisces molli carnis, in libro tertio de alimentis connumerans. Nec solum mollem siue teneram, sed friabi-

lem etiam eam habet; vti experientia monstrat, atque Galenus edocet, dicens; ^b saxatilibus omnibus caro melle quam aliis piscibus mollior atque friabilior. Et propterea boni succi est, atque concoctu facilis; vti & saxatiles reliqui; vti idem tradit Galenus iniquens; ⁱ Porro alimentum, quod ex saxatilibus sumitur, non modò ad coquendum est facile, sed hominum etiam corporibus est saluberrimum, vti quod sanguinem medium consistentia generet, medium autem visco, qui neque admodum tenuis est, neque aquosus, neque vehementer crassus; & alibi ^k Saxatiles verò nec alimenta, nec loca mutant, nec dulcibus aquis utuntur, ob eamque causam omnes perpetuò sunt in culpa. Quomobrem valetudinarijs, atque ipsi etiam agrotantibus tum Turdus, tum Saxatiles reliqui ab ipso Galeno conceduntur.

A

VT SAPIAT, ET VT CONDIATVR.

Saporis etiam suauitate apud veteres cõmendabatur Turdus; vti Columella illis, quæ ex eo supracitauimus, hæc subiungens, ⁱ Item Fluita, quæ maximè probantur, Martenas, & si quæ sunt aliæ saxatilis note, quorum pretia vigent, Nam vile ne captare quidem, ne dum alere, conducit, clarè fati indicat; & Plinius scribens, ^m Turdus inter saxatiles nobilis; atque Galenus confirmat, his verbis ⁿ Inter saxatiles Scarus excellere suauitate creditur, secundum hunc Merula ac Turdi, Tertio loco Inlita, Fucæ, & Percæ. Idem comprobare videtur apud Athenæum Nican-
 der dicens (vt supra etiam citauimus) ^o vel Scarum vel Turdum multi nominis. Hac
 verò arate nostra nullibi ferè admodum suavis est, aut multæ
 existimationis. Aegrotantibus in aqua, vel albo iure
 elixus, aut affusus apponi debet; sani verò
 eo etiam frixo vti solent.

B

^b C. Lib. 2. fol. 29. E.ⁱ C. Lib. 2. fol. 29. C.^k C. Lib. 2. fol. 29. E.ⁱ Lib. 3. cap. 17.^m Lib. 32. cap. xi.ⁿ C. Lib. 7. fol. 29. C.^o Lib. 7. fol. 35. 39.



IC noster octogesimus septimus piscis, quem non solum Romæ, sed alijs etiã locis Merlo appellant (vbi admonendũ est tum locis eisdem, tum alijs pleritque non hunc solum piscem, qui verè Merula est, sed alios etiam nonnullos, & si perperam, Meris vulgò vocari) à grecis *κόρυπος*, à latinis verò Merula vocatur. Propterea quòd (vt Isidorus Hispalensis, à quo Merulus appellatur, author est) ^a Merula avis inlar nigra apparet. à Lippio

^a Lib. 11. cap. 6.

E Merulus etiam dicitur.

DESCRIPITIO.

Merula acutum rostrum habet; os mediocre; labra crassissima; dentes incurvus; oculos magnos & splendentes, quorum nigrã pupillam ruber circulus ambit; & brã chias vtrinque quaternas. Prope quas duæ sunt pinnæ crassiusculæ latæ & rotundæ; duæque aliæ minores in ventre. In dorso vnica est & longã; cuius anterior pars nouè aut decem tenuibus aculeis munita est, reliqua verò posterior obtusa aculeorumque expers existit. A podice imo ventri vna etiam brevis subest. Cauda in aliã unã latam & ferè rotundã desinit. Corporis figura minori Turdorũ generi simillima est. Squamis tegitur paulò latioribus quàm Turdus. Vnicolor ferè apparet; tota enim ex cæruleo nigricat. Quod etiã ^b Diuus Ambrosius, ^c Numenius in libro de piscibus, atq; ^d Isidorus Hispalensis testantur, Merulam nigram esse dicentes; quibus assentitur & Eustathius ^e Et si nigram, sed solum nigris netis confersam eam faciat. Nec Aristoteles inquit, ^f Mutatur piscis qui Merule, & qui Turdi appellatur, atque etiã Squille, vere enim nigrescunt, post ver albedinẽ suam recipiunt, secus sentire credendus est, quippe qui (vt quispiam arbitrari posset) vere solum nigricare Merulam, reliquo verò tempore albam esse asseuerare videatur.

^b Her. 5. cap. 2.
^c Athen lib. 7. fol. 132. 35.
^d Lib. 12. cap. 6.
^e Fol. 1034. 24.
^f Hist. lib. 8. cap. 30.

Nam (vt in præcedente etiam historia declarauimus) id non intelligit Aristoteles, vt quod res ipsa manifestè redarguat; sed hoc potius, quòd cum Merula & Turdi reliquo anni tempore subnigri sint, vere nigriores fiant; vti verum esse experiẽtia ipsa cõprobat. Cuius quidem maioris & vernæ nigredinis ratione, reliqui anni temporis eorundem piscium subnigredo (& si improprie, atque largo loquẽdi modo) albedo appellatur ab eo. Cum præterea ab Ouidio ^g Merula virentes dicantur, aut nigricantem ex cæruleo Merulam licentioso poetarum loquendi more, ab ipso virentem vocari; aut (quòd magis suspicor) primam secundi generis Turdorum speciem quam viri dẽ esse in superiore historia docuimus, pro Merula eũ intellexisse arbitrandũ est. Internis partibus Turdo simillima est Merula. Haud multum exerecit libram enim vix vnquam superat.

In Aristotelem animaduertio.

Ouidius notatur.

^g In frag. fol. 37. 7.

LOCVS,

H Marinus piscis est Merula, in saxosis solum maritimis locis & litoribus nascens & degens; vnde à Columella proditũ est ^h Rarus optime saxosum mare nominis sui piscis nutrit, qui scilicet quod in petris stabulentur, saxatiles dicti sunt, vt Merule Turdique nec minus Melanuri. Tradiditque Aelianus, ⁱ Merula marina domiciliorum exsidiatarum loco, in petris ex cavernis stabulatur. ^k Aristoteles verò, ^l Plinius, ^m Galenus, atque apud Athenæum ⁿ Diocles inter saxatiles eam recensent. Et licet vbiq; frequens satis esse soleat, Plinij tamen testimonio ex his piscibus est, qui Pontum non intrant; quamobrem de piscibus Ponti agens subdit, ^o Saxatiliũ Turdus et Merula d'unt. In maritimis etiã inclusus piscinis (quibus vti nos caremus, ita apud antiquos magnus earũ fuit vsus) claustra patitur, vt testis est Columella inquitens ^p Turdi complura genera, Merulaque, & auidas Muscelas, tum etiam siue macula (nam sunt & varii) Lupos includemus.

^h Lib. 8. cap. 16.

ⁱ Lib. 12. cap. 16.
^k Hist. lib. 8. cap. 15.
^l Lib. 9. cap. 35. lib. 33. cap. 11.
^m Clas. 1. fol. 20. C.
ⁿ Lib. 7. fol. 132. 33.
^o Lib. 9. cap. 15.

^p Lib. 8. cap. 17.

NATURAE, ET MORES.

Eisdem vescitur quibus superiore historia, Turdū vesci diximus. Authore Aristotele

Merule vti et saxatiles reliqui hyeme conjugatim mares cum feminis condūtur; quo modo & Jactificare solent. Vt verò Aelianus tradit, Merulatum mas cum multis feminis complexu tenero iungitur; Vnde & Oppianus ait.

& alibi

Vxores Sargi multas, & Merulus ardens
Ducunt; Alt aly contenti coniuge sola,
Pefluro ante alios Merulus cruciatur amore,
Vxores arlet plures, ve catur oestro
Vexatq; Zelo, Zelis grauis vixi amantes.
Non vnus lectus Merulo, non vnica nympha,
Non thalamus, multæ vxores, multaque caeteræ

Semote occultant numerosa cubilia Nymphæ.
Tota habitant curus sponse sub luce caernis,
Suntque nouis similes nuptis, quæ lumine nunquam
Discedunt thalami, tantum sub corde pudorem
Volunt, & tanto suffundunt ora rubore.
Sic in fecula leonuli gens ista moratur.
Contingit imperio parent, & iusta capellunt.

Hoc autem loco cum Oppianus Merulam marem, Turdum verò feminā esse, atque Merula nubere scribat (etsi pratermissum sit ab interprete) an id ei assentiendum sit; superiore historia declarauimus. Nec solum plures ducit, sed eas etiam perdit amat atq; Zelotypus est, vti Aelianus testatur, hæc ijs quæ proximè ex eo citauimus subdēs
" Omnium autem piscium est maximè zelotypus, cum semper aliis, tum maximè cum eius vxore parant. Cum enim parturienti doloribus eę tenentur, domi quiescunt; mas autem, nempe maritus, foribus incubans cauet ne extrinsecus insidie inferantur, metu paruulorum; videtur nondum genitos amare, metuque paterno motus his timere, & totos dies in eorum custodia permanet, nihil gustans; Cura ipsū alit; Sub crepusculū vesperinum intermittit hanc custodiendi necessitatē, cibumque exquiri, singulisque coniugibus, quæ sunt intus, siue sint in partus doloribus, siue iam enixæ cubet, algas multas in cauernis, & circum petras ad vicus cōparationē affert; quæ Oppianus ex eo trāscribit, hos suis proximè citatis subnectēs versus.

q Hist. lib 8 cap. 15.
1 Lib. 12. cap. 18.
2 Lib. i. fol. 115. xi.
3 Lib. 4. fol. 146. x.

4 Lib. 12. cap. 18.

5 Lib. 4. fol. 146. 22.

6 Lib. 12. cap. 18.

7 Lib. 4. fol. 146. 47.

2 Vide his Merulus sponsa, non desent vnquam,
Oferuntque totos, alio conuertit emergem
Non potest esse, scopulis sanper versatur in ydem,
Nunc ubi quærit thalamum, nunc circum illum,
Contemnit passum, torus sit vna in istis;
Zelotypo misero tantum custodia curæ.
Noctæ cibos querit, passum quæd nocte quæstat.
Cum parant factus sponsæ, tunc est illæ igne,
Tunc sunt, atque tunc, nunc coniuge consolat in illa,

Nunc obit, tunc pandum credas, simulque timentis,
Non aliter tantos voluit sub mente dolores,
Mater cum primis foetum partu vincula nata.
Hanc tumor excruciat, sunt exagnata dolore,
Per thalamum queritq; genitas a perbene matrem,
Atque pietes quidens se, manet anxæ corde.
Donec vagus pueri quassauerit aures
Sollita excitis tantis a matre dolores.

Qui quidem ardens amor & Zelotypia non solum marem Merulam, sed vxores etiā omnes sape in perniciem ducit; vti idem tradit Aelianus, hæc rursus ijs, quæ proximè ex eo citauimus, subiungens, 7 *Expertus piscator cum insidias Merulae metitur, hamum squilla rapicatum deiecit, atque is idem subiunget lineam, excitat & exacuens piscem ad cibum; Squilla verò moram quādam sui prebet ingressū in cauernas Merule, hoc enim ipsum capitaliter odit; Quamobrem cum id fieri sentit, inuadit, existimans eam hostem esse; non enim tū cibum curę illi est; cumque Squillam dentibus lacerauerit, discedit cibo prestabilior em & antiquiorem curam vigilandi ducens; Cum porro quiddā ex obuiis comesturus est, primo perfringit, deinde in cere finit, videntque hoc idem non palpitare, et iam mortuum esse, comedit; hæmne verò quandiu marem vident propugnantem, domi morantur, formique tuendę familie seruant; Cū verò perit, eę pro grege acquiescere nequeunt; errant, eas enim tristitia foras educit, tū que capiuntur; Quid ad hæc poetę dicunt, tuadnem, Alcestin dudum nobis gloriose iugētes. Quæ etiam omnia, his versibus transcripsit Oppianus.*

2 Nil penus Zelo mortalia peiora carere
Cum tribi misens fletu suspina multa,
Et rabiem fixam miseris mala diuina immittat.
Ectus est illi mortis fraullina pelvis,
Et dulces Merulos, in triba laenæ pelie
Qui tristes dure capiunt tera prima tectæ.
Cum prelo videat Merulion prope saxa profunda
Sepe volutantum, & pro coniuge multar morantem,
Expeditis hamum squillam conigit nullo,
Erexiat cubo plumbi submergit in altum
Aequor, & occultis thalamos rinatur in vndis.
Atque agitat circum laxosa cubilia frambeta.
Erumpit Merulus thalamus, & candida viuum

Rutilam punire ratus subit impia saxa.
Nam prelo fixam nientio inuocione corulio
Traxit nientem contra lubique volentem.
Et carpens tali mouit conuulsi vace
Nunc lera lectos, nunc sunt conuubia cure
Nunc sponsis letare miser, nunc contra re iure,
Nunc thalamos, non vna venit, non vna voluptas
Est tibi, sed lectis solis iudicij caernis
Exultas sed sponse veni tibi tela parata,
Igus lucens si lendor, hamuque corona.
At postquam tali sublatas morte maritus,
Sponse pallentes lato rapiuntur eodem.

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR.

Cum Plinius inquit, Merula inter saxatiles laudata; hæc laus eius ad sanitatis potius vsu, quàm ad saporis suauitatem referenda est; Nam sicuti apud Athenæum Merula senece carnis ascribitur, & ad Galeno inter saxatiles connumeratur, ex quibus omnibus (eiufdē testimonio) alimentum sumitur non modo ad conuocandum facile, sed hominum etiam corporibus saluberrimum; ut quod san guinem medicum consistit generet; sic ab hominibus nostri temporis inter saposos pisces non recensetur; omniumque iudicio palato haud admodum grata existimatur. Valeudnarijs in albo iure elixa vel assa, non secus quàm Turdus apponi potest. Sani eam etiam oleo frixam mandunt.

8 Lib. 31. cap. xi.
9 Lib. 7. fol. 172. 34.
10 Lib. 8. fol. 178. 31.
11 Clas. 2. fol. 29.
12 C. E.

A
Lippj error.

B

C

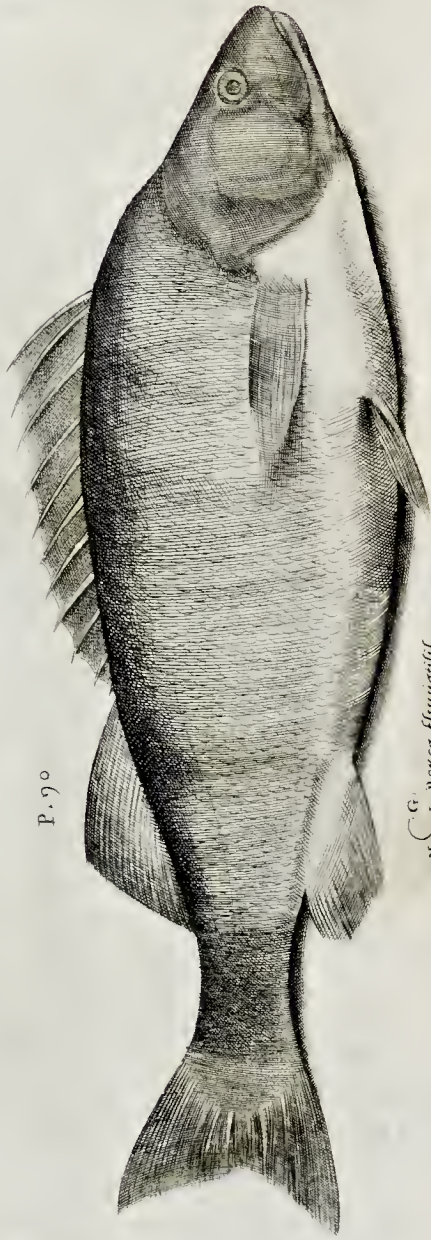
D

P. 89



G. ΠΕΣΧΗ
N {
L. PERCA
V. PERCA

P. 90



G. PERCA STIMULIS
N {
V. PERCA

HISTORIA OCTOGESIMA TERTIA.

DE PERCA MARINA.

N O M E N .



ISCIS octogesimo nonus noster, quem Romæ *perchta* (vbi tamen non Perca solùm, sed Phycis etiam, vt in historia quoque octogesima quinta Phycidi dicata dicens, *perchia* appellatur) Galli *vne Perche*, & Germani *Perfib* vocant; græcè *πίγκυρ*, & à Dioscoride ^a *πικρὺς* dicitur; latinè vero *Perca*, & aliquando à Plinio *Percis* etiam appellatur. Nec si is ^b *eodem capite Perca* & *Perchta* nominet, & vtriusque varia tribuat, *illas anni eor mari communes*, *has vero maris peculiariter factens*, *Percam* à *Percide* alium piscem esse arbitrari debemus. Cum neque græci ipsi *πικρὺς* & *πίγκυρ* diuersos pisces, sed vnum & eundem appellent; vti ex eo manifestissimè patet, quòd sicuti Dioscorides (qui solus Veterum, quòd sciam, *πικρὺς* meminit) ^c *πικρὺς*, sic ^d Aristoteles atque ^e Galenus *πίγκυρ* inter *netè saxatiles* recensent. Id itaque Pliniana potius incuriæ adscribendum quàm verum existimandum est.

A

Plinij inuicia.

D E S C R I P T I O .

Perca prominenti acutissimoq; rostro est; ore mediocri; dentibus exiguis; capite tenui. ^f *Branchias vtrinque habet quaternas eor duplices, nonissima excepta*; & iuxta eas binas pinnas; & binas alias sub ventre; vnamque longiusculam tenuibus munit aculeis in dorso; atque aliam vnam paruam à podice in imo ventre. Cauda in pinnam vnam, & latam degenerat. Tergus & venter cum atque promineant, totius Perca figura ouata efficitur. Squamis paruis tegitur; Venter liuet, Latera purpurant, Tergus ex flauo nigricat, paruis quibusdam ac rufis maculis nonnullas partes eius, & maximè dorso si vètris & caudæ pinnas pingentibus. Quamobrem iurè ^g *Epicharmus percas uólas*, hoc est, *uarias vocant*. Nonnulla præterea ex violaceo nigricantes ac lata lineæ ex dorso in latera deducuntur. Vnde ab Aristotele vt Athenaus refert, etiam id apud Aristotelem non legerim, ^h *inter pisces uariarum linearum, obliquas lineas perca habere dicitur*. Ventriculum mediocrem habet; ⁱ *atque circa eum plurimas appendices*; intestina latiuscula; hepar pallidum, satris magnum; lienem exiguum & subatrum. Ad multam magnitudinem non excre scit, pedalem enim nunquam implet mensuram. Channæ & Phycidi figura magnitudine atque ferè etiam colore simillima est. Quapropter non ab re ^k *Speusippus in secundo de similibus, Percam, Channam eor Phycidem similes esse testatur*. Quibus autem notis à Phycide distinguatur, in historia octogesima quinta, quibus verò à Channa in historia octogesima sexta, explicabimus.

B

C

L O C V S .

D

Perca, de qua hîc agimus (nam & alia est fluuiatilis, de qua in sequente pertractabimus historia) marina est, & flumina subeundi insolens. Nec obstat quod Plinius ^l *inter anni eor mari communes pisces eam recenset*, quando quo pacto intelligi is Plinij locus debeat, in sequente historia declarabimus, Ouidius ^m *inter pisces, qui pelago gaudent*, ipsam cõnumerat; Oppianus verò in saxosis maris locis eam vitam degere testatur, inquit.

ⁿ scopulos quos abluit vnda
Alga conspersos, & multo murice tellos
Salpæ habitant variis distincti tergora signis,

FF

^a Lib. 2. cap. 32.
^b Lib. 32. cap. xi.

^c Lib. 2. cap. 32.
^d Hist. lib. 8. cap. 15.
^e Clus. 2. fol. 29. C.

^f Hist. lib. 2. cap. 13.

^g Athe. lib. 7. fol. 159. 24.

^h Lib. 7. fol. 159. 28.
ⁱ Hist. lib. 2. cap. 17.

^k Athe. lib. 7. fol. 159. 23.

^l Lib. 32. cap. xi.

^m In Ege. fol. 37. 5.

ⁿ Lib. 1. fol. 108. 47.

HIPPOLYTUS SALVIANUS.

Iulides, & Perce, Channi, Turdique virentes,
Phycides cunuchi vero de nomine dicte,
Cirris saltator, Mylus, Syene, Basiliscus
Aspera faxa colunt imo defixa profundo.

Quod Aristoteles Dioscorides atque Galenus Saxatlem eam esse (vt supra diximus)
tradentes, comprobant. Estque ipsius Galeni testimonio, ex vere saxatiliu numero.

NATURA ET MORES.

E Perca gregalis est; carniuora & vorax, pisciculis enim atque cancellis pascitur. Vt
autem auctor est Aristoteles ^o Perca quemadmodum saxat es ceteri, hinc conuigatum mares cum feminis
conduntur, quo modo et fraxillate solent. Vnde & Plinius idem ab eo mutuatus (vt vtriusque
loca conferenti clarissimè patet) ^p pssibus, qui hyeme condunt solent, eas aseribit. Athenæo autem
tem auctore ^q in proverbio est, Perca Melanurum sequitur. Verum quid hoc proverbio significetur,
neque ipse declarat, neque ex aliquo Veterum intelligi potest; cum apud
Erasmi error. ^r De improborum societate dictum conijcit; sed sicut hanc eius coniecturam (vt quæ nulli
probationi hareat) vanam existimamus; sic ei succensemus, quod μελαουρον Septiam
perperam interpretetur; inquit enim ε'πειτα πιερον μελαουρον, id est, comitè sibi ducit Se-
pia Percam; cum tamen Melanurum & Septiam non nomine solum, sed ipsa etiam
corporis figura inter se plurimum differre manifestissimum sit. Apud verò eundem
F Athenæum ^r nuntius in libro de piscibus, vercarum ducem melanurum appellat. Eadem pro esca in ca-
piendis Anthijs vtuntur piscatores, vt Oppianus prodidit; modum enim quo An-
thiæ capiuntur carminibus quamplurimis, quæ omnia longius foret recensere, expli-
cans, subnectit;
^t vastum piscator promptus in equor
Demittit Percas, vel niliacos Coracinos.

VT NVTRIAT, VT SAPIAT, VT CONDIATVR, ET

QVIBVS MEDEATVR.

G Apud Athenæum ^r Diphila auctore Perca aquè atque Phycis tenera est, minime viscosa, et corruptu facilis,
locique ratione parum differt; et Gotiones ei similes sunt. Verum cum Perca (vt supra Galeni testi-
monio monstrauimus) saxatilis sit, saxatiles verò vt idem tradit, ^x nec alimenta nec loca mu-
tent; Nec, vt alibi inquit, ^y meritò nullum habeant inter congeneres discrimen manifestum, ut qui perpetuò in
purissimo mari degant; id quod Diphilus ait, locique ratione parum differt, valde parum &
vix manifestum esse, fateamur oportet. Præterea cum Galenus ^z saxatilius inferiores Gotiones
faciat; haud profus Perca similes existimandi sunt, vt Diphilus sentire videtur.
Eiusdè præterea Diphili sententia ^a Channis tenerior est perca. Quæ quidè non secus quàm sa-
xatiles reliqui Galeo teste, ^b Carnem habet teneram et friabilem; & propterea vt proditum est
ab eodem, ^c Alimentum quod ex ea sumitur, aliorum saxatiliu instar non modò ad coquendum est facile, sed ho-
minibus etiam saluberrimum, ut quod sanguinem medium consistentia generet. Non tamen vti saluberrima,
ita etiam & sapidissima censenda est; cum communi omnium iudicio insuauis potius
existimetur. Aegrotantibus elixanda est in albo iure; fanis assari aut in sartagine frigi
debet. Auctore Plinio ^d vercarum capitis cinis, admixto sale, et cuncta, oleoque vtiliter medetur; suffusione quo
que secundas extrahit. Vt verò testatur reliquit Dioscorides, ^e tus eius modò per se, modò vini comitatus
alium enollit, coqui debet simpliciter in aqua, oleo addito et antho.

HISTORIA OCTOGESIMA QVARTA.
DE PERCA FLVVIATILI.

N O M E N,



HC noster nonagesimus piscis, quem Insuores (apud quos frequenter reperitur) *pesce persi.o*, Galli *perche*, & Angli *perc* appellant; græcè *πέγκη ποταμια*, latinè *Perca fluuiatilis* vocatur.

D E S C R I P T I O.

Perca fluuiatilis rostro est prominenti non secus quàm marina, verùm non adeo acuto; ore etiam ut illa, mediocri, sed dentibus carente. In dorso autem binas habet pinnas, quarum prior maior est & aculeis munita, posterior verò minor & aculeis carens. Cauda in lunatam pinnam definit. Branchijs atque pinnis reliquis marinæ absimilis non est; cum qua corporis etiam figura ei conuenit. Squamis minutis tegitur. Ventre est subalbido, corpore reliquo ferè cineraceo; nigricantibus quibusdam ac latis maculis ex dorso deductis (non secus quàm in marina) latera pingètib. Cauda & pinnae omnes, priore dorso dempta, quæ lateribus concolor est, rubent. Ventriculus mediocris est; Intestina pauca & tenuia; Hepar subpallidum, cui aquei fellis vesica harret; Lien subrubet. Ad maiorem magnitudinem excrefcit quàm marina, nam & trilibris aliquando capi solet. Hanc autem fluuiatilem Percam esse, tum vulgares eius nomenclatura, tum sinilitudo, quam cum marinæ Perca habet, manifestè satis indicant.

L O C V S.

Vti ea, de qua in superiore pertractauimus historia, marina est Perca; ita hæc, de qua hic agimus, fluuiatilis est. Verùm cum non Percis solùm, sed alijs etiam nonnullis piscium generibus tum maris, tum fluminis dulcisue aquæ accolam esse contingat; cumque id haud omnibus eodem modo accidat; quot modis & marinæ & fluuiatilia eadem piscium genera esse soleant, & quonam eorum, marinæ atque fluuiiales sint Perca; in veritatis lucem hic proferendum duximus; vt fluuiialis Percæ historia limatior reddatur. Sicuti itaque piscium nonnulli fluminis dulcisue aquæ, alij verò maris peculiare sunt, ita vt hi in dulci aqua, illi verò in salta nusquam reperiantur; sic quidam anni ac mari communes existunt; quippe qui tum in fluminibus dulcisue aqua, tum in mari degere consueuerunt. Quod tamen haud eis omnibus vno atque eodem modo, sed bifariam potius euenit. Nam aut ijdem eiusdem generis pisces modò mare, modò verò dulcem aquam incolunt; & sic Lupos, Siluros, Alosas, Mugiles, Lampetras, & huiusmodi marinos & fluuiiales esse dicimus; quia scilicet quibusdam anni temporibus in mare, quibusdam verò in dulci aqua degant; Aut eiusdem generis nonnulli perpetuò marini, alij verò perpetuò fluuiatiles sunt; quo quidem secundo modo sicuti Coracinos (vt in vigesima secunda habetur historia) & Gobios (vt in historia septuagesima sexta diximus) ita & Percas marinas & fluuiatiles esse asseueramus; quippe quarum illar, de quibus in superiore egimus historia, maris; hæc verò fluminis alteriusue dulcis aquæ perpetuò sunt accolæ. Fluuiatilem autem Percam reperiri (ne id nostrum videatur inuentum) testes habemus Aristotelem, qui ^a *In ter dulcis aquæ pisces eam referent;* & Plinium, qui ^b *anni ex mari communem eam facit;* atque Aufonium Gallum, qui ^c *annicis sua Mesella piscibus eam annumerat.* Nec obstat quòd Plinius paulò infra supracitatum locum ^d *estibus maris per nitaribus Percam adscribat,* nam quum priùs paulò supra eodem

^a Hist. lib. 6. cap. 14.

^b Lib. 32. cap. xi.

^c In Mesella.

^d Lib. 32. cap. xi.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

Plin. incuria.

capite (vt dictū est) amni & mari communē eam esse dixerit, ipsemet sua incuria testis est; quemadmodum in superiore etiam declarauimus historia. Hanc præterea, quam fluuiatiliem appellamus Percam, in dulci duntaxat aqua gigni & viuere, & neq; (vt alios, quos primo modo marinos & fluuiales esse diximus) ex mari ad eam adnatare, non ratione solum, sed Aristotelis etiam testimonio manifestissime comprobatur. Nam cum marina Perca (vt loco tuo dictum est) vnicam habeat in dorso pinnam, vt marini (quamosi ferē omnes eam vnicam habere solent, huic fluuiali duæ in dorso eriguntur pinnæ, sicuti duæ fluuiatilibus ferē omnibus erigi conspiciuntur. Nec si marini pisces flumina subeuntes in fluminibus ipsis sæpe pinguiores, teneriores, maioretque efficiuntur, atque colorem etiam mutant; marinis Percis dulcem aquam inco-
E lentibus alteram etiam in dorso pinnam enasci contendendum est; quando hoc, præter id, quod nulli alij marinorum piscium flumina subeuntium generi accidat; fieri etiam nequeat. Cum pinnæ in piscibus ex illarum partium numero sint, quæ in prima piscis conformatione sunt, quæque etiam augeri possint, post tamen piscis ortum, ne dum post notatu dignam piscis auentionem, denuo gigni nequeant. Idem (vt diximus) testatur & Aristoteles, qui sicuti nonnullis locis marinae Percæ meminit, sic alibi non solum fluuiatilis Percæ (vt dictum est) mentionem facit, sed secundo etiam modo eam fluuialem esse admonet, *¶ Quam Cyprius, Eriæ, Rhoxino, Siluro (vel Glanidi) Lacustibus & flumina-
 tibus piscibus (qui omnes ita lacustres vel fluuiatiles sunt, vt nullibi in mari reperiantur) eam annumeret.* Nec obijciendum est, Plinio teste eam (vt supra citauimus) amni & mari communem esse; nam id non de vna quadam certa Perca, vt quæ tempore aliquo mare, alio verò flumina incolat; sed de toto Percarum genere, cuius (vt explicauimus) nonnullæ in mari, nonnullæ verò in fluminibus nascuntur, atque perpetuò viuunt; in telligi debet.

¶ Hist. lib. 2. cap. 17. lib. 8. cap. 13.

¶ Hist. lib. 6. cap. 14.

P A R I E N D I R A T I O.

G Vt tradit Aristoteles & perca fluuiatilis uti & rhoxinus, semel in anno ova edit, in stagni flumitorum, & arundinetis lacuum; continentemque suum fatum emittit, vt Rana; adeo enim fatus eius continuo filo sibi coheret, & latior est, vt piscatores in lacu arundine glomerent.

¶ Hist. lib. 9. cap. 12.

VT NVTRIAT, VT SAPIAT, ET VT CONDIATVR.

H Vti Galenus, *h* fluuiatilibus piscibus marinos semper præfert; ita nos quod ad salubritatem spectat, fluuiatiliem Percam marina inferiore iudicamus; sed neq; hæc infalubris; nam etiam friabilem carnem non habeat; cum tenera tamen sit; neque difficilis est concoctū, neque mali succi; & propterea in saxatiliū, atque eorum qui saxatilibus substitui solent penuria, ea quoque & maxime in saxosis & puris fluminibus capta, citra noxam vesci possunt valetudinarij. Saporis verò suauitate marina longe & multum antecellit fluuialis; Vnde iure cecinit Ausonius Gallus,

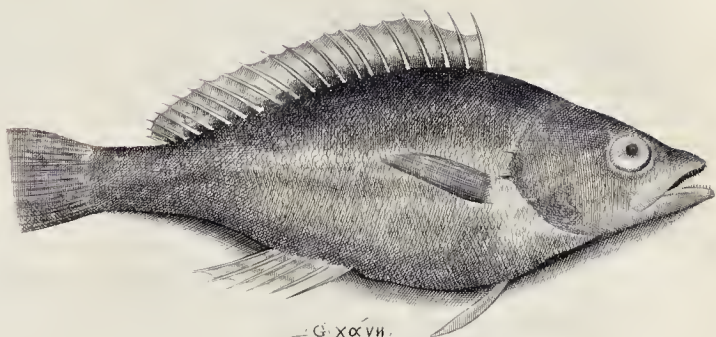
h Clas. 2. fol. 28. E.

¶ Nec te delicias mensarum Perca silebo,
 Amnigenos inter pisces dignande marinis.
 Solus puniceis facilis contendere Mullis,
 Nanque & gustus iners, folidoque in corpore partes
 Segmentis coeunt, sed dissociantur aristas.

¶ in Mosella.

Quouis modo condita sapit; assa tamen & omphacio, aut aceto & oleo conuersa ple-
 ritque lapidior videtur.

P. 91.



N { G. Χάβη.
L. Hiatusa.
V. Sopracielo.

P. 92.



N { G. Φυκίς.
L. Fuca.



HISTORIA OCTOGESIMA QUINTA
DE PHUCA SIVE PHYCIDE.

NOMEN.



ISCIS noster nonagesimus secundus, quem vti Romæ vnâ cum Percis, quibus (vt infra monstrabimus) simillimus est, vendunt, sic à Percis non distinguentes, *Percia* (& si perperam) appellant; à Græcis ἀπό τῆς φυκίου, id est ab alga (non quia ea vescatur, quando hoc ipsi, cum piscibus aliis multis cōmunesit, sed quia ex ea nidificet, quod ei soli piscium peculiare est, vt procedente historia declarabimus) φυκίς vocatur; Verùm cum in Aristotele non solum φυκίς,

sed φύκινς etiam, & φυκίδιον; In Athenæo verò φυκίς & φυκίω habetur; haud quaquam inter se diuersos pisces istis significari nominibus credendum est; Nam cū φυκίς (quo nomine communiter Græci vsi sunt) fœminini generis sit, ab Aristotele mas huius piscis (de quo quidem tractaturus erat) non ab re φύκινς, masculino genere appellatur; Ita scribente δὲ οὐδὲν ἀπὸ τῆς φύκινς τῆς θαλάσσης, hoc est, *differt autem mas Phycis à fœmina*; Ad cuius loci imitationem, & apud Athenæum, ἡ τῆς πικτῶν οὐ φυκίω καὶ ἡ φύκινς, id est, *Saxatillum Phycen ex Phycis*, legi arbitror; Et propterea φυκίω, in eo mendose forsitan scribitur; φύκινς quæ (vti habetur in Aristotele) corrigi debet; φυκίδιον præterea τῆς φυκίος diuersum piscem nō esse, ratio nominis indicat; Cum φυκίδιον, id est, parua Phycis, diminutiuum sit nomen ἀπὸ τῆς φυκίος, hoc est à Phycide deductum; A Plinio autem (quem solum latinorum huus piscis meminisse scimus) græca seruaata nomenclatura Phycis vocatur, à Theodoro verò Gaza Phuca vertitur in Arist.

DESCRIP TIO.

Phycis *Species pro anthore in libro 2. de Similibus, Percæ ex Channa similis est. Multò tamen Percæ simillior; Vnde Romæ (vt supra diximus) Phycidem à Perca distinguere nescientes Ichthyopola, Phycidem quoque Percia vocant; Quamobrem nos hic Phycidem describentes, quibus etiam notis à Perca internoscatur, manifesta bimus; Esti igitur vtraque æquè repando sit dorso, venter tamen non ita vt Percæ, prominet Phycidi; Vnde neque etiam huius figura ouata, vt illius apparet; Extento & acuto rostro conueniunt; Os tamen maius est Phycidi, maioribusque dentibus, in superiore maxime maxilla munitum; Et caput etiã paulò crassius; Pinnarum numero, situ, & figura, non discrepant; Phycidis tamen pinnæ, paruis & rufis maculis, quibus Percæ pinnæ consperse sunt, haud insigniuntur; Hæc præterea maioribus atque serè quadrangulis squamis tegitur; Color idem est, nisi quòd in ventre & lateribus Phycidis dilutior apparet, caretque Phycis transfuersis illis nigricantibus lineis, quibus Percæ latera notantur; Demum in Phycidis capite, ac branchiarum operculis, lineolæ, & punta quædam cærulea, quibus prorsus caret Perca, conspiciuntur; Et propterea cum tota variis coloribus depicta sit, Aristoteles, Athenæo teste (& si id apud Aristotelem non legerim) φυκίδια ποικιλόχρκα, id est Phycidem varij coloris, esse inquit, Vt verò idem Aristoteles & Plinius testantur, colorem mutat, quum reliquo tempore candida, vere varia sit. Quod haud sic intelligi debet, vt temporibus reliquis sit verè candida, quando nullo tempore candida appareat; sed ita potius, quòd cum verno tempore fatur eius sit color, temporibus reliquis dilutior atque languidior reddatur; Quæ admodum de Turdi, ac Merulæ, in albedinè mutatione (cuius præcitato etiam loco meminit Arist.) intelligendum esse, in historia 81 & 82. exposuimus. Præterea & in Phycidibus (vt Arist. etiam notauit, ac nos quoque supra citauimus)*

Mas à fœmina differt, quòd nigrior ex squamis amplioribus sit. Postremò cum Arist. (vt Athenæus quoque refert, Licet neque hoc in Aristotele legerim, φυκίδια ἀκκωτος φῶ, hoc est, Phycidem spinis nullatam sine coronatam appellet. De aculeis siue spinis, quibus dorsum atque imi ventris pinnæ horrent, cum intellexisse arbitror; Quando nullis aliis spinis eam coronari præmunirive perspicuū sit; Verùm cum huiusmodi pinnarum aculeis, spinis ue, non æquè solum, sed multò etiam magis quàm Phycis, plerique pisces armentur, mirari conuenit, cur solâ Phycidem ἀκκωτος φῶ

^a Hist. li. 6. ca. 13

^b li. 8. fo. 177. 8

^c Arhe. lib. 7. fo. 159. 23.

^d li. 7. fo. 159. 28

^e Hist. li. 8. ca. 30

^f lib. 9. cap. 26.

^g Hist. li. 6. ca. 13

^h li. 7. f. 159. 28

A

Athenæi In-
cus castiga-
tur.

B

C

Athenæus no-
tatur.

D

In Athenæi
animaduert-
sis.

Athenæus no-
tatur.

vocauerit ; Internis partibus , atque corporis magnitudine Phycis Percis simillima est ; nunquam . n . palmi excedit mensuram , vnde & ab Arist. (vt supra diximus) ac rursus (verba eius exequentes) dicemus , ¹ aliquando *φουκιδας* , i . est , *parua Phycis appellatur* . LOCVS .

Phycis marinus piscis est , in saxosis maris locis vitans ; Vnde iure à Dioscoride , ² *inter saxatiles pisces recensetur* & à Plinio , ³ *phycis saxatiliam appellatur* , à Galenôque , ⁴ *in suorum saxatiliam censu constituitur* ; Apud verò Athenæum (vt supra etiam citauimus) ⁵ *saxatiliam dicitur à Diphilo* , *Phycen* & *Phycis* , atq; ab Oppiano piscibus , quæ taxa colunt , annumeratur ; Nonnullis enim piscibus aliis saxosæ maris aecolis recensitus addit , (vt in impressis legitur codicibus ,

¹ Hist. li. 6. ca. 13
² lib. 2. cap. 32.
³ lib. 32. ca. 11.
⁴ clas. 2. f. 29. C
⁵ li. 8. fo. 177. 8
⁶ li. 1. fo. 108. 50

⁶ *ὅτι φουκιδας ἀλλ' ἄλλ' ἴσ' ἔστιν*
ἀλλ' ἄλλ' ἴσ' ἔστιν ἀλλ' ἄλλ' ἴσ' ἔστιν

A id est (interprete Lippio) *Phycides eunuchi nero de nomine dicitur* ; Verùm cū Phycidem , quippe quæ non sterilis , sed (vt infra dicemus) secunda sit , cognominandū esse eunuchum , nulla persua deri posset coniectura , ob idque obscurus is nobis videretur locus ; quatuor manuscrip ta atque vetustissima Oppiani exemplaria VATICANÆ bibliothecæ (quod & alias sepe , ubi aliqua in hoc authore se obtulit difficultas , fecimus) consulendum duximus ; Primumq; in corū vno , in quo veteris Græci interpretis extat expositio , in loci huius expositione , ita habet vetus ille interpretes ; Hoc loco detrahit Poeta eundē eunuchum , qui patrem ipsius apud regem detulerat , ob idq; in exiliū missus fuerat ; Præterea in eorundē tribus , super verbū *φουκιδας* , glossæ loco , *λεπιδας* habetur ; Postremò in iis omnibus *ἀλλ' ἄλλ' ἴσ' ἔστιν* reperimus , & nō *ἀλλ' ἄλλ' ἴσ' ἔστιν* hoc est *quædam* , vt in impressis legitur codicibus ; Vnde ut hic Oppiani locus , sic ad verbum verti debet , *Phycides* , qualq; , vel quas (nā in vno predictorum quatuor exemplariorum super . a . quod *ἀ* sequitur , glossæ est , *λεπιδας* , hoc est abundant) *Piscatores viri cognomine muliebris (sue eunuchi) appellarunt* ; Ita sensum eius esse arbitror , quòd *Phycides* à *Piscatoribus λεπιδας* appellantur ; quod quidem cognomen , vir eunuchus eis imposuit ; & non quod *Phycides* , viri eunuchi cognomine , eunuchi cognominentur ;

Oppiani locus castigatus

PARIENDI RATIO .

Vt author est Arist. ¹ *Solum ex marinis piscibus Phycidem nihil sibi conseruere atque in stragula parere* , aiunt . Quem quidem Arist. locum sic interpretatus est Plinius , ² *Eodem piscem sola nidificat ex algis* , atque in nido parit . Quod si iis authoribus sola pisciū nidificet ; haud assentiendū est Quidio , dicenti ,

Quidius non eunuchus

³ *Atque immunda Chromis merito uulsiſſima Salpæ Atque autem dulces nidos imitant sub undis .*

C Multòq; minus ipsi Plinio , quippe qui alibi , hunc Quidii locū citans , ⁴ *Chromis inquit , qui nidificet in aquis* ; Cum Quidius , non Chromi , sed Salpæ , atque ipsemet unā cum Arist. loco suo prætato , Phycidi solæ pisciū nidificare tribuat . Vt idem præterea tradit Arist. ⁵ *Phycis qui eua edunt . semel paritunt anno* , *ἄλλ' ἄλλ' ἴσ' ἔστιν* , id est præter Phycas pusillus , quæ bis anno parit . Nec cum hic paruas Phycides bis anno parere dixerit , Phycides magnas aliter parientes , reperiri suspicandū est , ab eo innui ; Quando Phycides omnes (vt supra etiā diximus) paruæ sint ; quod notare atq; admonere volens Arist. iure eū a libi *φουκιδας* , hic de partu a gens , *φουκιδας* vocauit , quasi dixerit , *Phycides* & si ex paruorū piscium sint generis , bis tamen pariant ; Quod autem paruus piscis sit Phycis , Diphilus etiam apud Athenæum testatur ⁶ *Phycides ἔστιν ἰσθῦς* , id est *pisciculus* ; & non pisces esse , asserens .

Plinij lapsus

NATURA .

D Colorem mutare Phycidem , reliquo nauq; tēpore candidā , verè verò variā esse , non solum supra Arist. atq; Plinij authoritate monstrauimus , sed declarauimus etiā quo id pacto intelligi debeat ; Eodem autem Arist. authore , ⁷ *Vnt phycis luto & algæ & musco* , & eo quod *caulium uocant* , & enscente materia ; Et quanquam cetera abstineat carne , tamen Squillas sæpenumero appetit . Gregatim degit & natat ; Vnde sæpiſſime earum plures unā capiuntur .

VT NVTRIAT , VT SAPIAT , ET VT CONDIATVR .

Vt apud Athenæum author est Diphilus , ⁸ *Phycis pisciculus est nerocrinus , minime urosus* , & corruptis facilis ; Galeno autem teste , ⁹ *Vt & Saxatiles reliquit , tenera & friabilis carnis est* , & propterea saluberrimum hoc misticus alienorum præbet . Insuper tamen est ; Et vilis ubique ferè habetur . Preparatur vt Perca ; Et vt à Dioscoride proditum est , ¹⁰ *In eius modò per se* , modò unni comitatu alium emollit , coqui debet similitur in aqua , oleo addito , & anetho .

¹ Hist. li. 8. c. 30
² lib. 9. cap. 26.
³ in strag. fol. 37
⁴ 14.
⁵ lib. 32. cap. 11.
⁶ Hist. li. 6. ca. 13
⁷ li. 8. fo. 177. 8
⁸ Hist. li. 8. ca. 2
⁹ li. 8. fo. 177. 8
¹⁰ clas. 2. fo. 29. C. F.
¹¹ lib. 2. cap. 32.

HISTORIA OCTOGESIMA SEXTA
DE HIATVLA SIVE CHANNA

N O M E N .



^a Hist. li. 6. ca. 13
lib. 8. ca. 13.
^b Hist. li. 4. c. 11
^c Hist. li. 8. ca. 2
^d li. 7. fo. 163. 33
^e li. 8. fo. 177. 11
^f li. 7. fo. 159. 24
^g Ache. li. 7. fo. 163. 34.
^h clar. 2. f. 30. F
ⁱ li. 7. f. 159. 23

IC noster nonagesimus primus piscis, quem Romæ *Sopracielo*, Iannuenses ac Hispani *Serran*, & Græci nostri temporis *Channo* vocant; ^a ab Aristotele *χάνν* appellatur. Vnde cum in impressis suis codicibus ^b alio loco *χάν*, & rursus ^c alibi *χάνν* legatur, vtrique horum locorum mendosum esse, ac vtroque *χάνν* corrigendum, vetustissima manuscriptoria ex eplaria VATICANÆ bibliothecæ manifestissime edocent; Apudque Athenæum ^d tum ab *Epicharmo*, ^e tum ^f *Diphilo* *χάνν* quoque vocatur. Sed in impresso Athenæo, vbi *Diphili* verba citantur, ^g *αὶ δὲ χάνν* mendose legitur, cum in manuscriptorio *αὶ δὲ χάνν* scriptum sit; Præterea apud eundem Athenæum ^h *σπεύσιππο χάννα* dicitur, quo etiam loco euulgati codices, non *χάνν* ut manuscriptori, sed *χάνν* mendose habent; Postremò ab *Oppiano*, ⁱ atque à *Numenio* in libro de piscibus *χάννος* appellatur. A verbo autè *χάνν*, hoc est, hio, piscem istum *χάνν* dici existimasse videtur *Theodorus Gaza*, quippe qui *Aristotelis χάνν*, *Hiatlam* vertit; & si ab *Ouidio* atque *Plinio* græca vsus nomenclatura, *Channe* vocetur. Aduertendùmque hic est, *Galen* interpretem, nominis (vti arbitror) similitudine deceptum ^b *χάνν*, quæ ex genere est testatorum, quæque *chama* vertitur ab aliis, *Hiatlam* perperam vertisse.

Duo loca Aristotelis corriguntur.
A Athenæi locus emendatur.
Athenæi alter locus castigatur.
Interpretis Galeni lapsus.
B

D E S C R I P T I O .

Vti in *Perca* marinæ, atque *Phycidis* citauimus historiis, apud Athenæum, ⁱ *σπεύσιππος* in secundo libro similis, *Percam*, *Chanmam*, et *Phycidem* similes facit. Nec ab re, nam & si *Perca*, & *Phycis* (vt superiore edocuimus historia) inter se paulò sint similiores, *Channe* etiam vtrisque adeo similis est, vt non omnes eam ab illis facile internoscant; Quapropter hic ipsam describentes, quibus quoque notis ab illis distingui possit, aperiemus; *Channe* itaque vti nostri acuitate; pinna rum situ, numero & figura; oculis, branchiis, cauda, atque pictura to corpore; æque vtrisque similis est; Mediocritate verò oris, paruitate dentium, tenuitate capitibus, exi guitate squamarum, atque ouata totius corporis figura, *Perca* similior; Ita inferiore maxilla, branchiarum aculeis, atque colorum varietate, ab vtrisque manifestissime differt, Maxilla enim inferior, præter *Perca* ac *Phycidis* morem, non solùm rubet, sed superiore etiam prominentior est; Quo fit, vt *Channe* perpetuò hiare videatur; Vnde forsàn & nomen ei inditum fuit; In posteriore præterea Branchiarum operculi parte, duo sunt aculei albi & acutissimi; & si non satis magni, quibus prorsus *Phycis* & *Perca* carent; Postremò differunt & pictura; *Ter gus* enim *Channe* ex rubro minus quàm illarum nigricat; Venter & latera, violacea quadam subalbedine notata sunt; Pinna dorsi flauet, quæ verò in imo ventre est, & cauda, rufis quibusdam maculis insigniuntur; Ab ore per branchiarum opercula, atque latera, rubræ quædam lineæ, neque æqualis latitudinis, neque æquis distinctæ interuallis, vsque serè ad eandam deducuntur; Quamobrem ^k *Aristoteles* (vt Athenæus refert, & si hoc non legerim apud Aristotelem) *Chanmam* piscem *ποικιλῆς ὑδροῦ μελάνας*, hoc est ex rubro et nigro narium, atque *ποικιλῆς ὑδροῦ*, id est lineis narium, vocante. Venterculum amplum habet; Intestina satis magna, Hepar subalbidum, Lienem sub rubrum; *Perca* & *Phycide* serè perpetuò minor est; Vix enim vnquam ad palmi excreuit mensuram;

^k lib. 7. fo. 163. 35.
^l Hist. li. 8. ca. 13
^m li. 1. f. 108. 47

C
D
Aristoteles notatur.

L O C V S .

Channe marinus piscis est, nusquam enim in fluminibus dulci ue aqua reperitur; Et licet *Aristoteles* ^l inter pisces qui longius à litore pelagus incolunt, eam connumeret; ipsa tamen experientia in saxosis potius litoribus reperiri, demonstrat; Quod & *Oppianus* testatur iniquens, ^m *Alga* conspersos enim multa murice testos, *Saxa* habitant naris; distincti tergora signis *Intides* *Perca*, *Chanmi*, Turdique nitentes.

Verum ex uere Saxatillum, à Galeno numerorum, censu non est.

PARIENDI RATIO.

Vt Aristoteles tradit, ¹ In inflaccu atque stirpibus, quod pariat & generet, est; quod autem maris fungatur est ² Hysl. li. 4. ca. 11
ficto, deest: sic etiam inter pisces, genus Vasserum est, & Tubellionum, & Hiatarum; Quia enim in istis omnibus reperitur. Alibi verò idem prodit, ³ De coitu piscium satis dictum iam est, sexu autem eos quoque distingui apertum est, ⁴ Hysl. li. 6. ca. 13
Pars enim piscium maxima consumitur mare et feminis; De Rubione & Hiatula ambigitur, omnes enim grandia capiuntur. Quod & Plinius ex eo transcripsit, inquit, ⁵ In quodam genere omnino non sunt maris, sicut in Ery- ⁶ P li. 9. cap. 16.
thini & Channa, omnes enim eius grandia capiuntur. Idemque rursus alio loco testatur Aristoteles, de
piscium enim sexu agens, scribit, ⁷ Nunc uerò parum conceptacula habent feminis genitalis, parum uulvas; ⁸ De Gen. lib. 3.
atque in omnibus, (excepto Rubro & Hiatula) hoc discrimen est, ut aut conceptacula feminis prolifica habeant, aut uulvas; ⁹ cap. 5.

A Quod etiam Plinius mutuatus videtur, cum inquit, ¹⁰ Erythini & Channa uulvas habere traduntur. ¹¹ lib. 9. cap. 12.
Verum si quod tum Aristoteles, tum Plinius ipse locis supra citatis dixerunt, perperam expunctum esse, omnes;
Nunc luce clarius patebit, proximè citato Plinii loco, perperam expunctum esse, omnes;
Nam cum omnes, unius cuiusque piscium generis feminis uulvas habeant, si Plinius, Ery-
thini & Channa uulvas habere traduntur, scripsisset; nihil notatu dignum notasset; Quod si, omnes Ery-
thini & Channa uulvas habere traduntur, scribat; non solum aliquid animaduersione dignum edo-
cet, sed quod etiam Aristoteli, à quo id mutuatur, consonat, Atque Quidio; ut qui etiam
scripserit; ¹² & ex se ¹³ in frag. fo. 37.1

Plinij locus
emendatur.

Concipiens Channa gemino fraudata parente;

B

NATURA ET MORES.

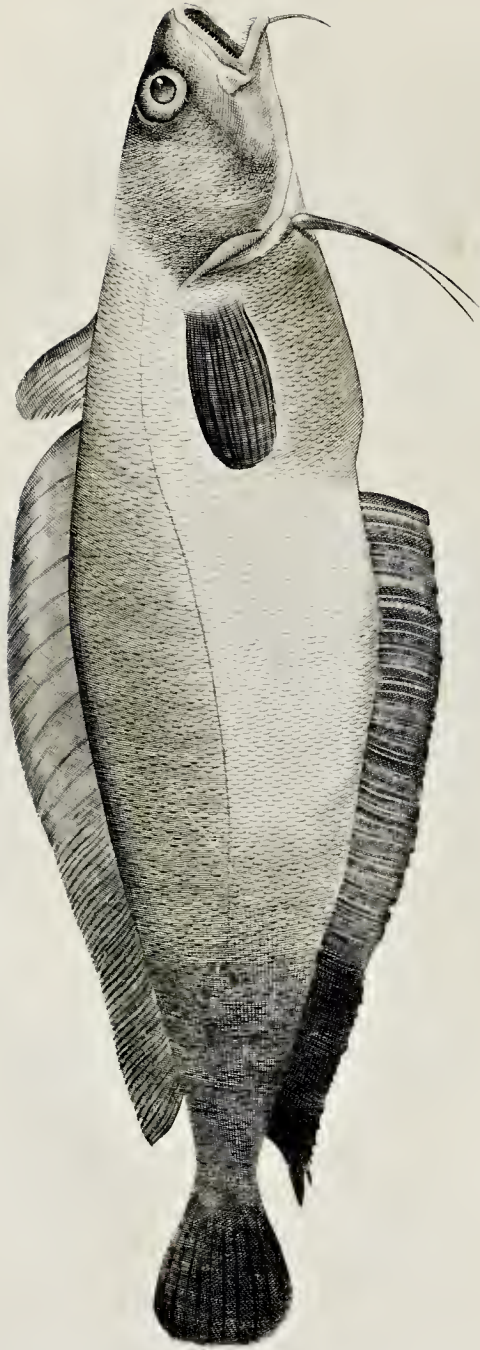
Hiatula carne solum uescitur, ut Aristoteles testatur, inquit, ¹⁴ Alij enim carniuari tantum sunt, ¹⁵ Hysl. li. 8. ca. 2
ut Cartilagines, ut Congri, Hiatula, Thanni, Muræna, Lupi, Dentices Amia, Cernæa. Ut uerò paulò infra idem
prodidit, ¹⁶ Euenit plerunque huic (Dentici scilicet, nam de eo loquutus fuerat) & Hiatulae, ut cum pi- ¹⁷ Hysl. li. 8. ca. 2
scis minores insiquantur uenter prociat, propterea quod piscium uenter iuxta os positum est, nec gula subest. Verum si
lus prociaderet, id piscibus serè omnibus accideret; Quando eodem Aristotele auctore, ¹⁸ Hysl. li. 2. c. 17
¹⁹ Gula paucis piscibus inest, ut Congro & Anguilla; si que exigua; Quamobrem non solum uentriculi cum
ore uicinitas, ipsius uentriculi prociatæ sufficiens causa censenda est, sed si vnà cum hu-
iusmodi uicinitate, maxima cibi appetitua concurrat; Ut idem Arist. prius explicatius do-
cuisse uidetur, his uerbis, ²⁰ Pisces enim magna ex parte gula carent, ut dictum est, ut qui annexum statim os uen- ²¹ Hysl. li. 2. c. 17
trem habeant. Quo etiam sapius euenit grandibus nonnullis, ut dum per impetum infestantur minores, uentriculus in os proci-
dat. Vbi non solum præter uentriculi cum ore uicinitatem, illam etiam impetuofam secta-
tionem (quæ aliunde non prouenit, quàm à maxima cibi auiditate) uentriculi prociatæ
causam statuit; sed in os etiam prociatæ explicat; Vnde & si loco supra citato uentricu-
lum simpliciter prociatæ dixerit, neutiquàm illum extra os etiam prociatæ solere, credendum est.

UT NUTRIAT, UT SAPIAT, ET UT CONDICIATUR.

D Diphilo (apud Athenæum) auctore, ²² Channa tenera est, Perca tamen durior. Est etiam satis ²³ li. 8. fo. 177.11
boni succi, nec concoctu difficilis; Verum insipida; Et propterea ubique
serè vilis habetur; Conditur non secus quàm Perca.



P. 73.



G
L
N { V Tenca marina

HISTORIA OCTOGESIMA SEPTIMA.

D E C A L L A R I A .



VM in his elucubrandis historijs, ad hanc octogesimam septimam nonagesimo tertio pisci dicatā iam peruenissem; Gulielmi Rondeletij libri de piscibus marinis tunc primū Romam euecti ad manus meas deuenere; quos ceu viri (vt opinabar) rei piscatoriæ peritissimi, atque mei amicissimi, incredibili amore ac mira beneuolentia complexus sum; statimque illarū nostrarum, quæ paucula supererant historia, omni scribendi munere internullo, eos maximo desyderio & incōparabili voluptate legere capi; nec cessauī donec omnes diligenter euoluissē. Quibus amicē & beneuolē examinatis, opinionem meam multū me fecissē cognoui. Cum enim nonnulla (quod pace eius dictum sit) obscurē tradat, quædam diminitū pertractet, plurima verō falsō etiā edoceat; haud tantū in hac re præstitit, quantum ea opinio, quam sua magnifica & gloriosa ostentatione apud serē omnes excitauerat, ex postulare videbatur. Et quod magis miratus sum, cum ex meo ingenio eum iudicans, ipsū valde mihi amicū esse crederem; hosuli potius quā amico animo in me esse animaduerti; idque citra omnem meam culpam. Nam cum ipse in eo Pontificio interregno, in quo IULIVS Tertius Pōt. Max. creatus fuit, Illustris. & amplissimi Cardinalis à Turnone iter comitatus Romam venisset, intellexissetque non solū diu atq; plurimū in corporū dissectione me versatum, sed quædam etiā pulcherrima anatomia munimenta apud me asseruari; sicuti tum antea, tum postea quamplures alij viri docti non solū Itali, sed etiā Galli, Germani, Pannonij, atque Hispani qui Romam venerant, nostra hæc anatomica monimēta (quæ eorum fuit humanitas, & erga bonas artes beneuolentia) videre voluerunt; item is pari studio & desyderio motus hæc nostra videre curauit. Quamobrem cum ipse & tres alij eruditissimi Galli medici in eodem interregno Reuerendissimos alios Gallos Cardinales sequuti in domum meam quā familiariter conuenissent, eis primū humani corporis partes singulas egregiē depictas ostendi. Deinde humanum sceleton ea arte & industria constructum, vt in partes plurimas dispartiri, ac in bicubitali serinio commodē asseruari possit; & rursus cum vsus exigit, illico atque quā facillimē partibus omnibus inter se commissis totum erigi, videndū exhibui. Postremō quatuor cubitales statuas, in quibus omnium prorsus humani corporis musculorum situs, ortus, ductus, tendinum insertio, figura, magnitudo, atque natius color verissimē & distinctissimē repræsentatur (opus omnium sanē doctorum virorum iudicio, qui ipsū intuiti sunt, egregium & vtile, maximoque labore meo, atque sumptu non exiguo conflatum) spectandas præbuimus. Quibus visis atque atentē consideratis; vū tu in secandis corporibus, ita ego inquit Rondeletius, in digno scendis piscibus multos consumpsi annos; habeoque piscium serē omnium depictas ad viuū effigies, quas vbi volueris, ostendam; ego verō ei, nihil mihi gratius accidere poterit; nam vt volatiliū atque terrestriū, ita etiā & aquatiliū animalium cognitione plurimū sum semper delectatus; et si à rebus anatomicis distractus, huic nobilissimæ philosophiæ parti haud multam hætenus operam nauarim; verū subiuuxi, cum Marcellus Ceruinus. TT. S. † in Hierusalem Presbyter Cardinalis Amplissimus & dominus meus beneficentissimus, bonarum artium omnium studiosissimus, & doctorum virorum amantissimus sit; quando ita tibi videatur, eodem tempore ipsi & mihi ostendere posses; vt eodem beneficio non solū me tibi deuicias magis, sed tanto etiā viro inotescas, Placuit, & diem statuimus. Statuta autem die benignē & familiariter à Marcello Cardinali (apud quem antea virtutum illius ac doctrinæ fueram prædicator) exceptus librū permagnum innumeris piscium iconibus refertum deulit; easque singulas eidem Cardinali me præsentē ostendit. Quæ quidem præter id quod non natius coloribus, sed solo atramento erant pictæ; rudes etiā &

ineptæ erant adeo, vt nullo profus pacto eorum piscium, quorum erant icones, faciè representarent. Vnde haud parùm mirati fuimus, eas à viro tanti nominis ostentari. Quamobrem experiundi cupidus an rei difficultate, vel eius potius incuria id euenisset; postridie Mullum & Muranâ proprijs coloribus à Bernardo Aretino pictore egregio depingi curavi; quo satis ex voto effecto, alios item duos pisces depingi volui; cumque opus continuò perfectius succederet, picturæ elegantia allectus, mèlstruâ mercede pacta, eundem Bernardum conduxì; qui mihi integro biennio conuixit, conuinceretque adhuc, nisi perfectò biennio, immatura morte extremum diem confisset. Neque id inscio Rondeletio. Quinimo cum ei ex vrbe discessuro viginti iam depictos pisces ostenderem, eorum excellentiam admiratus est. Post eius verò discessum, vt in dies depictorum piscium non nostratum solum, sed (amicorum auxilio) externorum etiam nos ter augebatur numerus; ita animus ardentior factus, neque sola nudarum picturarum voluptate contentus, piscis etiam nominibus piscium indagandis, atque reliquæ eorum cognitioni sese applicuit. Et tandem eò vique res deuenit; vt quæ die noctuque toto integro septennio lucubravi, nunc in lucem mittere non verear. Quæ cum ita se habeant, an iustè vel iniquè me criminetur Rondeletius, æquo animo perpendamus. In capite enim sexto sui decimi quinti libri de marinis piscibus inquit; Tam in me iniuriosus fuit medicus Cardinalis à Sancta Cruce. Quibus primis verbis, cum me iniuriæ damnet; ne calumniari videatur, quibus iniurijs à me affectus sit promulgaturus, ait. Cui cum Romæ chartas meas videndas præbuissem, repente medicus & argumenti nouitate, & varia piscium pictura illectus, tunc ex meis permultos, tum alios, quos subito nancisci potuit, prælo commisit, vt audio; idque Cardinalis sumptibus. Verùm quòd ad primum atinet; valde ridiculum est & puerile, ipsum mecum iniuriarum agere; eò quòd argumenti nouitate illectus, illud idem pertractandum susceperim argumentum, in quo ipse iam diu versatus fuerat. Nam esto, ita sit; quis propterea id mihi vitio vertet; si studio iuudæ reipublicæ literariæ ardere, præclarum semper & omni laude dignum exitit; aut quis me ei iniurium censebit; quando si suis hæ nostræ inferiores erunt lucubrationes, is multò maiori laude fiet conspicuus; si verò nostræ præualebunt, quantum publica vtilitas propriae laudi (vbi vtraque conseruari non possit) anteponenda est à probo viro; tantum de hac re mihi potius seculari quàm irasci deberet. Quòd deinde pertinet ad secundum; quàm falsum sit, multas ex suis piscium iconibus à me surreptas esse; non solum ex eo intelligitur, quòd senel tantum & quasi (vt ipse scit & testatur) per transeunam eas viderim; sed luce etiam clarius cognosci potest, ex suarum & nostrarum collatione. Nemo enim stupidus adeo erit, vt facillimè non aduertat, nostras ad viuum egregiè depictas, & quàm verissimè ipsorum piscium similitudinem representantes, ex rudibus illis suis desumi non potuisse. Postremò subiungit, idque Cardinalis sumptibus. Quod tamen neque vllam ipsi iniuriam, neque vllum mihi dedecus infert; sed honoriore potius redit. Nam si laudari à laudato viro, laus est non mediocris; quàm cum mulatius meus auctus honor est, cum Marcellus Ceruinus (quem non solum ob amplissimam Cardinalatus dignitatem, sed multò etiam magis ob vitæ innocentiã, animi integritatem, Christianæ religionis obseruantiam, doctrinam rerum omnium extimiam, beneuolentiã in omnes bonos doctosque, in pauperes misericordiam, & in omnes denique omnium generum & ordinum viros humanitatem; omnes semper meritò admirati sunt; quijs vti denum incredibili omnium gaudio PONTIFEX Max. creatus fuit, ita die vigesima prima sui pontificatus, incomparabili totius penè orbis dolore, immatura & repentina obiit morte) non solum (vt plures sciunt) honestissima sua prædicatione me sapius apud multos honestauerit; sed etiam tum in alijs meis domesticis difficultatibus, tum in his nostris piscium formis, atque historijs excudendis plurimum semper me suis sumptibus iuuerit. Verùm vti his verbis me calumniatus est Rondeletius, ita his calumnijs non contentus, quò magis hostilem suum in me animum indicaret, iniurijs atque maledictijs me in seclatur; ijs quæ hactenus scripse-

rat subiungens; Mirū si veri aliquid ex sese de piscibus possit commentari; Quam autem temeraria hæc eius sit admiratio, res ipsa declarat. Quemadmodum enim nostræ piscium imagines, omnium consensu eius imagines adeo superant, ut eis nullo prorsus pacto conferri possint, aut debeant; sic eruditorum virorum iudicio, hanc etiam nostram piscium historiam eius historia locupletiolem, explicatiolem, & veriolem fore non dubitamus. Eadem præterea temeritate inquit; Qui enim in diuersis maris partibus diutius versari, qui in disseccandis piscibus, perspicendisq; eorum partibus, notis, differentijsq; omnibus ponere operam potuit. Quanto nanq; maiore & diligentiore opera in his omnibus vsus sim quam ipse, præter id quod clarè satis ex hisce nostris historijs intelligi potest; manifestissimum etiam fiet in alio nostro libro, quem statim post huius editionem foras dabimus; cuius titulus erit, Césura in libros de piscibus Gulielmi Rondeletij. Nam cum errores, quos certè plurimos in libris eius notauimus; in his historijs nostris excuti nõ potuerint; tum quia pars harum maior iam impressa esset, cum libri eius ad nos peruenissent; tum quia visum nõ est eius errorum confutationibus eas inturbare, atque prolixiores reddere; in peculiari libro illos collegimus atq; confutauimus. Quod nulla malignitate luoretie fecimus; sed amice potius, ut veritas magis limaretur. Postremò ne temerè de me iudicasse videretur Rondeletius; huius suæ sententia causam reddens dicit; Qui totos dies in salutandis, ducendis, deducendisq; aulicis consumit, ut sportulam emereatur. Quibus vltimis verbis non contumeliæ solùm atque temeritatis, sed falsitatis etiam crimine damnandus est. Præter id enim, quod hoc Romæ non dedecet; vbi Illustrissimos & Reuerendissimos Cardinales ceu optimos atque primarios christianæ reipublicæ patres, docti, nobiles, atque dignitatibus alijs insignes viri semper concomitantur; ne mo tamen temporis tantillum, ne dum dies totos à me his in rebus vniquam consumptum vidisse, testari poterit; ita in diurnis atq; nocturnis studijs meis, & in agrorum visitationibus occupatissimus semper esse soleo. Neq; demum is sum (cum hic autem de me loqui Rondeletij importunitate cogar, id omne citra iactantiam accipias, obsecro candide lector) ut sportulam emereri egeam; aut si alicuius rei indigeam, ut salutando, & comitando, ea mihi comparanda sit; cum in hac vrbe, in ea sim existimatio ne (cuius maximas, quas possum, Deo gratias ago) ut vti in hoc almo Romano gymnasio practicam medicinam ordinariè (ut loquuntur) iam multos annos professus sum, atque profiteor; ita Illustrissimi nonnulli Cardinales, Antistites plurimi, atque nobiles permulti tum Romani tum aduenæ mea opera, vbi eis opus est medico, libenter vtantur. Vnde huberem adeo quaestum consequor, ut honorificè totam meam alere familiam possim. Verùm cum pro meo defendendo honore contra Rondeletij maledicta, plura forsàn quàm par erat, dixerim, his omisiss, ad piscem nostrum nonagesimum tertium reuertamur.

PISCIS NONAGESIMI TERTII.

N O M E N .

Piscem nostrum, qui Romæ *Tenca marina* & *pescè Fico* vocatur, veterum græcorum *Qu-wiða* esse contendit ^a Rondeletius; ea coniectura (vni arbitror) persuasus, quod vulgari Romanorum appellatione *pescè Fico* (ut diximus) appelletur. Verùm præter id quod friuola & vana hæc coniectura est; quum hic piscis propterea quod maturissimè & passè sici instar, mollis, flaccidus, & non succi plenus sit, Romæ *fico* vocetur, & non quia hæc eius vulgaris nomenclatura ex veteri græca deducta sit; id etiam opinari, rationi dissonum est. Nam cum Athenæus (ut in historia octogesima quinta declaramus) Aristotelis autoritate, ^b *φυκίδω παικιλόχρα*, Id est, *thyridem naris coloris*; & *ἀναθαύμα*, hoc est, *spinis nullatam vel coronatam* appelleret; Speusippus verò apud eundem Athenæum ^c *Percaon Channam*, & *Phycidē* similes faciat; quo pacto hic piscis noster, qui neq; varijs depictus est coloribus, neq; spinis vallatus, quiq; nil minus quàm *Perca* & *Channa* si similitudinem repræsentat, *Phycis* dici poterit. Et propterea non *thyridem*, sed *colla-*

^a Lib. 6. cap. x. de piscibus marinis.

^b Lib. 7. fol. 179. 28.

^c Lib. 7. fol. 179. 23.

D

Rondeletij c. rot.

nam hunc esse asseueramus. Neq; id temerè, sed optima ratione ducti. Nam cum inquit Plinius ^d Callarias Afellorum generis, ni minor esset; vt Callariam Afelli congenerem, & minorem esse testatur; ita nos hunc piscem nostrum, quippe qui Afello similis est, atque minor, Callariam esse iure censemus. Nec si Plinius dicens alibi ^e Afellorum duo gene-

^d Lib. 32. cap. 21.

^e Lib. 9. cap. 17.

^f Lib. 7. fol. 256. a.

ra, Callariae maiores, et Bacchi, qui non nisi in alto capiuntur, ideo prelati prioribus; Atque Dorion scribès apud Athenarum, ^f Fluviiatilis Maxena habet unam spinam solum, similem Afello, qui vocatur gallarias; Callariam & Afellum non similes, sed vnum & eundem piscem facere videantur; nõ hunc, sed decimum tertium piscem nostrum, quem in vndecima historia Afellum esse statuimus, Callariam appellare oportet. Nam cum Callarias valde (vt infra explicabimus) similis sit minori Afello; mirum non est, Plinium (haud multum in rebus internoscendis diligentem & peritum) hoc loco Afellum minorem Callariam vocasse, atque vnum & eundem piscem fecisse. Dorion verò pro nostra pugnat opinione; nam si minorem Afellum & Callariam vnum & eundem piscem esse arbitratus esset, habere dixisset spinam similem τῷ ὀνίσκῳ, aut τῷ γαλλαρίῳ, & non τῷ ὀνίσκῳ τῷ καλουμένῳ γαλλαρίῳ, id est, minori Afello vocato Gallaria; quibus verbis tum piscem vnum, qui simpliciter ὀνίσκος; tum alterum, qui non simpliciter, sed ὀνίσκος γαλλαρίῳ vocetur, manifestè innuit reperiri. Nostræ præterea sententiæ subseribit & Oppianus, quippe qui καλλαρίῳ metri ratione, per syncopam κλαρίῳ vocans, ab Afelloque separans inquit, ^g ἄπταται, καὶ κλαρίῳ, καὶ τριγλίῳ, ἔργατ' ὀνίσκων. Quamobrem vni piscem nostrum decimum tertium ὀνίσκων, siue minorem Afellum; ita hunc nonagesimum tertium Callariam Plinij, & γαλλαρίῳ siue ὀνίσκων καλοῦμένων γαλλαρίῳ Dorionis, atque κλαρίῳ Oppiani esse, iurè arbitramur. Quòd si forsitan in historia vndecima hæc ita absolutè distincta non sint, ea ad huius historiæ censuram reuocamus.

E
Plinius notatur

^g Lib. 1. fol. 5. st. gorce.

F

DESCRIP T I O.

Callarias ad minoris Afelli similitudinem proximè (vt diximus) accedit; capite enim lato est, & presso; ore magno, & valde denticulato; atque oculis etiam magnis, & aureis. Ex inferiore maxilla appendix vna ceu barba pendet; qua minor caret Afellus. Branchias habet vtrinque quaternas; & ad eas, binas latiusculas pinnas, vnam scilicet vtrinque. Ex anteriore verò ventris parte binarum pinnarum vice, quæ eo loco piscibus alijs natae sunt, bini longi admodum, atq; rotundi cirri propendent. In primo dorso pinna parua erigitur; post quam alia vna enascitur, per dorsumque totum ad caudam ferè vsque extenditur. Inferiori ventri singularis pinna ab ano orta, atque ad caudam etiam vsque producta subnectitur. Cauda in vnicam & rotundam pinnam degenerat. Corpus totum oblongum est, latiusculum, squamis minutis contentum, & colore Afelli instar, cinereo. Lapillos duos non secus quàm Afellus habet in capite; ventriculum amplum; intestina lata; hepar magnum, & subalbum; cui felle hæret vesica. Minore magnitudine est quàm Afellus; vix enim pedalem excedit mensuram, cum cubitalem superare Afellus soleat.

H

LOCVS, ET NATVRA.

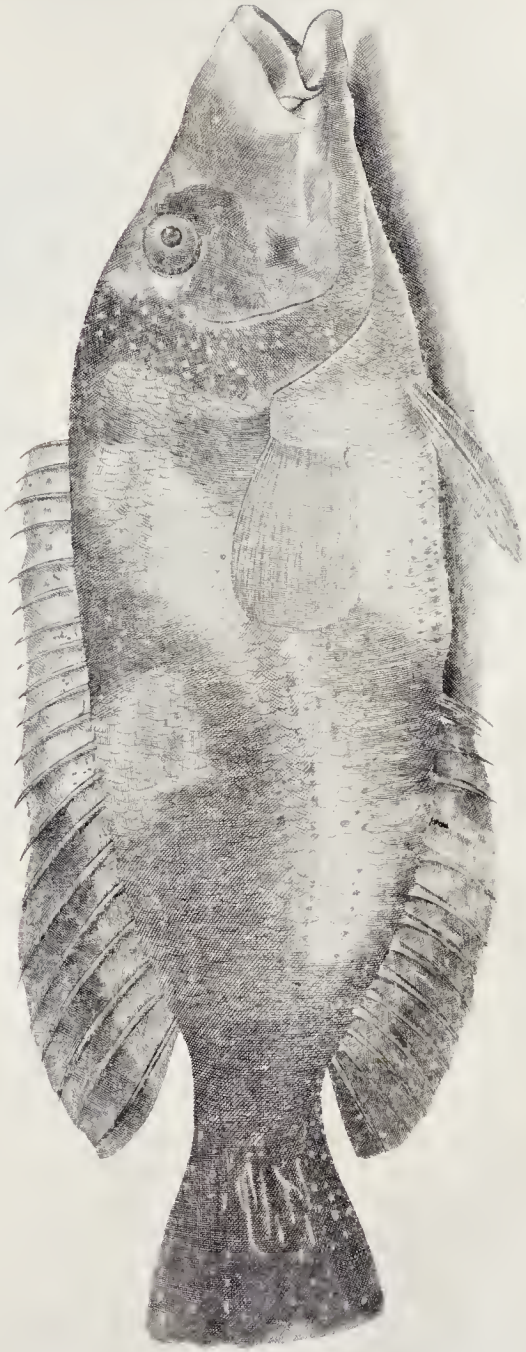
Marinus piscis est Callarias, & litoralis potius quàm pelagijs, in cænoasisque litoribus degens; vt Oppianus etiam notauit inueniens,

^h Et Clariæ, Psette, Scapani, Triglis, Afellus
Atque lacertorum gentes, quæ putrida pascunt,
Inter cænoas voluentes corpora fordes.

VT SAPIAT, ET VT NVTRIAT.

Piscis est haud suavis, & propterea vbique ferè plebeijs, & parui pretij esse solet. Carnem habet satis mollem, sed non friabilem; concoctu facilem, sed excrementitiâ Frixus aut assus palato minus ingratus est quàm elixus.

P 94



G
 N. L. Pano
 V. P. apuqallo



HISTORIA OCTOGESIMA OCTAVA

DE PAVONE

NOMEN



PAUCIS noster octogesimus octavus, quem Romæ, ob colorum varietatem *Papagallo*, & Lusitani *Badian* appellant; à ^a Diuo Ambrosio, ab ^b *Isidorô*q; *Hypalêsi* (propterea quod *pau* *avis* *colorem imitetur*) *Pauo* vel *paunus* vocatur; Ab aliis autem Latinis Græcisue scriptoribus nullam eius mentionem factam esse scimus; præterquã à *Philostrato*, ^c qui in *phaside* *india* *flumine* *piscis* *quosdam* *paucos* *vocat*, *reperi* *est* *latus* *in* *fra* *de* *clarabimus*; Hunc autem nostrum *D. Ambrosii*, & *Isidori* *Paucem* esse, manifestè color eius indicat.

DESCRIPITIO.

Pauo nostro est extento, sed non admodum acuto; Ore medioeri & denticulato; Labiis crassissimis, quorum superius duplex etiam apparet; Capite crasso; Oculis magnis & aureis; Branchias vtrinque quaternas habet; & iuxta eas binas pinnas latas & rotundas, duâsque alias minus latas in ventre; In dorso vna satis longa erigitur, cuius anterior pars stricta, & aculeis munita est, posterior verò latior & aculeorū expers; A podice, qui in medio ferè ventre confissit, vna quoque duobus aut tribus inmixta aculeis, per inum ventrem ad caudam explicatur; Cauda verò in vnam aliam pinnam latam & ferè rotundam defluit; Totius corporis figura lacustris; Tineæ absimilis nō est; Squamis latis tegitur; Variis & pulcherrimis a deo depictus est coloribus, vt sicuti non minus quàm iulis piscium formosissimus videri potest, ita eos omnes verbis exprimere difficillimum sit; venietur tamen eum pingere; Corpus ferè totum virescit, sed non æquali & consimili viriditate; Ventris enim posterior pars virescit ex albo, anterior verò ex albo huet; Dorsum & caudam ex viridi nigricant; Latere ex viridi partim ilutescunt, partim luent; Caput verò ex cœruleo virescit, maculis quamplurimis rubentibus, cœruleisque nonnullis, piscem totum, nulla habita ordinis ratione pingentibus; Vnde iurè supracitatis locis, à *D. Ambrosio* atque *Isidoro*, *pauo* *avis* *colorem æmulari*, *collum* *que* *&* *dorsum* *vario* *colore* *pectus* *habere*, dicitur; Ventris præterea pinna, cœrulea, quæ verò ad branchias sunt, lutea apparent; Dorsum pinna, anteriore aculeata parte, ex flavo rubescens; posteriore verò, quæ caret aculeis, partim virides, partim violacea existens, vtraque parte cœruleis maculis depingitur; In ventris & caudæ pinna violacea est, lineolis atque maculis quamplurimis cœruleis insignita; Ventriculum magnum habet, appendices multas, intestina ampla; Hepar subalbidum, cui fellis hæret vesica; Lienem subatrum. Bilibus creberrò, ad cubitum verò mēsuram auctus perrarò reperitur. Ab hoc autem nostro (quem diu *Ambrosii* atque *Isidori* *Paucem* esse, non dubitamus) *Piscis* in *Phaside* *india* *flumine* *reperitos*, *Paucos*que, *Philostrato* *authore* (vt supra etiam diximus) *vocatos*, *duos* *esse*, *certissimum* *est*; *quando*, *vt* *idem* *Philostratus* *supracitato* *loco* *refert*, *illis* *crustæ* *quasdam* *aculeas*, *squamis* *versicoloris*, *et* *caudam* *auream*, *in* *quam* *enique* *non* *venit* *partem* *versatilem* *habent*; *quæ* *haud* *quaquam* *in* *hoc* *nostro* *conspiciuntur*.

^a *Veni*, *cap. 2.*
^b *Nit. 12. cap. 6.*
^c *Lib. 3. vitæ A-*
pellonij.

^d *Lib. 3. vitæ A-*
pellonij.

HIPOLYTUS SALVIANUS

LOCUS, ET PARTVS.

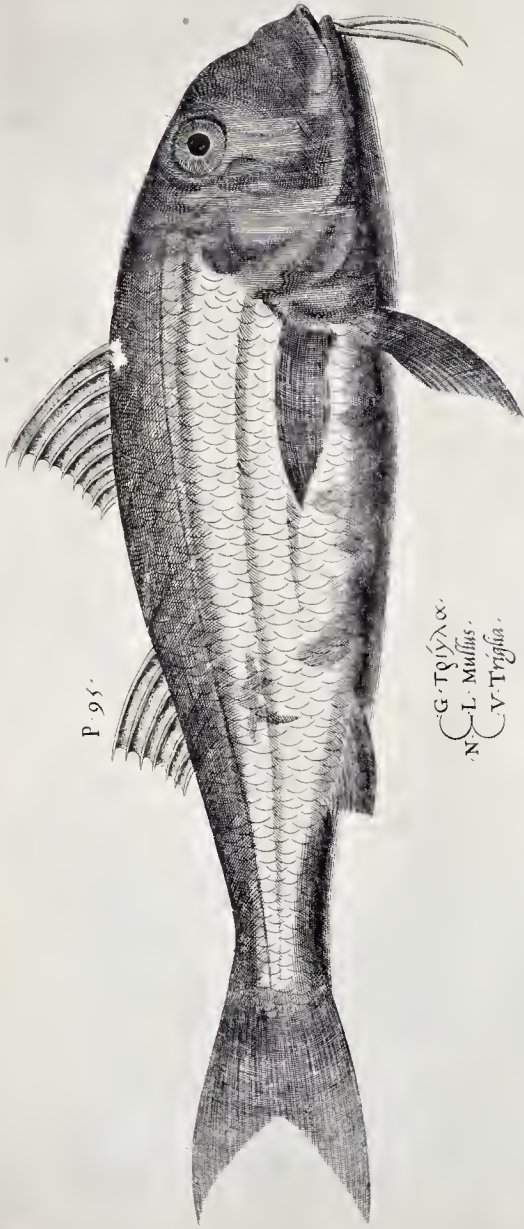
Et si Indicos suos pisces, pauones vocatos, fluuiatiles faciat Philostratus, vt ex supra citato loco eius intelligi potest, nos tamen nostrum huc Pauonem, marinum tantum piscem esse asseruimus; Nusquam enim in dulci aqua reperiri scimus. Maximè autem circa saxosa maris litora, atque scopulos vicitat; vbi etiam incunte æstate parit.

NATURA ET MORES.

Carniuorus piscis est Pauo, non solum enim alga, atque aliis maris purgamentis, sed
 A minoribus etiam piscibus vescitur; Gregalis non est, sed solitarius; & propterea ferè semper singuli capiuntur, solentque verno ac autumnali duntaxat tempore capi, cò quòd forsan, æstate caloris, hyeme verò frigoris, impatientes lateant.

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR.

Vt pulcherrima suorum colorum varietate Pauo piscis Pauonem auem egregiè æmulatur, ita ab eo plurimum saporis bonitate degenerat; Non enim ut ille suauis, sed insipidus atque ignobilis piscis censetur. Carnem habet mollem potius quàm duram, cui & lentor aliquis inest; In craticula assus, & aceto,
 B vel mali aranci succo conspersus, palato minus ingratus esse solet.



P. 95.

G. Τριγλα.
 N. L. Mullus.
 V. Trigla.



P. 96.

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

IIISTORIA OCTOGESIMA NONA.

DE MULLO.

NOMEN.



ISCIS noster nonagesimus quintus, quem Romæ *trigla*, Massiliæ *triga*, Nicentes *strilba*, Veneti *Barbone*, Burdegalenses *Barbezu*, & Galli *nongets*, *Barbets*, & *surmulets* appellant; græcè ^a *Oppiano* (vt infra citabimus) & ^b *Athenæo* auctoribus, propterea quod ter anno pariat, *τριγλα* dicitur; & non (vt falsò afferit Iouius) ^c quia *Diana Hecata*, quæ *triformis* est, dicitur. Et licet *Athenæo* auctore,

long error.

A

^d nomina feminina, quæ in *λα* desinunt, alterum *λα* requirunt, ut *σύνλλα*; Quæ uerò ad iunctum *γ* habent, in *ι* terminantur; ut *τριγλα* αγγλα ac *τριγλα*; non tamen ab omnibus perpetuò *τριγλα* vocatur; ^e Ab *Aristotele* nanque atque ^f *Oppiano* non *τριγλα* solum, sed aliquando *τριγλα* etiam nominatur; & ab ijs item ferè omnibus, qui græca lexica colligerunt; ^g ab eodemque *Oppiano* *τριγλας* quoque nonnunquam dicitur. Et cum ^h *τριγλας* etiam ab eodem piscibus annuntietur; *τριγλιθα* (cuius ipse solum meminit) *lutarium Mullum* esse arbitramur, vt infra (vbi de natura agemus) explicabitur. ⁱ *Dorion* præterea in libro de piscibus *τριγλιπυς* etiam meminit; cum *Aplæ* speciem faciens; de qua nos in *Aphiarum* historia quam liber noster secundus continebit, pertractabimus. Postremò cum apud

^a Lib. 1. fol. 116. 37.
^b Lib. 7. fol. 102. 11.
^c Lib. de pisc. cap. 18.
^d Lib. 7. fol. 111. 49.

^e Hist. lib. 7. cap. 9.
^f Lib. 1. fol. 3. 44. græc. cc.
^g Lib. 1. fol. 6. 16. græc. cc.
^h Lib. 1. fol. 3. 51. græc. cc.
ⁱ Arthe. lib. 7. fol. 143. 16.

B

Athenæum ^k *Sophron* & ^l *Sophron* inter pisces *τριγλας* nominent, pauca & obscura adeo sunt, quæ ab eis de *Trigola* dicuntur; vt difficile sit explicatu, an *Triga* & *Trigola* iidem, vel similes pisces sint; Ille enim in τοῖς ἀναβρείοις scripsit, *τριγλα* ὀμφιλοτόμα, id est, *Trigolæ* obliuiscit, καὶ *τριγλας* τὸν ὀμφιλοτόμον. Et ἐν τῷ ἐπιγραφῶν βιβλίῳ παυδῆ' ἀπ' αὐτοῦ dixit *τριγλας* qui dem pingues *τριγλας* δὲ ὀμφιλοτόμοι; Hic verò in libris de animalibus dixit nonnullos arbitari *τριγλα* ipsam *Cuculum* esse, cum ob similitudinem, tum ob posteriorum partium similitatem. Latine verò hic pisces noster *Mullus* vocatur; ^m non propterea quòd mollis sit atque tenerissimus, vt ineptè testatur *Isidorus Hispalensis*, ⁿ sed quia (*Fenestella* auctore, vt *Plinius* refert) à colore *Mulleorum* calcematorum nomen ei datum sit. *nulleos* autem (*Festo* auctore) *genus calcematorum* aiunt esse, quibus *Reges Albanorum* primi, deinde *Patritij* usi sunt. Præterea ^o *Mullulus* etiam diminutiuo nomine appellatur à *Cicerone*.

^k Lib. 7. fol. 102. 5.
^l Lib. 7. fol. 102. 9.

notis nota-
tur.

^m Lib. 12. cap. 6.
ⁿ Lib. 9. cap. 47.

^o In Parad. 48.

C

DE MULLORVM GENERIBVS.

Cum magna de *Mullorum* generibus sit difficultas, haud ab re duxi, priusquam descriptionem aggrederer, de eorum differere generibus. Veterum itaque solus *Plinius* expressè ^p eorum plura genera fecit; sed cum statim subdat, non esse alga uelutunt, esse *ostreis*, & *limo*; & aliorum piscium carne; *Barba* gemina insigniuntur inferiori labro; *Lutarium* ex iis nobilissimi generis appellant; neque vera genera, neque veras species, sed solum leues quasdam differentias, ex ciborū, quibus nutriuntur varietate desumptas recensere, ac genera appellare videtur; quibus quidem differentijs neque etiam perpetuò *Mulli* differunt; quippe quorum haud perpetuò hi *alga*, illi *ostreis*, alij *limo*, alij verò aliorum piscium carne vescantur; sed quilibet horum quolibet sibi obuiò indifferenter pascatur. Quamobrem plura *Mullorum* genera verbis potius confinxit *Plinius*, quam ipsa constituerit. *Athenæus* præterea scribens ^q *Sophron* *barbatum Mullum* dixit, quia *Mulli* *barbata* habentes *alysmulo* saniores sunt; duo eorum genera esse asseuerat; *Barbarorum* vnum, *Imberbium* verò alterum; sed cum neque alius aliquis antiquorum *imberbis Mulli* meminerit vnquam; neque re vera vllus eorum *imberbis* reperiat; ei etiam subseribendum non est; & vel maxime quoniam etiam *Sophron* *barbatum Mullum* vocauit, non propterea *imberbem* reperiri *Mullum* ab ipso innui opinandum est; quando licet quispiam risibiles homines aliquid fecisse dixerit, non propterea non risibiles etiã

^p Lib. 9. cap. 17.

notis nota-
tur.

^q Arthe lib. 7. fol. 102. 22.

e tri la-

homines reperiri inferri debet. Vti igitur Mulli in fictitia hæc genera temerè diuidè di non sunt; sic verè duplex eorum genus esse, nos primi notauimus; quæ quidem duo genera non solum magnitudine (vnde maioris distinctionis gratia vnum maius, alterum verò minus vocari poterit) sed colore etiam manifestissimè distinguuntur; vti tum ex præpositis ipsorum iconibus, tum ex sequente descriptione clarè intelligi potest.

D E S C R I P T I O.

Licet apud Athenæum ^r *Sperisippus Cucu'nm Hirundinem & Mullum similes faciat*; Mullus tamen neque cum Cuculo (si modiculam coloris confimilitudinem exceperis, vt sexagesima quarta historia dictum est) neque cum Hirundine (vt declarauimus historia sexagesima secunda) vllam habet similitudinem; vt ex ipsorum iconibus ac descriptionibus intelligi potest. Mullus enim os paruum habet & edentulum; et si Athenæus falso ^s *ferratos et dentes tribuat*. Duo cirri cutacei molles rotundi longi atque barbæ similitudinem gerentes ex inferiori labro pendent; vt non solum Plinius iniquens, ^t *Mullus barba gemina insignitur inferiori labro*; sed etiam ^u M. Varro, ^v Cicero, atque apud Athenæum ^w Sophron, *barbatum Mullum* vocantes, testati sunt. Capite est repando, & rostro ferè carente. Oculos habet mediocres; branchias vtrinque quaternas; ac binas vtrinque pinnas, ad branchias scilicet vtrinque vnâ; & alteram vnâ vtrinque etiam in ventre; in dorso itidem duas, priorem ceruici, posteriorem caudæ proximam; & rursus aliam vnâ à podice imo ventri hærentem. Cauda verò in lunatam pinnam degenerat. Squamis magnis & tenuibus tegitur. Totius piscis figura oblongiuscula est, venter fatis planus, & dorsum repandum. Vnde forsân apud Athenæum ^x *Epi-harmus in Hebei nuptijs τριγλαοσ κωφός*, id est, *Mullus gibbos dixit*. Ventre præterea est albo, reliquo corpore purpureo. Vnde Ouidius, ^a *Ea squalue tenet suffusus sanguine Mullus*; ^b Oppianus, *His addas rosso splendentes corpore Triglas*; & Aufonius, ^c *salus pumices facili contendere Mullis*; dixerunt. Plinius verò scripsit, ^d *Mullum exspirantem versicolori quadam & numerosa varietate spectari, vrocetes gulæ narrant, rubentium squamarum multiplici mutatione pallescentem, utique si vitro spectetur inclusus*. Et apud Athenæum ^e *Nanfœra tes Comicus stuanam Triglam appellauit*. Ventriculum rotundum habet & paruum, cum quâ plurimis appendicibus; intestina mediocria, hepar subrubrum, fellis vesicam admodum exiguam, splenem etiam exiguum & subatrum. Et licet vterque Mullus, tum scilicet maior, cuius figura nonagesima quinta est, tum minor, cuius figura est nonagesima sexta, his rebus omnibus inter se conueniant; colore tamen & magnitudine manifestè adeo distinguantur; vt duo esse Mullorum genera apertissimè constet. Maior enim rubro, minor verò purpureo colore pingitur; & vti ille à capite ad caudam aureis lineis insignitur; sic iste huiusmodi lineis carens, lituris quibusdam flauis atque liuentibus notatur. Quapropter haud ab re Athenæus, ^f *Mullum totum maculosum esse*, scripsit. Huius præterea squamæ vel modico contactu deciduæ sunt, cum illius firmius hæreant. Postremò cum hic nunquam palmum excedat, ille ad pedalem etiam magnitudinè excrescit. Antiquorum quoque testimonio modicæ magnitudinis fuit Mullus; Vt nanque dixit Plinius ^g *Binis libras ponderis raro admodum exasperat*. Quod & Martialis comprobant iniquens, ^h *nolo mihi ponas Rhombum, Mullumque bilybem*. Horatius trilibrem etiam facit, scribens, ⁱ *Laudas insane trilibrem Mullum*. Seneca quadrilibris & Iuuenalis sex librarum ceu rarissimi & monstruosi (vt infra citabimus) meminerunt. Et si (vt Plinius refert) *Mullum L X X X. librarum in mari rubro captum, Licinius Mutianus prodiderit*.

L O C V S.

Marinus piscis est Mullus; vt Plinius etiam ^m *Inter peculiare maris pisces, cum connumerans, testatur*. Nec in omni mare gignitur; nam eodem auctore, ⁿ *Septentrionalis hor, & proxima occidentis parte non gignit Oceanus*. Et cum marini pisces in litorales & pelagios diuidatur (vt historia nona declarauimus) Galenus ^o *religijs piscibus Mullum annumerat*; Aristoteles verò ^p *inter litorales eos non recenset*, cui subscribit & Oppianus iniquens,

Specificus notatur.

A

Athenas lapsum

B

C

D

^r Lib. 7. fol. 162. 9.

^s Lib. 7. fol. 162. 2.

^t Lib. 9. cap. 17.

^u Lib. 3. de re rust. cap. 17.

^v Attico lib. 2. 46. in par. 4. 28.

^w Lib. 7. fol. 162. 7. & 22.

^x Lib. 7. fol. 162. 4.

^a In frag. de pisc. fol. 37. 16.

^b Lib. 1. fol. 108. 34.

^c In Mosella.

^d Lib. 9. cap. 17.

^e Lib. 7. fol. 162. 32.

^f Lib. 7. fol. 162. 2.

^g Lib. 9. cap. 17.

^h Lib. 15.

ⁱ Lib. 2. ferm.

^j Lib. 9. cap. 18.

^m Lib. 3. cap. 11.

ⁿ Lib. 9. cap. 17.

^o Clas. 2. fol. 39. A.

^p Hist. lib. 8. cap. 19.

¶ Nonnulli flauam pisces in littore Arenam
Mandunt, & terra quicquid nutritur in alta,
Hippi, Coccipes celeres, flauique Brythini,
Et Cithare, Trigleque simul, tenues Melanuri,
Trachuronque greges, Bngloseques, & Platanuri,
Teniaque imbellis, pictus quoque Mormylus, atque
Scombri, & Cyprini stabulantur littora ruxta.

¶ Lib. 1. fol. 108. 24.

At Plinius scribens [¶] Nec littoralibus gratia, litorales & pelagios esse innuere videtur. Aelianus etiam loci ratione eos diuidit, dicens enim, [¶] Mullorum nonnulli saxatiles appellantur à locis que incolunt, nomen trahentes; que quidem loca habent minuta & rara saxa, crebraeque algas inter hæc interiectas, ac inter medias, ubi subsidet limus vel arena; vti nonnullos saxatiles esse affirmat; ita alios non saxatiles esse indicat. Cuius opinionem sequutus est & Oppianus, nam cum (vt supra citauimus) arenosa incolere litora Mullos dixisset; rursus alibi eos saxatiles esse asseuerat his versibus,

¶ Lib. 9. cap. 17.
¶ Lib. 12. cap. 21.

E

Scopulos, quos abluit vnda
Alga conspersos, & multo murice tectos,
Salpæ habitant variis distincte tergora signis,
Iulides, & Perce, Channi, Turdique virentes,
Phucides eunuchi verò de nomine dictæ,
Civris saltator, Mylus, Svene, Basiliscus
Aspera saxa colunt imo defixa profundo.
His addas roseo splendentes corpore Triglas,
Sunt vde cautes herbis à fronte virentes
Hic domus est Sargis, hæc statio læta Scienis,
Et Faber, & nigro cui nomina dicti colore
Hæc Coracinus habet, hæc Scarus saxa frequentat.

¶ Lib. 1. fol. 108. 47.

F

Sed cum Aelianus Oppianusque (præcitaris locis) atque Aristoteles (dicēs vt infra citabimus, pisces saxatiles bis pariunt, excepto Mullo) saxatiles Mullos esse testentur, largiori significatu saxatiliū piscium nomine eos vsos esse, quān vsus fuerit Galenus, arbitrari oportet; cum Mulli ex verè saxatiliū censu non sint, vt ex historia octogesima manifestissimè intelligi potest. Nec in mari solū, aut in marinis litoribus Mullus degit; sed in marinis etiam stagnis vicitat; vt author est Aristoteles iniquens, [¶] In maritimis etiam lacubus genera plura piscium marinorum gigni apertum est, vt Salpam, Auratam, Mullum, & alios ferè plurimos. Præterea in piscinis etiam eos viuere solere, testis est M.

¶ Hist. lib. 8. cap. 13.

G

Varro his verbis, [¶] Hortensius familiaris noster cum piscinas haberet magna pecunia adificatas ad Baulos, ita sepe cum eo ad villam sui, vt illum sciam semper in carnā pisces puteolos mittere emptum solitum; Neque satis erat cum non pasci piscinis, nisi eos ipse pasceret vltro; Ac maiorem curam si bi haberet, ne eius esurirent Mulli, quā ego habeo ne mei in resca esuriant asini. Atque Cicero his, [¶] Nostræ autem principes digito se celum putant attingere, si Mulli barbati in piscinis sunt, qui ad manum accedant; & alibi hiicē [¶] Et vident aliquem summis populis beneficium asinum, barbatus Mullus exceptantem de piscina, & perstrastantem. Verūm secus sentire videtur Columella dicens, [¶] neque enim si nelimus, vt in mari nonnunquam conspeximus, in viuatio multitudinem Mullorū pascere queamus, cum sit mollissimum genus, & feruitutis indignatissimum; raro itaque vnus aut alter de multis millibus claustra patitur. Atque Plinius scribens, [¶] Mulli nec in uitarijs piscinisque cresunt.

¶ Lib. 9. de re rust. cap. 17.

¶ Attic. lib. 2. 16.

¶ In Parad. 48.

¶ Lib. 8. cap. 17.

¶ Lib. 9. cap. 17.

Veterū authorū discordia.

H

P A R T V S,

Vt prodidit Aristoteles [¶] Saxatiles pisces bis pariunt, excepto Mullo, hic enim solus ter parit; que d ex factu ipso, statimque intelligitur; ter enim aliquibus in locis parit. Quod sic trāscripsit Plinius, [¶] Mulli pariunt ter anno; His certe lites satura apparet. Et alibi [¶] Bis anno pariunt saxatiles omnes, Mulli ter. Eandem Aristotelis sententiam citat & Athenæus his verbis, [¶] Aristoteles in quinto libro de animalibus Mullum scribit ter anno parere cuius rei eo argumento vtuntur piscatores, quod eius partus ter in locis quibusdam parit videntur. Idem testatur & Aelianus (vt infra citabimus) atque Oppianus iniquens; [¶] Accipiunt Trigle teruo cognomina partu. Subdit præterea Athenæus, [¶] Mullus postquam ter peperit, sterilis redditur; gignuntur enim illi in vtero vermiculi quidam, qui semen eius de

¶ Hist. lib. 5. cap. 9.

¶ Lib. 9. cap. 17.

¶ Lib. 9. cap. 17.

¶ Lib. 7. fol. 151. 30.

¶ Lib. 12. cap. 21.

¶ Lib. 1. fol. 116. 37.

¶ Lib. 7. fol. 152. 2.

notent. Quod uti à nullo alio Mullo tribui scimus; sic an verum sit, hucusque experientia comprobare non potuimus. Cum postremo testatum reliquerit Aristoteles, x Vltimi gregalium pariunt Mullus & Coracinus, pariunt autem autumno, Mullus sua oua limo committit, unde fit ut sero pariat, diutius enim frigus continetur in limo, de tertio & vltimo partu intelligendum videtur; nam bis prius vere scilicet, atque æstate parere solitus est

NATURA, ET MORES.

Vt testis est Aristoteles ^l Carne alga concha & cæno Mullus vescitur. Quod mutuarus est Plinius inquiens (vt supra quoq; citauimus) ^m Melli & alga vescuntur & ostris & limo & aliorum piscium carne. Athenæus etiam ⁿ Carnivorum eum facit. Aelianus verò inquit, ^o Mullus piscis edacissimus est, omnia sibi obuia promiscuè inmodesta quadam in temperantia helluarii cupit; & paulò infra, ^p Hominum & piscium cadaueribus vescitur, & sero didissimis maleque olentibus delictatur. Quæ omnia his versibus transcripsit Oppianus,

P Trigla vorat sædas fordes, & mergit in alu m
Omnes illaues ponti. non ulla natantum
Agmina tam turpi viciis maculata pudore;
Infectis & sola efas male gliscit olentes.
Atque hominum cupidè corrupta cadauera pascit;
Obruta cum vasto fluctu voluntur in equor.
Hinc illam prædo fordem male olentibus hamis
Attrahit, & tetro semper couellit odore.
Affectu simili porci, Trigleque trahuntur
In ventrem, & passum tanta feritate sequuntur.
Spurcitie cedunt Triglis, quantum agmina ponti
Tantum terrestres superat sus sæda cateruas.

Et vt idem prodidit Aristoteles, ^q Sargus melli reliquias sequitur, nam ubi ille luto excitato abiit (fodere enim potest) hic descendit, & pascitur. Quibus verbis etiam Aristoteles lutum excitare, atque fo vere posse, cui libet Mullo indifferenter tribuere videatur; Plinius tamen vni atque vilissimo Mullorum generi id ascribit, inquiens; ^r Luturium ex his nullissimi generis appellant; hunc semper comitant Sargus nomine alius piscis, & cæno sedente eo, excitatum denorat pabulum. Quem quidem lutarium Mullum cognouisse, & nomine ab alijs distinxisse videtur Oppianus, quippe qui uti alios circa arenosa litora, aut saxosa maris loca visitantes *τριγλιου* aut *τριγλιου* appellauit; ita hunc inter cænosos pisces connumerauit, atque *τριγλιου* vocauit, in-

quiens
Ast alii cæno turpi, sædaque palude,
Pascuntur, Batidesque, Boum genus vsque proteruum,
Difficilis Trygon, Torpedo nomine vero,
Et Clang, Piette, Scapani, Triglis, Afellus
Atque Lacertorum gentes, que putrida pascunt
Inter cænosas volentes corpora fordes.

Præterea vt testatum reliquit Plinius, ^t vescitur lepore marino unum tantum animal ut non interest, nullus piscis, tenerescit tantum & ingrator uisitorque fit. Quod tum Aelianus tum Athenæus comprobant, quorum verba infra citabimus. Et teste Aristotele ^u Licet carminorus sit, non tamen est uagabundus. Eiusdemque testimonio, ^x Gregalis est; Quod ^y Athenæus etiam confirmat. Et auctore Aeliano ^z Eleusine sacris mitati, idcirco Mullo pisci honores habent, uel quod is ter anno parit, uel quia mortiferum homini leporem exest planeque conficit. Vnde Athenæus non solum scripsit, ^a nullus Diane dicatur propter nominis communitatem, ipsi nanque triuig, & ternos oculos habenti, trigesimo mensis die cænam ferunt; sed paulò infra subdit etiam, ^b Apollodorus in libris dæorum, Diane inquit sacrificari Mullum ob nominis communitatem, triformis enim dea est. Melanthius autem in libro mysteriorum, que sunt in Eleusine, & Mullum & Menam, quoniam marina est Diana; Hegesander verò Delphus Mullum asserit in sacris Diane ferri, quia pestiferos lepores marinos diligenter venari atque dissipare creditur; Quod cum in hominum utilitatem faciat, venatici dea iure uenator piscis dicatur, Plutarchus etiam testatum reliquit, ^c Mullum à sacerdotibus Diane coli, propterea quod marinum leporem homini pestiferum necet.

k Hist. lib. 6. cap. 17.
l Hist. lib. 3. cap. 2.
m Lib. 9. cap. 17.
n Lib. 7. fol. 162. 2.
o Lib. 12. cap. 21.
p Lib. 3. fol. 139. 25.
q Hist. lib. 3. cap. 2.
r Lib. 9. cap. 17.
s Lib. 1. fol. 103. 38.
t Lib. 32. cap. 4.
u Hist. lib. 9. cap. 37.
x Lib. 9. cap. 2.
y Lib. 7. fol. 162. 2.
z Lib. 12. cap. 21.
a Lib. 7. fol. 162. 12.
b Lib. 7. fol. 162. 18.
c In lib. vtra anima lia &c.

A
B
C
D

REAESTANTIA.

Quam prodigo antiquorum luxu insignis fuerit Mullus & pretiosus, veterum testi-
monia demonstrent. Scribit enim Galenus ^d celebrari nullum apud homines tanquam volupate ci-
bos reliquos superantem; atque ^e ingenti pecunia praegrandes Mullos emi solere. Et Iuuenalis ait, ^f nullum sex
millibus emi Aequantem sane paribus festertia libris. Testatumque reliquit Seneca, ^g Quatuor librarum
Mullum Tiberio Imperatori donatum quem in macellum cum deferri & venire iussisset, ab O-
ctavio quinque festertis emptum fuisse. Vbi animaduerti debet; quinq; festertia & quinq; millia
festertium pro eodem accipi, ut auctor est Budæus. Plinius verò prodidit, ^h Ex reliqua
nobilitate, & gratia maxima est egyptia Mullis; & paulò infra, ^k Afimus Ceterè de consularibus, hoc visce prædi-
git; Cato Principe unum mercatus est octo millibus nummum. Verum plus æquo à veteribus celebratos
E Mullos fuisse, facile declaratu est. Vti enim succi bonitate (ut infra dicemus) cum sa-
xatilibus conferendi non sunt; sic nec Lupos, Vmbrinas, Coracinos, Auratas, Ru-
belliones, Sturiones, atque alios plerosque saporis gratia antecellunt; Vt Galenus
etiam testatur iniquiens, ⁱ mihi profectò nequaquam tanta suauitatis essi videtur, neque tantam corpori utili-
tatem adferre, ut tantopere sit concupiscendum. Et licet hodie quoque inter nobiles et capidos pisces
iurè recenseantur, haud tamen omnes æquè magnificandi sunt. Aristotele auctore
^m Vigent aatimno. Plinio teste, ⁿ Lantarum ex vi nullissimi generis appellent; nec lioraltibus gratia; laudatissimi
conchylium sapient. Vt verò prodidit Galenus ^o Optimi Mulli sunt, ut dicitur an omnes pisces, tum propter
more purum, tum maximè propter alimenta; nam qui cancellos vorant, grauior olent,
& infuues sunt, ac ad coquendum difficiles, & mali succi. Hos porro dignoscet, si prius qui
dem quam vescare, ventrem referaris; inter vescendum verò ipse statim guttus ac olfactus in-
dicium adfert. Et ut idem testis est, ^p Grandissimi hodie adeo suauis sunt carne ut mures, nec ad coquendum fa-
cili, ut que dura admodum est. Athenæus ^q Barbatos alii omnibus præfert; Verum imberbes nullos
reperiri, nos supra declarauimus. Et apud eundem ^r Arabistratus nullus ^s nascitur necò Co-
micus Exonicos Mullos celebrant. Galeni præterea testimonio, ^t coree ex capite præstant nulli, inquit
enim ^u nulli hepar propter volupatem à gustu summopere expetitur; & paulò infra, Galosi caput quoque lau-
dant, ac secundas post tecur ferre prædicant; & rursus paulò deinceps; ^v Cum quendam aliquando interroga-
sem qui ingenti pecunia prægrandes Mullos emeret, quid esset quòd illos tantopere expete-
ret, respondit se primùm propter hepar illos tanti emisse, tum autem & propter caput.
Hodie uerò Romæ Hyeme, & suburbano mari capti maximè commendantur.

QVALEM CARNEM HABEAT ET VT NVTRIAT.

G Qualis Mulli caro sit, Galenus edocet iniquiens, ^w Mullus omnium ferme aliorum piscium car-
nem habet durissimam & valde friabilem, quod idem significat ac si dicas, nihil in eo esse len-
toris, neque pinguedinis; nutrit certè cum probè confectus fuerit omnibus aliis piscibus copio-
sius, diximus autem antea quòd cibus durior, ac crassiorum partium, & (ut sic dicam) terre-
stris magis alimentum præstat copiosius quàm humidior ac mollior; præsertim quando præ-
ter id substantiam habeat corpori alendo accommodatam ac familiarem; que substantia
voluptate iudicatur. Nà alimento que tota substantia ab alendis animalibus sunt aliena, ea aut
non prorsus, aut infuauiter manduntur; ex familiaribus verò quemadmodum humidius minus
nutrit, ita coquitur facilius ac distribuitur; ergo Mulli caro iucunda quidem est, ut que alimen-
tum est hominù naturæ accommodum; & quàmquàm aliis piscibus sit durior, mandi tamen quoti-
die potest, propterea quòd friabilis est, & pinguedinis experta cum quadà acrimonia, nam pin-
guis & lenta cibaria statim ut sumpta fuerint celeriter implent & appetentiam euertunt.

H Et alibi, ^x Deinceps autem Philotinus Scorpionum Trachurum Mullum inter dura carnis pisces connumerat; Et rursus
alio loco, ^y nulli uerò, quòd dura eorum caro sit, & ab excrementis pure, non sunt ad salienam accommodati; & ad-
huc alibi ^z Mullorum autem caro friabilis quidem est, non tamen mollis. Et apud Athenam ^a Diecies in his que
seruati ad Clitarchum, nullam duram carnis esse testatur. ^b Dipylus uerò Mulli carni stomacho gratè esse, modice asfringen-
tem, d iram - corruptu difficilem, aluum sistentem, præsertim assam; fraxam verò grauem &
concoctu difficilem, atque quouis modo paratam sanguinem elicentem, testatum reliquit.
Et ut auctor est Galenus, ^c In saxatillum piscium penuria nullos substituere possimus. Vt refert Athe-
naus ^d Sophron pingues, nullos dixit; sed haud verè cum pinguedinis expertes sint ut supra Ga-
leni testimonio declarauimus. ^e Dioscoride ^f & Plinio teste ^g nullorum sepeenti cibo actem, uerò
lorum habetara apparet; scriptumque reliquit Plinius, ^h nullos in cibo inutile. natus inuenio.

Sophron nota-
tur.

^d Clas. 2. fol. 29. A.

^e Clas. 2. fol. 29. C.
^f Satyr. 4.
^g Epit. 96.

^h Lib. 9. cap. 17.

^k Lib. 9. cap. 17.

ⁱ Clas. 2. fol. 29. B.

^m Hist. lib. 9. cap. 37.

ⁿ Lib. 9. cap. 17.

^o Clas. 2. fol. 29. C.

^p Clas. 2. fol. 29. C.

^q Lib. 7. fol. 162. 23.

^r Lib. 7. fol. 162. 23.

^s Lib. 7. fol. 162. 23.

^t Clas. 2. fol. 29. B.

^w Clas. 2. fol. 29. A.

^x Clas. 2. fol. 30. B.

^y Clas. 2. fol. 31. H.

^z Clas. 2. fol. 43. H.

^a Lib. 7. fol. 162. 8.

^b Lib. 8. fol. 177. 22.

^c Clas. 7. fol. 21. F.

^d Lib. 7. fol. 162. 7. &

^e Lib. 2. cap. 21.

^f Lib. 3. cap. 7.

^g Lib. 3. cap. 21.

V T C O N D I A T V R.

Ut auctor est Plinius^b M. Apicius ad omne luxus ingenium mirus, in factorum gavo (Nam ea quoque res co-
gnomen inuenit) necari eos præcellenti (vel potius forsan ficcari eos præcellenter) putauit, atque è iecore
eorum alecem excogitare prouocauit. Quod Horatius quoque asserere videtur inueniens, ⁱ Mullum
in singula quem minus pulmenta necesse est. Ut verò testatur Galenus, ^k Quidam Mulli hepar ne per se
quidem mandere volebant, sed garelum, quod vocant, in vase cum pauillo vini preparan-
tes, in eo viscus ipsum tantisper comminunt, quoad totum simul ex ipso & humidis prepara-
tis, succus vnus fiat simplex ad sensum ac similis, in quo Mulli carnes intinctas mandunt.
Nos autem in craticula assos, atque modico oleo & arancij succo conspersos commē-
damus. Fricci etiam & arancij succo irrorati edi solent. Quòd si frietos statim in ace-
tum aromatibus & croco conditum immerferis, non sapidiore solum, sed dies etiam
aliquot duraturos reddes, Aelianus autem scribit, ^l Ab iis qui artem culinæ callent, auditione
accepi, Mullorum ventres non rumpi, sed integros permanere, si prius eorum os coci oscu-
lentur.

Plinij locus
corrigitur.

I N M E D I C I N I S V S V S.

Teste Dioscoride^m Mullus recens diuisus imponitur contra morsus Draconis marini, Scorpionis, & Ara-
nei. Quod Galenus etiam citare videtur inueniens, ⁿ Vinas etiam num hæc animantes apertas, &
protinus partibus affectis appositas prodesse scripserunt, nempe Draconem marinum in suum
ipsum vitum impostum, similiter & Triglan in Draconis. Plinius verò prodidit, ^o Percussis à castinea mari
na medetur Mullus. Et alibi ^p Contra omnia veneficia ex mēstris mulierum auxiliatur Mullus; item contra Pasticam
& Scorpiones terrestres marinolque, & Phalangia illitus sumptusque in cibo; eiusdem recentis
è capite cinis contra omnia venena, primum contra fungos. Et alio loco ^q Vomitiones Mulli inueterati trique in potio
ne concitant. Et rursus alibi ^r Mullus in vino necatus, iis qui inde biberint redum vini offert. Præcrea
apud Athenæum Terpsicles scripsit ^s Si Mullus vitus vino suffocetur, idque à viro biba-
tur, impotens fiet ad rem ueneriam, si uerò à muliere non concipiet. Postremò
ut Alexander Aphrodisicus testatum reliquit, ^t Nemo
marinam torpedinem ignorat per funem corpori su-
porem inferre, cui contrectatus Mullus
contraria facultate resistit.

F

^b Lib. 9. cap. 17.^k Clas. 2. fol. 19. B.^l Lib. 11. cap. 22.^m Lib. 2. cap. 23.ⁿ Clas. 5. fol. 87. H.^o Lib. 31. cap. 2.^p Lib. 31. cap. 5.^q Lib. 32. cap. 8.^r Lib. 32. cap. x.^s Lib. 7. fol. 162. 25.^t In præfat. lib. 1.
probiem.

P. 97.



G. EUGENIOS.
N. L. RUBINIO.
V. FRUONIO.

HISTORIA NONAGESIMA

DE ERYTHRINO SIVE RUBELLIONE

NOMEN.



ic nosfer nonagesimus septimus piscis, quē Romæ *Fragolino*, Venetiis *Arbore*, Massiliæ *Pagean*, in Hispania *Pagei*, in Gallia *un paget*, & Græci nostri tēporis *Letrinos* appellant; Ab Aristotele & Athenæo *ερυθρινος*, ab Oppiano atq; Eustathio *ερυθρινος*, à Cyrenæis, (Clitarcho apud Athenæū auctore) *ἀρούς*, & (Zenodoto apud eūdē teste) *κρυός* vocatur; quōd si *ερυθρινος* etiā alieubi legatur in Aristotele, mēdosū esse locum, infra vbi de Erythriini sexu tractabitur, edocēbimus;

Athenæi
locus mē
dosus

ad Ouidio etiam atque Plinio Erythrinus appellatur; Diciturque *ερυθρινος* (vt testatur Eustathius); rubro colore; vnde Rubellio quoq; à Plinio, atque à Theodoro Phinium sequito vocatur; à quo Theodoro *Ruber* etiam aliquando dicitur. Verū cum *ερυθρινος* etiā inter pisces numeretur, a lum ab hoc nostro esse Eriumum, sciendum est; quippe quem *Thryssa Chalidi* & *Sardinæ* consentiē facit Athenæus, & *Dorionque*, *Epenetus*, & *Callimachus* inter easdem eum commemorant; Hunc autem nostrum Erythrinum esse, non solum ex vulgari Græcorum nomenclatura (*Letrinos* enim, vt diximus, quasi *ερυθρινος* ab eis dicitur) sed ex illis etiā, quæ Erythrinum ex authoribus debentur; quippe quæ huic rectē respondeant, intelligi potest. Quamobrem Iouio assentiendum non est, qui hinc non Erythrinum, sed *Phagrum* esse contendit; neque .n. rationes, quibus ipse vitur, id vllō modo probant, vt dum illas procedente historia executiemus, manifestum fiet; Neque etiam Romana, Massiliensis, Hispaniæque vulgaris nomenclatura, hunc Phagrum esse coniungit; Nam cum Erythrinus Phagro (vt infra declarabimus) simillimus sit, eoque minor; iurē Romani *Fragolino*, Massilienses *Pagean*, Hispaniæque *Pagei* (quasi paruum Phagrum dixerint) Erythrinum vocant.

Iouij la-
pfi.

B

DESCRIPTIO.

Cum Athenæus Aristotele (& si apud Aristotelem id non legatur) *spensippi* in secundo de similibus, atque *Dorionis* in libro de piscibus testimonio, Phagrum, Erythrinum & *ερυθρινος* similes esse, dicat; de Phagro & Erythrinum id ita verum est, vt haud facilē sit, hunc ab illo distinguere, quibus tamē notis inter se distinguantur, in Phagri historia, quam in secundo libro nostro (vt in historia vigesima nona diximus) necessariō reieciimus, explicaturi; hic Erythrinum describamus; Est igitur Erythrinus rostro acuto, sed nō valde extento; Ore paruo, medioeribus dentibus manito; Capite vtrinque compresso; Oculis magnis, foraminibus ante oculos parulis; Branchias vtrinque quaternas habet, & prope eas etiam vtrinque pinnam vna mō giuscula & cuspidatam; binisque alias & minores in ventre; In dorso vnica pinna longa & aculeis multis horrida erigitur; aliæque vna multo minor, & tenuioribus munita aculeis, ab ano, imo ventri hæret; Cauda in lunatam pinnam degenerat; Totius corporis figura Auratæ ab similibus nō est; Medioeribus squamis tegitur; Ventre est subalbido, Capite argenteo, corpore reliquo rubefcente; Quod Ouidius etiam testatur inueniens, *ερυθρινος* dicitur. Nec obstat ab Oppiano *ερυθρινος*, hoc est, *stacum*, ipsum vocari; nam rubeus eius color læguis adeo & dilutus ita est, vt non ineptē flauus etiam dici possit. Venter est medioeris, appendices paucae; Intestina magna; Hepar album, cui sellis commissa est vesica; Splen magnus & subniger; Vulua in omnibus (vt infra monstrabimus) reperitur; lapidēsque habet in capite; Palmi mensuram perrariō excedit.

Athenæus
notatur.

C

D

LOCVS.

Rubellio marinus piscis est, vt Aristoteles atque Oppianus, Eum inter marinos pisces recensentes, testantur. Atque maris peculiaris, vt Plinius, Eum inter maris peculiare pisces commemorans, asserat, & experientia comprobatur; Nusquam enim (quod sciamus) in fluminibus reperitur; Et propterea cum apud Aristotelem habeatur, *an in piscibus quoque fiat conceptus sine mare, non aquæ aperitum est, sed potissimū in fluvialiti genere Rubellionibus id accidere usum est*; quibus quidē verbis Rubellione

^alib. 7. fol. 150. 30
^blib. 7. fol. 163. 18

^cfol. 362. 34.
^dlib. 32. cap. 10.
^elib. 3. de gen. anim.
cap. 1.
^flib. 7. fol. 163.
^g43. cap. lib. 8.
^hfol. 177. 27.
ⁱAthen. lib. 7.
^kfol. 164. 7.
^llib. de pisc. cap.
13.

^mlib. 7. fol. 150.
ⁿ29. fol. 163. 20

^oin frag. fol. 36.
^p26.
^qlib. 1. fol. 108. 23

^rlib. 1. li. 8. ca. 13
^slib. 1. fol. 108. 23
^tlib. 32. cap. 11.
^ulib. 3. de gener.
anim. cap. 1.

Aristotelis fluviatilem esse significatur... Rubelliones statim ortos oua habere nullibi, nedum in historiis scriptis...

lib. 6. ca. 13
lib. 8. ca. 13
lib. 1. fo. 108. 21

A

Mandant, & terra quicquid nutritur in alta
Hippi, Coccyges celeres, sicutique Erythini
Et Cithare, Triglaque simili, tenues Melanuri...

SEXVS, ET PARTVS.

In Rubellionum genere mares non reperi, sed omnes feminae esse creduntur, ut auctor est Aristoteles iniquens...

lib. 1. fo. 108. 21
lib. 3. de gener. animas. cap. 5.
lib. 9. ca. 16.

Et alio loco, Sexu autem pisces distinguuntur... Rubelliones, & Hiattula ambigitur...

Plinij loci error

ra omnino non sunt mares, sicut in Erythini & Channae vulvas habere traduntur...

Ionij error

neque obseruationi respondeat.

NATURA ET MORES.

Cariniuor piscis est, nec pisciculis solum, sed cancellis etiam, atque aliis minoribus crustatis pascitur...

lib. 7. fo. 103. 53

VT SAPIAT, VT NVTRIAT, ET VT CONDIATVR.

Erythrinus, & si a ueteribus celebrari non reperitur, piscis tamen est suauissimus, atque ubique nobilissimus habitus...

It licet omni tempore iucundus sit, hyeme tamen praestantior creditur, & maxime ganeo...

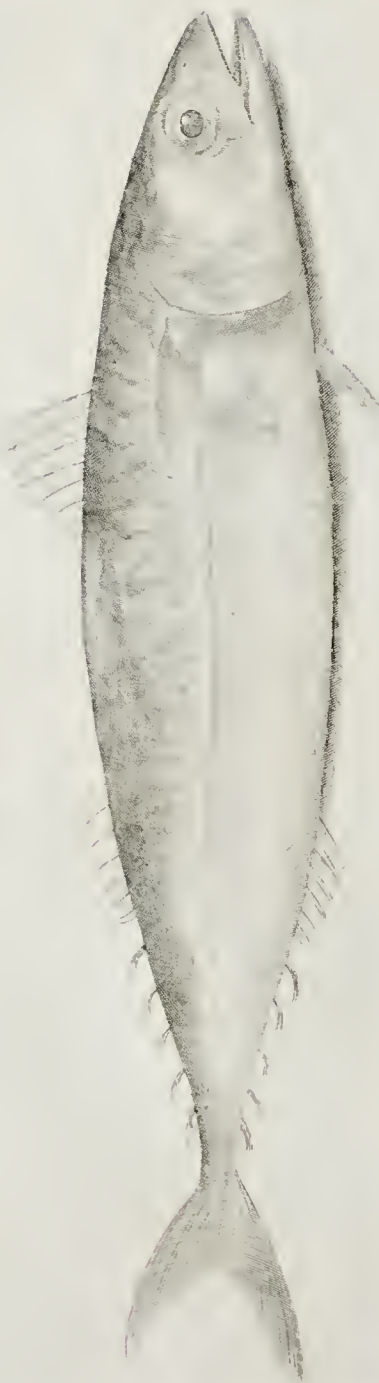
IN MEDICINIS VSVS.

Vt auctor est Plinius Erythini in cibo sumpti sistant alatum, & ut alibi tradidit...

lib. 32. cap. 9
lib. 32. ca. 10.



Γ. Σκόνιππος
L. Scombrus
V. M. alayello



Γ. Σοξύρα
L. Saurus
V. P. Yitriphida



HISTORIA NONAGESIMA PRIMA

DE SCOMBRO

N O M E N.



PISCIS Noster nonagesimus octavus, quem Romæ *Macarel* lo, Galli *Magureas*, Angli *macrel*, Veneri *Scombro*, Neapolitani *Lacerto*, Massilienses *Aurrol*, & Hispani *cauallo* appellât; græcè *καρόμβος*, latinè verò *Scombrus* & *Scóber* vocatur. Iouius autè *Scombrum* Lacertum quoque appellari dicit; P. verò *Gyllius*, *Scombrum* ex *Lacertorum* genere esse arbitratur. Verùm sicuti Iouij repudianda est opinio, cum nullum latinorum *Scombrum* Lacertum vocasse, probari

A
Iouij error.

possit; cumq; potius *Scombrum* & *Lacertum* cum *duerforum* piscium non solum *duerfis* locis *Martialis*, sed etiam *vno* & eodem *Columella* (vt infra citabimus) *mentionem* fecerint; sic haud indubitanter assentiendum est *Gyllio*. Nam cum solus *Plinius* (quod sciamus) in quibus *Scombrum* Lacertorum genera, non speciem vnâ, sed genus piscium Lacertum fecerit; sicuti in suo piscium catalogo pisces numerans; *Colias*, sive *Parianus*, sive *Sextantus* à patria *Batice*, *Lacertorum minima* (vel vt quidam corrigit, *minima* genera) dixit; ita non simpliciter *Scomber*, sed *Scomber Lacertorum* generis dixisset, si ex *Lacertorum* fuisset genere. Adde quòd cum *Colias* (vt præcitato loco testatur *Plinius*) *Lacertorum* minimū sit genus; *Scomber*, quippe qui (vt infra mōstrabimus) *Colia* minor est, ex *Lacertorum* genere esse non potest. Nec propterea quòd *καρόμβος*, quem latini *Lacertum* (vt sequente declarabitur historia) dixerunt, similis sit; ex *Lacertorum* genere censerī debet.

P. Gyllius notat.

D E S C R I P T I O.

Et si *Scomber Pelamis* & *Colias* (quem veteres, vt diximus, *Lacertum* vocarūt; licet *Theodorus Monedulam* appellare maluerit) similes adeo sint; vt eorum triū cui inter se admodum consimilium pisciū vno atq; eodem loco iurè meminerint nonnulli (*Aristoteles* namq; de piscium peregrinatione pertractans, *Postquam de Thynnus & Pelamidi* *luis loquutus fuit, de monedulis atq; Scombris egit*; & rursus alibi gegales pisces numerans, quāplurimis huiusmodi recēdit, subdidit, *Limaria, Scombrum, Monedula*; *Columella* verò scripsit, *itaque præberi conuenit tabes Haleculas, vel quicquid intestini Pelamis aut Lacertus gerit, tum Scombrum ventriculum*) multò tamen magis inter se similes sunt *Scomber* & *Colias*. Ita vt ferè vbique græcum vulgus nunc *Scombrum* appellare *καρόμβος* soleat; difficillimūq; sit eos internoscere. Et propterea nos *Scombrum* describentes, ipsum à *Colia* distinguere nitentur; eas scilicet notas singulas, quibus internoscuntur, explicantes. Sic enim non solum exactior *Scombrum* reddetur cognitio, sed *Colia* etiam tum ex his quæ in hac, tum ex illis quæ in sequente dicentur historia, sufficiens haberi poterit notitia. *Scomber* igitur rostrum acutum habet; os valde hians, paruis dentibus denticulatū; caput rotundum; oculos magnos & flauos; branchias vtrinque quaternas; et binas etiam vtrinque pinnas, duas ad branchias, & duas in ventre. Præter quas in primo dorso alia vna aculeis nonnullis horrida erigitur; alteraq; vna paulò minor, & nullis ferè aculeis munita post dorsum medium enascitur. Et post hanc plerūq; alia multò minoris pinnulæ nullo aculeo horrida, atq; æquis distincta intervallis, ad caudam vsq; dorsum reliquum ornât & vestiunt. Ventri etiam ino statim ab ano, vna alia nullis innixa aculeis hæret; quæ alia minores pinnulæ, illis, quibus dorsum vltimū ornari diximus; numero, magnitudine, figura, ac æqualis intervalli distinctione simillimæ subsequuntur, atq; ad caudā vsq; ventrem reliquum muniūt. Cauda acutior facta in lunatam pinnam degenerat. Et cum hæc omnia *Scombro* cum *Colia* conueniant; totius tamē corporis figura primū differunt. Nam & si vtriusq; teres, spissum, & carnosum sit corpus, illud tamē *Colias* paulò latius habet quàm *Scomber*. Et cum hic squamis prorsus careat, squamis nonnullis tenuibus atq; minutis regi videtur ille. Nec obijci debet apud *Athenæum* legi, *Squamatorum genus, veluti Thynnorum Scombrorum Thynnorum congenerum & consimilium gregæ esse*; nam (vt historia etiam trigesima sexta diximus) non Squama

C

D

Athenæi locus corrigitur.

^a Lib. de pisci. cap. 30.
^b Lib. de nomi. Pisci. cap. 14.

^c Lib. 32. lib. 33. 40.
^d Lib. 8. cap. 17.

^e Lib. 32. cap. xi.

^f Lib. 32. cap. xi.
^g Lib. 32. cap. xi.

^h Hist. lib. 8. cap. 13.

ⁱ Hist. lib. 9. cap. 2.

^k Lib. 8. cap. 17.

^l Lib. 8. fol. 178. x.

torum corrigi oportet. Præterea cum etiam vtriusque venter albus, dorsum verò subplumbeum sit; Scombræ (^m cui teste Plinio, est in aqua sulphureus color, extra qui cæteris) vni dantibus atque cæruleis notis dorsum insignitur; Coliæ verò obliquis atque liuentibus lineis latera notantur. Vnde ab Aristotele (vt citat Athenæus) ⁿκολίας Σκολιόγραπτος (vel, vt corrigi posse videtur Ierimolao, ⁿκολιόγραπτος) id est, albo pectus genens dicitur. Postremò magnitudine quoque distinguuntur; teste nanq; apud Athenæum Hicelio (vt infra citabimus) ^o Scomber est minor quàm Colias. Vnde cum Scomber vix vnquam ad eubiti excrecet magnitudinem; Colias multò magis augetur; quippe qui Athenæo au thore, ^p Sardæ magnitudine sit æqualis; Sarda verò vt testis est Plinius ¹ relams longa sit. Intercænis conueniunt; ventriculum habent mediocrem; appendices plurimas; intestina neque magna neque multa; hepar pallidum, ex quo bilis pendet vesica; lienem subatrum.

L O C V S.

Marinus piscis est Scombrus; & vt auctor est Plinius, ⁷ maris peculiaris; in dulci enim aqua nullibi (quòd sciamus) reperitur. In omni ferè mari capi solet. Circa arenosa litora victitat, vt Oppianus testatur inueniens.

³ Novissimum sanam illes in litore arenam
Manducet & tota omni quid intartur in alia,
Hæppi, Cossages ceteras, Hæpique Piviliam
Scombræ & Cyprii, Stibulatum litore inueniens.

Et Cithare, Trachinone simul, tenuis Melmon,
Trachinone, & Trachinone, & Trachinone
Tentaculum in dextera, & Trachinone in sinistram
Scombræ & Cyprii, Stibulatum litore inueniens.

Degit etiam & circa imos maris scopulos; vt idem Oppianus auctor est his versibus,
F ^c Ast imos scopulos, fundo quos Ostrea multo
Cingit, queis thalami curui, queis lustra profunda
Otophagi, Scombræ, pugna Murgæ frequentant.

Vt autem prodidit Aristoteles, ⁴ pisces alij ex ponto aut in pontum tranant, alij per hæmem ex alto in litora teporis gratia veniunt; contra gunt ex litore in altum vitantes gunt discedunt. Semperque qui in litores sunt, prius utranq; ratione discedunt, ut Scombræ antequam thanni. Et vt idem alibi tradidit, ^x Sæpe etiam statim aut serino vehementius occurrunt, sit ut cum monedulis & Scombræ exeat de ponto thanni in mare. Quòd sic transcripsisse videtur Plinius ¹ Cum thynnis Amia, & Pelamides in pontum ad dulciora pabula intrant pregatim cum suis queque ducibus, & primi omnium Scombræ.

N A T V R A, E T M O R E S.

Auctore Aristotele, ² cecunt thanni & Scombræ mense februario post idus, pariunt Iunio ante nonas. Edunt sua oua condita quasi vtriculo; incrementum autem partus præcipua sumit celeritate. ^a Colias verò, vt idem tradidit, ^x exisferum est numero qui semel anno pariunt, & pascuntur appellantur. Et (quod supra etiam citauimus) testimonio Aristotelis ^b uterque, Athenæi verò ^c Scombræ, gregalis piscis est. Vt autè prodidit Aelianus, ^d in mari Ionio propè Epidaurum insula est, que Athenæi appellatur, eam piscatores incolunt, & locus est vbi Scombrorū, qui ad piscatorum consuetudinem assueuerunt, & mansueti sunt, greges aluntur. His sanè cibaria edenda piscatores idcirco obiiiciunt, quòd cum iisdem sædas quoddam sanctum habent, atque ad erradum sine vlla exceptione solutum; tum verò eatenus etate procedit, vt viuat ibidem ad summam senectutem. Nec tam en gratis tempus ignauiter traducit, neque in suos altiores ingratum est. Etenim de piscatori bus passum cum mane acceperit, piscationem capessit; vt se nutrimentibus præmium pro nutrimento perfoluat. Quare ex portu soluens ad feros Scombræ gentiles suos natate contendit, ac simul vt ad eos peruenit, cum ipsis ita continuò tanquam cum aliqua phalange suorum popu

H ^l larium errat; & nimirum cum eiusdè generis sint, non inter se fugiunt, sed simul natant. Post autem cicures circum feros concurrentes in orbem consistunt; & suorum corporum obstru-
ctio ne eos fugi exitaque intercludentes, suorum nutritiorū (vt pro iis quibus expleti cibus fuerint, illos remunerentur) aduentum acerrimè tandu expectant, dum piscatores eo profecti, captorū per multas cades effecerint. Deinde cicures properantes ad portum regrediuntur, atque ibidè intra curruis abditis, a piscatoribus cibaria expectant, que quidem ipsa eis quotidie largiuntur, ^f ferunt ad piscatum adiuuantes atque amicos fides habere uolunt. Oppianus verò de Scombrorum captura sic cecinit.

^c Cibus est et alios Scombræ cui uianne retis
Cibus est et alios Scombræ cui uianne retis
Et retis est et alios Scombræ cui uianne retis
Sunt hinc piscatores, munda qui hinc hinc hinc
Ardentia cecunt ignis, raris que nigentes,
Quo septo retis clausi per raris rara

Ridentes trachare uolunt, dextramque tenellam
In flammam tendunt sed cum torquentur ab igne,
Tunc demum norant inleste incendia flammæ,
Sic illi capunt fraudem, datur vnde regressus
Nullus, & hostia nulli fatiantur amote.

^m Lib. 9. cap. 25.
ⁿ Lib. 9. fol. 14. 8.
^o Lib. 7. fol. 160. 15.
^p Lib. 3. fol. 61. 4.
^q Lib. 32. cap. 21.
^r Lib. 32. cap. 21.
^s Lib. 1. fol. 102. 11.
^t Lib. 1. fol. 109. 2.
^u Hist. lib. 8. cap. 21.
^x Hist. lib. 8. cap. 23.
^y Lib. 9. cap. 25.
^z Hist. lib. 6. cap. 17.
^a Hist. lib. 5. cap. 9.
^b Hist. lib. 9. cap. 2.
^c Lib. 8. fol. 170. 5.
^d Lib. 12. cap. 45.
^e Lib. 3. fol. 141. 39.

Exiliunt, illos cohibent angustia plagarum ;
 Impliciti lino fato moriuntur iniquo .
 Innumeros Scombr os spectabis retia circum
 Affixos sicuti clauos , hi lina subire
 Contendunt , fatumque petunt ; hi rete reuincti
 Exiliunt , madidatque plagas euadere certant

Aristoteles cum nihil de Scombrorum captura sit commentus, de captura Monedularum hoc testatum reliquit ^f *monedulae subeuntes pontum capiuntur, exeuntes autem minus.*

^f Hist. lib. 8. cap. 13.

VT NVTRIIAT, ET VT SAPIAT.

Veteres saporis excellētia Scōbros non commēdarūt, quinimo vt author est Plinius ^g Scombros & Mauritania Beticeaque & Carcia ex Oceano intrantes capiunt, ad nihil aliud utiles quā ad garum conficiendum, Plautus verō scripsit ^h *Pernam, atque Ophthalmiam, Herasum, Scombrum & Trigona, & cetum, & mollem casum,* Carnem enim duriusculā, exuccamque habent. Qui busdam tamen locis, Romae scilicet, atque Venetijs verno tempore ita pinguescunt, tenerique adeo fiunt, vt iurē inter delicatiores pisces eo tempore connumerentur.

^g Lib. 31. cap. 8.

^h In Captiuis.

ⁱ Lib. 3. fol. ex. 4.

Vt autem Athenaeus proddidit; ⁱ *Scomber lentior & cito ex ventri. uo descendit, Colias uerō lentior mordax & deterioris succi, & plurimum nutriens est; prestantior autem Amyclanus, & Hispanus, qui sexitanus vocatur, tenuior nāque est & suauior.* Et vt apud eundē legimus, ^k *Atiesus ait Scombros minores esse magnitudine, magisque nutriendos quā Coliē, & melioris succi, non tamen excretu faeciore.* Quorum quidem testimonijs, Scombrum succi etiam bonitate à Colia differre, manifestissimum est. De colia autem praestantia sic scripsit Aristoteles, ^l *monedulae optimae in Propontide sunt ante quā pariant.*

^k Lib. 7. fol. 100. 11.

^l Hist. lib. 8. cap. 13.

VT CONDIATVR, ET IN MEDICINIS VSVS.

Recentes Scombri in craticula assi comeduntur. Quod si eo condimēti genere, quod vulgō *amarinate* dicūt, cuius parādī modū in historia nostra vigesima tertia edocuius, condiantur; vti sapidiore sunt, ita dies etiam aliquot incorrupti seruari poterūt. Saliri etiam atate nostra solent; salianturque haud contemnendo prouentu tum in Propontide, tum in vniuersa ferē Graecia. Quōd antiquitus etiam saliri consueuerint, Plinius inuit dicens; ^m *Hispaniae ceteras Scombri replent & hinc non commendantur.* Atque id ante eū explicatiū testatus est Columella iniquens, ⁿ *Itaque preberi conuenit salibus exesam Chalcedem, Scombri, Charcharique & Elacatē ventriculos, & ne per singula omnia enumerem, salisamētorum omnium purgamenta, quae ceterarum efficiunt exeruntur.* Conficiebant veteres ex hoc pisce Garum; vt testis est Strabo his verbis; ^o *De hinc Hierentis insula est, ad Carthagnem spectans, quam à Scombrorum multitudine captorum Scombraoriam vocant, ex quibus Garum conditur, & Martialis hisce.*

^m Lib. 9. cap. 15.

ⁿ Lib. 8. cap. 17.

^o Lib. 3. fol. 151.

^p *Expirant adhuc Scombri de sanguine primo
 Accipe secolum munera chara Garum.*

^p Lib. 13. cap. 102.

atque Plinius istis, ^q *Aliud etiamnum liquoris ex gustu genis, quod Garon uocant, intestinis piscium ceterisque; que abicienda essent, sale maceratis, vt sic illa putrescentium sanies; hoc olim conficiebatur ex pisce, quem Graeci garon uocabant; & paulō post; ^r *Nunc d' Scombro pisce lanatissimum in Carthaginis spartariae ceteris fociorum id appellatur, singulis millibus nummum permutantibus, congios penē binos.* Nec liquor vllus penē praeter vnguenta, maiore in pretio esse cepit nobilitatis etiam gentibus. Quanti autē pretij apud Veteres garum fuerit, Martialis etiā testatur iniquens. ^s *Nobile nunc sitio luxuriosa Garum.**

^q Lib. 31. cap. 7.

^r Lib. 31. cap. 8.

^s Lib. 13. 82.

Vt demum author est Plinius ^t *Delphini ad se linamenta accensa excitant uulua strangulata opressas; item Scombri in aceto putrescunt.* Vt verō testatum reliquit Aelianus, ^u *Si hominibus ex icore laborantibus, atque ex arcuato morbo egrorantibus, Scombrum edendum dederis, quemadmodum rei piscatorij benepertu docent, ad sanitatem redibunt.*

^t Lib. 32. cap. x.

^u Lib. 12. cap. 46.



Theodori lap-
sus.

L I C Nonagesimus nonus piscis noster, quem Roma *Physc taran* tota vocant, græcè non solum *σαῦρος*, sed à ^a Speusippo *σαῦρις* etiam appellatur, latino verò nomine destituitur; propterea quòd veterum latinorum nemo eius mentionem unquam. Nec si terrestrem *σαῦρον*, terrestrem lacertum dixeret latini, *σαῦρος* etià piscem, lacertum piscem interpretati sunt; vt arbitratus est Theodorus, qui *σαῦρον* in Aristotelis versione *Lacertum* vertit.

^a Athen. lib. 7. fol. 161. 14.

Nam et si Plinius, Martialis, Columella, atq; Cornelius Celsus Lacerti piscis meminerunt; nemo tamen eorum Lacerti nomine *σαῦρον* appellauit. Plinius nanque inquit ens, ^b *Colias sine Variatus, sine Sexitanus à patria Bœtica, Lacertorum minus; & paulo infra, c* Sicut Lacertorum generis; non piscis speciem, sed genus (vt superiore etiam diximus historia) Lacertum fecit; cuius speciem vnã minorem scilicet, Coliam statuit. Quod autem *σαῦρος* neq; pro Lacertorum genere accipi possit, quando nemo unquam græcorum genus fecerit

^b Lib. 31. cap. 31
^c Lib. 31. cap. 31

F *σαῦρον*; neq; Colias censerit debeat, cum Saurus (vt infra monstrabimus) Sphyræ & Acui similis sit, quibus prorsus ab similitudo est Colias; cumq; Aristoteles ^d *uersusque ceu* *diuersorum piscium eodem loco meminerit, manifestum est. Martialis verò dicens, e* *Quum festi-* *tanti fortis tibi cauda Lacerti; Sexitanum Lacertum non* *σαῦρον*, sed *κοιλίαν* vocauit; qui tum à Plinio præcitato loco, tum ab ^f Athenæo *sexitanus* etiam appellatur. Præterea Columellam quoq; scribentem, ^g *Prebere conuenit tabentes Halieulas, vel quicquid intesimi telamus, aut Lacerta* *ius gerit, tum Scombrum ventrichulum; Coliam, & non Saurum vocasse Lacertum, ex eò manifestissimum sit; quòd cum Pelamidis, Lacerti, & Scombrum ceu consimilium (instar aliorum scriptorum, vt superiore notauimus historia) vnã meminerit; non* *σαῦρον*, quippe qui Pelamidi & Scombro similis non est, sed *κοιλίαν* illis simillimum, Lacertum vocauit. Postremò cum ^h *Inter gratissimi alimentis pisces Lacertum* recenscat Celsus, *ex eoque salisam-* *tum fieri testetur; is non* *σαῦρος* (quippe qui ⁱ Galeno teste, *carnem habet duritiam molliorem mediocrem, à* *nulloq; authore saliri solitus dicitur) sed colias erit, vt qui & dura carnis est, & saliri solet. Cum itaq; veteres latini non* *σαῦρον*, sed *κοιλίαν* (quem tamen perperã in Aristotelis versione Monedulã vertit Theodorus) ob similitudinẽ quam habet cum musculus nostri corporis, qui Lacerti etiam dicuntur, Lacertum interpretati sint; ob idq; non liceat nobis *σαῦρον* etiam Lacertum vocare; græco mutuati vocabulo *Saurum* eum appellabimus. Hunc autem piscem nostrum græcorum Saurum esse, tum ex eò conijcitur, quòd ad terrestres Lacerti (quem *σαῦρον* græci vocant) similitudinem (vnde piscem quoque *σαῦρον* vocari credendum est) propius quàm quibus alius piscis accedat, vti ex sequẽte eius descriptione manifestissimẽ patebit; tum quòd ea omnia quæ

^d Hist. lib. 9. cap. 2.

^e Lib. 7.

^f Lib. 3. fol. 61. e.

^g Lib. 8. cap. 17.

^h Lib. 2. cap. 18.

ⁱ Clau. 2. fol. 29. 31.

Theodori lap-
sus.

G Saurum Veteres tribuunt, huic nostro perbellẽ conueniant, vt procedente historia manifestabitur. Nec est vt decimum piscem nostrum *σαῦρον* esse, quispian opinetur; propterea quòd Roma *Suaro*, & Massiliã *Suareto* vocetur; quando (vti decima tertia historia exposuimus) Trachurus sit ille & non Saurus. Nec etiã credendum est (vt quidam arbitrantur) *τράχουρον* & *σαῦρον* vnum & eundem piscem esse; cum Oppianus dicens, ^k *τράχουρον τ' ἀγίλαι*, id est, *Trachurorumque greces*, & paulò post, ^l *σαῦρον τ' ἐκίπαιον τ' ἐκ*, hoc est, *Saurumque Sereptiæque*; eos diuersos pisces, atque diuersis in locis degentes manifestissimẽ faciat. Aduertendum præterea, ^m *Trachurum etiam Tacitate authore, σαῦρον à* *nonnullis appellari, vt octogesima quoque prima historia monstrauimus.*

^k Lib. 1. fol. 5. 45.

^l græc.

^m Athen. lib. 7. fol. 112. 37.

D E S C R I P T I O.

Saurus caput habet tenue & rotundum; Rostrum oblongum & acutum; Os magnū plurimis atq; exiguis dētib; munitum; Oculos mediocres rotundos & aureos, Branchias vtrinque quaternas. Prope quas binæ & parvæ sunt pinnæ, vtrinq; scilicet vna; aliæq; duæ & maiores in vētre; In medio dorso vna haud magna quinis fenisūe acule is horrida erigitur; Aliæq; vna multo minor in eodem dorso caudæ vicina reperitur; e cuius regione ab ano, qui in hoc pisce caudæ fatis proximus est, alia paulo maior imo ventri hæret. Cauda in longam & lunatam pinnam degenerat. Corpus oblongū est & rotundum. Vnde non ineptè ^a à Sponſippo in secundo ſimulacrum, Sphyræus, Acus, & Saurus ſimiles eſſe dicuntur. Sphiræa enim fatis ſimilis eſt hic noſter Saurus; ſimilis & Acui, ſi Acus illam roſtri dempſeris tenuitatem. Ventre eſt ſubalbido, lateribus luteis, dorſo ex viridi nigricante, maculis quamplurimis virētib; rubeis, cœruleis, luteis, atq; nigri cantibus dorſum, caput, & latera, nonnullorum ſerpentum inſtar, variè admodum pingentibus. Quamobrem non ſolum ore, roſtro, capite, atq; reliqua corporis figura, ſed colorum etiã varietate proximè adeo ad terreſtris Lacerti accedit ſimilitudinem, vt ei ſimillimus, ſi pedes exceperis, videri poſſit. Ventriculum habet oblongū & fatis magnum; appendices non multas; inteſtina mediocria; hepar biſidum & ſubrubrum; lienem ſubatrum. Pedali menſura maiorem adhuc non vidimus. Ab hoc noſtro Sauro aliquantulū diuerſus eſt, qui in rubro mari reperitur; quem hiſ verbis deſcribit Aelianus, ^o Rubri mari Saurus (ſiue vt vertit interpres lacertus) eſt, cuius magnitudo ei qui naſcitur apud nos equalis eſt, virgatus ſpectatur, lineis nimirum laureolis circumdatur à branchiis ad caudam pertinentibus; quas media argentea diſtingunt; ore eſt hianſe, maxilla inferior eminet in ſuperiorem, virides oculos habet, quos aureo fulgore palpebrę ambiunt.

L O C V S.

Marinus piſcis eſt Saurus, nec vllibi (quòd ſciamus) ad flumina adnatat; neque etiam omnibus aut plerique maris locis, ſed in quibuſdam duntaxat reperiri ſolet; canoſoque loco delectatur, vt Oppianus hiſ verſibus aſſerit.

^p Aſt alii ceno turpi, ſedaque palude
Paſcuntur, Batideſque, Boum genus vſque proteruum,
Difficilis Trygon, Torpedo nomine vero,
Et Clarię, Plette, Scepani, Tryglis, Aſellus,
Atque Lacertorum gentes, que putrida paſcunt,
Inter cenoſas voluenteſ corꝝ ora ſordes.

Vbi animaduerti debet ^o *o*u *g*oi, Lacertorum gentes verti à Lippio, Theodori abuſum ſequuto.

N A T V R A E T M O R E S.

Carne veſcitur, neq; putridis abſtinet, vt Oppianus etiam præcitato loco author eſt. Ab Ariſtolele ^q inter gregales piſces connumeratur. Verùm cum in noſtro ſuburbano mari ſinguli ſemper capiantur; ſoluagus potiùs quàm gregalis videri poteſt; niſi dixerimus, non propterea quòd ſolitarij, ſed quia capti ſunt difficiles, eos ſingulares capi ſolere; quod eò maximè verſimile fit, quia non ſolum ſinguli, ſed rariffimè capi videntur; vix enim annis ſingulis in noſtro piſcatorio foro bis denos captos videmus.

V T S A P I A T, V T N V T R I A T, E T V T C O N D I A T V R.

Apud Galenum, ^r *r*hilotimus in tertio de alimentis piſcibus carne melle præditus Saurum (ſiue vt vertit interpres Lacertum) adnumerat. Galenus verò ^s *s* Eundem modum quodammodo inter piſces carnis mollis ac duræ ſtatuit. Succu etiã bonitatè, atq; concoctionis facilitatè medio crè habet. Et licet fa poris ſuauiate cū ſapidiffimis piſcibus cōterri nō poſſit, haud eū tamè aſpernari debemus; cum haud iniucundè ſapiat. ^t Aſſum & frixum eum comedere ſolemus; apud Athenauū verò, ^t *t* Alexiſ exemptis branchiis, caſis ſpinis, lotum atque in ſum ^o *o* patreſatum laſere conſpergendum caſeoque ſale & origano implendum eſſe, edocet.

ⁿ Athen. lib. 7. fol. 101. 14.

^o Lib. xi. cap. 49.

^p Lib. i. fol. 108. 28.

^q Lib. 2. cap. 2.

^r Clau. 2. fol. 27. E.
^s Clau. 2. f. 27. H.

^t Lib. 7. fol. 160. 30.

Lippio abuſu
Theo ſequuto.

D

HIPPOLYTUS SALVIANUS.
RELIQVVM
 HISTORIAE TRIGESIMAE STVRIONI
 D I C A T A E.

Cum scriptores omnes qui de Glanide loquuntur, eum aut validissimis munitum dentibus, aut ferocem & scruum faciant; eundemque marem solum omnium adita
E custodire oua saepe & quinquagenis diebus, ne absumantur ab alijs; & canicula exortu syderari, & alias fulgore sopiri testatur; nemo vnquam horum vllum Siluro tribuit. Et pari etiam ratione cum omnes ferè auctores qui de Siluro agunt, eum saliri consueuisse asseuerent, de Glanide id nemo testatum relinquit. Quibus sic declaratis, nihil eorum esse, quæ Siluro iurè debentur, quod Sturioni non quadret, manifestissimum est. Nam quod ad Aristotelem attinet, validos habere dentes; quibus haurum frangat; Damnari cum fert oua, fœminam præstantiorem esse, canis exortu syderari, oua quinquaginta diebus marem custodire, & fluuiantem tantum esse, non de Siluro (cuius vt diximus nusquam meminit) sed de Glanide testatum reliquit ipse; quem perperam Theodorus Plinium sequutus Silurum interpretatus est; Quod verò ad Plinium spectat, ipse quoque γλαυδία Silurum vocans, ferocem maleficumque; Silurum fecit. Nec si Plinius (vt nos quoque fatemur) modò γλαυδία, modò verò σιλούρον, Silurum nuncupare solitus est; cū inquit, ¹ Silurus grassatur ubique; est omne animal appetenti equos natantes sepe demergit præcipit in Rheno Germania omne, σιλούρον & non γλαυδία ab eo Silurum vocari dicendum est; propterea quod ex Aristotele id Glanidi ascribente, hoc non transcripserit; Nam cum nullus antiquorum scruum & ferocem Silurum esse testatur, Glanis verò (Aristotelis testimonio) ² durissimis suis dentibus haurum vorat; & (vt paulò infra monstrabimus) rum in Rheno tum in plerisque alijs fluminibus homines deuorare solet; γλαυδία potius quàm σιλούρον (vt septuagesima etiam tertija declarauimus historia) Silurum ab eo præcitato loco appellari arbitrandum est. Quod Glanides autem in Rheno & in nò
C nullis alijs fluminibus hominum deuoratores sunt, testis est Pausanias, dicens; ³ Feras in perniciem hominum non ferunt grecorum amnes, quæ admodum Indus & Nilus; præterea Rhenus & Istrus, Euphrates & Phasis; Hi enim feras hominum deuorantes, similes Glanidibus in Hermo & Meandro versantibus, procreant, excepto colore nigriore & robore, nam his Glanides inferiores sunt; Verùm cum verba hæc nihil minus probare videantur, quàm ferros & hominū vorantes Glanides in Rheno reperiri, vti nos monstrare contendimus, quippe qui illud idem quod prius de Glanide scripserat Plinius, à Pausania etiam confirmari asseueramus; Quo pacto id certè ex illis probetur, innotescet, si quid sibi velint hæc Pausania verba, haud omnibus (mea quidem sententia) probè nota, diligentius excutiemus. Cum igitur Pausanias inquit, Rhenum, Istrum, Euphratem, & Phasim feras hominum voratrices procreare, Glanidibus in Hermo & Meandro versantibus similes, excepto colore nigriore & robore, nam robustiores sunt quàm Glanides, haud intelligendum est (vt falsò opinantur nonnulli) feras illas à Glanidibus specie distinctas esse, quando solo colore nigriore, ac robore distingui (vti in historia etiã septuagesima tertia declarauimus) specificam distinctionem non faciat; & maxime cum non simpliciter à Glanidibus, sed ab illis solum, qui in Hermo & Meandro versantur, colore nigriore & robore illas differre testetur; Accedatque ad hoc, quod cū Athenæo auctore (vt supra monstrauimus) in Istro etiam Glanis reperiat, si feræ illæ à Glanidibus specie differrent, eas Glanidibus assimilaturus Pausanias, haud ad

Theodori Plin.

1 Lib. 9. cap. 15.

2 Hist. lib. 9. cap. 27.

3 Lib. 4.

Hermi & Mæandri Glanides confugiffet; fed illis, qui in eodem Iistro reperiuntur affimilaffet. Nihil igitur aliud faua illa Rheni, Iſtri, Euphratris, & Phafis Paufania feræ funt quàm Glanides, Hermi & Mæandri Glanidibus nigriores & robuſtiores; & ob id forſan feræ potius quàm Glanidis nomine appellatæ à Paufania. Quam ob rem vti Paufanias Glanides Euphratris, Phafis, Rheni, & Iſtri, feras homines deuorantes; ita Plinius Glanidem Rheni omne animal appetentem, & equos natâtes faepe demergentem, Silurum appellare videtur. Ad cuius Plinij imitationem D. Ambroſium ⁷ vo-

¹ racionem minorum *peſcium Silurum dixiſſe*, credeandum eſt. Nec obſtat, vti videtur Manardo, quòd Sturionum noſtrorum nullus talenta quindecim pendeat; ad quam magnitudinem (Plinio teſte) aliquando Silurus exerceat; quando non vbique, fed in ſolo Nilo, eò vique Silurum augeri inquit ipſe Plinius. In quo quidem Nilo fluuiorum omnium maximo, maximos etiam procreari piſces, maximè rationi eſt conſonum. Nec illud, quod plurimùm apud Manardum poteſt, aliqua apud nos dignum eſt conſideratione; peculiarem ſcilicet Nili piſcem, Silurum cenſeri à Plinio; cū Sturiones in Pado, prope quem natus erat, & in Tyberi, propter cuius ripas vixit, frequentes reperiantur. Nam haud Siluri niliaci, ceu peculiaris Nili piſcis meminit Plinius, vti opinatur Manardus, fed ceu reliquorum Silurorum maximi; quemadmodum Plinij verba cõtemplanti manifeſtum eſt. Quinimo & ipſemet eodem capite paulò infra, in Rhe-

no quoque Silurum reperiri teſtatur. Et alibi inquit, ¹ *Siluri fluuiatilis, qui ex alibi quàm in Nilo neſcitur*. Nec eſt quòd quiſpiam poſtremo obiiciat, Sturionem quem Silurum eſſe contendimus, ſimilitudinem nullam habere cum eo piſce, quem in hiſtoria ſeptuageſima tertia Glanidem fecimus; cum tamen Aeliano authore (vt ſupra etiam citauimus) Glanis piſcis incolæ Mæandri & Lyci Aſianorū fluuiorum, & Europei Strymonis ſpeciem Siluri, ſimilitudinemque gerat. Nam Aelianus in authoribus trãſcribendis diligenſ certè, fed haud quaquam in excutiendis eorum diſtis induſtrius, cum in citatū Paufaniæ (cuius etiam auditor fuit ſub Adriano principe) locum incidiffet, ſauaſque illas Rheni, Iſtri, Euphratris, & Phafis feras à Glanidibus Mæandri & Hermi ſpecie diſiungi (vt prima facie verba ipſa monſtrare videntur) arbitrareretur; eidemque prædictis etiam Plinij occurriffet locus; videns illas Rheni ac Iſtri feras, quarum meminit Paufanias, à Plinio Siluros appellari; nec aduertens Glanidem & Silurum hoc loco, vt & alijs multis, vnum atque eundem piſcem exiſtimari à Plinio, fed opinatus potius ei, non ſecus quàm Græcis omnibus Silurum verè alium piſcem eſſe à Glanide, rem ipſam magis inturbans ſcripſit; ¹ *Glanis piſcis incolæ Mæandri & Lyci aſianorum fluuiorum, & Europei Strymonis, ſpeciem Siluri ſimilitudinemque gerit*. Quibus verbis ſicuti omnes græcos authores ſequutus, Silurum rectè alium piſcem à Glanide fecit, ſic perperam eos ſimiles eſſe aſſeuerauit; nam præter id quòd nullus alius ſcriptorum hos piſces ſimiles fecit, nec ipſe, niſi incuria plinianæ interpretationis deceptus, eos ſimiles exiſtimaffet. Sic itaque rationibus, aduerſariorum iudicio inſolubilibus, non confutatis ſolùm argutis verbis, fed re ipſa prorfus atque funditus peſſundatis; ne vllus dubitandi locus relinquatur amplius, euidentiffimis etiam veterum teſtimonijs Sturionem antiquorum Silurum eſſe confirmemus. Primùm enim ſicuti Sturiones marini ſunt & fluuiatiles (vt monſtrauimus) ſic à Plinio inter piſces annis ac maris cõmunes recenſentur Siluri; Idèque teſtatur & Auſonius, dicens;

Nunc pecus equorum celebrare megre Silure,
Quem velut acteo perductum tergora oliuo
Annicolam Delphina reor.

Et vti ex maiorum piſcium numero Sturiones ſunt, ſic inter magnos piſces à veteribus connumerantur Siluri. Et quemadmodum (vt ſupra docuimus) in plerisque locis ſaliuntur Sturiones, ita à veteribus Siluros ſaliri conſueuiſſe proditum eſt. Sed cū hæ tres conditiones (eſſe vix alicui alij piſcium conueniant) Sturionem Silurum eſſe plene ac indubitanter non comprobent; potiora & certiora iam proferamus teſtimonia

ria, à Plinio exordientes. Qui Siluri nomine modò Glanidem, modò Silurum (vt diximus) appellare solitus, cum perperam Siluro quæ Glanidi debentur (vt supra citauimus) tribuisset dicens ^{x Lib. 9. cap. 15.} *Silurus grassatur ubiqueque est omne animal appetenti, equos natantes sæpe de mergens, præcipuè in Rheno Germania ante propæstorum* (quod postremum verbum vt mendosum est certè, ita hæcenus congruam eius castigationem non habemus) subiunxit; Et in Danubio (maris autem, vt in impressis legitur codicibus, vel mari, vt in manuscriptis habetur, ceu superuacua & temerè addita dicto expungi debet) extrahitur porculo marino simili-

E *limus. Quibus verbis Silurum describens, Sturionem clarè pingit. Arbitratus uanque maiorem Sturionem Silurum vocatum, à minori qui à nonnullis antiquis (vt in fra explicabimus) porcus marinus appellatur, specie (vt supra notauimus) differre; Silurum siue maiorem Sturionem porculo marino siue minori Sturioni simillimum esse iurè testatur. Nec quod mox subnectit, scribens, Et in Borysthene memoratur præcipua magnitudo, nullis ossibus spinisue interstitis, carne prædulci (si de Siluro intelligendum sit, vti nos certè credimus) Sturionem dedecet. Quando in Borysthene quanto Scythiæ fluuio, secundum Istrum omnium maximo, qui hodie Neper appellatur, non solum maximum reperitur Sturio; sed etiam carne sit prædulci, vt quisque Sturionem comedens animaduertere potest. Nec si Sturio quasi osseam dorsû spinam habeat, Silurum esse non posse obijciendum; ob illud Plinij nullis ossibus spinisue interstitis. Quan-*

F *do arbitrandum sit, his verbis Plinium intellexisse, vna tantum spina, qua ferè ossæ à capite per dorsum ad caudam traicitur, nuntium esse Silurum, nullasque alias (quod in plerisque alijs piscibus accidit) ab hac oriri, quibus caro eius tota, atque corporis ambitus veluti costis sepiatur. Nec etiã nostra interturbatur opinio, propterea quod prædictis verbis Antacæum describere videatur Plinius, cuius sic antea meminerat Herodotus, ^{7 Lib. 4.} *Trabet Borysthene ingentia cete, ad susuram spinis carentia, quæ Antacæos appellant; nam hæc quoque Sturioni quadrant, quippe qui prægrãdis admodum in Borysthene capi atque saliri soleat; nec inconuenit ibi Antacæum vocari, etsi alibi Silurum appellent. Postremò quod statim addit inquiring, In Gange India Platanissas vocant, rostro Delphini & cauda, magnitudine autem X. v. cubitorum; vt de Siluro dici certè videtur, ita pro nostra opinione apertè pugnat. Cum Sturio, quem Gangis accolas Platanissam vocare dicit, rostro & cauda Delphino ab similibus non sit. Quam ob rem Aufonius etiam Gallus Silurum amnicolam Delphinum appellat, illumque describens, Sturionem egregiè repræsentat. Inquit enim,**

G *Nunc pecus equorum celebrare magne Silare;*
Quem velut acteo perdulcum tergora oliuo
Amnicolam Delphina reor, sic per freta magna
Labens, & longi vix corporis agmina solus
Aut breuibus defensus vadis, aut fluminis vsis,
Aut cum tranquillos molles in amne meatus
Te vinctis ripe, te cetera iuncta natantem
Ex uno procul est, magnòque honor additus anni.

Te liquidum miratur aquæ, diuisumque alieno
Aëtiis, & extremi procurunt margine fluitis.
Talis atlantico quondam Balæna profundo
Cum vento motus suo telluris ad oras
Pellitur, exclusum fundit mare, magna que surgunt
Aequora i vicinis timent decelerare montes.
Hic tamen hic nostræ iuncta Balæna Mollelle

7. In Mofella.

H *Quibus carminibus nil certius exprimi potuit, quam pro Sturione Silurus, cum magnum, fluuiatilè, ac marinum, Delphino similem, & mitè esse, atque tergore ipso natium olei referre colorem, quæ ab ipso Aufonio Siluro tribuuntur, adamussim Sturionem respondeant. His igitur cum clarè satis (mea quidem sententia) pateat Sturionem nostrum veterum Silurum esse; iam declaremus (vt supra polliciti sumus) Sturionem, marinum etiam porcum à veteribus vocatum fuisse. Cuius quidem rei optimus atque certissimus testis est Isidorus Hispalensis, qui vixit plus octingentis ab hinc annis, Nam scribens, ^{2 Lib. 12. cap. 6.} *Porci marini, qui vulgò Sulli, qui dum escam querunt, more suis terram sub aquis siccant; Circa guttur enim habent oris officium, & nisi rostrum arenis immergati, passum non colligunt; præter id quod iùb marij porci nomine apertillimè Sturionem describit; vt nullus relinquere dubitandi locus, marinum porcum in Hispania (is enim Hispanus erat) vulgò Sullo vocatum fuisse testatur; vti & hodie ab Hispanis (vt supra retulimus) Sulho aut Sulho vocatur Sturio.**

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

mos escam ex Purpura pisce confectam stridit religat, tum Lari marine auis pennâ ad hamum quemque alligat, vt ab occurrente aqua sensim & leuiter agitur; Pelamides autem escæ sic instructæ illecebra delinunt in hamos innatant; Cum autem ex iis aliqua liguritione apprimè stumulata os in escam impigerit, tum relique consequentes hamis cõfiguntur, vt hamu ob multitudinem vno eodemque tẽpore transfixo omni piscium vexentur, Iuuenes verò remigare desistetes, de transiris surgunt ad subtrahendas lineas multitudine piscium onustas, quos postquam in nauem subduxerunt, secundissima piscatio ex permagno piscium numero apertè ostenditur.

Sed Thynnorum etiam capturam describit inquit, ^c Cum Thynni circumretui tenentur, Neptuno malorum depulsori piscatores vota faciunt, ne Gladius piscis, nescit Delphinus in captiuorũ numero sit. Nam sepe Gladius, qui iam sit grate confirmata, lacerato reti Thynnorũ gregi irrito, ad se exuendum ex laqueis facultatem dedit, Delphius etiam ad molliãdas retibus indias accerrimus, iis perniciem affert. Quemadmodũ in Propontidem Thynni innatant & enantant, supra scripsi; tam porro qui Hiramam, Tion, Amasiam ponticas vires incolat, plane sciunt quo anni tempore eiusmodi pisces eò accedant. Quare permulta contra eos instrumenta comparant, naues, retia, speculam in excelsum excitatã, quam in arboribus eminenti loco, & circumspiciam faciliem habenti, designant, cuius conficiendi ratione molestũ mihi non erit explicare. Tigna bina excitant, intercepta & iuncta inter se trabibus latius & crebris immixtis, & facilem ascensum speculatori præstantibus, Singule naues viri quæ ex nauibus expedite remigantes habent; retia bene longa sunt; Itaque verno sole illucente, ventis placidè & tranquillè flantibus, celo læto & quasi ridente, conuiescente à terapestatibus mari, frequentes Thynnorum piscium greges in pontum innatant; quod eisdem ipsum simul ex specula prudenter & acutè speculator prospicit, præcatoribus vnde veniant denunciat. Hi ad vocis significationem retia tendunt, ac si intra retia ingrediantur, sicut dux exercitus, hoc ipsum signo dato edocet. Cum Thynnorum cohortes in altum sese incitant, is qui ex specula acerrima oculorum acie horum actiones obieuat, contenti voce exclamat, restã ad altum remigationem contendendã, illucque insequendos esse; hi porro alligato ad alterum tignum, quod speculum sustinet, per longo retis fune, naues ordine remis propellunt. Postquã enim singulis manibus rete distentum est, prima nauis, vbi sua retis partè eiecit, discedit; hoc idem facit deinceps secunda, & tertia, & quarta, qui quinta remis impellunt, adhuc idcirco cunctantur, quod hi nunquam laxare debent. Deinde alii aliud remigant, & pro se quisque retis partem trahit, postea quiescent. Thynni circumuallati non se loco movent, itaque comprehenduntur. Et demum hæc etiam paulò post subdit,

Thyynnorum piscationem Itali & Siculi Cetiam appellare solent, tum loca que hi abdi soliti sunt, tum magna retia, ceterumque instrumentũ quo captari assueverunt, Cetothuria ideo nominant, quod magnos Tynnos in numerũ reliquorũ cetaceorũ referre velint, Cetas amblio & Massiliensis, atque omnem Africam maximè & Irmulium hamis ex ferro cõfectis Thynnos cõprehendere soleat. Oppianus præterea de Thynnorum captura hæc cecinit,

Et similis fatuum tangit dementia Thynnum;
Atque malo tanto, diraque cupidine damni
Corripitur, semperque cupit penetrare recessus
Petis, & in laqueos sese nutrire dolosos,
Conatur risu maculas extendere paruas
Et duro mor su laqueos laxare plagarum;
Nec properat e fugam celerem pericetia tenta
Nec valet angulos luctando exire meatus;
Sed duris vinculis alto sub gutture vinclos
In terram Thynnos radit inconsculta voluntas,

Et paulò infra hæc etiam subiunxit,
Thyynnorum gentes grato sub tẽpore veris
Post partũ, & venens postquã cessauit oxirũ,
Oceani celeres veniunt a fluctibus altis,
Atque sinus aliò fuleant; nam fortis Iberi
Primò traierunt portum, gens aspera bello,
Et studio præde Thynnos populatur cutes;
Post Cete capiat præda circũ hostia pulchri
Eridani, veteres quos inicit phoca colanos.
Trimacriã quicung; tenet, post retia tendunt
Thyynnus, & præda fortes ditantur opima;
Tyrrhenũ iuxta pontũ per marmora Thynni
Sparsi per tumidos gressus, fluctusq; profundos
Eriat, cum venæ findunt visita equora turme;
Tuncque locũ piscator habet, nõ flamine vici
Turbatũ, & placida qui nõquã fluctat vnda,
Non adsunt ripe deniq; non rupe maligna
Augustus, teneat mensuram littoris equum
Piscos ponti scopulis, laticæ cauerius,
Ascendit cello speculator vertice montis;
Mænonis almi parès primo cũ surgit ab ortu
Aspiciat varias acies quanto agmine veniat
Vndas, & sociis subito prædicat ab alto.

c Lib. xi. cap. 3.

d Lib. xi. cap. 4.

e Lib. 3. fol. 147. v. 6.

f Lib. 3. fol. 222. 17.

Confestim pelago procedunt retia cincta,
Sunt vrbes veluti magnæ, queis limina lata,
Queis portæ, magnique sinus, magnique recessus,
Perque tribus sicuti properant ad bella phalanges
Sic Thynni veniunt, hi sunt in flore iuuentæ,
Isti longevi, medio sunt tempore multæ;
Innumeri vastam retis labantur in alium;
Donec prædones educant retia lecti,
Distendantque sinus omnes ditissima præda,

Quod autem de Thynnis Oppianus, id de Orcynis (vt qui idem sint, vt supra mon-

8 Lib. 7. fol. 137. 35.

h Lib. 11. cap. 29.

strauimus) prodidit apud Athenæum Dorion dicens, ^g Ex oceano per columnas Herculis in nos-
trum mare permeant Orcyni; quo fit, vt in Iberio & Thyrræno mari capiantur plurimi. **A**
De Orcyni autem captura, hoc testatum reliquit Aelianus, ^h Orcynum cetaceus piscis verum sua-
rum prouidens est. Hamum quo transfixus fuerit, in maris altitudinem sua impulsione depri-
mens, ad solum alidit, eumque oris pulsatione expelleret cupit; quod si id minus fieri queat, ab
hamo exceptum vulnus luculentius infert, dilatatque, atque exiliendo id quod sibi molestiam
exhibet, expuit abicitque; sepe id non affectus, inuitus ad piscatoris prædam subtrahitur.

Quæ sic deinceps transferri possit Oppianus;

1 Lib. 3. fol. 134. 15.

k Lib. 3. fol. 135. 9.

Et vt postremò idem Oppianus auctor est, ^k Vento Mææna proterua
Polypodas agitata petit, cognomine Pulcher Affectat Thynnus, Orcynus gaudet Afellis.

P R A E S T A N T I A.

1 Hist. lib. 8. cap. 13.

m Lib. 7. fol. 132. 2.

n Hist. lib. 8. cap. 13.

o Hist. lib. 8. cap. 13.

p Lib. 7. fol. 133. 1.

q Lib. 7. fol. 131. 4.

Et si suauissimis piscibus conferendus non sit Thynnus, sapidus tamen & non ne-
gligendus vbique serè censetur. Est autem auctore Aristotele ^l melior post Arturum cum
iam eo tempore ab infestantis Afli agitatione requiescat, que facit vt sit in estate deterior.
Vnde & Athenæus dixit ^m Eum cibo aptum esse, cum ab Aflo agitari deserit. Et eiusdem Aristote-
lis testimonio, ⁿ Thynni magna ex parte sunt suauissimi cum latenti, propterea quod vt idem asserit,
^o ringueant à latitibus matrem inmodum; Antiphanes apud Athenæum ^p Negaricum Thynnium celebrat;
Et apud eundem, quanti faciendi sint Thynni, & qui eorum nobilior, Archesstratus
his versibus indicat;

^q Inuentum captum Thynnium mox ipse videlicet,
Hic vbi sacra Sami sunt littora, dicitur ille
Orcynus, ac alijs cete, hæc obscuria diuis
Conueniunt. præcipue decet sanuissima matrem
Byzanti soboles Thynni generosi. Cuius est,
Ac vnde Siculæ, & Cephalus nutrit meliores
Hic pulchro Thynnus penetrantes Tyndaria vnda
Si forte Hipponi Italæ perueniens oras
Optum euat illic cinctorum, præmaxa foli
Viresores referunt, hic qui sunt iude purantur
Quod mare transeunt, penetrat inque æquora ponti
Litanpeltibus cum venabamur in vndis.

2 Lib. 7. fol. 132. 30.

4 Lib. 9. cap. 13.

1 Lib. 7. fol. 131. 10.

Eodemque referente Athelæo, ^r Hicetus de Orcynis agens, dicit, in Gadris pinguioribus capi; post hos
qui sunt in Sicilia; qui verò longè ab Herculeis columnis absunt, non sunt pingues, propterea
quod plurimum enavigant. Neque totus piscis æque sapor; sed Plinio auctore ^s Thynni membra-
tim casti, ceruicæ & abdomine commendantur, atque Clidio, recentia duntaxat, & tum quic-
que graui rursus. Quod autem alij etiam antiqui auctores abdomen Thynni celebrauer-
int, abundè satis declarat Athenæus iniquens, ^t Laudatur imus venter Thynni sicut Eubulius testatur
in Ione, postea opulenti ad te affatorum Thynnorum nauigant ventres imi; Aristophanes in
Lemniis, non Bœotiam Anguillam, non Glaucum, non imum Thynni ventrem; Strattis in
Atlante, imum Thynni ventrem, Suilleque intestinum drachmæ; In Macedonibus, ventres
imi Thynnorum suaves; Eriphus in Melibæa, hæc cum pauperes emere non possint, Thynni
imum ventrem, Lupi caput, aut Congros vel Sepias, quas nec deos quidem valde despiciere
cessit. Et apud eundè Athenæum, idè (de Orcynis pertractatis) asseuerant tū Hicetus
tū Diphilus, ille iniquens, ^u Orcynorum partes imi in uentris pinguioribus & sapidiore sunt alijs partibus; hic ve-
rò dicens, ^x Orcyni imus venter tener est, & ori gratius. Thynnorum atque Orcynorum præte-
rea κλεσθίς, vel diminuta voce κλεσθία, id est iuguli (quas partes ceruicæ & Clidio de-
scripsisse videtur Plinius) à veteribus quoque alijs commendari certum est; Cum A-
thenæus, Thynnorum in pitho; Orcynorum vero χητεσις, atque ^y Diphili testimonio iugulos ce-
lebrat; Postremò apud eundem Athenæum, ^b Alexis in Vlisse subiectente, caput; Antiphanes necò eam-
dam Thynni laudant.

u Lib. 7. fol. 137. 34.

v Lib. 8. fol. 128. 5.

7 Lib. 7. fol. 131. 2. 4.

8 Lib. 7. fol. 137. 32.

9 Lib. 8. fol. 128. 5.

10 Lib. 7. fol. 131. 10.

B

C

D

HIPPOLYTUS SALVIANVS.

V T N V T R I A N T.

Diphilo auctore apud Athenam^d Thynnus et Thynnis multum nutrit, sed gravis cibus est. Vnde et Plinius nobiliores etiã Thynni partes, ^e Abdomen salicet et Clidii gravis rithus esse dixit. Et vt testatur Galenus^f Maioris Thynni non sicus quam Belona, Delphini, et Phocæ ingrati sunt seporis, et mucosi, & presertim recentes; nam saliti euadunt meliores; Thynnorum autem caro, qui & etate & corporis mole minores sunt, non; e inde dura est, coque hi facilius quoque concoquuntur, et vsi adhuc magis Pelamides. Quæ quidẽ Pelamides, vt testis est apud Athenam Diphilus, & multum nutriunt, graues sunt, urinam mouent, & egrè concoquantur; Salitẽ autem ventrem ducunt, et extenuant. Galeni verò testimonio, ^h Pelamides sale condita laudatissimi salsamentis non cedunt; Plurimę hęc ex ponto aduehuntur, his duntaxat quę ex Sardinia atque Iberia importantur, infestiores. Vt verò testatur reliquit Aristoteles, Thynni senes vel ad rem salsamentariam ingrota sunt, multum enim carnis absumitur.

^d Lib. 8. fol. 177. 8.
^e Lib. 9. cap. 31.
^f Clas. 2. fol. 30. C.
^g Lib. 8. fol. 778. 1.
^h Clas. 2. fol. 30. C.
ⁱ Hist. lib. 8. cap. 30.

C O N D I E N D I R A T I O.

Cum Pelamides & Thynni tum recentes, tum sale adseruati comedi soleant; Recentium frustra contrito coriandro & sale prius conspersa, & veribus assata, continuat; dum assantur aceti & olei insperione feniculi umbella irrorata, sapidissima efficiuntur. Huic nostræ recentium Thynnorum conditura (qua locis plerisque vtuntur) haud ab similem conscripsit apud Athenam Archestratus inquiring;

^k Postremam Thynne partem, quam Thunnida dico, ingentem, cuius Byzanti est fertilis ora, Concidens rectè hanc assato prouidus omnem, Et sale conspergas tenui, hinc vngatur oluo, Tingito adhuc acri calida in falsugine frustra; Nam si fecal velis edere hęc generosi videbis Huic similis superis species naturaque Thynne, Quę mox deperit si conspergatur aceto.

^k Lib. 7. fol. 131. 45.

Eorum verò salitæ partes siue pingues (quas vt diximus Itali *tarantillo* appellant) siue pinguedinis expertes (quas ab Italis *tenna* vocari diximus) fuerint, octo aut decem horis in aqua prius macerata (quod falsedinem deponant; vnde & illud Terentij, ^l *salsamenta hæc Stephanio fac macerentur probe*) in aqua elixantur; sicque elixatæ & in parua frustula disteccate aceto & oleo condiuntur.

^l Adelphi 2. 73.

Q V I B V S M E D E A N T V R.

Auctore Dioscoride ^m Caro thynnorum inueterata sale, qua *αλιουρα* vocatur, his quos uisera, quæ presertim appellatur, momorderit, auxiliatur; oportet autem salsamentum id largius sumi copioso vino subinde hausto, atque vomitionibus reddito. His etiã, qui acrioribus cibis ad eundem vomitum intigens, acõmedatissima est; Canum moribus utiliter imponitur. Et vt testatur Plinius ⁿ Attalus Thynnus recentioris adipis ad ulcera usus est. Et vt idem alibi tradidit, ^o Ad rhagadas et ad Condylomata Pelamidum salsamentum capitum cinis, vel Gaborum cum mele utilis est. Ac vt paulò infra idem asseruat, ^p uerendorum pustules desunt. Eodemque teste, ^q vtilitatem est Thynni sanguis, se, ueris, siue recentia siue seruata; ictus etiam tritum, mixtaque Cedria plumbea pyxide asseruatum; Ita pueros mangonizant Salpestris. Quod non solum ^r author medicamentorum facillè parabilem; Sed Aelianus etiam confirmat dicens, ^s Iam uerò si quis, qui nondum excesserit extrema pueritia, Thynni sanguine illinat, non pubescet. vt Plinius etiam auctor est, ^t Cybia uicra eluta in uero nasæ, deinde trita profert dentium doloribus. Et vt alibi scribit, ^u Contra canis rabiosi morsum, et contra Draconem utiliter Cylinum auxiliatur. Vnde & Galenus pròdidit, ^v vocatur Cylinum utiliter ualenti à canis uisito imponi, referant. Postremo eiuſdem Plinij testimonio, ^y Turbant aliter Cylina uicra, prius atque cruditate, puritas, hilem que extrahunt.

^m Lib. 2. cap. 30.
ⁿ Lib. 32. cap. 8.
^o Lib. 32. cap. 9.
^p Lib. 32. cap. 9.
^q Lib. 32. cap. 9.
^r Gale. Clas. 7. fol. 162. H.
^s Lib. 32. cap. 7.
^t Lib. 32. cap. 7.
^u Lib. 32. cap. 7.
^v Clas. 5. fol. 85. H.
^y Lib. 32. cap. 9.

RELIQVVM

HISTORIAE QVINQVAGESIMAE QVARTAE.

POLYPO DICATAE.

Et fortem & celerem duris & Carabon armis
 Polyplus occidit, quoniam sic robore multo
 Inferior cuncta spectat sub caute quoniam,
 In dorsum irumpit, sinuatque vincula necesse
 Compromittit, & longis ex omni parte flagellis
 Oblitrat, & pedibus pallis stracula funinas
 Nec sperare potest, nec missos pectore rursus
 Accipere aërios status (à piscibus vsque
 De curio Sorbet carnes, & mergit in alium.

Altero trahitur, statque remittitur aet)
 Caribus oppellus liquidis mure fluctat vadis,
 Sepe relucatur, nunc petra illis opaca,
 Immodique maier, nec tanto mare duellum
 Detrahit, donec longo certamine vitam
 Destituat, filia moriens procumbat arena.
 Et veluti parvus infans circum vbera caræ
 Nutricis, lac dulce trahit, sic Polyplus vtre
 In alium.

A

Bellum verò quod Polypum cum Congro gerere Aristoteles & Plinius asseuerant, Murana & Polypo tribuit Aelianus dicens: *Murana cum Poly po cepitali odio diffidet; ei namque Brachia abscedit dentium firmitate; & si Polypus in saxorum colorem se vertat, nihil ei astute be fallaces profunt; Murana eius ueteratiam plane tenet. Quæ sic cecinit Oppianus;*

Ex scopula Murana ruit fundibula per vadis
 Peragrans gratum vichum per litora summa,
 Polypoda inquir letam prædamque perentem,
 Ille ineti pauidus spectat, mentisque natantem
 Per timidas vndas, atque horrida bella parantem
 Nec vitæ potest, nec cauta occurrere fraude
 His illis purpurei nictum Murana reuincit,
 Polyplus ex templo contra pugnarè coactus
 Venitur, & furis & magis necibus illam
 Arctat, sub vano flexu, firmisque flagellis
 Nititur, vt pedicæ Murem, & vincula dura
 Præpediat, sed nulli fuga est, nec lubrica membra
 Elabi possunt, Murana sicut velut vnda:
 Nunc hoibus circa collium, nunc tergora circum,
 Nunc circa caudam sinuofis volumina torquet
 Sic homines, dura exierent qui membra palestra,
 Offendantque tui robur, & corpore factor
 Hinc illi assiduis, in multa contenditur arte
 Atque vnd in inorom iuxta luctatur uterque
 Hinc, & contra magna vi brachia versata
 Polyplus extensis iactat nullo ordine ramos,
 Et furans vana contorquet membra palestra
 At Murana feroc rapido dat vulnera dentis,
 Dilatat, partes miserum costringit in omnes
 Nam membra in ventem purum merguntur, at illa
 Ore volutantur crudo, subiguntur acutus
 Dentibus, hi lacem viuunt sub dentibus artus
 Atque eluclantur, inortemque repellere tentant

Et velut anofus. Ceruus est cornua fronte
 Sunt ramosa, petre densa vbera sylua
 Serpentis, nactusque locum tum narius illum
 Attrahit è lustris, sigitque in corpore dentes
 Implentis genibus serpens fera pectora nexu
 Deminet, collumque tenet, semelâ vorantur
 Partim membrorum, partim lacerantur acutus
 Dentibus, & diri Ceru lanantur in ore.
 Sic miser piscis ludant membra mouentur,
 Consilium misero, vel quid prudentia profest
 Quid prodest lapidis propinqui simplicis colorem?
 Quid toties vitasse necem? vitasse vones
 Sub petra pisces? si non latere dolose
 Murenam fraudes? sola lixæ deprehendere mentem,
 Sola dolos potuit, vanisque eludere fraudes
 Tunc fœdram miserata necem, & crudelia laia
 Polyplus in scopulis duris lacertus inhaeret
 Affidet hinc iuxta subdens, verba mouere
 In piscem credas, hinc se ornata dira referre?
 Te vaser ocellus? nos speras fallere demens?
 Experat nam te scopuli tumentur, & antra
 Aut spelunca tegat, que portis clauda repente
 Attripiat, raptum subito re mergat hauri
 Te retro pauidum ex antro conuellere possem.
 Polyplus (heu dirum!) consiliis vulnere multo
 Non diros scopulos, deprentaque saxa reinquit
 Implentis ramis dura sub caute reuincit,
 Donec sola loco restant connexa flagella.

B

Eodem autore Aeliano, *Cum in saxum non admodum è mari emicinis Polyplus aliquando correptus ascen-* disse, ibique explicatis alis summa cum voluptate, quòd frigida tempestas esset, à tepore solis calefceret, neque sanè se in saxi colorem vertisset; quòd quidem ipsum cum ad declinandas, tum magis ad molendas piscibus insidias facere solet; Aquila acris & acuta in videndo, prædâ si non sibi futuram bonam, attamen paratam sibi & suis pullis perspicuè cernens, quanto potuit maximo alarum impetu in Polypum insiluit; sed & piscis hic circumplectantibus Aquilam, & pertinaciter adhaerentibus cirris, in profundum detraxit hostem capitalissimam, simul & interfecit. Quæ quidem Lupus hians (vt est in prouerbio) inani spe illusa, deinde in mari mortua finitabat. Vt præterea author est Plinius Trebij Nigri testimonio, *Nullum est atrocus ani-* mal ad sciendum hominem in aqua; luctatur enim complexu, & sorbet acetabulis, ac nu-

C

D

mero sùtu detrahit, cum in naufragos vrinantes eum impetum capiat. Sed si inuertatur, elanguescit vis, exporrigunt enim se resupinati. Cætera, quæ idem Trebius retulit, monstro pro-piora possunt videri. Carteris in cetariis assuetus exire e mari in lacus eorum apertos, atque ibi fallantem populari, conuertit in se custodum indignationem assiduitate furti immodici. Sepes erant obiectæ, sed has transcendebat per arborum, nec deprehendi potuit, nisi canum sagacitate; Hi redeunt enim circumuaserè noctu, concitiquè custodes expauerè nouitatem; Pri-mum omnium magnitudo in audita erat, deinde color muris oblitri odore diri. Quis ibi Polypum expectasset, aut ita cognosceret? cùm monstro dmicare sibi videbantur. Nam; & afflatu terribili canes agebat, nunc extremis crinibus flagellatos, nunc robustioribus brachiis clauarum modo incussos, egréque multis tridentibus confici potuit. Offendere Locullo caput eius, doli magni

Lib. 1. fol. 116. 28.

Lib. 12. cap. 5.

Lib. 1. fol. 124. 45.

Lib. 12. cap. 7.

Lib. 9. cap. 30.

Atque cupit niueo connectere brachia collo.
 Sic est palladiæ ramis connexus oliuæ
 Polypus, & totus latatur fronde virenti,
 Nunc pedibus tentis ramum complectitur illum,
 Nunc istum, veluti peregrina ex vrbe reuersus
 Collectos vnâ dulces offendit amicos,
 Extensis manibus cupidè complectitur omnes.
 Celsa non aliter obrepunt abiete fontes
 Nexæ ederæ, & surgunt primùm radicibus imis,
 Et multis nodis longè lateque per omnes
 Tolluntur ramos, ad summa cacumina tensæ.
 Sic lætus glaucæ sua brachia necit oliuæ
 Polypus, hunc similem dulci quis dicet amanti.
 Postquam palladijs ramis exempta cupido,
 Expleuitque animum folijs, seu fronde virenti;
 Protinus æquoreas obrepit latus ad vndas.
 Talis amor frondis, vel tam furiosa cupido
 Hunc capit; & tali piscator fraude peritus
 In medium iactat plumbum, quod fronde reuincit
 Palladia; & piscis ramos non temnit oliui,
 Sed sociam prendit frondem, nec deserit vnquam;
 In nauem tractus rami non vincla relaxat,
 Non odit viridem iam iam moriturus oliuam.

A

B

C

D

d Lib. 7. fol. 13. §. 27.

e Hist. lib. 4. cap. 3.

f Hist. lib. 9. cap. 37.

g Lib. 9. cap. 30.

h Lib. 12. cap. 8.

i Lib. 1. fol. 15. 47.

Vnde & Athenæus inquit, ^d *Ex argumento cognosci polypus oleæ amantissimos esse, quod si aliquis olea ramis in mare demiserit, vbi Polypi sint, ac aliquantulum detineat, quot voluerit, modico negotio extrahet circa ramos implicitos. Ut autem ab Aristotele proditum est, ^e Septe, Polypi, Gambati, edore cæcarum allestati capiuntur; & Polypi quidem ita adherescunt, vt auelli inde non possint; sed truncari potius patiantur. At pulicaria herba admota protinus ab odore eius resiliere dicuntur. Postremò teste eodem Aristotele, ^f Genus Polyporum magna ex parte biennio vitare non potest; sua enim natura tabi obnoxium est; cuius rei indicium; cum pressus Polypus aliquid subinde humoris emittat, demumque absumatur totus. Quod seminis à partu potissimum incidit. Stupent etiam semine, vt neque vndis iactatè sentiant, & manu vrinantis facile capiuntur; fordescunt etiam, nec præterea assidendo venari possunt, Mares verò alueo tument, & in mucorem lentescunt. Indicium ne bimatum compleant, esse videtur; quod ab ortu eorum, qui gstat fit, ad autumnum, non facile grandem Polypum videris, cum paulò ante id tempus prægrandes spectentur. A partu ita Senescere debilitarique tam marem quam feminam ferunt, vt vel à pisciculis deuorentur, & facile à suis detrahuntur cubilibus; cum antea nihil tale iis vsu eueniat; tum verò partuos nouelloque quanuis recens natos, tamè nullo eiusmodi malo affici narrant; quinimo validiores esse quam grandes confirmant. Validum cum cæteris suis partibus hoc animal sit, cello tamen imbecille cum premittur est. Vnde & Plinius scribit, ^g Ultra bimatum Polypi non uiuunt, pereunt autem tabe semper, semine celerius, & serè à partu. Aelianus verò idem hisce testatur verbis ^h Ex piscibus libidinosissimū Polypum eatenus flagranti veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus & ad natandum, & cibaria inquirenda atopere infirmus factus fuerit; vt postea alijs præda efficiatur; cum enim parui pisciculi, tum Cælli & Cancra ipsum exedunt & conficiunt. Quamobrem eum non amplius anno viuere dicit, sanntamque etiam propter crebros partus ocyus consumit. Quæ sic transcripta sunt ab Oppiano;*

ⁱ Exitium & tristes tedas commisceet in vnum
 Polypus, & miseram vitam cum spermate fundit.
 Non coitu cessat, donec deliquerit artus
 Robur, & absumpta fuerint in corpore vires,
 Atque ipse in fulua iaceat prostratus arena.
 Seminecem sicca læcerant tellure iacentem

Carcenades miseræ, & Cancri, multiq̄ue natantes,
 Quos omnes cupidè primò ferus ille vorabat.
 Tunc viuum imbellem minimè sua membra tuentem
 Discerpunt, donec moriatur funere diro.
 Sic perit in coitu piscis, sic lumina claudit.
 At ratione pari torquetur fœmina partu,
 Extremumq̄ue diem claudit, fortumq̄ue resoluit,
 Non oua vt pisces alij, semota recluso
 Ventre edit, magno partus cruciata dolore
 Iuncta racematim gignit, quæ vultu meatus
 Forte per angustos veniunt, perimuntque parentem,
 Non annum excedunt, tedis moriuntur in ipsis,
 Cum tristi veniunt crudelia funera partu.

E

VT NVTRIAT, VT SAPIAT, VT CONDIATVR,

ET QVIBVS MEDEATVR.

F

Polypus auctore Galeno, ^k dura carnis est, & ad coquendum difficilis, exiguumque in se succum falsum continet. Si tamen concoquatur, alimentum non paucum corpori exhibebit, ceteri si succi erit di plurimum gignit. Quæ quidem omnia etiam Galeno ibidem teste, mollibus omnibus communia sunt, in Polypo tamen efficaciora existunt; vt experientia ipsa edocet, atque accuratè admodum notauit Paulus Aegineta, sic præcitatam Galeni locum transferens; ^l Mollis, utpote Polyphi, sepiæ, Loliginis dura et coqui contumacia sunt, præcipue Polyphi. Vt verò apud Athenæum ^m Diphilus ait, polypus durus est, & concoctus difficilis; maior autem nutrit magis, humescit uentrem si alando elixetur, et stomachum roborat. In sua uis præterea adeo est, vt pauper culis solum, ac in fine plebis hominibus edulis sit; ⁿ parvus uero & uarius (Aristotele teste, vt supra citauimus) esulentus non est proفسus. Et licet semper malus sit; vt tamen idem scribit Aristoteles,

^k Class. fol. 30. H.

^l Lib. 1. cap. 92.

^m Lib. 8. fol. 177. 70.

ⁿ Hist. lib. 4. cap. 1.

G

^o Dum oua quæ eliderit, sonet, deterrimus efficitur, haud enim in partum prodire patitur. ^p Dum uero pregnantis est, ut & mellia cætera, præstat. Athenæus refert ^q Machonem comicum scribere Philoxentem Cytheriam distyranborum poetam atque helonem Polypum breuitalem Syracusis emisse, totumque excepto capite comeditisse, eisdemque in ægyptinam mortemque incidisse. Subdit præterea idem Athenæus ^r Diogenem etiam Cytherium credidum Polypum comidisse, & propterea defunctum esse. Si edendus est Polypus elixis potius quàm affus edi debet. Quod non solum comprobatur Athenæus, sed causam etiam reddit, inquit, ^s Polyphi meliores sunt si elixentur; succos enim malos habent (vt manifestum fit dum lauantur, nam in lotionem malos succos dimittunt) quos elixatio ex carne euocat; nã ex molli igne atque humido abluuntur quodammodo; in affatis uero succus exicatur; Præterea cum dura eorum sit caro in se sic coqui exposulat. Et vt refert Plinius ^t De Polypo & hac traditur, mortiam ipsam ex se se emittere, et ideo non debere addi in coquendo; secari autem ferre, ut in aqua, oleo olentibus herbis atq; pipere addito. Postremò uenerem concitare creditur Polypus; Vt apud Athenæum auctor est Dioeles in libro primo salubrium, inquit, ^u Mellia ad rem uenerem nulla sunt, & præcipue Polyphi; & Alexis, qui in Pamphilia vt idem citat Athenæus, ^x Incitamentum ueneris recensens, Balbum & Polypum celebrat, atque ipse etiam Athenæus scribens, ^y Mellia ut Polyphi Sepiæ & iis similia, cum flatuosa sint rebus ueneris conferunt; nam ueneris uis flatibus eget. Plinius uero testatur, ^z sanguinem sibi Polypatus hilitoque.

^o Hist. lib. 5. cap. 12.

^p Hist. lib. 5. cap. 30.

^q Lib. 8. fol. 170. 21.

^r Lib. 8. fol. 170. 22.

^s Lib. 8. fol. 178. 21.

^t Lib. 32. cap. x.

^u Lib. 7. fol. 177. 93.

^x Lib. 8. fol. 177. 52.

^y Lib. 8. fol. 178. 19.

^z Lib. 32. cap. 1.

H

INDEX VVLGARIVM CVIVSQUE 250
GENTIS NOMINVM PISCIVM.

QVIBVS SINGVLIS LATINA

S V B I V N G I M V S.

A

Accchia Panno. Glanis.
Acucella Roma. Acus.
Acuin Ianuen. Acus.
Adilo Ferrari. Atilus.
Ael Germ. Anguilla.
Afdelles Creten. Iulis.
Agone Infubr. Acon.
Aguilles Gall. Acus.
Aguilia Hisp. Acus.
Aguifeo Ligur. Mustelus Spinax.
Albo Italo. Albus.
Alofe Gall. Alofa.
Anguilla Italo. Anguilla.
Anguficula Venet. Acus.
Antefiro Infubr. Acon paruus
Aquila Neapo. Aquila.
Aquilat Maffil. Mustelus Spinax.
Aquilone Roman. Aquila.
Arbore Venet. Rubellio.
Areigne Maffil. Draco marinus.
Arenga Italo. Chalcis.
Arzilla Rom. Raia.
Aftafe Venet. Aftacus.
Atina Ferrari. Atilus.
Auriol Maffil. Scomber.
Azio Venet. Mustel. Spinax.

B

Barbo Roman. Barbus.
Barbeau Gall. Barbus.
Barbeau Burdegal. Mullus.
Barbel Anglo. Barbus.
Barberin Gall. Barbus.
Barbets Gall. Mullus.
Barbone Venet. Mullus.
Baftonaga Sicul. Paffinaca.
Baudroy Maffil. Rana pifcatrix.
Bauofa Roman. Lauiraia.
Beccard Gall. Salmois fpe.

Beç in cauo Venet. Vrano-
fcopus.
Boca Roman. Bocas.
Bortiore Gall. Salmonis fpecies.
Bot Infubr. Citus.
Bottatrife Infubr. Trifeus.
Bout Hisp. Mola.
Brochet Gall. Lucius.
Bronco Roman. Conger.
Brucho Roman. Paffinaca.
Budiam Lufitan. Pauo.
Bulbaro Mantuan. Cyprinus.

C

Calamaro Italo. Loligo.
Canofa Rom. Canis Galeus.
Capone Roman. Cuculus.
Capone alius Rom. Coruus.
Capitone Infubr. Citus.
Capo groffo Rom. Citus.
Carpana Placen. Cyprinus.
Carpe Gall. Cyprinus.
Carpione Infubr. Carpio.
Cafferon Gall. Loligo.
Cauallo Hisp. Scomber.
Cauorofas Græco. Conger.
Cefalo Roman. Mugil.
Cepola Coreyren. Blennus.
Cerna Siculo. Orphus.
Cerro Neapol. Smaris.
Chabot Gall. Citus
Channo Græco Channe.
Chieppa Venet. Alofa.
Chieuen Anglo. Squalus.
Chocco Lufit. Loligo.
Chouan Gall. Squalus.
Chriftofaro Græco. Faber.
Ciambetta Roman. Libella.
Cieualo Venet. Mugil.
Citula Roman. Faber.
Clauellade Maffil. Raia.
Cocco Neapol. & Sicul. Cuculus.

Congre Gall. Conger.
Cornet Baionen. Loligo.
Coruetto Rom. Coracinus.
Coruo di fortiera Roman.
Coracinus niger.
Creac Burdegal. Sturio.
Cromgo Lufitan. Conger.

D

Dentale Roman. Dentex.
Dente Maffil. Dentex.
Diauol marino Quorun. Rana pifcatrix.
Donzella Venet. Iulis.
Dorade Hisp. Aurata.
Doree Gall. Faber.
Dormighofe Maffil. Torpedo
Douella Maffil. Iulis.
Dracena Gra. Draco marin?

E

Emperador Ligur. Gladius.
Emzarocco Lufitan. Rana pifcatrix.
Eftourgeon. Gall. Sturio.

F

Fabro Dalmat. Faber.
Ferraza Ligur. Paffinaca.
Fico Roman. Callarias.
Filar Maffil. Conger.
Flafcopfaro Græco. Orbis.
Flaflade Maffil. Lauiraia.
Fragolino Roman. Rubellio.

G

Gaideron Græco. Afellus.
Gal. Hisp. Faber.
Galline Maffil. Cuculus.
Gatufio Maffil. Catulus.
Gaedano Infubr. Squalus.
Gaut Aughier Maffil. Catulus.
Gerro Maffil. Smaris.
Ghiozzo Hetrufc. Citus.
Girola Venet. Smaris.
Glagno Byzant. Glanis.

- Gio Venet. Gobius.
 Gob Germ. Gobius fluuiati.
 Goufon Lugdun. Gobius. flu.
 Gouion Gall. Gobius. fluui.
 Gouion de mer. Gall. Gobius
 II
 Halachia Maffil. Alofa.
 Harcha Panno. Glanis.
 Hecht Germ. Lucius.
 I
 Iau Baionen. Faber.
 Iglicqua Græco. Iulis.
 K
 Karpffem Germ. Cyprinus.
 L
 Laccia Rom. Alofa.
 Lacciza Dalmat. Paffinaca.
 Lacerto Neapol. Scomber.
 Ladano Ferrari. Attulus.
 Lamia Siculo. Rana pifcatrix.
 Lamio Lufitan. Squatina.
 Lampreda Italo. Lampetra.
 Lamprea Hifp. Lampetra.
 Lamproye Gall. Lampetra.
 Lampryd Germa. Lampetra.
 Laterino Rom. Antherina.
 Lebre de mar. Narbon. Blennus.
 Lechna Rom. Amia.
 Leone Roman. Aftacus.
 Letrinos Græco. Rubellio.
 Ligonbaud Maffil. Aftacus.
 Lino Hifp. Libella.
 Lingoado Lufit. Solea.
 Linguattola Rom. Solea.
 Louazzo Ligur. Lupus.
 Lubin Gall. Lupus.
 Lubraca Græco. Lupus.
 Luccio Italo. Lucius.
 Luccio di mare Rom. Sudis.
 Lucerna Venet. Cuculus.
 Lupaffon Maffil. Lupus.
 Lupo Hifp. Lupus.
 M
 Macarello Rom. Scombrus.
 Macrel Anglo. Scombrus.
 Maigre Pariffi. Vmbra.
 Malamart Ligur. & Maffil.
 Lyra.
 Maquereau Gall. Scombrus.
 Marino Hifp. Mormyrus.
 Martin pefcatore Roman.
 Rana pifcatrix.
 Mazonne Senen. Mugil.
 Menchia di re Rom. & Neapol. Iulis.
 Merlo Itaiorum. Merula.
 Merluzo Roman. Afellus.
 Merluza Hifp. Afellus.
 Merlu Gall. Afellus.
 Mefforo Rom. Vranofcopus.
 Meffore alius Roman. Citus.
 Meflore alius Rom. Blennus.
 Millocopi Græco. Coracinus.
 Mola Neapol. Mola.
 Moreia Lufit. Murana.
 Morena Italo. Muræna.
 Mormo Maffilien. & Ianuen. Mormyrus.
 Mormoro Rom. Mormyrus.
 Mofcardino Roman. Polypifpecies.
 Mucofa Roman. Lauiraia.
 Muller Gall. Mugil.
 Mufnier Ludun. Squalus.
 O
 Oblada Maffil. Melanurus.
 Ochia Venet. Melanurus.
 Ochiata Roman. Melanurus.
 Ochiarella Rom. Torpedo.
 Octopodo Græco. Polypus.
 Oia Ianuen. Melanurus.
 Ombrina Roman. Sciana.
 Ora Venet. Aurata.
 Orata Roman. Aurata.
 Organo Ligur. Cuculus.
 Orphies Pariffi. Acus.
 P
 Paganello Venet. Gobij fpes.
 Pageau Maffil. Rubellio.
 Pagel Hifp. Rubellio.
 Paget Gall. Rubellio.
 Pal Maffil. Canis galeus.
 Papagallo Roman. Pauo.
 Peange Maffil. & Gall. Squatina.
 Pelamide Italo. Thynnus paruius.
 Perc Anglo. Perca fluuiatilis.
 Perche Gall. Perca.
 Perchia Roma. Perca.
 Peis Iouziou Maffil. Libella.
 Perofa Roman. Raia.
 Perfch Germ. Perca.
 Pefcada Lufitan. Afellus.
 Pefce Baleftra Quorum. Libella.
 Pefce Baleftra Rom. Caper.
 Pefce Efcome Maffil. Sphirena.
 Pefce Forca Roman. Lyra.
 Pefce Gatto Rom. Catulus.
 Pefce Ingnudo Rom. Aphia.
 Pefce Martello Quorum. Libella.
 Pefce Non na Ligur. Aphia.
 Pefce Palombo Venet. Paffinaca.
 Pefce Palombo Rom. Muftulus lauis.
 Pefce Peftine Roman. pifcis nofter 83.
 Pefce Perfico Infubr. Perca fluuiatilis.
 Pefce pifcatore Ligur. Rana pifcatrix.
 Pefce Porco Italo Centrina.
 Pefce Preto Ro. vranofcopus.
 Pefce Ragno Quorum. Draconmarinus.
 Pefce Ratto Ianuen. Aquila.
 Pefce Roipo Quor. Aquila.
 Pefce San Pietro Ro. Faber.
 Pefce Spada Rom. Gladius.
 Pefce Spada Quorum. Vulpecula.
 Petrofa Roman. Raia.
 Phriſſa Græco. Alofa.
 Pigo Infubr. Pigus.
 Polards Anglo. Squalus.
 Polpo Rom. Polypus.
 Porc Maffil. Centrina.
 Porcelletta Ital. Sturio minor.
 Poupe Maffil. Polypus.
 Pourpre Gall. Polypus.
 Preue Ianuen. Vranofcopus.
 Pryck Germ. Lampetra fpes.

R
 Ragno Ilerus. Lupus.
 Raia Roman. Raia.
 Raie Bouclee Gall. Raia.
 Raia Venet. Cyprinus.
 Raion Quorum. Piscis no-
 ster 83.
 Raspecon Massil. Vranosco-
 pus.
 Raqueffa Massil. scorpana.
 Riccio di mare Ro. Echinus.
 Rocchen Germ. Raia.
 Rodoualho Lusit. Rhombus.
 Rombo Rom. Rhombus.
 Rondine Rom. Hirundo.
 Rondine alia Rom. Milus.
 Rotula Ligur. Faber.
 Rouget Gall. Cuculus.
 Rouget Gall. Mullus.
 Rouilletes Gall. Catulus.
 Ruppen Germ. Piscis no-
 ster. 79.
 Rutten Germ. piscis no-
 ster 79.

S

Saboga Hisp. Alofa.
 Salamandrino Triden. Salma-
 rinus.
 Salmarino Trid. salmarinus.
 Salmone Italo. salmo.
 Salm Germ. Salmo.
 Salpa Italo. Salpa.
 Sandilz Angl. piscis noster x.
 Sarda Rom. Trichis.
 Sardoni Italo. Chalcides.
 Sargo Italo. Sargus.
 Sauclet Massil. Atherina.
 Saulmon Gall. Salmo.
 Sauolos Hisp. Alofa.
 Scalone Rom. Mustelus spi-
 nax.
 Schadem Germ. Glanis.

Scorzone Rom. Catulus.
 Schleye Germ. Tinca.
 Schupfisch Germ. Squalus.
 Scilopfaro Græco. Canis ga-
 leus.
 Scombro Venet. scomber.
 Scorpena Massil. scorpio.
 Scorpi Græco. scorpio.
 scorpene Massil. scorpana.
 Scrofanello Rom. scorpana.
 Scrofano Roman. scorpio.
 Seiche Gall. sepia.
 Sepia Rom. sepia.
 Serpente marino. serpens
 marinus.
 Serran Ianuen. & Hisp. Chan-
 ne.
 Sgranfo Venet. Torpedo.
 Smarida Sicul. Smaris.
 Solho Hisp. sturio.
 Sopi Massil. sepia.
 Sopraciolo Rom. Channe.
 Sparlo Ianuen. sparo.
 Sparo Rom. sparus.
 Spigola Rom. Lupus.
 Squadro di mare Romano.
 Squatina.
 Squalio Roman. squalus.
 Stembot Germ. Rhombus.
 Stockfisch Ger. Afellus.
 Stoer Germ. sturio.
 Strilha Nicen. Mullus.
 Strinzo Infubr. Trifeus.
 Sturione Italo. silurus.
 Surmulets Gall. Mullus.
 Suuero Massil. Trachurus.
 Synagrida Græco. Dentex.

T

Tanche Gall. Tenca.
 Tapecon Massil. Vranoscopus.
 Tarantola Roman. saurus.
 Tarerode Burdeg. Pastinaca.

Temalo Infubr. Thymus. 251
 Temaro Infubr. Thymus.
 Tenca Italo. Tinca.
 Teca marina Rom. Callarias.
 Testard Parisi. Squalus.
 Toilandalo Hisp. Libella.
 Tonno Rom. Thynnus.
 Tordo Italo. Turdus.
 Torpille Gall. Torpedo.
 Totana Ianuen. & Massil. Lo-
 ligo.
 Tragina Roman. Draco. ma-
 rinus.
 Treischen German. piscis no-
 ster 79
 Tremorize Ligur. Torpedo.
 Trigla Massil. Mullus.
 Triglia Rom. Mullus.
 Trotta Italo. Trutta.
 Troutte Gall. Trutta.
 Trueie Massil. Faber.

V

Varolo Venet. Lupus.
 Verdone Rom. Turdi spēs.
 Vilain Gall. Squalus.
 Viue Gall. Draco marinus.
 Viuer Anglo. Draco marinus
 Volador Hisp. Milus.
 Vualer Germ. Glanis.

Z

Zarganes Græco. Acus.
 Zigorella Ligur. Iulis.
 Zillo Rhodien. Iulis.
 Zolero Ligur. Gobius.

F I N I S.

INDEX RERVM QVAE IN HIS A QVATILIVM ANIMALIVM HISTORIIS

CONTINENTVR.

CVM IMPRESSORVM INCVRIA IN NONNVLLORVM

colorum tergo ABCD litteræ manifeste laterales, loco EFGH habentur. Vbi aliquid

sub aliqua reiteratum iteratum notatur, et 2 subiungimus ne illud frustra

sub eadem littera in prima facie quæritur.

Ablenis piscis.	68.C	Albi piscis forma	87	E.160.A
Abramis piscis.	114.B2	Nomina	88.A	Animalium exanguium qua-
Acanthias piscis.	136.A	Descriptio	ibi.D	tuor genera. 130.E.160.A
Acarnanes piscis	111.B	Locus	ibid.A2	Animalium quædam ossibus,
Acarne piscis	71.C	Nutrimentum	ibidem	quædam spinis, & quædã
Accipiter piscis	74.B2	Allabes piscis	114.B2	cartilagine stabiliuntur.
Accipiter auis	188.C	Alopecias piscis	134.B	130.F
Accipiter piscis	188.D	Alola piscis.	104.A	Animalia sanguinea dorfi spi-
Acharnus piscis	77.A	Alpheticus piscis	222.E	nam habent ibid.E
Achelous Epiri fluii.	191.C	Aluicum campa.Opp.	99.C	Animalia aquatilia diminutè
Aconis piscis forma.	105	Amalphis ciuitas	111.D2	seri scribere veteres. 58.
Nomina	106.A	Amia piscis forma.	121	A.64.C.72.A.138.C
Descriptio	ibidem	Nonina	ibid.A	Animalia æstiuæ cauponarũ.
Locus	ibid.C	Descriptio	ibid.	160.A2
Partus	ibidem D	Locus	ibid.B	Anosteus piscis. 161.D
Natura	ibidem	Natura	ibidem.C	Antacarus piscis 125.A.244.F
Nutrimentum	ibid.B2	Nutrimentum	122.A2	Anthus piscis. 95. B. 101. B.
Condimentum	ibidem	Condimentum	ibid	197.E
Aculeatus piscis	68.C2	Andreas Mafius Bruxe.212. E		Antium Oppidũ Latij. 58 D
Acus piscis forma.	68	Andreas Matthiolus rei her-		Antonix Drusi Muræna.61.F
Nomina	ibid.A	barix peritissimus	72.B	Aper piscis
Descriptio	ibidem	Andreas Matthioli error	72. A	207.A
Partus	69.A	B.C.202 D		Apes Thymi flore delectan-
Locus & Natura	ibi D	Anguilla piscis forma	64	tur
Nutrimentum	ibidem	Nomina	65.A	81.B
Condimentum	ibidem	Descriptio	ibidem	Aphareus quid
Addua fluius	81.D	Sexus	ibi.C	125.B
Aelianus prænestinus fuit et-		Locus	ibi.A2	Aphya piscis
si græcè scribat.	81 D	Natura	ibid.B2	235.A
Aelianus auditor Pausaniæ		Captura	ibid.C2	Apolectus piscis
sub Adriano. 122.B.224.3B		Præstantia.	66.A	124.B
Aeliani locus castig.	177.A	Condimentum	ibid.C	Apua piscis
Aeliani errores. 58.B.64 D		Nutrimentum	ibid.D	215.D
69. C.74. A.81.A2.134.F		Anguilla est elabitur prouer.		Aqua salubres pisces gignens.
145.A.210.F.215. E. 244. B		65.A		78.B
Africa piscis	120.A.191.C	Anguillas venari prouerb.		Aqua malos pisces gignens.
Albera magni errores 60.A		65.D2		62. C
71.B.72.A.81.B D.92 C		Animalium quædam sangui-		Aquila piscis forma.
Alburnus piscis	85.A.88.A	nea quædam exanguia.130		146
				Nomina
				147.A
				Descriptio
				ibidem.B
				Locus & partus
				ibid.F
				Natura
				ibi.G
				Nutrimentum
				ibid.H
				Arar Callix fluius
				83.A2
				Archanus piscis
				71.C

Archeſtratus notatur 134.H	Aurum non concoqui. 99.D	Canum piſcium tria genera. 252
Ariſtotelis loca deprauata 69	Auſonius Callus ſub Valenti- niano ac Valēte Auguſtis vixit. 90.B	132.A
C.152.E	Authoris huius libri integra fides.209.F.217.E	Canis galei forma, 130
Ariſtotelis loca corriguntur. 67.D.69.A.71.C.75.C.76. B.125.A.2.136.A.2.141.A.D 150.C.161.F.162.D.163.E. 167.B.E.216.A.229.A.239. A.2.	Authoris Theſa.ſat.ſing. erro- res. 92.A.99.A	Nomina. 132.D
Ariſtoteles notatur.69.C.74. A.2.125.B.C.2.126.D.131.A. 141.E.142.F.144.C.150.B. 160.H.161.A.207.E.223.F 229.D	Auxis piſcis. 123.A	Deſcriptio 133.A
Aſelli piſcis forma. 73	Auxuma. ibidem	Locus & partus ibi.D
Nomina. ibidem.A	B	Natura. ibi.D
Genera duo ibid.B	Bacchus piſcis. 73.B	Nutrimētum. 134.A
Deſcriptio ibi.D	Bæon piſcis. 218.C	Canicula piſcis 132.F.138.A
Natura 74.D	Bæon malus piſcis ne mihi Atticorum prouerb. ibid.	Capri piſcis forma. 206
Locus. ibid.A.2	Balana 146.E	Nomina. 207.A
Exiſtimatio ibidem.B2	Banchus piſcis. 75.D	Deſcriptio ibi.D
Condimentum ibid.C2	Barbulus piſcis. 86.A	Locus 208.A
Medicinæ ibi.D2	Barbi piſcis forma. 85	Natura. ibid.
Aſilus. 126.A	Nomina. 86.A	Nutrimētum ibid.C
Athenæi loca deprauata. 61. A.74. A.76. C.92. D.104. B.2.150.A.202.F.208.C	Deſcriptio ibi.C	Capito piſcis 76.B
Athenæi loca corriguntur. 61.A.75. C. D. 76. B. A2. 92. A.118.A. 125.D.126. A 162.D.167.A.181.C.208.C. 218.B.229.A.241.D	Locus. ibidem.A2	Capriſcus piſcis. 107.A
Athenæi errores. 61. B. 68. D2.73. A.D.74. A. A2.76. C.C2.108.D2.117.A.120.A2 121.A.136.D.149.F.162. A 172.D.173.B.179. B. 200.B. 228.D.235.D.236.A.239.c2	Natura. ibidem.B2	Carcaria piſcis.114.A.132.B.F. H.138.A
Asparagus piſcis 177.A	Condimentum ibi.B2	Carpanus piſcis. 92.A
Aſpis ſerpentum genus 58.F	Batus piſcis. 150.H	Carperen piſcis ibidem
Attilus piſcis 104.B.114.A	Belone piſcis 68.D2	Carpionis piſcis forma. 98
Aurata piſcis forma. 174	Benacus lacus 65.D2	Nomina 99.A
Nomina; 175.A	Belennus piſcis 218.A	Deſcriptio ibid.
Deſcriptio ibidem.B	Blenni piſcis forma. 217	Locus ibid.C
Locus & partus ibid.D	Nomina. 218.A	Natura ibidem
Natura ibidem.B2	Deſcriptio. ibi.D	Excellentia. ibid.
Exiſtimatio ibidem.D2	Locus & natura ibid.E	Condimentum ibidem
Nutrimētum 176.A	Nutrimētum ibi.C	Carulaginea animal pariunt. 63.B.131.C.134.E.140.C
Medicinæ ibid.	Boca piſcis 79.A2.90.A	Quæ ſunt. 147.B
Condimentum ibid.B	Bolboryne 162.A	Cur dicta. 130.H
	Bolitana Polypi genus.162.A	Carent ſquamis ibi.
	Boryſthenes Scythiæ fluuius 244.E	Carniuora ſunt ibid.D
	Bos piſcis.120.A.131.F.140. D.	Catuli piſcis forma. 137
	Botarga quid ſit 78.D	Nomina 138.A
	Branchiarum vſus 58.E	Deſcriptio ibid.C
	Brigantinus lacus .63.E	Locus & partus. ibid.E
	C	Natura. ibi.C
	Calepini error. 100.D	Caniarum quid. 93.D.111.B2
	Callariæ piſcis forma. 230	Centipeda marina. 134.E
	Nomina. 232.D	Centrina piſcis forma. 156.& 157.
	Deſcriptio. ibi.F	Nomina ibid.E
	Locus & natura. ibi.H	Deſcriptio ibidem.F
	Nutrimētum. ibid.	Locus & partus. 158.C
	Callonymus piſcis. 197.E	Natura ibi.D
		Nutrimētum ibid.H
		Cernua piſcis 121.D
		Chalceus piſcis 304.D

Chalcis piscis	106.A.204.B	Descriptio	ibid.B	Ellops piscis.	62. A.127. A2
Channa piscis forma.	227	Locus	ibidem.D	197.E.205.B	
Nomina.	229.A	Nutrimētū & cond.	ibi	Erasmi error	225.E
Descriptio.	ibi.B	Cothius piscis.	218.A	Erythrinus piscis	61.B.239.A
Locus.	ibid.D	Cottus piscis	216.A	Erythrinus piscis.	239.A
Partus & natu.	ibid.A2	Craffi Romani Muræna	61.F	Efox piscis.	114.A
Nutrimētum	ibid.D2	Crocodilus	77.B	Eustathij locus castigatur.	75.
Charax piscis	111.A2	Cruftata qua sint.	130.E	C.76.A2	
Chelidonias	124.D.186.C	Cuculi piscis forma.	190	Eustathij error.	127.A
Christopharus Madrucus		Nomina.	191.A	F	
Cardinalis Trident.	102.D	Descriptio.	ibid.B	Fabri piscis forma	203
Chromis piscis.	111. B. 120. D.	Locus & natura	ibi.E	Nomina.	204. A
121 C.191.G		Natura.	ibid.F	Descriptio	ibid.F
Chrysofphrys piscis	175.A	Nutrimētum.	ibid.H	Locus	205.A
Citharus piscis.	193.B.204.B	Cybium Salsamētum.	124.B2	Natura.	ibidem.D
Citi piscis forma.	213	246.H		Condimentum	ibid.F
Nomina	216.A	Cyparinus piscis.	92.A	Fluta piscis.	177 B
Descriptio	ibid.D	Cyprini piscis forma.	91	Francisci Massarij errores.	60
Locus	ibidem.E	Nomina	92.A	G.67.B.104.B.111.B.138.E	
Claria piscis	232.F	Descriptio.	ibidem.B	H.186.D.188.B.191.A	
Clupea piscis.	104.B	Locus & partus	ibi.A2	Francisci Philelphi errores.	
Cobio piscis	214.E	Natura.	93.A	195.B.108.A.114.A	
Colias piscis.	241.A.C.242.E	Captura	ibidem.A2	G	
Columellæ loca corriguntur.	84.A.B	Cyttus piscis.	204.C.216.A	Galenus notatur.	77.C.145.H
Columellæ errores.	111.B2 175.	D		16.A	
E.205.C		Daniel Barbarus.	70.A2.C2	Galenij locus castig.	122.B2
Congri piscis forma.	66	Delphinus Nilum subit.	77.B	Galei pisces	63.B. H.129. A2.
Nomina	67.A	Pugnat cū Anijs	122.A	Galeos piscis.	127. D2. 131. G.
Descriptio	ibidem	Maleficus est.	114.A	138.A.145.C	
Coitus & oua.	ibid.C	Oshaber in vêtre	132.H	Galeotes piscis.	127.A
Genus & Natura	ibi.D	Denticis piscis forma.	110	Galexia.	63.H.64.A
Locus	ibi.A2	Nomina	111.A	Garum quid.	109.D2.242.C
Nutrimētum	ibi. D2	Descriptio	ibid.D	Gladij piscis forma	126
Coracini piscis forma.	116	Locus & natura	ibi. B2	Nomina.	127.A
Nomina.	117.A	Nutrimētū & cōd.	ib.	Descriptio	ibidem.C
Descriptio.	ibi.C	Dioscorides notatur	146.C	Natura	ib. A2
Genera & locus.	118.A	Diphilus reprobatur.	143.E.	Captura.	128.A
Partus & Natura	ibi.D	225.G		Præstantia.	ibi.C
Præstantia	ibid.A2	Draconis marini forma.	71	Nutrimētū & cōd.	ib.
Nutrimētū & cōd.	ibi.	Nomina	ibi.A	Glandis piscis forma.	210
Coracini nigri forma	117	Genera	ibid.D	Nomina	ibidem.E
Nomina	118.C2	Descriptio.	72.C	Descriptio	ibidem.G
Descriptio	ib.D2	Locus & natura	ibi.A2	Locus	211.A
Coracus	112.B 195.A	Nutrimētum.	ibi.D2	Natura	ibidem.H
Cordyla piscis.	123.B.124.A2	Ictus remedia	ibid.	Nutrimētum	212.D
Cordylus.	123.B	Dracunculus piscis.	71.A.E	Glanus piscis	210.E
Coruulus piscis.	117.A	E		Glaucus piscis.	118.A2.246.C
Corui piscis forma.	194	Elacata piscis.	242.C	Gobij piscis forma.	213
Nomina.	195.A	Eledone.	162.A	Genera	214.A
		Eleotris piscis	114.B2	Nomina	ibidem. C.E

Descriptio	ibidem	Iulia piscis.	219.D	Lucij piscis forma	94	253
Locus & captura.	215.A	Iulus piscis.	219.D.220.A	Nomina	97.A	
Natura	ibi.D	Ius album	74.C2	Descriptio	ibid.C	
Nutrimētum.	ibid.G	L		Locus	ibidem D	
Gobio piscis	214.A	Labeo piscis	75.D	Natura.	ibi.A2	
Gonger piscis.	67.A	Labrum piscis	ibidem	Nutrimētū & cōd.	ib.C2	
Gouius piscis	214.E	Lacertus piscis	241.A.242.E	Lupi piscis forma.	107	
Graculus piscis	117.B	243.B.		Nomina.	118.A	
Gregorius Tiphernas	104.D	Latuiraiæ piscis forma.	149	Descriptio	ibi.B	
Gulielmus Rōdeletius	231.A	Nomina	ibid.H	Genera	ibid.D	
Gylbertus Horstius medicus.	58.D	Descriptio	150.A	Locus.	ibidem.A2	
H		Locus & partus	ibi.E	Partus & natura.	ibi.C2	
Halecula piscis.	242.F	Natura	ibidem.F	Existimatio	109.D	
Hemeroctota piscis	197.F	Nutrimētum	ibid.G	Nutrimētū & cōd.	ib.C2	
Hepatus piscis	239.B	Lamia piscis.	122 B2.140.D	Lupus varius piscis.	97.A.	
Hermolai Barbari opinio nō		Lampetræ piscis forma.	62	A2.108.D		
probatur. 114.C.124.D.127.		Descriptio	63.A	Lupus lanatus piscis	109.B2	
A.B.220.C		Locus & Ortus	ibid.E	Lyræ piscis forma.	192	
Hiatula piscis	229.A	Excellentia	ibidem.F	Nomina.	193.A	
Hicestius notatur. 67. D2.139.		Nutrimētū & cōd.	ib.	Descriptio	ibidem.C	
B		Nomina	ibid.H	Locus & natura	ibid.E	
Hieronymi Fracastorij Car-		Larius lacus. 83. B. 92. B2.		Nutrimētum.	ibid.G	
prio.	99.A2	Latus piscis	114.B2	M		
Hieronymus comes Martinē		Laurentij Lippij Oppiani in-		Mana piscis	90.A	
gus.	212.A	terpretis errores. 72. A2.		Matotis palus.	118.D.125.C2	
Hippocampus	72.C	132.E.158.E.184. B. 220. A.		Malleolus.	70.A	
Hippurus piscis. 116. A. 118. D.		224. A. 243. C		MARCELLVS. II. Pont.		
127. A2		Lepidotus piscis.	114.B2	Max. 102. A2. 231. D. H		
Hirundinis piscis forma.	185	Libella piscis forma.	128	Mellanderinus piscis	181. B	
Nomina	ibidem.E	Nomina.	129.A	Melandria	124. D2	
Descriptio	186.A	Descriptio	ibid.C	Melanuri piscis forma.	181	
Natura	ibid.E	Locus	ibid.A2	Nomina	ibid. A	
Nutrimētum	ibid.F	Natura	ibid.C2	Descriptio	ibi.B	
Historia ridicula	116.B	Nutrimētum	ibi.D2	Locus	182.A	
Horæum falsamentū.	124.C2	Licinij Murænae cognomina		Natura	ibi.B	
Hortensij Orat. Murana. 61.F		ti	61.H	Nutrimētū & cōd.	ib.B2	
Hycca piscis.	114 B. 219.D	Limaria piscis	123.C	Merula piscis forma.	220	
Hydrus	58.G	Limosa piscis	ibidem	Nomina.	223.E	
I		Litorum differentia.	222.E	Descriptio.	ibid.	
Insecta quæ sint	130.E	Locusta	61.F.67.D	Locus	ibidem.H	
Ioannes Visbrocus	63.D	Loliginis forma	169	Natura	224.A	
Ioniscus piscis	175.A	Nomina.	170.A	Nutrimētū & cōd.	ib.D	
Isidori Hyspalensis errores.		Descriptio	ibidem.B	Miluago piscis.	188.C	
71. A. 195. E. 235. B		Locus	272.E	Milui piscis forma.	187	
Iulidis piscis forma	217	Coitus & partus	ib.F	Nomina.	188.A	
Nomina	219.C	Natura.	ibid.H	Descriptio	ibi.D	
Descriptio	ibi.E	Nutrimētū & cōd.	163.G	Locus	ibid. G	
Locus	ibidem.F	Lollius	170.A	Natura	189.B	
Nutrimētum	220.D	Luca Chinus	155.C	Nutrimētum	ibi E	
		Lucerna piscis	188.C.E	Condimentum	ibid.F	

Mola piscis forma	154	Muræna fluuia	61.D.64.A	Orcynus piscis	124.A.24.6.A
Nomina	155.A	Mus piscis	207.A	Orphus piscis	111.B
Descriptio.	ibidem.C	Musculus piscis	220.C	Osmylus, Polypi genus	162.A
Locus	ibid.H	Musteli pisces qui sint	63.B	Ostrea	61.H
Natura	156.A	Musteli læuis forma	135	Ouidius notatur	120.A.2.175. E.227.G.228.B2
Nutrimentum	ibid.B	Nomina.	157.A	Oxyrinchus piscis	114.B2
Molaris piscis	155.B.184.A2	Descriptio.	ibid.	Ozana	61.F.162.A
Mollia quæ sint.	130.E	Locus & partus	ibi.C	Ozolis Polypi genus	ibidem
Monedula piscis.241.B	242.G	Natura.	ibid.D		
Mormyri piscis forma.	183	Nutrimentum.	ibidem		
Nomina.	184.A	Musteli spinacis forma.	135	Passer piscis	61.B.140.A.F
Descriptio.	ibidem	Nomina.	136.A	Palinax piscis forma	144
Locus	ibid.D	Descriptio	ibidem.B	Nonuna	ibid.A
Partus & Natura	ibi.A2	Locus & partus.	ibi.A2	Descriptio	ibidem
Nutrimentum	ibid.C	Natura.	ibidem	Locus & partus	ibid.D
Condimentum	ibidem	Nutrimentum.	ibid.B	Natura	145.A
Muco piscis	76.A	Mustelus stellaris	138.H	Nutrimentum	ibid.H
Mugilis piscis forma.	75	Mustelus varius	ibidem	Ïtus remedia	146.A
Nomina	ibi.A	Mustela piscis	64.A	Medicinæ	ibidem
Genera	ibidem	Myllus piscis	118.A2	Pauli Iouij errores.	60.B.63.
Descriptio	76.C2	Myrme piscis	184.A	A.H.69.A.72.C.74.A.A2	
Locus Ortus	77.A	Myrus piscis	60.G	75.A.97.C.104.B.109.B.	
Natura	ibidem.A2	Myxon piscis	61.H.75.D	111.A2.202.D.204.B.C.235.	
Captura	ibid.B2		N	A.239.A.B2.241.A	
Præstantia.	78.A	Natrix	58.F	Pauli piscis forma.	233
Nutrimentum	ibid.C	Nauta Polypi genus	162.B	Nomina	234.A
Condimentum	ibidem	Nautilus	ibidem	Descriptio	ibidem
Mugilieiunar prouerb.	77.A2	Nilidis lacus	118.D	Locus & partus.	ibi.A2
Mullei quid sint	235.B	Nili flu. magnitudo.	244.A	Natura	ibidem
Mulli piscis forma.	235	Ortus	118.D	Nutrimentum	ibidem
Nomina	ibidem.A	Pisces	114.B2	Condimentum	ibidem
Genera	ibid.D	Oculata piscis	181.A	Paulanias sub Adriano Prin-	
Descriptio.	236.A	Omotarichos quid	125.A.	cipe vixit	244.B
Locus,	ibid.D	246.G		Pelamis piscis	123.D.124.A
Partus	ibidem.H	Ophidion piscis.	58.A	Percæ piscis forma.	224.
Natura.	237.A	Ophthalmia piscis	181.B	Nomina	225.A
Præstantia	ibidem.E	Oppianus quam plurima trā-		Descriptio.	ibid.B
Nutrimentum.	ibid.G	scripsit ex Aeliano	122.D	Locus	ibi.D
Condimentum	238.E	Oppiani loca corriguntur.		Natura	ibidem.E
Murmur piscis	184.A	124.D.184.A.177. A2. 228.		Nutrimentum	ibid.E. G
Murus piscis.	60.G	A2		Condimentum	ibidem
Muræna piscis forma	59	Oppiani lapsus 92. A2. 143. E		Medicinæ	ibidem
Nomina.	60.A	185.H.186.EE.199. H. 215.		Percis piscis.	225.A
Descriptio.	ib.B	E.222.G		Percæ fluuiatilis forma.	224
Sexus & coitus	ibi.E	Orata piscis	175.A	Nomina	226.A
Locus.	61.C	Orbis piscis forma	205	Descriptio	ibidem.
Natura.	ibid.E	Nomina.	209.A	Locus	ibidem.B
Præstantia.	ibi.H	Descriptio	ibid.B	Partus	ibidem.F
Captura.	62.A	Locus	ibidem.D	Nutrimentum	ibid.G
Condimentum	ibidem	Natura	ibidem.E	Condimentum.	ibidem

Perca Melanurum sequitur prouerb. 182 B2.225.E
 Petri Gyllij errores 58. E. 64 C.70. A. 71. B.84. B.88. A. 97. D. 111. B.123. D. 127. A. 129. B.138. E. H. 220. A. 241. A
 Phagrus piscis. 111. B. D. D. 214 B2. 116. A
 Phasis fluuius 234. A 243. G
 Phoca marina 246. E
 Phocana 114. A. B
 Phosinus piscis 226. G. 239. A2
 Phuca piscis 228. B
 Phicidis piscis forma 227
 Nomina 228. A
 Descriptio. ibid. B
 Locus ibid. A2
 Partus ibidem B2
 Natura ibidem D2
 Nutrimentum ibidem
 Condimentum ibidem
 Physa piscis. 114. B2
 Pigi piscis forma 82
 Nomina. 83. A
 Descriptio ibidem
 Locus ibidem. C
 Natura ibidem. A2
 Præstantia ibidem
 Condimentum ibidem
 Pifces Plani 140. A
 Saxatiles 95. C2. D2 219 A. 223. A
 Litorales 61 D. 111. B2
 Pelagici ibidem
 Ambigui ibidem
 Salubres 95. D2. 109. C2.
 Fufauci 108 D2
 Carniuori 109. A. 121. D
 Gregales nõ vbiq3 gregam degüt. 122. C2
 Celerrimè adolefcunt 121. C
 Venutiant 109. C2
 Iidem non omnibus locis æquè capiunt. 95. B2. 104. A. 205. B
 Amni & mari cões 118 B. 226. C
 Pifcium pinna 72. D
 Excrementi orificium ibidem
 Dorfi fpina 74. B
 Paucis gula 65. B. 67 B
 Partus 184. A2
 Oua celeriter augentur 61. C
 Salubrium ordo 109. C2.
 Pifces pretiofi potius quàm viles pertractantur à veteribus 90. B
 Pifcina marina. 108 D2
 Platanifia pifcis. 244. G
 Platinæ errores 90. A. 104. A 108. A
 Pliniij loca mendofa. 109. D2 141. F. 152. A. 244. E
 Pliniij loca corriguntur 61. G 67. A2. 69. A. B. 84. C. 124. A. 125. A2. D2. 127. B. 131. G. 134. E. 141. A. 145. D. 147. B 150. E. 152. A. 152. G. 162. D. 175. A. 179. A2. 188. E. 209. A. 212. C. 229. A2. 238. E. 239 B2. 244. E
 Plinius trãfcribit citra rei examen. 71. A
 Pliniij lapsus 58. H. 60. C. G. 61 C. 65. A2. 66. A. 69. A. 70. B. 71. A. 72. A 83. D. 92. A2. 93. A. 111. B2. 114. A2. 115. A. 123. B. 125. B. 126. D. 128. A. 144. C. 160. E 161. H. 166. F. 170. D 171. H. 173. D. 189. E. 200. E. 210. E. 211. A. F. 212. C. 225. A. 226. E. 228. C2. 232. E. 235. D. 245. A
 Pliniij Valeriani loca castigantur 84. D. 97. B
 Plutarchus notatur. 123. C
 Polypodine 162. A
 Polypi forma. 159
 Nomina 161. D
 Genera ibid. E
 Descriptio 162. E
 Locus 163. A
 Coitus & partus ibid.
 Natura ibidem. E
 Nutrimentum 248. E
 Condimentum ibidem
 Medicinæ ibidem
 Pompilus pifcis. 162. C. 245. A
 Porcus pifcis. 77. B. 207 A
 Porcus marinus. 244. E. H
 Oua celeriter augentur 246. G
 Primada pifcis. 224 D
 Pryce Lampetræ fpès 63 D
 Pulcher pifcis. 197 G
 Pulex marinus. 106. A2
 Q
 Quædam infula & ridicula Tincæ Laus. 90. A2
 Quorundam reprobatum opinio 60. F. 95. C2. 113. D. 114. A. 134. C. 147. A 163. B. 172. E 177. B. 181. B. 185. E. 202. A 205. A. 214. B. 219. A 243 H
 R
 Raia pifcis forma 148
 Genera. 149. E
 Nomina ibid. F
 Descriptio 150. A
 Locus & coitus ibid. E
 Natura ibidem. F
 Nutrimentum ibid. G
 Medicinæ ibidem
 Raia ftellaris, 149. E
 Rana marina forma. 139.
 Nomina 140. C
 Descriptio ibidem. D
 Partus ibidem. G
 Natura 141. A
 Nutrimentum ibid. F
 Medicinæ ibidem
 Rana pifcatrix. 140. C
 Rana Rubeta 141. F
 Raphaelis Volaterrani errores 81. A2. 86. B. 97. C. 108. A. 113. C2. 202. D
 Remigijs Apheronymus Canonicus Leodiens. 63. D
 Rhenus Germaniæ fluu. 100 D2. 243. F
 Rhinobatus pifcis. 153. E
 Rhombus pifcis. 111. D2. 140. A. 141. E. 193 B. 204. B
 Rhyas pifcis. 177. A
 Rota pifcis. 155. A

Rubellionis piscis forma.	238	Sargiacus piscis.	179. A	Medicinae.	ibi. G
Nomina.	239. A	Sauri piscis forma.	240	Sequana Gallia fluii.	100. D2
Descriptio.	ibidem. B	Nomina.	242. E	Serpens genericum est nomen.	60. E
Locus.	ibidem. D	Descriptio.	243. A	Serpentis marini forma.	57
Sexus & partus.	ibi. A2	Locus.	ibidem. B	Nomina.	58. A
Natura.	ibid. C2	Natura.	ibid. C	Descriptio.	ib. C
Nutrimetum.	ibidem	Nutrimetum.	ibid. D	Locus.	ibid. E
Condimentum.	ibidē	Condimentum.	ibidem	Natura.	ibi. G
S					
Salamandra.	141. F	Scarus piscis.	84. A. B. 177. A2	Serpentes Caeca.	68. D2
Salar piscis.	97. D	219. A. B. 223. A		Serpentes Caeciliae.	ibid.
Salmarini piscis forma.	101	Secpanus piscis.	232. H	Silurus piscis.	114. C. 243. E
Nomina.	102. A	Sciama piscis.	115. A	Simus piscis.	114. B2
Descriptio.	ibid.	Sciadeus piscis.	115. A	Sinuella ciuitas Campaniae.	111. D2
Locus.	ibid. B	s. <i>hinata</i> vocata falsamenta.	113. B2		
Natura.	ibi. C			Smaris piscis.	90. A
Præstantia.	ibi. D	Scolopendra marina.	134. E	Smyrus piscis.	60. G
Nutrimetum.	ibi. A2	Scolopidus piscis.	83. A2	Solea piscis.	140. A. 143. F
Salmonis piscis forma.	100	Scombri piscis figura.	240	Spargus piscis.	177. B
Nomina.	100. A	Nomina.	241. A	Sparulus piscis.	177. A
Descriptio.	ibidem.	Descriptio.	ibi. B	Spari piscis forma.	176
Locus & partus.	ibid. D	Locus.	ibidem. E	Nomina.	177. A
Natura.	101. A	Natura.	ibid. F	Descriptio.	ibi. C
Præstantia.	ibid.	Nutrimetum.	242. A	Locus.	ibidem. A2
Nutrimetum.	ibid. B	Condimentum.	ibid. B	Natura.	ibi. B2
Condimentum.	ibid. C	Scordula piscis.	123. A	Exilimatio.	ibi. C2
Salpa piscis forma.	119	Scordylus piscis.	123. B	Nutrimetum.	ibi. D2
Nomina.	120. A	Scorodyle piscis.	123. C	Condimentum.	ibidem
Descriptio.	ibidem	Scorpana piscis figura.	201	Speusippi opinio non probatur.	118. A. 185. H. 191. C
Locus & partus.	ib. C	Nomina.	202. A	Sphyrana piscis.	70. A
Natura.	ibid. A2	Descriptio.	ibi. E	Spinax piscis.	136. B
Nutrimetum.	ibid. C2	Locus.	ibid. F	Squali piscis forma.	84
Medicinae.	ib. D2	Natura.	ibidem. G	Nomina.	ibidem. A
Sādiz Angl. piscis forma.	69	Nutrimetum.	ibid. H	Descriptio.	85. A
Nomen.	70. A2	Partus.	ibidem. H	Locus.	ibid. B
Descriptio.	ibid. B2	Natura.	200. A	Natura.	ibid. C
Natura.	ibid. C2	Nutrimetum.	ibi.	Condimentum.	ibidem
Captura.	ibidem	Ictus remedia.	ibid. C	Squatina piscis forma.	151
Saperdis piscis.	117. A	Medicinae.	ibi. E	Nomina.	152. A
Sarda piscis.	118. A2. 124. A. 204. B. 241. E	Sepie forma.	164. 165	Descriptio.	ibid.
Sargi piscis forma.	178	Nomina.	165. A	Locus & partus.	ibi. E
Nomina.	179. A	Descriptio.	ibid.	Natura.	153. A
Descriptio.	ibid.	Locus.	ibid. E	Nutrimetum.	ibid.
Locus.	ibidem. C	Coitus & partus.	ibidē	Medicinae.	ibid.
Partus.	ibi. A2	Natura.	167. E	Squatatus piscis.	152. A
Natura.	161. B2	Nutrimetum.	168. E	Suatinoa piscis.	153. E
Captura.	180. A			Squatara piscis.	ibid.
Nutrimetum.	ibi. D2			Strymon Thracia flumē.	65.
Condimentum.	ibidem			B. 114. C2	

- Sturionis piscis forma. 112.
 Descriptio. 113. A.
 Natura ibidem. A2.
 Præstantia ibidem.
 Nutrimentum ibidem.
 Condimentum ibidem.
 Nomina ibidem B2.
 Sudis piscis forma. 69.
 Nomina 70. A.
 Descriptio ibidem. B.
 Locus ibidem D.
 Natura ibidem.
 Nutrimentum ibi. A2.
 Sulmo piscis. 100. A2.
 Sus piscis. 207. A.
 Synagris piscis. 115. A.
 Synagris piscis. 111. A.
 Synodon piscis ibidem.
 Synodontis piscis. 124. C.
 T
 Tamefis Angliæ flu. 100. D2
 Tana emporium ad Tanaim.
 113. B2
 Tanais Scythiæ fluvius ibidē.
 Testata quæ sint. 130. E.
 Theodori Gazæ errores. 60.
 C. 67. D. 69. A. C. 70. A.
 111. B. 114. A. 2. 117. B. 123. B.
 129. B. 138. B. 155. B. 160. C.
 H. 161. A. F. 163. E. 164. C.
 166. E. G. 171. B. G. 172. G.
 184. A. 2. 186. B. 197. G. 210.
 E. 211. E. 215. D. 242. E. G.
 243. E.
 Thomus thurianus. 127. B.
 Thunna piscis. 123. A.
 Thunnus piscis ibidem.
 Thymi piscis forma. 80.
 Nomina. 81. A.
 Descriptio ibidem.
 Locus ibidem D.
 Captura ibidem. A2.
 Exsiliatio ibidem.
 Nutrimentum ibid. B2.
 Condimentum ibidem.
 Medicinæ ibidem.
 Thynni piscis forma. 123.
 Nomina ibidem A.
 Descriptio. 125. B.
 Locus ibidem A2.
 Partus ibidem B2.
 Natura ibidem D2.
 Captura. 245. A.
 Præstantia. 246. B.
 Nutrimentum ibid. E.
 Condimentum ibidem.
 Medicinæ ibidem. G.
 Thynnus piscis. 123. A.
 Thynnium falsamētū. 124. D2.
 Tibiscus Daciæ flu. 211. D.
 Ticinus Infubrium flu. 81. D.
 Tinea piscis forma. 89.
 Nomina. 90. A.
 Descriptio ibidem. B.
 Locus ibidem. D.
 Natura ibidem. A2.
 Condimentum ibidem.
 Nutrimentum ibidē. C.
 Torpedinis piscis forma. 142.
 Nomina ibidem. E.
 Descriptio ibidem.
 Locus & partus ibid. H.
 Natura. 143. A.
 Nutrimentum ibid. F.
 Condimentū ibidem.
 Medicinæ ibidem. H.
 Trachuri piscis forma. 78.
 Nomina. 79. A.
 Descriptio ibidem B.
 Locus ibidem. A2.
 Nutrimentum ibidē. C.
 Condimentum ibidem.
 Trasymenus lacus in agro Pe-
 rufino. 90. A2.
 Trichis piscis. 140. D. C2.
 170. A.
 Triglites piscis. 235. A. 237. C.
 Trigola piscis. 235. B.
 Tripatinum quid. 61. H.
 Triscip. piscis forma. 213.
 Nomina ibidem. E.
 Descriptio ibidem.
 Locus & partus ibid. F.
 Natura ibidem. G.
 Nutrimentum ibidem.
 Condimentum ibidem.
 Triton piscis. 124. A. B.
 Trocta piscis. 121. A.
 Trutta piscis forma. 96.
 Nomina. 97. A.
 Descriptio ibidem. A2.
 Locus & natura. ibi. B2.
 Exsiliatio ibidem. C2.
 Nutrimentum ibidem.
 Condimentum ibidem.
 Turdi piscis forma. 220. 221.
 Nomina. 221. E.
 Genera ibidem. F.
 Minoris descriptio. ibi. H.
 Maioris descriptio. 222. C.
 Locus ibidem. E.
 Natura ibidem. F.
 Nutrimentum ibidē. H.
 Condimentum. 223. A.
 Turfo. 114. A.
 Turtur piscis. 144. A.
 Typhle piscis. 114. B2.
 V
 Varius piscis. 97. A2.
 Velinus lacus. 97. B2.
 Verbanus lacus. 83. B.
 Vergiliarum exortus. 83. B.
 Vespertilio piscis. 197. F.
 Veteres diminutē descripse-
 runt animalia. 58. A. 64. C.
 72. A. 138. C.
 Veteres pretiosos potius
 quàm viles pisces comme-
 morant. 90. B.
 Vipera cū Murana coit. 60. E.
 Vitellotius Cardinalis Vitel-
 lus. 173. E.
 Vlysses pastinacæ radio iclus
 obiit. 145. C.
 Vmbra piscis forma. 115.
 Nomina ibidem. A.
 Descriptio ibidem. B.
 Locus ibidem. C.
 Natura ibidem. D.
 Nutrimentum. 116. A.
 Condimentum ibidem.
 Vracon falsamentum. 124. C2.
 Vranoscopi piscis forma. 196.
 Nomina. 197. E.
 Descriptio ibidem. G.
 Locus. 198. B.
 Natura ibidem. D.
 Nutrimentum ibidē. F.
 Medicinæ ibidem. G.
 Vulturis Capaniæ flu. 104. D2.
 Vulpecule piscis forma. 130.
 Nomina. 134. A.
 Descriptio ibidem. C.
 Locus & partus ibidem. E.
 Natura ibidem.
 Nutrimentum ibid. G.
 Vulpes piscis. 134. A.
 Z
 Zeus piscis. 204. E.
 Zygana piscis. 129. B.

CATALOGVS AVTHORVM

QVIBVS VSI SVMVS, TAM EORVM QVI EXTANT

QVAM ILLORVM, QVI AB ALIIS CITANTVR.

Aelianus.	Dorion.	Nausicrates Comicus.
Aeschylus.	Ennius.	Nicander.
Aetolis.	Epænetus.	Nicochares.
Aetius.	Ephippus.	Nigidius.
Agatharchides Onidius.	Epicharmus.	Niraphodorus.
Albertus Magnus.	Eriphus.	Numenius.
Alcaeus.	Eobulus.	Oppianus.
Alexander Aphrodisæus.	Eudemus.	Ovidius.
Alexis poeta.	Eudoxus.	Panphylus.
S. Ambrosius.	Euphron.	Panocrates.
Amiphas.	Eustathius.	Parmeno Rhodius.
Amphis.	Euthydemus.	Paulus Aegineta.
Anaxandrides comicus.	Fenestella.	Paulus Iouius.
Anaxilaus.	Festus.	Pausanias.
Anaxippus.	Franciscus Massarius.	Pherecrates.
Andreas medicus.	Franciscus Philolophus.	Philemon.
Andreas Mathiolus.	Galenus.	Philostratus.
Apollodorus Athenicæsis.	Giorgius Agricola.	Phylotinus.
Archestratus.	Gregorius Tiphernas.	Platina.
Archippus.	Hegesander Delphus.	Plato.
Aristophanes.	Heracleon Ephesus.	Plautus.
Anriphanes.	Heracles.	Plinius.
Apuleius.	Hermippus Smyrnaus.	Plinius Valerianus.
Aristobulus.	Hermolaus Barbarus.	Plutarchus.
Aristoteles.	Herodotus.	Poggius senior Floren.
Athenæus.	Hesiodus.	Polybius Megalopolita.
Attalus.	Hetychius.	Pomponius Meta.
Ausonius gallus.	Hicesius.	Raphael Volaterranus.
Author Thesauri ling. lat.	Hieron. Fracastorius.	Seneca.
Author medicamentorum facile parabilem.	Homerus.	Sipontinus.
S. Basilus.	Horatius.	Solinus.
Benedictus Iouius.	Iaco. Sannazarus.	Sophon.
Budeus.	Ioannes Manardus.	Softratus.
C. Titius.	Isidorus Hyspalensis.	Speusippus.
Calepinus.	Iuuenalis.	Strabo.
Calimachus.	Laberius poeta mimorū.	Strattis.
Callisthenes Sybarita.	Lampridius.	Terentius.
Cicero.	Leonides Byzantinus.	Terpsicles.
Claudianus.	Licinius Macer.	Theodoros Gaza.
Clearchus.	Licinius Mutianus.	Theon.
Clemens Alexandrinus.	Lucilius poeta.	Theognis.
Clitarchus.	Macrobius.	Theophrastus.
Columella.	M. Apicius.	Timagenes Syrus.
Cornelius Celsus.	M. Cato.	Trebius Niger.
Cornelius Nepos.	M. Varro.	Typhon.
Diocles Carystius.	Martialis.	Varinus.
Dioscorides.	Melanthius.	Vergilius.
Diphilus Laodiceus.	Menander.	Vitruuius.
	Mnesilæus.	Zenodotus.

CANDIDO LECTORI

256

Et si maxima vñ sumus diligentia, vt emendatissimus hic noster liber in hominum manus
exiret; fieri tamen non potuit (talis enim est præli conditio) vt pauci quidam
atque leues non committerentur errores, quos sic corrigito.

In Epist. ad lect. Oppiani Aelianus, corrige.		Aeliani Oppianus		corrige.			
in fol.	lin.	corrige.	in fol.	lin.	corrige.		
9	99	καπερσκος.	καπερσκος.	93	C	ascribendū	ascribendum
23	100	herbofo	cænofo	108	D ₂	ascribit	ascribit
28	111	μείλασθρσος	μείλασθρσος.	123	C	transcripsit	transcripsit.
29	96	Capone	Rondine	164	B	Clearcus	Clearchus
41	85	πολύπος	πολύπος	177	B	ascribant	ascribant
49	42	Galeus	Squatina	180	D	dem.	Idem
52	97	τριγυα	τριγυα	182	C	ascribi	ascribi
75	B ₂	σφύνα	σφύνα	184	A	MORMYRA	MORMYRO
81	A ₂	uon	non	204	D	καλαδς,	χαλαδς
83	B	demungz	demumq;	209	A	noningentis	octingentis
84	D	aulgarem	vulgarem	239	A	postilla Athenæi	Aristotelis
88	A	ascribat	ascribat	213	E	NATVRA ET MORES. DESCRIPTIO.	

R E G I S T R V M

‡ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

A A B B C C D D E E F F G G H H I I

Omnes sunt Quaterniones.

R O M A E

A P V D E V N D E M H I P P O L Y T V M

S A L V I A N V M . M E N S E I A N V A R I O .

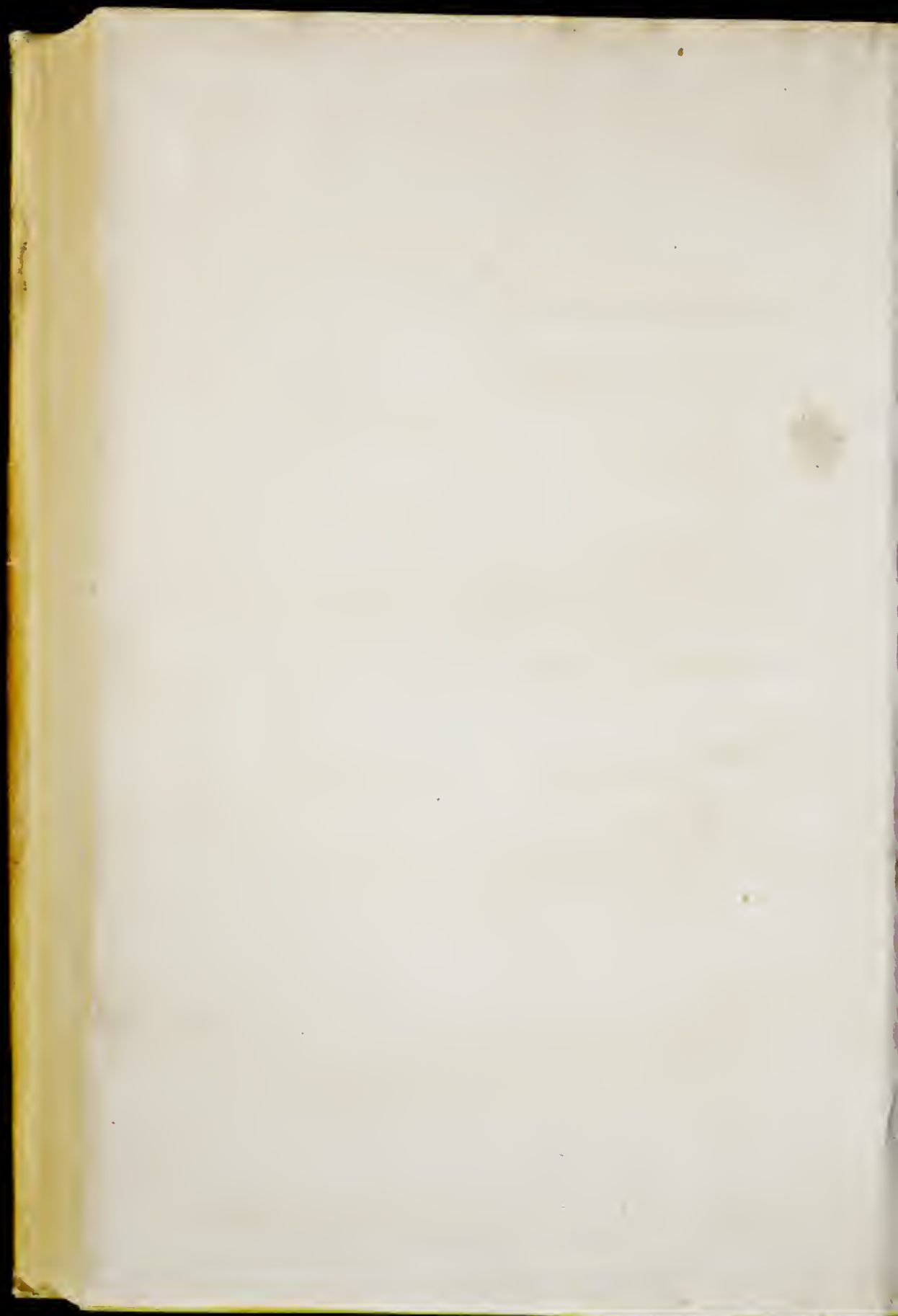
M D L V I I I .



SALVI  ANVS

✿ ROMAE ✿

21



240
100

